

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Bibliotheca Scriptorvm Sacri Ordinis Cisterciensis Elogiis Plvrimorvm Maxime Illvstrivm Adornata

Visch, Charles de

Coloniæ Agrippinæ, 1656

urn:nbn:de:hbz:466:1-38433

NIII.
37.

Th. 4903.

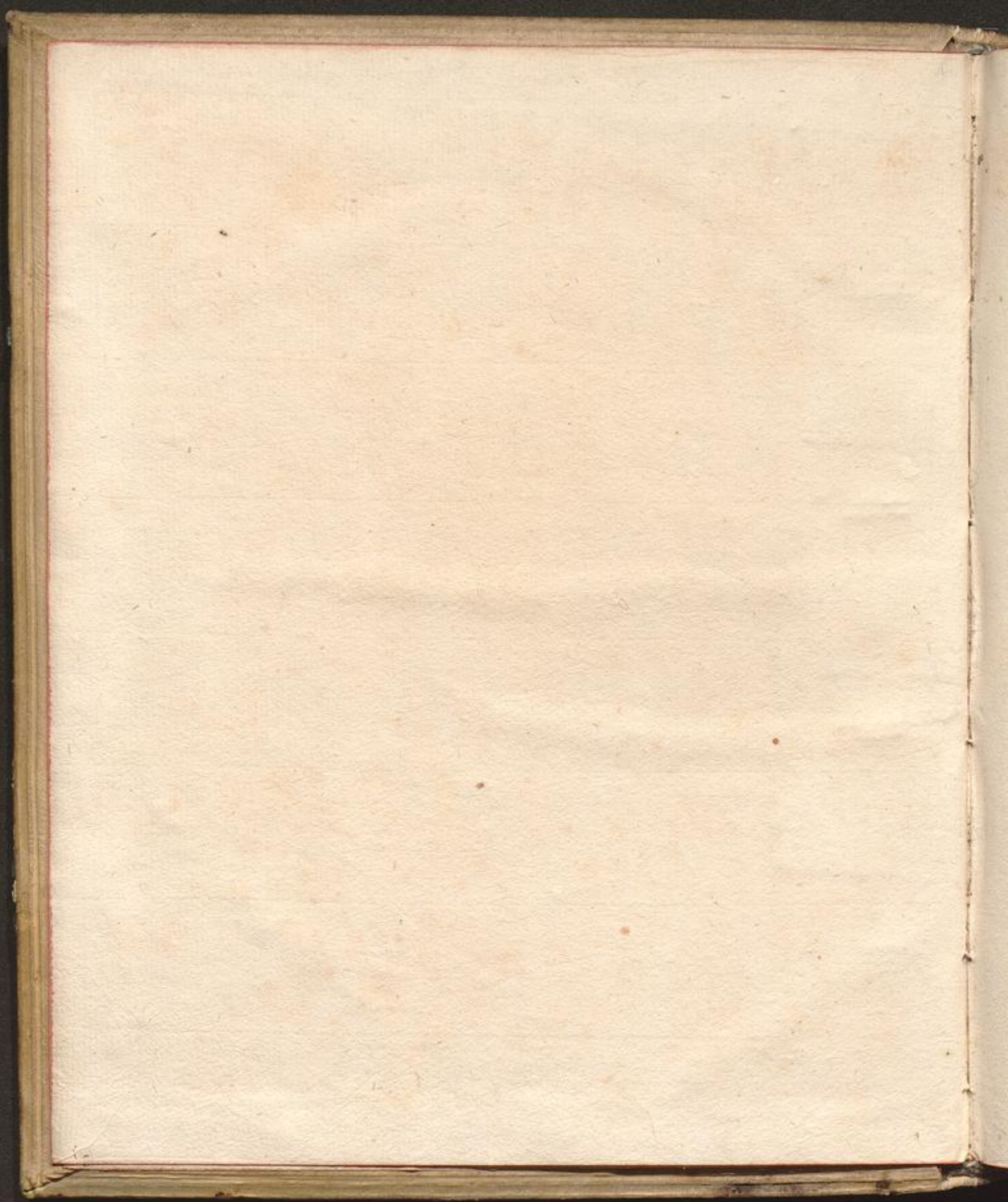
I, 127

C. Vich

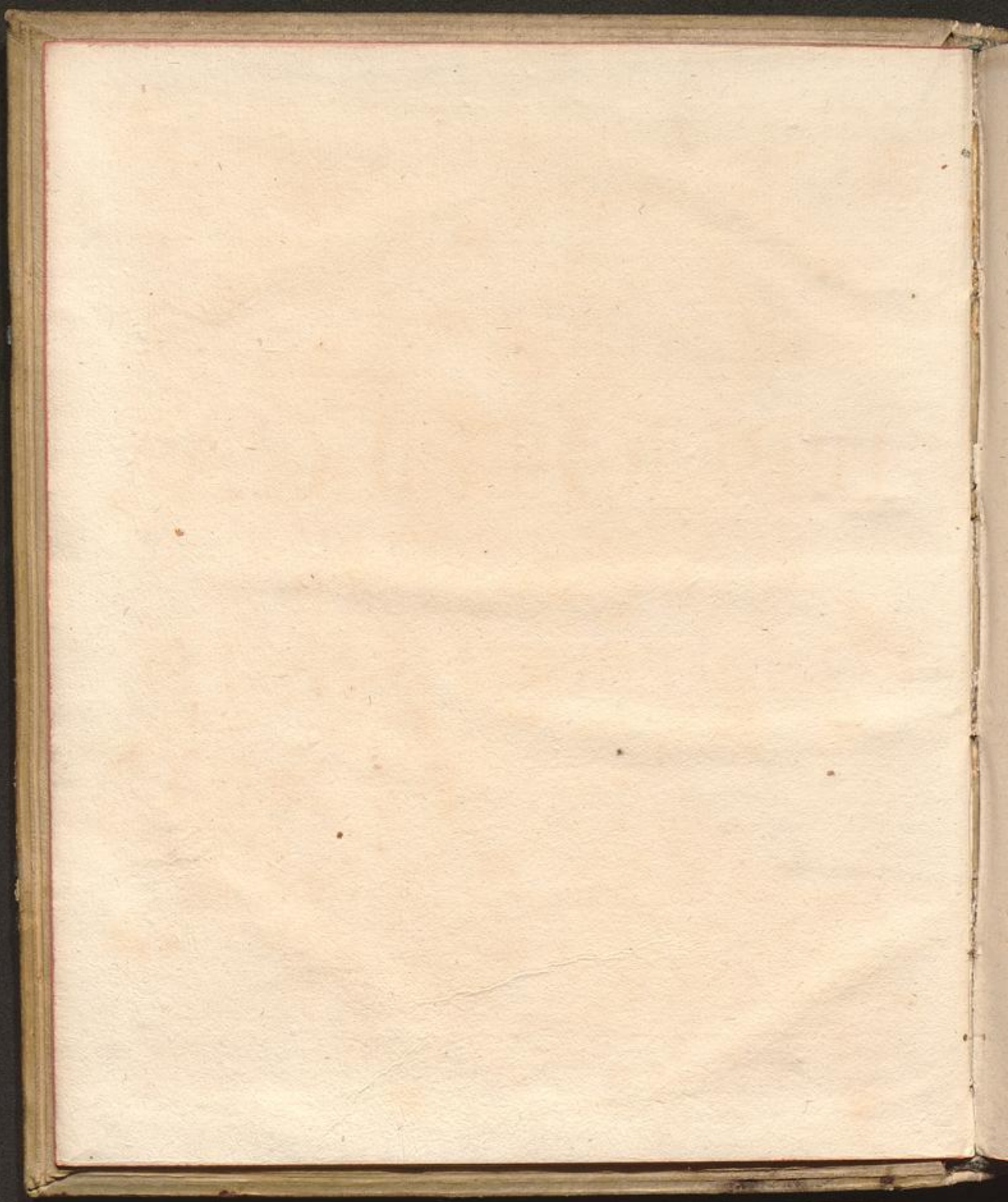
hieß
ripte
sterc
S. N.
23

C. Vich

Medicinalia
Recepta
Cisterciensis
S. N.
23

BIBLIOTHECA
SCRIPTORVM
SACRI ORDINIS
CISTERCIENSIS

C. Viseh

Publiche
scriptio
Cisterci
S B
25

BIBLIOTHECA
SCRIPTURAM
SACRORUM
CISTERCIENSIS

BIBLIOTHECA
SCRIPTORVM
SACRI ORDINIS
CISTERCIENSIS
ELOGIIS PLVRIMORVM
MAXIME ILLVSTRIVM

ADORNATA,
OPERE ET STUDIO

R. D. CAROLI DE VISCH, PRIORIS,
Coenobij B. Mariæ de Dunis, S. Theol. Professoris.

EDITIO SECVND A,

AB AVTHORE RECOGNITA, ET NOTABILITER
AVCTA; INSERTIS ET ADIVNCTIS, DIVERSIS OPVSCVLIS
Antiquorum Patrum Ordinis Cisterciensis.

ACCEDIT

CHRONOLOGIA
ANTIQUISSIMA

MONASTERIORVM ORDINIS

CISTERCIENSIS,
A QVADRINGENTIS (ET QVOD EXCVRRIT)

Annis concinnata,

Ex pervetusto Dunensis Bibliotheca codice erua,

Et certioribus aliarum aliquot Abbatiarum monumentis suppleta,

PER EVNDEM D. CAROLVM DE VISCH DVNENSIVM PRIOREM,

Collegii Societis Jesu Paderborna 1697.

COLONIE AGRIPPINÆ,

Apud IOANNEM BVSAEV M Bibliopolam;

*dono g. Klippenburgs
51.*

Anno M. DC. LVI.

SERIES OPVSCVLORVM HVIC

BIBLIOTHECÆ INSERTORVM.

- I. **A** Lani magni de Insulis, libri duo, contra Iudæos & Paganos, seu Mahometanos,
Vide ad calcem Bibliothecæ.
- II. Claudij de Bece Abbatis Frigidi montis, versus de 12. gradibus humilitatis, Regulæ S. Benedicti.
Vide, Claudius de Bece.
- III. Eliæ de Coxidâ Abbatis Dunensis, Sermones duo, olim (circa an. 1190.) habiti in Capitulo generali.
Verbo, Elias de Coxidâ.
- IV. Eugenij 3. Pontificis epistolæ tres, nondum editæ.
Post epistolas Philippi de eleemosyna.
- V. Ioannis Lemouicensis monachi Clarævallis, Salutationes rythmicæ, ad Christum Salvatorem, eiusque 5. vulnera, B. Virginem, & S. Ioannem Baptistam,
Vide, Ioannes Lemouicensis.
- VI. S. Bernardi, Rythmi varij.
In Bibliothecâ, post elogium eius, & seriem aliorum operum.
- VII. Petri de Royâ, nouitij Clarævallis, Epistola, valdè prolixâ, de conuersione suâ ad Religionem, & sancta conuersatione Monachorum Clarævallenfium, post obitum S. Bernardi.
Vide, Petrus de Royâ.
- VIII. Philippi Abbatis de Eleemosyna, Epistolæ 25. pietate & doctrinâ plurimum commendabiles.
Vide ad calcem Bibliothecæ huius.
- IX. Vita B. Torphimi Episcopi Hamariæ, in Norwegiâ.
Post verbum, V Valterus de Mudâ.
- X. Dissertatio pro B. Iuliana Corneliensi, contra R. D. Petrum de Waghenacre, Ord. Præmonstratenfis.
Vide, verbo, Ioannes Corneliensis Confessarius.

EPISTOLAR

ADMODVM REVERENDO,
AMPLISSIMOQVE DOMINO,
DOMINO GERARDO
DE BARE,
CLARISSIMI CAENOBII
BEATÆ MARIÆ DE DVNIS,
ORDINIS CISTERCIENSIS
ABBATI DIGNISSIMO.

Publicau, iam à sexennio (*Adm. Reuerende,
Amplissimeque Domine*) Bibliothecam
Scriptorum Sacri Ordinis nostri, varijs
elogijs ornatam, quæ tanto cum plausu ab
vniuerso Ordine excepta fuit, vt distractis
(intra paucos annos) omnibus exemplari-
bus, vndique noua editio desiderata fuerit:
hinc plures Ordinis Abbates, alijsque Viri doctrinâ, pietate, ac
etiam ecclesiastica dignitate clarissimi (præsertim ex Italiâ &

✠ 3,

Gallia)

EPISTOLA

Gallia) transmissis ad me pluribus adhuc illustribus Scriptoribus priori Bibliothecæ incognitis, instanter secundâ editionē expetierunt; vt pleniùs, hinc, omnibus innotescat, quomodo Cisterciensis Ordinis Professores omni tempore, non solum vitæ sanctimonia, verum etiam doctrina & scriptis Ecclesiam egregiè illustrauerint, & propugnauerint; insuperque ipsius Ordinis Religiosi considerantes tot prædecessores suos litterarijs monumentis diuinum honorem ampliando, Ordinemque suum illustrando, immortalia nomina promeritos esse; ipsi quoque ad Studiorum amorem inflammentur: quæ reuerà (experientia quotidiana demonstrante) omnibus Religiosis pietatem & perfectionem sitientibus, intantum necessaria sunt, vt in Congregationibus vbi hæc defunt, necesse sit pietatem omnem interire, Religionem extinguere, spiritualia pro temporalibus commutari, ac tandem, pro terra cælum dimitti: his, alijsque autoritatibus & rationibus libenter acquiescens, primum opus recognoscens, in multis correxi, ac postea notabiliter auctum (accessione præsertim aliquot breuium tractatum diuersorum antiquorum Patrum Ordinis nostri) præli beneficio in Orbem emittere decreui. At non nisi sub nominis & fauoris vestri patrociniò (*Adm. Reuerende Domine*) cui vni, post Deum, vniuersi labores mei vltro deseruire debent; vtpotè, quem nuper concordibus votis, actionum nostrarum Præsidentem, & animarum Rectorem Dunenses omnes elegimus, vt turbatissimis hisce temporibus, numerosam

DEDICATORIA.

merosam congregationem nostram generosè sustententes, & fortissimis exemplis ad perfectionis metam protrahas. Accipe itaque, bonique consule (*Religiosissime Pater*) hoc aliqua-
le Filialis obseruantiaè monumentum, & deuotæ mentis obse-
quium, illudque solitâ benignitate defende, quatenus clarissi-
mi nominis tui sydere illustratum, autoritatisque clypeo
protectum, præcipitem Momorum garrulitatem, mordaces-
que Zoilorum dentes contemnendo, facilius euadat. Quo
fiet vt animos addas, ad feruentius adhuc Deum Optim. Max.
orandum, vt *Reuerendam Adm. Dominationem Vestram* in
arduâ negotiorum suorum mole, summo Communitatis
nostræ bono gnauiter desudantem, faustè ac feliciter in om-
nibus dirigat, & longissimis annis incolumen tueatur.

Brugis, ex Monasterio
Vestro de Dunis,
20. Maij, 1655.

Admodum Reuerendæ, Dominationis
Vestræ humillimus in Christo
Filius

I. CAROLVS DE VISCH,
Religiosus & Prior Dunensis.

LEC

LECTORI BENEVOLO
AUCTOR.

AMETSI prælegente Symmacho (*Lib. 5. epist. 85.*) iam pridem didicerim, Amice lector, benevolentia tua proprium esse, mediocribus etiam scriptis benignè fauere; nihilominus, ne fortè obliqua malenolorum iudicia, aut seueriores scolorum quorundam censuræ (quæ vix vllis, quantumvis vtilissimis scriptis, deesse solent, adeoque haud dubiè nec huic parcent) animum tuum non nihil moueant, aut saltem suspensum detineant, operæ pretium duxi, de nonnullis te hinc præmonere.

1. Nullum me scriptorem (præsertim antiquum, aut vitæ sanctimoniam, vel ecclesiasticam dignitate clarum) contempnisse, aut, ab hac bibliothecâ exclusisse, cuius noticiam assequi potuerim; etiam si paucas dumtaxat doctrinales & notabiles epistolas, concionem, vel orationem insignem & raram, aut alium quempiam breuem tractatum edidisse compererim. Tum quod idè in aliorum ordinum bibliothecis hinc indè obseruauerim; tum etiam, quod tubindè fieri possit, vt alibi adhuc aliæ lucubrationes eorundem authorum lateant, quæ nobis hic incognitæ sunt; & è contra scripta hic à me commemorata, ab alijs ignorentur, vbi cætera sciuntur. Accedit, quod si iuxta Trichemium (*De laude scriptorum, cap. 15.*) nullus liber aut tractatus tam exilis aut abiectus reperiatur, quin non ex aliqua parte prodesse possit, adeò vt etiam (norante Plinio) in Ennij stercoribus Virgilius aurum repperit; constanter affirmare aulim, nullum hinc opusculum recenseri, quod æquum suum Lectorem vtilitate priuabit. Interim certò tibi etiam asseuero, nullum hic omninò scriptorem Cisterciensibus nostris adtributum, quem non probatissimi historiographi, aut alijs viri doctrinâ spectabiles, omnique exceptione maiores, talem testentur. Imò in conflictu Doctorum (quem rarissimè offendi) authores nobis militantes expressè citando, illorum periculo scripsi, meque indemnem seruauim; Non enim eget indebitis aut dubijs honoribus Cisterciensis ordo, veris & certis sufficienter cumulatus.

2. Me plurimos proferre scriptores, quorum opera nondum lucem aspexerunt (in quo etiam aliorum bibliothecariorum exemplum sum secutus) quia scilicet viri illi ingenio & eruditione præstantes, ob præclara doctrinæ monumenta quæ nobis reliquerunt, aut insignem vitæ integritatem, vel aliundè, specialem merentur commendationem, & memoriam inter suos æternam.

Præterea, fieri etiam exindè poterit, vt plura ex his manuscriptis operibus quandoque lucem aspiciant, adeoque & ipsis authoribus industriæ suæ plenior laus, & alijs legendi fructus constet.

3. Nemini mirum debere videri, si in scriptorum elogijs, styli varietatem & inæqualitatem hinc indè reperiatur; quia ex varijs admodum authoribus, & virorum doctissimorum relationibus manuscriptis, illa plerumque collegi (vt sequens te pagina sufficienter docebit,) quorum iudicia

P R Æ F A T I O.

dicia, proprijs ipsorum verbis ordinariè recensere volui, quod hæc ipsa maiorem fidem dicis concilient, & certiora ac gratiora plerumque habeantur.

4. Nequaquam mihi vitio debere verti, si quandoque graues etiam scriptores infra meritum reperiat laudasse, aut nuda dumtaxat eorum nomina, librorumque titulos recensuisse. Nam quo ad eos qui à sæculis aliquot aut alias in remotioribus prouincijs scripserunt, sufficienter pro me respondebunt, diligentia quam adhibui, laborque quem insumpsi, ut eorundem vberiore noticiam assequerem. Propterea illis imputandum, qui à me rogati, litteris meis vel omninò non responderunt, vel parcius ea suppeditarunt, quæ rogabantur. Quo ad neotericos verò, præsertim Belgas, nolui passim propriam interponere sententiam, cum ob alia, tum etiam sædam adulationis notam euitare studens.

5. Molestè haud etiam ferendum, si plures fortè ordinis scriptores præteriti reperiantur. Cum enim manifestum sit, ab ipso foundationis suæ initio, maximè tamen centum ab hinc annis, vitis doctissimis abundasse Cisterciensem ordinem, per uniuersum Christianum orbem longè latèque diffusum, quorum plerique, varijs elucubratis operibus, posteris suis præluxerunt, & præsentibus etiamnum illucet, dum diuini honoris ampliandi, reipublicæque iuandæ gratiâ, continuò adhuc scribunt, & præla fatigant: sed & scribere pergent, quamdiu ordo subsistet; fieri non potuit, quin multorum cognitio ex prouincijs remotioribus, diligentissimum etiam scrutinium effugerit. Præterquam, quod singulorum ferè monasteriorum bibliothecæ, manuscriptoris abundant codicibus, quos à personis quidem ordinis scriptos constat, quarum tamen nomina & memoriam deuota & simplex prædecessorum humilitas latere maluit quàm apud posteros celebrari.

Veruntamen congregatis nuper (ab annis sex) post longam inquisitionem, tot Authoribus, quot ad iustam Cisterciensem Bibliothecam constituendam Virorum Doctissimorum iudicio, sufficerent; visum omninò fuit, eosdem præli beneficio Orbi producere; quo sic alij in hanc eandem arenam prouocati, paulatim ex obscuris antiquitatum ruderibus plures adhuc latitantes Scriptores eruerent, quos hæc addentes, vel ipsi in lucem ederent, vel saltem eorum nomina cum librorum titulis mihi transmitterent, quatenus (si manum iterum referri ad tabulam contingeret) ingratis eos tenebris valerem expedire, & condigno inter fratres honore collocare. Id quod ex animi etiam voto successit: nam tot, tantique ex diuersis Prouincijs submissi fuerunt, ut opere pretium iudicauerim, 2. hanc editionem adornare, quam nunc in lucem profero, priore, notabiliter, auctiorem, & correctiorem; insertis etiam & adiectis egregijs aliquot opusculis diuersorum antiquorum Patrum Ordinis nostri, hæctenus ineditis. Quo futurum confido vt candidi quique Lectores, librum hunc tot illustribus Scriptoribus ornatum suspicientes, secundæ huic curæ benignè faueant, Ordini que tot virorum doctorum feraci læti applaudant. Si quis autem aduerterit, me hic nonnullos recentiores adhuc superstites omisisse, quorum in editione prima mentionem feceram, nouerit hoc factum esse, quod illi ipsi adhuc latere maluerint, donec fortè, cum tempore, notabiliore quopiam opere conscripto, celebrius mundo inclarescant.

Denique, cum hinc inde, in Bibliothecâ hæc quosdam Scriptores, Sanctos aut Beatos uoco, quos non constat ab Ecclesiâ Catholicâ Romanâ Sanctorum aut Beatorum albo fuisse adscriptos;

E L E N C H V S

pros; Norum omnibus volo, me aliorum Catholicorum fideque dignorum Scripto-
rum verba referre, quos proinde Scriptores exprimo. penes quos fidem relinquo; nolens, ex par-
te meâ, ullum cultum aut venerationem aliquam alicui arrogare, vel famam aut opinionem san-
ctitatis inducere vel augere; sed, per omnia, inhæreere decreto SS. Domini Urbani VIII. iuxta
declarationem ab eodem anno 1631 factam,

F. Carolus de Visch Prior Dunensis.

E L E N C H V S

SCRIPTORUM, QUORUM SUBSIDIO INSTRUCTA EST
HÆC BIBLIOTHECA CISTERCIENSIS.

- I**oannes Trithemius, de Scriptoribus Eccle-
siasticis.
Balthazaris Werlini Additiones ad Trithe-
mium, de Scriptoribus.
Henricus à Gandauo, de Scriptoribus Ec-
clesiasticis, cum Scholis & Auctarijs Auberti
Miræi.
Guilielmus Eifegreinius, de Doctoribus
orthodoxis, seu eiusdem Catalogus testium ve-
ritatis.
Bibliotheca Tigurina Conradi Getneri.
Bibliothecæ eiusdem supplementum, per
Antonium du Verdier.
Bibliotheca Gallica Antonij du Verdier.
Bibliotheca Hispaniæ; Andrea Schotti.
Bibliotheca sancta, Sixti Senensis.
Bibliotheca Vniuersalis Draudij.
Antonij Posseuini, Apparatus facies.
Ioannes Balæus, de Scriptoribus Britannia.
Ioannes Pitæus, de illustribus Angliæ Scri-
ptoribus.
Iacobus Waræus, de Scriptoribus Hyber-
niæ.
Thomas Demsterus, de Scriptoribus Sco-
tiæ.
Ioannes Garetius, de veritate corporis Chri-
sti in Eucharistia.
Bellarminus, de Scriptoribus Ecclesiasticis.
Syluestri Maurolici, seu Maruli Ord. Cister-
ciensis. *Mare oceanum*, Italicè.
Barnabæ de Montalbo, Chronicon Cister-
ciense, Hispanicè.
Chryostomi Henriquez Phænix reuiuif-
cens Scriptorum Angliæ & Hispaniæ.
Eiusdem Menologium Cisterciense.
Reuerendissimi Angeli Manriquez, Anna-
lium Cisterciensium tomus tres.
Ferdinandi Vghelli Abbatis S. Anastasi, &c.
Italiæ sacræ, tomus tres.
Gasparis Longelini, notitia Abbatiarum
Ord. Cisterciensis.
Eiusdem, Purpura S. Bernardi.
Ioannis Caramuelis Theologia Regularis.
Nomenclator Cardinalium Scriptorum, qui
ab anno Christi 1000 quidpiam commentati
sunt. Tolosæ impressus 1614.
Antonius Sanderus, de Scriptoribus Flan-
driæ, deque Gandensibus & Brugenibus eru-
ditionis fama claris.
Ferreolus Locrius, de Scriptoribus Artesiæ.
Bibliotheca Belgica Andrea Vallerij, edi-
tionis 2. dæ
Bibliotheca Belgica manuscripta, collecto-
re, & editore, Antonio Sanderò.

Biblio-

Bibliotheca Pontificia, Ludouici Jacob à S. Carolo, Carmelita.

Item de Scriptoribus Cabilonensibus.

Hippolyti Maraccij Bibliotheca Mariana, Romæ edita.

Leo Allatius, de Apibus Urbanis, siue de Viris illustribus qui ab anno 1630. vsque 1673. Romæ fuerunt, & typis aliquid euulgarunt.

Ioannes Gerardus Vossius, de Scriptoribus Latinis.

Philippi L'Abbei Soc. Iesu, Bibliotheca noua librorum manuscriptorum, Parisijs anno 1651. impressa.

Bibliotheca Cisterciensis M.S. Philippi Segui, ad Autographum descripta.

Ioannis Bunderij Index librorum M.SS. totius Belgij.

Catalogi nundinarum Francofurtensium, plurimorum annorum, subministrante Clarissimo Viro Antonio Sandero, S. Theologiae Licentiato &c.

Relationes manuscriptæ à Viris Doctissimis diuerforum Regnorum & Prouinciarum transmissæ. Nimirum,

Relatio Germanica:

Reuerendissimi & Eximij Domini Ioannis Blanckenbergh, S. Theol. Doctoris, Abbatis Veteris montis, & vniuersi Ordinis Cisterciensis per westphaliam & tractum Rheni, Vicarij Generalis, &c. Item,

Reuerendi Adm. Domini, Gasparis Ingeolini, Scriptis suis notissimi.

Relatio Gallica:

Reuerendissimi, Eximijque Domini, D. Matthæi de Melgrigny, Abbatis Pontigniacensis, S. Theol. Doctoris, &c.

Rev. mi Domini, D. Claudij Briffault, Abbatis Morimundensis, &c.

Admodum Rev. di Eximijque Domini, Claudij Chalemot, Abbatis de Columba, in

Pictauia, S. Theol. Doctoris.

Eximij, & Reuerendi Domini Iosephi Anolphini de Illescas, S. Theol. Doctoris Sorbonici, strictioris obseruantia Ordinis nostri per Gallias professi, &c.

Adm. Reuerendi Domini Placidi Petir, tunc Collegij S. Bernardi Parisijs, Procuratoris; postea Abbatis de Stella, in Pictauia.

Relatio Hispanica:

Perillustis, Reuerendissimi, Eximijque Domini, D. Angeli Manrique, Pacis Augustæ Episcopi, nuper in Salmanticensi Academia S. Theologiae primarij antecessoris, Regiæ Catholicæ maiestati à sacris Concionibus, congregationis Regularis obseruantia in Hispaniâ Generalis emeriti, &c. Item,

Reuerendissimi, & Eximij Domini, D. Ildephonsi Perez de humanos, S. Theol. Doctoris, Regularis ite obseruantia nuper Generalis, &c.

Relatio Italica:

Rev. mi, Eximijque Domini, D. Ferdinandi Vghelli, Abbatis SS. Vincentij & Anastasij, Sacri Congregationis Indicis, Consultoris, &c. Scriptis vatijs clarissimi, qui plurimos illustres Italiae scriptores submisit.

Reuerendi, Doctissimique Viri, Domini Caroli Emanuelis Malduræ, tunc Sacræ Theologiae Lectoris in Cænobio S. Crucis in Hierusalem, in vrbe Romæ, postmodum vero, anno 1653. Abbatis S. Ambrosij, Mediolani.

Reuerendorum item Patrum Fuliensium Cænobij S. Bernardi, de vrbe, ad thermas Diocletianas.

Relationes Belgicae.

Ex præcipuis quibuscunque monasterijs totius Patriæ, nec non & Viri Clarissimi Claudij D'oresmieulx Atrebatij, curiosissimi Scriptoris cuiuscunque facultatis indagatoris, qui, sanè, insignem huic Bibliothecæ symbolam contulit, ac proinde, optime de Ordine nostro meritus est.

EPISTOLÆ

ALIQVOT VIRORVM ILLVSTRIVM, QVI SYMBOLAM EGREGIAM bibliothecæ huic struendæ contulerunt, & collectorem ad eiusdem publicationem excitant.

Perillustris, Reverendis, & Eximij Domini, D. ANGELI MANRIQUEZ, Pacis Augustæ in Hispania Episcopi, nuper in Salmanticensi Academia S. Theol. Antecessoris primarij, Regi Catholico à sacris concionibus, &c.

INSCRIPTIO.

Reuerendo in Christo Patri CAROLO DE VISCH,
Confessori sanctimonialium Vallis Cæli.

REVERENDE PATER

LITERAS datas Martij die vndecimâ, quas Paternitas Vestra per Reuerendum Patrem magistrum, Fratrem Iosephum Arnolphini, ad me transmisit, grater suscepi, & gaudius sum eam mentem Paternitati Vestræ à Deo inditam, vt Cisterciensis familiæ scriptores diu delitescerent, editâ bibliothecâ in lucem daret. Id ipsum nobis Magister Frater Alphonfus Perez de Humanes, Salmanticensis Abbas, & Reuerendissimus Frater Dionysius Cimbrom, Matritensis, significauerant; remissis litteris Paternitatis Vestræ quibus petebat, vt si quid Phœnici reuiuifcenti Fratris Chrysofomi Henriquez addi posset, integrâ veritate adnotaretur, ut locupletior bibliotheca indè prodiret, Salmanticensi, qui prior nobis scripsit, quæ addere Phœnici, quæque corrigere operæ pretium duximus, remisimus. Pauca profecto, quia eum ipsum laborem (occasione Chronici Cisterciensis quod Aubertus Miræus publicauit, in quo scriptores Hispanos diminutè, atque nimirum confusè scribit) antea susceperamus ipsiq; per Chrysofomum remisimus: vnde ille eam partem Phœnicis hausit. Pauca, inquam, sed digna non omitti. Quæ quia ad Paternitatem Vestram missa scio, consultò non repeto. Eundem laborem, & sub eodem titulo *Bibliotheca Cisterciensis*, à Philippo Seguino Kalisiano, dum viueret, susceptum, eius manu exaratum apud me habeo; quippè cum multis alijs manuscriptis, ex bibliothecâ Abbatis Fiteriensis ad me transmissum. Miserat ille Bernardum Villalpandum monachum Nucalensem per totam Galliam antiquitates Cistercij illustraturum: Peruenisse Kalisium, siue Caroli locum, compertum habeo, indeque manuscriptum adduxisse, dono fortassis datum ab ipsis monachis; nam subreptum, non credam. Certè quocumque modo acceptus sit, à quinquaginta, & eis amplius annis, Fiterium venit, atque in manus Ignatij eius Abbatis: post cuius obitum illud obtinimus. Hæc sunt quæ Paternitati Vestræ possum scribere de his, quæ me interrogat plura scripturus, si plurius notitia mihi suppeteret. Vale. Datum apud Pacem Iuliam, vel Augustam, Kalendis Maij, anno 1648.

R. P. Vestra seruus, F. ANGELVS
MANRIQUEZ.

EPISTO-

EPISTOLA 2.

EIVSDEM AD EVNDEM.

REVERENDE admodum Pater,
Litteras vestras datas 9. Iulij præsentis anni, intra mensem accepi, & gaudis sum ex nostris aliquas ad manus Paternitatis Vestræ peruenisse. Quod ad Authores Hispanos pertinet, verius tractavit Chrystomus Henriquez in Phœnice (nam aliunde mutuauit) quam alia, in alijs libris quos luci dedit: nisi quod tamen in aliquibus errauit; non quod alienos Cistercio nostro adscripserit, sed quod ex proprijs, inter se quosdam confuderit, & in tempore, alijsque nonnullis à veritate deuiauerit. Quæ omnia, vt potui, in primis illis litteris Paternitati Vestræ adnotata remisi.

Philippum Segnum, vt dixi, per varios casus, ad manus meas perductum, Paternitati Vestræ libens communico; opus imperfectum, & in quo magis laudabilis conatus, quam profectus: congregauit ex Gallis tamen quos potuit. Et reuera in Cistercio, modestia primum ac latendi cupido mox, quamdiu nulla Collegia florere, doctrinæ defectus; demum Commendæ & sub Commendis stupida ignorantia pauciores doctores permisit, quam viros sanctos. Sed & quos habuit antè inuentum prælum perire complures post ipsum vsque ad nostra tempora, nihil habuit, Nostris temporibus vbique creuit numerus; &, ni fallor, ex Fulienti Congregatione aliqui viri docti aliquot scripta non pœniranda prodidere: quorum maior notitia in Belgio, quàm in Hispaniâ; quamuis ad nos nonnulla penetrarunt. Valeat Reuerenda Paternitas Vestra, Ex Pace Augustâ vigesimâ quintâ die mensis Augusti, 1648.

Reuerende Paternitatis vestrae Conseruus, & Confrater,
F. ANGELVS MANRIQVE,

EPISTOLA

Perillustris, Reuerendissimi & Eximij Domini IOANNIS

CARAMVELIS, Misienfis Episcopi nominati, Abbatis cœnobij Monferratensis in Bohemia, &c.

INSCRIPTIO.

Eruditissimo & Reuerendo admodum Domino CAROLO DE VISCH, S. Theol. Baccalaneo formato, & eiusdem Professore, &c. S. P. In monasterio Dunensi, ord. S. Bernardi.

REVERENDE & eruditissime Domine,
Litteras Eruditissimæ Dominationis Vestræ libentissimè vidi, gaudeoque illam benè valere, & studijs suis ordinem nostrum illustrare. A Reuerendissimo meo Veteris montis, iam
b 3) p 115

EPISTOLA

prius didiceram Dominationem vestram Bibliothecam Cisterciensem ornare, sed Dominationis vestrae litteras priores non recepi, alias statim respondissem. Obediā Dominationi vestrae, & magnam clarorum hominum copiam subministrabo. Interim, Paternitas vestra vicissim dignetur amicorum conatus iuuare. D. Malachias in Campo liliorum professor, vir dignus quem vestra Dominatio inter amicos habeat, nouam Bernardi editionem meditatatur, & e varijs Bibliothecis M.S. collegit, quibus multa correxit, ac etiam auxit. Habet plus quam quingenta folia nunquam edita. Quid si Dominatio vestra iuaret? Scio in editis multa deesse quae reperiuntur in Dunensi manuscripto thesauro. Scio me ibidem multa legisse M.S. nondum edita. Causa communis agitur. Dominatio vestra dignetur recognoscere libros Diui Bernardi manuscriptos, & si aliquid occurrat, quod non sit in 1. Merloni Horstij editione, illud noter, & mittat ad me titulum, primam periodum, & vltimam; vt sciamus, an careamus, & debeamus requirere. Certè erit laudi monasterio, & Dominationi vestrae quam Deus custodiat largis annis. Vale. Pragæ 8. Februarij, 1648.

*Eruditissima Dominationis vestrae humillimus in Christo
seruus CARAMEL Episcopus Misenfis.*

Litteras Reuerendissimi Ildefonsi Perez, Reformationis Cisterciensis per Hispaniam Generalis emeriti, S. Theol. Doctoris, & c. recepi binas (vna cum plurimorum Scriptorum Catalogo) quarum vltimam Lector reperiet in Opere hoc, verbo, Ildefonsus Perez.

EPISTOLA

Reuerendissimi, Eximijque Domini D. MATTHÆI Abbatis
Pontigniacensis cœnobij, S. Theol. Doctoris, & c.

INSCRIPTIO.

Reuerendo admodum Patri, & dilectissimo Confratri, CAROLO DE VISCH, Religioso ac Priori Dunensi, & Professoři Theologo.

CHARISSIME ac colendissime Pater,
Continuò à generali monasteriorum nostri ordinis visitatione, totis latè Bituricensi, vtrâque Pistauienti, Galconensi, Burdegalensi alijsque affinis prouincijs disperforum, vnam è tuis, decimi quinti Septembris, alteram septimi Decembris vno eodemque tempore delatas accepimus, nec eis commodius, nec tuis votis citius, quàm reduces, & à paucis etiamnum diebus redditi Lutetiae, respondendo fuimus. Felices, si felicius laudabili illius (enius conatum laudamus) operi, aliquid nostri studij & laboris conferre possemus. Quàm libentissimè, & summa propensi animi contentione, si quid aut consecuturi, aut collaturi, omnem nostram operam & diligentiam adhiberemus! Cum indè maxima gloriae Dei, & Ordinis accessio honoris & splendorum fieret, vnde infiniti thesauri cum nouis luminibus, tuis iam pridem in publica

EPISTOLA

commoda vigilibus curis, & æternis laboribus accederent. Hen nos miseros! nulla nisi quæ comparauimus, aut pauca laceris potius centonibus dispersa, quam libris collecta, ægrè reperire est. Omnia enim ferè, quæ aliàs extiterunt monumenta grauissimorum Ecclesiæ Patrum, & nostri ordinis, temporis iniuria ablata, communique Pontigniaci nostri, sibi & suis toties erepti direptione, perierunt. Ne tamen votis & optimis Reuerentiæ vestræ studijs defuisse videamur, adest præsens librorum scheda, & tam præsentium quam eorum qui fortè desiderantur, summo labore conquisita series, quam hisce iunctam, vt nostri in te animi, zelique ardentissimi vadem (licet imparè) mittendam esse censuimus. Et nisi Reuerentiam vestram iacturæ temporis impatientem, otij & longioris moræ tæderet, maiora forsitan ex alijs iuris nostri monasterijs accepta documenta succederent. Fieri enim vix potuit, quin aliquis euidam eorum locupletissimus auctor extiterit. De Guichardo autem sic existimes, licet illum virum insignem, de litteris & ordine nostro optimè meritum facilè crediderimus, nos nihil certi, aut scripti reperisse. Nec & Claudio Boucherat Antepædecessori nostro, quamuis in nostrâ S. Theologiæ facultate Parisiensi Doctori, quidquam operum superfuit. Quod si memoriæ quidpiam commendasset (vtpotè huiusce fermè temporis) nihil nos diligentius iuquirentes, sefellisset. De cætero, vt tanto operi laborique summam manum, & cum felici sine debitam coronam imponas, enixè rogatus nostris & omnium precibus, vtilitatisque concedes. Illius interim fauoris & officij esto securus, qui tuæ Paternitatis haberi cupit.

Studiofissimus & amantissimus F. MATTHÆVS,
Abbas Pontigniacensis.

In nostro Bernarditarum collegio Lutetiæ
Parisiorum 2. Februarij 1648.

EPISTOLA

Reuerendissimi Domini CLAVDII BREFFAVLTII,
Abbatis Morimundensis, S. Theol. Professoris, &c.

INSCRIPTIO.

Reverendo in Christo Patri, Domino CAROLO DE VISCH, celeberrimè
de Dunis monasterij Religioso & Priori.

REVERENDE Pater,
Eodem fermè tempore binas à te accepi litteras, priores quidem 4. Augusti, posteriores verò 7. Decembris præcedentis anni, in Valle Cæli datas; vnde tabellariorum illarum non minus carpenda negligentia, quam harum laudanda diligentia. Verum quidquid sit ex ipsarum vel promotione, vel festinatione, veteri prouerbio inhaerentes, dicenti *Sat citò si sat bene*, mihi certè eo incundiores gratioresque fuerunt, quo ipsarum tenore moneor, te ab aliquot iam mensibus, quâ potes diligentia, ad publicanda Scriptorum ordinis nostri nomina, adlaborare, ipsorumque scripta, quæ temporum iniuriâ, in Bibliothecis nostris quasi conscripta iacuerant, ab obliuione vindicare. Quod opus, laboremque tuum, satis laudare vix possum. Plurimi licet

ordinis

EPISTOLA

ordinis nostri scriptores speciali humilitatis virtute præditi, prætorum Patrum consilio edocti, dicentium, monachi vocem plangentis esse, non docentis propria nomina consulto reticuerint; votis tamen tuis annuens, quorundam Authorum, simul & anonymorum manuscriptorum ordinis nostri feriem, quorum opera adhuc in Bibliothecâ nostrâ Morimundensi asseruantur, transmittimus.

Illud igitur agas, amabo, quod te vixisse testetur, ad maiorem Dei gloriam, & ordinis nostri decus, meique in tuis sacrificiis sis memor, qui sum,

REVERENDE PATER,

Morimundi, 18.
Ianuarij. 1648.

Tuus in Christo Confrater, &
Servitor, F. CLAUDIUS,
Abbas Morimundensis.

EPISTOLA

Reverendissimi & Eximij Domini, IOANNIS BLANCKENBERG,
Abbatis Veteris montis, S. Theol. Doctoris, & Cisterciensis ordinis per Westphalam, & tractum Rheni, Vicarij generalis.

INSCRIPTIO.

Reuerendo & doctissimo Domino, D. CAROLO DE VISCH, S. Theol. Baccalauero, Dunensis
Monasterii Religioso & Priori, Domino suo Confratri.

REVERENDE & doctissime Domine,
Gauisus tui supra modum, lectis gratissimis vestris litteris, tum quod ex ijs cognoscam bonam valetudinem Reuerentiæ Vestræ (cui gratias dico, quod antiquum suum erga nos affectum tam fideliter continet: tum etiam, quod turbulentis hæc temporibus, Altissimus operarios semper excitet, qui sollicitè laborent in vineâ Cisterciensi, eamque doctissimis suis scriptis illustrent.

Laudo & commendo zelum Dominationis Vestræ, cuius fœtum avidissimè desiderabo impressum. Quoad Scriptores ordinis nostri Germanos, quos Reuerentia Vestra requirit, paucos reperire potui; nonnullos tamen mitto, quos ex monumentis nostris collegi, credo quod saltem aliquos illorum non habeatis. Litteras vestras quas transmisistis pro Abbatibus, de Veteri Campo, Hemmenrode, Heisterbach, & alijs, vti etiam pro Eximio Domino Caramuele, destinavi; si quid respondeant, habeo curam vt vobis dirigatur. Insuper, quantumuis proprijs ac meorum officijs interpellatus, semper tamen promptissimè ad manum ero R. Dominationi Vestræ.

Festinâ manu dabat in Veteri monte, 27. Novembris, anni 1647.

Reuerentia Vestra officiosissimus, Fr. IOANNES Abbas Veteris
montis Vicarius, manu propria.

Litteras R. mi Domini Ferdinandi Vghelli Abbatis SS. Vincentij & Anastasij iuxta Romam, viri, scriptis suis toto orbe clarissimi, recepi plures, quæ passim citantur in Bibliothecâ, eum de Italiæ Scriptoribus ago, quos magno numero mihi transmisit.

EPI-

EPISTOLA

Reverende admodum IOANNIS BOVGERET, Secretarij Re-
verendissimi Domini Cisterciensis, Generalis.

INSCRIPTIO.

Reverendo in Christo Patri, Domino CAROLO DE VISCH, celebri monasterij de Dunis, Cisterc.
ordinis Religioso & Priori, Sanctimonialium Vallis Cali Confessario.

REVERENDE in Christo Pater ac Domine, Domine mihi colendissime,
Gratissima quidem fuerunt Reverendissimo Domino nostro Abbati Cisterciensi, Ge-
nerali ordinis, vestrae litterae, quas Reverenda Paternitas vestra ad ipsum dedit pro describenda
serie Abbatum, & monachorum Archi-conobij Cisterciensis, qui libros aliquos aut tractatus
ediderunt, ut ipsos in suo opere quod meditatur caeteris ordinis nostri scriptoribus annumeret;
sed huc usque, ob ingentem negotiorum molem, absentiam ab Archi-conobio, & continuas
monasteriorum procul distitorum visitationes, vestrae iustae supplicationi ipse, nec ego, potui-
mus satisfacere. Dederat quidem hoc opus in mandatis Reverendo Patri Priori Cisterciensi,
Doctori Theologo, huiusce rei peritissimo; sed aliis in negotijs occupatissimus, istud quod ipsi
apprimè commendaueram, omisit, quod non mediocri me affectit merore, ne tam insignium
authorum memoria in vestro egregio opere reticeatur. Sed ne quid hâc in parte meâ culpâ
committatur, cum primum paucis diebus ad Cistercium rediero, dabo operam, ut præter Di-
uorum, Stephani, Bernardi, Fastredi, Alani, Ioannis, Dionisij, aliorum Cisterciensium Scrip-
torum opera, tractatus, & nomina, scripto Vestrae reverendae Paternitati insinuentur. Interim
laudo ego lucubrationes vestras pro nostri ordinis ornamento, Deumque appræcor, ut ipsis Be-
nedictionem, vobisque sanitatem quamprosperrimam, cum gratiarum suarum diuinarum cu-
mulo conferre dignetur. Parisijs in collegio Sancti Bernardi, die 16. Decembris 1648.

Reverendae Paternitatis vestrae

Humilimus, & obsequentissimus famulus F. IOANNES
BOVGERET Religiosus Cistercij, & Secretarius
Reverendissimi Generalis.

REVE-

REVERENDO DOMINO

CAROLO DE VISCH,

Celeberrimi Monasterii B. Mariæ de Dunis,
Priori dignissimo,

S. THEOLOGIÆ BACCALAUREO FORMATO ETC.

Hos illustrium Scriptorum Ordinis sui Annales
in lucem educanti,

Conterraneo suo applaudebat

R. D. NICOLAVS DE LAMETER,

S. Nicolai Furnis, Ordinis Præmonstratensis, Religiosus, &
Religioforum eiusdem Abbatix Duaci, Præses.

Flandria te genuit, suscepit Furna, sacrauit

Duna Deo: Piscis nobile nomen habes.

Piscis es omen habes, non qualis in ambulat aquor,

Sed qui Zodiaco sidus in orbe micat.

Quid ni Zodiacum te iure vocaero Piscem,

Cuius ab ore fluit, fons salientis aqua?

Cuius ab ore fluit fons, quâ Cistercius Ordo

Jrriquis, flores germinat ecce suos.

Germinat abstrusos sterili velut hæctenus aluo

Heroas: tali nomine dignus eras.

Anagramma.

CAROLVS DE VISCH

HUC, O CLARUS DIES.

Huc o clarus scande Dies, Cistercius omnis,

Lucent ad vultus clarior Ordo tuos.

REVE-

REVERENDO IN CHRISTO PATRI AC DOMINO

D. CAROLO DE VISCH

CELEBERRIMÆ ABBATIÆ DVNENSIS

PRÆSBYTERO RELIGIOSO,

AC PRIORI

S. THEOL. BACCALAVREO FORMATO, EIVSDEMQUE QVONDAM

Professori, Coniui, & dilectissimo olim Condiscipulo suo,

BIBLIOTHECAM

SCRIPTORVM SACRI ORDINIS CISTERCIENSIS, INGENIO

& typis publicanti,

Accinebat JOANNES DE LA SALLE, Furnensis, S. Theol. & I. V. Bacc. formatus,
Pastor in Schoore.

ANDE M toruscos ingenio Viros,
Quos literatos Vineæ protulit
Cisterciensis, vniuerso
Lector habes studiose mundo.
Hæc sempiterno Lumina lumine
Beare nuper, Carole, niteris,

Cistercijque & Urbis alma
Futuræ decus, atque lumen.
Tu spiræ natus sanguine nobili,
Et clarioris germen originis,
E Vischiorum celsiore
Progredieris noua Stella sede.
O laude dignum! sic benè censuit
Germana tellus, sic benè sensit, &
Cænobio te Ebitracensi
Theologiam aluit docentem.
Professus illic es, sacra Numini
Quæ grata terris Vota, Redemptio
Quæ iusta votis, vt sacratis
Sedet homo, religetque Calis.
Baptismum eidem prælegis; Vnctio
Vt nata Christo pectora roboret;

Vt Pœnitendum; vt Carne Pastor
Filiolos alat, & Cruore.
Recede fallax hæresis! exhibet
Christum volentem, Carotus, exhibet
Christum potentem: velle, posse,
Nonne tibi probet & dedisse?
Minis ferocem candida mitiget
Vt Milla Patrem, debita debitis
Vt flagra tollat, & paratas
Purget in igne vorace flammæ,
Necdum quiescis, Carole, scribere,
Docere pergis, subdita legibus
Vt corda sunt; Iusque, notam &
Iusticiam facis Allemannis.
Audite surdi, quos tot in hæreses
Lutherus atro lemmate propulit,
Et veritatis, atque Celi
Constituit quadruplator hostis:
Sed qua reuerso præmia, Belgium,
Debere temet dixero Carolo?
Assurge penna, debitaque
Vade Virum celebrare laude.

e 2

Cons-

C. Visch

Biblioth
Scriptor
Cisterci
S B
23

Cœnobiorum rudera quatuor
Sagace libro mittit in aëra,
Et Warefchorum cum Thofana
Pergit eo celebrare mitrâ.
Cælique Vallem, qua Pater & fuit:
Et luce dignis moribus imbuit,
Castumque Virginis sacrata:
Ut speculo Speculum reponit.
Inſtructionem diſcute, ruminas,
Quem ſacra Chriſti Religio vocat,
Et quinque longas ad viginti
Intrepidus lege Coneiones.
Perfectionem, nempe doceberis,
Mentem orbe Purgat, Lumine viſirat,
Et vni crimo illuminatam
Vnit, & aſſociat monarcha.
Sed ne Parenti ſis quoque propria:
Ingrata proles, Carole, fulgidas
Moliris arte diſſerendis.
Laude ſua celebrare Dunas.
Etiã dauerit quis hæſce Ligerius,
Quis glorioſus Fulco ligauit.
Hoc tunc triplici, hoc ſacrato
Id cælamò rutilante pangis.
Nec finis iſtis: congruit integrum
Afflare minis laudibus Ordinem,
Et Biſp. vrb. ebecam celebrem
Ingenijs cumulare magnis.

Et ſcripta prodiit, conſpicuum caput:
Silentij alti nubibus exeret,
Et Ordinis tam laminoſi:
Ingenuos cauit illa Soles.
Adeſte quotquot degitis Ordine:
Morum, hoc Virorum diuite Filij,
Hos amulamini, propinquis
Hos oculis renouate Patres.
Quot hic recenſes, Carole, tot polo
Agnosco Stellas, tot ſacra ſidera.
Datura Cælis ſempiternam,
Nube procul, tenebrisque lucem.
Feciſſe dignum eſt Ordine; nil minus
Dixiſſe dignum eſt: dignis integris
Iunxiſſe docta dicta factis,
Factaque continuari dictis,
Abite ſic vos diſcite, dicite,
Chriſtiſque digni tramite viuite,
Ut actio ſit iuncta voci,
Ut ſis opus ſociumque cordi.
Tu porro noſtri gloria carminis
Acceſſo vois, Carole, lumini,
Si quos libros habes latentis
Tam cerebro radiantem, mite
Non mittis vndis, non ſtudia irritis
Das docta ventis; ille Piſſimus,
Qui nec datus defraudat vndas,
Multiplici vice pramiabit.

CAROLVS DE VISCH

ANAGRAMMA.

CHARUS DEO LUCIS.

Quid video? Carolus, de Viſch cognomine, charus
Lucis abit claro pectore, voce Deo.
O video! candelabri dignatur honore
Quidquid honorifici luminis Author alis.

Heu!

*Heu! malè sciuiſſes, Domino lax nulla fuiſſes,
Sub modio tantas ponere ſuaſus opes.
Non erat in terram, redeat cum ſcœnore nummus.
Quem tibi Regnantis credidit ampla manus.
Conjicio, faciendo bonum ſacrata docendo,
Paruus humo quamuis, ſidere magnus eris.*

JOANNES DE LA SALLE Furnenſis,
S. Theol. & I. V. Baccalaureus. 1649.

ANAGRAMMATISMVS ALIVS.

IN LAUDEM AUTHORIS
BIBLIOTHECAM SCRIPT. CISTERC. PVBLICANTIS
CAROLVS DE VISCH

ANAGRAMMA
HIC CLARUS DE SUO.

Conſpicias varios, rutulis qui ſtemmata Patrum
Extollant, tituliſtantum, qui nomine ſolo
Virtutes laudare ſciant, qui clara viroꝝ
Pectora verborum nudis diffundere verbis.
Sanguine conſpicuum, celiſ natalibus ortum
Eſſe, quiſ extollat! Tali laudatior eſto,
Quem beat ingenij viſ, & vigor, eſto ſupremus:
Quiſquis & illuſtris titulis, & ſtemmate diues,
Ingenij radiis ſtirpem, & virtutibus ornat.
En, quem Stirps, Pietas, faciunt quem Scripta perennem
Viſchius hic Carolus, cunctas cui nare per undas.

63

Ingenij!

Ingenij, Sophiaeque datur: Germania signat;
Flandria consignat: magnis ibi nomine, & actis
Iunctus es, Illustres interque Illustris haberi
Dignus! honoratum cunctis te scilicet ornant
Et studium, & probitas, & ab almo stemma cruore
Viue sacri noua Gemma Gregis, diffundere in auras
Bernardi praclare nepos: sit reddita luci
Penna tibi, sit nota solo, sit cernua caelo.
Ordinis ecce tui rursus sacra lumina luci
Reddis, & in solo praclara volumina libro
Exprimis. An falsum est, si lumina dixero lunam,
Et qui luminibus das lucem, dixero Solem?

Accinebat D. BENEDICTVS DE BACQVERE,
Relig. Dunensis, S. Theol. Lector in Cœ-
nobio Sancti Saluatoris Antuerpiæ.

APPROBATIONES.

Hic liber, cui Titulus est Bibliotheca Scriptorum Sacri Ordinis Cisterciensis, elogijs plurimorum maxi-
mè illustrium adornata, operâ & studio R. D. CAROLI DE VISCH Relig. ac Prioris Dunensis S. Th.
Professoris, nihil habet orthodoxæ fidei, aut bonis moribus contrarium, adeoque iure suo typis
mandari, & in lucem prodire poterit ad dicti ordinis honorem, & totius Ecclesiæ fructum & v-
tilitatem. Ita iudicavi Duaci 25, Aug. 1649.

THEODORVS VAN GOVVERDEN S. Theol. Doctor ac Professor Regius &
Ordinarius, Ecclesiæ Colleg. S. Petri Canonicus, librorumque
Visitator ac Censor.

EGO infra scriptus accuratè legi librum, cui titulus Bibliotheca Scriptorum Sacri Ordinis Cisterci-
ensis elogijs plurimorum maximè illustrium adornata, operâ & studio R. D. CAROLI DE VISCH, Reli-
giosi ac Prioris Dunensis, S. Theol. Professoris, quam deprehendi magno labore, indutriâ singulari, &
fide sincerâ per Auctorem collectam, unde magnum toti ordini gloriæ incrementum, & Eccle-
siæ

APPROBATIONES.

siæ Dei non minor fructus accedet, in cuius fidem hæcæ manu meâ subsignavi. Datum Duaci
7. Kal. Augusti anni 1649.

MARTINVS DENYS S. Theol. Doctor, eiusdemque in alma
Vniuersitate Duacensi Regius Professor.

Bibliotheca hæc Scriptorum Sacri Ordinis Cisterciensis plurium auctorum Scriptis, Scrip-
torum etiam quorundam elogijs à primæ ditionis auctore R. do admodum Domino Ca-
rolo de Visch priore Cœnobij B. Mariæ de Dunis & SS. Theol. Professore aucta cum fructu re-
cudi poterit. Ita censeo Ipris VI. Kal. Iulij 1645. Antonius Sanderus S. Th. Licent. Iprensis
Canonici & penitentiarius, Libr. Censor.

FACULTAS ET APPROBATIO PERILLVSTRIS,
Reverendissimi & Eximij Domini D. CLAVDII VAUSSIN,
S. Theol. Doctoris, & Vniuersi Ordinis Cisterciensis Generalis
Supremi &c.

Reverendo, & nobis in Christo Confratri charissimo, Domino CAROLO DE VISCH, deuoti
Monasterij nostri Dunensis Priori.

REVERENDE IN CHRISTO PATER,

Quod Sacri Cisterciensis Ordinis nostri scriptores iam dudum in tenebris deli-
tescentes nunc à latebris ad lucem, & quasi à rûmulo ad vitam rediuiui redeant, tuis labori-
bus & lucubrationibus acceptum referimus; eoque gratiorem habemus voluminis Tui editio-
nem, quò maiori prædicti nostri Ordinis ornamento & splendori cessuram esse confidimus;
Tibi propterea nostro nostrique ordinis nomine gratulamur, & dignas rependimus grates; Te-
que hortamur quanto possumus affectu paterno, vt incepta quæ restant tibi opera perficere
fatagas ad Maiorem Dei Gloriam, quem apprecamur vt labores tuos benedictionibus suis cu-
mulare dignetur, si quæ autem opera B. Alani Nostri Cisterciensis Conuersi, præter ea quæ
præ manibus habes, in nostra Cisterciensi Bibliothecâ inueniri poterunt manuscripta, ad Te
curabimus transmitti, vt prælo mandentur. Cæterum, macte animo, Reuerende Pater & quo
cœpisti zelo perge ad laborare Ordini nostro, quem æternum deuinctum habebis, Nos verò
Tibi inferuendi occasionem prætolati Deum præpotentem exoramus, vt Tibi gratiarum sua-
rum cumulum æternum pro mercede & laborum tuorum congruo præmio conferat, Nosque
tuis deuotis præcibus toto animi affectu commendamus. Cistercij Die 12. Mensis Martij: 1650.

REVERENDÆ PATERNITATIS VESTRÆ

In Christo Charissimus & addictissimus Confrater CLAVDIVS
Abbas Cisterciensis Generalis,

FACVÆ

Admodum Reverendi Domini Abbatis Sancti Bernardi ad
Scaldim, S. Theologiæ Licentiati, Vicarij Generalis per Belgium.

Ego infrascriptus, Vicarius Generalis Ordinis Cisterciensis per Belgicas prouincias, facultatem concedo, vt in lucem edatur Liber, cui titulus inscribitur *Bibliotheca Scriptorum Sacri Ordinis Cisterciensis, elogijs plurimorum maxime illustrium Odornata, studio & Labore Reverendi Domini, D. Caroli de Viseh, Prioris Abbatie Dunensis edita ac denuo per eundem Dominum Carolum de Viseh, recognita, & notabiliter aucta, adiectis etiam aliquot breuioribus opusculis diuersorum Patrum Ordinis Cisterciensis.* In quorum fidem, has litteras manu nostrâ subscriptas, & sigillo nostro munitas, dedi in monasterio nostro Sancti Bernardi, die vigesima secunda mensis Maij, Anno 1655.

Locus Sigilli.

F. IVDOCVS GILLIS, Abbas Sancti Bernardi
Vicarius Generalis.

Nos Ioannes Blankenbergh, S. Theol. Doctor, Monasterij B. MARIÆ de Veteri Monte Abbas, Ordinis Cisterciensis per Inferiorem Rheni tractum, Westphalam, & Saxoniam &c. Commissarius Generalis, Uniuersitatis Coloniensis, pro tempore Rector &c. Facultatem impertimur, ut præfati nostri Ordinis Liber, cui Titulus: *Bibliotheca Scriptorum S. Ordinis Cisterciensis, elogijs plurimorum maxime illustrium adornata, Opere & studio Reuerendi Domini Caroli de Viseh, Prioris Cœnobij B. MARIÆ de Dunis, S. Theol. Professoris &c. Anno 1649. legitimis approbationibus & Theologorum Censuris munitus, ac typis commendatus, nunc ab eodem suo Authore recognitus, auctus, & commendatus, denuo recudatur.* Este nostrâ subscriptione & sigillo. Coloniæ die 14. Februarij Anno 1656.

IOANNES ABBAS vet. Montis Commissar. Generalis
& Vniuersitatis pro tempore
Rector.

INDEX NOMINVM,

OMNIUM SCRIPTORVM

Ordinis Cisterciensis, qui in hac Bibliothecâ continentur,

A.

A Chardus, Clarevallensis Monachus, fol. 1.
Mr. Adam Alderspacenus,
Adam Atrebas.
Adam Barchingensis.
Adam le Bossu.
Adamus Caroli loci.
Adamus Cathanensis,
Adamus Dorensis.
Adamus Germani.
Adamus de Euesham, seu Euetham.
Adamus Killofensis.
Adamus Lociregij.
Adamus Moremuthenus.
Adamus de Perlenâ.
Adamus Pontigniacensis.
Adam, cognominatus, Senior.
Adilredus, vid. Ailredus, & Ethilredus.
Adrianus Budsius.
Adrianus Cancellier.
Adrianus Misdagh.
Adrianus Mueleman.
Egidius de Dammis.
Egidius Leodienfis.
Egidius Presleris.
Egidius de Royâ.
Egidius T'oggært.
Aybertus Abbas.
S. Ailredus.
Aymo Sauigniacensis.
Alanus Episcopus, Antifiodorensis;
Alanus Magnus.

S. Albericus.
Albericus de Thofan.
Albericum Trium fontium.
Alexander Casæ nouæ monachus,
Alexander de Pieris.
S. Almus, Melrofenfis.
Alnenses Religiosi.
Alphonfus d'Elbene.
Aluarus de Luria & Mendoza.
Aloysius de Capitaneis.
S. Amedeus, Lausamenfis Episcopus.
Ambrosius à Gandauo.
Ambrosius de Molina.
Anastafius Pallinus.
Andreas Azorites.
Andreas à Sancto Ioseph.
Andreas Schonangia Abbas.
Angelus Manrique.
Anibaldus Monachus.
Anonymus, vid. Monachus Anonymus.
Anselmus Baptista.
Antonius de Albizis.
Antonius Brandaonius.
Antonius Cariferus, Charifel.
Antonius Libanorius.
Antonius Muldrac.
Antonius à Sancto Petro.
Antonius de Rubeis.
Antonius le w aitte. Vide etiam Appendicem.
Armenteria Monachus.
Arnoldus Bonifontis monachus.
Arnoldus Carnotenfis.
Arnoldus Morimundenfis: vide Bernardus.

d

Arnol-

INDEX NOMINIS

- Arnoldus Muenckendam.
 Arnoldus Narbonensis Archiepiscopus.
 Arnulphus de Louiano.
 Arnulphus Melroensis Abbas.
 Athanasius de Cucho.
 Athanasius de Lobera.
 Athanasius Perez.
 Augustinus Isangatus.
 Augustinus Lopez.
 Augustinus Manuel. In Appendice.
- B.**
Balduinus de Boslu.
 Balduinus Deuonius.
 Balduinus Moreanus. Moreau.
 Balthasar de Lipfa, seu Lipsia.
 Barnabas de Monte albo.
 Bartholomæus de Beca.
 Bartholomæus Ebracensis Abbas.
 Bartholomæus à Sancto Faulsto.
 Bartholomæus Gomez.
 Bartholomæus Iolij.
 Bartholomæus Madauer.
 Bartholomæus Mortui Maris.
 Bartholomæus Ponze.
 Basilius Lopezius.
 Basilius de Molina.
 Benedictus de Alacron.
 Benedictus Alvarez.
 Benedictus D'auvrè.
 Benedictus de Bacquere.
 Benedictus Martinez.
 Benedictus Papa 12.
 Benedictus Pontigniacensis.
 Bernardinus Buchinger.
 Bernardinus de Sylua.
 S. Bernardus.
 Bernardus Alphonfus.
 Bernardus Britus.
 Bernardus Escuderus.
 Bernardus Gutierrez.
- Bernardus Lopezius.
 Bernardus Cling.
 Bernardus de Montgailard.
 Bernardus Morimundenfis Abbas.
 Bernardus de Riuera.
 Bernardus de Stanisvilla.
 Bernardus Vasquezius.
 Bernardus de Villalpando.
 Bernoldus Abbas.
 Bertramus de Cerreto.
 Bertrandus Pontigniacensis.
 Bertrandus Thistier, seu Textor.
 Boynus Abbas.
 Bonauentura Waustrij.
 Bonifacius Simoneta.
 Brando. vid. Ioannes.
 Buchardus Abbas Bellævallis.
 Buellienfis Monachus.
- C.**
Caducanus, Dorensis Monachus.
 Cafarius Heisterbacensis.
 Camera B. Mariæ.
 Campus Liliorum.
 Candidus Furlongius.
 Cari Campi Religiosi.
 Carolus à Sancta Maria.
 Carolus Mydelton.
 Carolus à Sancto Paulo.
 Carolus de Vilch.
 Casz Marij Religiosi.
 Castri Aquilæ Monachus.
 n. Cauaillier.
 Ceruera Turrianus, seu, de la Torre. In Appendice.
 Chrysofomus Cabero.
 Chrysofomus Henriquez.
 Chrysofomus Ruiz.
 Chrysofomus à Visitatione.
 Christianus Monachus de Eleemosyna.
 Christophorus Ballista.

OMNIVM SCRIPTORVM.

Christophorus Borrus.
 Christophorus Butkens.
 Christophorus Castelleius.
 Christophorus de Lazarraga.
 Christophorus Perales.
 Christophorus à Visitatione. vid. Chrylostom.
 Cyprianus Huergenſis.
 Cyprianus Rodriguez.
 Cisterciense Chronicon.
 Cisterciensis Ordinis Viri illustres.
 Cisterciensis Ordinis Constitutiones, &c.
 Claravallenses Monachi Anonymi.
 Claudius de Bece.
 Claudius Boucheratius.
 Claudius de Bronſeval.
 Claudius Chalemot.
 Claudius de Corbye.
 Claudius Thomas Graziiler.
 Claudius Verard.
 Collationes Patrum Ordinis Cisterc.
 Complutense Collegium Ordinis nostri
 Conganus Abbas Surienſis.
 Conradus Cardinalis.
 Conradus Fontis Salutis.
 Conradus Fosfor, vulgo, Reutter.
 Conradus de Heghena.
 Conradus Leontorius.
 Cornelius Pelusius.
 Cosmus à Sancto Michael. In Appendice.

D.

Damianus Tomariensis.
 Daniel Waldſſij Abbas.
 Didacus de Céspedes.
 Didacus Marfil.
 Didacus Sanchez.
 Diffinitiones Ordinis.
 Dionysius Arriola.
 Dionysius Caroli loci Monachus.
 Dionysius Cisterciensis.
 Dionysius Cuchus.

Dominicus de Aldaue.
 Dueskenſis Cœnobij monachus.
 Dunenses Religiosi varij.
 Dunstanus.

E.

S Eailredus, vide Ailredus.
 S Eberardus Claravallensis.
 Ebirbacenses Religiosi.
 Ebro Zwetelensis Abbas.
 Edilredus, seu Ethilredus, Wardenſis. Abbas.
 Edmundus à Cruce.
 S. Edmundus, cognomento Richius.
 Edmundus Schneider.
 Edmundus Tyraquellus.
 Elias de Coxida.
 Elias Hallus.
 Elinandus Monachus.
 Elizabeth de Sconaugia.
 Ellantij Monachus.
 Emanuel Sueyro.
 Engelbertus Abbas.
 Engelhardus Teuchlerus.
 Enstfidus Ebirbacensis.
 Ethardus Abbas.
 Euerhardus Scorus.
 Euerhardus Claromariscensis Abbas.
 Eugenius 3. Pontifex.
 Eugenius Martinez.
 Eugenius Martinez, alius
 Eusebius Sarrinus.
 Eustachius à Sancto Paulo.
 Exordium Ordinis Cisterciensis.

F.

S Famianus.
 Fastradus.
 Ferdinandus Pizarro. In Appendice.
 Ferdinandus Vghellus.
 Florius Brunus.

Ddd z

Foliz

INDEX NOMINUM

- Fossa nouæ Religiosi.
 Fraylanus de Vrofa.
 Franciscus Alcobatiensis.
 Franciscus à Sancto Bernardo.
 Franciscus Biuarius, vid. Franc. Viuarius.
 Franciscus Brauus.
 Franciscus Casar.
 Franciscus Carreyro.
 Franciscus Coquelin.
 Franciscus Fernandes de Velasco.
 Franciscus Hedelinus.
 Franciscus Iehan, vulgo, Mavie.
 Franciscus Machadus.
 Franciscus Mautoy.
 Franciscus Maurolycus.
 Franciscus de Neufville.
 Franciscus Portes.
 Franciscus Radefius, Andrada.
 Franciscus Scipio ab Ecclesia.
 Franciscus Syluius.
 Franciscus Suarez.
 Franciscus Viuarius.
 Fulcardi montis Religiosus.
 Fulco Massiliensis.
 Fulensium Constitutiones.
 Fulensis Congregationis Monachus.
 Fulensis alius.
 Fulenses alij, Vide etiam Appendicem.
- G.
- G**abriel Castellanos.
 Gabriel Franciscus.
 Gabriel de Frnairills.
 Gabriel à Sancto Malachiâ.
 Galfridus Romævallis.
 Gallus Abbas Aulæ Regiæ.
 Garnerius, vid. Guarnerius.
 Galsbertus du Puycibot.
 Gaspar Longelinus.
 Gaspar de Seixas, Appendix.
 Gaspar de valle petroia.
- Gaspar Verfloekt.
 Gaubertus Fabricius.
 Gaufridus, seu Gaufridus, Altæcumbæ Abbas.
 Gaufridus Antifiodorensis.
 Gaufridus, Norarius S. Bernardi.
 Gaufridus Lingonensis Episcopus.
 Gaufridus Villariensis.
 Georgius à S. Benedicto.
 Georgius Weimberger.
 Germanus Bugefius.
 Gerardus Boslutus.
 Gerardus Leodientis.
 Gerardus Longipontis Abbas.
 Gerardus Porcqpart.
 Gerardus de Riuo.
 Geroch Monachus.
 G. monachus.
 Geruasius Herblochius.
 Geruasius de Parco.
 Gico, Ebirbacensis Prior.
 S. Gilbertus, Gilbertinorum Fundator.
 Gilbertus de Hoylandiâ.
 Gilbertus Hunt.
 Gilbertus Magnus.
 Gislebertus, Aurævallis Abbas.
 Gondissalvus de Serda, vid. Gundissalvus.
 Godefridus, vid. Gaufridus.
 Gosluinus Boslutus.
 Gosluinus Clarævallis Monachus.
 Grandissylux Monachus.
 Gregorius Bridlingtonus.
 S. Gualterus, Scotiæ Regis Filius.
 Gualterus Daniel.
 Gualterus Morganus.
 Gualterus de Ochies.
 Guarnerius, seu Garnerius Lingonensis Episcopus.
 S. Guericus Igniacensis Abbas.
 Guibertus de Laneyo.

Guiber.

OMNIUM SCRIPTORUM.

Guibertus, vid. Wibertus.
 Guichardus Pontigniacensis Abbas.
 Guido de Arbona.
 Guido Cormatus.
 Guido Parè.
 Guido Claravallensis Abbas.
 Guido Claravallensis.
 Guido alius, Filiationis Claravallensis.
 Guilielmus Albaripa, vid. Wilhelmus.
 Guilielmus de Campellis.
 Guilielmus Cistercij Abbas.
 Guilielmus Claravallis Monachus.
 Guilielmus Frigidimontis.
 Guilielmus de Guillaillâ.
 Guilielmus Kethus.
 Guilielmus Parisiensis Episcopus.
 Guilielmus de Passione.
 Guilielmus Petroburgenfis.
 Guilielmus Remingtonus.
 Guilielmus Rhievallensis.
 Guilielmus Sladius.
 Guilielmus S. Theodorici Abbas.
 Guilielmus Tornay.
 Guillelmus de Valcellis.
 Guilielmus de Vallada.
 Guilielmus Wiccamus.
 Guilielmus, vid. Wilhelmus.
 Gundisalvus, vid. Gondisalvus.
 Gundisalvus de Sylva.
 Gunterus Parisiensis cœnobij monachus.

HI

HAymo, vid. Aymo.
 Hakerus, Dunensis Abbas.
 Helinandus, Frigidimontis.
 Helinandus de Perfenia.
 Hemmerodenses monachi.
 Henricus à Bertheim.
 Henricus Blumentoft.
 Henricus de Castro Marciaco.
 Henricus Crumpe.

Henricus Hulmenfis Prior.
 Henricus à Leodio.
 Henricus Claravallensis Abbas.
 Henricus Moricottus.
 Henricus Rhemensis Archiepiscopus.
 Henricus Salterienfis.
 Henricus Sanctægidianus.
 Henricus Strompius.
 Henricus de Vallibus, in Ornesio.
 Henricus Veteris Montis Abbas.
 Heribertus, de Moris Abbas.
 Herkenrodæ Confessarij.
 Hermannus de Petra.
 Hermannus Veteris Campi Monachus.
 Hermannus Waldassensis Abbas.
 Hieronymus à Sancta Catharinâ.
 Hieronymus Flamas.
 Hieronymus Sanzive Sanches.
 Hieronymus Socherius.
 Hieronymus Trevisanus.
 Hilarion de Rancate.
 Hilarion Tadinus.
 S. Hildegardis.
 S. Hildegundis.
 Honorius, de Cupro Monachus.
 Hubertus Rudolphus.
 Hugo Trium Fontium Abbas.
 Hugo Kiektallensis.
 Hugo Matisconensis.
 Humbertus Pruliacensis.

II

Iacobus de Altavilla.
 Iacobus Egidij.
 Iacobus Anglicus.
 Iacobus de Bugnin.
 Iacobus Cobelius.
 Iacobus D'effoges.
 Iacobus Falco.
 Iacobus Furnius, seu Furnerius.
 Iacobus Græcus.

d 3:

Iacobus

C. V. 168

Guilielmus
 Cistercij
 S. N.
 23

- Iacobus Ianuarius.
 Iacobus Lieuius.
 Iacobus Polontus.
 Iacobus Seghers.
 Iacobus de Somaria.
 Iacobus de Thermis.
 Iacobus de Vaux.
 Iacobus Wimefius.
 Ignatius Firminus.
 Ignatius Huartus.
 Ignatius Signorinus.
 Ildephonsus à cruce.
 Ildephonsus Perez de humanis.
 Ioachim Abbas Florensis.
 Ioannes Aluarus.
 Ioannes de Andenayo.
 Ioannes d'Assignies.
 Ioannes Ballim.
 Ioannes du bec.
 Ioannes Berchault.
 Ioannes Blanckenbergh.
 Ioannes Bona.
 Ioannes le Bossu.
 Ioannes Brando.
 Ioannes à Bridell.
 Ioannes Brompronus.
 Ioannes de Bruxella.
 Ioannes de Butrio.
 Ioannes Caramuel Lobkowitz.
 Ioannes Casa-Marij Abbas.
 Ioannes de Ceruo.
 Ioannes Cirita.
 Ioannes Clarus.
 Ioannes Cœne.
 Ioannes Cogneu.
 Ioannes Corneliensiu Monialiu Confessarius.
 Ioannes Craesbequius.
 Ioannes Currificis.
 Ioannes Ebrinacensis.
 Ioannes Faber.
 Ioannes Fabricart.
 Ioannes Fogus.
 Ioannes de Forda.
 Ioannes Foucard.
 Ioannes de Franciogia.
 Ioannes à Sancto Fausto.
 Ioannes Gulonius, idem.
 Ioannes Gallandi.
 Ioannes de Gallonifontibus.
 Ioannes Gillotius.
 Ioannes Godardus.
 Ioannes Greifentels.
 Ioannes Griffinius.
 Ioannes Guon.
 Ioannes Heydenus.
 Ioannes Hurradus.
 Ioannes Knobelius.
 Ioannes Lauardin.
 Ioannes Lemouicensis.
 Ioannes de Louanio.
 Ioannes Lupus.
 Ioannes à Sancto Malachia.
 Ioannes de Macerijs.
 Ioannes à Sancto Martino.
 Ioannes Mercator.
 Ioannes Myreius.
 Ioannes Monachus anonymus. 1. 2. 3.
 Ioannes Moreau.
 Ioannes Mortin.
 Ioannes Nublingus.
 Ioannes Pelletier.
 Ioannes Pignewart. Vide etiam Appendicem.
 Ioannes du Pin.
 Ioannes Pistor.
 Ioannes Pistorius.
 Ioannes. N. Polonus.
 Ioannes Præcursor.
 Ioannes de Rameia.
 Ioannes Iacobus à Sancta Scholastica.

Ioannes

OMNIUM SCRIPTORUM.

Ioannes Seifridius.
 Ioannes Serlo.
 Ioannes de Taillis, vid. Ludouicus.
 Ioannes de Tolero.
 Ioannes Valcellensis Abbas.
 Ioannes Vallenfis, seu, del vaulx.
 Ioannes à Vepriâ.
 Ioannes Viel.
 Ioannes de Villario.
 Ioannes à Visitatione, vid. Chrysothomus.
 Ioannes Vrsi-Campi.
 Ioannes de Wardo.
 Ioannes Winibroot.
 Ioannes Zarus.
 Joscelinus Furnesij Monachus.
 Iosephus Dundranensis.
 Iosephus Garcia.
 Isaac Abbas de Stellâ, in Galljs.
 Naac Abbas Italus.
 Isenbardus, vid. Ysambarus.
 Isenbrandus Angusciola.
 Iudocus Horenbout.
 Iulianus Paris. In Appendice.
 Iulianus Vernier.
 Iulius à Sancta Anastasia, alias Bartoloccus.
 Iustus Abbas Ord. Cisterc.
 Iustus de Castro.

K.

Keseriaci Monasterij Religiosus.

L.

L Laurentius, Dunensis Monachus.
 Laurentius de la Roche.
 Leander Bantius, seu, vander Bandt.
 Leonardus Rembowiski.
 Levinus Aegidianus, seu, Gillis.
 Liber vsuum, seu rituum Ord. Cisterc.
 Liber de prospero & aduerso statu Ordinis.
 Loci Sancti Bernardi Religiosi.
 Longi pontis Pro-Prior, seu, Subprior vid.

Anto. Muldrac.

Lucas à S. Carolo, alias, Bertelotus.
 Lucas, Cafe-Marij Ptiôr.
 Ludouicus Arraldus.
 Ludouicus ab Auila.
 Ludouicus de Estrada.
 Ludouicus de Estrada, alius.
 Ludouicus à Sancto Malachia.
 Ludouicus de Meaune.
 Ludouicus de Mendoza.
 Ludouicus Quiner.
 Ludouicus Bernardus de Quiros.
 Ludouicus de Ribera.
 Ludouicus Selcerus.
 Ludouicus Talefius.
 Lupinus le Myre.
 Lupus Galecus.

M.

M Abilliorus, Monachus de Laneyo.
 Magdalenus Tulier.
 S. Malachias.
 Malachias Artry.
 Malachias Campi Liliorum Religiosus.
 Malachias de la Vega.
 Marcus de Villa alba.
 Maria de Friche.
 Marinus Monachus Italus.
 Marquardus Waldsassenfis.
 Marfilus Vasquez.
 Martinus à Fonte.
 Martinus Polonus.
 Martinus Scotus.
 Martinus de Vargas.
 Matthæus Aula Regia.
 Matthæus S. Th. Doctor.
 Matthæus Hæneus.
 Matthæus Pillard.
 Matthias Agricicus.
 Matthias Lamberti.
 Matthias à Malmundatio.

Mausi-

- Mauritius Somersetus.
 Mechtildis Virgo.
 Melchisedes Claraval. Relig.
 Michael Aparicius.
 Michael Guerra.
 Michael Perez de Heredia.
 Michael Schnabel.
 Michael Smalfeldus.
 Monachi anonimi 6. diuersi.
 Monachus Hybernus anonymus.
 Monialis quædam.
 Morimundenses Religiosi anonymi varij.
 N.
Natalis Theolocēsis, vid. Nicolaus Theol.
 Neruus Melrosensis Abbas.
 Nicolaus de Aldenarda.
 Nicolaus de Ancona.
 Nicolaus Anglicus.
 Nicolaus Baccetius.
 Nicolaus Boucheratus.
 Nicolaus Brauus.
 Nicolaus Claravallensis.
 Nicolaus Crescius.
 Nicolaus Cronius.
 Nicolaus Sanctæ Crucis Monachus.
 Nicolaus Hefius.
 Nicolaus Marechal.
 Nicolaus de Sancto Martino.
 Nicolaus Parent.
 Nicolaus Profit.
 Nicolaus Riëvallis.
 Nicolaus Salicetus.
 Nicolaus Stanfordius.
 Nicolaus Theolocensis.
 Nicolaus Vallium Sernay.
 Nicolaus Waltingtonus.
 Noui Monasterij in Angliâ, monachus.
 O.
Oacinæ Monachus.
 Odo Cardinalis, vid. Ottho de Castro
 Rudolphi.
 Odo Ceritonensis, vel Schirton.
 Odo Morimundensis Abbas.
 Odo Morimundi in Longobardiâ.
 Ogerius, seu, Oglerus. In Appendice.
 Olaus Nicasius Arnoldi.
 Ottho Frisingensis.
 Ottho de Castro Rudolphi.
 Ottho Waldsassenensis Abbas.
 P.
Parabolæ ad Bernardum Abbatem, vid. supra, verbo, Guido.
 Paulus Annicola.
 Paulus Chiffletius.
 Paulus, N. S. Lazari Monachus.
 Paulus de Mendoza.
 Petrus Aluaftrensis Prior.
 Petrus Atrebatensis Episcopus.
 Petrus Blesensis.
 Petrus à Sancto Bernardo.
 Petrus Boexelaer.
 Petrus Cantor Parisiensis.
 Petrus Caroli loci Abbas.
 Petrus à Sancta Catharina.
 Petrus Claravallis monachus.
 Petrus Claravallensis iterum.
 Petrus Abbas de Floregiâ.
 Petrus de Herculîâ.
 Petrus van Hertsen.
 Petrus Ilarius.
 Petrus à Sancto Ioseph, Vide etiam Appendicem.
 Petrus ab Ysche.
 Petrus de Lorca.
 Petrus à Sancta Maria Magdalena.
 Petrus Monoculus.
 Petrus de Quiedo.
 Petrus de Parmâ.
 Petrus à Sancto Romualdo, Vide etiam Appendicem.

OMNIUM SCRIPTORUM.

Mr. Petrus de Royâ.
 Petrus de la Rue.
 Petrus Sarnensis, vel, Vallium Sarnaij.
 Petrus de Sitrauiâ.
 Petrus Salius, vel Solius.
 Petrus de Vyreio.
 Petrus Wilhelmus.
 Philippus de Charmeyâ.
 Philippus Clarevallis Monachus.
 Philippus Eleemosynæ Abbas.
 Philippus à Lembourgh.
 Philippus Malabayla.
 Philippus Montanus.
 Philippus vander Noodr.
 Philippus Otterburgensis Abbas.
 Philippus Seguinus.
 Philippus Tarentinus.
 Philippa Monialis, de Odivelas.
 Philotæus Monachus.
 Placidus de Arbreto.
 Pontigniacenses Anonymi, plures.
 Pontius, s. Clarevallis Abbas.
 Populerani Cænobij Monachus.
 Profectionis explicatio Moralis.
 Prudentius Placa. Q.

Quintinus Craſius.
 Quintinus Sauigniâci Monachus.
 R.

Radulphus Caroli loci Monachus.
 Radulphus Coggeshals Abbas.
 Radulphus de Longo campo.
 Radulphus Melrosensis Abbas.
 Radulphus Monachus.
 Radulphus Valcellensis Abbas.
 Radulphus Villariensis Monachus.
 Raynerius Capoccius, Cardinalis.
 Raynerius, Barri Comitit Filius.
 Raynerus de Belforte.
 Ranulphus Coggeshalensis Abbas.
 Ranulphus Abbas de Lyla.

Raphaël Sarmientus. (bas.
 Raymundus, seu Remundus Ebirbacensis Ab-
 Reginaldus de Alnâ, Monachus.
 Renaldus Morimundensis Abbas.
 Renaldus Morimundi Abbas
 Richalmus Specioſæ Vallis Abbas.
 Richardus de Aldwert.
 Richardus Cantuariensis Archi-episcopus.
 Richardus Fastolphus.
 Richardus de Grandisyluâ.
 Richardus Hortensis.
 Richardus Melcheshanus.
 Richardus Pontigniacensis Monachus.
 Richardus Sacrita.
 Richardus Stradleius.
 Richardus Wichiensis Episcopus.
 Rittershaulanum chronicon.
 S. Robertus.
 Robertus Boymers.
 Robertus Bridlingtonus.
 Robertus de Brugis.
 Robertus Criclodensis.
 Robertus d'Estoges.
 Robertus de Euremodio.
 Robertus Gramus.
 Robertus Heresfordiensis.
 Robertus Keldelith.
 Robertus Kethus.
 Robertus Rufca.
 Robertus Veyſe.
 Rogerius Fordanus Monachus.
 Rogerius de Monte Roſeo.
 Rogerius Suintetus.
 Rolandus Heelaut.
 Rolandus Plocerantus.
 Rothlandus Monachus.
 Rupertus Limpurgensis.

S.
Salmanticensis Uniuerſitatis Doctores.
 Sanctus à Sanctâ Catharinâ,
 e

Sauignia

INDEX NOMINUM

Sauigniacensis Monachus.
 Schonauigiæ Monasterium.
 Sebastianus Ardillus.
 Sebastianus de Frias.
 Sebastianus Hamaxurgus.
 Sebastianus de la Parra.
 Sebastianus Sortal.
 Serio Fontanensis.
 Serlo Sauigniacensis.
 Serlo Scorus.
 Seuerus de Varinis.
 Syluester Maurolycus.
 Simonis Alnensis Vita.
 Simon de Maillè.
 Simon de Thondi.
 Simon de Valle.
 Soccij Sermones.
 Soccot Monachus.
 Sorani Monachi.
 Spinæ Monachus.
 Stanislaus Rescius.
 S. Stephanus Hardingus.
 Stephanus Guichard.
 Stephanus Langhton.
 Stephanus Sortal.
 Strata floridæ Religiosi.
 T.
Theodorus Angermond.
 Theodorus Pybes de Adama.
 Theodorus Prior de Charitate.
 S. Thomas Cantuariensis.
 Thomas de Cellionibus.
 Thomas Cisterciensis.
 Thomas Colynghamus.
 Thomas Dundraensis Abbas.
 Thomas Frigidimontis Monachus.
 Thomas Monzabal.
 Thomas de Perfenia.
 Thomas Rodelius.
 Thomas Rubettius.

Thomas Sandalius.
 Thomas de Valcellis.
 Thoraldus, Rhiëuallensis.
 Thurstanus.
 Tobias de Marmorarijs.
 Torphimi Episcopi Vita.
 Trahimundus.
 Trufianus Eboracensis Archi episcopus.
 S. Tynna Melrofenfis Monachus.
 V.
Valcellenses Monachi.
 Valentinus Ruling.
 Valerianus de Espinosa.
 Vallis Lucentis Prior, cognomine, Maillis.
 Vallis Sernay monachus.
 Vdardus Cuprenfis Abbas.
 Veteris montis Religiosus.
 Veridicus. vid. verbo, Monachus.
 Villarienses in Brabantia Scriptores Anonimi.
 Vincentius Cadlubæus.
 Volckmarus. vid. Wolckmarus.
 Vulkinus Sichiemenfis Abbas.
 W.
VV Alkenredense Chronicon.
 B. Wallenus.
 Walterus de Mudâ.
 Werrici Alnensis vita.
 Wibertus Villariensis. alijs Huibertus.
 VVilhelmus Albæ ripæ Abbas.
 VVilhelmus, idem an alius, incertum.
 VVilhelmus de Benyne.
 VVilhelmus Melrofenfis Abbas.
 VVilhelmus Clarævallis Abbas.
 VVilhelmus Smerius.
 VVilhelmus vid. Guilielmus.
 VVolkmarus Campi Principis Abbas.
 VVolfgangus Marius.
 Y.
Y Senbardus le Tollier.

F I N I S.

INDEX

INDEX COGNOMINVM.

A.

A Dilredus, vid. Ailredus.
 Aegidius, seu, Gillis.
 Aegidij
 Agricius
 Aybertus
 S. Ailredus
 Alarcon
 S. Albericus
 Albæ ripæ Abbas
 De Albizis
 Alcobaciensis
 De Aldaue
 De Aldenarda.
 Alderspacensis Monachus,
 De Aldwerdt.
 Alnæ Mouachus
 Alnenses Religiosi.
 Alphonſus
 De Alta cumbâ Abbas,
 De Altâ villâ.
 Alarez
 Aluatus
 Aluastrenſis Prior
 A S. Anaſtaſiâ
 De Ancona
 Angermond
 Anglicus
 Anglicus
 Anguſcula
 Anibaldus Monachus
 Anonimus 1. 2. 3.
 Anonimus Monachus Anonymus.
 Annicola
 Antifiodorenſis Epifcopus.

Liuinus.
 Iacobus.
 Matthias.
 Aybertus.
 Ailredus.
 Benedictus.
 Albericus.
 Wilhelmus.
 Antonius.
 Franciſcus.
 Dominicus.
 Nicolaus.
 Mr. Adam.
 Richardus.
 Reginaldus
 Alnenses.
 Bernardus.
 Gaufridus.
 Iacobus.
 Benedictus.
 Ioannes.
 Petrus.
 Iulius.
 Nicolaus.
 Theodorus.
 Iacobus.
 Nicolaus.
 Henbrandus.
 Anibaldus.
 Ioannes.
 Anonymus.
 Paulus.
 Alanus.

Antifiodorenſis
 Aparicius
 De Arbonâ
 De Arbreto
 Ardillus
 Armenteriæ Monachus
 Arnoldi
 Arriola
 Altaldus
 Artry
 D' Assignies
 Atrebatenſis Epifcopus
 Atrebas
 De Audenayo
 Auila
 Aulæ Regiæ Abbas.
 Aulæ Regiæ Monachus
 Aureæ-vallis Abbas
 D'auvrè
 Azorites

B.

B Accetius
 Bacquere
 Ballim
 Balliſta
 Bantius, vander Bandt.
 Baptiſta
 Barchingenſis
 Barri Comitis Filius
 Barteloccius.
 De Becâ
 De Bece.
 Du Bec
 Bellævallis Abbas
 De Belforte.
 A. S. Benedicto

Gaufredus.
 Michael.
 Guido.
 Placidus.
 Sebaſtianus.
 Armenteriæ.
 Olaus, Nicafius.
 Dionyſius.
 Ludouicus.
 Malachias.
 Ioannes.
 Petrus.
 Adam.
 Ioannes.
 Ludouicus.
 Gallus.
 Matthæus.
 Gislebertus.
 Benedictus.
 Andreas.

Nicolaus.
 Benedictus.
 Ioannes.
 Chriſtophorus.
 Leander.
 Anſelmus.
 Adam.
 Raynerius.
 Iulius à S. Anaſtaſiâ.
 Bartholomæus.
 Claudius.
 Ioannes.
 Buchardus.
 Raynerius.
 Georgius.
 De

INDEX GOGNOMINUM

de Benyne.
 S. Bernardus.
 A. S. Bernardo
 A. S. Bernardo
 Bernoldus Abbas
 Bertelotus
 Berthault.
 Bertheim.
 Biarius
 Blanckenbergh
 Blesensis.
 Blumentrost.
 Boexelaer.
 Boymers
 Boynus Abbas.
 Bona
 Bonifontis Monachus.
 Borrus.
 Borlutus.
 de Boffa
 Le Boffa.
 Le Boffa.
 Boffutus
 Boucheratius.
 Boncheratus.
 Brandarnius
 Brando.
 Brauus.
 Brauus.
 Bridel
 Bridlingtonus.
 Bridlingtonus.
 Britus
 Bronseval
 Bromptonus.
 Brunus
 de Brugis
 de Bruxella
 Buchinger
 Budsius, vel de Budt.

Wilhelmus.
 Bernardus.
 Petrus.
 Franciscus.
 Bernoldus.
 Lucas.
 Ioannes.
 Henticus.
 Franciscus.
 Ioannes.
 Petrus.
 Henticus.
 Petrus.
 Robertus.
 Boynus.
 Ioannes.
 Arnoldus.
 Christophorus.
 Gerardus.
 Balduinus.
 Adam.
 Ioannes.
 Gossuinus.
 Claudius.
 Nicolaus.
 Antonius.
 Ioannes.
 Franciscus.
 Nicolaus.
 Ioannes.
 Gregorius.
 Robertus.
 Bernardus.
 Claudius.
 Ioannes.
 Florius.
 Robertus.
 Ioannes.
 Bernardinus.
 Adrianus.
 Buellienfes Monachus
 Bugefius
 Bugnin
 Burkens
 de Burrio
C.
C Abero
 Cadlubæus.
 Cæsar.
 Camera B. Mariæ
 de Campellis
 Campus Liliorum
 Campi Liliorum Relig.
 Campi Principis Abbas.
 Cancellier
 Cantor Parisiensis.
 Cantuariensis Archiepiscopi
 de Capitaneis.
 Capoccius Cardinalis
 Cardinalis.
 Caramuel Lobhowitz.
 Carifetus, seu Charifel.
 Carnotensis.
 Cari Campi Religiosi.
 A. S. Carolo
 Caroli loci Abbas
 Caroli loci Monachi
 Carreyro.
 Casæ-Marij Abbas
 Casæ-Marij Prior
 Casæ-Marij Religiosi
 Casæ nouæ Monachus.
 Castellanos
 Castelleius
 Castri Aquilæ Arnburgh, Monach^o, Castri &c.
 de Castro
 De Castro Marciaco

Buellienfis.
 Germanus.
 Iacobus.
 Christophorus.
 Ioannes.
 Chrysofomus.
 Vincentius.
 Franciscus.
 Camera.
 Guilielmus.
 Campus
 Malachias.
 Wolckmarus.
 Adrianus.
 Petrus.
 Richardus.
 S. Thomas.
 Aloysius.
 Raquierius.
 Conradus.
 Ioannes.
 Antonius.
 Arnoldus.
 Carus Campus.
 Lucas.
 Petrus.
 Adamus.
 Dionysius.
 Radulphus.
 Franciscus.
 Ioannes.
 Lucas.
 Casa-Marij.
 Alexander.
 Gabriel.
 Christophorus.
 Iustus.
 Henricus.
 De

INDEX COGNOMINUM.

de Castro	Ruddphi	Ortho.	Coggeshalenses Abbates.	{ Radulphus, &
Cathanesius		Adamus.		{ Raynulphus,
		Hieronymus.	Cogneu	Ioannes.
A Sancta Catharina.		Petrus.	Collegium Complutense.	Collat.
		Sanctus.	Collationes Patrum Ord. Cisterc.	Thomas.
Cauillier n.		Cauillier.	Colynghamus	Co- ^{str.}
de Cellionibus		Thomas.	Constitutiones Ord. Cisterc.	Franciscus.
Ceritonensis		Odo.	Coquelin	Claudius.
de Cerreto		Bertramus.	de Corbye	Guido.
de Ceruo		Ioannes.	Cormatus	Corneliensium Monialium Cōfessarius. Ioan.
de Celpedes		Didacus.	de Coxeda	Elias.
Chalemot		Claudius.	Craesbequius	Ioannes.
Charitatis Prior		Theodorus	Crasius	Quintinus.
de Charmeia,		Philippus.	Crescius	Nicolaus.
Chifflecius.		Paulus.	Criclodenfis.	Robertus.
Chronicon Cisterciense.		Cisterc.	Cronius	Nicolaus.
de Cireyo		Ioannes.	A Cruce	Edmundus.
Cirita		Ioannes.	A Cruce	Ildephonfus.
Cistercij Abbas		Guillielmus.	S. Crucis Monachus	Nicolaus.
Cisterciensis		Dionysius.	Crumpe	Henricus.
		Guido.	De Cucho	Athanasius.
		Guido.	Cuchus	Diouysius.
Claravallenses Abbates.		Henricus.	de Cupro.	Honorius.
		Pontius.	Cuprentis Abbas	Vdardus.
		Wilhelmus.	Curificis	Ioannes.
		Achardus.		
		Eberardus.		
		Gosuinus.		
		Guillielmus.	D E Dammis	Egidius.
Claravallenses Monachi.		Guillielmus.	Daniel	Gualterus.
		Melchias.	Deonius	Balduinus.
		Nicolaus.	Diffinitiones Ordinis.	Diffinit.
		Petrus.		Adamus.
		Petrus.	Dorensis Monachi	{ Caducanus.
		Philippus.	Dueskenfis Cænobij Monachus	Duelkenfis.
Claravall. Monachi Anonymi.		Claravall.	Dundranensis Abbas	Thomas.
Claro Mariscensis Abbas.		Euerhardus.	Dundranensis Monachus.	Iosephus.
Clarus		Clarus.	Dunensis Abbas	Haketus.
Clin		Bernardus.	Dunensis Monachus	Laurentius.
Cobelius.		Iacobus.	Dunenses Religiosi Anonymi	varij Dunen.
Cœne.		Ioannes.	Donstanus.	Dunstanus.
				S. Eait.

INDEX COGNOMINUM

	E.		Fogus		Ioannes.
S Eairredus.		vid. Ailredus.	A Fonte		Martinus.
Ebirbacensis Abbas		Raymundus, seu,	Fontanensis		Serlo.
Remundus.			Fontis Salutis.		Conradus.
Ebirbaces Piores,		{ Eusfridus.	De Forda		Ioannes.
Ebirbacensis Relig.		{ Gico.	Fordanus.		Rogerus.
Ebirbaces anonymi varij		Ioannes.	Fossæ nouæ Religiosi		Fossa noua.
Eboracensis Archiepiscopus		Ebirbacen.	Fosfor seu, Reutter		Conradus.
Ebracensis Abbas		Trustanus.	Foucard.		Ioannes.
Ab Ecclesia		Bartholomæus.	De Franairilis		Gabriel.
d'Elbene		Franciscus Scipio.	De Franciogia		Ioannes.
Eleemosynæ Abbas		Alphonius.	Francicas		Gabriel.
Eleemosynæ Monachus		Philippus.	De Frias		Sebastianus.
Elinandus.		Christianus.	De Friche		Maria.
Ellantij Monachus.		Elinandus.	Frigidi Montis		{ Guilielmus.
Engelbertus Abbas		Ellantij.			{ Helinandus.
Efcuderus		Engelbertus.			{ Thomas.
d'Asloges		Bernardus.	Frisingenfis		Otho.
d'Esloges		Iacobus.	Fulcardi montis Religiosus		Fulcardi.
Espinosa.		Robertus.	Fulienfum Constitutiones		Fulienfum.
Estruda		Valerianus.	Fulienfis Congregationis Monachus.		Fulien.
Estrada alius		Ludouicus.	Fulienfis alius.		Vide etiam Appendicem.
Ethardus Abbas		Ludouicus.	Fulienfes alij		codem verbo.
De Eusham.		Ethardus.	Furlongius.		Candidus.
Eugenius 3. Pontifex.		Adamus.	Furnesij Monachus.		Iosephus.
De Eutemodio		Eugenius.	Furnius, seu, Furnerius.		Iacobus.
		Robertus.		G.	
	F.		G Alecus		Lupus.
F Aber		Ioannes.	Gallandi		Ioannes.
Fabricius		Gaubertus.	de Galloni fontibus		Ioannes.
Falco		Iacobus.	à Gandauo		Ambrosius.
S. Famianus		Famianus.	Garcia		Iosephus.
Farinat		Ioannes.	Gatnerius, vid. Guarnerius.		
Fastolphus		Richardus.	Germani		Adamus.
Fastradus		Fastradus.	Geroch Monachus		Geroch.
A Sancto Fausto		Bartholomæus.	G. Monachus		G. n.
A Sancto Fausto		Ioannes.	S. Gilbertus		Gilbertus.
Firminus		Ignatius.	Gillorius		Ioannes.
De Floregiâ		Petrus.	Godardus		Ioannes.
Florensis Abbas		Ioachim.	Godefridus		Godefridus.
					Gomez

OMNIUM COGNOMIUM.

Gomez.	Bartholomæus.	S. Hildegundis	Hildegundis.
Græcus	Iacobus.	de Hoylandia	Gilbertus.
Graglier	Claudius Thomas.	Horenbour	Iudocus.
Grainus:	Robertus.	Hortensis	Richardus.
de Grandissylua.	Richardus.	Huartus	Ignatius.
Grandissyluz Monachus.	Grandissyluz.	Huergensis.	Cyprianus.
Greifenfels	Ioannes.	Hulmenfis Prior.	Henricus.
Griffinus.	Ioannes.	Hunc	Gilbertus.
Gualterius Scoriz Regis Filius:	Gualterius.	Hurradus:	Ioannes.
Guerro	Michael.		
Guibertus:	Guibertus.	I.	Augustinus.
Guichard.	Stephanus.	I Afangatus:	Iacobus.
Guido, Filiationis Clarævallis.	Guido.	I Ianuarius,	Franciscus.
de Guillavilla	Guilielmus.	Iehah, alias, Mavie.	S. Guericus.
Guilielmus	vid, Willelmus.	Igniacensis Abbas.	Petrus.
Gulonius.	Ioannes.	Ilarius	Alanus.
Gundisla luis	eodem verbo.	De Insulis	Gaspar
Guon	Ioannes.	longelinus:	Bartholomæus.
Gutierrez	Bernardus.	Iolij.	Andreas.
	H.	A Sancto Ioseph	Petrus. Vid. etiam Append.
H æncus	Matthæus.	A Sancto Ioseph	Isaac.
Haymo	vid, Aymo.	Isaac, abbas Italus:	Petrus.
Hallus	Elias.	Ab, Yiche.	vid, Yfambardus.
Hamaxurgus:	Sebastianus.	Itenbardus	Iustus abbas:
Gardingus,	S. Stephanus.	Iustus abbas:	
Hedelinus	Franciscus.	K.	Robertus.
de Heghena	Conradus.	K Edelith	Guilielmus.
Heydenus	Ioannes.	Keseriaei monasterij Religiosi. Keseriaei.	Robertus.
Heysterbacensis.	Cæsarius.	Kethus:	Hugo.
Heclaut	Rolandus.	Kethus	Ioannes.
Hemmenrodense Monachi:	Hemmenrode.	Kirkestallensis:	
Henriquez.	Chrysofomus.	Knobelius	
Herblochius.	Geruafius.	L.	Hieronymus.
De Hercuria	Petrus.	L Amas	Matthias.
Heresfordiensis	Robertus.	Lamberti	Guibertus.
Herkenrodæ Confessarij.	Herkenrodæ.	De Laneyo	Stephanus.
Van Hertfen	Petrus.	Langhton	Paulus:
Hesius	Nicolaus.	Sancti Lazari monachus:	Christophorus.
Hybernus Anonymus	Hybernus.	Lazaraga	Ioannes.
S. Hildegardis	Hildegardis.	Lauardin	S. Amadeus.
		Laufannensis Episcopus:	Alenu-

C. Vich

Guilielmus
Hercuria
S. N
23

INDEX COGNOMINUM

A Lembourgh	Philippus.	S. Malachias	Malachias.
Lemouicensis	Ioannes.		Gabriel.
Leodienfis.	Egidius.	A Sancto Malachiâ	Ioannes.
Leodienfis	Gerardus.		Ludouicus.
A Leodio	Henricus.	A Malmundatio.	Matthias.
Leontorius	Conradus.	Manrique	Angelus.
Libanorius.	Antonius.	Manuel, y Valconcelas	Augustinus. In Appen.
Liber vsuum, seu rituum	Liber.	Mareschal.	Nicolaus.
Liber de prospero & aduerso statu	Ord. Liber.	Marfil	Didacus.
Lieuins	Jacobus.	A Sanctâ Mariâ	Carolus.
Limpurgensis.	Rupertus.	A Sanctâ Mariâ Magdalenâ	Petrus.
Lingonenfis Episcopus	Gaufridus.	Marinus Italus	Marinus.
Lingonenfis Episcopus	Guarnerius.	Marius	Wolfgangus.
de Lipsia	Balthasar.	de Marmorarijs	Tobias.
Lysæ Abbas	Ranulphus.		Benedictus.
de Lobera	Athanasius.	Martinez.	Eugenius.
Locedij Abbas.	Ogerius. In Appendice.		Eugenius alius.
Loci S. Bernardi Religiosi	Loci Sancti B.	A Sancto Martino	Ioannes.
Loci Regij Abbas,	Adamus.		Nicolaus.
de Longo Campo	Radulphus.	Massiliensis.	Fulco.
Longi pontis Abbas	Gerardus	Matisconenfis	Hugo.
Longi pontis Subprior	Antonius.	Matthæus S. Th. Doctor.	Matthæus.
Lopez	Augustinus.	Mauroy.	Franciscus.
Lopezius	Basilus.	Maurolycus.	Franciscus.
Lopezius	Bernardus.	De Meaune	Syluester.
Lorca	Petrus.	Mechtildis Virgo	Ludouicus.
	Arnulphus.	Melcheshanus	Mechtildis.
De Louanio	Ioannes.		Richardus.
Lupus	Ioannes.	Melrosenses Abbates.	S. Almus.
de Luria. & Mendoza	Aluarus.		Arnulphus.
	M.		Nerus.
M Abillorus Monacho de Laneyo. Mabil.	Ioannes.	Melrosensis Monachus	Radulphus.
de Macerijs	Franciscus.		Wilhelmus.
Machadus	Bartholomæus.	Mendoza	Tynna.
Madauer	Alanus.	Mendoza	Ludouicus.
	Gilbertus.	Mercator	Paulus.
Magnus	Simon.	Mesdagh	Ioannes.
Maillè.	Vallis Lucentis.	A S. Michaelc.	Adrianus.
Maillis.	Philippus.	Mydelton	Cosmus In Appendice.
Malabayla			Carole.
			Le Myre

INDEX COGNOMINUM.

Le Myre
Mireus
De Molina
Molina
Monachi anonymi sex diversi
Monialis quædam
Monoculus
Montanus
De Monte albo
Mont Gallard
De Monte Roseo
Monzabal
Moreanus, Moreau
Moreau
Moremuthensis
Morganius
Moricortus

Morimundi, in Galliâ Abbates

Morimundensis monachus
Morimundenses Anonymi, varij
Morimundi in Lombardiâ
De Moris Abbas
Mortin
Mortui Maris
De Mudâ
Mueleman
Muldrac
Münchendam

N.

Narbonensis Archi-episcopus
De Neufville
Vander Noodt
Notarius S. Bernardi
Noui Monasterij in Angliâ monachus
Nublingus

Lupinus
Ioannes.
Ambrosius.
Basilius.
Monachi.
Monialis.
Petrus.
Philippus.
Barnabas.
Bernardu.
Rogerius.
Thomas.
Balduinus.
Ioannes.
Adamus.
Gualterus.
Henricus.

Arnoldus.
Bernardus.
Odo.
Renaldus.
Renaldus.

Odo.
Heribertus.
Ioannes.
Bartholomæus.
Walterus.
Adrianus.
Antonius.
Arnoldus.

Arnoldus.
Franciscus.
Philippus.
Gaufridus.
Nicolaus.
Ioannes.

O.
Bacinæ Monachus
De Ochies
De Odiuelas monialis
Odo Cardinalis
Ordinis Cisterc. Exordium.
Otterburgenfis Abbas
De Ouiedo

P.

Alinus
Papa 12
De Parco
De Parè
Parent
Parabolæ ad S. Bernardum
De La Parra
Paris Iulianus
Parisiensis Episcopus
Parisiensis cænobij monachus
De Parma
De Passione
A Sancto Paulo
A Sancto Paulo
Pelletier
Pelusius
Peralez
Perez
Perez de Heredia
Perez de Humanéz
De Persenia
De Persenia
De Persenia
De Petra
A Sancto Petro
Petro Burgenfis
Philotæus monachus
Pybes, de Adama
De Pieris
Pigne wart
Pillard

F

Obacioz.
Gualterus.
Philippa.
Odo.
Philippus.
Petrus.

Anastafius
Benedictus.
Geruasius.
Guido.
Nicolaus.
Gu do.
Sebastianus.
In Appendice.
Guillielmus.
Gunterus.
Petrus.
Guill elmus.
Carolus.
Eustachius.
Ioannes.
Cornelius.
Christophorus.
Athanasius.
Michaël.
Ildephonfus.
Adamus.
Helinardus.
Thomas.
Hermannus.
Antonius.
Guillielmus.
Philotæus.
Theodorus.
Alexander.
Append cem.
Mattheus.
D Pi

INDEX GOGNOMINUM

Du Pia	Ioannes.	Ribera	Ludouicus.
Pistor	Ioannes.	Richius	S. Admundus
Pistorius	Ioannes.	Rittershausanum	Chronicon.
Pizarro de Ocellana Ferdinand. In Appendice.	Prudentius.	De Rinera	Bernardus.
Placa	Rolandus.	De Rivo	Gerardus.
Ploceranus	Jacobus.	S. Robertus	Robertus.
Polonus	Ioannes.	Dela Roche	Laurentius.
Pontigniacensis Abbas	Martinus.	Rodelius.	Thomas.
	Guichardus.	Rodriguez	Cyprianus.
	Adamus.	De Roya	Egidius.
Pontigniacenses Monachi	Benedictus.	De Roya	M. Petrus
	Bertrandus.	Roma vallis	Galfridus.
	Richardus.	A Sancto Romualdo Petrus. Vide Appendicē.	Rothlandus Monachus
Pontigniacenses Anonymi plures Pontigniac.	Bartholomæus.	De Rubeis	Antonius.
Ponze	eodem verbo.	Rubertius	Thomas.
Populetanus Monachus	Gerardus.	Rudolphus	Hubertus.
Porcqpart	Franciscus.	De la Rue	Petrus.
Portes	Ioannes.	Ruyz	Chrylostomus.
Præcurfor	Egidius.	Ruling	Valentinus.
Præleris	Nicolaus	Rusca	Robertus.
Profectionum explicatio moralis.	Humbertus.	S. Acrifla	Richardus.
Profit	Gasbertus.	Sanct. Egidianus	Henricus.
Pruliacensis	Ludouicus.	Salicetus	Nicolaus.
Du Puy cibor	Bernardus.	Salus	Petrus.
	R.	Salmanticenses Doctores	Salmant.
Q	Franciscus.	Salterienfis	Henricus.
Vinet	Radulphus.	Sandalius	Thomas.
De Quiros	Ioannes.	Sanchez	Didacus.
	Hilarion.	Sanz, siue Sanchez	Hieronymus.
R	Leonardus.	Sarmientus	Raphaël.
Adefius Andrada	Guillielmus.	Sarnensis, vel Vallium Sarnay	Petrus.
Radulphus Monachus	Stanislaus.	Sarrinus	Eusebius.
De Rameia	Henricus.	Sauigniacenses	Aymo.
De Rancate	Guillielmus.		Anonymus.
Rembowistij	Nicolaus.		Quirinus.
Remingtonus	Thoraldus.	Schnabel	Serlo.
Rescius		Schnider	Michael.
Rhemenfis Archi episcopus			Edmundus.
Rh. évallenses			A San-

INDEX COGNOMINUM

A Sancta Scholastica	Ioannes Iacobus.	De Stellâ	Maac
Schonaugia: monasterium	Schonaugia.	Strata: florida Religio	Strata
Schonaugia: Abbas	Andreas.	Strompius.	Henricus
De Schonaugia	Elizabeth.	Suarez	Franciscus
Scotus	Euerardus.	Sueyro	Emanuel
Scotus	Martinus.	Suinsetus	Rogerius.
Scotus	Serlo.	Suriensis Abbas	Conganus.
Seghers	Iacobus.		
Seguinus	Philippus.	T Adinus	Hilarion.
Seifridus	Ioannes.	De Taillis	Ludouicus.
Seipas	Gaspar. In Appendice.	(seu, Talefius)	
Selcerus	Ludouicus.	Tarentinus	Philippus.
Senior	Adamus.	Teuchlerus	Engelhardus.
Del Serda	§ Gundifalvus, vel	Theodotici Abbas	Guilielmus.
	§ Gondifalvus.	Theolocensis	Nicolaus.
	Ioannes.	De Thermis	Iacobus.
Serlo	Vulkinus.	Thiffier, seu Textor	Bertrandus.
Sichemiensis Abbas	Ignarius.	Thomas Cisterciensis	Thomas.
Signorinus	Bernardinus.	De Thondi	Simon.
De Sylua	Gundifalvus.	De Thosan	Albericus.
De Sylua	Franciscus.	Thurstanus	Turstanus.
Sylvius	Bonifacius.	Tyraquellus	Edmundus.
Simoneta		De Toletto	Ioannes.
Simonis Alnensis vita.	Petrus.	Le Tollier	Ysenbardus.
De Sirtauiâ	Guilielmus.	Tomariensis	Damianus.
Sladius	Michael.	Tornay	Guilielmus.
Smalfeldius	Wilhelmus.	Torphimi Episcopi vita	Wilhel. de Muda.
Smerius	Soccij.	Trafimundus	eodem verbo
Soccij Sermones	Soccot.	Treufanus	Hieronymus.
Soccor	Hieronymus.	Trium fontium	Albericus.
Socherius	Iacobus.	Trium fontium Abbas	Hugo.
De Somaria	Mauritius.	T'foggaert	Egidius.
Somerfetus	Sorani.	Tulier	Magdalenus.
Sorani monachi	Sebastianus.	Turrianus, seu, de la Torre	Cernera. In Ap-
Sortal	Stephanus.		(pendice.
Sortal	Richalmus.		
Speciosævallis Abbas	Spinæ.		
Spinæ monachus	Nicolaus.	V Alcellenses Abbates	§ Ioannes.
Stanfordius	Bernardus.	Valcellenses monachi anonymi	§ Radulphus.
Stanisulla	Richardus.		Valcellenses.
Stradleius			Val.

INDEX COGNOMINVM.

Valcellenses monachi	{ Guillielmus.	Viri illustres Ordinis Cisterciensis.	
De Vallada	{ Thomas.	De Vifch	Carolus.
De Valle	Guillielmus.	A Vifitatione	Chryfoftomus.
Vallensis, feu, del Vaulx	Simon.	A Vifitatione	Ioannes.
De Vallibus, in Ornefto	Ioannes.	Vinariis	Franciscus.
De Valle Petrosâ	Henricus.	Volckmarus vid.	Wolckmarus.
Vallis Sarnay Monachus	Galpar.	De Vrofa	Fraylanus.
Vallium Sarnay Religiofi,	Vallium Sarnay.	De Vrficampo	Ioannes.
	{ Nicolaus.		W.
	Petrus.		
De Vaulx	Iacobus.	L E Waitte	Antonius, vid. etiam Appen-
Vargas	Martinus.		(dicem.
De Varinis	Seuerus.	Waldaffenfes Abbates	{ Daniel.
Vasquetius	Bernardus.		{ Hermannus.
Vasquez	Marsilius.	Waldaffenfes monachi	{ Marquardus.
La Vega	Malachias.		{ Ortho.
Veyfe	Robertus.	Waickenredente Chronicon	Ibid.
De Velasco	Franciscus Fernandez.	Walkingronus	Nicolaus.
De Vepriâ	Ioannes.	B. Walkenus	wallenus.
Verard	Claudius.	Wardenfis Abbas	Edilredus.
Veridicus vid. verbo Monachus.		De Wardo	Ioannes.
Veritocke	Galpar.	Waustry	Bonauentura.
Veteris Campi monachus	Hermannus.	W eimberger	Georgius.
Veteris Montis Abbas	Henricus.	Wernier	Iulianus.
Veteris Montis Religiofus	eodem verbo.	Werrici Alnenfis vita.	Ibidem.
Vghellus	Ferdinandus.	Wiccamus	Guillielmus.
Viel	Ioannes.	Wichienfis Epilcopus	Richardus.
Villa alba	Marcus.	Wilhelmus	Petrus.
Villalpando	Bernardus.	Wilhelmus Anonymus	wilhelmus idem.
	Gaufridus.	Wilhelmus	vid. Guillielmus.
	Ioannes.	Wimesius	Jacobus.
Villarienses in Brabantia	Radulphus.	Winibroot	Ioannes.
	Wibertus, feu		Z,
	Guibertus.	D E Zamorra	Laurentius.
Villarienses Anonymi	Villarienses.	Zazus	Ioannes.
De Vireyo	Petrus.	Zwerellenfis Abbas	Ebro.

FINIS.

i.

BIBLIOTHECA
SCRIPTORVM,
SACRI ORDINIS
CISTERCIENSIS.

A.

ACHARDUS Monachus, & Novitiorum Director in Clara-valle, sub Beatissimo Patre Bernardo, eiusdemque iussu, diversorum Monasteriorum Initiator (ut loquitur Author vitæ ipsius) seu, Architectus, scripsit vitam Beati Geselini Eremitæ, alias Geselini, verè admirabilem. Molanus in Annotationibus ad Martyrologium Usuardi, 6. Augusti. Nicolaus Hesiüs, in Manipulo Hemmenrodensi, Anno 1641. Coloniae impresso, ubi magnam partem huius vitæ profert. Andreas du Sauffay, in Supplemento ad Martyrologium Gallicum 6. quoque Augusti, & Henriquez in Menologio, eadem die, qui benè advertit Molanum, & quosdam alios, malè asserere, Geselinum hunc quiescere in Ducatu Montenfi, cum ex vita ipsius Achardi, clarissimè habeatur, Geselinum, semper vixisse, & obiisse in Ducatu Lutzenburgenfi, ubi etiamnum quiescit, ut etiam affirmat Hesiüs, supra. Fertur etiam scripsisse plures exhortationes, seu conciones breviores ad novitios suos, sed neminem hæctenus reperi, qui diceret se illas vidisse. Philippus quoque Seguinus Prior Caroli-loci, in Bibliotheca sua Cisterciana M. S. quam apud me habeo ad Autographum descriptam, affirmat Achardum hunc (quem ipse Achardum vocat) fuisse Philosophum infig-
Biblioth. Ord. Cist.

nem, & Theologum illustrem; nulla tamen eius scripta profert, præter hanc vitam memoratam. Floruit Achardus tempore S. Bernardi, post obitum, ob præclara Sanctitatis indicia. Menologio Cisterciensi, adscriptus 15. Septembris. Vitam ipsius compendiosè descriptam habeo in Collationibus Patrum Ordinis Cisterciensis, dist. 3. cap. 20. Quam etiam Gallicè edidit Ioannes d' Assigny.

Vitam etiam Geselini per Achardum descriptam, anno 1626. publicavit Arnoldus de Raiffe, Duaci, typis Petri Auroy, in 12.

M. Adam Alderspachensis Monasterii in Bavaria Religiosus, S. Theol Doctor eximius, *Universam Theologiam moralem, versibus hexametris eleganter complexus est.* Quod opus plurimum commendat Perillustris, & R. D. Caramuel, tanquam, quod præci & nostri sæculi summam harmoniam pulchrè demonstrat, dissonantias interim debitis locis admittens, aure consultâ, ad maiorem commendationem artis. Servatur Alderspachii, floruisse dicitur Author circa annum Domini 1250. Vide Caramuelem in Epistolâ dedicatoriâ primæ partis suæ Theologiæ Regularis, Francofurti impressæ anno 1646.

Adam Atrebas, ex Canonico Lilleriensi, Episcopus Morinensis, & ex Episcopo, factus Monachus Clara-vallensis, scripsit *historiam sui Ordinis.* Ferreolus Locrius, de scriptoribus Arthe-
siæ.

A

fiæ, & ex eo, Valerius Andreas, in Bibliothecâ Belgicâ.

Adam Barchingensis, natione Anglus, Clarifontis Cœnobij Monachus, Ordinis Cisterciensis (iuxta Montalium, historia sua, parte primâ, lib. 2. cap. 33.) circa annum 1216. scripsit in 4. Evangelia. Quia tamen Pissus, aliique Angliâ Scriptores, Monasterium Clarifontis, Ordinis tribuunt Sancti Benedicti, nec ullus antiquus Catalogus Cœnobiiorum Ordinis nostri (ex ijs quos ego legi) huius nominis Cœnobium Anglicanum agnoscit, vereor ne hic dormitaverit Montalium, uti sapius etiam in alijs, ut infra suis locis videbimus.

Adamus Le Bosu, Atrebatensis, Belga, Monachus Ordinis Cisterciensis in Cœnobia de Valcellis ad 2. um à Cameraco lapidem; vir in litteris divinis & humanioribus optime versatus, scripsit circa annum Domini 1500. librum quem prænotavit, Ludum, seu locum. Valerius Andreas in Appendice ad Bibliothecam Belgicam. Extat pro magna parte hic liber Gallicè in libro Claudii Fauchet, de 128. Poëtis Gallicis, Parisiis anno 1579. impresso, typis Jacobi du Puy. Vide Antonium Verdier, in Bibliotheca Gallica, & Franciscum de la Croix, in sua quoque Bibliotheca Gallica.

Adamus Caroli loci in Galliâ monachus, & postea Abbas 8. usque tandem Sylvanctensis Episcopus LII. divini verbi declamator egregius, scripsit in Lecturas Evangelicas, quæ per singulos anni dies in Ecclesia leguntur, Sermonum opus maximum, Extat M. S. in Bibliotheca Caroli-loci. Claruit Author anno salutis 1211. sepultusque iacet in Caroli-loco, ante maius Altare. Philippus Seguinus in Bibliothecâ Cisterciensi, ex Archiviseiusdem Cœnobia. Jongelinus, in purpurâ, dicit illum obiisse 5. Cal. Maij, circa annum 1276. Extant eius Homiliæ etiam in Longo Ponte.

Adamus Cathanesius (à Provinciâ quam Episcopus rexit, sic vocatus) Abbas primum Mailrosensis, deinde Episcopus, quod more veteri,

decimas exigeret, à furente plebe domi comprehensus, in propria culina exustus est. Sed hanc immanitatem Alexander II. Rex, dignè vindicavit, quadringentis supplicio affectis, filiis eorum (memorabili pietatis exemplo) extinctis; Comite Regionis, quod laboranti non succurreret, nobilitatis gradu deiecto. Quare Cælestinus quartus Pontifex per epistolam gratias ei egit, quòd Ecclesiasticam dignitatem tam egregiè propugnasset, misso Egidio Legato. Arnoldus Wion lib. 2. ligni vitæ, cap. 39. Anton. Dauroutius part. 1. flor. exemp. cap. 4. tit. 14. § 9. Ioannes Maior lib. 4. scripsit:

Historiam Scotia lib. 3.

Epistolas ad Regem, contra Comitem de Cathenes. lib. 1.

Epistolas ad Alexandrum Papam. lib. 1.

Excerpta Biblia, lib. 1.

Insularum Descriptiones. lib. 1.

Extinctus est anno 1255. (Jongelinus, & alij, 1222) colitur ibidem ut Sanctus. Scoti-chronicon, lib. 9. cap. 38. Passus est Dominicâ infra octavam Nativitatis B. Mariæ. hæc Demsterus, in Historiâ Gentis Scotorum anno 1627. Bononia impressa, typis Nicolai Thebaldini. Porro, Adami Cisterciensis Chronicon citat etiam ipse Demsterus Historiâ memoratâ, §. Guil. Jordanus, M. 720.

Adamus Dorensis, Reformationis Cisterciensis Monachus Anglus in Cœnobia Dorensi, non longè ab Herefordia (ubi eum natum ferunt) iuveniles annos in artibus ingenuis perdiscendis utilissimè posuit; Poëtis elegantiam, acumen Philosophiæ & numeros musicos impense amavit, & accuratè tenuit. Ad quas scientias, cum accessisset, quæ ad omnia utilis est pietas, & in regulari disciplina, omnique virtute uber progressus, electus fuit sui Conventus Dorensis Abbas. Per idem tempus, variæ fuerunt contentiones inter sæcularem Clerum, & Monachos. Qua occasione, Sylvester Giraldus, vir eruditus, & nobilis in Clero, librum

librum scripsit, quem vocavit Speculum Ecclesie. In quo monachorum quosdam abusus (iniuste tamen) redarguit; ipsumque etiam Ordinem Cisterciensem, inter alios, taxavit. Unde Adamus noster pro Religiosorum defensione edidit

Contra Speculum Giraldi, librum unum.

Rudimenta musices, lib. 1.

Et alia quadam. Claruit anno Christi 1200.

Pitæus, lib. de Illustribus Angliæ scriptoribus, & Henriquez in Phœnice.

Adamus Germani Chalifii, aliàs Catoli-loci monachus, Academiæ Parisiorum Doctor Theologus, & in Collegio Bernarditano Sacerarum litterarum Professor publicus, vir, suo tempore, virtutû splendore, & doctrinæ gloriâ insignis, maximâ cum nominis sui commendatione, *Summam Divi Thomæ, de virtutibus Theologicis, prælegit, eamque Annotationibus elegantissimis illustravit.*

Edidit quoque Sermones varios de tempore, & de Sanctis.

Orationes insuper multas, & Epistolas ad diversos. Nec dubium quin alia plura ingenii sui monumenta posteris reliquisset, nisi morte immatura præreptus fuisset. Diem extremum clausit in Chalifii monasterio, anno Redemptoris 1582. Cujus tumulum, Janus Odoardus, Epitaphio doctissimo ornavit.

Philippus Seguinus, ejusdem Cœnobij Prior, in Bibliothecâ suâ Cisterciensi.

Adamus, de Euesham, seu, Euesham, natione Anglus, Monachus Ordinis Cisterciensis (secundum Possuinum in Apparatu) vir bonis disciplinis, & dicendi peritissimus, scripsit ad quendam Reginaldum, librum, de miraculo SS. Eucharistia. Extat & ejus insignis exhortatio ad moniales Gloucestrenses. Scripsit etiâ Conciones & homilias plurimas. Et epistolas ad diversos. Vivebat anno 1160. Lelandus tamen, Baleus, & Pitæus, scriptores Angli, (quibus potior adhibenda fides) asserunt hunc fuisse Benedictinum, & Abbatem Mo-

nafterii de Euesham, quod est ejusdem Ordinis Sancti Benedicti, & plurimos viros protulit eruditione & scriptis claros. Unde, hic illum tantummodò adposuine Lector bareat, qui forte aliquandò apud Possuinum leget eundem Cisterciensibus attributum, si hic omissum videret.

Adamus Killofensis Monasterij (alias, Kilfios) in Scotiâ, vide infra Adam senior. idem enim est.

Adamus, Loci-regii, in Angliâ, Abbas Ord. Cisterciensis, S. Theologiæ Doctor Oxoniensis, multiplici rerum omnium cognitione feliciter præditus, eoque nomine, per universam Angliam & Scotiam viris doctrinâ celeberrimis notus, & familiaris. Unde ad Walterum Priorem, & fratres Ecclesie sancti Andreæ in Scotia, scripsit *Dialogum insignem, rationis & anime, seu, Soliloquium pro anime institutione.* Cujus initium est: *Dominiis suis, & amicis, &c.* Ad Simonem item Langhamum, Archiepiscopum Cantuariensem, librum quendam, *de cavendo ab hæresi, & hæreticis, maximè Wicliffitis: quorum deliria tum populo placere incipiebant.* Incipit: *Venerabilissimo in Christo Patri, &c.*

Item pro Ordine Monastico, lib. unum ad prædictum Simonem.

Defensorium Exemptorum, librum alium.

Epistolarum ad diversos, lib. unum.

Claruit circa annum 1368. Vide Pitæum de scriptoribus Angliæ, Etate 14.

Adamus Moremuthensis, natione Anglus, ex Canonico sæculari tandem Monachus Cisterciensis (ut scribit Henriquez in Phœnice) Jurisconsultus fuit expertissimus, sed post Religionis ingressum, studiis hisce valere iussis, ad historias legendas, & scribendas animum adjecit, magnâque diligentia, fide summâ (licet stylo nonnihil simplici) conscripsit, & publici juris fecit Tomos duos *Annalium rerum Anglicanarum.* Quorum priore pertractantur ea, quæ in Angliâ gesta fuerunt ab anno 1302, usque ad annũ

1343. In posteriore verò, ab hoc anno 1343. usque ad annum 1380. Porrò videtur hic Authot (ut plures notarunt) cœpisse scribere Annales suos circa festum Sancti Michaëlis Archangeli; ideòque annos semper inchoasse ab hoc festo.

Notandum autem, tamen si Pitæus in opere suo principali, de scriptoribus Angliæ, non asserat Adamum hunc fuisse Cisterciensem Monachum, postmodum tamen in Indice scriptorum Cisterciensium, illum expressè Cisterciensibus adscribere, eoque titulo, me hunc pariter nostris hîc ad censuisse.

Adam de Perfenia (aliàs *Perfennia*) Monasterio diœcesis Cœtiomanensis Monachus, & Abbas, vir vitæ sanctimoniam, & eloquentiæ opinione clarissimus, scripsit (testibus Trithemio, & Cōrado Gesnero) *librum sermonum ad fratres*. Item *aliium librum sermonum de sanctis, & diversis materiis*. Porrò, R. *dux* & Eruditissimus Carolus Emmanuel de Maldurâ, Monachus, & S. Theologiæ Lector in Cœnobio Sanctæ Crucis in Hierusalem, in urbe Româ, in serie Scriptorum Italorum Ordinis nostri, quam anno 1647. ad me misit, testatur in iuo Sanctæ Crucis Cœnobio asservari hujus Adami Sermones sequentes:

De Adventu Domini 1. de Epiphania 1.

De Annuntiatione Dominica 1. In Ramis Palmarum 1.

In Paschate 1. In Ascensione Domini, Serm. 2. In Pentecoste Serm. 1. Item de Spiritu Sancto Epistolam moralem valde insignem.

Ad ministros Ecclesiæ, serm. 1.

In Assumptione B. M. Virginis Serm. 1.

Sermones 3. alios de Beatissima V. Maria.

Sermones 7. in Capitulo generali Cistercij habitos, scilicet, de humilitate, de penitentia, & de martyribus.

Sermones parvos, 8. de 7. Columnis, hoc est, de 7. Ordinibus Ecclesiasticis. Denique, plusquam ducentos alios sermones breves, de diversis materiis, tantæ eloquentiæ, & pietatis, ut ipse doctissimus Maldu-

*ra scribat se eodem sermone dietim cum magnâ jucunditate & fructu legere, horum sermonum plura fragmenta habet Goffridus Tilmânus Carthusianus, in opere Allegoariarum novi & veteris testamenti. Porrò, Sermones ipsius de Beatissimâ Virgine, ex codice perantiquo M. S. Cœnobii Catæ-Marij, typis excusi sunt, anno 1652. Romæ, apud Ignatium de Lascharis, una cum notis Hippolyti Maraccii, Presbyteri Lucensis. Quorum etiam intuitu ipse Maraccius Adamum in Bibliothecâ Marianâ, vocat *dulcissimum Marianorum encomiorum Praconem*. fertur etiam quosdam *sacra scriptura libros exposuisse*, quibus abundantem ingenij sui venam ostendit, ut loquitur Trithemius, libro de Scriptoribus, Sanè Georgius Colvenerius, in *Kalendario B. Virginis Mariae* anno 1638. Duaci edit in eologiis ejusdem SS. Virginis, præfixis Tomo primo ejusdem Kalendarij, citat Adami hujus *Apologias & Tropologias in utrumque testamentum*.*

Scriptis & *Epistolas plures ad diversos*; eodem teste; qui tamen in eo fallitur, quod (libro de Viris Illustribus Ordinis S. Benedicti) eundem Adamum, Benedictinum asserat; cum constet Cœnobium de Perfeniâ semper fuisse Ordinis Cisterciensis. Vide Jongelinum in notitiis Abbatiarum Ordinis Cisterciensis, & Manriquez tom. 3. *Annal. ad annum 1191. cap. 7.* quo anno putat eum floruisse. Citans Cantipratanum, aut Authorem cœvum, & alios plures.

Adamus Pontigniacensis Monachus, scripsit *Conciones & Meditationes plures, prælo dignissimas*, quæ studiosè asservantur in Pontigniaco. Relatio Reverendissimi Domini Matthæi Abbatis Pontigniacensis, scripto ad me missa 15. Decembris, anni 1647.

Adam cognominatus, vulgo, Senior, Monachus Cœnobij Killoensis in Scotia, edidit, *Strenas, seu Conciones Capitulares*, omnibus Religiosæ vitæ sectatoribus utilisimas, impressas Parisiis, anno 1558. apud Matthæum Davidem, in 4. *Supple-*

Supplementum Bibliothecæ Gesnerianæ. Hic est Adam Killofensis, de quo agit Barnabas de Montalbo, Chronic. p. 1. lib. 2. cap. 33. asserens asseruari in Monasterio Nucalensi, Conciones eius de Tempore, & de Sanctis. Vide Maraccium, in Bibliotheca Mariana, supra.

Adilredus, vid. *Ailredus*, & *Edilredus*.

Adrianus Budsius (vulgo, de Budt) natione Flander, Religiosus B. Mariæ de Dunis, S. Theologiæ Baccalaureus Parisiensis, historiographus fuit sui æui non ignobilis, qui scripsit *Supplementum Chronici Magistri Egidii de Roya, & Bartholomæi de Becâ, Religiosorum Dunensium*; ab anno 1463. vsque ad annum 1478. Quod typis excusum extat Francofurti apud Aubrios anno 1620. vnâ cum Chronico ipsius Ægydii. Scripsit insuper, *breuem historiam*, seu potius, *Chronicalem collectionem Abbatum Dunensium*. Item,

Gesta Comitum Flandria, ab anno 1465. vsque ad annum. 1478.

Epistolas quoque plures ad diversos Quæ orania adhuc Dunis asseruantur, ubi plurimis Flandriæ historicis vsui fuerunt. Præter hæc, scripsit etiam *Carminum, Tractatum quendam de Immaculatâ Conceptione Beatissima Virginis*. Cuius tractatus mentio fit in Epitaphio, quod illi post obitum posuit Iudocus Badius Gandensis (qui eisdem etiam Supplementum ad annos aliquot continuauit) quod in curiosi Lectoris gratiâ, ex antiquo manuscripto codice Bibliothecæ nostræ Dunensis descriptum, hic subiungam;

Longam quisquæ amas vitam, ne temne doceri,

Quot vita humana mors parat insidias.

En, tantis titulis, Adrianus Budt redimitus,

Non potuit meritis vincere iura necis.

Orator magnus, Vates, Artista, meatus

Astrorum pollens, Frandrigenum acta notans,

Carminis scriptis declarauit Genitricem

Virgineam, intacto crimine Originio.

Omnia quid memorem! potuit quacunquæ, minuto

(Præter virtutem) marmore tectâ iacent.

Obijt Budsius anno Christi 1488. huius, cum laude, meminerunt Sanderus de scriptoribus Flandriæ Valerius in Bibliothecâ Belgicâ, Henriquez in Menologio, pluribus in locis. Et antè hos, Iacobus Meyerus in Annalibus Flandriæ, in Philippo Burgundione, ad annum 1453. Vbi etiam laudabilem mentionem facit Iacobi Budsiij, fratris Germani nostri Adriani.

Adrianus Cancellier, Abbas Cœnobij nostri Dunensis, sanctitatis opinione celeberrimus, scripsit idiomate partim Latino, partim Flandrico, varias *Conciones & exhortationes pias & seruentes, non minus doctrina, quam religiose perfectionis zelo resertas*, quas propriâ ipsius manu conscriptas, penes me habeo.

Libellum item Industriarum, omnibus animarum Rectoribus perutilem. Hunc in proprium usum, ex probatissimis Authoribus collectum, primum latine descripserat, quem postea, in gratiam Monialium, in linguam transtulit Flandro-Belgicam. Utrumque etiam exemplar apud me habeo. Porro, *vitam ipsius Adriani ego ipse conscripsi, & hoc anno 1655. publicavi*. Brugis typis Nicolai Bregelii.

Adrianus Mesdach, patria Furnensis, Flander, Monachus & Subprior Cœnobii eiusdem de Dunis, ibidemque annis plurimis, S. Theologiæ moralis Lector, vir fuit eloquio disertus, & in historicis, ac Theologicis disciplinis haud vulgariter exercitatus. Qui scripsit, & Contra-tribus suis prælegit, *De Sacramentis in genere, & in specie, vsque ad Sacramentum matrimonii exclusiue*. Item, *De internis actibus Religionis, deuotione, & oratione, præsertim, horis Canonicis*. Hæc omnia ego ipse adhuc iuuenis, ex ore illius calamo excepi, & M. S. extant Dunis. Scripsit insuper *Chronicon monasterii nostri Dunensis*, cuius maximâ partem vulgauit Henriquez, sparsim in suo deserto Dunensi, & in fasciculo. Floruit Adrianus anno 1620. & sequentibus, sub Abbate Domino Adriano Cancellier, Obijt anno 1630. 5. Decembris.

Adrianus Muelman, natione Flander, Monachus quoque Cœnobii nostri de Dunis, Universitatis Duacensis Theologus, mecum anno 1629, in Germaniam directus, Theologiam docuit in Abbatia Veteris-montis, in Ducatu Montensi, ubi (inter ceteros) auditorem & discipulum habuit Reverendissimum Dominum Iohannem Blanckenberg, Abbatem modernum eiusdem Cœnobij, S. Theol. Doctorem, & Vicarium Generalem Ordinis Cisterc. per Westphaliam, & tractum Rheni. Quæ ibidem cōscripsit, & prælegit, sunt sequentia:

Tractatus Moralis de Iustitia, & Iure. Et Tractatus de Censuris Ecclesiasticis.

Extant hi tractatus in Veteri-monte, & Dunis. Scripsit etiam *Annales Monasterii nostri Dunensis valde curiosos*. In quibus singulis ferè annis aliquid adducitur, quod in spirituali, aut temporali regimine contigit. Quod opus, in posterum, omnibus Flandriæ annalistis utilissimum esse poterit. Ex quo, non pauca de promptu R. P. Iacobus Malebranche, pro 3. suo tomo de Morinis, eorumque rebus.

Plura alia egregia opera affecta habebat, sed mors nimium intempestivè superveniens, cuncta suppressit; cætera etiã iam recensita, ad Bibliothecã M. S. ablegavit, non facilè lucem visura. Obiit anno 1649. 7. Martii, in Hollandia, Hagæ Comitum, ubi Monasterii negotia peragebat: corpus tamen Brugas relatum, iuxta Confratres terræ mandatum est. Antè obitum autem in Hollandia publicaverat (suppresso nomine suo) *deductionem difficultatis qua est inter Religiosos B. Maria de Dunis, & Dominum Principem Orangia, occupantem bona dicti Monasterii. sita in territorio Hulstensi. Libellus est in 4to. impressus sine Typographi nomine.*

Egidius de Dammis, natione quoque Flander, & Dunensis Cœnobij Monachus, nec non & S. Theologiæ Baccalaureus Parisiensis, vir non minus humilitate & Religionis zelo, quàm eru-

ditione clarissimus, scripsit *Martyrologium Sanctorum*. teste Barnabà de Montalbo, in *Chronicis Cisterciensibus*; vel potius (ut ait Joannes Bollandus Societatis Jesu, §. 9. Præfationis generalis ad vitas Sanctorum, præfixæ tomo 1. editionis anni 1643.) *Martyrologium recensuit, auxit, & locupletavit*. Citat hunc etiam Henriquez, lib. 2. fasciculi, dist. 10. cap. 14. Et in *Menologio*, 11. Decembris. Et Molanus in *Addit. ad Martyrologium*. Et lib. de *Martyrologiis*, cap. 8. Præcæteris autem, honorificam illius mentionem facit Andreas du Saussay Parisinus, S. R. E. Protonotarius, Concionator Regius, &c. cap. 19. Apparatus ad *Martyrologium Gallicanum* à se editum Lutetiæ Parisiorum, anno 1637. ubi proferens Catalogum insigniorum scriptorum, qui Fastos Ecclesiasticos ab aliquot sæculis instaurare, expurgatosque illustrare, laudabili & fructuoso universæ Ecclesiæ labore, contenderunt, §. 5. hæc habet. *Egidius de Dammis, Dunensis Monachus, Ord. Cist. pijsimus ac eruditissimus, Martyrologium ex pluribus codicibus manuscriptis, recensuit, auxit, & locupletavit, sed morte præpeditus, særum suum in lucem non edidit. Nec ideò hac classe ablegandus, quin potius spectabili ponendus loco. Quoniã primus fuit, qui proximè elapso sæculo, opus hoc æternū memorandū, recognitionis Sacrorum fastorum aggressus est. Hæc ibi.*

Porro scripsit etiam *Commentaria in diversos sacræ Scripturæ libros*, nominatim, *Commentarium amplissimum in Psalmos*. Denique & *varia pia opuscula*, quibus plurimos ad devotionem traxit; ut scribit Budsius, historiographus Dunensis, illi coævus, in supplemento suo *Chronicis Egidii de Royà*, ad annum Domini 1463.

Ex his opusculis, extat adhuc Dunis *Libellus insignis de Regimine Monialium*, omnibus Monialium confessariis utilissimus. Libellum hunc compendiosè versibus complexus est Author; quod scriptum vocavit *Regulam confessorii Monialium*

lium

lium, Reperiturque subiunctum priori Libello.

Dialogus item, inter animam & hominem Religiosum, complectens methodum succinctam assequendæ perfectionis Religiosæ. Adrianus Misdach in collectaneis suis asserit illum quoque scripsisse carmina, vitam Christi, & vitam Sancti Bernardi, sed vita S. Bernardi Dunis amplius non extat, habemus quidem vitam Christi carmine scriptam à quodam monacho Ord. nostri, sed utrum ab hoc, an ab alio, ignoramus. Porrò Ioannes Bunderius in Indice librorum M. SS. Belgij, refert, in Bibliothecâ Dunensi olim exstitisse omnia sequentia opera ab hoc Ven. Priore composita. 1. Directorium Originalium B. Hieronymi. 2. Directorium Originalium B. Ambrosij. 3. Directorium Originalium B. Gregorij. 4. Directorium Originalium B. Bernardi. 5. Malogramatum, cuius initium est: *Pertransibunt plurimi.* &c.

6. Lectura super 1. Psalterij quinquagenam. Sæpijssimè cogitans, &c.

7. Lectura super 2. Psalterij quinquagenam. princ. decursâ proposse &c.

8. Lectura super 3. Psalterij quinquagenam. princ. duabus primis expeditis, &c.

9. Collectaneus Martyrologij. principium: Pauper ego Monachus.

10. Collectaneus diuinorum eloquiorum.

II. Super Epistolas Pauli. Princ. Paulus nomine quidem interpretatur medicus. &c. Solebat hoc opus etiam seruari apud Carmetas Gandenses, teste eodem Bunderio. Obijt autem Ægidius anno Domini 1463. Cæterum, quia in quibusdam antiquis monumentis nostris reperio illum cognominatum, *De Sabinâ*, suspicor, vulgo cognominari de Damnis, à loco natiuitatis, ciuitate nimiram Dammensi.

Ægidius Leodiensis (à loco natiuitatis vulgò cognominatus) professione Monachus Aureæ-vallis, in Ducatu Lutsemburgico, historiæ Ecclesiæ Leodiensis conscribendæ egregiam na-

uauit operam: nam,

Harigeri, Abbatris Lobienfis, & Anselmi, Canonici Leodiensis scripta (qui primi habentur rerum Leodiensium scriptores) recognouit, & additionibus amplissimis pluribus in locis auxit. Quam ob causam, omnem diocæsim Leodiensem, illiusque veteres Bibliothecas, manuscriptis codicibus instructas, Sanctæ Mariæ, Sancti Lamberti, Malmundariensem, Stabulensem, Lobiensem, Gemblacensem, Sancti Huberti in Ardenna, & Sancti Laurentij prope Leodium, præfens ipse excussit, & ex eis, quæ ad propositum suum faciebant, summâ diligentia, parique fide, desumpsit, ut in vita ipsius disertè restatur Ioannes Chapeauille. Deindè, eosdem scriptores excipiens, Historiam Tungrensem & Leodiensem, ipse Ægidius feliciter prosecutus est, ab anno Domini 1060. vsque ad annum 1251. Huius autem historiam postea continuauit vsque ad annum 1348. Ioannes Hocsemius Canonicus Leodiensis. Prodierunt hæc omnia in lucem iunctim Leodij, anno 1613. opera & studio Ioannis de Chapeauille, Canonici, & Vicarij Leodiensis. Extat & Ægidij historia M. S. apud Canonicos Regulares Tungris, ex historiâ hæc Tungrensi Ægidij nostri, desumpta est vita S. Alberti Cardinalis & Episcopi Leodiensis, quam anno 1612. publicauit Albertus Miræus Antverpiæ, typis Davidis Martini, sub hæc inscriptione, *Vita & Martyrium Sancti Alberti Cardinalis & Episcopi Leodiensis, Authore Ægidio Leodiensi, Aureæ-vallis Monacho, Ordinis Cisterciensis in ducatu Luceburgensi.* Porrò, Cardinalis hic fuerat martyrio coronatus Rhemis, anno 1192. ibique corpus eius quieuit, vsque ad annum 1612. quo postridiè Cal. Nouembris, magnâ solennitate Bruxellas translatus est, & die vndecimâ Decembris subsequente, in Cænobio monialium Carmelitanarum collocatus, iussu & auspicijs Alberti Archiducis Austriae, Belgarum Principis. Vita hæc postea translata fuit in linguam Castellanam, per R. Patrem

Patrem Andream de Soto, Isabellæ Hispaniarum Infanti, &c. à sacris Confessionibus, addita relatione earum quæ in translatione contigerunt. Cæterum, Ægydii vitam ex scriptis eius collegit dictus Chapeville, quam præfixit tomo 2. Historiæ Leodiensis, citatæ.

Ægidius Presteris, Abbas 25. Alnensis Cœnobii in ditione Leodiensi S. Theol. Doctor subtilis, & concionator disertissimus, scripto reliquit.

Tomus tres concionum, super Dominicas, & Festa Sanctorum totius anni. Qui manuscripti servantur Alnæ. Ant. Sanderus, tom 2. Bibliothecæ Belgicæ manuscriptæ, in Catalogo Bibliothecæ Monasterii Alnensis. Hic idem Ægidius insignem habuit Orationem Roma, coram summo Pontifice, in pleno consistorio, qua miræ usum sibi & successoribus suis obtinuit. Obiit anno 1484. Vide Jongelinum in notitiâ Abbatiarum Ordinis Cisterciensis.

*ÆGIDIUS DE ROYA, natione Gallus, Adolescens Cistercii Monasticen professus, & hinc Parisios studiorum gratia missus, SS. Theologiæ Doctoralem lauream consecutus est, quam etiam Theologiam ibidem, eximia cum laude, miroque fructu, per annos 19. professus est. Deindè, à Cœnobitis regalis montis, in Francia, in Abbatem expetitus, 6. annis laudabiliter iisdem præfuit, post quos, resignatione facta, Dunas in Flandriam venit, ubi cum venerabili Domino Ioanni 27. eiusdem Monasterii Abbati, obedientiam & stabilitatem vovisset, per annos 18. humilitatis & Religionis speculum se præbuit. Quo tempore, *Opus vastum Chronodromi, seu Chronici, ab exordio mundi usque ad annum 1414. Ioannis Brandonis, Religiosi Dunensis, SS. Theol. Doctoris, in compendium redegit, illudq; profecutus est ab anno 1431. usque ad annum 1463. Excipiens Bartholomeum de Becâ, Religiosum item Dunensem, SS. Theol. Baccalaureum, qui idem antea produxerat ab anno 1414. usque ad**

annum 1431. extat typis excusum Francofurti anno 1620. una cum continuatione Adriani de Budt, de quâ supra. Asservatur etiam M. S. Dunis, & Cistercii. Obiit anno 1478. Brugis, in Refugio Dunenti, sepultusque fuit in Monasterio nova Hierusalem, vulgo Sparmaillie, quod est monialium Ord Cisterc. tunc extra, nunc verò intra mœnia civitatis Brugenlis.

Post obitum, apparsit Domino Adriano de Budt, quondam discipulo suo, ei varia celestis sapientia documenta dedit; qui hic, per formam dialogi, scripto mandavit. Extant etiamnum Dunis M. S. & pro parte impressa in Menologio Cisterciensi, ad 24. Martii.

Scripterat etiam in *Magistrum sententiarum doctissima commentaria*, dum Parisiis in Sancti Bernardi Collegio Lectorem ageret, sed hæc Dunis amplius non reperiuntur. Hic etiam Ægidius anno 1446. dum adhuc Monachus esset Cisterciensis, unâ cum Ioanne Grallonis, Abbate Morimundi, S. Theol. Professore, autoritate Capituli generalis, visitavit Scotiam, ut habetur in codice antiquo M. SS. Loci S. Bernardi ad Scaldim.

Huius authoris meminerunt Montalbo, Valerius Andreas in Bibliotheca Belgica, Ant. Sanderus de Scriptoribus Flandriæ, Meyerus in vita Ioannis Burgundionis, Flandriæ Comitum, & domestici nostri Scriptores Dunenses plures.

*Ægidius T'soggaert, Religiosus Camberonenfis in Hannoniâ, & Confessarius Sanctimonialium B. Mariae de Camera, iuxta Bruxellas; edidit Bruxellis anno 1626. typis Ioannis Pepermanni 66. conciones spirituales de Passione Domini, lingua Flandro-Belgica, quas dedicavit Abbatissæ dicti Monasterii Camera B. Mariae Virginis. Opus est insigne, omnibus, præsertim Religiosis, utilissimum, quod author inscripsit: *Horologium spirituale 24. horarum, quo quis diebus & noctibus, devotè in Passionis Dominica meditatione seipsum exercere poterit.**

Ayber-

Aybertus, quidam Abbas Ordinis Cisterciensis in Hispaniâ, scripsit librum de viris sanctitate illustribus sui Ordinis, maxime Hispanis. Citatur ab Henriquez in Menologio 13. Septembris, 11. Octobris, & 1. Nouembris.

S. Ailredus (Pisæo, Eailredus; alijs, Adilredus, Edilredus, vel Erbilredus) veteri Anglorum Regum stirpe progenitus, & (teste Ioscelino in vitâ B. Walleni) in aulâ Dauidis, Pijssimi Scotorum Regis educatus, vnâ cum Henrico filio Regis, & B. Walleno. Tandem, Dei inspirationibus obediens, factus est Ordinis Cisterciensis Monachus: in quo solitatio vitæ genere, rerum cælestium contemplationi ita se dedit, vt breuiter omnes Professionis suæ socios, tanquam Luna inter stellas minores emineret. Accessit ad hæc litterarum cognitio quæ tanto illi ad omne genus doctrinæ incitamento fuit, vt nullum scientiæ genus intactum relinqueret. Vnde, tantis virtutum & doctrinæ ornamentis insignitus, communi suorum suffragio, Rhienvallensis Abbat electus fuit. Dignitatem Episcopalem à Dauide Scotorum Rege (sibi familiarissimo) oblatam recusauit, quò diuinarum rerum contemplationi, & Euangelij prædicationi libentiùs vacare posset. Frequens erat in voluendis Sancti Augustini scriptis, in quibus, eius confessionum libri, præ cæteris, mirificè placebant. Erat in scriptis, dictis, factis, omni que vitæ ratione, Sancti Bernardi diligentissimus imitator, mitis, mansuetus, humilis, modestus, pius, temperans, castus, & qui in se, & cum alijs, & inter omnes, pacem & concordiam, supra quàm dici potest aut cogitari, conciliabat, fouebat.

Scriptorum eius Elenchum hoc ordine recenser Pisæus, lib. de Illustribus scriptoribus Angliæ. Et ex eo, ad verbum, Henriquez in Phœnice reuiuifcente; & Angelus Manriquez (nunc, Perillustri pacis Augustæ Episcopus) tomo 2.

Bibliob. Ord. Cist.

Annalium Cisterciensium, ad annum Domini 1166. cap. 3. scripsit vitam Sancti Eduardi Regis Anglorum, & Confessorii libros duos. Extat apud Surium 5. Ianuarij. Et M.S. in Bibliothec. Lunleiana. Vitam eiusdem carmine, quæ sic incipit: Cum tibi Laurenti, cogar patère iubenti. Vide Ioannem Molanum in Annot. ad Vuardi Martyrologium. 5. Ian. De miraculis eiusdem lib. vnum: Rebus humanis exemptus. &c. M.S. in rubrà valle. De vitâ & moribus aliorum quorundam Regum Angliæ, lib. vnum: Quoniam de optimis moribus, &c. M. S. In Bibliothecâ Baronis de Lunleio, & Gualteri Copi. Vitam Dauidis Scotorum Regis, Lib. 2. Inc. Religiosus & pius Rex Dauid, &c.

Plantum mortis eiusdem, lib. alium.

Vitam Sancti Miniani Episcopi, Inc. Multorum bonorum. &c.

Vitam Sanctæ Margareta, Reginae Scotiæ, quæ extat apud Surium 10. Iunij, sed nonnihil contracta.

Miracula Hagustaldensis Ecclesiæ, Lib. 1. Præsentis diei expolcit ratio. &c.

De statu eiusdem Ecclesiæ, Lib. 1.

Chronica ab Adamo vsque ad Henricum primum.

Chronica de Bello Standardi, Lib. 1. M. S. Cantabrigiæ in Collegio Sancti Benedicti.

De quodam miraculo, lib. 1. Inc. miracula Domini, &c. M. S. ibidem.

De fundationibus Monasteriorum B. Mariæ Eboracensis, & de fontibus, Lib. 1. M. S. ibidem.

Scientiarum flores, Lib. 1. Cum multos diuinæ authoritatis. &c.

Homiliæ 33. in Isaiam Prophetam. M. S. in Sancto Amando.

De reuelationibus eiusdem, Lib. 1.

Homiliarum aliarum, Lib. 1. Petis à me, dilectissime in Domino. &c.

Homiliarum in Euangelium Sancti Luca, De ascensâ lucernâ, lib. 1.

B

Iterum

Iterum, super Lucam, Lib. alium.
 De Pralatorum moribus, Lib. 1. Beatus Paulus,
 &c.
 De ministrorum Officijs, Lib. 1. In libro Nume-
 rorum, &c.
 De Abusibus claustrum, Lib. 1. Duodecim sunt,
 &c.
 Centum Sermonum Synodaliū, Lib. 1.
 Speculum charitatis, libros 3. hortatu Geruasij
 Parchoerenſis Abbatis, Inc. Verè Sanctorum vi-
 ta: &c. M. S. in Bibliothecā Lunleianā.
 De spiritali amicitia, Lib. 3. M. S. in Sancto A-
 mando, & in Monasterio nostro de Dunis, Inc.
 Ecce ego & tu, eadem. &c.
 De verā amicitia, Lib. 1. Cum adhuc puer ef-
 sem. &c.
 De Aduentu Domini, Lib. 1.
 De militiā Christianā, Lib. 1. Sagitta Ionathæ
 nunquam. &c.
 Dialogorum plurium, Lib. 1.
 Genealogiam Regum Angliæ, Lib. 1.
 De diuisis virtutibus, Lib. 1.
 Orationem Pastoralem, Lib. 1.
 Sermonum de Sanctis, Lib. 1.
 De tribus hominibus, Lib. 1.
 In 13. caput Isaiæ homilias Latinas 33. Sub hoc titu-
 lo: super Onus Babylonis, Inc. Tempus est fratres
 charissimi &c.
 De Oneribus vndecim Isaiæ (alias Isaac) Lib. 1.
 Audiens te Pater. &c. M. S. Oponij, in Biblio-
 thecā publicā & in priuatis Lunlæi, & Copi.
 Dialogum inter hominem, & rationem. Lib. 1.
 Quare tristis es anima mea? &c.
 Super Cantica Canticorum.
 De Institutione Sanctimonialium, Lib. 1. Iam plu-
 ribus annis exigit, &c.
 Contra quorundam Episcoporum litteras, Lib. 1.
 De virtute Gualteri Espec. Lib. 1. Anno Domini
 Incarnationis 1138. &c.
 Epistolarum trecentarum, Lib. 1. In quieto littore

degens. &c.

De Lectione Euangelicā, Lib. 1.
 De Christo duodenni, Lib. 1.
 De Virginitate B. Mariæ, Lib. 1.
 De natura Anima, Lib. 1.
 De dotibus Anima, Lib. 1.
 Et plura alia. Ita Pitfæus, & alij citati supra.
 Præter hæc, in Cœnobio S. Amandi, Ord. S.
 Benedicti, asseruatur in antiquo M. S. *Expositio
 super Psalimum, Afferte Domino*, &c. huic B. Ailredo
 adscripta. Notat autem reſtè Pitfæus diuerſa
 scripta huius Ailredi confundi cum scriptis Adil-
 redi, seu Edilredi Abbatis V. Vardenſis, & è contra,
 licet diuerſis temporibus vixerint. Nam War-
 denſis floruiſſe legitur (teſte Pitfæo) circa annū
 1220. cum B. Ailredus Rbievallenſis diem ſuum o-
 bierit anno 1166. pridie Idus Ianuarij, vt poſt
 Pitfæū notat etiā Henriquez in Phœnice, licet
 in Menologio (ſibi ipſi contrariuſ) perperam
 ſcribat hunc obiſſe 1220. Hinc immeritò Ri-
 chardus Gibbonus Societatis Ieſu reprehendit Ei-
 ſegrenium, quod eodem diſtinxerit. Quanquā
 hoc verum ſit, quod opera quæ Eiſegrenius ad-
 ſcribit Edilredo V. Vardenſi, ſint ipſius Ailredi Rbie-
 vallenſis, aliaque ſunt quæ ſcripſit Edilredus, vt vi-
 dere licebit infra. Eius Sermo de Sampſone, ſic inci-
 piens, Qui ſtat ait Apoſtolus, &c. ſolebat ſcoria-
 ri in Sancto Bertino. Idem diſputatio contra No-
 uitium, apud Carthuſianos Gandenſes, teſte
 Bunderio, in Indice libb. M. S.
 Ex operibus huius Ailredi noſtri prodierunt
 nuper Duaci anno 1616. operā & ſtudio iam di-
 cti R. Patris Richardi Gibboni, Societ. Ieſu,
 Sermones 31. de Onere Babylonis, in cap. 13. Isaiæ
 Speculū Charitatis, Lib. 3. Compendium Speculi, De Spi-
 rituali Amicitia, Lib. 3. Et ſermo de Puerō duodenni.
 Quæ omnia etiam poſtea inſerta fuerunt Bi-
 bliothecæ Patrum Colonia: excuſæ anno 1618.
 Porrò, circa Elenchum vniuerſalem operum
 B. Ailredi, iam ex Pitfæo recensitum, operæ
 pretiura.

pretium duxi quædam hic annotare, ex tomo 2. Annalium Cisterc. R. D. Angeli Manriquez, ad annum Christi 1166. cap. 3. scilicet

1. In memorato Elencho, prætermissum esse *Compendium Speculi*. Quod diuersum est opus à *Speculo*, & quasi præuium, eiusdem mox scribendi occasio fuit, vt pluribus docet Manriquez supra, Continet autem *Compendium* hoc 77. capita, quorum prioris hic est titulus. Vt Creator ametur à suâ Creaturâ. Videantur exemplaria impressa.

2. Notandum, initium *Speculi* à Pitæo allatum scilicet: Verè Sanctorum vera est &c. esse solum initium Prologi operis verò initium est tale: *Extendisti Domine sicut pellem*, &c.

3. *Libros de vera amicitia*, & *de Amicitia Spirituali*, non esse duo opera, sed vnum, tribus libris contentum, cum vno Prologo, cuius initium est, *Quod libro, de vera amicitia*, Pitæus adscribit; Cum adhuc puer essem, &c. Librorum verò qui sequuntur, id ipsum quod Pitæus notauit præposterè, nimirum: *Ecce ego & tu*, &c.

4. *Homilias quoque in caput 13. Isaie*, & *Librum de vndecim Oneribus*, atque alium, *de Aduentu Domini*, quos Pitæus distinguit, esse vnum profus opus; nam Liber de Aduentu Domini, nihil aliud est quam vna ex his homilijs; sequuntur illæ sub initio ibi præfixo: *Tempus est fratres*, &c. Sed, quem appellat *Librum de Oneribus Isaie* &c. incipientem; Audiens te Pater Beatissime &c. nihil aliud est, quam Epistola quædam familiaris, quæ eadem homiliæ G. Londoneni Episcopo ab authore offeruntur corrigendæ. Homilias autem has declamatas esse in capitulo ad Monachos, dum iam Abbatem ageret, contextus earum manifestat. Non tamen extant 33. (vt vult Pitæus) neque toridem ab authore scriptæ fuerunt, sed vna minus, nimirum Sermo vnus in Aduentu, de vndecim oneribus (qui ab aliquibus S. Bernardo tribuitur) dein vnus & trigin-

ta, quos ipse Ailredus numerat in vltimis verbis Epistolæ prænotatæ; vbi sic ait: *Eo igitur sermone præmissio, qui nobis occasionem præbuit cetera conscribendi de Onere Babylonis, decem & nouem; de Onere Phylisij, tres; de Onere Moab, nouem homilias conscripsimus: pro vestro arbitrio, vel hic subsistere, vel vltra procedere parati*. Hactenus ipse Ailredus.

Decius scriptis generaliter leguntur hi verus apud Gibbonem, & Henriquez in *Menologio*, locis citatis.

Bernardo propè par fuit, & dulcedine certat;

Mirè mellitos condit vterque fauos.

Bernardo primas demus, seriat ille secundas,

Proximus à primo iure legendus eat.

Par vtrique atas, Ambos eademque tulere

Tempora, par ordo, par pietatis amor.

Gallia Bernardum, nostrum tulit Anglia, sed tum

Discolor, heu! nostris Anglia temporibus.

Item apud Manriquez, cap. 2. supra:

Æquis Ailredum Bernardo inuidit? & vno

Tam similes calamo, credidit esse duos?

Legebat incautus si quis monumenta duorum

Lactea, non ausit dicere, scripsit vter.

Bernardus ne ab hoc hausit, vel noster ab illo,

Vel simul ex vno flumina fonte trahunt?

Fouit vtrumque, reor, mellis a MARIA clientem,

Mel de Virgineo suxit vterque sinu.

Cæterum Ailredum hunc Sanctorum numero adscriptum esse, adseuerant omnes Angliæ scriptores, (quamuis neque annum, neque Pontificè notent) fareturque ipse Balæus, omnium Romano-Catholicorum, sed præcipuè Monachorū hostis iniquissimus. Vide Manriquez supra, cap. 4. num. 6. Henriquez in *Menologio*, & Ioannem Bollandum 12. Ianuarij, vbi vitam S. Doctoris exhibet conscriptam per Anonymū, sed contractam, Thomas Deimsterus historiâ

gentis Scotorum, num. 457. hunc Sanctum adscribit Scotis, eo quod (vt ait) Northumbria in qua fundata est Rhiëuallis à Sancto Macolmo, tunc erat Regni Scotici.

B. AYM O, *Monachus Saigniacensis Cœnobij*, natus in villâ Britannicæ Armoricæ, quæ vocatur Landacob, vir (teste Seguino, lib. 3. c. 67. de viris illustribus Ord. Cister.) scientiâ scripturarum celebris, & vitæ conuersatione sanctissimus. Plura scripsit præclara opera, quæ 12. voluminibus digesta, etiamnum in Saigniaco asseruantur. Vide Angelum Manriquez tom. 2. Annalium, ad annum 1148. cap. 7. num. 6. & 7. vbi refert illum obiisse anno 1174.

Alanus, Antifiodorensis Episcopus (alijs Almanus dictus) Infulis Gallo-Flandriæ oppido, oriundus, primum Monachus Clarævallis sub sancto Bernardo, deindè primus Abbas Ripatorij, in Diœcesi Trecenti, ac demum anno 1151. Episcopus Antifiodorensis, postquam annis 14. (aut iuxta alios 16.) Cathedram tenuisset, veteris solitudinis desiderio tactus, Alexandro 3. Pontifice permittente, Episcopatum dimisit, & reliquum vitæ in Clarævalle pijsimè transegit, vbi hodièque monumentum eius sepulchrale visitur, seruaturque (teste Nicolao Camuzeo in notis marginalibus ad Roberti Chronicon Antifiodorensis) eiusdem Alani testamentum, anno 1182. conditum. Scripsit verò Alanus vitam Sancti Bernardi, quam dedicauit B. Petro Monoculo, Abbati Clarævallenfi. Extat M. S. apud Vedastinos Atrebatii, teste Valetio Andreâ, in Bibliothecâ Belgicâ. Item in Vallelucente. De hac vita agens Manriquez, tom. 2. Annalium, ad annum 1153. asserit eam extare impressam in antiquissimis exemplaribus operum Sancti Bernardi. Id quod etiam confirmat exim. D. Claudius Chalemot Abbas de Columbâ, in relatione manuscriptâ ad me missâ ex Regali monte, anno 1647.

Sed & Longelinus in purpurâ Sancti Bernardi, scribit, se asseruare diploma huius Alani, quo anno 1163. confirmauit fundationem Monasterij Sancti Mariani, Canonicorum Præmonstratensium, factam à Prædecessore suo Hugone de Montagu, quondam Abbate Pontigniacensi, Ord. Cisterciensis.

Extat quoque tomo 12. Bibliothecæ Patrum, parte 2. pagina 251. insignis Epistola Petri Celsensis ad hunc Alanum, quâ mirè virum colit & reueretur. Alanum hunc Menologio Cisterciensi adscripsit Henriquez, ad 14. Octobris, vti etiam Hagiologio suo Sanctorum Flandriæ Ant. Sanderus, eodem die. Alani huius Testamentum vulgauit Nicolaus Camuzatus in suis miscellaneis, & post eum, Manriquez, tom. 3. Annalium Cisterc. anno 1182. cap. 3. ubi plura Lector inueniet quæ in commendationem Alani faciunt.

Alanus conuersus, seu frater laicus, Cisterciensis Monasterij (quem communiter etiam Infulensem vocant grauitissimi quique Authores; vt Guil. Eusegrius, in Catalogo scriptorum, Postseuinus in Apparatu, Sixtus Senensis in Bibliothecâ, Robertus Holcot, Henricus à Gandauo lib. de scriptoribus, Aubertus Miræus in Scholijs ad eundem librum, Ant. Verdier in Bibliothecâ Gallicâ, Ant. Sanderus lib. de scriptoribus Flandriæ, & passim plures manuscripti Codices: Manriquez tamen, & Longelinus alterius volunt esse nationis;) Orator, Philosophus, & Theologus, inter omnes sui temporis excellentissimus, Sacræ Parisiensis Academiæ Moderator; qui ob omnigenarum rerum eruditionem, *Doctōris Vniuersalis* cognomen promeruit: tandem, diuinâ reuelatione excitatus, Cistercium adiens, habitum ibidem Conuersorum, seu Laicorum Fratrum induit, oues pauit alijsque abiectissimis occupationibus se exercens, diu ignotus mansit, donec in Generali Concilio tempore

tempore Innocentij tertij, anno 1217. Romæ celebrato (fuit generale 12. Lateranense 14) divinâ dispositione cognitus fuit. Historiam referunt, Buzelinus, in Gallo-flandriâ, & (ex Matthia Bonhomio) Henriquez in Menologio, 3. Ianuarii. ac alij plures. Porrò, inter multa laborum suorum, illustria monumenta, posteritati reliquit, quæ adhuc (pro majori saltem parte) in antiquis Bibliothecis, hinc indè reperiuntur.

Commentaria in universum Pentateuchum, lib.

5.

In Cantica Canticorû, ad laudem B. Virginis. Inc. Cum muki ad ornandû &c. Prodiit hoc opus Parisijs, anno 1540. in 8. Publicavi & ego illud denuò anno 1653. collatum & correctum, ad duo antiquissima M. SS. exemplaria, videlicet, Villariense, & S. Martini Tornaci, Antuerpiæ, typis Guil. Lestonij, in fol. una cum pluribus alijs operibus ipsius Alani.

Super 4. Libros Sententiarum, Opus quadripartitum, ut illud indigerat Waldensis, tom. 2. cap. penultimo, apud Prædicatores Parisijs.

Oculum Sacre Scripturae, sive, Compendium utriusque Testamenti. Princ. Reverendissimo Patri ac Domino &c. M. S. in Cœnobio nostro de Dunis.

Quodlibeta. lib. 1. Trithemius, Seguinus, & alij.

Summam Virtutum, & Vitiõrum. Trithemius. Terminos Sacre Scripturae. M. S. in Bibliothecâ Ultrajectinâ.

De Maximâ Theologia, lib. 1. qui aliter dicitur, Doctrinale altum. Inc. Omnis scientiâ suis utitur Regulis &c.

Reperitur, apud nos Dunis, Camberona, & Tornaci ad Sanctum Martinum.

Summam de Arte predicandi. Princ. Vidit Scalam Iacob &c. Hanc ego quibque publicavi anno 1653. ex duobus M. SS. Monasterij nostri Dunensis, in fol.

De doctrina, lib. 1. Credo esse, doctrinale altum, de quo supra.

De Articulis fidei, lib. 1. Apud Canonicos Regulares, Tungris.

De Equivocis Mysticis, lib. 1.

Libros 4. de Pœnitentiâ ad Bituricenses, Inc. Deigratiâ, Bituricensi &c.

Pœnitentiale, librum alium, qui dicitur etiam Corrector, hunc librum etiam ego edidi, ex duobus exemplaribus, M. SS. nimirum, Monasterij nostri Dunensis, & S. Gisleii.

De Intelligentijs, Camberonæ, & in S. Martino Tornaci.

Distinctiones Terminorum Theologorum. lib. 5. Solebant asservari apud Martinianos Lovanij in rubro claustrò, apud Prædicatores Gandenses, & Brugenses, teste Ioanne Bunderio in Indice libb. M. S. S. Belgij.

Ternarium de Evangelijs, Principium: de tribus causis primi Adventus. Olim montibus S. Gertrudis.

Ternarium de Epistolis, ibidem.

Super orationem Dominicam. Inc. Cum esset Rex noster Christus in accubitu suo. &c. Leodij ad S. Laurentium.

De Contempto Mundi, & suis suis. Inc. Si Prædicator &c. Leodij, supra.

De unica celebratione in die. In Cœnobio de Mello.

De septem artibus liberalibus, quomodo subserviunt Theologia. Inc. Exceptivam acceptionem. &c. Olim in Baudeloo in Ninoviâ, & apud Prædicatores Gandenses. Ita Bunderius supra.

De triplici mundo, Metricè. Inc. Expugnans hyemem Vernal apud Martinianos Lovanij.

De Oculo morali, metricè.

Anti-Claudianum, seu de Viro optimo, & in omni virtute perfectò, libros novem. Carmine.

Impressum fuit hoc opus Basileæ anno 1536. & iterum Antuerpiæ 1621. typis Ioachimi Trognelij.

gnestij sed semper sine nomine Authoris, & mutilum. Extant exemplaria M. SS. pluribus in locis, vidi ego duo diversa in Collegio PP. Societatis Iesu Lovanii, & totidem apud Clarissimum virum Balthasarē Moretum Antuerpiæ, quæ longo tempore apud me habui, ad quæ etiam impressum exemplar conferendo, illud integritati & nitore restitui, ac denuo recudi feci una cum alijs Alani operibus. Antuerpiæ, 1653. addito etiam Authoris nomine, quod passim præterunt exemplaria M. SS. insuper, & notis marginalibus &c. Porro, Opus est curiosissimū, & doctissimum; adeo ut vulgo vocari soleat, *Eyclopædia*, sive, omnium scientiarum orbis. Unde, tanti etiam illud fecit olim Venerabilis Adam de Bassèyâ, Canonicus Insulensis (vir doctissimus, qui circa annum Domini 1400, vixisse putatur) ut ipsum opus ter sis & politis versibus in compendium redegerit, & hinc inde digressionibus moralibus doctissimis, ac diversis odis spiritualibus illustraverit: Quod opus Author ipse indigitavit: *Ludus Ada de Bassèyâ, in Anticlaudianum Magistri Alani de Insulâ*, Extat M. S. Tornaci in Monasterio S. Martini, in duobus exemplaribus, quorum alterum aliquamdiu apud me habui, In cuius prologo ita loquitur Author: *Recreationis cuiusvis solatio indigens, præteritum famosissimi quondam viri, & gratia excellentis, Magistri Alani de Insulâ; adij, ut in eo colligerem flores odoriferos, & prædulces, &c.*

Extat etiam Anticlaudianus translatus in linguam gallicam, Parisijs, in Bibliothecâ Regiâ, teste Philippo Labbeo, Soc. Iesu, in Bibliothecâ novâ, librorum M. SS. Supplemento 8. n. 970. Cur autem vocetur Anticlaudianus, resolvi in præfatione quam præfixi ipsi Operi impresso 1653.

De parabolis, sive Doctrinale minus versu elegiaco: Inc. à Phæbo Phebe &c. Prodiit Daventriæ 1492, Lipsiæ 1516, in 4. & alibi sæpius, no-

vissimè, publicavi & ego 1653. Antuerpiæ, supra Translatus est etiam hic liber in rythmos gallicos, & illustratus commentarijs gallicis & imaginibus, impressus Parisijs, 1492.

Contra VValdenses, Albigenes, Iudaos, & Paganos, quorum duo primi libri impressi fuerunt Parisijs ex Bibliothecâ Papij Massoni, sed mutili & incortectissimi, quos proinde collatione facta ad antiquissimum M. S. integritati restitui, & imprimi curavi, ubi supra, addito & 3. libro. quartum reperire non potui.

De Planctu nature, contra Sodomie vitium, partim metro, partim soluta oratione. Hoc opus, cum alijs, etiam publicavi, 1653. ex duobus M. SS. exemplaribus, Abbatie Cyloniensis, & Abbatie Parcensis, in Belgio.

Librum Sententiarum, & dictorum memorabilium hunc etiam publicavi, Antuerpiæ, supra ex M. SS. nostro Dunensi.

De Naturis Animalium, lib. I.

Sermones varios, & præclaros, ex quibus publicavi undecim ex diversis M. SS. codicibus collectos.

Dicitur etiam scripsisse (testibus Trithemio, Gesnero, Sanderò, & alijs) *Commentarios in plures alios libros S. Scripturae*, nimirum, in *Prophetas*, in *Evangelia*, in *Epistolas Pauli*, & in *Apocalipsin*. Scripsit etiam Alanus, *Librum de sex alijs Cherubim*, illum ipsum, qui (tertiâ licet parte truncatus) impressus extat in Appendice ad tomum 7. Operum S. Bonaventuræ. Quia nimirum idem S. Doctor legebatur scripsisse *librum de 6. alijs Seraphim*, hinc factum est, ut liber de 6. alijs Cherubim repertus sine Authoris inscriptione (prout in antiquis codicibus frequenter contingit) eidem quoque attributus fuerit, ab ijs qui verum Authorem ignorabant. Attamen, factum esse Alani nostri, testantur, *Trithemius*, lib. de *Scriptoribus*, *Valerius Andreas* in Bibliothecâ Belgicâ, *Sanderus*, & plures alij: imò, & clarè convincunt plura

plura antiquissima M.S.S. exemplaria, quorum unum apud me habui, ex illustri Bibliothecâ (p.m.) nobilis viri Toussani Desbarbieus, Insulensis, Toparchæ despretæ, &c. mihi communicatum, operâ clarissimi viri Claudij Dorefmieulx, Atrebatij, veterum Authorum cognitione ditissimi, qui in epistolâ suâ ad me datâ 15. Maij anni 1650. aperte etiam scribebat, se hunc librum semper attribuisse Alano de Insulis. Et tanquã in correctissimâ Romanâ Vaticanâ editione Operum S. Bonaventuræ, iussu Sixti 5. Papæ anno 1587. adornata (& postmodum etiam in Moguntinâ anni 1609. Liber hic de 6. alis Cherubim, redactus est ad classem operum, de quibus dubitatur utrum sint S. Bonaventuræ nec ne, editus est sub inscriptione sequenti.

De sex alis Cherubim, Tractatus, qui tamen ab aliis quibus Alano adscriptus fuit, hoc modo pranotatur opusculum istud in omnibus impressis Alanum autem de Insulis Ioannes Trubemius in suo de Scriptores Ecclesiasticis catalogo, eius Authorem agnoscit. & opusculum de 6. alis Cherubim, inscribit. &c. Hæc ibi. Postmodum tamen, cum nemo causam Alani assumeret, libellus hic in Gallicam linguam translatus, absolute, sub nomine S. Bonaventuræ in lucem protusus fuit. Verum ego etiam nuper anno 1654. illum recognoscens, ex antiquo M.S. memorato, in integritati & Authori suo restitui, imprimi curans cum cæteris Alani operibus.

Eiusdem Alani Rythmum elegantem, de Christi incarnatione, quo divinum illud opus omnes artium liberalium regulas aspernatum fuisse perquam ingeniose cecinit. Item alium, in quo graphicè fluxa & caduca hominis naturâ depingitur, publicavi etiam ubi supra.

Alano quoque tribuuntur, Commentaria in Prophetias Merlini Angli, sub cuius etiam nomine impressa fuerunt Francofurti anno 1608. typis Ioannis Spießij, in 8. hoc titulo: *Prophetia Merli-*

ni Ambrosij &c. una cum septem libris explanationum in eandem Prophetiam, excellentissimi sui temporis Oratoris, Polyhistoris, & Theologi, Alani de Insulis, Germani, Doctoris Universalis, & Academ. Parisiensis ante annos 300. Rectoris amplissimi. Porro in his Commentarijs, Alanus de seipso loquens, fatetur se fuisse Religiosum, aut saltem Conversum, ex lib. 2. folio 61, dicit: Abbas quidam de Ordine nostro, vir litteratus, &c. Deinde, expresse dicit se oriundum fuisse Insulis in Flandriâ, folio 198. his verbis: Vidi & ego in Flandriâ, cum puerulus adhuc essem, apud Insulam (undè oriundus fui) feminam quandam maleficam, quæ in maleficio suo comprehensa, &c. Et post pauca: Tempus illud fuit, quo Comes Theodoricus ab Insulanis hominibus, Gandensibus quoque atque Brugesibus advocatus erat à terrâ suâ in Flandriam, tanquam legitimus Flandria heres, &c. Verum, ratione horum verborum, gravis orta est controversia inter Scriptores, de tempore vitæ & obitus B. Alani; nam cum passim Annales Belgici referant Theodoricum de Alsatiâ, à Flandris fuisse electum in Comitem, circa annum Domini 1128. Si Alanus tunc fuerit puerulus, non potuit floruisse anno 1300. ut cum Trichemio plures scribunt Authores; imò, nec supervixisse usque ad annum 1294. quo anno illum obiisse perhibet Epitaphium, quod Cistercij ad tumulum eius legitur, & nos infra exhibebimus. Accedit, quod etiam conformiter Commentarijs citatis, Albericus Monachus trium fontium, Author antiquus & gravis, in Chronico suo scripserit, Alanum obiisse anno 1203, his verbis: Apud Cistercium, mortuus est hoc anno (XII. C. III.) Magister Alanus de Insula, Doctor famosus, & Scriptor ille Antilaudiani, qui in Theologiâ fecit quandam artem predicandi; Et contra Albigenses, Waldenses, Iudeos, & Saracenos, libellum edidit succinctum, ad Guillelmum Mons pessulani Dominum: & alia quadam ipsius habentur opuscula, hucusque Albericus, qui Chronicon suum non

pra-

produxit nisi usque ad annum 1241. Hinc sequitur, vel erroneum esse Epitaphium sepulchrale Alani, graviterque errare Tritheimium aliosque omnes Doctores eidem consentientes; vel certa, vitiatum Alberici chronicon, & *Commentaria in Merlinum* memorata, alterius esse Authoris; id quod etiam tanquam probabilius, secuti fuimus, in *Relatione Historica*, quam Operibus Alani nuper impressis præfiximus; eidem cætera omnia conformiter applicantes. Quanquam etiam in aliâ sententiâ, dici posset, Concilium cui Alanus legitur interfuisse Romæ (ubi & agnitus fuit) fuisse Lateranense 3. anno 1180. sub Alexandro 3. celebratum. de hac difficultate, scripsi Cistercium, & ad alios diversos viros doctos, sed resolutionē habere nequivi; Quare, donec certius aliquid habuerō, Epitaphio credendum censui.

Cæterum, *Alani Philosophi dicta de lapide Philosophico* extant edita à Justo Balbiano, Lugduni Batavorum, typis Raphelengij 1600. una cum secreto Jodoci Greneri, &c.

Liber de Calamitate Regni Franciæ, quem in primâ editione huius Bibliothecæ (secutus Catalogum Bibliothecæ Parcensis Cœnobij, ab Antonio Sanderō publicatum) Alano nostro attribui, non est ipsius, sed Alani Aurigæ, seu, Chartier, qui floruit in aula Regis Galliæ anno 1452. temporibus Caroli 7. Regis Francorum.

Tandem, Venerabilis hic Alanus quanquam per universum orbem Christianum, scriptis suis clarissimus esset, nunquam tamen induci potuit; ad dignitatem aliquam admittendam; sed in humili Conventuum statu ad obitum usque perseveravit. Cujus marmoreus tumulus adhuc conspicitur Cistercij in claustrō, iuxta templi ingressum, cum sequenti epitaphio:

*Alanum brevis hora, brevi tumulo sepelivit,
Qui duo, qui septem, qui totum scibile scivit,*

*Scire suum moriens dare, vel retinere nequivit,
Labentis sacri contemptis rebus egens sit;
Incus Conversus, gregibus commissus alenda,
Mille ducenteno, nonagena quoque quarto,
Christo devotus, mortales exiit artus.*

Mira à diversis authoribus referuntur de hoc Alano, præsertim de conversione eiusdem ad Religionem; quæ (inter alios) etiam narrat. Buzelinus supra, verbis ipsius interpretis Alani, desumptis ex præmio Parabolis eius præfixo. Vide etiam Valerium, in *Bibliotheca Belgica*; & Henriquez supra. 30. Ianuarij quo die memoria illius in Ordine nostro recollitur. Vide & illa quæ nos diximus in *Relatione Historica*, iam memoratâ, & Elogijs virorum illustrium de Alano, eiusque doctrinâ quæ pariter operibus eius præfixi; Inter quæ elogia, non infimum videretur, quo illum honorat R. P. Ludovicus Jacob à Sancto Carolo, Carmelita Cabilonensis, Reginus Consiliarius, & Eleemofynarius ordinarius, lib. 3. de claris Scriptoribus Cabilonensibus, his verbis: *Alanus de Insulis, Monachus, Natione Belga, Doctor Theologus Parisiensis, cognomēto, Universalis deinde, Conversus Monasterij Cisterciensis, vir ad miraculum eruditus, fortissimum Ecclesiæ Catholice propugnaculum, magnum humilitatis exemplum, immortalis Monachorum gloria, fulgentissimum Pieridam Sydas, hereticorum Malleus; qui interfuit Concilio Lateranensi œcumenico, sub Innocentio 3. anno 1215. celebrato, in comitatu Abbatis Cisterciensis, in quo vehementissimè & solertissimè adversus quendam hereticum, Almarici Carnotensis discipulum, disputavit, magno ecclesiæ bono. &c.* Hic Author adscribit etiam Alano nostro, *Speculum Ecclesiæ*, quod extare dicit M. S. apud Matthæum Dreslerum.

S. Albe-

S. Albericus, Sanctissimi Patriarchæ Roberti Fundatoris Ordinis Cisterciensis, in Abbatiali dignitate successor; qui cum eodem Roberto, & sancto Stephano, in dicti Ordinis fundatione plurimum laboravit; eundemque iam fundatum, beatissimæ Cælorum Reginae specialiter consecrauit; à qua vicissim cucullam ipse accepit, prout in vita illius refertur, anno 1101. *Primas Cistercij constitutiones, ab apostolicâ Sede approbatas, publicauit. Quas tamen, non tam ipse composuit, quam à Diua Virgine celitus accepit, vt ex diuersis probatis authoribus refert Hentiquez. 26. Ianuarij, in Menologio. Obijt miraculis clarus anno 1109. Quorum intuitu Sanctis adscriptus fuit communi populi acclamatione, & consensu Ecclesiæ: quæ tunc pro Canone erant. De hoc viro nouissimè agit fufe Angelus Manriquez, Annalium Cisterc. tomo 1. ad annum Domini, 1100. & sequentes.*

Albericus, Monasterij nostri de Capellâ Thosani, in Flandriâ monachus, vulgo, Albericus Thosanus, conscripsit, (seu potius, à quodam Religioso Dunensi Gallicè conscriptum, transtulit in linguam latinam) Chronicon terra Sanctæ, siue, Expeditiones Principum & Baronum Catholicorum, in terram sanctam, primò excitatas per Sanctum Patrem nostrum Bernardum, & continuatas postea per centum annos aut circiter: Cui operi Albericus sequentem apposuit inscriptionem: Vox de celo, per os boni Patris nostri Sancti Bernardi, facta in cordibus Principum & Baronum Christianorum. Scripta anno 1272. ex antiquo quodam libro matris nostræ Abbatiæ de Dunin, per fratrem Albericum Religiosum indignum sacri Ordinis Cisterciensis, in nostrâ domo Deirin Doest. Porro, quia in Chronico hoc tam exactè recensentur nomina & cognomina præcipuorum quorumcunque Virorum nobilium Flandriæ, qui Comites suos secuti sunt in dictis expeditionibus transmarinis, idèd tolet illud familiare esse Nobilibus Bibliothec. Ord. Cist.

eiusdem Patriæ, qui familiarum suarum antiquitatem & Nobilitatem ex eo comprobare solent: pro vt nuper adhuc factum fuit in probationibus Domus de Bette, *preuues de la maison de Bette.* quas anno 1646. publicauit Ioannes Henricus Gobelinus, Canonicus Collegiæ ecclesiæ Sanctæ Gudulæ, Bruxellis: in quibus aliquoties citatur hoc Alberici Thosani Chronicon. Extat illud M. S. S. pluribus in locis, nominatim Antuerpiæ apud Nobilem Virum Alexandrum Buthens.

Albericus, Monachus Cænobij trium fontium in Diœcesi Catalaunensi, scripsit in signe Chronicon ab exordio mundi, quod in gestis anni millesimi ducentissimi quadragesimi primi desinit, eius initium est: Anni 1656. qui sunt à creatione Adæ, vsque ad diluuium, &c. Philippus Labbeus S. Iesu, p. 1. nouæ Bibliothecæ librorum M. SS. aërit Chronicon hoc digerendis Nobilium Galliæ ac Germaniæ familiarum genealogicis tabulis perquam utile esse, vsque ad S. Ludouici 9. Francorum regis ætatem deductû. Chi Chronico ipse Labbeus lucem promittit, Autographum huius Chronici solebat extare Atrebatî apud Capucinos. Extant & exemplaria, Antuerpiæ in Cænobio S. Saluatoris, & Cameraci apud Franciscanos. Scripsit etiam Albericus, Poeticam quandam, qua sic incipit: Multa viri veteres. &c. Apud Prædicatores Coloniz.

Alexander, Monachus Abbatiz, Casæ nouæ, Ord. Cisterc. in Diœcesi Pennensi, in Aprutio, scripsit in signe Chronicon eiusdem Monasterij, in 4. libros distinctum, historiographis Italiæ valdè familiare. Extat Romæ apud Reuerendissimum Ferdinandum Vghellum, Abbatem SS. Vincentij & Anastasij. Vixit Alexander circa annum Domini, 1300.

Alexander de Pieris, Florentinus, Monachus Sanctæ Mariæ Magdalenzæ Cistelli, de Florentiâ, Vir in omni scientiarum genere doctus, Scripsit,

C

Corige

Commentarium in Symbolum Apostolicum, Mutinæ impressum, Reliquit & alia ingenij sui monumenta, quæ extant M. SS. in dicto Monasterio. Obijt anno 1636.

S. *Almus*, Cisterciensis, seu Bernardinus, Sancti Benedicti Regulam professus in *Mailros*, & primus Abbas in celebratissimo Cænobio, quod Emergarda Regina Regis Wilhelmi v. xor, & Regis Alexandri mater fundauerat, quod à nomine ipsius, *Almurenoch*, diu vocatum, postea corruptâ voce, *Balmurenoch* cepit vocari; vii fuit, sine controuersia, suâ ætate doctissimus, & pientissimus; idèd vocatus è Melrosensi Cænobio, ipso die Sanctæ Lucie, suscepit noui Monasterij curam. Scripsit:

De perfectione Religiosa, lib. 1.

Alta Regina Emergardæ, lib. 1.

Fuit hæc, filia Comitum de Bellomonte, qui erat filius senioris filie Wilhelmi Normanni Regis. Abbas creatus est anno 1229. obiit, anno 1270. Ita Demisterus in historia gentis Scotorum, ex actis (vt dicit) illius Monasterij, & Hædore Bœthio, lib. 13. cap. 10.

Alnensis Monasterij (in ditone Leodiensi) Religiosi diuersi, suppressis nominibus suis, scripserunt plura egregia opera, quæ in eodem Monasterio M. S. asseruantur. inter quæ recensentur.

Vita B. Eulalie Virginis, & Monialis, Ordinis Cisterciensis, de qua Henriquez in Menologio, 11. Maij.

Vita B. VValteri, 2. *ibidem Prioris*: de quo Arnoldus de Raiffe, in Auctario ad Molanum 5. Decembris. Et,

Vita B. VVerriti Prioris carmine, & prosa.

Vide verbo *Werricus*.

Alphonsus D'elbene, ex Abbate Altæcumbæ in Sabaudia, Episcopus Albienensis 63. vir vndique præstantissimus, & Henrico 4. Galliarum Regi à secretiore consilio, tedit in Episcopatu

ab anno 1588. vsque ad annum 1608. Scripsit autem

Libros 3. de Regno Burgundie Transurana, & Aralatis. In quibus continentur etiam pleræque res gestæ vicinarum gentium. Extant typis impressi in 4to. Lugduni, apud Iacobum Roussimum, 1602.

Librum item de gente ac familia Hugonis Capeti, deque progressu eiusdem ad dignitatem Regiam; impressum Lugduni anno 1595. apud Theobaldum Ancelin. in 8°.

Edidit & circa idem tempus *Thesaurum Cisterciensem*. Librum quoque *de gente & familia Marchionum Gothie, qui postea Comites Sancti Egidij, & Tholosates dicti sunt*. Lugduni. 1607. in 8°.

Item, *Historiam Prædecessorum suorum Episcoporum Albienensium*, quam anno 1608. 8. Februarij, morte præuentus. Nepoti suo Alphonso d'Elbene, tunc Archidiacono, virtutis ac dignitatis hæredi & successori reliquit. Iongelinus in Purpura sancti Bernardi, de Episcopis Gallie: & Andreas à Quercu, lib. de ijs qui Historiam Gallie scripserunt.

Scripsit etiam versibus Gallicis *Prosopopœiam Adriani Turnebi, & vxoris eius, ad imitationem Propertij*: Parisijs 1565. per Fredericum Morel.

Item lingua Sabaudicâ, Poëma quoddam intitulatum, *Amedee de non prius, d' Auedeus, Comte de Sauoye*. Hæc autem scripserat adhuc iuuenis Antonius Verdier, in Bibliotheca Gallica, Legitur & ipsius historia Monasteriorum Altæcumbæ & Stamedij. Angelus Manriquez, tom. 1. Annalium, ann. 11. 8. c. 5. num. 7.

Alvarus de Luria, & Mendoza. Eques Calatruenensis, Ord. Cisterciensis. *Constitutiones milium Montefia in scriptum redeign* iubente Iacobo 2. Aragonie & Valentie Rege. Aubertus Miræus de scriptoribus Ecclesiasticis, cap. 383.

Aloysius de Capitaneis Mediolanensis, Religiosus

sus Monasterij Claræ-vallis iuxta Mediolanum, vir doctus & virtutibus celeberrimus, tria reliquit volumina M. S. luce dignissima. Primum continens *homilias in Evangelia.*

2. *Sermones de diuersis materijs.*

3. *Varias orationes diuersi argumenti.*

In aduersarijs quoque multa præclara, & curiosa reperta fuerunt. Quæ vrinam in ordinem redigantur, & publicentur, vixit adhuc hoc nostro sæculo. Cuius meminit Robertus Rusca, lib. de Viris Illustribus.

S. *Amedeus, Episcopus Lausannensis*, natus in Castro-costa iuxta Viennam Alobogorum, patribus nobilibus: quam tamen stirpis generositatem, integritate morum, institutione litterarum, atque virtutum decore longè superauit. Iuuenis, Cisterciense institutum in Cænobio Alæ-cumbæ professus, eidem postea Abbas præfectus fuit; ac tandem circa annum 1144. Lausannensis Ecclesiæ ordinatus Episcopus, cui Ecclesiæ multa beneficia impedit, & priuilegia varia procurauit, partim ab Eugenio 3. Pontifice, partim à Conrado 2. & Frederico 2. Imperatoribus. De hoc refert Miræus, in auctario de scriptoribus Ecclesiasticis, quod Amedeum Gebennensem Comitem, qui arcem munitissimam, ad expugnandam urbem Lausannensem, in eminentiori prope vrbis micnia loco, per longam obsidionem exerebat, non tam armis, quam prudentia deuictum, machinam ipsam funditus euertere compulit. Præterea, famam esse, illum in die S. Agneris natum, imbuendum litteris traditum, Monasticum professum, & Abbatem ordinatum; quodque propterea eidem Virgini deuotior sacra illius duplici festo instituerit, per totam Lausannensem Diocesim peragenda. Hoc sane constat, quod Deiparæ Virgini addictissimus fuerit, in cuius laudem, *octo miræ suauitatis homilias conscripsit.* Quibus (vt rectè ait Geruasius

Sophenus Britacensis, apud Henriquez in Menologio 7. Ianuarij; & Manriquez tomo 2. Annalium an. 1158. c. 5.) tantum in est energia, tantum feruoris, quorum nemo nisi saxeus plaxè lector, surda potest aure transfusisse, quin potius, ardentissimas còtinuò diiudicabit, sentietque in Deiparam Virginem, ignei amoris faces cordi suo admotas, &c. hæc Geruasius, in Elogio homilij præfixo, anno 1517. homilias has, anno 1633. Lugduni publicauit Theophilus Rainandus, cum operibus Leonis Papæ I. Taurinensis &c. Et antea seorsim, Audomari anno 1613. Richardus Gibbonus Societ. lesu, cù Apologia, qua bene refellit Henricum Willotium, qui in Athenis suis Franciscanis, easdè homilias alteri cuidam Amedeo attribuit. Easdem homilias anno 1517. Basileæ impressas per Adamum Petri, unà cum compendio vitæ, vidi Bruggis in Collegio Societ. lesu, in 4. Præfuit autem Lausannensi Ecclesiæ annis 14. mortuusque ibidem, sepultus fuit in æde B. Mariæ Virginis, ante altare S. Crucis. Eundem Catalogo Sanctorum adscriptum esse, ex pluribus authoribus refert Henriquez supra. Vitam ipsius extare M. S. in Rubea valle, scribit Miræus in Chronico Cisterciensi, vbi eiusdè compendium profert, quod etiam legitur post finem homiliarum impressarum. Videret vitam hanc etiam habuisse Petrus Canisius; quippè, opus quod texuit Marianum elegans, & sublime, pluribus in locis illustrauit illius floribus: scilicet, lib. 1. cap. 3. lib. 4. cap. 28. & lib. 5. à cap. 4. vique ad 7. In qua vita hoc sane legitur memorabile, quod cum homilias suas nulli adhuc mortaliū manifestasset, sollicitatus tamen à sorore Sanctimoniali Virgine religiosa, quatenus cum ea, iucundum illud munusculum communicaret; annuit Frater sororis desiderio, ea conditione, vt illa iucundum quoque munusculum, quod à gloriosa Virgine accepisset, vicissim impertiret. Misit continuo

foror laneam Chirothecam, quæ in præsentem diem Laufannæ, in Reliquiario Sacro-sanctæ Virginis Mariæ visitur, quam plurimis laudata miraculis. Vndè, coniectura facilis, quantum vtrique viuenti adhuc, &c. hæc ex Miræo ad litteram Manriquez, supra. Vide de hoc Amedeo, etiam Andream du Saussay, in supplemento ad Martyrologium Gallicanum 27. Septembris, Et Hippolitum Maraccium in Bibliothecâ Marianâ, ubi singulas has homilias recenset.

Ambrosius à Gandavo, natione quidem Flander, at Monasticâ professione Hispanus, Religiosus de Spinâ in veteri Castellâ, Vir fuit subtilis ingenij, & studij indefessi; quibus se totum Mathematicis scientijs applicans, tantum in ijs euasit, ut vix vllum, suâ ætate, parem habere censeretur. Quibus cum accessissent sermonis elegantia, & in arduis quibuscumque negotijs expediendis dexteritas, nominis sui famam longè latè que in breui dispersit, in tantum, ut etiam inuictissimus Imperator, Carolus 5. eum ad se vocatum, perquam familiarem habuerit. Imperatori vitâ sancto, in Hispaniarum Regnis succedens Philippus filius, eundem quoque Monachum in magno habuit pretio, cuius studia etiam promouit. Varia ingenij sui monumenta Ambrosius posteritati reliquit, quorum tamen pleraque adhuc M. S. in Bibliothecis Hispaniæ latent; impressa tamen adhuc extant sequentia: *De supputatione temporum, lib. 1. lingua Hispanica. Repertorio, de los tiempos.* Excusus est Brugis, Vallisoleti, & Compluti. *De varijs Astro- rum influxibus, lib. 1.* Excusus Vallisoleti, & Compluti. Henriquez in Phœnice reuiuiscente. Vide etiam Valerium Andream, in Bibliothecâ Belgicâ.

Ambrosius de Molina, Monasterij de Caraceto, in Hispaniâ Monachus Philosophicis & Theologicis studijs, non sine raræ doctrinæ opinione (in Collegijs Ordinis nostri) absolutis, Con-

cionibus habendis, & scribendis, ut plurimum se exercuit. Extat eius insignis opus *Concionum Quadragesimalium, Barchinonæ impressum, in 4to.*

Anastasius Vallinus, Romanus, Monachus (& anno 1651. Prior) Monasterij Sanctorum Vincentij & Anastasij, de vrbe, Viri clarissimi Ferdinandi Vghelli quondam discipulus, ætate quidem iuuenis, sed eximie eruditus, & venerandæ præsertim antiquitatis amator, anno 1651. cæperat scribere *historiam Monasterij sui*, quæ ob loci celebritatem, ac styli suauitatem, omnibus fuisset acceptissima, si compleri potuisset, sed immaturè nimis superueniens mors, illam posteris inuidit, uti etiam & alia plura curiosa monumenta, quæ imperfecta reliquit: Speramus tamen quandoque ab alijs complenda. Obijt, magno doctorum lactu, in flore ætatis, 1653. ut litteris suis me monuit memoratus Vghellus.

Andreas Azorites, Religiosus B. Mariæ Vallis Ecclesiaturus, in Regno Toletano. Vir singularis ingenij maturique iudicij, quorum adminiculo, Philosophus & Theologus excellens euasit, ut sufficienter scripta eius testantur:

Theologia Symbolica, seu Hieroglyphica, decades decem: excusæ Salmanticæ, apud Didacum de Cufio, anno 1598.

Vita Sancti Patris nostri Bernardi, eleganti carmine conscripta.

Theologia item Symbolica alij septem tomi.

Quos tamen, morte præuentus, edere non potuit. Seruantur Manuscripti in Valle Ecclesiarum. Obijt Author anno Domini, 1599. Henriquez in Phœnice.

Andreas à Sancto Ioseph, alias Rolettus, Congregationis Fulienfis Alumnus, natione Italus, ex Monte Regali, viro eloquens & disertus, nec non & Nobilis literaturæ; inter alios mentis suæ partus, Italico sermone elaborauit opusculum quoddam inscriptum: *Maria virgo constans*

constans & animosa, quod Romæ euulgauit, anno Christianæ redemptionis 1641. quo clarebar. Hoc opusculum tãti fecit doctissimus Hippolytus Maraccius, vt eius intuitu, Authorem adscripserit Illustribus Scriptoribus Marianis, seu, qui de BB. Virgine Mariã quidpiam scripserunt, Bibliothecæ suæ Marianæ parte 1. paginã 91. & 92. Scripsit præterea, & vulgauit librum alium inscriptum.

La caduta di David.

Irem tertium,

Giacobbe repatriante.

Catalogus Illustrium Scriptorum Congregationis Fuliensium, ex Vrbe (anno 1651.) mihi transmissus.

Andreas, Abbas *Schonaugia*, Diœcesis Wormatiensis, iuxta Heydelbergam, scriptis suis per Germaniam celeberrimus, floruit circa annum 1512. sub Maximiliano Imperatore. Quorum tamen scriptorum pleraque perierunt, dum per hæreticos Monasterium vastatum fuit: *Afetica* solum quædam adhuc in nonnullis Germaniæ Bibliothecis reperiuntur, prout intellexi dum in illis partibus habitarem. Uide notitiam Abbatiarum Gasparus longelini, Colonia editam 1640. In hoc Cœnobio Schonaugiæ, olim in habitu virili vixit Beata Hildegundis, de qua videndus *Henriquez* in Menologio.

Angelus Manriquez, nobilissimã *Manrique* familiã, Burgis in Hispaniã natus, acuto, facili, promptoque ad omnia ingenio à naturã donatus fuit, aded vt iuuenis Ordinem Cisterciensem in Hortelii Cœnobio ingressus, studijque mox Philosophicis, ac deinde Theologicis applicatus, tantos in vtrisque progressus fecerit, vt profundissimis quibuscunque Theologis, & Vniuersitatũ Professoribus, admirationi esset. In concionibus etiam, ad populum verborum copiã & elegantiam retinendũ, & ad quemcunq; vellet affectum inclinandum à naturã quasi for-

matus patiter videbatur Hinc, vnde quaque, etiam ab externis Regnis & Prouincijs, ad verbi Dei prædicationem inuitatus, tanto hoc ipsum concursu & plausu populi præstitit, vt famã de se celeberrimam longè etiam superaret: de quo in hodiernũ vsque diem gloriantur Baremo Catalauniæ, & Compostella Galetia, famosissimæ Ciuitates. Sed maiore longè fidem faciunt præclarissima scripta iam typis vulgata: in tantum, vt etiam potentissimus Hispaniarũ Monarcha Philippus IV. illum à sacris sibi voluerit esse concionibus, 1638. quo munere, annis pluribus sumã cum laude functus est. Magnates plurimi, in rebus grauissimis, consilium ab eo requirentes, passim profitentur, prudentissima consilia ei quodammodo sub manu nasci. Quod ipsum Cisterciens per Hispaniam congregatio, satis competũ habens, illũ iam tertio Salmanticensi Collegio præfecit, vbi prudentiæ & industriæ suæ tale edidit specimen, vt vniuersæ Congregationis habentæ ei fuerint commissa: quas pari quoque prudentiã moderatus, rarissimum successoribus suis se præbuit exemplum, Salmanticensis Academia, scientiarũ omnium princeps, illum sibi sociare satagens primum Scoti, ac deinde S. Thomæ Aquinatis Cathedræ Theologicæ præfecit. Quam spartam per annos plurimos egregiè exornauit, tantã nominis celebritate, vt florētissimi huius ætatis scriptores quoties eius incidit mentio, nunquam sine titulo laudis eum appellent. Quidam, *Theologum vnde quaque perfectum, & ætatis huius communem magistrum: Alij, Doctorem Angelicum, & Salmanticensis Academiae veneratione, plausu, consensu omnium, Atlantem indigetantes.* (Vide Censuras tom. 1. Annalium Cisterc.) nec immeritò, nihil enim in eo, quod non Magistro dignum, quod non magnum, & rarum; quod denique non omnibus sit in voto, & à paucis adeptum; in quo vtiq; pro palmã, pari quodammodo contentione decertare videntur,

de stur, inveniendi facilitas, cum eligendi, disponendi dexteritate; dicendi dulcedo, cum acri ratiocinationis efficaciam, tali semper suavitate, quod omnibus sit pro deliciis ex ore eius mellis favos libare, & ex lucubrationibus tam prælo datis quam privato calamo scriptis, sacrae Doctrinae thesauros, omnigenaque scientiæ divitias depromere. Scripsit plurima, in omni ferè scientiâ, quibus clarissimè ostendit, se totum singulis disciplinis ita deditum, & in quâlibet ita perfectum, ut illi soli incubuisse videatur. Ex ijs, quæ iam præli beneficio, publici iuris effecta sunt, sequentia assecutus sum:

Lauream Evangelicam, siue, de laudibus Sancti Patris nostri Bernardi, libros 3. Quibus admiranda doctrinae profunditate, & elegantiam, diversis orationibus, eidem Sancto Patri applicat illud, quo Christus in Evangelio discipulos suos honoravit: *Vos estis Sal terra* &c. Opus est elegantissimum, quod excusum fuit 1. Salmanticae apud Arturum Taberniel, anno 1604. Iterumque anno 1614. Postmodum autem recusum Barchinonæ, Olisiponæ, Cordubæ, & alibi plusquam decies teste Henriquez in Phœnice. Qui etiam asserit, se illud quoque vidisse diversis in locis, in Gallicam linguam translatum.

Sanctorale Cisterciense, libros 3. Excusos Burgis apud Ioannem Baptistam Barellum a. ano 1610. Barchinonæ 1615. Vallisoleti 1614. & alibi sæpius.

Sanctorale Cisterciense, tomum alterum, 3. etiam libris divisum. Prodiit Salmanticae apud Susanam Munnoz anno 1620.

Quadragesimalium concionum tomum unum in 4.º. Salmanticae apud Franciscum Dezia, anno 1612. Valentia, 1613. Cæsar Augustæ 1614.

Librum Apologeticum, ad obiectiones contra mulierem fortem (id est, D. Mariam Vela, Ordinis Cisterc. sanctimonialem) pro libro, quem de Vita ipsius scripsit. Doct. Michael V. aquerius, de verâ illius Vir-

ginis virtute, & sanctitate. Salmanticae apud Antonium Valquez anno 1620.

Kalendarium Sanctorum Ordinis Cisterc. Salmanticae excusum.

De obitu Philippi III. Hispaniarum Regi, de eius exequiis, & pompa funerali, historiam, Salmanticae, iussu Academiae, in lucem editam, apud Antonium Valquez anno 1621.

De Laudibus Sancti Ignatii Fundatoris Societatis Iesu, Oratione in eius Beatificatione Salmantica habitam, anno 1610. & ibidè excusam eodem anno.

Pontificale Hispano-Cisterciense, quod citatur à Reverendissimo Ioanne Caramueie, parte 1. Theologiae Regularis, disp. 124. art. 110.

Tomus quatuor amplissimos in folio, Cisterciensium, seu verius, Ecclesiasticorum Annalium, ex iis omnimodæ sanctitatis, omniumque virtutum exemplis fecundos, nec non rarissimi venerandæ antiquitatis monumentis, & polteritatis documentis refertissimos. Quorum prior complectitur annos à condito Cistercio, id est, 1098. usque ad annum 1144. inclusivè; secundus ab anno 1145. usque ad annum 1173. tomus 3. ab anno 1174. usque ad annum 1212. inclusivè. Tomus 4. adhuc sub prælo est.

Hippolytus Maraccius, Bibliothecæ suæ Marianæ illum adscribens, testatur quoque scripsisse, *Discursum predicabilem in omnibus Diebus Virginis festivitibus,* lib. 1. anno 1620. impressum Augusto Brigæ, typis Ioannis Baptistæ Barresii, in 4.º. Itè, *de Martyrio spirituali BB. Virginum, in passione filij, meditationes.* impr. Hispali 1612. typis Francisci de Coâ in 4.º. scripsit præterea, linguâ Hispanicâ stylo elegantiori, ad petitionem Serenissimæ Infantis Isabellæ, Claræ Eugeniæ, Belgarum Principis, *Vitam Venerabilis matris, Anna de Iesu, Carmelita Excalceatæ.* Quæ vita iussu & sumptibus ipsius Principis impressa fuit Bruxellis anno 1631. apud Lucam A. nerbetie in fol. denique conscripsit, præloque adap

adaptavit, (seipſo teſte, præfatione ad Tomum primum Annalium.)

Commentaria, & diſputationes. in univerſam Summam Dni Thoma Aquinatis, per duos & triginta annos elaborata, & in florentiſſimo Salmantino Licæo, Auditoribus ſuis prælecta Demum, cum anno 1640. Salmanticæ obtinuiſſet Cathedram Theologiæ vespertinam, & anno 1648. primariam totius univerſitatis, ab hac ad Cathedram Episcopalem, Parisiæ, vel auguſta (Badoxos) à potentiſſimo Hiſpaniarum Rege Philippo IV. proventus fuit 1644. Vbi ſui ſemper ſimilis, ſapientiæ laudem paribus virtutum incrementis ornans. Religioſæ vitæ, & Sacræ dignitatis munia in unum aptiſſimè coniungi, exemplo ſuo clariſſimè demonſtravit; vir verè digniſſimus elogio, quod ei nuper adſcriptis doctiſſimus Magiſter, Dn. Ioannes de Eſchalez, Salmantina Eccleſiæ Canonicus Magiſtralis, & in Academia eiudem urbis, Logicæ magnæ propriarius Antecellor, dum in approbatione Annalium Cisterciensium iam memoratorum, eundem appellat; Virum in Theologia, cum Scholaſtica, tum morali, ſummum: Oraculum ad maiores quaſque difficultates regni, Regis, ac ſuprema ſidei Tribunalis aſſiduè conſultum: Regiam ſimul Eccleſiaſten. Sacrarum literarum peritia prædixit: vulgatis quoque in illis, iam olim ſelectiſſimis illuſtrationibus celebrem; pietatis in omnium animis incantorem, vigilantiffimum totius Ordinis ſui Praſulem, tot denique curis undique circuminctum, quarum ſingula, magnorum quorumvis hominum integras vires inſumerent. &c. Et infra: Ultra mortalitatis metas præcellentem, magni Ordinis Cisterciensis ingens decus, Religioſorum Ordinum exemplar, Eccleſia Catholica ſolamen & ſulcrum. Hæc tibi, Cæterum, huius viti beneficiæ & humanitati debeo Libellum Philippi Seguini de ſcriptoribus Ordinis noſtri, quem ille ad Antographum fideliter deſcriptum, mihi in Belgium tranſmiſit, adiunctis

egregiis annotationibus, vel reflexionibus, ad plures Authores ibidem contentos. Huius etiam ſtudioſè aſſeruo humaniſſimas aliquot epistolæ, quibus me honorare dignatus eſt. Obiit (heu) magno totius Eccleſiæ damno.

Anbaldus, Monachus Cisterciensis Ordinis, in quodam Italiæ Monasterio, vir Religionis & doctri-næ famâ celebris, ſcripſit:

Commentaria in 4. Libros ſententiarum. Et, alia plura teſtibus Sylveſtro Maurolyco, lib. 2. Maris Oceani, & Barnaba de Mortalbo, parte 1. Chronicorum, lib. 2. cap. 32. Citat hunc etiam Vincenſius Bandellus, tract. de Conceptione B. Virginis. Prout etiâ Gabriel de Varlete Apulſus, Sermone de Conceptione B. Virginis apud Segunum in Bibliotheca Cisterciensium, literâ A, n. 16. hunc, eundem eſſe credo, cum illo quæ Iacobus Philippus, Bergomenſis, in Supplemento Chronicorum, vocat Hannibaldum natione Romanum, S. Theologiæ Profeſſorem &c. licet ibi nullam faciat mentionem Monachatus.

Anonymus, vide Monachus Anonymus.

Anſelmus Baſiſta Hortenſis Cænobij in Hiſpania Monachus, verum pietatis exemplar, & regularis obſervantiæ zelator eximius, Libellum aureum E. Ioannis à Cruce Carmelita Diſcalceati, ex Italico Hiſpanicum fecit, ediditque Salmanticæ, apud Antonium Ramirez anno Domini, 1621. ſcripſit & Librum quendam, de Miraculis B. Virginis Mariæ Lauretane. Excusum ibidem Chryſoſtomus Henriquez, in Pœnitiæ revivificante.

Antonius de Nob. zis, Nobiliſſimâ Florentinorum familia natus, Monachus & Abbas S. Salvatoris de Septimio, propè Florentiâ, vir omni eruditione illuſtris, Philoſophus præterit & Mathematicus inguis, Leoni X. Pontifici maximo charus ſcripſit Commentaria in Euclidem, Et alia quædam ad Mathematicam ſp. ſtantia, quæ M. SS. aſſervantur in Bibliotheca Septimana. Obiit anno 1522. Præſes Congregationis ſuæ:

cum

cum aliquoties oblatum sibi Episcopatum recusasset *Relatio Vghelli ex urbe transmissa.*

Antonius Brandaonius, Religiosus Regalis Cœnobij de Alcobacia, in Regno Portugallia, S. Theologiae Doctor, Philippi IV. Regis Catholici, in eodem Portugallia Regno, Archi-historiographus, publicavit Vllissiponæ anno 1632. *Tomos duos Monarchia Lusitanica*, plenâ fide, & industria à se conscriptos, Bernardum Britum excipiendo. Fuit Brandaonius anno 1627. electus Abbas Alcobatiæ, & etiam totius Congregationis Lusitanicæ Generalis. Plura ab eodem adhuc expectantur, quia adhuc in vivis esse intelligo.

Antonius Carisetus (vulgo *Charisel*) natione Picardus, ex Ambianensi Civitate oriundus, Academiae Parisiensis Doctor Theologus, & Monasterij Chalifensis, seu Caroli loci, Prior, vir in divinis scripturis studiosus, & eruditus, edidit librum.

De dignitate & auctoritate Cardinalium Romanae Ecclesiae: Ad Aloysium Estensem. Cardinalem. Excusus est Parisijs, apud Michaëlem Iuliani. Claruit anno 1567. Sepultus jacet in capitulo Caroli loci.

Philippus Seguinus, eiusdem Cœnobij Prior, in libello de scriptoribus Ord. nostri, Lit. A. num. 5.

Antonius Libanorius, nobili oriundus pro sapia, monachus & Abbas Sancti Bartholomæi Ferrariensis, sive, propè Ferrariam, antiquitatis studiosissimus, scripsit, *Vitam Sancti Sixti Papa & Martyris, Ferrariae excusam.*

Vitam quoque Sancti Edmundi Episcopi, ibidem excusam.

Vitâ Sancti Galgani Confessoris, Senis excusam.

Vitam etiam Davidis Bandini, Monachi Cisterciensis, & Episcopi Suanensis, in Tuscia, excusam Ferrariae, typis Petri Francisci Sozzi, in 8.

Ferdinandus Vghellus, in epistola ad me data Romæ, 4. Nonas Augusti, 1654.

Portò, David noster oriundus fuit ex antiquâ & Nobili Bandinorum familiâ, Senensi, quæ deinceps in Cæsenatenfem civitatem tracta, inter cæteros clarissimos viros, protulit Hieronymum Bandinum, S.R.E. Cardinalem & Marcum Agrippam Æinum Episcopum. Sed David, spiritus, pro Deo, gentilitiis stemmatibus, aliisque mundi blandientis favoribus, Religiosam paupertatem inter Cistercienses, in Sancti Galgani cœnobio amplexus est; ubi mox tam probitate morum quam doctrinâ ita effulsit, ut Clerus Suanensis anno 1270. eum in Episcopum elegerit; quam electionem etiam Gregorius X. Romanus Pontifex approbavit, anno 1272. die 15. Octobris prout habetur in Registro Vaticano, epist. 69. fol. 22. Vghellus, tom. 3. Italiae sacrae, inter Episcopos Suanenses, n. 18. fol. 822.

Antonius Muldrac, Cœnobij de Longo ponte in Diœcesi Sueslionensi, dignissimus Prior, ex antiquis Monasterij sui monumentis composuit, *Insigne Chronicon ipsius Longipontis*, in quo plura referuntur lectu digna, Comitatum Sueslionensem concernentia, nominatim, *Fundationem Prioratus Sancti Lazari, Ord. nostri, in suburbis Firmitatis milonis, Vitam B. Ioannis de monte mirabili, Conversionem, & obitum Petri Cantorii, &c.* Scripsit etiam *Speculum Historicum Sueslionense*: Utrum tamen hoc ultimum impressum sit, nescio, prius vero prodit anno 1652. Parisijs, typis Ioannis Bessin propè Collegium Rhenense, dum Author adhuc esset Subprior. Vivit adhuc hoc anno 1655. à quo plura expectamus.

Antonius à Sancto Petro, Religiosus congregationis Fulienfium, conscripsit gallicè opus insignè, quod vocavit, *diem Religiosam*, seu, *Instructiones spirituales, pro animabus devotis & Religiosis, ad sanctè transigendum singulas diei horas. La journée Religieuse, ou, Instructions spirituelles aux âmes devotes & Religieuses, pour*

sanctè

sainctement practiquer tous leurs exercices de la iourne, A Paris, 1649. in 8 par George Ioffe. Volumen est satis magnum, craffitutinis facile trium Alphabetorum.

Antonius de Rubeis, Mediolanensis Monachus & Abbas, Septimi, & Congregationis Italicae olim Praeses, Provinciae Thulciae Nobilis Alumnus, vir sanctimonia vitae spectabilis, & in factis Scripturis optime eruditus, scripsit:

In diuisi Benedicti Regulam erudita commentaria; quae tametsi nondum impressa sint, à multis tamen viris doctis studiosè describuntur.

Alia item diuersa pia opuscula, de laudibus Deiparae Virginis, cuius erat deuotissimus. Obijt in Monasterio S. Bartholomaei Ferrariae Abbas, anno 1628. Vghellus, in Relatione Illustrum Scriptorum Italiae anno 1648. mihi transmissa.

Antonius le Vvaite, ex Priore Camberonensi in Hannonia Abbas Molinensis, in Comitatu Namurcensi, Sac. Theologiae Baccalaureus, (quondam Duaci in Seminario Regio Collegae meus) vir non minus pietate & Religionis zelo, quam doctrinâ conspicuus, edidit.

Orationem doctam Panegyricam, in inauguratione R. Di. Ioanni Coene, Abbati Camberonensis. Quae oratio, iam secundò praelum passa, extat in 4. & in 8.

Scripsit & Iudae Iconomachiam librorum 5. Quorum primus, Iudaeorum odium exhibet, in viuas Iesu imagines, id est, diuos, ab illo denato, ad natam (Iudaeo parturiente) sub Leone Isaurico Imperatore, Iconomachiam. 2. Natam iam, crescentem, & adulam repraesentat sub reliquis Imperatoribus perdurantem, maximè apud Iudaeos. 3. Guilielmi Iudaei, diuiae Camberonensis Antagonistae blasphemias, scurrilia, truciaque acta recitat. 4. Miracula eiusdem diuiae, ac beneficia: e contra, Iudaeorum maleficia per Orbem, ab illo æuo, ad hoc vsque, recenset.

Bibliothec. Ord. Cist.

5. Praecedentes claudit, Camberona pugnae palaestra, & cruenti agonis. In eo, Abbates Camberonenses deducti à B. Fastredo, S. Bernardi discipulo, ad modernum vsque: Insuper, magnatum sepulchra, & aliae antiquitates plurimae. Opus vastum est, & curiosum, breui (vt speratur) typis mandandum, nisi temporis iniquitas editionem differri cogat.

Habet & praelo paratum, Opus insigne, quod vocauit, *Vallem lacrymarum*, in 3. libros subdivisum: quorum primo agitur de causis, colonisque Terrae-vallis. 2. de Fontibus, Fructibusque Lacrymarum. 3. de modo, methodoque Lacrymas proliciendi, &c. Quae omnia, ex Sacris libris, pijsque Authoribus collecta, piorum re-collectioni, & consolationi vtilissima sunt.

Vixit adhuc Author, hoc anno 1654. mihi litteris familiaris; cuius secundum ingenium plura adhuc parturiet.

Armenteria, in Gallecia, Monachus Anonymus, conscripsit olim vitam admirabilem B. Eronis, eiusdem loci Abbatis; quae (inter alia) continet historiam similem illi, quae vulgò narratur, de Monacho Affligemienti, qui per annos 200. ad tantum cuiusdam auiculæ, in extasi permansit. Vitam hanc in antiquo codice repertam, nuper publicauit Reuerendissimus Malachias d'Assus, parentibus nobilibus in Aragonia natus; tunc quidem Armenteriae Abbas; postmodum verò, anno 1595. Iacensis in Aragonia creatus Episcopus; vbi mirâ sanctitatis opinione floruit vsque ad annum Domini 1606. quo obiit 28. Augusti. De quo vide Menologium Chrylostomi, Henriquez eodem die qui etiam compendiosam Eronis vitam inseruit fasciculo suo lib. 2. distinct. 26. capite 6.

Arnoldus cognomento Carnotensis (Henrico Gandauensi, cap. 11. de scriptoribus, & alijs, Ernaldus, alijs verò, Bernardus) Abbas Bonae-vallis in Diocesi Viennensi (vt volunt Miræus in Scho-

D

rijs

ijis ad Henricum Gandavensem, supra, & iterum in Auctario de scriptoribus cap. 376. Ac Longelinus in notitijs suis, & iterum postea in libro de originibus, quem Guilielmus Eusegrenius vocat virum incomparabilis doctrinæ, Trithemius verò, eloquio clarum, ingenio promptum, nec minus conversatione & doctrinâ conspicuum. Scripsit *Librum 2. Vite Sancti Bernardi Abbatis*, qui extat in operibus Sancti Patris impressis. Eidem communiter Doctores attribuunt, 1. *Librum de 7. verbis novissimis, à Christo in Cruce prolatis*, qui impressus est Tomo 12. Bibliothecæ Patrum, editionis Colonienfis, unâ cum Schotij Titelmanni, & recognitione Andreæ Schotti. Extatque M.S. in Bibliothecâ Cœnobii Cambetonensis in Hannonia, ubi etiam eidem tribuitur alius quidam tractatus huius tituli: *Narratio, de quodam Episcopo Religioso.*

2. *Librum de laudibus Deiparæ Virginis* & 3. *Tractatum de opere 6. dierum.* Quæ opuscula etiam iunctim edita sunt in Bibliothecâ Patrum, supra, ex recognitione Dionysij Peroneti, Melodunenfis, Clerici Antisiodorensis &c. Floruit circa annum 1160. aut (iuxta Bellarminum) 1177. Specialiter autem quoad librum de Laudibus B. Virginis, testatur Hippolytus Maraccius, esse eloquentia clarum, sententijs ubique gravissimum, & cœlesti quodam igne calefactum, dignumque qui piorum omnium manibus verlatur.

Porro, Authorem hunc Ordinis fuisse Cisterciensis, testantur unanimiter scriptores gravissimi, Sixtus Senensis, in Bibliotheca sanctâ; Trithemius, & Bellarminus de Scriptoribus; Possevinus in apparatu; Guil. Eusegrenius de scriptoribus Orthodoxis; Conradus Gesnerus in Bibliotheca; Philippus Seguinus in Bibliotheca Cisterciensi M.S. Henricus Gandavensis, Miræus Hippolytus Maraccius, in Bibliothecâ Mariana, pag. 144, & 145. & Longelinus

supra. Qui omnes, scribunt illum fuisse discipulum Sancti Bernardi. Quibus etiam consentit Dionysius Peronetus, iam citatus, in Epistola ad Cardinalem Peronetum, præfixâ Tractati ipsius Arnoldi Carnotensis, de operibus 6. dierum, in Bibliothecâ Patrum, supra. Ubi expresse scribit, illum fuisse alumnum Ordinis Cisterciensis. Et paulò infra: illum fuisse eiusdem Ordinis cum Monachis Rigniacensibus, Diœcesis Antisiodorensis, quos constat esse Cistercienses. Nihilominus, auctoritate omnium horum Doctorum non obstante, Reverendissimus & Per-illustris Dominus, Angelus Manriquez, tomo 2. Annalium Cisterc. ad annum 1153. cap. 11. scribit, crassum esse errorem, asserere hunc Arnoldum, seu Bernardum Bonæ-vallis Abbatem, fuisse Ordinis Cisterciensis; sed fuisse Benedictinum nigri habitus, cuius nimirum Ordinis est Monasterium Bonæ-vallis Carnotensis. Idem, in relatione M.S. nuper ex Regali monte ad me transmissa, asserit Reverendus & Eximius Dominus Claudius Chalmot. S. Theologiæ Doctor Parisiensis ex Priore Regalis-Montis, iam ordinatus Abbas de Columbâ. Et reverà si constaret, eundem Arnoldum, seu Bernardum fuisse, & ad obitum usque mansisse, Abbatem Bonæ-vallis Carnotensis Diœcesis, certissimum esset, illum fuisse Benedictinum nigram, & non Cisterciensem: At, cum de hoc non constet, & gravissimi Authores contrarium asserant; insigni dubio locus relinquatur: quo stante, in fide, & auctoritate Authorum iam initio relatorum, sustulit Arnoldum Carnotensem (alias Bernardum) à Cisterciensium Choro non divellam. Non possum tamen hic non adducere Iacobum Merlonum Horstium, S. Theol. Licentiatum, & Ecclesiæ B. Mariæ in Pasculo, apud Ubios, Pastorem; qui opera S.P. nostri Bernardi, insigni curâ ad plures M.S. codices recensita, &

in 5. Tomos digesta, cū annotationibus ad singulos tomos, recudi fecit, ut infra iterum dicemus. Hic, controversiæ huic, de Arnaldo Carnotensi, finem se imponere credens, eundem diversum facit à Bernardo Bonæ-vallis Abbate, & Bernardum quidam Cisterciensem fuisse asserit, utpotè, Abbatem Bonæ vallis Viennensis, illumque Authorem esse libri 2. Vitæ Sancti Bernardi; reprehendit autem Sixtum Senensem, quod hunc Arnoldum vocet, quem à Bernardo diversum, vult esse Benedictinum nigrum, cui etiam attribuit reliqua opuscula quæ iam recensuimus. Ad quem pariter directæ sunt Epistola 310. Sancti Bernardi. Vide hunc Jacobum in Annot. ad eandem Epistolam 310. Sancti Patris.

Arnoldus Bonifontis Monachus, Scripto reliquit, *Librum sermonum, à se compositorum*, qui extat in Cœnobio Longi Pontis, Diœcesis Sueffionensis. Philippus Abbeus in Bibliotheca novâ libb. M SS. supplemento 10.

Arnoldus Veteris-montis Abbas, cognomento Munckendam, S. Theologiæ Doctor, ex Abbate de Lenyn, in Marchiâ Brandenburgensî, anno 667. creatus Abbas celeberrimi Monasterij de Veteri-monte, vir in divinis & secularibus litteris egregiè doctus, ingenio præstans, sermone facundus, vitâ & conversatione religiosus & pius. Scripsit quædam nobilissima ingenii sui, & zelosæ religionis monumenta, quibus nominis sui memoriam apud posteros constituit; de quibus extant, *Quædam ad fratres suos exhortationes*, Et, *Oratio elegans*, dudum impressa quam Romæ habuit coram Sixto IV. Pontifice contra commendas Cœnobiotorum, illuc à Capitulo Generali Cisterciensi specialiter missus, pro defensione libertatis Ordinis, contra dictas Commendas. Philippus Seguinus in libello suo M. S. de scriptoribus Ord. Cisterc. agens de hoc Arnaldo, ingens profert frag-

mentum huius Orationis, omninò elegans. Huius quoque Arnoldi mentionem faciens Liber M. S. Monasterij Sancti Viti in Gladbach, de scriptoribus Benedictinis, præter iam recensita, dicit illum & *alia quædam scripsisse*. (Feste Longelino, in Notitijs) quæ tamen non specificantur. Scribitur præterea *ex universis Germaniæ Academijs relegasse Nominales*. Vide Manriquez in Gerardo 35. Abbate Cistercij, ad calcem tomi 1. Annalium Cisterc. Cæterum, hæc omnia confirmavit Reverendissimus & Eximius D. Ioannes Blanckenbergh Abbas Veteris-montis meritisissimus, in relatione M. S. ad me nuper transmissa. Obiit Arnoldus in Veteri-monte, anno 23. regiminis sui, Christi verò 1490. solus, ex omnibus Abbatibus, in templo sepultus. Iacet ante altare Apostolorum Petri & Pauli.

Arnoldus vel Arnaldus, (*Seguino, Arnulphus*) ex Abbate Grandisylvæ, Cisterciensis Cœnobij Antistes, ac tandem, anno 1211. vel 1212. Narbonensis creatus Archiepiscopus, vir fuit, non minus sanctitate, quam sacrarum litterarum notitiâ clarus, & ob id Innocentio III. Pontifici charus, à quo, cum potestate Legati à latere adhuc Cistercij Abbas existens, missus fuit in Aquitaniam ad pestiferam Albigenis hæresim profligandam. Quam commissionem, ut maiori cum fructu exequeretur apud Montem Pessulanum, Synodum Episcoporum, Abbatum, aliorumque Sacerdotum collegit, in quâ excellentis suæ doctrinæ egregium edidit specimen. Hinc assumptis secum (de mandato Pontificis) 11. Abbatibus Ordinis Cisterciensis (quibus postea adiunxit Sanctum Dominicum) operi sese accinxit, non sine eximio fructu. Hic est ille Arnoldus, qui (de consilio Sancti Dominici) sacrum inquisitionis tribunal primus erexit, assumpto in primum inquisitorem, B. Petro de Castro

nouo, Fontis frigidi Monacho, vt clarè referunt Ludouicus Paramus, lib. 2. de Origine inquisitionis, Aubertus Miræus, in suis Originibus Monasticis, lib. 5. cap. 19. Angelus Manriquez, Laurea Evangelica lib. 3. disc. 7. & 8. & filius. tomo 3. Annalium, annis infrà citandis. Et alij plures, apud Henriquez in Menologio, 14. Martij. Hunc denique tanti fecit Innocentius iam dictus, Pontifex Romanus, vt sermones, quos ad Clerum, & populum, in templo Lateranensi Romæ habuerat, in vnū volumen collectos, & impressos, eidem dicauerit. Ad quem Arnoldus, pro gratiarum actione. *Orationem* (cum adiuncta epistola,) *eleganti stylo à se elaboratam,* remisit. Extrat & alia eiusdem, tunc Narbonensis Archiepiscopi Oratio, ad eundem Pontificem, de Albigensium hereticorum proteruitiâ comprimendâ. In quâ asserit, se, suosque Cistercienses, eisdem hereticos exterminare non posse.

Legitur & 3. *quam, nomine Episcoporum & Abbatum, scripsit ad Petram Aragoniorum Regem,* hereticorum Albigensium fautorem; in quâ ei minatur diuinæ gratiæ abdicationem, nisi ab iniquâ suâ sententiâ discedat. Claruit sub Henrico VI. Cæsare, anno Domini 1212. Seguinus in Bibliotheca M. S. Cisterciensi, ex monumentis (vt ait) Cistercij, & historia Albigensium.

Cæterum, Angelus Manriquez, in Annotationibus ad hanc Seguini Bibliothecam, nuper ad me missis, scribit, hunc Arnoldum, antequâ fieret Abbas Grandissyluæ, fuisse Abbatem Populeti, esse que eundem, quem Cæsarius in Dialogis vocat Abbatem de Pomane. &c. Tandemque promittit multa egregia de illo, in 3. tomo Annalium suorum, id quod etiam præstitit. vide illum ad annos 1196. 1199. 1202. 1203. & 1204.

Arnulphus de Louanio, Monachus de Boherijs, feu, Bocherijs, in antiquo valdè codice M. S. Villatiensi, scribitur Author. *Speculi Monachorum*

Sancto Bernardo communiter adtributi.

Arnulphus, aliàs *Ernaldus,* Melrosensis Abbas clarissimus, ob pietatem & doctrinæ eminentiam, non solum in Scotiâ apud Regem & uniuersum populum gratiâ & autoritate pollebat, verum etiam à Clemente. 3. Pontifice, grauissimus Ecclesiæ negotijs peragendis, & difficultatibus decidendis adhibitus fuit: vt videre est apud Angelum Marique, tom. 3. Annalium Cisterc. ad annum 1185. ex Annalibus Anglicanis Rogerij Houedenij, ad eundem annum, & sequentes. Hunc Thomas Demsterus, lib. 3. Illustribus Scotiæ Scriptoribus adnumerans, ait scripsisse, *Librum Epistolarum ad Clementem Papam* 3. Ea quo licet conjectari, plurimâ Pontifice illi fuisse iniuncta, quorum rationes librum implere possent; aut, Virum doctum (quod tunc multis in usu) epistolari stylo librum quendam scripsisse graui, haud dubiè, argumento, quem Summo Pontifici dedicauit.

Athanasius de Cubo, vide infra Collegium Compartense.

Athanasius de Lobera, S. Theol. Doctor eximius, antiquissimi Cænobij, Montis Ramorum in Galetia Regno Monachus, Philosophicis, & Theologicis scientijs non mediocriter excultus, præ cæteris tamen, curiosissimus antiquitatis indagator, diuersa præclarorum virorum, quos præcedentia sæculo dederunt, heroica facta, ab interitu vindicauit, quorum memoria, temporum iniuria, penè in obliuionè abierat. Quo tantam nominis celebritatem consecutus est, vt etiam Philippus 2. Hispaniarum Monarcha, verè prudens, illum historiæ suæ præfecerit; cui munerè valdè laudabiliter satisfecit. Scripsit itaque,

Chronicon magnum Regni Galetia, quod M. S. asseruatur ab Excellentissimo Domino, Comite de Gondomar.

Epistolam historicalem, ad Philippum 2. Hispaniarum

rum Regem; excusam Matrini, in folio, an. 1601.
Chronologiam Regum Hispanie: eisdem inscriptam,
Vallisoleti impressam, apud Carduvas, anno
1602.

Scriptit quoque stylo eleganti, vitas Sancto-
rum Ercilani Legionensis, & Atilani Zamorrensis Ep-
iscoporum, Religiosorum Monasterij de Morerola. Val-
lisoleti apud Carduvas 1598.

Item, Vitam B. Benedicti de Salamantica, Mona-
chi Morerolæ; typis expressam in fasciculo Chry-
sostomi, Henriquez, Lib. 2. dist. 31. & seorsim in
Hispania. Vide Menologium 30. Septembris.

Vitam etiam B. Ignatii, Monachi Morerolæ: de quo
Henriquez in Menologio, 2. Februarij. Henri-
quez in Phœnice, & locis citatis.

Athanasius Perez. Urfarius monachus, pius &
doctus, scripsit tomum grandem illustrium ex-
emplorum, quem cum iam approbatum, &
censuris requisitis munitum haberet, & prælo
subijcere decreuisset, mors superveniens, im-
pressionem impediuit. Seruatur M. S. in Biblio-
thecâ eiusdem Monasterij.

Obijt Author anno 1645. Relato: Hdefonsi
Perez, ex Hispanijs transmissa.

Augustinus Lascazatus, Florentinus, Monachus
S. Saluatoris de Septimio, vir insignis, & erudi-
tione præclarus, scripsit.

Chronicon de gestis Monachorum Ordinis Cister-
ciensis, in 6. magna volumina distinctam, quam An-
gelo de Blondis, Abbati suo Septimiano in-
scripsit. Asservatur M. S. in Bibliothecâ eiusdem
Monasterij. Item scripsit,

De vitis diuersorum Sanctorum Ord. nostri. Lib. 1.
Speculum Monachorum. Lib. 1.

Mariale. Lib. 1. Obijt anno 1499. iacet in Cæ-
miterio Septimiano.

Relatio Ferdin. Vghelli.

Augustinus Lopez, Vallis Bonæ in Castella Re-
ligiosus, vir singularis pietatis, & in humaniori-
bus litteris apprime versatus, ac in diuinis quo-

que nõ mediocriter excultus. Quã tamẽ scientiã
monasticæ obseruantie ita coniunxit, vt sacram
Cisterciensem familiam hoc nostro æuo non
parum illustrauerit. Siquidem, monialibus qui-
busdam Cœnobij de Perales, Reformationem
Sanctimonialium Cisterciensium meditantibus,
Augustinus hic assignatus fuit, vt eas in san-
cto hoc proposito confirmaret, dirigeret, & sa-
lutaribus admonitionibus præmuniret. Hanc
sibi demandatam prouinciam tam strenuè ob-
uit, vt Superiorum voluntati, & sponfarum
Christi intentioni abundè satisfaceret.

Constitutiones antiquo Ordinis seruari conformes,
ipsenec (non sine singulari Spiritus Sancti instin-
ctu) condidit. Quarum confirmationem cum ab
Apostolica sede impetrasset, solida reformatio-
nis fundamenta iecit, in Ciuitate Vallisoletana,
in Monasterio S. Annæ; vnde postea plurima
per vniuersam Hispaniam profluxerunt, in qui-
bus primæuus regularis obseruantie rigor à B.
Humbelina olim obseruatus, sed iam pridem
emortuus, denudè resuscitatus, mirè flo-
rescit. Seruat hæc Congregatio clausuram stri-
ctissimam, silentium perpetuum, cæterasque
omnes obseruantias, & mortificationes per quã
rigidas. Obijt autem Augustinus, non sine mag-
na sanctitatis opinione, in Monasterio Oliuæ,
anno 1614. Scripta posteritati reliquit sequen-
tia. Constitutiones iam dictas Monialium Reforma-
rum, impressas Vallisoleti, in 4°. anno 1595. &
postmodum, Duaci, anno 1633. apud Bellerum,
in Lilijs Citercij, in folio. Ac paulò antè (Flan-
dricè redditas) Bruxellæ, in 8. apud Gouar-
dum Schoevaerdis.

Boetium etiam de Consolatione, ex Latino, Hispani-
cum fecit, & eruditis annotationibus illustrauit. Val-
lisoleti, in folio, anno 1598. Henriquez in Phœ-
nice.

B.

BALDUINVS DE BOSSU, Abbas Camberonenſis, in Hannoniâ, num. 11. S. Theologiæ Doctör, ſcripſit in quatuor libros *Sententiarum Commentaria*, Scriptum in 2um. ſic incipit: *Creatorem rerum, &c.* In 3um. ſic, *Secundum quod Magiſter*. In 4um. *Secundum ea quæ dicuntur*.

Sermones item de Tempore, & de Sanctis. Necnon, & plures alios ad Monachos, & Moniales. Quæ omnia ſtudioſè aſſeruantur M. S. in Bibliotheca Camberonenſi. Obijt Balduinus anno 1293. poſtquam rex iſſet annis 5. Catalogus Bibliothecæ Camberonenſis, apud Sanderum in Bibliotheca M. S. Belgica. Et longelinus, in Notitijs Abbatiarum Ordinis Cifterciienſis.

Balduinus Deuonius, natione Anglus, plebeis parentibus in ciuitate Exoniensî natus, & ibidem in ſtudijs educatus, tantos in ijs fecit progreſſus, vt adhuc iuuenis, publicas ſcholas aperiret, & iuuentutem docendam & inſtituendam ſuſciperet. Quod munus magno cum honore, & omnium plauſu præſtitit. Poſtmodum in clericum adoptatus, cum virtutum exemplis, omnibus præluceret, in Archidiaconum Exoniensẽ fuit electus, ſed ille magis amans quietis, & contemplationis, quam dignitatis & honoris, in tanto negotiorum ſtrepitu, hoc officio ſe abdicauit, & Ordinem Cifterciensẽ aſſumpſit in Fordenſi Monafterio, in Deuonia, vbi breui, doctrinæ, & virtutum radijs ita effulſit, vt primum Monafterij ſui Abbas, ac deinde Wigornienſis Epicoſus, & tandem Cantuarienſis Archiepiſcopus (anno 1184.) creatus fuerit. In qua dignitate conſtitutus, ſequenti mox anno, id eſt, 1189.3. Nonas Septembris, Richardum primum Angliæ Regem ſolemniſter conſecrauit, adſtantibus Waltero Rhotomagenſi Archiepiſcopo, ac omnibus ferè Angliæ proceribus: eundemque Regem paulò poſt magnis

cum copijs in ſubſidium terræ Sanctæ proficiſcentem, comitatus eſt; vbi milites noſtros magnopere inuit, concionibus, conſilijs. & ingentibus pecuniarum ſummis, donec tandem anno 1193. in obſidione Ptolemaidis, morbo correptus, occubuit (quanquam alij velint, occubiſſe Tyri, ibidemque ſepultum.) Quidquid habuit pecuniarum, id totum in uſus ſacræ militiæ diſtribui curauit, per manus Huberti Sarisberienſis Epicoſi: cuius ille voluntati ſupremæ per ſanctè ſatiſfecit. Balduini huius meminert paſſim omnes Hiſtoriographi Angli, nominatim Giralduſ Cambrenſis, ipſius, tã in peragranda Wallia, quam in expeditione Hieroſolymitana, comes indiuiduus; qui ſequenti illum honorat elogio: Vir fuit modellus, ac ſobrius, abſtinentiæ magnæ, vt vix vnquam in ipſum quidquam ſiniſtrum auſa fuerit fama præſumere; ſermone parcus, ad iram tardus, Litterarum ſtudijs à pueritia imbutus, ore facundus, exactus Philoſophus, & ad omne ſtudioſum genus aptiſſimus, iugum Domini ab adoleſcentia portans &c. Hoc ſolum in eo reprehendit, quod ob morum facilitatem, delictorum alienorum non eſſet ſatis ſeuerus & acris caſtigatoſ. Cæterum, plurima excellentis ſuæ doctrinæ monumenta reliquit; ex quibus ſequentia refert Ioannes Piſæus, de Scriptoſibus Britanniæ: & de illo Henriquez in Phœnice:

De Corpore & Sanguine Domini Lib. 1. qui ſic incipit: Magnum & profundum noui, verique, &c. M. S. Oxonij. in Collegio Lincolnienſi: hunc librum ſcripſit, dum adhuc eſſet Abbas, ad Bartholomæum Exoniensẽ Epicoſum.

De Sacramento Altaris, Lib. 1. Quem Piſæus putat aſſeruari Louanij in Collegio Societatis Ieſu. Certè ego ipſe anno 1651. in dicto Collegio librum hunc vidi, ſub titulo; *Libri Balduini Monachi & Abbatis ad Fordâ, Ordinis Cifterciienſis, & poſt-*

& postea Archiepiscopi Cantuariensis, de Eucharistia. In margine vero, propria, vt dicebatur, manu Antonij Polleini, adscriptum legitur; Liber hic doctus & peracutus est, & scriptus videtur contra reliquias Berengary, idcirco bene seruandus, atque hinc hi, vt liber seruetur in particulari scrinio.

De Sacramentis Ecclesie, Lib. 1. Reuerenda nomina magistri, &c.

De Commendatione Fidei, Lib. 1. Omnia fœdera Societatis humanæ, &c.

De Orthodoxis dogmatibus, Lib. 1. Doctrina Sanctorum Conciliorum, &c.

De Sectis hæreticorum, Libros duos, Mysterium fidei Christianæ, &c.

De unitate Charitatis, Lib. 1. Institutio vitæ communis, &c.

De Amore, Lib. 1. Fortis est vt mors, dilectio, &c.

De Sacerdotio Ioannis Hircani, Lib. 1. Genus Magni Herodis, &c.

De Eruditione Giraldi, Lib. 1. Opus tuum Archidiacone, &c.

Sermonum, 3. Lib. 1. Candidiores niue, niti-diores lacte, &c.

Super historijs Regum, Libros quatuor.

Contra Henricum V Vinconensem, Lib. 1.

De Commendatione Virginitatis, Lib. 1.

De Angeli nuncio, Lib. 1.

De Cruce, Librum vnum.

De Mythologia, Librum vnum.

Carmen Deuotionis, Librum vnum.

Epistolarum Librum vnum. Et aliaplura.

Vide Pitæum supra, Ioannem Hagustaldensem, Bostonum, & alios Angliæ Scriptores. Compedium vitæ huius Balduini refert Harpsfeldius, hist. Ecclesiasticæ Anglicanæ. centuria. II. cap. 18. fol. 339.

Balduinus Moreanus, vulgo, Morean, Religiosus Camberonenfis, S. Theologiæ Baccalaureus

Duacensis, edidit Regulam S. Benedicti ad 30. M. S. codicum censuram, fidemque reuocatam. Cum alijs eiusdem Sancti Opusculis, vita, & Historia, variè illustrata. Quibus præfixit Prologum satis prolixum, Duaci, anno 1611. & Colonia 1620. in 12.

Scriptit & Historiam Cisterciensem, à diuersis Authoribus satis laudatam. Quam tamen (morte præuentus) publicare nequiuit. Obijt anno 1622. Procurator Generalis Ordinis Cisterciensis, in Curia Romana, necnon & Abbas Cœnobij de Roserijs, in Comitatu Burgundiz. Claudus Robertus (teite Mariquez tomo 1. Annalium. ad an. 1132. cap. 10. num. 5.) scribit se vidisse historiam hanc Balduini nostri.

Balthazar de Lipsa (melius forte Lipsia) Prouisor Collegij S. Bernardi Parisijs, scripsit contra Ioannem Hus, pro vna specie Sacramenti. Eximius D. Chalemor, Abbas de Columbâ, S. Theologiæ Doctor, in relatione M. S. ad me anno 1647. transmissa. Reuerendissimus tamen Morimundensis Abbas in relatione pariter M. S. quam anno 1648. 28. Ianuarij, ex Morimundo mihi transmisit, scribit, inter alios, asseruari in Bibliotheca Monasterij sui, codicem M. S. continentem insignem quendam Tractatum de esu carnum, & de hospitalitate in Ordine Cisterciensi, conscriptum, per Fratrem Balthazarem, Collegij Sancti Bernardi Lipsiensis Prouisorem. Suspicor autem hunc eundem esse cum Balthazate de Lipsâ.

Barnabas, de Mont-aldo, Ordinem nostrum professus in Monasterio Montis Syon, propè Toleranam Ciuitatem, & (iuxta laudabilem consuetudinem Congregationis nostræ Hispanicæ) litteris optimè excultus, omni studio se antiquitatum Ordinis lectioni applicuit: cumque plurima reperiret omnibus eiusdem Ordinis professoribus vtilissima, sed, hinc indè, sine

sine ordine legitimo plerumque disposita, & conscripta, Annales, seu, Chronicon Cisterciense exo lus est, in quo præclariora quæque, quæ sparsim in M. S. alijsque impressis codicibus reperire poterat, debito ordine distribuens, quinque libros compleuit, quos prælo subiiciens, publici iuris fecit. Adiecit postmodum & alios decem, quos tamen, morte præuentus, vulgare non potuit, haud exigua Ordinis iactura. Scripsit itaque *Chronicorum Cisterciensium, libros 5.* editos Madriti in folio 1602. apud Ludouicam Sanchez,

Chronicorum continuationem, libros decem. Qui adhuc M. S. extant.

De Viris Illustribus, Ordinis Sancti Patris nostri Benedicti, lib. 1.

Henriquez in Phœnice reuiuifcente.

Bartholomæus de Beca, S. Theologiæ Baccalaureus Parisiensis, Religiosus Dunensis, Amplissimum Chronicon Ioannis Brandonis persecutus est, ab anno 1414. vsque ad annum 1431. Dicitur & alias quasdam historias continuasse, vt etiam antiqua monumenta domûs nostræ innuere videntur, dum illum vocant, *Chronicorum continuatorem assiduum*, Modò tamen in Bibliothecâ nostrâ Duneasi, nihil horum reperitur, præter Supplementum iam dictum, Brandonis. Obijt anno Domini, 1463.

Huius tempore floruit Parisijs ex eodem Dunensi Cœnobio, *Ioannes Vale, S. Theologiæ Licentiatus, & per annos plures ibidem Lector Bibliæ, donec postmodum domum reuocatus, constitutus fuit Confessarius Sanctimonialium Portûs B. Virginis, vulgò, de Bilocâ, Gandau: vbi etiam obiit anno 1459.* Cuius sepulchro adpensum fuit insigne epitaphium Flandricum, quod adhuc penes me habeo.

Bartholomæus, 17. Abbas Monasterij Ebracensis, in Franconiâ Diœcesis Herbipolensis, S. Theologiæ Doctor, Concilij Constantiensis

Assessor, & vnus ex decem, quorum sententiâ & iudicio, Ioannes Hus combustus fuit, teste Bruschio, de Monasterijs Germaniæ, Centuriâ primâ. Scripsit:

Contra Hussitas: & alia plura. Obijt anno 1630. habuit hic Abbas sub se Religiosum quendam, Albertum Kittenloohæ, virum prudentia & eloquentia præstantissimum, qui interfuit Concilio Basiliensi, referente Bruschio, supra. Porro, in hoc Ebracensi Cœnobio sepeliri solent corda Episcoporum Herbipolensium, Ducum Franciæ Orientalis.

Bartholomæus 10'ij, natione Burgundus, Patriâ Diuionensis, Abbas B. Mariæ de Charitate, in Diœcesi Biluninensi, vir doctus, multarumque virtutum ornatissimâ supellectile instructus, inter alia litteraria monumenta, edidit insignem libellum de laudibus Virginis Deiparæ, carmine conscriptum, impressum Diuioni, anno 1627. Ita Hippolitus Maraccius in Bibliothecâ Mariana, parte 1. pag. 191. ex relatione (vt ait) Ludouici Iacobâ Sancto Carolo, Carmelitæ Lugdunensis. Floruit Bartholomæus nostræ ætate.

Bartholomæus Gomez, Vallis Paradisi in Hispania, Monachus, vir fuit acuto ingenio, & ad disciplinas quaslibet capessendas quodammodo natus. Hinc primum Philosophicis, ac deinde, etiam Theologicis adhibitis studiis, tam vberes ex vtriusque fructus retulit, vt mox ad Meyrentæ, celeberrimum Ordinis Philosophicum Collegium, destinatus, summo cum honore & applausu Philosophiam docuerit. Imò, pari quoque profectu & fama, postmodum etiam Theologiam professus, Monasterij sui, Vallis Paradisi Prior, ac tandem etiam Abbas, & Congregationis vniuersæ Diffinitor creati promeruerit.

Scripsit: In Logicam, Physicam, & Metaphysicam, Commentaria docta, & solida.

Item, De prædestinatione, tractatum insignem.

Aliaque

Aliaque plura non contemnenda opera.

Quorum tamen nihil adhuc impressum fuit, sed in Bibliothecis omnia studiosè asservantur.

Bartholomæus à Sancto Faustino, alias, Pirrhus, Siculus, Platiensis, Monachus Cisterciensis, Congregationis B. Mariæ Fulienfis, edidit Speculum Confessoriorum & Penitentium. In quo, tamè brevitate & facilitate resolvuntur omnes ferè difficultates, ad restitutionem, & materiam contractuum pertinentes, quæ sparsim à Doctoribus, tum Theologis, tum iure peritissimis, prolixè pertractantur. Prodiit Lugduni 1621. & a libi sæpius in 4to. *Libellum, de vitio proprietatis.* Lugduni, *Thesaurum Religiosorum.* In quo, de 3. votis solemnibus, obedienciæ, castitatis, & paupertatis, ac curatissimè disputatur. Lugduni anno 1621. in 4°.

Librum de horis Canonicis, in quo, non solum de officijs divinis, verum etiam, de Oratione in communi, & de quotidianis distributionibus, accuratissimè disputatur. Lugduni, 1627. in 8°.

Librum, de Iubileo. Denique

Vniversam Theologiam Moralem.

Quibus omnibus libris, Anton. Diana fateatur se usum fuisse in Resolutionibus suis moralibus. Vide indicem præfixum tomo 1. Resolutionum ipsius Dianæ, in quo recensentur opera, & nomina Auctorum recentiorum, quæ in toto illo volumine citantur, ad construendam optimam casuum Conscientiæ Bibliothecam.

Bartholomæus Madaver Abbas 35. Monasterij Alderspacensis, in Baviâ electus anno 1552. Philosophus & Mathematicus excellens, Opus quoddam accuratum, observationum Mathematicarum; ac in eo, divitem Astronomicorum instrumentorum supellectilem ari incensam, posteritati consecravit: labore planè gigantesco, asserente Caramuele, teste oculato, hisque scientiis instructissimo; in Epistolâ Dedicatoriâ, 1. partis suæ Theologiæ Regularis; ubi etiam subiungit plures adhuc

Bibliothec. Ord. Cist.

alios eiusdem Cœnobij Religiosos, scripto reliquisse *diversas Lucubrationes Mathematicas, subtili eloquentiâ concinnatas,* quæ M.S. ibidem asservantur. Obijt verò venerabilis Bartholomæus Abbas, anno à partu Virgineo, millesimo, quingentesimo, septuagesimo nono.

Bartholomæus, Mortui Mariæ, in Normanniâ, Monachus, scripsit Doctrinam Commentaria in 4. Evangelia. Quæ ibidem asservantur.

Exim. Dominus Claudius Chalemot, Abbas de Columba, S. Theol. Doctor, in Relatione M. S. ad me missâ, 1647.

Bartholomæus Ponce, Religiosus pijsimi Cœnobij S. Fidei, in Arragonia, iuxta Cæsar-Augustam, vir fuit egregiè doctus; sed pietate, zeloque honoris divini, multo adhuc celebrior. Hinc, cum intellexisset, multorum (maximè juvenum) manibus teri Librum quendam, amoribus prophanis, aliisque ineptiis, & fabulis refectum, Oratione tum vincita, tum soluta editum à Georgio de Monte Maiori, sub titulo, Amorum Dianæ; omninò iheriacam veneno huic opponendam iudicavit; moxque aliam conscripsit Librum, cui titulum dedit:

Clara Diana. Vbi in B. Virginis laudes excurrens, pro amore prophano, divinum, & celestem; & pro fabulis & ineptiis, veras historias, ac pietatem proponit.

Opere hoc feliciter completo, sciens, ad homines in virtute continendos, & à vitiis retrahendos, efficacissimam esse mortis memoriam, alium huius argumenti Librum luci dedit. Vltiora paranti mors supervenit, circa annum 1582. Lucubrationes itaque eius, typis expressæ, hæc sunt:

Clara Diana, excusa Cæsar-Augustæ, anno 1581.

Ostium patens inexcusabilis mortis, Cæsar-Augustæ, anno 1577. Et iterum, Salamanticæ sub insigni Cucurbitæ. Henriquez in Phœnice.

E

Basilius

Basilii Lopezius, Vallis Ecclesiarum, in noue Castellæ regno, Monachus, Doctrinæ, & pietatis laude clarus, scripsit Librum satis elegantem, de mysterijs S. Crucis, & de via, quam vocant, Sacram: Madriti excusum, anno 1621. quo conatur populi deuotionem promouere, ad frequentandum stationes diuersis locis ordinatas, cum representatione mysteriorum Passionis Christi. Henriquez in Phœnice parte 2.

Basilii de Molina, Religiosus Monasterij Hortensis, S. Theologiæ Doctor subtilis; Religione & doctrina conspicuus, tantaque cum cuiusuis conditionis hominibus, conuersandi gratia præditus, ut omnium animos mirè sibi deuinciret, iisque, quidquid vellet, facile persuaderet. In Italiam à Superioribus directus, Ferratiæ diu Theologiam docuit, magno Auditorum concursu. Romæ, Summo Pontifici, alijsque magnatibus in honore habitus fuit, qui varias ei dignitates obtulerunt, quas humilitatis amator, constanter recusauit. In Hispaniam reuocatus, Philippo III. ob consiliorum maturitatem, doctrinæque excellentiam, in amore fuit; à quo etiam diuersas immunitates, & privilegiorum obsoletorum confirmationes, Ordini vniuerso, sed præcipuè Monasterio professionis suæ, obtinuit. Scripto autem reliquit:

De immunitate Ecclesiastica, lib. vnum, excusum Madriti, in folio, anno 1607.

Historiam Hortensis Monasterij, quam tamen morte præuentus, non vulgavit. Obijt anno 1617. in Hortensi suo Monasterio.

Henriquez, in fasciculo, & in Phœnice.

Benedictus de Alarcon, Religiosus, & postmodum Abbas antiquissimi Monasterij de Morellâ; vir, prudentiæ laude, & in rebus agendis dexteritate conspicuus, qui Monasterium suum tam in spiritualibus, quam temporalibus insigniter promouit.

Sermones Paque, Lusitano conscriptos idiomate,

Hispanos fecit, & multis locis auctos, in lucem emisit, typis Ludouici Sanchez, Madriti anno 1617.

Scripsit & *Theatrum virtutum*, in diuersos tomos diuisum; quorum primum vulgavit Vallisoleti, in 8°. apud Viduam Francisci de Corduâ; anno 1622. Utrum reliqui etiam prodierint, mihi certò non constat. Henriquez in Phœnice, vix dubitandum putat.

Benedictus Alvarez, Monasterij Vallis Ecclesiarum Monachus, *Libros Beatissimi Patris nostri Bernardi*, de diligendo Deo, & de interiori domo, ex Latinis Hispanos fecit, & imprimi curauit Madriti, 1616.

Benedictus D'auure, Religiosus strictioris obseruantia, in Regali Monte, scripsit vitas aliquot Sanctorum Ordinis nostri, quas nondum publici iuris fecit. Viuit adhuc hoc anno 1648. in flore ætatis constitutus, cuius viuax ingenium, plura egregia, nobis, cum tempore promittit.

Relatio Eximij Domini Claudij Chalemor, tunc Prioris Regalis Montis, nunc verò, Abbatis de Columbâ.

Benedictus de Bacquere, Teneræ mundanus, Belga, Religiosus Monasterij de Dunis, Poëta venustus, Orator disertus, & Theologus solidus. Quorum omnium, certissima pecimina sunt, lucubrationes eius sequentes:

Admiranda, morum & nominis Norberti *Metamorphosis*, in duas partes diuisa; quarum prior continet insignem Orationem habitam Louanij, in eiuſdem Sanctissimi Norberti festo, in Collegio Florenſiensi; posterior continet 25. fluida anagrammata nominis Diui Norberti, carmine & prosâ, moraliter exposita; Antwerpæ typis Iacobi Vanoghelen, anno 1647. cum insigni epistolâ dedicatoriâ, ad Reuerendissimum, & Amplissimum Dominum, Chrylostomum vander Sterre, Abbatem S. Michaëlis, Ordinis

Ordinis Præmonstratensis, Antuerpiæ.

Orationes Sacrae, Louanij diuersis in locis habita,
Liber. 1.

Honorarium funebre, in obitum Reuerendissimi Domini, Bernardi Campmans, Dunensium Abbatis 4. & totius Ordinis Cisterciensis, per Belgium, summi Pontificis autoritate, atque Ordinis commissione, Visitatoris generalis.

Oratio singularis in Politicos huius temporis, Anagrammata, Diuina & humana Trinitatis, concionatorie per sacra Scriptura arcana, Patrum sententias, Philosophorum placita, & Poëtarum flosculos elucidata. Per humanam autem Trinitatem intelligit, S. Virginem Deiparam, Sanctam Annam, & Sanctum Ioseph. Quorum nominum inuersio, conceptibus concionatorij subtiliter illustratur. Opus est curiosum, & (ut spero) breui luce donandum. Horum operum intuitu, Benedictum nostrum Scriptoribus Ecclesiasticis adscripsit Aubertus vanden Oede, parte 2. Bibliothecæ Ecclesiasticæ Auberti Miræi, cap. 236. quam post obitum Miræi ipse publicauit Antuerpiæ, anno 1649. typis Iacobi Mesij. Porro Benedictus ipse, Theologiam quondam docuit in Cænobio S. Saluatori Ordinis nostri, in ciuitate Antverpiensi, modò tamen (anno 1654.) apud nos, Dunis, moratur, ubi Ecclesiasten agit, cum frequenti populi concursu, publicauitque anno 1649. duas insignes orationes, 1. am in laudem SS. Virginis Deiparæ, quam habuit Louanij in templo RR. PP. Prædicatorum, in festo Annuntiationis, 2. am de Sancto Benedicto, typis Christophori Ieghers, Antuerpiæ.

Anno item 1653. in lucem emisit ex M. S. codice Bibliothecæ nostræ, *Sacrorum Consolationum pharmaca*, libellum plenum spiritualibus consolationibus, in omni afflictione, olim compositum à quodam Dunensis nostri Monasterij Religioso Anonymo.

Prodijt Brugis, typis Alexandri Michiels, in 12.

Cæterum, vividum Benedicti ingenium, & florens ætas, plura adhuc nobis egregia spondent opera.

Benedictus Martinez, Vallis Ecclesiarum monachus, eiusdemque postea cænobij, Iunqueræ Abbas.

Discursus morales pro Concionatoribus, texuit, Volumen grande iam à supremo senatu reuisum & approbatum; quod tamen Author, morte præuentus publicare non potuit: at studiose asseruatur in Bibliothecâ Vallis Ecclesiarum.

Relatio R. mi, & Eximij Domini Ildefonsi Perez anno 1649. transmissa.

*Benedictus Papa 12. antea dictus, Iacobus Fournierius, Gallus, S. Theologiæ Doctor, Religionem Cisterciensem primum professus in Balbonâ, Monasterio Diocesis Mirapicensis, in Proinciâ Tholosanâ; tum, Abbas Fontis Frigidi, in Diocesi Narbonensi; hinc, Episcopus Apamiensis, & Mirapicensis; postmodum, ab avunculo suo, Ioanne 22. Pontifice (Auenione residente) anno 1327. in 4. creatione, creatus fuit S. R. E. Cardinalis, titulo Sanctæ Priscæ. Tandem, anno 1335. Ad Summi Pontificatus apicem euectus, assumpsit nomen Benedicti 12. Scripsit autem *Commentaria erudita, & proluxa, in Evangelium Sancti Matthæi. Quæ studiosè asseruantur in Clarâ-valle; testibus, Sylvestro Maurolyco, in suo mari Oceano. supra; & Philippo Seguino, in Bibliothecâ suâ M. S. quam apud me habeo.**

Expositionem Regulae S. Benedicti referente Guilielmo Eilegrenio, in Catalogo scriptorum Orthodoxorum.

Registrum item magnum Epistolarum, & constitutionum à se editarum, quod 10. tomis distinctum, extat in Bibliotheca Vaticana, in solio Regali, ut refert Miræus, in Chronico Cisterciensi. Repositum verò custoditur in secretiori cubiculo, ad sinistram ipsius Bibliothecæ partem.

Edidit insuper *Constitutionem particularem, pro Reformatione Benedictinorum nigrorum*; quæ, cum Commentarijs Petri Boetij Abbatis S. Aniani, extat manuscripta, in Bibliothecâ Monasterij S. Benedicti, in vrbe Mantuâ.

Diuiditur autem Ordo sic reformatus in 36. Prouincias, quas recenset Miræus, supra folio 275. editionis Colonienfis: Et Henriquez lib. 2. Fasciculi, dist. 4. Scripsit præterea *de Statu Animarum, ante generale iudicium, tomos duos. Quæstiones vndecim, eiusdem argumenti.* (Vghellus, in epistolâ suâ, asserit scriptas esse in Durandum.)

Decretum de Sanctorum animabus separatis, post mortem clarâ & intuituâ visione Deum intruentibus. Incipit Benedictus Deus in donis suis, &c. Extat apud Laertium Cherubinum, tomo 1. Bullarij.

Contra errores Fratricellorum, Lib. 1.

Sermones super omnes anni festiuitates. Hæc omnia etiam asseruntur M. S. in Bibliotheca Vaticana, teste Ludonico Iacob à S. Carolo, Carmelita, in Bibliotheca Pontificia, Lugduni, anno 1643. impressa. Vbi eadem Benedicto attribuit etiam sequentia: *Commentaria in Psalmos.*

De Statu Canoniorum, Lib. 1.

Decretale Religiosorum, Librum vnum.

Vitam S. Iohannis Gaalberti, Florentini, Ordinis Vallis Vmbrosa Fundatoris. Extat apud Surium.

Sententias varias, ab Hermanno Schedelio in Chronico Norimbergæ excuso, relatas. Carminum quedam Prophetica.

Extrauagantium, & constitutionum libros duos, Parisijs editos anno 1517. in 4°. & 8°. Quædam etiam leguntur in collectione Romanâ. 1579. editâ. Extant etiam in Bibliotheca Bobleiana, Anglicana.

Epistolas aliquot ad Eduardum 3. Angliæ Regem, quas habes apud Walsinghamum. Vide Bibliothecam Pontificiam, supra & Nomenclatorum S. R. E. Cardinalium, qui ab anno Chri-

sti millesimo quidpiam commentati sunt, impressum Tolosæ, apud Dominicum de la Casa, 1614.

Extat denique etiam in Bibliothecâ Vaticanâ (teste Reuerendissimo Domino, Ferdinando Vghello, in speciali epistolâ ad me data, 4. Nonas Augusti, 1654.) Liber amplissimus in sex tractatus dispositus, à Benedicto nostro compositus, *De Visione Beatificâ, & alijs controuersijs Theologicis.* Verum utrum hæc diuersa sint ab ijs quæ supra commemorauimus, de statu animarum, &c. me latet. de hoc Pontifice specialiter legitur apud historicos, quod viros doctos, alioque subtili ingenio præditos impensè coluerit. Quos, vt in Ordine suo Cisterciensi melius foueret & nutriret, Bernarditarum Collegium in Academia Parisiensi circa annū 1240. leui schemate ædificatū, augustius reddidit nouo ibidem constructo templo, 1336. Cuius Collegij Bibliothecam postmodum Guilielmus S. R. E. Cardinalis, Benedicti nepos, optimis codicibus exornauit, & 16. alumnos, operam Theologiæ daturus perpetuò instituit. Vide Longhelinum in Purpura; & Seguinum in Bibliotheca Cisterciensi.

Obijt hic Pontifex anno 1372. 7. Kal. Maij, Auinione; ibidemque sepultus est in Cathedrali Ecclesia S. Mariæ de Donis. Eius vitâ scripserunt, quotquot de Pontificibus scripserunt. Specialiter autem Chrylostomus Henriquez, in Fasciculo Sanctorum Ordinis Cist. qui etiam in Menologio suo, de eodem agens, clarissimè demonstrat, illum fuisse Ordinis Cisterciensis, contra quendam Carmelitam, qui eundem Ordini suo adserere conatus fuerat, ratiunculis aliquot tam friuolis, vt mirum sit viros doctos voluisse tempus impendere ad eas rationibus cōuincendas, quod tamen solidissimè fecerunt Henriquez iam citatus in Menologio, & postmodum etiam doctissimus *Ferdinandus Vghellus*,

in opere suo nunquam satis laudato, quod *Italiam Sacram* nuncupavit, in quo, tom. 10. de Romanis agens Pontificibus fol. 42. & sequentibus, ex ipsius Benedicti testimonijs, euidentissimè demonstrat, illum ab initio Iuuenturis suæ, Ordinem nostrum fuisse professum, omniaque etiam iuuenturis temporâ in eodem ordine peregrisse. Hoc ipsum in diuersis epistolis & constitutionibus, quæ adhuc in Registro ipsius in Vaticanâ Bibliothecâ asseruantur, & hîc citantur, apertè proficitur Pontifex, nominatim in illâ quæ in dicto Registro habetur omnium prima, tom. 1. fol. 2. quam statim initio Pontificatus sui scripsit Abbati Cisterciensi, cæterisque Abbatibus Ordinis Cisterciensis, hanc verbotenus, ex eodem Registro defumptam profert ipse Vghellus; verum quia codex ipsius diuersis in locis rarus est, operæ præmium vitum fuit eandem hîc etiam inserere, ad verbum:

Benedictus Episcopus Seruus Seruorum Dei:

Dilectis filijs, Abbatibus Monasterij Cistercij, cæterisque Coabbatibus, & eorum Conuentibus, Cisterciensis Ordinis, salutem, & Apostolicam benedictionem.

Altitudo celestis Concilij, supra cuncta tenens in excelsis imperium, sic dat est, rebus, & dispensat ineffabili prouidentia munera gratiarum, sic creaturarum conditiones, & status ordinar, ac pro vt vult, variat & disponit, quod sensus humanus eius secreta consilij perscrutari non valens, in horum consideratione potius hebetatur: cum sint inuestigabiles via Domini, & sapientia sua magnitudinem humani non capiunt intellectus: facit enim fortem ex debili, balbutientibus eloquium tribuit, & ponit nonnunquam humiles in sublimi, plenam & perfectam habens ad singula tanquam palma concludens omnia, potestatem.

Sanè sel. rec. Ioanne Papa xxij. Prædecessore nostro nuper, sicut Domino placuit, ab hac luce subtracto,

& ad caelestem patriam ab huius mundi miseria, siue piè credimus, euocato; eiusque corpore cum exequiarum solemnitate debitâ tumulato, Ven. Fratres nostri, Episcopi, Presbyteri, & Diaconi, S. R. E. Cardinales, de quorum numero tunc eramus, pro futuri substitutione Pastora conuenientes in unum, sub deliberatione Concilij, quam tanti negotij qualitas exigebat, habito super electionis futuri Papæ celebratione tractatu, licet consentire potuissent in alios maiorum meritorum claritate conspicuos, & plurimum virtutum titulis insignitos, tandem ad personam nostram dirigentes unanimiter vota sua, Nos ad summi Pontificatus apicem, diuinæ dignationis clementiâ, euocarunt.

Nos igitur nostrarum insufficientiam virium, & administrationis tam ardua sarcinam, tantique oneris grauitatem intentâ consideratione pensantes intra nostra præordia, quod inter tot diuersas, & varias sæculi fluctuationes & pugnas agendum, quidque tenendum, quidue pensandum extiterit, animo duximus trepido reuoluendum: demum verò spiritus virtute re assumptâ in illo qui assurgit in occursum timendum, & implorantium humiliter nomen suum, qui que clementer in semitis suis gressus hominis perficit inter huiusmodi cogitationum fremitus anchoram spei nostræ fiximus, ad ferendum sub eius fiducia iugum seruitutis Apostolicæ imbecilles humeros humiliter submittentes, ac subsequenter benedictionis, & coronationis solemniam & cætera recepimus, secundum morem eiusdem Romana Ecclesiæ in Personis Romanorum Pontificum Prædecessorum nostrorum hætenus obseruatum, anxio & humiliter spiritu Domino supplicando, vt ipse qui nos iugum huiusmodi subire concessit, sic a ipsum portandum debilitatem nostram sua virtutis robore subleuat, sicque illud faciat sua benignitate portabile, quod sub eo non contingat nos ex nostra debilitate deficere, sed ita sua omnipotentia nobis & gregi dominico vigilantia nostra commisso, potius proficere, quod de talento nobis credito dignam valeamus in extremo iudicio reddere rationem.

Nos igitur qui iuuentutis nostræ tempora in Ordine

E 3

vestro

uestro peregrinus sub sancta obedientie imperio, & obsequantia regulari, ac in eo effecti alumni, in dignitate & administratione statim sumus operosi; nec non, de illo, per Apostolica Sedis providentiam, ad Pontificalis eminentie titulum, & deinde ad apicem Cardinalatus peruenimus; ac demum, sicut ex premisis colligitur, nos quanquam immeritis in summi Pontificatus Cathedrali suprema dignitate collocavit, eo affectuosius & deuotius Charitati uestra precum nostrarum primitias destinamus, quo spiritualius, & firmitus credimus & tenemus, quod illa apud vos locum sibi precipuum vindicabunt. Considerantes itaque nos tanquam homines inter mundanos confectus & turbines constitutos, ac veluti imperfectis diligentius attendentes, ad deuotionem uestram Deo gratam, nostra mentis leuamus oculos, ad uestrarum orationum suffragia feruentius aspirantes: ea propter Vniuersitatem uestram rogamus, precamur, & obsecramus attentius per viscera misericordie Iesu Christi, quatenus pro persona nostra, statuque salubri & felici Vniuersalis Ecclesie, orationes deuotas, & sedulas ad supernae Maiestatis clementiam effundatis, & etiam effundi faciat, in uestris generalibus Capitulis celebrandis, ut omnipotens Dominus, qui humeris nostris imbecillibus molem imposuit Apostolica seruitutis, nobis sua omnipotentia dexteram porrigat, defectumque nostrum sue virtutis robore fulciet, ut dum nauigabimus in huius vite malo, tempestuosis fluctibus & procellis, sciamus, & possumus dispersa colligere, fracta conuertere, deperdita restaurare, custodire pingua, manuducere fortia, & humilia conseruare, aliasque, sponsa nostra nobis diuinitus copulata, Romane prefata, ac generali Ecclesie praesse pariter & prodesse. Nos enim eundem Ordinem deuote, interne charitatis affectu zelantes, ipsius optamus salutis & prosperitatis plenis desiderijs, incrementum; ad quod, Deo fauente, Apostolici fauoris oportunitate praesidium proponimus iuxta diuinum beneplacitum adhibere.

Cum autem, sicut intelleximus, portitores huiusmodi litterarum interdum consueuerint esse, contra in-

entionem mittentium, exactores, nunc importune petitionis instantia, nunc etiam murmurationum susurrarijs, ac detractionum ac quarelarum comminationibus exigendo, scire vos volumus, quod nostra intentionis existit, latoreque praesentium iurare volumus, quod ad exigendum vel obtinendum aliquid, praeter ea qua ad victum, vel ob infirmitates, ac alios casus necessaria, per alias eis sub certa forma litteras, quas vobis exhiberi mandamus, ministrari praecipimus, talibus instantijs, murmurationibus, detractionibus, seu comminationibus non utantur, nec recipere oblata praesumant, ideoque ut nostris in hac intentioni & beneplacito concurratur, praefatis eorum abusionibus, ceterisque similibus si forsitan eis, quod non est verisimile, uti praesumerent contra proprium iuramentum, contemptis, omnino vos ultra praemissa sibi uestro ministranda mandato, tribuendo aliquid non grauetis, cum non per extorsiones huiusmodi, sed ab retributione congrua intendamus ipsorum laboribus respondere.

Datum Auenione, 5. Idus Ianuarij, Pontificatus nostri anno primo.

Hæc epistola vel sola sufficeret, ad Carmelitas confundendos, ex abundantia tamen, addam & antiquissimum Epitaphium, quod in tabella etiam nunc extat ad Pontificis sepulchrum, in Cathedrali Aueniensi, nuper ab ipso Praeposito eiusdem Ecclesie Romam transmissum ad Venerandum Sti. Anastasii Abbatem, memoratum, qui eiusdem mihi communicauit copiam, tenoris sequentis.

Hic subsunt ossa & cineres Benedicti duodecimi Pontificis maximi, qui fuit oriundus ex oppido Saureduno, Diocesis Apamiensis, in Comitatu Fuxensi, & appellabatur Frater, Iacobus Furnerius, Monachus Cisterciensis, Theologiae Doctor eximius. Fuit primum Abbas Montis frigidis, inde Episcopus Miripicensis, deum presbyter Cardinalis, titulo Sanctae Priscæ, à Ioanne vigesimo secundo (cui immediate in Pontificatu successit) creatus: vulgò Cardinalis albus dicebatur.

batur, quem ob rei familiaris angustiam, Cardinalium penè infimum, in summum Pontificem, ob eius vitæ integritatem, elegerunt, in vigilia Sancti Thomæ Apostoli, in Conuentu Fratrum Predicatorum huius Urbis, ubi etiam Calendis Ianuarij, per Neapoleonem de Præsinis, Diaconum Cardinalem, coronationis insignia suscepit, anno 1335. Vir fuit, doctrinâ & vitæ integritate præstantissimus, Virorum bonorum, & doctorum valicè studiosus. Multa præclara statuit, ferè ad morum, & præcipuè, Cleri, reformationem, & Ecclesiasticam disciplinam instaurandam spectantia.

Sedit in Pontificatu annos septem, menses quatuor, dies sex, unica tantum habita sex Cardinalium virorum præstantissimorum creatione. Decessit in Aui-niensi Palatio (quod ipse fabricari iusserat) & tribia dolore, septimo Calendis Maij, 1342. Funus in præseui ecclesia magnificè, curatum fuit, omnibus qui aderant ob tanti Pontificis necem collachrymantibus. Hactenus Epitaphium. Atque hæc de Benedicto 12. modò sufficiant, plura desiderans, consulat, Menologium, & Italiam Sacram, supra citata: aliaque expectet quæ breui hæc de re, ex professo tractando, dabit ipse Reuerendissimus Ughellus.

Benedictus Pontigniacensis Monachus, scripsit insignè Volumen, Psalorum considerationum, in plura loca Sacre Scriptura.

Extat ibidem, Relatio Reuerendissimi & Eximij Domini Matthæi Abbatis eiusdem Cænobij, S. Theol. Doctoris, &c. scripto ad me missa.

Bernardinus Buchinger, ex Religioso Lucellen-si in Elfatia superiori, nunc Abbas celeberrimi Monasterij Mulbrunnensis in Ducatu Wir-tembergen-si. stylo eleganti conscripsit, prælo-que aptat Chronicon Monasterij sui Lucellen-sis. Hi-storiam item Monasterij Mulbrunnensis. In quibus, multa habebit rara, & curiosa, quæ historias

Alfatia, Ducatûs Wirtenbergen-sis, & aliarum vicinarum Prouinciatarum, non parum illustra-bunt. Huic viro Reuerendissimus D. Caramuel dedicauit suum Bernardum triumphantem. Vi-uit adhuc hoc anno 1648.

Relatio Domini Iongeli, Abbatis Euffe-rthalensis, scripto mihi transmissa 1647.

Bernardinus de Syluâ, Religiosus regalis Cæ-nobij de Alcobacia, in Portugallia, Sacre Theo-logiæ doctor, eiusdemque in Cænobio suo Professor, conscripsit Opus insignè, & am-plum, in duas partes diuitum, lingua Portuga-lica, quod interpreti:

Monarchia Lusitana defensa. Primam partem vulgauit author, dum adhuc solummodò esset Baccalaureus S. Theologiæ, anno 1620. Conim-bricæ, typis Nicolai Cauhalho. in 4. Secundam partem edidit iam S. Theol. Doctor, eamque dedicauit Marchioni de Castel-Rodrigo, anno 1627. Ulyssiponæ, typis Petri Grasbeeck.

Sanctissimus Pater Bernardus. 1. Clara vallis Ab-bas, natione Burgundus, nobili exortus familia, in Fontanensi Castro, iuxta Diuionem, natus (quod Castrum nuper fauore Ludouici 13. Gal-liarum Regis, conuersum est in Cænobium Religiosorum Cisterciensium, Congregationis B. Mariæ Fulien-sis, vt latius refert Henriquez in Menologio, 20. Augusti:) adolescens, Monasti-cem professus est in Archi cænobio Cister-ciensi, sub Sanctissimo Abbate Stephano: à quo, adhuc iuuenis, ordinatus fuit fundator, & 1. Abbas monasterij Claræ vallis in Diœce-si Lingonen-si, & comitatu Campaniæ. Hic, vi-ta sua planè Apostolica, miraculorum gloria, & sapientiæ splendore, tam illustis fuit, vt mi-nus ad eius laudem sit quidquid ab homine dici potest: ne tamen, cum alios passim lau-dem, de illo solum fileam, pauca hic dicam, quæ ex grauissimorum doctorum censuris & iu-dicijs desumpsi, doctrinam, & scripta eius con-cernentia,

cernentia, de quibus hic solum agere, per se, intendo: Itaque, disputator fuit tam subtilis, & Orator tam vehemens, ut ad quam eunque materiam verteret ingenium, verba haberet apta negotio, quod contenderat, persuadendo. Specialiter autem, ab infantiâ, sacras litteras ita imbibit, & per omnem ætatem retinuit, ut quoties aliquid loqui, aut scribere tentaret, toties in verba, & sententias Sanctarum Scripturarum prorumpere cogeretur. Vnde & vniuersa scripta eius (quæ nihil aliud quam Centones diuinorum voluminum dici queunt) vnde quaque, noui ac veteris Testamenti sententijs distincta sunt, eorum gemmeis emblematis, hisque adeo commodè & aptè iafertis, ut tibi nata esse credantur. Modus docendi eius, in sensibus mysticis indagandis, & in moribus formandis, ferè semper versatur. Oratio vbique dulcis, & ardens, ita delectat, & ardentè incendit, ut ex suauißimâ linguâ eius, mel & lac verborum fluere, & ex ardentissimo eius pectore, ignitorum affectuum incendia erumpere videantur. Eius autem exotica in diuinas litteras monumenta (quæ tunc impressa extabant) hoc ordine recenset, in Bibliothecâ Sanctâ, Sixtus Senensis.

- In Genesios caput 1. de sopore Adam, Sermo. 1.
- In 1. Regū 17. De Dauidū Moremachia, Sermo. 1.
- In 3. Regum 19. De fuga Helia, Sermo. 1.
- In 4. Regum. 5. De Naaman Syro, Sermo. 1.
- In Principium Psalmi 83. Sermo. 1.
- In Psalmum 84. Sermones duo.
- In Psalmum 90. Sermones 17.
- In Psalmum 132. Sermo vnus.
- In varia loca Cantici Canticorum, Sermones 8.
- In Isaiâ cap. 6. De visione Sedentis super Solum, Sermones 5.
- In Isaiâ cap. 7. De verbis Isaiâ ad Acham, Sermo. 1.
- In Isaiâ cap. 9. De nomine Pueri admirando, Sermo vnus.

- In Isaiâ cap. 12. Sermo. 1.
- In Matthæi 5. De Beatitudinibus, Sermo. 1.
- In Matthæi 6. De Oratione Dominica, Sermo. 1.
- In Matthæi 15. De 7. Panibus, Sermo. 1.
- In Marci 16. Sermones duo.
- In Luca cap. 1. De Annuntiatione Dominica, Sermones 4.
- In Salutationem Angelicam, ex eodem capite, Sermones duo.
- In Luca caput 10. De Martha. & Magdalena, Sermo. 1.
- In Luca caput 16. De Villico iniquitatis, Tractatus vnus.
- In Luca 24. De 2. Discipulis euntibus in Emmau, Sermo. 1.
- In illud Ioannis 10. Qui ex Deo est, verba Dei audit, &c. Sermo. 1.
- In 1. Thess. 5. De Oratione, Petitione, Obsecratione, & gratiarum Actione, Sermo. 1.
- In Apocal. 7. De 7. Sigillis, Sermo. 1.
- In Apocal. 12. De Muliere amicta Sole, Sermo. 1.
- Extat & insigne Authoris huius opus, quod eruditi omnes, cæteris ipsius operibus præferunt, hoc est: In 3. prima capita Cantica Canticorum. Explanations Mystica, atque continua, Sermones 86. quos vltimo vitæ suæ tempore, coram Monachis suis in solatium quotidiani laboris, viua voce, & ex imo corde profudit: in quibus tanta facundia Diuinæ Charitatis vim atque sublimitatem expressit, ut appareat, illum omnes in seipso caelestis amoris affectus, motus, & aculeos, vero ac viuo spiritus sui experimento sensisse, &c. Hæc omnia Sixtus Senensis. Porro, præter Opera hic recensita, plures nunc extant Tractatus & Sermones S. huius Bernardo adscripta, ex quibus tamen aliquot, non esse ipsius genuinos, benè declarauit Cardinalis Bellarminus (libro de Scriptoribus Ecclesiasticis) ut, ad Fratres, de Monte Dei. Meditationes de interiori domo. Scalæ Claustralium, Formulam honestæ vitæ.

Specu-

Speculum Monachorum. Librum de Conscientia. De amore Dei.

De Passione Domini. Et Lamentationem B. Virginis. Quem ultimum tractatum etiam indignum putat, qui Sancto Bernardo tribuatur, eo quod ineptias, & falsa nonnulla contineat. At verò germana viri Sancti Opera esse, quæ Gaufridus Clara-vallensis, lib. 3. cap. ultimo vitæ eiusdem patris recenset, indubitatum est, scilicet:

Tractatum de gradibus humilitatis.

Humilitas super missus est.

Librum de diligendo Deo.

Apologeticum ad Guillelmum Abbatem Sancti Theodorici.

Librum de praecepto & dispensatione.

Tractatum exhortatorum ad milites Templi.

Librum de gratia, & libero arbitrio.

Libros 5. De consideratione, ad Eugenium Papam.

Vitam Sancti Malachia.

Sermones omnes super Cantica Canticorum. Et Epistolas. His ita à Gaufrido enumeratis, addit ipse Bellarminus, pro indubitatis, Sermones centum, & undecim, de Dominicis & festis. Item, alios 35. de diversis Argumentis. De Altitudine cordis 4. De conversione ad Clericos, vnum.

Sermones parvos 66. in Psalmum 90. 17. De donis Spiritus Sancti vnum. Et, Declamationem in illud Evangelicum: Ecce nos reliquimus omnia, &c. Vide latius ipsum Bellarminum, loco citato, & præfationem Iacobi Pamelij, in appendicem ad eiusdem Sancti Opera. Item Angelum Manriquez Annalium Cisterc. tomo 2. ad annum Domini 1153. cap. 10. Vbi præter hæc omnia Opera ab Authoribus iam citatis commemorata, duo insuper adnotat alia, quæ ipse omnino genuina putat viri Sancti Opera: Quorum primum, carmine heroico eleganter conscriptum, nomine Floreti, postmodum à viro Doctissimo Ioanne Gersono, commento illustratum fuit, & anno 1520. Lugduni impressum, apud Ionnē Marion, in fo-

Bibliothec. Ord. Cist.

lio, sub titulo sequenti: Liber, nomine Floretus, à Sancto Bernardo Clara-vallis Abbate, metricè accumulatus, cum commento M. Ioannis Gersoni, tractans de virtutibus, & vitiis, secundum præcepta Dei, & Ecclesia, ad fugam peccatorum, & electionem illorum operum, quæ hominem perducunt ad Deum: hæctenus titulus. Tractat verò hic liber, de articulis fidei, de peccatis in genere, & in specie, de Sacramentis in genere, & in particulari, de Virtutibus, de Donis, de Beatitudinibus, de Pœnis inferni, & Purgatorij, de gaudiis Paradisi, & de Aureolis Beatorum. Et hæc quidem Manriquez, mihi tamen Floretus nunquam visus fuit Sancto Bernardo tribuendus: Et certè, Parisijs in codice antiquo M. SS. Bibliotheca Regia, dicitur Floretus esse compilatus à Clemente Papa, teste Philippo Labbeo Soc. Iesu, in novâ Bibliothecâ M. SS. Librorum, Supplemento 8. n. 1509. Extat idem liber in diversis Bibliothecis M. SS. Belgij, sed semper sine nomine Authoris, ut videre est in catalogo dictarum Bibliothecarum ab Antonio Sanderò publicatis.

Alterum opus ante 50. annos vulgatum fuit Venetijs, in 4to apud Fabium, & Augustinum Zoppinos, fratres, & Eminentissimo S. R. E. Cardinali, Augustino Valerio consecratum: cuius hic est titulus:

Aurea Psalmorum septem penitentialium expositio, Divi Bernardi Abbatis Clara-vallensis, Doctoris Mellisui, nunc primum in lucem edita. Continet autem Prologum, & singulas singulorum Psalmorum expositiones.

Extat insuper in Monasterio Alnensi, Ord. nostri Cisterc. Scriptum quoddam eiusdem Patris, De conversatione Laicorum fratrum Ordinis Cisterciensis. Item in Bibliothecâ Monasterij nostri Dunensis Regula Templariorum, ab eodem concinnata, hortatu Patrum Concilij Trecentis, & Balduini Regis Hierosolymitani. Quæ duo scripta iam publicavit Henriquez, in Menologio.

F

In Mo-

In Monasterio Parcensi, Ord. Præmonstrat. iuxta Lovanium, servatur liber huius tituli: Sancti Bernardi *Tractatus de visitatione infirmi*. Teste Sanderò in Bibliotheca M. S. Belgicâ.

Vidi etiam ego ipse, in Bibliothecâ Veteris Campi, Diocesis Colonienfis, Tractatum M. S. *Super Psalmum, Afferte Domino Filij Dei*, &c. ab eodem Divo Bernardo conscriptum, in gratiam novitiorum.

In Bibliotheca Lætiensi, Ord. Sancti Benedicti, extat *Liber, de Statu Virtutum*; cuius inscriptio Sanctum Patrem Bernardum Authorem facit. Verum, utrum hic non sit idem liber cum Floreto (de quo supra) mihi incompertum. In Monasterio Laudensi, in Flandriâ, servatur eiusdem *Epistola, de Oratione cantus*, nondum edita cuius initium est: Bernardus humilis Abbas Claræ-vallis, &c.

In catalogo lib. M. SS. Collegij Soc. Iesu, Brugis (apud Sanderum in Bibliothecâ M. SS. Belgicâ) dicitur haberi, *Scriptum S. Bernardi contra Waldenses*, sed non est Bernardi nostri, at, Bernardi Abbatis Fontis calidi, incipitq;: *Sancta Romana Ecclesia Presidente Domino Lucio*. &c. Librum ego ipse diligenter examinavi, qui nulloatenus refert Spiritum S. Bernardi.

Similiter, *Liber Aromatum, seu Speculum cordis*, qui dicitur extare in Collegio Societatis Lovanii, extat quidem ibidem, sed sub nomine S. Augustini, in margine tamen habetur annotatum, non esse S. Augustini, eo quod S. Augustinus in eo citetur an verò sit S. Bernardi, ibidem non dicitur, nec ex stylo apparet, librum ipsemet examinavi, 1651.

Cæterum, prodeunt continuò paulatim, plura & plura huius Sanctissimi Patris opuscula, quorum tamen pleraque etiam nec spiritum nec mellistuum eius stylum exhibent.

Jacobus Gretserus, Societatis Iesu Theologus, scriptis variis clarissimus, & Antiquitatum

omnium indagator studiosissimus, anno 1617, publicavit 4. alia opuscula, sub nomine Sancti Bernardi Claræ-vallensis, ex Bibliothecâ Patrum Carthusianorum Eisfordensium, eatenus nondum edita (quæ tamen nec stylum nec spiritum bernardum habent)

1. *Scilicet, Librum, de Reductione pueri Iesu, sive* (ut in alio vetustiore codice inscribitur) *Sermonem B. Bernardi de filio prodigo*. Habetur litera D. 19. in folio, in Bibliotheca Carthusiana.

2. *Librum de Charitate*, continentem 48. capita, quorum 12. primis, inscriptiones adiunctæ sunt in Autographo; reliquis verò (claritatis causâ) adiunctæ sunt ab ipso Iacobo Gretsero. Reperitur in codice membranaceo, in 8. scripto ante 300. annos, sub littera L. 84.

3. *Soliloquium*, incipiens: *Cor meum, rogo te, ne sis cor fatuû*, &c. Estque diversum ab eo, quod impressum legitur inter opera Sancti Bernardi. Ex codice membranaceo, in folio, litera L. 26.

4. *Devotam meditationem de Passione Domini*. Ex codice, litera E. 21. in 8º.

Prodierunt hæc dicto an. 1617. Ingolstadij, ex Typographia Ederiana, apud Elizabetham Angermariâ, viduam, in 4. dedicata admodum Reverendo, Amplissimoque Domino, Joanni Monasterij Cæsariensis Abbati dignissimo.

Operibus S. Bernardi impressis Antuerpiæ, anno 1620. apud Petrum & Joannem Belleros, addita sunt sequentia:

Officium S. Victoris, à S. Bernardo compositum, cum 8. Lectionibus, continentibus vitam eiusdem sancti Victoris, editum opera Joannis Picardi, Religiosi sancti Victoris Parisiensis.

Miracula à sancto Bernardo in Germania patrata; sed incorrectè. De quibus sæpius infra.

Opuscula 4. iam memorata, per Iacobum Gretserum edita.

Opusculum, ad quid venisti?

Denique, *Sermones duo*, ex codice Grandisprati,

prati, 1. *Ad Patres Congregatos in Concilio generali.*
2. *De Munditia corporis & anime procuranda, super illud: sine lumbi vestri praecincti.*

Ludovicus Iacob à Sancto Carolo, in bibliotheca Pontificia, Lugduni anno 1634. edita, refert sanctum hunc Patrem scripsisse, vitam S. Melchiadis Papae, quae extat M. S. Cantabrigiae, in bibliotheca S. benedicti, volum. 363 nu. 2. Credo tamen ego, esse vitam B. Melchiadis Scoti. Religiosi Claræ-vallensis, de quo intrâ, lit. M. verbo Melchhiades.

Quidam D. Malachias, Religiosus Campi Liliorum, S. Theologiae Professor, plusquam 500. folia collegit ex diversis M. S. codicibus, nondum impressa, quae inferet novae editioni operum S. bernardi, quam adornat, ut scribit ad me, ex urbe Pragensi, Reverendissimus & Eximius D. Caramelius.

An. 1641. Colon. denuò recusa opera Sanctissimi Patris nostri, ad plures Manuscriptos codices recensita, opera & studio Iacobi Merloni, S. Theol. Licentiati, &c. diversis iterum opusculis auctiora prodierunt: quorum hæc est series:

Epistola 367. ad Alphonsum Regem Portugallia.

Epistola 368. Ad B. Ioannem Ciritam, Abbatem.

Epistola ad Beatam Hildegardem Abbatisam.

Septendecim alia Epistola, ad diversos scripta, ex bibliotheca Oxoniensi in Anglia, ad ipsum Merlonem transmissa.

Sermo S. Bernardi, in Dominica Palmarum, cuius initium est: *Redemptor noster Fratres Charissimi &c.* inuentus in bibliotheca Marchianensi, ab Eximio Dño, Guilielmo Estio Doctore Duacensi.

Sermo eiusdem Panegyricus, ad B. Virginem Deiparam, ita incipiens: *Mentē & oculos pariter ad te. Regina mundi atollimus, &c.* Atque, hæc quidem Opuscula, germana esse sancti Bernardi, autumat ipse Merlonus. Quibus subjungit duos alios Sermones, sancto quidem Patri adscriptos, in quibusdā antiquis codicibus M. S. quos tamen ipse certo non auderet asserere, esse Bernardi.

ideoque eos apposuit alijs tractatibus dubijs. Nimirum,

Sermo, de 12. Portis Ierusalem. Ex antiquo M. S. codice Carthusiæ Coloniensis.

Sermo, in Canticum B. Virginis, Magnificat anima mea Dominum. &c. Ex M. S. codice horii B. Mariæ, Sanctimonialiū Ord. Cisterc. Coloniz.

Idem Merlonus, in præfatione operum Sancti Bernardi, ad Lectorem, plura adhuc alia recenset opera eidem Sancto Patri adscripta, quae adhuc M. S. in diuersis Bibliothecis latent. Nimirum:

In Monte Cassine, *Liber in Hexameron:* teste Draudio, in Bibliothecâ classicâ.

In *Epistolas Pauli*, Ferrariæ, in Bibliotheca Sancti Andree, teste eodem.

Tractatus de vitâ Pralatorum. Et de triplici ascensione ad perfectionem. Romæ, in Bibliothecâ Sfortianâ, teste Possuino, in indice Bibliothecæ Sfortianæ, ad finem apparatus Sacri. Notat tamen Merlonus, hanc Bibliothecam esse dispersam, adeoque incertum, ubi modò hi tractatus lateant.

In Angliæ verò Bibliothecis, latere dicit Tractatus hos:

De dignitate B. Mariae Virginis.

De conflictu vitiorum, & virtutum.

De deiectione Adæ ex Paradiso.

De Passione Christi. De 10. Præceptis, & 10. plagis.

De tentationum periculis.

Ad Sanctimoniam fluctuantem, &c.

De peruersis Clericis, & claustralibus.

De 15. Signis iudicij. Elogium Castitatis.

De 4. Beneficijs, specialiter à Deo concessis.

Meditationes diuise ab editis. Hæc ita Merlonus Qu: (sub finem etiam notat, 1. Librum Soliloquiorum Sancti Bernardi, ann. 1566. ex Thosana Bibliothecâ editum, per Iacobum Pamelium, esse eundem librum, cum libro, de amore Dei, præter sequens initium: *In lacu miserie,*

F 2

&c.

&c. usque ad, *in pace in id ipsum dormiat & requiescat anima mea, quoniam tu Domine singulariter in spe constituisti me.*

2. *Tractatum, de Colloquio Simonis & Iesu, esse eundem, cum declamatione, ecce nos reliquimus omnia &c.*

3. *Tractatum, de vita & moribus Clericorum, esse eundem, cum exhortatione de contemptu mundi.*

Insuper, dum nuper (ad petitionem Reverendissimi Eximij Domini Ioannis Caramuelis, Mysiensis Episcopi, &c.) excuterem Bibliothecam M. S. Monasterij nostri de Dunis, reperi ibidem sub inscriptione Sancti Patris nostri Bernardi, tractatus sequentes, hactenus incditos:

1. *Expositionem Orationis Dominica.* Cuius initium est: Pater noster septem sunt petitiones, sicut 7. dona Spiritus Sancti, & 7. virtutes. Per petitiones veni tur ad dona, & per dona ad virtutes, per virtutes ad beatitudines &c.

2. *Librum Sententiarum,* alium ab edito, constantem 31. §§. Quorum primus incipit: Templum Dei Sanctum est, quod estis vos. Templum Dei, est claustrum Religiosorum &c. ultimi paragraphi finis est: Vnde Apostolus, sive mente excedimus Deo, siue sobrii sumus, vobis.

3. *Librum satis prolixum, de 3. statibus amoris in animâ Christiana.* Qui liber, subiungebatur duobus alijs libris iam impressis, scilicet, de amore Dei; & de arte, natura, & dignitate amoris.

Tertij autem huius libri initium est: Tres sunt status amoris Dei, in animâ Christianâ: primus, sensualis, seu animalis; secundus rationalis: tertius spiritualis, siue, intellectualis. Finis verò libri est: Vos instate, vt vivatis (tu videlicet, & filij tui) ego tempore suo, de vinctio- ne delictarum vestrarum providebo.

Ad hæc, in eadem Dunensi Bibliotheca, *Meditatio nes Sancto Bernardo vulgo adscripta in operi-*

bus impressis, quarum initium est; *Multi multa sciunt &c. habentur (ad verbum) sub hoc titulo: Tractatus utilis, ex verbis Beati Bernardi Abbatis Clara-vallensis & aliorum Patrum, de interiori homine, quomodo Deum inueniat. Vnde patet, non esse Sancti Bernardi.*

Sermones quoque 3. qui in codicibus impressis inscribuntur, exhortatorij ad fratres, & subiiciuntur immediatè Sermoni, de Altitudine, & bassitudine cordis, extant ibidem sub inscriptione sequenti: *Sermones 3. de labore messis.* Primus incipit: *Hæc est generatio. &c.* 2. *Pauperes quidè videmur, &c.* 3. *Labor iste, fratres, exilij & pauperatis nostræ nos admonet. &c.* Extat denique in eadem Bibliothecâ nostrâ in codice valdè antiquo, in pergameno exarato, epistola quædam prolixa, huius tituli: *Epistola Beatissimi Bernardi Clara-vallensis Abbatis, ad specialissimum suum socium, & fratrem spiritualem:* Incipit: *Sanctus amor qui nos mutuo mentium nexu devinxit, non differt ulterius reddere, quod promittere non neglexit. &c.* Verum, licet pia sit hæc epistola, non habet stylum Bernardi.

Spira, ad Antiphonam, *Salve Regina* adiecit Pater Sanctus ultima verba, *O Clemens, O Pia, O Dulcis Maria.* In cuius rei memoriam, extant etiamnum in pavimento templi Cathedralis, tres circuli ænei (*prout anno 1631. ipsemet vidi*) iisdem locis, quibus Sanctus Pater B. Virginem salutavit, cum inscriptione verborum iam memoratorum. Caniturque ibidem, in laudem eiusdem Sancti Bernardi, tale hypercatalecticum:

*Nardus in Spirâ spiravit,
Sensit hoc virginea
Stans imago, salutavit
Hunc voce semineâ.
O quam latè tunc gustavit
Calesti de vineâ.*

Vide Guilielmum Eisegreinium, libro de scriptoribus Orthodoxis,

Præterea, circumferuntur passim, nomine Sancti Bernardi, impressi varij Rhythmi, & hymni Sacri, nominatim, hymnus, *Aue Mariæ Stella*, &c. Et alius, de vanitate mundi. *Cur mundus militat* &c. Quorum posteriozem iam etiam sub eodem nomine publicavit Bernardus Bauhusius, Societatis Iesu, vir, doctrinâ, & vitæ sanctimoniam clarissimus, in Pergulâ spiritualis melodiam, seu, libro spiritualium cantionum, impresso Antuerpiæ, anno 1617. Et iterum anno 1620. ibidem, apud Hieronymum Verdussen. Extatque etiam in Bibliothecâ nostrâ Dunensi, sub eodem Bernardi nomine excusus Parisijs anno 1496. (charactere antiquo) per Felicem Baligault. 10. Nouemb. Estque tamen hinc multo fusior, quam à Bauhusio, & alijs solear referri. Vbi, specialiter notandum venit, Beatum Iacoponum, Ordinis S. Francisci Religiosum, ex eodem Rhythmo, aliquando collegisse versus magis fluidos, quos frequenter decantare solebat, scriptoque alijs communicabat; atque hinc factum esse, ut ipse Author putaretur eorundem versuum. Quia autem antiqua exemplaria integri huius Rhythmi, valdè rara sunt, operæ pretium duxi illum hic apponere, unâ cum 3. alijs eiusdem Argumenti Rhythmis, Sancto quoque Bernardo adscriptis, in iam dicto antiquo codice impresso Bibliothecæ nostræ Dunensis,

SANCTVS BERNARDVS,

DE COMTEMPTV MVNDI.

O Miranda vanitas! O diuiciarum
Amor lamentabilis! O virus amarum!
Cur tot viros inficis, faciendo carum,
Quod transit citius quam flamma stapparum.
Homo miser, cogita; mors omnia compescit,
Quis est ab initio, qui morti non cessit?

Quando moriturus est, omnis homo nescit:

Hic qui viuit hodie, cras forte putrescit.

Qui de morte cogitat, miror quod latatur;

Cum sic genus hominum morti deputatur,

Quo post mortem transeat homo, nesciatur:

Vnde quidam Sapiensita de se facit:

Dum de morte cogito, contristor, & ploro,

Verum est quod moriar, & tempus ignoro,

Vltimum quod nescio, cui iungar choro:

Vt cum Sanctis merear iungi, Deum oro.

Cur mundus militat sub vana gloria?

Cuius prosperitas est transitoria:

Tam citò labitur eius potentia,

Quam vasa figuli, qua sunt fragilia.

Plus fide litteris, scriptis in glacie,

Quam mundi miseri vana fallacia,

Fallax in premijs, virtutis specie,

Qui nunquam habuit tempus fiducia.

Credendum magis est viris veracibus,

Quam mundi miseri prosperitatibus:

Falsis in somnijs, & vanitatibus,

Falsis in studijs, & voluptatibus.

Dic vbi Salomon, olim tam nobilis?

Vel vbi Samson est, dux inuincibilis?

Vel pulcher Absalon, vultu mirabilis?

Vel dulcis Ionathas, multum amabilis?

Quo Caesar abiit, celsus imperio?

Vel diues splendidus, totus in prandio?

Dic, vbi Tullius, clarus eloquio?

Vel Aristoteles, summus ingenio?

Tot clari Proceres, tot retrò spatia,

Tot ora Prasulum, tot Regna fortia;

Tot mundi Principes, tantâ potentia,

In ictu oculi clauduntur omnia.

Quam breue festum est, hæc mundi gloria?

Ut umbra hominis, sunt eius gaudia,

Qua semper subtrahunt aeterna premia,

Et ducunt homines ad dura deuia.

O, esca vermium! O, massa pulueris?

O, rotæ vanitas; cur sic extolleris?

F 3

Ignorans

Ignorans penitus, vtrum cras vixeris!
Fac bonum omnibus quamdiu poteris.

Hac carnis gloria, qua magni penditur,
Sacris in litteris flos foeni dicitur;
Vt leuè folium, quod vento rapitur,
Sic vita hominis, luci subtrahitur.

Nil tuum dixeris, quod potes perdere,
Quod mundus tribuit, intendit rapere,
Superna cogita, cor sit in aethere,
Felix qui potuit mundum contemnere.

IDEM BERNARDUS.

Dic homo, cur abuteris
Discretionis gratia;
Cum vitæ viam deseris,
Et tendis ad supplicia?
Salutem praesertim,
Et pretiosus vilia.
Nec metu poena flecteris,
Nec spe salutis traberis,
Vt summa quæras gaudia.
Dic homo cur abuteris
Discretionis gratia?

Quid valet mundi gloria,
Vide, quam sic amplecteris!
Multa vides indicia
Quod scienter deciperis:
Mundum qui fugit sequeris,
Et cum labente laberis,
Sequendo transitoria.
Sic bona permanentia
Sub aure surda praeteris.
Dic homo, cur abuteris
Discretionis gratia?
Certe, non excusaberis
Dissimulando talia,
Nam si sic subterfugeris,
Post restat conscientia,
Quæ non tacet latentia:

Et diuina iudicia
Declinare non poteris;
Sed, si conuictus fueris,
Patet mortis sententia.
Dic homo, cur abuteris
Discretionis gratia.

Non confidas de venia,
Si serò penitueris,
Dies est peremptoria;
Quam nisi tu praueueris
Fructu condigni operis,
Et reatum purgaueris,
Erit tibi miseria
Absque misericordia,
In aeternum cum miseris
Dic homo, cur abuteris
Discretionis gratia?

Ergo, vide, cum veneris
In iudicium praesentia,
Qui tibi prouideris
Reddet ipse stipendia:
Ne gloriosâ patriâ
Tua te priuent vitia.
Nam si mundus occureris,
Cum iustus sociaberis
In aeterna letitia.
Dic homo, cur abuteris
Discretionis gratia?

IDEM BERNARDUS

O, Christi longanimitas,
Et longa expectatio!
O, mira Christi bonitas,
O, quanta miseria!
O, Cordis induratio,
Et mortis festinatio!
Quid differ, cur non cogitas
Homo, quæ vita breuitas!
Cernat hoc meditatio,

Quid

Quid nos primò fuerimus.

O, vanitatum vanitas,

Curarum occupatio!

O, cur ambitur dignitas,

Cur opum cumulatio?

Quo ten lit congregatio,

Aut quid valet cupiditas,

Est in sepulchro feditas,

Et extra dealbatio.

Cernat hoc meditatio,

Quid nos primò fuerimus.

O, que mortis acerbitas,

Et quanta trepidatio!

Cum iam cogit mortalitas,

Vt fiat separatio.

Quid prodest delectatio,

Quid festiua incunditas?

Quid nunc pro vita flagitas,

O, sera recordatio?

Cernat hoc meditatio,

Quid nos primò fuerimus.

O, Seruitus, quid cogitas.

Apparens in iudicio!

O, arguens crudelitas

Hofis, & accusatio!

O, dolor & confusio!

O horror! & obscuritas!

O, penarum acernitas,

Et ignis conflagratio!

Cernat hoc meditatio,

Quid nos primo fuerimus.

O, homo, cur non festinas

Vt detur tibi mansio,

Qua felix immortalitas,

Et nulla trepidatio:

Sed, perpes exultatio,

Et Sanctorum societas,

Ac permanens felicitas,

Et læta Dei visio.

Cernat hoc meditatio,

Quid nos primò fuerimus.

IDEM BERNARDUS.

Cum sit omnis homo fanum.

Et post fanum fiat cenum,

Vt quid homo extolleris?

Cerne, quid es, & quid eris?

Modò flos es, & verteris

In fauillam cineris.

Per atatum incrementa,

Imò magis detrimenta,

Ad non esse traheris.

Velut umbra, cum declinat,

Vita surgit, & festinat,

Claudat meta funeris.

Homo dictus es ab humo,

Citò transis, quia fumo

Similis efficeris.

Nunquam in eodem statu

Permanes, dum sub rotatu

Huius vitæ volueris.

O, sors grauis! & sors dura!

O, lex dira, quam natura

Promulgauit miseris?

Homo nascens cum merore,

Vitam ducis cum labore,

Et cum metu mereris.

Ergo, si seis qualitatem

Tua sortis, voluptatem

Carnis quare sequeris?

Memento te moriturum,

Et post mortem id mesurum,

Quod hinc seminaueris.

Terram teris, terram geris,

Et in terram reuerteris,

Qui de terrâ sumeris!

Cerne, quid es, & quid eris,

Modò flos es, & verteris

In fauillam cineris.

F I N I S.

Bartholo-

Bartholomæus Gauantus in Thefauro sacrorum rituum, Antuerpiæ anno 1634. edito, plures alios Rhythmos Sanctissimo Patri nostri Bernardo adscribit, aut saltem, ab alijs adscribi refert, quod tametsi iudicem (non omnes saltem) ab eodem S. Patre compositos, referam nihilominus ipsius Gauanti verba, iudicium prudentibus Lectoribus relinquens. 1.º itaque, tom. 2. lec. 5. cap. 6. sic ait: Hymnus, *Aue Mariæ stella, Sancto Bernardo tribuitur à Costero.* 2.º ibidem fol. 70. *Amor Iesu dulcissime, Sancto Bernardo tribuit Michaël Timotheus.* In Breuiario non fuit in usu ante annum 1550. 3.º ibidem, col. 2. hymnum, *Qui cunque Christum quaritis,* Prudentio quidem tribuit Timotheus, sed nota Marginalis in aliâ editione, tribuit Sancto Bernardo. Non ante annum 1550. fuit in Breuiario. Item tom. 1. parte 4. tit. 18. n. 5. fol. 300. *Sanctus Bernardus pijs commentarijs antiphonam Salve Regina, illustrauit, quæ habentur in operam eius tomo 2. & eandem auxit vltimis ijs verbis: O clemens, ô Eia, ô dulcis virgo Maria, vt habetur in lib. 12. Chronic. de Vrbe Spirensi.*

Quæ Author sequentia quæ legitur in Misis defunctorum, Dies iræ, &c. Ex Authore ligni vitæ, lib. 1. cap. 70. Sanctus Gregorius est. Ex Stephano Proysthimo, lib. 1. de 4. Nouissimis, cap. 5. Sanctus Bernardus, cuius initium est, inquit ille:

Cum recordor moriturus
Quid post mortem sim futurus,
Terror terret me venturus,
Quem expecto non securus.

Terret dies me terroris
Dies iræ ac furoris,
Dies luctus ac mæroris,
Dies vltix peccatoris.

Dies iræ, diēsilla, &c.

At, hi quaterni sunt versus, reliqui terni. Sed Bzoniui, anno 1294. n. 37. & 38. ex Leandro Alberto, eam tribuit, Latino Cardinali Prfino, seu, Frangipanio, &

idem est. Et infra: Cui ego credam nescio. mentio Sybilla in 3. versu, indicat recentiorē esse hanc Prosam Sancto Gregorio, qui in suo Sacramentorum libro, nihil prorsus genilitatis habet. huc vsque Gauantus.

Finaliter, circa Opera Sancti Bernardi notandum duxi, ex Philippo Labbeo, supra, Supplemento 5. de clamationem de verbis Euangelij, *Ecce nos reliquimus omnia. &c.* quæ in impressis hactenus continuo sermonis ductu procedit, in antiquo codice M. SS. Naudæano, Parisijs, in sexaginta diuidi capita, suis instructa titulis, hoc lemmate: *Liber de colloquio Symonis ad Iesum, missus Henrico Romano Ecclesiæ Subdiacono, qui postea Monachus factus est apud Monasterium Sancti Anastasij de Vrbe.*

Atque hæc de operibus Sanctissimi Patris nostri Bernardi, quæ studiosâ inquisitione allequi potui, *Quæ nuper etiam anno 1622. prodierunt Parisijs, omnia ferè iunctim in gallicâ linguam translata, typis Michaëlis Sollij. Proindè, narrationem concludam, insigni Encomio, quo tam ipsum Authorem, quam Opera ipsius commendat, doctissimus Hippolytus Maraccius in Bibliothecâ Marianâ, pag. 227. & sequent. Bernardus, Orthodoxorum Mellifluus Doctor, Ecclesiæ Catholica ornamentum, simul & fulcimentum, totius decoris & sanctitatis lucidissimus Sol: Sedis Apostolica contra Schismaticos & hereticos firmissima columna, potens opere & sermone, à Deo missus Apostolus. Ordinis sui summum decus, summa gloria, summa felicitas: à vindicata Sedis Apostolica libertate; assertor unitate ecclesiæ, Galliâ sanctitate repletâ, Orbe christiano signis admirabilibus scriptisque pijsissimis, eruditissimis, imò planè celestibus ac diuinis illustrato, fundatis centum sexaginta Ordinis sui monasterijs, alijsque incredibilibus diuinè prorsus patris, æternum predicandis, in laudem Beatissimæ Virginis Mariæ, cuius fuit citbarista, Sacellanus, Alumnus, Aluarius, Cultor, Incomiaestis-que præcipuus, Mellifluos tractatus plures nobilissimo ac deuotissimo stylo composuit, dignosque omninè vt ab*

omni

omni posteritate legantur, amentur, adorentur,

Obijt hic Sanctissimus Pater, & mellifluus Catholicæ Ecclesiæ Doctor, in suâ Clarâ valle, Anno Domini 1153. Ætatis verò 63. Vitam eius plures scripserunt, tam metro, quam oratione solutâ, quos suis locis in hac Bibliothecâ recensimus; & videri possunt iunctim apud Angelum Manriquez tomo 2. Annalium, supra ad annum 1153, c. 11. Seruantur etiam (teste Miræo, in Chronico Cisterciensi) in Monasterio Sacri Portûs, id est, de Barbello, haud procul à Meloduno, libri 3, nondum editi, de miraculis à viro Dei in Germania & Belgio patratis; de quibus etiam agit Angelus Manriquez, loco citato, aliterens, illos libros à 3, diuersis esse conscriptos; primum, à Philippo Clarâ vallensi; secundum ab Eberardo Monacho; & tertium à quodam Godefrido. Id quod etiam confirmat Seguinus in sua Bibliotheca. Hæc eosdem libros, anno 1631. vidi in Bibliotheca Veteris Campi, Diœcesis Colonienfis. Extant iam etiam ex maiori parte impressi cum operibus Sancti Bernardi, editionis Antuerpiensis, vt supra vidimus.

Iacobus Merlonus, supra etiam relatus, operibus Sancti Bernardi à se recognitis, & anno 1641. editis, adiunxit.

1. Tractatum de vita & gestis eiusdem Patris, illum ipsum nimirum, qui habetur in exordio Ordinis Cisterciensis.

2. Plurima illustrium virorum de Sancto Bernardo, eiusque scriptis, Elogia, & testimonia.

3. Spongiam malorum, & supersticiosorum operum, nec non, & errorum, quos Sancto Bernardo adfricant, & affingunt centuriatores Magdeburgenses.

4. Parænesim ad sectarios, de Sancto Bernardo cum fructu ab ipsis legendo. In fine autem eiusdem Parænesis, dicit, extrate *Confessio-*

nem Bernardinam, continet multa loca doctrinæ Catholicæ, quæ iam in certas classes digesserit R. P. Theodorus Petreius Carthusianus Colonienfis. De hac confessione, vide etiam ad calcem Bibliothecæ Carthusianæ, inter opera Theodorij Petreij.

5. Chronologiam vitæ, & scriptorum B. Bernardi.

6. In annotationibus ad epistolam 14. Sancti Bernardi perelegantem digressionem facit ipse Merlonus, de commendis, & commendatarijs.

Bernardus Alphonsus, Superatensis monachus, scripsit, *Acuta & grauis Commentaria in Cantica Canticorum, in sensu litterali & morali*: Item vulgari, seu Hispano idiomate, *Tomū alium de Peregrinatione, & Prædicatione S. Iacobi in Hispania*. Denique *Volumen 3. de Imenunitate Ecclesiarum* Quod opus vitis doctissimis summè probatur, tamen si idiomate etiam Hispano conscriptum sit. Quæ omnia defectu medicorum seu sumptuum, author nondum publici iuris facere potuit, sperantur tamen opera cuiusdam Patroni, breui lucem visura. Viuit adhuc Author hoc anno 1649.

Bernardus Britus, Regalis Cœnobij de Alcobacia, in Regno Lusitanæ, Religiosus, Ordinis nostri (suo tempore) decus singulare; vir fuit ingenij summi, memoriæ firmissimæ, studijque continui, & infatigabilis: quem nemo laboribus fractum, aut studijs fatigatum vidit. A prima ætate (non sine virorum Doctorum admiratione) ita se studij immerfit, vt summum in Philosophicis, & Theologicis scientijs, culmen apprehenderis; adeò vt nihil in ijs tam abstrusum, aut difficile reputaretur, cuius intelligentiam non perfectè assequeretur. Cum autem præ cæteris scientijs, se historiæ, & antiquitatum sedulæ inuestigationi applicare videretur, Philippus III, Hispaniarum, & Lusitanæ Rex,

G

nominis

11786

11786
 Confessio
 Canticorum
 Cisterciensis
 S. B.
 163

nominis eius claritate excitus, *Archihistoriographi Regij titulo illum honorans*. Lusitanici Regni historiam iniunxit. Quam sibi demandatam Provinciam, tantâ felicitate ornavit, & promovit, ut omnibus rerum Lusitanarum peritis admirabilem se reddiderit, conscriptis, titulo

Monarchia Lusitana, tribus egregiis tomis in folio, Olisiponæ excusis, apud Petrum Crasbeeck, annis Domini, 1594. & 1605.

Edidit & *Effigies Regum Lusitania*, cum annotationibus, in 8.

Scriptit etiam ad petitionem Superiorum Ordinis nostri (qui in generali Capitulo, anno 1597. celebrato, titulum historiographi Ordinis, illi indulserant) linguâ vulgari. *Historiam Cisterciensem, sex libris distinctam, excusam Olisiponæ, in folio, apud Crasbeeck anno 1602.*

Commentaria insuper edidit, in Micheam Prophetam. Et plura alia. Quæ omnia se vidisse excusa, testatur Reverendissimus Angelus Manriquez, apud Henriquez in Phœnice. Et iterum confirmat in serie Abbatum Alcobaciensium, subiunctâ tomo 2. Annalium Cisterciensium.

Obijt hic Bernardus, anno 1617.

Bernardus Escuderus, Monasterij Vallis Bonæ extra urbem Vall. soletanam, Monachus, pietati, rerumque diuinarum contemplationi impensè addictus, mirè se omnibus amabilè reddidit, maximè, cum nec litterarum scientia, nec humanarum rerum cognitio, neque denique in temporalium functionum administratione industria, deessent; adè ut, concordantibus votis, in Abbatem Monasterij sui electus fuerit. In quo munere, laudabiliter se gessit. Sciens autem, quanti momenti sit, exacta novitiorum in pietate institutio, scripsit,

Meditationum ad novitios, librum insignem, impressum Vallisoleti, anno 1602.

Obijt circa annum Domini, 1608. Henriquez in Phœnice, Qui etiam illum adscripsit

Menologio suo, 13. Octobris; asserens, se habere penes se vitam eius manuscriptam.

Bernardus Gutierrez, Iuris utriusque Doctor celebris, ante Religionis ingressum, at longè celebrior redditus, cum relicto sæculo, & Religionem in Hortensi Cœnobio professus, Iuris prudentiæ solidam adiunxit pietatem, honorumque omnium ac dignitatum contemptum. Romam missus, cum titulo Procuratoris Generalis obseruantia Regularis Hispania, virtute, eruditione, morumque integritate, intimos sibi conciliavit affectus, tam Summi Pontificis, quàm S. R. E. Cardinalium. Quo factum fuit, ut intra tempus 17. Annorum, quibus Romæ egit, præclara, & rarissima Congregationi suæ impetraverit privilegia. In Hispaniam postmodum reuersus, Visiratoris Generalis mox munus accepit, cui cum sedulo vacaret, in Monasterio Nocalensi infirmitate correptus, finem vitæ fecit, anno 1607. Varia reliquit doctrinæ suæ monumenta, ex quibus sunt,

Compendium Privilegiorum Ordinis Cisterciensis, quod eruditis annotationibus illustravit; impressum Romæ, anno 1588. Doctissimus Manriquez, in serie Abbatum Hortensium, ad calcem tomi 2. Annal. Cisterciensis. Compendium hoc vocatur aureum.

De Privilegijs omnium Ordinum Tomus in folio. Cuius tamen vulgationem, mors immaturè superueniens, impediuit. Opus est vastum, & proflus excellens, tractans de Privilegijs in genere, & in specie. Henriquez in Phœnice.

Bernardus Lopezius, Hortensis Monasterij, in Hispania, Monachus, vir acri, & viuaci ingenio excellens, diuinarum æquè ac humanarum litterarum peritissimus. Cui nulla in hisce inferioribus delectatio, nisi in libris euoluendis, ex quibus ingentem & rarissimum doctrinæ thesaurum sibi comparauit, quem cõcionando, & scribendo, liberali manu, proximis suis erogauit,

uit. Scripsit *Theatrum Christi, & Ecclesie, libris 3. distinctum*, editum Madriti, apud viduam Alfonso Martinez, anno 1613. Vbi de Christo, & varijs Ecclesie triumphantis agit. Scripsit quoque *Sermones in præcipuis festis B. Virginis*, anno 1614. Madriti impressos, teste Hippolyto Maracchino, qui earum respectu, huic adscripsit Bibliothecæ suæ Marianæ, anno 1648. Romæ impressæ. Viuebat adhuc Bernardus anno 1626. dum Phœnicem publicaret Henriquez, qui pariter testatur illum *plura alia scripsisse, quæ ipse speret breuiter lucem visura*. Credo tamen nondum esse impressa, eo quod inter ea quæ Hitpanijs admissa sunt, nulla horum fiat mentio.

Bernardus Cling, Abbas Clari campi in Frisia, scripsit *Commentaria super quatuor libros Sententiarum*, quæ solebant asseruari in Campo flando, teste Bunderio in Iudice M. SS. Belgii.

Bernardus de Montgailard, Abbas Aureæ vallis, in Ducatu Luxemburgico, S. Theol. Doctor illuminatus, illustri, apud Valcones, Persinorum familiâ procreatus, iugum Domini sub Cisterciensi strictissimâ reformatione, in Fuliensi Cœnobio, iuuenis amplexus; anno ætatis 18. Eum Henrici III. Francorum Regis Concionatoretem ordinarium, Gallia tota obstupuit. Abbatias plurimas, ac duos etiam Episcopatus, Apamiensem & Andegauensem, humiliter recusauit. Romam, tempore Clementis VIII. Papæ missus, autoritate eiusdem Pontificis, à Congregatione Fuliensi auulsus, & in Belgium directus fuit, vbi, lustris ferè septem, eum Serenissimorum Archiducum Alberti & Isabellæ aula Regia, maximo applausu, Ecclesiasten coluit, & ab ore eius pependit. Quorum pijsimorum Principum iussu, Nizellensis Abbatie, per triennium, & postmodum Aureæ-vallis (primarij per vniuersam Belgicam Monasterij) Ab-

bas, annos supra viginti tres; vtriusque, sed huius præcipuè, in vtroque statu, non tam iustitator, quam de nouo Fundator, iure merito dici potest. *Vir fuit præclarissimus animi & ingenij dotibus ornatus, omniscientiarum genere instructissimus, spirituum discretionemirabilis, hæreses & vitiorum oppugnator acerrimus, & Catholice Religionis assertor inuidus*. Qui etiam à Serenissimâ Infante Isabella, præ cæteris omnibus electus fuit, qui in funeralsi pompâ, Episcoporum, Abbatum, ac Nobilium Belgij generali Conuentu celebratâ. *Oratione funebri, sacris Alberti pijsimi Principis manibus parentauit*: Quæ oratio tantæ fuit elegantie, vt eam postea, dicta Serenissima Infans, typis mandari curauerit; extatque, sub titulo: *Solis Ecclipsati*, Gallicè. Legitur & eiusdem (apud Arnoldum de Ruille in Auctario ad Molanum) *Narratio, de translatione Reliquiarum Sancti Menne Martyris, ad Aurea-vallense Monasterium*.

Scripsit & iussu Alberti Archiducis. *Orationes funebres, Radolphi, & Mathie Imperatorum, Ernesti Archiducis, & augustissima matris illorum, Imperatricis*. Quæ tamen omnia ipsemet suppressit, nec aliquid vnquam publicari permisit.

Hæbat quoque ingentia volumina *Orationum, & Sermorum, de omni materia*, planè melliflorum; quæ pariter, humilitatis amator (exemplo Sancti Guerrici Igniacensis Abbatis) antè obitum suum, in ignem coniecit. Quam iacturam præstantissimi Ecclesie Prælati, alijque doctissimi viri, multum deplorarunt.

Habeo tamen adhuc penes me, *Libellum elegantem constitutionum Regularium*, quas pro Monasterij sui reformatione condidit, & à Religiosis obseruari curauit, non sine fructu eximio.

Philippus Seguinus Caroli loci Religiosus, in libello suo, de scriptoribus Cisterciensibus, huius viri mentionem faciens, scribit illum anno 1590. fuisse Præfectum, seu Decanum Cœ-

nobis Fulienſium in ſuburbis Sancti Honorati Parisijs; virum omnium diſciplinarum ſcientiã præditum &c. Et ſcripſiſſe vernaculo ſermone (circa annum 1588.) *prolixam quandam Epistolam* (quæ tractatus vocari poſſet) *elegantis ac abſolutã verborum cultura elaboratam*, ad Henricum III. Gallorum Regem, quã reſponderet litteris Henrici Regis, quibus illum inſimulauerat ingrati tudinis, quod partes ſuas haud teneret (cum tamen maximis eum beneficijs cumulafſet) quodque in concionibus ſuis, varios & ſiniſtros rumores de eo ſpargeret, &c. his querimonijs, poſtquam in dictã Epistolã doctiſſimè ſatiſfecit Bernardus, Henricum Regem ſuauius obiurgat, ob grauifſima ſua ſcelera in Deum, Eccleſiaſticos Prælatos, alioſque Chriſtianos Principes, nobiles, & populares commiſſa. Propter quã, impoſſibile ipſi eſſe docet, Deum placare, niſi illorum ſibi animos reconciliet, & ad viam ſalutis, per pœnitentiam ſalutarem reuertatur; ad quam amplectendam, multis argumētis, & varijs exemplis eum inuitat. Hæc Seguinus. Qui etiam teſtatur, Epistolam hanc, anno Domini 1589, fuiſſe impreſſam Parisijs, apud Nicolaum Niuelium, & Rolinum Vitry, & propter recensita, continere plura alia lectu digniſſima. Cæterum, obiit Bernardus, non ſine ſummã ſanctitatis opinione, anno 1628. 8. Iunii, ſepultusque fuit in Aureã- valle, antè gradus dormitorij, intra templum (prout ordinauerat) cum ſequenti Epitaphio, quod ſibi ipſi antè obitum deſcripſerat, atque illo intuitu, hic appoſitum;

D. O. M.

*Viri magni, probi, boni,
Chari Patres, filij, fratres,
Accedentes, diſcedentes, adſcendentes, deſcendentes,
Fidete, legite, audite, exaudite:
Hic iacet veſter Bernardus,*

*Cui vos dilecti, qui vobis dilectus,
Miſer, & miſerabilis,
Miſericordiam Domini, & veſtram
Expectans, exoptans, expectans.
Eia! heu! Eia!
Eſtote miſericordes.
Memores eſtote iudicij mei;
Sic enim erit & veſtrum:
Hæc mihi, & vobis hodiè.
Hæc Chariſſimi, hæc perpendite.*

E T,

*Mihi miſero preces pendite.
Abite, Sancti eſtote, & valete.
Expecto donec veniat immutatio mea.
Fratr Bernardus de Montgailard;
Huius Ecclēſiæ Abbas 39. viuendo moriens,
Et, moriendo viuens, ſibi poſuit.*

Exequiã ipſius incredibili populi concurſu, adſtantibus multis Proceribus, & diuerſarum Religionum Prælatiſ, per tres continuos dies, celebratæ fuerunt. Quibus diebus, tres doctiſſimas orationes habuit Reuerendus admodum Dominus, D. Andreas Valadier, Abbas S. Anulphi Metenſis, Concionator, ac Orator celeberrimus; quæ ſimul extant impreſſæ Luxemburgi, apud Hubertum Reulandum, titulo ſequenti: *Les ſainctes Montagnes, & Collines, d'Orual, & de Clarivaux, &c.*

Bernardus (Alijs Renaudus, vel Arnoldus) Abbas Morimundenſis, ſcripſit vitam S. Clodifindæ, quæ habetur in Surio 25. Iulij. Barnabas de Montalbo, Chronic. part. 1. l. 2. cap. 32. vide vide etiam Molanum, eodem die; vbi fateatur plures codices habere Authorem vitæ huius quendam Bernardum Abbatem, licet non nominet Monasterium iſtius Abbatis. Scripſit & conſtitutiones aliquas pro militibus Calatravæ, quæ leguntur in Bibliothecã Regiã S. Laurentij, in Hiſpaniã.

Ad

Ad hunc Renaudum, extat in Monasterio nostro de Dunis, insignis quædam epistola doctrinalis cuiusdam Eremitæ classe 1. nu. 76. Floruit 1332. Obijt verò 1341.

Bernardus de Rivera, Hortensis Monasterij Religiosus, natus in vrbe Hispalensi, summorum ingeniorum tæcundâ matre, à quibus hic etiam non degenerans, editis diuersis egregijs operibus, excellentis ingenij sui acumen satis ostendit. Edidit namque, *Quadragesimalium Concionum tomum vnum*, Burgis impressum, in 4°. anno 1616. apud Ioannem Baresium.

Concionum Quadragesimalium tomum alterum, Vallisoletæ, apud Hieronymum Murillum, anno 1620. excusum.

Apologeticum Fractatum, pro S. Bernardo, circa opinionem de Beatitudine, seu visione animarum, ante vniuersalem Resurrectionem.

Iacobi testamentum, continens nouas & eruditas expositiones 12. Prophetiarum, quas protulit Iacob Patriarcha, dum moriens, filijs valediceret. Prodiit Hispali, anno 1624. Quo in opere, citat.

Commentaria à se elaborata, in tota ferè Biblia; breui (vt creditur) vulganda. Author à paucis adhuc annis in viuus erat.

Henriquez in Phœnice.

Bernardus de Stansuilla (forte Canisvilla, quæ est familia nobilis in Flandriâ) Religiosus Alnensis, in ditione Leodiensi, concinnauit *Bullarium magnum, continens Priuilegia Ordinis Cisterc. ab anno 1098, vsque ad annum 1623.* scripsit & alia quadam opuscula historica. Quæ omnia M. S. asseruantur in Monasterio Alnensi.

Catalogus Bibliothecæ M. S. eiusdem Cœnobij, apud Sanderum, tom. 2. Bibliothecæ M. S. Belgicæ.

Bernardus Vasquezius, Nucalensis Cœnobij in Hispaniâ Religiosus, pietati eruditionem, eruditioni discretionem, & prudentiam iunxit:

quibus & Deo, & Ordinis Superioribus se gratum, amabilem, ac perutilem reddidit. Hinc, Monasterij sui constitutus Abbas, omnium de se expectationi abundè satisfecit. Plura illum scripsisse testatur Montalbus, in Chronicis suis; ex quibus tamen, non nisi vnum recenset librum, cui titulus:

Senectus iuuetutis. Vide Henriquez in Phœnice.

Bernardus de Villalpando, eiusdem Nucalensis Monasterij alumnus, Ordinis Cisterciensis lumen fulgidum; vir fuit doctri: a pietate, ordinisq; zelo, conspicuus; qui, (de Superiorum Licentia) à Venerabili Fiterienti Abbate, Ignatio Firmino (ex eodem Nucalensi Cœnobio pariter assumpto) in Gallias directus, vt inde, quidquid ad Ordinis illustrationem spectare videretur offenderet, sedulò colligeret: amplissimum illud Regnum, non sine grauissimis molestijs & periculis, perambulans, celebriora quæque Ordinis Monasteria visitauit, eorumque antiqua monumenta studiosè euoluens, plurima sanè collegit, quæ non sine ingenti Ordinis damno, & iniuria, tam diu latuerant. Ex quibus postmodum in ordinem redactis, & dispositis, conflauit sequentia:

Itinerarium Ordinis Cisterciensis, Lib. 1.

In quo, quæcunque rara, vel admiranda, quæ in Monasterijs Ordinis nostri, dum Gallias peragraret, animaduertat, descripsit:

Lignum vitæ Ord. Cisterc. Seu, de viris illustribus Ordinis Cisterciensis. Librum vnum.

Historiam insuper Monasterij Superatensis, in Regno Galetia, postea etiam conscripsit. Et plura alia, (teste Henriquez) quæ ad notitiam nostrâ nondum deueniunt, in viuus adhuc erat, dum Henriquez Phœnicem publicaret, anno 1626.

Bernoldus, Cisterciensis Ordinis Monachus; vir, singulari eruditione & pietate plurimum commendabilis, edidit Librum, quem prænotauit: Distinctiones temporum. Vixit anno 1314. Citauit:

tur à Ioanne Gareto, libro de verâ præsentia corporis Christi in Sacramento Eucharistiæ, classe l.vi. etiam à Seguino, in Bibliothecâ Cisterci. Qui tamen non referunt, cuius Monasterij fuerit Religiosus.

Bertramus, Cenobij de Cerreto Monachus, vir in divinis literis eruditus, & in artibus humanioribus nobiliter doctus, & sanctitate conspicuus, Revelationes varias, quas à Deo accepit, literis mandavit, & in volumen redegit. Fertur & alia quedam scripsisse opuscula, quæ tamen nondum prodierunt.

Philippus Seguinus in Bibliotheca, seu libello, de scriptoribus Ordinis nostri, ubi etiam asserit, Massæum lib. 3. Chronicorum, huius quoque Bertrami meminisse.

Bertrandus, Pontigniacensis Religiosus, vir doctus & eloquens, scripsit anno Domini 1247. (iubente Ioanne Abbate suo) historiam insignem, de vita & miraculis Sancti Edmundi Archiepiscopi Cantuariensis, quæ manuscripta reperiuntur in Carolo loco. Ex hac historiam delumptæ sunt Lectiones, quæ (authoritate Capituli Generalis) in omnibus Abbatibus lineæ Pontigniacensis leguntur, in officio divino, de eodem sancto. Philippus Seguinus, supra qui addit, hunc Bertrandum composuisse quoque, antiphonas, ceteraque omnia, quæ in dicto officio toto die leguntur, aut cantantur, etiam hymnos, prout modo extant in Breviarijs nostris.

Bertrandus Thiersier siue, Textor (utroque enim modo seipsum cognominat) Prior Boni Fontis in Thersacia, iuxta Rupem Regiam, Procroij, SS. Theol. Doctor Mussipontanus, scripsit, Assertionem Theologicam, utilissimas, quibus universa quæ ad sacram Doctrinam, seu Theologiam spectant, expli- cantur, ac probantur, & obiectiones solvuntur. Impressæ fuerant anno 1647. Carolopoli, apud Gedeonem Poncelet, Serenissimi Ducis Man-

tuæ, Typographum, in foro Ducali, ad palatium. Dedicatum est opus R. mo Domino Claudio Vaussin, Abbati Cistercij moderno. Porro, univèrsum opus divisum est in 5. Tractatus.

In 1. Agitur, de Deo uno ac trino.

In 2. De Christo, Deiparâ, & Angelis.

In 3. De Principijs ac regulis humanorum actuum, libero arbitrio, concursu, & gratia Dei, ac legibus, & de virtutibus & peccatis generatim.

In 4. De Virtutibus speciatim, id est, Fide, Spe, Charitate, Religione (ubi & de statu Religioso) Iustitiâ, &c. ac peccatis oppositis.

In 5. De Sacramentis in genere & in specie.

Scripsit præterea, & etiam edidit *Disputationem Theologicam in Ianseniana dogmata*, impressam anno 1651. Carolopoli, ubi supra disputationi huic adiecit duos *Appendices*, primum, contra doctrinam Ranutii Gigati (sive Ignatii Huarti Religiosi Alentis, Ordinis nostri, qui scriptum nomine anagrammatico, sic appellat, in Commentario suo ad librum Sancti Bernardi de gratiâ & libero arbitrio) ubi Sanctum Patrem in Iansenij sententiam pertrahere conatur, acriter carpens Cistercienses omnes qui contrarium docent. Verum, hunc Ranutium benè retundit, hic noster Bertrandus Prior Boni fontis.

Appendix 2dus, arguit Authorem quendam qui sub ficto etiam nomine, libellum quendam ediderat, de Gratiâ victrice, in quo Iansenij defendens doctrinam, contrariam tenentes, per contemptum, molinistas nominans, eos satis inciviliter perstringit. Qui tamen hic etiam breviter quidem, sed nervose refutatur.

Porro, ediderat adhuc ante, *librum Controversiarum fidei, contra nostri temporis hereticos. Prout mihi retulit Eximius D. Iosephus Arnolfini,*

Arnolfini, S. Theol. Doctor Sorbonicus, Strifloris obseruantie Ordinis nostri Religiosus, in Relatione M. S. quam anno 1647. ad me misit.

Boynus Abbas Ordinis Cisterciensis, Scripsit, super 4. or. Libros Sententiarum, quorum initium est: Liber de gubernatione Dei & hominum &c. seruabantur in Campo florido, tempore Banderij. Index libb. M. SS. supra citatus.

Bonauentura VVanshy, Religiosus Alnensis, edidit anno 1633. Gallicè, *Vitam Beatae Humbeline, Sororis Germana Sancti Bernardi, & sanctimonialis Ordinis Cisterciensis. Una cum constitutionibus, quas adhuc obseruant Moniales eiusdem Ordinis reformatæ, per Hispaniam.* Louanij, apud Ioannem Oliuiers, in 8o.

Bonavallis. Monasterium est Ordinis nostri, in Delphinatu, Diocesis Viennensis. Huius Monasterij Religiosus Anonymus, ad instantiam Burnonis de Boitone, Prioris sui scripsit *Vitam B. Amedei, Domini Alta Ripæ, Conradi Imperatoris pronepotis, & postea Monachi Bonavallis.* Extat in Bonavalle, & apud Manriquez, vt ipsemet testatur to. I. Annalium, ad annum. 1119. Etat hic Amedæus, Pater B. Amedei Episcopi Lausannensis, de quo supra.

Eiusdem Monasterij Religiosus Anonymus alius, scripsit volumen magnum, 16. capitibus distinctum, de vitâ, & miraculis Beati Ioannis Abbat. Bonavallis, & postea Valentinenfis Episcopi. Seruatur in Bonavalle, sed truncatis aliquot prioribus capitibus.

Bonifacius Simoneta, natione Italus, patriâ Mediolanensis, Abbas Monasterij Sancti Stephani de Cornu, Ordinis Cisterciensis, in Diocesi Cremonensi (aliâs, Placentinâ) genere nobilis, sed virtute præstantior, Theologus & Philosophus celeberrimus, & in diuinarum scripturarum lectione assiduus, nec non & an-

tiquitatum rerum Ecclesiasticarum callentissimus, scripsit *Commentarios in persecutionum Christianarum, Pontificumque historiam, à Sancto Petro, vsque ad Innocentium 8. 6. libris distinctum.* Opus est rarum, & curiosum, impressum 1. Mediolani, anno 1492. apud M. Antonium Zarotum, Parmenium; teste Possleuino. Postmodum verò iterum 1509. Basileæ, typis Nicolai Kessler, dicatum Carolo VIII. Francorum Regi. Cuius editionis exemplar vidi in Bibliothecâ Baudeloënsi, Gandau. Prodiit & alibi, in Germaniâ, opera Hieronymi Ducalis, qui illud dedicauit Martino Abbati Veteris Cellæ, in Misniâ. Extat & M. S. in diuersis Bibliothecis. Author Bibliothecæ Pontificiæ testatur se illud vidisse Cisterci. Carolus Emanuel Maldura, S. Theol. Prof. flor in Cœnobio Sanctæ Crucis in Hierusalem, Romæ, in relatione anno 1647. ex vrbe ad me misit, scribit, illud quoque asservari M. S. in Cœnobio Aquæ frigidæ, iuxta Lacuna Lacium in Italiâ. Vt autem Lector melius cognoscat, quidnam specialiter toto hoc opere contineatur, exhibebo hic totum frontispiciû, editionis Basileensis: *Bonifacij Symoneta diui Ordinis Cisterciensis, cornu abbat, viri vndeque doctissimi, de Christiana fidei, & Romanorum Pontificum persecutionibus, opus penè diuinum, & inestimabile; in quo sparsim habentur hæc infra scripta:*

Primo, Oratio Theologica ad Deum Opt. Max. pro felici huius operis auspicio. Epistola dedicatoria ad Carolum. 8. Francorum Regem, vbi plura de Galliarum moribus & gestis, deque officio boni principis disputat.

Alia epistola dedicatoria: in quibus multa ex Philosophia penetrabilibus, de antiquorum portentis & miraculis depromit.

Orationes tres, in quibus comparantur tres principales totius Orbis sectæ; quarum 1. habet Christi vitam, & fidei nostræ præstantiam. 2. Moysis instituta & miracula. 3. Mahometi vitam, & legum eius deliramenta.

Vita,

Vita & mores omnium Romanorum Pontificum, & quo in statu sub quolibet, Republica Christiana fluctuaverit.

Epistola CCLXXIX, quarum qualibet, in se continet.

1. *Historiam aliquam remotiorem, ex Græcis vel Latinis scriptoribus.*

2. *Membrum, vel partem aliquam in humano corpore, morbosque eius, & remedia, à vertice usque ad plantam pedis.*

3. *Locorum eorum ex Cosmographia descriptionem, quibus in epistolis utitur.*

4. *Vt plurimum, secretum aliquod ex magia naturali.*

In ultimo vero libro Astronomia, Chyromantia, & Phisyonomie mathematica, & experimenta docentur, minime vulgaria.

Est etiam insertum, Breviarium Dulcini Præsbyteri, super singulis tum epistolarum, tum aliorum capitulis.

Item, Regesta duo: secundum ordinem alphabeti, quorum alterum, Momenclaturam Pontificum: Alterum verò totius operis materiam siliatim & absque negotio insinuat. Hæc omnia in fronte inscripta.

Cæterum, Reuerendissimus Caramuel, in Theologia Regulari lib. 1. dist. 34. n. 340. huius Authoris mentionem faciens, affirmat, illum in scientiâ naturali ita excellisse, ut omnes debeant ei fauces submittere. Floruit autem anno 1490. Fuitque nepos ex fratre Ioannis Simonetæ, qui scripsit libros 3. de rebus gestis Francisci Sfortiæ, Ducis Mediolanensis. Vide etiam auctarium Auberti Miræi, de scriptoribus Ecclesiasticis, cap. 528. Seguinum, in Bibliothecâ, & Symonem Carpentarium, Parisiensem, in Epistola liminari, libri 1. Epistolarum Dathi. An verò præter hæc aliud quidpiam scripserit, nondum comperi.

Opus tamen memoratum Bonitacij, de persecutionibus, translatum etiam est in linguam gallicam, per Octavianum de S. Gellais, Epif-

copum Angolsimensem, & Parisiis impressum, hoc titulo: La persecution de L'eglise, & des Sorciers Euesques, translate per Octavian de S. Galais, & c. in 4. Extat huius editionis exemplar in Bibliothecâ Regiâ Parisiis, impressione antiquâ in pergamento, teste L'abbeo, in Supplemento 9. n. 129.

Brando. Vide infra Ioannes Brando.

Buchardus, abbas Balerna, & postea, Bella-valli, in Comitatu Burgundiæ, scripsit Caput 14. & ultimum libri 4. vitæ Sancti Bernardi, conscripti à Guilielmo Sancti Theodorici: quod caput rectè dici posset, Prefatio ad dictum librum. Extat etiam eius Epistola ad Nicolaum Monachum (postea Sancti Bernardi notarium) dum relicto Ordine Cluniacensi, Claram-vallem intrare deliberaret. Ex quibus opusculis, patent eius doctrina, & acce ingenium.

Scripsit & alia quædam, de quibus Sanctus Bernardus, epistola 146. (quam ad illum scripsit) tale perhibet testimonium. Ignitum eloquium tuum vehementer, & ignitum illo igne, quæ Dominus misit in terrâ, Legi illud, & concaluit cor meum intra me. Benedixi illi fornaci ex qua huiusmodi scintillæ evolassent. Nonne cor tuum ardens erat, dum illa dicebas? Bonus homo, de bono thesauro suo profert bona. Si laboravi in te, ut tu humiliter memoras, non me piget & c. Huius Buchardi opuscula plura recentent antiqui Catalogi librorum Abbatie Balernensis, ut scribit Longelinus in notitijs suis. Ego tamen Catalogos hos assequi non potui.

Buellensis Monasterij in Hybernia, Monachus Anonymus, appendicem adiecit Annalibus rerum Connacensium, usque ad annum 1253. quo vixit tempore. Liber M. S. extat in bibliotheca Golloniana, Iacobus Waræus, Tract. de scriptoribus Cisterciensibus in Hybernia, referente R. Patre Guat-

Guardiano Recollectorum Hybernicorum
Lovanij.

C.

CAducanus, Abbas Landefidentis, Ordinis Sancti Benedicti, veterum Britannia Regum sanguine oriundus, Frater Ottreoli, Galveiorum Principis, vir egregie doctus, & ob omnium scientiarum, maxime Theologicarum notitiam, valde celebris, ut Cambriae Annales testantur. Qui anno 1215. Ecclesiae Bangorensis Episcopus consecratus est: sed caelestis contemplationis amore tactus, anno 1246. de licentia Gregorij Papae 9. Episcopatu se abdicans in Dorensi Monasterio, Cisterciensibus se aggregavit, ubi reliquum vitae in sanctis meditationibus, & diurnis ac nocturnis psalmodiis, consumpsit, & post mortem, honorifice tumulatus est, hos pios ingenij fetus post se relinquens: *Speculum Christianorum, lib. 1. Dominus in Evangelio dicit, qui ex Deo est &c. Homiliarum librum 1. & alia quaedam.* Vide Pitsaeum, Seguinum & Jongelinum in Purpura Sancti Bernardi. Obiit sanctitate clarus, cuius intuitu, Menologio Cisterciensium adscriptus est 18. Iunij. De hoc etiam agit Harppfeldius, centuria 13. cap. 30. in fine.

Casarius, vulgo cognominatus Heisterbachensis, novitiorum instructor, & postmodum Prior Monasterij Vallis Sancti Petri, vulgo Heisterbah, Diocesis Colonienfis, iuxta Bonnam, ubi anno 1199. monasticam vestem induerat, & postea pietate & doctrina celeberrimus evituit. Scripsit plurima, ex quibus impressa extant sequentia:

Libri 2. in gratiam novitiorum, simplici & aperto sermone conscripti, de vitis, miraculis, & exemplis virorum ac mulierum sanctitate illustrum, sui temporis, Monachorum praesertim, ac Monialium Ordinis Cisterciensium. Coloniae 1591. & alibi saepius. *Ho-*

Bibliothec. Ord. Cist.

milia, seu conciones eius morales, super omnes dominicas, & festa totius anni. Quas in 4. partes distributas. Coloniae typis Petri Henningij, anno 1615. publicavit Ioannes Andreas Coppenstein, Ordinis Sancti Dominici, titulo, *fasciculi moralitatis.* in 40.

Libros eius 3. de vita & miraculis Sancti Engelberti, Coloniensis Archiepiscopi, & martyris, completos anno 1237. primo edidit Surius; & nuper iterum R. D. Aegidius Gelenius, ad Sanctum Andream Coloniae Canonicus, una cum notis, & auctario, a se illustratos, anno 1633. Haec sunt quae hactenus impressa cognovi.

Præter quæ, extant Coloniae (testibus Montalbo, & Draudio, in Bibliotheca sua) *Commentaria ipsius M. S. in Syrachidem, seu Ecclesiasticum, libris 9. distincta.*

Item in Cœnobio Veteris montis, *Chronicon Episcoporum Colonienfium.*

In collegio Societ. Iesu Brugis, *Dialogus inter capitulum, monachum, & novitium.*

Dicitur quoque extare in Cœnobio Bonæ Spei, Ord. Præmonstrat. in Fannoniâ volumen sermonum ipsius ad Monachos, sed credo esse Cæsarij Arelatensis Episcopi. Libri miraculorum eius extant in Cœnobio Alnensi. Cæterum, omnia sua scripta ipsemet recenset in epistola quadam ad Petrum Priorem loci S. Mariæ, quæ fasciculo moralitatis iam dicto præfixa legitur, hoc tenore:

I. Primo omnium in adolescentia mea, paucis admodum sermonibus prælibatis, ad exercendum me, *super verba Ioannis, ubi in Apocalypsi dicit: Signum magnum apparuit in celo, mulier amicta sole, & luna sub pedibus eius, & corona stellarum 12. in capite eius: scripsi libros duos, septemplexiter eundem versiculum exponens.* Huius opusculi prologus sic incipit. *Licet hac clausula à Doctoribus catholicis, multifarie, multisque modis sit explanata, &c.*

H

II. In-

II. Insuper, super verba eiusdem Ioannis, ubi dicit, circa principium Euangelij sui, Verbum Caro factum est, & habitavit in nobis, scripsi sermonem unum, ex singulis litteris verbi significati sacramentum eliciens, quem homilij de festiuitatibus sanctorum interui.

III. Item, super locum illum Salomonis, ubi dicit: Oritur sol, & occidit, & ad locum suum reuertitur: scripsi sermones duos, vnum allegoricè, alterum moraliter.

IV. Item, super verba Salomonis, ubi dicit: sapientia adificauit sibi domum, excidit columnas 7. scripsi sermonem unum, de Theologia, qui sic incipit. Triplex est sapientia, &c.

V. Item, super verba Abacuch, ubi dicit: Elevatus est sol, & luna stetit in ordine suo; scripsi sermones duos, unum allegoricè, alterum moraliter.

VI. Item, super verba illa libri Iudicum: Stella manentes in ordine & cursu suo, pugnauerunt contra Sisaram: scripsi sermones duos; unum allegoricè, alterum ad Monachos.

VII. Item, de statione solis sub Iosue; & de regressu solis sub Ezechia; & de obscuracione solis in passione Christi, scripsi dialogum modicum, philosophicè.

VIII. Item, super verba libri Regum, ubi scriptum est: Et invocavit Isaias dominum, & reduxit umbram per lineas, quibus iam descenderat in horologio Achaz, retrorsum decem gradibus: scripsi sermonem unum, qui sic incipit: In hac figura latent diuina incarnationis sacramenta.

IX. Item, super sequentiam illam solennem: Aue praclara maris stella; scripsi expositiuiculam unam.

X. Item, super psalmum, Fundamenta eius in montibus sanctis, scripsi sermones septem.

XI. Item, de precipuis solemnitatibus totius anni, scripsi sermones multiplices, in capitulo recitandos.

XII. Item, super Salomonis canticum, quod cecinit in laudem mulieris fortis, scripsi ad honorem Dei Genetricis sermones 22. Vbi super versiculum illum. Quae fuit lanae & linum, putans ita esse in textu

posui, tubetur morte mori, quisquis induerit vestem lanae linoque contextam: quod & correxi.

XIII. Item, super 14. tempora Salomonis: tempus nascendi, & tempus moriendi &c. scripsi sermones 14. seruato ordine solemnitarum, ita ut primus sermo sit de Adventu Domini; ultimus vero de omnibus Sanctis. Huius operis praefatio sic incipit: Omnia tempus habent, &c.

XIV. Item, super verba illa Ecclesiastici, ubi dicit: Altitudinis firmamentum, pulchritudo eius; vsque ad illum locum: vide arcum, & benedic qui fecit illum, scripsi sermones vndecim. Huius operis praefatio dirigitur ad Godefridum Priorem de Bergis.

XV. Item, super verba illa Domini, Accepit Iesus panes, & cum gratias egresset, distribuit discumbentibus, scripsi sermones 2. vnum allegoricè, & alterum moraliter, 15. genera panum ex iisdem verbis eliciens, & totidem praecipuis solemnitatibus anni eisdem sermones adaptans.

XVI. Item, ab illo loco euangelij, Angelus Gabriel missus est ad Mariam, usque ad eum locum, ubi Saluator vertit aquam in vinum, seruato ordine historiae, edidi homilias morales 18. Huius operis prologus est: Fasciculus Myrrha dilectus meus mihi, &c.

XVII. Item, scripsi dialogum magnum visionum, atque miraculorum. Huius, libri sunt 12. Prologus sic incipit: Colligite fragmenta ne pereant.

XVIII. Item, ab eo loco, ubi Dominus ad nuptias veniens aquas convertit in vinum, usque ad ultimum Dominicam Adventus, super omnes lectiones dominicales euangelij, scripsi homilias morales, numero 64. Huius operis Prologus sic incipit: Botrus Cypri dilectus meus mihi.

XIX. Item, scripsi actus passionem, & miracula Domini Engelberti Colonensis Archiepiscopi. Huius operis epistola ad successorem eius, Dominum Henricum Antistitem dirigitur. Huius operis meminit Molanus in annot. ad Martyrologium 7. Nouembri.

XX. Item, super lectiones Euangelij, quæ leguntur per circulum anni, in festiuitatibus Sanctorum, in quibus 12. lectiones habentur in ordine nostro, scripsi homilias morales 33. Huius operis prologus sic incipit: *1a. ob diligebat Ioseph, super omnes filios suos.*

XXI. Item, super verba Salomonis in Canticis Canticorum, ubi dicit: *Qua est ista qua progreditur sicut Aurora consurgens, &c.* scripsi ad honorem Dei Genitricis Libellum vnum. Huius operis prologus dirigitur ad Alardum presbyterum & Monachum.

XXII. Item, de transfiguratione Domini, scripsi homilias duas; vnam sub typo dialogi allegoricè, alteram moraliter. Huius operis præfatio est ad Hermannum Priorem de Clauistro.

XXIII. Item, scripsi super passionem Domini secundum omnes Euangelistas, homilias morales 8. Huius operis prologus destinatur ad Petrum, & Alexandrum, Priores,

XXIV. Item, ad petitionem cuiusdam Henrici Clerici, scripsi quasdam orationes cum collectis, super horas canonicas.

XXV. Item, scripsi contra hæreticos huius temporis, & errores eorum, dialogum unum.

XXVI. Item ad petitionem Domini Conradi, quondam Abbatis de loco S. Mariæ, ad honorem eiusdem Virginis exposui psalmum 23. Item, psalmos 44. 47. 84. & 147.

XXVII. Item, scripsi volumen diversarum visionum & miraculorum, libros 8. Huius prologus sic incipit: *Qui infirmus est, olus manducet.*

XXVIII. Item, super psalmum, *exaudiat te Dominus*; scripsi librum unum, cuius est prologus ad Canonem monachum.

XXIX. Item, scripsi epistolam satis longam, contra hæresin de Lucifero, ad petitionem Ioannis Tortoris hæreticorum.

XXX. Item, scripsi homilias euangelicas super ferias quadragesimæ, num, 36. nam de transfiguratione duas, & super passionem Domini 8. dudum scripseram.

Huius operis prologus ad Efferendum monachum Clari campi destinatur.

XXXI. Item, super psalmum, *Beati immaculati, Sermones 22.* Huius operis præfatio sic incipit: *Diu est, quod psalmum 125, exponere cogit. a veram, à fratribus rogatus.* Primus autem sermo sic incipit: *Vt ait in expositione sua Casiodorus.*

XXXII. Item, scripsi super Cantica graduum expositionem satis prolixam. Huius operis prologus sic incipit: *cum ad petitionem fratrum, psalmum 118. exposuissem: videlicet, Beati immaculati &c. & eandem expositionem disciplina regulari, & maxime ordini nostro prout placuit, adaptassem, &c.* Primus autem psalmus sic incipit: *Titulus huius psalmi est, Canticum graduum, quo titulo psalmi subsequentes prænotantur.*

XXXIII. Item, exposui psalmum, *Credidi propter quod locutus sum,* de Sancto protomartyre Stephano.

XXXIV. Item, descripsi vitam B. Elisabeth Lantgravia, ad petitionem fratrum domus Teutonice de Marpurgh, quæ sic incipit: *Venerabilis Elisabeth.*

XXXV. Item, scripsi sermonem de translatione eiusdem, qui sic incipit: *Non potest civitas abscondi super montem postica.*

XXXVI. Item scripsi super Ecclesiasticum 9. Libros. Ex quibus 1. sic incipit: *Cupiens vir prudens, ad edificationem posterorum, aliquid exemplo Salomonis de sapientia scribere sapienter, & hoc ex propriis viribus fieri non posse recognoscens, omnem sapientiam à Deo esse confitetur, utpotè totius sapientia authore.* Capitales litteræ librorum coniunctæ, nomen dictante repræsentant,

Floruit Cæsarius circa annum 1200, quo tempore à Carolo Villariensi Abbate 8. evocatus Prioratum ibidem administravit: resignante autem Carolo Abbatialem dignitatem, Cæsarius quoque ad professionis locum reversus est, ubi anno 1222. Dialogorum libros ab-

solvit. Obiit verò sanctitatis opinione illustris, ideòque Menologio Cisterciensi adscriptus, ad 25. Septembris. Vitam Cæsarij plures ediderunt nominatim. Iacobus Ficherus, qui etiam Apologiam pro operibus eius, seu scriptis publicavit.

Camera Beatae Mariae, Monasterium est Sanctimonialium Ordinis Cisterciensis, in Brabantia propè Bruxellas. Huius Monasterij Cōfessarius, vel Capellanus quispiam, Ordinis eiusdem Monachus anonymus, scripsit:

Vitam Beati Bonifacij Episcopi Lausannensis S. Theol. Doctoris, eiusdemque in Academia Parisiensi Professoris, &c. Qui in Camera (assumpto habitu Cisterciensi) obiit, & etiamnum quiescit. Vitam hanc edidit Chrysothomus Henriquez in fasciculo Sanctorum Ord. Cist. Lib. 1. dist. 32. non nihil tamen alteratam asservatur autem M. S. in Camera B. Mariae. Huius S. Episcopi reliquiae anno 1603. per Mathiam Hovium Archiepiscopum Mechliniensem, elevatae fuerunt quas Deus varijs ut fertur) miraculis honoravit Henriquez in Menologio, 19. Februarij.

Campus Liliorum vulgo, Lilienselt, Abbatia est Diocesis Pataviensis, in Austria, Huius Cœnobij Religiosus quispiam, anno 1645. (nomine Campililiensis scholæ) edidit *Synopsim regulæ S. Benedicti*, commendatam à perillustri & eximio Domino Caramvele in capite suæ Theologiæ regularis, ubi ex eadem synopsi tabulas quasdam producit, quibus pulchrè ostenditur Convenientia Ordinis, quem per totam regulam suam S. Pater Benedictus observat.

Candidus Furlongus, familia nobili Wexfordiæ in Hybernia natus, haustus in patria studiorum rudimentis, in Galliam transfretavit, indeque in Italiam, ac tandem in Hispaniam perrexit ubi Cisterciensium Monachorum conversatione delectatus, iisdem in Nucalensi Cœ-

nobio se adiunxit, ubi omnium prorsus solidarum virtutum se vivum præbens exemplum, ceteris confratribus admirationi fuit. Professione firmata, ad philosophica, ac deindè etiam ad Theologica studia Salmanticam transmissus, iisdem iam non mediocriter excultus, in patriam directus est, animarum salutis operam suam (quoad fieri posset) laturus. Cui etiam totis viribus incumbens; universas regni provincias docendo & prædicando pertransibat, non sine ingenti animarum lucro: Deo præsertim doctrinam eius varijs signis & prodigijs. confirmante. In tantum, ut etiam Iacobus Angliæ Rex, horum miraculorum fama motus, Candidum ad se vocaverit, oculis explorare volens, quod auribus perceperat: id quod etiam ad ipsius vitæ Dei votum feliciter successit, ut laus in vita narratur. Quo factum fuit, ut Rex sanctitatem eius reveritus, cum honore eum ad propria remiserit, sicque commoditatem etiam præbuerit, instantius proximorum salutis vacandi. Numerus eorum quos ex hæresi ad Catholicæ Ecclesiæ gremium reduxit, quatuor millium numerum excessisse fertur. Obijt meritis gloriosus Wexfordiæ, anno 1614. quem Deus postmodum adhuc varijs miraculis honoravit; quorum non infimum fuit, quod post aliquot mensium sepulturam, corpus eius adhuc integrum & incorruptum inventum fuerit. Scripsisse fertur ascetica quædam, ex quibus tamen hæcenus nihil vulgatum fuit, præter insignem quandam orationem, ad formam Epistolæ ad S. Malachiam Archiepiscopum Hyberniæ. Et

Aliam ad S. Bernardum, Quas orationes ex Hybernia Claram vallè misit, ut sepulchris sanctorum adpenderentur. Vitam Candidi vulgavit Henriquez in fasciculo, quam ego Flandricè reddidi. Nota, tametsi paucissima sint, quæ hic Candidus scripsisse refertur; quia tamen Henriquez in Phœnice iam pridè illum scripto-

scriptoribus ordinis nostri ad censuit, me non debuisse eundem hic excludere; præsertim quod viri sanctitas postulare videatur; ne vel minimum pietatis monumentum, ab illo scriptis mandatum, à posteriorum excidat memoria.

Capitulum generale Cisterciense, constitutione pluribus annis, pro bona Ordinis gubernatione Cistercij las, & à diuersis Pontificibus approbatas, an. 1490. Diuisione imprimi curauit. Habentur etiam eadem constitutiones M. S. in omnibus ferè Monasterijs Ordinis. Eas ego Dunis sæpius legi, imò & in compendium à me redactas adhuc asseruo.

Cari-campi Cœnobij in Belgio, Religiosi quidam anonymi, conscripserunt in signe chronicon Monasterij sui, quod omnibus Belgij chronographis (maximè Arithesia) solet esse familiare. Ex quo (inter alios) plura desumpsit Ferreolus Pocius, quæ chronico suo Belgico inseruit: nominatim, quoad gesta Clarissimorum Comitum Sancti Pauli, quorum plures in hoc Cœnobio sepultiacent; prout etiam Duces aliquot Vendominenses. De quibus propterea sequentes ibidem leguntur versus, quos pariter Locrius refert:

Clara domus multos condit tellure sepultos,

Paulinos Comites, Vendominosque Duces.

Est autem Cari-campi Monasterium in finibus Arthesiæ situm, quod anno 1137. ab Hugone Sancti Pauli Comite fundari captum, Monachos cum primo Abbate recepit ex Pontignaco, anno demum 1141. quo propterea in omnibus antiquioribus Ordinis chronologijs recensetur, ut rectè notat Reuerendissimus Manriquez, tomo 1. annalium Cisterc. ad hunc eundem annum. Id quod specialiter hic adnotandum duxi, quia recentiores quædam Chronologiæ, ad annum 1137. illud (malè) referunt. Nam etiam Miræus in Chronico Cisterciensi,

fol. 104. apertè testatur, antiquum Cari-campense Chronicon quod apud se habuit Locrius, referre, cœnobium hoc demum fuisse constructum anno 1141.

Carolus Borlutus, vid. Gerardus Borlutus, sic enim vocabatur, & non Carolus pro vt per subreptionem posui in primâ editione.

Carolus à S. Maria, prior Monasterij S. Bernardi, in suburbano S. Honorati Parisijs, scripsit tractatum de viris sanctitate illustribus, congregationis Fulienfis, Ordinis Cisterciensis: quem sæpius citat, imò fere totum Menologio suo spatium inseruit Henriquez.

Carolus Mydelton, natione Anglus, sed Ordinem nostrum Cisterciensem professus in Prioratu Sancti Saluatoris Antuerpiæ, vbi auorum Nobilitati ac virtuti, moribus optimè respondens, omnibus se valdè amabilem reddit. Typis præparauerat, Librum consolatorium, Infirmis ac Moribundis valdè vtilem, ex optimis aut horibus collectum, teste Auberto vanden Eede, Bibliothecæ ecclesiasticæ Auberti Miræi, parte 2.ª cap. 236. At mors interveniens, hominem abstulit, & (vt intelligo) impressionem impediuit. Obijt anno 1650. 12. Martij.

Carolus à Sancto Paulo, ex Abbate, & Superiore Generali Congregationis Fulienfis, Ord. Cisterc. circa annum 1642. nominatus à Rege Galliæ Episcopus Abrincensis, Vir fuit non minus prudentiæ & virtutis commendatione, quàm omnigenæ eruditionis & eloquentiæ, laudè clarissimus, qui (vt testatur Petrus à Sancto Romualdo in epistolâ dedicatoriâ tom. 1. sui thesauri chronologici) plura scripsit illustria opera, quæ sunt insignes thesauri eloquentiæ doctrinæ, & pietatis. Ex his, reperi sequentia:

Geographiam sacram, siue notitiam Episcopatum: Ecclesiæ vniuersæ: Impressam Parisijs anno 1641. apud Sebastianum Cramoisi, cum tabulis æneis.

Tabulam eloquentia Gallicè impressam Parisijs, 1632. in 8. gallicè. In hoc opere ostendit Author, 1. in quo consistat perfectio bene discurrendi & scribendi. 2. agit de verbis & periodis boni discursus. 3. de stylo, 4. de partibus alicuius discursus. 5. de inuentione, & materia ad ampliandos discursus. 6. de ornatu, & Maximis quibusdam necessariò obseruandis in omni bono discursu.

Templum felicitatis. Opus est, ornatum varijs & curiosis Iconibus, repræsentantibus omnia & singula, quæ hominem possint reddere verè felicem in hac vita: quæ postmodum excellentibus discursibus exponuntur, quibus ostenditur veram hominis felicitatem in hoc mundo consistere, in perfectione & tranquillitate spiritus, qua per veram contemplationem, & amorem, Deus ipse possidetur, &c. Quia autem hæc felicitas & tranquillitas spiritus per pàssiones varias turbatur, idèd fusè agit Author, de passionibus animæ, seu spiritus. Prodiit Parisijs, in magno 4. dedicatum Regi Galliæ, anno 1630. apud Claudium Cramoisiij. Reliqua huius Authoris opera ad notitiam meam non peruenerant.

Carolus de Vifch, huius libri Author, Furnis in Flandria, natali solo, humanitatis studijs absolutus, & Duaci postmodum Philosophiæ eminentissimo studio, Monasticum Ordinis Cisterciensis habitum indui in Monasterio de Dunis, anno 1618. Hinc rursus anno 1621. ad Theologiæ studium Duacum transmissus, anno 1625. Baccalaurei formati titulo ibidem insignitus fuit. Anno 1629. vnà cum alio Monasterij nostri Religioso, in Germaniam directus, (ad petitionè R. Abbatis Campensis, Vicarij Generalis per tractum Rheni) Theologiam moralem docui in Monasterio Ebitbacensi, Moguntinæ Diœcesis apud Rhingios: vbi conscripsi, & Religiosis prælegi.

Tractatum amplum, in plures distinctiones subdiuisum, de voto, & voti relaxatione. In quo fusè egi de votis Monasticis.

Itè. *de Sacramentis in Genere, de Baptismo, Confirmatione, Eucharistia, & de Missa, ac de Pœnitentiâ, pro parte* Quam tractationem perficere non potui, ob dispersionem Conuentus Ebitbacensis, per Suecos Imperii vastatores.

Scripsi adhuc in Germania residens. *Tractatum breuem de Legibus, Item alium, de Iustitiâ, & Iure.* Quæ omnia adhuc penes me habeo M. S.

Historiam etiam Monasterij Ebitbacensis, cum serie continuâ omnium Abbatum: cui inferni foundationes breues aliorum aliquot Monasteriorum, quæ ex Ebitbaco prodierunt; vt, Seonauigia, in Palatinatu Electorali; Otterburgi, in Palatinatu inferiori; Montis Sancti Disibodi, in Ducatu Bipontino; & Castri Aquilæ, seu, Arensburgh, in VVetterauiâ. Cuius historiæ copiam nonnihil contractam, tradidi Gaspari longelino, qui eandem edidit de verbo ad verbum, Colonia, in notitia Abbatiarum Ordinis Cisterciensis, intantum, vt cum agens de 2. Abbate, dicerem me de illo fusius agere in historia mea Ebitbacensi, eadem verba repetat, cum tamen ipse historiam illam nunquam viderit, sed ego à me compositam adhuc apud me habeam M. SS.

In Belgium redux, conscripsi *historiam Abbatie Thosana, eiusdemque vniõnem cum Episcopatu Brugensi, & eodèd rursus separationem.*

Foundationem item prioratus VVaerschotau, in Diœcesi Gandensi, cum serie omnium Priorum. Nec non, &

Foundationes, ac progressus, cum serie omnium Abbatissarum, Monasteriorum Sanctimonialium Speculi B. Mariæ, vulgò, Groeninghe, in ciuitate Cortracensi; & Vallis Cœli, in ciuitate Dixmudana. Has quatuor foundationes, seu breues historias, edidit sparsim suis locis, in auctario ad tomum 3. Flandriæ illustratæ, Antonius Saaderus, Canonicus, & Schola-

Scholasticus cathedralis ecclesiæ Iprensis.

Scripti etiam lingua Flandro-belgica, opus amplum pro instructione religiosorum, in 3, vijs perfectionis (purgatiua, illuminatiua, & vniuersa) distinctum 25. concionibus prolixis (quibus postea adieci 5. alias.) Quod M.S. extat apud me, & pro maiori parte apud Moniales Vallis Cæli, Dixmudæ, quibus per annos 12. continuos fuit à sacris confessionibus, & spirituali directione.

Præterea, Vitæ BB. Ligerij, & Fulconis, primorum Abbatum, & fundatorum Cœnobij nostri de Ounna à Chrystomo Henriquez breuiter conscriptas Hispaniè, ad antiqua monumenta domus nostra collatas, pluribus in locis emendauit, notabiliter auxit, ac Flandricè reddidit, in gratiam quoque sanctimonialium Vallis Cæli, apud quas asseruantur M.S. Conscripsi etiam Latine, vitam R. Adm. Domini Adriani Cancellier Abbatis Dunensis 39. quam imprimi feci Brugis typis Nicolai Breigelij. 1655.

Vitas quoque B. B. Eberardi de Commedâ, & Kibardi de Frisia Monachorum Ordinis nostri Sanctitatis opinione illustrium, ex M. SS. codicibus antiquis erui, & publicauit. Ibidem ut supra.

Alani magri de Insulis, Doctoris Vniuersalis, Opera Moralia, Parænetica, & Polemica, rineis & blattis crepta recognoui, varièque illustraui, & tandem anno 1653. publicauit. Antuerpiæ, typis Guallielmi Leleini. in folio.

Bibliothecam hanc Scriptorum Sacri Cisterciensis Ordinis, magnâ laboribus & sumptibus concinnatam, excudi primò feci anno 1649. Duaci typis Ioannis Serrurier in 4. Cui subiunxi Chronologiam antiquam Monasteriorum Ordinis nostri, à me completam. Paulatim plura daturis, si vitam & sanctitatem conferuare, dignetur Deus.

NOTA.

Porro erunt fortè, quibus displicebit, quod propria

hic scripta recensuerim, & me ipsum scriptoribus ordinis adnumerauerim: at in meritò, quandoquidem communiter omnes tam veteres, quam recentiores simile scripti genus pertractantes, idem pro more semper habuerint, meque in hoc præiuerint, ut patet in Diuo Hieronymo, Gennadio, Honorio, Sigeberto, Trithemio, Syluestro Maurolyco, Petro Ribadeneira Societ. Iesu, Theodoro Petreio, Carthusiano, Ioanne Pitæo, Antonio du Verdier, Chrystomo Henriquez, Valerio Andrea, Antonio Sandero, & alijs plurimis, etiam nostri ordinis, ut huius libri beneuolus lector deprehendet. Accedit, quod passim alios etiam adhuc superstites, ad bibliothecam hanc admisirim, ideòque iure potuerim meipsum non excludere. Denique per hoc Superiores, aliique confratres, temporis à me expensationem habebunt.

Casa Marij, clarissimum est Cœnobium Italiæ, haud longè à Ciuitate Verulanenensi, anno 1605 fundatum pro Benedictinis nigris, sed anno 1140. Cisterciensibus attributum, ex quo, innumeri, ferè, viri sanctitate & doctrina illustres prodierunt: Quorum pleraque adhuc litteraria monumenta, omni disciplinarum genere referta, in ipsius Cœnobij Bibliotheca conseruantur, aut saltem, ab annis aliquot extiterunt, ut testatur Author cuiusdam antiqui Chronici, apud doctissimum Vghellium, Italia Sacra, tomo 1. inter Episcopos Verulanenses, fol. 290. Cuius Chronici verba, cum eximiè commendent doctrinam & sanctitatem Monachorum eiusdem Cœnobij, visum fuit hic attexere: Sacri huius Monasterij Casa marij, litteris & sanctitate florentissimi, præconia recensere, haud poterit nostri breuitas instituti.

Scimus enim quam plurimos Mira sanctitatis fama Monachos germinalisse, innumerosque in omni disciplinarum genere exinde eruditissimos pullulasse. (a) Afferuantur enim in vetustissima loci illius Bibliotheca volumina Manuscripta, præcipuos Sacra Scripturæ libros, tum noui, tum veteris testamenti, studio Monachorum expositos, continentia, (b) ad Monachos bu-

(a) Nota. (b) Insigne encomium Monachorum Casæ-Marij.

ius Cœnobij. seu ad diuina oracula in maximis Regiminum difficultatibus, Principes & Imperatores, quin & ipsos summos Pontifices conuenisse scimus. Sapius namque ibi conuenit Paschalis Papa 11. Eugenius Tertius (qui antiqum Monasterij eiusdem ecclesiam consecrauit) nec non & Alexander 3. impij Imperatoris persecutionem declinans, & Lucius 3. Innocentius tertius, illiusque successor, Honorius 3. & Gregorius nonus, qui Giraldo Abbati Casa-marij direxit decretale (a). Quin & ipsum Sanctum Bernardum Clara-vallensem Abbatem, Ordinis Cisterciensis illustratorem, sanctæque ecclesia Doctorem refertissimum, sapius eò conuenisse scimus, eiusdemque Monasterij Abbatem Ioannem idem Sanctus Pater valdè dilexit, cuius auspicijs hoc nobile Cœnobium Casa-marij, Ordini Cisterciensi incorporatū fuit, sub lineâ Clara-vallensi, anno 1140. Cur igitur de hoc sacro Cœnobio cum Diuo Hieronymo in epistolâ ad Helidorum, non exclamabimus! O desertum Christi, floribus vernans, & solitudo, in quâ nascuntur lapides, de quibus in Apocalypsi. ciuitas Magni Regis extruitur? O Eremus, familiaris Deo gaudens. Si quis enim tunc ad Casa-Marij Monasterium confluxisset, Paradiso prorsus illam omnem Eremum vidisset digniorem, & innumeros Angelorum choros in corporibus fulgère mortalibus. Erat enim cernere toto prasato Monasterio diffusum exercitum Christi, & admirabilem illum regium gregē, Virtutumque celestium conuersationem in terris nūcantem. Et, ut breuiter dicam, fuit hoc sana Cœnobium Ecclesia Verulana columnæ, populi decus, omnisque boni fundamentum, cum celestibus pulchritudinibus, elegantia propemodum certans, &c. Hactenus Chronicon. Plura de viris illustribus huius cœnobij qui desiderat, legat Vghellum, loco suprâ citato, & folijs sequentibus.

Castrum Aquilæ (vulgò Arnsburg) in Vvederauia, Monachus quispiam, circa annum 1640. Scripsit insignem historiam de Origine & progressu Monasterij sui. Vbi fusè agit, de pluribus Monachis & con-

uersis sanctitate illustribus, qui ibidem floruerunt; variaque alia notabilia producit, quæ historiam illius districtus non parum illustrare poterunt. Publicauit hanc historiam seorsim Longelinus, anno 1644. Coloniae, typis Hentici Krafft; solet tamen subiungi Purpuræ Sancti Bernardi, ab eodem Longelino tunc temporis etiam editæ. Notandum autem Authorem huius historiæ contendere, Monasterium suum, Ordini Cisterciensi incorporatum fuisse anno 1174. productis quibusdam litteris Gerardi Abbatis Ebirbacensis, scriptis 17. Kal. Augusti, anni iam dicti 1174. quibus asserit, se (ex commissione Pontij Abbatis Clara-vallensis) instituere eidem loco Abbatem virum Religiosum, Rutardum nomine, &c. Nihilominus quia Ebirbacensis Monasterij monumenta (quæ præsens illustraui, dum ibidem Theologiæ Professore egi) testantur, Gerardum demum anno 1187. ex Claravalle ad Abbatiam Ebirbacensem euocatum fuisse; post obitum scilicet Arnoldi, Abbatis 2. qui obiisse scribitur eodem anno 1187. 14. Kal. Octobris, ac solum anno 1197. Arnsburgensibus Abbatem dedisse, ipsedem in chronologia nostra inferius potius ad hæsi. Maxime quod etiam chronologia Cisterciensis (apud Longelinum in notitia,) quam tempore capitulorum generalium Abbates omnes sequi tenentur; ac etiam filiatio Clara-vallis, quam pariter ex Claravalle acceptam publicauit Longelinus libro citato, fundationem Arnsburgensem hoc etiam anno 1197. constituent. Accedit, quod Reuerendissimus quoque Manriquez in serie Abbatum Clara-vallensium quam tomo 1. annalium suorum subiunxit, asserat Pontium Clara-vallis Abbatem anno 1172. fuisse assumptum ad cathedram Episcopalem Claromontensem; a deoque anno 1174. non fuisse Abbatem Clara-vallensem, sed Bernar-

(a) Decretal. c. in prasent. extra. de probato.

S. ORDINIS CISTERCIENSIS.

Bernardum, Imo Jongelinus in Purpurâ S. Bernardi, scribit hunc Pontium anno 1170. fuisse creatum Episcopum. Unde à tortiori, &c. Ad eod. de epistolâ Arnshurgensis sinceritate merito possit dubitari.

N. Caullier, Monachus Boni portus, typis commisit insignem orationem panegyricam, in honorem Reuerendissimi Cisterciensis Abbatis moderni, anno 1646. Relatio Reuerendi & Eximij Domini Claudij Chalemor, modò Abbatis de Columbâ.

Chryostomus Cabero, Viracutissimi ingenij, Vallis ecclesiarum monachus, S. Theol. Doctor, fuit quandoque sui cœnobij, ac etiam Complutensis collegij Abbas; & post professionem Philosophiæ priuatam, in eadem Complutensi Vniuersitate primum Philosophiæ moralis professor; inde ad Cathedram factorum bibliorum promotus; tandem primariam Scoti summo omnium plautu adeptus est.

Edidit *Dialecticam*, seu, *summularum recapitulationum* Libros 3. Vallisoleri apud Ioannem Baptistam Barellum, anno Domini 1623.

Commentaria in super in vniuersam Logicam Aristotelis, tractatus septem. Ibidem apud eundem. Item:

Commentaria in 8. libros Physicorum. Item, *In libros de Anima & de Generatione*, quibus totum Philosophicum cursum compleuit, cum insigni profectu Inuentus Complutensis. Scripsit insuper, & prælo nunc adaptat.

Volumen magnum Consiliorum moralium. Opus egregium, & quod in omniū est votis, eo quod Author, ob felicitatem in nodis & difficultatibus conscientiæ dissoluendis, in summa, apud doctissimos quosque veneratione habeatur, interim, scholastica quoque studia continuans, *Commentaria iam compleuit in 1. 2. diui Thomæ*, quorum publicationem hæcenus impediuit aduersa eius valetudo. Superest etiam adhuc hoc *Bibliotec. Ord. Cist.*

no 1649. Relatio Hispanica quæ suprâ, Ildelfonsi Perez, & Henriquez, in Phœnice.

Chryostomus Henriquez, Mantuæ Carpentorum anno 1594. natus, post absoluta humanitatis studia, anno ætatis 13. nondum completo, habitum Religionis induit in Hortensi monasterio; in quo, peracto triennali nouitiatu, professionem solemnium votorum emisit, anno ætatis 18. Philosophicis studijs imbuendus ad Meyrense destinatur collegium. Interim tamen, cum animus ad historias, præsertim ordinem concernentes) propenderet, horis intercessiuis *Meyrensis cœnobij historiam concinnauit.*

Cursum philosophico in completo, ad Montis Ramorum theologicum mittitur studium; vbi pariter (ex diuersis fide dignorum relationibus ex Hyberniâ transmisis) *Beati Candidi Furlougij vitam conscripsit.*

Theologicis studijs sufficienter instructus, ad parentum, & fratrum suorum instantiam (Bruxellis in aula Archiducis Alberti degentium) ab ipso eodem Belgarum Principe in Belgium euocatur, Cuius petitioni nolentes reluctari cōgregationis nostræ Hispanicæ Superioris, illū protinus miserunt. Hic, salutatis parentibus, statim ad studia sua reuersus, celebriora ordinis monasteria visitauit. Bibliothecas, aliaque antiqua monumeta auidè excussit, vbi fertilissimam reperit messem proposito suo accommodam. Nō omisit in plurimorum doctrina & pietate celebrium virorum notitiam & familiaritatem se insinuare: quorū aliqui magno illi subsidio fuerūt, maxime in Dunensi nostro Monasterio, vbi certatim omnes, quodcunque possibile fuit, adiutorium illi impendimus; quidā antiquos Bibliothecæ codices euoluendo; alij, vsui accommoda annotando; alij denique, inuenta & annotata distribuendo: ad eod. ut ipse Venerabilis Dominus, in Phœnice reuiuifcente, parte 2. cap. 30. expressè fateatur. *Pro maxima parte, Prælati &*

Monachis Dunensibus adscribendum esse, si quidpiam scripserit, quod ad Dei seruitium, Sanctorum honorem, & Religionis gloriam faciat. Hinc, affectu & beneuolentia nostra delectatus, multo tempore apud nos hæsit; ubi & utrumque fasciculi sui totum compleuit, quos etiam tomis expensis nostris impressos, Abbatibus nostris dicitur.

Reuerendissimus quoque Pater Andreas de Trugillo, Congregationis Hispanicæ reformator generalis, ut Chrysostomum ad studiorum continuationem animaret, & quodammodò obligaret, de assensu Patrum diffinitorum congregationis suæ, anno 1622. titulum & priuilegia illi contulit, *Historiographi generalis Congregationis Hispaniæ, Ordinis Cisterciensis.* Addidit & anno sequenti 1623. *Pæternitatis* titulum, qui eatenus nõ nisi Abbatibus, Diffinitoribus, & Visitatoribus generalibus concedi consueuerat. Denique ut nihil omitteret, quo aliquatenus illum honorare, & animare posset, *Commissarium* illum creauit *generalem Monachorum Hybernorum congregationis suæ.* Quæ omnia postea confirmant successores eius Valerianus de Espinosa, Reformator generalis. His omnibus titulis, Reuerendissimus quoque Morimundensis Abba adiecit dignitatem *Magni Prioris Ordinis militaris de Calatrauâ.* Tametsi clarissimi fuerint hi honorũ tituli, Chrysostomi tamen animum haud quaquam extulerunt (ut potè in humilitate nimis altè fundatũ) sed ad studiorum amorem magis magisque inflammantur. Ad eò ut paucorum annorum tempore, plurima sanè scripserit, & magno labore delineauerit, quæ ipsemet in Phœnice, loco citato, recenset hoc ordine.

Historiam Meyrensem, in 4º. ab anno 1143. quo sub B. Bernardo Cœnobium illud sumptu exordium, usque ad annum reparationis humanæ 1364. lib. vnum.

Theaurum Euangelicum in 4º. siue, relationem illustrium virorum, quos ordo Cisterciensis habuit in

Hyberniâ nostro auro. Prodiit Matrini anno 1619. apud Viduam Alphonſi Maurez.

Vitam Candidi Furlongij, Monachi Nucalensi, lib. 2. in 4º. Hispanico idiomate. Hanc vitam ipse postmodum transtulit in linguam Latinam, ediditque in fasciculo. Eandem ego ipse Flandricè reddidi, in gratiam monialium Vallis Cæli Dixmudæ.

Constantiam catholicam, libros duos. Vbi agit de persecutionibus, quas propter fidem perpessi sunt Hyberni, à temporibus Sancti Patricij eorum Apostoli, ad nostram usque ætatem, Bruxellis apud Meerbecium, anno 1623.

Vitam Ioannis Rusbrochij, Prioris Viridis Vallis, Ordinis Canonicoꝝ Regularium, Bruxellis apud Ioannem Pepermannum, anno 1622. in 8º.

Fasciculum Sanctorum Ordinis Cisterciensis, lib. 1. in folio. In quo de Patriarchis & propagatoribus ordinis, deque sanctis Præsulibus, qui contra Christianæ Religionis hostes, verbo & exemplo, ac gladio pugnauerunt; & de origine ordinum Militarium sub instituto nostro.

Bruxellis apud Pepermannum anno 1623.

Fasciculum Sanctorum Ordinis Cisterciensis, librum alterum. Vbi de sanctis Pontificibus, qui Romanæ Ecclesiæ inualoribus mirabili zelo se opposuerunt, de Archiepiscopis, Episcopis, & Abbatibus sanctitate præcipuis; de Martyribus Ordinis, & quorundam Monasterium Foundationibus. Bruxellis, in folio, apud eundem, & eodem anno. Hoc opus postmodum anno 1631. iterum recensum fuit Colonia in officina Choliniana, in magno 4º.

Coronam sacram Ordinis Cisterciensis, Lib. 1. in quo de Reginis, & Infantibus, quæ spreto saculi delicijs, & diuitijs, habitum Ordinis Cisterciensis sumplerunt, in 4º.

Bruxellis apud Ioannem Meerbecium. 1624.

Effigies Reginarum, & Infantum Ordinis Cisterciensis

ciensis cum annotationibus Hispanicis, Dominæ Elizabethæ de Luna, authoris noueræ inscriptas, anno 1624. Apud eundem, in folio patente.

Annotationes, seu, Compendiumuitarum earundem gallico idiomate: Reuerendo admodum Domino, D. Bernardo de Montgaillard, Abbati Aureævallis.

Apud eundem.

Annotationes Theutonicas in easdem effigies.

Ibidem apud eundem.

Kalendarium Ordinis Cisterciensis, siue Sancti & Beati eiusdem Ordinis, secundum dies natalitios ipsorum, per totum annum.

Bruxellis apud Hubertum Antonium, an. 1620.

Miracula nostri temporis, libros 2. in 4º. M. S. Preces, orationes, & Litanias ad S. Iosephum, idiomate Hispanico. Bruxellis, in 120. anno 1624. apud Ioannem Pepermannum.

Paradisum Ordinis Cisterciensis. In quo eiusdem ordinis Pontifices, Cardinales, & alij viri dignitatibus ecclesiasticis clari, Reges, Reginae, Principes & Infantes sancti & beati, Martyres & Virgines, secundum statum & dignitates suas: Ordines militares & Monastici, qui sub nostro militante instituto: Pontificum, & Regum privilegia Ordini Cisterciensi concessa, & multa alia, quæ ad Cisterciensium gloriam faciunt, mirabili modo exponuntur. Opus quidem laboris immensis, sed necdum excusum, Reuerendo Patri Adriano Cancellier, Abbati Dunensi dicatum, seruatur Dunis. Hoc opus iam perijt, utpote quod solummodo in patenti vastissima charta delineatum calamo, vix diu seruari potuit. Vidi illud integrum, & lacertum.

Solem Cisterciensem in Belgio, siue, de viris sanctitate conspicuis, qui virtutibus & miraculis claruerunt in sacra Villariensium eremo; cum eorundem Beatorum vitis compendiose scriptis, & excusis in folio, Bruxellis apud Hubertum Antonium, an. 1622.

Arborem Martyrum Ordinis Cisterciensis, in m 6º no folio patente sculptam 1622.

Bernardum Immaculatum libros 2. in 8º. In quibus de eiusdem Doctoris certa opinione circa Deiparæ conceptionem, S. Ioannis iustificationem in vtero materno, & animarum beatitudine antè vniuersalè corporum resurrectionem, agitur.

Bruxellis in 8º. anno 1624. apud Ioannem Meerbecium.

Triumphum amoris diuini, librum Rhythmicis Hispanicis conscriptum, titulo, prefatione, dedicatoria, & annotationibus illustrauit, & in varia capita diuisit, in quorum singula, scripsit argumenta, & excudi curauit.

Bruxellis in 8º. apud Meerbecium, 1624.

Apologeticum tractatum Hispanicè, pro epistola S. Patris nostri Bernardi, ad Canonicos Lugdunenses, in 4º. M. S.

Vitam B. Ida de Louanio in as incidi curauit, in folio, 1623.

Summarium precipuarum constitutionum militia Cisterciensis de Calatrava: & formam, qua eiusdem ordinis milites, horas canonicas legere debent, lib. 1. Excellentissimo Comiti de Gondomar, Didaco Sarmiento de Acuna, illius ordinis professo, dicatum, Excusum Bruxellis, apud Ioannem Pepermannum, 1626. in 16º.

Apologeticum tractatum pro Benedicto XII. Summo Pontifice, ex Ordine Cisterciensi assumpto. Bruxellis apud eundem, 1623.

Vitas sanctorum Patrum Eremitæ Dunensis, lib. 2. In quibus præfatum de B. Idesaldi, illius solitudinis Abbatis angelica conuersatione, felici transitu, & miraculosa inuentione, sub adm. R. Patre Bernardo Campmans, Abbate Dunensi. Serenissimæ Hispaniarum Infanti Elizabethæ Claræ Eugeniæ dicatos. Bruxellis in 4º. apud Ioannem Meerbecium, anno 1626.

Lita Cistercij, libros 6. in tomos 3. diuisos, in folio, & sub prælo apud Ioannem Meerbecium.

In quibus vitæ sanctarum Virginum Ordinis Cisterciensis ad longum describuntur. Nota: Cum author huic operi fuisset immortalis, impressor ab impressione destitit, quam cum postea anno 1633. resumpsisset Baltazar Bederus Duacensis typographus, edito tomio 1. continente duos priores libros, vterius non est progressus, ad id vt 4. posteriores libri (probabiliter) perierint.

Rosas Cistercij, libros 6. in folio, M.S. Vbi Priorum, Monachorum, & conuersorum, qui miraculis & virtutibus clari, Ordinem Cisterciensem illustrarunt, gesta præclara continentur.

Ioseph Cisterciensis, lib. 1. Vbi de Ordinis Cisterciensis apud Hispanos 1. reformatione, & per totum orbem futura erectione, agit; & ad id varia vitia, & facillima media proponit M.S.

Phœnix reuiuiscens, libros 2. siue de antiquis Angliæ, & modernis Hispaniæ scriptoribus Ordinis Cisterciensis. Bruxellis apud Ioannem Meerbecium in 4°. anno 1626.

Apologiam pro S. Guilielmo Aquitanorum Duce, qua docetur hunc fuisse Cisterciensem, & non Augustinianum. Bruxellis apud eundem.

Opuscula item aliquot Domini Iacobi Maxvelli à Kircovel, nobilis Scoti, antiquarij historici, & genealogistæ regali, è Latino in Hispanicum conuertit, quod pro coronæ Hispanicæ, & Austriacæ domus illustratione, à dicto Authore conscripta esse constaret. Nimirum: *Albion Ibera*, id est, *Summa historica, politica, genealogica, motuorum amicitia, & affinitatis inter Britannos & Hispanos*, ex occasione nuperâ tractationis de coniugio, quidem scripta, sed ob id frustratum, in lucem non edita.

Relatio eiusdem ad Serenissimos Principes Austriacæ domus, de seruitijs quæ in Angliâ fecit, tribulationibus, & damnis quæ pertulit, periculis in quæ incidit, deque libris quos scripsit pro illustratione honoris, & defensione iuris dictæ domus, & Hispanica corona. Edita

Bruxellis apud Ioannem Meerbecium, anno 1624. in 12°.

Syluam sanctorum, Arboretum Beatorum, Theatrum Heroum, Paradisum Principum, Viridarium virtutis, Hortum honoris.

Id est.

Catalogus gloria Hispanica corona, & Austriacæ domus, complectens inelutissimos progenitores, & maiores istorum Principum, per lineas masculinas, & femininas, triplici ordine.

Sanctos & Beatos vtriusque sexus, ex nobilissimis Europa familijs.

Heroicos, id est, eiusmodi Imperatores, Reges & Principes, qui cognomen aliquod heroicum (vti Sapientis, Boni, Iusti, Liberalis, Magni, Docti, Fortis, &c.) apud scriptores meruerunt.

Imperiales vtriusque Imperij, & Regales 30. Regnorum, ex opere Authoris Latino, & amplo, quo genealogiam Austriacam tribus voluminibus, ratione prius nouâ, & singulari, à nemine antiquiorum hæcenus tradita, operose contexit, tamquam tot fragrantis flores excerptos, & in aliquot tabellas, seu horti florentis areolas digestos.

Enchiridion heroicum septem Serenissimorum Principum Austriacæ domus, nunc viuentium: nempe, Cæsaris inuicti Ferdinandi II. Regis Catholici, Philippi IV. Ferdinandi Ernesti Regis Hungariæ, Cæsaris filij: Caroli, & Ferdinandi, Hispaniæ Infantum, filiorum Regum, & Reginaum: Leopoldi, Cæsaris nepotis & fratris: & Leopoldi Guilielmi, Cæsaris pronepotis & filij, fratris Regis Hungariæ, Archiducum Austriæ.

Speculum crystallinum, & christianum, octo Serenissimorum Austriacæ domus; nempe, Margaritæ Virginis velatæ, Cæsaris filiæ: Isabellæ Claræ Eugeniæ, Regis maximi filiæ, Cæsaris neptis, &c. & (quod omnes mundanos titulos superat) sancti Principis sanctæ Viduæ; Annæ Reginae Fran-

Franciæ, Regum filia, sororis, conjugis, &c. Constantiæ Reginæ Poloniæ, neptis & sororis Cæsarum duorum, Mariæ, & alterius Mariæ, filiarum duorum Regum Catholicorum, Marti-Annæ, & Celiciæ Renatæ, filiarum Cæsaris, fororum Regis Hungariæ &c.

Paradisum Hispania sancta, seu Hortulum floridum & fragrantem rosarum rubrarum, Martirum, in manibus gestantium palmas rosarum albarum, Confessorum, in ore gestantium cardiophylos, seu, coronarios ocellos, Liliorum montensium & hortensium, sacrarum Virginum, in sinu gestantium amarantos Liliorum convallium, Virginum sæcularium, in sinu gestantium violas, &c. Seu, Sanctorum Hispania, non quidem omnium, sed selectiorum, & antiquiorum, circiter 150. elogis, breviuscule, & quidem, ex nominum ipsorum ratione adornata; in notitiam, & memoriam, ac piæ vltimæ puerorum & puellarum, qui in scholis latinæ, aut vernaculæ discunt: quo civium suorum familiari exemplo, à teneris annis firmitudinæ fidei imbibant, spinæmq; & cruentam Martyrij coronam tandè adulti in novissima Antichristi venturi carnificina, propter Christum captare non reculent.

Varias denique Beatorum, & Beatarum Ordinis Cisterciensis effigies, in as incidi curavit (scilicet Chrysofomus,) nimirum: S. Humbelinæ sororis S. Bernardi in 4º. & in 8º. S. Raymundi, Abbatis Fiteri: B. Conradi Villariensis: B. Goberti, Comitis Asperi montis: B. Bonificij Episcopi Laufannensis B. Idesbaldi Abbatis Dunensis, in fol. B. Idæ de Lovanio, in folio, & in 4º. & in 8º. B. Simonis Alnensis, in 4º. B. Faminiani in 4º. B. Iuttæ Reclusæ: B. Elizabethæ Spalbecanæ: B. Henrici Archiepiscopi Rhenensis, filij Regis Galliæ: B. Alexandri, filij Regis Scotiæ, Conversi in Fusiaco: S. Edwigis Reginæ Poloniæ: Beatæ Gerttrudis, eis filia: Beatarum Mariæ, & Gratiæ, fororum: B. The-

resæ Reginæ Valentia: B. Theresiæ, Reginæ Legionis: B. Sanctiæ Reginæ Lusitaniæ: B. Mafaldæ: ac denique S. Martini, qui communiter vocari solet Sanctus Sacerdos, fuitque Abbas Hortensis, & Episcopus Seguntinus.

Hæc omnia ipse Chrysofomus, de se & de scriptis suis, in Phœnice supra.

Porro, post Phœnicis huius impressionem, edidit idem venerabilis Pater, omnium operum suorum longè præclarissimum, scilicet:

Menologium Cisterciense, annotationibus illustratum, &c. Opus stylo eleganti expositum, à prolixitate alienum, sententiis necessarijs exornatum, omni eruditione plenum; impressum Antuerpiæ in officina Plantiniana Balthazaris Moreti, in fol. Anno 1630.

Subiunxit & alium tomum, in folio, continentem regulam, constitutiones, & privilegia ordinis nostri, ac congregationem Monasticarum, & militarium, quæ Cisterciense institutum observant. Antuerpiæ, eodem anno, & ex eadem officina.

Alia meditantem, mors superveniens stirit.

Obijt Lovanij, in Alnensi Ordinis Cisterciensis collegio, anno Domini 1632. 23. Decembris ætatis suæ anno 38. professionis Monasticæ 22. sacerdotij 14. (paucis ante obitum annis, donatus titulo S. Theol. Magistri.) Sepultus traditus fuit in Monasterio Vincæ B. Mariæ, sanctimonialium ordinis nostri in civitate Lovanienfi. Vir fuit excellenti præditus demissione animi, de se modicè tententis summâ erga Superiores ordinis observantia; miro adversus omnes candore; jucunda & facilium orum elegantia, alijsq; pluribus virtutibus; quibus omnium rapiebat animos, & affectus, prout ipsemet longa experientia probè comperi, & probavi, dum Dunis nobis conviveret.

Chrysofomus Ruiz, natione Hispanus, proventa ætate litterisque humanioribus, philosophicis, & theologicis non mediocriter excultus,

tus, Monasticum habitum induit in Hortensi cœnobio. Vnde postea (firmatis religionis votis) ad Monasterium Pennæ maioris transfusus, per vicinos pagos (de superiorum licentia) discurrens, populum rudem & incultum, concionando, & catechizando, in omnibus religionis catholice mysterijs diligenter instruit, & ad christianæ pietatis & civilitatis terminos reducere studuit, non sine fructu notabili. Præcipua tamen illi cura fuit, sanctissimæ Virginis Deiparæ cultum, & affectum, mentibus illorum imprimere. Hinc ad professionis suæ Monasterium revocatus, novitiorum directioni deputatus fuit, quam commissionem cum omnimoda superiorum satisfactione obivit. Scripsit inter alia, *Tractatum insignem, de Prælatorum onere, & cura.* Item alium, *de presentia Dei.* Henriquez in Phœnice.

Chrysofomus à Vistatione (quem Manriquez vocat Christophorum) Monachus illustrissimi cœnobij de Alcobacia, in Lusitania, pietatis & eruditionis eximia, S. Theol. Doctor, quem etiam Possevinus in apparatu sacro, non dubitavit illustribus scriptoribus adscendere; in Beatissimam Virginem Deiparam singulari ferebatur affectu; vnde conscripsit, & publicavit elegans satis volumen, 12. libris distinctum, super verba, quæ locuta legitur SS. Virgo Maria. Cuius operis Possevinus & Manriquez meminere. Impressum fuit Venetijs apud Iacobum Vincentium & Ricciardum Amadinum, socios, anno 1600. divisum est in 2. tomos: tomus complectitur libros 12. duos scilicet de verbis B. Mariæ ad Angelum, & decem, de verbis Domine ad Elisabetham cognatam suam: Fuitque hic tomus dedicatus Clementi 8. Pontifici Maximo. Tomus 2. dus seu posterior, dividitur in libros 3. quorum 1. mus est, de verbis Domine ad filium in Templo. 2. dus de verbis ad filium in nuptijs. 3. us de verbis Domine ad Ministros in

nuptijs. Estque hic tomus impressus quoque Venetijs, sed compositus in Monasterio S. Martini, iuxta muros Urbis Parmentis, in quo Author aliquamdiu habitavit, sub beneplacito Ranurij Farnesij, Parmæ & Placentiæ Ducis, cui proinde Principi hunc tomum dedicavit. Ut verò Lector intelligat, quomodo Chrysofomus ex Lusitaniâ ad hoc devenerit Monasterium, sciat illum à Superioribus Congregationis Lusitaniæ, Romam directum fuisse, pro quibusdâ dictæ congregationis negotijs: at persecutionis cuiusdâ tempestate agitatû, ab urbe recedere coactû fuisse; quo tempore, 16. Venetijs, ac deinde ad S. Martini cœnobium se conferens, studijs & pietati se totum contulit, hincque duos Tomos de verbis Domine conscripsit, quibus in lucem datis, Romam iterum à Pontifice revocatus fuit. Vbi, & quo anno obierit, mihi non constat, certum tamen est, illum obiisse post annum 1600. Henriquez illum Menologio adscripsit, 17. Sbris & obiisse ait in Valle Ecclesiasticarum in Castellâ.

Christianus Monachus Abbatæ de Eleemosynâ, scripsit librum *Visionû suarum*, qui servari solebat apud Wilhelmitas Parisienses, ut refert Bunderius, in Indice de hoc Christiano, videndus est Henriquez in Menologio ad 27. Julij.

Christophorus Ballista, Chalisij, seu, *Caroli losi* professus, vir in sacris scripturis studiosus & eruditus, atque in humanioribus literis, maxime verò in artem poëtica, satis feliciter versatus, iogenio subtilis, & eloquio dulcis, scripsit

Concertationem in Podagram, Lib. 1.

Sermones varios, præsertim de laudibus Divæ Virginis, & Divi Guillelmi Archiepiscopi Bstursensis, lib. 1. Item

De fundatione Domus Chalisiane, lib. 1.

Denique, scripsit valdè fluidè, multa anagrammata, & alia diversi generis carmina, lib. 1.

Quæ omnia asservantur Chalisij.

Obijt

Obijt anno 1528. Philippus Seguinus eiusdem cœnobij Prior, in Bibliothecâ suâ M. S. quam apud me habeo.

Christophorus Borrus, natione Italus, Patriâ Mediolanensis, in Iuventute Societatem Iesu ingressus, postquam multos annos in Oriente, & totos quinque in Cochînâ laudabiliter expendisset, remissus fuit in Europam, ubi aliquamdiu Combricæ & Vlyssipone mathesim docuit. Indè Madridium accitus à Rege, ut inventam suam dirigendâ ab occasu in ortum navigationis, per declinationem Magnetis, exponeret, sed, quia (ut scribit Philippus Alagambæ in Bibliothecâ Scriptorum Societatis Iesu) nesci quid ambire videretur, ab instituto Societatis alienum. Romam evocatus, à Societate segregatus fuit: qui mox Ordini nostro Cisterciensi animum adiciens, ob excellentes animi dotes præsertim, ingenij subtilitatem, & omnigenis doctrinæ eminentiam, à Patribus nostris ibidem receptus fuit, inter quos, sub Onuphrij nomine, aliquamdiu claruit, & diversa opera in lucem emisit, teste Leone Allatio, viro, clarissimis suis scriptis Orbi notissimo: qui libro de Apibus Urbanis (siue) de Viris illustribus qui ab anno 1630. per totum 1632. Romæ adfuerunt, ac typis aliquid evulgarunt) impresso Romæ in 8. anno 1633. apud Ludovicum Brignanum, de Christophoro nostro sic habet.

Christophorus Borrus Mediolanensis, qui ex Iesuitâ in Monachorum Cisterciensium numerum adscitus, sub Onuphrij nomine innotuit. Edidit

1. Doctrinam de tribus cœlis, Aëreo, Sydereo, Empyreo Opus Astronomis, Philosophis, & Theologis favens.
1. Vlyssipone ab Alucro Ferreâ Lusitano, eius discipulo impressum.
2. Italicè, Relatione della nuoua missione della Padri della compagnia, de Hiesu, al Regno della Cocincina ad Urbanum 8. Romæ, apud Franciscum Corbellestum, 1631. in 8.

Scriptit præterea,

De arte navigandi, opus exactissimum. In quo, Scopus Authoris fuit, artem à se primo inuentam ratificandi, ac demonstrandi, usi certissimam, quâ in quovis maris situ, ut usque gradum longitudinis infallibiliter posset invenire; Rem navigantibus summopere necessariam. Quod etiam ut melius pateret usui, chartas quos vocant, navigandi, plenas erroribus, correxit, & emendavit: Addidit ex lunaribus Eclypsibus, aliisque Mathematicis observationibus, ab eodem summo studio elaboratis, distantias locorum. Id ut melius succederet, instrumentum ex metallo confectum excogitavit, obtulitque acerrime omnium Iudici, ac æstimatori integerrimo. Visum placuit, dignumque iudicatum est) quod in tanti Principis manibus renatum, Naugnomonis nomen ab eodem sortiretur, & viveret.

Scriptit item, Italicè,

Relatione à sua Santità, delle cose dell' India Orientale, de Giappano, della China, dell' Etiopia dell' Isola di S. Lorenzo, del Regno di Monomotapa, e della terra incognita Australe, Qua Sancta Congregatio de Fide propagandâ, melius illis populis consulere posset.

Meditabatur, Instructionem ad facilius iter Indicum consiciendum ab iis qui eo ab eadem sacra Congregatione mitterentur, aliisque plurima, qua litteratorum omnium damno inestimabili, mors inopina intercepit, non solum viro, amicisque infausta, sed scriptionibus etiam, & medietatis, qua in aliorum manibus (nolo Plagiariorum dicere) delitebant, lucem aliquando (nescio an sub veri Patris nomine) conspectura. Hæc Allatius.

Obiit autem 14. Maij, anni 1632.

Portè, Relationem Italicam supra memoratam novæ missionis in Regnum Cochinchinæ, gallicè reddidit & publicavit R. Pater Antonius de la Croix, seu, Crucius, Societatis Iesu, Rhedonibus, apud Ioannem Gardij, anno 1631. in octavo. Et postea, eodem anno Insulis in Belgio, typis Petri de Rache. Prodiit etiam Latinè, Viennæ in Austria, typis Michaëlis Ri-

Qij, anno Domini 1633. Alibi quoque in alias linguas transfusa.

Christophorus Butkens nobili apud Antuerpienses familia procreatus, Prior ac Prælatum Cœnobij Sancti Saluatoris, vulgo (à fundatore) Petri Pots, Ordinis Cisterciensis, in ciuitate Antuerpiensi; vir doctrinâ, prudentiâ, morum grauitate, vitæ integritate, animi magnitudine, constantiâ, iudicio; Religione in Deum, pietate in patriam, conspicuus; & gratâ conuersatione bonis, & cordatis omnibus amabilis antiquitates potissimum Belgij, easque genealogicas, habere in delicijs solet. Edidit gallicè

Annales genealogicos familia de Linden, libros 15. Antuerpiæ apud Ioannem Knobbaert, anno 1626. in fol.

Trophæa, qua sacra, qua prophana, Ducatus Brabantie, lib. 9. Quibus tractat de origine, successione Ducum, ac Principum Brabantie, & familiarum à Brabantiâ descendentium Antuerpiæ apud Christophorum Jeger anno 1641 in folio.

Libro decimo, alteroquo tomo. breui daturus, *Descriptionem Vrbium, municipiorum, Baronatum, &c. Brabantie, vnâ cum successione Baronum.* Item:

Magistratus 4. vrbium capitalium Brabantie, vnâ cum catalogo Ecclesiarum, ac Monasteriorum eiusdem Ducatus. Aliaque.

Genealogia B. Guillelmi, ex nobilissimo Domino Montis Pessulani, Monachi Cisterciensis in Grandisylua à quo omnes Reges, Principesque, qui Christianum orbem moderantur, originem ducere ostenduntur, eodem Authore concinnata, & Antuerpiæ typis excusa, subiungi solet Menologio Chrysostomi Henriquez, immediatè antè indices.

Plura parantem, mors interrupit; obiit namque anno 1650.

Christophorus Casteleius, natione Hispanus, illustrioribus sui temporis viris iure ad censens-

das, siue ingenium, memoriam, omnium disciplinarum scientiam, morumve elegantiam aut facundiam spectes. Quorum intuitu, plerisque Hispaniæ Primoribus, in delicijs & amore fuit; prout etiam postea Serenissimo Ferdinando Romanorum Regi, Caroli V. Imperatoris fratris, qui eum ad se vocatum, perpetuè sibi devincire studens, ab intimis voluit esse secretis. Quod munus per 30. annos, summâ fidelitate, & sollicitudine sustinuit, donec tandem aulicarum vanitatum pertractus ac periculis exterritus (instantibus precibus missione impetratâ) Cisterciensi ordini se mancipavit, in Vallis Ecclesiarum cœnobio; ubi, quo iam ætate erat maturior, & spes maiores abruperat, eo (ab ipso statim tyrocinio) altiora virtutum fundamenta iecit. Obiit meritis æquè ac ætate gravis, anno 1596. in Monasterio professionis suæ. Lucubrationes eius extant variæ, partim prophane, & iocose, (quas antè Religionis ingressum edidit,) partim seriæ, ac graves, & fraudibus præcavendis accommodæ. vimirum:

Epistolarum ad diversos, lib. 1. cum aliquod amatorio opusculis, honestis tamen.

Historia Pyrami & Thisbes, Hispanico carmine, Annæ de Xonburg Viennensi inscripta.

De amoris prophani passionibus & affectibus. Polyphemum soliloquium.

Loco-seria, siue, rerum facetarum, lib. 1.

De lingua Hispanica præstantia & affluentia.

Fabula Actæonis, ex Ouidio, & in eandem acutissima commentaria.

De infelicitatibus, quæ euenerunt anno 1540.

Transfiguratio cuiusdam Cæciliæ.

Laudes civitatis Viennensis in Austria.

De moribus, conditionibus, & natura seminarum, Dialogus.

Dialogus inter calamum & ipsum Authorem, ad Martinum de Guzman, Regis Romanorum cubicularium.

Contra

Contra varietatem fortunæ, eiusque instabilitatem, proluxa & erudita querimonia.

Lenamen afflictionum, seu dolorum.

Dialogus, inter oblivionem & memoriam.

De aulicorum infelicitate, miseris, & ærumnis.

Dialogus inter Fabriciam & Prudentiam.

Epistola proluxa consiliatoria, ad Ferdinandum Romanorum Regem; in qua de Principum moribus, Religione, prudentiâ, reliquisq; virtutibus fuse tractat.

De Aulicâ prudentiâ, & civilitate.

Colloquium inter veritatem, & adulationem.

De inventione Sanctæ Crucis.

De Beate Mariæ Virginis visitatione, salutatione, & purificatione, varia opuscula pte, qua plusquam decies excusa fuerunt, (prout etiam cætera omnia iam recensita) partim in Hispaniâ, partim in alijs prouincijs, in diuerfas linguas translata, teste Henriquez in Phœnice.

Christophorus de Lazarray, S. Theol. Doctor, Ordinis Cisterc. in Hispaniâ, ibidemque Sacri officij Consultor, edidit, Plausum Vniuersitatis Salmanticensis in natiuitate Principis Hispaniarum, Baltasaris, Caroli, Dominici, Philippi. Pr. dist. curâ ipsius Vniuersitatis, anno 1630. Salmanticiæ, typis Hyacinthi Tabernier, in quarto. Subiungitur huic operi, Sermo alius R. mi & Eximij Domini Angeli Manriquez, de quo Authore supra fuse egimus. De hoc vito, vide plura infra verbo, Salmanticensis Vniuersitas.

Christophorus Perales, Monasterij Vallis bonæ in Hispaniâ monachus, nihil antiquius habuit, quam vitam suam primæuo ordinis instituto conformare regulamque cui se obligauerat, ad amissim obseruare. Quod ut feliciter assequeretur, primos ordinis parentes tanquam viua exemplaria sibi proponens, eorum vitas frequenter legebat, virtutesque in ijs repertas, sibi imitandas proponebat, alijsque deprædicabat. Scripsit Vitam Sancti Patris nostri Bernardi, in 5. libris distributam, impressos Vallisoleti, in 4.º, anno

Biblioth. Ord. Cist.

1601. In quibus multa profert rara, quæ in aliâ vitâ non habentur. Henriquez in Phœnice.

*Christophorus à visitatione; Vide Chryso-
stomus, supra.*

*Cyprianus Huergensis, clarissimum ordinis nostri sidus; imo & illustrioribus huius æui viris merito adnumerandus; in celeberrimo Nuca-
lonsi cænobio Religiosam emisit professionem; inde Philosophicis, theologicisque studijs insigniter excultus, sanctorumque Patrum lectione & obseruatione instructus, Compluri in Cisterciensi collegio, diuinorum codicum interpretationi præfectus fuit, quod munus cum per tempus aliquod strenuè executus fuisset, tale tantumque sibi eminentis doctrinæ nomen conciliauit, vt celeberrima vrbis illius Academia, publicam sacræ Scripturæ cathedram illi contulerit, quam etiam ad obitum vsque, singulari profus, & incomparabili eruditionis famâ, moderatus est. Vir erat ingenio excellenti, iudicio acri, memoriâ tenaci, sermonis elegantia & facundia præditus; quibus cum adiunxisset continuam sanctorum Patrum, aliorumque præstantissimorum Authorum lectionem; insuperque parem Religionis obseruantiam, singularem modestiam, animique candorem, non potuit non vndique summæ euadere. Inerat illi etiam rara dexteritas, & prudentia in consolandis ijs, qui molestia aliqua, aut conscientia scrupulis agitabantur, adeo vt frequenter personæ etiam grauissimæ, & in Ecclesiasticis dignitatibus constitutæ, in rebus maximi momenti, consilium & opinionem eius peterent. Quibus omnibus tantam nominis gloriam assecutus est, vt communi totius regni voce, & applausu, Hispania Phœnix proclamaretur. Nomen sanè rarum, & gloriosum. hoc nostro sæculo præsertim in Hispania, vbi omnes ordines viris doctissimis florent. Hac Henriquez in Phœnice, Cui vt certiore concilium fidem, adiun-*

K

adiungam hic etiam testimonium doctissimi viri Alfonsi Garfiae Metamori, Hispalensis, rhetoris Complutensis, Cypriano coarui, quem saepius docentem audiuit. Hic libro de Academijs & viris doctis Hispaniae edito Francofurti anno 1603, tomo 2. Hispaniae illustratae, folio 819. de eodem Cypriano ita scribit: sed dudum me expectari à Complutensibus sentio, ut de Cypriano Monacho Cisterciensi, qui vario auditorum iudicio, sacras litteras Compluti profiteretur, sententiam quoque meam pronuntiem: quod ego sanè libenter faciam, &c. Et post pauca: itaque huic viro religioso nihil neque à natura, neque à vera & solida doctrina, sicut ego iudico, deesse inuenio, ut non inter claros nomine sapientiae viros, sit cum primis non à me referendus. Siquidem ad Graecas & Latinas litteras, quas raro felicique fretus ingenio, per breui tempore didicit, Hebraicas, atque etiam Chaldaicas praeclare adiunxit, ut esset nihil quod ille ignoraret studia & interpretationi diuinae Scripturae necessarium. Atque praeter hanc linguarum peritiam minimè vulgarem, fusa etiam splendidaque verbis eloquentia, cum multa diutinaque bonorum Auctorum lectione, tum peculiari quodam naturae dono, feliciter illi contigit, &c. Et infra: Reliquas porò cum doctrina, tum corporis, animique virtutes nobiles, si nos pudore impediti nunc filemus, futura secula non tacebunt. Quoniam vita, mores, religio, vultus denique ipse, vocis praeterea ac sermonis cum grauitate lepor, non modo ingenij, huius viri commendationem non euertunt, sed incredibili ferè totius Academia concursu, studiosos omnes ad se rapiunt. Vnum postremo (quod est reliquum sententiae) restari nunquam pudebit, tantum virum datum fuisse diuinitus Academia Complutensi, ut hoc insigni praefatore discant posthac nostri Hispani, verè & eleganter sacras litteras interpretari, &c. Hæc Alfonsus libro citato, qui etiam vocatur narratio apologetica de eruditione Hispania. Porò varia reliquit Cyprianus noster doctrinae suae monumenta,

ex quibus sequentia recenset Montalbus, apud Henriquez in Phœnice.

Commentaria in Cantica Canticorum, impressa Compluti in folio, apud Ioannem Iniguez de Lequerica, anno 1582. Ex his commentarijs plurima desumpsit Luifus Legionensis, teste Angelo Manriquez in annotationibus M. S. ad Bibliothecam Seguini, quas mihi transmisit.

Commentaria in Iob: Compluti apud eundem, in folio.

De officio mundi, libros 3.

In Isaiam prophetam, libros 4.

Commentaria in Threnos Ieremie.

In Nahum prophetam, lib. 1.

In Psalmum, De profundis, lib. 1. impressum in 4°.

In euangelium S. Matthei, lib. 1.

In euangelium S. Ioannis, lib. vnum.

In epistolam S. Pauli ad Ephesios, lib. 1.

In epistolam ad Hebraeos, lib. 1.

In Apocalypsim S. Ioannis, lib. vnum.

Praeter hæc, alia plura reliquit, quæ manuscripta asseruantur in Monasterio Eiteriensi, ibidem reposita per Ignatium Firminum, eiusdem loci Abbatem, Monachum Nucalensem; qui eadem vulgare proposuerat; sed morte praepeditus, propositum executioni mandare non potuit. *Commentaria tamen in Nahum prophetam* vulgata esse in 4°. Lugduni, anno 1562. apud Guilielmum Rouillum, testatur author supplementi Bibliothecae Gesneriana.

Quænam autem sint alia opera quæ Cyprianus noster M. SS. reliquit, hoc modo recenset Ignatius Firminus, in praefatione quam praefixit commentario ipsius Cypriani in Iob:

De ceteris vero Cypriani scriptis, quæ de re polliciti sumus te admonere, iuxta diuersitatem styli, ac forma scribendi, scias, optime lector, quod praeter Commentaria in prophetam Nahum, & in Psalmum 38. & 129. quæ ante 20. annos, ipso Authore viuente, prodierunt, & pra-

Et præter hæc, quæ nunc in lucem edimus, in Iob, & Canticum Cantorum Commentaria, extant etiam hæc quæ sequuntur, iuxta ordinem librorum sacre scripturæ:

Isagoge in totam sacram scripturam.

De Opificio mundi Commentaria, lib. 3. In librum Psalmorum Isagoge, quinque longissimis Tractatibus contenta.

In priores 8. psalmos, & in psalm. 22. & in psalm. 44. & 54. Conceptus cum triplici textus translatione iuxta veritatem Hebraicam.

In Psalmum 7. Commentaria.

In Psalmum 67. Meditationes.

In Psalm. 109. Commentaria. &c.

Sequuntur alia opera, quæ iam recensuimus, quibus enumeratis, iterum subdit:

Hæc sunt quæ ex Cypriani lucubrationibus inuenire potuimus: quamuis minime nos lateat, alia nonnulla non minoris eruditionis quam hæc quæ retulimus, perisse; ex quibus est istud egregium opus, summisque viris exoptatissimum, de Symbolis Mosaicis, ab ipso Authore summis laboribus, summoque ingenio elaboratum, in quo tota est Cypriani summa eruditionis constituta; quod ab aliquo Plagiario, cum magno totius vilitatis damno, & doctorum stomacho, surreptum, nunquam reperire nobis contigit. Huc usque Firminus.

Reuerendissimus & Eximius Abbas Salmanticensis Ildesonus Perez, in Relatione ad me missa, scribit, præter hæc omnia, asseruari in bibliotheca collegij Salmanticensis, duo alia eisdem Cypriani opera, scilicet

Commentaria in 2. epistolam diui Pauli ad Timotheum, &c.

De ratione musica, & Instrumentorum vsu, apud veteres Hebræos.

His adiungit in signe Elogium doctoris Cypriani, desumptum ex epistola nuncupatoria, quam Commentario eiusdem in Psalm. 38. præfixit Petrus Fontidonius, his verbis:

Hæc Dauidis Cytharam cum multis antiquis temporibus, ex Sapientissimis atque Sanctissimis hominibus, suis manibus excepissent, iucundè atque suauiter cecinerunt: ætate verò nostra, hæc in parte iure optimo Academia Complutensis suo Cypriano, imo vniuersa Hispania gloriari potest, qui incredibili sapientia, & exacta antiquitatis, & linguarum peritiâ, multarum rerum & disciplinarum omnium cognitione, postremò verò inaudita eloquentia huius Cytharæ fides ita pulsauerit, ut illum grauius & ornatè dicentem, dulciterque canentem, illustris hæc Schola ingenti applausu & acclamatione profecuta sit. Numerosa confluit in eius celebre gymnasium studiosorum multitudo: multi grauissimi homines, sapientissimi viri, copiosa nobilitas, quin & (quod mirari sæpè soleo) confecti iam ætate senes, baculis innixi, suis sedibus ad eum audiendum excitantur, partim, ut germanum diuinarum Scripturarum sensum deprehendant, quem ille summo studio inuestigare contendit, partim, ut eius sapientia cum summâ eloquentiâ coniunctâ perfruantur. Quid plura? è mortuis credas Atheniensem illum Periclem excitatum, aut Herculem Gallicum, qui iniectis saauissimis carenis hominum auribus, illos trahat spontè sequentes. Et cum eius Gymnasium tanta doctissimorum hominum multitudine constipatum videris, illud maiori quodam iure ΔΟΥ, ΑΥΤΟΥ ΤΑΥΤΟΥ appellari posse iudicabis, quam illam præclaram Isocratis domum, in quam veluti in commune quoddam omnium disciplinarum Emporium, vniuersa Græcia confluebat. Huc usque Fontidonius. Cæterum,

Obijt Cyprianus Compluti, anno 1560. summo totius Vniuersitatis lætu, cui sequens positum fuit Epitaphium:

CYPRIANVS

HISPANIÆ MUSA, ET PHOENIX.

*Maximus ille breui Cyprianus conditur vna,
Ille humili excelsus clauditur hospes humo.
Iudicium, labor, ars, facunda perita rerum,
Vnà adiere virum, quocum obiere simul.*

Huius viri etiam meminerunt Sixtus Senensis, lib. 4. Bibliothecæ sacræ, & Philippus Seguinus in Bibliothecâ Cisterciensi M. S. Quorum vltimus asserit quoque illum scripsisse *Commentaria in Psalmos 57. & 79. Quin & Aubertus Miræus his omnibus consentiens, Bibliothecæ suæ Ecclesiasticæ parte 2. c. 79. restatur quoque illum vulgo dictum fuisse, Phœnicem Hispaniæ. & extare diserta ipsius Commentaria (Compluti & Louanij y. is edita) in Iobum, Isaiam, Ieremiam, Naum, Matthæi & Ioannis Euangelia & in Apocalypsim. Præterea, eiusdem de Symbolis Mosais opus diuinum, à studiosis auide expectari.*

Cyprianus Rodriguez, Nucalensis item Monasterij religiosus, facili ac subtili ingenio, firmæque memoria præditus; quibus iussultus alis, faciliè ad omnes disciplinarum humanarum atque diuinarum gradus, ac culmen sapientiæ peruenit. Accesserunt par morum grauitas atque facilitas, verborum modestia, animique submissio; ac denique in omnibus actionibus prudentia & discretio: quibus excitati Abbates ordinis, ei uniuersæ congregationis regimen commiserant, Reformatorem generalem ordinis creando. Quod munus tanta gessit prudentia, ut omnium expectationi abundè satisfecerit. Scripsit autem

Nidulum philosophicum. Vbi de præcipuis totius philosophiæ quæstionibus disserit.

Nidulum theologicum, in quo Theologum a-

gens, plurimas Theologicas difficultates subtiliter dissoluit.

In Canonem Missæ, librum vnum.

De scriptoribus Hispaniæ, Lib. 1.

Cisterciense chronicon, auctore quodam monacho eiusdem ordinis conscriptum, asseruatur in Bibliotheca Monasterij Alnensis, in 3. exemplaribus diuersis. Sanderus in Bibliotheca M. S. Belgica. Edidit & anno 1614. Colonia; typis Bernhadi Gualteri, Cisterciense aliquod chronicon breue, à se concinnatum, Aubertus Miræus Decanus Bruxellensis,

Cisterciensis ordinis viri illustres, M. S. S. in Bibliotheca Vltratectina publica. Item, in Aureavalle; & alibi. Posterius exemplar sæpè citat Henriquez in Menologio: prioris verò meminit Sanderus supra, parte 2.

Cisterciensis ordinis constitutiones, definitiones capitulorum generalium, &c. habentur passim M. S. S. in monasteriis ordinis quæ iam etiam typis excusa fuissent, opera Eximij Domini Claudij Chalemot, S. Th. Doctoris, Abbatis de Columba, nisi mors hominem abstulisset.

Clarevallenses Monachi anonymi plures, opuscula diuersa, non contemnenda, scripto reliquerunt: ex quibus Seguinus, in Bibliotheca sua M. S. lex profert, hoc ordine:

Primus scripsit, & in 7. libros digessit, vitam S. Bernardi; quorum duos posteriores libros ipse auctor Gallico sermone donauit.

2. *Librum Guilielmi de Guillailla, de peregrinatione hominis. recognouit, in multis correxit, & imprimi fecit Parisiis, vt scribit Franciscus de la Croix, in Bibliotheca Gallica.*

3. *Librum S. Effrem Diaconi Edissana ecclesiæ, de extremo iudicio, ex Latina in vulgarem linguam transcripsit. Quod opusculum excusum est Parisiis, anno 1505.*

4. *Vir, vt apparet, sanctæ vitæ, & regularis disci-*

disciplinæ zelator strenuus, *Regulâ sancti Benedicti à Latina in Gallicum sermonem traductam à Reuerendo quondam Patre, Domino Guidone Iuuenale, dum viveret, Sancti Sulpitij Bituricensis Abbate, recognouit, nec non (prout in operis calce legitur) eam epilogo duplici, breuique ac vtili recapitulatione illustrauit.* Liber ita illustratus prodijt Parisijs, anno 1580. apud Hieronymum de Marneff. habeo illum penes me.

Quinta. Eruditione, verbique Dei prædicatione clarus, vt ex scriptis satis colligitur, posteris reliquit, *insigne volumen sermonum doctissimum, de præcipuis festis quæ per totum anni circulum in Ecclesia celebrari solent.* Extrat in Bibliotheca Regalis Montis.

Sexta. Vir doctus & pius, scripsit *Librum, de miraculis quæ in cœnobio Claravallis, & multis alijs locis, diuersis temporibus contigerant.* Eius initium est: fuit in cœnobio Claravallis, Monachus, quidam nomine Renaldus, vir bonæ simplicitatis timens Deum, & retinens innocentiam suam, ab infanzia vsque ad senectam, &c. Hæc Seguinus libro citato, littera M. numeris, 6. 7. 8. 9. 11. & 12. verbo, Monachus.

Claudius de Bece, ex Claravalle, Frigidi Montis in Diœcesi Belluacensi Abbas; vir doctrina, & morum sanctitate insignis, atque in declamandis concionibus ad populum disertus, metro ac profa potens; *edidit quoddam scriptum (carmine) de 12. gradibus humilitatis, quorum Sanctus Benedictus in regula sua meminit.* Ferunt & alia opuscula ab illo exarata, quæ tamen adhuc M. S. latent. Vixit sub Francisco I. & Henrico II. Francorum Regibus. Obijt anno 1553. 13. Iunii. Philippus Seguinus lib. de scriptoribus, ex monumentis Frigidi Montis. Opusculum de 12. gradibus humilitatis in antiquo M. S. repertum, quia valde breue est, hic inferendum duxi: duo decim gradus humilitatis Regulæ S. Benedicti, versibus expressi, per R. Admod. Dominum

Claudium de Bece, Abbatem Frigidi montis.

1. Iudicium Domini semper time, cuncta videntis.
2. Frange voluntatem propriam, penitusque relinque.
3. Subdere maiori in cunctis, & iussa capesse.
4. Quin etiam in duris nunquam patientia desit.
5. Quantumuis secreta, Patri tua crimina prode.
6. Actanquam indignus, quæ sunt abiecta sequaris.
7. Præ cunctis vilem te vox, & cor fateantur.
8. Nil facias, nisi quod communis Regula sentit.
9. Linguam compefcas, breuiter, iustusque loquaris.
10. Nec facile in risum, fatuorum more, feraris.
11. Sit denuò rarus sermo, moderatus, honestus.
12. Omnibus inque locis procliuis respice terram.

Adiungebantur his 6. alij versus, qui dicebantur Abbati huic fuisse familiares, verum, quia illorum substantia his versibus continetur, eos omisi.

Claudius Boucheratius, patria Trecentis, S. Theol. Doctor, Abbas Pontigniacensis 40 qui obijt anno 1613. à Philippo Seguinio scriptoribus Cisterciensibus adscribitur, propter *duas orationes quæ dicit illum edidisse elegantissimas; vnam in conuentu Abbatum ordinis nostri Cistercij celebrato: alteram de laudibus sancti Patris nostri Bernardi.* Idem Seguinus testatur quoque, nihil vnquam tam arduum aut difficile in sacris litteris occurisse, de quo non inter theologos Sorbonicos, subtri-

liter & doctè disputauerit. Nihilominus Reuerendissimus Pontigniacensis Abbas modernus, de his à me consultus, rescripsit, nihil planè scriptorum huius viri in Pontigniaco fuisse repertum. Verba eius sunt, in epistola ad me data 2. Februarij, anno 1648. *Nec Claudio Bouche- rat Antepredecessori nostro, quamuis in nostra sacra Theologia facultate Parisiensi Doctore, quidquam operum super fuit; quod si quid memoria mandasset, ut hu- jusce sermè temporis; nihil nos diligentius inquirentes fessisset.* Hæc ille. Epistolam integram vide supra in capite huius operis.

Claudius de Bronseval, Religiosus Claræval- lensis, scripsit Librum aliquem moralem, per formam Dialogi, inter patrem & filium, qui M. S. anno 1544. seruatur in Monasterio Laudensi, iuxta Iofulas, Flandriæ Gallicanæ ciuitatem.

Ant. Sanderus in Bibliothecâ M. S. Belgicâ, parte 2.

*Claudius Chal. mot, sacra Theologiæ Doctore Parisiensis, ordinem nostrum professus in Caroli loco, aliquamdiu ibidem Priorem egit. Postmodum Prior quoque Regalis Montis, cœnobij strictioris obseruantia; ac tandem nuper anno 1648. Abbas creatus fuit religiosissimi cœnobij de Columbâ, eiusdem obseruantia; in Diœcesi Bituricensi. Vir non minus humanitate & zelo Ordinis, quam variâ eruditione præditus, & rerum agendarum peritiâ insignis, ut indubitata faciant fidem plures ipsius litteræ, quibus me honorare dignatus est. Scripsit, *Ser- uium Sanctorum ordinis nostri.* Parisijs excusam.*

Scripsit & Annales Cistercienses, duobus tomis distinctos, in quibus plura habet particularia, ordi- nem concernentia, alijs omnibus scriptoribus incognita; nominatim, diffinitiones & consti- tutiones omnes vniuersorum capitulorum generalium, ad præsentem vsque annum. Opus hoc nondum excusum est, excudendum tamen speratur. Præterea, anno 1649. incumbibat,

scriptioni historia Ecclesiastica gallicana, parabatque editionem quorundam operum Venerabilis Petri Can- toris, doctissimis suis annotationibus illustratorum, sed à morte præuentus, vltimam manusijs adhibere non potuit: intellexi namque illum iam faciliè à biennio de- functum.

Relationes Eximij Domini Iosephi Arnolfini S. Theol. Doctore Sorbonici, & Ven. Domini Placidi Perit, Re- ligiosi Castellionensis, Procuratoris collegij Bernardina- rum Parisijs. Huic prædicto viro plures debeo scriptores Ordinis, per diuersa Galliæ Monaste- ria collectos.

Claudius de Corbye, Chalifij, seu, Caroli loci alumnus; vir litterarum sacrarum studiosus sed- ulus, & in scholasticâ ac peripateticorum Do- ctрина multum eruditus; collegit in vnum vo- lumen, Flores siue, sententias epistolarum Sanctorum Patrum, Gregorij, Ambrosij, Hieronymi, & Augustini. Extat in Caroli loco, solebatque valde esse fam- iliari Philippo Seguino, ut ipsemet testatur in sua Bibliotheca M. S.

Scripsit insup. r, quædam commentaria in psal- terium, sed imperfecte, ut potè quæ (immutata morte præuentus) ad finem perducere non po- tuit. Vixit anno Domini 1556. Seguinus eius- dem cœnobij Religiosus, loco citato.

Claudius Thomas Grazilier, Religiosus Ordinis Cisterciensis, composuit librum tituli sequentis: Intretiens de Dieu, & de l' Ame, selon le Cantique de cantiques, diuisez en deux liures, le pre- mier, pour l' Ame fidelle, le second, pour l' Ame pecheresse. Liber conscriptus est per formam dialogi, inter Deum, animam, & ipsius Sodal- les, sub nominibus, filiarum Sion & Hierusa- lem: conformiter textui. Impressi à Autun. in 4°. anno 1651.

Bibliographia Parisiana, anni eiusdem.

Claudius Verard, Clarævallis Monachus, ex Latino in Gallicum sermonem transtulit, librum
Sanc

Sancti Bernardi, de modo diligendi Deum, imprimi-
que curavit Parisijs, apud Nicolaum Barbeu,
anno 1542. Idem liber postea iterum traductus
fuit anno 1564. à Ioanne Cogneu, Doctore
Theologo, de quo infra, in suo loco. Franciscus de
la Croix, in Bibliotheca Gallica, & Seguinus
suprà.

Collationes Patrum Ordinis Cisterciensis, extant
M. S. in Monasterio loci Sancti Bernardi, ad
Scaldum, iuxta Antuerpiam, in codice antiquo
ex pergamento, in folio. Habeo & penes me
eiusdem libri copiam, ad iam dictum exemplar
transcriptam. Porro liber est in 6. distinctiones
subdiuisus, in plurimis coincidens cum Exordio
ordinis Cisterciensis; attamen in nonnullis adhuc
hiac inde, maximè in 2. distinctionibus postre-
mis, ab eodem discrepans. Scriptus autem est à
religioso quodam Clara-vallensi, qui vixit tem-
pore Petri, 8. Abbatis Clara-vallensis, & War-
nerij eius successoris; nouitque aliquot adhuc
ex discipulis Sancti Bernardi.

Primum colligo ex cap. 10. distinctiones pri-
mæ, ubi sic lego: Si quem verò mouet, quod Clara-
vallensium tantum, & non etiam Cisterciensium se-
niorum, mentionem fecimus, nouerit nos, ut Ecclesia
Clara-vallis alumnos, nostrorum seniorum sacra studia
familiarius & efficacius inuestigare potuisse. Nec ea
qua de paucorum syncera conuersatione, seu felici con-
summatione, ad absolutionem sponsonis nostre descrip-
simus, innumerabilium seruorum Dei, qui tam in Ci-
stercio, quam in vniuersitate sacri ordinis, spirituales a-
gones viriliter desudarunt, præiudicare sanctitati.

Secundum & tertium habeo ex cap. 9. & vl-
timo, distinctiones 6. ubi ad litteram habentur
sequentia: Caterum postquam Clara illa Vallis pri-
mum & clarissimum Abbatem suum, post vnum & 30.
annos, ad superni Imperatoris transmisit palatium, vt
iam tantò esset potentior ad subueniendum, quando sum-
ma Maiestati faciem vicinius contemplaretur, per san-
ctos successores eius (de quorum virtutibus, superius ali-

qua comprehendimus) sancta religionis vigor conserua-
tus, in eadem gloriosa domo, illibatus durauit; sicut etiã
temporibus venerabilis ac Deo digni viri, Domini Petri,
eiusque successoris Domini V. Warnerij, postea Lingonen-
sis Episcopi, diuina fauente gratiã, nobis probare concef-
sum est. Testis enim nobis est Deus, quia cum in Clara-
valle disciplinis claustralibus, & sacri ordinis obseruan-
tijs subditi essemus, tantum ibi religionis & grauitatis,
tantumque puritatis & honestatis vidimus, vt sepius in
gratia Dei exultantes, diceremus in cordibus nostris:
Quia si ipse legislator noster Beatissimus Pater Benedi-
ctus (cuius regulam professi sumus) in carne viueret, &
per se ipsum sanctum illum conuentum regeret, distri-
ctius sacri ordinis instituta in loco illo obseruari non po-
tuissent. Incuria nempe, vel leuitas, seu dissolutio, qua est
ruina ordinis, locum ibi penitus non habebant, sed ver-
nantium virtutum, fraternaque charitatis amulatio ibi
sancta vigeat: quodque magis mirum est, ad hæc singu-
los austeriori aliqua castigatione cogere. Prælati opus
non erat, quia quasi hereditaria suscepsione ad se trans-
missum tenebat sancta illa congregatio, vitia declinare,
& virtutibus operam dare. Vidimus etiam ibi ex disci-
pulis Sancti Bernardi, Seniores morum grauitate, reli-
gionis integritate, prudentia, & simplicitate reueren-
dos, beate memorie, Dominum Gerardum Priorem; Do-
minum Gaufridum eiusdem sancti viri Notarium, plu-
rimumque ab eo dilectum; Dominum Hugonem de Monte
felici; Dominum Petrum Cathalaunensem; ceterosque
tam Monachos quam conuersos, qui à temporibus Beati
viri, vsque ad nostram ætatem perdurantes, & exem-
plum seruoris & deuotionis reliquo corpori sancta illius
fraternitatis effecti, facile in sua amabili conuersatione
monstrabant, quanta perfectionis plenitudo in Clara-
valle primis diebus effulserit. &c. Hæc omnia Au-
thor harum collationum. Ex quibus etiam
colligere licet, illum, dum librum hunc scrip-
sit, aut saltem compleuit, non habitasse am-
plius in Clara-valle, sed ad aliud quodpiam
Monasterium fuisse transmissum. Plura alia
habentur in hoc libro saluberrima docu-
menta,

menta, ad eò vt mirum sit, hanc hætenus (com-
muni ordinis bono) non fuisse publicatum.

Complutense ordinis nostri celeberrimum
collegium, ex quo magnus ille prædijt Cypria-
nus Huergensis, plurimos alios protulit cele-
berrimos doctores, æternâ memoriâ dignissi-
mos, præter illos quos diuersis locis tam in Bi-
bliothecâ quam in hoc appendice recensuimus,
tamen si nulla fortè hætenus opera publicaue-
rint; inter quos eminent, magister *Gregorius*
Saenz. Morerolensis monachus, & magister
Athanasius de Cacho Supereratenfis cœnobij mo-
nachus, & Frater germanus *Dionisij de Cacho* (de
quo in Bibliothecâ) quorum scripta tamen si
nondum prælo subiecta sint, tamen plurimum
desiderantur, & à Professoribus publicis passim
citantur cum laude, & veneratione, vt etiam
scripta ipsius *Dionisij* memorati. Teste Rela-
tore nostro supra citato, *Ildefonso Perez*.

Conganus Abbas Surienfis, Ordinis Cisterciens-
fis in Hyberniâ vir Religione, & doctrinâ cla-
rus, iisdemque titulis sancto Patri Bernardo
charus, collegit gesta *Sancti Malachia Archiepiscopi*
Hyberniæ, quæ postea Sancto Bernardo transmit-
tens, eidem author fuit, vt eandem materiam
resumens, fufius pertractaret, cum hoc instan-
tius tam suo, quam totius congregationis Hy-
berniæ nomine, humanissimis literis expetisset. *La-*
eobus Waræus Hybernus, lib. de Episcopati-
bus *Lageniæ*, & Monasterijs Cisterciensium in
Hyberniâ, *Balaus* de scriptoribus Britannia,
cent. 14. nu. 86. & relatio M.S. *Eximij Domini*
Claudij Chalemor, ex Regali Monte ad me
missa. Imo vt cunq; etiam colligitur ex præfa-
tione Sancti Bernardi ad vitam Sancti Mala-
chiae, in quâ Sanctus Pater hunc Conganum
ita alloquitur, (rationem reddens cur ipse ag-
gressus fuerit scriptionem vitæ Sancti Mala-
chiae:) *Tu id mihi Abbas Congane iniungis, Reueren-*
dus frater & dulcis amicus meus, ac socum pariter (vt

ex Hybernia scribis) vestra illa omnis Ecclesia sancto-
rum; libens obediò, præsertim quod non eloquium exigi-
tis, sed narrationem: dabo verò operam, vt ea sit pura
& luculenta, deuotos informans, fastidiosos non onerans.
Sanè narrationis veritas secura apud me est, inti-
mata à vobis, haud alia proculdubio protestantibus,
quam qua certissimè comperta sunt vobis. Hæc Ber-
nardus. Floruit Conganus 1150.

Conradus Cardinalis, natione Germanus Egi-
nonis, seu Egonis, Comitiss de Seynâ Fursten-
bergh, &c. ex Agnete Zeringiæ Ducatus hære-
de, filius; frater autem Comitiss Eginonis de
Fribourg; primum Religiosus Villariensis in
Brabantia, deinde eiusdem loci, tum Claræval-
lis, ac postea Cisterciensiss cœnobij successiue
Abbas; vir litterarum scientiâ, morumque ho-
nestate & vitæ sanctimoniâ clarissimis; qui an-
no 1219 ab Honorio 3. Pontifice, Episcopus
Portuensis, & Sanctæ Rufinæ creatus Cardina-
lis, eiusdem Pontificis autoritate varias lega-
tiones obiuit: in Gallias contra Albigenfes; per
Italiam, & Hispaniam, pro subsidio terræ san-
ctæ: ac tandem etiam sub Gregorio 9. per Ger-
maniam; in qua legatione Colonia Concilium
celebrans, Sancti Engelberti Archiepiscopi &
martyris interfectores anathemate percussit,
multaque ad Clerum sp. cœntia decreuit, maxime con-
tra simoniacos & concubinarios. Moguntia item
eodem anno 14. Idus Decembris, Synodum
pro Cleri reformatione celebravit, & motum
corruptelas plurimas emendauit. Bononiæ itè
in Italia, PP. Dominicanorum ordinem noui-
ter exortum, autoritate Apostolicâ approba-
uit, & quantum potuit, tota vitâ suâ promouit.

Exant eius Constitutiones, quas in Germania pro
Cleri reformatione condidit, apud Bzouium in An-
nalibus Ecclesiasticis & in libro Conciliorum
Prouincialium Colonensium. Item apud
Henriquez, lib. 1. fasciculi, in eius vitâ. Vide
etiam tom. 3. Conciliorum,

Reue-

Reuerendissimus Angelus Manriquez Pacis Augustæ Episcopus, in annotationibus ad Philippi Seguinii Bibliothecam, quas anno 1648. ad me misit, asserit, Conradum hunc etiam scripsisse *Tractatum*, seu, *Libellum*, de erroribus *Albigensium*, ad Abbates in capitulo congregatos apud Cistercium, de quo Cæsarius in dialogis, dist. 5. cap. 21. de hoc Conrado referunt Chronicon Brabantæ, Cantipratanus lib. Apum, & alij plures, quod dum noctu studiis incumberet, digiti manuum eius instar candelarum lucerent. Vide de hoc etiam Henriquez in Menologio. 3. Septembris & longelinum in Purpura sancti Bernardi, ubi bene refellunt Arnoldum Wyon, & quosdam alios scriptores, confundentes hunc Conradum cum alio Conrado Bauaro, Religioso Claravallensi, & S. R. E. Cardinale.

Conradus, *Fontis salutis*, in Germaniâ, monachus, vitæ in diuinis scripturis, & theologiâ scholasticâ nobiliter eruditus, & in sæcularibus quoque litteris non vulgariter versatus, scripto reliquit,

Commentaria perpetua in 4. libros Sententiarum, elegantia & doctissima, teste Guilielamo Eilegreno, Lib. de Scriptoris orthodoxis.

Item, 4. tomos concionum, super Dominicas & Festa totius anni, stylo eleganti, & materia insignes, qui vulgo vocari solent, Sermones sacri, ut scribit Seguinus in Bibliotheca sua M. S. Denique

Librum de dotibus anime. Possuinus, in apparatu, Eilegrenius supra, Conradus Gesnerus, & Seguinus. Qui tamen in eo corrigendus est, quod ex hoc Conrado duos faciat, distinguens Conradum theologum à concionatore Floruit circa ann. 1390. Quem specialiter scribit Eilegrenius fuisse Philosophum clarum, Rhetorem insignem, & suæ ætatis subtilissimum sacrarum scripturarum Interpretem. Huius, primus Sententiarum, dictus viator, per scrutinum Sacræ Bibliothecæ Ord. Cist.

Scripturæ &c. solebat seruari apud minores Gandenses, teste Bunderio in Indice.

Conradus Fossor vulgo, Reutter, patria Norddingensis, Abbas 25. Cœnobij Cæsariensis, vulgò *Keyfersheim*, circa Dano vberdam urbem Imperialem, theologus ac Philosophus fuit insignis, ac legum tam Ciuiliū, quam pontificiarum, eximiè gnarus, nec non & poëta laureatus: cuius extant *subtilissima poemata* (titulo, *Mortilogij*) Augustæ Vindelicorum anno 1508. impressa. Cætera M. S. In monasterio asseruati solebant. De hoc scribit Gaspar Bruschius, se anno 1539. vidisse hunc iam senem, ac audiuisse de omni disciplinarum genere tam egregiè differentem, & tot optimorum versuum, ex veteribus poëtis desumptorum, discursus memoriter recitantem, ut mirari satis non posset, tam Reuerendi ac eruditi senis memoriam. Obijt anno 1540. cui tale positum fuit epitaphium:

Conradus Fossor, venerandus & vilius Abbas,
Corporis hic humili mole quiesco mei,
Quique valens, facili ludibam carmine sæpè,
Et noram veteres, historiasque nouas.
Quidquid & in sacris scriptum fuit vndique librè,
Quidquid iura docent, & medicina potest.
Per multos annos, mea cura huic præfuit edi,
Sed pulchra domus profuit illa quoque.
Tu quicumque istac transis studiose Viator,
Quæso, optes anima mitia facta mea.

Conradus, cœnobij de Heghenâ, vulgò, *Hequâ*, alias, *Aulesburgh*, in Hassiâ, monachus, ex claro Baronum sanguine procreatus, vir litterarum scientia, spiritus puritate, & miraculorum gratia illustris, ut ostendit Henriquez in Menologio, 1. Iunij:

Scripsit varia, quorum intuitu à diuersis authoribus vocatur, *Scriptor nobilis*, ex quibus tamen nihil hæctenus potui assequi, præter

L

Gram-

Grammaticalia quadam opuscula, quæ cum tanto olim scholarum totius Germaniæ applausu accepta fuerunt, ut passim Authori *Archigrammaticæ* nomen imponeretur; teste Ioanne Ditmaro, in historia Campensi, quam edidit (paucis mutatis) Longelinus, in notitijs Abbatiarum Ord. Cisterc. Huius etiam meminerunt Petrus Cratopolius, lib. de Episcopis Germaniæ, & Arnoldus Wion, ligni vitæ cap. 47. Hic quoque putatur fuisse ille Mr. Conradus, concionator B. Elizabethæ Landgraviæ Hassiæ, qui vitam eius conscripsit, quam compendiauit Theodoricus de Thuringia Ord. Præd. Qui præterea vna cum Remundo Abbate Ebribacensi Ord. Cisterc. & Sifrido Archiepiscopo Moguntino, Romam scripsit examinationem vitæ & miraculorum eiusdem Sanctæ Elizabeth, cuius scriptio meminit Molanus in Annot. ad Vlnardum, 19. Nouembri.

Cæterum monasterium de *Heyna*, nunc coniunctum esse monasterio Veteris Montis, vna cum vsu Pontificalium, &c. scriptis nuper ad me litteris, intimaui Reuerendissimus Veteris Montis Abbas, Ioannes Blanchenberg, S. Theol. Doctor, qui pariter mentionem faciens huius nostri Conrati, vocat illum *Scriptorem nobilissimum*. Ut mirum sit, potuisse esse ignotum Seguino ordinis nostri scriptori tam exacto, nisi forte hunc intelligat, quem authorem facit concionum sacrarum & distinguit à Conrado Theologo, ut supra vidimus, in Conrado Fontis Salutis Monacho.

Conradus Leontorius, vulgariter, de *Leonbergh*, monachus clarissimi cœnobij Mulbrunnensis, in Diocesi Spirensi, ac Ducatu Wirtenburgico; philosophus ac poëta excellens, nec non & trium principalium linguarum peritus, (teste Trithemio,) scripsit varia tam prosa, quam metra, ex quibus extant.

Kolumen magnum epistolarum.

Orationum, varij argumenti, lib. 1.

Diuersorum carminum, lib. 1.

Denique & *Nota ad privilegia ordinis nostri*, à *Ioanne Cistercij Abbate publicata* quæ sæpè citantur à Reuerendissimo Manriquez, in annalibus suis. Vide illum tomo 1. folio 76. Eandem quoque notarum meminit Reuerendissimus Veteris Montis, in litteris suis ad me datis 18. Octobris, anni 1648. Hunc quoque Authorem Bibliothecæ suæ adscripsit Conradus Gelnertus, ex Trithemio. Porro, Mulbrunnense Monasterium superiori sæculo à Lutheranis occupatum, & in seminarium ministrorum conuersum, nuper anno 1630. auctoritate Cæsareâ (expulsiis ministris Lutheranis) ordini Cisterciensi fuit restitutum, eique præfectus Abbas R. Dominus Chrystophorus Schaller, religiosus Monasterij Lucellensis, in Alsatia, vir pietate & doctrina clarus, cui postea successit Bernardinus Buchinger, vir Prædecessori suo dignissimus, qui scriptis suis hoc opus etiam honorauit, ut supra vidimus, littera B.

Cornelius Pelusius, Calaber, S. Theol. Doctor, monachus S. Ioannis in Flore, seu, Florentis, ord. Cisterc. scripsit:

De monasterijs Cisterciensibus Regni Neapolitani, lib. vnum.

Item, *Vitam insignem cuiusdam religiosi sanctitate illustri eiusdem cœnobij S. Ioannis*, quæ M. S. extat apud Reuerendissimum Vghellum, Romæ.

D.

D *Amianus Tomariensis in Lusitania*, Prior, & Præfectus generalis ordinis militaris Cisterciensis, de Christo, edidit Vlissiponæ lingua vulgari *Constitutiones, & privilegia eiusdem ordinis*. Longelinus in notitijs cœnobiorum Ord. Cisterc. lib. 10. fol. 11.

Daniel,

Daniel, s. Abbas, P. Valdsalsij in Bauariâ, Frederico Barbarossæ Imperatori percharus, eiusdemque per Lombardiam, Apuliam, & Siciliam iter facientis, indiuiduus comes, scripsisse legitur, *Opus amplum & insigne*, titulo, *Papia*. Quod, quale sit, aut de quibus tractet, nondum didici.

Longelinus in notitijs suis. Obijt Daniel anno 1196.

Didacus de Cesspedes, natione Hispanus, religiosa vota Deo nuncupauit in Monasterio Vallis Ecclesiarum; Superiorum tamen dispositione, diu in Monasterio Montis Salutis habitauit. Vir fuit affectu & cultu Deiparæ Virginis singulariter excellens; vt autem & in alijs eundem affectum efficacius excitare posset, scripsit, impri- mique curauit, librum quendam. *De laudibus Virg. is Matris*, in 4°. Item & alium pariter impressum, *De miraculis Deiparæ Montis Salutis*.

Chryostomus Henriquez in Phœnice.

Didacus Marfil, Hispanus Monachus Saltus noualis, (vulgo, *Sandoual*) vir singulari ingenij acumine, & memoriæ felicitate præditus fuit. Hinc absolutis Philosophiæ & Theologiæ cursibus, studio (vt vocant) positiuo, cõcionandique exercitio applicatus, breui, nominis sui claritate, vniuersam impleuit Hispaniam; inter nominatissimos quoque concionatores æstimatus, nemini secundus. Vndè in celebrioribus etiam vrbibus, magnum eius natum desiderium. Ipsa Toletana ciuitas (non nisi excellentes viros admittere consuevit) vtrò ei pulpitum obtulit, magnoque concursu, applausu, & admiratione, eum longo tempore concionantem audiuit. Verum Religiosi Saltus noualis, non ferentes diutius exemplis & doctrina illius frustrari, eum in Abbatem experierunt, & obtinuerunt. Præfuit postea & alijs Monasterijs, ac tandem etiam toti congregationi.

Scripto reliquit *Aliquot volumina doctarum con-*

cionum. Item:

Volumen egregium de laudibus B. Mariæ Virginis. Obijt in Monasterio Montis Salutis, anno Domini 1621. Henriquez supra, Authori coæuus.

Didacus Sanches, siue, Sanctius, Carracetensis Monasterij in Hispania monachus, vario scientiarum genere, nec minus pietate, & animarum zelo celeberrimus, scripsit stylo docto, & terso, *Opus amplum, cui titulum præfixit: Agricultura spiritualis*. Impressum fuit Burgis, apud Baptistam Barellinum, anno 1603.

Henriquez supra.

Dispositiones Parisijs factæ, ad instantiam Caroli VIII. Francorum Regis, per 49. Abbates, pro reformatione ordinis Cisterciensis, anno 1493. vnâ cum Tractatu, de modo antiquo eligendi Abbates in ordine Cisterciensi: M. S. seruantur in monasterio de Laude, in Flandria. Catalogus librorum manu scriptorum eiusdem cœnobij apud Sanderum, parte 2. Bibliothecæ Belgicæ manu scriptæ. extant etiam apud me, in antiquo codice M. S.

Dionysius Arriola, Vallis bonæ monachus, S. Theologiæ in Complutenfi nostro collegio cum acclamatione Professor.

De Benedictionibus Patriarcharum, super caput 49. Geneseos, commentaria erudita satis, reliquit, quæ in Bibliotheca collegij Salmanticensis seruantur manuscripta. Ex relatione, quæ supra.

Dionysius, Chalsij seu Caroli loci monachus, natiuitate Gallus, patria Syluænectensis, vir bonis moribus, & doctrina spectatissimus, *Vitam as miracula Sancti Guillelmi Bituricensis Archiepiscopi, & quondam Chalsiana domus Abbatis 7. in epitomen redegit*. Vixit anno saluris 1230. Seguinus, eiusdè cœnobij Prior, in Bibliotheca sua M. S. Vita Sancti Guil. extat in Rubra valle suppresso Authoris nomine, qui tamen fuit Sancto coæuus. Et ex hac suum compendium sumpsit Surius, teste Molano in annot. ad Martyrol. 10. Ianuarij.

Dionysius, dictus Cisterciensis, monachus cuiusdam cœnobij ordinis nostri, ingenio acutus, Theologiæ professor eximius, & philosophus subtilis scripsit, & in lucem emisit, *In Magistrum sententiarum commentarios*, omni scholastica eruditione referatissimos. Horum meminit Nicolaus Belny, S. Theol. Doctor, in epistola quam scripsit ad Reuerendum Patrem Robertum de la Tourete, Caroli loci Abbatem, Theologiæ profectorem, nec non totius Cisterciensis ordinis Procuratorem Generalem, his verbis: Dionysij doctrina ingenia hominum pascit, animos vehementer impellit, Sorbonichatum roborat & acuit, magnam & vberem tradit Theologicarum difficultatum materiam. Eius doctrina semper visa est mihi accommoda ad omnem respondendi & arguendi usum, velut apis argumentosa, ferè singulorum Doctorum de partibus est dulciores, non solum difficultatum meandrose uoluit & referat. Stylo eleganti & claro sententiarum libros confecit, ita ut *Doctor Clarus & Subtilis* nuncupari mereatur. Dicebat Plato: Beatas ciuitates fore, si aut philosophi imperarent, aut principes philosopharentur: Religio Cisterciensis beata censeretur, quæ tanti viri doctrina & eruditione fuleitur, & ornatur. In nostro Dionysio siquidem mera breuitas est, quæ ad percipiendas res cognitatas, imprimis est amica; cui quidem breuitati adhæret fecundissima sententiarum vbertas, paucis verbis comprehensa, ita ut ea de Beati Dionysij sapientissimi Sancti Pauli discipuli officina deprompsisse videatur, ad eliminandas hæretes: doctrina enim accommodata est, ad explantandas de agro Domini falsitates, ad progressus Sorbonicos apprimè necessaria. Hæc citatus Nicolaus, apud Seguinum in Bibliotheca M.S. Vbi & aliam de doctrina & scriptis Dionysij nostri profert censuram, duobus constantem versibus, Parisijs factis vulgatis, nimirum:

Sensu Theologia donat Dionysius alta,
Sanctorum monstrat antiqua volumina Patrum:
 Solebant commentaria hæc impressa venundari Parisijs à Pontio le Prenz. Vidi & ego exemplar vnum antiquo charactere impressum Duaci in Seminario Regio.

Dionysius Cychus, natione Cantaber, monastica Cisterciensium vota in Monasterio Vallis bonæ Deo nuncupauit. Vir corpore pusillus, at iudicio magnus, ingenij acumine, & memoriæ felicitate excellens. Quibus cum accessissent studiorum amor, & in ijs addiscendis pertinax diligentia, magnos fecit progressus; adeo ut Doctoralem S. Theologiæ lauream in Complutensi Vniuersitate adeptus, eandem scientiam multis annis frequentissimo auditorum concursu, & plausu, docuerit. Anno 1626. collegio Cisterciensi, in eadem Complutensi Academia Abbas præerat. Scripsit

In diuersas partes Summa D. Thomæ Aquinatis, docta commentaria.

Vnam etiam Reuerendissimi Patris Petri de Lorcæ (de quo infra,) quæ impressa extat ante tomum de Incarnatione, ipsius Lorcæ; quem tomum ipse Dionysius luci dedit, dispositis materijs, & ad articulos Thomæ aptatis. Adiunxit etiam huic operi *Insignem præfationem*, in qua lucè quoque promittit pluribus alijs lucubrationibus ipsius Lorcæ. Vixebat adhuc à paucis annis.

Vide Henriquez in Pœnice.

Dominicus de Aldave, familia nobili in Cantabria natus, religionem amplexus est in Hortensi cœnobio. Vir fuit raris naturæ dotibus præditus, & grauioribus omnibus disciplinis excultissimus. Philosophiam in Meyrensi collegio theologiam in Monte Ramorum professus est, cum fructu eximio. Eius quoque ingenium & doctrinam experta & admirata est Salmanticensis Academia. Tandem Hortense Monasterium illum sibi vendicans, Abbatem coluit: imò

& vni-

& vniuersa Congregatio (an. 1626.) Reformatorem generalem.

Scripti in vniuersam Aristotelis Logicam: in Isagogem Porphyrij: in Physicam: & in Metaphysicam.

Varios quoque tractatus theologicos, teste Henricus, supra; qui tamen se horum titulos ignorare fateatur.

Dunensis cœnobij (alias S. Saluatoris) in Hybernia in Agro Kilkennyensi, Monachus anonymus, scripsit anno 1511: iussu Caroli Canenach Abbatis sui, *Annales Hybernicos*, quos continuauit vsque ad tempus suppressionis Monasteriorum in Hybernia. Iacobus Waræus, libro de Episcopatibus Lageniæ, & Monasteriis Cisterciensium in Hybernia, referente R. Patre Guardiano Recolletorum Hybernicorum Louanij.

Dunensis nostri cœnobij Religiosi varij anonymi, præclarissima olim scripta posteris suis reliquerunt, in omni plane scientia; ex quibus tamen si pleraque superiori sæculo perierint in vastatione Monasterij per Geusios & Hugonotos, non pauca tamen adhuc rabiem illorum euaserunt, quæ etiamnum in Bibliotheca nostra asseruantur, sed aliis scriptis anonymis ita permixta, vt discerni nequeant. Vide infra, verbo Ioannes de Wardo. Extat catalogus Bibliothecæ nostræ M. S. (æ me anno 16:8 concinnatus) parte 1. Bibliothecæ Belgicæ M. S. anno 1641. publicatæ per Antonium Sanderum Canonicum Ipresensem, &c. Infulis, ex officina Tussani le Clercq.

Habeo & penes me alium adhuc catalogum eiusdem Bibliothecæ M. S. notabiliter auctiorē multorum codicum accessione, quem postea anno 1644. compilauit.

Quidam Dunensium nostrorum Anonymorum scripto reliquerat Libellum insignem *Spiritualium consolationum*, qui anno 1653. ex Autographo in lucem productus est sub hoc titulo *Sacrarum consolationum Pharmaca, ex præscriptione SS. Patrum*. Brugis, typis Alexandri Michiels

Vid. supra, verbo, *Benedictus de Bacquere*. Libellus idem mox in linguam Flandricam translatus per R. P. Ioannem van Blutterfrick, Carthusianum, impressus fuisse per eundem Impressorem, eodem anno.

Dunstanus, Ordinis Cistere. Scripsit *Sermones de Tempore*, qui solebant seruari in S. Martino Tornaci, & apud Minores Colonienfes. *Bunderius, in Indice libb. M. SS.* tit. D. n. 50. & 51.

E.

SANCTVS EAILREDYS, Abbas, vide supra, *Sailredus*, Littera A.

Eberardus (alio Ebrardus) Claravallensis Monachus, vna cum aliis duobus eiusdem cœnobij Monachis, & totidem nouitiis, *miracula quæ Sanctus Pater Bernardus Spira coram Conrado 3. Imperatore, & aliis in locis per Germaniam & Belgium edidit studiose collegit, atque Clericis Colonienfis Ecclesiæ dedicauit*. Huius operis initium est: *Dominis & amicis suis, Clericis Ecclesiæ Colonienfis, salutem dicunt fratres & amicorum, Ebrardus, Gerardus, Gaufridus, qualescunque Monachi; Philippus Leodiensis, Volhemarus Canstans. Ceterique tyrones spiritualis militia, &c.* Ita Seguinus in Bibliotheca, ex archiuis (vt ait) cœnobij Sanctimonialium Pontis Dominarum. Reuerendissimus verò Angelus Manriquez, tomo 2. *Annalium Cisterciensium* ad annum Domini 1153. cap. 11. num. 6. scribit, *miracula hæc à S. Bernardo patrata esse, dum crucem contra paganos prædicaret, atque in 3. libros digesta, quorum librorum solummodo 2. fuerit conscriptus ab hoc nostro Eberardo, cum 4. suis confratribus ad clericos Colonienfes; primum vero conscriptum esse à Philippo Claravallensi Monacho, ad Henricum Regis Galliæ Fratrem tunc (vt ait) Rhenensem Archiepiscopum: tertium denique, per quendam Godefridum Monachum, ad*

Hermannum Constantiæ urbis Episcopum. His consonat Miræus in chronico Cisterciensi, scribens, Libros hos extare in Monasterio Sacri portus, iuxta Melodunum. Item Henriquez in Fasciculo, parte 1. dist. 4. ubi omnes tres hos libros citat, sub nominibus iam recensitis.

Extant etiam priores hi duo libri, Tornaci in cœnobio S. Martini, Ord. S. Benedicti, cum hac tamen differentia, quod primus ibidem dicitur scriptus ad Henricum Fratrem Regis, tunc adhuc Clarævallensem novitium, adeoque diu antequam esset Rhemensis Archiepiscopus. Sed de hoc plura infra; verbo, *Philippus* 2. liber præfert epistolam ad Coloniensem Clerum, iam citatam (quam ad longum videre est apud Henriquez supra,) continetque miracula à Spira usque ad Leodium facta. Vide catalogum Bibliothecæ S. Martini, apud Sanderum supra. Cæterum, de miraculosa horum trium librorum conseruatione, historiam quandam lectu dignam narrat Manriquez loco iam citato.

Ebirbacense Monasterium religionis obseruantiam, opulentiam, ædificiorum splendore, & Magnatum Mausolæis celeberrimum, duobus miliaribus infra Moguntiam, haud longè à Rheno fluuio, situm est. *Huius Monasterij Religiosi anonymi, plures egregias & lucu dignissimas lucubrationes, in diuersis scientijs, posteris suis reliquerunt, quas scilicet non sine admiratione euolui, dum ibidem Lectorem agerem.* Vni eorum ibi attribuitur *Vita viri sanctissimi Eberardi, Monachi Ordinis Cisterciensis. Subdiaconi & Fundatoris Monasterij Sanctimonialium de Comeda, in Palatinatu inferiori.* Quam vitam apud me manuscriptam habeo, transcriptam ad antiquissimum exemplar eiusdem Monasterij Ebirbacensis, in pergamento exaratum, quod autographum esse iudicavi, dum illud vidi, & examinaui, publicaui autem vitam hanc anno 1655. Brugis typis Nicolai Breigelij.

Obiit B. Eberardus anno Domini 1191. pri-

diè Kal. Decembris; cuius cœssa (ob crebra quæ ad tumulum patrabantur miracula) postmodum eleuata fuerunt; nunc autem (vastato Monasterio de Comeda) translata quiescunt, & venerationi exponuntur in Hemmenrode, cœnobio Diocœsis Treuirensis, vt scribit Nicolaus Hæsius in Manipulo Hemmenrodensi, anno 1641. Coloniam impresso. Quamquam hic perperam pro *Comeda*, scripserit, *Comeda* Scripta est autem hæc vita paucis annis ab obitu viri sancti; quod ex eo probatur, quod author dicat se plura habuisse à personis quæ illum viderunt; imo & ei conuixerunt; nominatim Henrico Fratre eius Germano, & Aleide sorore eiusdem, tunc temporis adhuc superstiti, & Abbatissa cœnobij de Comeda. Cæterum, quod hic Author fuerit religiosus Ebirbacensis, & quidem Confessarius cœnobij de Comeda, traditionem Ebirbacensium non parum confirmant, 1. quod sub finem; alloquens Moniales dicti cœnobij, voret illas, *suas Sorores & Filias in Christo dilectissimas*; vnde videtur argui, quod fuerit illarum Pater spiritualis, & ex professione Frater, Deinde, quia constat cœnobium hoc à prima fundatione semper subsisse visitationi Abbatum Ebirbacensium; probabilissimum est, Confessarium illum, seu, Patrem spiritualem, fuisse Ebirbacentem religiosum.

Ebro, 13. Abbas Monasterij Zyvetelensis, in Diocœsi Parauiensis (quod vulgo vocatur *Claravallis Austria*;) scripsit *Vitam Hadmari, Austriae Reguli, & dicti Monasterij Fundatoris.* Extat in eodem Monasterio, eiusque compendium publicauit Jongelinus, in notitiâ Monasteriorum Ordinis Cisterciensis, Libro 4. Porro, Ebro electus fuit Abbas anno 1273. Obiit verò, 1304.

Edilredus, vel Echelredus, Abbas cœnobij Wardenensis in Anglia, vir lectioni sacrarum Scripturarum, meditationi rerum cœlestium, & prædicationi verbi Dei impensè deditus;

nec

nec non Sanctissimi Patris Bernardi per omnia imitator fuit. Cuius in communibus colloquijs, sequebatur affabilitatem; in concionibus, mellifluam dulcedinem; in suavi stylo, delicias facundiam; in omnibus actionibus, mitem ac mansuetam spiritum; vt ex Pitæo, & alijs, refert Henriquez. Quædam ex scriptis eius confundi solent cum scriptis Ailredi Rlieuallensis, vt supra annotauimus; eiusdem tamen genuina opuscula sunt hæc:

Expositiones in quadam sacra scriptura loca, liber vnus.

De vinculo (seu vt alibi, de veritate) perfectionis, lib. 1. Extendisti Domine, sicut, &c.

Homilias in Sanctum Lucam, lib. 1. Cum in exordio narrationis, &c.

Conciones notabiles, lib. 1. Tempus est fratres charissimi, &c.

De 3. hominibus, lib. 1.

Epistolarum ad diuersos, lib. 1.

Scribitur & alcerica quædam scripisse. Vide Pitæum, & alios antiquiores Angliæ scriptores. Obijt in suo Wardeni cœnobio, circa annum Domini 1220. Hunc Trithemius vocat Adilredū. Thomas quoque V Valdenis (teste Pitæo) huius scriptoris mentionem faciens, varijs in locis, plurimum illum laudat, præsertim in concionibus, quas habuit coram Rege Henrico V. Hunc etiam habet Seguinus in suâ Bibliothecâ, sub nomine Adilredi.

Edmundus à Cruce, Clarævallis primum monachus, ac postea anno 1585, Archi-cœnobij Cisterciensis creatus Abbas, natione fuit Campanus, patriâ Trecentis, & Academiâ Parisiensis Doctor Theologus: vir sanè non minus singulari vitæ sanctorum, quam sacræ Scripturæ exactâ cognitione conspicuus: eloquij tam Italici, quam Latini facundiâ potens; perinde carmine valens, & prosa, teste Seguinto in Bibliotheca sua Cisterciensiana. Vbi facietur quoque, se in hu-

manioribus litteris & artibus oratorijs, illum habuisse præceptorem. Ordinis gubernaculis admotus, nihil æquè cordi habuit, ac eundem, per vniuersum orbem, quoad posset, reformare, impetratis ad hoc litteris absolutissimis à Clemente Papa VIII. anno 1603. Hinc varias prouincias non sine magno labore, & euidentibus periculis, ipsemet peragrauit, in quibus saluberrimas leges statuit, quæ adhuc pluribus in locis in summa veneratione habentur. Verum cum visitatis Aragoniæ & Cataloniæ monasterijs, à congregationibus Castellæ & Lusitanæ contradictionem pateretur, Barchinone detentus, diem clausit extremum, 12 Kal. Septembris, anno 1604. ac Populeum translatus, ibidem sepultura traditus fuit. Scripserat autem antè obitum ad dictas Hispaniæ congregationes, Epistolas aliquot, doctrina, ac religionis zelo refertissimas, cum adiuncto Libello, quem Chartam Confraternitatis inscripsit: quæ omnia typis vulgari curauit.

Ediderat & antea quædam alia non contemnenda opuscula, ex quibus à Seguinto recensentur sequentia, hoc modo:

Anno Domini 1588. 1. die Decembris, apud urbem Matiscouentem, coram Henrico Cæetano, Summi Pontificis Sixti V. à latere legato, Orationem habuit multis rhetorum flosculis ornata. Edidit & Tractatum quendam de Officio diuino quotidie celebrando: carmine.

Item, Orationum diuersarum materiarum, lib. 1.

Epitaphia, aliasque diuersi generis carmina plurima, lib. 1.

Extant & infinita propemodum epistola, quas ad Pium V. Gregorium XIII. Sixtum V. Summos Pontifices, ad Cardinales, Episcopos, Abbates, Reges, Principes, aliasque personas scripsit. Hæc Seguintus: qui concludens, asserit eum præter hæc scripisse adhuc alia plura, quæ in lucem nondum prodierunt.

dierunt. Certè, extant impressæ (absque anno impressionis, & Typographi nomine *Orationes duæ elegantissimæ* quarum iam habuit Cistercij ad Abbates ibidem congregatos in capitulo generali. Cuius initium est: *Quod vniuerso nostro Cisterciensi Ordini &c. 2.* habita fuit ibidem, capitulo generali iam completo; quæ sic incipit, *diuina erga nos beneficentia &c.* Vtraque impressa est in 4. reperiturque hoc anno 1654. Bruxellis apud Carthusianos, vid. plura apud Ludouicum Iacob Carmelitam, lib. de Scriptoribus Cabilonenisibus.

S. Edmundus, cognomento *Richius*, natione Anglus, patre Edubardo Rich mercatore natus; matre vero Mabilia; iuuenis studiis applicatus, Oxonij humaniores litteras didicit. Indè Parisios missus, philosophicis studijs, linguæque Gallicæ sedulam operam dedit; quam linguam ita exactè didicit, vt frequenter gallicè concionaretur, & etiam quædam Gallicè scripserit. Postmodum Oxonium rediens, ibidem per sexennium integrum, philosophiam & mathematicam docuit; indeque denuò Parisios profectus, matris iam defunctæ, sibi que apparentis hortatu, ad theologiam transiens, tantum in ea profecit, vt intra paucos annos, in Parisiensi Academia, supremæ illius scientiæ Doctorali donatus laureâ, eandem etiam publicè, summa cum laude, per annos aliquot professus fuerit. Quo tempore, iucunda satis visione meruit honorari. Videbatur ei copiosus ignis in scholam suam illabi, atque indè 7. faculas extrahi: & sequenti die, Abbas quidam Cisterciensis Ordinis eò aduenit, & Lectione absoluta, 7. ex eius discipulis secum abduxit, qui omnes facti sunt Monachi in eius monasterio. Crescente virtutum & doctriinæ fama, non tulerunt diutius tanti viri absentiam. Henricus II. Anglorum Rex, Regni que Proceres, sed Ecclesiæ Sarisburiensis canonicatu honoratum in patriam reuo-

carunt, ac paulò post, anno scilicet 1134. ad Cantuariensem Archiepiscopalem cathedram prouehi curarunt, quantumuis etiam iniurum. Verum cum ob libertatis Ecclesiasticæ defensionem, graues mox inter ipsum & Regem difficultates oriri, inuidorumque malitia vindique se magis & magis circumueniri videret, ad eò vt etiam ipsum Cantuariense Canonicorum collegium se eidem opponeret; voluntarium complexus exilium (exemplo Prædecessorum) suorum, Sancti Thomæ. & Stephani Langtoni, Cantuariensium Episcoporum in Gallias migravit, & Pontigniacum se contulit, vbi allumpto habitu Cisterciensi, reliquum vitæ in lachrymis & suspirijs transegit. Paucis tamen ante obitum diebus, cum grauissimâ correptus infirmitate (de medicorum consilio, acris mutationem suadentium) Soliacum, ordinis nostri Prioratum, adijisset, inualecente morbo, ibidè sanctissime obdormiuit in Domino anno 1242. Vndè corpus Pontigniacum relatum, magnis continuo cepit clarescere miraculis; quorum intuitu, Innocentius IV. eum Sanctorum numero adscripsit. 6. ab obitu anno. Festum eius colitur 16. Nouembris. Vide Molanum in Annotationibus ad Vliardi Martyrologium; & Henriquez in Menologio Cisterciensi, eodem die. *Corpus eius etiamnum, à tot seculis, integrum & incorruptum, & innumeris miraculis gloriosum, conseruatur Pontigniaci, vt diserte testatur Reuerendissimus Dominus Mattheus Abbas Pontigniacensis Modernus, S. Theol. Doctor, &c. Litteris suis ad me datis, 15. Decembris anni 1647. Compendium vitæ ipsius vid. apud Harpffeldium, cent. 13. cap. 7.*

Varias autem post se lucubraciones reliquit Sanctissimus Edmundus noster, ex quibus adhuc extant sequentes, referente Pitæo, lib. de Illustribus Angliæ scriptoribus:

Speculum Ecclesiæ. Opus hoc omnibus christianis est vtile, quod monachis Pontigniacensibus

bus dicauit. Incipit in nomine dulcissimi Domini &c. M. S. Cantabrigiæ & Oxoniæ in Bibliothecis publicis. Extrat & impressum in Bibliotheca Patram, tom. 5. editionis 2.

Vide Bellarminum de scriptoribus.

De *Contemplanda Deitate*, lib. 1. Gallice. Quem librum postea latinum fecit Guilielmus Beufeu, Northamptonensis Carmelita. incip. *Videte ad quid*, &c.

Synodales Constitutiones varias, ex quibus apud Linvobodum, se legisse sequentes, scribit Ioannes Pitæus, supra:

De *Consuetudine*: Nullus rector, &c.

De *Temporibus ordinandorum*: Eos qui, &c.

De *Sacra unctione*: Panni christiales &c.

De *Officio Archipræsbyteri*: Item commoneant &c.

De *Tregua, & Pace*: Magna nobis, &c.

De *Voto, & voti redemptione*: Præcipimus, &c.

De *Religiosis domibus*: Quoniam religionum &c.

De *Celebratione missarum*: In celebratione missarum.

De *Baptismo, & eius effectu*: Baptisterium &c.

De *Custodia Eucharistiæ*: Fonres &c.

De *Ecclesijs adificandis*: si Rector Ecclesiæ.

De *dispensatione impuberum*: Ubi non est consentus &c.

De *accusationibus, inquisitionibus, & demeritationibus*: sunt in quolibet &c.

De *Simonia*: Præterea venalitem &c.

De *his, quæ filios occiderint*: Faminæ commoneantur.

De *Homicidio*: si mulier mortua &c.

De *Excessibus Prælatorum*: Monemus &c.

De *pœnitentiis*: & remissione: In confessione habeat &c.

Hæc Pitæus. At R. mus Pontigniacensis Bibliothec. Ord. Cist.

moratus, in ferie Scriptorum monasterij sui, quam pariter (mense & die allegatis) mihi transmissit, testatur S. hunc Edmundum præter hæc adhuc scripsisse, *Commentaria in 12. Prophetas minores*. Item, *Speculum Religiosorum*, diuersum à *Speculo Ecclesiæ* supra memorato; quod etiam Pontigniacensibus Religiosis dedicauit. Inci: *videte vocationem vestram* &c. Inuenitur in S. Pantaleone Coloniae, teste Bunderio.

Cæterum, vitam Sancti Edmundi scripsit (testibus, Molano & Pitæo) Robertus Richius, eiusdem frater germanus, quem Seguinus Cisterciensem facit, & in Bibliothecâ sua cæteris eiusdem ordinis scriptoribus adiungit: cuius ego sententiæ non ausum subscribere, quia apud nullum Angliæ scriptorem, vel leue huius vestigium reperire potui. Scripsit etiam eandem vitam Robertus Baconus, S. Theol. Doctor, Sancti viri discipulus, & plures alij. Vide Ioannem Molanum, in Annot. ad Martyrologium, 16. Nouembris & Henriquez in Menologio, eodem die.

Edmundus Schneider, Prior & Lector incliti cænobij B. Mariæ ad sanctum Urbanum, iuxta Lucernam, Catholicarum apud Helucios urbium Principè. Edidit, *Philosophiam rationalem, seu Dissertationes Logicas*, præfixa insigni & prolixâ epistola ad Prætores & Senatores Reipublicæ Lucernensis. Lucernæ typis Davidis Hautti, anno 1640. in 12.

Edmundus Tyraquellus monachus Cistercij, & Actor ordinis in Curia Romanâ, postea Abbas Pontifredi (alias, Sancti Georgij) & tandem Villatij Bechnacensis, ac Suffraganeus Metensis; *Opera Sancti Bernardi recognouit, aliquot nouis epistolis auxit, & in lucem emisit anno, 1601. præfixa insigni epistola dedicatoria, ad Edmundum à Cruce, Cistercij Abbatem*. Scripsit præterea, & edidit lingua Gallica, diuersos alios libros, sub diuersis titulis, testibus Eximiis Dominis Claudio

Claudio Chalemet. & Iosepho Arnolfinij, S. Theol. Doctoribus, in relatione M. S. ex Galij mihi transmissa. Viuebat adhuc anno 1640.

Elias de Coxida à patria cognomen sortitus, pago scilicet territorij Furnensis in Flandria, Abbas fuit cœnobij nostri de Dunis, numero 7. ob eximiam vitæ sanctimoniam Menologio Cisterciensi adscriptus, 8. Octobris, Cuius sanctitatem & excellentem doctrinam, vniuersa propemodum Europa admirata coluit, vt videre est in eius vita, quam ex monumentis Dunensis monasterij conscripsit, & edidit Hentiquez in fasciculo, & latius in libro de Sanctis Eremitæ Dunensis, quæ edidit lingua Hispanica. Hic ille est Elias, qui eloquentia tua, & auctoritate qua pollebat apud Leopoldum Austria Ducem, Richardum Angliæ Regem ex captiuitate liberauit, vt ad longum in vita describitur. Plures olim in Dunensi Bibliotheca legebantur eiusdem conciones, pietate & doctrina reseruitissima, qua tamen inuicis temporis modò exciderunt, duabus exceptis, etiam in capitulo generali Cistercij habitis, quarum primam in antiquo M. S. codice Bibliothecæ nostræ Dunensis, repertam, publicauit anno 1649. in hoc libro; 2. am ex Bibliotheca S. Gisleni (vbi etiam habebatur prior iam dicta) subministravit vir doctissimus, Georgius Gallopinus, eiusdem cœnobij Religiosus, quam vnâ cum primâ Lectoribus exhibeo:

Sermo 1. Domini Helyæ Abbatis de Dunis, habitus in capitulo generali Cistercij.

Rectorem te constituerunt, noli extollis, sed esto in illis, quasi vnus ex ipsis.

SI iuxta Prophetam (Isaia 51.) respicere iubemur ad Abraham Patrem nostrum, & ad Saram quæ peperit nos; vtriusque loco, quasi petram de qua excelsi sumus, reputare debemus

communiter Ecclesiam istam; hæc enim est mater nostra, in cuius vterum iterum introiimus, vt iterum renascamur ad vitam, vt potemur à lacte, & satiemur ab vberibus consolationis eius, vt de ea, quasi de horreo veri ioseph, frumenta percipiamus, nō modò ad eum vt ipsi pascamur, sed etiam ad semen, vt alios reficiamus: & tanta benedictionum gratia fecundati, non solum ipsi fructum bonorum operum pariamus; sed etiam alios, exemplo nostri, patere faciamus; vt neminem tangat nota sterilitatis, maledictum in filijs Israël. Propter hoc huc vsque cucurrimus, non vt currendi terminum hic figamus, sed vt materno vberere creati, fortiores, alacriores, & indeficientes curramus, donec ad metam nobis propositam perueniamus: neque enim idcirco ad locum vnde exeunt flumina, reuertuntur, vt ibi sistant, sed vt liberius & vberius iterum fluant. Respicit ad nos turba magna, quam dinumerare ne impotest, ex omni natione, tribu & lingua; populus pendens ad reditum nostrum, fratres, & filij, confortes & concines nostri, expectantes, & expetentes, vt obuiis manibus cum gaudio suscipiant plenis mercibus redeuntes, referentes sibi vitæ pascua, & pabulum animarum. Quibus etsi fortè præesse videmur honoris dignitate, aut certè oneris grauitate; consortium tamen naturæ, communionem vitæ, originem conditionis nostræ, semper considerare debemus, vt eos quibus honore præferimur, apud Deum in conscientia, vitæ merito præferamus. Sic nos delectat & afficiat dignitas honoris, vt tamen semper magis exterreat pondus oneris, & modis omnibus laboremus prodesse potius, quam præesse. Cum enim ad dignitatem duo pertineant, scientia & virtus, dignitatem sine scientia, iudicio sapientis, constat esse satis inutilem; scientiam verò sine virtute, damnabilem. *Sic* enim, ait quidam, *honor sine humilitate,*

militate, sese perducit ad confusionem; humilitas sine honore, sibi sufficit ad honorem. Unde Sapiens sapienter instruens, & sapientiam docens, quid Prælati fugiendum, & quid eligendum sit, paucis exponit & ostendit; cum dicit: *Rectorem te constituunt, &c.* In quibus verbis, secundum quod ad præfens occurrit, quatuor videntur posse notari: scilicet; ad officium pastorale, cura sollicitudinis; ad libertatem canonicæ electionis, concordia virtutis; ad cautelam, custodia humilitatis; & vitæ conformitas, ad observantiam charitatis.

Cum ergo audis, *Rectorem te* attende curam sollicitudinis. Cum audis, *Constituunt*, intellige unitatis concordiam in libertate canonicæ electionis. Cum audis, *noli extolli*, observa humilitatis custodiam. Et cum audis, *Esto in illis quasi unus ex ipsis*, vitæ nota conformitatem, ad observantiam charitatis. Non est sane dignus censeri nomine Rectoris nec assumi debet ad opus regiminis, cui deest cura sollicitudinis; cui nec scientia suppetite gaminos ad medellam saluris, nec vitæ meritum suffragatur in ostensione virtutis. Indebite satis, & periculose rapitur, & trahitur ad publicas curas, qui diutius ante non gessit in libertate privata, quia non decet illum delinquere, qui alios debet sub aequitatis regula continere, ne fiat prauum exemplum, qui electus ad habile noscitur institutus. Et cum Rectori congruat, ut seipsum, & alios sub disciplinæ censurâ regat, quædam sunt, quibus sibi, quædam quibus aliorum utilitati consulit & saluti. Sibi consulit, si castus fuerit corpore, corde mundus, ut si tendat ad amplexus Rachelis, septem annis seruiat, & sabbatum ex sabbato faciat: ut non solum se temperet à pravis operibus, sed etiam à cogitationibus quiescat illicitis. Ad officium eius etiam pertinet, ut sit in victu sobrius, in habitu compositus, in gestu disciplinatus mansuetus in moribus, in vultu serius, in sermone circumcisus,

patiens & fortis ad aduersa, humilis & temperatus ad prospera: ut sit in eo, vespere & mane dies vnus: Siue enim mane prosperitatis ardeat, siue vespere aduersitatis insurgat, idem semper animi status, quasi dies vnus esse debet in eo, diem æternitatis desideranti, de qua dicitur: *Melior est dies vna in atrijs tuis, super millia.* Cum hi, qui virtutes Christi Domini mirabantur, Regem eum constituere vellent, fugit ab eis; crucifixoribus verò promptus occurrit: ut scilicet hoc exemplo cauti simus ad blandimenta sæculi deuitanda, prompti verò ad contraria sustinenda. Hæc & eiusmodi sunt, quibus Rector debet seipsum regere, præter alia, quibus tenetur aliorum saluti consulere. Nam erga alios, oportet ut sit vigil & sollicitus, pro idus, & circumspectus, misericors & iustus: ut tanquam omnium curam habens, omnia omnibus fiat, ut omnes lucrifaciat. Oportet ut habeat ad regendum, virgam & baculum: ad sanandum, vinum & oleum: ad charitatis & castitatis exemplum, rosam & lilium: ad offerendum sacrificium, ignem & gladium. Oportet insuper ut habeat ad pascendum, panem in perâ: ad coercendum & vrgendum, frænum & calcarea: ad terrendum, canem in fune; ad pungendum, in fundâ lapides de torrente: ad animandum & exterminandum, tubam à dextris, & lagenam à sinistris: ut pro salutis verbo quod prædicat, etiam libens, si necesse fuerit, moriendo succumbat, & pro ouibus suis animam ponat. Talibus omnino deesse non credimus post contractionem lagenarum, quo fungentur aduersarij, lumen ardentium lampadarum, siue claritatem bonæ opinionis, per meritum, sine effectum operationis in ostensione virtutis. Multitudo talium Sapientium, est sanitas orbis terrarum. Quia nec Salomon in omni gloria sua, coopertus est sicut vnus ex istis, qui talibus est redimitus insignibus. Oportet præterea, ut Rector, sicut cæteris præfertur

officio, sic bonæ conuersationis eos inuitet exemplo; sicut aquila prouocans ad volandū pullos suos & super eos volitans. Quo modò enim potest aquila prouocare pullos suos ad volandum, nisi super eos volitet? est qui infra, est qui iuxta, & est qui supra pullos suos volitat. Infra volitat aquila, quando vitæ subditorum vita pastoralis inferior, humilior, & despectior inuenitur. Iuxta volitat, quando vita eius communis est cæteris, & aequalis. Sed supra pullos suos volitat, quando eos quadam prerogatiua sanctitatis excellit, vt & viam doceat, antè alios volando, & sit eis in umbraculum diei ab æstu, consolationis, exhortationis, & orationum suffragijs protegendo. Post mortem Iosue consulerunt filij Israël Dominum dicentes: *Quis adscendet antè nos contra Chanansum, & erit dux belli?* Non dicunt. *Quis ibit nobiscum, aut quis sequeretur nos?* cum illud pertineat ad communem & promiscuam multitudinem: sed, *Quis adscendet antè nos, & erit dux belli?* Dux belli meritò vocatur, quia alios ducere, alios solet animare, & in omni periculo, antè omnes alios primus ire. Hinc illud egregium in laudem Cæsaris habetur, quod nunquam in aliquo periculo dixerit militibus suis, *Ite illuc, sed, Venite huc.* Vndè satis eleganter quidam admonet, dicens.

*In commune iubet si quid, censeque tenendum,
Primus iussa subit, tunc obseruantior aqvi.
Fit populus, nec ferre negat, cum viderit ipsam.
Aut horum parere sibi, componitur orbis.
Regi ad exemplum; nec sic inspicere sensus
Humanos edicta valent, quam vita Regentis.*

Sic cepit Iesus facere & docere, & à nobis requirit, vt os ad axillas retroqueamus vt gladium ponamus super femur nostrum, vt aquam ipsi bibamus de cisterna nostra. Et de Angelo in Apocalypsi de caelo descendente legitur, quod

libellum habuit in manu sua. Libellum Angelus in manu habet, quando nuntius verbi Dei, mandata diuina legis, quæ alijs prædicat, ipse bonis operibus adimplet. *Parauit, inquit, eos in innocentiâ cordis sui, & in intellectibus manuum* (id est, in operibus intellectualiter factis) *eduxit eos: intellectum manuum, actualem vocans intelligentiam.* Et hæc dicta sunt, vt Rectoribus pastoralis commendetur cura sollicitudinis, & nõ tam honoris, quam periculosi oneris debeant meminisse, cum audiunt, *Rectorem te constituerunt,* &c. Non enim ausu temerario irruerunt, nec autoritate propria præsumpserunt, nec per violentiam intruserunt: *led, constituerunt,* id est, simul vnanimi consensu, pari voto, communi voluntate, & canonica electione statuerunt. Cum enim ad omnimodam perfectionem teneantur Prælati (vndè eis & Aurea debetur, & Aureola) exactiore diligentia debet examinari, quicumque dignè ponendus est Pastor populi Dei; ad colendum, ad regendum, & ad dispensandum patrimonium Crucifixi. Nemo etiam sibi assumit honorem (id est, assumere debet honorem) nisi qui vocatur à Deo, tanquam Aaron. Vocatur autem à Deo, si eligitur qualis debet, & qualiter decet, & à quibus oportet, qui habeant & cognitionem veri, & electionem boni: cognitio enim veri, non permittit errate iudicio; electio boni, amore facit inhaerere diuinæ voluntatis arbitrio. Vocatur etiam à Deo, si nec per violentiam superioris intruditur, nec gratia priuati amoris assumitur, nec ambitione prælationis ingreditur; hæc enim tria, scilicet violentia, priuatus amor, & ambitio, promouere solent indignum. Caueant proinde qui in gradu sublimiore positi sunt, ne propter potestatem sibi concessam, iniuste aliquid disponant nec indignum violenter intrudent: quia sicut habetur in Iure: Priuilegium meretur amittere, qui permissa sibi abutetur potestate. Videant &

reco-

recogitent, qui privato amore se diligunt, qui obsecrato orationis oculo, quod iustum est liquide non discernunt, dum in alteram semper partem, aut gratia labuntur, aut odio: quasi enim duplex quartana est, gratia & odium, cui sola iustitia medicinale apponit antidotum. Caueant & illi quos torquet ambitio magistratus, ne dum gradum se purant conscendisse superneum, vique ad infimum relabantur, & eleuati supra se, infra se deiciantur, sicut scriptum est: *Deieisti eos Domine dum alluauerunt.* Caueant ne aliunde quara per ostium in ouile ouium intrare conentur, ne non tam pastores, quam fures & latrones, summi Pastoris iudicio reputentur; & vestem nuptialem non habentes, à celestibus nuptijs excludantur, & mittantur in tenebras exteriores, vbi erit fletus, & stridor dentium. *Fletus* est oculorum, qui prouenit ex calore; & *stridor*, dentium, qui contingit ex frigore: quia in tormentis positi, transibunt (sicut dicitur) ab aquis nivium, ad calorem nimum. Mundus eris à sanguine isto, si tu, cuius interest domui Dei dignum ordinare ministrum, iuris ordinem non excedas; si de aliorum iure tibi nihil usurpare presumas; si absque omni personarum acceptione, eum qui vocatur à Deo, canonica electione instituas, & talem, qui iuxta Prophetam, euellat & destruat, disperdat & dissipet, ædificet & plantet: euellat, inquam, vitium, vbi radicem iam si vit: destruat, quod in altum iam pullulauit: disperdat, quod per prauam consuetudinem inoleuit: dissipet, quod alios exemplo prauitatis infecit: ædificet demum, aurum, argentum, lapides pretiosos, vbi naturale repererit fundamentum, & animum ad bonum dispositum: plantet in terra cordis (cum arata fuerit & purgata diligenter, ac impinguita) fidei germina, plantaria virtute: vt sit in domo Dei hortus deliciarum, in suaui iucunditate communiter viuentium, hortus nucum in dur-

tia & asperitate penitentium; flores rosarum, in feruenti charitate Deum amantium; lilia couallium, in enitenti castitate humilium: & postremo, paradus pomorum omnium, in dulcedine æterna iam prelibantium, & spirantium longè latèque bonæ opinionis odorem, imitationis exemplum. Huic autem qui taliter est à Deo vocatus, & canonica electione taliter est constitutus, nihil tam necessarium, quam vt virtutem humilitatis custodiat; *Quia qui sine humilitate (vt dicit S. Greg.) virtutes congregat quasi in ventum puluerem perdat.* Vnde Sapiens, inter cetera quibus Rectorem instruit, ne extollatur admonet, dicens: *Rectorem te constituerunt, noli extolli. Noli extolli: Bestia diues fororum caput, quæ ex diuersis causis trahit originem, superbia est, quæ natione cælestis, sublimium mentes inhabitat, in cinere latitat & silice, prima suscipit venientes, vltima recedentes insequitur.*

*Cum bene pugnabis, cum cuncta subacta putabu,
Qua post infestat, vincenda superbia restat.*

Hæc illa primogenita filia Regis Babylonis, quæ Angelum deiecit de cælo, hominem expulit de paradiso: quia antè ruinam exaltatur eorum: hæc è lampadibus fatuarum virginum effundit liquorem olei: hæc ieiunantes, & operantes euacuat, & annihilat opera Pharisei: hæc plerosque qui videbantur euasisse mundi diluuium, retraxit ad vitiorum profundum: quia non habuerunt: quia non habuerunt humilitatis stabile fundamentum. Dominus noster magister humilis formam humilitatis in se nobis expressam ostendens, *Discite inquit, à me, quia mitis sum, & humilis corde.* B. Antonio in visione videnti laqueos tenso vique ad cælum, cum quæreretur, & quæreret, quisnam pertransiret omnes laqueos illos? cælitus responsum est, Antoni sola humilitas. Abraham Pater vester, cinerem se

vocat & puluerem: David electus à Deo, & vnctus in Regem, canem mortuum, & pulicem vnum: & in conspectu seruatorum suorum, & ancillarum suarum, Iudit & vilem se facit coram Domino, qui legit eum potius quam Saul. Et id quidem prouidè satis, & iustè, si enim rerum status, recto ordine, & æquo libramine pensaretur, omnis occasio superbiendi, certa esset causa & materia homini se humiliandi. Si præfulges scientia, si præmines potestate, si diuersis gratiarum dotibus insignitis, nihil habes quod non accepisti, da gloriam Deo. & quanto maior es humilia te in omnibus. Si splendor domesticus, si præclara Patrum memoria, si gloria sanguinis alti animos tibi tollit: memento, quia gloriosus multò est, vt à te tua nobilitas incipiat, quam vt in te desinat. Sarius est, ait ille Romani maximus author eloquij, fatius est, me meis rebus gustisque florere, quam maiorum opinione niti: & ita viuere, vt sim posteris meis nobilitatis initium, & virtutis exemplum,

*Malo pater tibi sit Tersites, dummodò tu sis
Eiacida similis, Vulcanique arma capeffas;
Quam te Tersite similem producat Achilles,*

Ait ille, nescio quis. Et item:

*Stemmata quid faciunt, quid prodest, Pontice,
longo
Sanguine censi, pictos ostendere vultus
Maiorum, stantes in curribus Æmilianos?*

Et hoc vanitas, vanitas vanitatum, & omnia vanitas. Si rectè infirmitatem propriam consideras, si te puder præteritæ conuersationis, si suscepti beneficij memor sis, si tibi colligis & comparas multos te meliores, si timorem extremi examinis antè oculos ponis, rectè videbis nouissima tua, & in æternum te non exaltabis.

De 1. exemplum habes in prædicto Abraham, qui propriam infirmitatem considerans, quo frequentius à Domino visitatur, & familiarius ad eius admittitur colloquium, eo humilior de se sentiens, *Loquar, inquit, ad Dominum meum, cum sim puluis & cinis* De 2. Exemplum habes in Apostolo Paulo, qui præteritæ conuersationis errores in mentem reuocans. *Qui prius, inquit, fui blasphemus & persecutor, non sum dignus vocari Apostolus, quia persecutus sum Ecclesiam Dei.* De 3. exemplum habes in Ioseph, qui suscepti beneficij memor. *Non est, inquit, quidquam in domo Domini mei, quod non dederit in manu mea, præter te, que vxor eius es: & quomodo possum hoc malum facere: & peccare in Dominum meum?* De 4. exemplum habes præclarum in Sancto Ioanne Baptista, qui cum esset testimonio veritatis, aut maximus, aut certè par maximis, in comparatione melioris, multum se humiliavit, dicens: *Non sum dignus vt soluam corrigiam calcamenti eius.* De 5. exemplum habes in Beato Arsenio, qui timorem Dei mente gerens, propter abundantiam lacrymarum, continuè legitur panum in sinu gestante, & cum in extremis ageret, interrogatus an ipse timeret: *Timeo, inquit, timeo, & hoc timor sen per in me fuit, ex quo factus sum monachus. Vt omni laudabili etiam vita hominum super terram, si remota misericordia discutias eam Domine Deus. Nemo mundus à sordè, & omnis iustitia nostra quasi pannus menstruatus in conspectu altissimi. Præmissis authoritatibus, & exemplis, Rectoribus virtus humilitatis proponitur, commendatur, & approbatur, vt si forè superius à Deo vocari fuerint, & præclare quid egerint, non statim eleuentur, sed potius firmissimè teneant admonitionem Sapientis, qua docet: *Rectorem te constituerunt, nolis extollì, sed esto in illis, quasi vnus ex ipsis.* Esto, inquit, in illis, quasi vnus ex ipsis: hic notatur vitæ conformitas, ad obseruantiam charitatis. Nihil ita facit ad obseruantiam charitatis, nihil æquè fauorem & gratiam*

com-

comparat aliorum, quam si in alto non alium sapias, sed contentias humilibus, & eis conformiter viuens, sis in illis quasi vnus ex ipsis. *Esto, inquit, in illis quasi vnus ex ipsis*, vt illorum profus induens affectum, & gaudeas cum gaudente, & dolenti condoleas, & cum infirmo noueris infirmari, & vri cum scandalizato. *Esto in illis, quasi vnus ex ipsis*, in affabilitate colloquij, in prouisione subsidij, in perceptione commodi, in æquitate iudicij, quæ maximè videntur pertinere ad conformitatem viuendi. *In affabilitate colloquij*, vt abundes animi sale cum consuleris, melle cum consulis, vt piæ consolationis solatijs attracta currat ouicula tua, colligatur, & quiescat in sinu pastoris, vt ex ore tuo dulcedinem percipiat vñctionis, non asperitatem duræ sentiat punctionis. *In prouisione subsidij*, vt eorum in omnibus prouideas necessitati, sicut tibi velles in similibus prouideri; lex enim naturalis est, *Quæ vultis vt faciant vobis homines, hæc & vos illis similiter facite*. In perceptione commodi, vt nec habitus cultior, nec victus accuratior, nec laucior apparatus quærat, sed ita de communi suppleatur necessitas, vt omnis superfluitas præcidatur, & sic obleruetur pacis vnitas, & concordia charitatis. *Carnis curam ne feceritis in desiderijs*, ait Apostolus. Dicens, *Carnis curam ne feceritis*, præcidit superflua; addens, *in desiderijs*, non excludit necessaria. Porro, *In æquitate iudicij*, esto in illis quasi vnus ex ipsis, vt eo modo de alijs iudices, quo te velles ab alijs iudicari: & eo spiritu accedas ad aliorum corripandos & corrigendos excessus, quo tuos & corripere velles, & corrigi. Nunquam enim (vt ait S. Augustinus) nunquam alieni peccati corripienti suscipiendum est negotium, nisi quando coram Deo liquide nobis conscientia nostra responderit, ex dilectione nos facere. Sic corripis, ex dilectione corripere, & salua sunt omnia, habet charitatem, & fac quod vis, Sunt tamen qui-

dam, qui in hac parte minus æquales in iudicando, in seipos nimis propitij & humani, alios, sicubi fortè errauerint, seuerius quam verius iudicantes, & nihil se fecisse arbitrantur, nisi ad singulos subditorum excessus, mordeant, latent, & occidant: & videri volentes se exercere iustitiam, tyrannidem incurtere non formidant. Statere & statere, pondus & pondus, vtrumque abominabile est apud Deum. Apud tales melius recipitur sententia illorum, qui fastidiosè conclamantes, dixerunt: *Tolle, tolle, crucifige, crucifige illum*, quam illud benignum benigni iudicis iudicium, *qui sine peccato est vestrum, primus in eam lapidem mittat*. Non sic Sanctus ille, non sic, qui cum audisset alium grauiter peccasse, statim prorupit in fletum, dicens: *Ipsè hodie, ego cras*. Tu itaque Pastor bone, summi Pastoris imitare exemplum, esto in illis, quasi vnus ex ipsis, vt pietatis indutus affectum, sis affabilis in communi colloquij: sis prudens, & sollicitus in prouisione subsidij: sis patrus, & tibi minus indulgens in perceptione commodi: sis iustus, & rationabiliter incedens in æquitate iudicij, aut certè misericordiam superexaltans iudicio, vt idem consequaris & ipse. Hanc autem misericordiam quam vltimò tetigimus, quia in vltimis maximè indigebimus, nobis omnibus Pater misericordiarum concedat, & qui nos vocauit in opus sollicitudinis huius, ipse in nobis, & pro nobis bonum promoueat: & qui sine ipso nihil possumus facere, quemadmodum nec palmes fructum ferre, nisi manserit, in vite, ipse nos tanquam veros palmites, perpetuò manere faciat in se, verà vite, vt postremò perueniamus ad ipsum fontem vitæ, Iesum Christum Dominum nostrum: cui est honor & gloria in sæcula sæculorum. Amen.

F I N I S.

Sermo

Sermo 2. us Domini Helyæ, Abbatis de Dunis, habitus etiam in capitulo generali, circa annum 1190. ex antiquo M. S. S. Gisleni, Ord. S. Bened. cti.

Si quis diligit me, sermonem meum seruabit, & Pater meus diliget eum, & ad eum veniemus, & mansionem apud eum faciemus. Ioannis 14.

Cum sit perdifficile negotium in multitudine loqui, ubi ætatis & morum diuersa conditio est, non sine verecundiâ in tam reuerendo Collegio iniunctum onus loquendi suscipio, cui nec sciëntia suppetit ad doctrinam, nec ad exemplum sufficiens vitæ meritum suffragatur. Memor tamen quia subiugale mutum corripuit Prophætæ insaniam, (a) & leprosi salutem Samaritæ nuntiabant; tutius & liberius exemplo hoc, fungar vice cutis, acutum quæ ferrum valet reddere, licet expers ipsa secandi. Proinde, *recordare mei Domine omni potentatui dominans, & da sermonem rectum & benè sonantem in os meum, ut placeant verba mea tibi pro alijs, & tam pro me, quam pro alijs placeant te.* Placebunt autem, si prudenter & rectè per discretiõis prouidentiam exquisita, & ad virtutem audientium, cum omni fuerint humilitate probata: Placabunt verò, si verborum virtute conpuncti peccatores, ad penitentiam conuertantur, pigri & desides ad currendum fortius animentur, fortes & alacres, in amorem Dei firmiter solidentur. Tota sanè intentionis summa circa tria debet versari, vt ad ampliorem dilectionem corda audientium moueantur, & de diuersis mundi partibus congregatos illo nos igne per Spiritum Sanctum contingat cælis inflammari, quem Dominus noster Iesus Christus misit in terram, (b) & voluit vehementer accendi.

Huius rei experimentum non fallax, sed certitudinis euidentissimum est argumentum, si

professioni vocis opera ipsa respondeant. & dilectionis meritum emendet executio mandatorum. Quia iuxta venerabile dictum Sancti Gregorij, *probatio dilectionis, exhibitio est operis.* Hinc est, quod in hodierno Euangelio Dominus Iesus dilectus Sponsæ, candidus & rubicundus, veros & dilectos dilectores suos, à fictè diligentibus eum, manifestis indicijs, & trituratione distinguens, ait. (c) *Si quis diligit me sermonem meum seruabit.* In quibus verbis, ostenditur conditio propositi, executio mandati, consecutio utilitatis & comodi. Conditio propositi, vt, *Si quis diligit me.* Executio mandati, vt, *sermonem meum seruabit.* Consecutio utilitatis & comodi, attenditur in tribus membris consequentibus: *Pater meus diliget eum, & ad eum veniemus, & mansionem apud eum faciemus.*

Conditio propositi remouet violentiam, & statuit libertatem arbitrij. Executio mandati, parit obedientiam, & tendit ad expectationem promissi. Porro, consecutio utilitatis & comodi, in iucunditate spiritus iam ex parte prælibat delicias æterni præmij. Auctor Vniuersitatis & dominus, primum hominem in sui conditione, libero donauit arbitrio, quo non solum liber esse posset à necessitatis coactione, verum etiam à peccato, & miseriarum perpeffione. Post præuarcationem mandati, libertas illa depressa est, & ex magnâ parte iam perdita, adeo vt nec sine peccato possimus viuere, in isto corpore mortali, nec etiam diuersis miserijs pro status varietate, quotidie non turbari; sicut scriptum est: (d) *Homo natus de muliere, breui viuens tempore, repletur multis miserijs.* Interim, manet libertas à necessitate, post peccatum, æquè vt antè; quia sicut tunc cogi non poterat, ita nec modo. Manet utique libertas voluntatis, uti etiam sit ipsa capacitas mentis. Quoniam sicut ait Beatus Bernardus, (e) *nec peccato, nec miseria*

(a) Num. 22. 4. Reg. 7. (b) Luca 12. vers. 49. (c) Ioannis 14. (d) Iob. 14. (e) De gratiâ, & libero arbitrio

miseria amittitur vel minuitur, nec maior est in iusto quam in peccatore, nec plenior in Angelo, quam in homine: siquidem tam plena est in malis quam in bonis, sed in bonis ordinatior. Tam integra (pro suo modo) in creatura quam in creatore sed in illo potentior & gloriosior. Et ideo, voluntas apud Deum merito iudicatur, quia ab omni necessitate libera, potest poenam mereri vel gloriam. Ad hoc Dominus noster neminem violententer impellit, neminem ex necessitate constitigit, non destruens, sed statuens libertatem arbitrii, ut ex voluntate meritum augeatur: quia neminem iudicat salute dignum, quem prius non probauerit voluntarium. Omnibus sub libera conditione proponit: *Si quis diligit me, &c.* Nullus decipitur, nullus excluditur vel excipitur, sed, *Si quis diligit me, sermonem meum seruabit.* Inter omnia praecepta quae fidei Christianae cultoribus proponuntur, sola dilectio cuiusdam excellentiae praeminet dignitate, quoniam ipsius testimonio veritatis, (a) *Primum & maximum est mandatum diliges Dominum Deum tuum ex toto corde, ex tota anima tua, & ex tota mente tua.* In hoc enim praecepto, totius Philosophiae disciplinae continetur integritas. Hic Physica, quia omnes omnium naturarum causae a Deo sunt. Hic Ethica, quia morum nunquam formatur honestas, nisi cum ea quae diligenda, & quomodo diligenda sunt, diliguntur. Hic Logica, quia lumen & veritas animae rationalis, non nisi in Deo, vel Deo. Hic Republicae salus, quia ciuitas nunquam bene custoditur, nisi quando commune bonum diligitur, quod est Deus. Et ideo, mandatum de dilectione nobis proponitur, & praepositur alijs mandatis, sine qua sola, salus haberi non potest: *Diliges Dominum Deum tuum.* Tunc bene diligis, si in praesenti nihil contra Deum; in futuro nihil diligas praeter Deum. *Diliges Dominum Deum tuum.* Tunc bene diligis, si omnes motus tui sint de Deo, & ad Deum. Sunt

Bibliothec. Ord. Cist.

autem quidam motus, neque de Deo, neque a Deo, ut quando mouemur ad carnalem concupiscentiam, ad furtum, homicidium, & his similia: Quidam vero sunt motus, de Deo, sed non ad Deum, ut quando mouemur ad illicitum iuramentum, vel blasphemiam. Sunt etiam quidam motus, ad Deum, sed non de Deo, ut quando necessitatibus proximorum subuenimus misericorditer. Denique sunt quidam motus de Deo, & ad Deum, & hi in futuro, quando eum & sine difficultate videbimus, & perfecte diligemus, & ipso sine aliqua interruptione fruemur. Est ergo Deus diligendus, & ob sui meritum, & ob commodum nostrum; siue, quia nihil iustius, siue quia nihil potest fructuosius diligi. Si causam quaeris, & modum, sicut ait Pater noster: (b) *Causa diligendi Deum, Deus est, modus, sine modo diligere.* Nec absque praemio diligitur Deus, etsi absque praemio sit diligendus: sed dedit in meritum, se seruat in praemium; se apponit in refectionem animarum sanctarum, se in redemptionem distrahit Captiuorum. Talem itaque Dominum Deum tuum diliges ex toto corde tuo, ex tota anima tua, & ex tota mente tua; id est, intellectu sine errore, voluntate sine contrarietate; memoria sine labore. Quod quidem ex parte nunc est in via quandoque perfectius erit in patria. Ad hanc dilectionem sicut omnes benignus Magister inuitat, ita omnibus ad sui cognitionem, argumentum probabile praestat, ut si verè Deum diligunt, id operum veritate demonstrent. Hinc est ergo quod dicit, *Si quis diligit me, sermones meos seruabit.* Sermo tuus, Domine, Sermo tuus veritas est, veritas Dei vna est, qua illustrantur animae sanctae: sed in hominibus plures sunt veritates, sicut ab vna facie, plures in pluribus speculis resurgent imagines. Itaque, sermonem Dei seruare, est in veritate ambulare, veritatem ex

N

corde

(a) *Matth. 22. & Luc. 10.* (b) *S. Bern. tract. de diligendo Deo.*

corde & ore proferre, secundum veritatem iudicare, pro veritate libenter occumbere. Primum pertinet ad vitæ innocentiam, secundum ad fidei constantiam: tertium, ad iustitiæ executionem; quartum ad perfectissimam charitatem. (a) Maiorem enim hac dilectionem nemo habet &c. Ergo in 1°. est homo simplex & rectus, in 2°. Confessor iniustus, in 3°. cognoscitur iudex iustus: in 4°. victor mortis ostenditur gloriosus. In primo, vivit homo sine fermento malitiæ, in secundo, ambulat sine duplicitate: in tertio, gratiam excludit & odium: in quarto, acceptabile seipsum Deo offert holocaustum. De 1°. dicitur, (b) *Deduc me Domine in viâ rectâ, & ingrediari in veritate tuâ*. De 2°. (c) *Sit sermo vester, est est, non, non*. Est autem sermo noster, est est, non non, quando duplici veritate, cordis videlicet & oris aliquid asserimus vel negamus; & sicut electi, pro hac duplici veritatis confessione, vestientur duplicibus, & in terrâ duplicia possidebunt: sic reprobi, qui in corde & corde loquuntur, pro falsâ duplicitate, induentur sicut diploide confusione suâ, & duplici contritione conteret eos Dominus Deus noster. De 3°. dicitur: (d) *iuste indicaproximo tuo*. Hoc iudicium veritatis in se commendat Dominus, dicens. (e) *Sicut audio, iudico, & iudicium meum iustum est*. Hoc iudicio veritatis, (f) Daniel liberavit Sufannam, misericors Iesus liberavit in adulterio deprehensam. (g) Salomon veram matri proprium filium reddidit, & per sententiam mortis, eum à gladij morte liberavit, ne gladio diuisus interiret (h). Ergo memoratur, morti adiudicatur. Hoc iudicium veritatis impugnant, timor, odium, & amor. De iudicio timoris dicitur (i) *si dimittimus eum sic, omnes credet in eum*. De iudicio odij: *Tolle, tolle, Crucifige eum* (k). Ad iudicium

amoris pertinet, quod David dicit, (l) *Parscite filio meo Absalon*. Porro, de 4°. diuisionis membro, ipse Dominus dicit: (m) *Nelute timere eos qui occidunt corpus, anima autem non habent quid faciant*. Hac animati fiducia, ibant Apostoli gaudentes à conspectu Concilij, quod digni habiti essent pro nomine Iesu contumeliam pati (n). Hac animati fiducia, Sancti ludibria & verbera experti, in super & vincula & carceres, lapidati sunt, seci sunt, in occasione gladij mortui sunt pro Christo (o), qui veritas est. Ut igitur sermo Christi verè seruetur, qui priuatam vitam agit, simpliciter ambulare studeat in veritate. Qui requisitus fuerit testimonium perhibere veritati, sine timore, sine ambiguitate, vel duplicitate, veritatem studeat ex corde & ore proferre. Qui locum tenet iudicis, sine personarum acceptione, secundum veritatem studeat iudicare. Cui verò, causa, locus, & tempus, iuxta rationem persuaserint animam ponere pro veritate, non dubitet libenter occumbere. Secundum diuersas hominum qualitates, differentiam graduum, & gratiarum diuersitates, diuersis modis curritur via mandatorum Dei, & sermo Dei variè à varijs adimpletur. Iob per patientiam, Abraham per obedientiam, per castitatem Ioseph, Moyses mansuetudine, constantiâ Iosue præminebat, & quilibet eorum pro modo suo placuit Deo, & inuentus est iustus. David humilis saltando placuit, non propter saltum, sed propter deuotionem. (p) Filij Israël cantauerunt Domino, & de perceptis beneficijs gratias exhibentes, accepti sunt ei. Tu vero, quisquis es: qui placere contendis, si tibi vox est, canta, si mollia brachia, salta, & quacunque potes arte placere, place. Non dico tamen hominibus, sed Deo; (q) *si enim hominibus placerem Seruus Christi non essem*, ait ille discipulus Iesu.

(a) Ioannis 15. (b) Psal. 85. (c) Matth. 5. (d) Leuit. 19. (e) Ioannis 5. (f) Danielis. 13. (g) Ioan. 8. (h) 3. Reg. 3. (i) Ioan. 11. (k) Ioan. 19. (l) 2. Reg. 18. (m) Matth. 10. Luca 12. (n) Act. 5. (o) Ad Hebraeos 11. (p) 1. Paral. 15. (q) Gal. 1.

Iesu, verus servus Christi. Omnipotens Deus qui omnes potenter creavit, misericorditer omnes redemit, non despicit personam pauperis, nec honorat vultum potentis, cuiuscunque sit gradus, ordinis, vel dignitatis: in omni gente vel natione, qui facit voluntatem eius, acceptus est ei; qui respexit ad Abel & munera eius (a), non plurius appretiatur dimidium bonorum Zachari, quam duo minuta viduæ, quam calicem aquæ frigidæ de manu pauperis, quam is ex bonâ voluntate dedit Sacrificium bonæ voluntatis facit, *ut veniat pauper quoque gratis ad aram, & placeat calo, non minus agna boue.* Cum igitur Dominus noster medium & communem se præstet omnibus, ita ut nullus sit, qui de venia debeat desperare, non cogendo, sed proponendo, ad dilectionem sui, & mandatorum executionem æqualiter omnes inuitat, dicens: *Si quis diligit me, sermonem meum seruabit, &c.* Sed ecce, nos reliquimus omnia, & secuti sumus te, Domine; ecce, diligimus & diligemus te, sermonem tuum seruamus, & in æuum (te donante) seruabimus, sed quo fructu? quo præmio? Iesu bone, bone Iesu, quid dabis nobis? *Pater, inquit, meus, diliget eum, & ad eum veniemus, & mansionem apud eum faciamus.* Hæc est prima quam prædiximus, consecutio utilitatis & commodi, quæ triplex in se continet bonum, Primum videlicet, in seculo voluntatis bonæ, 2um, in frequentia visitationis, 3um, in perseverantia felicitatis. Primum est in affectu, 2um, in effectu, 3um, sine defectu: ut diligat, ut veniat, ut maneat, Felix ille quem diligit, felicior ad quem diligens venit, felicissimus, in quo sedem & mansionem facit. Porro, diligere Dei, tripliciter accipitur: *Diligit*, id est, ad vitam prædestinat, & ita diligit solos prædestinatos; *diligit*, id est, in tempore gratiam apponit, & ita diligit in iustitiâ bonorum operum

ambulantes: *Diligit*, id est, in suo esse conseruat, & ita diligit omnia. Unde scriptum est: (b) *Nihil odisti eorum quæ fecisti.* Ad illos autem quos diligit, frequenter venit, sed veniendi causa diuersa est. Venit enim tanquam Mercator, tanquam Magister, tanquam iratus, tanquam medicus, aut tanquam hospes. Tanquam Mercator, affluentiam temporalium largiendo, ut per ea sic alliciat ad fidem, & mandatorum custodiam, sicut dicitur: (c) *Dedit illis Regiones gentium, & labores populorum possederunt, ut custodiam iustitiam eius. & legem eius requirant.* 20. venit tanquam Magister, ut instruat, occultâ inspiratione insinuans voluntatem suam, timentibus nomen suum, sicut scriptum est: (d) *Audiam quid loquatur in me Dominus Deus.* Audiam quid loquatur, ut obaudiam ei qui loquitur. Et in Isaiâ legimus: (e) *Ego Dominus docens te vtilia, & gubernans te in viâ quâ gradieris, quasi Dei virtus.* Sapientia, qua docta Græcia nihil habet sublimius; virtus, quæ sufficere potest. 30. Iudæis signa quærentibus, venit tanquam iratus, ut feriat varijs tentationibus, iniurijs, damnis rerum, molestijs corporum, affligens & crucians, ut à malo remoueat, promoveat ad bonum. (f) *Imple facies eorum ignominia, & quærent nomen tuum Domine,* ait Propheta. Et illud: (g) *Multiplicata sunt infirmitates eorum, & postea quid factum est? accelerauerunt ad correctionem.* Asina enim Balaam afflicta, quandoque Angelum videt, (h) quem ipse Propheta non videt; quia caro molestijs oppressa, spiritum ad sui cognitionem ducit, quam in statu prosperitatis habere non potuit.

4°. Venit tanquam medicus, ut sanet, semivivi vulneribus oleum & vinum infundens, (i) & non solum lauans maculas peccatorum, sed etiam languores corporum curans, sicut ait de puero Centurionis, (k) *Ego veniam & curabo eum*

N 2

cum

(a) Gen. 4. (b) Sapientia II. (c) Psal. 104. (d) Psal. 84. (e) Isaiâ 48. (f) Psal. 82. (g) Psal. 15. (h) Num. 22. (i) Luca 10. (k) Matth. 8.

eam. Tanquam medicus sapiens & potens, occidit & viuificat, percutit & sanat. (a) Ego, inquit, occidam, & ego viuere faciam &c. occidam in eis vitam culpæ, quia in voluptatibus carnis, & delictijs viuentes, mortui sunt, & ego viuere faciam, in statum meliorem mutatos, vitam gratiæ illis tribuendo, vt postremò perueniant ad vitam gloriæ, de qua dicitur: (b) Cum enim Christus apparuerit vita vestra, tunc & vos apparebitis cum ipso in gloriâ.

50. Venit tanquam hospes, transeundo per infusionem gratiæ, affectam deuotionis indulgens, & pro conseruatione humilitatis vtiliter ad tempus se subtrahens. (c) in momento, inquit, indignationis meæ, abscondi parumper faciem meam à te, & in misericordijs sempiternis recordatus sum tui. Illi autem per quos frequenter transitum facit, de facili obrinebunt vt maneat, si cum venerit, inueniat domum paratam, & virtutibus ornata. Quod figuratiter innuit Sunamitis illa, quæ de Helisæo ad virum suum loquens, dicit: (d) Animaduerto, quod vir Dei sanctus est iste, qui per nos transit frequenter, faciamus ergo ei cœnaculum paruum, & ponamus in eo lectulum, & mensam, & sellam, & candelabrum, vt cum venerit, maneat ibi. Facta est igitur dies quedam, & veniens diuertit in cœnaculum, & requieuit ibi. Congruus ordo per omnem modum. In die venit, in die diuertit, & in die requieuit; nimirum, dies ille in quo tenebræ non sunt vllæ. Sit ergo cœnaculum, cor hominis ad superna suspensum: sit paruum, quod se in humilitate contineat; ponatur ibi lectulus, vt à mundanarum rerum strepitu semotus, quiescat; sit mensa refectiois, vt factæ scripturæ ferculis diuersis se pascat, sit sella discretionis, vt opera sua discernat & diiudicet, & seipsum districte iudicet. Postremo, sit tibi candelabrum, vt claræ opinionis radios circumquaque diffundat. Est itaque cœnaculum idoneum ad hospi-

tem suscipiendum; paruum ad humilitatis solidum fundamentum: est lectulus, ad datæ diuini contemplationis; est sella, ad cautelam & discretionem iudicij; est candelabrum possum in sublimi, ad exemplum bene viuendi, vt luceat omnibus qui sunt in domo Dei. Taliter oportet ornetur & ordinetur domus interioris hominis nostri, vt cum venerit ad nos verus Elias, & ita inuenit, non transeat, sed maneat ibi. Mane nobiscum Domine, quoniam aduerserastis, & nobis omnibus dies extrema est, vel in infidijs; Mane nobiscum, vt & nos maneamus in te. Quia si manserimus in te, manebis in nobis, & sic erit nobis plenum gaudium de eâ quam per diximus, perseverantia felicitatis. Omnium quippè laus in fine canitur, & inter virtutes, sola perseverantia coronatur. Cuiuslibet cause iudicium, ab extremâ solet expectari sententiâ; quoniam sicut causa est cum proponitur, iudicium cum discutitur; sic sententia dicitur, cum terminatur. Nec ante licet conueniri de iudice, quam fuerit promulgata sententia; vt tunc potissimum liceat probare vel improbare iudicium, cum iam fuerit per sententiam terminatum. Sic serenum maturini Solis ortum subsequens tempestas obnubilat, & temporis intempetiem, & pluuiarum iniuriam quandoque elementior aura serenat: vt semper vespere laudari possit serena dies: cuius eorum finis bonus est, ipsum quoque totum bonum est. (e) Sic Iesus, cum dilexisset suos qui erant in mundo, in finem quoque dilexit eos. Ad hoc facit, quod Abraham obiit plenus dierum. (f) Quod David videt Angelum in tempore Sacrificij vespertini. Quod Iesus in cruce moritur. Quod inter Fratres, Ioseph tunicâ talari induitur. (g) Ad hoc facit, quod Apostoli iubentur excutere puluerem de pedibus, in quibus finis est corporis; quod mulieres post resurrectionem, accesserunt.

(a) Deut. 32. (b) Coloss. 3. (c) Isaiâ. 54. (d) 4. Reg. 4. (e) Ioann. 13. (f) Gen. 25. (g) Dan. 9.

runt, & tenuerunt pedes Iesu. Tenui enim, nec dimittam, ait illa diligens & dilecta. Sic (quod penè prætermiseram) Israel diligebat Ioseph super omnes filios suos (a), eò quod in senectute suã genuisset eum. Quia quilibet justus videns Deum aut humiliter per Scripturarum intelligentiam, aut certè, dulcius per morum experientiam, illud opus bonum quod ei augmentatur ad præmium (Ioseph enim interpretatur augmentum) specialiter amplectitur, & saluum sibi reputat, quod perseverantia senectutis commendat; præiis authoritatibus & exemplis, virtus nobis perseverantiã commendatur: cui summo studio debemus intendere, qui volumus ad æternam requiem pervenire. Maneamus igitur in dilectione Dei, & sermonem eius servemus, ut qui prior dilexit nos, ipse amplius nos diligat, & ita diligat, ut per frequentiam visitationis & consolationis ad nos veniat, & ita veniat, ut non transeat, sed in nobis sedem æternam & mansionem faciat. Iesus Christus. Amen.

FINIS.

Obijt Venerabilis Abbas Elias, anno 1203. 16. Augusti. vide Henriquez in Menologio, supra & Meteorologium Tholfanum quod modò servatur in Bibliothecã nostrã M. SS. Dunensi.

Elias Hallus, Monachus de Caduno, Ordinis Cisterciensis, deinde Abbas Sancti Marcelli, Diocesis Caturcensis, anno 1378. Scripsit *Formularium valde utile, Epistolarum in toto Ordine servandum*. Extat hic liber M. S. apud Reverendissimum Ferdinandum Vghellum, Romæ. Relatio ipsius.

Elinandus, monachus Ord. Cisterciensis, scripsit *Glossulas super Exodum; & expositiones in Apocalypsim*. Extant in Morimundo. Series scriptorum Bibliothecæ Morimundensis, anno 1648, ad

me missa ex eodem monasterio. Vide etiam infra, verbo Elinandus, quia credo hunc esse eundem cum Elinando de Perfennia.

B. Elizabeth de Sconaugia, divinis revelationibus & quibusdam etiam scriptis clara, quæ à Chryostamo Henriquez in Menologio, 18. Junij, & alijs nonnullis scriptoribus, monialis fuisse Cisterciensis scribitur, talis reverens non fuit, sed Benedictina nigri ordinis ut clare ostendam infra, verbo Sconaugia. Vnde scripta ejus hic non reconseo. Idem esto iudicium de Eckberto, & Emecho, Abbatibus Sconaugie Sancti Florini, quod monasterium est ordinis Sancti Benedicti, non vero Cisterciensis. Vide infra locum iam citatum.

Filantii Monasterij in Diocesi Rhemensi, monachus anonymus scripsit *Vitam Beati Rogerij, primi eiusdem cœnobij Abbatis*, qua usus est Henriquez in Menologio. Extat etiam apud Ioannem Bollandum, Societ. Iesu, tomò 1. de Vitis Sanctorum, 4. Ianuarij. Huius compendium etiam Annalibus suis inseruit Angelus Manriquez, tomò 2.

Emanuel Sueyro vel Suerius, Eques Militiæ Cisterciensis, de Christo optimè meritis Hispanorum sui temporis in Belgio decus, in antiquitatibus tum sacris, tum prophanis versatissimus, edidit, linguã hispanicã *Annales Flandriae, tomò 2. in folio Antuerpiæ 1614. impressis*. Citatur ab Henriquez in Menologio Cisterciensi. & Longelino in Purpurã Sancti Bernardi, & alijs. Valerius Andreas in Bibliothecã Belgicã, hunc scriptoribus Belgis annumerans, asserit illum fuisse natum Antuerpiæ anno 1587. 10. Kal. Martij, parentibus Lusitanis, virum politissimij ingenij, variarum linguarum & disciplinarum, præcipuè historices & mathematices gnarum. Ac præter tomos duos Annalium, iam relatos, edidisse etiam brevem descriptionem Belgij, Antuerpiæ quoque impressam, in 80. anno 1622. Insuper, *Cornelium Facitum, ac Salustium in Hispanicis quoque*

quoque linguam transtulisse, & publicasse. Plura meditantem mors impediuit. Obijt Bruxellæ anno 1629.

Engelbertus Abbas ordinis Cisterciensis, (testibus, Auberto Miræo in chronico Cisterciensis, Ant. Possuino in apparatu sacro, & Philippo Seguino in Bibliothecâ M. S.) scripsit *Vitam Sanctæ Hedviggis Ducissæ Poloniæ*, & postea monialis cœnobij Trebnicensis in Silesiâ, à Surio tomo 5. editam. Floruit anno 1250. Vide Henriquez in Menologio 15. Octobris, & Ioannem Molanum in annotationibus ad Vsuardi martyrologium eodem die. Porro extat Tungris apud canonicos Regulares, *Tractatus inscriptus, Speculum virtutum moralium*, Authore Engelberto Abbate: sed vtrum hic idem sit, non aulim affirmare.

Engelhardus (alijs, Emeramus) Teuchlerus, Abbas 17. monasterij Lancheymensis in Franconia, Diœcesis Bambergensis scripsit, (referente Possuino) maturo stylo *Vitam sanctæ Virginis Machtildis*, Principis Bertholdi, Comitis de Andechs, filix, Friderici primi, Barbarossæ Imperatoris cognatæ; *Abbatissæ in Diessen*. Deinde in *Oetilstetten*. Hanc vitam è membranâ M. S. Monasterij Diessensis, tomo 5. antiquæ Lectonien Ingolstadij edito, anno 1604. tunc primum Latinam inseruit Henricus Canisius: quam antea ex Latino Germanâ paraphrasi traduxerat, atque vulgari curauerat Philippus Dobreiner, Decanus ad B. Virginem Monachij. Vide Canisium, præloquio ad Lectorem, antè ipsam vitam Sanctæ Machtildis; Possuinum in appendice 2. ad primum tomum Apparatus sacri, tomo 3. M. ræum in Auctario ad scriptores Ecclesiasticos; & Hugonem Menardum in observationibus ad Martyrologium Benedictinum, 6. Julij. vbi huius vitæ compendium etiam profert. Porro, monasterium de Oetilstetten, situm

est hand longè ab Vrspergen, inter Augustam & Vimam.

Enfridus, sanctitate & doctrina conspicuus, Prior Monasterij Ebirbacensis (de quo supra) cuius mentionem faciunt Calendarium Cisterciense, & Henriquez in Menologio, 26. Octobris scripsit *Tractatus aliquot aeticos, pro fratrum suorum instructione*, vt habent ibidem M. S. quædam monumenta. ego tamen, dum Ebirbaci habitarem, nullum horum tractatum reperire potui, nisi forte inter anonymos libros lateant, qui ibidem satis sunt frequentes. Scripsit & *Epistolas spirituales, ad diuersos*, quarum vna extat tomo 15. Bibliothecæ veterum Patrum, typis excusa, ad Sanctam Hildegardem, Abbatissam Montis Sancti Roberti, iuxta Bingham, vnâ cum Responione Hildegardis ad ipsum: tamen etiam ibidem (vt etiam in Menologio) pro Enfrido, habeatur Meffridus, sed perperam, vt ex monumentis Monasterij Ebirbacensis aperte conuincit, ostendi in historia meâ Ebirbacensi, quam nuper anno 1640. per R. longelinum Colonix publicari curauit, in libro, cuius titulus: *Notitia Abbatiarum Ordinis Cisterciensis*. Obijt anno 1246. sepultusque iacet in claustro Capituli, sub epitaphio sequenti, lapidi sepulchrali inciso:

Florens flos florum Prior Enfridus Monachorum,
Prouidus ac iustus, vita verbo redimtus;

Vnicus in Christo tumulo requiescit in isto.

Aliud, ac prolixius epitaphium in tabellâ descriptum: tumulo adpendet, quod in iam dictâ historia mea etiam exhibui. Sed quid codex rarus est; libenter hic etiam adscribam:

Anno 1246. 17. Cal. Aprilis, obiit.

Epitaphium B. Enfridi.

Enfridus quippe Prior, & Pater optimus ipse,
Qui iuuenum forma fuit, atque senum bona norma
Hic iacet in tumba, sed regnans forte iucundâ,
Enfridus gratus, venerabilis amplificatus.

Exim.

*Exemplum vite, doctrina formula vite
Serenus, in culcus iacet hac tellure sepultus.
Inclusus imbutor, Ensfidus in Ordine tuor,
Officio dignus, varia virtute benignus,
Cuius in hac fossa, requiescunt corporis ossa.*

*Ethardus Abbas, ordinis Cisterciensis in Anglia, scripsit Librum homiliarum in Lucam, & Sermones alios plures. Item Opusculum de Charitate, & Epistolas ad duos fratres. Possuinus in apparatu sacro Quia tantum hunc apud Pitseaum, inter scriptores Cistercienses non repeti, & de reliquo, opuscula omnia quae huic adscribuntur, etiam reperiuntur inter opera S. Alredi Abbatis Rhievallensis, credo Possuinam hic iterum lapsam, & Alredum, quem antea diuiserat in 3. modis iterum diuidere in 4. Scriptores ordinis Cisterciensis; nam *Alredus, seu Ealredus Abbas, Alredus Rhievallis monachus, & Ealredus Rhievallis*, non nisi vnus sunt, a quo etiam non distingui censeo *Ethardum* hunc. Similem errorem reperi apud Possuinum in *Arnoldo Carnotensi*, seu *Bernardo Bonavallis Abbate*, quem etiam in 3. diuidit, aut etiam 4. Primum vocat *Arnoldum Carnotensem*. 2. *Einaldum Abbatem Bonavallis*. 3. *Ernaldum Abbatem Bonavallis*. 4. *Bernardum Bonavallis Abbatem*. Licet hunc *Bernardum* ab *Arnoldo Carnotensi* quidam alij scriptores etiam distinguant, vt supra quoque annotaui, in verbo *Arnoldus*. Ego autem, quia sufficientes in ordine nostro reperi scriptores veros, nolo fictitijs, aut incertis Bibliothecam meam replere.*

Euerhardus, natione Scotus, Sancti Valleni quondam confessorius, & in Canonica de Kirkkeam socius, sub eodem Sancto Valleno Cisterciensem habitum assumpsit in Mailros, Scotiae monasterio: a quo Valleno, ob notam vitae sanctitatem, & regularis obseruantiae zelum, mox constitutus fuit Abbas primus monasterij Hulmensis, vbi scripto reliquit eiusdem

Valleni vitam. Vitam etiam Sancti Adamnani nec non & vitam S. Cumeni. Et alia quadam. teste Demestero, in Scotiae Historia, n. 479. de hoc etiam Scoti Chronicon, lib. 6. cap. 32. floruit, 1145. Porro Hulmense hoc cenobium in Cumbria situm est, fundatum a Sancto Dauide Scotiae Rege, auecius fratre Simone, vocaturque vulgo, Hulme Cisteraina, alias, latine, Holimæa.

Euerardus, Claromariensis Abbas, scripsit librum de accentibus, qui solebat reperiri Villarij, refertente Bunderio, in Indice, lit. E. n. 45. fuit 4. tus illius cenobij Abbas, praefuitque annis vndecim cum dimidio.

Eugenius III. Pontifex, natione Pisanus, Sancti Bernardi in Claravalle discipulus, & ab eodem Sancti Anastasij ad tres Fontes iuxta Romam creatus Abbas, ac tandem anno 1145, summus Ecclesiae Pontifex electus, relicto Bernardi nomine, quod in religione gestauerat, Eugenij III. nomen assumpsit, qui (teste Sancto Antonio, parte 2. titulo 17. cap. 1. §. 7.) sicut litterarum eximius erat cultor, & Doctorum hominum promotor, Constitutiones varias condidit saluberrimas, epistolasque doctissimas scripsit plurimas: ex quibus adhuc extant.

Canones 17. Concilij Rhemensis, ab ipso sanciti, quos ex Vaticano codice refert Baronius, ad annum 1148. & ex ipso Vinnius, tomo 3. p. 2. Ex quibus canonibus plures in Corpus Canonicum transferunt, vt bene demonstrat Angelus Manriquez, tomo 2. supra, ad annum 1148. cap. 4.

Bulla canonizationis Henrici Imperatoris, ad Episcopum & Canonicos Bambergenses. Baronius ad annum 1152.

Privilegium quoddam Claravallensibus concessum, quod postea iuri insertum fuit, cap. Imperatorum, de Iuramento calumnie. Manriquez ad an. 1150. cap. 6.

Apostolica littera ad Episcopos, Atrebatensem & Morinensem, quibus scribit se, ad eorum suggestionem proprium Tornacensibus dedisse Episcopum, Anselmum

Gili-

scilicet Abbatem Sancti Vincentij Laudunensis, unde eisdem hortatur, ut tam apud Francorum Regem & Flandrensem Comitem, quam apud alios, pro pace, & honesta ipsius Episcopi receptione, studiosius laborent, &c.

Epistola item ad Bernardum Clara-vallensem Abbatem, in eandem rem: quibus scilicet scribit, se Tornacensibus proprium dedisse Episcopum, eius præsertim exhortatione permotum. Item, *Alia epistola ad Ludovicum Regem Francorum, & Theodoricum Flandria Comitem, de eadem re.* Extant hæc omnes epistolæ manuscriptæ in Bibliotheca S. Martini, ordinis S. Benedicti, Tornaci.

Epistola ad omnes Episcopos generaliter declans, quomodo Superiores ordinis Præmonstratensis (qui eantenus non nisi Præpositi fuerunt) creauerit Abbates. Manriquez tomo 2. supra, ad annum 1145. cap. 5. Ex Bibliothecâ Præmonstratensi, lib. 3.

Alia item, Ad omnes Abbates & Præpositos Præmonstratenses concedens ipsi liberam celebrationem capitulorum generalium. Supra anno 1146. cap. 6.

Ad Ludovicum Regem Francorum, & Principes Gallia, quibus exhortatur illos ad expeditionem terra Sanctæ. Manriquez supra, anno 1145. cap. 4.

Ad Conradum Imperatorem consolatoria, qua consolatur eum, ob res in terra sancta infeliciter gestas, admodum turbatum, & tristem. Otto Frisingensis, lib. 1. cap. 61. Baronius, & Manriquez, anno 1149. cap. 2.

Ad Genuensem Rempubicam. Quas ex tabulario Tarraconensis vrbis, producit Diagus, in historia Comitum Barchinonensium.

Ad Godscalcum, Acrebatensem Episcopum, pro Monacho Vedastinis. Item:

Contra Duacenses, rebelles ipsi Episcopo. Locrius in chronico, ad annum 1148. Vbi & quædam alia profert diplomata huius Pontificis.

Ad Arnoldum Colonensem Archiepiscopum, concedens illi & successoribus eius diuersa priuile-

gia. Severinus Vinnius, inter epistolas Eugenij, tomo 3. p. 2. Et Manriquez, anno 1151. cap. 4.

Ad Hillinum Treuirensis Archiepiscopum, qua illum & alios monet, ut exhortentur Fridericum Imperatorem, de Guicmanno Cicensi Episcopo, quem Gerardo præfatum, Mag. liburgensi præfecerat Ecclesia, ut sequatur pactum, de investitura Episcoporum, sicut sub Henrico V. inter Pontificem & Imperatorem conuenerat. Otto Frisingensis, lib. 2. cap. 8.

Ad quosdam Episcopos, ne Guicmannum Cicensis (alibi, Cirensem) Episcopum Magdeburgensibus obrudi pariantur: supra: & Manriquez ad annum 1152. cap. 1. Item Seguinus in Bibliotheca.

Ad Radulphum Abbatem de Cantavis, id est, Hortensis Monasterij, in Hispania. Manriquez 1151. cap. 10.

Ad Meyssem Archiepiscopum Rauenatensem.

Idem ad annum 1147. cap. 8.

Ad eundem alia, de confirmatione Ioannis Episcopi Placentini, ex Ordine Cisterciensi. supra, anno 1148. cap. 4.

Epistolam insignem eiusdem ad Gossunum Abbatem Cisterciensem, ceterosque Abbates in capitulo generali congregatos, qua eos hortatur ad studium & zelum religiosæ perfectionis. edidit Iacobus Merlonus, inter epistolas Sancti Bernardi, nu. 384. in operibus Sancti Bernardi à se recognitis, & editis, anno 1641.

Ad eundem Gossunum Abbatem, qua chartam charitatis confirmat, & alia quædam priuilegia concedit, anno 1150.

Ad Sanctam Hildegardem, ex Concilio Treuirensi, quod Concilium Manriquez refert ad annum 1148. Trithemius verò in chronico Hirfugiensi, ad annum 1150.

Priuilegium datum monachis Bona vallis Viennensis, quo illos à decimarum solutione eximit. &c.

Man-

Manriquez, ad annum 1147. cap. 17.

Ad vniuersum Clerum Romanum, vt Capellani promittant obedientiam Rectoribus titulum; supra, 1148.

Ad Archiepiscoporum tituli Sancti Marci, de eodem subiecto.

Ad fideles Hispania, contra Saracenos. Manriquez anno 1148. cap. 13. n. 10.

Diploma, quo Canonicis Sancti Petri Roma, quaedam priuilegia concedit; anno 1153.

Quatuor eius concilia habentur tomo 7. Concilio 1°, cum notis Binianis, vt annotauit Ludouicus Iacob à Sancto Carolo, in Bibliotheca Pontificia Lugduni edita anno 1643. Addens quoque, omnes Eugenij epistolas M. S. haberi ab Andree du Chesne, auctore variis scriptis satis noto, qui haud dubiè illas quandoque publici iuris faciet.

Curauit etiam Eugenius compilari Decretum, per Gratianum monachum Benedictinum: Regiumque titulum Lusitanis Principibus concessit. Gubernauit Ecclesiam annis 8. & aliquot mensibus, tandemque anno 1153. migravit ad Dominum: miraculis variis post obitum clarus, quæ in antiquo codice M. S. leguntur in Monasterio nostro de Dunis, conscripta ab anonymo illi coæuo, & teste, oculari. Vitam & gesta huius Pontificis scripserunt plures, nouissimè autem Henriquez in fasciculo, vbi pariter hæc dicta miracula, ex codice citato, profert, & postmodum fuscis adhuc Reuerendissimus Angelus Manriquez, tomo 2. Annalium, per annos plures. Quæ etiam anno 1153. cap. 5. antiquum refert epitaphium, quod post obitum eidem Pontifici positum fuit:

Hic iacet Eugenius defunctus: cerne sepulchrum,

Cui pia sum Christo viuere vita fuit.

Pisa virum genuit, quem Claravallis alumnus

Exhibuit, sacra religionis opus.

Bibliothec. Ord. Cist.

Hinc ad Anastasij translatus martyris adem,

Ex Abba Pastor summus in orbe fuit.

Eripuit solenne iubar, mundi que decorem

Iulius, octauum sole ferente diem.

Eugenius Martinez, Hortensis Monasterij in Hispania monachus, ingenio felici, memoria firma, ac conuersationis gratia præditus, sacrarum litterarum apprime callens, & in theologicis non mediocriter versatus, at polioribus maximè addictus, in quibus etiam excellebat, qualque diu in Galetiz quodam collegio, antè religionis ingressum docuit. Scripsit (adhuc secularis, antè conuersionem) librum quendam, inscriptum, *Discreta Toletana*; impressum Toleti anno 1599. in 4°. Item,

Tractatum insignem, de natura Deorum: quem se vidisse profiteretur Henriquez. Post religionis ingressum, scripsit:

Vitam S. Agnetis virginis & martyris, carmine heroico, excusata Toleti an. 1590.

Vitam. etiam S. Catharina, virginis & martyris, versu item heroico.

Henriquez in Phœnice.

Eugenius Martinez, alius à præcedente Vallis ecclesiarum monachus, Quile primum, dein, sui Vallis ecclesiarum Præsul. postea solitudinis amore ductus, in grangiam quandam cœnobij sui secedens, solo pane & aquâ contentus, per annos (plus minus) duos solitariam ibidem vitam duxit; quo tempore, in sensu mystico, non minus eruditè quam piè, caput 25. Exodi, & Prophetiam Iona, ex integro, exposuit. Biennio hoc elapso, Deus pietatem & pœnitentiam deuoti Præulis nouo quodam prodigio confirmare visus fuit; nam cum iam tentasset illum eadem penè plaga, qua sanctissimus Iob se multum affligi clamabat, cum dicebat, *qui me comedunt, non dormient*, postea Eugenio ex hac vita migrante, multitudo illa pediculorû è corpore illius in modum formicarum discedens in planitiem grangia, conglome.

glomerata simul repente periit, interitu suo quodammodo testificata se iam suo muneri satisfecisse, quod nullum aliud fuerit, quam viri Deo amabilis pœnitentiam perficere & probare. Relatio Hdefonsi Perez.

Eusebius Sauinus alias, *Surrinus*, natione Italus, Ordinem nostrum professus in monasterio S. Marię Magdalenę Cistelli, de Florentia, vir fuit omnigena eruditione præclarus, Theologus & Philosophus subtilis, Poëta illustris, Academiae Florentinæ decus, multa præclara conscripsit opera, quorum pleraque impressa extant, cætera breui subsequuntur: Nimirum:

Elysiarum libros 5. constituentes magnum volumen, multiplici Philosophia, & eruditione sacrâ ac prophana refertos.

Otia Palladis, quæ omnimodam lætionem, crisiq; continent. Impressa Florentiæ 1652. apud Amatorem Massam.

Volumen aliud, continens plura egregia elogia, & alia carmina, de diuersis materijs, nec non & Academica quaesita. Impress. ibidem.

Angelicos, seu de natura Angelorum, libros sex. Opus Theologicum.

Bibliothecam magnam, siue, Apolianteam in sacram Scripturam. Opus concionatoribus, omnibusque Sacræ Scripturæ studiosis utilissimum.

Librum Orationum, de Pace. Extat Impress., *De perenni Philosophia, libros 4.*

Opus aliud vastum, de Consolatione Philosophia.

Somnium Scipionis, Academicis exercitationibus Italicè illustratum.

Porro, Author variis monasteriis Abbas præfuit, nouissimè autem 1648. Abbatiz S. Saluatoris de Pinu, in Diœcesi Fesulana. Tandem anno 1652. septuagenario maior, annis & laboribus fractus, meritisque grauis, viam vniuersæ carnis ingressus est. Sepultus iacet in cœnobio Cistelli, Florentiæ. Relationes clarissimi Vghelli, & Caroli Malduræ,

Eustachius à S. Paulo, religiosus, & postea Afficens Reuerendi P. Generalis, & Visitator congregationis B. Mariæ Fulienfis, Ordinis Cisterciensis (antè religionis ingressum, cognominatus *Affelinus*, ac S. Theol. Doctor Sorbonicus) e-didit.

Summam philosophia quadripartitam, de rebus dialecticis, moralibus, physicis, & metaphysicis. Impressa fuit multoties, diuersis in locis. Vidi exemplaria editionis 4. anno 1620. Lugduni facta apud Laurentium Obert: & postea, editionis quoque 7. Parisijs anno 1623. apud Viduam Caroli Chastellain. Denique prodijt nouissimè Lugduni Batavorum anno 1647. elegantissimè, cum diuersis hinc inde æneis figuris. Ex quibus, operis elegantiam facillè colligere licet.

Summam item theologia tripartitam, ediam Parisijs anno 1613. apud Carolum Chastellain.

Item Gallicè, librum insignem meditationum, & exercitiorum spiritualium in 3. partes diuisum, qui plures etiam excusus, nouissimè 6. meditationibus ab Authore auctus, recusatus fuit Parisijs, apud Michaelem Solij, anno 1640.

Instructionem etiam pro recto & salutari vsu Sacramentorum, Pœnitentiæ, & Venerabilis Eucharistiæ, Gallicè, Parisijs.

Non dubito quin plura scripserit, sed eorum ego notitiam assequi non potui, scriptis etiam diuersis litteris, tam Parisios, quam Romam, ad Reuerendos Patres congregationis Fulienfis.

Exordium Ordinis Cisterciensis. Duo extant libri huius tituli, tractantes de viris sanctitate illustribus Ordinis Cisterc. Quorum prior vocatur *Exordium paruum*, diciturque scriptus circa annum 1120. iussu S. Stephani, 3. Abbatis Cistercij, per religiosum quempiam ordinis anonymum: extat autem iam typis excusus, cum notis Ignatij Firmini, de quo infra suo loco. Lego & in Apparatu ad Menologium Cisterciense

ciense Chrysostomi, Henriquez, cap. 4. eundem quoque librum editum esse Coloniae, anno 1614. sub hoc titulo: *Exordium cœnobij, atque Ordinis Cisterciensis, à primis Patribus Cisterciensibus conscriptum.*

2. Liber vocari solet, *Exordium magnum*, scriptusque videtur circa annum 1212. à Religioso item anonymo. Scio quidem nonnullos arbitrari eius auctorem esse Helinandum, Frigidimontis religiosum (vt infra etiam dicemus) sed improbabilius, vt bene ostendit Manriquez, tom. 1. Annal. ad annum 1110. cap. 1. Hoc saltem certum est, si non fuerit Clarae-vallensis, saltem quandoque in Clara-valle habitasse, vt videre est apud Henriquez, loco iam citato, vbi pluribus etiam agit de antiquitate & autoritate horum librorum. Cæterum, *Exordium* hoc magnum quidam etiam anonymus monachus antiquus, & grauis, ornauit additionibus, quas plurimum commendat Reuerendissimus & eximius Dominus Pacis Augustæ Episcopus, Angelus Manriquez supra, ad annum 1136. cap. 7. vbi præclara exempla ex ijs refert, vt etiam in sequentibus annis. Vide etiam infra, verbo Helinandus.

F.

Sanctus *Famianus* (*Quardus* antea vocatus) patria Colonienfis, religionem Cisterciensem professus in Hispania, in cœnobio S. Laurentij quod iam vnum est Abbatiz de Vraria, in Diœcesi Compostellana, scripsit compendiosè *Historiam vite sue*, quæ post obitum in breuiario eius reperta, tam typis excusa legitur, in fronte Fasciculi Sanctorum Ordinis Cisterciensis Chrysof. Henriquez, editionis Colonienfis. Eadem ab anonymo quodam ampliata & figuris delineata, nuper an. 1626. Galefij in Italia impressa fuit, & Margaritæ Madruisæ, Ducis Galefij, dicata.

Floruit circa annum Domini 1170. Obijtque Galefij, multis miraculis clarus; in tantum, vt ex miraculorum fama (teste Philippo Ferrario Seruita, de Sanctis Italiae) proprium eius nomen, *Quardus*, transferretur in *Famiani*. Quod postea etiam ab Adriano 4. Pontifice, confirmatum fuit, dum illum Sanctorum numero adscripsit.

Sanctum hunc *Famianum*, Patronum veneratur vrbs Galefina, ingenti populi deuotione, circumferturque viri sancti effigies Romæ edita, sub hac inscriptione: *Sanctus Famianus monachus Cisterciensis, in Galefia*. Addito disticho, miracula exprimente:

*Claudus adest firmus, cæcus videt, vitur auris
Surdus, ab obsessis spiritus ater abie*

Fastradus, nobili apud Hannones in Belgio procreatus familia, sub disciplina S. Bernardi in Clara-valle rariùm profecit, vt ab eodem constitutus fuerit primus Abbas, & Fundator monasterij Camberonensis in Hannonia; vbi tam præclarum sanctitatis ac doctrinæ specimen edidit, vt ad ipsius Clarae-vallensis cœnobij, ac tandem etiam Cistercij, regimen assumi meruerit. Extat apud Henriquez in Fasciculo, ab ipso Fastrado conscripta *in signis exhortatio, per modum epistolæ, ad quendam abbatem ordinis Cisterciensis, ex situatione Clarae-vallensi*: ex qua exactè colligitur antiquus feruor Cisterciensium nostrorum illius temporis. Hanc exhortationem, seu epistolam, nuper etiam edidit Iacobus Merlonus, ad calcem operum Sancti Bernardi, cum Oratione ad Beatam Virginem Camberonensem. Obijt non sine euidentibus sanctitatis indicijs, anno 1163. die Aprilis 21. quo die etiam Menologio Cisterciensiu adscribitur. Vita eius extat, Latine quidem apud Henriquez in Fasciculo lib. 1. dist. 8. Gallicè, apud Ioannem d'Asigny; & fusior à me concinnata Flandricè, apud

apud moniales Vallis Cæli, Dixmudæ in Belgio, vti etiam apud me M.S.

Ferdinandus Vghellus, Ordinis Cisterciensis gloria, Italiæ decus & ornamentum, nec non vniuersalis Ecclesiæ lucidissimum sidus, natione Italus, Patriâ Florentinus, professione verò monachus est Sanctæ Mariæ Magdalenæ Cistelli quod est Cœnobium Ord. nostri Florentiæ vbi paucorum annorum tempore, tantos in pietate & litteris fecit progressus, vt primum celeberrimi Cœnobij, de septimo Abbas constitutus fuerit (dicitur autem cœnobium hoc de septimo, quia septimo lapide ab vrbe Florentinâ fundatum existit) deindè, semel & iterum electus in publicis Comitij, congregationis suæ Præses Generalis, dignitatem relinquit, vt commodius studijs incumberet: Postea tamen Abbatia ad aquas saluas Sanctorum Vincentij & Anastasij præfectus Abbas, anno 1649. Sacræ congregationis Indicis Consultor quoque constitutus fuit. Hinc anno 1651. vniuersæ congregationis suæ Visitator maior, & nunc denuò, SS. Vincentij & Anastasij Abbas, anno 1654. Vir sanè, ob eximios pro illustratione Ecclesiæ exantlatos labores, maioribus etiam titulis dignissimus. Porro, tamen in omni scientiarum genere præstantissimus sit; venerandis tamen antiquitatibus ecclesiasticis, præ cæteris deditus, continuâ earundem indagatione tandem assecutus est, vt passim melioribus huius æui Historicis adnumerandus censeatur. Illustrium suorum scriptorum seriem, diuersis à me rogatus litteris, nuper, (4. nonas Augusti, anni 1654) mihi transtulit, hoc modo:

Series omnium nostrorum operum qua hæcenus scripsi, & adhuc præ manibus habeo, hæc est:

Italia, Sacra, siue, de Episcopis Italia, & Insularum adiacentium, rebusque ab ijs præclare gestis, ad nostram vsque ætatem; opus in 20. Prouincias

distinctum, &c. In fol. Romæ, tomus 1. mus anno 1642. typis Bernardini Tani. Tomi 2. us & 3. us anno 1645. apud eundem. Tomi 4. us & 5. us apud Vitalem Maschardum, (Opus est lectiõnis infinitæ & prorsus singulare; in quo, Ecclesiarum origines, Urbium conditiones, Principum donationes, recondita monumenta in lucem proferuntur.

Annotationes ad Ciaconi opus, de vicis Pontificum & Cardinalium, Romæ typis Vaticanis 1630.

Elogia Pontificum & Cardinalium Ordinis Cisterciensis. Florentiæ, apud Dominicum Falcium, 1624.

Columnensis familie nobilissima, S. R. E. Cardinalium ad vivum expressa imagines, & summatim exornata elogijs. Romæ typis Hæredum Corbelletti. 1650. in folio.

Genealogia de Capisuchis; Romæ 1653. in folio, typis Iacobi Cabellotti.

De Vetsita Christiana Italica nobilitate. Opus magnum & laboriosum, nondum absolutum, De quatuor Patriarchalibus ecclesijs orientalibus, Lib. nondum absoluti.

Vita Pontificum & Cardinalium in epitomen redacta; absolutæ sunt, sed nondum editæ.

Tendunt ad finem, Italia adiacentiumque Insularum, sacrorum Præfulum monumenta, è vetustissimis, recentioribusque tabulis accuratissime collecta. Restant nimirum adhuc tres tomi, nimirum, 6. 7. & 8. vt compleatur Opus quod inscribitur:

Italia Sacra.

De Viris illustribus Ordinis nostri. libri 20.

Illustrium scriptorum Ordinis nostri, centuria 1.

Antiquæ inscriptiones, & Epitaphia, notis illustrata, & explicata.

Vita illustrium faminarum qua floruerunt in Paradiso Cisterciensi. Scriptum est hoc opus lingua Toscana;

Beneficia specialia sacro Ordini Cisterciensi; à Sanctissima

Bisima Virgine collata, in sex sacula diuisa.
Alia etiam excogitauit, qua necdum perfeci, qua vita
comite, abfoluam, &c.

Romæ. 4. nonas Augusti. 1654.

Vixit, & scribit continuo, vir clarissimus, multis titulis mihi colendus, utpote qui rerum sibi notarum citra inuidiam communicator humanissimus, plurima de Scriptoribus Italiæ mihi communicauit, diuersisque litteris me honorauit, annu nunc ætatis (ni fallor) agit 58. Cui Deus alios addat longissimos, ad Ordinis nostri gloriam, & Ecclesiæ vniuersæ illustrationem.

Huius Viri, non sine illustri encomio mentionem facit Hippolytus mataccijs, in Bibliothecâ Marianâ pag. 389. & 390. Item Aubertus Miræus, parte 2. Bibliothecæ Ecclesiasticæ, cap. 214. fol. 255. & iterum, cap. 242. fol. 262. Iongelinus in notitiâ, & plures alij.

Florus Brunus, natione Florentinus, monachus Cistelli, in Patriâ, & præcipuis ibidem Antiquarijs adnumerandus, ut viri doctissimi censent, compilauit opus insignis, ingentis laboris, cui (de patriæ more) *Priorista*, nomen dedit. Continentur in eo, *Origines præcipuarum familiarum vrbs Florentiæ; & quibus quisque ex familijs ortus, in Republica muneribus functus sit, aut vndeunque honoribus auctus.* Recensentur præterea veteres simul & moderni Florentinæ vrbs magistratus, & plurima alia antiquitatis monumenta, quæ curiosum Lectorem oblectare, & erudire possunt. Obijt anno 1648. in monasterio S. Saluatoris de Septimio. Relatio Italica.

Fossanova, monasterium est Terracinenfis Diocesis, in Italia, obitu & sepultura Sancti Thomæ Aquinatis nobile. Huius monasterij religiosi quidam anonymi conscripserunt, & per plura sæcula continuerunt, *Chronicon sui monasterij, omnibus Italia chronologis familiarissimum.* Laudat hoc chronicon Baronius, illudque sibi multoies vti fuisse in Annalium ecclesiastico-

rum descriptione, fatetur. vide illum, ad annum 1150. 1151. &c.

Fraylanus siue, *Froilanus de Vrosâ*, ex Priore Palatiolensi, anno 1629. electus Abbas Regalis Canobij Hortensis, in Hispaniâ (cuius erat professus) tum vniuersæ congregationis Cisterciensis de obseruantia per Regna Castellæ, Visitator, & mox diffinitor, vir siue doctrinam, siue pietatem spectes, omni laude dignissimus. In primis, Orationi & contemplationi eximie deditus fuit, in quibus proinde per annos 45. quos in religione vixit, sedulo se semper exercuit. vitam quoque modestam, puram, & senilem à primo sui monachatus die, sine intermissione aut remissione talem traduxit, ut apud quoscumque in summa semper veneratione habitus fuerit. Cum in collegio Salmanticensi Præsulem ageret, sæpius à discipulis extra se seu potius supra se in extasi inuentus fuit, tantaque ibidem virtutum omnium claritate effulsit, ut liquidò omnes aduertere possent, non minus illum Deo quam hominibus charum existere. Pietati eruditionem & doctrinam coniunxit prorsus exquisitam, tum ex continua Sacræ scripturæ sanctorumque Patrum lectione, maximè Sanctissimi sui Bernardi, tum etiam aliorum Scholasticæ, & moralis Theologiæ Authorum (pro suo acuto & claro ingenio) perspicua intelligentia, ut ipsius opera aperte testantur, quæ partim edita sunt, & in Bibliotheca nostrâ supra recensuimus; partim adhuc manuscripta latent, non sine publici boni iniuria. Quamquam ipse tanta semper fuerit humilitatis, ut nihil vnquam ex scriptis suis vulgari acquieuerit, nisi imperij quasi violentia coactus; nam cum l. O. pus autoritate Capituli generalis impressum fuisset Compluti, anno 1636. apud Antonium Valquez, in 8. Libellam verè aureum pro tyronum ad ordinem venientium educatione. Secundum, quod elegantissimus continet meditationes

per totum annum, ut quadam amicabili, & ferè raptim excellentissimus Princeps, ac Dux Medinæ Cæli, (qui eundem venerabilem Patrem intense diligebat) de sub modio extraxit & ut lucem daret omnibus, sumptibus proprijs, Valentiz (vbi Proregem agebat) prælo subiecit apud hæredes Chrysothomi Garriz, anno 1642. in 8o. 3. Opus, à morte Authoris inuentum, quod adhuc manuscriptum asseruatur, *Tomus est ingens Consiliorum moralium, seu, Speciosiorum florum ex immenso difficultatum & resolutionum conscientia Campo, Fasciculus pulcher, suavis, & odoriferus.*

Cæterum, pijsimushic Pater, cum per 21. annos, quos in diuersis officijs & dignitatibus inuitus consumpsit, penè sine intermissione ad Deum clamasset; dimitte me paululum ut plangam peccata mea; tandem in generali congregatione, mense Maio, anni 1647. celebrata, violenter quodammodo se sibi rapuit à fratribus, vitamque priuatam in monasterio suæ professionis amplexus, per spatium vnus anni (quo solum superuixit) totum se Deo, ac orationi impendit, donec per tres generales confessiones, & quotidianas ferè particulares, diluuiam ex integro ante actæ vitæ maculis, & infirmitatis neuis, ex hac mortali vita, ad immortalem commigravit (summo sui relicto desiderio) die 16. mensis Aprilis, anno 1648. huius viri celebrem mentionem facit Reuerendiss. Angelus Manriquez, in serie Abbatum Hortensium, ad calcem tom. 2. Annalium Cisterciensium.

Franciscus Alcobaciensis Abbatiz in Lusitania monachus, vir consilio fuit prudens, sermone disertus, & opere circumspectus; qui vniuersis mundi opibus studia prætulit, præsertim sacrarum litterarum; quas etiam primò in ordine priuatim, ac postea etiam publicè in Conimbriensis Academia professus est. Edidit *Insigne volumen contra Iudaicam perfidiam, tractatum contra*

huius temporis Iudeos, qui magno numero in Lusitania adhuc degunt. Floruit circa annum 1597. *Henriquez.*

Franciscus à Sancto Bernardo, alias, Minardus, è monte Regali, Pedemontanus, Congregationis Fulientium olim Superior generalis, edidit Gallicè, *Speculum contritionis, ad excitandam animam ad fugam peccatorum, &c.* Prodiit Parisijs, in 12. Item, Italicè, librum qui dicitur,

Idea del maestro Claustrale. Præterea, alium, cui titulus. *La fede auolata dell' Esaminator Reglare.* Et alia plura. Catalogus illustrium Scriptorum Fulientium anno 1651. ex Vrbe transmissus. Item gallicè *Religieux interieurs pour les ames deuotes & Religieuses.* *Franciscus Buaris.* vide, *Franciscus Fuaris* Parisijs 1620.

Franciscus Brauus, de Acunna, ordinis Cisterciensis de Calatraua Eques, Hispaniæ præclarum ornamentum; cuius ingenij acumen, facultiam, & diuersarum linguarum peritiam (præsertim Græcæ) omnes mirantur docti. Scripsit patrio idiomate, stylo eleganti, *Librum de origine, progressu, &c. ordinis Calatraua.* Pleraque alia ab illo expectantur.

Franciscus Cesar, vulgò, de Keyfere, Dixmudanus, Flander. Religiosus B. Mariæ de Dunis, S. Theol. Doctor Parisiensis, cuius meminerunt (præter Antonium Sanderum, de scriptoribus Flandriæ) Meyerus lib. 10. Annalium Flandriæ, in Guidone Dampetra & Iacobus Marchantius, in descriptione Flandriæ; asserentes eum circa annum Domini 1293. famigeratum fuisse theologum, & *Libros Magistri Sententiarum in Academia Parisiensi enarraße.* Solebant subtilissima hæc commentaria asseruari in Dunensi bibliothecâ, sed anno 1578. dum hæreticorum infano furore monasterium incensum fuit, pariter perierunt. Dicuntur tamen alibi adhuc extare in quibusdam Galliz bibliothecis, discipulorum calamis excepta.

Scriptus

Scriptit & *Tractatum exactissimum, de 3. votis monasticis.*

Edidit quoque carmine, *Vitam Sancti Bernardi*, impressam postea Parisijs, anno 1483. Obijt Dunis, anno 1294.

Adrianus Melsdagh in chronico Dunensi, & alia antiquiora eiusdem cœnobij monumenta.

Franciscus Carreyro, religiosus monasterij de Alcobaciâ, in Lusitaniâ, S. Theol. Doctor, eiusdemque in Academiâ Conimbricensi publicus Antecessor, qui vel docente ibidem R. P. Francisco Suarez (sæculi nostri oraculo) inter ptimarios meruit numerari. Scriptit *Commentaria doctissima in vniuersam Summam Diui Thomæ*, quæ M. S. extant in Alcobaciâ. Floruit anno 1609. & deinceps.

Franciscus Coquelin, Patria Salinensis, ex comitatu Burgundiæ, Procurator Ordinis nostri in curia Romana, edidit anno 1652. Romæ

Compendium vitæ, & miraculorum Sancti Claudij, Archiepiscopi Vesuntini, lingua Italica. Romæ, in 8o. apud Ignatium Lazari. Libri titulus est. *Compendio della vita D. Miracoli, del glorioso san Claudio Arcivescovo di Besanzone nella Borgogna Contea, descritta dal M. R. P. di Francesco Coquelin, di Salins, Procurator Generale de Monaci di S. Bernardo.* 8. in Roma, anno 1652. nella stamperia di Ignatio de Lazari, con Licenza de Superiori.

Franciscus Fernandes de Velasco, Prior de Baudeloo, in Flandriâ, anno 1653. sub nomine communitatis Baudelooensis, publicauit in signe opusculum huius inscriptionis: *Sancti Bernardi mellisui doctoris Ecclesie pulcherrima & exemplaris vita medulla, 53. iconibus illustrata, anno 1653. qui est quingentesimus ab eiusdem Sancti felici obitu, ac proinde, illius solenni tubilæo quinto, sacer.*

Antuerpiæ, typis Guillielmi Leskenij, in 4.

Franciscus Hedelinus, Abbas Albinaci (quod est monasterium Ordinis nostri in Gallia, & Diocesi Bituricensi, edidit lingua Gallica Pane-

gyricum doctum in funere excellentissimi Comitit Josiæ de Ranzau, Marecalli Franciæ, nec non ciuitatis Duynkercazæ, & aliarum aliquot vicinarum Urbium pro Rege Galliarum Gubernatoris: habitum 26. Octobris 1650. in ecclesia nouorum Catholicorum. Ibi denique postea impressum, eodem anno, per Carolum Sercy. Porro, vtrum hic Abbas Regularis sit, an solum commendatarius, nondum competi.

Franciscus Iehan, vulgò Gallicè, Marie, in Parisiensi facultate S. Theologiæ Baccalareus formatus, monachus & Prior Pontigniacensis, cuius apud omnes memoria in benedictione est.

Librum piarum meditationum, conciones varias, & alia quædam opuscula egregia reliquit, quæ in dies ibidem religiosorum manibus teruntur.

Relatio Reuerendissimi Domini Pontigniacensis Abbatis, anno 1647. mihi transmissa.

Franciscus Machadus, religiosus illustrissimi cœnobij Alcobaciensis in Lusitaniâ, Sorbonicam S. Theologiæ doctoralem lauream, doctrinæ suæ excellentia, in Parisiensi Academia promeruit. Parisijs domum reuersus, statim à Tomarensis ordinis nostri monachis, Abbas electus fuit. Vnde doctrinæ, ac prudentiæ suæ radios, per vniuersum regnum longè latèque diffudit, in tantum, vt plurimi Ecclesiarum Prælati, alijque seculares Principes, grauissima passim negotia (consilium petitur) ad eum deferrent: quibus prudentissimè satisfaciens, summam nominis claritatem consecutus est. Porro, eum circa idem tempus rursus feruere incepisset populi deuotio erga sanctas Reginas, Tere-sam & Sanctiam, quæ mundi delicijs & luxu spreto, habituque nostræ religionis sumpto, in vita, & post mortem claruere miraculis; ipseque Serenissimus Lusitanæ Rex Sebastianus, eas Sanctarum albo inseribi à Pontifice petisset, Francisco nostro demandata fuit inquisitio

supra

super vitis, & miraculis eorum; cui diligentissime incumbens, scripsit *Vitas & miracula dictarum Beatarum, Tereſe & Sanctia, Reginarum, & ſanctimonialium ordinis Cisterciensis*. Extant apud Henriquez in Lilijs Cistercij, *compendiosa harum Reginarum vite*; verum, an sint eadem quas hic Franciscus scripsisse refertur, me latet. Scripsit & *epistolas varias, ad Henricum Lusitania Principem, S. R. E. Cardinalem*, quæ extant impressæ apud Bernardum Britum, 1600.

Item, *Duo egregia volumina contra Iudeos, quæ M. S. extant Alcobaciæ.*

Vide Henriquez in Phœnice, & Reuerendissimum Angelum Manriquez in serie Abbatum Alcobaciensium, iam citata. Floruit circa annum 1550.

Franciscus Mauroi, religiosus Claravallensis, Theologus, & suo tempore poëta insignis, scripsit *Compendiosam vitam Sancti Patris nostri Bernardi, carmine*, non minus neruose, quam dulcè fluente, (vt loquitur Manriquez tomo 2. annalium, ad annum 1153. cap. 11. n. 10.) vel (vt scribit Seguinus) *Tractatulum exhortatorium, de Laudibus ipsius Sanctissimi Patris*, ad Michaelem Boudet, Lingonenſem Episcopum, vnâ cum alijs aliquot versibus, ad Lectorem, & librum: cuius tractatuli initium est:

*Te quocunque feras, nusquam dignissime Præsul,
Hoc te Bernardi codice destituas.*

Solebat extare impressus in frontispicio operum Sancti Bernardi antiquæ editionis, vt testatur Philippus Seguinus in bibliotheca sua M. S. nunc vero in recentioribus editionibus, reiectus est ad calcem eorundem operum, sed truncatus.

Franciscus Maurolycus, Patruus Syluestri nostri, quem Aubertus Miraus in sua Bibliotheca Ecclesiasticâ scribit fuisse Ordinis Cisterciensis Abbatem, non fuit

vnquam nostri Ordinis, sed solummodo Abbas Comendatarius Benedictinus; vt me monuit doctissimus Vghellus, *litteris ex Vrbe datis, Calendis Februarij 1651.*

Franciscus de Neufville, Abbas Ordinis Cisterciensis (iuxta Possuinum, in apparatu) edidit *Tractatum de viis virorum illustrium*. Item;

Genealogiam Christi Domini.

Errat tamen Possuinus, dum hunc Cisterciensibus adscribit; quia fuit Ordinis Grandimontensis, vt videre est in Bibliotheca Gallica, *Ant. du Verdier, fol. mibi, 405. & iterum in appendice, 1197.*

Franciscus Portes, Monasterij Vallis bonæ in Hispania Monachus, pius & doctus, Ordinisque sui illustrationi studiosissimus, magna diligentia in volumen vnum rededit, vndique collecta, *Præuilegia Congregationis Hispania Ordinis Cisterciensis*, quod Compluti impressum est, anno 1574. Obijt ipse, anno 1613. in suo Vallis bonæ monasterio.

Henriquez in Phœnice.

Franciscus Radesius Andrada, nobilis Hispanus, Eques militiæ Cisterciensis de Calatrava; edidit patria lingua *Historiam ordinum, Calatrava, Alcantara, & sancti Iacobi.*

Citatur sæpius à Manriquez, tom. 2. Annal. Item in serie Abbatum Morimundensium & Cisterciensium, post tomum primum, Vide etiam Possuinum, in apparatu sacro.

Franciscus Scipio ab Ecclesia, perillustri familia apud Saluties, in Pedemontio natus, Ordinem Cisterciensem in iuuentute amplexus, tantos ibidem in virtutibus & litterarum studijs progressus fecit, vt vix annos 26. natus SS. Theologiæ, & iuris Canonici Doctoralibus Laureis redimitus, Abbas creatus fuerit B. Mariæ de Macerijis, in Burgundia, & vnâ, Vicarius Generalis Ordinis sui Cisterciensis, per Italiam. Scripsit, *diuersorum Virorum illustrium vitas, &*

Libros septem, lingua vernacula, Della Nobilita delle

dalle donne. Praeclariora haud dubie, paulatim scripturus, nisi inuida Parca immaturè nimium vitæ filum præcidisset. Obijt in ipso ætatis suæ flore, annos dumtaxat natus 28. Sepultus iacet in Abbatiâ Ordinis nostri de Stafarda, in Sabaudia, sub Epitaphio sequenti:

Franciscus Scipio ab Ecclesia,
Per illustri Salutijs familia
Cisterciensium Ordinis Professor
Maceriarum ad Sequanos abbas
Et totius eius Ordinis in Italia
Vicarius, Sacra Theologia, sacrique
Iuris Doctor, omni serè scientiarum
Peritiâ insignis, octo super viginti
Annos natus, obiit decimo kalendas
Aprilis Filio prædilectæ Anna Parentis
Tumululum mestissima posuit, 1578.

Franciscus Syluius, patriâ Cortracensis, Flandæ religioſus monasterij Beatæ Mariæ de Laudæ, in Gallo-Flandriâ, poëta insignis, conscripsit (plaudente Mineruâ) *Vitam Sancti Bernardi, camine hexametro*, quæ M. S. asseruatur in monasterio Laudensi.

Catalogus bibliothecæ eiusdem monasterij apud Sanderum parte 2. bibliothecæ Belgicæ M. S.

Franciscus Suarez, Vallis Paradisi in Hispaniâ monachus, non minus virtutum, quam doctrinæ fama clarissimus; præfuit successiuè diuersis monasterijs, tanta discretione, & prudentia, vt concordibus Electorum suffragijs, in Generalem vniuersæ congregationis electus fuerit. Quâ dignitate non solum se non exulit, sed è contrâ, constantius per consuetam virtutum semitam incedens, plurimos ad sui imitationem inuitauit. Quibus excitatus Philippus II, Hispaniarum Rex, illum Oliuetani monasterij, in Regno Nauarræ, Abbatem creauit perpetuum; quo munere vsque ad obitum suum valdè laudabiliter functus est. Eruditio-

Bibliothec. Ord. Cist.

nis autem suæ monumenta reliquit.

Commentaria perpetua in quatuor libros sententiarum, in fol. Et

Compendium privilegiorum congregationis Hispanicae, impressum Vallisoleti, in 8o. 1596,

Henriquez in Phœnice reuiuifcente.

Porro habuit Franciscus noster Fratrem, Ludouicum nomine, Senatorem Taurinensem, qui historiam Pedemontanam, aliaque opera edidit. Nec non & Nepotem, Franciscum Augustinum ab Ecclesia, qui hodiè Cathedræ Episcopali Salutiensî præsidet, varijs quoque publicatis operibus clarum, ad eò vt proprium esse videatur nobilissimæ huic familiæ, doctor eruditosque viros, & in historiis verfatissimos in omni sæculo gignere.

Franciscus Vivarius (sive vt alibi, *Biuarius*) Madriti in Hispania natus, ibidem in Nucalensi cœnobio monachum induit. Vbi naturæ bonitate, ingenij magnitudine, animi contentione, studijque assiduitate, mirabiles in virtute, & literis fecit progressus. Matheos abstrusa penetrabat, poëta erat acutus, orator eloquens, philosophus omnibus numeris absolutus, theologus profundus. Hinc cum primum philosophiam, ac tum etiam theologiam, per annos aliquot summa cum laude docuisset, specialiter electus fuit Procurator generalis ordinis in curia Romanâ. Quam commissionem ita administrauit, vt ordinem suum non parum illustrauerit, sibi que tam apud summum Pontificem quam S. R. E. Cardinales, aliosque Magnates, nomen celeberrimum & gratissimum conciliauerit. Fuit etiam in historijs verfatissimus, à quo se plurima didicisse, ingenuè faretur Henriquez. Quin & Reuerendissimus ac Doctissimus Angelus Henriquez, tomo 2. *Annalium Cisterc.* ad annum Domini 1164. cap. 10. n. 9. huius viri immaturam deflens mortem, incunctanter asseuerat, quod scriptis suis vniuer-

P

fama

fam illustrasset Ecclesiam, nisi immaturâ morte sublatu fuisset.

Lucubrations edidit diuerfas, quibus nominis sui claritatem apud posteros continuauit; nimirum:

Vitam Beate Iuliane Corneliensis, ordinis Cisterciensis sanctimonialis, impressam Vallisoleti, apud Hieronymum Marillo, anno 1618.

Vitam B. Beatricis de Syluâ, ordinis Cisterciensis, & Institutricis ordinis Conceptionis Beate Virginis, impressam ibidem apud eundem, in 4°.

Compendium vite Apostolici viri, Candidi Furlongij, monachi Nucalensis, natione Hybeti. Ibidem, apud eundem.

Apologiam pro sanctitate beati Ioannis de Sacris mœnibus conuersi, teste Angelo Manriquez in Annual. ad annum 1141. cap. 8.

Sanctos Patres vindicatos, libros 3. siue, Bernardum, Anselmum, Augustinum, & alios Patres vindicatos in controuersia de immaculata BB. Virginis conceptione:

Lugduni apud Horatium Cardon, anno 1624.

De paruo officio B. Virginis, lib. 1.

De antiquo colore habitus Monachorum Cisterciensium, lib. vnum.

De viris illustribus Ordinis Cisterciensis, lib. 1.

Item, De sceminis illustribus Ordinis Cisterciensis, lib. 1.

De bello Turcis inferendo, lib. 1.

De Incarnatione Verbi Diuini, lib. vnum.

Commentaria in logicam, physicam, & metaphysicam Aristotelis. Denique

Opus aliquod ingens & curiosum, quo monachatum deducit ab Apostolis: de quo videndus etiam est Manriquez supra, ad annum 1164. cap. 10. num. 9.

Chronicon item Flauij Lucij dextri Barcinonensis, ex tenebris eruit, & amplissimis commentarij apodicticis illustratum, publici iuris fecit, titulo sequenti:

Flauij Lucij dextri, Barcinonensis, Viri clarissimi, Orientalis Imperij Prefecti, & diuo Hieronymo amicissimi, Chronicon omnimoda historia; primum quidem eidem Hieronymo dicatum, sed eo ad Superos translato, multis locis locupletatum, Paulo Orsio Tarraconensi iterum nuncupatum. Nunc demum opera & studio Fratris Francisci Buarij, Mantua Carpentani; ex obsequantia Sancti Bernardi, Cisterciensis Monachi, eiusque in Romana Curia Procuratoris Generalis, ac Sacra Theologia ac Philosophia Magistri, commentarijs Apodicticis illustratum, quibus vniuersa ecclesiastica historia à Christo nato, per annos 400. rerum tam ad Italianam, Galliam, Germaniam, aliasque Orbis Christiani Prouincias spectantium, quam Hispaniam, de qua bona ex parte differit author, ad amussim expenditur. Vbi vulgare nihil, innumera verò qua scriptorum veterum omnium notitiam auferunt: eaque admiratione dignissima reperire licet. Lugduni 1627. sumptibus Claudij Landry.

Et licet Gabriel Pennottus Lateranensis Canonici Regularis, in sua Generali totius sacri Ordinis Canonice Regularium historia tripartita; & post illum, Matthæus Raderus Soc. Iesu, ac quidam alij citati ab Auberto Miræo, parte 2. Bibliothecæ ecclesiasticæ, cap. 6. efrænata libertatis audacia, tam hoc ipsum Chronicon opus, quam ipse commentatorem, Viuarium, varijs conuicijs impertinenter profcindant, hos tamen omnes egregiè repulit, eorumque rationes ac calumnias neruôsè refutauit ipsemet Viuarium, conscriptis duabus Apologijs, tam pro Chronico ipso, quam pro Commentarijs suis, quæ unâ cum Chronico impressæ extant, 1a. scilicet in initio operis, 2a. ad calcem ipsius operis. Quas Apologias si legisset ipse Miræus, non tam temerè huiusmodi conuicijs ac contumelijs assensum præbuisset, nec calculum suum adiecisset: accedentibus præsertim censuris præclarissimis operi præfixis, Virorum doctissimorum, omni exceptione longè maiorum, videli-

videlicet, Gabrielis, S. R. E. tituli Sancti Bartholomaei in insula, Presbyteri Cardinalis de Trejo; Hilariionis de Rancate, Abbatis Sanctae Crucis in Hierusalem, Viri non solum Graecè & Latine, verum etiam Hebraicè, Arabicè, & Chaldaicè doctissimi, &, Lucae Wadingi SS. Theologiae praefectoris, ac totius Seraphici Ordinis Archi-chronographi; cuius posteremi, haec ipsa sunt verba, loco citato: *Optimas Hispania antiquitates vindicasti* (alloquitur Viuarium, de suo commentario in Chronicon dextri) *res exeteras illustrasti, sepultam optimarum rerum memoriam plenè resuscitasti. Et si praclaras quasque nationes magno tibi deuinxisti beneficio, ultra omnes, tua tibi debet Hispania, cuius res, vix potè sibi notiores, maiori cura & fide, dextere notauit. & tu demum dextere illustrasti. Genus omne Sanctorum vestram protulisse hisperiam, ostendi omnimoda hac historia, cui tu plene fidem, quantumuis duram, doctâ commentatione conciliasti. Felicem certè, & vltè commendabilem tuum euasisse conatum, iam plenè probasti, dum & dextrum hunc ipsum esse fundatè confirmas, & Sanctorum gesta ab apocryphis rite discernis. Gratiam forè omnibus, hanc tuam historiam, ausim sperare. Hac Wadingus. Videantur etiam quae de hoc dextri Chronico scripserunt, Sancius à Anila, Seguntinus, & Placentinus successiue Episcopus, in libro Sancti Vitalis Archi-Presbyteri Toletani, & Martyris; & in opere suo, de Veneratione Reliquiarum. Bertrandus de Ladron, de Guenara, Archiepiscopus Compostellanus, in libro de Aduentu Sancti Iacobi; &, Prudentius de Sandoval Episcopus Tudenis, & Pampilonensis, ac Regius Historiographus, in libro, ecclesiae Tudenis; & alij plures, relati in Apologia primâ Viuarij, citatâ.*

Porro in dictarum Apologiarum posteriore, pariter exploduntur futiles & in pertinentes rationes, quas (suprà) etiam Pennottus effugit in vniuersum Ordinem Cisterciensem, con-

tendendo illum nequaquam à Sancto Benedicto descendere.

Ceterum, Scripsit etiam Author noster, Franciscus Viuarium, Commentaria similia in Chronicon Marci Maximi, Braulionis, & aliorum continuatorum Flauij dextri, quae nuper etiam anno 1650. Madriti fuerunt impressa, hoc titulo: *Marci maximi Episcopi Caesar-Augustani, viri clarissimi, continuatio Chronici omnimoda historia. ab anno Christi 430. (vbi Flauius Lucius dextere desinit) vsque ad 612. quo Maximus peruenit: unâ cum Additionibus S. Braulionis, Heleca (seu Heletanis) Taionis, & Valderedi, Caesar Augustanorum itidem Episcoporum, accuratissimis, opera & studio Reuerendi Adm. P. F. Francisci Biuarij, Cisterciensis Ordinis, aliàs Diui Bernardi, ex insigni, Regioque cenobio B. Mariae de Nogales, alma Regularis obseruantiae Castellae & Legionis, eius olim in Curia Romana Procuratoris Generalis, Sacrorum mœnium, & Vallis Dei Cenobiorum Abbatis, apodicticis commentarijs illustrata, quibus vniuersa historia ecclesiastica innumerabilium fore rerum, scitu admirationeque dignissimarum, & quae Scriptorum penè omnium notitiam aufergerant, seu aliter quam euenerint à recentioribus referantur, tam ad Italiam, Germaniam, & Galliam spectantium, quam ad Hispaniam (de qua bona ex parte differit Author) ad amussim expenditur. Huic viam parant Apologetica pralocationes pro dextro, & maximo, veritatis atque auctoritatis vtriusque Chronici vindices, quibus ignotissimorum Sanctorum, Martyrum praesertim Vrgabonensium, auspicijs, religione ac pietate Eminentissimi Domini Cardinalis, Domini Basiliasaris de Sandoval, & Moscoso, nuper à admirabilis inuentio, fidem adstruit, & conciliat.*

Accessit, S. Ioannes, cognomento, Panygua, ab obliuione vindicatus.

Cum priuilegio, Madriti, ex Typographiâ Didaci di anno 1650.

Commentaria hæc, tam priora quam posteriora, maximo cum plausu per vniuersam His-

paniam recepta, præclarum nomen Authori pepererunt, qui obiit Madriti anno 1636. summo cum mærore omnium qui illum nouerunt.

Fulcardi Montis (quod est monasterium in diocœsi Rothomagensi) *Religiosus quidam quonymus*, scripsit

Historiam Comitum de Eufij (d'Eu) in Normanniâ, Fundatorum Monasterij Fulcardi montis; quæ ibidem seruat M. S. Relatio ex Gallijs transmissa.

Fulco, cognomento, vulgo, *Massiliensis*, Poëta vernaculis celeberrimus, Religiosus, & Abbas primum *Thoroneti*, aliàs *Floragiæ*, seu de *Floreijs*, in Prouincia tum *Grandisyluæ*, in Diocœsi *Tholosana*; exindè Episcopus *Massiliensis*; ac tandè Archiepiscopus *Tholosanus*, num. 28. Ad quem plures extant epistolæ *Innocentij III. Pontificis*. Vir fuit non minus sanctitatis opinione, quàm doctrina celebris, & Catholicæ veritatis propugnator acerrimus. *Raymundum Tholosanum Comitem*, & alios plures *Albigensium hæreticorum fautores*, fulmine pontificio percussit. *S. Dominicum Tholosam euocauit*, eumque in fundatione ordinis sui plurimum iuuuit, imò (ut scribit *R. mus Angelus Manriquez*, in annotationibus ad bibliothecam *Seguini*, quas apud me habeo) eidem author fuit dicti ordinis fundandi; hinc ipsemet illum apud *Innocentium Pontificem* duxit, & introduxit, atque *Tholosæ ecclesiam*, & domum dedit, primo sui ordinis cœnobio ædificando.

Scripsit plurima, carmine vernaculo, ex quibus extat libellus huius tituli: *Las complanchas de Beral*, siue *Quarimonia Beraldi*. Vbi introducitur quidam Dominus *Massiliensis*, nomine *Beral*, deplorans mortem vxoris suæ *Adalasiæ*. De quo plura *Antonius du Verdier*, in *Bibliothecâ suâ Gallicâ*, vbi latè exponit, quisnam & qualis fuerit hic *Beral*. Scripsit quoque ad diuersos *Magnates & Principes*, *De Albigensium hæresi eliminanda*, deque eius authoribus profigandis, epistolas plures late dignas.

Huius mentio fit in *Bulla Honorij 3. confirmantis ordinem Sancti Dominici*, anno 1216. Eidem etiam dedicat vitam *Beatæ Mariæ Ogniacensis*, *Iacobus Cardinalis Vitricus*. Denique huius viri magnâ cum laude meminerunt *Danthes poëta Hetruscus*, *Franciscus de la Croix* in *Bibliotheca Gallica*, *Petrus de Vallibus Sernay* in *historia Albigensium*, *Petrarcha* lib. 4. *triumphi amoris*, *Cæsar Nostre Damè* in *historia Prouinciæ* (vbi particulariter notat illum in arte poëtica excelluisse) *Belleforestus*, & alij plures. Floruit maximè circa annum 1215. Obijt autem dum sacra natalis Christi solennia ageret, in bello sacro contra *Albigenses*, anno 1231.

Fulienſium religioſorum constitutiones, anno 1595. *Romæ in capitulo generali ampliata*, & ad singula capita regula *Sancti Benedicti accommodata*, à *Clemente VIII. Pontifice* approbatæ & confirmatæ fuerunt; prodieruntque *Romæ* eodem anno, typis *Nicolai Mutij*.

Fulienſis congregationis, ordinis *Cisterc. monachus* (cuius nomen mihi incognitum) edidit *Gallicè Parisijs* anno 1622. typis *Ioannis de Heuqueville*, in 8°. *Vitam Venerabilis Patris Caroli à Sancto Bernardo*, eiusdem congregationis religiosi, & *Fundatoris monasterii Fontanensis*, in solo *Castri paterni Sancti Bernardi*, propè *Diuionem* in *Burgundia*; qui *Carolus* obiit *Parisijs* anno 1621. 14. *Martij*. *Chrysoſtomus Henriquez* in *Menologio Cisterciensi*, eadem die. Huius quoque *Caroli* virtutes præcipuas breuiter complexus est *Carolus à Sancta Maria*, *Prior Sancti Bernardi Parisiensis*, in *catalogo Fulienſium sanctitate illustrium*. Apud *Henriquez* ibidem.

Fulienſis alius, scripsit *Epistolam*, seu potius, *Libellum quendam insignem*, *responsorium ad litteras Patris sui*, quibus illum fuerat conatus retrahere ex *Religione ad sæculum*. *Impress.* extat in 8. anno 1588.

1588. taoto loco impressionis & Impressoris nomine. Initium est: *Monsieur, ie ne puis nier, &c.*

Fulienfes item alij (suppresso nomine suo) translulerunt ex Italico in Gallicum idioma, ac typis mandarunt Libellum inscriptum, *Le combat spirituel*, id est, *Confectus, siue, pugna spiritualis*; insigni præfatione præfixa, ad animas deuotas salutis viam strenuè gradientes. Porro, hunc libellum postea à Patribus Theatinis recognitum, & 27. capitibus auctum, denuò translulit quidam Parisiensis D. S. & in lucem emisit, Parisijs, 1645. in 16. typis Georgij Iosse.

G.

Gabriel Castellanos, Hortensis in Hispania monachus, vir pietate & doctrina commendabilis, Abbas quondam & Visitator generalis, ac Diffinitor congregationis, *Librum Sancti Patris nostri Bernardi ad fororem, ex Latino Hispanū fecit*, iussitq; imprimi Vallisoleti, 1602. Henriquez in Phœnice, inter scriptores Hispaniæ.

Gabriel Franciscus, Nobili apud Florentinos familia procreatus, Monachus Cisterciensis in patria, Poëta fuit clarissimus, & omnium sui temporis suauissimus, teste Ferdinando Vghello Italiæ sacre, tom. I. inter Episcopos Fanentes, fol. 717. multa præclara ingenij sui monumenta reliquit, quorum titulos hætenus assequi nequiu, videatur Nicolai Baccetij historia Septimiana, lib. 7. vbi Authoris huius cum laude fit mentio.

Gabriel de Franairilis, Florentinus, Monachus Cistelli, lepidus, nobilitate fuit Poëta Laureatus, qui *plura scripsit egregia opuscula, digna qua lucem aspiciant*. Extant diuerso carminum genere conscripta, in Bibliotheca eiusdem cænobij. obiit à paucis annis.

Gabriel à Sancto Malachia, Religiosus Congregationis Fulienfis, multo exactius quam antea, translulit in linguam Gallicam, *Epistolæ Sancti Bernardi*, easque imprimi curauit Parisijs, anno 1649. ty-

pis Gasparis Meturas, in plateâ S. Iacobi, sub interfigno SS. Trinitatis. Prodierunt & eodem anno translationes nouæ in linguam Gallicam, *Vita Sancti Bernardi*, & aliorum aliquot Tractatum, eiusdem Sancti Patris, nimirum, *de Conuersione Morum, de vita solitaria, & de Præcepto & dispensatione*. Parisijs, apud Antonium Vitre, Typographum Regium, &c. 1649.

Galfredus Romayallis, instituti Cisterciensis (teste Pitæo) monachus Anglus, vir pietate & eruditione multiplici, suo sæculo multum celebris; absolutis feliciter humanioribus & philosophicis studijs, maturescente cum annis ingenio, in S. Theologiæ palestram descendit, tanto discendi studio, ut sacras scripturas, antiquos Ecclesiæ Patres, & scholasticos Doctores, penè nunquā cessaret nocturna versare manu, versare diurna. Ex quibus hausit, quæ postmodum diuine vena dictando & concionando populis propinauit. Plurima scripsisse dicitur, ex quibus tamē hætenus nihil reperitū est, præter *Doctarum concionum librum vniū*, olim Londini impressum, à Reinero Wolfio: hoc initio: *Si filius Dei es, mitte te &c.* Quo anno vixerit, incertum est. Vide Pitæum in appendice ad librum de scriptoribus Angliæ, centuria 1. nu. 87. Et Balæum, centuria 12. n. 39.

Gallus, Abbas regalis cænobij Aulæ Regiæ (iuxta Pragam Bohemiæ Metropolim) Regum Bohemiæ Mausolæis celebris, vir veterū lectio ne diues, diuinarum rerum contemplator egregius, eloquio compositus, & conuersatione vitæ regularis insignis, varia scripsit, ex quibus extant (teste Trithemio de scriptoribus) *Sermones ad fratres*, & volumen magnū, quod prænotauit Author, *Malogranatum*, cuius initium est: *Fili accedens ad seruitutem Dei, &c.* Est autem scriptum per formam Dialogi inter Patrem & Filium. Extatque impressum in folio, anno 1487. (suppresso loci & Typographi nomine) sub hoc titulo:

P 3

Dialogus

Dialogus dictus Malo granatum, in 3. libris diuersus, Interlocutoribus, Patre & Filio. Agit autem primus liber, de statu incipientium, sub tribus distinctionibus, 1. ma est, de conuersione hominis ad Deum, 2. de Contritione, & confessione; 3. de satisfactione.

Liber 2. dus, agit de statu Proficientium, tribus etiam distinctionibus, quarum primâ agitur, de vitiorum detestatione, 2. da de virtutum operatione 3. tia de Tentationum perpeffione.

Liber 3. tius agit de Statu Perfectorum, sub tribus distinctionibus; Prima est de cordis munditia, 2. de Dei & proximi Charitate. 3. de Creatoris omnium contemplatione.

Ad calcem operis subiungitur: *Explicat dialogus, dictus Malo granatum compilatus à quodam Venerabili Abbate, Aula Regia in Bohemia, Ordinis Cisterciensis. An. Domini M. CCCC. LXXXVII. Prologus verò huius operis sic incipit: Ecce dabo tibi mastum granatorum meorum, &c.*

Vidi hoc opus M. S. in Bibliothecâ Veteris Campi, iuxta Coloniam. In cuius 3. parte continebantur etiam *Resolutiones omnium dubiorum & difficultatum qua à Statu Religioso quempiam auocare possent, per Abbatem Gallum conscriptæ, quarum initium est:*

Instantibus tuis precibus, &c.

Extat etiam *Malogranatum, in Flandricam linguam translatus, Louanij in Valle Sancti Martini.*

Cæterum non abs re hic annotandum duxi, sub finem elapsi sæculi, ad regimen huius monasterij *Aula Regia*, assumptum fuisse ex cœnobio nostro Dunensi D. Antonium Flamingum, natione Belgam, qui tanta cum laude eidem præfuit, vt vniuersi ordinis nostri per Bohemiam, Morauiam, Silesiam, & Lusariam, constitui meruerit Vicarius generalis. Quarum prouinciarum monasteria ita etiam reformauit, vt eadem (ante nuperam Suecorum irruptionem) in religionis obseruantia, paucissimis per vniuersum Romanum Imperium cœnobijs cedere

debuissent. Quo factò, prudentiæ, cæterarumque virtutum suarum claritatem ita diffudit, vt Inuictissimus Romanorum Imperator Rudolphus, eadem excitus, illum consilij suis ordinarijs adhibuerit Obijt anno 1599. gloriosissimam post se nominis famam relinquens.

Habeo penes me *prolixam quandam epistolam historiam, quam anno 1583. in festo S. Barnabæ Apostoli, ex Aula Regia scripsit ad Reuerendum nostrum Abbatem de Dunis, in qua summam totam suam describens vitam, inter cætera, ait se à iuuentute in Monasterio nostro Dunensi fuisse nutritum, & ante 24. aut circiter annos, in eodem professionem emisisse. Vide de hoc Abbate etiam Longelinum in serie Abbatum Aulae Regiæ, quam edidit in notitijs suis.*

Garnerius, Vide Guarnerius.

Gasberius, cognomento, du Puy Cibot, patria Lemouicensis, cœnobij B. Mariæ de Floregijs, alias de Thoroneto, monachus, scientiæ multices professor eximius, antequam cœnobiticam vitam profiteretur, quo tempore etiam scripsit lingua Analtia (quam Prouincialem vocamus) quendam libellum, cui nomen indidit: Las baulias des Amoures. Obijt anno salutis 1263. Ioannes Nostradamus in libro quem inscripsit, de poëtis regionis Analtiorum; Franciscus de la Croix in bibliotheca Gallica; Hugo de Casano in catalogo poëtarum Prouinciae, apud Seguinum in bibliotheca sua M. S. littera G.

*Gaspas Longelinus, Antuerpiensis Belga, ordinem Cisterciensem professus ad sanctum Saluatorum, in patria, migravit inde in Germaniam, vbi nominatus fuit primò Abbas Disenbergensis (siue, Montis sancti Disibodi) ac postea Veterinæ Vallis, vulgò Eussertal, in diœcesi Spirensi; mihi à pluribus annis, litterarum & scriptorum communicatione familiarissimus. Edidit *Notitiam Abbatiarum Ordinis Cisterciensis, per orbem**

orbem vniversum, libris decem, quibus singulorum Monasteriorum origines, & incrementa, Benefactorum, aliorumque illustrium virorum monumenta, donationesque recensentur. Coloniae apud Ioannem Henningium, anno 1640. in folio.

Origines item ac progressus Ordinis Cisterciensis Abbatiarum Ordinum Equestrium, de Calatrava, Alcantara, &c. Librum alium in folio. Coloniae typis Birckmannicis, anno 1641.

Purpuram Diui Bernardi, representantem elogium & insignia gentilitia, tum Pontificum, tum Cardinalium, necnon & elogium Archiepiscoporum, & Episcoporum, qui assumpti ex Ordine Cisterciensi, in Sacra Romana Ecclesia floruerunt. Coloniae typis Henrici Kraft, anno 1644. in folio.

Publicauit etiam, Purpuram S. Benedicti, representantem elogium & insignia gentilitia Pontificum, Cardinalium, Archiepiscoporum, & Episcoporum eiusdem ordinis. Cuius operis compendium (quoad primam partem, quae est de Pontificibus) iam etiam impressum est per formam tabulae, ad parietem pendenda. Praeter haec, meditatur

Notitia Abbatiarum &c. editionem alteram duplo auctiorem. Item

Opus aliquod genealogicum, continens genealogias omnium Regum, Principum, aliorumque illustrium virorum, qui aliquod olim Cisterciensibus canobium fundarunt, per vniversum Christianum orbem.

Denique, Catalogum Serenissimorum viriusque sexus Principum, qui strepo mundi schismate, Christo Regi Regum in Ordine Cisterciensi, ad mortem vsque militauerunt. Additis omnium & singulorum armis, siue insignibus gentilitijs, in artis Heraldicae curiosorum gratiam.

Plura excogitabant, felix eius ingenium, & zelus illustrationis ordinis feruentissimus, quibus excitatus, vel inter ipsos etiam armorum strepitus, Musas colere pergit, hoc anno 1654. adhuc superstes. In Hungaria alibi degens, Monasterio Verinae Vallis per haereticos occupato,

Caspar de Valle Petrosa, monachus celeberrimi & vere Regalis canobij Populeiani in Catalonia, multiplex doctrina, & omni virtutum genere ornatissimus, varios conscripsit theologicos tractatus, (teste Montalbo, lib. 2. chroniconum. cap. 33.) ex quibus non nisi vnicum producit Henriquez in Phoenice, scilicet *Summam de Sacramentis*. Obijt Caspar anno 1599.

Gaspar Verstockt, Religiosus loci S. Bernardi ad Scaldim in Brabantia, Transulit ex latino in Flandricum, vitam S. Bernardi 5. libris comprehensam, quibus, pro 6. libro adiecit Epistolas Alexandri 3. de canonizatione eiusdem S. Patris.

Item, Calendarium Sanctorum ac Beatorum Ordinis Cisterciensis, ex Menologio Henriquez collectum. Excudit Antuerpia Guillelmus Lesteens. 1650.

Concinnauit & Chronotaxim Ordinis Cisterciensis, siue, filiationes monasteriorum Ordinis eiusdem. Ex quibus, prodijt eodem anno 1650. Linea Claravallensis, in diuersis folijs patentibus. Viuit adhuc hoc anno 1655. plura, forte, daturus.

Gaubertus Fabritius, natione Celiiber, professione vero monastica cenobita monasterij Fontis Clari, quod aliter vulgo dicitur *Santa Fidei*, in Aragonia. In quo viro tantum ab ipso tyrocinio enituit ingenium, tantusque ad studium feruor animi, vt magnam de se spem Superioribus suis praebuerit. Disciplinis altioribus egregie excultus, animum historijs applicuit; specialiter autem illustriora quaeque regni Aragoniae archiua lustrauit, in quibus cum plura reperisset notatu dignissima, quae tempus rerum edax lethæa obliuione obduxerat, nocturno, diurnoque studio, ea in ordinem digessit, & ex ijs conscripsit, ac in lucem emisit.

Historiam vn. ierusalem regni Aragonia. Opus rarum, & curiosum, quod extat impressum in folio. Henriquez in Phoenice.

Gaufredus siue Gaufridus (Seguino, Godofridus) Alacumbæ Abbas vir non minus religionis obler-

obseruantia, quam doctrinæ splendore conspicuus scripsit.

Super Cantica Cantorum. Quod opus seruatur in Villario Brabantia, & in Sancto Martino Tornaci. Vide catalogos dictorum monasteriorum, apud Sanderum in bibliotheca M. S. Belgica. Porro, codicem Villariensem longo tempore apud me habui, Est liber in folio, nitidissimo caractere in pergameno conscriptus. Opus in cantica, vastissimum est, cuius præfatio sic incipit. *Plurima quidem audiuiimus, plures ex nobis &c.* Operis autem initium est: *Ad singulos profectus virtutum, canenda sunt cantica graduum, &c.* Exponit autem Author cantica, moraliter, ad imitationem S. Bernardi (licet longè infra stylum & spiritum Bernardi) interferens expositioni suæ, plures integros sermones, præcipuis quibuscunque annis festiuitatibus accommodato. In Præfatione verò citatâ, asserit Author se à pluribus fuisse sollicitatum ad prosecutionem operis S. Bernardi, quorum petitioni nullatenus acquieuerit, sed magis ab initio incipiendo, eodem tenore ad finem vsque expositionem suam continuauerit.

Bunderius, in Indice libb. M. SS. dicit hunc etiam scripsisse *Parabolarium*, seu, *librum Prouerbiorum*, qui solebat extare Dunis, in Euerfcham, & apud Prædicatores Audomarenfes.

Cæterum, scripsit etiam *Vitam Sancti Petri Archiepiscopi Tharentasia*, iussu Reuerendissimo Patris, Petri Cisterciensis Abbatis, & Atrebatensis Ecclesiæ Episcopi electi, ac Beati Petri Monoculi, Abbatis Claravallensis, quibus Lucius III. Pontifex iniunxerat, vt vitam eius conscribi curarent. Vide Ioannem Molanum, in annotationibus ad Martyrologium, 8. Maij. Et Menologium Henriquez ibidem. Edidit hanc vitam Surius, tomo 3. & Henriquez in Fasciculo Gallicè verò Ioannes d'Assigny, in Conclauj, parte 1, extatque & Flandricè à me reddi-

ta, apud moniales Vallis cali, Dixmudæ in Belgio M. S. & etiam apud me.

Gaufridus Antisiodorensis (à patria cognomen sortitus) Petri Abaillardum quondam discipulus, sed ne fieret etiam imitator erroris, ad magistrum Sancti Bernardi se contulit, sub cuius disciplina institutus, religione & doctrina clarissimus euasit, in tantum vt Guilielmus Eisegrenius, lib. de scriptoribus orthodoxis (visis eius scriptis) illum vocare non dubitauerit, virum suæ ætatis eloquentissimum, poetam grauem, theologum sacrarum legum exercitissimum. Scripsit

Contra Petrum Abaillardum, lib. 1.

In Apocalypsim S. Ioannis, librum vnum, doctum & elegantem teste Eisegrenio, suprâ.

Epistolas ad diuersos. Trithemius de scriptoribus, Posseuinus, Sixtus Senensis in bibliotheca sacra, & Seguinus in bibliotheca Cisterciensi, vbi tamen malè annotat, hunc fuisse Episcopum Antisiodorensis; vt benè aduertit doctissimus Manriquez, in annotationibus ad dictam Seguini bibliothecam. Huic etiam Gaufrido idem Seguinus attribuit *Librum tertium miraculorum Sancti Bernardi in Germania & Belgio patratorum* (de quo suprâ quædam diximus, verbo Eberardus:) sed in hoc etiam refellitur à Manriquez tomo 2. annalium, ad annum 1147. cap. 5. n. 13. qui Gaufridum horum miraculorum scriptorem, contendit esse diuersum ab hoc Gaufrido Antisiodorensi; sed (quod salua reuerentia tanti viri dixerò) sine sufficienti ratione, vt potè quam tolam adfert, quia Gaufridus scriptor libri miraculorum iam citatorum, asserit se fuisse præsentem dum à Patre Sanctissimo patrata fuerunt ea, quæ ipse scribit; at Gaufridus Antisiodorensis in 2. suo libro de vita eiusdem Sanctissimi Patris Bernardi, eadem commemorans, scribit se ea referre ex relatione eorum qui interfuerunt. *Nam vt relati sunt* (inquit) *qui assuere;*

affuere: quod nequaquam dixisset, si adfuisset. Hæc Manriquez. Sed qui fundamentum huius rationis in eo consistit, quod præsupponat, Gaufridum Antisiodorensem esse eundem cum Gaufrido notario Sancti Bernardi, & postea Clarævallis Abbate, qui 3. postremos scripsit libros vitæ ipsius Sanctissimi Patris: totum hoc corrumpit, si dicamus Gaufridum Antisiodorensem, diuersum esse à Gaufrido notario, & illum quidem scripsisse miracula hæc in Germania patrata, & alia quæ iam recensuimus, hunc verò 3. posteriores libros vitæ Sancti Bernardi, pro ut celebriores, & doctiores scriptores ordinis nostri, Gallicæ nationis, testantur, nominatim (vt iam vidimus) Philippus Seguinus (qui præ cæteris Clarævallisium monumenta exactissimè excusit, vt ex scriptis eius euidenter colligitur;) & doctissimus Claudius Chalemot. S. Theol. Doctor. Abbas modernus cœnobij de Columba, qui in breui, clarissimis suis scriptis, quæ præ manibus habet, vniuerso ordini (in d. & orbi) innocet. Hic in serie amplissima scriptorū Cisterciensium, ex diuersis Galliæ monasteriis collectorum, quam anno 1647. humanissimè mihi transmisit, apertè Gaufridum Antisiodorensem à Gaufrido Abbate Clarævallisii & Sancti Bernardi notario, distinguit, quorum singulis sua adtribuit diuersa opera. Cuius sententiæ libentissimè subscribens, Gaufridum Antisiodorensem asseram eundem esse cum Gaufrido scriptore libri 3. miraculorum à Sancto Bernardo in Germania patratorum; distinctum autem à Gaufrido notario Sancti Bernardi; cuius diuersa quoque reperio scripta. Cæterum, Ioan. Gareus, lib. de veritate corporis Christi in Eucharistia, citat huius Gaufridi Antisiodorensis scriptum in epistolas Pauli. Demisterus, asserit extare aliquot ipsius epistolas in cœnobio Paracletensi, in Trecafinis, & apud Paulum Petruum.

Bibliothec. Ord. Cist.

GAUFRIDVS (alibi, *Gaufridus*, vel *Godefridus*) ex monacho Clarævallis, & notario Sancti Bernardi, primum Igniaci, ac postea Clarævallis Abbas 4. post Guillelmum Sancti Theodoric, & Bernardum Bonævallis Abbatem, scripsit 3. libros *vtimos de vita magistri sui Sancti Bernardi Abbatis*, qui cum operibus eiusdem Sancti passim extant. Is lib. 3. cap. vltimo, recenset opera à Sancto Bernardo scripta, quæ sine dubio illius sunt.

Scripsit & *Vitas SS. Martyrum, Eutropij, Sozomæ, & Bonosæ*, quorum corpora in Claravalle quiescunt.

Legitur etiam scripsisse *De transitu S. Bernardi, librum vnum*, ad Eskilum Lundensem Archiepiscopum sed dubium est, an sit distinctus liber à libro vltimo vitæ S. Bernardi.

Extat quoque apud Baronium, tomo 12. *Annalium*, ad annum 1148. *Eiusdem Gaufridi epistola historica de rebus gestis in concilio Rhemensi, ab Eugenio III. in causa Gilleberti Porretani celebrato*, scripta ad Episcopum Albanensem.

Extat & alia elegans & docta epistola eiusdem Gaufridi, apud Baronium supra, ad annum 1188. *De transubstantiatione aquæ mixtæ vino, in sanguinem Christi*: scripta ad eundem Henricum Cardinalem Albanensem.

Scripsit insuper, *expositiones eruditissimas in Cantica Canticorum*. Quod opus seruat in Morimundo, vt habet series codicum manuscriptorum bibliothecæ Morimundensis, ad me transmissa per Reuerendissimum D. Claudium Abbatem eiusdem loci; tamen ibidem pro *Cantico Canticorum*; habeatur *Canticum Amoris*: quod tamen credo in idem coincidere.

Hic etiam adtribuitur *Liber de personis illustribus in Claravalle sepultis*, qui liber inscribitur *Liber sepulchrorum Clarævallis*: qui sæpius citatur ab Henriquez in Menologio.

Insaper Henriquez in Fasciculo, libro 2. dist.

Q

26. hunc

26. hunc etiam auctorem scribit cuiusdam sermonis (quem alij tribuunt B. Roberto de Brugis) haberi in anniversaria die S. Bernardi. Quem sermonem nuper etiam (sub eiusdem Gaufridi nomine) edidit Iacobus Merlonus Colonienſis paſtor, cum operibus S. Bernardi, aſſerens illum eſſe habitum anno 1163. Quod ſi verum ſit, haud dubie Gaufridi eſt & non Roberti.

Denique Seguinus in Bibliotheca M. S. affirmat illum etiam ſcripſiſſe *Orationem quandam funebrem*, memoria dignam, in laudem diui Bernardi. Credo tamen eſſe ipſammet Concionem iam memoratam. Cæterum Gaufridus hic Sancti ordinis noſtri adſcriptus legitur in Menologio 8. Nouembris, de quo ſequentes leguntur in Claravalle verſus:

Igniaci Paſtor, Gaufridus, legis amator,

Quatuor hic annis claruit, at que fuit

Praſul is electus virtutum nomine clarus,

Noluit hoc fieri, dignus amore Dei.

Gaufridus Claravalleniſis, quem Bunderius in Indice ſuo ſcribit edidiſſe *Comment. in Cantica Cantorum*, ipſe eſt Gaufridus de Alta cumba, conſtat & initio operis à Bunderio citato, quod idem eſt cum eo quod ſuprà recensuimus in Gaufrido de Alta cumba. Alij nonnulli, Gaufridum Claravalleniſem vocant, Notarium Sancti Bernardi.

GAVFRIDVS Lingonenſis Epicoſopus, S. Bernardi conſanguineus, eidemque ab infantia familiaris, ac poſteà vnus ex 30. ſodalibus cum illo Ciſtercium ingreſſus, & ex primis monachis qui Claramvallem in ſudore ſuo fundarunt. Ex Priore Claravallis, primus Abbas Fonteneti, hinc anno 1138. Epicoſopus Lingonenſis 58. creatus fuit. Verum anno 1161. Epicoſpatu ſe abdicans, Claramvallem reuerſus eſt, vbi poſt triennium (anno 1165.) piſſime obiit, in cellâ Sancti Bernardi. In quâ cellâ eidem ſucceſſit venerabilis Alanus, poſt reſignationem epicoſpatus

Antiſiodoreniſis. Andreas du Sauffay in martirologio Gallicano, ad 22. Iulij, putat hunc ſcripſiſſe 3. poſteriores libros vitæ Sancti Bernardi, ſed fallitur, ſolummodò enim ſcripto reliquit.

Annotationes quaſdam in vitam Sancti Bernardi, quæ poſteà vſui fuerunt ipſi Alano in ſua compilatione vitæ compendioſæ Sanctiſſimi Patris Bernardi, vt ipſemet fatetur in epiſtola dedicationis ſui operis, ad Beatum Petrum Abbatem Claravallis. Vide Manriquez, tomo 2. Anual. ad annum 1153. cap. 11. n. 5.

N O T A.

Mirum videri non debere, tot hic à nobis ex Clara- valle produci Gaufridos; nam (præter eos, qui fortè nobis non innotuerunt) 6. diuerſos eodem ferè tempore, in Clara- valle vixiſſe legimus, eiſdem nominis, omnes doctrina, & ſanctimonia vitæ claros; ſcilicet,

1. Gaufridū hunc Lingonenſem Epicoſopum,
2. Gaufridum de Amayo, qui pariter cum S. Bernardo religionem ingreſſus, & cum illo etiam Claramvallem miſſus, obiit priuatus in Clara- valle, in præſentia ſancti Bernardi.
3. Gaufridum de Perona, Priorem Claravallis, qui electus Epicoſopus Nannetenſis, noluit conſentire,
4. Gaufridum i. Claromarſenſem Abbatē.
5. Gaufridum Antiſiodoreniſem.
6. Gaufridum notarium Sancti Bernardi, & poſteà quartum Abbatem Claravallis.

GAVFRIDVS VILLARIENSIS monaſterij in Brabantia religioſus, celeberrimus (teſte Henriquez in menologio) ſui temporis hitoricus, plures ſcripſit Sanctorum vitas, ſuppreſſo licet ſemper nomine ſuo. Eius tamen adhuc extat nomine inſignita *Inſignis epiſtola, ad Idam ſanctimonialem*. Alibi tamen, pro *Ida*, legi *Odam*, vnde hunc eundem eſſe coniecto, cum Godefrido, qui ſcripſiſſe legitur *Vitam Sanctæ Ode Virginis*, quæ aſſeruat in Corſendonc Brabantæ monaſterio Canonico-

corum Regularium. Vbi etiam reperitur *Epistola alia apologetica pro eadem vitâ*, Authore Godefrido eodem, quæ sic incipit: *Godefridus Ordinis & Victorii*, &c. Vide catalogum bibliothecæ Corsendoncanæ, apud Ant. Sanderum, in Bibliotheca M. S. Belgica.

Georgius à Sancto Benedicto, Congregationis Fulientium, edidit, *Enchiridion dialecticæ, & alia plura*, quæ ad notitiâ meam non peruenierunt. Relatio PP. Fulientiû an. 1651. Ex vrbe missa.

Georgius VVeinberger, Furstenveldensis Cœnobij Prior, scripsit *In omnes Regulas Iuris Canonici*, Opus valde utile, in quo, ad singulas, omnes illi conscientia casus, quos varij Doctores ex ipsis resoluerunt, ponuntur, examinantur, iudicantur. Ita Caramel, in Theologiâ fundamentali, de Regulis Iuris, cap. 5. n. 38 fol. 239.

GERMANVS BYGESIVS, Hortensis cœnobij in Hispania religiosus, S. Theol. magister, lingua promptus, sermone politus & facundus, ingenio subtilis, iudicio solidus, orator disertus, concionator zelosus, qui varijs in locis, magna populi concurrentis frequentia, nec minore fructu, verbum Dei prædicauit. Experta & mirata hoc ipsum fuit, clarissima Cæsar-augustana ciuitas, dum eum per aliquod tempus concionatorem habuit; quemadmodum etiam regia Madritensis vrbs, dum in Cisterciensi nostro S. Annæ cœnobio cathedram moderatus est, ubi sapiens tanta spiritus vehementia, & efficacitate ad populum dixit, vt obduratissima etiam corda emolliret. Scripsit

Cosmographiam Christianam, siue, *Volumen insignis concionum de Aduentu, & de Quadragesima*, impressum Brugis, in 4.º. anno 1623.

GERARDVS BORLEVTVS (sic enim vocabatur, & non, *Carolus*, prout in primâ editione huius libri, scripsi) nobili apud Gandenses familiâ procreatus, monachus Monasterij Dunensis in Flandriâ, scripsit linguâ vernaculâ, in gratiam

Sanctimonialium de Rauensberge, dicecesis Audomarenensis, (quarum spirituali directioni deputatus erat) *Tractatum insignem, de pulchritudine & perfectione virtutum*; quem M. S. apud me asseruo. Scripsit circa annum 1574.

GERARDVS LEODICENSIS, ordinis Cisterciensis, scripsit *Librum de remedijs contra amorem illicitum*. Reperitur M. S. Audomaropoli ad Sanctum Bertinum, teste Valerio Andrea in bibliotheca Belgica. Videretur fuisse Claravallensis religiosus, & idem qui etiam collegit quædam miracula à Sancto Bernardo in Germania perpetrata, ex quibus, & alijs quæ collegerat Eberardus Claravallensis, iustum volumen conflatum est. Seguini bibliotheca M. S. huius etiam meminit Bunderius in Indice, Litt. G. n. 98.

GERARDVS ex monacho Claravallensi, Longipontis Abbas in Galliâ, scripsit etiam (teste Angelo Manriquez, tomo 2. Annalium, ad annum 1153.) satis accuratè

Gesta Sancti Bernardi. Vide etiam Henriquez in apparatu ad Menologium.

GERARDVS POREPART, Prior cœnobij de Cristâ, scripsit

Paraphrasim super hymnos Ordinis, excusam Catalauniæ anno 1619. dicatamque Reuerendissimo Domino Claudio Masson, Abbati Morimundensi.

Relatio admodum Reuerendi, & Eximij Domini Claudij Chamelot, Abbatis de Columba.

GERARDVS, monachus de Riue, Ordinis Cisterciensis, scripsit, *defensorium Iuris contra Actorem*. Bunderius supra. n. 207.

F. GERACH, ordinis Cisterciensis monachus sed incerti Monasterii, edidit

Scriptum quoddam in signum de simonia, ad Sanctum Bernardum. Reperitur M. S. in Bibliothecâ nostrâ Dunensi.

G. Monachus Cisterciensis (forte idem) conscripsit:

Tractatum doctum de casibus reseruatibus Superioribus Regularium: M.S. Ibidem.

GERVASIVS HERBLOCTIVS, vulgò, *Herbelot*, monachus Longipontis, & confessarius Montfeoli, edidit an. 1628. Rhemis, libellum quendam huius tituli: *Les rayons esclatans du Soleil de Justice; Ou, L'histoire de la sainte face gardée au Monastere de Montreuil, Diocèse de Laon.*

Relationes M.S. Eximiorum Dominorum Claudij Chalemor, & Iosephi Arnolfinij, S. Theol. Doctorum.

GERVASIVS, dictus, *de Parco*, habitum sancti Benedicti iuuenis assumpserat in cœnobio S. Mariæ Eboracensis; sed cum tanto perfectionis flagraret amore, vt de virtute in virtutem procedens, semper se melior fieri contenderet, Cisterciensem reformationem affectans, Monasterio de Fontibus initium dedit, vnâ cum Richardo Priore, & alijs 10. Eboracensis sui cœnobij religiosi, (opus promouente, & sumptus subministrante Thurstano siue Truistino, Eboracensi Archiepiscopo.) Quorum piam resolutionem mellifluus Pater Bernardus, in epistola 96. ad ipsos directa, plurimum laudat. Fundationem Monasterij huius, de Fontibus refert Manriquez tomo 1. Annalium Cisterciensium, ad annum 1132. cap. 8.

Porro Geruasius, præcipuus huius reformationis author, sacrarum litterarum studijs, & pietatis exercitijs se totum applicans, tantum profecit, vt Parchensis cœnobij ad Ludam oppidū, Abbas primus fuerit constitutus. Ex quo tempore, Beato Ailredo Rhievallis Abbati, pietate & doctrina celeberrimo, cœpit esse familiaris; cui etiam author fuisse legitur, vt in lucē emitteret, *Speculum suum charitatis*. In quod opus ipse Geruasius (teste Lelando apud Ioannē Pitæum) scripsit *Prologum elegantem & prolixum*; qui

diuersis scriptoribus occasionem dedit suscipiendi, integrum opus à Geruasio esse conscriptum. Hinc Seguinus in bibliotheca sua, agens de Geruasio hoc, asserit illum edidisse librum, cui titulū, dedit, *Speculum charitatis*, hortatu Ailredi Abbatis & c. citans pro se Balæum. Scripsit tamen Geruasius adhuc *Epistolarum ad diuersos*, librum vnum; & alia plura, quorum tamen tituli hæctenus inuenti non fuerunt. Vide Pitæum de scriptoribus Angliæ, vbi eundem vocat *Beato Ailredo parem pietate eique valdè familiarem.*

Gico, Prior in Euersbach, scripsit librum quendam excerptum ex libris & Prophetijs Sanctæ Hildegardis. Extitit in S. Bertino, teste Bunderio, litt. G. n. 230.

S. Gilbertus, cognominatus, vulgò, *de Sempringhâ*, à loco scilicet Natiuitatis, Angliæ vico, & c. Ordinis Gilbertinorum in Angliâ, fundator, à Chrysostomo Henriquez in Menologio, 4. Februarij. & alijs aliquot Authoribus ibidem citatis, asseritur fuisse Cisterciensis, & Sancti Bernardi discipulus: Quorū autoritate motus, illum scriptoribus Ordinis nostri adscripti in primâ editione Bibliothecæ nostræ; addens, Eum in Claravalle fuisse professum. Verū, quia postea ex Guilielmo Neubrigensi, Nicolao Harpsfeldio, & alijs Angliæ scriptoribus, didici, illum non solum non fuisse sub Beato Bernardo professum, sed etiam in Angliâ Ordinem suum fundasse, antequam vllam haberet notitiam aut familiaritatem cum ipso Sancto Bernardo; idcirco priusquā adhuc exemplaria dictæ editionis publicarentur, adiecto ad calcem, correctorio, totum hoc de professione Ordinis nostri deleri curavi, relictis tamen reliquis omnibus, quod non desint graues Authores, qui scribant, Gilbertum post initam familiaritatem cum Sancto Bernardo, de huius consilio, Ordinem suum in multis conformasse constitutionibus Cisterciensium; atq; hinc factum esse, vt Barnabás de Montalbo, & Miraus in Chronicis suis, alijque nonnulli, hunc Ordinem vocent Cisterciensem.

Videantur, Neubrigensis, lib. 1. cap. 16. & Harpsfeldius, centuriâ 12, cap. 37. Qui tamē Authores in hoc

in hoc discrepant, quod Harpsfeldius asserat illū in Gallias profectum ad Eugenium, 3. Pontificem (qui tunc Cistercij diuersabatur) vt Ordinem suum auctoritate Pontificia, directioni & Regimini Cisterciensium subijceret: Pontificem verò de ipsius vita & sanctitate accuratius informatum, ordinasse, vt per seipsum propriam prolem foueret, educaret, & prouideret; Quare de re, cū valdè anxiosetur, consilij Sancti Bernardi (qui tunc fortè ibidem aderat) fuisse animatum & confortatum, Verba Harpsfeldij sunt, loco citato: *Magna Virorum & mulierum ad hoc vita genus accessio facta est: quam ille tantam fecunditatem videns, seque pro animi sui demissione, indignum qui tot pijs præsset, arbitratus, Cistercium adijt, vbi tunc Papa Eugenius diuersabatur, vt eius auctoritate liceret Cistercienses aliquos assistere, qui huius recentis prolis curam, administrationemque susciperent: qui cum accuratius, curiosusque de illo vitæque eius inquisisset, certiusque edoctus de illo, & quod eum Deus stupendis operibus edendis nobilitasset, indoluit eum sibi virum tam serò cognitum, &c. Et post pauca: Erigitur sua nimirum prolis fouenda, educanda, & prouidenda, licet valdè reluctanti, munus maximè commendandum arbitratus est. Hòc loco incidit innotitiam celeberrimi illius Maláchia, Armachiani Archiepiscopi, & Abbatis Bernardi, cuius consilij animatus, pie capta, seruentius executus est. &c. Hæc Harpsfeldius. At Guil. Neubrigensis, supra, nulla facta mentione Eugenij Papæ, aut Cistercij, asserit simpliciter, Gilbertum excitum fama sanctitatis & doctrinæ Sancti Bernardi, illum accessisse, ei a seque consilij informatum, & in proposito roboratum redijisse. Verba Neubrigensis sunt: Cum captis eius fauor videretur arridere diuinus, veritus ne forte in vacuum curveret, aut cucurrisset, si erumpentem zelum moderatrix scientia non condiret, præsertim minus adhuc à maioribus institutus, tam arduam sollicitudinem arripuisset; Virum Sapientiam & sanctitatis titulis clarum, venerabilem scilicet*

Abbatem Clara-vallensem, Sanctum Bernardum adendum putauit, cuius venerandis consilij informatus, atq; in suo proposito roboratus, tanto seruentius, quanto confidentius pijs ceptis insistere non cessauit &c.

In hac Authoium discrepantia, Angelus Manriquez, tom. 10. Annalium, ad annum Christi 1135. cap. 8. putat Gilbertum, eodem anno in Gallias profectum causa consulendi Sanctum Bernardum, iuxta relationem Neubrigensis, Viri qui circa eadem tempora vixit, & ipsum Gilbertum assecutus sit; quam relationem ab ipso Authore referri scribit hoc anno 1135: decem nimirum annis, antequam Eugenius ad Pontificatum promoueretur. Ex quo, sequeretur, improbable esse quod narrat Harpsfeldius, scilicet Gilbertum, solummodò anno 2. aut 3. Eugenij Papæ incidisse in notitiam Sancti Bernardi, idque quodammodo per accidens, quod illum Cistercij apud Pontificem reperisset; verum (salua reuerentia Manriquez) attento diligenter contextu ipsius Neubrigensis, & ijs quæ immediatè sequuntur, omnino videtur contigisse tempore Eugenij Papæ, id quod narrat de profectioe Gilberti ad Sanctum Bernardum, nam cum continuo annorum tractu, eademque serie res Anglicanas describat, narratis ijs quæ de Gilberto recensuimus, immediatè subiungit promotionem Henrici Abbatis Fontanensis ad Archiepiscopatum Eboracensem, per Eugenium Papam; quæ quidem peracta fuit etiam non statim initio Regiminis Eugenij, vt ex eodem etiam loco colligitur; quia hanc adhuc præcessit electio cuiusdam Guillelmi Archidiaconi ad eandem sedem, per Regem facta, quam electionem, cassatam fuisse per Eugenium, narrat idem Neubrigensis, supra cap. 17. hinc aptè vtrumque Authorem conciliabimus, si dicamus cum Neubrigensis, Gilbertum ex intentione quidem profectum in Gallias, vt S. Bernardum consuleret; sed cum

illum reperisset in Cistercio apud Eugenium Papam, negotia sua ipsi communicasse, eo modo quo scribit Harpsfeldius, & vnâ etiam consuluisse S. Bernardum. Ut, vt sit, in hoc omnes Authores conueniunt, quod super Ordine suo, & monasteriorum regimine, consuluerit S. Bernardum, eiusque salutarijs consilijs fuerit informatus.

Scripsit autem Gilbertus, *Leges & Constitutiones Congregationis suae*, ab Eugenio 3. approbatas. Fertur & scripto reliquisse *uolumen epistolarum, & insignes quasdam conciones*. Verum, vtum hæc iam perierint, an in Anglia adhuc alibi lateant, incertum; Scriptoribus Britanniae hunc etiam adnumerat Balæus.

Gilbertus Brunus (alij Richardus) Abbas vltimus (ante fidei Catholicæ in Scotia suppressionem) Cænobij *Dulci cordis* seu *Seuthart*, in diœcesi Candidæ Casæ; Vir natalium splendore, ac variâ doctrina spectabilis. Scripsit, *Collectiones historicas Regni Scotia*. Citantur à Demstero, lib. 17. n. 37.

Gilbertus de Hoylandia, in Anglia natus, & ibidem in virtutis & bonarum litterarû studijs ab ætate tenera educatus, ita vt pietas, boni mores, & eruditio, in eo simul cum ætate coalescerent. Successu temporis, sub mellifluo Patre Bernardo (vt scribit Pitæus) factus Cisterciensis ordinis monachus, sanctissimum Abbatem tanto cum feruore imitatus est, vt simillimus ei euaserit penè in omnibus. Quorum intuitu, electus fuit Abbas cænobij *Svinsherenis* in Hoylandia, insula diœcesis Lincolnensis; vbi suos verbo exemplo, & scripto studiosè pavit, & ad perfectionem promouit. Erat autem theologus summus, & (referente Trithemio) in diuinis scripturis studiosus, & egregiè doctus; cælestiumque rerum contemplationi impensè deditus. Passionum suarum motus tanta animi moderatione repressit, vt non tam prauas in-

clinationes restringere, quam nullas profusò habere videretur. Natura mitis, affabilis, sermone comptus, ingenio subtilis, eloquio clarus & facilis, in omni aetione dulcis & humilis, adeo vt Sanctus Pater Bernardus iam mortuus, in huius doctrina, & moribus, quodammodo videretur viuere. Vnde (teste Sixto Senensi) scripsit ad imitationem sancti Bernardi, *In 3. Cantici Canticorum capita, 48. sermones elegantissimos*; indè incipiens, vbi diuus Bernardus scribendi simul & viuendi finem fecit; hoc est, ab eo loco 3. capituli, *In lectulo meo quasiui, &c.* vsque ad illum locum 5. capituli, *Dilectus meus candidus &c.* Quo cum peruenisset, & ipse in viuus esse desuit. Solet hoc opus vnâ cum operibus Diui Bernardi, nomine tantum Authoris appposito, coniungi: quod etiam ipsius Sancti stylum & spiritum ita sapit, vt si sine nomine opus reliquisset, ipsum sibi quodammodo Bernardi nomen impoluisset, omnetque Bernardum auctorem iudicassent, vt scribit quidem Pitæus, & ex eo Henriquez. At Henricus Gandauensis, libro de scriptoribus, agens de sermonibus his Gilberti, subtiles quidem, & valdè spirituales fatetur, sed reuera sancti Bernardi eloquentiæ & sensibus impares.

Scripsit autem Gilbertus & alia plura, quæ hoc ordine, ex Bostono Buriensi, recenset Pitæus, & ex hoc Henriquez in Phœnice, & Manriquez tomo 2. Annalium, an. 1166. cap. 4.

In Cantica Canticorum, sermones 48. Inc. Vary sunt amantium affectus &c.

In psalterium, librum vnum.

In Mattheum, lib. 1.

Super epistolas sancti Pauli, libros quatuordecim.

Extant hi M. S. in Camberona.

In Apocalypsim sancti Ioannis, lib. 1.

Theologicarum sententiarum, lib. 1.

De statu Animæ, lib. 1.

De vita sancti Bernardi, lib. 1.

Homiliarum diuersarum, lib. 1.

Epistolarum, librum vnum, M.S. Oxoniæ, in Bibliothecâ publicâ.

De casu diaboli, librum vnum. Et quadam alia.

Hæc Authores citati. Præter quæ extat etiam in Camberonæ, eiusdem Gilberti.

Scriptum super Lamentationis Hieremia propheta.

Edita etiam nuper (anno 1641.) Colonia sunt, industriâ Iacobi Merloni, S. Theol. Licentiati ex Bibliothecâ Oxoniensi eruta, sequentia huius Gilberti opuscula:

Epistola 3. 1. Ad Fratrem Richardum: 2. Ad Adam: 3. Ad Guilielmum.

Dissertationes ascetica 6. quarum 4. priores sunt de meditatione & contemplatione rerum celestium, ac diuinarum. 5. de illo loco Apostoli: Omne datum optimum, & omne donum perfectum, &c. 6. de mysterijs redemptionis humanae. Denique,

Sermo de semine Verbi Dei.

Reperiuntur hæc omnia ad calcem operum S. Bernardi, ab ipso Merlono recognitorum, & Coloniae editorum anno citato.

Claruit Gilbertus anno 1160. & postea. Ioannes Bunderius, in indice, scribit se reperisse Camberonæ & Villarij, *Scriptum* huius Authoris, in *Canonem*, sed credo legendum, in *Cantica*. Cæterum, Demsterus supra, asserit hunc fuisse natione Scotum, & monachum Melrolensem, ac postea Abbatem Hoylandiæ, siue Holylandiæ, id est, Insulæ sacrae, quod est Cœnobium ditionis Scoticæ, in Diœcesi S. Andreae, in quo nunquam fuerint alij Abbates nisi Scoti. num. 617. fides penes illum sit.

Gilbertus Hunt (teste Demstero, in historia, n. 651.) Dini Bernardi habitum induit Lutetiæ, & rarâ ingenij famâ claruit. Scripsit

Lecturas Theologicas, lib. 1.

Replicationes Scholasticas, lib. 1.

Scribebat anno 1363.

Gilbertus, cognomento Magnus, vel, Theologus, ex

Vrsi campi Abbate, anno 1163. electus Abbas Archicœnobij Cisterciensis; vir (ut loquitur Pitæus de scriptoribus Angliæ, ætate 13 ad annum 1280.) acuti ingenij, solidi iudicii, tenacis memoriæ. Quibus fretus adimiculis, ad eminentem planè peruenit eruditionem. Poëta non contemnendus, rhetor eloquio clarus, stylo nitidus, sermone grauis, philosophus etiam subtilis & sublimis, historicus insignis, in concionibus celebris, in quibus Sanctorum Gregorii Magni, & Bernardi, fuit diligens imitator. Theologus denique profundus, & solidus. Postquam Anglicas Academias frequentasset, Gallicas etiam inuisit, maximè Parisiensem & Tholosanam, bibliothecas celebriores, ubique perlustrauit, selectiores omnium scientiarum libros euoluit, notatu digniora diligenter vndeque, tanquam flores decerpit, in ordinem redegit, & ex iis plurima ad posteritatis vtilitatem edidit. Nimirum, ut referunt Pitæus, Henriquez, & Manriquez, tom. 2. Annal. ad annum 1166. cap. 5.

Commentarios in diuersos sacra scriptura textus, libros plures.

In psalterium, librum vnum. Christus est integer caput cum membris, &c. Hoc opus refert etiam Drandius, in bibliotheca vniuersali.

Distinctiones theologicas, lib. 1. Duplex est absentia detestabilis, &c.

Doctorum collectanea, lib. 1.

Concionum, lib. vnum. Rom. 17. Quæcunque scripta sunt, &c. Concionibus his indices addidit Alanus de Lynna.

Pro Christianis contra Gentiles, versu elegiaco, lib. vnum.

Quid sit Monachus, lib. vnum.

Conciones in oraculum Cyrilli, Carmelita Græci, lib. 1. Cum ad monasterium Cluniacense, &c.

Epistolarum ad diuersos, lib. 1.

Historiam

Historiam quandam, Scropum imitatus, lib. 1. Hæc Authores citati.

Guilielmus Eisegrinus lib. de scriptoribus orthodoxis, de hoc Gilberto agens, asserit illum scripsisse, *Sermones penè sine numero.* Iacobus Philippus Bergomensis quoque, in suo Supplemento supplementi chronicorum lib. 12. refert hunc Gilbertum etiam scripsisse, *In epistolas Pauli, libros 13.* (Vereor tamen ne hoc sit idem opus, quod supra adscripsimus Gilberto de Hoylandia.) Et in *Boetium de Trinitate, lib. vnum*: qui sic incipit: *Libros quæstionum, &c.*

Obijt Gilbertus anno (secundum Manriquez supra) 1166. aut (secundum Montalium, & Jongelinum in notitiâ) 1168. Kal. Nouembris post obitum Sanctis ordinis nostri adscriptus, à Ioanne de Zireyo, Cistercij Abbate clarissimo, & missali antiquo ordinis. Hinc corrigendi Eisegrenius & Piræus, scribentes illum floruisse anno 1280. Corrigen di etiam Miræus lib. 5. Orig. monast. cap. 15. & Henriquez in Menologio 17. Octobris; ille dum diem obitus illius notat 1. Nouembris, hic verò die citato. Vide Manriquez supra, ubi plures detegit errores Chrysofomi Henriquez, circa hunc Gilbertum Magnum.

Gislebertus, Aurea-vallis Abbas, Ord. Cisterc. Scripsit carmine piùm aliquod opusculum, de *Sanctissimâ Eucharistiâ*, quod extat penes Philippum Labbeum. vid. illum, parte 1. Coronidis Poëticae, in nouâ Bibliothecâ M. SS. Librorum, ubi dicit se hæc habuisse ex Indice Petaniano. Attamen, quia in serie Abbatum Aurea-vallensium (quam nobis exhibet Jongelinus in notitijs Abbatiarum Ordinis Cisterc.) nemo habetur istius nominis, Gisleberti, oportet vel hîc, vel in ferre illâ mendam irrepisse.

Gondissalvus, de Serda, Hispanus, eques militiæ Cisterciensis de Alcantarâ. Philippo II. Regi Catholico à secretis, edidit anno 1583. *Com-*

mentarium in epistolam Sancti Pauli ad Romanos, Relatio eximij Domini Claudij Chalemot, Abbatis de Columbâ.

GODEFRIDVS, Vide *Gaufridus.*

GONDISALVVS, Vide *Gondissalvus.*

Gossuinus Bonifacius, monachus & cantor Villariensis in Brabantia, scripsit libri 2. Vitam B. Arnulphi Cornibaltij, Conuersi Villariensis, cum Lectionibus & notis de eodem. Extat M. S. Villarij, plenior & distinctior ea quam Atrebatii Franciscus Moschus edi curauit. Habeo & ego eadem penes me, descriptam ad antiquum exemplar Ebirbacense. Edidit hanc eandem vitam Gallicè à se redditam Ioannes d'Assigny, tomo 2. perfonatum illustrium ordinis Cisterc. Huic Gossuino eximius D. Chalemot adtribuit etiam *Vitam B. Abundi monachi, quæ in Villario asseruatur.*

Gossuinus Clarevallensis monachus, vir sanctitate & doctrina celebris, scripsit Vitam Beate Hæmelinæ Virginis, cuius reliquæ quiescunt in Vuelencuriâ (alibi Boulencuriâ) monasterio ordinis nostri in Campania, diocesis Trecentis. Fuit Author cœuus Virgini, Vita hæc habetur M. S. in Claravalle, eiusque compendium in Menologio Henriquez, 27. Octobris.

Vitam etiam beate Ascelinæ, monialis, neptis Sancti Patris Bernardi: teste Nicolao Camuzæo, in miscellaneis historicis Ecclesiæ Trecentis, apud Hugonem Menardum in obseruationibus ad Martyrologium Benedictinum, 23. Augusti. Extat impressa in Lilijs Cistercij, lib. 2. dist. 3. Colitur verò beata Ascelina 18. Maij vid. & post finem Menologij inter omissa, fol. 165.

Scripsit insuper *Librum miraculorum sui temporis* ad Gerardum Abbatem Ebirbacensem, ut habetur in antiquo libro M. S. Clarevallis, his verbis: *Testimonium Domini Gossuini monachi quondam Clarevallis, qui apud Cheminiû diu*

diu mansit, & in Vurlencuria requieuit: hic ergo scripsit libellum quendam miraculorum, ad Abbatem Ebribaci, Gerardum, &c. Vide apparatus ad Menologium, cap. 3. Fuit verò hic Gerardus 1. Prior Claravallis, ac deinde 3. Abbas monasterij Ebribacensis, in Diocesi Moguntina, vbi obiit anno 1201. & sacre eius reliquie adhuc requiescunt, vt fusius (contra Henriquez) ostendi in fundatione Ebribacensi, quam à me concinnatam, nuper publicari curavi per longelinum, in notitia Abbatiarum; & latius adhuc in historia eiusdem monasterij, quam etiam conscripsi, dum Ebribaci degerem, & M. S. apud me asseruo.

Grandissimus monachus anonymus, virtutæ & eruditionis elegans volumen conscripsit, *De vita & miraculis Beati Bertrandi*, Abbatis illius cænobij sanctissimi.

Philippus Seguinus in bibliotheca sua M. S. littera M. numero 17. Vide etiam Molanum in appendice ad Martyrologium Vsuardi, littera B. vbi testatur quoque extare collectas, & antiphonas, de hoc Beato viro Bertrando editas. Id quod etiam refert Henriquez in Menologio, 20. Nouembris.

Gregorius Bridlingtonus, ab oppido Northumbria, vbi educatus fuit, nomen accepit, eo scilicet tempore, quo Northumbria Regi Scotiae parebat; in cænobio *Glenluce*, Monachum Cisterciensem induit, & maximam sanctitatis & eruditionis famam floruit: sed quia altus est in Northumbria, illum ciuem suum faciunt Angli, scripsit,

Super Cantica Canticorum, lib. 1.

Super varios Sacra Scripturae textus, libros 30.

Sermones, lib. 7.

De Arte Musicae, libros 3.

Lecturas publicas, lib. 1.

Floruit anno 1217. Ita Demsterus supra.

S. Gualterus, Davidis Regis Scotorum filius,

Bibliothec. Ord. Cist.

contempto Episcopatu Sancti Andree, Monachum induit, & Abbas Melrosensis factus, in tanta vixit sanctitate, vt Sanctorum albo adscriptus sit. Colitur die 3. Maij. Molanus in addit. ad Vsuardum, Arnoldus Wion, lib. 3. & lib. 60. cap. 24. ex Leslæo. Scripsit:

Commentarium in Regulam ecclesiasticam.

Floruit anno 1170. Ita Demsterus, n. 568.

Gualterus Daniel, Sancti Ailredi Rhiueallensis Abbatis Diaconus, & optimus discipulus, qui ipsdem virtutis & eruditionis vestigijs, quibus insistere vidit magistrum, ipse etiam firmiter insistere, sancta quadam æmulatione, nitebatur; vnde ad summum in vtroque genere perfectionis gradum peruenit. In scriptis suis (teste Pitæo) nonnunquam easdem tractauit materias, quas magister suus Ailredus tractauerat. Scripsit plurima, ex quibus sequentia ex Lelando, & Ioanne Pitæo referunt Henriquez in Phœnice, & Manriquez tomo 2. *Annalium Cisterc.* ad annum 1171. cap. 5.

De conceptione B. Mariae Virginis, libros duos, contra Nicolaum monachum Benedictinum, olim Sancto Bernardo à secretis, tunc autem apostatam.

De virginitate eiusdem B. Virginis: Crebrius me Gualterum prouocas &c.

De verâ amicitia, libros 5. Quasi in biuio iam dudum spatatur, &c.

De onere iumentorum Austri, libros duos. Animaduertens in Isaiæ capite 30. &c.

De honesta virginis formâ, librum 1.

Homiliarum 100. lib. 1. *Aduentus Domini* nostri in carnem &c.

Epistolarum librum vnum: Mandasti mihi vt hoc supra vires, &c.

Centum sententiarum, lib. 1.

Super Missus est, librum vnum.

In aliquos loca sacrae scripturae, librum 1.

Obijt in Rhiévalle, circa annum 1170. Pitæus

seus (ex Lelando) asserit, omnia hæc scripta olim curiosissimè fuisse asseruata in Rhiëvalle, tanquam immortalitate dignissima.

Gualterus Morganus, apud Demetas in australi Wallia natus, artium liberalium, & philosophiæ scientijs egregiè instructus, habitum Cisterciensem induit in Morganensi cœnobio, ubi tantum in virtutibus profecit, ut ad Abbatialem dignitatem electus fuerit. A Lelando, & Ioanne Frumentario Abbate Sancti Albani, libro de vitis illustribus, impensè laudatur, quod naturas rerum inuestigando, versibus elegantibus scripserit:

De animalibus terrestribus, lib. 1.

De volucribus, lib. 1.

Carminum lib. 1. de varijs rebus. Et alia plura, tam profa, quam versu.

Claruit circa annum Domini 1219. Vide Pitæum, de scriptoribus Angliæ, & Henriquez in Phœnice.

Habentur autem in bibliotheca M. S. monasterij nostri Dunensis (classe 1. num 114.) insignes quædam *Concordantiæ in Diuum Bernardum super Cantica, cuiusdam Abbatis Morganensis*; verum, utrum sint huius Gualteri, an alterius eiusdem cœnobij Abbatis non constat.

Gualterus de Osbies, S. Theol. Doctor (imò Doctorum splendor, ut verbis chronici Cisterciensis vtar) Abbas primum Longipontis, ac postmodum Cisterciensis, & totius ordinis Generalis; scripsit *Vitam beati Ioannis de Monte mirabili*, cui ipsemet in Longoponte habitum traderat ordinis. Afferuatur M. S. in Longoponte, ex qua plura fragmenta recitat Henriquez in Menologio, 29. Septembris; vti etiam Hugo Menardus in obseruationibus ad Martyrologiũ Benedictinum, eodem die. Benedictus autem Gononus Celestinus, in opere suo de vitis Patrum occidentis, Lugduni anno 1625. impresso, lib. 4. refert compendium vitæ huius Beati Io-

annis de Monte mirabili, atque, *vitam integram asseruari manuscriptam apud Celestinos Sueuionenses, ducentorum foliorum.* Porro Gualterus hic ob vitæ sanctitatem, & doctrinæ excellentiam, tantæ fuit apud omnes æstimationis, ut etiam Honorius III. Summus Pontifex (referente Angelo Manriquez, in serie Abbatum Cisterciensium) eidem dedicauerit opus sermonum suorum, petieritque ab illo monachos Cistercienses, in Apostolos Lioniæ, & Prusiæ. Floruit an. 1222. Quo anno tanquam Legatus Pontificius, missus fuit ad Philippum Regem Franciæ componendum cum Episcopo Parisiensi. Manriquez supra.

Guarnerius, seu *Garnerius*, ex r. Abbate Fonteneri, Lingonensis Episcopus, scribitur ab Eximio D. Claudio Chalemot, scripsisse librum quendam miraculorum Sancti Bernardi. Verum te attentius examinata, reperio hunc esse eundem cum Gaufrido Lingonensi, de quo supra. Quocirca vide quæ ibi diximus.

S. Guericus, Tornacensis primum scholæ moderator, dein Cathedralis ibidem Ecclesiæ B. Mariæ Canonicus; postea Sancti Bernardi in Claravalle discipulus, ac demum Abbas Igniacensis cœnobij in Diœcesi Rhemensis; vir (ut rectè scribit Trithemius, ingenio facilis, eloquio dulcis, & ad persuadendum idoneus. Scripsit.

Sermones de tempore, & de Sanctis, verè mellitos & aureos, editos Parisijs, annis 1539. & 1547. semel Latine, & semel in linguam Gallicam traductos à Ioanne Gagneio viro doctissimo, Francis primi Galliarum Regis Ecclesiaste. Prodierrunt & Antuerpiæ anno 1576. opera Ioannis Costerij. Eisdem iterum anno 1630. imprimi curauit Lugduni Frater Maurus Raynaldus Benedictinus. Denique nuper quoque prodierunt & Coloniz ad calcem operum Sancti Bernardi, opera Iacobi Merloni ibidem editorum.

Repe-

Reperiuntur etiam M. S. in Abbatiâ Lætiensi, Ord. Sancti Benedicti, & Tornaci ad Sanctum Martinum, eiusdem ord.

Scriptis & *Postillas super psalterium*, quæ manuscriptæ leguntur etiam Tornaci in sancto Martino, in 2. tomis, tomi 1. in initium est: *Cum transsissent qui portabant arcam &c.* tomi 2. in initium est: *Exultate Deo, Verbum istud est David &c.*

Tractatum in super de languore anima amantis: M. S. ibidem, & etiam Brugis in cœnobio nostro de Dunis.

Extant in bibliotheca Tigurina *Commentaria in Euangelium S. Matthæi*, sub nomine Guerrici, quem Gesnerus (in bibliotheca) putat esse hunc Guerricum. Id quod satis videtur esse probabile; quia etiam Philippus Seguinus in Bibliotheca sua M. S. refert hunc, inter alia, scripsisse *Commentaria in Mattheum*.

Addit ipse Seguinus, asseruari pariter in magno codice membranaceo bibliothecæ Cathedrali loci eiusdem Guerrici.

Commentaria in Divi Pauli epistolas. In initium est: *Obuians vos ab ardore, &c.* dicitur extare Villarij Bunderio indice.

Item, in *epistolas canonicas*.

Angelus Manriquez tomo 2. *Annalium Cisterciensium*, ad annum 1163. huic etiam Guerrico adscribit *Sermonem de purificatione B. Mariæ Virginis*, qui sub nomine S. Bernardi, in operibus eiusdem excusus legitur.

Denique, Trithemius eundem scripsisse dicit, *Epistolas plures, & alia*, quæ ad notitiam eius non peruenierunt. Id quod totidem etiam verbis asserit Seguinus, supra. Floruit Guerricus circa annum 1150. obiitque circa annum 1157. ut bene ostendit Manriquez, ad eundem annum 1157. cap. 2. Cui etiam consonat Valerius Andreas, in bibliotheca Belgica. Hinc corrigendi Trithemius & Sixtus Senensis; quorum

hic scribit illum claruisse anno 1300. Vide & *Menologium Cisterciense* 19. Augusti; & *Valerium Andream*, supra. Cæterum, Guerricum hunc Sanctis adnumerant, Ioannes Abbas Cistercij, missale antiquum eiusdem ordinis, *Martyrologium monasticum* in appendice 1. littera G. 19. Augusti; Arnoldus de Rayffe in *Auctario* ad Molanum, eadem die; Miræus in *origini*. monast. cap. 15. lib. 5. & alij plures, apud Henríquez supra.

Guibertus, Abbas de Laneyo, Ordinis Cisterciensis in Picardia, scripsit

Historiam quandam sui temporis. Item

Conciones plures. Florebat anno 1261. Relatio reuerendi & eximij Domini Abbatis de Columba, supra sæpius citati.

Guibertus, vide, V Vibertus.

Guichardus 2. Abbas Pontigniacensis, & postmodum Lugdunensis Archiepiscopus, scribitur ab Angelo Manriquez (in serie Abbatum Pontigniacensium, subiuncta tomo 1. *Annalium Cisterciensium*, meritis gloriosus, & *Scriptis clarus*, quæ à Seguino recensentur. Attamen, bibliothecam scriptorum Cisterciensium M. S. Seguii (ab ipsomet Manriquez mihi transmissam) consulens, nulla scripta huius Guichardi reperi; quin imò è contra, Seguinus expressè fateatur, se non reperisse, quod aliquibus scriptis nomen suum posteritatis commendauerit. Producam ipsissima illius verba, ex libro citato, littera G. nu. 18. Vbi agens de hoc Guichardo, & S. Petro Archiepiscopo Tharentasiæ, hæc habet: *Hos sanctissimos viros, uti contemporaneos, hic recensere velui, quia fuerant ambo moribus compositi, & doctrina præstantissimi, sed quod illi scriptis nomina sua posteritati commendarint, necdum deprehendi: hæc Seguinus, Hoc ipsum nuper etiam confirmavit Reuerendissimus Matthæus Pontigniacensis Abbas*

modernus, S. Theol. Doctor eximius, litteris à me consultus. En verba ipsius, in epistola ad me data Parisijs, 2. Februarij, anno 1648. *De Guidardo autem sic existimes: licet illum virum insignem, de litteris & ordine nostro optime meritum facile crediderimus, nos nihil certi, aut scripti reperisse. Hinc non video, quo fundamento Reuerendissimus Manriquez (in alijs tam exactus) hunc Guidardum vocet Scriptis clarum.*

Guido de Arbona, Monachus Cisterciensis Italus, scripsit

Sermones insignes de tempore, & de Sanctis, qui in Italia extant.

Syluester Maurolycius, lib. 2. Maris oceani, De quo libro vide plura infra, suo loco, verbo Syluester.

Guido Cormatius, siue Cornatius, ex religioso Claravallensi, & S. Theol. Professore, Abbas Vallis Claræ, à Philippo Seguino, cum insigni elogio, scriptoribus ordinis adscitur, propter Constitutiones quasdam, ab illo pro reformatione ordinis concinatas, quæ postmodum à pluribus ordinis religiosi auidè acceptatæ fuerunt. Credo esse constitutiones illas, quas modo obseruat religiosi strictioris obseruantia per Gallias, qui plura satis celebria occupant monasteria.

Florebat Guido anno 1590. quo bibliothecam suam scribebat Seguinus.

Guido de Parè, natione Gallus, ex Abbate 15. Archi-cœnobij Cisterciensis, Archiepiscopus Rhemensis 55. Hinc anno Domini 1190. à Clemente III. Cardinalis S. Mariæ trans Tyberim; deinde à Cælestino 3. Presbyter Cardinalis S. Calixti: ac demum ab Innocentio III. Episcopus Cardinalis Prænestinus, renuntiari meruit.

Scripsit adhuc Cistercij residens, Constitutiones & Leges nouas pro militibus Calatraua, quas ipsdem obseruandas dedit, anno 1187. Habentur impressæ apud Henriquez, libro priuilegiorum, editionis Antuerp. an. 1630. Vide etiam Auber-

tum Mirzum in Auctario, de scriptoribus ecclesiasticis. Vir fuit ingenio & doctrina insignis, verbi Dei præco zelosus & varijs pontificijs legationibus celebris. Coloniam missus, ut nomine Pontificis, electionem Otthonis Imperatoris confirmaret, optimam ibidem consuetudinem induxit, & præcepto firmavit, ut ad eleuationem hostiæ, omnis populus in ecclesia constitutus, ad sonitum campanulæ (quam hæc de causa altari affigi iussit) veniam peteret, sicque vsque ad Calicis benedictionem prostratus iaceret. Ordinane etiam, ut quoties venerabile altaris Sacramentum, ad infirmum deferendum esset, quispiam sacerdotem præcedens, per nos illud proderet, sicque omnis populus, tam in plateis, quam in domibus, Christum transeuntem adoraret. Longelinus in purpura Sancti Bernardi, ex Casareo Heisterbacensi, miraculorum libro 9. cap. 71. & Arnolde Wion lib. 5. Ligni vitæ. Vghellus, tom. 1. Italiæ Sacræ inter Episc. Prænest. fol. 230. & 305.

Leodium quoque veniens, in canonicorum, & sacerdotum luxum ac auariciam, multa decreta salutaria condidit, & in lucem emisit. Quæ Fredericus Imperator æmulatus, quibusdam etiam adiectis, in Namurcensi collegio Sanctorum Petri & Albani, obseruari præcepit; quod collegium ipse antea dotauerat, ut scribit Seguinus supra, ex collectionibus historicis Guillielmi Cantin, canonici regularis Sancti Victoris Parisiensis. Obijt Gandani in Belgio, anno 1220. 13. Kal. Iunij, ibidemque primum sepultus fuit in ecclesia S. Petri, sed postea Cistercium translatus, vbi in choro tumulus eius visitur, sub hoc Epitaphio:

Nobis donatus de Culmine Pontificatus

Rhemis translatus, iacet hic vir Guido beatus.

In M. S. autem monasterij nostri Dunensis, de hoc eodem Guidone, alij duo leguntur versus, nimirum,

Ornanti Guidonem doctrina dogmata sacra,

Cui

Cui Romana dedit rubeum post curia fertum.

Cæterum Ioannes Bunderius in Indice suo, n. 333. refert extate Parisijs apud Victorinos, huius Guidonis, *Summam Theologia*, cuius initium est, *contestare populum, ne forte, &c.* Item, *Librum alium questionum Theologicarum.*

Guido, Claravallensis Abbas, ex operibus S. Bernardi, compilavit opusculum, in Euangelium, Ecce nos reliquimus omnia, &c. ad Henricum Cardinalem S. R. E. quod sic incipit: Ut tibi, dilectissime præsentis exhortationis schedulas &c. Vidi illud anno 1651 in Bibliothecâ M. S. Collegij Societatis Iesu Louanij est libellus in 8. Vidi etiam ibidem scriptum in signe.

Guido Claravallensis (eiusdem, an alterius monachi Claravallensis, incertum) in 4. um Sententiarum, quod sic incipit: duo ubera tua, sicut duo hinnuli caprarum, &c. Est liber in magno quarto. Vtrum autem scripserit in omnes quatuor libros sententiarum, non constat, certum tamen est hic non haberi nisi in 4to.

Guido monachus cuiusdam Monasterij Filiationis Claravallensis, Scripsit.

Sermones de Festis totius anni, quorum initium est: Sicut dicitur ad Hebræos 4. Solebant extate Dunis, teste Bunderio lit. G. n. 331j. Scripsit etiam

Parabolarium, cuius initium est: Suadente mihi quodam amico, &c.

Extat hoc opus adhuc in Bibliothecâ M. S. monasterij nostri Dunensis, sub titulo: *Parabola ad Sanctum Bernardum.* Quia nimirum Author dedicavit opus suum Sancto Bernardo (qui tunc videtur adhuc in vivis fuisse) Porro, in Epistola dedicatoria Author expressè assertit se esse Religiosum cuiusdam monasterij filiationis Claravallensis. Et Abbatè sum vocari, Iulianum vel Iordanum (non enim potui distinguere) Opus est morale luce dignum. Scripsum in paruo 4.

Guilielmus Albæ Ripæ, vide Wilhelmus.

*Guilielmus de Campellis Gallicanæ ecclesiæ ingens lumen, ex glorioso Catalaunensium Episcopo, humilis Claravallensis Monachus iuxta aliquos) scripsit imprimis, varios philosophicos tractatus, quibus Realium doctrinam non parum illustravit. Deindè & insignem epistolam ad Innocentium II. Pontificem, condemnatoriam errorum Petri Abailardi, quondam discipuli sui: teste Seguino in bibliotheca sua, littera G. numero 2. Fuerat hic aliquando Archidiaconus Pariensis, ibidemque cathedræ philosophicæ moderator, cum eximio famæ & doctrinæ splendore; in tantum, ut etiam Petrus Abailardus eius disciplinæ libens subiecerit. Postmodum tamen, mundi fugiens strepitum, habitum suscepit Canonicorum regularium S. Augustini, fundavitque monasterium S. Victoris iuxta Parisios; vndè, an. 1112. (aut secundum alios 1113.) ad cathedram Episcopalem ecclesiæ Cathalaunensis euectus, eandem non minus vitæ sanctitate, quam doctrina, egregiè decoravit. Sanctum Bernardum Claravallis Abbatem benedixit, ut legitur in vita eiusdem S. Patris, lib. 1. cap. 7. à quo tempore, Cisterciensi ordini mirè cœpit esse addictus, adeo ut anno 1117. eidem in diœcesi sua celeberrimum extruxerit cœnobium *Trium fontium* primam Claravallis filiam. Quinimò, an. 1119. episcopatu se abdicans, eiusdem ordinis habitum, sub beatissimi Bernardi magisterio, in Claravalle assumpsit, in quo, non sine magnâ sanctitatis opinione, migravit ad Christum, ut scribunt Seguinus supra (& iterum lib. de his qui pontificia dignitate se abdicarunt, ut monasticam vitam profiterentur, cap. 5.) rerum ecclesiasticarum per Gallias scriptor exactissimus, Henriquez in Menologio pridè nonas Iulias: & Longelinus in Purpurâ Sancti Bernardi. Qui duo posteriores, ipsa Seguni proferunt verba, huius tenoris: *Guilielmus de Campellis, vir**

sanctus & doctus, etate grauis, laboribus multis fatigatus, atq; omnibus corporis viribus ferme exhaustus, Cathalaunensi episcopatu abdicato, & predicationis iam suscepta ministerio derelicto, quietis & contemplationis ergo, apud Claravallis cenobium, insignem religionis habitum suscepit, in quo, non sine magna sanctitatis opinione migravit ad Christum: Hæc Seguinus, & post illum Henriquez, & Longelinus supra. Scio quidem, Reuerendissimum Angelum Manriquez, nunc Pacis Augustæ Episcopum, Tom. 1. Annal. ad annum 1119. cap. 1. n. 6. contrariæ esse opinionis, & transitum hunc ad Claravalle m reijcere; quia (vt ait) nec Claravallis, nec ecclesiæ Cathalaunensis monumenta, sed nec alius quispiam author, ex ijs quos ipse vidit, eiusdem transitus mentionem faciunt. Nihilominus doctissimus Caramuel, in Bernardo suo triumphante, numero 36. folio mihi 40. argumento huic purè negatiuo nihil deferens, Seguinus & Henriquez adhæret, ab ijs non recessurus, donec quispiam clariora in contrarium adducat. Audi ipsius verba, loco iam citato. Ego in re omnino obscurâ, quia non habeo rationem ob quam à Chrystomo Henriquez discedam Guilielmum in Menologio Cisterciensi pridie nonas iulias interloquens, quo vsque clariora occurrant veritatis indicia, Claravallensem monachum existimabo, & dicam eum anno 1112. vt tenet citatus Manriquez, aut fortè sequenti, vt alij existimant, ad Cathalaunensem episcopatum promotû, sedisse annis 7. & tunc resignata illa sublimi dignitate, monachum induisse in Claravallensi monasterio, sub annû 1119. Hæc Caramuel, qui ibidem n. 33. affirmat quoque hunc Guilielmum, cum Parisijs philosophiam profiteretur, ad mentem Realium, talis fuisse æstimationis, vt vnus sufficiens esset, qui Vniuersitatem illam aliâ illustrem, suo magisterio & doctrinâ famosissimam redderet. Porrò clarissimi huius viri auctoritate & ratione motus venerabilem quoque Guilielmum Campellensem, cum Segui-

no scriptoribus ordinis nostri ad censui: maxime quod etiam Andreas du Saussay, in supplemento ad Martyrologium Gallicanum 25. Ianuarij, reftertur illum in Claravalle sepulchrum. Ceterum Seguinus in bibliothecâ supra, asserit illum plura alia scripsisse, quæ tamen ad notitiam eius non deuenerunt.

Guilielmus Cistercij Antistes, eius nominis s. religione plenus, & doctrina venerandus, scripsit (referente Philippo Seguinto in bibliotheca, littera G. n. 9.) in gratiam scholasticorum Cisterciensium, in collegio S. Bernardi Parisijs operam litteris nauantium, *Librum quemdam in 3. partes diuisum. In quarum 1. agit de septena Laudis decantatione Deo singulis diebus exoluenda. In 2. decernit de Auctoritate & officio Prouisoris, Magistri Regentis, Superioris Magistris studentium, &c. In 3. tractat de Magistris in theologia de Baccalareis, & studiosa iuuentute, optimis artibus, maximisque disciplinis instituenda, & excolenda.* Hæc author citatus, qui subdit, multa in illo libro contineri falsitatis, quæ prudens silentio præterit. Obijt Guilielmus anno 1520. secundum Seguinum; aut, 1521. secundum Reuerendissimum Manriquez, in serie Abbatum Cisterciensium sæpius citatâ, de quo hi leguntur verius:

*Ornant Guilielmum doctrina dogmata sacra,
Virtute ornatum genuit Vasconia tellus.*

Manriquez quoque scribit Librum eius memoratum, eruditione esse conspicuum.

Guilielmus Claravallis monachus, scripsit In epistolam ad Romanos, Libros septem, qui manuscripti extant in Abbatia Lætiensi, ordinis Sancti Benedicti in Belgio. Ant. Sanderus in catalogo Bibliothecæ Lætiensis, littera G.

Guilielmus Frigidî montis, in Diocesi Beluacensi monachus, pius, & religione clarus, Helinandi historici socius, scripsit (secundum aliquot)

quot insignem Libellum, cui titulus est, *De reparatione lapsi*, ad germanum suum Galterum Clericum, qui ordinem Cisterciensem, deinde Præmonstratensem amplexus, nondum emissis solemnibus religionis votis, ad sæculum redierat, & uxorem duxerat. Hæc Seguinus in bibliotheca; qui tamen benè subiungit, Vincen-
tium Beluacensem lib. 29. Speculi historialis, cap. 108. asserere libellum hunc esse scriptum ab iplo Helinando, sub personâ ipsius Guillelmi. Vixit anno salutis 1200.

Guillelmus cognomento, *de Guillarilla*, natione Parisiensis, monachus & Prior Chalisij, seu Caroli loci, vir elegantis ingenij, & eruditionis, edidit versibus Gallicis librum insignem, quem inscripsit: *Le Romant des trois pelerinages. Le premier est, de l'homme durant qu'il est en vie, Le second, de l'ame separée du corps: & le Tiers, de nostre Seigneur Iesus-Christ.* Impressus est Parisijs in 40. & in folio, anno 1511. per Antonium Verardi recognitus antea & plurimis in locis emendatus per quendam Petrum Virgin, Religiosum Clara-vallensem, virum eruditum. Vide bibliothecas Gallicas, Antonij du Verdier, & Francisci de la Croix. Exemplaria manuscripta huius libri asseruantur in bibliotheca Sancti Victoris, Parisijs, & Caroli loco. Librum hunc etiam in pro-
fama transfudit, & edidit quidam Andegavensis clericus. Ioannes Gallopei ad petitionem Isabelle de Lual Regina Hierosolymorum, & Ciciæ, Comitissæ Provinciæ, &c. fuit autem impressus post recognitionem, Lugduni per Mattheum Huz, anno 1499. Extat hic liber in Bibliothecâ Ducum Burgundiæ, Bruxellis in tribus aut quatuor exemplaribus (quorum aliqua illustrata sunt raris imaginibus) sub hoc titulo: *Le Pelerin de vie humaine.* Hic est Guillelmus Caroli loci, cuius meminit Labbeus, & alij. Cæterum Philippus Seguinus eiusdem Cœnobij de Caroli loco quondam Prior, in Biblio-

thecâ suâ refert, præter memoratum librum, reperiri adhuc in iplo Caroli loco, huius Authoris opuscula sequentia:

Libellum quemdam precationum, editum Latine & Gallicè.

Libellum alium piarum meditationum. Sermones & orationes plures.

Libellum Dialogorum & colloquiorum familiarium. & Epistolas varias.

Florebat Author anno Domini, 1230.

Guillelmus Kethus, vernaculè, Keith, Abbas de Killes, in Muravia, egregius concionator, eloquens Rhetor, Poeta ingeniosus, multa versu & prosa scripsit. In his iudex loci memorat, *Quadragesimale libri. Hymnus de Sanctis, lib. 1.* Claruit anno 1350. Demsterus in Historia Gentis Scotorum, n. 779.

Guillelmus Parisiensis Episcopus, eius nominis 2. qui obiit in Pontigniaco, suscepto habitu ord. nostri (vi etiam scribunt longelinus in purpura, & Henriquez in Menologio, 6. Maij) refertur à Seguino, scripsisse Summam theologia, librum de divinis officijs, & alia plura; sed fallitur Seguinus, quia Guillelmus Parisiensis Episcopus, Author Summæ theologica, ac aliorum plurimorum operum, quæ refert Bellarminus, lib. de scriptoribus, non fuit Guillelmus secundus, sed tertius qui vixit anno 1240. & obiit 1248. noster autem obiit anno 1222. secundum ipsum Seguinum, aut saltem 1223. secundum longelinum. Vide etiam Henriquez in Menologio supra. Hinc quia nullibi reperitur Guillelmus secundus (seu de Solygniaco) quidquam scriptorum posteritati reliquisse, nullus hic etiam Guillelmus Parisiensis scriptoribus nostris adnumerandus, vtpote, quia nullus alius Guillelmus legitur fuisse ordinis nostri, præter hunc secundum istius nominis, seu de Solygniaco.

Guillelmus, dictus, *de Passione*, monachus Regalis

galis cœnobij de Alcobacia, in regno Lusitania, circa annum 1572. concinnauit *insigne chronicon domus sue*, quod plurimum illustrare poterit historiam Portugallia; hinc recentioribus historicis multum solet esse familiare. Inter alios, læpius illud citat Reuerendissimus Manriquez, nominatim tomo 2. *Annal.* ad an. 1147. cap. 17.

Scriptit etiam. *De foundationibus cœnobiolorum Regni Lusitania.* Manriquez supra, ad ann. 1171. cap. 8. n. 11.

Guilielmus Petroburgensis, monachus cœnobij Ramesiensis in Angliâ; item Guilielmus alius Ramesiensis, postea Croilandia Abbas à Chrysofomo Henriquez in Phœnice adnumerantur scriptoribus ordinis nostri, quorum opera proinde susè recenset. Verum, neutrum fuisse eiusdem ordinis, clare cognoscat, qui Pitsæum, aliosque Angliæ scriptores legerit: nam statim reperiet, monasteria Ramesiense, & Croilandense, fuisse semper ordinis S. Benedicti, & plurimos alios viros eruditione clarissimos produxisse, quorum scripta ab eodem Pitsæo etiam recensentur.

Sed nec ullus reperitur antiquus catalogus cœnobiolorum Ordinis Cisterciensis, in quo hac referantur monasteria. Hinc dictorum auctorum opera hic non recensentur.

Guilielmus Remingtonus (alibi, Rymingtonus, & Rymstonus) Ordinis Cisterciensis monachus, in Angliæ cœnobia de Salley, S. Theologiæ Doctor Oxoniensis, vir ingenij subtilissimi, acerrimi iudicij, indefessæ industriæ, ac miri zeli, tanti fuit nominis in dicta Oxoniensi Academia, ut (teste etiam Balæo, infensissimo aliâ religionis catholicæ, & imprimis omnium religiosorum hoste) senatus illum communibus calculis, i. Academiae classe donauerit, non alia ratione, quam ut Wicleffistis frenum imponeret. Id quod etiam egregiè præstitit, nequissimas illorum hæreses, & contra Ecclesiam fraudu-

lentas argutias detegendo, & solidè refutando. Scriptit itaque

Contra Wicleffistas, librum vnum, per formam dialogi, inter catholicum, & hæreticum. Inc. Quadragesima quinque conclusionibus meis, &c.

Conclusionum catholicarum, librum alterum. Ad quandam anachoretam, librum vnum.

Et plura alia, oratione tam vincita, quam soluta, quæ vel temporis iniuria perierunt, vel saltem ad notitiam nondum peruenerunt. Claruit anno 1390. Vide Pitsæum, & Balæum.

Guilielmus Rhiëvallis, natione Anglus, monachus cœnobij de Ruffordia, seu, Rufford, Ordinis Cisterciensis, insigni pietate vir, nec minori doctrina, atque omnigena (ut ferunt) eruditione; quem proinde Richardus & Ioannes Hagustaldenses, Ranulphus Higidenus, Ioannes Pitsæus, Balæus, alijque scriptores Angli, præcipuis gentis suæ scriptoribus adnumerant, non sine encomijs sanè elegantibus. Varia olim scripsit, ex quibus tamen hodie nihil reperitur, præter magnum, & amplum *chronicon Angliæ*, Ailredo Rhiëvallis Abbati dedicatum, cui titulum Author præfixit: *Historia Anglorum*: cuius initium est: *Reuerendissimo Patri & Domino, &c.* Vocatur autem Guilielmus Rhiëvallis, quia (ut apparet) à Beato Ailredo, ex Rhiëvalle cum alijs aliquot monachis missus fuit Ruffordiam, dum hoc cœnobium à Rhiëvallisibus primò fundatum fuit.

Vixit adhuc anno 1160. quo Anglici regni clauum tenebat Henricus II. Vide Pitsæum de scriptoribus Britannia, & Manriquez tomo 1. ad annum 1160. cap. 6. num. 1.

Guilielmus Sladius, monachus Anglus, cœnobij Bucfastensis, in Comitatu Deuoniensi, ad Dareatum fluium, cuius viuidum, expeditum, & acre ingenium (ut ait Lelandus) spinosos sophistarum agros egregiè excoluit; ex qua cultura,

tura, yberem messem; & ex messe, prouentus cumulum recepit. Eleetus postmodum in cœnobij sui Abbatem, cum studia sua adhuc continuaret, diuersis editis libris, & sibi & cœnobio, quod antea fuerat adhuc obscurum, celebre & illustre reddidit nomen. Scripsit (referente Pitæo)

Super Magistrum Sententiarum, libros 4.

Moralium flosculos, lib. 1.

Super vniuersalia, lib. 1.

In Physicam Aristotelis, libros 8.

Questiones de Anima, lib. vnum.

Questiones de Ethica Aristotelis, libros 10. qui sic incipiunt: *Memoratio & reminiscibilis, &c.* Hoc opus adhuc seruatur Oxonij, in collegio Magdalenensi.

Floruit circa annum Domini 1380. Vide Pitæum de scriptoribus Britannæ, & Posteuinum, in Apparatu sacro.

Guilielmus, Abbas Sancti Theodorici, congregationis Cluniacensis, Sancto Patri Bernardo singulari amicitiaæ fœdere iunctus, vt satis colligi potest ex epistola 85. ipsius Sancti Patris; Bernardo ad superos translato, Guilielmus relicta Abbatia Sancti Theodorici, ordinem Cisterciensem professus est in Signiaco, Diœcesis Rhemensis. Vir doctrina & sanctitate celeberrimus; in tantum, vt Guilielmus Eisegreinius, libro de scriptoribus orthodoxis, illum vocet, *Virum apostolicæ vitæ, arcana & mystica diuinarum scripturarum interpretatione altum, & sublimem & fidei propagatorem acerrimum.* Scripsit

Speculum fidei, librum vnum.

Enigma fidei, librum vnum.

Sententiarum fidei, librum vnum.

De contemplando Deo, librum vnum.

Ad Theophilum, de natura Animæ lib. 1.

De natura & dignitate Amoris, lib. 1.

De Sacramento Altaris, lib. 1.

Meditationes pro nouitijs, lib. vnum.

Bibliothec. Ord. Cist.

Aduersus Gisleberti Porretani errores, lib. 1.

Contra Petrum Abailardum, libros 3.

Horum librorum meminit Andreas Quercitanus, in notis ad historiam calamitatum Petri Abailardi, asserens illos editos esse, nomine *Disputationis catholicorum Patrū, contra dogmata Petri Abailardi*, & dedicatos sapientissimo Præsuli, Hugoni Rothomagensi Archiepiscopo.

In epistolam ad Romanos.

In Cantica Canticoꝝ opus imperfectum: quod tamen opus Angelus Manriquez tomo 1. *Annal.* ad an. 1129. cap. 3. Sancto Bernardo probabiliter adtribuendum putat. Eius initium est: *Os Sponsi, inspiratio Christi &c.* Seruabatur olim Dunis, teste Bunderio in *Indice M. SS. Belgij*, litt. Q. n. 85.

Huic etiam à Trithemio, Henrico Gandauenfi & alijs, adtribuitur *Tractatus ad Fratres de Monte Dei, Carthusianos*, qui vulgo Sancto Bernardo adtributus, in operibus eius impressis legitur. Et certè, in Bibliothecâ cœnobij nostri de Dunis asseruatur antiquissimus liber in pergamento descriptus, in quo idem tractatus continetur sub nomine Guilielmi huius. Incepit etiam scribere vitam *Sancti Bernardi*, sed absoluto libro 1. morte præuentus, absoluere non potuit. Complectitur annos vitæ Sancti Bernardi 38. Religionis 16. Abbatæ 13. vsque ad schisma Petri Leonis. Illum excepit Bernardus Abbas Bonæuallis. Ex operibus Guilielmi huius, nuper an. 1618. quædam Colonæ impressa fuerunt, in Bibliothecâ veterum Patrum, Extant etiam typis excusæ meditationes eius, Amuerpiæ, annis 1550. & 1590. vna cum libello de Amore Dei. Obijt miraculis clarus in Signiaco, vbi in hodiernum diem eius visitur sepulchrū. Vide Henriquez in *Menologio Cisterciensi*, 12. Ianuarij, vbi seipsum corrigit, quod in Fasciculo scripserit illum fuisse professum in Clarâvalle. Quo errore etiam imbuti fuerunt Henricus Gandauenfis,

datensis, & Philippus Seguinus, ut constat, de illo quidem ex libro de scriptoribus, de hoc, ex Bibliothecâ Cistercianâ M.S. Ad hunc Guilielmum Sanctus Pater Bernardus scripsit librum suum de Gratiâ & libero Arbitrio, qua propterea eidem corrigendum offert in epistola liminari. Extant etiam 3. epistolæ eiusdem Sancti Patris ad ipsum. Huius etiam Guilielmi meminerunt Sixtus Senensis, lib. 4. Bibliothecæ sacræ, & Conradus Gesnerus in Bibliothecâ suâ.

Guilielmus Tornay, siue Tornacensis, qui circa annum 1334. refertur scripsisse Viſas plurimorum Sanctiorum, monachus fuisse ordinis Cisterciensis scribitur à Barnaba de Montalbo, Chronicis Cisterc. lib. 2. partis 1. cap. 32. Verum hic Author, affectui suo erga ordinem suum nimium indulgens, à veritatis tramite aberravit: nam ut recte annotavit Guilielmus Eusegrenius in catalogo scriptorum orthodoxorum, ordinis fuit Benedictinorum nigrorum, non vero Cisterciensium.

Guilielmus de Valcellis, Abbas Cistercij, anno 1316. (alijs 1318.) edidit Libellum distinctionum ordinis, in 15. distinctiones partitum, quem à Ioanne 22. Pontifice approbari curavit. Manriquez in serie Abbatum Cistercij.

Guilielmus cœnobij de Vallada, in Anglia Abbas (secundum Seguinum in bibliotheca) vir claro ingenio præditus, in factis & humanioribus literis haud vulgariter doctus, antiquitatum vero historicarum inuestigator solertissimus, Gestâ inclita Sancti Ioannis Grandisylva in Comitatu Tholosano, Conuersi, seu Laici Fratris, lucido stylo descripsit, atque plura in lucem emisit, quæ ad me non pervenerunt. Ita quidem Seguinus. Ego tamen in catalogis cœnobiiorum ordinis nostri nullum istius nominis (de Vallada) cœnobium reperio: at benè, de Valacia, quod est cœnobium in Ducatu Normanniæ (tunc Regi Angliæ

subiecto) à Mechulde Henrici II. Angliæ Regis matre, anno 1157. fundatum. Huius autem cœnobij suspicor fuisse Abbatem, Guilielmum nostrum, scriptorem vitæ Beati Ioannis Conuersi. Cæterum de Ioanne, vide etiam Menologium Cisterciense 21. Decembris, ubi insignè refertur fragmentum vitæ illius.

Guilielmus V Vicamius, vulgo, Vichyvane, (secundum Longelinum) illustribus in Anglia parentibus natus, & omni virtutis atque eruditionis genere clarus; in tantum, ut etiam agente Urbano IV. Pontifice, ad sedem Archiepiscopalem Eboracensem prouectus fuerit. Plura scripsit, inter quæ (referente Pitsæo) est egregium opus, cui titulum præfixit, Memorials. (Credo ego eundem esse librum, cum eo quæ extat Tornaci in bibliotheca cœnobij Sancti Martini, sub littera H. n. 24. huius tituli: Memorials rerum diffusilium, & incipit; Summa in hoc capitulo, &c.) Cætera eius scripta non comparent. Longelinus in Purpurâ Sancti Bernardi, asserit eum post sedem 6. annorum, Præsulatum se sponte abdicasse, & transmissio mari, in Galliam, ad Pontigniacense ordinis nostri cœnobium se contulisse, & Cisterciensem habitum induisse, ac post biennium in eodem peractum, sanctè in Domino obiisse, anno 1285. 29. Augusti; ibidemque sepulturæ traditum, miraculis fulgere. Longelino concordat Henriquez in Menologio, 18. Decembris, ubi pariter asserit, eum in Pontigniaco habitum Cisterciensem assumpsisse, ibidemque obiisse, & sepulturæ traditum miraculis claruisse. Quæ omnia confirmat autoritate monumentorum Pontigniacensis cœnobij; Barnabæ de Montalbo tomo 1. chronicorum, lib. 1. cap. 31. Et Harpsfeldij, cuius sequentia producit verba, desumpta ex historiâ Anglicana, sæculo 12. cap. 27. Post quinque annos, ultra se à dignitate abdicavit (scilicet Guilielmus Archiepiscopus Eboracensis) & mare

transiit.

transmittens, ibi sato sanctus, Pontigniaci humatus est: ubi & miracula post obitum patrisse creditus est. Quibus verbis immediatè subiungit Henriquez: Vixit autem Pontigniaci duobus annis, &c. Pitsæus tamen libro de scriptoribus Angliæ, ad eundem annum 1285, de hoc eodem Guilielmo agens, nullam mentionem facit monachatus, aut resignationis; quin potius è contra, affirmat eum Eboraci extinctum, & ibidem tumulatum esse anno eodem 1285. Porrò, quod tam Pitsæus, quam Longelinus, & Henriquez, loquantur de vno eodemque Guilielmo, arguunt idem nomen, idem tempus promotionis ad eundem Archiepiscopatum Eboracensem, idque agente Urbano IV. Pontifice; ac denique idem annus obitus, scilicet 1285. Tamen si Longelinus & Henriquez discrepent in nomine Prædecessoris eiusdem Guilielmi in Episcopatu, ut curiosus lector facile deprehendet. Interim, dum non vacat controversiam hanc exactius discutere, in fide Longelini, & Chrysoctomi Henriquez, Authorum de ordine nostro tam benè meritorum, sanctum hunc Episcopum, hic nostris adscripsi. Vbi tamen notandum duxi, Guilielmum hunc alium esse à Guilielmo Wiccamo, Wintoniensi Episcopo, qui duo illustria fundavit collegia, vnum Wintoniæ, humanioribus studijs; alterum maioribus Oxoniæ. Quia (vt dictum est) Eboracensis obiit anno 1285. Wintoniensis verò floruit deum anno 1366, vt videre est apud Pitsæum, in tractatu de Academia Oxoniensi. cap. 7.

GVILLIELMVS, Vide *VPilbelmus*.

GVNDISSALVVS, Vide *Gundialvus*.

Gundisalvus de Sylua, natione Lusitanus, religiosus, & postea Prior Alcobaciensis cœnobij; vir solidè doctus, & ordinis sui aman-

tissimus, ad instantiam Sanctimonialium de Odiuelas

Libros 7. vite sanctissimi Patris nostri Bernardi, olim ab anonymo quodam conscriptos Gallicè, in Lusitanam linguam transtulit, quos postea imprimi curauit inclita Regina Catharina, Philippi Pulchri Hispaniarum Regis filia, Ioannis III. Lusitanæ Regis vxor, Cisterciensibus addictissima. Est hæc vita longè diuersa ab ea, quæ Latine impressa circumfertur passim, cum operibus Sancti Patris Bernardi. Floruit Gundisalvus circa annum Domini 1541. Vide Manriquez in serie Abbatum Alcobaciensium, & in Annal. tom. 2. ad annum 1105. cap. 3.

Gunterus Monachus Parisiensis cœnobij, in Diocesi Basileensi, ordinis Cisterciensis; ex ore Martini Abbatis sui Parisiensis, qui expugnationi Constantinopolitane interfuit, descripsit Historiam Constantinopoleos à Latinis subacta quam ex manuscripto codice Academia Ingolstadiensis, tomo 5. antiquæ lectionis, Canisius edidit. Hanc ipsam capti Bizantij historiam, Niceas Choniates expressit in Annalibus Constantinopolitanis, quos Græco latinis iterato editos anno 1593. quidam ineptis, & hæreticis scholijs contaminauit, vt benè notat Miræus in Auctario, de scriptoribus ecclesiasticis. Floruit Guntherus anno 1204. Vide etiam Bellarminum lib. de Scriptoribus.

H.

Beatus *Hæketus*, natione Flander, Parisijs altioribus disciplinis in iuuentute excultus, ob eruditionis famam, & præsertim excellentem concionandi gratiam, à Syluanectensi Episcopo enocatus, doctissimis concionibus magnam sibi in eius curia auctoritatem, nominisq; claritatem conciliauit (teste Ægydio de Roya, Abbate quondam Regalis montis, in chro-

nico suo ad annum 1175.) Hinc in patriam reuersus, decanatu S. Donatiani Brugis honoratus fuit; quo tamen breui tempore gauisus est; nam Dunensium nostrorum religiola conuersatione excitus, dignitati huic, cæterisque mundi honoribus & commoditatibus valedicens, monasticam vitam inter illos amplexus est. Vbi, cum doctrinæ suæ adiunxisset insignem religionis obseruantiam, aliarumque virtutum monasticarum perfectionem, à venerabili VValtero, 4. Monasterij nostri Abbate, constitutus fuit Abbas. Monasterij Thofani, seu Capellæ Thofanæ, in Agro Brugenfi (quod Monasterium ab Eberardo Tornacensi Episcopo, & Geremaldo Schulteto de Lissewegâ, recentè fundatum, Dunensibus tributum fuerat.) Quam spartam ita ornauit, tantisque spirituum, & temporalium incrementis ditauit, vt memoratus Venerabilis VValterus, Dunensium Abbas, ad solitudinis quietem aspirans (de subditorum suorum consensu) prælatura sua se abdicauerit, eamque Haketo resignauerit. Qui cum strenuè eandem administrasset annis 6. meritorum cumulis gloriosus, obdormiuit in Domino, anno scilicet 1185. Vide Henriquez in Menologio 4. Nouembris. Porro, doctissimas eius conciones extare, scribit Roya loco citato; tamen modo in Dunensi nostra bibliotheca non reperiantur, saltem præfixo Authoris nomine. Quod addo, quia plura ibidem asseruntur manuscripta volumina concionum, quæ nulla Authorum nomina præferunt, inter quæ (fortè) adhuc extant Haketi conciones, Royæ quidem notæ, at nobis incognitæ.

Haymo, vide aymo.

Helinandus, monachus Ordinis Cisterciensis in Frigido monte, Diœcesis Beluacensis, claruit anno 1212. Vir tam diuinis, quam humanis disciplinis nobiliter excoltus ingenio subtilis & vehemens, eloquentia insignis, & venustè decoris lepores,

non minus vita, quam scientia præstans.

Scriptit *Chronicon amplum & præclarum, ab exordio mundi, vsque ad: sua tempora, hoc est, 1212. in 48. libros distributum*: ex quo opere multa hauserunt, sanctus Antoninus, & Vincentius Beluacensis, vt re ètè notarunt Bellarminus & Aubertus Miræus, de scriptoribus. Hunc quidam putant esse Authorem libri qui inscribitur, *Exordium magnum Ordinis Cisterciensis*: sed refutantur à Manriquez tomo 1. Annalium, ad ann. 1170. cap. 1. n. 3.

Scriptit tamen etiam Helinandus, *librum De laude vite claustralis*. Item alium, *De regimine Principum*. Qui duo libri reperiuntur M. S. in conuobio Canonicorum Regulationis, Tungris.

Item, *librum de reparatione Episcopi*, qui extat in Viridi Valle. In quo libro, Helinandus ipse (vt plures volunt) propriam vitam in sæculo gessitam, & conuersionem suam ad religionem descripsit, sub nomine Guillelmi monachi. Alij tamen; librum eundem adscribunt cuidam Guillelmo Frigidimontis religioso, socio Helinandi, qui (ut asserunt) illum scripsit ad fratrem suum Gualterum, clericum, ex religione ad sæculum regressum. Vide quæ supra diximus, verbo, *Guillelmus Frigidimontis*, &c. Communiter tamen M. S. exemplaria Helinandum perhibent authorem. Vide etiam Menologium Cisterc., Februarij. Scripsit præterea Helinandus, *Sermones varios, qui habentur in P. Victore Parisi, & Epistolas plures*. Denique, *Tractatum super illo Apollinis oraculo, Nosce teipsum. Qui sic incipit: Olim apud Delphos, &c. Et plura alia*, vt ex Vincentio Beluacensi refert Henriquez in Menologio, loco citato. Notandum tamen, Tritheum male fuisse informatum, dum hunc Helinandum scripsit fuisse congregationis Cluniacensis, cum clarissimum sit, Monasterium Frigidimontis (in quo vixit Helinandus) ab initio foundationis suæ fuisse Ordinis Cisterciensis, vt videre:

videre est apud Iongelinum, in notitia monasteriorum ord. Cisterc. & Henriquez supra.

Notandum 2. Helinandum apud scriptores diuersa fortiter nomina; nam Iacobus Philippus Bergomensis in suo supplemento chronicorū, lib. 12. illum vocat Elymandum; alij, Elinandum; denique Philippus Seguinus in sua Bibliotheca M. S. quam apud me habeo, verius eum appellari putat Helmundum; verum Helinandi vocabulum iam prævaluit. Post hæc scripta, reperio Helinandum nostrum scripsisse. *Quosdam versus Gallicos de morte*, quæ olim in Gallijs passim solebant legi & cantari publicè, non sine magnâ utilitate, vt testatur Vincentius supra, in Speculo historiali, lib. 29. cap. 108. Cuius verba, cum cedant in magnam Helinandi commendationem, non possum hic non referre. Itaque his (inquit) temporibus, in territorio Bellouacensi fuit Helinandus monachus Frigidi Montis, vir religiosus, & secundariâ discretus: qui & illos versus de morte, in vulgari nostro, qui publicè leguntur, tam eleganter & vtiliter, vt luce clarius patet, composuit; & etiam chronicon diligenter ab initio mundi vsque ad suum tempus, in maximo quodam volumine digessit. Et hoc quidem opus dissipatum est, & dispersum, vt nusquam totum reperiatur. Fertur enim, quod idem Helinandus cuidam familiari suo, scilicet bonæ memoriæ Domino Garino Siluanensi Episcopo, quosdam eiusdem operis quaterniones accommodauerit scilicet: siue per obliuionem, siue per negligentiam, siue alia de causa, penitus amiserit; hæc Vincentius, qui tanti fecit huius viri opera, vt peculiarem librum *Florum* ex ijs collegit, quem hisce verbis conclusit: *Explicium Flores Helinandi monachi; viri boni, religiosi, honesti & sancti, ac vitæ præcipui.* Obijit Helinandus, sicut vixit, sanctissimè, anno 1223. Sanctis ordinis nostri adscriptus in missali antiquo; & in Menologio supra. Vitam eius Gallicè edidit Ioannes d'Assigny, parte 2. de personis illustribus ordinis nostri, Cæterum, post hæc scripta, ad

manus meas deuenit *Bibliotheca noua librorum M. SS.* Philippi Labbei, Societ. Iesu, in cuius primâ parte, author asserit Helinandi nostri chronicon extare in Bibliothecâ Reginae Sueciæ, ex Gallijs eò delatum cum alijs pluribus antiquis codicibus M. SS.

Insuper: Antonius L'Oisfel, in suis memorijs Beluacensibus Gallicè editis, scribit, se anno 1594. curasse imprimi, *Versus Gallicos Helinandi de morte* (quos mirè extollit & laudat) præfixa epistola ad Dominum Fauchet, primum Præsidem monetarum, continente: ipsius Helinandi vitam; ex quâ plura puncta rursus inferuit iam dictis memorijs suis; asserens inprimis, ipsum Helinandum in sæculo fuisse vitæ valdè dissolutæ, pro vt constat ex proprio ipsius testimonio, in libro de reparatione Lapsi, vbi de seipso ita scribit: *Nosti Helinandum? Sed quis non nouit hominem? neque enim tam natus erat homo ad laborem, quam auis ad volandum; circuiens terram, & perambulans eam, quærens quem deuoraret, qui adulando, aut obuiurgando. Ecce in Claustro clausus est, cui totus mundus solebat esse non solum quasi claustrum, sed etiam quasi carcer. Neque ipse tam fuerat leuis, quam ipsa leuitas: vnde & tanta leuitas tam leuiter mutata, apud plures nil aliud putatur, quam ipsa leuitas. Hinc est, quod iam quinquennis eius conuersatio vix facit alicui fidem de futuro. Nimirum, quantum in seipso dedit experimentum incontinentiæ, tantam perseverantia constantia nunc debilitat argumentatio. Erubescit igitur miserime, te saltem non sequi istum præcedentem, iuniorum, infirmiorum, debiliores, deliciores. Quis enim attendens vnde iste surrexerit, surgere non possit.*

Item paulo antè in eodem libro: *Ipse quidem spectaculum factus est Angelis & hominibus leuitate miraculi, qui prius eis spectaculum fuerat miraculo leuitatis. Dum non scena, non circus, non theatrum, non amphitheatrum, non amphicæneus, non forum, non platea, non gymnasium, non harena sua resonabat. Hæc Helinandus de seipso, non mi-*

nus humiliter quam eruditè, vt Gualterium qui relicto Religionis habitu ad sæculum redierat, reuocaret.

20. Dicit Ant. l'Oifel, colligi ex his versibus, de morte, authorem fuisse valde familiarem diuersis Principibus, & Episcopis, ob ingenium lepidum & viuidum, nominatim, Philippo de Dreux, Episcopo Beluacensi, Hentico de Dreux, eius fratri, Episcopo Aurelianensi; Episcopo item Nouiomensi, Reginaldo Comiti Bolo-niensi, & Godefrido Episcopo Syluancensi.

30. Afferit se vidisse volumen aliquod annalium Helinandi, apud dominum Sancti Andree, Canonicum Parisiensem. Item, *Sermones plures in Abbatia Frigidi montis.*

40. Tractatum illum rhythmicum, de morte, memoratum, à Canonicis S. Victoris, adscribi cuidam Abbati S. Victoris, sed falso, vt constat ex Vincentio Beluacensi, Helinandi contempora-neo, & vicino.

50. Testatur Helinandi stylum ubique esse ornatum, valde, & figuratum; orationem plenam, sententiosam, & moralem: rhythmos verò eius tam eruditos & fluidos, vt nullis antiquis aut modernis quidquam debeant.

60. Afferit Helinandum nostrum scripsisse quoque Martyrium Sancti Gereonis, & Sociorum eius, quod vulgari Surius tomo 5. dignum plane lectu, propter stylum longe excellentiorem quam in legendis aliorum Sanctorum. Porro, Helinandum huius Martyrij esse Authorem, fatetur quoque Baro-nius, in notis ad Martyrologium, 10. Octobris his verbis: *Gereonis & Sociorum. Quorum acta ex antiquis tabulis excerpta ab Elinando, habet Surius tomo 5.*

70. Causam suppressionis Annalium Helinandi, saltem pro parte, adscribit Vincentio Beluacensi, & Sancto Antonino, quia maiorem horum annalium partem inseruerunt suis libris.

Cæterum Ioan. Gerardus Vossius, lib. de Scrip-toribus latinis, asserit, ex actis S. Gereonis ab Helinando scriptis, desumpta etiam esse acta, Victoris, Cassij, Florentij, & aliorum, apud Su-rium, tomo 5. 10. Octobris.

Helinandus, monachus de Persenia, scripsit Com-mentaria in Apocalypsim, Item.

Glossulas super Exodum. Quæ duo opera asser-uantur in Morimundo, sub nomine Elinandi, Series librum M. S. bibliothecæ Morimunden-sis, à Reuerendissimo eiusdem cœnobij Abba-te, anno 1648. 2. Februarij mihi transmissa. Bal-læus commentaria hæc in Apocalypsim tribuit Helinando Frigidi Montis, sed perperam, vt certa etiam relatione ex Gallijs didici.

Hemmenrode, quod alio nomine Claustrum di-citur, monasterium est ordinis Cisterciensis, in Treuirensi Diocesi fundatum à Sancto Ber-nardo anno 1133. In hoc monasterio asserua-tur. Ingens volumen M. S. in quo continentur vite, & res gesta plurimorum abbatum, monachorum, & con-uersorum eiusdem monasterij, sanctitate illustrium, à diuersis religiosis ibidem conscripta. Ex quo libro plu-rima desumpserunt Cæsarius Heisterbacensis, & Chryostomus Henriquez.

Floruerunt ad nostra vsque tempora in hoc monaste-rio, viri doctissimi, qui plurima doctrina sua monu-menta scripto consignata, posteris reliquerunt, quæ ad-huc ibidem (saltem pro magna parte) asseruan-tur; quorum tamen specificationem hæcenus obtinere nequii. Lego nihilominus, in Nico-lao Hesio, inter alia, nominatim reperiri se-quentia:

Librum, de gestis Episcoporum Treuirensium, scrip-tum à quodam illius cœnobij religioso: &, Vi-tam Beati Davidis, discipuli Sancti Bernardi, & po-stea religiosi Hemmenrodensis, scriptam ab anony-mo eiusdem cœnobij, synchrono ipsi B. viro David, Publicauit hanc nuper anno 1640. Co-lonia

loniæ in manipulo suo Hemmenrodensi, citatus Nicolaus Hefius, vnâ cum Collectis proprijs recitari solitis in missâ, quæ in Hemmenrode (ex indulto Apostolico) annuatim de eodem B. Viro celebrari solet. Adiunctæ sunt etiam plures notabiles sententiæ, quas Beatus vir David, semper in ore habuisse legitur, olim anno 1580. à Reuerendissimo Treuitensium Archiepiscopo, Iacobo ab Eltz, plurimum commendatæ. Est autem hæc vita multo auctior eâ, quam ediderunt Henriquez (Latinè) in Fasciculo, & Gallicè Ioan. d' Assigny, Abbas Nizellensis, parte 2. de Viris Illust. ordinis nostri.

Henricus à Bertheim, Religiosus & Abbas Nouualis B. Mariæ, vulgo, Mariæ Rodæ, diocesis Hildesemienfis, edidit *Chronicon Mariæ Rodense*, in quo insignis elucet Authoris eruditio, & studium conseruandæ memoriæ rerum gestarum in Hildesemienfi Diocesi, & ditionibus vicinis. Extant insuper in Mariæ Rodæ, eiusdem *Opuscula aliquot theologica, & poemata varia*, sæculum quo vixit referentia. Quæ omnia se vidisse testatur Author historiæ Rittershusianæ, apud Longelinum, in notitia Monasteriorum Ordinis Cisterciensis.

Obijt Henricus anno Domini 1463.

Henricus Blumentrost, Abbas 19. Ebrasensis, in Franconia, S. Theol. Baccalaureus, Visitator strenuus & exactissimus monasteriorum vtriusque sexus, Pannoniæ, Baviaræ, & Franciæ orientalis, rethor tuit egregius, & orator celebris, qui multa scripsit ad academias, Viennensem, & Heidelbergensem, vt testatur Bruschius, lib. de monasterijs Germaniæ, centuria 1. licet non specificet, quænam hæc scripta fuerint. Obijt anno 1455.

Henricus, nobili stemmate, de Castro Marciaco, iuxta Cluniacum, in Gallia natus, iuuenis Cisterciense institutum in Claravalle amplexus

est, sub Domino Roberto de Brugis, vbi tantum profecit, vt primum Altræcumbæ in Sabaudia, & postmodum Clarævallis Abbas 7. fuerit electus: imo ab Alexandro III. Pontifice, ad Concilium Lateranense, per litteras (ex nomine) euocatus; & ab eodem, Cardinalis Episcopus Albanensis constitutus, mox Legatus missus fuit in Vasconiam, ad retundendam vesaniam Catharorum, seu Albigenis, quos hæreticos etiam egregiè compefcuit, teste Roberto Antisiodorensi, in chronico. Scripsit inter alia, *Insignem orationem, in qua amarissimè deplorat dictorum hereticorum obstinationem*. Quæ oratio impressa extat apud Baronium tomo 12. *Annal. ad annum 1178.* & Henriquez lib. 2. Fasciculi, dist. 25.

Seruantur etiam in Claravalle, manuscripti *Sermones plures de diuersis materijs, quos circa annum 1186. coram Urbano III. Pontifice habuit*. Obijt Atrebatii in Belgio, anno 1188. quo à Pontifice missus fuerat ad reformandam pacem inter Comitem Flandriæ, & Ecclesiam Atrebatensem, quam pacem etiam (non sine multorum admiratione) antè obitum composuit. Sepultus fuit 1. Atrebatii, ante altare S. Andreæ, postea verò Claramvallem translatus, ibidem quiescit. De hoc viro, vide Ciacconium, & Nomenclatorem Cardinalium scriptorum; item Vincentium Beluacensem speculi historialis libro 30. cap. 31. & Longelinum in Purpura S. Bernardi, nec non Vghellum, tomo 1. Italiæ Sacræ, fol. 294.

Henricus Crumpe, Religiosus fuit Ordinis Cisterciensis, Cænobij Baltinglassensis, natione Hybernus, S. Theologiæ Doctör, eiusdemque publicus & celebris professor Oxonij, in Angliâ, circa annum Domini 1390. & ibidem Wiclefistarum antagonista præcipuus; postmodum tamè, quia mendicantium ordines actius, quæ par erat, perstrinxerat, graues persecutio-

nespercellus fuit à Guilielmo Andreae (Balæus vocat Simonem) Midenfem Episcopum, Dominicanum. Scripsit,

Librum de fundationibus omnium Monasteriorum Angliae, à tempore Birini, primi Dorcestrensis Episcopi, ad ætatem Roberti Grosted, Lincolnensis Episcopi, qui obiit anno 1252. Libro eius usus est Author Rychmorum qui de vita Sanctæ Edithæ scripti extant in Bibliothecâ Cottoniana, siue, Roberti Cottoni Equitis auro, & Baronetti Angli.

Scripsit etiam Determinationes Scholasticas, lib. 1. & alia quadam. Iacobus Waræus, lib. de Scriptoribus Hybernæ, anno 1639. Dublinij impresso. Et Balæus.

Henricus, *Halmensis Cœnobij* in Cumbriâ, (vulgo, *Hulme Cultraine*) Prior 2. dus, Scripsit, *Opus Chronicale*, quod inscripsit,

Textura temporum, & Abbati Meritanæ dedicavit, vt habetur in Indice Cyprensi, vixit anno 1300, vt vult Demsterus, aut (vt alij probabilius, 1150) vid. Manriquez tom. 2. Annal. ad annum 1151. cap. 12. n. 9.

Henricus à *Leodio*, Prior Hemmenrodensis, circa annum 1438. *quadam scripsisse perhibetur* à Nicolao Hesio, in manipulo Hemmenrodensi tit. 12. quæ tamen ipse non specificat.

Henricus *Clarevallisensis* Abbas septimus, & postmodum S. R. E. Cardinalis, Episcopus Albanus, vir fuit genere quidem nobilis, sed virtutibus & doctrinâ multo nobilior, hic dum adhuc *Clarevallis* esset Abbas ab Alexandro 3. Pontifice, cum alijs aliquot, eruditione clarissimis, contra Albigenes missus fuit, præcipuo prædicandi onere ipsi iniuncto, quod munus cum eximio fructu implevit, vt videre est apud Manriquez, tom. 3. Annal. ad annum 1178. & sequentes, producta *Declaratione historica ab ipso met. Henrico conscripta ad Vniuersos Christi-fideles, de rebus a se & socijs suis gestis, tempore legationis huius*

contra Albigenes, Quam declarationem etiam Annalibus suis inseruit Baronius, tom. 12. ad ann. 1178. Porro Henricus postea creatus Cardinalis, prælatissimas obiuit Legationes, rebus summi momenti semper adhibitus fuit, non solum ab Alexandro 3. verum etiam à Lucio 3. Gregorio 8. & Clemente 3. Romanis Pontificibus donec tandem circa annum 1189, in Flandriam directus, pacè composita inter Comitem Flandriæ & Ecclesiam Atrebatensem, ibidem, sancto fine quieuit in Dômino, unde corpus translatum *Claram vallem*, à Lingonensi Episcopo collocatum fuit, inter Sanctos Malachiam, & Bernardum, vitam ipsius sparsim locis suis refert Manriquez supra. Nomenclator Cardinalium Scriptorum, vt etiam Ciaconius, illum cæteris Scriptoribus ad censent, propter *Conciones quas habuisse dicunt, coram diuersis Pontificibus, Et epistolam relatum à Baronia, quæ est illa declaratio, de quâ supra.*

Sed & Ignatius Firminus (referent Manrique, anno 1189. cap. 1. n. 10) illum Scriptoribus nostris adnumerans, *plura producit opuscula*, quæ si extarent, inter opera aliorum Ecclesiæ Patrum, cum magnâ utilitate Legentium circumferentur. Quænam tamen illa opuscula sint, Manriquez non exprimit.

Henricus *Moricottus*, natione Pifanus ex S. R. E. Subdiacono, Monachus *Clarevallis*, ac Sancti Bernardi discipulus. Hinc Abbas 3. monasterij Sanctorum Vincentij & Anastasij ad 3. Fontes, extra urbem; ac tandem anno 1150. ab Eugenio III. Pontifice, creatus Cardinalis, tituli Sanctorum Nerei & Achillæi, quædam etiam scripsisse fertur, ex quibus extat *Insignis epistola ad Radeuicum*. Ad hunc legantur etiam Sancti Bernardi, & Arnulphi Lexouiensis epistolæ. Obiit anno 1179. Vide Nomenclatorem Cardinalium Scriptorum. Huius etiam meminit Longelinus in Purpurâ Sancti Bernardi, & Nomenclator

menclator, inter Cardinales incertæ creationis, sub Eugenio 3. Pontifice.

Henricus, Rhemensis Archiepiscopus, Ludouici Crassi Francorum Regis filius, frater autem Ludouici 7. sub sanctissimo Patre Bernardo, anno 1149. in Clavalle monasticum indutus habitum, huiusmodi mox virtutum culmen conscendit, vt sequenti anno, paucis a professione mensibus, vnanimi calculo Episcoporum prouincie Rhemensis, ad Beluacensem Cathedralē electus fuerit. Cui electioni cum obstinatus assensum negaret, auctoritate Petri venerabilis Cluniacensis Abbatis, & Sanctissimi Patris sui Bernardi compulsus fuit humeros oneri submittere, dignitatemque acceptare: qua per annos 10. tam laudabiliter functus est, vt anno 1161. ad Rhemenis Ecclesie Archiepiscopale solum sublimari meruerit.

Scripti Epistolæ plurimas, doctrinæ ac pietatis lætissimos indices, quarum suas exhibet Reuerendissimus Manriquez, Annalium suorum tomo 2. Priorem quidem, quam anno 1149. ad huc nouitius, scripsit Bernardo tunc absenti, in fauorem Ioannis Episcopi Alicensis. Posteriorem, querelis plenam, ad Petrum Venerabilem, deplorando electionem suam ad Episcopatum. Obijt anno 1179. sanctitatis famâ clarus, & ob id Menologio Cisterciensi adscriptus 26. Maij.

Henricus, alueriensis cœnobij Religiosus, Anglus, Ordinis Cisterciensis, in Huntinglonensi Comitatu natus, & ibidem ab ipsius teneris vnguiculis, sub optima disciplina educatus, partim in suo monasterio, partim a Florentiano Hybernorum Episcopo, & a Gilberto de Luda, Cisterciensium monachorum Abbate, bonas litteras, optimaque benè viuendi præcepta didicit. Ipse etiam tam edoctus, alios docere solebat, timorem domini initium esse sapientiæ. Et quia videbat homines plerumque magis timore pœnæ, quam virtutis amore a vitijs deterri, po-

pulo itidem inculcare solebat, nihil inquinatum intrare posse in regnum cœlorum, atque ad eò omni peccato debitâ esse suam pœnam & prius secundum diuinam iustitiam, satisfaciendum pro delictis, vel in hoc sæculo benè faciendo, vel in purgando, patiendo supplicia, quam cuiquam, qui aliquando peccati macula contraxit, pateat aditus in æternum cœlestis beatitudinis refrigerium. Vnde & scripsit, ad Henricum Abbatem de Sarris, De Purgatorio Sancti Patricij lib. vnum, incip. Patri suo in Christo, &c.

Prologum huius libri iniegit, & operis fragmenta plura, hoc nostro sæculo vulgavit Thomas Mellinghamus Hybernus, in suo Flo- tilegio. Scripsit &

De pœnis Purgatorij, librum vnum. Inc. Iussisti Pater Venerande, &c.

Vide Ioannem Pitæam de illustribus scriptoribus Britannicæ.

Visiones, insuper Oeni militis, seu Ludouici Enij, primus omnium scripto mandauit, vt prodit Manriquez ad annum 1154. cap. 5. De alijs ipsius scriptis, nihil reperitur. Claruit (secundum Pitæam) anno gratiæ 1140. Stephano cum Mathilde de summa rerum in Anglia hostiliter contendente. Manriquez tamen ad annum 1147. tunc solum fundatum censet Salteriense monasterium; adeoque Henricum claruisse postea. Eius tempore vixit in Hybernia Tundalus Carthusianus, cuius etiam referuntur mirabiles visiones. Iacobus Waræus, lib. 2. de Scriptoribus Hybernicæ, ad finem, c. 1. scribit, Gilbertum, monachum de Judâ, scriptis mandasse visiones Oeni militis, circa an. 1152.

Henricus Sancti Egidij, patria Bruxellensis, Belga, Abbas monasterij Riddaghufani vulgò Rittershausen in Germania, anno 1170. creatus, vir ad miraculum doctus, vt de eo loquitur Author chronici Riddaghufani, plurima scripsit, quorum Arnoldus Lubecensis, Helmoldi

Helmodi Continuator, lib. 11. cap. 18. & Crantz-
zius lib. 7. cap. 11. Metropoleos, meminere. Va-
lerius Andreas in bibliotheca Belgica.

Henricus Stronpius, vel (vt alij) *Trompau*, reli-
giosus Loci Sancti Bernardi ad Scaldim iuxta
Antuerpiam, & ibidem quondam Prior, S.
Theol. Licentiatus, scripsit stylo nitido, & do-
cto, *Chronicon amplum sui monasterij vsque ad an-
num 1552.* Ex quo multa ad Brabantiae histori-
am spectantia, hauserunt Mfræus, Henriquez,
& alij. Chronicon hoc postea continuauit, D.
Petrus van Essen, de quo infra.

Relatio Reuerendi admodum Domini Ju-
doci Gillis, S. Theol. Licentiati, & Prioris eius-
dem loci, anno 1647.

Henricus Abbas de Vallibus in Ornesio, ord. Ci-
sterc. in dicecesi Tullensi, reliquit à se composi-
ta, duo volumina Sermonum, quorum primum
continet Sermones de Aduentu, & Quadragesima;
Posterius, de Dominicis & Festiuitatibus totius anni.
Seruantur in Morimundo. Series librorum M.
S. eiusdem cenobij, anno 1648. ad me missa.

Henricus Veteris montis Abbas, scripto reliquit
insignem Libellum (breui, vti, speco, publican-
dum) cui titulum praefixit: *Super cor: propter pi-
um* (vt ait Author) nomen Dñi Nostri Iesu Chri-
sti, quod debet religiosus ponere super cor, vt
conferat ei gaudium & solamen. Tractat hic
Libellus (scu vt ipse vocat, *Compilatio hanc*)
de nomine, & amore Iesu. Relatio Reuerendissimi
& Eximij Domini Abbatis de Veteri monte,
in litteris ad me scriptis 18. Octobris 1648.

Suspicio autem, hunc Henricum fuisse Ab-
batem eius nominis 3. qui obiit an. 1517. Quem
specialiter in monumentis Veteris montis, legi
fuisse vitum religione & doctrina clarissimum,
& studijs non minus addictum; qui etiam va-
rios libros praeclarae suae Bibliothecae compa-
rauit. Licet similia etiam legam de Henrico 1.
qui obiit anno 1303. Caeterum, seruat in hic li-

bellus adhuc M.S. in Veteri monte, praelo sane
dignissimus.

Heribertus seu, *Herbertus*, ex monacho Clara-
uallensi Abbas de Moris, in Campaniâ, anno
1178. adhuc in Claraualle degens, scribere ce-
pit, *Librum aliquem miraculorum, quem postea ad
iustam satis magnitudinem perduxit*, teste Gosui-
no Clarauallensi qui de eodem ita scribit: *Her-
bertus, qui aliquando Capellanus Domini
Henrici exstitit Abbatis, magnum satis diuersarum
visionum, & miraculorum edidit volumen. Qui po-
stea Dei prouidentia, fuit Sardiniae Archiepis-
copus &c.* Henriquez in Apparatu ad Menolo-
gium, cap. 3. & longelinus in Purpurâ Sancti
Bernardi, inter Archiepiscopos Italiae. Hic idē
scripsit quoque insignem narrationem alteram,
*de libro miraculorum S. Bernardi per miralulum ser-
uato.* Quam narrationem edidit Iacobus Mer-
lonus, introductione in opera Sancti Bernardi,
libro 6. Vide etiam Manriquez. tomo 2. Annal.
ad ann. 1153. cap. 11.

Herkenroda, cenobium est Sanctimonialium
ordinis Cisterciensis, in ditione Leodiensi
ac Comitatu Lossensi, versus Brabantiam. Hu-
ius loci confessorij religiosi *Alnenses*, scripserunt, &
succesive continuauerunt, *historiam & miracula Sacra-
menti miraculosi, quod ibidem asseruatur.* De hoc
Sacramento miraculoso vide Arnoldum de
Rayse, in Auctario ad Molanum, 25. Iulij, &
Henriquez in Menologio ad eundem diem;
vbi verè mirabilia de eodem narrat, quae se ha-
buille restatur ex monasterij Herkenrodenus
archiuis, ac etiam testibus oculatis.

Hermanus de Petra, Ord. Cisterc. scripsit *Ser-
mones plurimos*, qui manuscripti asservantur in
monasterio Hatoniensi, ordinis Sancti Bene-
dicti, in Hannonia. Anr. Sanderus tom. 1. Bi-
bliothecae Belgicae manuscriptae.

Hermannus, Veteris Campi in Dicecesi Colo-
niensi monachus, patria Westphalus, vir om-
nimoda

nimodâ eruditione tam celebris, vt Guilielmus Eusegremius, libro de scriptoribus orthodoxis, illum nominet, Eruditione & eloquentia clarum, Oratorem perfectissimum Iuriconsultum celeberrimum, nec vlli Theologorum secundum. Scripsit pro defensione Concilij Basiliensis, aliquot præclara opuscula; nimirum,

De vocibus diffinitiuis in Concilio generali, lib. 1. cuius initium est; *Tam iteratis vocibus &c.*

De potestate Papæ, & Concilij, librum vnum, qui sic incipit: Beatus, Athanasius, &c.

De schismate, lib. 1. Et

De neutralitate, lib. 1. Atque multa alia, vt testantur plures Authores, quorum tamen titulos non reperio. Clarui anno 1440. Vide Trithemium de scriptoribus, Eusegremium, Iacobum Philippum Bergomensem, in supplemento suo, lib. 15. & bibliothecam Pontificiam Ludouici Iacob à S. Carolo, Philippus autem Seguinus, in bibliotheca sua Cisterciana M. S. huius mentionem quoque faciens, vocat illum monachum Campi Beatæ Mariæ, Diœcesis Monasteriensis, alij tamen scriptores communiter illum scribunt religiosum Veteris Campi.

Hermannus Waldsassenis monasterij, in Germania, Abbas 7. vir angelicæ puritatis, adeoque scriptis Angelicis spiritibus familiaris, quibus deuotissimus erat.

Scripsit (teste Waldsasseni chronico) librum de excellentia & cultu angelorum. Qui tamen liber hæctenus lucem non vidit. Hunc Hermannum etiam, ratione huius libri, inter scriptores orthodoxos, & testes veritatis, recenset Eusegremius. Obijt anno 1222. in Cistercio, vbi sepultus iacet antè altare S. S. Trinitatis, in claustro Ecclesiæ. Vide Bruschiu, & alios apud Henricum in Menologio 29. Septembris, quo die illum Sanctis ordinis nostri adscripsit.

Hieronymus à S. Catharinâ, Religiosus con-

gregationis Fuliensium, vir doctissimus, in omnibus scientijs, *Opus elaborauit elegantissimum in Oseam Prophetam, quod tamen morte præueniens vulgare non potuit. Relatio PP. Fuliensium ex vrbe missa 1651.*

Hieronymus Lamas, in Sancti Clementis oppido, in Hispania natus; vir æterna laudis memoria dignissimus, & omnium retro seculorum illustrissimis viris iure meritissimo adnumerandus; qui præter eximiam, exquisitamque & reconditam eruditionem, summumque ingenium & iudicium, quibus præditus erat, vitæ quoque fuit integritate singulari, candore animi atque sinceritate admirabilis, paupertatis amans, obedientiæ tenax, ambitionis, omnisque fastus contemptor egregius; adeo vt in illo, virtus cum doctrina, obedientia cum ingenio, pietas cum sapientia, certasse videantur. Iuuenis religioni nostræ se addidit in Caracetenſi conuobio; vnde (votis Deo nuncupatis) ad ordinis collegia litteris imbuendus transmissus, omnibus admirationi & venerationi fuit, ob illustrata naturæ & gratiæ ornamenta quibus eum singulariter præditum experiebantur. Decursus felicissimè studiorum spatijs, varijs religionis obsequijs & officijs applicatus, summam vbiq; laudem reportauit. Madriti longo tempore concionatoriam moderatus cathedram, mira sermonis efficacia vitia coarctabat, virtutesque commendabat, idque tanta venustate, & facundia, vt nunquam fatigaret Auditores. Hinc maximus ad illum applaudentium populorum concursus, donec quandoque acris sui temporis corruptelam quandam perstringendo, grauem in se procellam coniecit; quam tamen tantâ animi constantia sustinuit, vt nihil maledicorum susurrus morus, mito virtutum omnium documento probaret, se veri rectique amantissimum, & malis omnibus esse superio-

rem

rem. Quo factum fuit, ut tempestate se-
datâ, illustrius multò, non solum sapientiæ
ac prudentiæ, verum etiam sanctitatis nomen
apud omnes obtinuerit; qui deinceps, grauissi-
mas quasque difficultates ad eum deferentes,
tanquam ab oraculo responsa petebant. Inter
quæ sapientiæ decora, tantâ erat modestiâ & a-
nimi submissione, ut ea quæ poterat ope oc-
cultaret. Nunquam autem clarius virtutû eius
splendor emicuit, quam cum monasterij sui
Carracerensis regimini admotus, Abbas saluta-
tus fuit; tunc namque frequentius apparuerunt
excelsus & infractus eius animus, grauissimis
infirmis & molestijs imperitus, humilis
morum grauitas, & modesta seueritas; profun-
da humilitas, & sui ipsius contemptus; ac deni-
que in Deum pietas, eiusque diuinas laudes fer-
uentissimus animi zelus, caelesti quoque prodi-
gio comprobatus: in tantum, ut (referente Hen-
riquez in Phœnice) quandoque visus sit mona-
chorum choro assistere, diuinasque laudes cum
ijs alacriter decantare, dum tamen interim ea-
dem hora, graui infirmitate correptus, lecto
decumberet. De quo prodigio postea conuen-
tus, subridens, humiliter respondit: Spiritu in
choro fui, à quo actum est, quod corpori nega-
tum fuit.

Edidit *Methodum curationis Animarum*, librum
sanè vtilissimum, excusum primò Madriti, in
40. anno 1599. recusum deindè Moguntiaë,
Gratij, & alibi sæpius; de quo etiam Posselinus
in Apparatu sacro.

Scrisit & *Dialogorum libros duos*, variâ & mul-
tiplici eruditione repletos; quorum tamen edi-
tionem, mors nimium intempestiue superue-
niens, impediuit. Assuetantur interim studiosè
Carraceri. Obijt Author pijssimè, anno Do-
mini 1610.

Hieronymus Sanz, siue Sanches, Religiosus, &
postea Abbas monasterij de Benefezano, alias

Bonifaza, in Regno Valentiaë, & Diocesi Tot-
tosæ; vir fuit insigni animi demissione, con-
temptuque sui ac rerum caducarum omnium;
adeò ut cum esset Abbas perpetuus, multis pre-
cibus & exhortationibus, religiosos suos indu-
xerit, ut dignitas Abbatialis hæcenus in eodem
monasterio perpetua, imposterum fieret trien-
nalis. Cuius confirmationem simul ac à Sum-
mo Pontifice obtinuit, statim dignitate se abdi-
carit, reliquumque vitæ in omni humilitate &
modestia traduxerit, historiarum præsertim
Lectioni & descriptioni vacans.

Scrisit *Vitam Ioannis Aragonum Regis*. Item
Genealogiam Regum Aragonia, per modum Arboris,
Regulam etiam Sancti Patris nostri Benedicti, ut
Latina Hispanam fecit.

Henriquez in Phœnice.

Hieronymus Socherus, natione Gallus; patria
Aruernus, ab adolescentia in Montis Petrosi,
Claromontensis diocesis cœnobio monachus
factus, indeque Parisios studiorum causâ mis-
sus, tantos ibidem in philosophicis & theologi-
cis studijs progressus fecit ut inter celeberrimos
Doctores Sorbonicos Lauream quoque Do-
ctoralem promeruerit. Doctrina eminentiam,
iudicij maturitas & vitæ sanctitas ornatunt.
Quibus titulis Henrico II. & Carolo IX. Fran-
corum Regibus, alijsque Principibus & Mag-
natibus eximie charus exstitit. Claræ vallis ele-
ctus Abbas, à Pio IV. Pontifice ad Tridentinum
Concilium euocatus fuit, vbi sententias doctri-
næ & prudentiæ plenissimas dixit, ut legentibus
clare exhibet epistola Sancti Caroli Cardinalis
Borromæi, quam ad longum refert Gaspar Lon-
gelinus in Porpura S. Bernardi. E Concilio ad
suos in Galliam reuersus, mortuo Cisterciensi
Abbate, eidem substitutus fuit.

Sed modica hic ei requies; qui anno 1568. à
Pio V. (quantumuis renitens) Presbyter Cardi-
nalis, titulo S. Matthæi in Merulana ordinatus,
Roman

Romam (in virtute salutaris obedientiæ) ab eodem Pontifice euocatur per expressas litteras, quas etiam ex historia Iacobi Græci, ob longelinus supra. Romæ, ob singularem gloriæ contemptum, vitæ moderationem, aliaq; sanctitatis indicia, omnibus admirationi fuit intantum, vt Thomas Bozius in opere suo de signis Ecclesiæ, eum adnumerauerit Patribus vitæ sanctis, quorum sanctitas aetate nostra multis operibus comprobata est. Scripta reliquit plurima, præsertim, *Contra uersas contra nostri temporis hereses*, &c. quæ omnia in Claravalle asseruantur. M. S. Titulos ego obtinere non potui. Compendium vitæ huius Hieronymi publicauit Parisijs anno 162. Ant. de Costa, lib. 2. historiæ catholicæ. Obijt autem Romæ anno 1571. x. Nouembris, cuius Cor Claramvallem delatum fuit, reliquum verò corpus sepulturæ traditum in monasterio S. Crucis in Hierusalem, quod est ordinis nostri cœnobium, in Vibe. Cui anonymus quidam sequens posuit epitaphium:

*Cur voluit Prasul, Roma sua viscera condire?
An quia visceribus condita Roma suis?
Cur voluit magnum Gallis Cor vr esset in oris?
An quoniam cordi Gallia magna fuit?
Cur voluit Roma sepeliri marmore corpus?
An ne in delictis quod sibi Roma foret?
Fallor, habet Cor Gallia magna, quod excors
Audito Patris funere facta fuit.
Viscera Roma tenet, tam sacro Prasule rapto
Quod sua visa sibi viscera Roma rapi.
Corpus Roma tenet, quod propria corpora sensis
In partes sese dissociare suas.
Gallus, Romanus, Socheri viscera, cor quoque,
Sensere auferri, restituique sibi.*

Vide Iongelinum supra; & Nicolaum Baccetium libro vltimo suæ elegantis historiæ Septimianæ, vbi per occasionem in huius Cardina-

lis laudes & virtutes excurrens, præclara sanè narrat, de laboribus quos in Concilio Tridentino sustinuerit, de sententijs quas ibidem dixerit, ac denique de operibus ab eodem scriptis. Sed & Philippus Seguinus in tua Bibliotheca sæpe citata, de hoc viro agens, asserit illum inter alia, etiam scripsisse, *Insignem librum reformationis ordinis Cisterciensis, qui communiter vocatur Hieronymianus*. Item: *Epistolarum doct. Samarum librum vnum*. Et reuerà, quod pro recusatione Cardinalatus instanter scripserit Pio V Pontifici, declarat ipse Pontifex in litteris suis supra citatis, quibus illum Romam accersit; quas, vt potè raras, & non parum ad viri commendationem spectantes, vium fuit hic pariter subiungere:

Dilecto filio nostro, Hieronymo, Abbati Claravallis, S. R. E. Cardinali, Pius Papa V.

Dilecte fili, Salutem & Apostolicam benedictionem. Acceptis litteris tuis, & cognitis rationibus quas attulisti, cur tibi commodius existimes manere in ordine tuo, quam suscipere munus, ad quod vos superioribus diebus, de consensu Fratrum nostrorum promouimus; modestiam quidem, & probitatem tuam agnouimus, sed excusationem non esse accipiendam duximus. Nam quod existimas promotionem hanc tibi impedimento fore ad agendam curam monachorum regimini tuo commissorum & monasteria quæ abs te visitari (vt à Claravallensi Abbate debent) visitanda; ea res sese aliter habitura est, quam censēs. Cardinalatus enim dignitas, ad iumento potius erit ad officium illius maiore cum autoritate præstandum, & ea quæ monasteriorum necessitas exposcit, agenda. De ijs vero, quæ in eo esse debeant, qui ad hoc munus sumatur, quæ tibi deesse scribis laudamus quidem tuam istam humilitatem, sed non est tuum de te, quam si se o muneris idoneus iudicare. Nostro acquiescere iudicio debes, &

T. 3:

cogita-

cogitare, per ministerium nostrum, te à Deo vocatum fuisse; quandoquidem te nec opinante, in curarum & sollicitudinis nostræ partem, non nisi diligenti deliberatione assumpsimus, ad seruiendum nobiscum Dei honori, & sanctam Dei Ecclesiam, tam graui, & turbulento tempore, regendam, qui potens est, & ea quæ tibi dedit, dona augere, & quæ in te forsân desiderari possunt, addere; pro cuius obsequio & honore, nullos debes nec animi nec corporis labores subterfugere: sed eius uocatione confisus, ipsius gratiæ, & auxilio humiliter obedire. Debes verò, & charitatis officium postular, vicem nostram dolere qui hæc ætate onus multò grauius sustinemus, ad quod ferendum, tuâ, & tui similium opera indigemus. Accepto igitur, quod ad te misimus, huius honoris insigni, omni excusatione omitta, constitutis prius ordinis tui istic rebus, ad urbem quam breuissimo tempore te conferas; quod ut facias, in virtute sanctæ obedientiæ tibi mandamus. Datum Romæ apud Sanctum Petrum, sub annulo Piscatoris, die octauâ mensis Maij, anno 1568.

Signat. Ant. Lommelinus.

Hieronymus Treuisanus, illustri in Italiâ Treuisanâ familiâ natus, religiosus & Abbas monasterij Sancti Thomæ in vrbe Torcellanâ, ditioris Venetorum, ac postea Cremonensis Episcopus. Philosophus & iurista fuisse perhibetur scriptis suis claris, per vniuersam præfertim Italianam; quorum tamen titulos nondum assecutus sum.

Longelinus in origimbis monasteriorum ordinis.

Hilarion de Rancate, natione Italus, & congregationis Sancti Bernardi, Lombardiæ & Thufciæ, alumnus; vir nunquam satis laudandus, & æternâ memoriâ dignissimus, cuius paucissimos pares tulit sacer ordo noster per Italianam: Do-

ctrinâ prudentiâ, religiosâ conuersatione, gubernandi peritiâ plurimum spectabilis, in consilijs suis ad miraculum prudens, linguarum notitia clarissimus; vtpote etiam Hebraicè, Syriacè, & Arabicè doctissimus. Quorum omnium intuitu, iam per 26. annos, duobus summis Pontificibus à secretissimis fuit consilijs. De quo (litteris suis ad me datis ex Vrbe Româ 12. Octobris anni 1647.) ita scribit doctissimus Carolus Emmanuel Maldura, S. Theol. Professor in illustrissimo cœnobio S. Crucis in Hierusalem: *Reuerendissimus Dominus Abbas noster Hilarion, typographis aut non fuit hætenus, aut vacare non potuit, cum tamen plurimum eos exercere possit, si aduersaria sua in ordinem redigere velit, aut potius valeret; ut enim à 25. annis citra, à duobus summis Pontificibus in magnis quibuscumque negotijs, & congregationibus adhibitus fuit, vix vredi potest, quæ responsa, quot tractatus omnifariæ eruditionis, in theologia siue expositiua, siue morali, siue denique scholastica, scripserit; nec desunt, quæ ad historiam, quæ ad Concilia, quæ ad Canones spectant; sed assiduis negotijs, & studijs vix superest tempus ad ea relegenda.* Eius cum laude meminit Cornelius à lapide in Ecclesiasticum, Prologomenon cap. 3. Vbi ab eodem Reuerendissimo versionem ex Syriaco accepisse se ait; est enim Reuerendissimus Pater, inter cetera Hebraicè, Syriacè, & Arabicè doctissimus. Meminit eiusdem Theodorus Forestus, in suis commentarijs & disputationibus de Trinitate, disp. 1. cap. 3. vbi citat eruditissimum tractatum de Trisagio, ab eodem Reuerendissimo conscriptum à 25. annis; hætenus Maldura. Poerò viuunt adhuc Venerabilis Hilarion, hodièque dum hæc scribo, anno 1648. Abbatiam Sanctæ Crucis in Hierusalem, Romæ moderatur, æstque vniuersalis Inquisitionis Romæ Consultor.

Hilarion Tadinus, Mediolanensis, congregationis Lombardiæ religiosus, tam sæcularibus quam diuinis litteris ornatissimus, nec non & vitæ sanctimoniam clarus;

Septem

Septem Psalmos penitentiales, carmine hexametro paraphrasticos, doctissime exposuit. Quod opus asseruatur in bibliothecâ collegij Sanctæ Crucis in Hierosalemy, Romæ. Authorem hunc viris illustribus ordinis nostri Cisterciensis etiam annumerat Romæ Rufca. Series scriptorum Italiae, ex vrbe ad me missâ 1647.

S. Hildegardis Abbatissa Montis Sancti Ruperti, alias Roberti iuxta Bingam, Diœcesis Moguntina, variis scriptis illustribus (quarerecenset Trithemius) non fuit Cisterciensis (quidquid dicant Henriquez in Menologio, Montalbus in chronico suo, & alij) sed Benedictina nigri habitus, vt mihi certò constat, ex diligenti inquisitione, quam alias hæc de re habui, dum in tractu illo Ebricaci degerem, montemque S. Roberti subinde visitarem. Suspicor, autem, citatos Montalbum & Henriquez, errorem suum hæuisse ex cap. 68. vita B. Iuliane Cornelienfis vbi legitur, Iulianam exultantem à monasterio suo, deflectisse ad montem Sancti Roberti, monasterium monialium ordinis Cisterciensis. Verum, hoc monasterium diuersum est à priore, vtpotè situm in diœcesi, & haud longe à ciuitate Leodiensi, prout etiam in vita memorata refertur; prius vero, in diœcesi Moguntina, vt dictum est.

S. Hildegundis Virgo, quæ sexum mentita habitum ordinis nostri assumpsit in Sconaugiâ Cisterciensi, viroorum cœnobio in Palatinatu electorali, in quo ad finem vitæ suæ sanctissimè perseverauit. Cum autem esset literatarum scientiâ haud vulgariter instructa, scripsit carmine non inuenusto, Libellum insignem, de vita ac prerogatiuis Sancti Ioannis Baptista, ac gaudio parentum ipsius: referente Casario Heisterbacensi, Lib. 8. memorabilem sui temporis, cap. 50. Vbi hæc de Beatâ hæc Virgine scribit: *Præcursorem Domini plus omnibus Sanctis dilexit; nō sufficiebat ei de illo cogitare, illum obsequijs & orationibus honorare, alijs illius prerogatiuas prædicare; quin etiam ad perpetuandam eius memoriam, versificaretur de eius annuntiatione, natiuitate, & gaudio parentum: Litterata f-*

quidem erat, & idè versibus prosequi studuit, quidquid de illius sanctitate legerat, &c. Vide Manriquez in Menologio 5. Augusti. Vitam huius Virginis publicauit Angelus Manriquez, tomò 3. Annalium Cisterciensium, partim ad annum 1186, cap. 7. ubi etiam, numero 12. recenset scripta huius Virginis. Publicauerat etiam antea hanc vitam Mathæus Raderus, Soc. Iesu, in suo Vitidario. Porro, conscripta fuit dicta vita primitus, à Monacho Schonaugiensi, vt infra dicemus, verbo, Sconaugia.

Honorius, Monachus celeberrimi Cœnobij de Cupro, in Scotiâ, & postea Brechinensi Episcopo Vicarius, vt in Scoti Chronico habetur. Vit suo sæculo litteratissimus. Scripsit:

Lingarum Orientalium Synopsis, lib. 1.
De lingua Hebraica, lib. 1.
Dictionarium Hebraicum, lib. 1.
Paraphrasim in uniuersum testamentum vetus, cum Repertorio libb. nouem.

Chronicon Rabbi Salomon, siue, Commentarium de rebus Romanorum, Hebraicè conscriptum, Latinitate donauit.

Florebat, anno 1452. Demsterus, n. 679.
Hubertus Rudolphus (vulgo Raul) Adomarenfis, Abbas dignissimus monasterij de Claro marisco, siue, Claræ paludis, in limitibus Flandriæ & Artesiæ, olim Morinenfis, nunc verò Audomarenfis Diœcesis, Edidit doctum Panegiricum, de rebus ab Alexandro Farnesio Parmensi Principe in Belgio gestis: impressum Duaci apud Bogardum, & postea iterum Coloniae, anno 1598. apud Mylium. Obijt anno 1594. Hunc illustribus Flandriæ scriptoribus etiam adnumerant Ant. Sanderus, & Valerius Andreas in Bibliothecâ Belgica.

Hugo, ex monacho Claræ vallis (testibus Ignatio Firmino, & Angelo Manriquez). monasterij Trium Fontium in diœcesi Cadhalauenfi Abbas secundus, ac postea anno 1150, ab Eugenio

genio 3. creatus S.R.E. Cardinalis, Episcopus Ostiensis, ad quem extant plures D. Bernardi Epistolæ, vt 274, 277, 290, 296, 306, 307. *Descripsit felicem obitum dicti Pontificis Eugenij 3. ad Gossuinum Cisterciensem, & Bernardum Claravallensem Abbates.* Extat in historia Sancti Anastasij Trium fontium, quam anno 1640. publicauit Iongelinus in notitiâ Abbatum &c. itemque in Purpurâ Sancti Bernardi. Vid. etiam Vghellum, *Italia sacra* tom. 1. de Episcopis Ostiensibus. fol. 8.

De hoc Hugone, eiusque opusculo memorato, agit etiam Ludouicus Iacobâ Sancto Carolo Carmelita, in Bibliotheca sua Pontificia, lib. 2. Philippus quoque Seguinus in Bibliotheca sua Cisterciana, vocat illum ingenio felicem, doctrinâ magnum, & tam in Aristotelica, quam in Christiana philosophia multum exercitatum; scripsisse autem *Epistolas plures ad diuersos, ex quibus extat vna insignis (in vita S. Bernardi Gallice conscripta) consolatoria, ad ipsum sanctum Patrem Bernardum, tam periculose infirmum & morbi vicinum, in qua rogat eum infirmitatis huius molestias a quo, animo perferre, & valetudini consulere, &c.*

Obijt Hugo anno 1158. in monasterio nostro Dunensi, reperitur liber miraculorum S. Eugenij, à quodam illi conuuo conscriptus; sed; an ab hoc Hugone, incertum.

Ceterum, non possum hic silentio præterire, controuersiam celebrem quam inter varios scriptores reperio, de Abbatiâ, ex qua desumptus fuerit Hugo noster ad Cardinalatum; nam Ciacconius, de vitis Pontificum, in Eugenio III. expresse asserit Hugonem antea fuisse Abbatem Trium Fontium, iuxta Romam; quam sententiam etiam amplexi fuerunt Arnoldus de Wion, Lib. 1. cap. 44. Henriquez in Menologio, 1. Decembris & Ferdinandus Vghellus, in Tabulis, lib. 6. cap. 3. Ignatius verò

Firminus Fiteriensis, in notis ad Exordium, & post illum etiam Mantiquez, tomo 2. Annalium Cisterc. ad annum 1150. cap. 4. n. 6. & 7. omnino contendunt, illum fuisse Abbatem Trium Fontium in diœcesi Cathalaunensi, non verò Trium Fontium iuxta Romam. Quam opinionem etiam Mantiquez diuersis rationibus satis plausibilibus confirmat. Nihilominus, Iongelinus vtramque hanc reiiciens sententiam, tertiam amplectitur in Purpura sancti Bernardi, asserens Hugonem non fuisse Abbatem, sed monachum Trium Fontium iuxta Romam. Et quidem, quod hic non fuerit Abbas probat ex serie Abbatum illius cœnobij, sibi ex eodem transmisa, in qua nulla fit mentio alicuius Hugonis. Similiter, quod etiam non fuerit Abbas 2. Trium Fontium Cathalaunensis diœcesis, iam antea satis ostenderat in notitiâ suâ, dum 2. huius cœnobij Abbatem, vocatum fuisse asserit (non Hugonem) sed Guidonem. Quidquid sit de hac controuersia, quam Annalibus, & Chronographis nostris discutendam relinquo; quod ad institutum nostrum spectat, in hoc omnes conveniunt, Hugonem nostrum fuisse professione monachum Cisterciensem, & S. Bernardi discipulum, & postea ad Cardinalatum prouectum, scripsisse opuscula hæc superior recensita, quorum intuitu potuit & huic quoque bibliotheca adscribi, præsertim postquam iam antea diuersi alii Authores illum illustribus Scriptoribus adnumerarunt.

Hugo Kirkestallensis, Kirkestallensem vocat Lelandus; Pitæus, Kirkestedum) ordinis nostri in Angliâ monachus, vir pius & doctus, ordinisque sui amator & zelator eximius, familiarem habuit Serlonem, quendam Eboracensem monachum Benedictinum; doctum & grandævum, ordinique nostro addictissimum, à quo plurima hausit de gestis monachorum ordinis eiusdem per uniuersam Angliam, quæ scri-

mandauit, & in diuersos libros redegit: quos se vidisse testatur Lelandus, apud Ripondanum in Northumbriâ. Extant adhuc ex ijs libri duo, dedicati Ioanni Fontanensis cœnobij Abbati, *De origine & progressu Fontanensis cœnobij*. Et, *Historia rerum à monachis Cisterciensibus in Anglia gestarum*. Claruit anno redemptionis humanæ 1220, dum cerum in Anglia potiretur Henricus III. Vide Authores citatos, Lelandum, & Pitæum, Huius Authoris, non sine insigni encomio, meminit Andreas Theuer, in opere suo de Viris Illustribus, lib. 3. pag. 146.

Hugo, cognomento, *Matisconensis*, Sancti Bernardi conlanguineus, & ab ipso, ac cum ipso ad religionem conuersus, interuentu miraculi, mox antè ipsum electus in Abbatem primum & fundatorem cœnobij Pontigniacensis, anno 1114. Exemptionem Abbatum ab Episcopis, primus (vt creditur) prouidè inuenit, aut executus est. Anno 1127. à capitulo generali missus fuit legatus ad Ludouicum Francorum Regem; anno verò sequenti 1128. concilio adstetit Trecenti. Postmodum in Episcopum promotus Antifiodorensis, anno 1148. Concilio interfuit Rhemensis, à quo, nomine vniuersæ Ecclesiæ Gallicanæ, missus fuit legatus ad Eugenium Papam III. Tandem plenus dierum & virtutum, obdormiuit in Domino, anno 1151. 6. Idus Octobris vt (ex Mortilogio Pontigniacensi) refert Manriquez in serie Abbatum Pontigniacensium, ad calcem tomi I. Annalium Cister. sepultusque fuit Pontigniaci iuxta maius altare, ad latus euangelij, vbi eius corpus post quatuor sæcula adhuc integrum fuit repertum, sed ab hæreticis Calvinianis impiè laceratum, & combustum.

Scriptit *Opusculum in signo, de conseruandis Ecclesiæ privilegijs*. Quinimò Reuerendissimus Pontigniacensis Abbas modernus, S. Theol. Doctor, & varia eruditione clarissimus, in serie
Bibliothec. Ord. Cist.

scriptorum Pontigniacensium, quam anno 1648. ad me misit, Probabile sibi videri asserit, illum præ omnibus alijs primis Patribus nostri ordinis, scripsisse, & ea compilasse, quæ de nostro ordine per id tempus habemus. Quia vir erat summæ eruditionis, & maximi ingenij.

Humbertus (alijs, Hymbertus) Pruliaceris cœnobij, in Senonensi diœcesi Abbas, in diuinis scripturis longa exercitatione consummatus, atque in philosophia peripatetica nobiliter doctus, vt testantur præclara opera, quibus nomen suum posteritati in benedictione reliquit, Conscriptit namque,

Diserta commentaria in vniuersam Aristotelis metaphysicam; & in libros de Animâ. Quæ in membranis descripta, adhuc asseruantur in Caroli loco, vt in relatione ad me missa ex Gallijs, scribit doctissimus Claudius Chalemot, eiusdem loci quondam Prior, nunc autem Abbas de Columba. Id quod etiam antea notauerat Seguinus in bibliotheca. Scripsit insuper

Commentaria (succincta, sed solida) in quatuor libros Sententiarum Petri Lombardi: quæ hodiè adhuc reperiuntur in monasterio nostro de Dumis. & etiam Louanij, in Valle Sancti Martini, Villarij, & alibi.

I.

Iacobus de Alta Villa, Patria Rhingoius, Abbas cœnobij Ebirbacensis, diœcesis Moguntinæ, S. Theol. Doctor, & in Parisiensi Academia quondam professor celeberrimus; vir fuit ingenio, ad stuporem, subtilis, & in theologicis ac philosophicis scientijs præclarè eruditus. Scripsit

Commentaria amplissima, & subtilissima in quatuor libros Sententiarum, quæ etiamnum manuscripta in membranis, studiosè asseruantur in bibliotheca monasterij nostri de Dumis. Scripsit & *Librum variarum questionum, & plura alia*. ceste
V Reue-

Reuerendissimo Domino Ioanne Blanckenbergh, Abbate Veteris Montis, S. Theol. Doctore, in relatione M. S. quam superiore anno mihi transfusi: horum tamen titulos inuenire nequii. Floruit autem tempore Caroli IV. & Innocentij VI. Pontificis, anno 1360. obiitque anno 1393. sepulturam consecutus inter Prædecessores suos, in capitulo monasterij sui Ebribacensis, quam ipse sæpius vidi. Vide de hoc Iacobœtiam Guillelmum Eisegreinium, in libro de scriptoribus orthodoxis, vbi eum nominat, *Theologum verè profundissimum, & Rhetorem insignem*. Ioannes Buardus, in indice M. SS. codicum Belgij, vocat hunc Iacobum Barbac, (pro Ebribac. h) de Alia-villa. & Commentaria ipsius extare etiam dicit, in Rubro Claustro, iuxta Bruxellas.

Iacobus Agdy, Monachus Canobij de Capella Theban vulgò *ocel*, in Flandriâ *Tragadias Senecæ doctis illustravit notis*. Quod opus nuidè in membranis descriptum, seruat in Bibliothecâ nostrâ de Dunis. Vixit Author anno 1477.

Iacobus natione & cognomine Anglicus, Ordinis Cisterie monachus, & S. Theol. Doctor fuit Parisiensis, cuius tempore Stephanus Lexingtonus Anglus, Abbas Claravallensis, aduertens Cisterciensibus monachos à Dominicanis & Minoritis vitæque despectui haberi quod vniuersitates non frequentarent, adeoque nec viros solide doctos haberent, collegium pro Claravallensibus in vniuersitate Parisiensi erexit, in Cardneto, in ipsâ scilicet domo Comitum Campaniæ, in quo collegio, omnium primò Iacobus noster Philosophiam, & postea etiam Theologiam docuit. Postò collegium hoc ab Abbate Claravallensi pro suis dumtaxat ædificatum, postmodum à Benedicto Papa 12. vniuerso ordini Cisterciensi commune redditum fuit, vt notat Iacobus de Breui, in suo Theatro antiquitatum Parisiensium.

Scriptit autem Iacobus pauca quidem, sed præclara opera: nimirum.

In Cantua Cantorum. Lib. vnum.

Conciones in Euangelia. Et.

Lectiones scholasticas varias.

Guillelmus Eisegreinius in catalogo scriptorum orthodoxorum, huius viri mentionem faciens, vocat illum, virum doctissimum, nec vlli theologorum secundum.

Vide etiam Pitæum de scriptoribus Britannia.

Claruit circa annum Domini 1270.

Iacobus de Bugnin, patria Laufannensis, primò secularis Sacerdos, & Parochus Sancti Martini de Vallibus, & postmodum Religiosus Ordinis Sancti Bernardi. (teste Antonio du Verdier, in Bibliotheca suâ Gallicâ) Scripsit iythimus Gallicis, insigni opusculum, cuius Epigraphæ est: *Le corge priu du siecle seculier*. In quo, ordine alphabetico recententur sententiæ memorabiles, lecturæque dignissimæ, ex quibus ipse Verdier in Bibliothecâ memoratâ plures producit. Prodiit hoc opusculum anno 1480. Lugduni, typis Petri Marechal.

Iacobus Cobelius, Religiosus Alderspacensis, vir non minus pietate, quam doctrinâ præstans, contemplationis præsertim & quietis deuotè studiosus, *Regulam Benedictinam notis asceticis pulchre dilucidauit*. Scripsitque insuper, *diuersos precum & meditationum libellos*: tantæ pietatis, vt vix vnus sit in toto monasterio religiosus, qui aliquo careat. Obijt à paucis annis. Petrus Exim. D. Caramuel, in epistolâ dedicationiæ partis suæ Theologiae regularis.

Iacobus Desloges (alij *Robertus*) monachus de Longo-villari, in tractu Boloniensi scripsit *Historiam quandam huius temporis*. Item. *Opus prægrande in commendatarios Abbates*. manuscripta ibidem, in longo Villari.

Ex relatione Eximiorum Dominorum Iosephi

sephi Arnolfini, & Claudij Chalemot,
S. Theol. Doctorum Sorbonicorum.

Jacobus Falco Hispanus Valentinus, Eques militiæ Cisterciensis de Montela, nuper Antuerpiæ typis Bellerianis edidit *Insignem commentarium de quadratura circuli.*

Jacobus Furnius, sive Furnerius, ordinis Cisterc. scripsit in *Psalterium.*

Draudius in Bibliotheca vniuersali. Credo tamen hunc esse eundem cum Benedicto Papâ 11, qui ante Papatum hoc vocabatur nomine.

Jacobus Grecus, Syllanus Monachus S. Iohannis de Flore, seu Florensis, Ord. Cisterc. Vir eruditissimus, ac S. Theol. Doctor, Scripsit, edidit que *vitam & Miracula B. Ioh. h. m., Abbatis eiusdem Monasterij.* Item, *Apologi* pro eodem Abbate, *Contentiæ excusam*, quam Francisco Episcopo Mat-suratenfi dedicauit. Reliquit & alia doctrinæ suæ monumenta, quæ adhuc M. SS. asseruantur viuere, anno 1618.

Jacobus Ianuarius, monachus cœnobij Sanctarum Crucium, in Aragoniæ regno; vir ingenij acumine, nec minori doctrinâ præstans, quibus fretus, totum se dedit ad obscura Raymundi Lullij scripta exponenda. Hinc scripsit *Commentaria in metaphysicam ipsius Raymundi.* Opus in signe, quo ingenij sui subtilitatem, & eruditionis profunditatem prodit. Floruit circa annum Domini 1593.

Jacobus Liepins, natione Flander, religiosus cœnobij nostri de Dunis, & Theologus Parisiensis, circa annum 1450. tanta doctrinæ & prudentiæ fama claruit, vt à diuersis Prælati aliisque viris primæ authoritatis, in arduis quibuscunque negotijs, tanquam oraculum aliquod consulere. Scripto reliquit *Insigne volumen concionum, de Tempore* Adrianus Melkagh, in Chronico Dunensi. Obijt 1466.

Jacobus cognomento, Polonus, religiosus Cœnobij de Paradiso, d. cœclis Polnaniensis in Polo-

nia, floruit anno 1456. vir eximia docticia, diuina memoria, atque summa cum sacræ, tum profanæ historiæ cognitione prælitus. Plurima scripsit de diuersis materijs; ex quibus, typis excusum extat insigne opus, quod inticulauit; *Speculum Religiosorum*: de quo ita cecinit Lascrouicius:

Audit a nosse cupis veterum vestigia Patrum,

Felices celsum queis petere polam

Iste viam facilem virtutis ad aethera monstrat,

Contemptis mundi, carnis & illecebris.

Omnibus admiranda sacre monumenta reliquit

Doctrinæ, vt videant dogmata vera Patrum.

Patribus antiquis magni tribuuntur honores,

En par hisce fuit, par decus inde refert.

Doctoratus S. Theol. titulum à Cracouiensi Vniuersitate sibi oblatum, ex humilitate recusauit, quemadmodum etiam & dignitatem Abbatialem in suo monasterio, quam (eo recusante) acceptauit confrater eius, nomine Petrus, S. Theol. Doctor, anno citato 1496. De hoc plura Cromerus de Rebus Polonorum. lib. 8. teste longelino, in notitia Abbatiarum, de monasterijs Poloniæ.

Notandum autem hic specialiter duxi, hunc esse illum Iacobum de Paradiso, quem Theodorus Perreus in bibliotheca Carthusiana confundit cum Iacobo de Clusa, S. Theol. Doctore & professore publico, qui post professionem 40. annorum in ordine nostro, ad Carthusianos transiit, apud quos diuersa conscripsit opuscula, quæ ibidem ipse Perreus recenset; tamen si fateatur, alios scriptores, hos duos inter se distinguere; prout etiam debere ab inuicem distingui, ostendam ex ipsiusmet Perreij verbis, collatis cum ijs quæ iam attulimus ex Cromero, scriptore Iacobi nostri co-terraneo. Perreus itaque verba hæc sunt loco citato, littera I. *Jacobus de Clusa, alias de Paradiso (licet alij diuersos fuisse existiment)*

stiment) antè ordinis ingressum, S. Theol. Doctor, ac professor publicus, postmodum verò Erphordiana Carthusia alumnus, scripsit tractatum de apparitionibus Animarum post exitum à corporibus, & earundem receptaculis, &c. Et infra: Caterum, ante ordinis ingressum, inter Cistercienses vixit, per annos circiter quadraginta: mansissetq; forsitan apud illos, ni abbatii nomen & omen subterfugiens, maluisset sine villo officio apud Carthusianos delitescere, ac librorum scriptioni operam impendere, quam Prælatuæ sarcinâ pragrauari. Quod ibidem etiam ad annos duos supra viginti, pro viribus præstitit. Obijt enim ætate plusquam octogennarius, anno nimirum Domini 1465. in peruiigilio SS. Philippi & Iacobi, quemadmodum Auctor ille prodidit, qui vitam illius, vt potè contemporaneus, ac discipulus, anno Domini 1482. conscripsit, nempe Iacobus Volradi. Hæc ibi. In quibus verbis, aduerte 1. Iacobum de Clusa Doctorem fuisse theologum, & professorem publicum. 2. anno 1442. Abbatia onus fugientem ad Carthusianos deflexisse, ac 3. obiisse anno 1465. Cum è contra, Iacobus de Paradiso, nunquam fuerit Doctor theologus, sed titulum Doctoris recusauerit. 2. anno demum 1496. maximè floruerit, quo scilicet anno ad Abbatiam postulatus fuit, 31. annis post obitum Clusæ: quæ omnia simul collata, diuersitatem personarum clarè conuincunt. Quocirca, Iacobum de Paradiso nobis retinentes, Iacobum de Clusa, cum scriptis suis, Carthusianis relinquemus. Tamen vix dubitandum videatur, quin tempore 40. annorum, quo inter nostros vixit, & studijs ac scriptioni tam impensè deditus erat, quædam opera scripserit (maximè, cum theologiam doceret) quæ proindè etiam Cisterciensibus abscribi possent.

Iacobus Seghers, religiosus & subprior, prioratus S. Saluatoris (vulgò, Petri Pots, à Loci fundatore) in ciuitate Antuerpiensi, concionator disertissimus edidit,

Conceptus concionatorios morales, supra Dominicas

astiales patre labore genitos, matre sapientia natos, penna obstetricæ susceptos. Impressit Louanij Andreas Botuuet, in 4°. 1645. Sub prælo nunchabet totum alterum continentem

Conceptus Morales in Dominicis hyemales.

Edidit & librum, cui titulum præfixit: *Militia secularis & spiritualis, quam Perseus peregrinij conceptibus, tum sacris, tum prophanis instructam, in huius anni (1647.) auspicio, cum palma victoria, & oliva pacis, exhibet, auctore R. D. Iacobo Seghers, prælatuæ Sancti Saluatoris, ord. Cisterc. Antuerpiæ, religioso, & Vicepriori impressit Antuerpiæ Christophorus Jeghers, anno 1647. Viuit adhuc hoc anno 1649. cuius fecundus calamus plura parturiet.*

Iacobus de Somaria: Vide, Ioannes de Pillario.

Iacobus de Thermis, S. Theol. Doctor, Abbas primum Caroli Loci, ac deindè Pontigniacensis, numero 18. Iuris vtriusque, & sacrae theologiae peritissimus; plura scripsit, ex quibus adhuc extant in bibliothecis Caroli Loci, & Sancti Victoris Parisijs (referente Seguino) operalequentia.

Defensorius Iuris, lib. 1.

Contra Pseudo-prophetas, lib. 1. Et

De questionibus theologicis, liber 1.

Lego etiam in catalogo bibliothecæ monasterij Laudensis in Gallo Flandria, apud Ant. Sanderum parte 2. bibliothecæ manuscriptæ Belgicæ, extare in dicto monasterio *Egregium quoddam opus, ab hoc Iacobo conscriptum, continens varios tractatus, contra impugnantes exemptiones religiosorum: quos tractatus Auctor exhibuit SS. Pontifici Clementi V. in Concilio generali Viennensi, an. 1312. Videntur autem scripti contra Ægidium Romanum, ex ordine Augustiniano Episcopum, qui tunc temporis dictas exemptiones, præsertim monachorum, valdè impugnabat. Afferuatur hoc opus etiam in Cistercio, verum, vtrum distinctum sic à Defensorio*

luzii

taris, supra recensito, me later. Denique illum aliquod saltem S. Scripturae textus exposuisse, videtur posse colligi ex epitaphio ipsius, quod ex monumentis Pontigniacensibus profert Reuerendissimus Manriquez in serie Abbatum eiusdem loci, ad calcem tomi 1. Annal.

Quem tenet hic fundus, Doctor fuit iste profundus:
Sanctus vi Edmundus, fuit absque libidine mundus.
Istius Ecclesie pater, & fons Theologiae,
Vita norma praeservans in amore Mariae.
In testamentis praclarus scriba duobus.
Centum ter decies, septem ter, lumine Lucae,
Migrans ab hac luce, sit sibi Christe quies. 1321.

Collationes ipsius super Apocalypsim, quarum initium est: Princeps Regum terra dilexit nos, &c. extant Villarij, teste Bunderio, in Indice, lit. L. n. 10. & 45. Caeterum, Opus eius contra Impugnatores exemptionum quod sic incipit, Saluabo gregem meum, & non erit, ultra in rapinam, & quia amplum est, ipse met in compendium rededit, & Pontifici Clementi 5. Viennae obtulit 1312. eius initium est: quia in paucioribus via hoc Compendium nuper edidit Odenius Raynaldus Praesbyter Oratorij annalium Ecclesiae continuator, in Appendice ad 15. tomum, delumptum ex codice vaticano signato, n. 2109. sub hoc titulo: Compendium tractatus F. Iacobi, Abbatis Cisterc. Ordinis, Syluanciensis Diocesis, contra Impugnatores exemptionum regularium, ab eo editum in Vienna, tempore concilij generalis. Denique extat etiam in Laudensi Caenobio, Responso P. Iacobi de Thermis facta summo Pontifici Ioanni 22. in Aeuione post concilium in Vienna celebratum, super quibusdam interrogatis concernentibus Ordinem Cisterciensem.

Iacobus de Vaux, Aureae vallis in ducatu Luxemburgico monachus, & monialibus Clarifontis à factis confessionibus, descripsit Vitam, & res

praclare gestas, B. Ioanna Abbatisa eiusdem loci quae fuit filia Henrici Marchionis Luxemburgensis, Comitis Arlunensis, Rupensis, &c.

Historiam item foundationis, & progressus dicti monasterij Clarifontis, M. S. ibidem, & in Aurea valle, Viuebat anno 1630. & postea.

Iacobus Wimeus Abbas Iardineti, seu Hortuli apud Walcuriam, Comitatus Namurcensis in Belgio, scripsit Vitam praedecessoris sui, B. Ioannis Eustachij, abbatis eiusdem monasterij, quam Latine edidit Chrylostomus Henriquez, in Fasciculo lib. 1. dist. 16. & antea Gallice, Ioannes d'Assigny, in Conclauu rerum memorabilium ordinis Cisterc. tomo 1. cap. vltimo. Vide etiam Arnoldum de Raiffe, in Auctario ad Molanum, 20. Septembris. Vixit Wimeus circa annum Domini 1450.

Ignatius Firminus, de H. bero, monachus Nucalensis in Hispania, vir vnde quaque magnus, doctrina, prudentia, gubernandi peritia, animi magnitudine, & omnimoda virtute. Quem nulla dies vidit otiosum, quia omne tempus à diuinis laudibus, aliisque obedientiae exercitijs liberum studijs impendit. Non potuit tam ardens, & lucens lucerna, intra monasteriorum nostrorum parietes diu abscondita manere: quia Complutensis Academia, fulgidis eius radijs perceptis, eidem (S. Theologiae doctorali lautea prius insignito) Durandi cathedram moderandam commisit, quam tanta cum doctrinae aestimatione gubernauit, vt Philippus II. prudentissimus Hispaniarum Rex, eum inde euocatum, celeberrimo Fiteriensi monasterio, in regno Nauarrae, Abbatem praefecerit perpetuum. Vbi multis occupationibus expeditus, totum se illustrationi ordinis nostri impendere decreuit. Quare, ex Nucalensi monasterio, virum religione & doctrina conspicuum, sibi ante à notum, & familiarem, Bernardum de Vilalpando, ad se inuitatum, de Superiorum licentia,

centiâ, in Gallias transmisit, vt lustratis celebrioribus ordinis nostri bibliothecis, diligenter adnotaret, quidquid ad ordinis commendationem, & splendorem spectans, reperiret. Quod hic etiam fideliter peregit, vt supra vidimus, cum de illo egimus. Collectionibus & annotationibus hisce instructus Ignatius, varias & egregias meditabatur lucubrationes; sed importuna superueniens mors, omne eius propositum interturbavit, & sic plura præclara opera tenebris inuoluit, & sepeliuit. Librum tamen vulgò dictum, *Exordium ordinis Cisterciensis minus*, pluribus in locis auxit, & notis illustratum imprimi curauit in suo Fiteriensi cœnobio, anno 1610.

Scrisit & notas in Exordium maius, (sed nondum editas) quibus se vsum fuisse in annalibus suis fateatur Manriquez tomo 2. ad annum 1164. cap. 10. n. 9.

Sed & Gaspar Longelinus in originibus monast. &c. scribit se habere *Lignum vite ordinis Cisterciensis*, huius Authoris opus. At Henriquez in Phœnice, hoc ipsum adscribit Bernardo Vilalpando, vt supra vidimus.

Contulerat etiam secum ex Nucalensi monasterio varia scripta clarissimi viri Cypriani Huergensis, quæ obstericante manu expolita, lucidare decreuerat. At operi immortuus, Ecclesiam hoc thesauro ditare nequiuit. Obijt cum singulari sanctitatis opinione, anno Domini 1612. Henriquez, & Manriquez locis citatis.

Ignatius Huartus (vernaculè Huart) Religiosus B. Mariæ de Alua, in Patria Leodiensi, Philosophus subtilis & S. Theol. quondam Professor Edidit librum huius tituli: *Bernardus abbas, seu, Sanctus Prælatus, h. e. est flores Pastorales ex selectissimis quibusque diu Bernardi, Operibus collecti, in gratiam Prælatorum omnium tam secularium quam Regularium &c.* Louanij 1651. apud Hieron.

Nempeum continet 189. capita in 4.

Scrisit & alia plura quæ ex ordine recenset in Epistola ad me data 13. Iulij, anni 1654, quam proinde epistolam hic inserere placuit.

Reuerendo Domino, D. Prætori celeberrimo monasterij Dunensis.

Reuerende Domine

Scrisit mihi R. D. Benedictus, desiderare Dominationem vestram, catalogum librorum nostrorum editorum, vel suo tempore editorum: Item nomina Scriptorum huius nostri & vestri monasterij, sed hic neminem noui qui aliquid scripserit, præter Matthæum Lamberti quondam Priorem, qui scripsit in *Regulam*: Alia aliorum scripta pauca vidi, & quæ nullius sunt momenti. Ad mea quod attinet, illa sat agrè mitto, quia tamen ita iubetis, præferam obedientiam confusioni propriæ:

Scrisit, sicut scitis, *Bernardum abbatem*, cui tale testimonium perhibuit Reuerendissimus Pater Marchantius, Commissarius generalis Ord. Patrum Recollectorum Sancti Francisci in litteris ad suum Cognatum, & sæpè alias in familiaribus suis colloquijs: *Accepi R. D. Ignatij Huart Bernardum, siue Prælatum sanctum, in quo, & Collatoris industriam, pietatem, nec non libri utilitatem admiratus sum: Omnibus enim non tantum Prælatis, sed & subditis utilis est, mellifluis sui Doctoris suauissimum odorem spirans.*

Scrisit item *Commentarium in librum Sancti Bernardi de gratia & libero arbitrio, cum Vindicijs, & appendice earum pro eodem.* Sed suppresso nomine proprio, vt scitis, huic operi tale item testimonium perhibent etiam Doctores Galli, suo quidem idiomate, ubi præmissis laudibus & excellentia dicti libri, & Authoris eius, de discipulo eiusdem sic loquun-

loquuntur. *En digne filz de ce diuin Pere, & vn scauans disciple de ce grand Maistre, nous à donné de puis peu cest excellent liure de S. Bernard, avec vn docte commentaire. ou il accomplit parfaitement ce qu'il auoit promû de faire voir, comme ce traitté est conforme en toute chose au grand S. Augustin. &c.* In Apologia pro Sanctis Patribus Ecclesiæ, parte 3. puncto 3. articulo 26. ad sæculum: 2. fol. 531.

Scripti, & dictaui aliquandò, sed necdum edidi.

Commentarium in Logicam Aristotelis siue, Aristotelem rationalem, dilucidissimis, breuissimisque commentarijs ex selectissimis quibuscunque Philosophis, Recentioribus & Antiquis, illustratum. Cui operi, sequens perhibuerunt testimonium. Professores Louanienses.

Litteræ, & censura eruditissimi Domini D. Iudoci Houbraken, SS. Theol. Licentiati, & Professoris Philosophiæ, in celeberrimo Pedagogyo Porcensi, almæ Vniuersitatis Louaniensis.

Reuerendo & eruditissimo Domino D. Ignatio Huart, in florentissimo Monasterio Alnensi, Religioso, & S. Theologiæ Lectori, &c.

Reuerende & eruditissime Domine,

Tuos in Logicam commentarios, rogatus, cum voluptate & admiratione legi, eosque multis alijs tam manuscriptis quam typo excusis, longè præferendos cenfeo, adeòque publicâ luce dignissimos, Methodum Louaniensium ac sententias in plerisque ritè ac rectè obseruas, & prolixa breuiter, & obscura clarè, cum magna ingenij tui & sermonis laude, proponis & exponis: proindè, quantum possum, exhortor, vt ea quæ in gratiam Religiosæ Iuuentutis scripti sūt, publici iuris quamprimùm facias, nec mo-

nasterij claustris concludi ea sinas, quæ etiam vrbibus nostris queant prodesse. Ita vale, & inter eruditionis tuæ cultores numera

R. t. u. z
Louanij, 20. Ianuarij
1652.

Humillimum Famulum &
Amicum, Iudocum
Houbraken.

Porro, Scripsi item, *Bernardum abbreviatum*, ad Bertrandum Textorem Doctorem Theologum, & Priorem Bonifontanum, in Theraçia, nostri Ordinis. Et item,

Sancti Bernardi faciem immaculatam. Necdum sunt hæc edita, dicuntur tamen à Doctoribus Gallis, in suis litteris, *Opus pulcherrimum, excellentissimum, elegantissimum.* & diu est quod vrgent eorum editionem.

Scripsi similiter, sed necdum edidi, *Bernardum Monachum*; in quo, quidquid ab alijs de vitâ spirituali scriptum est hæctenus, Sancti Doctoris verbis exprimitur, & ab illo mutuatum probatur.

Hæc ferè sunt, quæ scripsi, & si qua sunt alia, non sunt adhuc elimata, nec tanti momenti. Reuerentia vestra mihi parcat, si stultus fui, ipsa me coëgit.

R. t. u. z. Vestræ humilissimus
His maneo æternum
Reuerende Domine, Seruus, F. Ignatius
Huart.

Cæterum, circa hæc, notandum est, *Commentarium in librum S. Bernardi de gratia & libero arbitrio*, editum sub nomine anagrammatico Ranucij Gigati, scriptam esse in fauorem Doctrinæ Iansenianæ, sed refutatum per Bertrandum Tissier, vt suprâ diximus, verbo, *Bertrandus Tissier*. Dolendum sanè Ignatium nostrum, tam iniquæ causæ patrocinium suscepisse qualis est Iansenianæ doctrina, contra vniuersos Scriptores sui Ordinis, Petrum à Sancto Ioseph, Ioan.

Caramue-

Caramuelem, Bertrandum Textorem, & alios quibus & in nostro Dunensi cœnobio hæcenus, Theologi omnes consensus, & quam rectè euentus docuit, diuersis iam Iansenianæ doctrinæ articulis, per Apostolicam sedem iustissimè condemnatis.

Ignatius Sigorinus, Patria Placentinus, congregationis Italicæ Ordinis nostri Abbas, & Visitator maior, vir in rebus Ordinis versatissimus, nec non & alijs omnibus historijs tam diuinis quam prophanis, longe clarissimus, affecta reliquit plura eximia eruditionis suæ monumenta, quibus immatura morte præuentus, vltimam manum adhibere non potuit; nimirum:

Historiam Septimiani Cœnobij.

Monumenta, annales, seu Chronicon omnium Monasteriorum Italia Ordinis nostri, ubi Acta Virorum Illustrium Foundationes priuilegia, & alia ad illustrationem Ordinis recensentur.

De familijs Nobilioribus Florentina Ciuitatis, ubi plura recensentur monumenta vetusta.

Omnia hæc ex vltima voluntate Authoris, missa sunt ad Clarissimum Virum Ferdinandum Vghellum, in his & similibus exercitatissimum, qui singula recognoscens, & ad perfectionem perducens (sive per se, sive per alium ex Congregatione sua) publici iuris faciet: pro vt ipsemet mihi scripsit, litteris suis ex vrbe datis 7. Idus Maij, anno 1653. Obiit autem Ignatius in Cœnobio S. Mariæ de Cistello, in vrbe Florentina, anno 1652. maximo sui relicto desiderio.

Ildefonsus à Cruce ex Congregatione Alcobaciensi, in Lusitania, Tomos duos, quos Speculum Religiosorum nominat, Lusitano idiomate, pie & erudite edidit. Vlyssiponæ, apud Petrum Cræsbæeck, anno 1622. in 4.

Ildefonsus Perez de Vmanes, illustrissimum Or-

dinis nostri decus, natione Hispanus, & florentissimus Cœnobij Vallis Ecclesiarum professor, anno 1629. Magisterij Lauream Salmanticæ percepit, cum antea per decem: & octo annos, tam in priuatis Ordinis Collegijs (Palatioleni nimirum, & monte Ramensi) quam in publicis Vniuersitatibus, Complutensis scilicet & Salmanticensis Lectoris munus exercuisset; ex quibus octodecim annis, quatuor Reuerendissimi magistri Ludouici Bernatdi de Quiros, substitutus egit in exponendis Biblijs, in publica Vniuersitatis Salmanticensis Scholâ hinc Reuerendissimo Petro de Andrada, in Regimine Collegij Salmanticensis substitutus, triennio ibidem peracto, ad suum Vallis Ecclesiarum monasterium promotus fuit; Inde, in generali Capitulo, totius congregationis diffinitor & Censor creatus, peracto illo munere, Vallis Dei Abbas salutatur: ac post triennium, Salmanticensi Collegio restitutus, rursus in Capitulo Generali, anno 1644. celebrato, Diffinitor & Censor Ordinis electus est. Deinde anno 1647. denuo Salmanticensis Collegij Præsul declaratus, tandem anno 1650. mente Mayo, electus & confirmatus fuit vniuersæ Congregationis Hispanicæ Reformator Generalis, quo munere summa cum nominis sui claritate perfunctus est. Porro nē tempore quo extra vniuersitatem vixit, otio torpuisse videretur illud sibi studium elegit, quod & monachali instituto, & profectui spirituali aptius iudicaret; ideoque

Propheta Zacharia interpretationem aggressus in sensu literali, totum Prophetam exposuit, Cui expositioni discursus morales adijciens, volumen iam perfectum breui prælo dare intendit. Intuper & aliud, quod,

Antivodum ad expositionem Regule Magistri Caramuelis, appellat. In quo, de obligatione Regule, de

lae, de diuino officio, de his quae obseruantiam
votorum concernunt; ac tandem de Potestate
ac Iurisdictione capituli generalis, Domini Ci-
sterciensis, ac Abbatum Patrum, Generalisque
Reformatoris Hispaniae, disputationes conti-
nentur. Plura alia praecleara huius viri opera no-
bis spondent, exquisita eius doctrina, viuidum
& subtile ingenium, ac ad studia propensio.
Viuat itaque annis adhuc plurimis, Ordinis Il-
lustrator eximius. Huic Clarissimo Viro debeo
plures Hispaniae Scriptores, quos mihi dignan-
ter transmisit vna cum humanissimis literis,
quarum vltimas hic exhibebo, Centuram huius
operis continentes, simulque Authoris sui hu-
manitatem, eximiam confirmantes:

Reuerendo in Christo Patri, Carolo de Visch
Priori Dunensi, salus in Deo laeta.

Reuerende Pater

Epistolam vestram avidissime expectabamus, au-
gebat namque cor nostrum, quod nondum scripsissetis,
postquam obediens mandato vestro, catalogum Scri-
ptorum Ordinis misimus quem postulastis: abunde ta-
men impleuistis desiderium, & repleuistis cor nostrum
epistolam quam nuper suscepimus, & thesauro Biblio-
theca vestra, quem misistis nobis: Suscepimus quidem
manus vestrum, dititius plenum, utpote quia ornatum
omni lapide pretioso, quo non tantum Bibliotheca
Collegij Salmanticensis nostri, & nostra, verum etiam
insigniores Catholica Ecclesia Bibliotheca ditari pote-
runt. Nihil adhuc quantum breue tempus ad legen-
dum permisit, in opere reperimus quod lima indigeat. si
quid, cum tempus dederit, & occupationes permiserint,
serio relegentes, animaduersione dignum notauerimus,
animaduertemus libenter; eo libentius quo scimus Re-
uerendam Dominationem Vestram sic veritatis ama-
torem esse, quod nec vnum iota velit Lectori propi-
nare, quod a veritate aberret.

Exordium Cisterciense quod petitis, cum annota-
tionibus Reu. m. Abbatis Fiteriensis Ignatii Firmini,
nondum praelo datum fuit, sed in Bibliotheca eiusdem
Bibliothec. Ord. Cist.

monasterii manuscriptum perseuerat; & inde Pa-
censis Episcopus Angelus noster, hausit (per mona-
chum quem ad hoc destinauit) quidquid in annalibus
suis ex illo desumptum legimus.

Antidotum nostrum ad Commentaria Caramue-
lis, iam perfectum fuisse, nisi aduersa valetudo, &
Officium Generalis Reformatoris, quod Congregatio
nostra mense Mayo praterito, humeris nostris (licet
imparibus satis) imposuit, impedimento excitisset.
Spero tamen visitatione finita, quam iam incipi-
mus (utinam ad Dei gloriam, & monastica disci-
plina profectum) tempus non defuturum, quo per-
ficere valeamus, quod semel ex omnium nostrum (qui-
bus satis inuisum & molestum est Opus Caramueli)
persuasione incepimus.

Ceterum, si in aliquo Dominationi Vestra hic in-
seruire me posse iudicetis, iniungite quod vobis pla-
citur fuerit: nunquam enim tanto Patri parere no-
bis ingratum erit. Det vobis Omnipotens in ipso vi-
uere, & sapere, ad sui gloriam, & nostri Sacri
Ordinis decus, & ornamentum. Apud Sanctum Pe-
trum de Guaniel, die 2. Mensis Octobris, anno 1650.

Reuerende Pater

Salutat vos in osculo pacis hu-
milis Servus & Frater vester, Il-
defonsus Perez Congregationis
Cisterciensis in Hispania Generalis.

Ioachim monachus ordinis Cisterciensis, pro-
fessus in monasterio de Sambuccina, diocese-
sis Anglonensis; deinde Abbas Curatij, seu
Coratij, eiusdem Cisterciensis ordinis in Ca-
labria; ac tandem fundator monasterij Flo-
rentis, ac institutor congregationis quae ab eo-
dem Florenti monasterio cognominatur, mili-
tatque sub instituto & habitu Cisterciensi; vt
constat ex bulla canonizationis S. Dominici, in
qua SS. Pontifex Gregorius IX. expresse asserit,
congregationes Florentem & Cisterciensem,
sub Diui Bernardi vexillis militare, eiusdemque
coloris habitu vti. Quia tamen eadem con-
gregati

X

gregatio Florentis (auctoritate Apostolica) à iurisdictione superiorum Ordinis Cisterciensis exempta legitur, idè quidam scriptores Ioachimum nostrum alteri attribuunt ordini, qui tamen bene refutantur ex Baronio, tomo 12. Annalium, ad annum 1190. vbi sequentia habentur: *Post hac autem, subiicit idem Rogerus, congressum quem idem Richardus habuit cum Abbate Ioachim, qui propheta Dei circumferebatur esse in Sicilia, monachus Cisterciensis, Abbas de Curatio. Quibus conformiter Aubertus Miræus in chronico Cisterciensi, ad annum 1201. Anno, inquit, millesimo decentesimo primo, Ioachim Abbas quondam de Curatio, Ordinis Cisterciensis in Italia, moritur.*

Scriptis Ioachim, in primis iussu Lucij, III. Urbani III. & Clementis III. Romanorum Pontificum, *De concordia veteris ac noui testamenti, libros 5.* In quibus, de 5. sigillis agens, eximia & arcana mysteria enodauit, ostenditque ita vtriusque testamenti tempora concordare, vt nihil in veteri testamento actum sit, quod in nouo testamento non pariter geratur, aut gestum sit, aut futurum in nouissimis diebus. Excusi sunt hi. libri Venetijs, per Simonem de Luete, anno 1519. in 4.

In Isaiam prophetam, librum vnum; qui sic incipit: *Si ad hoc rotarum mysterialium centrum, &c.* Impressi. Venetijs 1519. per Lazarum de Soardis, reuifum & correctum vidi illum in Collegio Soc. Iesu Brugis.

In Hieremiam Prophetam lib. 1. Excusus est Venetijs annis 1519. & 1525. & iterum Colonia, apud Ludouicum Alestorium, anno 1577. vidi illum etiam Brugis in Collegio Soc. Iesu impressionis Venetæ, anni 1519. cum priuilegio Pontificio, & Senatus Venerorum, sub hac Epigraphe: *Eximij, profundissimique sacrorum eloquiorum perscrutatoris, ac futurorum Prænantiatoris, Abbatis Ioachim Florentis, scriptum super*

Hieremiam Prophetam, pluribus mysticis intelligentibus scripturarum profunda pertractans; reuifum ac correctum quottationibusque in marginibus ornatum. Extant etiam hæc Commentaria M. S. in Monasterio nostro de Dunis, & in S. Giffelno.

In Eschielem prophetam, lib. 1. M. S. in monasterio nostro de Dunis.

In Danielem prophetam, lib. 1. Ad Henricum VI. Imperatorem, M. S. in monasterio de Dunis.

Psalterium decem chordarum libros 3. Quorum 1. dedicatum est Deo Patri; 2. Filio; 3. Spiritui Sancto. M. S. Dunis, classe 2. nu. 141.

De 7 sigillis, contra Iudaos, lib. 1. inc. Primum tempus synagoga, &c.

Ad Henricum VI. Imperatorem, In nonnulla capita Naham, Abacuch, Zacharia, & Malachia prophetarum, librum 1. Impressum quoque Venetijs, anno 1519. per Lazarum de Soardis. Extat Brugis in Coll. Societatis.

De 15. Pontificibus, librum vnum: Ascende calue, &c. Hic liber excusus est cum commentarijs Iosephi Scaligeri, in 40. ac etiam Venetijs apud Hieronymum Porrum, anno 1589. cum noui cuiusdam Patchalini Regifelmi.

In Euangelium S. Ioannis, librum vnum.

In Apocalypsim eiusdem, libros 7. qui sic incipiunt: Quia profunda libri huius, &c. M. S. in cenobio nostro de Dunis.

Introductorium in eosdem libros, lib. 1. inc. Cum propensorijs studijs, &c.

Epistolarum ad diuersos, lib. 1.

De consolatione, lib. 1.

Sententiarum, lib. 1.

De futuris temporibus, lib. vnum, qui sic incipit: Quia generale mundi, &c. compendium habetur M. S. Dunis.

Item, In Cyrilli reuelationem: in Eritream & in

Meth-

num, commentaria: ac alia quedam vaticinia, de quibus varij variè loquuntur. Quia tamen iam constat ex ijs plura apertè esse completa, idèd plerique de euentu aliorum non dubitant. Prædixerat (reste Arnolde Wiono lib. 5. ligni vitæ, cap. 86.) Græcorum Imperium ob perfidiam in Romanam Ecclesiam, Turcis dandum. Sanctos Dominicum & Franciscum mox nascituros, non solum ore prædixit, sed etiam pictura ostendit, quem habitum gestaturus essent: vt videre est in templo S. Marci Venetijs, vbi eorum imagines ad vinum expressæ conspiciuntur, antequam Sancti illi mundo innotescerent, depictæ. Victoriâ denique de Turcis, anno 1571. partam gloriosissimè, quadringenteserè annis prævidit & prænuntiavit, vt ex libris eius in Apocalypsum optinè intellexerunt, qui triumphus Ecclesiæ catholicae fuerunt Authores. Exant vaticinia hæc impressa lingua Italica, Venetijs anno 1589. cum annotationibus Anselmi Veleoui de Marsico.

Addit Trithemius, illum quoque plura scripsisse *Contra Iudæos, & al. os fidei hostes.*

Scripsit insuper & librum, contra magistrum Sententiarum, qui ab Ecclesia reprobatus est, vt patet lib. 1. Decretalium, de Summâ Trinitate, cap. *Damnatus*, non idèd tamen Author hæreticus censendus est, quia errorem hunc pertinaciter non defendit, sed è contra, tam librû hunc, quam cætera omnia scripta sua, Romanæ Ecclesiæ iudicio & correctioni lubiecit ante obitum suum, vt in dicto capitulo, *Damnatus*, testatur ipse Pontifex, his verbis, *In nullo tamen propter hoc, Florentino monasterio (cuius ipse toachim exstitit institutor) volumus derogari: quoniam ibi & regulari est institutio, & obseruantia salutaris: maxime cum ipse toachim, omnia scripta sua nobis adsignari mandauerit, apostolica Sedis iudicio approbanda, seu etiam corrigenda; dictans epistolam quam propria manu subscripsit, in quo firmiter confitetur se illam fidem*

*tenere, quam Romana tenet Ecclesia, que disponere Domino, cunctorum fidelium Mater est, & magistra: hæc Innocentius III. Extat & Honorij Papæ III. epistola contra Ioachimi obrectatores, in eius defensionem. Nouissimèque apologiam pro eodem scripsit Franciscus Viuarius, monachus Nucalensis monasterij, & congregationis Hispanicæ ordinis Cisterc. in curia Romana Procurator generalis. In quâ Apologiam egregiè redarguit, & in Authoris capite retorquet ineptias & conuicia, quibus doctissimum ac sanctissimum virum impertinenter proscindit Gabriël Pennoteus in suâ tripartitâ historiâ Canonicorum Regularium, lib. 1. cap. 41. Apologiam hanc inseruit Viuarius generali suo Apologetico posteriori pro Flavio Lucio dextro, §. 6. exta: que ad calcem Commentarij, editionis 1627. Porro, ex operibus Ioachimi extant in monasterio S. Fidis, Ord. Cisterc. 1º, lapide à Cæsar Augustâ, in Arragoniâ, sequentiâ, descripta in membranâ, à trecentis annis, nimirum, 1348. *De Semibus Scripturarum, Lib. 1.**

De Testamentis Patriarcharum, Lib. 4.

Commentaria in Psalterium decem chordarum. Libri 3.

De Prophetiâ ignotâ, Lib. 1.

Expositiones versus extraneorum, Lib. 1.

De Prouincialibus præsagijs. Lib. 1.

Libet verò Henrico imperatori inscriptus, in nonnulla capita Naum, Abacuch, &c. ibidem vocatur, *Liber de Oneribus.*

Vide Angelum Manriquez, tom. 3. Annal. Cisterc. ad ann. 1211. cap. 7. vbi (vtriciam in pluribus alijs locis eiusdem tomi) plura lectu digna & curiosa de hoc Ioachimo profert, quæ vix alibi inuenientur. Cæterum, Bunderius in Indice, Litt. I n. 67. asserit se vidisse Louanij, in Valle S. Martini & alibi, *Scriptum huius Ioachim, in Prophetiam Vatis Britannici.*

Vaticinia tamen de Romano Pontifice, quæ anno

1608. prodierunt Francofurti typis Ioannis Spießij, sub nomine Ioachimi nostri, vna cum annotationibus hæreticis impudentissimi Nebulonis, Ioannis Adraider, ipsius Ioachimi non sunt, sed ab hæretico conficta. Vide de hoc Ioachimo etiam Vincent. Beluacensem, Baronium, & Miræum supra. Henriquez in Fasciculo lib. 2. dist. 13. & in Menologio 19. Maij. & Hectorem Boëtium, historiæ Scotorum, lib. 13. vbi vocat illum, virum Miræ sanctitatis, & reliquitse ait, *Commentarios eximios in Apocalypsin & prophetas.*

Ioannes Aluarus, natione Celtiber, ordinem nostrum professus in monasterio de Veruelâ, in Aragoniâ anno 1565. 13. Aprilis; eidem postea, ob vitæ meritum excellenti doctrinæ coniunctum, Abbas præfectus fuit. Quod munus, magno monasterij bono, tam in temporalibus, quam spiritualibus, administravit: quo etiam nominis sui claritatem ita ampliavit, vt primum Bosenfis in Sardaniâ, ac paulò post Celfonenfis in Cataloniâ, renuntiatus fuerit Episcopus; vbi producta vita vsque ad annum 1621. magno sui relicto desiderio, viam vniuersæ carnis (glorioso meritorum stipatus consortio) ingressus est. Fuerat aliquando à sacris confessionibus, monialibus de Zaidia, ordinis nostri in Valentia, in quarum gratiam; *Plura opuscula Sancti Bernardi Hispanicè reddidit, & imprimi curauit Cæsar Augustæ, anno 1595.*

Edidit quoque *Libros 3. de vita & miraculis Sancti Bernardi*; ibidem, eodem anno, in 4°.

Scriptit præterea, *Fundationes omnium monasteriorum nostri ordinis per regnum Aragoniæ*, excusas ibidem, eodem anno 1595. In quo opere, multa habet rara, & lectu iucunda de monasterijs Aragoniæ, Valentia, Cataloniæ, & Insulæ Maioricensis.

Ioannes de Audenayo siue *Audenayo*, Abbas nominis huius 4. Archi cœnobij Cisterciensis,

edidit (anno 1350.) *nouas, seu definitiones recentiores capitulorum generalium, in vnum volumen congestas.* Philippus Seguinus in Bibliothecâ suâ M. S. litterâ l. n. u. 5. affirmat illum quoque scripsisse *plurimas notabiles epistolas, eruditione refertissimas, quarum 6. ibidem recenset ad diuersos Summos Pontifices scriptas.* Verum, consideratis annis, quibus Pontifices ibidem relati vixerunt, certum est, epistolas has non fuisse scriptas omnes ab hoc Ioanne; sed partim ab alio istius nominis Abbate Cisterciensi. Obijt noster hic 13 2.

Vide de illo plura apud Manriquez, in serie *Abbatum Cisterciensium*, ad calcem tomi 1. Annal.

Ioannes d'Asignies, nobili apud Hannones in Belgio familiâ exortus, monachus & Subprior monasterij Camberonensis, ac postea Abbas Nizellenfis, in Brabantia Gallicâ; vir pietate ac doctrinâ præstantissimus, edidit Gallicè, *Tomas duos de vitis personarum sanctitate illustrium viri, que sexus ordinis Cisterciensis.* Quorum prior impressus fuit Duaci, anno 1598. apud Balthazarem Bellerum, posterior verò. Montibus Hannoniæ, apud Carolum Michaëlem, anno 1606.

Item, *Antidotum salutare contra pestiferos morbos mala lingua.* Antuerpiæ, typis Plantiniani, anno 1633. *Quem librum auctor postea Gallusè reddidit, edidit Duaci.*

Alphabetum salutis, Gallicè, in 8. Duaci.

Fasciculum myrrhe, librum singularem, omnibus præsertim religiosæ vitæ sectatoribus perutilem. Duaci, typis Ioannis de Fampoux, anno 1630.

Librum de vita & miraculis Sancti Martini, Gallicè: Duaci, anno 1625. apud Laurentium Kellam.

Scriptit & librum quem vocauit, *Allumettes viues pour embraser l'ame à la haine du peccé, & à l'amour de la vertu, par la consideration de la passion, & mort*

Et mort de Iesus Christ, distingues en xxj. exercices. A Douaij, 1629. chez Gerard Pinchoy in 8.

Item, Le Paradis des prieres, ou l'on trouuera vn tresor du tout spirituel, non seulement des prieres, mais aussi de belles Louanges, aspirations seruentes, & meditations trespieuses, extraites des œuvres spirituelles, du Reuerend & deuot Pere Louis de Bloys.

Audomari, anno 1617. apud Carolum Boscart. in 12.

Scrisit & Gallicè, Vitam imitabilem Sancti Dorothei, extractam ex Praso, & Surio. Impressam in 12. 1625.

Item, Directoire, ou Instruction, pour deuotement, reuerentement, & attentiuement s'acquiescer en l'office diuin, tant de nuict, que de iour, avec vn traicté des exercices spirituels, & plusieurs meditations.

Montibus Hannoniæ, 1609. apud Carolum Michel. in 12.

Item, Doctrine Spirituelle, enseignant vn moyen assuré de se cheminer, & perfectionner en la vertu. &c.

Duaci 1630. typis Ioannis de Fampoux. in 16.

Transsulit etiam in linguam Gallicam, imprimique surauit Scutum animarum deuotarum Ludouici Blossij. Duaci.

Theodicum Monasteriensem, de proprietate Religiosorum, Duaci, 1604.

Libellum, de 6. alis Seraphin, Sancti Bonauenturae.

Diadema ecclesiasticorum smaragdi. Et plura alia.

Reliquit insuper plurimos alios tractatus manuscriptos, nondum impressos, qui partim Cambertonæ, partim Nizellæ asseruantur. Viuebat adhuc anno 1640.

Ioannes Ballim, monachus cœnobij de Claromarisco, diœcesis Audomarenensis, scripsit Historiam ab orbe condito, vsque ad sua tempora, 1599. 2. tomis diuisam, M. S. in Claromarisco. Vide

Anr. Sanderum tomo 2. Flandriæ illustratæ, in descriptione cœnobij Claromariscensis. Intellico tamen nunc, ex religioso quodam dicti monasterij, opus hoc in nupero bello Gallico perijisse, saltem quo ad tomum alterum.

Ioannes du Bec, Abbas mortui maris, Latine & Græcè doctissimus, scripsit & edidit,

Sermones nouem de excellentiâ Orationis Dominicæ, quos dedicauit Regina Galliarum. Parisijs, 1586 typis Guilielmi Bichon. in 8.

Item, Gallicè, Discursum de unitate indiuisibili Sanctissimæ Trinitatis, in tria capita diuisum. Opusculum est doctum & subtile, impressum Parisijs, anno 1596. typis Marci Ortij, in plateâ S. Iacobi, in 12. folijs 10.

Ioannes Barthault, ex Abbate B. Mariæ de Alneto (d'Aunay) ordinis Cisterc. Episcopus Sazienensis (Seez) in Normannia, numero 58. nec non & Eleemosynarius Regina Galliarum, Egregius fuit poeta Latinus & Gallicus, teste longelino in Purpurâ Sancti Bernardi, de Episcopis Galliarum: quidnam tamen scripserit, non exprimit. Obijt anno 1611.

Ioannes Blanckenbergh, religiosus & Abbas religiosissimi cœnobij de Veteri Monte, in Ducatu Bergensi, diœcesis Colonienensis, (mihî olim in Germania, amicâ conuersatione, nunc autem doctissimis suis litteris, familiaris,) S. Theol. in Vniuersitate Colonienfi Doctor excellens, Patricia ibidem familia exortus, patre Waleramo, Vicecomite in Nidderich, &c. Vir vndècunque magnus, & de vniuerso ordine nostro optimè meritus, de cuius laudibus amplissimus profectò patet campus, in quem tamen excurrere me vetat experta sapius eiusdem humilitas, quam offendere nolo. Erunt quandoque, qui hoc ipsum, maiori cum eloquentia, & auctoritate præstabunt.

Scripsit Librum insignem concionum Moralium, quas diuersis temporibus habuit; partim in suo

Veteris Montis cœnobij; partim Coloniae apud moniales Cistercienses ad Sanctum Aprum.

Præ manibus nunc habet, *Amplissimum chronicon monasterij sui, in quo plurima habet curiosa, quæ historiæ ditionum Cluensis, ac tulinensis, plurimum illustrare poterunt.* Viuit adhuc hoc anno 1655. Ordinis Cisterciensis per Westphaliam, & Tractum Rheni Vicarius generalis; Abbas quoque iam pridem cœnobij Fontis Amelongi, in Westphalia; & nuper etiam Heghenæ, seu Heynæ in Hassia, quod vltimum autoritate Pontificia, vnâ cum Pontificalibus, nunc vnitum est cœnobio Veteris Montis, vndè olim emanauit. Cæterum (quod hic silere nefas ducerem) clarissimo huic viro plures debeo scriptores ordinis nostri, Germanos, quos diuersis vicibus, veridicâ relatione mihi transmisit, & beneuolus Lector suis locis repetire poterit. Electus hic etiam sub finem anni 1654. fuit Rector magnificus Vniuersitatis Colonienſis.

Ioannes Bona, Pedemonranus, Monachus & Abbas Reformationis Sancti Bernardi, Ordinis nostri, emisit in lucem à se compositum, librum, quem intitulauit, Psallentis Ecclesie Harmonia. Tractatus est Historicus, Symbolicus, & Asceticus. Prodiit Romæ anno 1653. in 4. typis Io. Petri Colini. Opus omni eruditione repletum.

Author molitur alta.

Vghellus, in epistolâ ad me datâ, Romæ, 40. nonas Augusti, 1654.

Ioannes le Bossu, natione Burgundus, monachus cœnobij de Maerjys, Sorbonicæ Theologiae Parisijs Doctor eximius, & congregationis Cisterciensis per Italiam, secundus Generalis, vir fuit admirabili vitæ integritate, altâ reconditaque doctrina ac morum incredibili comitate commendatus. Scripsit Librum contra commendatarios, quem nominauit Anticommen-

dam. Alia plura doctrina sua monumenta reliquit, teste Seguino in bibliotheca, quorum tamen notitiam exactam ipse non est affecutus.

Obijt Romæ anno 1588. Seguinus loco citato, littera I. n. 4.

Ioannes Brando, natione Flander, ex pago Hontenesi, territorij Hulstensis, religiosus monasterij nostri de Dunis, S. Theol. Doctor Parisiensis, scripsit Chronicon celeberrimum, ab origine mundi, vsque ad annum 1414. quod ipse inscripsit Chronodromon, id est, Cursus temporum. Iacobus Meyerus, in concinnandis Flandriæ Annualibus, fatetur se hoc libro non parum adiutum. Reperitur adhuc M. S. in Monte Blandino Gandauui, in Sancto Bertino Audomari, Aldenburgi in Flandria (cœnobij ordinis Sancti Benedicti) & Louanii in Collegio Attebatensi, tribus tomis in pergamento; opus visu & lectu dignissimum. Huius viri laudabilem mentionem faciunt, quotquot post illum, de viris illustribus Flandriæ scripserunt; nouissimè autem Ant. Sanderus, de scriptoribus Flandriæ, & Valerius Andreas in Bibliotheca Belgica. Obijt Brugis in Dunensi Refugio, anno 1428. die 13. Iulij. Chronicon Brandonis compendiauit Egidius de Royâ, vt supra vidimus.

Porro Chronodromum Louanii exantem vidi anno 1651. Est Opus nitidissimè exaratum in magno folio, in pergamento; Primi tomii initium est: *Quemadmodum ex veteris, noua quæ Sacra pagina, &c.* Tomus 2. sic incipit: *Iam vetustatis horridâ squalescens in vmbra, &c.* Tomus 3. sic: *Moris est imbecillum, &c.*

Ioannes à Bridell, Abbas, 42. Hemmencondensis, virorum Doctorum amantissimus; Petrum Binsfeldium, Treuirensis postea suffraganeum (obseruata latentis ingenij indole) à domesticis seruitiis ad Musarum castra traduxit, cuius scientiam, ac diuinarum rerum

cogn

cognitionem, ea quæ extant librorum monumenta posteritati loquuntur. In comitatu, & contuictu, theologos, ac philosophos, nec non & poetas semper habuit; ut quod lectione, ob externas occupationes, non poterat, id ex eorum colloquutione hauriret. Ipse etiam orator insignis, qui ob eloquentiæ facundiam, *Os Clerici*, vulgo cognominabatur *sapissime coram Ioanne à Petra, archiepiscopo Treurenfi, doctissime peroravit*; qui Abbas facundia delectatus, sapius familiariter eum inuisebat. Extant *Orationes eius M. S. in Hemmenrode*. Ipse vero obiit anno 1571. Cui sequens positum fuit epitaphium:

*Ioannes patris Bridelius ortus ab oris,
Hic sua fraternis ossibus ossa locat.
Prudens conuictus cui tot deuinxit amicos,
Et Musis celebres, & putate graues.
Qui quoties verbis pronas arrexerit aures,
Est mirata istum tota Corona virum.
Is fuit oris honos, ut correns impete fertur,
Manauit lingua gratia tanta sua.
Nec pietate minor, sacris deuotus & aris.
Factorem Cali dum tulit ante preces.
Consilijq; bonis habitus certissimus Author
In dubijs causis saepe rogatus opem est.
Ore grauis, rectiq; tenax; seruansq; decori,
Ingenijs cultis dux, & amicus erat.
Quas ego virtutes memori dum pectore verso
Ut sit in athera portio sede precor.*

Vide Nicolaum Hessium in manipulo Hemmenrodensi, Coloniz impresso, anno 1640. Ioannes Bromptonus, Anglus, Cisterciensis ordinis in patria monachus. (testibus Pitæo, & Hénriquez) qui virtutum & eruditionis meritis, creatus fuit Abbas Iornalensis cœnobij, fertur multa scripsisse, ex quibus tamen hodie nihil reperitur, præter *Insigne quoddam chronicon monasterio Iornalensi dicatum*, quod M. S.

asseruatur in collegio S. Benedicti, cuius initium est: *Postquam contigit Britonis &c.* Quo tempore claruerit, incompertum. Ioannes Pitæus in appendice ad librum suum de scriptoribus Britanniz, centuria 2. nu. 88. Cuius viri auctoritate motus, hunc scriptoribus Cisterciensibus aduentui, cum alijs inter Cisterciensia monasteria Angliæ, Iornalense, seu Iarvauxense non reperiam. Cisterciensem etiam fuisse scribit Veslius, lib. de scriptoribus latinis, fol. 708. Prodit hoc Chronicon ab anno 588. ad annum Domini 1198. Londini, in libro de decem Scriptoribus Historiz Anglicanæ, typis Iacobi Fleischer, in folio.

Ioannes de Bruxella, Monachus, & postmodum Abbas monasterij Alnensis, in ditione Leodientis, scripto reliquit

Librum sermonum moralium, qui M. S. seruuatur in Alna, ac etiam in Tungrensi cœnobio.

Seruantur quoque Alnæ, eiusdem Abbatis

Sermo quidam elegans, habitus in capitulo generali.

Sermones aliquot alij, de diuersis materijs:

Et, Tractatus de rota spiritualis Pralationis, ad materialem comparata.

Fuit S. Theol. Doctor, & Abbas 24. Alnensis, vbi obiit anno 1481.

Catalogus librorum eiusdem cœnobij.

Ioannes de Butrio (alibi, de Burreyo) Claravallis monachus, Academiæ Parisiorum Doctor Theologus, vir tam sanctimonia vitæ, quam doctrina, & multiplici rerum omnium cognitione, suo tempore clarissimus; plurima fertur scripsisse, nominatim autem *Maphæ Regij Lariensis Martini V. Papa Datarij libros 7. de perseverantia; recognouit; emendauit; & recudi fecit*, præfixa insigni epistola introductoria, ad Ven. virum Ioannem à Vepria, antiquum Claravallis Priorem, cuius initium est: *Cum omne quod à sacro*

rerum

rerum opifice actionis virtutem habet, propter finem, &c. Prodiere Parisijs anno 1511. apud Magistrum Bertholdum Rembolt, & Ioannem Waterloes. Obijt autem Ioannes noster, anno 1522.

Ex bibliotheca Philippi Seguini.

Ioannes Car. anuel Lobkowitz, anno 1606. nobili apud Hispanos familia, Madriti natus, religiosa tamen professione Belgâ, monachus cœnobij nostri de Dunis: Iuuenis adhuc (in Hispania) *Tabulas motuum caelestium, & Ephemerides composuit.*

Addidit & librum, cui epigraphæ: *Mundus idem, non idem*: in quo demonstrat, posse terram, imò & singulos planetas quiescere, omnibus phænomenis atque mensuris conseruatis. Scripsit &

Vraniam recti lineam, planetas crucifigit, demonstrat eos non circulos, sed rectas orthogonales describere suis proprijs motibus.

His omnibus in Hispania editis, Belgium lustrat, Ioannem mox Trithemium Spanheimensem Antistitem, à Nijromantiæ nota (velit nolit Zoilus) demonstratiuè vindicat, editis (ex Alnensis monasterii Bibliotheca) eiusdem *Stenographicis libris, vnâ cum clauibus, seu regulis, quibus conuersionum mysteria in ijs contenta, commode referari possunt.* In concionibus tantâ pollet efficacia, vt quamprimum Emanuel Portugaliæ Princeps, ac paulò post Serenissimus Ferdinandus Hispaniarum Infans, ac Belgij Gubernator, à sacris illum sibi voluerit esse concionibus. Verum ille, aulicorum vitæ, quietem monasticæ solitudinis præferens, Dunense accedens cœnobium (Brugis recenter translatum, piaque monachorum conuersatione celeberrimum, monastica ibidem vota sua, Cisterciensium more, firmavit.

Vndè Louanium directus, ingenij ac eruditionis suæ tale ibidem specimen edidit, vt anno

1638. cum totius Vniuersitatis applausu, S. Theologiæ Doctorali Laurea insignitus fuerit. Vir est, siue ingenium, siue memoriam, siue denique doctrinam spectes, omni maior encomio, de quo plura scriberem, nisi domesticus esset, & veritate offendere veteret. Erunt alij, qui pleniore calamo, & eloquentia vberiore, in veraseius laudes excurrant. Vnicum hic addam testimonium, quod eidem perhibet doctissimus & clarissimus Eiycius Puteanus, Belgij nostri singulare decus, in censura libri ipsius Caramuellis, de Iure Regis Hispaniæ in regnum Portugaliæ; quæ eidem libro præfixa, hæc (inter alia) habet, librum hunc conscriptum esse à *Viro si ingenium, doctrinam, eloquentiam spectes, magno, eximio, ac planè diuino.* Quod testimonium non parum confirmatur auctoritate Reuerendi adm. & Eximii viri Ioannis d'Etpiers, S. Theol. Doctoris &c. qui in suo Stenographiæ specimine, de Caramuele nostro agens, eundem vocat *secundissimam Dei vineam, Vrum doctrina soliditate, & librorum copia celeberrimum, &c.*

Scripsit, ediditq; plurima Dominus Caramuelius, in omni prorsus facultate, in tantum, vt iure merito, cum *Magno Alano nostro de Insulâ* Doctoris Vniuersalis cognomine compellati posse videatur. Seriem seu Catalogum omnium operum suorum ipsemet conscripsit & publicauit Francofurti, subiungendum Theologiæ suæ fundamentali; quem & nos hic etiam ad verbum exhibebimus.

AUTHOR.

Multos Libros & varios diuerso typo & forma, prout tempora tulerunt, edidit. Multa scripsit, quæ nondum lucem vident; & posse prodesse, videntur. Nouam omnium editionem exorno; & ne Libros separari contingat, magna illos arte & studio concatenabo; ita vt posteriores frequenter Lectorem ad priores remittant.

remittant, isti iterum ad illos reducant; ve omnibus censetur carere, qui caret aliquo. Claritati eos majoris gratia ad novem Classes redigo, & novem Cursus (I. Liberalem, II. Mathematicum, III. Musicum, IV. Chirographicum, V. Philosophicum, VI. Theologicum Scholasticum, VII. Moralem Philosophicum, VIII. Moralem Theologicum, & IX. Scripturarium) instituo: & singulos ob oculos pono.

CURSUS
LIBERALIS.

OMnes artes complectitur, quas ingenitas vocamus, omnes Inertias aut Artes malas expugnat; Inter eximias precipue judicantur.

Orthologia. De variâ pronuntiatione litterarum, ubi multis consuetis nationibus, multis ætatibus plurima curiosa expenduntur.

Orthographia. De variis figuris litterarum, quæ in Orbe terrarum hodie apud varias nationes sunt in usu.

Polygraphia. De transfiguratione litterarum. & earumdem potestate fecerit. Est Liber tum me necessarius Principibus, & ciphras multas & valde curiosas & securas complectitur.

Steganographia. Est scientia Polygraphiâ nobilior, & ita secretiorem scribendi methodum promovet, ut ubi maxime secretum est, nulla ibi videatur suspicio secreti subesse. Hâc arte, ut de rebus arcanis amicos admoneamus, quâcumque Ciceronis aut alterius Authoris Epistolam ad quemcumque mittimus, intelligimur; illi ad nos aut eandem, aut aliam remittunt, & intelliguntur. Hâc arte ad integrum Senatum unicam Epistolam scribere possumus, in qua singuli diversa, quæ voverimus, exacte capiant, & tamen non se intelligant mutuo.

Mirabilis olim fuit Joannis Trithemij Abbatis in ciphris inveniendis felicitas, & æquè

mira illius ævi ignorantia; condemnatur enim, à multis, à quibus intellectus non fuit. Hoc fuit ætatis ptilcæ ingenium: hoc est nostræ; pauca legere, pauciora intelligere, omnia aut ferè damnare. Ac ante annos viginti strinxi calamum, & Trithemium tutatus, Steganographiam, non jam inertiam nigromanticam, sed ingenuam & liberalem artem esse ostendi. Hanc nunc Apollysin multum auctam exhibeo, & mirabilia arcana in genere literario produco.

Notaria Ars. Quantum distat Notæ à Litteris explicat. Pone Notas artificiosas, quibus quis uti possit, uruno solo caractere quâcumque dictionem scribat. Hic scribendi modus adhuc est in usu apud Sinas, quorum omnes facultates & Scientiæ videntur esse Abece-dariæ, & in Regione illa doctissimi, qui melius scribunt aut legunt. Posset ad methodum & regulas reduci hæc facultas, & tunc non deberet contemni. Dum tu alias notas breviores & meliores efformas, meis inventis fruerere, & omnia calamo, qui linguâ sit velocior, scribes.

Grammatica Hispanica. Ostendit Hispanorum Idioma frustra hucusque ad Latini leges coactum, aliter doceri debuisse. Multa hinc Germanus, Belga, Gallus, Italus, multa alii, unde possint propriæ Linguæ Institutiones reformare.

Grammatica Latina. Hanc scripsi pueris nostris condolens septem aut novem etiam annorum dispendio condemnatis. Puto formam totius Linguæ Latinæ à clari ingenii juvene posse horâ intelligi, & mense additci, si istæ novæ Institutiones admittantur. Puro materiam facilius acquirendam, si etiam arte tradatur.

Hispanus sum, & quia Hispanis scribo Linguam Hispanam Latinæ seu Romanæ anteposui, non ut de alterius utrius excellentiâ & primatu contenderem (de hoc enim alibi) sed, ut ordinem doctrinalem sequutus, eum qui maternam

ternam linguam per regulas & artem didicerit, facilius edoceram Latinam. Hanc nostri pueri, septem, octo, aut etiam novem annis adquirunt, Græcam verò duobus vel tribus mensibus: & cur? an, quia Græcâ est multò difficilior Latina? minimè. Sed quia Latina addicitur priùs, Græca posterius; nam si in verso traderentur ordine, in Græcâ confumerentur anni multi, & in Latinâ menses pauci. Ergo tradatur priùs Lingua materna ex arte & regulis, quam unusquisque addiscere posse videtur una hebdomade: & si hanc semel altè percalleat, poterit quodcumque aliud idioma acquirere uno aut altero mense.

Eloquentia Corruptrix. Hic subscribo Institutiones Linguae priscae, & ostendo illam fuisse pulcherrimam & regularissimam, omnesque exceptiones & irregularitates paulatim irrepsisse, non tam suavioris prolationis studio, quam vulgi ignorantia & protervia.

Metametrika. Sic eam facultatem dici volui, quæ est Metricâ vulgarâ sublimior. In ea varij & multiformes Labyrinthi; in ipso & Regula (quod hucusque à nemine præstitum est) quibus Carmina Regredientia, Resilientia, Decidentia, Ascendentia, Circueuntia; Anabæa; item quibus Proteos, Martes, Soles, &c. contexamus. Est opus omninò rarum, & novum, quod mirum in modum augeri & ornari poterit, si fundamentis positus instatur.

Rhetorica. Multa frigidissima, quæ ex Veteribus desumpta, tradebantur, condemnat, figurâ troposque nostro ævo & moribus coaptat, & brevissimè Oraturos & Concionaturos instituit, ut cum planctu & autoritate eloquantur.

Memoria Ars. Puto Artem memoriæ altera indigere memoria; interim quid alij dixerint & docuerint examino, & methodum commodif-

simam trado, quâ possit juvari memoriæ.

C V R S V S

MATHEMATICVS.

Ego sæpè, & Viri doctissimi mecum, habemus re-creationis loco juniorum Authorum scripta, qui sublimes in Philosophiâ conceptus Mathematicum ignoratione macularunt. Hanc ob rem Philosophum in Mathematicis eminere d' s'idero, & ut possit, omnes Artes, quæ in numero, pondere & mensura consistunt, ad novam methodum & compendium reduco.

Arithmetica. Novis speculationibus ditatur, & brevissimè traditur.

Geometria. Etiam ipsa ad compendium reducitur.

Trigonometria. Non sine novis & plenis ingenio præceptis Triangulos universos resolvit.

Logarithmica. In tres partes dividitur; in primâ Neperiana, in secundâ Uiacquiana, in tertiâ traditur Enarmonica, multò cæteris utilior & præstantior.

Architectura Edilitia. Est Ars curiosa, & Publicæ Rei necessaria. Illam in rectam & obliquam divido. De priori plurimos scripsisse reperio, tamen multa in singulis potuerint poni castigatius; at de posteriore vix ullum. Utraque est valdè utilis & necessaria; quarum, & præcipuè posterioris neglectu, summos in summis Palatijs & Ecclesijs errores committi observamus.

Architectura Militaris. Agit in prima parte de Fortalitijs, & illis effossis tormenta, munitiones, & milites addit, ubi multa quæ eisdem propugnandis aut etiam expugnandis fervient. Et in secunda longam mirabilemque obsidionem Pragensis Civitatis, sine muro, sine milite, sine sulphure pyreo, sine tormentis bellicis prodigiôsè defenlæ, ad rei militaris penitiorum

miorem notitiam accuratè recenſet.

Aſtronomia. Oſtendit multa olim à Ptolomæo, multa ab Alphonſo Hiſpaniæ Rege, multa à Copernico, multa à Tychone, & ejus Aſſeclis Logomontano & Keplero, multa à Lanſbergio, multa ab alijs ſupponi, quæ aut demonſtrantur eſſe falſa, aut non probantur eſſe vera, Vertit ad cauſas Phyſicas oculos, & ſingula exactiſſimè expendit. Huc pertinent ſequentes Libri.

Sphæra. Multa nova & varia recludit, in argumento veteri. Tradit doctrinam communem, quam *Mediam* vocitat. Illam Meditationes Paralyſticae deprimunt, illam exaltant Reſtractaria: ſine quarum notitia fruſtra ad ſcholas ſublimes proceditur.

Solu & Artis Adulteria. Doctrina generali præmiſſa umbris imperat, & mixtis linearum labyrinthis horas communes repræſentat.

Præſentia Crucifixæ. Dat novas & faciles hypothèſes, in quibus motu cruciformi, omnia, quæque à Veteribus, quæque à Junioribus obſervata, ſalvantur. Hic omnis motus recti lineus, hic excluſi omnes circuli; hinc omnes arcus; & tamen ſalvantur obſervationes univerſæ.

Proteus Cæleſtis. Demonſtrat omnia Phænomena quieſcente in centro Mundi, Terra, Luna, Mercurio, Venere, Sole, Marte, Iove, aut Saturno ſalvari. ſtando rationi & mathèſi cognosci veram Mundi facièm non poſſe: Helio-centricam pulchriorem cæteris, at ſolam Geocentricam videri factæ Paginæ conſonantior, & hanc ob rem Eminentiſſimorum Cardinalium decreto Scholis Orthodoxis permiſſam, cæteris quibuſcumque rejectis.

Ariſtarchus. Libellus eſt ſummo ingenio ſcriptus; & ipſius Ariſtarchi, ſi Viris magnis, qui eum ediderunt, credimus. Notis indigere fuit viſus, & ideo nos Ideas ſingulas ſpeciali

commentario illustravimus:

Selenographia. Eſt quædam Aſtronomia Lunariorum, oculo in Luna poſito omnium Planetarum & ſiderum loca, ſitum & motum apparentem examinans. Eidem adjungi debuit.

Plutarchus Lunariorum, & eſt *Colloquium de maculis,* quæ in Luna faciè, à Plutarcho conſcriptum: Illud ego Scholijs continuis dilucido, & in ipſis ſingulorum Philoſophorum ſenſa, ſevera diſquiſitione examino. Hic multa de Montibus, Vallibus, Continente, Oceano, Inſulis & fluvijs Lunaribus; multa de Ventis & Procellis: multa de Pluvia, Nive, & Glacie; multa de Cometis & alijs diverſis meteoris: multa de Plantis: multa de Piſcibus, Feris, Avibus; multa tandem de Hominibus Lunaribus, quæ à Luciano, Plutarcho, & Keplero ſomniantur.

Arx Aſtronomica. Eſt domus elegans ſideribus obſervandis apta. Talem à Daniæ Rege iuſſus erigere Tycho, Aulicam fabricatus eſt, cum ſideream deberet. Noſita ædificamus muros, ut & ſint organa Gygantæa, quibus poſſimus Corpora Cæleſtia obſervare. Hanc INSTRUMENTIS varijs Arcem, hanc SOLIS MENSIS, hanc FILO ARIADNÆ, nec non AUTOMATIBUS diverſis ornamus. Modum ſingula formandi & exarandi ſcribimus; & multa nova & hucusque non viſa delineamus.

Mathèſis Audax. Multùm ipſa ſuccevit paucis annis; & jam in ipſa uberius omnes controverſiæ Logicæ, omnes Phyſicæ & Metaphyſicæ, omnes Theologicæ, & præcipuè de gratia & libero arbitrio, ſola Regula & Circino dilucidantur. Hæc huc videretur omninò pertinere, at ob rationes ſpeciales Curſui Philoſophico inferitur, ſunt enim multæ in Phyſica difficultates, quæ non aliter, quàm numeris & lineis expediuntur.

C V R S V S
M V S I C V S.

Ars Liberalis, an Mathematica Musica sit, multi curiose inquirunt, & ingeniosè exponunt. Et Ego, ne inutibus controversiis implicer, seorsim enarmonica edissero, & ad Libros sequentes reduco.

Orthographia Musica. Tractat de figuris & characteribus, quibus utuntur Musici.

Orthologia Musica. Agit de eorundem characterum notarumque denominatione: & in tres Partes subdividitur.

Prima est FER-DI-NAN-DUS-TER-TI-US. Utitur istis voculis, & compendio mirabili Artem copiosissimam tradit.

Secunda, UT, RE, MI, FA, SOL, LA, BI, quarū notarū nemina volumus omnino retinere.

Tertia est apologetica, & complectitur nonnullas eruditas Epistolas pro & contra scriptas.

Constabit ex Orthologia Artem, quæ vel horâ addisci possit, tot esse trices implicatam, ut vix annis pluribus soleat, totamque additione unius Notæ reduci ad incredibilem facilitatem. [Admissa est & practicatur nova hæc Musica præter Monserratenſia Monasteria, in S. Crucis Abbatia, & etiam in aliis Cœnobiis, ubi summâ Juvenes facilitate & tæcilitate inſtituuntur.]

Pœtica Musica. Omnem Artem Metricam, omniaque Carminum & Versuum genera ad Musica fundamenta reducit.

Huc spectat *Vocalis Musica*, quæ miro ingenio eas tantum Notas admittit, quæ vocalibus textus correspondent. Hæc Arte feliciter composuit nonnulla Romanus Michael, qui tamen syllabarum quantitatem neglexit, cujus Ego etiam rationem habui in nonnullis Concentibus, quæ olim composui, & nunc etiam in lucem produco.

Arithmetica Musica. Tonorum, Consonantiarum, & Dissonantiarum differentias numerorum apparatu dilucidat.

Geometrica Musica. Eisdem Linearum proportionem exponit.

Logarithmica Musica. Et nullibi liquidius quàm in ipsa Enarmonicæ proportionem & mensuram noscuntur.

Syntaxis Musica. Est Ars plures voces artificiosè connectendi, *Compositoriam* vulgus vocitat, & à me ad tantam reducit facilitatem, ut unâ horâ, aut saltem die possit addisci.

Prodigia Musica. Complectitur ingeniosas Vocum implicationes, Fugas, Insultus, Labyrinthos, &c.

Philosophia Musica. Ab effectibus regreditur ad causas, & vocis tonoræ essentiam, substantiam, quantitatem, qualitatem, relationem, proportionem, actionem, passionem, durationem, ubicationem, situationem, & habitudinem speculatur.

Medicina Musica. Agit de Armonia & proportionem pulsum, & de morbis qui vocum consonantiâ curantur.

C V R S V S
CHIROSOPHICUS.

Sed quo poterit modo habere omnes scientias in manu? illum dabit breviter *Chirologia*, quæ non jam novas Artes tradit, sed veteres pugno comprehendit. Et ejus partes sunt.

Chirologia: quæ eloquitur digitis utriusque manus.

Chirographia: & hæc manu varios characteres efformat. Sed in quo distinet à Chirologia? Explicabo; Chirologia literas digitis exprimit, quas linguâ solemus; at Chirographia ineffabiles notas delineat, & ob oculos ponit.

11a.

illa Orthographiam communem, ista Sinen-
sem imitatur.

Chiro-rhetorica: docet attentos Auditores
non tam verbis quam manu capi.

Chiro-dialectica: Est contentiosa & bellatrix
Facultas, & veritatem propugnans manu
clausa.

Chiroarithmica: manu numerat, & difficiles
computus digitis expedit.

Chyrometria: Metitur digitis terras, astra, &
omnia quæ cœli ambitu continentur.

Chromusica, Artem totam manu curiosè de
lineâ complectitur. Hic multa in venis nova,
& quæ veteribus & junioribus univèrsis igno-
ta.

Chirochronica. Tempora & ætates coordi-
nat, Æras ad articulos proprios reducit, & hi-
storias expendit. Numeros omnes Ecclesiasti-
cos juxta stylum utramque (nimirum, aureum
numerum, Epactam, Mœnſis diem, Lu-
næ ætatem, Cyclum Solærem, Literam Do-
minicalem, &c.) summâ facilitate repræ-
sentat.

Chyromantica. Lineas manûs examinat, &
rejectis characteribus, quos superstitiosa anti-
quitas consideravit, speculatur notas medicas
& naturales, & ex illis secreta multa detegit, &
multa futura prædicat.

Doctrinæ consequentiâ & similitudo de-
pocit, ut Chyromantiæ METOPOSCOPIAM
conjugamus; scripserunt olim de illa plurimi,
non tamen prudenter & exactè.

Chyromnemonicæ, quæ intentionalium specie-
rum thesaurum pugno claudit. Est valdè neces-
saria facultas, ut juvetur memoria, aut
manuducatur si velis, totamque *Artem Mæ-
moria*, quam vocat, reducit ad Articulos ma-
nuum;

Has Facultates complectitur Chyrosophiâ,
in quâ debent Jvenes eruditi esse benè verfa-

ti, ut si carere libris aut peregrinari contingat
carere Bibliothecâ non possint; Ergo

*Ne possis docto Librûm spendere carere,
Sic tibi Chyrosopho Bibliotheca Manus.*

CURSUS
PHILOSOPHICVS.

Merito excluderat à suis scholis Plato omnes im-
peritos Matheseos, non enim securè poterimus
philosophari, nisi Mathematibus sinus instructi. Igitur
novo spiritu & animo quantum stadium percurramus.
Et ut expeditius possimus, Librorum, quos hic *Cursus*
complectitur, brevem contemplemur Catalogum.

Grammatica speculativa: Hinc multa perti-
nent, quæ solent in Logica tradi. [Hunc libel-
lum scripsi, ut scientificè sciremus, quæ velut
naturaliter facimus, hoc est, loqui. Ut cujuscun-
que Idiomatis perfectiones & imperfectiones
cognosceremus; & animadverteremus distin-
ctum iri omnino eloquentiam ab exorbitantia;
posseque novum condi Idioma, quod nullâ
prærogativâ careat.]

Sed cur Philosophicum Cursum à Gramma-
tica incipio? Quia Methodus doctrinalis re-
quirit, ut à notioribus & facilioribus ad minùs
nota & facilia ascendamus: Et puer, qui præ-
ter Grammaticam Latinam nihil scit, (tales
sunt ferè omnes) expeditius de Orationis parti-
bus sibi probè cognitis philosophabitur, faci-
lius dialecticabitur de vocibus, quàm de con-
ceptibus aut speciebus, quarum vel solo no-
mine sub initium terrebitur. Accedit, Voca-
lem Grammaticam multum differre ab Intelle-
ctuali, multum Vocalem Logicam à Mentali,
& illas ab eo solo miscendas, qui velit Quadra-
ta Rotundis confundere. Ascendat igitur Stu-
diosus per gradus, & si notis juvetur, ut ad
minùs.

minis nota procedat, cursus erit securior, & facillior, & citius ad Metam-Physicam, seu ad Metaphysicam veniet.

Logica. Et quia multa à Logicis video confundi, quæ sunt toto cælo diuersa, idè voces à conceptibus volui distinguere, & quinque libris Dialecticam totam comprehendere: & sunt ipsi.

Logica Vocalis. Et hæc Ars à Grammatica differt, sicut Gladiatoria à gladijs; nam Grammatica conficit voces, quibus Logica utatur.

Logica Scripta. Pauca de illa dicuntur, sed quæ summoperè prodesse possint.

Logica Mentalis. Hæc unica operationes Mentis dirigit, nam vocalis subornat linguam & scripta calamum: differt toto cælo à prioribus. Et vt vel leuiter differentiam insinuem, è multis, quæ ibi persequor, hæc pauca profero. Ostendo inter alia curiosa, dum conceptuum naturam & virtutem examino, Convertentes Conversasque Propositiones, quas calamus & lingua distinguit, si purè sint mentales coincidere. Probo in Syllogismo intellectuali utramque præmissam coexistere: adeoque Majoris & Minoris (hoc est, prioris & posterioris) denominationem locum habere in vocibus & scripturis, non in mente. Hinc, quia video omnes Syllogismos, imperfectos quos vocant, aut Conversione terminorum, aut Præmissarum Transpositione, ad perfectos reduci, in intellectu nullos esse imperfectos affirmo. Et quia meus Reformator Dialecticus negat dari Propositiones negativas in mente, quod ipsum efficacissimè demonstrat, etiam *Celarent & serio* à Logica mentali proferibo: *Darij* in *Barbara* inibi statuo. Et concludo unicum & simplicem syllogismum mentalem, concinnatum in *Barbara*, esse Vertumnum quemdam Logicum, quemdam Proteum Dialecticum, qui ad

viginti aut triginta etiam formulas & modos vocaliter posse reduci. Et hinc aperio viam, ut summam Intellectus potentiam, & summam linguæ impotentiam noiscamus.

Reformator Dialecticus. Jam ipsius mentionem feci, dari negantes Propositiones negat, & inde multas & grandes consequentias deducit. Fuit olim à me adhuc puero conscriptus, & quia etiamnum placeat, debuit Logicæ adiungi.

Seuera Argumentandi Methodus. Est valde necessaria hoc ævo, vt reformatur abyssus non paucarum Vniuersitarum. Eius partes sunt duæ. Prior Speculatiua est, posterior practica. Illa Præsidem, Propugnantem, & Argumentantem instruit, hæc Instructionem appositis exemplis illustat, à ratione & ab auctoritate. Prodiit olim Duaci, & fauorem multorum meruit, sed recederet multò auctior.

Paralogica. Ostendit non dari Entia rationis; omniaque, quæ huc usque talia dicta vel credita, esse Entia labii. Hunc Librum attentè legi suadeo, nam si semel proscibantur à Gymnasilis chimæra & figmenta rationis, securiores nascuntur consequentiæ, quæ hucusque remorante formidine aboriri & periclitari dicebantur.

Metalogica. Ne ingrederer inutilem Questionem, quæ inquit, Anne Vniuersalium Contemplatio ad Logicam, an potius ad Metaphysicam pertineat? neutri illam adscribo, sed Metalogicam instituo, in qua de Vniuersalibus & Prædicabilibus (nimirum, Realibus, Modalibus, Formalibus, Expressiuis, Positiuis, Negatiuis, Internis, Externis, &c.) noua arte & industria discepto.

Prima Philosophia. Sic placuit vocare illam scientiam, quæ examinat Prima Principia. Hæc apud alios sunt plurima, & dicuntur Axiomata, & tamen apud alios tam pauca, vt miremur

mur Ingenii potentiam, quæ ex tam paucis fundamentis intulit tam multa & tam varia.

Metaphysica Pura. Porro PRÆDICAMENTUM est Prædicamentorum superiorum & inferiorum coordinatio: & SYSTEMA est decem prædicamentorum sub uno Ente contextus: & hunc Metaphysica contempletur. De hac scientia, aut potius sapientia, scripserunt quam multis & singuli non Prædicamenta solum, sed & Scholas contexterunt, ita ut nec apud ipsos reperire sit Prædicamentum purum, neque puram Scholam. Nos doctrinæ puritati studuimus & duodecim aut etiam plures, puras & puras Scholas aperiri curamus. Eæ sunt

Schola Nominalis. Respondet nomini, & omnes terminos, qui sunt Philosophorum proprii, exponit; ostenditque multas & varias in Philosophia, multas in Theologia Quæstiones, quæ videntur gravissimæ, re medullitus examinata ad meram Logomachiam reduci.

Schola Realis. Ens à suis attributis, & à Prædicamentis, hæc inter se & consequenter genera à differentis reali distinctione intercedit, & à gravissimis difficultatibus facillimo negotio se subtrahit.

Schola Modalis. Quæ in præcedente per realitates, omnia in hac per modos explicantur. Complectitur doctrinam variam subtilemque; & maximè necessariam hoc ævo, quo ignotæ antiquis Modales entitates obtinent, & multa earumdem ubertate explicantur.

Schola Formalis. Minori ipsa dispendio Modos in formalitates convertit. [Formalitates nomine intelligimus Conceptum obiectuum distinctione ex naturâ rei, aut præscissione obiectuum (coincidunt enim) discriminatum.]

Schola Expressiva. Omnia hæc parcius per expressiones meras & connotata saluamus. Subtilior præcedentibus & politior; sed non mediocribus tradenda ingeniis; nam sicut prima

aut etiam secunda iudicatur facillima, & quæ ab omnibus addisci queat? hæc quinta videtur subtilissima, & quæ à pingui Minerva percalleri non possit; subtilia enim non nisi subtilibus tradenda sunt.

Schola Negativa. Omnia adhuc parcius hæc per formas negatiuas exponimus & illustramus.

Schola Actionalis. Cæperunt Actione Juniores uti, imò & abuti sæpè: & quia Eminentissimus Cardinalis de Lugo, gentis Hispanæ gloria, Durationem ab illa non distinguit; & alii eandem doctrinam ad alia Prædicamenta extendunt, volui exclusis multis formis per solas Actiones totam Philosophiam materialem salvare.

Schola Localis. Hodie est valdè communis, & apud Viros magnos in pretio, statuitque omnia corpora permanentia ubicatione & situatione merâ: & successiua omnia distingui mero motu locali.

Schola Magnetica. Ponit ob oculos Herculeum lapidem, & illo substruit novam Philosophiam, quam existimat non posse facillè aritari vel deijci, quod sit supra firmam petram fundata. Complectitur rara & inaudita multa, quorum notitiâ non debet Philosophus noster destitui.

Schola Chymica. A viro, qui doctus videri vult, ignorari non potest. Agit in Metaphysica de Ente Chymico, & sub illo de decem Chymicis Prædicamentis: In Physicâ, de Principiis & causis Chymicis: In Libris de Cælo & Mundo omnia Chymicè exponit, & non sine ingenio è Luce prius creatâ, singula elementa & sphaeras vi caloris, iuxta Regulas Artis educit. In Libris de Anima, analogiâ delectatur, & Positiones Chymicas ad Vegetatiua, Sensitiua & Rationalia extendit. Etiam audet angelicis & diuinitis; &

Pro

Prophetarum Patrumque putat Testimoniis iuvari; quæ non vult omnino metaphoricè intelligi, sed asserit in ordine rerum immaterialium dari aliquid spirituale, quod analogum sit luci corporeæ.

Hæ Scholæ sufficere debere videbantur: at uberioris doctrinæ gratia etiam iste debuerunt adjungi: videlicet:

Scholæ Infinita. In cuius priorî parte rerum Infinitas, Immenfitas, & Eternitas examinantur: in posteriore specialiter agitur de Synkategorematico Infinito, hoc est de Indefinito.

Scholæ Eucharistica. Quæ ex Sacramento Venerabili plurimas consequentias deducit, quæ Rem Philosophicam illustrant & exornant.

Scholæ Miraculosa. Quid in singulis Prædicamentis ordinaria: quid absoluta Dei potentia valeat, accuratè examinat, & vires naturæ metitur.

Scholæ Dei formis. Est omnino curiosa. Supponit multa à Philosophis, multa à Theologis, exponi & illustrari, recurrendo ad Deum, formam extrinsecam, aut etiam efficientem causam; & inquirat, An eodem modo possint omnia? & hic ubi ad Deum ventum, Philosophiæ Puræ finem ponimus.

Hucusque à ratione proceditur, transitur ad auctoritatem, & examinantur Hominum Illustrium, (anti- quorum, juniorum) Resolutiones, quæ hodie in pretio.

Heterodoxa Metaphysica: Huc præcipuè **AUTHORES** subsequentes pertinent.

Democritus. Antiquissima hujus Philosophi doctrina est: & iuxta ipsam omnia componantur ex atomis.

Empedocles. Democriti doctrinam promovet, & ex atomis quatuor elementa, & ex his omnia ingeniosè constituit.

Pythagoras. Priores dilucidat, Elementa di-

stinctione accidentariâ discernendo. Anus & Theologicè fuit, & fœlici discursu carnis resurrectionem tradidit: quam sententiam, verissimam & sanctissimam, eius Discipuli ad varia deliria detorserunt.

Plato. Fuit olim celeberrima Academica Secta Scholiarchâ Aristocle, qui postea Plato; & ante Div. Thomam ferè unica in toto Orbe terrarum.

Aristoteles. In magno tamen olim honore apud Ethnicos, apud Catholicos damnata fuerunt eius dogmata, proscriptaque ab Ordinibus Religiosorum; & quia humana omnia caduca, & inconstantia, iterum revocata & eucta à Scholasticis, sed tandem iterum excussimus servile iugum, & veritatem unam potius hodie, quàm totum Percipatum curamus.

Virgilius. Quem maximum fuisse Philosophum Ecloga sexta, & Georgica uniuersa testantur.

D. Thomas. Est enim hoc sæculo insignis Thomistarum Doctrina, & in multis Vniuersitatibus sola: & sed aliqua videtur supponere, quæ libenter videremus clariùs dilucidari.

Scorus. Subtilis est, & cui frustra impallefcit qui ingenium eximium non habet.

Lullus. Multa promittit, at promissis diues quilibet esse potest.

Ramus. Debit huc poni, & specialiter examinari propter aliquos, quibus rara potius, quàm vera sunt chara.

Paracelsus. Tradit Chymicam Philosophiam; cuius nos etiam Dogmata, prout iubet veritas, rejicimus aut approbamus.

Campanella. Habet multos Discipulos, præcipuè in Gallia. Verum quia afflictus Vir semper caruit Libris & exercitio, semper tranquillo animo, deberet eius opera aliquis Vir doctus referbere & ad consona fundamenta eliminare.

Lorca. Est in pretio apud Cistercienses præcipuè

cipuè Hispanos, qui supponi præcipiunt, Græciam Peccatumque in eodem instanti intrinsicè & reali esse simul, quod Lorca tenet; & hinc totam Dialecticam, totam Physicam & Metaphysicam; imò utramque Theologiam (Naturalem & Moralem) alterant.

Ioannes Marcus. Platoni est ingenio & doctrinâ simillimus; sobriè tamen Ideas, sed sensu, aut vero, aut saltem probabili admittit, & de rerum arcanis principiis felicissime philosophatur. [Est Magnificus Vir, Bohemæ Physicus; (Græcè *Archiater*, Hispanè *Protomedicus*) Primarius Vniuersitatis Carolinæ Professor, Libris optimis clarus, & aliùs quàm cæteri sapienti.]

Mannaetta. Physica Chymicis conciliat: & sublato discrimine se expedit à maximis difficultatibus [Hunc post alios enumerò, quoniam Ideas suas edidit tardiùs, & plerasque adhuc supprimit, nec typis mandari permittit. Est hodie Viennensis Vniuersitatis Rector & Professor Primarius: summi ingenij & studij Vir, & apud omnes maximè authoritatis.]

Cartesius. Hollandis ipse & etiam Anglis placet. Parco Naturæ Genio studet, Localem Philosophiam scriptis subtilissimis dilucidauit. Habet Discipulos doctos, & editis Voluminibus claros; & ut video, pauculis opinionibus decircinatis aut sublatis, cæteræ irrepunt, & erunt aliquando communes.

Helmontius. Novi Hominem. Fuit pius; doctus & celebris: Galeni & Aristotelis iuratus Hostis; sub quo ægri non laborabant diu, nam secundà aut tertià ad summum die carebant vita aut morbo. Vocabatur præcipuè ad illos, qui ab alijs Medicis deserebantur, è quibus non paucos restituit vel freudentibus illis, à quibus fuerant condemnati. Proderunt jam tandem eius Opera, & in ipsis continua contra Peripateticos & Galenistas Satyra, multis onusta

Bibliothec. Ord. Cist.

folijs, fructu tenui; quæ quoniam ab Empiricis & Paracelsistis in Galenistarum odium promouentur, debuerunt à nobis medullitè examinari.

Valerianus. Est re & nomine Magnus, & pollet felicissimo ingenio; multa contra Aristotelem scripsit, quibus eiusdem maximos errores detexit; sed quia ingenia etfi simillima sint, in omnibus conuenire non possunt, obseruari nonnulla, quæ meo non consonant, & de illis scripsi specialem tractatum, quo Heretodoxam Metaphysicam claudio.

Hæc est Idea nostræ Philosophiæ, quæ, ut puto, non deberet carere, qui Professore agit: nam Discipulus, ut bonus sit, unam solam scholam percellere subetur: hoc enim sufficit ingeniosè responsuro sub alio: at Magistri est obligatio multò latior; nec videtur tanto nomine dignus, qui aliorum opiniones ignorat.

Hucusque rerum essentias contemplati, quid Deus potuerit facere vidimus; non quid fecerit; ergo progrediamur ulterius, & Opera Divina discutiamus.

Physica. Agit de substantiâ existente; & quia est multiplex ista, etiam Physica est multiplex.

Physica Naturalis. Nomen mordeat aut irrideat Erasmus, nam & ipse irridetur à nobis, qui videmus ab eodem ignorari, aliud esse unde nomen delimitur, aliud quod sonat. *Canonicus Regularis* non est *Canonicus canonicus*, ut ille objicit; nec *Physica Naturalis* est Physica physica, quod ipse objiceret; sed Physica prorsus inanima, nam hodie actiones quæ intentionales non sunt, *Naturales* vocantur. Est huius Facultatis obiectum Corpus inanimatum, partes duæ, Analytica seu diuisoria, & Ergastica seu Productoria. In primâ parte totum Mundum ob oculos pono, illumque in quinque elementa (Terram, Aquam, Aërem, Ignem & Ætherem) divido, & singula membra diuisionis examino, Elementum subdividere in substantiales Materiam & Formam frustra conor, &

Z

hoc

hoc genere indivisibile esse statuo. Materiam in partes integrantes subdivido, & minimas partes reperio, quas voco *Atomos*, seu *Indivisibilia*. In secundâ omnia brevius decido, quoniam in scholâ reali cum Prædicamento actionis, omnia sunt radicibus examinata.

Physica Elementaria: quæ de corporibus sublunariibus disputat.

Physica Cælestis; quæ de Cælo, Syderibus, & Constellationibus.

Physica Meteorologica; quæ de Novis Stellis, Cometis, Fulminibus, Fulguribus, Tonitruis, Iride, Halone, &c.

Physica Vegetativa. Planta est ejus objectum, & eadem methodo (videlicet Analyticâ & Ergasticâ) omnia expendit.

Physica Sensitiva. Agit de Bruto, & præcipue de peregrino, & nostris Scholis minus noto.

Physica Humana. Sibi proponit considerandum Hominem; & quia in ipso reperit duas partes substantiales (Corpus, Animam) prius illud posterius istam contemplatur. Cùm de illo, de ejus figurâ, membris, ossibus, venis, nervis, & humoribus disputat. Cùm de istâ, de ejus essentiâ, potentijs, habitibus, speciebus, actionibus, ubique proprias opiniones expendimus, & oppositas accuratè proponimus, & robustè impugnamus.

Physica Angelica. Agit de Cælestibus Intelligentijs, quas *Spiritus* vocamus vel *Angelos*. Semper servatur eadem Methodus.

Physica Media. Ejus vel nomen hodie ignotum, & tamen nostro ævo repertæ sunt non pauca Facultates Mediæ. Concionatoria Ars, quam à D. Bernardo didicerunt Hispani, est inter Rhetoricam & Dialecticam Media: Logarithmica, quam invenit Neperus, inter Arithmeticam & Geometriam est Media: tota Philosophia Moralis inter Chimericam & Realem Media; in ipsa Metaphysica invenerunt Junio-

res Entia Media: inter Substantiam & Accidens multa Helmontius, inter Accidens & Modum multa alii. Hispositis transitur ad Physicâ, & quia substantiæ nobis notæ istæ sunt, videlicet *Inanima*, five *Inorganica*, *Vegetativa*, *Sensitiva*, *Humana* & *Angelica*; In hoc Libro inquiretur, an admittendæ sint substantiæ Mediæ? Porro Zoophytâ esse corpora quædam inter Plantas & Animantes media, communis affirmat opinio. Anne verè? & si verè, Anne Magnes inter Lapides & Plantas medius est? Anne Sydera vivunt vitâ progressivâ Hominibus & Brutis communi, cùm tamen Animalia non sint? An etiam ipsa inter Plantas & Animantes media? Anne Simij, quorum sunt versutiæ mirabiles, an ne Canes; an ne vulpes, &c. potest dici Animalia media, Irrationalibus nobiliora, & ignobiliora Rationalibus? Anne tandem inter Homines Angelosque sunt aliæ creaturæ, quæ respectu Angelorum corporeæ, & respectu Hominū spirituales dici queant? quales sunt illi, qui à Veteribus dicti, *Manes*, *Lares*, *Penates*, &c.

In controversiis singulis examino, quid divinitus fieri potuerit, quid sit factum. Ubique Fidei Dogmata, & demonstratas Positiones inquirito; rariùs invenio; & idcirco plerumque probabilibus & incertis diffidens, persono, *Non iri multiplicatum Entia sine necessitate*.

Physica Divina. Ab alijs dicitur *Theologia Naturalis*. Agit de Deo præseindendo à miraculis & Fide supernaturali. Stat principijs merè Naturalibus. Summè est necessaria Theologis ista Physicæ pars, sine quâ non poterunt ullo modo intelligere, quæ divinitus sunt revelata.

Hic dabitur *Philosophia Mathematica*, & ipsa est, quæ *Mathesis Audax* dicebatur. Huc eam ponere debui, multæ enim Controversiæ, quæ obscurius in Physicâ & Metaphysicâ traduntur, non possunt aliter decidi, quàm ad numeros & lineas recurrendo.

C V R S V S

THEOLOGICUS.

EX DEO naturaliter cognito ad DEVM sublimiùs cognoscendum ascendimus, rationis aciem Fide supernaturali iuauimus, iactis constamus fundamentis, & quia de ipso generose sentimus, multa qua hactenus in scholis recepta, necessariò mutauimus, Hunc Cursum complemus his libris.

Præcursor Theologicus. Omnes Quæstiones Præcæiales, quæ sub initium Theologiæ disputantur, edisserit.

Deus Sapiens. Agit de Scientiâ Dei; nimirum de simpliciter intelligente, de Visiua, & de Mediâ.

Deus Volens. Agit de Voluntate Dei: nempe de Necessaria & Libera. Item de Noluntate; & Opinionib. Philosophicis consonans, ostendit Nolitiones in Deo non reperiri.

Deus Prouidens. Et in hoc Libro de Prouidentia, de Prædestinatione, de Reprobatione, de Directione secundarum Causalium (materialium & immaterialium) disputatur.

Deus Trinus. Disserit de sublimi Trinitatis Mystério: & quia Theologica ad Philosophicas Positiones elimat, tradit multa subtilia, noua & rara.

Homo Purus. Examinat, An sit possibilis natura pura, & qualis in illo statu esset Homo, qui sine gratia & sine peccato nasceretur?

Homo Innocens. Considerat primos Homines in Paradiso, nondum lapsos, & illius statûs felicissimi edisserit prærogatiuas.

Homo Lapsus. Edisserit Hominis post peccatum miseras, (reales, moralesque) & aliqua præloquitur de Medicinâ, quæ fuit illi diuinitûs data.

Maria. Sunt in Theologiâ multa, quæ specialiter concernunt Deiparam, & debuerunt

specialiter examinari.

Christus. Et hic Tomus subdividitur in Libros quinque, quos breuiter enumerabimus.

Vno Hypostatica. Disputat de essentiâ & proprietatibus unionis, diuersis Scholis se attemptans.

Christi Corpus. Et multa edisserit, quæ licet omnia hucusque à Philosophis Theologisque, non debent ab Eruditis ignorari.

Christi Anima. Et hic uberiùs multa de substantiâ, potentiis, attributis, virtutibusque.

Christi Vita. Non Historicus tantum, sed & Theologicus hic Liber est, imò etiam Mathematicus, quoniam Christi actus pensitat, & eorumdem: loca, tempora & rationes disquirat.

Expectaret hic aliquis libros de Sacramentis, at meliore consilio illos transtulimus ad Theologiam Moralem: pauca enim in singulis Physica, & tamen illa in Eucharisticâ Philosophia dilucidauimus.

C V R S V S

PHILOSOPHIÆ

MORALIS.

Genius meus merâ speculatione delectatur. Improbo Libori ille insudat: & sæpè potius ut res cognoscat, quam ut habeat. nam de diuitiis & dignitatibus scripsi multa, cum tamen illas contemniam, has non ambiam. At nescio quo fato factum sit ut decuplò plura scripserim de Practicis, quam de Speculatiuis. Vt video cessi temporis, loco, amicitia; debuique respondere Morales Decisiones rogantibus. Resolutiones tandem meæ tot fuerunt, ut debuerim in classes & libros distribuere, & potuerim paucis insertis & additis ad hanc reduci formam, quam præ se ferunt. Eas ego majoris claritatis gratiâ ad duo Volumina reduco, ne sublimiora ab aère pendeant. fundamentalibus Theisibus ignorantis. Primum Volumen est:

Z 2

Phi-

Philosophia Moralis. Agit de Ente virtuali, & eius istæ partes sunt:

Orthographia Moralis. Agit de Characterum & literarum potestate virtuali, de significatione morali, & moralibus linearum passionibus & attributis.

Grammatica Moralis. De Moralibus Declinationibus, Conjugationibus, Casibus, Numeris, Vocibus, Modis, Temporibus & Personis disceptat.

Grammatica Sacramentalis. Putant plerique Sacramentales omnes disputationes esse Theologicas, cum tamen pleræque grammaticæ sint: nam Sacramenta rebus & verbis confici, docuit nos Synodus Florentina; & quia res sunt notiores, omnes aut ferè controuersia reducuntur ad verba, & idè debui scribere Grammaticam Sacramentalem, ut vel hinc dissoluerem Quæstiones difficillimas, quæ ex Theologiae fundamentis non possem.

Thesaurus Moralis, & est Tractatus de verborum significatione: & multa digna scitu complectitur.

Logica Moralis. Disputat de Terminis de Propositionibus, de Discursibus & syllogismis virtualibus: ubi multa nova & subtilia, quæ à Conscientiâ consultis, & à Iudicibus, Patronis & Actoribus ignorari non possunt. [Puto me esse primum qui Moralem Dialecticam reduxit ad leges & regulas, & multum hinc ingenij & studij impendisse, totumque fore librum summam cum utilitate legendum.]

Accessit *Praxis Iudicialis,* quæ est Liber summè necessarius. Iudicibus (sæcularibus, Ecclesiasticis & Regularibus) ut sciant processum instituere, & in visitationibus procedere: frustra enim veritas in tribunalibus quæritur, si carent Dialecticâ Morali Iudices, quæ in eiusmodi labyrinthis regantur.

Metaphysica Moraliè Examinata. Agit de En-

te virtuali, de virtualibus eiusdem attributis, de Substantia virtuali, de virtuali Accidenti, de virtualibus Modis, de virtuali etiam Quantitate, de virtuali Qualitate, de virtuali Relatione, de Existentiâ & Duratione virtuali, de Actione & Passione virtualibus, de virtualibus Loco & Situ, & tandem de Habitu virtuali.

Physica Moraliè Examinata. Omnia, quæ in Physicorum Libris, omnia, quæ in Libris de Animâ, de Generatione & Corruptione, de Cælo & Mundo, &c. ediderunt Peripatetici, cooptat Moribus, ut altius intelligat essentiam, ingeniumque virtualitatum.

Medicina Moraliè Examinata. Agit de necessitate Medicorum, & morali infirmorum regimine. [Est Liber valde necessarius hoc æuo, in quo relaxatio certissima subrepat in sanctissima claustra sub nomine pietatis & necessitatis.]

Politica Speculatiua. Quæ multa curiosa & subtilia complectitur, quibus ingenium colitur, & Practica debet & formari & firmari.

Res Nummaria. Monetæ essentiam & proprietates contemplatur, & multas inauditas eximiasque difficultates summâ facilitate & securitate decedit. [Sed quis me nummis implicat, qui illorum vel nomen fastidio, qui eisdem iudico Ecclesiasticos multos perdidisse? universos gravasse? Ut illorum quid ditatem examinem, & viam aperiam disputationibus de Redemptione, Satisfactione, Merito, Præmio, & Pœnâ, in Cursu Theologico instituendis; quarum omnium solutio à Rei Nummarie cognitione penitentiore dependet.]

Hyperethica, est Philosophia Moralis eminentior, quam isti componunt Tractatus.

Virtus. De Actibus humanis & præcipuè de bonis & laude dignissimis disserit, eorumque essentias, passiones, & proprietates meditat.

Peccatum. Examinat. Actuum humanorum mali-

malitiam, & exploratâ ejusdem naturâ & essentia ad passiones recurrit, & omnes contemplatur exactè.

Beatitudo. Felicitas æterna est, quæ manet Viros sanctos post mortem, quæ debuit moraliter examinari.

Pœna. Ago de illâ, quæ peccatores manet, & duplex est: temporanea & æterna; illam patiuntur in Purgatorio Animi Hominum, qui mori in Domino: hanc verò cæteri, qui sunt æternam miseri, & debent à nobis altè considerari. Descendamus, obsecro, in Infernum viventes, ut Stygiorum ignium horrore & terrore perculli, tam purè vivamus in Mundo, ut non ad pœnas posthumi, sed ad gloriam æternam transferamur.

Deus. Si ascendero in Cœlum, illic est; si descendero in Infernum, adest. Multa essent, quæ examinari possent, at quia ad Theologiam paramus Juniorum ingenia, in hoc Tractatu Atheosin Dei, & Apotheosin Hominis radijs moralibus dilucidabimus.

C V R S V S
T H E O L O G I Æ
M O R A L I S.

Multa in Morali Philosophia exposuimus, quæ nos manuducunt omnino, cum Theologica & Divina tractabimus. Est igitur MORALIS THEOLOGIA, quædam Scientia celestis, quæ Actus humanos in ordine ad Deum, & Deum in ordine ad Actus humanos meditat. Illamque in Fundamentalem, Præterintentionalem, Decalogicam, Sacramentalem, Canonicam, Regularem, Civilem & Militarem dispertimur.

Theologia fundamentalis, examinat Ethicorum Principia, & an secura sint inquirat, & per omnes Moralitatum campos ingeniosè & etiã audacter discurret. Ingeniosè, quia multas novas difficultates ponit, & exponit: audacter,

quia ubique interrogat & dubitat, & nihil omnino resolvit. Placuit in hac primâ editione mentes aliorum expeiri & moneri, ut aliqua vel expungam, vel alterem; multa enim ibi sunt ingenij periclitandi gratiâ posita, quæ speculative forte admitti possent, non tamen permitti debent practicè.

Theologia præterintentionalis. Hæc mihi præ cæteris placet, & Amicorum, à quibus lecta, favore & applausum promerita, per totum Decalogum & Sacramenta excurrit, & singula accuratè resolvit. In duas partes dividitur. Altera est Speculativa, altera Practica. Illa unicâ paginâ doctrinam tradit, quæ Lectorem manuductura sit in toto Libro: Hæc copiosa est, & varios & difficiles casus eodem filo resolvit. Cui debet meus Lector, ut unius horæ spatio (non requiritur plus, ut Pars addiscatur Theorica) librum integrum memoriæ mandet, & Casus toto Cœlo diversos ad eadem fundamenta reducat. Fere omnes Casus illa, qui in Theologia Morali solent contoverti, complectitur, & Decalogicæ præmittitur, quoniam in expositione ipsa sua non pendet ab intelligentiâ Decalogi. Post ipsam dabitur.

Theologia Decalogica. Tamen in Philosophiâ Morali de Actibus humanis (& bonis & malis) multa dicta, omnia hic uberius, altius & exactius tractantur. Hic examinatur radicibus, Quid sit bonitas & malitia moralis? An ante præcepta sint mores? An Deus aliquid Homini bus possit præcipere? an possit Angelis? & cur possit utrisque? An aliquid de facto præceperit? Quid & quantæ sit authoritatis Decalogus qui ille debeat intelligi? Istis examinatis Legem ostendimus DEI digito non solum Tabulis inscriptam lapideis, sed etiam cordibus, hoc est, Conscientiæ; ejus characteres in Certâ clariùs, obscuriùs in Probabili, obscurissime in scrupulosâ, vix in Conscientiâ Dubiâ legi.

Et ut Conscientiæ penetralia explorentur, & nihil in corde ignotum maneat, hos Tractatus addemus.

De Conscientia dubia. Quid sit ipsa, paucis lineis declarat, & deinde in parte practica multos Casus proponit, quos eadem lege & methodo jubet dissolvi.

De Conscientia probabilis. Non debet cum dubia confundi, à qua differt, ut lux à tenebris. Opinatur enim probabiliter, qui ducitur ratione gravi; dubitat verò positive, qui levi; negative, qui nulla. Hic videbis, quid debeas facere aut non facere, cum sunt probabilia motiva.

De Conscientia scrupulosa. Et in isto demonstrabo evidenter nullo alio modo melius te posse eam definire, quàm dicendo, *Conscientia scrupulosa, est Conscientia superba & ignorans*, qui enim vel doctus est, vel humilis, scrupulis angitur non potest. Ostendam scrupulos ad probabilitatem potius, quàm ad dubium reduci: qui enim scrupulosum se esse seipsum, jam habet prudentem & rationabilem causam, ob quam possit contra remorsum qualemcumque præsumere, jamque habet causam verisimilem, ob quam debeat judicare pro se, quousque demonstreretur contrarium.

De Conscientia certa. Et spicilegio instituto hic determino, quid in materia morum certum sit, nec debeat ad quæstionem reduci.

In Tractatibus istis, ut paulò ante insinuavi, sic procedo. Præmitto brevissime in singulis veram doctrinam; illam efficaciter propugno & dilucido; & Lectoris mei mentem informo. Tunc subscribo centenos & centenos casus, quos omnes una & eadem solutione decido. Et quidem hæc methodus valde facilis, & quæ possit Lectorem vel una hora millium Casuum solutionem docere.

Omnia, quæ in Libris de Conscientia scripta, ad Legis Divina Tabulas, hoc est ad Dictamen & actus Intellectus spectant.

Cùm ergo non solum cordibus, sed & Tabulis lapideis legem divinam Deus inscripserit, hæc etiam ob oculos pono & expono, primò juxta textum Hebræum, & secundò juxta Græcum, tertio juxta Latinum. His positis ad singula præcepta descendendo, dividendo Decalogum in quatuor Sectiones diversas. Ad primam pertinebunt peccata, quæ quis committit contra Deum; ad secundam, quæ contra seipsum ad tertiam, quæ contra Parentes: ad quartam, quæ contra suum Proximum. In singulis Occisionem, Fornicationem, Furtum & Mendacium reperiemus. Quæ si committantur opere, in octo priora Præcepta Decalogi impingenti cogitatione & consensu, in nonum: Et, si verbo, persuasione & scandalo, in decimum.

Theologia sacramentalis. Omnia expendit, quæ sunt Moralia, & singula Sacramenta concernunt, & subdividitur in novem Libros. Illa sunt

Sacramentum ut sic. Expendit Sacramenta in genere; hoc est, plurimas difficultates omni Sacramento communes.

Baptismus. Ejus institutionem, essentiam, & proprietates edisserit, multos casus solvit, qui possunt in hac materia accidere.

Confirmatio. Pauci de illa ex professo scripserunt, & ideo majori studio indiguit.

Pœnitentia. Multa sunt in hoc Sacramento, quæ ignorari non possunt; multa difficilia & obscura, quæ debuerunt radicibus examinari.

Eucharistia. Agit de Sacrificio Missæ, in quo Sacramentum conficitur; de ipso Sacramento ineffabili; & de ejusdem receptione, quæ vocatur Communio.

Ordo. Disputat de Minoribus [Præbendæ, quæ si Ordo non est, est saltim ad Ordines janua: Ostiaratu, Exorcistatu; Lectore; Acolytatu:] de Majoribus [Subdiaconatu, Diaconatu,

conatu, & Sacerdotio] & de Supremis [Epi-
scopatu & Pontificatu.]

Matrimonium. Illud in jure naturæ considerat.
Quale nunc sit apud Iudæos, Mahumetanos, &
Idololatrias examinat. Quale etiam apud Chri-
stianos A catholicos. Tandem ad Orthodoxos
veniens edisserit multa specialia.

Sacramentalia. Illa hic Liber enumerat, à sin-
gulis Sacramentis distinguit, eorumdemque
proprietas expendit.

Appendix de Musis & Sordis. Sunt Homines
commiseratione dignissimi, & tamen qui me-
dis sufficientibus non carent, ut possint salvari,
si velint. Eos tenemur juvare quantum possu-
mus, & Theologica doctrina permittit, & ideo
hunc Librum volui addere, ne aliquid videre-
tur huic Operi Morali deesse. Examinabo in ip-
so, Qualiter peccare possint, toleantque? An
possint Sacramenta suscipere? An administra-
re? Et quomodo debeant Superiores illorum
conscientias gubernare?

Theologia Canonica. Agit de Catholicâ Ecclē-
siâ, & dividitur in varios Libros. Do titulos.

Ecclēsia Unica. Agit de Regulâ credendi, om-
nesque controversias Fidei ad unicam solam re-
ducit. Est Liber valdè utilis, & qui plurimis pro-
fuit, & in posterum prodesse poterit.

Monarchia Ecclesiastica. Agit de Christo Ecclē-
siæ Catholicæ Authore, de ejus Vicario, Cardi-
nalibus, Patriarchis, Archiepiscopis, Episcopis,
Abbatibus, Prælatibus, & cæteris Ecclēsiæ Ad-
ministris. Hunc Librum hi Tractatus consti-
tuunt.

Pontifex. Sic dicitur per antonomasiam, qui
Summus, qui est Pro-Christus in terris, cujus
est summa auctoritas, à quâ cæteræ Christianæ
pendent.

Cardinalis. Agit de Eminentissimorum Do-
minorum institutione, necessitate, auctori-
tate.

Legatus. Sunt Nuncij Oratores Pontificis; at
Legati Vicarij: & iidem multa habent privile-
gia communia, multa specialia, quæ debuerunt
medullitè examinari.

Episcopus. Quanta sit hujus statûs dignitas, &
quanta requiratur in promotio perfectio, quan-
ta potestas, & quanta etiam à Deo, à Pontifice,
& Principibus sint illi privilegia concessa, dili-
genter inquirat.

Possemus hic de Abbatum & Prælatorum
auctoritate, & jurisdictione disputare, sed quia
de his in Theologiâ Regulari ex professo, non
est cur eadem repetamus.

Clericus. Agit de immunitate Ecclesiastica-
rum Personarum.

Templum. Agit de immunitate Ecclesiarum,
& aliorum locorum.

Ius Pontificium. Ejus vires & auctoritatem
examinat: & quæ tractata ab alijs fuisse, ad com-
pendium reducit.

Theologia Regularis. Disputat de Regulis &
Legibus Religiosorum. Prodiit iterum iterum-
que (Brugis apud Nicolaum Breughelium an-
no 1640. & Francofurti apud Theobaldum
Schonvetter anno 1646.) & quia non am-
plius prostant Exemplaria, multò auctior ite-
rum recudetur. Ejus partes sunt duæ. In primâ
isti Tractatus reperiuntur.

Basis Theologia Regularis. Et est Scholion D.
Bernardi climatum ad Regulam D. Benedicti,
in quo aureus ille hujus Mellisui Doctoris li-
ber, qui inscribitur de *Præcepto & Dispensatione*,
accuratè illustratur, & ejus doctrinâ formatur
Discipulorum mens, ut altissimè sequentia in-
telligat.

*B. Hildegardis in Regulam S. Benedicti Nota &
Animadversiones Morales.* Fuit mei Bingen-
sis Monasterij Abbatis, Dei spiritu plena. Virgo verè
pientissima & doctissima, & multò adhuc be-
nignior & clementior Bernardo. Hanc Regu-
læ Ex-

la Expositionem, quam hic damus, à Christo illa revelatam seu dictatam affirmat: sed quia multa singularia complectitur, debuit à nobis severiore calamo dilucidari.

Monachus Primitivus. Regulam hic Libellus accuratè considerat, & quo olim intellecta fuerit modo à Cisterciensibus, & alijs Sanctissimis Vitis exponit: & edisserit multa, quæ jam sunt obsoleta, & deberent veterum exemplo ad Monasteria revocari.

In secundâ autem Theologia Regularis parte, ponitur noster COMMENTARIUS IN REGULAM D. BENEDICTI. Est Historicus, Scholasticus, Iudicialis, Politicus; & in ipso clauduntur libri sequentes.

Regula Religiosa. Agit de Legibus, & specialiter de fundamentalibus, quæ nominantur *Regula*, & exponit qualiter obliget Benedictina.

Religiosi ante Christum. Fuisse multas & varias Religiosorum Hominum Congregationes ab ipso Mundi initio usque ad Christum ostendit.

Religiosi sub Christo. Probat Christum Dominum vitam Religiosam egisse: item Apostolos: etiam sub illud tempus multos alios.

Religiosi post Christum. Et hic eos Liber à Christo ad Nos sine interruptione perennasse demonstrat.

Monachorum Genera. Multa enumerat & exponit.

Novitius. Agit de dubijs quæ circa Novitiorum admissione, educatione, & promotione oriri possunt.

Stabilitas. Qualiter intelligenda sit? Et an sit speciale votum in Ordine S. Benedicti?

Vota Substantialia. Sunt Obediencia, Paupertas, & Castitas, & de singulis accuratè tractatur.

Officium Divinum. Agit de ejus ritu, solemnitate, antiquitate: item de obligationibus, sub

quibus tenentur Religiosi Horas suas recitare. *Regimen Monasticum.* Agit de Abbate, Præposito, Priore, Decanis, Celerario, Sacristâ, Novitiorum Magistro, Ostiario, & cæteris Communitatis Administris.

Tribunal. Agit de Capitulis privatis, Viscitationibus, Correctionibus, & Litibus Religiosorum.

Opuscula D. Benedicti. Ponuntur aliqua, & breviter dilucidantur.

Regula Militum Templi. Ponitur, & brevi Commentarius illustratur.

Regula S. Augustini. E diversis, quas Doctor Divinus composuit, illa exponitur, quæ à nostris ævi Religiosis admittitur.

Regula S. Francisci. Vnica est, eaque severissima, & ex disputatis in toto Regulari Opere lucem accipit.

Regula Fratrum & Sororum de Penitentia, tertij Ordinis S. Francisci habitantium in Communitate.

Regula Fratrum & Sororum in Domibus propriè habitantium.

Commentario Morali, & multorum Casuum Resolutionibus, quæ possunt Religiosis universis prodesse, explicantur & dilucidantur.

Theologia Civilis. Humanas sæculares omnes componit cum lege Divina. Omnem civilem autoritatem ostendit esse à Deo, omnem esse ab Hominebus, sed diversimodè. Omnem, quæ Divinam, ad ædificationem, & non ad destructionem esse: omnem, quæ Humanam, ad conservationem & defensionem. Principes posse obligare Conscientias, etiam solere. Tributa eidem deberi ab omnibus qui propugnantur: ab eisdem tributis ex rei naturâ nullum, aliquos privilegio eximi. Penes eosdem esse ferendileges autoritatem; non dissolutam, sed absolutam. An in pronuntiando à Republica, an in obligando à Populi acceptatione pendeant? An Republicæ subsint, an contra illis Republicæ?

ca? Demonstrato multas Leges, aliàs injustas, merà acceptatione justas reddi; cedunt enim suo iure, qui ultrò acceptant. His tandem notitiis instructum Lectorem ad lus Cæsareum confesso, ejusdem vires examino; quo Hispanos, Gallos, & alias Gentes modo obliget: & unde hæc obligatio suborietur, edissero. Demùmque totum illud, quantum est, ut præ oculis haberi queat, ad breve compendium reduco.

Theologia Militaris, quæ Civilis est pars, & in ipsa de Bello, & Pace, de concordia articulis onerosis: de favorabilibus, & à quibus & quando possint iniuri aut non iniuri. [Huc pertinent omnes Libri, quos pro Regibus Philippo II. III. & IV. omnes, quos pro Cæsaribus Ferdinando I. II. & III. huc etiam, quos scripsi pro aliis.] Et hi sunt Libri, quos Tomus iste Militaris complectitur.

Bellum Publicum. A quibus quando & qualiter geri possit, examinat.

Philippus Prudens, Caroli V. Imp. Filius, Lusitania, Algarbia India & Brasilia legitimus Rex, demonstratur. Agit de jure acquirendi, possidendi & recuperandi Coronas, & ut doctrinam hanc clariùs dilucidet, Philippum II. Hispaniæ Regem Lusitaniam mortuo Henrico occupantem proponit, & quanto illam jure occupavit, & possideant successores ostendit.

Ioannes Bargantinus, Lusitania, Algarbia, India & Brasilia illegitimus Rex demonstratus. Agit de defensione Portugalliæ, quæ accidit anno 1640. Coronamque à Duce Bargantino illegitimè invasam, ostendit.

Captivus. Qui bello justo capitur Mancipium dicitur; si servetur, vocatur *Servus*; & quia sunt multæ difficultates, quæ hos miseros Homines concernunt, debui specialiter scribere de bello-captis.

Duellum, siue Bellum privatum. Differit de Monomachia; & examinato An detur casus, in quo

Biblioth. Ordinis Cister.

licita sit? An provocare interdum liceat? an fallacem egredi? Et multas alias Controversias incidentes examinat.

Pax publica. Quæ quanta & qualis cum Catholicis, cum Hæreticis, & cum Mahometanis iniuri possit, soleatque.

S. Rom. Imp. Pax. Variis fuit consiliis agitata, & demùm à Nobis medullitè discussa: & ad duas Hypotheses reducta. Sub primam cõdemnata & dissuata; sub secundam pia licita & valida demonstrata, commendata, approbata, persuasa.

Est Opus Theologico Politicum omnibus necessarium; prodiit iterùm iterumque Francofurti apud Schonvetter an. 1647. & 1648. & Viennæ iterùm apud Matthæum Cosmetov. an. 1649.

Hæc omnia indictionem & suspensionem Belli, & Principes supremos cõcernunt: at quia sæpè in ipso Bello justo peccatur, à Generalibus, à Legionariis, à Ducibus, à Gregarijs militibus, cogitatione, verbo, opere, & contra singula præcepta Dei, Ecclesiæque, debui per singulas personas & Officia discurrere, & ubique plurimos casus proponere, & singulos ad veræ Theolog. fundamenta reducere. Et hanc ob rem alium Librum adjunximus, qui

Sacerdos Militaris inscribitur, in quo de Militum Parochis & eorumdem officio: item de Decalogo & Ecclesiæ Præceptis, & quo ista modo & quando à Militibus violari soleant, possintque. In ipso etiam de Sacramentorum apud Milites usu & abusu: de capacitate etiam activâ & passivâ, &c. Ubique multa, quæ valde necessaria Presbyteris, qui Castris & Militum Animabus inserviunt.

P A T R E S.

Non multum Ego temporis impendo aut perdo in Veterum Libris legendis; non quod contemniam illos,

Aa

illos,

illos, sed quod omnia quae pulchrè cogitarunt, jam sint à junioribus summo studio & industria eliminata. Interim sunt aliqui Scriptores Antiqui, qui à nostris hominibus non satis intellecti videntur, qui debuerunt omnino recognosci, & Commentariis illustrari. Examinati sunt à Nobis præcipuè Dionysius, Augustinus, Benedictus, Bernardus. Quid in singulis factum, expono.

Dionysius. Correctissimum habemus à Cordeio, qui illum curavit imprimi in Officina Plantinian. apud Bathafarem Moretum. Illum bini comitantur Interpretes, Pachymiras & Maximus. An Dionysium intellexerint ipsi? an ipsos nos? Græci sunt, & interdum obscuriores Dionysio.

Augustinus. Opus est Theologicum, & Quaestiones plurimae de Gratiâ & Libero Arbitrio ad mentem Divini Doctoris examinans. Illud priùs composuit Cornel. Iansen. non tam Pelagianor. quam Iesuitarum adversarius: & quia ubique verba Augustini in oppositos sensus obtrahit, debuit necessariò retribui. Absolvitsem hoc Opus, si mansissem Lovanii: ibi enim inter Veteris & novae doctrinae Asseclas perpetuae disputationes erant: at in Germaniam missus alijs de bui negotijs insudare. Ultimam nihilominus manum Operi imponam, in quo probabo primò vix ullum in toto Iansenio Syllogismum, qui reprehensione careat, inferamque authorem Rhetorem quidem fuisse, non Dialecticum. *Secundò*, textus ipsos contra mentem Augustini allegari. *Tertio*, hodie Lutheranos & Calvinistas in Libero Arbitrij materia propius ad nos accedere, quàm Iansenianos. *Quartò* merito istam doctrinam, quae necessitatem sub Libertatis specioso vocabulo protrudit, (caetera enim quae cum necessitate voluntatis connectionem non habent; & quae *Necessitatis* nomen in nomen *Insalubilitatis* convertunt, tolerabilia fortassis sunt) esse in Lutheranos & Calvino à

Tridentinâ Synodo, in Bayo à duobus Pontificibus, & ab alijs duobus in Iansenio damnatam. In hoc Opere continentur hi Libri.

Philosophia. Tota traditur ad mentem Divini Doctoris.

Theologia S. h. asctica. Tota testimonijs ejusdem illustratur.

Theologia Moralis. Et in ista erunt Quaestiones præcipuae, quae inter Catholicos & Heterodoxos agitantur.

Hæresis Pelagiana. Varios ipsam diversis temporibus habuisse errores asseco; multa etiam aut vera aut tolerabilia intermiscuisse: à Massiliensibus & alijs plurimis remissiùs traditam. [Puto hæresin olim Pelagianam, sicut hodie Lutherana & Calviniana à tribus abortivi Parentibus: videlicet, Ignorantiâ, Equivocatione, Irritatione. Nam si cessaret odium, & aliquae hallucinationes & æquivocationes tollerentur, instrui possent hæretici, & faciliùs ad veram Religionem reduci.]

Pura natura. Eam esse impossibilem docet Iansenius: at testimonia Hipponensis Episcopi videntur potius probare eam fuisse productam de facto: & tamen neutrum est asserendum.

Natura Integra. Ignota est, & à singulis diverso modo exposita. Iansenius, cùm agit de Natura lapsa, voluntatem necessitat; cùm de Integra, Molinæ & Patribus Iesuitis subscribit, sed aultu irritu, quia multa negat, sine quibus suam sententiam propugnare non potest.

Natura lapsa. Arbitrij indifferentiam retinet, quidquid clamitent Heterodoxi. Qui Libertatem cum spontaneitate confundunt, audire debent Calvinum à Synodo Tridentinâ condemnatum, qui ait, si libertatis vocabulo libertas à coactione sit intelligenda, esse in Homine liberum arbitrium, & arguendum hæreseos, qui contrarium assereret. Ergo totus hic Liber erit pro Arbitrij indifferentia.

differentia in Natura lapsa propugnanda.

Peccatum Originale. Mira de illo delirant Lutherani, mira Calvinistæ, mira & alij: & omnia ex Augustino, ut existimant. Et hanc ob rem, ut Sanctissimum hunc Doctorem vindicarem, debuius hunc Librum subscribere.

Gratia Omnipotens. At ita omnipotens, ut humanæ voluntatis libertatem non lædat. Et de hoc debuius specialem Tractatum.

Nota. Iansenium amavi, dum viveret; virum (sincerè loquor) modestissimum, urbanissimum, moderatissimum; virum vitæ inculpabilis, & si ab opinionibus posthumis præscindamus, omni laude dignissimum. Amavi ejus primum Discipulum Libertum Fromondum, ingenio floridissimo & fortissimo præditum; pium & doctum; & utrumque etiamnum veneror, nam potuerunt nimio erga Augustinum amore, nimio erga Iesuitas tædio seduci, & in re nobis clara invincibiliter cæcitate & errare. Et in eorumdem gratiam alicui docto Ianseniano suaderem, ut librum totum illum ad mentem D. Thomæ corrigeret, & omnia quæ de necessitate absolutâ Iansenius, aut ad infallibilitatem (& hoc melius) aut ad necessitatem sensûs compositi (& hoc severius) revocaret. Hinc gratiæ efficaciam deduceret, Hinc cognosceret Pelagianorum & Semipelagianorum veterum exorbitantias. Ut in eorumdem placitis (non enim omnia sunt hæretica) vera separaret à falsis; & in Parallelis laudaret juniorum doctrinam consentientem Pelagio, in articulis, in quibus iste consonuit veritati. Sanè in Iansenij Augustino materia multa est, quæ formam Thomisticam non recusaret, si daretur agens extrinsecum, quod eam induceret. Ego enim, si per occupationes liceret, possem, ut puto, illam rudem indigestam, aut monstruosè conformatam materiâ exuere Iansenianâ formâ, quæ quatuor Pontificibus displicet, & Catholicis sinceris

non placet, & vestire Thomisticâ, unius aut alterius anni spatio. Si hoc semel fieret, cessarent controversiæ, & novus ille liber, Angelici Doctoris doctrinam magno suffragio confirmaret. Sed hoc ipsum admonuisse sufficiat; & utinam à Thomistâ aliquo perficeretur.

Benedictus. Et in hoc Libro ex Sanctissimi Patriarchæ dictis scriptis, factisque Philosophicis & Theologicis Theses diduco. Est hic liber curiosus, & quidam Scholasticus (hoc est, Logicus, Physicus, Metaphysicus, & Theologicus) Regulæ Benedictinæ Commentarius.

Curo etiamnum in ære sculpi vitam Christi & Div. Benedicti, ut Claustra Cœnobiorum ornentur. Liber ipse BENEDICTUS CHRISTIFORMIS inscribetur, & reliquos picturis optimis condecorabit.

Bernardus. Multum olim in Bernardi castigatione & illustratione elaboravi; multa etiamnum habeo parata, multa diebus singulis occurrunt, quæ poterunt intento prodesse. Sed quia dare jam non potero Bernardum, qualem volui, dabo qualem per tempus licuit, & qualem volebam explicabo, si fortè alius, aut Ego aliàs, possim hunc laborem subire.

Distinxi Opera D. Bernardi in Paragraphos & singulis subscripsi Authores Catholicos & A catholicos, qui illos citarunt, & eorumdem Expositiones recognovi, & ad limam reduxi laudando aut vituperando quæ digna videbantur censurâ. Addidi Indices, Grammaticum, Logicum, Physicum, Metaphysicum, Theologicum, Canonicum, Medicum & Scripturarium. Apparavi quàm multa, & si tempus & quies favcant, resumam iterum, cum tædio tamen, mihi enim molestissimum est, quæ scripti & perierunt, rescribere, & ex tanto apparatu perditum sunt Codices multi, Museo hinc illuc, prout Bella cœgerunt, translato,

C V R S V S
B I B L I C V S.

Multa scripsi in reuelatos. S. Scriptura Libros; multa dixi viginti quinque annis (tot enim aut etiam pluribus, Concionatorem ago) multa sum contemplantus; sed quia Hebraeo Textu delector, hos Libros praecipue in hac materia elaboravi.

Institutiones linguae Hebraeae. Conseruo communem vocum pronuntiationem: & puncta, quia puto à Iunioribus ficta, & summâ irregularitate laborare, in aliâ facillima commuto: atque vocalem Arrem ad prima rationis fundamenta reduco. [Est quidem pulcher ausus, cui ad votum omnia. An. ne idem etiam succederet in alijs linguis? Minimè: Hebraea enim magno consilio est composita, & ceteræ casu surseperunt.]

Favissa Hebraea. Differt à Thesauro Favissa, (sic profert Gellius lib. 2. c. 10. at Varro in Epistola ad Ser. Sulpitium Flavillas nominat) ut à Luro Lauretum. Est igitur Lauretum locus, cui in plantatæ sunt multæ lauri: & Favissæ sunt loci in quo repositi sunt multi Thesuari. Quatuor reconduntur in nostris.

Primus est, *Thesaurus Rationalis*. Duas complectitur partes; Theoricam, Practicam: illa docet, hæc utitur, illa est brevissima, & singulas literas habere partialem significationem ostendit; hæc est uberior, & doctrinâ istâ utitur, & ex partialibus significationibus eruit datæ Radicis aut Dictionis compositam significationem. Ergo stando huic doctrinæ, omnium scit vocum significationes, qui Characterum potestatem.

Sed quia amat brevitatem memoria, triplici viâ hunc eundem thesaurum ad quintam essentiam reduximus, & è secundis meditationi-

bus prodierunt, Literarius, Dictionarius, Absconditus. Igitur

Secundus est, *Thesaurus Literarius*. In quo carmen Hexametrum nominibus literarum ludit.

Tertius est, *Thesaurus Dictionarius*. In quo è Radicibus & earundem significationibus carmina teximus.

Quartus est, *Thesaurus absconditus*. Et quidem non solum condidit divitias, sed sub pacto. Est Poëma Heroicum purè Latinum, in quo (quis crederet?) nulla dictio, nulla litera Hebraea scribitur, sed solummodo quidam Hortus describitur quasi mille carminibus; quæ si memoriâ teneas, te dirigant, ut nullius vocis Hebraeae significationem ignores.

Caballa. Liber est de arcano Scripturæ intellectu. Specimen inter Artes Humaniores posuimus, quoniam illo Labyrinthi Poëticæ succollabantur: hinc uberius singula retractamus.

Hebraeo Crene. Probat Linguam Hebraeam omnium primam & Principem, ceteras ab illa emanare, paucisque juxta Artem & Regulas mutatis in eam redire. Et in aliquos dividitur Libros.

Primus est, *Hebraeo elamita*. Dat Institutiones Elamiticae Linguae, & illas ipsas mirò artificio ab Hebraicis diducit.

Secundus, *Hebraeo-Syrus*. Præmittit Syr. Linguae Grammaticam, & eam ab Hebr. probat ingeniosè procedere.

Tertius, *Hebraeo-Arabi*. Agit de Lingua Arabum, & ejusdem Origine, & cum Hebraea cognitione.

His accedere debuit *Hispano-Arabi*, ubi de Lingua Maurorum Hispaniam occupantium tractatur. Erat inter Hispanicam & Arabicam media, quæ Mauris ann. 1609, à tota Hispania relegatis desit, & debuit describi saltem, ne periret omnino.

Quartus.

Quartus, *Hebraeo-Romanus*. Et hic præcipuè Liber fortè dicendus Paradoxus; esto: interim ingenio & fœlicitate non caret. Probat Linguas Latinam Hebræamque merâ disputatione differre: adeoque (NB.) quæ in textu Hebraico reperiantur, si juxta meas Hebræo-Romanas Institutiones repungantur, esse purè Latinæ.

Quintus, *Hebræo-Græcus*. Est Liber similis præcedenti; & quidquid Romanè alter, is Græcè audet, probatque Linguas Hebræam & Græcam coincidere, & sola disputatione differre.

An ne in his duobus Paradoxis Operibus Goropium Becanum, Schirlicium, & alios Belgas imitatur, qui voluerunt vernaculum suam Linguam non differre ab Hebraica? Minimè. Illi enim sine arte aliquas voces exponere conati fuerunt: at nos Grammaticas Institutiones, & etiam Dictionaria damus. Sed quo fructu: Ut ostendamus has duas Linguas, (Græcam Latinamque) non esse primitivas, sed ab Hebræa non sine regulis & arte nasci.

Ista visæ sunt sensum literarum concernere, & posse conducere, ut radicè intelligatur. At quia in S. Scriptura non solum voces, sed etiam res ipsæ significant, addere debemus.

Hiærographica. Liber est de Rerum & Actionum significatione. Multa de hac materia Iudei in Veterum Rabbinoꝝ Bibliotheca, quam THALMUD nominant; sed quia superstitionibus & fabulis plena, debent non perlegi, sed interlegi, Christianè, & cautè. Eadem videtur Arias Montanus expurgasse & reduxisse ad pulchros Libros, qui *Regiorum Biblior. Apparatum* componunt.

Quæ hucusq; data ad Bibliorum ornatum & intelligentiam spectant: subveniamus ad praxim. Sanè ego his instructus noticiis, prout tempora tulerunt, varios S. Scriptura Libros dilucidavi. Multa habeo adhuc rudia & informia, quæ manum secundam expectant; at hæc

poterunt statim evulgari.

Hexameron. Primum Caput Geneleos, & opera sex dierum explanat.

Paradisus. Illum describit; ejus aut rudera aut vestigia quaerit, & ubinam fuerit, investigat.

Benedictiones Patriarcharum. Habui Antuerpiæ Quadragesimales Conciones de hac materia, & in illis præcipuè posteriora Geneleos Capita dilucidavi.

Psalterium. Psalmos singulos conceptibus variis exornat.

Meditationes evangelicæ. Sunt Politicæ; & ex Divina Christi Historia Dogmata & Consilia ad Remp. benè gubernandam diducunt.

Paulus. Omnes ejus Epistolas complectitur, & scholasticis radijs illustrat. Est opus contra Lutheranos & Calvinianos scriptum; hoc ævo valdè necessarium.

Orationes Evangelicæ. Multæ sunt & variæ, quas edidi; multæ quæ habeo; debent in Libros & tomos distingui; at inter alios, qui ultimam manum desiderant, sunt isti jam parati.

Adventus. Conciones Dominicales à prima Adventus die ad Caput Iejunii complectitur.

Quadragesimale. Et Conciones pro tota Quadragesima continet.

Dominicale. Conciones à Paschate ad Adventum exhibet.

Mariæ. Serviet in omnibus Deiparæ solennitatibus.

Sanctorale. Apostolorum, Martyrum, Confessorum, Virginumque communes & speciales Fastos celebrat.

Funerale. Lachrymas ad Evangelicum textum elimat, & ita eas in funeribus fundit, ut Auditoribus prodesse possint.

Encyclopædia. Omnes Scientias, videlicet Orthographiam, Grammaticam, Rhetoricam, Arithmeticam, Geometriam, Logarithmicam, Artem Militarem, & Musicam; nec non Logicam.

gicam, Physicam, Metaphysicam, Libros de Generatione & Corruptione; de Cælo & Mundo; de Animâ Vegetativa, Sensitiva & Rationali; & tandem Medicinam etiam Politicam & Jurisprudentiam, demumque Theologiam conceptibus variis dilucidat, & Ecclesiasticis Fastis appropriat. Dedimus anno 1649 priorem partem: nuac & posteriorem adiungimus, prioremque novis conceptibus nobilitamus.

Hispanum Stemma. Austriacorum Stemma Heroicis conceptibus dilucidat, & Monitis Politicis exornat.

EPISTOLÆ.

Plurimas habeo doctrinales (Historicas, Mathematicas, Philosophicas, Theologicas, Ethicas) & plurimas eruditionis aut urbanitatis gratia scriptas. Quæ non sunt Scholasticæ, latere jubentur sub modio; nescio enim quo fructu audent sæpè in lucem prodire, quæ præter verba nihil habent. Volui aliquando omnes Doctrinales ad Volumen speciale reducere; at meliore consilio multas suis locis adscribo, & proprijs resolutionibus intetero. Ceterùm, quia adhuc manserunt plurimæ, quæ commodè non potuerunt interferi, illas omnes ad unum librum miscellaneum reduximus, quem loco penultimo dabimus.

PALYMPSESTI.

Etiam ipsi pertinent ad Theologiam, tametsi Politica edisserant. Sic eos inscripsi, quod in ipsis delicato Lectori oblitterare liceat, quod habere non placeat. Huc confluerunt multa & varia; visa, audita; cogitata, suspicata, somniata. Huc ignorata etiam, multum enim scit, qui scit quæ ignoret: multum dicit & docet, qui se fatetur ignorare, quæ nemo imperitus ignorat. Fortè ad doctè ignorandum plus

scientiæ & experienciæ requiritur, quàm ad indoctè sciendum. Fortè nihil omnino sciunt, qui nihil nesciunt: hoc alij viderint: ignoto enim hoc ipsum, qui me exilimo supra vulgus eruditorum sapere, cum ea ipsa, quæ illi non examinarunt, & sciunt, me examinasse & nescire demonstro.

Opus hoc tardius lucem videbit, nam complectitur nudas veritates, quas nostri homines, nec transglutire crudas volunt, nec concoquere possunt. Interim promovebitur, ut fortè olim, quando saltem somnare vera liceat, imprimatur.

Ex his multi jam sunt terriè aut quarto recensiti, sed modo omnes simul ad paucos Tomos reducuntur, & simul in lucem prodibunt.

Ioannes Casa Marii (sive Casa marii) in Italia Abbas, cælestibus revelationibus clarus fuit, quarum aliquot expressit in epistola consolatoria ad sanctum Bernardum super infelici successu expeditionis Hierosolimitana. Quam epistolam Baronius dignam iudicavit suis Annalibus ecclesiasticis, & edita etiam est inter epistolas Sancti Bernardi, numero 333. Vide pariter Angelum Maritquez tomo 2. Annalium, ad annum 1150, cap. 2.

Ioannes de Ceruo monachus ordinis Cisterciensis, S. Theol. Doctör, scripsit Commentaria 4. libros Sententiarum, teste Sylvestro Maurolyco Maris oceanilib. 2. & citatur à Vincentio Bardo, lib. de conceptione B. Virginis.

Ioannes cognomento, de Cicyo patria Diuionensis, ex Abbate Balernæ, anno 1476. ad Cistercij regimen assumptus, fuit 9. illius nominis ibidem Abbas, de quo Bonifacius Simoneta lib. 2. epistola 19. scribit, illum tamquam massam omnibus virtutibus conditam & elimatam ordini Cisterciensi à Deo fuisse prouisum. Innocentio VIII. Pontifici, ob singulares animi virtutes, doctrinam, & præclara merita (vt ipsemet

semper ait) eximie charus. Multis contra *Compendium monasteriorum, tum orationibus, tum scriptis disputavit, tam in Romana curia, quam coram Regibus, & Principibus christianis.* Aurelianis in provinciali Synodo, anno 1477. & 1478. Turonis; deum in Romana curia, coram Innocentio VIII. a quo Pontifice plura ordini suo impetravit privilegia; quæ omnia, cum aliis antiquioribus privilegiis, à diuersis Pontificibus, Regibus & Principibus, eidem ordini concessis in unum corpus collecta, ipsemet Divisione publicari curauit, anno 1491. per Petrum Methenger, Alemannum.

Conscripsit etiam *Compendium Sanctorum ordinis Cisterciensis*, quod eodem anno 1491. Divisione impressum fuit. Hoc compendium sæpillime citat Henricus in Menologio. Scribit etiam fecit, per quemdam ex religiosis suis (aut, secundum aliquos, ipsemet scripsit) Dialogum quemdam inter Priorem, & Subpriorem (contra libellum quemdam Matthæi Pillard, Abbatis Claravallensis) qui frequenter citatur a Reuerendissimo Angelo Manriquez in Annalibus, titulo *Dialogi de prospero & aduerso statu ordinis.*

Denique, libro privilegiorum ordinis memorato, adiunxit pulcherrimam exhortationem ad monachos omnes ordinis Cisterc. dignam reuerentiam, quæ in singulorum memorijs iugiter vigeat. Publicauit hanc Chrysostronus Henricus, in libro privilegiorum ordinis, fol. 24. editionis Plantinianæ anni 1630. Quam nihilominus hæc pariter inferendam duximus; tum ut sæpius recusa, omnium oculis frequentius obuerferet; tum etiam, quia celebris in eam mentio fit plurimorum monachorum, qui scriptis ordinem nostrum illustrarunt.

Exhortatio Iohannis Abbatis Cisterciensis:

Eia, Venerabiles & egregij Patres, amantissimique ac deuotissimi Fratres, sacre huius re-

ligionis alumni, & cultores! Spiritus vestros nedum per capreas hinnulosque ceruorum; sed certe, per viscera misericordie Dei nostri, per vulnera; pretiosissimamque sanguinem Domini nostri Iesu Christi, ac per illam æternæ beatitudinis portionem, quam sub gloriosissimo Regine cæli mantello finaliter expectatis, admiramus, obtestamur, interpellamus, hortamur, & rogamus, ut feruenti charitate, consideratis præsentis voluminis tenoribus, nobilissima sanctæ religionis vestre exordia, atque fundamenta, attentius animo reuoluentes, vos deinceps iugiter totos, saltem in duobus, sine fictione patatos, efficaces, & beneuolos exhibeatis. Primum, ut in omni vita, & conversatione, tanquam veri sanctorum filij & successores, ad petram vnde excisi estis, iuxta Isaie commotionem, attendentes, exemplo eorum, qui vos in sancta vocatione ista tam gloriose præcesserunt, sacre ordinis vestri puritatem coram Deo, & hominibus obseruare studeatis. Secundum, ut amplissimo præmissorum vigore privilegiorum, in religiose dilectionis uniformitate & concordia, vos, & vobis commissa seu credita quæcumque bona, merum defensionem pro domino Dei, religioneque, speciali sue intemeratæ genitricis constanti virtute opponatis. *Est enim omnium religionum prima, in ipsius Virgine Maria honorem dedicata.* In qua, sub suam sanctæ reformationis iugo & obiectantia, non solum sancti, quorum nonnullos annumerare curauimus; verum etiam innumerabiles ex omni statu mundi, iter regni cælestis vobis ostenderunt. Nam crebro multi Pontifices in utroque statu reuerendi, tantæ deuotionis odore attracti, in fulis depositis, simplicem cum Dei famulis monachatum ducere gaudebant: innumerabiles Decani, Abbates, Archidiaconi, Cantores, ceterique Ecclesiæ, nec non aliorum ordinum Prælati, mente humili, pauperes Christi

Christi patres vestros imitari studebant, sua etiam quandoque loca sacro ordini supponentes. Regum quoque ac principum filij & nepotes, nonnunquam ipsi Principes, reiecta gloria mundialis pompâ, ad ordinis vestri humilem paupertatem confluxerunt: quorum nonnulli monachorum cucullam, alij converforum barbam; cæteri fratrum laicorum statum eligebant. Nouum perfectò & grande spiritualis militiæ spectaculum, inclitum nuper videre militem, in sæculo gloriosum, delitijs affluentem, iam gustato spirituali patrum vestrorum pane, ad Christum conuersum, cum hilaritate spiritus claustrum scopantem, coquina officijs promptè feruentem bubulci, ouispilonis, & aurigæ seruitio hilariter incumbentem, pane hordeaceo, fabâ, lente, oleo, & aqua suaviter reficientem, aliasque religionis austeritates, præ nimio Reginae cæli amore, claro pectore dulciter in huius religionis simplicitate ferentem. *Non solum autem præmissos sacra suscepit religio, verum etiam innumerabiles Doctores, Philosophos, Rhetores, Medicos, Dialecticos, Iuriconsultos, ac Theologos, Christo cum humilitate seruire edocuit, quorum nomina, scripta, opera præclara, enarrare si volumus, non minus quam stellas cæli numerare tentaremus.* Sublimium quoque exemplo personarum, alij inferioris gradus ad ordinis vestri gremium confluxerunt, nobiles Burgenses, practici mercatores, artifices, laboratores, & in plebe honorati diuites, qui temporalibus dispositis opibus, se, & quandoque cum ingenti massa auri, monasteriis donabant: ex quibus, taliumque laboribus, sumptuosa, cæteris profecto clariora Reginae cæli in hoc ordine constructa sunt ædificia. Cuius meriti, religiose ac Christo deuotæ matronæ, participes fieri cupientes, manus largas apponebant. Sic breui tempore, ex quolibet orbis statu, Domina mundi in numeros speciales famulos, famulasque, sub hoc habitu

cælesti acquisiuit. Quid ergo nos iam faciemus aut coram summo Deo dicemus, si (quod absit) tot qui nos præcesserunt, qui viam paradisi in mundo nobis ostenderunt, qui loca religioni aptissima nobis parauerunt, libros, chartas, ornamenta, domos, possessiones, amicos, prouisores, & quæ ad sanctæ conuersionis obseruantiam necessaria, magnificè reliquerunt, desideres aut delicati milites, seu indisciplinati successores, sequi nolumus, aut certè contemnimus?

Hac profecto sacra religio, quæ potius ad sanctæ regule Beati Benedicti obseruantiam, reformatio dicitur, prout Sanctissimi Bernardi, aliorumque Patrum scripta tradunt, peculiaris est in terris familia gloriosissima Matris Domini, cuius viuendi formam, sibi deuoti famulis, primis patribus nostris inspirasse certum est. Nam vitra spirituales reuelationes, in timialique consolationes, sæpius fulgidissimo cali cinium stipata comitatu, eos uisitabat, etiam visibilibiter consolabatur, edocebat, adiuuabat, dirigebat. Ob hoc, & ipsa sacri huius ordinis Patrona, Domina, Protecctrix, & Aduocata nominatur: sicut ordo ipse primus est omnium ordinum in eius honorem dedicatus, cuius habitum, tam Monachorum, quam sanctimonialium tradidisse fertur, cum tantæ dignitatis auctoritate, merito, & virtute, ut diabolus nullam habeat potestatem in aliquem, qui eo indutus moritur, saltem donec de ipso iudex uiuorum, & mortuorum, dederit sententiam. Denique huius sanctæ uocationis tolerantia, pro omnibus peccatis præcedentibus sufficiens creditur penitentia. Quinimò, si (per impossibile) dæmon, aut etiam iudas, humiliter & integraliter sacri ordinis obseruantias custodirent, de eorum salute finali nequaquam desperandum uideretur. Vnde & (iuxta Christi reuelationem, infallibilique promissum) perseverantes in isto ordine sub religiose humilitate, & obedientia, infallibiliter saluabuntur. (Vide Menologium Cisterciense.) Has ueritates, simileque conclusiones, apertis litteris docent

cent Sanctorum monumenta: & in ea cetera, clarissimus liber, qui *Exordium Cistercij* inscribitur, quarum participem in hoc sæculo, & in alio, religiofam hanc familiam, per vniuersa mundi climata constitutam, faciat piissimus Dominus Iesus, suæ dulcissimæ Matris precibus, Amen. Hæc Ioannes Abbas, qui tandem senio fractus, Abbatiam suam resignauit anno 1503, reliquumque vitæ sancto fine conclusit, sub finem adhuc eiusdem anni. Cui insigne positum est epitaphium, quod refert Reuerendissimus Mantiquez, in serie Abbatum Cisterciensium. De hoc Ioanne vid. etiam Ludouicum Iacobum Carmelitam, lib. de Scriptori- bus Cabilonenfibus.

Ioannes Cirita, Abbas Tharauanus, siue sancti Ioannis de Tharauca, ordinis Cisterciensis in Hispania, vna cum Guiscardo monacho suo, anno 1162, scripsit *Regulam militibus ordinis Austij*, apud Lusitanos clari, ad petitionem Alphonsi Regis Portugallie. Regulam hanc edidit Chrysostomus Henriquez in vita B. Ioannis Cirita, lib. 1. Fasciculi, dist. 19. Vbi etiam refert *Epistolam* quandam eiusdem Ioannis, ad monachos Tharauanos, postquam iam resignata Abbatiali dignitate, in monasterio Sancti Christophori priuatam vitam ageret. Item, *Aliam ad Boimundum Abbatem de Tharauca*, eiusque Monachos. Obijt sanctitate illustris anno 1164. Vide Henriquez in Menologio, 23. Decembris; & Miræum in Auctario suo, de scriptoribus ecclesiasticis.

Ioannes, cognomento, *Clarus*. Monachus Alcobacis S. Theol. Doctor, tantæ celebritatis vt Serenissimus Emanuel Portugallie Rex, Conimbricæ recens institutam S. Theol. cathedram, eidem (tanquam viro totius regni doctissimo) regendam tradiderit Vlisiponæ, 5. Ianuarij, anno 1504. teste Reuerendissimo *Bibliothec. Ord. Cist.*

Angelo Mantiquez in serie Abbatum Alcobaciensium, ad calcem tomi 2. Annalium suorum. *Fertur, præclara doctrina sua monumenta reliquisse, quorum tamen specificationem obtinere nequiu.*

Ioannes Coene, Belga, cœnobij Camberonenfis meritisissimus Abbas ordinisque Cisterciensis per vniuersum Belgium Vicarius generalis, S. Theol. Baccalaureus formatus, antea Monasterij sui Prior; vir variarum scientiarum supellectile haud vulgariter instructus; conscripsit, & Montibus Hannoniæ, typis Francisci Vaudræi, publicauit *Doctissimū Panegyricum, Prædecessori suo, Amplissimo & Eximio Dno Ioanni Farinart, Camberonensi Abbati dictum, quum is sacerdotij sui, & religiosæ professionis iubilæum celebraret*, anno 1634. 9. Kal. Maij. Obijt anno 1650.

Ioannes Cognen, religiosus Bonævallis Ruthinensis, S. Theol. Doctor Sorbonicus, *transtulit in linguam Gallicam, quosdam tractatus Sancti Bernardi*, quos anno 1566. Parisiis impressit Guilielmus Chaudire. Ant. Verdier in bibliotheca Gallica; & philippus Seguinus in bibliotheca Cisterciana M. S. Qui specialiter addit, Ioannem hunc, ob doctrinæ claritatem, fuisse eximie charum S. R. E. Cardinalibus, ab Armigniaco, Tholosano Archiepiscopo; & Hieronymo à Sochetis, Cistercii, & Clarævallis Antistiti.

Ioannes, confessorius, seu Prior sanctimonialium monasterij Corneliensis, siue *Montis Sancti Cornelij*, iuxta Leodium, vbi nunc est hospitale leproforum: vir simplicitatis columbinæ, vitæque sanctitate excellens, hortatu B. Iulianæ dicti monasterij Priorissæ, *composuit & descripsit, non sine speciali Dei adiutorio* (vt habet Auctor vitæ B. Iulianæ, cap. 46.) *Officium ecclesiasticum integrum de Venerabili Sacramento, quod à Superioribus approbatum, Leodij, Tungris, & alijs in locis in vsu fuit, priusquam officium à Sancto Thoma*

Aquinatè concinnatum; auctoritate Urbani IV. publicaretur. Initium huius officij erat: Animarum cibis, &c. Vide Gillemannum in vita B. Iulianæ, quæ extat in Rubea valle, supra; & Miræum in fastis Belgicis & Burgundicis, 5. Aprilis. Floruit circa annum 1240. tandemque anno 1246. præsentis vitæ miserias (vt citatus loquitur Author) pretiozæ mortis transitu commutauit. De hoc fufius Hentiquez in Menologio, Kalendis Ianuarij.

Potro, venerabilem hunc virum, atque etiam beatam Iulianam Cornelienfem (institutzæ festiuitatis Ven. Sacramenti promotricem præcipuam) hætenus communi celeberrimorum scriptorum consensu pro Cisterciensibus habitos, nuper R. P. Bartholomæus Fisen, Soc. Iesu, in libello, Duacianno 1628, edito *de prima origine Festi Corporis Christi, ex viso. Sanctæ Iulianæ diuinitus obliuio*, conatus fuit illos nobis subtrahere, asserens Iulianam non fuisse Cisterciensensem (& consequenter nec Ioannem) qui erat eiusdem cœnobij sed hospitalariam Augustinianam, quales nunc sunt moniales in monte Cornelio degentes, productis quibusdam rationibus, non quidem contemnendis, at tamen non etiam tantæ efficaciz, vt aduerso torrente rapidissimo rot. clarissimorum Scriptorum prouidere me possent, præsertim quod nulla earum sit, quæ non commodè à Cisterciensium fautoribus exponi, & resolui possit. Nam, ad 1. & præcipuam, quæ asseritur, in memorato monasterio Cornelienfi inferiori, nullius hodiè regulæ mentionem esse, nisi Augustinianæ; adeoque necessarium videri, vt quicumque asserit Iulianam fuisse Cisterciensensem, probet disciplinam Cisterciensem ibidem aliquando fuisse obseruatam, & postmodum mutatam in Augustinianam, cuius sententiæ antiquum Autorem nemo dabit.

Respondetur imprimis, facilè contingere posse, vt quandoque monasteria aliqua de vno instituto transeant in aliud, & tamen post aliquot sæcula, in dictis monasteriis nulla sit memoria prioris instituti; maximè si monasteria hæc interim fuerint euerfa, aut desolata, & monumenta eorundem incendio, aut aliâ quacunq; iniuria perierint. Monasterium minoris Bigardiæ in Brabantia institutum seruat nigrorum Benedictinorum, & à paucis adhuc annis, nulla ibidem mentio erat alterius instituti; at postquam nuper Reuerendus admodum Dominus Christophorus Butkens, Brabantica sua trophæa publicauit, ibidemque, lib. 7. cap. 1. ex diuersis antiquis, & authenticis instrumentis, clarè ostendit dictum monasterium fuisse fundatum sub instituto ordinis Cisterciensensis, & in eodem etiam aliquamdiu perseuerasse, nemo de hoc iam dubitat; tamen adhuc incognitum sit, quo tempore, & quâ de causa moniales illius monasterij relicto ordine Cisterciensensi, digressæ sint ad ordinem Sancti Benedicti.

Similiter monasterium Sanctæ Agneris in vrbe Moguntinâ, per aliquot sæcula inhabitauerunt moniales Cisterciensenses; iam autem à 60. aut circiter annis, illud occuparunt, & etiam nunc possident Augustinianæ. Qualia monasteria per Germaniam vidi plura, de vno ordine ad alium translata; & licet nunc adhuc sciamus tempus & causam huiusmodi translationis, quis tamen neget fieri posse, vt post tria aut 4. sæcula, deperditis monumentis, aut fortè etiam euerfis monasteriis, translationis huius memoria pereat, maximè si inter media aliqua sæcula laborent penuria scriptorum, quemadmodum quædam retro acta laborarunt. Quamquam haud credibile sit, *Molanum Chapeauille, Hareum, Miraum, & Authorem Sacrarum Leodiensis*, Scriptores rerum Ecclesiasticarum per Belgium

gium & Leodiensem ditionem, exactissimos, & fidelissimos, monachatum B. Iulianæ & consequenter translationem monasterij Cornelienfis ex ordine Cisterciensif ad Augustinianum, ex cerebro confinxisse & scriptis suis admiscuisse, quia potius apud probatum quempiam scriptorem, aut saltem in antiquis quibusdam manuscriptis monumentis reperisse, Reuerendo Patri *Fisen* adhuc incognitis. Præterea, quicumque Cistercienses possessione sua pacifica, tot grauissimorum virorum sententiis roborata, deturbare cupit, illi probandum incumbit, Cisterciense institutum in cœnobio Cornelienfi nunquam viguisse; sed illud à i. fundatione huc vique fuisse alterius ordinis, pro vt nunc est; non autem necesse est, vt Cistercienses, aut eorundem fautores, cuiusque passim rationem reddant suæ possessionis: Licet non dubitem, quin plures saltem Authorum supra citatorum, id sufficienter præstare potuissent, si (dum in viuierant) de eo requisiti fuissent, vel quisquam comparuisset, qui opinionem R. P. *Fisen* scripto publicasset.

2. Ratio in hoc consistit, quod Iacobus de Vitriaco, S. R. E. Cardinalis, Author Sanctæ Iulianæ synchronus, suo tempore Leodij fuisse tradat familiam, quæ ex S. Augustini regula, ijs tangebatur muneribus, quæ usurpata fuisse in cœnobio Corneliano, ex tota vita Sanctæ Iulianæ constat; atqui, si Cornelianam excipis, nullum alibi superfit Leodij familiæ huius vestigium. Sed vt hæc ratio concluderet, probandum esset, tunc temporis reuera non fuisse alias moniales hospitalarias Regulæ S. Augustini, nam fieri facillimè potuit, vt interita aliqua similes congregationes Leodij ad aliud institutum se transtulerint; pro vt passim adhuc indies fieri videmus in alijs ciuitatibus. Quod vt notissimis ostendam exemplis, Furnis in Flandriâ degunt moniales Præmonstratenses sub

regulæ clausurâ, album gerentes habitum; quæ ego adhuc recordor me vidisse hospitalarias, gestantes habitum Cisterciensem, scilicet tunicam albam, cum scapulari, & velo nigri coloris.

Gandau nuperrimè etiam hospitalariæ Leprosarij, quod vulgo vocatur Xenodochium diues *het rycke gasthuys*, amplexa sunt institutum S. Benedicti. Plura similia exempla ex solâ Flandriâ producere possem, si necesse esset.

3. Ratio & vltima, euincere conatur, Iulianam dum Salsiniæ habitauit, non se dedisse in obedientiam Antistitæ eiusdem loci id quod libentissimè concedo, quia hoc ipsum clarissime deducitur ex cap. 8 vitæ ipsius (apud Patrem *Fisen*) vbi Lego, Himanam Salsiniensem Antistitam, sæpè precibus institisse apud Iulianam, vt corpus suum exanime Salsiniæ condi decerneret, at quod hæc nunquam potuit persuaderi. Sanè si Iuliana hæc adcentita fuisset Salsiniensibus, nunquam Antistita tale quid ab illâ petere debuisset, nec illa etiam petenti denegare. Itaque cenfeo Iulianam receptam fuisse tanquam ordinis eiusdem Antistitam exulantem, ibidemque in tali qualitate fuisse tractatam, permitta illi vnâ atque alterâ moniali, pro secretioribus seruitiis, &c. Cuiusmodi exempla vidi in ordine nostro plurima, nominatim etiam in monasterio nostro Dunensi, vbi aliquandò nobis coniunxerunt (satis longo tempore) Abbas Hyberni duo D. Paulus Ragget Abbas Dublinensis, & Robertus Brit; qui nunquam obedientiam vouerunt Abbati nostro, sed remanserunt sui iuris; concesso etiam priori, scilicet Dublinensi, vt famulum & cellanum apud se detinere posset. Quanquam etiam dicendū videatur Iulianam cum sororibus sibi adherentibus Salsiniū profectam fuisse cum intentione ibidem perseuerandi vique ad obitū, sub obedientia Abbatissæ eiusdè loci, idq;

ex persuasione Virorum doctissimorum & gra-
uissimorum; vt clarè etiam habetur cap. 42. vi-
tæ suprâ citatæ, his verbis: *Porro, vt maledicorum*
os obstruetur qui forsatis viuendi genus sine Præsi-
de, ab immoderata libertate reprehenderent: è consilio,
sententiâque hominum sapientiâ & eruditione præci-
puorum, atque imprimis Guidonis Episcopi Cameracen-
sis, tempus vitæ reliquum Antistiti Salsiniensi submisse-
runt. Ex quo satis arguitur illas non fuisse ibi
absque omni obedientiâ, & etiam fuisse eius-
dem Ordinis; quia inauditum est vt moniales
alterius Ordinis admittantur ad habitandum
pro tota vita sua in Cænobio nostri Ordinis,
præsertim ad vitam communem cum cæteris
monialibus pro vt hic factum fuisse habetur
tum ex verbis citatis, tum etiam ex capite 43. se-
quenti, vbi dicitur, quod, suadentes Iulianæ vt
Salsiniam se conferret, (inter alia) allegauerint,
quod confecta ætas & vires, vitam communem magis
postularent quam priuatam: quodque, hæc, tan-
dem consilijs his acquienerit. A que hæc ad ra-
tiones R. P. Fisen dicta sufficiunt, vt quilibet
videat propter illas non esse recedendum à
communi Doctorum sententiâ, afferentium hos
fuisse Cistercienses.

Verum enim vero, quia postea etiam R. D.
Petrus de Waghenaere, Religiosus Ordinis
Præmonstratensis, & Subprior Abbatiae S. Ni-
colai Furnis, (vir diuersis editis operibus cla-
rus) aliam viam ingressus, Iulianam (& conse-
quenter eius Socias, ac Ioannem Priorem)
Præmonstratensibus suis adferere voluit, fauo-
re trium præsertim rationum, quas scripto mihi
transmisit (*eodem ferè tempore quo eiusdem Virginis*
Iulianæ vitam ex Latino Flandricam reddidissim, ne-
cessè quoque fuit & illas resolvere, si illustres
has Personas Ordini nostro vindicare vellem:
Id quod etiam statim feci in primâ editione hu-
ius Bibliothecæ; & hic etiam repetere non gra-
uabor. Itaque prima ratio Reuerendi Domini

de Waghenaere, hæc fuit: quia antiqui catalo-
gi monasteriorum ordinis Cisterciensis nullum
referunt monasterium Cornelienſe, siue Mon-
tis S. Cornelij, cum tamen è contra, Præmon-
stratenses catalogi recensent monasterium
Cornelienſe inter filias Floreſſienſis monaste-
rij, esse illud, quo modò Leodium translatum,
vocatür monasterium Belli-reditus. Huic præ-
fuit B. Lucas Abbas, B. Patris Norberti discipu-
lus, &c. vt videre est apud Ioannem le Paige, in
bibliotheca Præmonstratensi.

2. Ratio: in monasterio Cornelienſi, vna cum
B. Iuliana, & alijs virginibus, habitabant simul
viri religiosi, qui suum habebant Priorem (vt
patet ex vita ipsius Iulianæ:) id quod in ordine
Præmonstratensi olim vſitarum erat, nullatenus
verò apud Cistercienses. Imo, S. Bernardus
epistola 79. ad alterum B. Lucam Abbatem or-
dinis Præmonstratensis, talem habitationem
non probat.

3. Ratio: refertur quoque in eadem vita, tem-
pore ipsius Iulianæ, in dicto Cornelienſi mona-
sterio constitutum fuisse Priorem, ex ordine
Præmonstratensi: ex quo omninò colligi vide-
tur, moniales has fuisse eiusdem ordinis; non enim
hactenus auditum fuit, Cisterciensibus
monialibus præfectum fuisse Priorem Præ-
monstratensem. Hæc summa fuit rationem D.
Waghenaerij.

Ad quarum respondi, catalogos antiquos
referentes monasteria ordinis Cisterciensis, nõ
continere nisi monasteria virorum, (vt legenti-
bus patebit;) nec vllum hactenus formatum
fuisse catalogum monasteriorum monialium.
Cum autem monasterium Iulianæ fuerit mon-
ialium, non mirum, illud in dictis catalogis
non contineri: monasterium verò Cornelienſe,
seu Montis S. Cornelij, quod in Præmonstra-
tensibus recensetur catalogis, non fuisse mona-
sterium B. Iulianæ (quod modò est domus Le-
prosa-

proforum) sed aliud, quod in vertice eiusdem montis situm, vocabatur *Superius monasterium* (*La haute Cornelion*) quodque Leodium translatum, nunc vocatur *Monasterium Belli reditu*. Duo namque fuisse monasteria Corneliensia, sibi invicem satis vicina, expressè habetur in vita Beate Iulianæ, quorum unum, scilicet *superius*, virorum erat Præmonstratensium; alterum *inferius* dictum, moniales habebat Cistercienses. Eodem ferè modo, quo nunc Parcum Dominorum, iuxta Lotanium, Canonicorum est Præmonstratensium; Parcum verò Dominarum Vrauvven-parck, Sanctimonialium est Cisterciensium.

Ad 2. Satis vstitatum semper fuisse in ordine Cisterciensi, ut in monasterijs monialium residerent 4. aut 5. monachi, (pro ut nuper adhuc Flinis, iuxta Duacum, residebant 4.) Quorum Primarij, tametsi in Belgio non vocentur nisi Patres Confessarij, in alijs tamen Provincijs maximè Germanicis, ijsque vicinis, communiter vocentur Priores.

Præterea, olim etiam in plurimis monasterijs monialium, præsertim quæ hospitalia annexa habebant, aut agriculturam exercebant, multierant Conuersi, seu Fratres laici, rerum temporalium curam gerentes, qui Abbatissis, aut Priorissis obedientiam promittentes, professionem emittebant in manibus earum, pro ut patet ex cap. ultimo, dist. 14. Lib. 1. antiquarum Constitutionum ordinis Cisterc. ubi ad longum describuntur caeremoniæ quæ in huiusmodi professionibus obseruari debebant.

Denique, erant & Clerici, ac Sacerdotes, qui à dictis Abbatissis, seu Priorissis ad religiosum habitum recepti, de licentia Patrum Abbatum, etiam professionem emittebant, stabilitatem vouentes in ipsis monasterijs monialium, qui proinde tunc fiebant membra eorundè mona-

steriorum, vocabanturque Capellani monasteriorum. De his etiam agitur in libro antiquarum constitutionum, loco citato; & rursum in constitutionibus nouellis, dist. 1. cap. 4. ubi hæc leguntur, *Inhibetur districtius, ne aliqua persona cuiuscumque status fuerit, recipiatur in Capellanum in monasterijs monialium, ad habitum regularem, sine Patris Abbatis illius monasterij petita licentia, pariter & obtentâ. Et post pauca: Capellani monialium ordinis perpetuò traditi, & oblati, de ceterò portare regularem habitum ordinis teneantur &c.* Libro etiam Priuilegiorum ordinis, anno 1630. Antuerpiæ typis Plantinianis impresso, priuilegio 29 referatur ad verbum bulla Alexandri Papæ IV. qua Pontifex concedit Abbatibus Cisterciensibus, ut tanquam contra alios apostatas procedere possint, contra Capellanos monialium transeuntes ad alios ordines. Quia verò dicti Capellani, & Conuersi, dormitorio, refectorium, & alia loca regularia habebant separatim à monialibus, necessariò debebant habere Priorem, vel alium Præsidentem (quocumque nomine vocaretur) qui in absentia Abbatissæ, vel Priorissæ, iisdem inuigilaret; eratque hic ordinariè Confessarius conuentus. Taliter videtur fuisse in monasterio Corneliensi inferiori, ubi Prior, Capellanorum & Conuersorum superintendens, Confessarius quoque erat monasterij, non autem absolutus Superior; ut clarè etiam colligitur ex vitâ citatâ B. Iulianæ, in qua habetur, Iulianam nunquam voluisse tradere Priori suolitteras, & monumenta monasterij: quod sanè facere debuisset, si Prior ille fuisset monasterij Superior.

Nec obstat, quod S. Bernardus alibi videatur improbare cohabitationem virorum cum fæminis, quia lapsu temporis multa fuerunt introducta, aut tolerata, quæ Sanctus Bernardus nunquam approbauit; ut patet de esu carniuum, &c.

Ad 3. rationem V Vaghenarij, responsum fuit Priorē ibidem memoratum, ex vicino monasterio Præmonstratenſi aſſumptum, non fuiſſe legitime inſtitutum, ſed per rebelles aliquot moniales, & Capellanos, ac Conuictos, favore ſuribundorum ciuium Leodiensium, violenter intruſum, quem proinde Iuliana nunquam voluit recipere, vt etiam ex vitâ ipſius cõſtat. Hinc paulo antè obitum ſuum, cum eam inuiſeret alius legitimus Confeſſarius, ſeu Prior iniuſtè deſcriptus, Iuliana moniali tunc præſenti præcepit, vt eidem conſiteretur, tanquam legitimo ſuo confeſſario.

Accedit quod in eadē vitâ Gallicâ, dū referretur tumultuoſa inſtitutio Pſeudo prioris illius Præmonſtratenſis, tanquã aliquid inſolitũ, addatur, illũ fuiſſe monachum album, ſufficienter innuendo, præcedentes nõ fuiſſe monachos albos. Præterea, quod idem Prior mox iterũ fuerit reiectus, ſubſtituto alio, qui prius (ad petitionem Iulianæ) per Episcopum fuerat amotus, vide cap. 65. vitæ ſæpius citatæ, in Lilijs Cistercij.

Confirmantur hæc omnia; 1. tum ex eo quod ipſa Iuliana ex monaſterio ſuo deturbata, conſugerit, non ad Præmonſtratenſium monaſteria, alioquin ſatis vicina, ſed ad Cisterciensia; 1. ſcilicet ad Roberti montem; 2. ad Vallem Benedictam; 3. ad Vallem B. Mariæ; ac tandem Salinium, iuxta Namarcum; quæ omnia monaſteria ſunt ordinis Cisterciensis; tum etiam quod morti vicina, ſepulturam elegerit apud Cisterciensēs, in monaſterio Villarienſi, vbi etiamnum quieſcit.

Confirmantur 2. autoritate grauiſſimorum Scriptorum, qui beatam hanc Virginem Iulianam conſtanter Cisterciensibus adſcribunt; *Ioannis Molani*, Doctoris Louaniensis famoſiſſimi, in natalibus Sanctorum Belgij, 5. Aprilis: *Franciſci Harai*, de vitis Sanctorum, eodem die: *Ioannis Chapeauille*, Canonici & *Picarij Leodiensis*, in

commentatio de exordio feſtiuitatis Ven. Sacramenti, anno 1613. edito: *Auberti Mſras*, in ſalſis Belgicis, & in chronico Cisterciensis: *Ioannis Dieſſemij Bleri*, ſeu illius, quicumque hitoriam eius de inſtitutione Ven. Sacramenti, an. 1605. Duaci edidit ad calcem Speculi magni exemplorũ; *Hgonis Menardi*, in martyrologio Benedictino, 5. Aprilis: *Ioannis d' Aſſigny*, Abbatii Niſi. Ilenſis, parte 2. Perſonarum ſanctitate illuſtrium ordinis Cisterci. Perilluſtris, & Reuerendiſſimi *Angeli Manriquez*, nuper primarij Profeſſoris S. Theologiae in Vniuerſitate Salmanticensi, nunc verò *Paci Augusti Episcopi*; *Bernardi Briti*, hitorio-graphi Regij, regni Portugalliz: *Franciſci Buiſſij*, Procuratoris congregationis Hispanicæ ordinis Cisterci. Romæ, in vitâ ipſius Iulianæ 2. libris à ſe deſcripta; *Chryſoſtomi Heniquez*, in Lilijs Cistercij, & in Menologio: & aliorum, apud eundem Authoribus his etiam conſentiant, *hitoria monaſterij Septimiani* in Italiã, quam edidit Longelinus in notitiã Abbatarum &c. & *Sacrarium Leodiensē*, ex certiffimis M. S. codicibus diuerſarum Eccleſiarum collectum, in quo opere (vt nuper vidi) expreſſè etiam Ioannes Corneliens is Prior Cisterciens is fuiſſe aſſeritur, his verbis: In monte Sancti Cornelij, B. Ioannes Prior, ordinis Cisterciens is.

Hiſita deductis, & diligenter perpensis, quo Lectori iudicandum commiſi, utrum D. de V Vaghenæ, ob rationes iam ſolutas, ſine vilo proſus antiqui codicis, aut alterius Authoris ſubſidio (vt in litteris ſuis ipſemet fatebatur) Iulianam hanc, & conſequenter etiã Ioannẽ Corneliens em memoratum, Præmonſtratenſibus rectè potuerit adſerere: contra fidem autoritatem tot celeberrimorum Scriptorum, non ſolum Cisterciensium, veram etiam Doctorum ſæcularum, & alias indifferentiũ ad vtrumque ordinem, Cisterciens em & Præmonſtratenſem: qui proinde non niſi ſolidam veritatem ſecuti

cati, Iustratis præcipuarum quarumcunque Bibliothecarū totius Belgij monumentis antiquis, exactissime Belgicas res scripsisse comprobatur.

Nihilominus, D. de Waghenacæ his nondum contentus, anno 1651. prælo committens librum quem inscripsit: *Sanctus Norbertus voce soluta celebratus*, hanc materiam resumpsit, & fuse pertractans, conatus est, hæc à me iam dicta elidere, & nouis quibusdam adductis rationibus, Iulianam suis vindicare Præmonstratensibus.

Primo namque produxit contra me, sententias duas desumptas ex duabus epistolis meis, responsorij ad totidē ab ipso mihi antea scriptas: de datā 21. Septembris anni 1646. 2. 17. Nouembris eiusdem anni.

Pro quarum intelligentiā, sciendum, quod cum ipse D. de Waghenacæ per specialem epistolam, de datā 21. Septembris anni 1646. proposuisset mihi per modum dubij, rationes aliquot, quibus ostendere conabatur, B. Iulianam Corneliensem non fuisse Monialem Cisterciensem, sed Præmonstratensem (erant autem rationes eadem, quas iam exhibui, & solui) Respondi in hunc modum: *Dubium à R. Vestra propositum, me etiam subinde torfit, ratione cuiusdam scripti, quē in via Gallicæ B. Iuliana offendi; donec tandem rationes affectus fui, quæ hanc Cisterciensem fuisse, mihi persuaserunt. &c.* Hic, Dominus de Waghenacæ, productis prioribus verbis, dubium à Reuerentia vestra propositum me etiam subinde torfit, cætera subterit, quæ tamen maximè ad rem faciunt. Quibus tamen etiam sedatis, quid mirum, si dū quis incipit se applicare lectioni historiarum, in multis hæreat, in quibus postea nullam difficultatem reperit. Ipsemet R. Dominus de Waghenacæ, post diligens studium, variasque Virorum Doctorum consultationes, multo adhuc tempore dubius, hæsit, quam viam ingredi deberet ut dictam B. Iulianam suis vindicare posset; ytrum nimirum sustineret, illam fuisse Mo-

nialem, an solummodo familiarē Ordinis Præmonstratensis? Hinc in priore suo libro, quem anno 1650. publicauit, titulo: *Sanctus Norbertus vario carmine celebratus*, &c. fol. 443. ita scripsit: *Memini B. Iuliana, quod, ut potè familiaris, id est, è familia Montis Cornelij superioris, aliquo modo ad Ordinem nostrum pertinuerit; imò, eundem forsassis fueris amplexa.* Hæc ibi. At in posteriore libro, quem anno sequenti (id est, 1651.) publicauit, absolute sustinet, Iulianam fuisse Monialem Præmonstratensem Cornelij inferioris.

Quod autem me (dum citatam scriberem epistolam) non amplius dubium hoc torqueret, satis ostendi in contextu ipsius epistolæ, productis diuersis rationibus, dubij solutionem continentibus. Quibus plures adhuc addidi in aliā epistolā, quam eidem scripsi, 26. Nouembris anni 1646. In tantum, ut ipse D. de Waghenacæ causæ suæ infirmitatem satis aduertens, hoc saltem à me elicere voluerit, dubium suum non fuisse onere imaginarium, sed reale, adeo que honestè potuisse proponi. Hinc 9. Decembris anni eiusdem, denuò scribens, sic epistolā exorsus est: *Reu. Adm. Domine nostrum circa B. Iulianam dubium, non imaginarium, sed reale fuit, idè illud merito proponi potuit Reuerentia Vestra soluendum. Et infra: Nullum hæcenus Præmonstratensem, præter me, agentem aut scribentem ea de re vidi, sed rationes omnes in precedentibus meis relata, à me excogitata fuerunt.*

Ad hæc, ego (urbanitatis insistentes Regulis) libenter amico concessi, dubium ipsius non fuisse merè imaginarium, sed reale: addens tamen, me gausum, quod dignatus esset solutionem eius à me expetere. In quibus omnibus, nihil est quod Domino de Waghenacæ faucat.

2. Protulit fragmenta quædam Resolutionū mearum, supra memoratarum, adiunctis tamen quibusdam merè falsis: Nam quod dixit, me scripsisse, olim in Monasterijs Monialium Ordinis nostri habitasse, Priores, id est Confessarios,

qui Abbatissæ aut Priorissæ subijcerentur, à veritate alienum esse, Lectores quilibet libri mei deprehendent; solum modò enim asserui, olim in pluribus monasterijs monialium fuisse Conuertos & Capellanos Abbatissis subiectos, qui habebant Præsides, in absentia Abbatissæ ipsis inuigilantem, qui ordinariè erat Confessarius loci: nullibi autem dixi aut scripsi, hunc Confessarium fuisse subiectum Abbatissæ. (vid. supra responsionem meam ad 2. argumentum D. de Waghenære, de illà enim hic agitur) Verum, uti modò, sic & semper, Confessarij nostri, fuerunt vicarij suorum Abbatum in regimine spiritali: vnde, & eorum commissiones, dicuntur Præfecturæ, aut Paternitates Monialium, ipsique, Præfecti, Patres, aut directores Monialium; quibus nominibus me R. D. de Waghenære ipsemet in literis suis sæpius compellauit; dum Confessarius essem Monialium.

3. Reponens (vt ait) ad Responsiones meas, dicit, Chrysostomum Henriquez in Fasciculo suo, recensere omnia Monasteria Virorum & mulierum Ordinis Cisterciensis in Diœcesi Leodiensi, & inter illa non haberi Montis S. Cornelij, ergo, &c.

Sed errat toto cælo; quia Henriquez ibidem, ad verbum, refert collectionem quandam ab Auberto Miræo collectam, & editam in ipsius Chronico Cisterciensi, scilicet in erroribus, in quâ, plurima Monasteria omissa sunt, earumque loco alia substituta, quæ nostri Ordinis non sunt. In solâ Leodiensi Diœcesi, omisum est Monasterium Sancti Remigij, Monachorum Cisterciensium, satis celebre Mausoleis Comitum de Rupesforti, quæ ab annis aliquot ibidem conspexi. E contra, Xenodochia, Insulense, Corracense, & Cominiense, referuntur esse Ordinis nostri, quod falsum esse, totâ Flandriâ notissimum est. Præterea, Miræus solum collegit Monasteria quæ de factò puta-

uit esse Ordinis nostri, non autem ea quæ ad alios Ordines sunt translata, vt est, Cornelien-
se, & nonnulla alia quæ malimus ignorari ab exteris. Cornelien-
sis autem Monasterij, sufficientem mentionem facit Henriquez in Me-
nologio; pro vt etiam passim alij historiogra-
phi nostri.

4. Concedit iterum Dominus de Waghenære, proprium suum figmentum, aut saltem, errorem, scilicet Confessarios Ordinis nostri olim subfuisse Abbatissis (quod falsum esse iam ostendi) docetque Priorem Corneliensem non ita subfuisse Iulianæ, eo quod in vitâ, dicatur præfuisse domui Corneliensi. Id quod libenter ei etiam concedo, conformiter iam dictis ad 2. argumentum. Ex quo tamen non sequitur quod fuerit absolutus Superior Monialium, aut Monasterij; sicuti nec nunc Confessarij dicuntur absoluti Superiores Monasteriorum Monialium: nam in primis quo ad regimen temporarium, per se nullam habent iurisdictionem; & quoad spiritalia, non sunt etiam nisi Vicarij Abbatum, cum potestate limitata, & ad nutum amouibiles. Dico tamen, per se, quia subinde contingit, quod Visitatores aduertentes quoddam Abbatissas minus esse idoneas administrationi rerum temporalium, Confessarios constituent Receptores Monasterium: aut etiam ipsæ Abbatissæ, vt liberius sibi & regulari disciplinæ vacare possent, vtrò Confessarios ad temporalium curam vrgeant. Atque ita factum fuisse tempore Iulianæ in Cornelij Monte, ex vitâ ipsius clarissimè deduci potest. Ad eò vt non sit mirum me hoc argumentum adduxisse, sed è contra, mirum quod Dominus de Waghenære non aduertit argumentum bene concludere. Vid. etiam supra ad finem responsionis ad 2. arg. prima consultationis.

5. Nihil gratis conceditur, dum conceditur Priorem Norbertinum non fuisse legitime institutum;

stitutum; quia id clarissime conuincitur ex vitâ Iulianæ apud R. Patrem Fisen. fol. 154. ubi expresse habetur, illum fuisse euocatum ad officium Prioratus, non à legitimo Superiore, sed ab aliquo Iulianæ aduclariis, reiecto vero Priore, nullam aliam ob causam, nisi quam libido, scelerataque libertas præcenderet. Idque non cum intentione vt relinqueretur in officio Prioris, sed solummodo ad breue tempus, tanquam deseruitor, donec alius euocaretur hoyo; vt colligitur ex contextu, & etiam effectus docuit: Nam paulo post, ijdem quidem Præmonstratensem hunc euocauerant, rursus illum amouentes, alium hoyensem ei substituerunt; adeo vt sine vilo profus fundamento dicatur, Præmonstratensis ille fuisse electus in Priorem.

6. Afferit D. de Waghenaere, vitam gallicam Iulianæ non esse antiquam, & scriptam, à quodam Cisterciensi, aut Cisterciensis Instituti amatore.

Verum, contrarium patet ex R. Patre Fisen, fol. 252. vbi testatur, vitam gallicam omnium esse antiquissimam, ab anonymo conscriptam, eamque adhuc seruari in domo Corneliensi, in peruetusto codice M.S. ad quam, quidam etiam anonymus (paucis hinc inde additis) vitam descripsit latinam antiquissimam, quam ipse Pater Fisen edidit. Fuit quidem postea alia facta translatio gallica, quæ anno 1598. prodijt Leodij, sed & hæc facta fuit ad duos antiquos codices manuscriptos, per Lambertum Ruitum, domus Cornelianæ Vicarium, hominem non magis Cisterciensibus quam Præmonstratensibus addictum.

At, ne vim ponamus in vitâ gallicâ, latina etiam antiquissima, teste Patre Fisen, fol. 134. idem profus adnotat quod gallica, his verbis: *Suffecerunt (scilicet Rebelles, libidine & scelerata libertate ducti) à Præmonstratensi disciplinâ,*

Biblioth. Ordinis Cister.

virum aliquem, quo dissimularent prauas artes suas. Quibus verbis, per parenthesis, interiecit R. P. Fisen (*Cornelij montem Norbertini tunc occupabant, quem hodie Carthusienses.*)

7. Dicit D. de Waghenaere non immorandum cæteris argumentis meis resellendis, eo quod tantum sint coniecturæ. Certè, argumenta talia sunt, quæ clarè ostendunt, argumenta Patris Fisen nihil concludere (id quod vnicum intendi, & facere debui) adeoque dictum Patrem immeritò conatum fuisse Iulianam nobis subtrahere.

8. Non parum (vt ait) admirans, dicit cum Patre Fisen, se nescire quid Ioanni Molano, to. anni D. Assigny, & alijs recentioribus in mentem venerit, Beatam Iulianam feminis inferere Cisterciensibus! Addens, Illos omnes potuisse errare, sicut Trithemius & aliquidam, qui Personas aliorum Ordinum suis Ordinibus adscripserunt.

At, iudicet æquus Lector, vtrum non multo potiore iure quispiam exclamare possit, nescio quid in mentem venerit Domino de Waghenaere, sine vlla profus autoritate, aut ratione solidâ, Iulianam Præmonstratensibus velle adferere, contra innumeros ferè, & grauissimos, Italiæ, Hispaniæ, Galliæ, Belgij, & ditionis Leodiensis Scriptores, qui hæcenus de eadem Iuliana scripserunt, ex quibus iam supra plerosque citauimus (& plures adhuc infra producemus) historiæ ecclesiasticæ belgicæ & Leodiensis, verè bases & columnas; quos omnes in re tam notabili, erroris insimulare, absque autoritate antiquiore, aut ratione conuincente, magnæ, profecto, temeritatis & præsumptionis est: præsertim, cum plures illorum (*Molanus & Chapeauville*) testentur se ea quæ scripserunt, hausisse ex antiquis monumentis, & relationibus authenticis.

C c

9. In-

9. Inculcat frequenter, nostrum Chrylostomum Henriquez diuersis in locis errasse, ac proinde, hinc etiam potuisse. Cui repono, etiam D. Gerardum van Herdegom, Religiosum Tungerloënsis crasse errasse, in sua *Diva Virgine candida* anno 1650. Bruxellis edita, dum lib. 2. cap. 10. § 4. fol. 321. scripsit, R. Patrem Fisen probare, Beatam Iulianam fuisse Ordinis Præmonstratensis; cum tamen dictus Pater in toto citato libro, ne vel verbum habeat quod eod tendat, sed è contra probare conetur Iulianam fuisse hospitalariam S. Augustini, quales etiamnum sunt moniales Monasterij Cornelienfis inferiores.

Præterea, sapius errauit Ioannes le Paige in sua Bibliothecâ Præmonstratensi, teste ipso Domino de Waghenaere, in libro suo de Præmonstratensibus, scriptis illustribus, vbi de cæcis pluribus eiusdem erroribus, tandem concludit. *Hos ego, alij alios in Pazio deprehendent errores.* Et nihilominus ipse passim profert testimonia ipsorum: quod etiam non culpo; quia viti docti & pij sunt, qui tamen in aliquibus lapsi fuerint, non idè dicendi sunt passim etiam in alijs errasse, nisi in quibus autoritate, aut ratione solidâ, error s. conuincuntur. Idem dicendum de nostro Chrylostomo Henriquez.

Quinimò, ipse R. Dominus de Waghenaere in solo suo Norberto voce soluta celebrato, aliquoties lapsus est, tum in ijs quæ statim recensuimus (*de Cur. Sessarijs & ostium Cisterc.*) tum etiam folio 154. dum Beatum Bertholdum Liouoniæ Apostolicum, Abbatem Canebij de Luca, in Saxoniâ Inferiore, Præmonstratensibus aduocet, quæ a Monasterio hoc à primâ sua fundatione (hoc est, anno 1143.) fuisse, & etiamnum esse Ordinis Cisterciensis, & Filiationis Veteris Campi, notissimum est omnibus qui vel leuem Germanicarum rerum notitiam habent. Imò, ego ipse anno 1630. dum in partibus illis habi-

tarem, ibidem expetitus fui in Subpriorem, & Magistrum Nouitiorum, per Reuerendissimum D. Laurentium de Beuer, Abbatem Veteris Campi, Ordinis nostri per VVestphaliâ & Tractum Rheni Vicarium Generalem, cuius adhuc penes me habeo originales litteras, quibus mihi dicta officia offert; sequentis tenoris:

Inscriptio. *Venerabili ac Religioso Fratri Carolo de VVisch Professo Ordinis Cisterciensis in Dunis.*

Venerabilis, dilecte Frater.

Ante octiduum sumus Hemmenrodij, in Diocesi Treuirenfi, vbi te pro Lectore presentauimus, quo Dominus Abbas & Conuentus contenti fuerunt. Placet nobis vt eò te conferas. Si hæc conditio minus tibi arrideat, superest alia. Intra tres septimanas, mittam quatuor aut quinque fratres ex nostris, ad monasterium Luca, in Diocesi Mirdensi, si velis, adiungam te illis pro Subpriore, & Magistro Nouitiorum. Monasterium illud (vt mihi refertur) est pradiues, & amplissimum, recuperationis illud à Lutheranis in die Pentecostes proximo. Bene vale in Domino. Colonia,

In vigilia S. Ioannis Baptista, 1630.

Vester

Laurentius Beuer, Abbat. Vet. Campi. †.

De hoc Monasterio Luca, seu Iucka, eiusque Abbate B. Bertholdo qui plura desiderat, consulat Longelinum, in notitijs Abbatiarum Ord. Cisterc. anno 1640. Coloniae impressis; & Ioannem Dittmarum Cluientem, in Historia Campensi, item Aubertum Miræum in auctario ad chronicon Cisterciense, ad annum 1194. fol. 315. cuius hæc sunt verba: *Circa annum Christi 1194. Bertholdus Abbas Ordinis Cisterciensis, Christi doctrinam in Liouoniâ predicauit, factus illius Prouinciæ Episcopus, post B. Maynardum ita chronicon magnæ Belgicæ. Etiam Albertus Krantzius lib. 7. Saxonie, cap. 13. num. 20. de hoc Bertholdo*

tholdo agens, tamen si solum dicat se arbitari, Monasterium de Luckà esse Cisterciensium, subiungit tamen: nam alij *Annales* praeserunt *Griphorum* fuisse *Monachorum*, quod genus vestium habere *Monachi Cistercij*. Imo postmodum, melius adhuc informatus, in *VVandalia* sua, lib. 6. cap. 10. num. 50. fol. 13. edit. *Hanouienfis* ann. 1619. absolute asserit *Bertholdum* fuisse *Abbatem Cisterciensem*, his verbis: *Cumque ille* (Meynardus primus *Liouonensium* *Episcopus*) *in pace Christi quiesceret, Bertholdus quidam Cisterciensium abbas, illi in opere pietatis, & Episcopatu successit. Lucentem dixere Annales Conuentum in vno venerat.*

Ludouicus quoque *Gorofredi*, in *Archontologia* cosmica, fol. 411. agens de *Religione* per *Poloniam*, subdit: *habuit Meinardus* (sic) *Bertholdum abbatem Cisterciensem, qui in periculo aduersus infideles casu occubuit.*

Exactissima demum noticia huius rei haberi potest ex libro, cui titulus est, *Suffraganei Colonienses, &c.* (Author est *Egidius Gelenius*, scriptus ius *Clari* illius, ut constat ex approbatione censoris) impress. *Coloniz*, anno 1641. Vb. §. 32. fol. 44. habentur sequentia: *Accidit non multo post haec, anno 1193 B. Meinardo 10. Liouonia Apostolo & Episcopo defuncto, succederet ei in Episcopatum Bertholdus Luckersis, ex Ord. Cisterc. abbas, sub Celestino 3. consecratus ab Hartvico Bremensi Archiepiscopo, ut habet Alb. Stadenfis. Et paulo post, fol. sequenti, 45. In hac Crucis predicatione Bertholdus praeter alios illustres Oratores sui Viros, ex Saxonia & VVestphalia delictos, etiam Bernardum de Lippe, quondam comitem, nunc *Mariensfeldensem* Religiosum, adhibuit, qui hac occasione, *Coloniensem* *Monachorum* e *Mariensfeldensi* *Canonia* in *VVadnhart* *Liouonia* deducens, veluti filiam à matre, *Mariensfeld* appellauit, vbi etiam *Abbas* constitutus est, ut constat ex *Chron. Lautenberg, & Mariensfeldensi*. Hæcibi. Porro, *Monasterij* de *Mariensfeld*, siue *Campi B. Mariæ*, meminerunt omnes *Chronologiae* nostræ, eiusque funda-*

tionem referunt *Longellinus* & *Ditmarus* (supra, cum *Gelenio* iam citato. Sed de his satis. Nunc ad *Iulianam* redeamus, *Iraque*,

10. Obijcit mihi, quod in *Bibliotheca* meâ non citauerim codicem antiquum *M. S. Abbatiae Villariensis*, quem tamen antea in priuatis litteris citaueram. Sed

Respondeo, me in publicis meis scriptis nullos citare *Authores* aut *codices*, quos ipse non legi, saltem per viros quosdam doctos, & fide dignissimos: *Codex* autem ille *Villariensis* continens vitam *B. Iulianæ*, tunc facile biennio antè *clanculum* ex *monasterio* sublatus eatenus reperiri nequieuerat, ut litteris suis certior me fecit, *Venerabilis* illius loci *Prior*, *D. Seruatius Gillet*; quem proinde librum tunc legere non poteram. Modò tamen repertum, aliquandiu apud me habui, reperique *Authorem* non referte cuius fuerit *Ordinis*, estque eadem vita, quam edidit *R. Pater Fisen*.

11. *Possessionem* nostram *immemorabilem* tot *grauissimorum* *Authorum* testimonij confirmatam, per hoc impugnat, quod (ut ait) *Benedictini* fuerint in *possessione* cuiusdam *B. Lucæ* *Abbatis* *Ordinis* *Praemonstratensis*, quem *Trithemius* *Benedictinum* fuisse scripsit: Et *Cistercienses* in *possessione* *diuersarum* *Personarum* *aliorum* *Ordinum*, quos *Chryostomus Henriquez* nostris adscripserat in suo *Menologio*, & nihilominus, vtrique nunc ex sua *possessione* sunt detrufi.

Ad quod, Respondeo, sicuti vna *Hirundo* non facit *Ver*; sic nec vnus *Scriptor* statim inducit *possessionem*; sed *authoritates* & *rationes* conuincentes. Vnde, negamus nos vnquam fuisse in *possessione* illarum *Personarum* quos *Henriquez* ex alijs *Ordinibus* nostris adscripsit; quia alij ipsum subsecuti *Historici*, has omnes *personas* ad propria remiserunt, pro vt & ego feci in prima *editione* huius *Bibliothecæ*, &

modò iterum facio. Sed nec Dominus de Waghenaere vnquam B. Iulianæ possessionem suis conciliabit, nisi antiquiora testimonia, aut rationes magis solidas produxerit, quod nunquam præstabit. Atque eadem est ratio, de diuersis aliis personis Religione & vitæ sanctimonia clatis, quas in suo *Santo Norberto* supra relato, sine vlllo prorsus fundamento, nobis detractos, Præmonstratensibus suis adscripsit, prout alia commoditate fufius demonstrabimus.

12. Tandem sic concludit: dico ergo, Beatam Iulianam fuisse Præmonstratensem, & Cornelium inferius, in qua habitauit, fuisse Præmonstratense.

Verum, æqui & prudentis quoque iudicio relinquo, utrum simplex ipsius dicere, sine vlla prorsus auctoritate, aut ratione conuincente, præferri debeat auctoritati (ot g. auiſſimorum) Scriptorum totius Europæ; quos supra magno numero citauit, præter illos quos indies adhuc de tego, inter quos sunt, *Laurentius Beyerlinch*, in magno Theatro vitæ humanæ, tomo 6. lit. P. tit. de Beatis ac Venerabilibus ex Ordine Cisterciensi, fol. 217. *Egidius Monin*, Soc. Iesu in Sacratio Leodiensi, anno 1618. Leodij edito in tabellâ expansa, typis Ioan. Auwerc.

Philippus D'Abbe, eiusdem Societatis, in suo Diurnali historico edito Parisiis anno 1650, gallicè, in 8 Et *Baldwinus Tunius*, Ord. S. Francisci in Chronico suo morali, anno 1622. Colonia impresso, ad annum Christi 1257. agens de B. Iuliana Corneliensi, sic ait: *Beata Iuliana Corneliensis, Virginitatis instituti Cisterciensis in Cornelio monte, ad muros Vrbs Leodiensis, præfuit, &c.* Et post pauca: *Huius etiam Iulianæ hortatu, Ioannes Ordinis Cisterciensis monachus, in Cornelio monte Deo seruans, de Venerabili Sacramento, officium ecclesiasticum proprium, cuius hoc est exordium, animarum curibus, &c. concinnauit, &c. dixi, sine vlla auctoritate,*

quia, tametsi torré iam aliqui Præmonstratenses, vitis rationibus Domini de Waghenaere, & non in eis responsis, ipsi consentiant; illorum Auctoritas hic nulla est, utpote in propria causa. Plures tamen Viri Doctissimi istius Ordinis, hæc de re interroganti, candidè confessi sunt, Dominum de Waghenaere non esse fundatum, & Iulianam nunquam fuisse monialem Præmonstratensem. In primis, R. mus Dominus *Chryostomus van der Sterre*, Abbas Sancti Michaelis Antuerpiæ, Vir in antiquitatibus Ordinis sui versatissimus, nullique secundus, à Domino de Waghenaere super hoc consultus, speciali referipto, diuersis rationibus firmato, & ad ipsum D. de Waghenaere transmissio, clarè demonstrauit Iulianam non fuisse Præmonstratensem; prout mihi sincerè retulerunt, diuersi Religiosi ipsius Abbatia S. Nicolai Furenſis.

2. Iam à biennio aut circiter Reu. Prior Diligentis hic Brugis in Dunensi nostro Cenobio, à me interrogatus, ingenuè etiam falsus est Iulianam nunquam fuisse Præmonstratensem; Addens, Iacobum quoque Marchantium expresse testari illam fuisse Cisterciensem.

3. R. D. *Amandus Fabius*, Religiosus Ninouienſis, vir vndequaque doctissimus (quem etiam D. de Waghenaere illustribus Ordinis sui Scriptibus merito adnumerat) hoc anno 1654. 14. Iulij, vnâ cum Subpriori sui Cenobij, in monasterio nostro Dunensi hospes, præsentibus Rdo D. Abbate nostro, D. Priore, Vlietbecano, me Priore Dunensi, & duobus alijs Religiosis, absolutè quoque testatus est, Dominum de Waghenaere non esse fundatum, & Iulianam nunquã fuisse Præmonstratensem: Id quod etiam confirmabat collega ipsius, D. Subprior Ninouienſis, vir quoque solidè doctus: licet putarent, etiam non fuisse Cisterciensem. Quinimò, ipsemet Religiosi Montis Corne-

Cornelij superioris, siue (vt nunc vocantur) Belli reditus, Beau Repair, visis & discussis rationibus Domini de VVaghenaere, in consensu plurium eruditorum, Leodij, tandem ex archidiacono M. SS. ex coniecturis, opinionibus, & sententijs, definitum, B. Iulianam non fuisse Præmonstratensem Religiosam, nec deprehendi posse illam vnquam alio nomine aut titulo ipsius fuisse cognitam, nisi, familiaris. Hæc, ipsemet D. de VVaghenaere mihi intimauit, specialibus literis, de datâ, 27. Aprilis, 1650. quas in maiorem confirmationem, ex integro hic reddam. Inscriptio.

Reuerendo Adm. Domino, D. Carolo de VVish, Abbatia Dunensis Priori vigilantissimo. Brugis.

Reuerende Admodum Domine Prior.

Quod alias solummodo ex parte, nunc totum Leodio acceptum, ipsissimis verbis Reuerentia Vestra refero, ne vnquam dumtaxat sine vlla ratione, aut solenni auctoritate audisse me dicat. Hunc in modum, Confratrum nostrorum Furnensium Heglessenij non procul Leodio, pro tempore, degens, 14. Ianuarij huius currentis anni, ad me scripsit. Oblata sunt Reuerendo Domino Priori Belli reditus, & quidem in scriptis, rationes dubiorum de eadem B. Iuliana, à Reuerentia Vestra concepta, mihique tam verbo quam literis quondam tradita. Leodij discussæ sunt in plurium eruditorum consensu: ex archidiacono M. SS. ex coniecturis, ex opinionibus, sententijs, &c. agitata diu, tandemque in hunc sensum definita: Beata Iuliana utpotè nec Ordinis nostri, nec Cisterciensis Religiosam fuisse, sed Reclusam (les Euclous vocant Leodijenses) habuit que ipsa domicilium ad pedem Montis Cornelij; Monasterium verò Ordinis nostri, in iugo Montis quondam situm erat; nec Beata Iuliana alio nomine aut titulo, Religiosæ nostræ cognita fuisse deprehenditur, nisi, familiaris, quales sæpè in necrologijs nostris videntur. Notum tamen nihilominus est, habuisse olim Reclusas illas Patrem suum spirituale, seu Confessarium, ex Religiosis nostris Montis Cornelij. Porro,

etiamnum eodem in loco, ad pedem scilicet montis, Sorores habitant viuentes ad normam B. Augustini, Leprosorum curam gerentes; vbi Leprosi dicti aluntur, curantur, estque locus per formam Xenodochij. &c.

Ecce ipsissima verba, quibus Reuerentia Vestra faciat quod placuerit, vti & ego.

Raptissimè, Furnis, 27.
Aprilis, anno 1650.

F. Petrus de
VVaghenaere.

Ecce, quomodo, Viri doctissimi, ipsius etiam Montis Cornelij, excussis omnibus archiujs suis, idque in expresso super hoc habito concilio, nihil reperire potuerint, quo professionem Iulianæ in Ordine suo Præmonstratensi colligerent; proindèque concludant, & candidè fateantur, non fuisse Monialem sui Ordinis, contra Dominum de VVaghenaere. Et licet quoque asserant, ipsam non fuisse etiam Monialem Ordinis nostri, cum pro hoc nullam rationem aut auctoritatem producant, nobis non obstant: Vnde, benignè ijs ignoscendam, tanquam in Ordinis nostri Historijs non versatis. At verò, dum affirmant illam fuisse dumtaxat inclusam quandam, excusari non possunt, cum ex vitâ ipsius nimis clare constet, eam fuisse Monialem, in congregatione viuentem, imò & Congregationi præsertim: vt notarunt omnes qui hæctenus de illâ scripserunt. Nec obstat, quod legatur habuisse Oratorium priuatum; quia ordinarium est (saltè in Ordine nostro) vt Abbates & Abbatissæ domestica sua habeant Oratoria, seu Sacella. Similiter, quod addunt, illam fuisse Ordinis sui familiarem, & habuisse Confessarios Præmonstratenses, nullâ vnquam vel probabili ratione, aut auctoritate demonstrabunt; vt superius satis declarauimus: Nisi forte, nomen, familiaris, late sumant: quomodo & ego multis ipsorum familiaris fui: & ipsi etiam nobis, licet sumus diuersi Ordinis. Atque his, rursus solutæ manent rationes omnes à D. de

V Vaghenære in suo *Norberto*, supra citato, contra nos productæ. Occurrendum tamen nunc etiam duxi, tribus alijs dubijs, quæ fortè aliquando obijci poterunt, nimirum, 1. quoad Officium de Ven. Sacramento à Ioanne Corneliensi compositum, vt supra vidimus, quod dicitur, *Leodij*, & alijs in locis adhuc reperiri, sed vbique compositum more Romano, cum nouem tantum Lectionibus; cum tamen Cistercienses, iuxta Regulam S. Benedicti, habeant semper Lectiones duodecim. Ad quod, Respondeo, Officium hoc, statim vt compositum fuit, accommodatum fuisse vsui Romano, ad petitionem Roberti Leodiensis Episcopi, qui (vt refertur cap. 12. lib. 2. *Vita ipsius Iulianæ*) mox conferri fecit viginti exemplaria, quæ postea per totam diæcesim distribuit fecit. Id quod fieri potuit siue vllâ ferè Officij alteratione, nimirum, contrahendo duodecim lectiones, in nouem, cum omissione trium responsionum. Id, siue ab authore ipso factum fuerit, siue ab alio, officium non censetur mutasse vt dici deberet aliud officium. Quomodo & nos modo dicimur recitare Officium à S. Thomâ Aquinate compositum, tamen illud recitemus cum 12. Lectionibus, & Romani solum habeant nouem, pro vt nimirum ab ipso S. Thomâ sunt distinctæ. Imo, quandoquidem (vt apparet, & communiter Authores censent) paucis annis post egressum Iulianæ, in Corneliu inferius introductæ fuerint Moniales Augustinianæ, quæ adhuc ibidem degunt, & officium habent Romanum, miram non est, ibidem etiam nullum reperiri Officium nisi Romano vsui accommodatum.

2. Dubium peti potest, ex cap. 42. vitæ memoratæ, supra, vbi habetur, Iulianam gestasse velum album, nec voluisse induere nigrum, quantumuis rogatam; cum tamen Moniales Cistercienses gestent velum nigrum (*hoc dubium*

magis fauet Patri Fisen, quam D. de VVaghenære, quia etiam Moniales Framonstratenfes gestant velum nigrum.) Ad quod,

Respondeo, valde probabile esse, Moniales Cistercienses olim gestasse vela alba, & non nigra; quodque etiam Monachi incesserint omnino albi, vel grisei; quia sic sustinet & contestatur Vniuersa Congregatio Fulensis (quæ est strictioris obseruantæ Ordinis Cisterciensis, Viris doctissimis & sanctissimis referta) cuius professores, in vestimentis suis reiecto, profus omni colore nigro, nihil nisi album gestant. Eadem de hoc speciali constitutione, pro vt videre est in libro Constitutionum ipsius Congregationis, à Clemente 8. Pontifice approbato, & anno 1595. Romæ impresso, cap. 55. Quo factò se obseruare dicunt, antiquum Ordinis colorem, sicuti à Beatâ Virgine olim tam Monialibus quam Monachis traditus fuit. Vide de hoc etiam Manriquez, tomò 1. *Annal. Cisterc.* ad ann. 1103. cap. 2. nu. 4. Et licet alij quidam Authores contrarium sentiant, nihil tamen conuincens adferre possunt; adeo vt ex colore vestium nostratum, nullam formari possit solidum argumentum: cum certum sit, habitum sapius in Ordine fuisse mutatum, vt bene ostendit Manriquez, ad annum citatum, cap. 1. & 2. & quotidiana adhuc praxis docet, maximè in Germaniâ, & alijs quibusdam Prouincijs, vbi licet frequentissima sint Ordinis Monasteria, pauca tamen sunt, quæ in vestibus conueniant; certè, habitauit ego in duobus, nimirum, in Veteri Monte, Diæc. Colon. & in Ebribaco, Diæc. Moguntinæ, in priore, quotidie albis utebamur cucullis, vsque ad Sextas, à Sextis autem, reliquo diei tempore, nigris. In posteriore vero Monasterio, semper utebamur nigris, à mane vsque ad vesperam, exceptis Festiuitatibus B. Virginis, & præcipuis anni solennitatibus, quibus solis utebamur albis. Imò, foras proficiscentes,

centes, etiam tunicas nigras assumebamus, adeo ut non distingueremur à Benedictinis nigris. Sed & in Registo Sacrarum Ædium Regni Angliæ. Henrico 8. exhibitio, frequenter reperire est, Cistercienses Albos, & nigros. Insuper, in antiquis Historijs, Monachi Cistercienses passim vocantur, Monachi grisei, quia griseis utebantur vestibus. Ex quibus omnibus, rectè inferres, ex albo velo Iulianæ, non posse concludi, illam non fuisse Cisterciensem. Quare, efficaciora argumenta producere debet, qui eandem Virginem Cisterciensibus volet subtrahere: quod nunquam futurum credimus.

3. Et præcipuum dubium, oritur ex formâ Professionis Sanctimonialium Cornelienfium, tempore Iulianæ, quâ (ut dicitur) promittebant obedientiam Priori, ad ipsius discretionem, secundum Regulam S. Augustini, quam formam Robertus Leodiensis Episcopus approbavit, dato speciali diplomate, anno 1242. expedito, quâ præcipit ut in posterum ita vouerent, &c. quod diploma producit. Ad quod,

Respondetur, si certo constaret, omnia hæc ita se habere, certum quoque esset, Moniales illas nec fuisse Præmonstratenses, nec Cistercienses, quia uterque Ordo, tunc ferè à centum annis, aut circiter, exemptus fuerat à Iurisdictione Episcoporum, qui proinde non poterant in horum Ordinum Monasterijs ordinare formas professionis. Nec etiam talis forma unquam in usu fuit in Ordine Præmonstratensi, ut viri doctissimi Ordinis mihi certificarunt quare, necessario dicendum est, diploma hoc non esse Authenticum, ideoque nihil convincere; aut si probari possit esse authenticum, Moniales illas fuisse pleno iure subiectas Episcopo, & reuerà, tales, quales fuisse contendit Pater Fisen: quod tamen est contra torrentem omnium doctorum, ut supra vidimus. Ut, ut sit, nihil hic pro Domino de V. Vaghenaere, aut Præmonstra-

tenfibus. Imo sufficienter ex vitâ Iulianæ colligitur, ipsam nunquam talem obedientiam vouisse suo Priori, ut potè, quæ (ut etiam diximus) nunquam voluit Priori dare monumenta Cænobij, sed ea tanquam Superior apud se seruauerit: cæterum, si quæ instrumenta profertantur expedita post decessum Iulianæ à Cornelio monte, hoc est, post annum 1247. nihil contra nos faciunt: quia paulò post hunc annum, introductæ fuerunt Moniales Augustinianæ, ut Authores passim referunt, illæ autem Episcopis subfuerunt, & ad beneplacitum eorum gubernatæ.

Ioannes Crasoequius, Arscotanus (quod Brabantia oppidum est, Ducatus titulo illustre) S. Theologiæ Baccalaureus Louaniensis, monasticen professus est in cænobio B. Mariæ loci S. Bernardi ad Scaldim, mille circiter passibus Antuerpiâ distante. Undè ob excellentem eruditionis claritatem, Villarium euocatus, diu theologiam ibidem religiosis prælegit, donec ad proprium reuocatus monasterium, Prioris officio honoratus fuit, quo etiam valdè laudabiliter perfunctus est. Fuit & Confessarius monialium in Linter. Scripsit doctum Commentarium in Regulam Sancti Benedicti. Duaci anno 1624. impressum, apud Petrum Auroy, in 8°.

Reliquit & Commentarios in diuersos Sacra: Scriptura Libros.

Item, in aliquos tractatus Summa Diui Thomæ. Ex relatione admodum Reuerendi Domini Ludoci Gillis, eiusdem Loci tunc Prioris, S. Theol. Licenciati nunc vero Abbatis, & Vicarius Generalis Ordinis per Belgium. Obijt Craelbequius anno 1610.

Ioannes Curriscus, vulgo, waeghemackers, Canonius primum Regularis, deinde monachus ordinis Cisterciensis in Villario Brabantia, ac demum Confessarius monialium eiusdem ordinis in monasterio de Marts; scripsit Tractatum

de

de vitio proprietatis, Parisijs editum typis Marneffij, cum alijs similis argumenti Libellis, hoc initio: *Sicut modicum fermenti totam massam, &c.*

Librum item de reformatione Regularium.

Porro huius viri præclaras virtutes, & doctrinam, breuiter complexus est Dominus Paulus Vasseur, religiosus Sancti Bernardi ad Scaldin, in elogio quodam, quod misit admodum Reuerendo Patri Henrico van der Heyden, Villariensi Abbati; & refertur ab Henriquez in Menologio, 10. Maij, quo die Ioannem hunc Sanctis ordinis nostri adscripsit.

Ioannes Ebrbacensis, in Moguntinâ Diœcesi religiosus, varia ingenij ac doctrinæ suæ monumenta posteris reliquit, ex quibus Ebrbaci adhuc vidi

Tractatum insignem super Missus est. Et, Expositionem in euangelium, Loquente Iesu ad turbas, &c.

Item, *In Psalmum 50. Miserere &c. Et,*

In psalmum 103. Floruit circa annum 1370.

Ioannes Faber, monachus Ordinis Cisterc. Scripsit, *contra Proprietarios*, cuius initium est: *sicut modicum fermenti &c. Bunderius*, lit F. n. 179. vbi dicit se scriptum hoc vidisse apud Cruciferos Hoyenses, & wilhelmitas in Pene.

Ioannes Farinart, religiosus Camberonensis, S. Theol. Doctor Duacensis; dein Prior & Lector monasterij sui, conscripsit & religiosus prælegit, *Librum de statu religioso*, in plures distinctiones diuisum. Opus præclarum, & prælo dignissimum; in quo plurima subeliter tractantur, quæ vix alibi reperiuntur, maximè ordinem Cisterciensem concernentia. Extat M. S. in Camberona, & etiam apud me. Scripsit & libellum insignem,

De institutione nouitiorum, quem inscripsit, *Manus nouitiorum*, M. S. Camberonæ. Fuit au-

tem Ioannes anno 1613. creatus Abbas Camberonensis, ac postmodum etiam Vicarius generalis ordinis Cisterc. per Belgicâs & Leodiensem ditiones: obijtque anno 1635. Cuius laudes insigni panegyrico prosecutus est R. D. Ioannes Coene, ipsius successor de quo supra.

Ioannes Fogus, Monachus Cisterciensis, natione Scotus, S. T. Doctor, eiusdemque celebris Professor, Paulum Cran, Bohemum genere, hæresim Wicleffianam & Hussitanam in Scotia, ac maximè in Academia S. Andree, fœminate incipientem, sæpius oppugnans, ita confudit & conuicit, vt cum postea examinatus resipiscere nollet, igni adiudicatus fuerit, ipsius etiam Regis, Iacobi 3. Iudicio; qui Rex, ad petitionem Episcopi S. Andree, Ioannem nostrum mox etiam Melrosensem constituit, Abbatem. Scripsit autem Ioannes,

Pauli Cran, Bohemi, examen, lib. 1.

De Erroribus Wicleffitarum, lib. 1.

De Confessione Auriculari, lib. 1.

Floruit ab anno, 1450 vsque ad ann. 1470.

Hector Boëthius, lib. 17. Historiæ Scotorum pag. 352. Thomas Demisterus, histor. Genijs Scotorum, n. 642. Et Longelinus, in notitijs Abbatiarum de Abbatia Melrosensi.

Ioannes Fordon, seu, *de Forda*, primum monachus, ac deinde Abbas Fordensis cœnobij in Angliâ, sacris & prophanis scientijs apprime doctus; & vitæ sanctimoniam clarissimus; quem propterea Ioannes Angliæ Rex, à sacris sibi voluit esse confessionibus. Ioannes Lelandus eius mentionem faciens, conqueritur, non pauca ex doctissimis eius scriptis periisse, tamen plura ipse adhuc repererit; nimirum,

In Cantica Cantorum, à loco in quo Gilbertus de Hoilandia desijt, id est, *Dilectus meus*, &c. homilias centum & 20. Quod opus sic incipit: *Si quis me temeritatis, &c.*

Introductorium Threnorum, lib. 1. Inc. Benedictio-

nem

menclaror, supra, dicit illum obiisse, circa ann. 1240 sub Gregorio 9. Cui anno 1244. ab Innocentio 4. in Cardinalatu substitutus fuit Ioannes de Tolero, Anglus, ex Ordine quoque Cisterciensis assumptus, qui proinde etiam à nonnullis confunditur cum Ioanne de Franciogâ, Prædecesore suo. mò ipse longelinus in sua Purpura, tametsi verbis & rationibus ostendat hos esse diuerfos, re ipsa tamen illos confundit, quæ res gestas unius attribuit alteri, & è contrâ sibi ipsi contrarius.

Ioannes à Sancto Francisco cognominatus, in saculo, Gulonius, (Nicolai Gulonij, græcarum litterarum Regij olim Lutetia Profectoris filius) græcè & ipse doctissimus, Ordinem Cisterciensem in Congregatione Fulensium, professus, tanto mox cæpit prudentiæ & virtutum splendore coruscare, vt post diuersorum canobiorum præfecturas laudabiliter obitas, ad totius Congregationis regimen euectus fuerit, in quo vt sese gesserit, fidem facit eiusdem elogium, quod legitur ad calcem. *Operum Sancti Dionysij Areopagita, secunda translationis, ab ipso ex Græca in Gallicum idioma translatorum; impressorum verò Parisijs, in 4. anno 1629. per Nicolaum Baon, & Adrianum Taupinaert. Vndè mutuatum, placuit etiam hic adscribere:*

Ioannis Gulonij
Elogium,

Inter Gallos doctrina illustres, Ioannes Gulonius annumerari meretur, quem Nicolaus Pater (Ioannus aurati gener, ac in regiâ Græca lingua professione successor) singulari natura bonitate præditum adolescentem, non vulgariter & ad eò felici successu instituit, vt ab Academia Parisiensis curatoribus dignissimus sit iudicatus, qui sublato è viuis Parente, literariam eius professionem susceperet; sed in Fratrem se Minorem, muneris istius functionem paternâ pietate transmisit. Foro iam assuetus, vbi celeberrimos inter iuris consultos tunc

temporis eminere posses, mutato de repente consilio, sacro quodam impulsu, a sacra vita secessum appetens, sodalibus se Fulensibus adiunxit; apud quos in perpetuam à primis tunc annis præfectura vixit, postremum verò, ad Magistrum eius Sodaliû, summam sicut huius Ordinis regendi curam euectus est; ac dum istius muneris obeundi causa Roma ageret, Vrbano 8. Pontifici maximo innotuit, cui ob vnam perfectam que eruditionem, fuit acceptissimus: in Patria autem, bonis ac literatu omnibus carus, quorû & elogijs certatim ornatus est, sed Aula præsertim nostrâ. Proceribus vniuius nominis gratiosus, ac familiaris vixit. Et si verò maior apud quos fuerit suam consuetudine vita & vsu, litterarum tamen etiam monumentis inclaruit. In medijs etenim grâtiis que monasticarum præfecturarum occupationibus (mirabilem ingenij vbertatem sortitus) multa elegantissimè, patrio præsertim sermone composuit; sed eius præcipua in Græcis ornatisimè ac magna fide conuertendâ laus fuit.

Nicolaus Patris versionem librorum S. Gregorij Nysseni contra Eunoniam, recensuit, atque ipsius Gregorij editionem recognouit.

Viri. lani Nicolai Fabri, vitæ sanctitatem orationis funebri celebrauit.

Vt fuit in rebus agendâ summa prudentia, in omnibus generis libris censendâ acerrimi iudicij, acuti & sagacis ingenij, oris ac staturæ decore præstans, canitie venerabilis, vt seniore quam erat, ex vultu suspicari, moribus candidissimis, ac Patria amantiissimus. Nec sublimiorem modo philosophiam, verum & omnes fere disciplinas animo & studio complexus est. At, quod doledum, exacto dignitatis supremæ quam inter suos gesserat, sexennali tempore, cum successori Consiliarius præcipuus, & Assessor adhaereres, & in eius muneris administratione otio maiore libertior ac solutior, qua tam animo præconceperat quam plurima (tantâ erat in scribendo facilitate) publico daturus speraretur, ipso fere fama mirifice succrescentis momento, vehemens febris cum lateris dolore continuis astibus iactatum, vndecimo à natali Christi die, quo post peractam ter, de morte

more, nocturnam liturgiam latalis dolores presensit, immaturo fato: quinquaginta quatuor tantum annos natum nobis eripuit. Tranquille & constanter rei philosophum Christianum, puerum Archimandritam deicit: felicem animam inter suorum permixtas precibus lacrymas, Deo reddidit. Quum Sancti Dionysij diuinis operibus Gallico sermone tradendis, stylium primo exercuerat, in iisdem post vigesimum, & amplius, a prima, annum, noua versione illustrandis, scribere desijt, eorum editioni immortuus. Corpus defuncti in oedeo B. Bernardi ad portam honorianam suburbana adis conditum est, Epiphaniarum die solenni, Magnatibus aliquot ac quampulchris amicorum ex Vrbe, postremo illum visuris, ad funus accurrentibus; iisdem amicis amicum, vniuersis autem Canobus Patrem acerba morte pramissum merentibus: Lutetia Parisiorum, anno huius seculi vigesimo nono. Haec tenus ibi. Porro,

Notandum est, Ioannem nostrum his translulisse Opera S. Dionysij Arcopagita ex Graco in Gallicum. Ex quibus, prima translatio impressa fuit anno 1608. Parisijs, typis Ioannis de Heuqueville; secunda vero editio prodijt anno 1629. apud Adrianum Taupinart. cui Author ipse immortuus est: & iterum postea anno 1642. typis Nicolai Buen, vna etiam cum Apologia pro iisdem operibus S. Dionysij, per hunc eundem authorem conscripta. Fuit autem haec vltima translatio tam exacta & sublimis, tam quoad sensum & translationis fidelitatem, quam quoad styli & linguae Gallicae nitorem, vt doctissimos quoque in admirationem vertent, pro vt testatur is, qui (mortuo Authore) eam praelo subiecit, in praefatione operis: vbi pariter refert, Authorem dum viueret, proposuisse, absoluta iam impressione Operum S. Dionysij, praelo subicere.

Volamen aliud, plenum doctissimis & rarissimis discursibus de modo philosophandi S. Dionysij, deque differentia, Philosophiae antiquorum Philosopharum, ante tempora Constantini Magni, tam Ethnicorum

quam Catholicorum, & modernorum. Item

De praxi discipline ecclesiastica contenta in operibus Sancti Dionysij, de excellentia Theologiae mystica, & aliis pluribus; Verum, intempestiue superueniens mors, omnia haec suppressit.

Transtulit autem etiam Ioannes noster, ex Graco in Gallicum, opera Epicteti Philosophi Stoici. Idque ad petitionem Reginae Galliae, vt faretur ipse Henricus 4. Rex Galliae, in privilegio operi praefixo. Prodiit Parisijs anno 1609. typis Ioannis de Heuqueville, in 8.

Item homiliae Diui Basilij, super Exameron, impressas Parisijs, anno 1616. apud Heuqueville, in 8.

Scrisit in super, Gallice, Res praclare gestas, virtutesque eximias, Francisci de Sales, Episcopi Geneuae, amplo volumine, in 6. libris digesto, aliquoties impresso Prodiit editio 2. Parisijs, anno 1625. apud Michaelen Solly, & Ioannem Heuqueville in 8.

Item, Contra librum de Vocazione Pastorum, Petri Molini, insignis nostri temporis Nouatoris. Parisijs, 1620. in 8. apud Heuqueville.

Item, Tractatum huius tituli: Consolation à vne damoiselle, sur la mort d'un sien fils unique, &c.

Item, Exhortationem habitam in Congregatione Religiosorum, anno 1615. cuius initium est: de quelque part que l'homme puisse ietter les yeux, en ce monde visible, &c.

Vterque hic tractatus reperitur impressus ad calcem Orationis funebri Nicolai Fabri, seu, le febure (cuius supra meminimus) editionis tertiae. Fuit autem hic Nicolaus le Febure, Consiliarius, & quondam Praeceptor Ludouici 13. Regis Galliae. Oratio haec 10. impressa fuit Parisijs anno 1612. in 8. apud Heuqueville 20. 1616. apud eundem, addito Authoris nomine, quod in 1. editione deerat.

Habebat & alia, contra haereticos parata praelo,

prælo, quæ mors suppressit.

Credo etiam huius viri esse, librum gallicum, inscriptum: *Tableau de la Magdalaine, du Pera General des Fulians*. A. Paris, 1628. in 8. Constat certe, hunc Ioannem adhuc fuisse Generalem anno 1627. ex libro Bartholomæi à Sancto Fausto, de horis Canonicis, huic tunc dedicato.

Ioannes Gallandi, religiosus Cisterciensis, S. Theol. Doctor Sorbonicus, à Philippo Seguinno (in bibliotheca sua) Scriptoribus ordinis adnumeratur; quia iussu Reuerendissimi Cisterciensis Abbatis, *Breuiarium ordinis recognouit, & in multis locis emendauit*. Insuper, & nonnulla alia scripsisse, ibidem asserit, quæ tamen non specificat.

Ioannes de Galloni Fontibus, Abbas Caroli loci 20. Theologus percelebris, nec non & vitæ sanctimonia clarus; scribitur ab eodem Seguinno, composuisse *doctissimam aliquam paginam, qua dicitur de Cælitibus super euangelium Luca: missus est Angelus Gabriel, &c.* Verum quænam sit illa celebris pagina, ego ignoro. Obiit anno 1337.

Ioannem Gillotium Campanum, Philippus Seguinus in Bibliotheca sua Scriptoribus Cisterciensibus adscribit, eumque Procuratorem fuisse asserit Collegij S. Bernardi Parisiis. Verum quia apud nullos alios Scriptores Ordinis huius reperio mentionem (cum tamen plurimis scriptis aliis clarissimus sit) nec ipsemet se alicubi Religiosum appellet, credo Seguinum hic dormitasse, sicuti & alibi adhuc fecit. Nihilominus, quia de contrario nondum adhuc certus sum, in fide Seguinii, illum hic adscribam. Fuit itaque, Gillotius, siue Gillotus, natiuitate Campanus, vir tam sacris, quam prophanis litteris exquisitè doctus, & in iuuenibus formandis vigil assiduus: Trevis (ante religionis ingressum) multis annis iuuentutem docuit; non sine magna nominis sui gloria. Vbi inter alios, auditorem habuit magnum illum Edmundem à Cruce, diuinæ indolis, &

præstantissimi ingenij iuuenem, postmodum vero Generalem clarissimum vniuersi Cisterciensis ordinis.

Transtulit ex Latino eloquio in Gallicum idioma, *historiam Nicephori Xantapuli*, eamque Carolo IX. Francorum Regi dedicauit. Traduxit quoque in patrium idioma, *magnum Concilij Tridentini Catechismus*.

Edidit & *Annotationes in Diuum Hilarium*, quas Domino Philippo Beni, quondam vrbis Trecentis rerum priuarum iudici æquissimo, consecrauit.

Opera etiam S. Gregorij, & opera S. Patris nostri Bernardi, recognouit & à plurimis mendis repurgata, vitori restituit, vt fidem facit Epistola ipsius liminaris; operibus S. Bernardi præfixa, ab ipso quidem scripta ad Exim. Dominum Guidonem Coruatiæ, Vallis Clara Abbatem, sacre paginæ Professore; nunc autem in editionibus recentioribus (nominatim in Antuerpiensi, anni 1609. apud Keerbergium) Lectori beneuolo inscripta; quæ sic incipit: *Cum in pristino Gregoriana restitutionis. annum integrum & plus eo versatus, totum opus euoluissem, assiduoque labore ad finem perduxissem; iterum quasi saxum Sisyphi deorsum lapsum reperens, sursumque renoluens, in idem genus molestiarum delatus sum. Nam continuò momentum admouit Diui Bernardi Clavallensis Abbatis operibus, & ea cum aliquot scriptis exemplaribus reuocare capi, vt si quid sese offerret, quod percurrendo cuiquam oneri esset, legentemque retardare posset, leuigarem, quantumque in me esset, moras & impedimenta rejicerem &c.* Quid autem peculiare in his operibus præstiterit, prosequitur in corpore eiusdem epistolæ. In cuius etiam extremitate, refert se aliquot annis laborasse in eruendis, & in lucem proferendis, aliis veterum scriptorum libris, qui hæcenus offusi tenebris, iacuerunt; vel in tollendis eorum mendis, quæ vel iniuria temporum, vel imprudentia irrepleverant. Obijt in

in collegio memorato Sancti Bernardi Parisijs, ubi sepultus iacet in sacello Sancti Ioannis Baptistæ. Cuius tumulo Reuerendissimus Edmundus à Cruce, sequens apponendum curauit epitaphium:

Gilolus, postquam docuit cum laude iuuentam,

Et plures patrio transtulit ore libros;

Impiger hic ubi res, opera studioque fideli

Procuras, Superis cadere doctus, obis.

Huic igitur precibus fratres orate salutem,

Tam bona qui vobis prestavit officia.

Debita pro merito dicat hac monumenta magistro,

Discipulus gratus qui cupit esse suo.

Hæc omnia Seguinus.

Ioannes Godardus, Anglus, humanioribus literis probè institutus, monachum induit in Coggeshalæsi cœnobio, ubi mathematicis & arithmeticis studijs se totum applicans, docta quadam opuscula conscripsit, quibus clarè meruit famam, ut testatur Lelandus, apud Pittæum. Ex his autem operibus extant adhuc sequentia:

De rebus mathematicis, lib. 1.

De triplici modo computandi, lib. 1. Et id genus alia quedam, quæ Rudolpho Coggeshalensi inscripsit Floruit circa annum 1250. Ex Pittæo, de scripioribus Angliæ.

Ioannes Greisenfels, Abbas Aulæ Regiæ, iuxta Pragam, vniuersi ordinis Cisterciensis per Bohemiam, Morauiam, Silesiam & Lusatiam, Commissarius generalis, vir ad magna quæque natus, Patriâ Pilsnensis, stirpe exortus Patriciâ, cuius pater ob fidelem operam S. Cæsareæ Maiestati Ferdinando II. strenuè nauatam, ab eodem ad Equestrem ordinem sublimatus fuit. *Continuauit Monasterij sui chronicon, ab anno 1300. vsque ad annum 1640. Scripsit etiam Fundationes aliorum plurimorum monasteriorum ordinis Cisterc. in Bohemiâ, & alijs Prouincijs tam memoratis, existentium, in quibus continentur permixtim plures genealogia virorum nobilium, qui di-*

ctorum monasteriorum fuerunt Benefactores, aut in eisdem sepulti sunt. Extant hæc omnia typis expressa Colonia, in notitia Abbatiarum Gasparis Longelini, anno 1640. quo tempore Author adhuc in viuis erat.

Ioannes Griffinus, Cambro Britannus, Halensis monasterij, in Comitatu Wigorniensis, religiosus concionator fuit disertissimus, cuius extat

Tomus vnus concionum æstiuarum: sic inc. Modicum & non videbitis me, &c.

Tomus item alter concionum hyemalium, cuius initium est: Cum appropinquasset Iesus Hierosolymam, &c. Claruit maximè circa annum 1550. dum regalem Angliæ coronam gestaret Eduardus 6. Henrici 8 filius. Vide Ioannem Pittæum, ætate 16. ad annum iam dictum.

Ioannes Gulonius, vid. suprâ, Ioannes à S. Francisco.

Ioannes Guon, ex monacho Vallis Beatæ Mariæ, in Franciâ, eiusdem domus Abbas, Academiæ Parisiorum Doctor Theologus, & collegij Sancti Bernardi Prouisor venerandus; vir suo tempore inter Theologos Sorbonicos celeberrimæ opinionis, theor & poëta insignis, ac monasticæ disciplinæ zelator strenuus,

Edidit versibus fluidis, *De Conceptione B. Mariæ Virginis, libros 3.*

De Natali Domini hymnum insignem. Varia carmina, de presentia corporis in Eucharistiâ.

Carmine quoque descripsit, *Cameram (sanctimonialium monasterium ordinis nostri in Brabantia) à Geusijs Flandria hereticis exustam. Quod opusculum dicauit Reuerendissimo Edmundo à Cruce, Abbati Cistercij. Quæ omnia, vnâ cum alijs aliquot carminibus de diuersis rebus, vulgata sunt Parisijs, ex typographia Ioannis Palant. Florebat Author anno 1589. apud Bernarditas. Ex Philippo Seguinto, authori huic synchrono, & familiari, in bibliotheca sua Cisterciensis,*

Ioannes Heydenus, seu *Vander Heyde*, ab Auberto Miræo parte 2. Bibliothecæ Ecclesiasticæ, cap. 81. perhibetur fuisse, Flander. & Dunensis, ac descripsisse Latine Urbem sanctam Hierusalem, fuscus quam eam descripsit Adamus Reifnerus. Francofurti anno 1562. Ego tamen in monumentis nostris Dunensibus, nullam huius viri mentionem reperio, adeoque, non credo fuisse Monachum: nihilominus, in totâ Flandriâ nullus extat vicus aut pagus alius, vnde cognominari possit Dunensis, præter Dunense nostrum Monasterium.

Ioannes Hurtaeus, monasterij Ferrariensis in Castella monachus, in sacris literis apprime versatus, nec non & salutarum animarum scientissimus.

Edidit Tomum vnum concionum de tempore, & de Sanctis, ab initio Aduentus, vsque ad Epiphaniam Domini, impressum in 4°. Cæsar Augustæ, anno 1614.

Tomum item alterum concionum quadragesimalium, impressum Burgis anno 1620. apud Baptistam Barellum.

Henriquez in Phœnice.

Ioannes Knobelius, monachus Cæsarensis cœnobij, in Sueuia, vulgò Kayfersheyem, vir pius & doctus, & in historicis apprime versatus edidit insigne chronicon monasterij sui, illudque Abbati suo Conrado dedicauit; quod historicis illarum partium solet esse familiarissimum, præsertim Sueviæ, & Bauariæ. Certè Galpar Bruschius lib. de monasterijs Germaniæ, decuria 1. ingenuè fateretur illud sibi vsui fuisse. Vixit anno 1530. Vide etiam longelinam in notitiâ suâ, &c.

Ioannes de Lavaradin, Abbas monasterij de Stella, (ordinis Cisterc. iuxta Barnabam de Montalbo,) edidit gallicè, *Librum quendam de cuiusdam Nobilis ad fidem Catholicam conuersione*, impressum Parisijs, per Guilielmum Chaudre,

anno 1585. in 4.

Translulit etiam ex græco in Gallicum, diuersos tractatus Gregorii Nazianzeni.

Item, ex Latino Gallicum, tractatus aliquot Stanislaus Hosij, & Guilielmi Lindani; impressos omnes Parisijs, partim anno 1572. partim 1574. & 1579. De reliquis

Edidit & Compendium Belli Iudaici. Parisijs 1575. per Guilielmum Chaudre.

Ex bibliotheca gallica Antonij du Verdier, qui tamen Author non exprimit hunc fuisse ordinis nostri; ideoque in fide folius Barnabæ de Montalbo, illum scriptoribus nostris adnumerari, eo non nihil confidentius, quod in antiquis catalogis monasteriorum Cisterciensium, tria reperiam monasteria eiusdem nominis, Stella.

Ioannes Lemovicensis, religiosus Claræuallensis, (vt habent plurimi quos vidi M. SS. codices) scripsit

Elucidarium declarationum religionis. Seruatur Camberonæ M. S. Vbi quoque habentur eiusdem Authoris Epistola 6. notabiles. Sanderus in bibl. Belgica M. S. parte 1.

Scripsit insuper, *De stylo dictatorio*, lib. 1. Habetur in monasterio de Dunis.

Item, *de Oculo morali*, lib. 1. Dunis & Camberonæ, M. S. Item in laude.

Denique, *Expositionem moralem somnij Pharaonis*, lib. 1. reperitur M. S. Dunis, Alnæ, in Valle S. Martini Louanij, & in cœnobio Lobienfi, sub hoc titulo: *Morale somniorum, ad Theobaldum, Nauarræ Regem, Campaniæ & Briæ Comitum*. Agit autem in hoc libro Author, de disciplina in Regum Palatijs seruanda, in gratiam Theobaldi Regis Nauarræ, &c.

Scripsit item, *Super Psalm. Beati immaculati &c.* cuius initium est: *Alleluia, laus & gloria, &c.* solebat extare Villarij.

Elucidarij vero eius de quo iam egimus, initium

tiam est: Religio est intelligentium documentum: &c.

Scriptis præterea, super 4. Libros Sententiarum
Commentaria docta, lib. 4. quorum 1. sic incipit:
quatuor circulos aureos pones, &c.

2. Sic. Secundus Angelus effudit phialam,
&c.

3. Fuit Bellum, &c. Solebat hoc Opus ser-
uari Bergis S. Winoci, teste Bunderio, in Indice
libb. M. SS.

De futurorum præcognitione, cuius initium est:
Vtrum futura ab homine cognoscantur? &c.

Denique, Scriptis metro, salutationes piæ ad
Christum Salvatorem, eiusque quinque sacra vulnera,
ad sanctam crucem, B. Virginem, & S. Iohannem Euan-
gelistam. Quas salutationes nuper anno 1652. re-
pertas in antiquo M. S. codice, mihi transmisit
Vir clarissimus, Claudius Dorefinieux, easque
luce dignas iudicans, de verba ad verbum hic
apposui.

*Prosa Fratris Iohannis Lemouicensis,
Monachi Claravallensis.*

Salutatio deuota ad imaginem Saluatoris.

Omnibus consideratis,

Paradisus vo'uptatis

Es Iesupijssime.

In te, Eons paternitatis,

Omnes fructus suauitatis,

Plantauit plenissime.

Passionis tuæ fructus,

Et cruoris tui fluctus:

Desfluens largissime,

Finem fecit nostri luctus,

Per hoc Infernus destructus,

Gemit amarissime.

Ad Sanctam Crucem.

Triumphale lignum crucis,

Tu seductos nos reducis,

Ad superna gaudia.

Portas pandis veræ lucis,

Fauces claudis hostis trucis

Diuinâ potentiâ.

Te adero propter illum

Qui per te gregem pusillum,

Reduxit in Patriam.

Confringens per hoc vexillum

Orci, vectes, & sigillum

Signans infernaliam.

Ad Spineam Coronam:

Aue caput inclinatum,

Despectiue coronatum,

Spinis infidelium.

Circumquaque cruentatum,

Mille locis perforatum,

Exemplar humilium.

O, Corona pretiosa,

Quam cruoris tinxit rosa

Plasmatoris omnium.

Per te fiat pretiosa

Mens humana, mens spinosa,

Declinans in vitium.

Ad vulnus dexterae manus:

Salue vulnus dexterae manus,

Velut Philonrius planus,

Miseris seaturiens.

Quod Iudeus inhumanus,

Inhonestus, & Infanus

Fodit, Deum nesciens.

Te honoro, te adoro,

Te requiro, te imploro,

Vt miser, & moriens.

Vt in contritorum choro,

In quo sperando laboro,

Nunquam sim deficiens.

Ad vulnus sinistrae manus:

Aue tu sinistra Christi,

Perforata quæ fuisti,

Clauo perdurissimo.

Velut

Velut Gyon effudisti
 Vinum tuum quo lauisti
 Nos à malo pessimo.
 Te, ô vulnus, adoramus,
 Tibi caput inclinamus,
 Vt fonti dulcissimo.
 Per te fiat vt vincamus
 Hostes, & vt gaudeamus
 In die nouissimo.

Ad vulnus lateris:

O fons, aue Paradisi,
 A quo quatuor diuisi
 Dulces fluunt riuuli.
 Per quem demones inuisi
 Sunt contracti & elisi,
 Et effecti tremuli.
 Dulce vulnus laterale,
 Inter fontes, nullum tale
 Nectat vnquam poculi.
 Aue, salue, gaude, vale,
 Contra venenum lethale,
 Medicina populi.

Ad vulnus dexteri pedis:

Salue vulnus dextri pedis,
 Tu cruoris riuum edis
 Tygri comparabilis.
 Per hunc riuum homo redis
 Ad supernæ culmen sedis
 Vbi pax est stabilis.
 Per hoc vulnus, hoc foramen,
 Fudit cruoris libamen,
 Deus impassibilis.
 Sit ergo mihi solamen
 Istud vulnus, & leuamen,
 Dum mors adest flebilis.

Ad vulnus sinistri pedis:

Leui pedis perforati
 Aue vulnus, in quo pati
 Deus homo voluit.

Comparandum es Euphrati,
 Per te sumus liberati,
 Nos quos umbra tenuit.
 Dulce vulnus, dulcis clauis,
 Et cruoris dulcis fauis,
 Per istud efferbuit.
 Per te surgat ignauus,
 Emendetur homo prauus,
 In te spem non habuit.

Ad Beatam Mariam:

O Maria, plasma nati
 Quæ vidisti natum pati,
 Quis te dolor tenuit.
 Non est hoc humani
 Scire datum vlli vari,
 Quia nemo potuit.
 Præ dolore perforetur
 Mea mens, & crucietur
 Quæ dolorem meruit.
 Ne in fine condemnetur
 Sed per pænas emendetur,
 Quia carni paruit.

Ad Sanctum Iohannem Euangelistam:

Ioannes Euangelista,
 Tu Sacrarj Sacrifica,
 In quo Deus iacuit.
 Me mundus fallit Sophista,
 Per te mihi dentur ista,
 Quæ mens supra voluit.
 Obsecro te per hunc fletum,
 Per dolorem, & per metum,
 Quo cor tuum tremuit.
 Dum videres Deum spretum,
 Vt me ducas ad hunc exitum,
 Quem Christus eripuit.
 Amen.

Codex M.S. ex quo hæc desumpta sunt, scriptus est in pergameno, in 8. solebatque spectare ad Cœnobium quoddam monialium Ordinis

dinis nostri, unde delatus est ad Bibliothecam Nobilis Viri, Tullani Desbarbicus, equitis, Domini, d'Espretz, &c. qua Bibliotheca ann. 1652. donata fuit Collegio Societatis Iesu, infulis Flandriae, vbi nunc idem codex asseruatur, num. 138. Ceterum, Author hic in nonnullis codicibus M. SS. vocatur, Ioannes Liomensis, communiter tamen, Lomouicensis, vel Limouicensis; vnus tamen idemque est Author, quem etiam, ordinariè, codices antiqui vocant, Monachum Claravallensem.

Ioannes de Lovanio, vid. Ioannes Praecursor.

Ioannes Lupus, monachus & Abbas monasterij de Moxerolâ, in Hispania, S. Theol. Doctor celebris, eiusdemque per annos aliquot cum laude Professor: scripsit *variâ de diuersis materijs*, ex quibus tamen nihil publicauit, præter *Prinilegiorum congregationis Hispanicae tomum tertium*, Salmanticae apud Sufannam Munnoz, anno 1647. Henriquez in Phœnice.

Ioannes à Sancto Malachia, Religiosus Congregationis Fulienfium, natione Gallus, patriâ Burdigalensis, Scripsit Gallicè, *Librum de Miraculis B. Mariae Virginis nuncupata, de Monerich*. Ratione cuius, Hippolytus Maraccius in Bibliotheca suâ Marianâ, pag. 791. illum adscripsit cæteris Scriptoris Marianis.

Scripsit & insignem tractatum de nouâ *evolutione basilicae Fontanensis*: Quando niturum Castrum Fontaneule, natali S. Bernardi illustre, conuersum fuit in Cenobium Congregationis Fulienfium. Vide Henriquez, in Menologio, 20. Augusti.

Ioannes, cognomenso, de Maccensis, religiosus cenobij de charitate, S. Theol. Professor, & collegij S. Bernardi Parisijs, Prouisor, & Rector, *Commentaria Dionisij Cisterciensis in 4. libros Sententiarum, recognouit, emendauit, & in lucem emisit*: quo titulo locum & ipse sortitus est in bibliotheca Seguini. Vixit circa annum 1511.

Bibliothec. Ord. Cisterc.

Ioannes à Sancto Martino, Monachus Fulienfium edidit: *Epuone Annalium sacrorum ab Orbe condito, ad ipsum Christi passionis reparatum*. Impress. 1651. in 12.

Ioannes Mercator, Herbipolensis, religiosus Ebracensis (vulgò Ebrach) in Franconia, S. Theol. Doctor, eiusdemque per octennium in Vniuersitate Viennensi publicus Professor; deindè monasterij sui Abbas 27. Maximiliano Imperatoriâ sacris fuit confessionibus. *Scripsit sine theologica, de diuersis materijs, extant in cenobio Ebracensi*, M. S. Obijt anno 1489.

Ioannes Myreus, natione Campanus, Regalis montis Abbas 20. Vir doctrina fidei, virtute continentiae, disciplina iustitiae, morum grauitate & elegantia, ac multiplici eruditione adornatus; edidit (dum factorum Bibliothecarum esset Praelector in collegio Bernarditarum Parisijs) *Commentarios in Euangelium S. Ioannis*: qui manus illius scripti, asseruantur in Regali monte, teste Philippo Seguino in bibliotheca, vbi asserit se illos ibidem vidisse anno 1590. 7. die Iunij. Florebatur Ioan. an. 1455. obiit verò 1490. Sepulture post obitum traditus ante aram maximam cenobij sui.

Ioannes quidam, ordinis Cisterciensis monachus anonymus, scripsisse perhibetur *Librum, quem inscripsit, Defensorium Iurû*; qui impressus Coloniae extat in folio. Possuinus in apparatu, Gesnerus, & Draudius in bibliothecis suis.

Ioannes monachus anonymus alius, Theologus Parisiensis, scripsit in sententias referente *Syluestro maurolyco, Maris Oceani lib. 2.*

Ioannes monachus anonymus 3. ordinis Cisterci perhibetur (à Montalbo, parte 1. chronici, lib. 2. cap. 32.) scripsisse *Librum, de Laudibus Virginis Mariæ*. De hoc etiam Vincentius Bandellus, Dominicanus, tract. de Conceptione B. Virginis.

Et

IOANNE

Ioannes Morea, vulgò **Moreau**, natione Gallus, patria Pontizarenfis, Vallis Beatae Mariae monachus, ordinis nostri in partibus Italiae Syndicus, &c. Vir fanè inter Doctores vniuersos, quos ordo vnquam habuit, fpecialiter celebrandus, orator eloquens, philofophus subtilis, theologus profundus, verbi Dei prece difertus, & in facris litteris eximie verfatus erat: in fuperque in rebus agendis dexteritate, & conuerfationis gratia omnium rapiebat affectus.

Transmifit ad pofteros, *Sermones varios de tempore, & Sanctis, praecipuisque folemnitatibus anni.*

Orationem item doctiffimam in Laudem Sancti Bernardi; & alia quadam; quorum tituli ad nos nondum delati fuerunt. Clarebat Romae anno 1590. ex bibliotheca faepius citata Seguini, qui Authorem nouit, eique contuixit.

Ioannes Martin, Abbas Caroli loci, edidit *Libellum rituum ordinis*. Relatio Eximij Domini Iosephi Arnolfini de Illefcas, S. Theologiae Doctoris Sorbonici, anno 1647. ad membra.

Ioannes Nublingus, Heydelbergenfis Academiae alumnus, & S. Theol. Professor eximius, Prior fuit Ebracenfis, fub 23. Abbate, circa annum 1500. Cuius extare adhuc quadam fcripta, affert **Brufchius**, de monafterijs Germaniae, centuria 1. Quae tamen ipfe non fpecificat, nec ego aflequi potui.

Ioannes Pelletier, religiofus de Barbello, S. Theol. Doctor Parisienfis, Prior Regalis Montis: tum Prouifor collegij Sancti Bernardi, & Abbas Fulcardi Montis, *Confcripfit gallice volumen ingens, De autoritate & praeminentijs Abbatij Ciftercij, fub hoc titulo: Sommaire des remarques chronologiques, touchant la Superiorite, Praeminance, & Superiorite, du Reuerendiffime Abbé de Cifteaux, Chef, & General de fon ordre, dict de Cifteaux.* Quem quidem librum in varia faecula diftribuit: verum cum iam primum faeculum typis expreffum efferet, mors Authorem ex hac vita fubtrahens, re-

liquas partes pariter fuppreffit, quae manu fcriptae adhuc afseruantur in Fulcardi Monte. Obijt anno 1645. initio Iulij.

Ex relatione Eximiorum Dominorum, **Claudij Chalemor**, & **Iosephi Arnolfini**, S. Theol. Doctorum. Porro, fcripferat antea *Libellum alium, de Regimine collegij Sancti Bernardi Parisijs*, ibidem typis expreffum anno 1634. hunc praeferentem titulum: *Brief estat du gouuernement du college des Bernardins à Paris*, &c. Sed ad hunc alium libellum repofuerunt religiofi ordinis nostri ftrictioris obferuantiae, typis etiam expreffum. Vtriusque exemplaria apud me habeo.

Ioannes Pigneyvari, Bonenfis monafterij in Comitatu Namurcenfi religiofus, poeta ingenuis, edidit *librum Epigrammatum, in honorem Sanctorum de quibus, fecundum vsum ordinis Ciftercienfis, feftiuitates celebrantur*. Louanij typis Haftenij, anno 1624.

Ioannes du Pin, Theologus, Medicus, poeta & orator facundiffimus, monafterij de Vaucellis, in Cameracelfo, monachus, fcripfit metro & profa, anno à partu Virgineo, 1324. ætatis fuae 22. *Tractatum quem praeuocauit. Mundam vitam five Agrum virtutis bona vite*, 8. libros complectentem, &c. Impreffus efl Parisijs apud Michaelem Noir, in 3°.

Edidit in faper verfibus Alexandrinis, *Opusculum quoddam, infcriptum: Euangelium Mulierum*. Claruit fub Philippo le Bel, & Philippo Valenfo, Francorum Regibus, anno 1325. & poftea. Obijt autem in Epifcopatu Leodiendi, & feputus efl in cænobio Guillelmitarum, ann. 1372. Plures clariffimi fcriptores in fuis collectaneis huius meminerunt; videlicet, Ludouicus Guicardinus in defcriptione Galliae Belgicae, Renatus Chopinus in Libro de facra politia Forenfi, fol. 468. Claudius Faucher, fenatus Parisienfis Praefes; & Francifcus de la Croix, in Bibliotheca gallica, Ex Seguino, fuprà.

Ioannes Pistor, Abbas campi Principum (id est, Furstenfeldt) in Bauariâ, anno 1544. Augustæ Vindelicorum, publicauit insignem *Dialogum de Fato & Fortuna*, a se conscriptum. Est liber in 4. Miræus, parte 2. Bibliothecæ ecclesiasticæ, cap. 66. longelinus, lib. 3. Notitiarum, in serie Abbatum Campi Principum, vocat hunc, Ioannem Albertum, asseritque fuisse Abbatem 24. & obiisse, anno 1547.

Ioannes Pistorius, Ordinis Cisterciensis, Monachus Caricampensis, in Artesiâ, Scripsit & publicauit, doctam quandam *Orationem, de Confessione & Eucharistia*. Duaci, typis Ioannis Bogardi, anno 1580.

Ioannes N. Polonus, Ordinis nostri Monachus, & Prior S. Mariæ de Paradylo, nuper Monasterij sui Procuratorem agens in curiâ Romanâ, ibidem vulgauit *Opus quoddam piuum, & valde egregium*, quod dedicauit Cardinali Matthæo, Ita Vghellus in Relatione ex Vrbe ad me missa, qui tamen Opus non specificauit.

Ioannes, dictus præcursor, vulgo autem cognominatus de Louanio, Villarij, in Brabantia monachus, vir sanctitatis eximitæ, & Litterarum studio additissimus, collegit ex diuersis scriptis, *Opus piuum, continens psalterium, hoc est, orationes 110. super agonizantibus legendas, cum deuotissimâ Litania*: quod opus inscripsit *Agoniam morientis*. M. S. Villarij, teste Valerio Andrea, in bibliotheca Belgica.

Librum nem scripsit, de vitis Christi Saluatoris, & BB. Virginis.

Vitas præterea plurimorum religiosorum sanctitate illustrium, illius domus, quæ ibidem quoque M. S. asseruatur, licet non præfixo Authoris nomine.

Denique, *Librum De vita boni monachi & alios plures*, teste chronico Villariensi. Vide Menologium 28. Augusti, & alijs in locis. Hunc quoque cum insigni elogio, Scriptoribus Marianis ad-

conset Hippolytus Maraccius, in Bibliothecâ Marianâ.

Ioannes de Rameia, monachus ordinis Cisterciensis, scripto reliquit insigni volumen in 4. *concionum de Sanctis*, quod M. S. asseruatur in Villario Brabantia videtur fuisse eiusdem monasterij religiosus.

Ioannes Iacobus à S. Scholastica, natione Gallus, anno ætatis suæ 15. congregationem Fulienfium ingressus, breuitales in doctrinâ, & pietate progressus fecit, vt Illustrissimus & Eminentissimus Cardinalis de Sourdis, eum Burdigalæ concilij sui Ecclesiastici Præsidentem creauerit, vbi dum moraretur, *Congregationem Sanctæ Vrsulæ instituit, constitutionesque & statuta eidem condidit.*

Composuit etiam piissimum *Opusculum, titulo Peregrini agonizantis*. Quo iam sub prælo sudante, ipse quoque diem clausit extremum 9. Octobris, anno 1621. Menologium Cisterciense, eodem die.

Ioannes Seisridus, religiosus illustrissimi cœnobij S. Crucis in Austria, omni scientiarum genere instructissimus, floruit anno 1608. cuius doctrinam, & theologica exercitia, in hodiernum vsque diem commemorat Viennensis Austriae Academia, vbi circa eadem tempora, elegantî stylo conscripsit, & publici iuris fecit, *Arborem Anicianam, seu, Genealogiam Augustissimæ domus austriacæ (ex antiquissima familia Romana Anicia exorta) quam Matthias Imperatori dicauit*. Prodiit 1. Viennæ, ac postea iterum Francofurti, apud Fischerum. Est liber in folio.

Extant & eiusdem Authoris insignes litteræ ad Philippum III. Hispaniarum Regem, teste Manriquez in chronico Cisterciensi. Promotus postmodum fuit Ioannes ad regimen Abbatia Zwerelenfis, seu Clarævallis Austriae in diocesi Pataniensi a. 1611. vbi an. 1625. piissimè obiit. Cæterum, de antiquitate & nobilitate huius

familia Anticiana; insignem etiam tractaturam edidit, circa annum 1790. Arnoldus Wionus Duacensis; ordinem Benedictinum professus apud Aldenburgenses in Flandria; ubi ostendit etiam Sanctissimum Patrem Benedictum ex eadem quoque familia originem duxisse.

Ioannes Serlo, dictus, Magister Serlo, cognominatus Grammaticus, natione Anglus, fratrem habuit Radulphum Abbatem Parcho-ludensem. Ipse in iuventute poeta erat elegans, & theoreticus; sed grammaticis studiis nimium immerfus, in alijs minus eluxit. Ex Eboracensi Canonico, factus monachus, & postea Abbas in Fontanensi conobio, verè animo & ingenio magnus fuit. Ex huius notis, Hugo Kirchestedus, monachus & discipulus eius, multa descripsit, de rebus in Fontanensi conobio gestis; item, de initio & incremento ordinis Cisterciensis in Angliâ. Vide Manriquez tom. 2. Annal. ad annum 1160. cap. 6. Imò Balæus de scriptoribus Britannia, de hoc Ioanne Serlone agens, sub nomine Serlonis, asserit mat Hugonem Kirchestedum libros iam recensitos scripsisse, dictante Serlone. Plura ex scriptis eius perijisse feruntur; posteritati adhuc reservari, scribunt Bostonus & Lelandus, apud Pitæum, de scriptoribus Angliæ.

De Bello inter Scotia Regem, & Barones Angliæ, Rhythmis Latinis, librum unum, qui sic incipit: *David ille manu fortis*, &c. Extat M.S. Cantabrigiæ, in collegio sancti Benedicti.

De morte Sumerledi, Regis Mannia, lib. 1. David Rege mortis lege clauso &c.

In orationem Dominicam, lib. 1. Protector noster Dominus Iesus, &c. M.S. Cantabrigiæ, in collegio Sancti Benedicti.

De differentijs verborum, lib. 3. Cantabrigiæ in collegio Sancti Petri.

De dictionibus dissyllabis, lib. 1. Inc. *Daisy's conno-*
mens digis, &c.

De dictionibus aquiuocis, lib. 1. Est vates arator, &c. pro tolluris &c.

De dictionibus ynuocis, lib. 1.

Florebat ann. Domini 1160. ex Pitæo, hinc etiam, cum præclaro elogio, Viris illustribus adscenset Andreas Theuer; lib. 3. pag. 146. Adscenset, Ordinem Cisterciensem produxisse principios Scriptores rerum Anglicarum: inter quos, recenset (præter hunc Serlonem) Hugonem Kirchestedensem, Guillelmum Rhievallensem; & B. Athredum.

Ioannes de Tailliu, Vide Ludouicum Talestus.

M. Ioannes de Tolito, natione Anglus, adolecens ordini Cisterciensi se tradidit, qui postea Theol. Doctor renunciatus, propter singularem doctrinam; vitam sanctitatem; & eminentem in rebus agendis prudentiam, ab Innocentio Papâ IV. anno 1244. in festo SS. Trinitatis, S.R.E. Cardinalis creatus fuit; tandemque missus ad Concilium generale Lugdunense, sub Gregorio X. anno 1274. in humanis esse desijt. Hinc Ciacconius, Panuinus, alijque aliquot scriptores vitarum Pontificum, præpostere cum alio Ioane de Franciogiâ confundunt (vbi etiam scribit Henriquez) paritate nominis, ordinis, & temporis; sed è ceteris. Verum scriptores Angli veritatem eruerunt, duosque Ioannes Cardinales recedè staterunt, Anglum unum; Gallum alterum, ambos Cistercienses. Vide Theodoricum Valiscolotis, in vitâ Urbani IV. ad Ancherum Cardinalem; Matthæum Westmonasteriensem; in Floribus; Matthæum Paris, ad annum 1244. & Longelinum in Purpurâ Sancti Bernardi. Multa scripsisse fertur, quæ tamen Pitæus scribit se reperire non potuisse; quo tamen non obstante illum illustribus Angliæ scriptoribus adnumerat, in appendice, centuriâ 2. num. 100. proindeque, a me hic etiam non debuit omitti. Authôr nomenclatoris Cardinalium scriptorum; asserit adhuc legi huius viri epistolam in sig-

nam ad nauisam; vide quae diximus, supra; in Ioanne de Franciogiâ. de hoc etiam fuisse, Vghelids, Icaliae sacræ tom. 1. fol. 158. & sequent. & Longelinus, in Purpurâ; qui tamen cum verbis asserat distinctam à Franciogiâ, tamen gesta utriusque confundit sibi ipsi contradicens.

Ioannes Abbas Valcellensis 7. qui floruit circa annum 1190. quaedam scripsisse legitur, ex quibus adhuc extat proluxa quadam epistola ad Henricum Ducem Lotharingia, in qua mentionem facit diuersorum monachorum sanctitatem illustru, qui in Valcellensi cenobio floruerunt, nominatum B. Vlrici, qui ex monacho Valcellensi electus fuit Abbas Villariensis; quod monasterium cum rexisset ab anno 1166. vsque ad annum 1188. resignauit, & ad locum professionis reuersus est, ubi sancto sine quiete; Epistolam hanc citat Henriquez in Menologio Cisterc. Kalendis Ianuarij.

Ioannes Vallensis, fuit, del'Paulx; monachus & Prior cenobij Villariensis in Brabantia; scriptor reliquit, *Librum de Statu, votis, & disciplina monasteria*, quem scdis ibidem dictauit, M. S. in Villario; Obijt anno 1590. Valerius Andreas in Bibliotheca Belgicâ.

Ioannes à Vepria, ex religioso Castellionensi Prior Claræ vallis, religionis obseruantia & eruditione, viris clarissimis sui æui merito adnumerandus; scripsit *librum proverborum gallicanorum, secundum ordinem alphabeticum dispositorum*; tantæ elegantia; vt eum Ioannes Egidius Nuceriensis, latinis versibus (plerisque Leoninis) transtulerit. Liber impressus est Parisijs, apud Ascensium, in 8. anno Domini 1519. Huic viro doctissimo, Ioannes de Butrio libros 7. Maphæi Vegij, de perseverantia religionis, à se recognitos, dedicauit: in cuius operis epistola dedicata, insigni illum honorat elogio, quod non abs re visum fuit hic subiungere, maximè quia

in illo mentio fit studiorum & scriptorum eius: Tu, inquit, Venerande Ioannis, non mediocri laude dignus censearis; qui ab inuente ætate, penitus relictis omnibus, regulari cenobio te mancipasti, non alio fine, quam vt liberis res diuinas contempleris; librosque sacros, & Sanctorum doctrinam tranquillius euolueres; & eos vel proprijs characteribus in ipse pacatus transcriberes; vel vndecunque ad tuam & confratrum vtilitatem studiosè cumulares. Quibus in rebus adeo constanter hætenus perseverasti, vt nullum aliud quantum laude dignum exercitium; nullumque beneficium; quantumuis illectiuum; abstrahere te potuerit. Videris quoque in terris delicias paradisi, quæ (Beato Hieronymo teste) vel nusquam in terris esse possunt, vel in claustris & scholis sunt. Tu enim vti que, & claustralem, & rerum scholasticarum professus statum, in diuinarum pariter & humanarum scrupulo litterarum; Creatoris bonitatem in suis creaturis, & scripturis multipliciter relucentem; mirari non desisti; Nunc vetetis, nunc nouæ legis seriem; nunc sacrosanctos Interpretes, scilicet, Hieronymum, Ambrosium, Augustinum, Gregorium; ceterosque, quorum omnia penè opera percurristi; nunc de gentiliū fabellis, ac eorum mysticis & moralibus institutis præclara epithomata, tanquam ab iniustis possessoribus extirpando non minus in his delectari videris, quam in omnibus diuitijs. Tibique interim æterno beatitudinis gaudia expectati, satis esse iudicas, ad temporaneæ consolationis delicias, librorum exquisitorum, quos continuo Lectites, copiam habere. Quorum te possessore nequaquam auarum; aut tenacem esse, certum est; quippè qui eos non solum suis fratribus, cum quibus proprium habes nihil, sed etiam ipsis impressoribus, vltro sponteque offerens, gratis communicas; quatenus horum industria, ad omnes libri perueniant, quos vel vnus ipse, vel tecum pauci consequi valuissent &c. Deinde post pauca, hac subiungit: A te, nullum vnquam proditum est in lucem opus, quod

quod non esset imprimis amandum, & fidelius thesauris accurate redditum. Hæc omnia Butrio. Ex quibus vltimis verbis colligo, Ioannem hunc plura adhuc alia opera publicasse, optimeque de re litteraria esse meritum. Claruit anno 1490. Seguinus in Bibliotheca, vbi citat etiam Gesnerum. Henriquez verd in serie Priorum Claravallensium, ad calcem Fasciculi, asserit illum Prioris officio functum fuisse annis 19. nimirum ab anno 1480. vsque ad annum 1499. An autem tunc obierit, non refert, & certum est quod non, quia, anno 1509. Iudocus Badius illi dedicauit metamorphosim Ouidianam moraliter explicatam per Thomam Waleys Dominicanum. Quinimò & anno 1519. adhuc superfuisse, colligitur ex Præfatione ad librum Proverbiorum ipsius de Vepria vbi habentur sequentia: *Cupit enim, vt est homo optimus, (scilicet Ioannes à Vepria) sicut declamando & predicando verbum Dei, prodest quamplurimis, præsertim Senioribus; ita lepidè scribendo, prodest Iuuenibus. Relegi itaque totum opusculum, nihilque in eo offendi, quod non sit lepidum, emunctum, castum, & (quod maximi facio) totum agnouit ad bonos mores conducens.* Hæc Badius, in libro ipsius de Vepria, anno 1519. impresso.

Porrò, Gesnerus in suâ Bibliothecâ, & Franciscus de la croix du Maisne (alias, mairne) Scribum Ioannem de Vepria fuisse Abbatem Claravallensem, sed errant, quia Henriquez ad calcem tomi 1. Annalium Cisterc. Henriquez in fasciculo, & Longelinus in notitijs, exactissimam nobis exhibent Abbatum Claravallensium seriem, ex ipsa Claravalle sibi transmissam, & nemo Ioannem de Vepria Abbatibus adnumerat; quem tamen Henriquez sub finem fasciculi sui, in serie Priorum Claravallensium, inter Priores recenset: Imò, Philippus Seguinus, Author Ioanni coævus, illum non nisi Priorem fuisse scribit, Præterea aduertendum,

quando in prima editione huius libri scripsi, Ægidium Nucertensem, qui Proverbia Ioannis nostri, latina fecit, fuisse Episcopum, motum fuisse auctoritate Seguni, id asserentis, quia tamen in Gesnero, la croix, & alijs, qui de eo mentionem faciunt id ipsum non reperi, idcirco hic etiam omisi verbum Episcopi.

Cæterum, librum proverbiorum supra memoratum, Hubertus Susan, Poëta latinus, eundem postea auxit multis Prouerbijs, & imprimi curauit Parisijs anno 1552. apud Pregeorum Caluarin.

Ioannes Viel, natione Cenomanensis, & in Fontis Danielis cœnobio Monasticen professus, vir pius, & morum probitate præclarus, florabat anno 1590. in Italiâ, apud monasterium Casæ nouæ, in quo Præpositi fingebarit officio. Is traduxit ex Italico idiomate in Gallicum, librum cui titulus est: *De abusibus, & dissolutionibus, quæ sunt Romæ, in diebus carnis priujs.*

Seguinus in Bibliothecâ, vbi subiungit, illum plura alia opuscula in lucem emisisse quæ ad notitiam eius non peruenierunt.

Ioannes de Villario, dictus *de Bruxella*, S. Theol. Doctor, monachus, & postea Abbas 39. Villariensis in Brabantia, scripsit *Sermones varios per-elegantes*, qui M. S. extant in monasterio nostro de Dunis sub hoc titulo: *Sermones Magistri Ioannis de Villari, S. Theol. Doctoris.*

Extant & in bibliotheca Tungrensi, *Sermones varij*, Abbatis cuiusdam Villariensis; verum utrum sint huius Ioannis, an alterius Abbatis 20. Iacobi de Somaria (qui etiam scribitur fuisse concionator excellentissimus, & sermones varios scripsisse) mihi adhuc incœpertum, Obiit Ioannes anno 1333.

Ioannes à V'statione, vide, *Chrysostomus.*

Ioannes V'stampi monachus, edidit librum *Sermonum de diuersis materijs*, qui manuscriptus reperitur in monasterio S. Martini, ord. S. Benedicti,

dicti, Tornaci. Continentur autē in eo sermo de omnibus Sanctis: Sermones duo de aduentu Domini: 3. de Natiuitate Domini: de Ascensione, vnus de Paschali vnus de Annuntiatione Dominica, vnus de Dedicatōne Ecclesie vnus. In natu. S. Ioannis Baptista. Porro, codicem S. Martini die apud me habui, reperi que sermones hos simplici quidem valde stylo conscriptos, attamen bonos, & doctrinales, vnde omnes ex integro copiarī curauī, & tanquam aliquale antiquitatis monumentum, apud me asseruo.

Ioannes de Wardo, religiosus Dunensis nostri cenobii in Flandria, atque (vt recte ait Harduynus) theologus famosus, & concionator diuini verbi eloquentissimus, obiit anno 1293. cuius mentionem etiam facit Meyerus lib. 3. Annalium Flandriæ, in vita Guidonis Dampetræ. Referuntque monumenta monasterij nostri memorati, illum Parisijs fuisse S. Theol. Doctorem primum ex vniuerso ordine Cisterciensī: eoque intuitu, à Capitulo generali eiusdem ordinis, privilegij singularibus fuisse honoratum: de quibus specialiter agitur in epistola Reuerendissimi Domini Theobaldi 26. Abbatis Cisterciensī, & totius ordinis Generalis, ad illum data, quæ in archiuis dicti monasterij de Dunis adhuc legitur, huius tenoris:

Venerabili viro, & religioso, magistro Ioanni de Wardo, monacho de Dunis, in theologica facultate Parisijs Legenti, E. Theobaldus abbas Cistercij, cum finitima in Domino dilectione, salutem, & de fontibus Saluatoris abundanter haurire, & salubriter effundere sapientiam salutarem. Dignum est, vt amplioribus gratia beneficiis, & specialioribus specialis libertatis gratiis attollantur, quibus vita bonitas, morum honestas scientia radiositas, ac diuersarum virtutum gratiosissima iudicia suffragantur. Attendentes igitur vestra merita probitatis, labores insuper innumeros, quos in acquisitione salutari sapientia, per longas vigilas susti-

nistis hactenus, & in studendo, legendo, disputando, & prædicando quotidie sustinetis, non improvide promittendo studiositatem vestram dignam duximus specialis fauoris gratia releuandā, & salutari sapientia margaritā cunctis regnis & regibus præferendā, per vos retrō actis temporibus, laboriosis studiis, & studiosis laboribus acquisitam, specialis libertatis auspiciis attollendam, hinc est, quod (auctoritate Capituli generalis, nobis in hac parte consensum præstantis, & nostra) vobis concedimus, post Abbates vbi que stare, &c. Actum Parisijs apud Sanctum Bernardum, in capella hospitij, siue domus, in qua morabatur M. Ioannes de Dunis, M. in theologia, ordinis Cisterciensī, Regens in eodem loco, 1292. 9. Aprilis.

Reliquerat scripto plurima, tam theologica, quam philosophica, (quorum intuitu, ab Ant. Sanderō, & aliis antiquioribus, Flandriæ scriptoribus adnumeratur) quæ tamen in vastatione monasterij nostri, ibidem perierunt. Quam aleam etiam subierunt doctissimæ lucubrationes theologicæ, philosophicæ, concionatoricæ, & historicæ, Eximiorum Dominorum, Ioannis de Sinderuini, oriundi de Bouchaute (de quo Meyerus ad annum 1319. quo obiit, asserendo illum Parisijs theologiam publicè fuisse professum, & ibidē sepultum eodem anno, in collegio Sancti Bernardi, quod etiā adstruunt monumenta domus nostræ, vbi additur illum fuisse Regentem collegij Sancti Bernardi,) Magistri Henrici de Lepa, Magistri Nicolai Moloen (qui postea fuit Abbas Laudensis monasterij,) Francisci Genge, Iacobi Spoelberghe (qui floruerunt circa annum 1400.) Ioannis Vale, S. Theologiæ Licentiati, & Professoris Biblici, anno 1445. Magistri Gisonis, Sacræ Theologiæ Doctoris, qui obiit 1457. Magistri Petri Querhof (alibi, Ouerhof) 1460. & aliorum plurium, quorum plerique Sacræ Theologiæ Doctores, alij Theol. Licentiati profundissimi, religiosi fuerunt Dunenses, qui partim Theologiam, partim philosophiam

Pat.

Patris in *Sancti Bernardi* collegio publice profecti sunt, & *preclara doctrina sua monumenta posteritati reliquerant*, ut passim etiam exteri testantur histori: ex quibus monumentis nonnulla hinc inde manuscripta in Gallia monasterijs reperiri dicuntur, discipulorum calamis exarata: quorum tamen nullos certos titulos assequi potui. Quamquam etiam non dubitem, quin inter codices anonymos, qui iusto adhuc numero Danis reperiuntur, quidam conscripti sint ab aliquibus ex his recensitis.

Ioannes Wimbroot, monachus cœnobij de Claromarisco, scripsit *Xenia spiritualia monialibus de Westyres*, duobus libris distincta, & impressa Audomaropoli; liber prior anno 1606. posterior vero, anno 1615.

Ioannes Zarus, Vallis Paradisi apud Hispanos monachus, & postea Abbas, doctrinæ non contemnendæ, sanctitatis autem tam eximiæ, ut vita ipsius (referente Henriquez) pro continuo habita fuerit miraculo. Scripsit

Historiam de vitis & gestis Sanctorum omnium, quorum solennitates in congregatione Hispania, per totum anni circulum celebrantur: quam in suo Vallis Paradisi monasterio imprimi curavit, anno 1603.

Scripsit & alia plura ad congregationis suæ usum spectantia, Salmantica, Vallisoleti, & alibi, vulgata: teste Henriquez in Phœnice; qui tamen inscriptiones horum operum nondum completas habebat, dum Phœnicem ederet.

Obijt plenus dierum, & virtutum, anno 1623.

Ioscelinus, Furnesij in Anglia, ordinis Cisterciensis monachus scripsit *Insignem historiam, de vita & miraculis Beati Walleni Abbatis Melrosensis in Scotia*, duobus libris distinctam, quam dedicavit Willemo Regi Scotiæ, & Alexandro filio eius, ac Comiti David, in ipsi Walleno sanguine iunctis. Testatur autem in prologo ad dictam historiam,

se hanc scripsisse iussu Patricij Melrosensis Abbatis, nihilque posuisse, quod non hauserit ab illis qui viderunt. Chrysostomus Henriquez eiusdem Walleni vitam aliam haberi manuscriptam asserit in Rubea valle, Brabantia monasterio, conscriptam per Antonium gentium, quam ipse transcripserit in Fasciculo suo, lib. 2. dist. 26. cap. 58. Sed vitam hanc nihil aliud esse, quam compendium historię Ioscelini, rectè annotavit Illustrissimus Henriquez, tomo 2. annalium Cisterciensium, ad annum 1160. cap. 4. n. 7. qui dictam Ioscelinæ historiam apud se habet M.S. eamque sparsim annalibus suis inseruit.

Scripsit etiam Ioscelinus, *Vitam S. Patricij*, in qua asserit se multa hausisse ex scriptis S. Eyyini teste Iacobo Warzo, lib. de monasterijs, & scriptoribus Cisterciensibus in Hybernia. Ceterum, hic idem Ioscelinus est, quem Ioannes Pitseus in appendice ad librum de scriptoribus Angliæ, centuria 3. nu. 4. vocat *Ioscelinum de Furnes*, & scripsisse etiam testatur,

De Britonum Episcopis, libros plures.

Iosephus Dundrauenis, celebris Dundranæ monasterij in Gallomidiâ, quod Fergusus Comes fundauerat, alumnus, Cisterciensis Ordinis monachus, & postea Prior, scripsit,

De illustribus Ordinis sui viris, lib. 1.

De quibusdam Sanctis, lib. 1.

Sermones per annum, lib. 1.

Leçuras in Euangelia, lib. 1. Florebat anno 1291. Demisterus, n. 416.

Iosephus Garcia, cœnobij Ferrariensis (vulgò de Errera) in Hispania, alumnus; philosophus fuit subtilis, & theologus pariter consummatus, nec pierate, aut animarum zelo minor, ut fidem certam faciunt erudita eius scripta, ex quibus aliqua nuper vulgavit R. Dominus, Prudentius Plaza, cœnobij S. Prudentij Abbas; videlicet,

Concio-

Concionum de Tempore, & de Sanctis, tomos duos
Pampilonæ anno 1622. Et

Commentaria in Evangelium S. Matthæi, Scripsit
inter alia etiam in aliquot psalmos Davidicos, nomi-
natiim, conceptus prædicabiles, super psalm.
De profundis, impress. anno 1623. Pampilonæ,
typis Caroli Labayen in 4.

Isaac abbas Cisterc. ordinis, in Italia, scripsit
Opusculum quoddam de Anima, ad Aigerum Clara-
vallensem monachum, quod asseruatur manuscri-
ptum in bibliotheca S. Benedicti, Mantuæ.
Vincencius Bandellus in tractatu de Concep-
tione B. Virginis apud Montalbam supra.

Isaac Abbas 3. Monasterij de Stella, in Diocesi Pi-
ctaviensi, ord. Cisterc. Vir fuit, sanctitate æque
ac doctrina celebris, qui scriptis plurimis, de
diversis materijs, nomen suum posteritati ce-
lebrauit. Certè Reuerendus Dominus Placi-
dus Perit, religiosus Castellionensis & collegij
S. Bernardi Parisijs Procurator, litteris ad me
datis 1. Septembris, anni 1648. Parisijs, scribit
se vidisse in bibliotheca monasterij de Stella,
Amplum volumen in folio M. S. in quo continebantur
varij Sermones, & diuersi alij tractatus, & qui-
dem præclari, à Venerabili hoc Abbate conscripti.
Dolendum tamen, quod horum tractatum
titulos etiam non annotauerit D. Placidus. In-
super, Eximius & Reuerendus admodum D.
Claudius Chalemot, Abbas Columbæ, in serie
scriptorum, quam anno 1649. mihi transmissit,
affirmat quoque se vidisse huius Abbatis Isaac
præclaram quandam epistolam, de venerabili Eucha-
ristia, ad Episcopum Pictaviensem. Vixit (secundum
eundem Chalemot) anno 1150.

Potè, Bunderius in Indice suo lib. MSS.
scribit se vidisse tractatus huius Abbatis Isaac,
sequentes, *Tractatum de Anima ad fratrem suum*
medicum Claravallensem, cuius principium
est. *Cogis me dilectissime, &c.* Claromartici, in S.
Bernardo, & apud minores Brugis,

Bibliothec. Ord. Cist.

De Sacramento Altaris, & de Missæ: Affigemij,
In S. Bertino, in Blandinio.

De Canone Missæ. In Blandinio, & S. Bertino.
Bunderius, lit. 1. n. 387.

Isenbardus, vid. Isambardus.

Membrandus Angulciola, Nobilis Placenti-
nus, monachus & Abbas Claravallis de Co-
lumba, in diocesi Placentina, Vir fuit doctrina
pietate, ac prudentia non minus quam sangui-
nis nobilitate illustris; Qui cum adhuc mona-
chum ageret in eodem Cœnobio Columbæ
defuncto Huyone 47. Episcopo Placentino, à
Clero in Episcopum postulatus, maluit intra
claustrum tranquillitatem manere, quam Episco-
pali insulâ decorari: tandem obedientia co-
gente, Abbas electus, ibidem pijsimè obiit,
anno 1180.

Monachis reliquit librum, quem *Speculum*
Christianorum inscripsit, suæ pietatis & doctrinæ
nobile monumentum.

Vghellus, tom. 2. Italia sacra, inter Episcopos P'a-
centinos, n. 48. fol. 272.

Ex hoc celeberrimo Cœnobio, plures af-
sumpti fuerunt ad Cathedram Episcopalem
Placentinam, vt videre est apud memoratum
Vghellum, & Longelinum in purpurâ S. Be-
nardi.

Idem hoc Cœnobium à Fridetico 2. Impe-
ratore, in odium Ecclesiæ, & Pontificis Ro-
mani, combustum & euersum fuit, monachis
omnibus ad vnum per dira tormenta necatis:
Cuius tamen criminis Imperator pœnitens,
Cœnobium iterum restaurauit, vt referunt an-
tiquâ eiusdem monumenta, apud Vghellum,
suprà.

Iudocus Horenbour, religiosus monasterij de
Baudelo Gandau, scripsit

Vitam Beati Balduini de Boela, primi eiusdem mo-
nasterij fundatoris, editam à Chrylostomo Hen-
riquez in Fasciculo, lib. 1. dist. 13. Vide & Me-

ff

nole-

nologium Cisterc. 25. Septembris: & Ant. Sanderum in Hagiologio Sanctorum Flandriæ.

Julianus Vernier (alibi, *Vernier*) Prior S. Lazari, in suburbij Firmitatis Milonis, diœcesis Sueffionensis, scripsit Gallicè *libros duos in regulam S. Benedicti*, quorum 1. intitulatur, *Introduction à la vie religieuse*; estque scriptus per formam dialogi inter discipulum, & magistrum: posterior hunc habet titulum: *L'ancien régimeur de la Règle S. Benoist*.

Transfuit & in carmen gallicum, concionem quandam *Sancti Bernardi*. Item & alium tractatum eiusdem *Sancti*, inscriptum: *Scala Claustralium*. Vivebat adhuc anno 1645. alijs operibus incumbens. Relationes Eximiorum DD. Claudij Chalemot, & Arnolfini, iam sæpius citatorum. Fuit hic *Julianus*, professor *Loegipontis*, & ibidem quondam etiam Prior.

Iulius à Sancta Anastasia, alias, *Bartoloccius*, anno 1651. Prior Fulientium ad S. Bernardum de Vibe, in lingua Hebraicâ veratissimus, in tantum, ut ob dictæ linguæ peritiam, à S. mo Domino nostro Innocentio decimo assumptus sit in eiusdem Hebraicæ linguæ Scriptorem, in Bibliotheca Vaticanâ, plura à se elaborata, luceque dignissima, sub calamo premit. Relatio Fulientium Româ transmissa, 1651.

Iustus Abbas ordinis Cisterciensis, vixit anno 1300. quo, in conuentu multorum Abbatum illius ordinis, habuit sermonem elegantissimum, à *Ioanne Picardo* teorsim Lutetiæ, & postea à *Coloniensibus*. tomo 14. bibliothecæ Parrum, editum. Sermo totus versatur in ijs castigandis, qui iniquum iustitiæ monasticæ induxerant iustitiam. Vir fuit omni scientiarum genere præditus, ac singulariter facundus. *Aubertus Myraeus* in auctario de scriptoribus Ecclesiasticis, cap. 412.

Iustus de Castro, Vallis bonæ in Hispania religiosus, grauioribus omnibus excultus studijs,

clarum sibi eruditionis nomen comparauit, præsertim à tempore, quo luci dedit.

Instructorium spirituale, Compluti in 8. apud *Andream Sanchez*, anno 1617. Item

Institutionum moralium tomum insignem variâ eruditione referunt. Nuper adhuc in viujs plura meditabatur, *Henriquez* in Phœnice.

K.

Keseriacum (alijs *Tereriacum*, vel *Gheseriacum*) monasterium est Laudunensis Diœcesis, cuius *Anonymus quidam religiosus*, doctrina ac sanctitate clarus (teste *Seguino* in bibliotheca Cisterciana litera M. numero 18.)

Scripsit stylo terfo insignem *Librum, de vita & gestis Beati Rolandi, eiusdem monasterij Abbatis*, viri sanctissimi, cuius festum ibidem annuatim colitur officio proprio, atque indulgentijs concessis à Summo Pontifice, fidelium deuotionem sollicitantibus: hæc *Seguinus*. Quæ etiam confirmat *Molanus* in appendice ad suum *Martyrologium*, his verbis: *Rolandus*, ait, in *Keseriaco* quiescit, responforia, & collectæ habentur ibidem, & indulgentiæ. Vide etiam de Aurore huius vitæ *Angelum Manriquez*, tomo 1. *Annalium suorum*, ann. 1140. cap. 12. & *Henriquez* in *Menologio*, 16. Ianuarij.

L.

Lauentius monachus Dunensis, Ord. Cister, scripsit, *Prognosticon noui & veteris Testamenti, metricè*. Quod opus *Ioannes Bunderius* littera L. n. 20. testatur se vidisse in *Claromarico* habet & illud *Philippus Labbaeus*, Soc. Iesu descriptum ex codice *Thuano* 428. ut ipsemet scribit, parte 1. *Coronidis Poëtica*, Bibliothecæ nouæ M. SS. librorum, licet, pro *Dunensi mona. b.* scribat *Dunelmensi*, & pro, *Prognosticon*, *Hypognosticon*.

Laurentius de la Roche, ex Ducatu Luxemburgico, viri incomparabilis Bernardi de Montgaillard, Abbatis de Aureavalle, Coadiutor, & in prelatura successor, nec non & sanctitatis illius verissimus hæres, conscripsit & edidit *Laudationem fanebrem viri sanctissimi Dionysij de l'Argentier*, Abbatis Clarevallis, S. Theologiæ Doctoris Sorbonici; Luxemburgi apud Hubertum Reuland, anno 1624. in 4°.

Miracula aliquot ad Dionysij huius sepulchrum patrata, refert Henriquez in *Menologio* 25. Octobris.

Obijt verò Laurentius noster, anno 1638. 5. Decembris; sub quo Abbate, monasterium de Aureavalle à Gallis incensum, deflagrauit; quod tamen nunc iterum vel inter bellicosos tumultus, paulatim restauratur.

Laurentius de Zamora, Hortensis monasterij gloria, ordinisque vniuersi singulare decus, & ornamentum; vir fuit summo ingenio, & ad omnem prorsus litteraturam aptissimo, post philosophiæ & theologiæ professionem, pluribus annis rarâ cum admiratione, & constanti auditorum plausu, Doctor & Magister, sacras literas è cathedrâ explanauit; cui celeberrimam peperit famam, interpretandi perspicuitas, & plena sanæ doctrinæ soliditas, quam humanissima religiôsæ modestiæ comitas exornabat. Mirabili quoque dicendi facultate, cum è suggestu verba ad populum faceret, auditorum animos sententiarum grauitate, verborum castâ elegantiâ, vocis dulcedine & claritate, vel deretibat à vitijs, vel ad virtutes impellebat; adeo vt non iniuste, quidam illum indigitaerit, *innaturalibus Aristotelem, in theologicis Thomam, in cathedra Ambrosium, in biblicorum translatione Gregorium*. Regimini monasterij sui, alijsque clarissimis functionibus adhibitus, tantâ felicitate singulis perfunctus est, vt qui videat monumenta regiminis & functionum

aliarum, miretur potuisse scribere; qui monumenta scriptiois, miretur potuisse vacare alijs exterioribus. Industriam hanc eruditioni coniunctam, egregiè experta sunt Catalonia ple-raq; ordinis nostri monasteria, dum (ad petitionem Philippi III. Hispaniarum Regis (auctoritate Apostolica Pauli V. ab eo visitata, (vnâ cum Ioanne Aluaro, tum Abbate Verolæ, mox Celsonensi Episcopo) ad pristina puritatis normam, & monastici rigoris tramitem, suauiter reducta sunt. Denique inter hæc doctrinæ & laudum decora, tanta animi demissio tantaque vitæ integritas & candor vbique refulsit, vt non modò totius plebis præconio, *sancti ac verè p̄j*, nomen acceperit, sed & viro- rum Principum, tum Bachionæ, & Cæsar-Augustæ, quam Madriti, amorem oculosque iraperstrinxerit, vt eum non aliquem è mortali-um cætu, sed tanquam numen ab alto delapsum suspicerent, ac venerarentur. Tandem laboribus exhaustus, febriumque violentiâ oppressus, cum cathedram sacrorum biblicorum Complutensis Academiæ sponte oblatam, ob nimiam debilitatem recusasset, ibidem Compluti obiit, vir immortalitate dignissimus, summo apud omnes sui relicto desiderio, anno 1614. sepultus in collegio nostro, sub hoc epitaphio.

Sermonis sacri conscripta volumina dicunt;

Non latet in modio, qui latet hoc tumulo.

Scriptit opus vastum omnium diuinarum humanarumque scientiarum ornamento decorum, quod *Monarchiam mysticam Ecclesiæ* nuncupauit. Sub quo diuersi libri & tractatus oriuntur, quos ipse sequenti ordine distribuit.

Prima parte, quandoquidem S. Apostolus Paulus ait, Christum esse caput Ecclesiæ, & Christi Deum: agit de *ijs qua ad Dei essentiam spectant, de eius perfectionibus, attributis, & excellentijs & de ineffabili Trinitatis mysterio: utiq; de humana natura*

F f 2

magni-

magnitudine & prerogatiuis quam auctor eius, vt militantis Ecclesie membrum esset, creauit ea mente, vt post illam in triumphantem Ecclesiam transferret.

2. Parte, de miseranda eius ruina, de damnis qua per peccatum in filios Ada deriuata sunt, de bonis amissis, & malis acquisitis.

3. De reparatione, & omnibus qua ad Deipara Virginis, & Christi vitam pertinent. Et quia hæc materia prolixior est, in duas subdiuiditur partes, ita vt simul, 8. sint.

4. De medijs, qua Deus ad harmonie sua conseruationem dedit, cum omnibus qua ad Sacramentorum materiam faciunt.

5. De omni eius statu, officio, & dignitate, excellentia, & obligatione.

6. De personis illustrioribus, qua in eadem fuerunt, Apostolu, martyribus, Confessoribus, & Virginibus, quas sancta Dei Ecclesia toto anno celebrat, cum expositione euangeliorum, que festis earum diebus leguntur.

7. De armis defensiujs, & offensiujs, à Deo datis, vt à hostium continuis assultibus, & praelijs, victoriam referat, qua sunt virtutes.

Et de armis offensiujs, quibus mundus, diabolus, & caro, cum compluribus, eam continud oppugnant, que sunt, vitia.

Libri autem & tractatus, qui sub hoc egregio opere, in varios tomos diuiso continentur, à Chrylostomo Henriquez in Phœnice recensentur hoc ordine:

De perfectionibus & attributis, diuina essentia, l. ber vnus in 3. partes diuisus.

In Libri primi 1. parte continentur tractatus sequentes:

De attributis, qua ratione causalitatis diuina essentia colliguntur.

De poena eorum, qui proprijs viribus Deum agnoscere præsumunt.

De agnitione Dei per creaturas.

De propria essentia Diuina natura.

De singularissima vnitae Diuina essentia.

De origine omnium rerum à Deo.

De aternitate Diuina essentia.

De aternitate regni Dei.

De immutabilitate Diuina essentia.

2. Pars sequentes complectitur tractatus.

De infinita Diuina essentia perfectione.

Qualiter essentia Diuina sit exemplar & idea omnium rerum.

De Diuina misericordia.

De magnitudine Diuina misericordia.

De magnitudine iustitie Diuina.

De essentiali beatitudine Dei.

Qualiter solus Deus humani appetitus capacitatem impleat.

3. Pars sequentes habet tractatus.

De infinita sapientia Dei.

De sapientia Dei erga cogitationes humanas.

De incomprehensibilitate Diuina essentia.

De incomprehensibilitate Diuina natura.

De incomprehensibilitate Diuinorum secretorum.

De omnipotentia Diuina natura.

De omnipotentia Dei erga res humanas.

De prouidentia Dei erga iustos & electos suos.

De prouidentia Dei erga reliquas creaturas.

De mysterio Sanctissime Trinitatis, tomus vnus in 3. partes diuisus.

Libet Secundus. Tractatus 1. partis.

De adultera interpretatione, qua hæretici scripturam sacram, circa mysterium SS. Trinitatis confundunt.

De notitia, quam antiqui philosophi habuerunt.

De mysterio SS. Trinitatis.

De pluralitate personarum, & vnitae essentia.

De aeterno Patre.

Tractatus 2. partis.

De aternitate Verbi Diuini.

De inf.

De ineffabili Natiuitate Verbi aeterni.

Qualiter Verbum Diuinum sit Imago Patris?

De consubstantialitate Verbi, & aeterni Patris.

De summa perfectione Verbi aeterni.

Tractatus 3. partis,

De aeternitate, virtute, & attributis Spiritus Sancti.

De processione Spiritus Sancti.

De consubstantialitate ipsius, Patris, & filij.

De prerogatiuis, & excellentijs, quibus Deus Caput

uisibile Ecclesie exornauit (hominem scilicet primum)

in sua creatione: totum vnum in 3. partes diuisum.

Liber tertius Pars. 1. Continet tractatus.

De prerogatiuis humanae naturae in communi.

Qualiter Deus hominem creando, totum orbem nobilitauerit.

De fabrica, & dispositione hominis.

De hominis post reliqua animantia creatione.

De imagine, & similitudine Dei in homine.

De vltima, & excellentiori hominis perfectione.

2. Pars continet tractatus.

De immaterialitate animae rationalis.

De immortalitate animae rationalis.

De alijs animae rationalis perfectionibus.

De excellentia praecipuarum partium hominis.

De humani intellectus praesentia.

De excellentia voluntatis humanae.

3. Partis tractatus.

De statu innocentiae, in quo Deus creauit hominem.

De sapientia, qua Deus primum hominem nobilitatum creauit.

De rectitudine, qua Deus i. hominem in eius creatione insigniuit.

De primi hominis immortalitate, in statu innocentiae.

De pulchritudine, qua Deus primum hominem indidit.

De propria sui agnitione, lib. 1. in quo tractatur.

De necessitate propriae agnitionis.

De damnis, qua ex propria ignorantia oriuntur.

De vilitate proprii contemptus.

De primi hominis casu, librum primum in quo agitur.

De origine dissensionum inter corpus & animam, & de miserijs quibus ambo subsunt.

De modo, quo primum homo à demone & vxore seductus, gratiam & iustitiam amisit.

De humana natura post i. hominis peccatum miserijs, & calamitatibus.

De miserijs vite humanae.

De militia hominis.

De miserijs, & laboribus studioforum.

De incautorum miserijs.

De miserijs voluntatis humanae.

De miserijs humani capitis.

De miserijs oculorum.

De miserijs linguae.

De miserijs cordis.

De miserijs concupiscibilis.

De mundani amoris miserijs, laboribus: & fallacijs.

De miserijs irascibilis.

De miserijs peccati, lib. vnum, in 3. partes diuisum.

1. agit, De malitia peccati.

De peccato, in quantum est omnium malorum summitas.

De peccati seruitute.

2. Pars, De effectibus peccati.

3. Pars, De supplicijs, & poenis peccata debitis. Scripsit insuper.

De immaculata Conceptione B. Virginis, librum vnum.

De eiusdem Natiuitate, librum vnum.

De Praesentatione B. Virginis, lib. 1.

De mysterijs Incarnationis Verbi Diuini, lib. 1.

De mysterijs Visitationis B. Virginis, lib. 1.

De B. Virginis expectatione ante natiuitatem Verbi aeterni, lib. 1.

De mysterijs Purificationis B. Virginis, lib. 1.

Et 3

De

De fuga Virginis in Aegyptum, lib. 1.
 De mysteriis Assumptionis eiusdem, lib. 1.
 De Laudibus Rosarij B. Virginis, lib. 1.
 De necessitate, & excellentijs Baptismi, tractatum
 vnum.
 De armis defensivis & offensivis Ecclesia, volumen
 vnum in folio.
 De Deo, vt est Imperator exercitus inuisibilis, quo
 Ecclesia mysticum corpus defenditur, tractatus in
 folio.
 De Archangelo Michaele, eiusdem exercitus Duce,
 tractatum.
 De exercitu visibili Ecclesia, librum vnum in 22.
 tractatus diuisum, in folio.
 De aciebus Ecclesia militantis, lib. 1. vbi agitur, de
 virtutibus in fol.
 De Gratia, tract. De Charitate.
 De Fide, tract. De Spe.
 De Religione. De Oratione.
 De Temperantia. De Prudentia; vbi agit.
 De Timore & Amore Dei.
 De Fortitudine.
 De Iustitia; vbi agit de Pralatorum cura.
 De Obedientia.
 De virtute, & vtilitate lachrymarum.
 De Misericordia. De Virginitate.
 De Abstinentia, & Ieiunio.
 De armis offensivis, quibus demon Ecclesiam infe-
 stat; & imprimis.
 De ipso demone, tractatum vnum in folio.
 De carnis effectibus & erumnis.
 De mundi virtutibus, & fallacijs.
 De Gula tract. De Luxuria, tract.
 De Auaritia, & eius effectibus.
 De Otiositate, tract. De Superbia.
 Præter hæc, edidit quoque Laurentius,
 Commentaria in psalmum 86. lib. 1.
 Commentaria in psal. 47.
 Quadragesimalium concionum tomum vnum in
 40. impressum Compluti, anno 1607. Vallio-

leti, & alibi.

Concionum de Sanctis, tomum vnum, in 40. Bar-
 chinonæ anno 1610. Madriti anno 1612. &
 alibi.

Concionum de Sanctis, tomum vnum, in 40. Bar-
 chinonæ anno 1610. Madriti anno 1612. &
 alibi.

Concionum de Sanctis, tomum 2. Ibidem.

Concionum de Sanctis, tomum 3. Ibidem.

Atque hæc omnia varijs locis impressa esse,
 in folio, in 40. & in 80. testatur Henriquez in
 Phœnice. Imò addit Illustrissimus Angelus
 Manriquez, pleraque etiam in vulgarem lin-
 guam esse translata, & edita. Vide illum in serie
 Abbatum Hortensium, ad calcem tom. 2. An-
 naliū suorum.

Insuper edidit Apologiam pro litteris humani-
 bus, impressam anno 1604. in 40. Valentia, a-
 pud Petrum Patricium Merij Saguntini belli li-
 brum vnum, carmine heroico; Compluti in 4. anno
 1587. & Madriti 1607.

Denique conscripsit & Commentaria in Canti-
 ca Canticorum, quæ per mortem impeditus vul-
 gare non potuit. Sunt autem hæc commenta-
 ria, grauiā, longa, & luce dignissima teste eo-
 dem Manriquez supra: Qui proindè incuria, &
 oscitantia tuorum adsciuit, quod hæc hæc-
 nus edita non sint.

Opus supra memoratum, de Hierarchia
 mysticâ Ecclesiæ, translatum in linguam galli-
 cam, impressum fuit Parisijs anno 1611. typis
 Petri Cheualier, in monte S. Hilarij.

Leander Banius, vernaculè, vander Bandt, Flan-
 der, natiuitate Brugenfis, Cænobita monasterij
 de Dunis, vir ingenio summus, & scientiarum
 tam diuinarum, quam humanarum, refertissi-
 mum promptuarium.

Librum Reuerendissimi Caramuelis contra 1049-
 nem Bargantinum, Lusitanæ Regni inuasorum, Hispa-
 nicè conscriptum, stylo elegantissimo Latine reddidit,
 & im-

Et imprimi curauit Louanij, typis Euerardi de Witte, anno 1642.

Extat etiam M. S. eius *Opus epistolarum moralium*, in quibus multa acurè proposita, & solide resoluta leguntur: cui operi lucem promittit ipse Perillusus D. Caramuel, in epistolâ ad doctissimum Anton. Dianam, quæ Louanij impressa legitur ad calcem libri Sancti Bernardi, de precepto & dispensatione, ab eodem Caramuele scholijs illustrati.

Scriptit insuper Bantius, *Tractatum singularem, de Sacramento Pœnitentiæ.*

Item, *Politicorum aliquot tractatus raros.* Quæ omnia M. S. studiose seruantur à memorato Reuerendissimo Caramuele.

Plura meditantem inuida stitit Parca, & vitæ fila immaturè nimium abruptit: Obijt in flore ætatis, anno 1644. Gandau ubi sepultus iacet in templo sanctimonialium Cisterciensium de Oosteclo.

Leonardus Rembowviki, nobilis Polonus, Pelplinensis monasterij in Prussia dignissimus Abbas, & vniuersi ordinis Cisterciensis, per regnum Poloniæ, & Prussiam Visitator generalis, scribitur à longè li. o (in originibus) *Doctrina grandis, & scriptis Libris, Nobilis.* Quid tamè scripserit, non exprimit, nec ego ob loci distantiam, & Bellorum Germanicorum tumultus, addiscere potui.

Leunus Egilianus, vernaculè, *Gillis*, religiosus B. Mariæ de Baudelo, Gandau, edidit ibidem linguâ vulgari, *diuersa opuscula aſtica*, quibus (iudice Ant. Sanderò, libro de Gandauensibus eruditionis famâ claris) benè de Ecclesia meritis est.

Translulit & in linguam Flandricam, sermones omnes Sancti Bernardi in Cantica Cantorum, imprimique curauit Gandau anno 1626. typis Ioannis vanden Kerchoue. Item *tractatum de 6. alis Seraphim*, typis Alexandri Serfandii, Gandau,

Liber Vsum, seu, Rituum ordinis Cisterciensis, iussu Capituli generalis, olim per quendam eiusdem ordinis monachum compilatus, & typis excusus, nunc iterum, anno 1628. recusus fuit Parisijs, vnâ cum Vsibus fratrum Laicorum, per Ioannem Heuqueville. Extat hic liber etiam Gallicè & Flandricè impressus, caractere antiquo: Gallicè illum reddidit Nicolaus Marechal, Abbas Loci Dei, qui vixit anno 1570.

Liber de prospero, & aduerso statu ordinis, per formam Dialogi conscriptus, per quendam ordinis eiusdem religiosum anonymum (quem sæpius citat Perillusus Manriquez, tam in serie Abbatum Cisterciensium, quam sparsim in Annalibus suis) prodijt circâ annum 1484. seruaturque Cistercij, in Claravalle, & alibi. Vide Manriquez supra, tomo 2. ad ann. 1168. cap. 5. n. 3, ubi scribit, Authorem huius libri fuisse vitum grauem, & doctum, & antiquitatum Cistercij longè peritum. Videtur hic liber scriptus contra librum Matthæi Pillaert Abbatis Clarævallis, quem inscripserat, *Speculum exaltationis, & depressionis, ordinis Cisterciensis.* &c. Saltem auctor huius, *De prospero & aduerso statu*, parte 2. cap. 6. acriter in illum, eiusque authorem inuehitur, quem tamen alias ab eruditione & pietate commendat.

Loci Sancti Bernardi ad Scaldim, in Brabantia, religiosus quispiam (nomine communitatis sui monasterij, ciuitatis Antuerpiensis, & singularum Ecclesiarum eiusdem vrbis) edidit anno 1635. *Libellum inſignem congratulatorium, in inaugurationem Perillusus, Eximij, ac Reuerendissimi Domini Gasparis Nemy, Antuerpiensis Episcopi* (eoque titulo, Abbatis Loci Sancti Bernardi) *vario carminum genere referum: opusculum sanè, non minus ingeniosè, quam laboriosè, stylo eleganti & fluido conscriptum; typis Guillelmi Lestenijs, in 4.º Antuerpiæ, anno iam dicto.*

Longiſontis canobij Proprior, cognomine Muldrach,

vir solidè doctus, scripsit anno 1648. stylo politico *Historiam domus suae*. In qua plura erit reperire, districtum Suelionensem concernentia. Relatio Eximij Domini Claudij Chalemot, eodem anno ad me missa, Prodiit 1651. Parisijs typis Ioannis Beslin. in 8.

Lucas à Sancto Carolo, aliàs, Bertelotus, Furtensis Congregationis etiam Superior Generalis. Scripsit & vulgavit, *Plura elegantissima elogia Virorum illustrium*. Inter quae praecipua memorantur; 1. Serenissimi Cardinalis de Montalto, in eius assumptione ad Cardinalatum. 2. Sanctissimi Domini Innocentij decimi, summi Pontificis, in eius creatione in summum Pontificem. 3. dictum, *Nardus Gallica*, Sancti Patris nostri Bernardi Abbatis Claravallensis. 4. *Specus Bethlehemica*, in Christi Domini natiuitatis festum. Scripsit & alia eruditissima opera, rebus Patribus Fuliensibus Romanis, qui tamen eorundem titulos mihi non transmiserunt.

Lucas, monachus & Prior Casemarij, & postea Abbas Sambuccinae in Italia. Diocesis Anglonensis, Beati Ioachim Abbatis quondam scriba, seu amanuensis, ac tandem circa annum 1216. ad Archiepiscopatum Consentinum euectus, inter Beatos prouinciae Calabriae ab Hieronymo Morafritto recensetur.

Scripsit *Librum de statu Ecclesiae*.

Item, *Vitam B. Ioachim magistri sui*, vt expresse testatur in proemio, hisce verbis: Ego Lucas, Consentinus Archiepiscopus, anno 2. Pontificatus sanctissimi Domini Locij, iam primò monachus Calamarij: vidi tunc virum nomine Ioachim, Abbatem Curatij, filium Sambuccinae, filiae Casemarij id est, profectum in Sambuccina, dependente à Calamario: Dicitur & alia quaedam scripsisse, quae in Italia extant; mihi tamen nihil horum haectenus inde transmissum fuit.

Ex Purpurâ Sancti Bernardi, Reuerendissi-

mi Gasparis Longolini, anno 1644. Colonia edita.

Ludovicus Araldus (alijs Herrebaldus) Abbas, & monasterij de Claromarisco, in diocesi Audomarenensi, vir litteratissimus, & gratia verbi nulli secundus: S. Theol. Baccalaureus, & Imperatrici. Vxori Caroli V. à sacris confessionibus, *Orationem edidit elegantissimam*, quam cum publicè Gandam habuisset, tumultus populates compescuit, pacemque inter Gandenses & Imperatorem conciliauit.

Obijt anno 1544. Vide Ant. Sanderum tomo 2 Flandriae illustratae, in descriptione Claromarisci.

Ludovicus ab Ayala, Militiae Cisterciensis de Alcantara Praefectus, scripsit lingua Hispanica, *de bello Germanico*, à Carolo V. Casare gesto, libri duos, quos Latinitate donauit, & edidit Guillelmus Malinaeus, Brugensis, Antuerpiae apud Steellium, ann. 1550. Ant. Sanderus, lib. de Brugenibus eruditionis fama claris.

Ludovicus de Estrada, natione Hispanus Vallis Bonae in Hispania monachus, omnium disciplinarum intelligentia, nec non & gubernandi dexteritate, & prudentia clarissimus. Quofactum fuit vt varijs commissionibus & muneribus laudabiliter perfunctus, in Generalem Reformatorem vniuersae congregationis electus sit. Quam dignitatem tanta nominis celebritate administravit, vt à Philippo IV. moderno Hispaniarum Rege, creatus fuerit Abbas perpetuus monasterij de Itanzo, in regno Nauarrae.

Edidit, *Exordium congregationis Montis Sien*, in Hispania. In quo libro, multa quae catenus latebant, in lucem produxit. Viuebat adhuc dum Henriquez Phoenicem ederet à quo proinde plura expectabantur.

Ludovicus de Estrada alius, professione monachus, & postea Abbas Monasterij Hortensis,

vir fuit diuinarum, humanarumque scientiarum instructissimus; factorum præsertim bibliorum scrutator diligens, & concionator admirabilis, nec non & vitæ sanctimoniam nominatissimus. Qui verborum suorum efficacia, virtutumque fragrantia, ac sanctæ conuersationis exemplis, innumeras animas ad æternæ salutis iter reduxit; & prudentissimi Hispaniarum Regis. Philippi II. aliorumque virorum Principum animos voluntatesque ad eum sibi deuinctos habuit, ut quidpiam maioris momenti eo in consilio peragere, irreligiosum esse putarent. Testantur hoc doctissimæ illius litteræ (etiãnum exstantes) quas ad diuersos Ecclesiarum Prælates, alioque summæ nobilitatis viros, consilium & auxilium eius postulantes, destinauit. Testatur etiam eiusdem autoritatem, verborumque efficaciam, celebre Cisterciense collegium, quod in Complutensi Academia, pro religiosis congregationis suæ, felicissimis auspicijs ipse fundauit, & regendo promouit.

Denique restatur, & religiosa Societas Iesu vniuersa, cuius Patres Cæsar. Augustâ exclusos, vnicâ concione ad populum, & maiores ciuitatis habitâ, restitui procurauit. Exstat etiam cum alijs viri sancti opusculis, elegans epistola in morte Sancti Ignatii ad filios orphanos, vniuersam, inquam, Societatem scripta, digna verè quæ Annalibus eiusdem Societatis infereretur. Obijt venerabilis Ludouicus anno 1581. 4. nonas Iunij. sepultus Hortæ, infra gradus sacelli maximi, sub modesto hoc epitaphio. *Frater Ludouicus de Estrada, huius sacri cœnobij Monachus, & Abbas, sacrorum bibliorum scrutator diligens, & admirabilis prædicator. Obijt 4. nonas Iunij, anni 1581.* Adscripsit virum Chryostomus Henriquez Menologio Cisterciensi, eadem die tplumque memorant debitâ cum laude, Petrus Galzolarius, & Nicolaus Orlandinus, auctores Itali; Aubertus Miræus, Belga, Carolus

Bibliothec. Ord. Cisterc.

de lapia, Hispanus; & alij phites.

Scripta eius recenset in Phœnice Henriquez, sequentia:

In Regulam Sancti Benedicti libros decem, excusos in folio.

Epistolarum ad diuersos, librorum vnum.

Sermonum de Sanctis, tomum vnum.

Sermonum de Tempore, tomum alium.

De modo recitandi rosarium B. Virginis, lib. 1. impressum in 16. Compluti, anno 1570. Barchinonæ Madriti, & alibi sæpius.

De Laudibus Sancti Eugenij, Toletani Episcopi, & de corporis ipsius ad urbem Toletanam translatione, lib. 1. Excusum Toleti, anno 1178.

Apologiam pro religiosis Societatis Iesv, lib. 1.

Epistolam ad eisdem, post obitum Sancti Ignatii, Fundatoris eiusdem Societatis Iesv, quæ extat excusa Hispanicè, Italicè, & Latinè.

Ludouicum à S. Malachia, congregationis B. Mariæ Fulienfis, scripsit

Librum de origine & progressu dictæ congregationis. In quo libro, mira habet de feruore primorum monachorum huius congregationis, Item,

Vitam B. Ioannis Barrerij, fundatoris eiusdem. Henriquez in Menologio 28. Aprilis, & alibi. Edidit & librum piorum carminum, Clementi 8. Pontifici dedicatum, & plures alios libellos spirituales. Relatio PP. Fulienfium ex Vrbe transmissa.

Ludouicum de Meaune, natione Andegauenfis, in cœnobio Clarimontis. Cenomanensis Diocesis, monastica pietatis cultum complexus est circa annum Domini 1530. Is studiosè collegit, ac posterorum memoria tradidit, sermone patrio, Genealogiam Illustrissimæ domus Lauallensis, atque necessitates arctissimas, & affinitates, quas maritali nexu; cum diuersis nobilissimis familijs contraxit.

Idem, Prædictorum Comitum Lauallensium res gestas elegantis stylo conscripsit, incipiens à Guidone 1. (qui tanti fuit nominis apud suos, ut omnes

Gg

deinceps

deinceps Comites Lauallenses, eius nomine fuerint appellati) vsque ad Guidonem decimum, filium Domini Andelofij Colignei; qui quidem maternæ hæreditati succedens, huius inclitæ familiæ constituitur hæres præcipuus. Hic liber seruat studiosè M. S. in archiuis præfati Comitum, cui ipse Ludouicus anno 1581. illum consecrauit. Florebat apud Clarum Montem, anno 1590. Ex Philippo Seguino, qui eodem anno bibliothecam suam scribebat.

Ludouicus de Mendoza, religiosus cœnobij de Spina, vir acri ingenio præditus, quo (per diligens & indefessum studium) ad magni nominis eruditionem peruenit, vt testantur sequentiæ eius scripta.

Summa totius Theologiæ moralis, septem Arboribus comprehensa, quam Philippo II. Hispaniarum Regi dicauit, atque eiusdem expensis sculpi, & excudi fecit, Madriti anno 1598.

Epistola, ingenio plena, symbolicis characteribus conscripta, ad Philippum III. Hispaniarum Principem, Philippo II. patre eius adhuc viuentem.

Vita Sanctorum, per ordinem mensium in propriis eorum dies distributa, tomis sex, M. S. in ipsius cœnobij Bibliothecâ. Et alia plura, quæ in eodem monasterio etiam extant. Obijt circa annum 1612.

Ludouicus Quinet, S. Theol. Doctor Parisiensis, monachus Vallis Richerij; postea Prior Regalis Montis, ac tandem Abbas Barberij edidit librum, in scriptum, La direction ou conduite des Supérieurs; dicatum Reuerendissimo Petro Nuelio, Generali Cisterciensi. Item & alium librum, de mysticâ Theologiâ, seu, Les veritez de la Foy: Denique nuper anno 1648. prælo commisit, Insignem librum meditationum à se conscriptarum. Relationes Eximiorum Dominorum Claudij Chalemot, & Iosephi Arnolfini, S. Theol. Doctorum. Viuit adhuc Author 1649. Postea autem intellexi illum adhuc edidisse sequentes omnes tractatus

Gallicos.

Le nouiciat Benedictin.

Les conférences spirituelles, sur la Regle de S. Benoist, imprimees à Caen.

Le Tresor de pieté.

Les estats penibles de Iesus Christ.

Encore quelque autre petit traité de la vie spirituelle, fort excellent & bien estimé à Paris.

Ludouicus Bernardus de Quiros, celeberrimi cœnobij de Spinâ religiosus, ob pietatem & eruditionem, per totam Hispaniam & ipse celeberrimus, maximè ob eminentem sacræ scripturæ intelligentiam, eiusdemque exactam & dilucidam interpretationem; in tantum, vt communi omnium voce, diceretur magister eorum, qui in hoc studio excelleret, & eminerent; ipsaque Salmanticensis Vniuersitas (virosum doctissimum instruatissima) illum sacrorum bibliorum publicum & proprietarium Antecessorem creauerit. In quo munere per annos plures perstitit, non sine insigni famæ, & honoris accessione. Superiores item congregationis sue, diuersis functionibus ipsius industriam experti, vniuersæ Congregationis habenas ei gubernandas tradiderunt quas etiam tantâ prudentiæ famâ moderatus est, vt ipsemet Philippus III. Hispaniarum Rex, grauiissima regni negotia ad illum consilij gratiâ deferri mandaret. Cuius etiam iussu, Lusitanix monasteria (vnâ cum Michaële de Sada, Salmantini collegij Abbate) visitauit. Vbi anno 1614. Conimbricæ celebrato Concilio, plurima salubriter disposuit ad congregationis illius incrementum. Obijt eius (anno 1624.) ingenti ordinis, ipsiusque Vniuersitatis mœnore exceptus fuit.

Extant ingenij, & eruditionis ipsius monumenta sequentia.

Reipublica monastica, siue, Commentariorum in regulam Sanctissimi Patris nostri Benedicti, libri duodecim.

Com.

Commentaria perpetua, in omnes epistolas Sancti Pauli Apostoli.

Item, *In duodecim Prophetas minores. Et multa alia; teste Henriquez in Phœnice.*

Ludovicus de Riberâ, Hortensis monasterij nobilissima planta, vir fuit raræ pietatis doctrinæ & industriæ excellentis, ad eum ut duabus vicibus regimini monasterij sui adhibitus, summam inde laudem, nominisque claritatem consecutus fuerit.

Scriptit *Elogia doctæ Sanctorum, quorum Reliquia in Hortensi cœnobio quiescunt, librum vnum.*

Collationes etiam Patrum à Ioanne Casiano conscriptas, ex Latinis hispanicis fecit. Viuebat anno Domini 1590.

Ludovicus Seloerus, Prior cuiusdam monasterij Ordinis Cisterc. in Germania, Scriptit, *Explanationes Librorum Boetij, de consolatione Philosophiæ.*

Item, *Collationes super Euangelia.*

Glossam super Pater noster.

Extant hæc omnia simul in folio compacta in Bibliothecâ Augustanâ, teste Eliâ Ehingero, Bibliothecario Augustano, in suâ Bibliothecâ, excusâ Augustæ Vindelicorum, anno 1633. typis Ioannis Prætorij. in fol pag. 722. titulo, libri Poëtici in folio.

Ludovicus Talestus, religiosus Claromariscensis in Belgio, sacris Virginibus in Viridario, iuxta Olyacum, à cõfessionibus; edidit librum, *Atrebatii impressum, cui titulus: Ad pœnitentem, recensque confessum, exhortatio.* Valerius Andreas in bibliothecâ Belgicâ Ant. Sanderus suprâ in descriptione Clarimarisci, hunc vocat *Ioannem de Tailly*. sed perperam, ut docuerunt me Claromariscenses. Scriptit præterea Ludovicus, libellum alium quem inscripsit, *Epistola Christiana Ludouici du Tailly, continens doctrinam catholicam & salutarem, de contemptu mundi, perutilis & propria omnibus faminis & filiabus, per Religiosa vota Deo consecratis,*

in scripta Domina Ioanna Maugrè, Abbatissæ in Virgulto, &c. Impr. Duaci anno 1569. typis Ludouici de Winde. in 8.

Prior etiam libellus, exhortatorius ad pœnitentiam, 2. habuit impressionem, Duaci, 1570. apud eundem de Winde.

Lupinus le Myre, Claravallensis Abbas, à Seguino in bibliothecâ, scriptoribus ordinis adnumeratur; sed immeritò; quia ipsemet fateatur, se nescire vtrum aliud scripserit, præter aliquot *Chartas visitationis*, quas in diuersis monasterijs à se visitatis, confecit, ibidemque reliquit: sicut omnes Abbates facere consueuerunt in visitationibus tam monialium, quam monachorum; qui tamen idcirco non adnumerantur scriptoribus.

Lupus Galecus, Hortensis quoque monasterij religiosus, regularis obseruantie zelosus, solitudinis & quietis monasticæ amicus, silentij tenacissimus, nec non & diuinarum litterarum scientiâ satis imbutus fuit. Hinc, cum Hortensi monasterio collata fuisset Ecclesia Sanctæ Mariæ de Montefinos (frequentibus miraculis illustris, quæ ad B. Virginis inuocationem ibidem in dies operatur Deus) ut pro maiori Virginis cultu, Prioratus ibidè ordinis nostri erigeretur, inter primos eò destinatus fuit Lupus noster, ubi diu etiam substitit, cum rarâ pietate, & populi concurrentis ædificatione. Scriptit

In Orationem Dominicam, Libellum, mole quidem exiguum, at spiritu eximium.

Chrysoströmus Henriquez in Phœnice reuiuiscente.

M.

Mabiliotus, Monachus de Laneyo, in Picardiâ, scripsit *Insigne Chronicon, ab anno 1100. vsque ad annum 1450.* Item, *Historiam monasterij sui.* In quâ, multa habet curiosa, ad statum Picardiæ spectantia.

Gg 2

Set

Seruantur omnia hæc M.S. in Laneyo.

Relatio Eximij & R. adm. Domini, Claudij Chalemot, supra sæpius citati.

Magdalenus Tulier, monachus Bellæ branchæ, pœta insignis, edidit anno 1646. Libellum quemdam anagrammatum, epigrammatum, & aliorum versuum, quem Reuerendissimo Domino Cisterciensi dedicauit. Relatio M. S. eiusdem.

S. Malachias, cognomento Omongair, nobili apud Hybernos familia exortus, Archiepiscopus Armachanus, & totius Hyberniæ Primas, nec non & summi Pontificis Legatus à latere, ordini Cisterciensi specialiter additus fuit, & in eodem, sanctissimo Patri Bernardo (præ cæteris) veræ charitatis fœdere coniunctissimus. Postquam dictum ordinem per vniuersam Hyberniam insigniter propagasset: Claram vallem, per occasionem, profectus, ibidem (vt semper optauerat) vitæ terminum inuenit. Obijt 2. Nouembris, licet festum eius solummodo colatur 5. eiusdem Mensis. Corpus eius magnifico cõditum Mausolæo in Claravalle quiescit, iuxta Mausolæum Sancti Bernardi. Porro sanctum hunc virum ante obitum assumpsisse habitum nostrum Cisterciensem, & in eodem obijisse, latè ostendunt historiographi ordinis nostri, Henriquez tomo 2. annal. ad annum 1148. Henriquez in Menologio, & alij apud eundem. Imò, vel ex eo clarè colligitur, quod lib. 5. cap. 3. vitæ Sancti Bernardi referat Gaufridus Claravallensis, ipsum S. Patrem sepelisse Malachiam in sua tunica, ipsius verò Malachia tunicam sibi referuasse, vt diebus solemnioribus eadem vteretur; certum autem est, Sanctum Bernardum non fuisse vsum alia tunica, quam tunica Cisterciensi &c.

Scriptit verò Malachias, referente Seguino.

De communibus institutis, lib. 1.

De legibus calibratis, lib. 1.

De traditionibus antiquis, & nouis, lib. 1.

Epistolas plures ad D. Bernardum & alios.

Hæc Seguinus in bibliotheca, citans Balæum centuria 14. n. 85. & alios quosdam.

Addit Iacobus Watæus (lib. de episcopantibus Lageniæ, & monasterijs Cisterciensium in Hybernia) Malachiam nostrum, præter hoc scripsisse etiam vitam Sancti Cuthberti, ad Dauidem Regem Scotiæ.

Huic etiam adtribui solet Prophecia quedam de summis Pontificibus, vsque ad finem sæculi, quam edidit Arnoldus de Wion, lib. 2. ligni vitæ cap. 40. & Henriquez in Fasciculo, lib. 2. dist. 3. Extant quoque in peruetusto codice monasterij Elmonensis, versus duo, quibus B. Malachia perhibetur fuisse familiares; scilicet:

Spernere mundum, spernere sese, spernere nullum,

Spernere se sperni: quatuor hæc bona sunt.

Vitam Malachia fuscè & eleganter scripsit S. Bernardus, quæ passim extat cum cæteris eius operibus. Epitaphium quod eidem posuit, & adhuc in Claravalle perseuerat, exhibet Perillustris Dominus Manriquez supra, cap. 11.

Malachias Artry, natione Hybernus, ordinem Cisterciensem professus est in Hispaniâ, vnde postmodum (litteris & pietate haud vulgari-ter instructus) in patriam directus fuit, vbi hereticorum conuersioni graviter incubuit, scripsitque

Tractatum de monachis Cisterciensibus Hyberniæ, martyrio, aut alias vita sanctimoniam claris, quem M. S. misit in Flandriam, ad Dominum Ioannem vanden Velde, monachum Claromariscensem, fuitque postea vsui Chrysothomo Henriquez in Menologio suo. Scripsit etiam

Vitam Beati Thomæ Lombardi, religiosi Superatensis, natione Hyberni, quam penes se habuisse scribit Henriquez in Menologio, 4. Augusti. Vixit adhuc à paucis annis, nouique illum alias in monasterio nostro de Dunis, vbi aliquanto tempore nobis cohabitauit.

Malachias

Malachias, Campi Liliorum religiosus, ibidemque S. Theol. Professor, nouam meditatam editionem operum Sancti Bernardi, collegitque ex varijs Bibliothecis, quibus multa correxit, & etiam auxit, habebatque anno 1648. plusquam 5000. folia nunquam edita, prout mihi scripsit Perillustris & Eximius Dominus Caramuëlius, litteris datis Pragæ 8. Februarij 1648.

Malachias de la Vega, Ordinis S. Bernardi, in Hispaniâ, scripsit Chronicon iudic. Castellæ. Citatur à Francisco de Quiedo, in epistolâ dedicationis præfixa tractatibus Theologicis 1. 2. diui Thomæ correspondentibus. Apud Caramuëlem, in Theologiâ fundamentali l. fundamentamento 22. n. 466. fol. 202. editionis Francofurtensis, anni 1652.

Marcus de Villa alba, Montis Sion in Hispania religiosus, pietate & religione præcipuus, nec minus variarum disciplinarum scientia excultus; qui varijs ordinis functionibus tanta industria & prudentia perfunctus est, vt vniuersæ congregationi meruerit præfici: quo in munere, tanto virtutum & prudentiæ fulgore resplenduit, vt etiam intimum affectum Philippi II. Hispaniarum Regis sibi conciliauerit; qui Abbatiam Fiteriensem in Nauarra vtrò ei contulit: quam domum in vtròque statu, temporali & spiritali, ita promouit, vt nomen suum in æterna ibidem benedictione reliquit. Obijt summo omnium ætate, anno 1590. Cuius corpus, septimo post obitum anno (teste Henriquez in Phœnice) tam integrum & incorruptum inuentum fuit, ac si pridè solum tumulo illarum fuisset.

Lucubrationes eius extant sequentes:

In Isaiam Prophetam, libri decem.

Annotaciones erudite in constitutiones congregationis Hispanice ordinis nostri.

Libere excusus est Salmanticæ, apud hæredes Marthiæ Gastij, anno 1584.

Epistola consolatoria ad Philippum II. Regem Hispaniarum, classe nauali, quam in Angliam miserat, dispersa, & vi ventorum disiecta.

Excusa Salmanticæ in 4. ann. Domini 1588.

Maria de Fruche, Abbatissa de Paraclito, propè Ambianum, conscripsit & edidit Libellum egregium, de regimine monialium, & Abbatissarum. Relatio Eximij Domini Claudij Chalemot.

Marinus, monachus Cisterciensis Italus, scripsit Sermones de Tempore, & de Sanctis, inter quos sunt quidam de Natiuitate B. Virginis. Syluester Maurolycus, maris oceani lib. 2. & Montalbus lib. 2. cap. 33.

Marquardus, monachus celeberrimi cœnobij de Waldsassen, in Bauariâ, diœcesis Ratisbonensis, eloquentiâ nobilis, apostolicâ doctrinâ insignis, princeps suæ ætatis Philosphorum, & poëta grauis (teste Guilielmo Eusegenio, in catalogo Doctorum orthodoxorum) edidit insignis opus, 3. concionum moralium, quod Otthoni Herbipolenti Episcopo inscripsit. Item alium librum, de doctrina euangelicâ.

Scripsit & tertium librum, ad Eberhardum de Molbach, Canonicum & Plebanum Ecclesiæ maioris Herbipolensis.

De vita contemplatiua. Quem librum absoluit anno 1360.

Marsilius Vasquez, Toletanus, S. Theologiæ Doctor excellens habitum Cisterciensem suscepit Romæ in monasterio SS. Vincentij & Anastasij ad aquas Saluias, anno 1579. professionem emisit Florentiæ in cœnobio Cistelli: philosophiam & theologiam diu docuit in nostris Tusciæ Prouinciæ monasterijs, ac postmodum etiam publicè, Florentiæ & Ferrariæ:

Fuit & theologus Archiepiscopi Florentini, ac sancti officij consultor nec non & theologus Ferdinandi primi, magni Etruriæ Ducis, & inter sui sæculi theologus summæ opinionis. Scripsit plura ac præclara opera, quibus luculen-

culentum doctrinæ ac ingenij sui specimen edidit. *Commentaria in Aristotelis philosophiam, tom. 8.*

In Ethica Aristotelis nobile Commentarium.

In summam diui Thomæ Aquinatis, tomos 10.

De Auxilijs, librum vnum, ad Clementem Papam VIII. Quem librum scripsit ad instantiam Hippolyti Massarini, Theologi clarissimi, & postea Episcopi Montis Pelusij, dum nimirum Romæ feruentissimè agitentur quæstiones de diuinis auxilijs, fuitque idem liber tunc laboranti Theologorum Senatui sub implicatissimis difficultatibus, magno vlui. Vide Vghellum Italiæ factæ, tom. 1. inter Episcopos montis Pelusij, fol. 1073. Obiit autem Marsilius, Florentiæ in monasterio Cistelli, Abbas titularis S. Luciæ, Diœcesis Florentinæ, anno 1611. Plura alia egregia opuscula de diuersis materijs, posteritati relinquens.

Martinus à Fonte, Hortensis monasterij religiosus, pius & doctus, ordinisque sui amator tenerrius; ad cuius proinde illustrationem & conseruationem, conscripsit sequentes tractatus, Salmantica iunctim excusos anno 1586, apud Ioannem Fernandez.

De Officialibus monasterij, Sacrificio missæ, & horis canonicis.

De modo legendi horas Canonicas Dominicis diebus & ferijs totius anni.

De Sanctis, siue de modo legendi officium, in solennitatibus Sanctorum.

De signis, quibus monachi uti debent, in locis & horis silentij.

Obiit ipse anno salutis humanæ 1595, in monasterio Sancti Claudij, in Galetia.

Martinus Polonus, professione monachus Cisterciensis, dignitate Archiepiscopus Consentinus, in regno Neapolitano, & Pœnitentiarius Innocentij IV, Pontificis, scripsit Chronicon, quod Martinianum vocatur, à condito mundo vsque ad sua tempora in quo breuiter, res gestas Pontificum & Im-

peratorum persequitur vsque ad Honorium IV, qui sedere cepit ad annum 1285. fuit (iuxta Bellarminum de scriptoribus) vir simplex, qui ex simplicitate, multa fabulosa chronico suo inseruit, nominatim fabellam de Ioannâ Papissâ, quæ à Bellarmino, Baronio, alijsque plurimis orthodoxis scriptoribus, neruose confutata, & explosa est.

Confundunt nonnulli hunc Authorem cum alio Martino Polono, ordinis Prædicatorum (qui scripsisse legitur conciones de tempore & de Sanctis, ac quædam alia) sed diuerfos fuisse, benè ostendit Gaspar Iongelinus, in Purpurâ Sancti Bernardi, de Archiepiscopis Italiæ. Quamquam hic scriptor in eo etiam fallatur, quod Martinum nostrum obiisse dicat an. 1250. cum tamen Bellarminus loco citato asserat, illum produxisse chronicon suum vsque ad tempora Honorij IV, Pontificis. Id quod etiam (ante Bellarminum) tenuit Seguinus in Bibliothecâ sua Cisterciensia M. S. Vide de hoc Martino, etiam Arnoldum Wion, lib. 2. Ligni vitæ, Guilielmum Eisegrenium, Postseminum, Iacobum Græcum, & Montalbû lib. 2. cap. 31. Imò, hunc etiam fuisse Cisterciensem, dilectis etiam verbis asserit Polydorus Virgilius de Inuentoribus, lib. 4. c. 7. vbi ait: *Et Franciscus Zabarellas, ex testimonio Martini Cisterciensis historici, qui Innocentio IV, Pontifici aequalis fuit, &c.* Martini huius chronicon impressum fuit Antuerpiæ, anno 1574. cum annotationibus Petri Suffridi. Prodiit etiam gallicè Parisijs, in folio, per Antonium Verard, vt scribit Ant. du Verdier, in suâ Bibliotheca gallicâ. Reperitur & manuscriptum Louanij, in Valle Sancti Martini, & apud PP. Societatis Iesu; Antuerpiæ, in Bibliothecâ publicâ; Brugis, apud Oliuerium Tredium; Et Tornaci, in Bibliothecâ Ecclesiæ Cathedralis, in duobus exemplaribus; vbi etiam extat gallicè, cum continuatione quadam vsque ad annum 1342. Reperitur

ritur etiam Parisijs apud Gabrielem Manderum in membranis exaratum, valdè diuersum ab impresso, in quo nulla fit mentio Ioannæ Papiffæ, teste Labbæo in Bibliotheca noua, supplem. 5.

Martinus Scotus, ordinis Cisterciensis, doctrinâ & vitæ sanctimonia clarus (apud Ant. Sanderum in bibliotheca M. S. Belgica) *inscribitur* auctor cuiusdam *chronici*, quod habetur in antiquo M. S. codice monasterij Vallis Sancti Martini, Louanij. Credo tamen hunc esse eundem cum præcedente *Martino Polono*, qui ab aliquibus cognominatur *Polonus*; ab alijs *Scotus*, à patria scilicet, aut à cognomine. Certè, Henricus in Menologio 8. Augusti, eundem esse supponit; prout etiam faciunt, Iacobus Philippus Bergomensis, in supplemento suo, lib. 3. & Hermannus Schedel, in suo Registro totius orbis, ubi illum specialiter vocat, *Martinum Scotum, ordinis Cisterciensis religiosum*, asseritque fuisse virum magnæ doctrinæ, & singularis vitæ, & scripsisse historiam, quam Martinianam vocant, &c. Vide Menologium loco citato & Demsterum, qui contendit hunc esse diuersum à priore.

Porro Philippus Seguinus suprâ, huic etiam Martino nostro adtribuit opera sequentia:

Tabulas super totum Decretum, quæ communiter vocantur, margarita decreti,

Chronicon Imperatorum.

Sermonum de tempore, librum vnum.

Sermonum de Sanctis, librum vnum.

De diuersis miraculis, lib. vnum.

Et alia plura. Verum, vtrum hæc omnia, vel saltem pro parte, non sint Martini Poloni Archiepiscopi Gnesnensis in Polonia, ordinis Sancti Dominici, plurimum dubito, maxime quia nullos alios auctores legi, qui hæc opera nostro Martino tribuant. Quare veritas penes Seguinum sit, scriptorem alias satis exactum, & veridicum,

Martinus de Vargas, natus in regio Castellæ,

ciuitate Xerez de la Frontera, Juris vtriusque Baccalaureus in iuuentute creatus, habitum religionis nostræ assumpsit in monasterio de Petra apud Celtiberos; ubi tam in litteris, quam pietate, tantum profecit, vt ad Academiam transfusus, etiam S. Theologiæ doctoralem Lauream meruerit: Postmodum autem primorum Patrum Ordinis nostri rigorem æmulatus, associatis sibi aliquot eiusdem zeli religiosi, auctoritate Pontificia, cœnobium Montis Sion prope Toletum fundauit, ubi & fundamenta iecit celeberrimæ congregationis regularis obseruantia, ordinis nostri, quæ modò per Castellam, aliaque vicina regna latè extensa, plurimos in dies viros doctrina & sanctitate celeberrimos producere non cessat.

Scripsit autem Martinus, huius congregationis Leges, seu constitutiones, quæ à Martino Papa V. anno 1425. approbata, etiamnum sanctè obseruantur. Videatur Barnabas de Montalbo, tomo 1. *chronicorum*, lib. 5. cap. 42. ubi huius Martini vitam fusè describit. Vide & Chrysoctomum Henriquez in Menologio, 6. Aprilis.

Matthæus Monachus Aula Regia, iuxta Pragam Bohemiæ Metropolim, vir in disputando subtilis, & acris, cum Ioanne Hussio Pragensi hæresiaracha sæpe congressus, eum cum orationibus sectatoribus suis frequenter confudit; quo facto eisdem ita exacerbauit, vt vnanimiter in mortem eius conspirarent. Sed hic furori illorum cedens, in Germaniam ad monasterium Veteris Cellæ se contulit, in quo reliquum vitæ peregit; fratres assidua sacrarum scripturarum lectione instruendo.

Scripsit Lectionem scholasticam in omnes psalmos satis laudandam, teste Sixto Senensi in bibliotheca sacra.

Commentaria item docta in magistrum Sententiarum.

Commentaria in Euangelium Sancti Matthæi. Et in hymnos Ecclesiasticos.

Guil-

Guillelmus Eilegreinius lib. de Doctoribus orthodoxis, de hoc Matthæo agens, scribit illum fuisse oratorem facundum & theologum exercitatissimum, atque alia adhuc quædam reliquisse ingenij sui monumenta, Ecclesia profutura.

De eodem etiam scripserunt Possuinus in apparatu sacro, Gesnerus & Draudius in bibliothecis suis, & Balhazar Wertius in appendice ad librum Trithemij de scriptoribus. Claruit circa annum 1415.

Matthæus, monachus ordinis Cisterciensis, S. Theol. Doctor, perhibetur quoque scripsisse *In Magistrum Sententiarum*, & (secundum Draudium in bibliotheca sua vniuersali) *Lecturas in quinquagenas psalmorum*. Crediderim ego hunc esse eundem cum præcedenti: Possuinus, tamen & Eilegreinius, locis citatis, diuersum fuisse scribunt; quorum vltimus, hunc etiam vocat, *Virum eloquentia multarum rerum peritia, & mirabili ingenij flumine præstantissimum, theologum absolutissimum*. Afferitur autem vixisse anno 1515. centum feliciter annis post Matthæum Aulæ Regiæ.

Matthæus Haneus, vulgò *Oheny*, natione Hybernus, monachus Cisterciensis, cœnobij Sanctæ Crucis in Hybernia, & postea Archiepiscopus Cassellensis, ac Legatus Pontificius; scripsit *Vitam Sancti Eadberti, Lindisfarnensis Episcopi*. Item, *Epistolas plures ad Celestinum Papam III. Innocentium III. Et alia nonnulla, eximia pietatis & eruditionis opuscula*, quibus tamē iniuria temporis nos priuauit. Ita Wareus, lib. de Scriptoribus Hyberniæ, qui addit, illum obiisse, meritis clarū, & miraculis illustrem, ann. 1206. Verba eius sunt, lib. de Episcopatibus, &c. An. Domini 1206. *Matthæus Archiepiscopus Cassiliensis, totius Hyberniæ Legatus, Vir præ cæteris Hyberniensibus sapientissimus, & religiosissimus, post Ecclesiarum foundationum, post victoriam de antiquo hoste, in multis miraculis habitum, in monasterio de sancta Cruce (in agro Tipperariensi, spontanea voluntate, uniuersa pompa sæculi sprete, felicis si-*

mè quieuit. Sic liber Inisfallensis cœnobij, ad eundem annum, Hactenus ille. Porro, B. Eadbertus (cuius vitam scripsit Matthæus noster) Ebenanisia natus, postquam multos annos sub Eata, & Bosillo Abbatibus, in cœnobio Melrosensi transegerat, in Episcopum consecratus est Lindisfarnensem, anno DCXLV, ac in Sanctorum postea numerum relatus. Hæc etiam omnia Wareus. Vide & Angelum Manriquez, to. 3. Annalium Cisterc. ad annum 1206. cap. 4. n. 6. & 7.

Matthæus Pillard, Warnestoniensis, Flander, monachus Cœnobij nostri Dunensis, S. Theol. Doctor Romanus primum Belli prati in Lotharingia Abbas; dein Mortui Maris in Normannia, & Procurator ordinis in curia Romana: ac tandem anno 1405. (authoritate summi Pontificis) Clarævallis creatus Abbas 36. Vir fuit doctrinâ & eloquentia celeberrimus, ideoque & anno 1416. Gallicanæ Ecclesiæ Ambaliator (vt loquitur chronicon,) in generali Concilio Constantiensi ordinatus Doctoris Theol. gradum Romæ suscepit, dum ibidem Procurator esset Ordinis.

Scripsit *Librum, quem intitulauit, Speculum exaltationis, & depressionis ordinis Cisterciensis*. Qui liber varia iudicia subiit. In illum sanè acriter inuehitur Author libri, *de prospero & aduerso statu ordinis*; vt supra diximus. Habeo exemplar eiusdem penes me transcriptum ad peruetustum exemplar *Veteris Montis* iuxta Coloniam: Reperitur etiam in Claraualle Dunis, & in pluribus alijs cœnobijs.

Descripsit etiam fusè, reditus omnes à diuersis Regibus & Principibus assignatos, proferendis oneribus & expensis necessariis, tempore capituli generalis: adiungens singularum donationum instrumenta. Habetur etiam in Claraualle, Dunis, in Veteri Monte, & alibi. Obiit Matthæus anno 1428. 5. Augusti, Cuius sepulchrum vidi alias in Claustro Clarævallis, antè capitulum.

Matthæus

Matthias Agricicus, Græcè, Latinèque eleganter eruditus, iuris utriusque Licentiatas, multis laborationibus clarus sacerdos, postquam Coloniae Agrippinæ diu docuisset, vitæ solitariæ desiderio tactus, Hemmentodenſe Treuirensis Diœcesis monasterium petijt, ubi reliquum vitæ peregit, religiosum indutus habitum, ut quidam referunt, licet alij velint mansisse solummodo oblatum, seu donatum, quod parum refert. Non neglexi tamen etiam huius rei veritatem litteris inuestigare, at eam assequi non potui. Scripsit autem Matthias carmine, *Opus insignis, & amplum, sub hoc titulo: Monasterij Hemmentodenſis antiquitatum monumenta.* In quo (inter alia) continentur vitæ diuersorum monachorum & conuersorum, qui in dicto monasterio sanctitate illustres floruerunt, nominatim *Vita beati David, discipuli S. Bernardi, & postea religiosi Hemmentodenſis.* Extrat hoc opus M. S. in Hemmentode. Vita autem hæc beati Davidis, legitur etiam oratione soluta, latinè & gallicè impressa, ut supra notauimus, verbo, *Hemmentodenſis monachi anonymi, &c.* Floruit Agricicus circa ann. 1570.

Matthias Lamberti, Tudiniensis, Prior Alnensis monasterij, scripsit Gallicè *Commentarium regulam S. Benedicti*, editum Leodij typis Henrici Houij, anno 1596. Item, *tractatum de periculo conuersationis virorum cum mulieribus*: ibidem.

Matthias à Malmundario, Abbas Aureæ vallis, in Ducatu Luxemburgico, vir in litteris tam sacris, quam humanioribus, nobiliter eruditus, stylograui conscripsit *Historiam Comitum Chinenſium (Chyni)*. Quod opus, non sine historicorum iniuria M. S. in Aurea valle premitur. Obijt anno 1555.

Mauricius Somersætu, natione Anglus, professione monachus monasterij Fordensis, Oxoniæ liberalibus artibus operam dedit (teste Lelandi *Bibliothec. Ord. Cist.*)

do, & post annos plures in studijs vtiliter illic collocatos, ad contrates suos reuersus, talentum quod acceperat, liberaliter erogauit docuitque prædicerat, ad communem omnium vtilitatem. Valuit autem oratione tum soluta, tum vincta, iucunda plerumque miscens serijs, quo erat ingenio. Virtutum & eruditionis intuitu, electus fuit in Abbatem Fontanenſem; quam prouinciam sibi impositam, cum honore, & dignitate sustinuit. Tandem tamen quietis & studiorum magis quam honorum cupidus (ut inquit Hugo Kirchoſtallensis) curam religionis Thoraldo monacho, de quo inferius. Quæ scripsit, pleraque Reginaldo Episcopo Bathoniensi dicauit; inter quæ referuntur à Piræo, & Chrysoſtomo Henriquez.

De schemate Pontificali, lib. 1.

Epigrammatum, & aliorum carminum, lib. 1.

Et alia nonnulla. Vixit anno 1193. regnante apud Anglos, sed militante apud Syros. Richardo 1. Vide de hoc etiam Harpſfeldium, *historiæ Anglicanæ, sæculo 12. cap. 30. circa finem.*

B. Mechtildis Virgo, quam Barnabas de Montalbo tomo 1. *chronicorum, lib. 2. cap. 40.* & Henriquez in *Menologio*, monialem scribunt fuisse Cistercienslem; Virgo fuit plurimis celestibus visionibus, & spiritualibus gratijs à Deo præuenta, quas ipsamet scripto mandauit, lingua vulgari, quæ postmodum in Latinam translata, & in 5. libros distributa, impressæ fuerunt Parisijs anno 1513. typis Henrici Stephani, in libro de tribus Viris, & tribus spiritualibus Virginibus, edito operâ & studio Iacobi Fabri, S. Theologiæ Doctoris: qui tamen in epistola dedicatoriâ, specialiter notat, interpretem Latinum non bene fuisse assecutum spiritum Virginis, & interdum nonnulla de suo admiscuisse.

Idem libri postea in gallicum idioma conuerſi ex latino, per Iacobum Fellage theologum

Hh

nupe

nuper anno 1625. prodierunt iterum Parisijs typis Micahælis Solly.

In quo tamen opere, scribitur Mechtildis, siue Mathildis hæc fuisse monialis ordinis S. Benedicti, in monasterio de Helfede, in Islebio, Comitatus Mansfeldensis, ibidemque floruisse anno 1300. Id quod etiam asserit Miræus, libro de Scriptoribus ecclesiasticis, cap. 466. secutus Balthazarum Werlinum Colinariensem, qui in appendice ad librum Ioannis Trithemij, de scriptoribus, idiplum iam antea scripserat. Quia tamen nec hic, nec alij iam citati, opinionem suam vlla (saltem probabili) ratione, aut alicuius antiqui scriptoris autoritate stabiliunt; indicaui nullatenus à Monralbo, & Henriquez esse recedendum donec certius aliquid in contrarium adferatur; maximè, cum etiam ipse Iacobus Faber, vir doctissimus, & Werlino multò celebrior, scribat, se arbitrari, Mechtildem hanc fuisse ordinis S. Bernardi siue Cisterciensis, & intellexisse ex Beato Rhenano, illam habitasse non in Comitatu Mansfeldico, sed circa montes Rherios, versus Heluetios. Proferam in curiosi Lectoris gratiam, propria authoris verba, desumpta ex epistola ipsius ad Machardum de Hartstein, Moguntinensis Ecclesiæ Canonicum, &c. præfixa libro prænominato, de tribus Viris, & tribus spiritualibus Virginibus; Mechtildu, inquit, quæ fuerit, facta diligenti, multaq; indagine, nequaquam adhuc agnoscere vacui, quanam ea fuerit, cuius religionis, & in quo cœnobio diuersata. Scripsit tamen ad me Beatus Renanus, quem super ea, 70 epistolis consulueram, intellexisse se, eam fuisse Germanam, & circa Montes Rherios habitasse, vergendo ad Heluetios, vnamque de filiabus alicuius Comitum fuisse, atque in illis locis coli memoriam eius, & sacrum obtinere sacellum. Arbitror, eam ordinis Beati Bernardi fuisse. Hæc Faber. Cuius opinionem plurimum confirmat codex antiquus manu-scriptus bibliothecæ cœnobij Contendonciani, in Braban-

tiâ, in quo continetur insigne compendium librorum spiritualis gratiæ B. Mechtildis, sub hac inscriptione: *Excerpta ex libro venerabilis Mechtildis Virginis, ordinis Cisterciensis.* Incipit: *Ancilla Christi moris erat.* &c. Vide ad finem catalogi librorum eundem cœnobij, littera V. apud Ant. Sanderum parte 2. bibliothecæ belgicæ M.S. Accedit quod eadem Virgo in scriptis suis, nullum ordinem ita commendet & extollat, ac ordinem Cisterciensem. Vide caput 57. lib. 1. Spiritualis gratiæ. Porro, Ferdinandus de Castillo, (apud Montalbum supra, cap. 41.) mentionem facit cuiusdam Sanctæ Mechtildis, quæ vidit Sanctum Thomam de Aquino, & fratrem Albertum ante thronum Dei, & multos Angelos qui eos comitabantur. Verum, vtrum hæc Mechtildis eadem sit cum præmissa, non ausim diffinire. Certè Montalbus eandem videtur existimasse; Henriquez vero diuersam. Vnde Menologio suo adscripsit duas huius nominis moniales Cistercienses, priore 25. Februarij, posteriorem 2. Decembris.

B. Melchias religiosus Claravallensis. Sancto Bernardo ob exactam religionis obseruantiam, & vitæ sanctitatem admodum charus, natione fuit Scotus, & doctrina celebris, ut patet ex Libro quem scripsit;

De legitimâ Petri Cathedra, contra schismaticos, teste Demistero in historiâ ecclesiasticâ gentis Scotorum, verbo N. n. 870. apud Ludouicum Iacob Carmelitam, in Bibliothecâ Pontificâ Lugduni edita anno 1643. lib. 2. Vbi asserit quoque obijisse Melchiam hunc in Claravalle, anno 1120. Andreas du Saussay illum supplemento Martylogij gallicani adscripsit, ad 17. Nouembris his verbis: Ipsomet die, apud Claravallē Sancti Melchias monachi, socij Sancti Bernardi. Existimo autem huius Melchias esse vitam, quam Sanctus Bernardus dicitur

dicitur scripsisse, & extrare M. S. Cantabrigiæ, in Bibliotheca Sancti Benedicti, volumine 363. n. 2. non autem Melchiadis Papæ, ut vult eiratus Author Bibliothecæ Pontificiæ, supra. Addit Demsterus (etiam supra) Gentem Scotticam non tulisse sanctiorē hoc Melchiade. De eodem etiam agit Hector Boëtius, lib. 12. hist. Scotorum, pag. 264.

Michæl Aparicius, religiosus & postmodum Abbas dignissimus monasterij de Veruela, in Hispania; vir fuit pietati & studijs impensè deditus, qui plura non contemnenda reliquit doctrina suæ monumenta, quæ tamen adhuc manuscripta in cœnobij bibliotheca latent. Præ cæteris autem commendari solet, tanquam luce dignissima *Summa quædam de Sacramentis*. Henriquez in Phœnice, & Montalbus hist. parte 2. lib. 2. cap. 33.

Michael Guerra, religionem amplexus in monasterio Saltus noualis, eandem nominis sui perpetuitate honorare conatus fuit, conscripso insigni libro.

Demodo adiuuandi moribundos. Quem edidit Vallisoleri anno 1604. in 40.

Michael Perez de Heredia natione Hispanum patria Aragonensis, è Darocâ ciuitate oriundus, vir multæ experientiæ, & eruditionis solidæ, habitum ordinis assumpsit in Vallis Paradysi, Hispaniæ monasterio, cui postea Abbas præfuit, magna pietatis & prudentiæ laude. Fuit theologus solidus, & concionator excellens, ut sufficienter probant conciones eius typis excusæ scilicet.

Quadragesimalium concionum, liber vnus, in 40. apud Viduam de Cusio, anno 1613. Et *Concionum de Sanctis, tomus alter*, in 40. Salmanticiæ apud Ant. Ramirez anno 1609. Edidit etiam, *Librum insignem de fuga, & Virgini in Egyptum*, Madridi anno 1615. in 80. & *Cæsar-Augustæ*, anno 1615. Florebat adhuc anno 1626. Henriquez in

Phœnice reuiuifcente, Et Hippolitus Maracius, in Bibliothecâ Marianâ.

Michael Schnabel, Austriacus, religiosus & Abbas Sanctæ Crucis in Austriâ, S. Theologiæ Doctor, & ordinis Cisterciensis per Austriacas driones, Austriam, Stiriam, Carinthiam, &c. Commissarius generalis; vir non minus religionis zelo feruens, quam doctrinæ splendore clarissimus, scripsit *Historiam sui monasterij exaltissimam*, in qua plurima habentur singularia, de Marchionibus & Archiducibus Austriæ, aliisque familiis nobilibus eiusdem patriæ. Scripsit & *historias plurimorum aliorum monasteriorum ordinis Cisterciensis in iam dictis ditionibus sua commissionis existentium* quas postea Coloniam transmisit Gaspari Longelino, qui eadem anno 1640. ibidem publicauit, in notitia Abbatiarum ordinis Cisterciensis. Porro maiora ab ingenio, & doctrina viri huius expectantur. Intellego illum adhuc videre hoc anno 1649. Cæterum, abundat etiam nunc hoc S. Crucis monasterium viris doctis, & in omni scientia exercitatis, quorum ibidem præclaræ latent Lucubrations manuscriptæ, quarum noticiam bellorum turbines nobis impediuerunt.

Michael Smalsfeldius, monachus Cisterciensis Anglus in Bellenfi South sexi cœnobio; vir cui pietas & eruditio famam clarissimam conciliauerunt, quam ut posteris etiam testatam faceret, opus quoddam edidit, argumentis plurimum pietatis, tum doctrinæ refectam, ut Lelandus testatur. Operi titulus fuit: *Christiana doctrina summa*.

Quid aliud scripserit, in obscuro est, ut etiam, quo anno vixerit Author. Pitæus in appendice ad librum suum de scriptoribus Angliæ, centuria 3. nu. 50.

Monachi cuiusdam anonymi ordinis nostri, Tractatus de vita Christi, metricè, cum aliis multis carminibus de diuersis materiis artificiose confectis. Ac

Tractatus de 6 mundi aetatibus, quem Author Veridicum inscripsit, extant M. S. in monasterio nostro de Dunis.

Monachi alterius, explicatio hymnorum, ordinis Cisterciensis, extat in Villario.

Monachus item anonymus ordinis nostri, scripsit (attestante Seguino in bibliotheca) librum de Spiritu & Anima, quem nonnulli S. Augustino adscribunt, ut videre est apud S. Thomam, opusculo 72. Hac totidem verbis Seguinus supra, littera M. numero 5. penes quem huius assertionis fidem relinquo, qui nullum alium pro se citat Authorem.

Monachus anonymus 4. scripsit librum de arte conscribendi epistolas secundum formam ordinis Cisterciensis, cuius initium est. Cum viderimus varios modos, &c. Reperitur in bibliotheca Caroli loci. Seguinus supra, num. 13.

Monachus S. Anonymus, Scripsit in 4. libros Sententiarum. Quod opus Bunderius reperit apud Minores Slulentes. Libri 1. hoc erat initium: Quoniam secundum doctrinam Philosophorum (vel, Hylarij, &c. non enim legere potui) 2. hoc: Circa primum 2. quaro, utrum quaecunque entitas finita sit. 3. Circa 3. librum sententiarum, quaro, utrum mors Christi, vel Incarnatio, &c. 4. Quia dictum est in collatione, quod Sacramenta &c.

Monachus anonymus 6. ut (apparet Belga) scripsit vitam Beatae Idae de Levis, monialis Cisterciensis in Rancia, Brabantia monasterio, miraculis & spiritu prophetico clara. Extat impressa opera Chrysostomi Henriquez, in libro cui titulus: Quinque prudentes virgines ordinis Cisterciensis. Edidit eandem etiam gallice Ioannes d' Assigny, tomo 2. de vitis personarum illustrium ordinis nostri.

Monachus Hybernus, ordinis nostri, anonymus scripsit vitam Beati Gelassij, Abbatis eiusdem ordinis, sanctitate illustris; qui obiit anno Domini 1570. Vita haec a monachis ordinis nostri in Hybernia adhuc servatur, cuius compendium

indè transmissum fuit Chrysostomo Henriquez, ut ipse refert in Menologio Cisterciensis, 10. Martij, quo die memoriam Beati Gelassij recolat.

Alius eiusdem insulae monachus, scripsit vitam admirabilem Beati Marnochij, monachi sanctissimi, qui requiescit in cenobio Beatae Mariae iuxta Dublinum. Servatur etiamnum à Monachis ordinis nostri Hyberniae, ex qua plura fragmenta aliis sibi transmissa fuisse à R. Patre Malachia Atry, testatur Henriquez in Menologio 30. Decembris.

Monialis quadam (cuius nomen ignoratur) ord. Cisterciensis & (ut apparet) Flandro belgica, scripsit teutonice Opusculum quoddam constantinensis sermonibus, & visionibus, in quibus plurima factus mirabilia de seipsa narrat. Quod opusculum postea latinitate eleganti reddidit quidam Wilhelmus Prior, Affligemienensis, ut scribit Henricus Gandauensis, lib. de scriptoribus, cap. 57. apud Miræum in bibliotheca ecclesiastica.

Idem Wilhelmus, vitam Beatae Lutgardis, monialis ordinis Cisterciensis à Thoma Cantipratano Latine conscriptam, conuertit in teutonice rhythmicè, duobus sibi semper rhythmis consonantibus. Idem qui supra, loco citato. Vide etiam Valerium Andream in bibliotheca Belgica, verbo, Guilielmus Affligemienensis; ubi asserit, dictos sermones & visiones asservari solitos Affligemij, Guilielmum vero Horville circa annum 1300. 1710. in dolo.

Morimundenses Belgiosi anonymi plurimi diversa egregia opera posteritati reliquerunt, quae non sine magna ordinis iniuria ibidem teneis & blattis relinquuntur.

Vnus illorum scripsit super Exodum, cum expositionibus interlinealibus mysticis, & glossis marginalibus.

Alij duo scripserunt super psalmos.

Tres diuersi super Cantica Canticorum.

Quorum 1. simpliciter ea exponit: 2. expositione iuxta addit constructiones interlineales, & glossas marginales. 3. more concionatorio, seu per conciones, Cantica haec exponit.

Alius item anonymus, eiusdem cenobij religiosus, vir longè doctissimus, scripto reliquit, Expositiones per egregias, & interpretationes in omnes epistolas Sancti Pauli, quarum textum ad eum fuisse elucidauit, ut commentatores citati in biblijs, quae dicuntur magna, Parisijs excusa, & 5. tomis distincta, anno 1643. huius anonymi amantissimos merito dici possent. Complectitur enim hic anonymus, non solum omnes & singulas expositiones dictorum commentatorum, sed insuper alias non minus doctas. At, quod dolendum est, vnus aut alter quaternio in praedicto commentario desideratur.

Expositionibus his adiecit idem Author, Distinctionum singulare rerum ac verborum obscuriorum, quo possit textus sacrae scripturae clarius elucidari.

Alius rursus anonymus, reliquit Commentaria perpetua in 4. libros Magistri Sententiarum.

Quatuor diuersi scripserunt Summas quasdam theologiae moralis, & catecheticas. Quarum 2. inscribitur: Summa de casibus conscientiae. Eius tituli ad me non sunt missi.

2. Tractat. De Articulis fidei, de 7. petitionibus orationis Dominicae, de 10. praeceptis Decalogi, de 7. Sacramentis, de 7. virtutibus, de 7. donis Spiritus Sancti, de 8. beatitudinibus, & de 7. vitijs 3. de virtutibus theologicis, de peccatis & distinctione peccatorum; de iustificacione impij, de passionibus animae, & multis alijs.

4. Summa, amplissima est, continetque tractatus, seu distinctiones sequentes: De antichristo, de creatione, de primo homine, de libero arbitrio, de statu hominis, de miseria, de Ecclesia, de Legibus antiquis & nouis, de Incarnatione, de Aduentu, de Natiuitate Domini, de Circumcisione, de Apparitione, de Puri-

ficacione, de Quadragesima, de Ramis palmarum, de Coena Domini, de Passione Domini, de Resurrectione, de Ascensione, de Spiritu Sancto, de sancto Ioanne, Petro, Paulo, & Magdalena; de ortu, & Assumptione BB. Virginis, de omnibus Sanctis, de SS. Benedicto & Bernardo, de Apostolo, Martyribus, Confessoribus, & Virginitate, de 4. virtutibus, scilicet humilitate, obedientia, patientia, & oratione, de Visitatione monasteriorum & Ecclesiarum, de Praelatis & subditis, de Curatis, de Sacularibus, de Audientibus confessiones, de Confessione, de Penitentia, & Penitentibus, de 7. Peccatis capitalibus, de Vitijs lingua, de desperatione, de sensibus, Visu, Auditu, gustu, Olfactu, & Tactu; de Sodomia, de Rapina, de Simonia, de Furto, de Voto, de Testimonio, de Veritate, de Misericordia, de Gratia, de Maledictione, de Absolutione, de Communione, de donis Spiritus Sancti, de Trinitate, de Visione Dei, de diuitibus & pauperibus, de Eleemosyna, & Ieiunio, de Somnijs, de Anima, de Terra promissionis, de Oblatione, de Tenebris, de poenis Inferni, de die iudicij, de Signis precedentibus diem iudicij, de Scientia, de Haeresi, de Synagoga, de Prauaricatione, de Praedestinatione, de Coniugio, de Adulterio, de Fornicatione, de Prædicatoribus, de Baptismo, de Opinionibus, de Homicidio, de Iure iurando, de Mendacio, de Timore, de Terminis, de Scandalo, de Elementis, de Planetis, de Originali peccato.

Anonymi eiusdem Morimundensis monasterij octo diuersi scripserunt conciones.

1. Scripsit sermones de Aduentu de Natiuitate Domini, & aliquot Sanctis.

2. De Aduentu, de Dominicis post Epiphaniam, & de Quadragesima.

3. De Aduentu, de Quadragesima, de Purificatione, & Assumptione BB. Virginis & Sanctis aliquot.

4. De Aduentu Domini, de Epiphania, & Dominicis post Epiphaniam, & Dominicis Quadragesima.

5. De Natiuitate Domini, de Quadragesima & Paschate.

6. Scripsit *Sermones septuaginta quinque, de com-
muni Sanctorum.*

7. & 8. Scripserunt *Sermones de diuersis ma-
terijs.*

Quatuor denique alij, scripserunt *Ascetica.*

1. Scripsit *in signum librum de Laudibus BB. Virgi-
nis*, collectum ex diuersis Sanctis Patribus, &
Ecclesie Doctoribus, praesertim S. Bernardo,
& Odone Morimundensi, qui praeter caeteris in
eodem opere sapissimè citatur. Librum intitu-
lauit Author, *Mariale*, seu, *librum salutiferum*,
&c.

2. Scripsit *librum, de Laude Dei in Sanctis. Quem*
in duas partes diuidit. In 1. exponit Laudes San-
ctorum generaliter. In 2. exponit Laudes eorum
specialiter, qui fuerunt ante Legem, vique ad
Moysen.

3. Discurret, *De aduentu Domini nostri Iesu*
Christi.

4. In signum scripsit *dialogum duorum mona-
chorum, scilicet Cluniacensis, & Cisterciensis.*

Hæc omnia totidem verbis Reuerendissi-
mus & Eximus Dominus Morimundensis Ab-
bas, in serie scriptorum sui monasterij, quam
28. Ianuarij, anni 1648. ex Morimundo mihi
transmisit. Caeteros in eadem serie relatos, Le-
ctor suis locis reperiet.

N.

Natalis Theolocensis. vid. Nicolaus Theo-
locensis.

S. Nerusus, 2. Abbas Kilosensis, in Scotiâ, de
quo in Scoti-chronico, lib. 8. cap. 27. & ex eo,
Demsterus, lib. 14. fol. 5. & 6. S. Nerusus Monachus
Meirosensis, Abbas celebris Canobij de Killos, ordine 2.
succesit S. Anselmo Scoto, qui primus loci regimen mo-
deratus, vir monastica vita addictus, & disciplina Re-
ligiosa, vltra quam dici potest studiosior. Et paulò in-
ferius: *Creatur Abbas, anno 1174. Idem, lib. 12. fol.*

491. demiraculis eiusdem, refert illum duos
viatores ad loca Scotiæ sanctiora peregrinan-
tes, & in viâ occisos, ad vitam reuocasse, vt con-
fiteri, & sacram synaxim percipere possent.
Quo factum fuit, vt passim pro singulari Pere-
grinorum Aduocato per vniuersam Scotiam
coleretur, quamdiu non peregrinum ab eccle-
siâ Regnum Scotiæ, Sanctorum merita, & pietas
ad Deum preces venerabatur. Scripsit & echnit
Sanctus Nerusus, *Librum, de legibus claustrij. T. the*
Demster, supra. Obijt verò cum tantâ Sancti-
tatis opinione, vt ab vniuersa Scotia solenniari-
niuersaria festiuitate coleretur, die 14. Aprilis,
dum res Catholicorum ibi starent. Vide etiam
Manriquez, tom. 3. supra, ad annum 1174. cap.
4. nu. 9. & 10.

Nicolaus de Aldenarda, religiosus B. Mariæ de
Dunis, circa annum 1470. Parisijs in S. Bernar-
di collegio, rarissima eloquentiæ fama, floruit,
vbi etiam publicauit *Librum variarum orationum*,
quas diuersis temporibus ibidem habuerat: qui cum
in signi virorum doctissimorum plausu excep-
tus, auctori suo magnam eloquentiæ famam
conciliauit. Inter quos nihilominus plausus, ip-
se tantæ fuit humilitatis, tantusque religiõe
obscuritatis & solitudinis amator, vt à Flan-
driæ Comite in Confessarium postulatus, fun-
ctionem quantumuis honorificam humanissi-
mè declinauerit. Obijt in monasterio nostro
de Dunis, anno ætatis suæ centesimo quinto.
Antiqua monumenta domus nostræ, & ex ijs
Adrianus Melsdach in chronico Dunensi.

Nicolaus d'Ancona, monachus Cisterciensis
Italus, scripsit *Volumen concionum de Beata Vir-
gine.* Syluester Maurolycus maris oceani lib. 2.
& Barnabas de Montalbo parte 1. lib. 2.
cap. 33.

Nicolaus Anglicus, ordinis Cisterciensis, scrip-
sit *Postillam super Lucam.* Maurolycus ibidem.

Nicolaus Baccetus natione Italus, patria fuit
Floren-

Florentinus, professione autem, monachus Cistelle, ac Marsilij Vasquez discipulus, qui cum esset viuacissimi ingenij, ac memoriae tenacissima, accedente diligentia, indefessoque studio, tantam in omniscientiarum genere eruditionis famam assecutus est, ut Patriæ & ordinis sui decus, imò & sæculi nostri gloria, passim audire meruerit. Scripsit plura egregia opera, quæ tamen vulgare noluit, laudem eam aspernatus, quam innumeri hodiè à Typographis nundinantur. Nilominus, auctore iam mortuo, aliorum operâ, breui licet videbunt, ut nuper, litteris tuis me certiore fecit Rmus. Ferdinandus Vghellus, S. Anastasij Abbas. Sunt autem illa quæ sequuntur.

Septimiana Historia libri 7.

Monachus Seuerus defensio contra Thomam Porchium.

Fuit autem hic Seuerus, cognominatus, Varius, Septimiani cænobij propè Florentiam, nobilis alumnus, & tempore Leonis X. Pontificis, inter purioris linguæ latinæ assertores adnumeratus, cuius etiam omnium laude meminit Paulus Cortesius Cardinalis, in suis Latinis epistolis, & plures alij. Vide de hoc, infra, verbo. *Seuerus.*

De iure Historico, dissertatio.

Decem Scriptorum qui in Italia, centum annorum spatio latinâ eloquentia floruerunt, elogia.

Censura litteraria ad aliquot illustrium Auctorum obscuriora loca.

De bello Semifontano commentarium.

Fuit autem Semifons olim nobile castrum, in Valle cui Elsa fluuius nomen dedit, belloque diturno Florentinos exercuit.

Adamus soporatus.

De risu (alias, visu) Abrahæ, excussoria contemplatio.

Paranesis ad pristinum decorem monasticum.

Armata Pallas, sive, de diuina ac scholastica sapientia laudibus, Oratio.

Oratio insuere Alexandri Atestini Principis, S. R. E. Cardinalis.

Supplex libellus pro Monasterio Cistelli, ad Urbanum VIII. Pont. Max.

Oratio habita in turbulenti Comitibus.

La Pianella Lezione Ludico-seria, recitata nell' Accademia de gli Suogliati.

Præfatio in Florentinam Historiam, ad Ferdinandum 2. magnum Hetruriam ducem. Epitome Historia Florentina Libri decem. Vndecimus deest, Peruenit Auctor ad annum 1339. Opus hoc longius proferre meditabatur, sed dum Amico operam suam (prolixo fatis labore) nauat, mors illum intercipit, annum agentem septuagesimum tertium, iuxta relationem Caroli Malduræ, aut etiam 81. iuxta testimonium Vghelli laborem, quem Amicus grato parum animo haecenus occuluit, aliquandò vis veritatis reuelabit.

Epistola, & orationes multa. Lego illum quoque scripsisse, doctissimum Commentarium, in Canticum, *Domine audiui, &c.* Item, *Res gestas plurimarum illustrium Personarum, qui sub tempore in Ordine nostro floruerunt.* Obijt anno 1647. Abbas S. Lucie (alias SS. Trinitatis) de Pinu, in Monasterio Cistelli, Florentiæ vbi humatus iacet.

Nicolaus Boucheratus, patria Trecentis, Theologus Parisiensis Laureatus, interfuit, S. Concilio Tridentino, Prior tunc monasterij de Recluso, & Procurator generalis vniuersi ordinis in curia Romana, vbi doctissimis suis sententijs, tantam nominis claritatem consecutus est, ut anno 1571. die 3. Decembris, communibus suffragijs electus fuerit Archiepiscopi Cisterciensis Abbas. Quinimo & ann. 1578. à Statibus ducatus Burgundiæ, specialiter ad Henricum III. Francorum Regem deputatus fuit, pro impetranda restitutione antiquæ libertatis ejusdem ducatus; quam commissionem felicissimè, ad omnium vota executus est, *habita (Romæ)*

thomagi) coram dicto Rege, doctissima oratione, quæ eodem anno impressa fuit Parisijs, cum responso ipsius Regis: & Recusa iterum postea Diuione, in Burgundia.

Extat & alia ipsius oratio, quam Roma habuit coram Gregorio XIII. Pontifice, pro Henrico eodem Francorum Rege. Seguinus in bibliotheca testatur se utramque hanc orationem legisse, & reperisse eruditionis elegantia insignem.

Extant præterea & plures alia ipsius orationes, quas Cistercij, tempore capitulorum generalium, ad Abbates habuit. Cum epistolis varijs ad diuersos magnates scriptis.

Ex Philippo Seguino suprâ.

Reuerendissimus verò Angelus Manriquez in ferie Abbatum Cisterciensium, asserit illum plura alia adhuc scripsisse, quorum aliqua sub Henrici iam dicti Francorum Regis, alia sub Gregorij Pontificis memorati auspicijs euulgauit.

Videat etiam studiosus Lector, de hoc Nicolao, bibliothecam Gallicam Antonij du Verdier.

Obijt anno 1586. de quo in M. S. cœnobij nostri Dunensis reperio hos versus:

O Pater, innumeris meritis notissimus, orbis,
Bouherat: os ardens nomen tibi fecit & omen.

De hoc, vid. plura apud Ludouicum Iacob Carmelitam, lib. de Scriptoris Cabilonen-sibus.

Nicolaus Brauus, Superatensis cœnobij in Galetia monachus, exquisitis naturæ dotibus ornatus, præsertim ingenio, memoria, & iudicio, quibus cum adiunxisset teruens & infatigabile studium, omni eruditionis genere, breuissimus euasit: quæ tamen talenta illustrationi ordinis suæ liberaliter etiã impendit. Iuuenis adhuc scripsit versu hexametro *Vitam sanctissimi Patris nostri Benedicti*, tanta elegantia, sententiarum varietate, & verborum proprietate, vt à

doctissimis cum admiratione, & à tota Hispania cum applausu exciperetur. In quo opere, se poetam excellentem, & in humanioribus omnibus scientijs apprime versatum, theologum quoque profundum, & historicum exactum demonstrauit. Sacra quoque eloquentia plurimum valuit, tantumque eruditionis, prudentiæ, aliarumque plurimarum virtutum heroicarum specimen edidit, vt præcipuis sui æui (tota Hispania) viris, adnumeretur. Hinc ab ordinis Patribus, varijs successiue monasterijs Abbas ordinatus (Lauretano in Salmanticensi Academia; Superatensi suo, ac denique Sanctæ Annæ in regia Madritensi ciuitate.) singula tanta rexit prudentia, vt famam de se celeberrimam, longè etiam superarit.

Scripsit itaque, *Vitam Sancti Benedicti*, carmine hexametro, editam Salmanticæ, in 4°. apud Arturum Taberniel, anno 1603.

Vigiliam magnam Christi: siue

Concionum Quadragesimalium, tomum vnum in 4°. Salmanticæ, apud Susannam Munnoz, anno 1615.

Sermonum de Tempore, & de Sanctis, à Dominica 1. Aduentus, vsque ad Epiphaniam Domini, tomum alterum, in 4°. Vallisoleti, ex officina Francisci de Cordua, apud viduam, anno 1622.

Repetitionem, seu Relectionem in illud Matthæi 10. & Luca 9. Nihil tuleritis in via, neque virgam, &c. in folio, Salmanticæ apud Susannam Munnoz, anno 1619. Scripsit & *librum de iure & potestate Generalis Regularis obseruantia Hispania*, quem inscripsit. *Tractatus monasticus, &c.* Impressi 1647. in Monasterio de Oliua in Regno Nauaræ, cuius erat Abbas perpetuus à Rege constitutus. Scripsit insuper commentarium seu potius, notas literales in Regulam S. Benedicti, impressus 1648. quo anno etiam obiit. Relatio Hedefonsi Perez, Vid. & Hippolytum Marac-cium.

Nicolani,

Nicolaus, vulgò dictus *Clavallensis*, ex Cluniacensi, monachus *Clavallis*, & notarius, seu Secretarius Sancti P. Bernardi; vir ingenio & eloquentia, penè ad miraculū præditus: scripsit stylo planè mellifluo, *Volumen Epistolarum*, quod Ioannes Picardus, Canonicus Regularis ad Sanctum Victorem Parisijs, publicavit. Extat idem tomo 12. bibliothecæ Patrum à Coloniensibus editæ. Porro Nicolaus hic, cum à Sancti Patris epistolis esset amotus, eiusdem sigillum falsificavit, & diuersas litteras eius nomine scripsit: sed in hoc & in alijs plurimis criminibus deprehensus, fugam inijt, & miserè postea obiit vilis apostata. Creditur hic idem esse, qui prætextu propugnandi conceptionem immaculatam B. Virginis, maculam insignem inuere conatus fuit Sancto Bernardo: verum Petrus Cellensis docta apologia Nicolai scriptum refutavit, Bernardumque defendit. Vide de hoc Nicolao, eiusque vita & morte, plura apud Angelum Mariquez, tomo 2. *Annalium*, ad annos 1145. cap. 9. 1146. 1148. cap. 5. 1151. cap. 9. & 1171. cap. 6.

Nicolaus Crescius, Florentinus, Monachus Cisterciensis, *Recognouit & emendauit Libros Boethij de consolatione Philosophia*: vt ipsemet testatur in epistolâ dedicatoriâ ijsdem libris præfixâ, & cum ijsdem impressa, vnâ cum alijs Boethij operibus, Basileæ, anno 1570. ex officinâ Henric. Petriâ, in folio Epistolæ autem huius tenor hic est:

Nicolaus Crescius, Florentinus, Monachus Cisterciensis, Antonio Lansfredino, Florentino cuius illustri. Salutem.

Multa quidem sunt, Antoni Lansfredine, & in Philosophia, & in Theologia, cum obscure dicta, tum ad cognoscendum difficilia, illa tamen in primis celebres, de fato, de Beata vita, de diuina prænotione, atque providentia, quæstiones; ancipiti intellectu legentium ple-

Bibliothec. Ord. Cisterc.

rosque in deteriorem sensum transversos agunt. Quæ quanquam sint à nonnullis ita accurate disputata, atque copiosè illustrata, vt nullus videatur relictus dubitandi locus; ijs tamen de rebus accuratius & grauius nemo, quam Seuerinus Boethius disseruit. Vir (me quidem Iudice) omnium sua ætatis doctissimus. Qui cum in multiplici disciplinarum genere non pauca scripserit, voluit etiam tum in hoc libro quem de Philosophia consolatione; tum in ijs quos de Trinitate, & de duabus naturis Christi, inscripsit, bono periculo experiri, quantum in sacris litteris profecisset: Sed erat hic liber ad eò seculorum incuria, iam deprauatus, vt nullus sui Auctoris nitor, nullusque propè cultus agnosceretur. Qui cum superioribus annis restitutionem sui posceret, multo pluribus vulneribus affectus est; namque mutilus, interitus, & à se plurimum mutatus prodijt ab impressoribus in manus hominum, cum commentarijs qui falso duo Thoma Aquinati adscribuntur. Rogatus itaque, vt hunc ipsum Boethij librum emendarem, ac pristinae integritati, quoad possem, restituerem, id eo libentius feci, quod materia de qua agebatur, ea profecto est, quæ Religiosum virum maxime deceat. Vt autem in hoc opere Boethius eo dicendi genere, quod non minus ornatum quam graue, & Philosophia maxime accommodatum videatur, & præterea varium, ac iucundum, quod nunc soluta oratione grauisimè disputat, nunc metro elegantius ludit. Id igitur opus nostra cura ac diligentia qualecunque est, emendatum tibi Lansfredine, Vir ornatisime, nuncupamus; non ea ratione vt existimem eius lectionem posse multum tuæ eruditioni adijcere, sed vt tuo patrocinio in Enchiridij typum adstrictum, honestius ac tutius in vulgus exiret, vt inde facile iudicari possit, quantum inter priorem illum, & hunc nostrum librum intersit. Quod si tu probaueris, satis à me omnibus factum esse iudicabo. Vale. Extat hoc opus Bruxellis in instruissimâ Bibliothecâ Baronis de Limale. Porro, nostrum Nicolaum, eximia eruditionis & pietatis intuitu, impensè semper coluit Franciscus Soderinus Episcopus Ostiensis, & Volaterranensis S. R. E. Cardinalis,

lis, ut videre est apud Paulum Cortesium, de Sacro Senatu. Vide etiam Vghellum, Italiae sacrae tom. 1. p. 2. fol. 378. inter Episcopos Volaterranenses.

Nicolaus Cronius, Florentinus, Monachus S. Saluatoris de Septimo, & postea Prior SS. Vincentij & Anastasij ad Aquas Salinas, ac Leonis X. Pontificis Maximi Theologus, Vir fuit exquisita eruditionis, scripsitque *Commentaria in Seuerinum Forthium, de consolatione Philosophia*, quae extant in Bibliotheca Septimiana. Obijt Romae, anno 1518. cum Insulam Episcopalem à memorato Pontifice sibi delatam, repudiasset.

Nicolaus Sanctae Crucis in Austria monachus, vir ingenio excellens & diuinarum scripturarum eruditione clarus, scripsit (referentibus Trithemio, & Gesnero) *Opus insigne de Laudibus BB Virginis inscriptum: Imago Sanctae Mariae, libri 4.* Quod opus sic incipit: nomen Virginis, Maria, &c. *Varios item scripsit sermones, & quadam alia.* Floruit circa annum 1400. temporibus Gregorij Papae XII. & Ruperti Imperatoris.

Nicolaus Histsus religiosus Hemmenrodensis monasterij, scripsit elegantissimè *Historiam sui monasterij, prolixam valde, in qua plures egregios facit excursus, ad gesta Episcoporum Treuirensium, & familias Cemitem vicinorum, praecipuè Gerolstein, Blanckenheym, & Manderfcheyt, (olim in Comitatu Namorensi, nunc in ditione Treuirensi) quorum plerique in Hemmenrode sepulti iacent.* Historia haec seorsim excusa est Coloniae, anno 1640. titulo *Manipuli Hemmenrodensis*, communiter tamen subiungi solet notitijs Abbatiarum Gasparis longelini, eodem anno editis, in folio.

Nicolaus Marischal, Abbas Loci Dei (quem insigni elogio celebrat Seguinus) *Gallice reddidit, & edidit Librum vsuum ordinis nostri.* Obijt 1580. Ex Seguino supra.

Nicolaus de S. Martino, religiosus congregatio-

nis B. Mariae Fulienis, edidit *Librum gallicum inscriptum: Morales Chrestianes, traictans de la reformation des mœurs, tant de personnes seculiers, que religieuses. &c.* Parisijs, in 8°. 1619. & iterum 1620. per Ioan. Heuqueville. Opus est, continens 60. folia chartae.

Nicolaus Parent, Insulensis, Gallo Flander, Religiosus B. Mariae de Laude, & confessorius sanctorum Montis aurei, vulgò *Wewelghem*, Diocesis Tornacensis, Edidit lingua gallicâ, Tornaci, anno 1639. typis Adriani Quinquè.

Volumen magnum in 4. collectum ex operibus Sancti Bernardi, pro instructione religiosorum in 3. vii perfectionis purgatiua, illuminatiua, & vniuersa Quod opus inscripsit: *L'Abelle Mystique, siue Apem mysticam.*

Ediderat antea adhuc Insulis, typis Petri de Rache, *alium libellum gallicum, quem vocauit, Calcar diuini amoris.*

Item 3. continentem *varia pia exercitia vsurpanda antè & post communionem*, quem dedicauit D. Abbatissae de *Wewelghem*, Indocae de *Coinck*.

Vixit adhuc hoc anno 1649. Prior monasterij sui de Laude.

Nicolaus, cognomento *Profit* S. Theol. Doctor Parisiensis, Ioyaci cenobij Senonensis Diocesis filius, & postea Abbas, vir ingenio acutissimus, in Aristotelica doctrina singulariter eruditus, in Diuini Thomae, & scholasticorum placitis & sententijs optimè versatus, atque in concertationibus scholasticis disputator acerrimus, Parisijs in Sancti Bernardi collegio, summa cum nominis sui commendatione, iuuentutem docuit, eidem praelegendo Aristotelis Dialecticam, ac ceteras philosophiae partes. Postmodum theologicis exercitijs se totum applicans, insignia Doctoratus theologici feliciter consecutus est. Scripsit autem

Sermones in psalmum 50. varia eruditione refer-
tos, lib. vnum.

De Clausura monialium, lib. 1.

Sermones ad nouitios, monasticam religionem pro-
ficere cupientes, lib. 1.

Habuit etiam Orationem coram Henrico Caieta-
no, Sixti V. Pontificis maximi Legato à latere, in qua
doctè, & neruosè egit de perditione monaste-
riorum per Abbates commendatarios. Ex Se-
guito in bibliotheca, ubi aserit, Authorem
hunc se fuisse fraternam charitate, & amicitie
vinculo coniunctum, & floruisse adhuc apud
Bernardus Parisijs, anno 1590. 4. die Martij,
dum ipse suam bibliothecam scriberet. Reue-
rendissimus D. Claudius Chalemot, S. Theol.
Doctor, Abbas de Columba, in litteris suis ad
me datis vltima Nouembri 1648 testatur hunc
plura alia scripsisse opera, quæ adhuc in mona-
sterio, de Ioyaco exsunt.

Nicolaus Rieualiensis cœnobij in Anglia mo-
nachus, vir fuit in omnibus tum factis, tum pro-
phanis scientijs insigniter eruditus, poëti tamen
præcipuè addictus, vnde *Verfibus elegantibus, plu-
rimorum Sanctorum ordinis nostri, pietatem, sacraque
fama descripsit.* Inter alia, referuntur *Panegyrica
Guilhelmi, Alredi, & Syluani, Abbatum Rieual-
lensium.*

Seruantur quedam eius optuscula in biblio-
theca Sancti Victoris Parisijs: aseritque Chry-
sostomus Henriquez in Phœnice, se alibi inue-
nisse eisdem.

Epigrammatum & epigraphiarum, lib. vnum.

Item, Epistolarum ad diuersas, lib. 1.

Nicolaus Salicetus, Argentinenfis, Medicinæ
Doctor, ac postmodum monachus, & tandem
Abbas B. Mariæ de Pomerio, vulgò Bomgard,
ordinis Cisterciensis in Diœcesi Argentinenfi,
scripsit *Librum piissimum* (omni statui hominum
accommodum) *Meditationum ac precationum;*
quæ Antidotarium animæ, inscripsit. Impressus fuit

multoties Parisijs, annis, 1496. apud Petrum le
Dru: 1523, 1532. apud viduam Thielmanni Her-
uer: & 1544. per Guilielmum Merlin. Venetijs
etiam, anno 1517. in 8. Extat & gallicè editus
Duaci, anno 1580. per Ioannem Bogardam, de-
dicatus deuotis virginibus, Magdalena le Boig-
ne, & Mariæ de Lanoy, sanctimonialibus in
cœnobio Flinenfi, iuxta Duacum.

Scripsit insuper, *Libellum insignem, de arte mo-
riendi*, impressum Venetijs vna cum Antidota-
rio, anno iam dicto 1517. & antea Parisijs 1496.
per Petrum le Dru. Denique, scripsit & *Specu-
lum peccatoris*, impressum Parisijs per eundem,
eodem anno. Florebat Author anno 1480. &
deinceps.

Nicolaus Stanfordus (fortè melius, *Stafardus*)
natione Anglus, monachus Cisterciensis (iuxta
Lelandum) in patriâ suâ; vir fuit eruditus, qui
vilem valde operam in sacrarum Litterarum
studijs collocavit, vt tum ex aliorum testimo-
nijs, tum ex scriptis eius liquidò constat: dolen-
dum tamen, pleraque eius scripta vel periisse,
vel saltem neque nobis hæcenus ad vilitatem,
neque illi ad debitam nominis famam profuif-
se. Ioannes Lelandus, qui plura eius opera legit,
omnia laudat, fateturque se, & hominis soli-
dam doctrinam, & sermonis admirati elegan-
tiam: ac virum planè dignissimum iudicat, qui
Illustris scriptoris titulo gaudeat. Extant adhuc
quædam eius opera, quæ contra temporum in-
iuriam, & antiquorum negligentiam præualue-
runt, nimirum *Moralitates in Genesim.* Et

Concionum, Liber vnus.

Claruisse putat Lelandus circa annum Do-
mini 1300. sub Eduarðo II. Angliæ Rege. Vide
Pitsæum de scriptoribus Angliæ.

Nicolaus, seu (vt alij scribunt) Natalis, Abbas
Theolacensis, Wilhelmi Albæ ripæ, Abbatis de
quo supra, coætaneus & amicus, scripsit ad eun-
dem Wilhelimum *plures epistolas doctrinales, de*

immutacione qua fiet in nouissima tuba, &c. quas breui publicabit Reuerendissimus Ferdinandus Vghellus in sua bibliotheca Cisterciensis, quam prælo adaptat.

Nicolaus Vallium Sarnaj in diœcesi Parisiensi, Monachus, *Summam, de casibus conscientia*, quæ adhuc M. S. asservatur Prulliaci. Relatio Eximij Domini Claudij Chalemor, ex Gallijs transmissa.

Nicolaus à Sancto Vincentio, aliàs, *Grandinus*, Congregationis Fulienfis non infimum decus; Prælo nunc adaptat eruditissimas à se elaboratas *Anemaduersiones in vniuersam Theologiam scholasticam, & Philosophiam.*

Relatio Romana PP. Fulienfium.

Porro, dictæ relationis Authores perhibent plura egregia opera vulgata esse à Patribus suæ Congregationis, quorum tituli ad notitiam eorum non perueniunt.

Nicolaus V Valkyngtonus, religiosus in cœnobio de Kirkeam, in aquilonaribus Angliæ partibus; hic etiam à Pitæo & Balæo Angliæ scriptoribus, adscribitur Cisterciensibus, cuius extat

De virtutibus & vitijs, liber vnus; qui sic incipit: Dominus dicit, Sancti estote, &c.

Item, *Historia Gualteri Speeckij, lib. 1. & nonnulla alia.* Pitæus, & alij.

Ego tamen monasterium de Kirkeam, inter Cisterciensia non reperio, sed Canonicorum fuisse Regularium, apertè colligo ex vita S. Malachia Archiepiscopi, à sanctissimo Patre nostro Bernardo conscripta, vbi sic lego: *In ipsa vrbe Eboracensi, accessit ad eum (Malachiam) vir nobilis secundum seculum, VV allenus nomine, tunc Prior in Kirkeam Regularium fratrum, nunc verò monachus, & monachorum Pater in Mailros, monasterio ordinis nostri*; hæc ibi. Vndè miror, quomodò Henriquez, qui hæc ipsa verba in Menologio suo profert 9. Augusti, potuerit Nicolaum hunc reli-

giolum in Kirkeam, Cisterciensibus adscribere in Phœnice. Nisi fortè (quia scriptores Angliam citati; illum constanter Cisterciensem scribunt) dicatureum, ad exemplum Walleni Prioris sui, etiam postmodum ad Cisterciensiam transiisse. Sed vndè hoc constabit? Certè & Gerardus Vossius, lib. de Scriptoribus Latinis, hunc etiam Cisterciensem fuisse scribit.

Noui monasterij in Anglia monachus anonymus, scripsit *Vitam S. Roberti, cœnobij eiusdem Abbatiss sanctissimi*, quam edidit Surius 7. Iunij. Est hic idem Robertus, qui Martyrologio Romano adscriptus legitur eadem die, scilicet 7. Iunij. Vide Menologium Cisterciense hac die; Molanum in additionibus ad Vsuarium; Hugonem Menardum & alios, apud Angelum Manriquez tom. 2. Annal. Annal. ann. 1159. c. 4. Obijt Robertus, anno 1159.

O.

O *Bacina, Lemouicensis Diœcesis, religiosus* anonymus, scripsit (iussu Fastredi Abbatis Cistercij) *Volumen magnum in 3. libros diuisum, de vita & actis Sancti Stephani, eiusdem monasterij Abbatis.* Libro 1. refert præcedentia Cistercium: in 2. reliquam vitam, vsque ad obitum: in 3. ipsum obitum, cum miraculis plurimis, quæ post obitum euenerunt, longâ satis narratione profequitur. Perillustris Dominus Manriquez, tom. 1. annalium suorum, hoc opere vsus, scribit Authorem fuisse iudicio acri, & affluentia orationis non contemnendum, sed præstantiorem adhuc notinâ rerum, quippè à puero educatum sub beato viro Stephano. Quod ipsum auctor etiam testatur, dicens se nihil scribere quod non viderit, aut habeat ab ijs qui viderunt. Libros hos in compendium rededit, & edidit Hugo Menardus, lib. 2. obseruat ad Martyrologium suum. Vide etiam memoratum Angelum Manriquez

riquez como 2. annalium ad ann. 1159. cap 3. n. 9. Vbi corrigi Henriquez quod in Menologio suo lignet diem obitus Beati Stephani ad 27. Aprilis; cum obisse constet, ex vita ipsius, 10. Martij, quo proinde die eum rectè Martyrologio suo adscripsit Hugo Menardus.

Odo Cardinalis, Vide Otcho de Castro Rudolphi, infra.

Odo Ceritonensis, vel Schirton, dictus vulgò Magister Odo, monachus ordinis Cisterc. in Anglià S. Theol. Doctor, Parisijs diu omniscientiam glorià floruit, principibus, alijsque magnatibus charus, & ab intimis. Erat enim (referente P. Læo) orator disertus, philosophus acutus, disputator subtilis, & concionator elegans, qui que felici ingenio omnia penetrabat.

Multa scripsit prouerbia, & parabolas tum sacras, tum profanas. Imprimis, Quæ Esopus gracè exarauit, hic Latina fecit, & commentarijs illustrauit, operique titulum præfixit.

Bestiarium, vel Brutarium, lib. 1. quod opus sic incipit: Iuerunt ligna ut vngerent super se, &c.

Opus sexaginta parabolarum: cuius initium: Quoniam ut dicit Gregorius, &c.

Aliud præterea parabolarum opus, incipiens: Apertam in parabolis os meum, &c. Legitur in libro Ruth &c. Tractat de Animalibus. apud Carthuf. & Carmelitas Gaudani.

Homiliarum de tempore, librum vnum, M. S. Cantabrigiæ in collegio Sancti Petri, Incipit: Cum appropinquasset, &c.

Homiliarum de Sanctis, librum vnum, cuius initium: Ambulans Iesus iuxta Mare Galilee, &c.

Pœnitentiale, lib. vnum: incip. Descendi in hortum meum, &c.

Summam quandam, quæ afferuari dicitur M. S. Oxoniæ, in collegio nouo.

Partium opus, librum vnum.

Narrationem, librum vnum.

Et alia plura, quæ adhuc in diuersis Angliæ

bibliothecis reperiuntur, & se vidisse scribit Bælaus. Claruit anno 1181.

Vide Pitæum de scriptoribus Angliæ, & Hippolitum Maraccium, qui hunc Scriptoris Marianis adnumerat, propter homilias Marianas ab eo scriptas.

Odo, ex Priore Morimundi, primum Abbas Belli Prati, ac tandem anno 1160. electus Abbas Morimundensis, num. 8. S. Theologiæ Professor egregius, ingenio & eruditione clarissimus: plurima scripsit, ex quibus adhuc extant in Morimundo sequentia: Expositiones morales, & mystica, super diuersos textus, tam veteris, quam noui testamenti.

Tractatus præclarissimus de 3 gradibus quibus peruenitur ad hereditatem salutis: & ad eam tres hierarchias cælestium spirituum distinctè operari. In quo egregio opere, de nouem ordinibus Angelorum doctissimè disserit.

Sermones insuper de Aduentu, de Quadragesima, de Dominicis & festis totius anni: præcipuè verò, de Festiuitatibus B. Virginis. Odonis huius Sermones omnes habètur apud Carmelitas exalceatos Claromontenses, & in longo Ponte. Ordinis Cist.

Ne autem hæc tanti viri opera diutius ingratis tenebris sepulta iaceant, illa breui publici iuris faciet Reuerendissimus Abbas Morimundensis. Hæc ex serie scriptorum Morimundensium, ex eodem monasterio ad me missa, anno 1648.

Porro tractatus (seu sermones) de translatione reliquiarum S. Benedicti ad monasterium floriacense, quia Roberto Claudio, & alijs, huic Odoni attribuitur, in Morimundo nunc non reperitur; licet illum esse Odonis eiusdem, censeant Morimundenses in serie memorata, Imò Balduinus Moreau, in præfatione ad regulam S. Benedicti, expressè testatur dictor sermones (vt ipse vocat) quandoque in Morimundo

do etiam extitisse. Reperiuntur verò adhuc Mantuz in monasterio S. Benedicti, Præter hæc Balæus lib. de scriptoribus Britannia, asserit Odonem eundem etiam scripsisse, *Chronicorum librum vnum.*

De religione Christiana & Iudaica, Leone & Odone interlocutoribus, dialogum quemdam.

Insuper, De matheſi multa copiose, & doctè disputasse. Denique scripsisse.

De Analyticis ternarij, librum vnum; qui sic incipit: Quid diuendum sit de Analyt. &c.

De analyticis numerorum, librum alterum. Et quædam alia.

Jacobus etiam Faber Stapulensis, in præfatione sua super Latinis operibus Euclidis, de hoc Odone scribens, ait: Odo quidam mathematicum peritus, scripsit *Analytica numerorum, & libellum de triade.* His adhuc accedens Philippus Seguinus in bibliothecâ suâ M.S. eidem Odoni adtribuit quoque.

De significationibus numerorum, lib. vnum.

De figuris numerorum, lib. 1.

De liberis appellationibus, lib. 1.

De mysterijs figurarum, lib. 1.

De regulis generationum, lib. 1.

De cognitionibus & interpretationibus numerorum, librum vnum.

De significationibus vnitatis, lib. 1.

De relationibus, & earum mysterijs, lib. 1.

Atque hæc ex authoribus & scriptis citatis; ego tamen arbitror quædam ex his esse opera Odonis Ceritonensis, præsertim expositiones morales in biblia, &c. Quædam etiam esse Othonis Frisingensis (qui etiam fuit Abbas Morimundi,) nimirum *Chronicorum opus, & quædam alia.* Cæterum ex omnibus hic recensitis, in bibliothecâ nostrâ Dunensi solummodo reperi librum inscriptum, *Analytica numerorum.* Obijt Odo anno 161. vt scribit Reuerendissimus Manriquez in serie Abbatum Moti-

mundensium. Vide de hoc etiam Hippolitum Maraccium in Bibliothecâ Marianâ, vbi inter alios illustres Scriptores Marianos, hunc etiam recenset, propter deuotissimum (vt ait) hominiam super Euangelium, *stabat iuxta crucem Iesu, Mater eius, &c.* à Ioanne Turrecrematâ, in tractatu de conceptione, parte 6. cap. 26. alijsque memoratam.

Exrat quoque Parisijs in Bibliothecâ Gabrielis Naudæi, medici, huius Odonis *Enchiridion, seu, dialogus inter Magistrum & discipulum, cum micrologo artis musices.* Philippus Labbeus, *Supplem. 5. Nouæ Bibliothecæ M. SS. Librorum.*

Item in Longo ponte, Diœcesis Sueſſionensis, reperitur

Liber de tribus Hierarchijs. L'Abbeus, *Supplemento 10. supra.*

Odo, siue Odo, 5. Abbas Morimundi in Longobardia, Diœcesis Mediolanensis, vir in diuinis litteris eruditissimus, scripsit, in diuinam scripturam Sermones 56. ad eò mellitos, tantaque dulcedine plenos, vt legentibus mox appareat, Authorem Sanctissimi Bernardi spiritu donatum fuisse, dum eisdem dictaret. Exrat in eodem Morimundi cœnobio, & etiam apud Reuerendissimum Vghellum Romæ cui prope diem eos vulgabit in bibliotheca sua Cisterciânâ (quam præ manibus habet) vnâ cum alijs plurimis operibus à personis conscriptis hætenus incognitis. Floruit Odo circa annum Domini 176. Obijt verò (vt in Necrologio eiusdem cœnobij notatur) 24. Decembris.

Olaus Nicolaus Arnoldi, Religiosus Cœnobij nostri Dunensis, Musicus fuit excellens, qui anno 146. publicauit Opera quædam musicalia 8. vocum, quæ Carolo Pugnaci Belgarum principi dedicauit. Obijt 1472. in Cœnobio de Raueſbergâ, diœcesis Audomarenſis. Monumenta domus nostræ.

Olivense

Oliuense cœnobium sac. & monialium est in Flānoniā, iuxta Mariæ Montem, cuius loci confessarius quidam, monachus Cisterciensis anonymus, concepit vitam *Beati Guillelmi anachorita*, eiusdem monasterij fundatoris; quam dedicauit Dominæ Carharinæ Abbatisiæ Oliuetanæ. Extat ibidem M. S. Vide Arnoldum de Rasse in auſtario ad Molanum, 14. Februarij, & Henriquez in Menologio, eodem die.

Porro in hoc Oliuensi monasterio vixisse putatur *Beatrix Sacristana*, cuius absentiam per annos 15 B. Virgo suppleuit, vt scribunt, Casarius lib. 7. cap. 35 & Henriquez supra, 6. Nouembris.

Otho, *Frisingensis* vulgò cognomen fortitus, Sancti Leopoldi Marchionis Austriæ & Agnetis, filia Henrici IV. Imperatoris filius, Frederici primi patruus, & Conradi III. Imperatoris frater vterinus, monachus primum Cisterciensis dein in eodem ordine Abbas Morimundensis; ac postea Frisingensis in Bauaria Episcopus exiit. In qua dignitate cum per annos aliquot laudabiliter se gessisset, Monasticæ quietis desiderio exortatus relicto Episcopatu ad Morimundum iam tenex redijt, vbi pijsimè obdormuit in Domino sepulturæ traditus ante maius altare ecclesiæ; cuius monumentum ibidem etiamnum vifitur, vt ex litteris Morimundensium anno superiori ad me missis, didici. Erat autem Otho, omni disciplinarum genere instructissimus, qui præclara etiam eruditionis monumenta posteritati reliquit; scripsit namque in primis:

Libros septem chronicorum ab orbe condito ad annum 1146. Quibus adiecit

Librum octauum, de fine mundi, Anti christi persecutione, resurrectione mortuorum, iudicio finali, gloria beatorum, ac supplicijs damnatorum.

Scripsit insuper *De gestu Frederici I. Imperatoris, libros duos*; quibus alios duos addidit Radeui-

cus, Frisingensis Ecclesiæ præpositus, Othoni Episcopi quondam scriba seu amanuensis. Idem Radeuicus lib. 2. cap. 11. narrat, eundem Othonem antè obitum reuocasse, si quid in Gilberti Portetani (cuius articulos plures Eugenius II. damnauerat) laudem fortasse dixisset, quod catholica fidei contrarium videri posset. Vide Miræum de scriptoribus Ecclesiasticis & etiam Bellatminum.

Scripsit etiam Otho (teste Bernabâ de Montealbo) *h. storiam domus Austriacæ*, nondum typis editam. Cætera tamen ex manuscriptis cœnobij Scotorum Viennæ, vulgavit iam pridem Ioannes Culpinianus, & postea plures alij, ingenti bono communitatis, quia nullus scriptor aut illius, fide dignior. Hinc Ludouicus Viues, factâ mentione supplementi chronicorum Philippi Bergomensis, sæpè minus accurati, subdit: Meliores sunt, Otho Frisingensis, & Regino Prunienſis. Cæterum Aeneas Syluius, qui postea Pius II. & Helmundus lib. 2. de Slauis cap. 9 scribunt *Othorem nostrum primò omnium docuisse Bauaros rationem disputandi Aristotelicam*; vt perhibet Seguinus libro sæpius citato. Id quod etiam non oblenè insinuat non pigebit apponere, quæ sunt: *Literali scientia non mediocriter aut vulgariter instructus, inter Episcopos Allemannia, vel primus, vel inter primos habebatur; in tantum, vt præter sacra pagina cognitionem, cuius secretis & sententiarum abditis præpollebat, Philosophicorum & Aristotelicorum librorum subtilitatem in topicis, Analyticis, atque elenchis, serè primus nostris finibus apportaret. Ob ea, & altarum multarum privilegia gratiarum, fiducia quoque tam seculari prudentia, quam eloquio fretus facundissima lingua, cum sapius in causis ecclesiæ coram Regibus & principibus constantissimè ageret, & exindè sibi gloria laudem laus inuidiam, & afflaret, non medicam peperisset, laqueos aduersantium imperterritus declinauit, & obloquentium ora sine lesione probè probus euasit.*

Sars

* Sane vivendi modum iuxta Cisterciensis Ordinis Religionem instituerat. ibique in monasterio Morimundensis primò Abbas, eo usque probatus & electus inuentus est, vt merito sibi diceretur Amice ascende superius. Episcopus factus, transfuso iuuentutis feruore, ac sopito lubricitate iuuentiuo, oleum peccatoris declinans, & iustitiam suam in conspectu hominum & fauore facere, participans, Deo potius quem conscientia & corda non fallunt, placere satagebat, attendens illud Euangelicum: nesciat sinistra tua quid faciat dextera tua. Vnde factum est, vt si quid ex conuersatione mundana puluerulente contraxisset, in presenti lingua detrahentium, que vt gladius erat acutus, radere- tur, atque purgare-ur. Sed quid? Supradicto Principe Frederico Nepote suo in Italiam ex editionem iter agente, cum & ipsi si. ut necessarius & perutilis Imperii, negotijs, ire debuisset, nuto diuino contigit ipsum iter detrectare, vt Vir Religiosus inter manus Fratrum oratium potius, quam inter strepitum praeliantium expirans dicere posset: Domine, suscipe me, vt cum Fratribus meis sim, cum quibus. &c. Benigne verò ab Imperatore dimissus, multis gemitibus commisit sibi sua benignitati commendauit ecclesiam, ac quodam spiritu prophético, de sine suo præsens, ne post mortem suam, ipsam Ecclesiam aliquo modo grauaret, & libertate electionis, vt iam sepius ante actis temporibus in alijs ecclesijs factum dicebatur, eam nullo modo priuaret, postulauit. Accep- to de hac probabili petitione, fidei laudamento, ad propria reuersus est: ac cum aliquibus de morte sua, seu per- visiones, seu per somnia, reuelatum fuisset, reserentibus & commouentibus quibusdam Religiosis, cognouisset, salutatis fraternæ charitate media, quam intime Fra- tribus, & Vale dicto, occasione salutandis Cisterciense Capitulum, viam carpit, & iam dudum languore ac debilitate corporis inualidus, laborioso itinere (nihil ta- men adhuc suis qui secum erant, metuentibus) ad præ- nominatum Morimundense Monasterium peruenit. Ibi per aliquot dies lecto cubans, & iam de obitu suo nequa- quam dubius, dum sacro liquore olei, sicut mori est, per-

unctus fuisset, & de pecunia sua laudabili testamento ordinasset, inter cetera que sollicitus de sua salute præ- uidebat, etiã hanc codicem manibus suis offerrè præcepit, eumque literatis & Religiosis Viris tradidit, vt, si quid pro sententia Magistri Gilberti, * vt patet, in prioribus dixisse visus esset, quod quempiam posset offendere, ad ipsorum arbitrium corrigere-ur; seque Catholica fidei assertorem, iuxta sancta Romana, imò & Vniuersalis ecclesia regulam professus est.

Deinde, multa prius contritione cordis, & humili confessione reatum suum recognoscens, sumptis sacro- sanctis mysterijs, in medio multitudinis Sanctorum tam Episcoporum, quam Abbatum, Domino spiritum reddidit. Cum autem adhuc viuens, locum sepulturae suae Fra- tribus aigito præmonstrasset, extra ecclesiam in loco hu- mili, vt scilicet ab omnibus Fratribus, calari debuisset, huic eius vltima voluntati obuiandum putabatur, & intra septa Ecclesia, iuxta maius altare, honorifice tumulaculo est; eiusque sepulchrum à cunctis Fratribus ho- nore ac veneratione dignum habetur. Ego autem, qui huius operis principium ex ore eius adnotavi, finemque eiusdem iussu Principis, persciendum suscepit & manu mea ipsius extrema lumina clausi, hoc Epitaphium com- posui, & tumulo, seu cœnotaphio eius inscripsi, scilicet,

Epitaphium Ottonis Episcopi. ¶

Libram Phœbus subijt, cum facit enente
Luci nox præualuit, die decrescente,
Vita minus habuit, morte præualente,
Otto quando corruit, raptus, heu! repente.
Hic, si gradam consulis, Præsul dignitate;
Formam? decens, habilis, iuuenis atate:
Genus? altâ, nobilis, Regum maiestate.
Mores? commendabilis, mira probitate.
Monachum se præbuit, si Religionem.
Ideas afferuit, si positionem.
Virgo, cuius meruit intercessionem,
Eius ad quem genuit, ægat mentionem.
Cuius frequens otium in Philosophiâ,

Maius exercitium in Theologia:
 Fadus sibi mutuum cum Philologia;
 Nunc sit ei speculum, summa Theoria,
 Plangat hunc Germania planctu generali,
 Magu tu Erisingia, orba viro tali,
 Custos privilegia dono speciali,
 Ingi querimonia debes lamentari.
 Huius in te studio, studium vigeat;
 Grata disceptatio plures acuebat.
 Fraus & Cavillatio latens non latebat.
 Huc sacrum Ecclesia sublimavit cultum,
 Ipse dedit strepere logicum cum stilum;
 Hoc in eius cinere totum est sepulchrum.
 Talem nemo plangere potest satis multum.
 Quis nunc tantam gratiam formis affirmabit?
 Aut, qui elegantiam dictis assignabit?
 Quis ad consequentiam tropos reuocabit?
 Heu! qualem sententiam schola venio dabit.
 Quid rerum compactio sagax dum rimatur,
 Mathesis abstractio quid, dum contempletur,
 Quod nihil priuatio, per hunc dum probatur,
 Quid ambarum actio, morte sciri datur.
 Huius necem patria iuste designata,
 Clara dolens atria Rectore priuata,
 De se bene meritum cernens in fauilla,
 Iuit in interitum, pariter & illa.
 Tantas ad exequias turba populorum,
 Pias fundit lacrymas, maestum ducens chorum.
 Ad preces continuas, & lamenta quorum
 Illam saluet, animas qui beat iustorum.
 Amen.

Aliter, idem:

Quidquid in Orbe beat, praeclaros & meliores,
 Praesulis Ottonis, mirè cumulauit honores;
 Si pro aui, vel aui probitas, Sacer Ordo, potestas,
 Deberent mortis furias cohibere molestas,
 Nec moriturus erat praeclarè praeditus illis.
 Heu! talem communibus accessisse fauillis,
 Quam sacunda viri vox, qualis Philosophia!
 Bibliothec. Ord. Cisterc.

Hortatu Regum docet edita Chronographia,
 Luxit eum patria, propria comitata ruina.
 Proposietur ei Deus, & pia Virgo Maria.
 Huc usque Radeuicus.

Porro, in quodam fragmento, ex antiquo
 M.S. desumpto, & appendici ad Radeuicum
 subiuncto, de Otone nostro ita etiam habetur:
 Praedictus autem Otto, cum more solito, Cistercium in-
 uisendi gratia pergeret, & ad Caenobium suum Mori-
 mundum diuertisset, graui infirmitate detentus, in ha-
 bitu Monachali, quem nunquam in Episcopatu depo-
 suerat, diem vltimum omnibus fratribus coram posi-
 tis, & ciulatu maximo perstreperentibus, feliciter clau-
 dens, ibidem honorificè est sepultus.

Codex operum Ottonis, qui apud nos Du-
 nis extat, ex quo haec omnia desumpta sunt, im-
 pressus est Basileæ per Petrum Pernam, anno
 1569. non sine priuilegio Caesareæ Maiestatis.

Obijt Otto, aetate & meritis grauis, anno
 1159. quem Martyrologio Benedictino adscri-
 pti Hugo Menardus, & Menologio Cisterci-
 ensis, Henriquez, 7. Septembris. Vide etiam
 Manriquez Annalium tomo 2. ad annum 1159.
 cap. 5. Et Vossium, de Historicis Latinis, libro
 2. cap. 53.

Otho (alijs Odo) de Castro Rudolphi, vulgò Cha-
 steau Raoul. Gallus Bituricensis, S. Theologiae
 Doctor, & Cancellarius Parisiensis, postea ve-
 id monachus & Abbas 6. Vrficampi, dein
 Grandisylux; & tandem an. 1244. ab Inno-
 centio IV. creatus Cardinalis, Episcopus Tuf-
 culanus; quem ipse Pontifex vocare solebat,
 Virum secundum cor suum, morum honestate deco-
 rum, litterarum scientia praeditum, & consilij matura-
 tate praeclarum. Quem proinde etiam Sancto
 Ludonico Francorum Regi ad expeditionem
 terræ sanctæ proficiscenti, comitem adiunxit,
 cum titulo Legati à latere. In qua legatione, il-
 lustria generosi sui zeli specimina dedit; quo-
 rum non minimum fuit, quod Erisalinum, ma-
 gnam

KK

gnam

gnum Tartarorum orientalium Cham, recen-
ter ad fidem catholicam conuersum, in eadem
egregiè conſtititauerit, ſcriptis tam ad illum,
quam ad alios magnates & Prælatos regionis
illius, diuerſis literis doctrina & pietate excellentibus,
vt referunt Seguinus, & Longelius in Purpurâ,
ex Vincentio Belluaceni, hb. 30. cap. 152. & lib.
31. cap. 1.

*ſcripſit inſuper doctiſſimas Conciones, ſeu Homilias
plurimas de tempore, & de Sanctis, 2. tomis diſtinctas,
quæ ſeruantur M. SS. Romæ in Bibliothecâ
Vaticanâ, in Cistercio, & Cremonæ in Cœno-
bio Auguſtinianorum.*

Extat quoque in Abbatia Montis S. Eligij, in
Belgio, codex membraneus, in folio, M.S. conti-
nens 13. Sermones elegantes huius Ottonis vel Odonis,
de diuerſis materijs conſcriptos, quorum primus ha-
bitus eſt in vnctione Caroli in Regem Siciliae,
ſub hoc Themate: *Tulit enim Sathuel cornu olei, &
vnxit eum, &c.* Reg. 16. Vltimus verò habitus
fuit, in obitu Domini Clementis Papæ 4. hoc
themate: *Oritur Sol & occidit &c.* Eccleſiaſtæ 1.
Codex hic ibidem ſtudioſè ſeruetur, tanquam
pretioſum antiquitatis monumentum.

*Relatio Clariffimi Viri Claudij D'oreſmeulx Attreba-
tij, qui anno 1627. hunc codicem ibidem
vidit.*

Denique, ſcripſit ſuper *Pſalterium*, cuius ini-
tium eſt. Sciendum quod intellectus *Pſalmo-
rum* &c. ſolebat ſeruari Dunis, Villarij, apud
minores Tornaci, & Prædicatores Bruxellis,
teſte Bunderio, N. x.

L'abbeus etiam ſcribit ſe habere huius Ot-
tonis, *Librum quemdam diuerſarum quaſtionum*,
quem in lucem producere cogitat.

Cæterum, Caſtrum Rodolphi, ſeu Rudol-
phinum, nunc erectum in celebrem ducatum,
pertinet ad Principem Condem, vt refert Ma-
raccius in Bibliothecâ Mariana.

Otto autem noſter ex legatione tranſmarina
Romam reuerſus, obiit paulo poſt Vrbe veteri,
anno 1273. ibidemque ſepultus iacet apud Præ-
dicatores. Alij tamen obiſſe volunt 1268. ſed
perperam, confundentes Othonem hunc cum
Ordeoneo, Epifcopo Tuſculano, vt bene no-
tat Vghellus, tomo 1. Italiæ ſacræ, fol. 270. inter
Epifcopos Tuſculanos, vbi & alia plura notant
digna, de Othone noſtro refert, nominatum
elogium illuſtre quo, ſuprà, narrauimus illum
honoratum fuiſſe à Pontifice, aſſerit à S. Ludo-
uico Francorum Rege, ſi attributum.

Otho, ex Priore creatus abbas *Waldaffenſis
cænobij*, in Bauariâ, hiftoricus non contemnen-
dus, quimodò, vt ſcribit Guilielmus Eilegrei-
nius, vir omni doctrinarum generè clarus, philo-
ſophus & orator eminentiſſimus, hiftoricus
celeberrimus, conſcripſit ſtylo eleganti, *Anna-
les prædeceſſorum ſuorum*; qui hiftoricis Bauariis
vſui eſſe poterant. Longelinus in notitijs, lib. 3.
& Poſſeuinus in Apparatu, vbi vocat illum, Ab-
batem Cisterciensium cremitarum in Narſicia.
Obijt anno 108.

P.

Parabola ad Venerabilem Bernardum, Clauualliu
Abbatem: opus morale luce dignum, conſcrip-
tum ab anonymo quodâ monacho ordinis Ci-
ſterciensium, contemporaneo Sancto Bernardo,
cui & dicatum eſt, ſeruetur M.S. in bibliothecâ
noſtrâ Dunenſi. Author dicitur, quidam Guido
vid. ſuprà, verbo Guido.

Paulus Annicola, Abbas Veteris cellæ ordinis
Cisterci in Diœceſi Miſnenſi, quem Guiliel-
mus Eilegreinius, in catalogo ſcriptorum, vo-
cat virum omni litteratura doctiſſimum, ſacris
præſertim ſcripturis abſolutiſſimum, pro Chri-
ſti fide contra hæreticos athletam inuictiſſi-
mum; floruit circa annum 1530. & poſteâ, 1741

rijs libris contra Lutherum editis, clarus: quos hoc ordine recenset ibidem dictus Eusegrius:

- De votis monasticis. De missa.
- De ieiunio. De inuocatione Sanctorum.
- De vna specie Sacramenti.
- De auctoritate Papa.
- De operum merito.
- De coniugio sacerdotum.

Obijt anno 1535. Vide de hoc etiam Ludovicum Iacob à S. Carolo, in bibliotheca Pontificia, lib. 2.

Paulus Chiffierius, Patria Bruxellensis, Religiosus Villariensis, in Brabantia, scripsit, de Per-nobili & militari genere Sancti Bernardi Abbatis Clara-raliensis, epistolicam obseruationem, ad locum Bre-narij Romani, ipso Sancto Festo, xx. die Augusti, execu-tam in 4. anno 1653 suppressis, loco, & Typo-graphi nomine. Maturior huius viri ætas, plura alia nobis promittit, modo namque scribere incipit.

Paulus N. monachus in prioratu S. Lazari, ad firmitatem Milonis, edidit Horologium Benedicti-nam, anno 1645. Parisijs excusum. Relationes eximiorum Dominorum, Claudij Chalemor, & Iosephi Arnolphini.

Paulus de Mendoza, Vallis Paradisi monachus vit in factis literis benè versatus, & singulari dicendi gratia præditus, orator disertus, & con-ditionator nominatissimus, qui tanta floruit no-minis fama, vt etiam Philippus II. Hispania-rum Rex, eum ordinarium suum habuerit ec-clesiasten. Quod munus tanta omnium satisfa-ctione obiuit, vt tam Regi, quàm principibus, & aulicis vniuersis esset in amoribus, & honore. Varia scripsisse dicitur, inter quæ nominatur opus quoddam cui titulum dedit:

Homo iustus & bonus. Est variâ eruditione re-fertum, & iam pridem reuisum, approbatum, & cubricatum, adeoque prælo paratum sed

morte Authoris hæcenus suppressum. Serua-tur modo in Bibliothecâ Collegij Salmanti-censis. Conscriptum est autem idiomate His-pano.

Reliquit & aliud opus, cuius titulus est: Regi-men bonum Christiani Principis, iuxta doctrinam an-gelici Magistri, D. Thomæ, quinti Ecclesie Doctoris, cum quibusdam introductionibus, ad faciliorem intel-ligentiam eiusdem Sancti. Opus hoc etiam valdè eruditum esse perhibetur, quamuis etiam vul-gari linguâ conscriptum, & morte pariter Au-thoris suppressum. Obijt Author anno 1599. in monasterio de Benavides.

Relatio R. m. Domini Alfonso Perez.

Petrus Aluastrensis monasterij Ordinis nostri in Sueciæ Regno quondam Prior, Sanctæ Brigi-tæ à sacris Confessionibus, & peregrinatio-nis ipsius (ex ordinatione diuinâ) comes indi-niduus, Reuelationes ferè omnes, diuinitus ipse Bri-gitta factas, iussu Christi Domini, scriptis mandauit, & in linguam latinam transfudit. Quemadmodum etiam & Regulam, vulgo dictam, Saluatoris, quia ab ipso Saluatore nostro dicata fuit, quam modò, post approbationem Pontificiam, Brigittani obseruane. Qualiter autem hæc contigerint, narratur exa-ctè in ipsis Reuelationibus, quæ communiter vocari solent, extrauagantes, nuper anno 1621. cum approbatione Pontificiâ, aliorumque gra-uitissimorum Doctorum, Antuerpiæ impressis, cap. 48. Quod caput opere pretium duxi, ad verbum hic inferere:

Summarium:

Reuelatio, Qualiter Christus Dominum Petrum tunc Subpriorem Aluastri, Conscriptorem istarum Re-uelationum constituit, præmittendo rationem, quare ista reuelata sunt.

Cap. 48.

Orante Beatâ Brigitta, apparuit ei Christus, dicens: Dic ex parte mea, fratri Petro Subpriori, quod ego sum similis Domino cuius filij tenebantur captiui in duro

X k 2

duro cippo, qui misit legatos suos, ut filij liberarentur, & ut praeuenerent alios, ne in manus inimicorum suorum inciderent, quos putabant amicos. Sic ego Deus habeo multos filios, id est, Christianos, qui grauissimis laqueis diaboli tenentur. Ideo ex charitate mitto eu verba oris mei, quae per uiam feminam loquor. Audi igitur tu frater Petre, illa, & scribe in lingua latina, uerba quae ipsa tibi ex parte mea dicit, & dabo tibi pro qualibet littera, non aurum vel argentum sed thesaurum qui non ueterascet. Quam reuelationem ipsa Domina Brigitta notificauit statim ex parte Christi, eidem Priori, qui tunc erat Subprior. Ipse autem uolens deliberare super hoc, stabat in sero in Ecclesia, certando cogitationibus suis secum. Cumque in fine, ex humilitate, deliberaret non assumere, neque scribere dictas reuelationes diuinas, reputans se ad talia indignum, & dubitans de illusionem Diaboli, tunc percussus fuit talialapa, diuina percussione, quod statim stetit quasi mortuus, priuatus officio sensuum, & uirum corporis, sed tamen intellectus sanus remanebat in mente eius. Monachi igitur inuenientes eum sic in terra iacentem, apporauerunt eum ad cellam, & posuerunt in lecto, & sic iacuit per magnum spatium noctis quasi semimortuus. Tandem dispensatione diuina, occurrit ei in mente talis cogitatio: forte, inquit, haec prior, quia nolui obedire reuelationi & praecepto sancto mihi per Dominam Brigittam ex parte Christi, & dicebat in corde suo: O Domine Deus, si propter hoc est, parce mihi, quia ecce paratus sum, & uolo obedire, & scribere omnia uerba quae ipsa mihi dixerit ex parte tua. Tunc autem in eodem puncto, consensu facto in corde, statim curatus est sine aliqua mora; & iuit ad Dominam Brigittam festinanter, & offerens se ad scripturam faciendam de omnibus reuelationibus, sicut ipsa diceret ei ex parte Christi. Item dixit Prior, quod postea audiuit à Domina Brigitta quod Christus dixit ei in alia reuelatione, haec uerba: Ego percussi eum quia uolebat obedire, & postea sanauit eum; quia ego sum medicus ille qui sanauit Tobiam, & Regem Israel. Dic ergo ei: Aggredere, & uolue & reuolue opus scripturarum uerborum meorum, & scribe, quia dabo tibi adiutorem, Ma-

gistrum in lege mea. & scias pro certissimo, quia talis opus facere uolo per uerba mea quae tu scribis ab ore ipsius mulieris, unde potentes humiliabuntur, & sapientes demutescent. Nec credas à maligno spiritu ista uerba procedere, quae hac mulier tibi loquitur, quia ea quae tibi dico, operibus comprobabo. Et statim Prior post haec incipit scribere, & translatare omnes reuelationes & uisionem diuinas datas ipsi Domina Brigitta, iuxta praeceptum eius, licet aliquas scripserit Dominus Petrus Confessor eius, & Confessor, una cum dicto Domino Priori, quando ipse Prior non erat cum ea. Et dixit, Prior quod postea ipse ex praecepto Christi, sequebatur eam, & fuit Confessor & Scriptor eius, in dictis reuelationibus, 30 annis usque ad mortem ipsius Domina Brigitta: quae postea Christus ante mortem ipsius, praecepit dari Domino Alphonso Hieremita Hispano, olim Episcopo Hiemensis. Et tali modo isti libri caelestium reuelationum conscripti sunt. Haec ibi.

Porro, quid ipse Alphonfus Eremita, citat reuelationes istas fecerit, & cur aliquae uocentur, extrauagantes, refertur in Prologo harum reuelationum, (fol. 681.) nimirum, quod eadem reuelationes, à Petro Aluastrensi nostro consequenter scriptas, ipse in libros & capita distinxerit, prout nunc editae sunt uerba prologi audiamus.

Postquam Dominus Alphonfus quondam Episcopus Hiemensis, & postea Eremita probatissimus, ex praecepto Christi, reuelationes caelestes factas Sanctae Brigittae, de Regno Sueciae, in libros distinxisset, Dominus Petrus Prior Aluastri, ipsarum Reuelationum primus Conscriptor, aliquas alias reuelationes extra libros originales praetermissas, redegit seorsum in schedulas, & sexagenos, quas in praesentia Reuerendi Patris, beatae memoriae Domini Nicolai, tunc temporis Episcopi Lincopenfis, & aliorumque plurimorum Dominorum secularium, & Ecclesiasticorum, tradidit fratribus primitiuis monasterij Warsthenens; (a) affirmans in uerbo ueritatis reuelationum.

(a) Warsthenens est Monasterium à S. Brigitta constructum, ubi ipsa quiescit.

revelationes illas. & plures alias, quas in suo monasterio Aluastro repositas habebat, Beata Brigitta diuinitus reuelatas, & per se ab ore eius translatas fideliter & conscriptas. Quarum reuelationum aliqua propter convenientiam quam habent ad reuelationes in libro originalibus contentas, tanquam declarationes eandem, & additiones, diligenti prahabita discussione, in ipsis originalibus libris, hinc inde pio conamine sunt inserta: Reliqua verò, studiosè in vnum collecta volumina, patebunt numero & ordine infra scriptis. Et quamuis reuelationes ista ab aliquibus nuncupentur extrauagantes, eo quod ipsis libro originalibus reuelationum celestium à principio non iunguntur: pietatem ab eodem fonte Sapientia Dei quo & alia accepimus, omnes creduntur veraciter emanasse. Verum, quia dictarum Reuelationum extrauagantium quamplures concernunt Regulam Sancti Saluatoris, vel in toto, vel in aliqua sui parte, idcirco in presenti tractatulo, tanquam ipsi Regula viciniores, ceteris preferuntur; cetera autem diuersis hominum statibus abusiones & vitia dissuadentes morum quoque ac virtutum exempla prebentes, vsque ad finem libri propensius subsequuntur. Harum autem Reuelationum veritas, quod diuinitus reuelata sint, in attestacionibus Domini Petri Prioris, & Beata Catharina, Sancta Brigitta filia, pro canonizatione saepe dicta sancta Brigitta factis, pro maiori parte, euidenter patebit cuiuslibet, ipsas attestaciones fideliter intuenti. Hæc ibi. Quod autem iam etiam Venerabilis Petrus noster scripserit Regulam Brigittanorum, idque ex præcepto Christi Domini, & cum facultate addendi hinc inde aliqua, quæ iudicaret expedire, habetur expresse, in libro supra citarum reuelationum extrauagantium, cap. 45, his verbis:

Summarium.

Christus per Sanctam Brigittam præcepit Priori Petro de Aluastro, scribere Regulam Sancti Saluatoris, &c.

C A P V T 45.

Filius Dei loquitur. Dic illi, quod scribat Regulam

spiritu meo dictatam; sed caue diligenter, ne de Spiritu tuo, aut manus aut addas, nisi ea quæ tibi à me dicuntur. (a) Si verò Scriptor aliquid de Regula Patrum addiderit, vbi Materia congruere viderit. & attractum Spiritus mei solitum sibi adesse senserit, non est mihi ingratus, nam Benedictus & Franciscus, & alij Patres More Apum, de Patribus suis, in Regulis suis multa constituerunt, & gratum est mihi, quia spiritum meum habuerunt; & voluntas eorum erat secundum voluntatem meam; idèd, quidquid statuerunt, gratum est mihi.

Ex his omnibus iam colligi facillè potest, quanti meriti apud Deum fuerit hic Petrus; si quis tamen de Sanctitate ipsius vltiorem notitiam desideret, consulat Chryostomum Henriquez, & Authores ab ipso citatos, in Menologio, ad 6. Maij. Hic solummodò commemoramus ea quæ concernunt doctrinam & scripta ipsius.

Cæterum, Petrus mortuà Romæ, Sancta Brigittâ, sanctas eius reliquias in Suetiam deportauit, vnâ cum Beatâ Catharinâ ipsius Sanctæ Filiâ; in quo itinere, passim ciuitates & oppida, quæ pertransierunt, doctis & deuotis suis concionibus honorauit, vt expresse etiam habetur, in fine capituli 13. vitæ ipsius Beatæ Catharinæ, subiunctæ Reuelationibus Sanctæ Brigittæ, his verbis: Venerabilis verò Petrus Prior de Aluastro, Cisterciensis Ordinis, felicitis memoriæ, qui D. Catharinam secutus fuerat de Româ, in hac deductione sanctarum reliquiarum à Sudercopia vsque Vatzstenum, in ciuitatibus & oppidis frequenter sermonem faciebat ad populum confluentem, explicans quanta benignus Deus cum eâ (scilicet B. Catharinâ) operari dignatus est, & quam stupendâ prodigijs matrem suam Beatam Brigittam clarificauerat in Allemannia, Italia, & Hispaniarum partibus, & in Regionibus transmarinis.

Petrus, ex Abbate II. Cistercij, creatus Atrebatensium Episcopus numero 40. vii fuit raris animi doctibus

Kk 3

(a) Nota.

tibus præditus, ideoque varij summi momenti commissionibus honoratus; imprimis arbiter fuit (vna cum Guilielmo Archiepiscopo Rheimensi, Simone Abbate Aquicinctino, & Daniele Camberonensi) inter Philippum Regem Galliarum, & Balduinum Comitem Flandriarum in diuisione Artesiarum à Flandria, vt refert Meyerus in Annalibus Flandriarum, lib. 7. ad annum 1193. Interfuit etiam coronationi Reginarum Galliarum, Engelbertæ, filiarum Regis Daniarum, quarum in ciuitate Ambianensi celebrata fuit. Huic quoque ieiunium fuit à Lucio III. Pontifice, vt vitam & miracula S. Petri Archiepiscopi Tharantasiensis conscribi curaret, id quod etiam mox executus fuit per Guilielmum Abbatem Alracumbæ, vt supra diximus. Extrat inter opera Guilielmi Alracumbæ *Epistola huius Petri, qua illum monet, vt vitam hanc scribat, vnâ cum epistola Clarævalleensis Abbatis, de eadem re.* Scripsit autem ipse Petrus.

Commentarios, seu expositiones in officium de communi Euangelistarum.

Item, in officia Sanctorum Archiepiscoporum Guilielmi Bituricensis, & Edmundi Cantuariensis.

Præterea Interpretationem nominum & locorum contentorum in passione Domini, lib. 1.

Passionis Dominicæ compilationem ex quatuor Euangelistis, lib. 1.

Questionum super historia passionis Dominicæ, lib. 1.

Super illud Cantici Canticorum, Ecce iste venit saliens in montibus, & c. lib. 1.

Quæ omnia reperiuntur in Caroli loco, teste Philippo Seguino, eiusdem Loci Priore, in bibliothecâ M. S. Floruit anno 1184. quo anno à Guilielmo Cardinale Archiepiscopo Rheimensi, Veronæ in Italia consecratus fuit Episcopus Atrebat. Obijt autem anno 1193. vt scribit Guilielmus Gazet in serie Episcoporum Atrebatensium,

Petrus Blesensis (non ille Bathoniensis Archidiaconus, cuius scripta plurima recenset Bellarminus, lib. de scriptoribus, sed alius) in cœnobio de Eleemosyna, Cisterciensis Ordinis Monachus, vir pariter eruditus & pius, scripsit *Multas homilias in Euangelia*, quæ M. S. in membranis habentur in Caroli loco. Philippus Seguinus supra.

Petrus à S. Bernardo, Congregationis Fulienfis, scripsit, & publicauit gallicè opus sequens: *La dedicace Religieuse, ou, Reflexions, en forme d'exercices spirituels, pour se bien preparer au renouvellement annuel des voeux de Religion, par le R. Pere don Pierre de S. Bernard, Religieux Feuillentin, in 8. Parisijs.*

Idem, dum anno 1623. Superior esset in monasterio sui Ordinis, Lugduni, doctam & prolixam publicauit orationem funebrem, in obitum B. Francisci de Sales, Archiepiscopi & Principis Genouensis, sibi quondam valde familiaris; quam orationem eodem anno perorauerat, ipso festo B. Virginis, apud Montiales Ordinis Visitationis B. Mariæ, quibus etiam eandem orationem dedicauit. Eius initium est: *La glorieuse Mere de Dieu ayme tellement la lustre de la saintete des bons, & c.*

Petrus Boexelaer, Antuerpiensis, Religiosus & Subprior S. Saluatoris, Ord. Cisterciensis in Patriâ, & à Confessionibus, & concionibus Montialium Vallis S. Bernardi, Diestemij, scripsit, *viam salutis, & Spirituales conferentias, inter Pastorem & Ouem.* impressas Antuerpiæ, apud Viduam Cnobbaert: Aubertus Miræus, p. 2. Bibliothecæ Eccles. cap. 237.

Petrus Cantor Parisiensis, suo tempore scholæ Theologicæ Rector, per Gallias celeberrimæ opinionis, ad Tornacensem postulatus cathedram, electioni noluit consentire, sed ad Longipontis cœnobium, Ordinis Cisterciensis, in Diocesi Sueffionensi se transferens, habitum ibidè monasti-

monasticum (anno 1190.) assumpsit, in quo feliciter ad obitum usque perseveravit; post quem honorifica donatus fuit sepultura, quæ adhuc hodie conspicitur in iura murum claustrum, in ingressu Ecclesiæ, vt ex Gallijs me certior reddidit adm. Reuerendus & Eximius Dominus Claudius Chalemot, Abbas de Columba, S. Theol. Doctor. Scripsit verò Petrus Glossam scholasticam in vniuersa sacra biblia. Ex qua Sixtus Senensis in bibliotheca sancta, testatur se vidisse in bibliotheca PP. Prædicatorum Lugdunensium.

In psalterium, librum vnum, cuius initium: *Fiebat Ioannes, & non erat qui librum aperiret.*

In prouerbis, lib. vnum: sic inc. *Parabole Salomonis secundum hebraicam veritatem, &c.*

In Ecclesiastica, lib. 1. *Beatus vir, cuius auxilium abs te, &c.*

In Sapientiam, lib. vnum. *Summi Regis palatium, &c.*

In Ezechielem, libros duos. *Et factum est in tertio anno, &c.*

In actus Apostolorum l. 1. *Lique facta est terra, &c.*

In epistolas canonicas, librum vnum. *Os meum loquetur sapientiam, &c.*

In apocalypsim, lib. vnum. *Hæc sola inter libros noui testamenti, vocatur Prophetia, &c.*

Hæc omnia Sixtus, supra.

Porrò Alnæ in Belgio, extant eiusdem Glossæ (alibi Commentaria) in Isaiam prophetam. Glossæ in Euangelia, Oxoniæ in bibl. coll. Mef. volum. 144.

Scripsit insuper & Summam theologicam, impressam Montibus Hannoniæ, anno 163. apud Franciscum Waudræum, cum notis Georgij Galopini, ordinis Sancti Benedicti, in Cellâ Gissenianâ religiosi. Inscribitur autem hæc Summa: *Verbum abbreviatum Petri Cantoris.* Cuius manuscripta exemplaria reperiuntur etiam in Mouasterio nostro Dunensi, in Villario Bra-

bantiæ, & in Sancto Martino Tornaci.

Librum quendam diuersarum distinctionum, M. S. Dunis, & Alnæ.

Expositionem in Iob, M. S. Camberonz.

Tractatum de proprietate monachorum, qui apud Marnesium Parisijs impressus, reperitur Tornaci in Sancti Martini cænobio.

De Sacramentis, libros 3. quorum initium: Cuiusbat populus, &c. M. S. Villarij, & Alnæ. Summa huic de Sacramentis & animæ consilijs lucem promittit Philip. Labæus in Bibliot. nouâ.

De contrarietatibus theologicis. Villarij in 4.

Grammaticam theologorum, ad intellectum Scripturæ, perutilem, teste Henrico Gandauenti.

Sermones varios, & librum miraculorum.

Commentaria in libros physicorum, & de anima. Villarij M. S. in folio.

Plura adhuc alia huius viri scripta extare Oxoniæ in bibliothecis, Balliolensi, & Sancti Benedicti, scribit Thomas James, in catalogo librorum manuscriptorum Angliæ, Londini anno 1600. impresso; nimirum, in Numeros, Deuteronomium, Iosue, Iudicum, Ruth, in bibliotheca Balliolana, volumine 22. In Psalterium, ibidem volum. 30. In Cantica, in bibliotheca Benedicti, volum. 219. & 223.

Denique in Gallijs, apud eximium D. Chalemot supra memoratum, reperiuntur, *Liber quidam determinationum, seu consiliorum Petri Cantoris.* Et

Alphabetum morale, seu liber locorum communium, pro concionatoribus.

Hæc dictus eximius Dominus, litteris suis ad me datis ex Regali monte, anno 1647. 15. Decembris. Ioannes autem Bunderius in indice suo librorum M. SS. Belgij huius Petri (quæ vocat Petrum Rhemensem, Cantorem Parisiensem, quomoddè etiam vocatur in Chronico Longipontano) opera recensens, quæ in diuersis

lis Cænobijs reperit, plura pr. fert alia præter ea quæ iam recensuimus, hoc tenore:

Annotationes; seu breuia Commentaria, in totum vetus & nouum testamentum. Apud Prædicatores Valencenenses.

Super Genesim, taliter incipiunt. Principium verborum primum æternitatis operum.

Super Exodum: Fecit Moyfes primum operimentum &c.

Super Leuiticum: Ezechiel parietem perfodit, &c.

Super Psalterium: Flebat Ioannes, &c. In Claromarilce. Baudelo, & in S. Martino Louanij.

Super Epistolas Pauli: Ab increpatione tuâ fugient, &c. in Claromarilce. Louanij, supra, & apud Minores, Brugis & Valencens.

Abbreuiatio super decreta Gratiani. In Longo ponte.

Distinctiones secundum ordinem alphabeti: Abel, dicitur principium Ecclesiæ, &c.

Distinctiones, de Beata Virgine. B. Virgo comparatur cælo.

Vnum ex quatuor: Quatuor facies vni, &c.

De contrarietatum solutionibus. Atfigenij.

Grammatica Theologorum: Videmus nunc per speculum, &c. Affigemij, Niniuis, & alibi.

Liber Sententiarum. Quaritur de Sacramentis legalibus, &c. Dunis.

Summa, dicta, verbum abbreviatum, in multis M. SS. vocatur, summa de Sugillatione vitiorum, & commendatione virtutum. Hæc Bunderius.

Porro Angelus Manriquez, tom. 3. Annal. Cisterc. ad annum Domini 1197. cap. 2. per totum, plura huius viri refert encomia, quibus à Personis summæ authoritatis & eruditionis celebratus fuit; quorum hic duo referam, quæ verborum magnificentiam cæteris præstare videntur. Primum, magni illius Cardinalis, Iacobi de Vitriaco, Petro nostro coeui, qui in historia sua occidentali, loquens de Petro Cantore

nostro, hæc habet verba: (cap. 8.) *Velut lilium inter spinas, & rosa inter yrticas, quasi Angelus Pergami, ubi sedes est Satana: quasi thorus redolens in diebus aestatis, quasi vas auri solidum, ornatum omni lapide pretioso: quasi olua pullulans, & cypressus in altitudinem se extollens quasi celestis tuba, & Domini Citharista, eras tunc temporis Magister Petrus venerabilis Cantor Parisiensis, vir potens in opere & sermone, aurum suum & argentum similiter constans, & verbum suis stateram faciens, morum honestati pondus, & grauitatem conferens doctrina sua: capit enim facere & docere velut lucerna ardens & lucens, & ciuitas supra montem posita, & candelabrum in domo Domini aureum, de cuius fonte limpidissimo Beatissimus vir Fulco Presbyter potuit. Hactenus Cardinalis de Vitriaco, quibus nil maius, vel de magno Augustino videtur dici potuisse. Addam tamen & 1. encomium, quod est, venerabilis & doctissimi viri, Stephani Tornacensis, epistola 173. quam ad Rhemensem Archiepiscopum scripsit proprio Petro Cantore in Episcopum Tornacensem electo, ubi, post, alia, de eodem Petro sic loquitur: *Vir est, cuius per omnes ecclesias fama suauis diffunditur opinio, qui gemina scientia efficacissime clarens, & doctrinam monitis ornat, & moribus disciplinam. Et post pauca: Tales in candelabro vestro lucernas, tales in diademate Aaron lapides, tales in sancta Rhemenesi ecclesia Suffraganeos esse decet; ut vicine prouincia sancta emulatione moueantur ad promotionem consimilium: & sollicitudo vobis commissis facilius & frequentius inuuetur, per religionem & prudentiam ipsorum. Hæc de vitâ, & sanctâ conuersione Venerabilis Petri sufficiant. Qui plura desiderat, consulat etiam Hugonem Menardum in Appendice ad suum Martyrologium, litterâ P. Et Cæsarium Diesterbacensem, lib. 12. Dialogorum, cap. 48. qui, ibidem, illustra quoque aliquot sanctitatis signa refert, quæ post obitum eius acciderunt. Porro, ipsum quoque Cisterciensem Ordinem intrasse in Longoponte affirmant**

firmant Authores grauíssimi, Vincentius Beluacensis in Speculo Historiali, lib. 29. cap. 59. Buzelinus lib. 6. Gallo Flandriæ, & alij plures relati in Chronico Longipontis, quod anno 1652. publicauit & D. Antonius Muldrac, eiusdem loci tunc Subprior, nunc anno 1654. dignissimus Prior. Parisijs, typis Ioannis Bessin. Quibus omnibus facem præferre videtur liber obitarius ecclesiæ Tornacensis, in quo (teste Ioanne cognato, l. 4. historia Tornacensis. c. 1.) habentur sequentia: *Decimo Calendis Octobris, Obijt egregius Doctor, Petrus Cantor Parisiensis, qui in Episcopum Ecclesiæ huius aliquando electus uocationem humiliter declinauit, & postquam auditoribus suæ scientiæ, & morum norma non modico tempore extitit, assumpto Cisterciensi habitu, in Monasterio Longipontis, sanctitatem uitæ beato sine compleuit. Quo autem anno habitum nostrum assumpserit, & quando obierit, variarunt hæctenus authores; ac ueritatem nuper ex antiquis Cænobij sui monumentis, eruit citatus Author Chronici Longipontani, clarè ostendens, illum an. 1190. assumpsisse habitum Religionis, & in eodem obiisse anno septimo conuersionis suæ, id est. 1197. 10. cal. Octobris, ibidemque honorifico conditum sepulchro, quod adhuc perseverat intra murum claustrij, seu ecclesiæ, à parte capituli, propè fores basilicæ, in quo sequens legitur Epitaphium:*

*Hoc iacet in loculo, Petrus uenerabilis ille
Egregius Cantor, Parisiense decus.*

Hinc, corrigendus Trithemius, dum scribit illum floruisse, anno 1200. corrigendus & Cæsarius, asserens illum obiisse tempore nouitiatus sui, siue intra annum probationis, cum tamen perseverauerit usque ad annum 6. professionis suæ. Vide etiam Henriquez, supra; Fufius tamen hæc omnia deducit Author Chronici Longipontis, quem propterea curiosus Lector Bibliothec. Ord., Cist.

consulere poterit, ad annum 1190. fol. scilicet 84. & sequentibus, & iterum, fol. 108 ad annum 1197. Caterum, quo ad scripta Petri nostri, Lectori insinuandum adhuc duxi, ex *Libro exemplorum ipsius*, quædam extracta reperiiri, in Speculo exemplorum, uerbo, Infirmas, 2° notatione, subiunctâ; *Hic Petrus Cantor Parisiensis, scripsit librum Miraculorum sui temporis, unde hæc duo exempla sumpta sunt.*

Petrum Caroli loci Abbatem scripsisse uitam Sancti Guillelmi Archi episcopi Bituricensis, plurimi asserunt, sed utrum illa sit quæ extat apud Surium 10. Ianuarij, non constat, affirmant Arnoldus de Wion, Henriquez, & alij; improbable putat Ioannes Bollandus, in notis suis ad hanc uitam, 10. Ianuarij, & certè, cum Surius ipse fateatur se hanc uitam edere contractam, & mutato stylo, satis liquet, non esse illam ipsam uitam integram quam scripsit Abbas Caroli loci. Ipse uero Bollandus iudicat probabile, uitam ab Abbate memorato scriptam, esse illam, quæ ipse profert 20. loco, ad 10. Ianuarij, ex M. S. domus professæ Societatis lesu Antuerpiæ. At de hoc etiam nihil certi, ego, æque probabile iudico, esse illam, quam breuiarunt & edidit Surius. Porro, ex Surio, Vincentio Beluacensi, & alijs, huius S. Guillelmi uitam conscripsit & publicauit Gallicè, Ioannes d'Assignies, Abbas postea Nizellensis: quam ego ipse transtuli etiam in linguam Flandricam, sed nondum edidi.

Caterum, de hoc etiam Guillelmo Archiepiscopo extat in missali Ecclesiæ Rothomagensis, sequentia propria, quam habet etiam Bollandus, loco citato, & nos hic (ad maiorem Dei gloriam) adscribemus:

*Ecce dies specialis, Confessorum gloria,
Quæ præfulget triumphalis Guillelmi uictoria,
Quæ æterna, Christo duce, migravit ad gaudia,
Sempiterna gaudens luce, eius in præsentia;*

Ll

C#

*Cui mente spiritali herabat per omnia.
Vita fruens temporali, aspirans caelestia:
Morum Clero praestans forma, ut iubar Ecclesiae,
Plebi vita fulsit norma, ut fomes iustitiae.
Lapsis vita dans solamen, spem reformas venia.
Oppressorum releuamen, de Valle miseria.
Huius ergo prece pia caelesti militia
Nos adscribat vita viâ, Rex aeterna gloria.*

Petrus à Sancta Catharina, Religiosus Congregationis Fulienſium, Ord. Cisterc. an. 1648. publicauit gallicè, *Tabulas duas amplissimas, & curioſissimas, Chronologicas, Genealogicas, & Historicas*. Quarum prior, continet Patriarchas, Prophetas, Pontifices, Monarchas, & alias Personas illustres, ab initio mundi, vsque ad mortem Redemptoris nostri Iesu Christi. Posterior, continet Imperatores, Reges, Duces, Reſpublicas, Scriptores, & alias Personas illustres, & praecipua quæque memorabilia, quæ per totum Orbem contigerunt, à morte Christi Domini, vsque ad annum 1648. Parisijs, apud Ioannem Boisseau, addidit & 3. tabulam, continentem, *Genealogias illustrissimarum familiarum, Francia, Alsatia, Lotharingia, Absurgensis, Hasbania, Austria, Brabantia, &c.* Hanc tabulam citat Philippus l'Abbè in opusculo quodam anno 1651. Parisijs edito.

Petrus, Clarevallensis quidam Monachus, S. Theologiae Baccalaureus, vir solidè doctus circa annum 1280. scripsit opus quoddam, quod praenotauit, *Confessionale Petri, ad Bononem Clarevallensis Abbatem*: cuius prologus sic incipit: *Confessor Alme Syderum, &c.* Occasionem huius libri dedit (referente Seguino in bibliotheca) definitio quædam in capitulo generali Cistercijlata, qua omnibus & singulis vniuersi ordinis religiosi praecipiebatur, ut semel in anno, omnia peccata, etiam aliàs legitimè confessa, Abbatu proprio iterum confiterentur. Liber

prohibitus fuit (à Patribus ordinis) vulgari, nihilominus seruetur adhuc M. S. in Claravalle, ut me monuit sæpè citatus Exim. D. Chalemor, supra: eiusque meminuit Dionysius Cisterciensis, lib. 4. Sententiarum, dist. 3. q. 2. a. 2.

Scripsit Petrus & alios plures insignes tractatus, ex quibus extant sequentes, in peructuſto codice Vallis Sancti Martini Louanij:

Centilogium Iesu Christi, contra epistolam Luciferi.

Liber de Sompno, super diffinitione, contra Iudaos.

Concioner aliquot, scilicet 1. de diuisione facta in capitulo generali. 2. de exaltatione Sanctæ Crucis. 3. de Natiuitate B. Virginis. 4. de S. Martyribus Cornelio & Cypriano. 5. de ordine Cisterciensi. Subiunguntur.

Diuerſa eius epistola.

Relatio venerabilium Dominorum dicti Cœnobij, scripto ad me missa an. 1648.

Extat etiam Centilogium memoratum Alnæ, ut habet Catalogus bibliothecæ dicti monasterij apud Sanderum, tomo 2. bibl. M. S. fol. 25. Lego Petrum hunc adhuc superſuisse anno 1300. Cæterum Montalbus hist. parte 1. lib. 2. cap. 33. refert.

Petrus quendam Clarevallensem, scripsisse *Commentaria in 4. libros Sententiarum*, quæ in 3. voluminibus descripta, seruantur in Claravalle. Verum, utrum hic idem sit cum præcedente, assequi non potui.

Petrus Abbas de Floregia, Ord. Cisterc. Scripsit

Breuiarium super Rubricis decretalium. Solebat seruari apud minores Syluæ Ducenses, Banderius, n. 93.

Petrus de Hercuria, Ord. Cisterc. Scripsit *Super 4. libros Sententiarum*: Quod opus olim seruabatur, apud Carmelitas Harlemlenses, Scriptum super 3. um sic incipit.

Venerabilis Bedæ pertractans, &c. Super 4. um sic.

fic: *Sacramenta à Christo*, &c. Bunderius, litt. P. n. 58.

Petrus van Hertzen, Religiosus Sancti Bernardi ad Scaldim, extra Antuerpiam, *Chronicon Monasterij sui* conscriptum à Reuerendo Domino Henrico Strompio, S. Theol. Licentiatore, religioso & Priore eiusdem monasterij, ac perduratum usque ad annum 1552. *Stylo eleganti concinnauit*, usque ad annum 1628, in quo plura habentur Brabantiae historiae concernentia, lectu digna. Extat excusum Coloniae anno 1640. in notitia Abbatiarum Galparis longelini. Viuit adhuc hoc anno 1649.

Petrus Maritus, Ecclesiae Atrebaensis canonicus, atque Reuerendi in Christo Parisi Martini Morinensis Episcopi Patruus, apud Cartholici Monasterium Cisterciense institutum amplexus est, anno Domini 1397. Is in arte poetica multum exercitatus, scripsit *Odas, seu cantiones heroicas varias, in Laudem Deiparae Virginis*. Vitam cum morte commutauit anno 1407. 19. Maij, iacetque in eodem monasterio sepultus, ante sacellum Sancti Benedicti. Seguinus in bibliotheca.

Petrus à S. Ioseph, Monachus Cisterciensis, congregationis Fulienfis, conscripsit & publici iuris fecit.

Idem theologiae speculatiuae, & praedictae: opus nunquam satis laudatum, impressum Parisijs, & alibi, in folio, & etiam in octaui, tomis quatuor. 5. editio, Parisijs 1643. typis Georgij Iosse.

Edidit quoque Gallicè, *Examen theologiae Moderna*, sine

Theologie du temp. examinée selon les regles de la véritable theologie.

Complectitur vniuersum opus tomos tres, quorum 1. continet examen doctrinae concernentis *matérias de gratia, auxilijs, &c.*

Hic tomus rursus subdiuiditur in 3. partes: 1.

complectitur iustificationem doctrinae Ludouici Molinae, Societatis Iesu, cum narratione veridica eorum, quae antè hac transacta sunt in Hispania, Romae, & per totam Europam, concernentia disputationem de auxilijs, adeoque & defensionem ipsius Molinae, contra aduersarios omnes tam recentiores, quam antiquos, praesertim Iansenium, Episcopum Ipresensem. 2. pars tomi 1. continet refutationem principalium maximarum Iansenicarum, & defensionem Reuerendissimi Domini N. Habert Vabrensis Episcopi, contra discursus iniuriosos & insolentes Apologistae Iansenij, Episcopi Ipresensis.

3. Pars habet reflexiones generales, supra ea quae in duabus praecedentibus partibus dicta sunt.

Tomus 2. complectitur examen quaestionis, de duobus capitibus Ecclesiae, seu refutationem cuiusdam libri, ab anonymo quodam nuper publicati, sub titulo: La grandeur de l'Eglise Romaine, &c. In quo author ille anonymus conatur ostendere Sanctos Petrum & Paulum esse duo capita Ecclesiae, quae tamen simul vnum componant. Vterque hic tomus impressus fuit Parisijs in magno 4. apud Maturinum & Ioannem Henault, sub signo Angeli custodis, anno 1647. *Tomus 3. qui prodijt anno 1648. agit de Sacramento poenitentiae, & frequenti communione.* Illum tamen adhuc non vidi. Ediderat hic author iam antea ab annis aliquot, duos alios libellos, 1. pro defensione Sancti Augustini, contra eos qui destruunt gratiam & libertatem. 2. inscriptum, *Aduocatum S. Petri*. Quilibelli, per priores hosce duos tomos confirmantur.

Prior autem horum libellorum prodijt Parisijs 1643. typis Georgij Iosse, sub hac inscriptione: *Defensio S. Augustini Hipponensis, aduersus Augustinum Ipresensem, quoad auxilia gratiae, & humanam libertatem, Authore D. Petro à Sancto Ioseph, Fulienfi.*

Scriptit etiam *Suauem concordiam humana libertatis cum immobili certitudine predestinationis, & efficacia auxiliorum gratiæ*; librum in 4°. Parisijs editum anno 1639. apud Mathurinum du Puis, sub signo Coronæ. Item, *Defensionem sancti Thomæ Aquinatis, Doctoris Angelici, aduersus recentiores quosdam theologos, qui predestinationem physicam ad actus liberos illi falso adsingunt*. Duaci apud Balthazarum Bellerum, 1633. Tomos duos de *Sacramentis Ecclesiæ*, impressos Tolosæ apud Petrum Bosc. anno 1627. in 8°.

Viuir adhuc Author hoc anno 1654. quem intelligo, recenter iam etiam publicasse *Philosophiam à se elaboratam*, quam tamen nondum videre potui.

Meditatur & alia plura, præclara opera.

Petrus ab *Ysbe*, religiosus S. Bernardi ad Scaldim, iuxta Antuerpiam, vir doctus, & ordinis sui zelator eximius, per 44. annos sanctimonialibus in Vineâ Beatæ Mariæ Louanij, à sacris fuit confessionibus: in quarum gratiam

Transtulit ex latino in Flandricum, v. plures vitas Sanctorum & Sanctarum ordinis nostri.

2. *Martyrologium Sanctorum ordinis.*

3. *Epistolam ad fratres de Monte Dei, S. Patri Bernardo à multis adscriptam.*

4. *Meditationes, aut tractatum ipsius S. Bernardi, de Anima.*

5. *Sermones paruos eiusdem.*

6. *Scalam religiosorum, seu modum orandi.*

7. *Formulam honestæ vitæ, cum alio notabili documento eiusdem de eadem materia.*

8. Denique, *Speculum monachorum eiusdem S. Bernardi*. Quæ omnia in 5. voluminibus studiosè conseruantur in dicto monasterio de Vineâ, in ciuitate Louanienfi.

Obijt (ni fallor) anno 1651, decrepitus senex, Ex Relatione Religiosorum eiusdem monasterij.

Petrus de Lorca, natione Hispanus, patria Belomontanus, talium ingeniorum feracissimus, quæ Luisio Legionensi Augustiniano, Gabrieli Valquez Societatis Iesu, hunc 3. addidit, triadem subtilissimam omine felici claudens. Parentes habuit inter illius loci primates, valentes opibus, genere, virtute, ac proinde tanto filio dignos. Infans adhuc ingenium colere, litterisque incumbere lategit, auspiciis orbi dans, quantus esset futurus. Annum ætatis agens 14. ad Complutensem destinatur Academiam, vbi philosophicam palæstram in theosophicâ commutat; Cisterciense quippè collegium frequentans, ac monachos, religionemque obseruans, eorum sodalium petijt, & impetrauit. Destinatus inde in Vallem bonam, illustre ordinis cœnobium, totus Deo ac Deiparæ sacratur; sacratum annus elapsus voto aditringit.

Tum resumptis studijs, Salmanticæ scientiarum matri, insigne ingenij sui specimen dedit, cum applausu omnium, propositis & publicè propugnatis subtilioris theologiæ thesibus. Itè Compluti contigit; vbi cum post philosophiæ professionem theologiam quoque priuatim in Collegio nostro docere vellet, auditorum concursus & plausus publicauit, fama tam illustri, vt Academiæ moderatores, illum sibi deuincire cupientes, sacra theologiæ laurea insignium, mox Thomisticæ, ac deindè Scoticæ solenni cathedræ præfecerint. Quas tanto cum fructu & gloria moderatus est, vt ipsi Academiæ plures magistros dederit, doctrina celeberrimos, aliosque tanto numero per Hispaniam, & Europam vniuersam disperferit, vt vix memoranti quispiam subscriberet. Salmanticenses illustribus hisce doctrinæ exquisitissimæ monumentis allecti, omnimodis tentarunt, si qua possent arte, aut pretio, illum ad se reducere, sed immotus Complutensibus adhæsit dum vixit, Magister aut vindex Thomisticæ Scholæ.

Ordinis

Ordinis nostri Patres tanti viri opera & industria etiam frustrari nolentes, Complutense gymnasium ei iterato gubernandum commiserunt, in dō & postmodum ætatis annum 44. a genti, vniuersæ congregationis habenas imposuerunt, tanquam ad omnia magnam, & pari. Et sanè, auctoritatem imperio dignam, quam natura dederat, virtus omninò compleuerat: caput veneranda canities, frontem serenitas reuerenda, oculos imperiosa humanitas, genas decor, orapudor, ac denique hominem vniuersum statura ad venerationem apta sermonis grauitas, morumque integritas, mirabiliter ornabant.

Incredibile est, quot viri principes, alijque amici, in dies ab ore eius penderent, & oracula pererent. Ipse quoque Serenissimus Hispaniarum Monarcha, illum non modo consultorem, sed regni quodammodo administrum habebat. Ad eò vt orbi admirationi fuerit, vnam mentem tot diuersarum simul rerum fuisse capacem, doctrina præsertim inter primos orbis illustrem, & fortè præillustrem. Quippe cum totus esset occurrentium rerum, quæ ex vniuersa Hispania, ad auxilium & consilium eius confluebant, totus quoque erat librorum, & totus situs. At ætatis anno 52. nondum expleto, mortalem esse tantum virum orbis planxit. Ad Catholicum namque Regis curiam vocatus, ad gratia regni negotia pertractanda, itineri se dederat, cum dolore colico tam vehementi correptus fuit, vt Complutum reuerti cogeretur, vbi de decumbentis salute dum agitur, acutissima illum inuadens febris, ad extrema præceps traxit. Hinc desperante de conualescentia Domino Petro de Garsia, protomedico regio, lætus æternam salutem suspirat noster, & Sacramentis omnibus præmunitus, suis omnibus valedicit, hymnisque, psalmis, & canticis, quæ potest cordis intensione vacat. Ipso autem vitæ laben-

tis occasu, officium defunctorum canitur, illò adhuc viuo, & correspondente; sicque in lacrymis adstantium, & emorientis iubilo, anima celos petit. 6. Kalendas Ianuarij, anno salutis 1612. ætatis 52. Emortui corpus (quod viuus non voluit) depingitur, atque humeris academicorum in Ecclesiam deportatur; perorante magno illo idiomatis Hispani lumine, M. Laurentio de Zamora, sub hac epigraphæ: *Eminebat super omnem populum, ab humero & sursum.* Orationem communis acclamatio illustri sine clausit.

Vitam eius scripsit ex nostris Dionysius Cuchus, vt supra vidimus.

Reliquit *erudita & luculenta commentaria in omnes partes Summa Sancti Thomæ Aquinatis*, ex quibus nunc lucem vident:

In 1. & 2. tomo in folio, ipso viuente editus Compluti, apud Ioannem Gratianum anno 1609.

De Fide, Spe, & Charitate, ad 2.2. libri 3. in folio. Madriti, anno 1614. apud Ludouicum Sanchez. Item,

De notis Ecclesie, liber alter, in folio, apud eundem.

In 3. partem Diui Thomæ, de Incarnatione, tomus vnus in folio. Compluti, anno 1616. apud viduam Andreæ Sanchez.

Hos 3. posteriores tomos edidit doctissimus Dionysius Cuchus, ordinis nostri theologus, qui in præfatione ad tomum de Incarnatione (quem ipse vocat 4.) promittit se breui prælo committurum.

Tomum 5. de Sacramentis in genere.

Item 6. de Eucharistia & Pœnitentia: ac tandem 7. qui præcipuas omnes prima partis materias complectetur.

Chrysofomus Henriquez in Phœnice, asserit quoque, se (præter hæc) vidisse, & apud se habuisse, *Apologeticum quendam tractatum, contra*

eos qui extinguere conabantur ordines aliquot nouiter in Hispania exortos, (vt Augustinianos reuelatos, Trinitarios Discalceatos, Ceticos minores, & Mercenarios reformatos,) quem supremo Concilio exhibuit, quo ordines eosdem defenderet, & aduersariorum conatus reprimeret.

Petrus à Sancta Maria Magdalena Partia Abbe-villanus, Religiosus Fulientis, edidit gallicè, doctissimum & curiosissimum opusculum Horologio-graphicum, omnibus mirè acceptum, & vndequa-que expetitum, in quo docetur formatio Spherarum & omnis generis Horologiorum, etiam eorum quibus noctu cognosci queant hora, nec non, fluxus & refluxus maris, &c. Prodiit Parisijs, anno 1641. auctum & ornatum varijs delineationibus, & figuris typis Francisci Langlois in 8.

Petri monachi Abbatis Claravallensis (non Cluniacensis, vt malè Labbaeus, Supplemento 4. Bibliothecæ nouæ, libr. M. SS.) vita, extat M. S. apud Carmelitas excalceatos Claromontenses, in Auerniâ.

Extat in Longo ponte, visio quadam huius Petri, dum adhuc esset Abbas Igniacensis.

Petrus de Ouiedo, Hispanus, Hortensis monasterij Monachus, sanguine, moribus, & doctrina illustris, nec minus politico & Ecclesiastico regimine clarus, & de reliquo, comis & humanus in congressu. Nostros in Sancti Claudij collegio, Galiciæ, diu Philosophiam docuit, tantâ nominis claritate, vel Complutensis Academia illum vespertinæ cathedræ publicum creauerit Professore. Vnde à Philippo III. Hispaniarum Rege, ad Archiepiscopatum Dominicopolitanum, in Hispaniâ Indiæ Occidentalis Insulâ, & postea circa annum 1629. translatus ad Cathedram Quittensem in Regno Peruano, nouissimè, anno 1646. creatus fuit Archiepiscopus Charchensis, in eodem Regno, vbi adhuc superesse creditur, pietate & doctrinâ vniuersam peruanam Orbem illu-

strans. Constat, illum sæpius tenasse dignitatem renunciare, & iam de factò, amore quietis & solitudinis iam pridem renunciaisset, nisi supremus Iudicium Senatus obtinisset, precibus suarum Quium commotus, quæ tam docto, benigno & suauis Pastore priuari nolebant. Scripsit autem,

Commentaria in Dialecticam Aristotelis.

In Logicam, & Physicam eiusdem.

Commentaria item in 1. partem D. Thomæ.

Et in primam 2. Quæ omnia iam typis mandata feruntur. Henricus in Phœnice, Longelinus in Purpurâ Sancti Bernardi, & Reuerendissimus Angelus Manriquez in serie Abbatum Hortensium, ad calcem tom. 2. Annalium suorum Cisterciensium.

Petrus de Parua, à loco originis (ciuitate nimirum Parmensi) cognominatus, Religiosus Ordinis nostri Italus, vir doctrinæ laude, ac religiose virtutis gloria clarus, cuius meminit Ranuccius Picus, parte 3. Appendicis Virorum illustrium Parmensium, composuit, vt idem refert Ranuccius,

Sermones plures in laudem Virginis Matris. Floruit, anno 1213. Ita Hippolitus Maraccius, in Bibliothecâ Marianâ, anno 1648. Romæ impressâ fol. 268, huius etiam meminerunt, Syluester maurolycus, maris oceani lib. 2. & Montalbus, Chronic. p. 1. lib. 2. cap. 33.

Petrus à S. Ramualdo, cognomento Guillebaud, religiosus B. Mariæ Fulientis, scripsit gallicè Historiam sacram & prophanam præcipuarum rerum in orbe gestarum, ab eiusdem initio, vsque ad hæc nostra tempora. Opus sanè curiosum & rarum, cuius tomum 1. vidi, impressum in folio Parisijs, anno 1642. apud Antonium Sommaylle, hoc titulo: Thresor chronologique, & historique, contenant ce qui s'est passé de plus remarquable & curieux dans l'estat tant sacré, que profane, depuis le commencement du monde, iusque à la naissance de Iesus-Christ,

Sancti Christi se totum diuise in cinq. Aqris par le Pere Dom Pierre de S. Romuald, Prestre & Religieux de la congregation de nostre Dame des Feuillens, &c. Prodiit in Francia etiam Tomi 2. & tertius, vt colligo ex Ludouico Iacob à S. Carolo, Carmelita, qui Libro de Claris Scriptoribus Tabilonensibus, tit. Ioan. Gautheron, sub finem hunc 3. Tomum citat, titulo Tomi 3. Theauri Chronologici & Historici. Scripsit etiam Petrus noster, (teste eodem Carmelita) *Annales Euliensium*, quos anno 1652. Prælo adaptabat, vt tum impressi sint, nondum competiti.

Magister Petrus de Royâ, Vir in sæculo honoratus, & doctrinâ clarissimus, & familiari domestico & commensali Episcopi Nouiomensis, humilis monachus Clarauallis; tempore Nouitiatus sui, ad C. Præpositum Nouiomensem, scripsit proliam & elegantem Epistolam, seu Tractatum, de vita & sancta conuersatione Religiosorum Clarauallensium: istius temporis, suaque ad illud monasterium conuersione. Quam epistolam in peruetusto codice M. S. Bibliothecæ Cænobij Altimontensis, Ord. S. Benedicti, iuxta Malbodium in Hannoniâ repertam, & nuper anno 1651. per eruditissimum Dominum Georgium Galopinum, Abbatæ S. Gislei, eiusdem Ord. Sancti Benedicti Religiosum, ad me transmiffam, dignissimam iudicauit, quæ hæc lucem videat:

Epistola Magistri Petri de Royâ, quam ipse Nouitiatus apud Clarauallensem edidit.

Dilecto suo C. Sanctæ Matris Ecclesiæ Nouiomen- si Præposito, forsitan annuali, si velit autem; Calorum Regi futuro in perpetuum; frater Petrus, per misericordiam Dei, Clarauallis Nouitiatus, salutem in idipsum.

Moris est Amicorum, quos iungit amor Christi, sed locorum separant intervalia, vt cum se videre non habeant, nec loqui sibi facis ad faciam; frequenter ta-

men pia in Christo memoria, se vicissim respiciant, sibi- que mutuis loquantur affectibus; secreta & amica voce cordis super alterutro inquirentes, & profundè apud Deum gemitibus orantes pro inuicem. Secundum hanc amoris legem, ni fallor, inquiris & tu aliquando intra semetipsum, in secreto cordis, quid agatur apud me, dilectum tuum; qua mihi sit voluntas, quis status & habitus, quod desiderium? & forsitan times, amica pierate, humeris meis, quos exiguos agnouisti, & debiles arbitraris ad huius vitæ, quam elegi, portandum onus, & iugum sustinendum.

Dilecte mi, Trepidauerunt multi vbi non erat timor (a). Quia igitur in bono Iesu me diligis, non te oportet in huiuscemodi timere: (b) Hac enim Domini sunt, cuius iugum suauis, & onus leue. Ego autem cum sufficiens non sim ad expendendam multitudinem bonorum, qua nuntiant animæ meæ per singulos dies, corporis mei aures & oculi; tamen ad certificandum cor tuum de statu & desiderio meo, tua satagam signare dilectioni pauca de Claraualle, de Pauperibus Christi habitantibus in ea, de ordine & modo vitæ ipsorum, ad quos imitandos fidelibus anhelat suspirijs anima mea. Primo siquidem omnium, describam tibi partem aliquam, & modum veteris vitæ meæ: modum dico, si ubi raro aut nunquam modus fuit, modum possum appellare. Volo autem vt id ad profectum tuum in hac descriptione diligenter attendas, de quor & quantis moribus me iam eripuit Saluatoris benignitas, ipsumque glorifices; (c) qui verè quemcumque Peccatorem venientem ad se, non eicit foras. Si quid verò in me legeris, quod & in te fortuito deprehendas notabile, tua fideliter consulo fraternitati & salutem, vt ad sine mora corrigere festines, dum licet, & nescis quid superuentura pariat dies: (d) Ego igitur, dilecte mi, dum essem Nouiomi, & in fenestris domus Episcopalis solus mihi sederem, frequenter etiam tecum, & cum alijs, considerata sapius domus illius ordinatione, & notato qua se oculis ingerebat, eiusdem pulchritudine, heri nona, hodie veterascente, memoriam mentis & intuitum

(a) Psal. 13. (b) Matth. 11. (c) Ioannis 6. (d) Prouerb. 27.

tum secretò deferebam ad ordinatissimam illam domum super caelestem, cuius gloriosa, indeterminabilis, & semper noua pulchritudo omnem transcendit hominis cogitationem. Ab huius autem semita longe positum, miser ego, miserimum me videbam, qui scienter in latitudinem via pessima ambulabam, per quam (nisi cura vigili fugiatur) citò, & irregressibiliter curritur ad domum longè aliam, domum scilicet doloris, domum extremae & infinitae turpitudinis: (a) Vbi nullus ordo, sed sempiternus horror inhabitat, & cum verme qui non moritur, sempiternus ignis. (b) O! quam iure igitur sollicitus cogitabam, ne sicut inceperat me, huc pertrahere amor mundi, per cuius ampla & stulta desideria, lubricus & insatiabilis euagabar, adeò ebrius, vt pro viribus & licentia, in nullo mea carnis reluctarer voluptati, hoc excepto, quod me saepe recordabar moriturum, & ex huius seculi labentibus labilibus gaudijs, obstupefscens, pensabam aeternorum mirabilia seculorum.

Dum enim ad mensam Domini nostri Episcopi, ciuem nostrum imò & hostem meum in argenteis vasis, de more, suauiter nutreirem, nec insalubriter quidem, quantum in vasis erat, dumque mihi manu corporis delectabiles legerem delicias, saepe in eisdem vasis silenter legebam, manu scilicet cordis, longe alium cibum? Sed tu, dilecte mi, licet tibi satù affinitate recumberem, hunc me legere nesciebas. Quid igitur? nunquid dapes quotidie festiuas, aut inculpabiles scutellas redarguo? nunquid liquorem illum cuius & color blande arridebat oculis, & sapor dulce in palato respondebat, aut scyphas accuso argenteos? Absit non enim cibus erat in vitio, neque potius, nec etiam argentea vasa; sed in meo vase fictili latebant semina, vnde spinarum surgentium graues introrsum sentiebam aculeos, ad auram quidem rerum exterius auditarum, vel visarum excitatos. Sape itaque & in mensa, & extra mensam, silenter legebam in auro & argento, in tam pretiosa quam speciosa domus Episcopatus supellectile. Legebam etiam in plerisque alijs rebus mundi, quas ad concupiscendum intuebantur Pradones,

oculi mei, mandatorum Dei transgressores. Legebam autem sic: Petre, qua intueris, in quibus gaudes, vel gaudere appetis, de mundo sunt. Erit igitur quando non erunt; tu autem eris.

Vbi eris? Petre, siquidem tu iniurius crucis Christi, in qua sola gloriandum non ambigis, (c) in mundanis gloriari concupiscis, certus tamen quod cum sua concupiscencia quotidie pereundo, transis mundum; (d) & homo cum interierit non sumet omnia, neque cum eo descendet gloria eius. (e) Petre, illam carnium vicam vilissimam (quam tanti facis vt pro eius cura & desiderijs, non solum tui, sed quod maius & execrabilius est, obliuiscaris etiam Dei) multo adhuc viliores in breui relinques vermibus, & putredini. (f) In hoc ergo tui exitu, cuius horam nescis, nudatus carnis tunica, quo migrabis? cui occurreris? quid responderis? Vbi etiam reponeris, donec redeas ad cubicam? Redibus enim, & ipsam eandem vere iterum indueris, & resurges quidem, aut in vitam & gaudium, aut in mortem & latum, & horum non erit finis. O dilecte mi, hac erat lectio, quam silenter & frequenter relegebam in cordis cubiculo, & praefata inquisitiones multoties spiritum meum penè ab omni disingebant: Leuitiã. Nec mirum, me etenim veraciter arguebat conscientia, quod in omnibus vjs meis, de nostro Salvatore meum fieri damnatorem promitterer, cum etiam in his quae ad cultum eius pertinerent, ipsum offendere non vererer. O, quam mirum! O, quam audax & insana praesumptio! certus etiam Dominum iustum esse, & potentem in inferno me perdere, & hoc timeas, non cessabam tamen ipsum offendere. Ego quidem vt pars mea esset Dominus, clericatus receperam Sacramentum, sed enormitas vitae meae, ab ipsa re Sacramenti me fecerat alienum. O, quam mirum ergo, O, quam stulta, & impudens elatio! (g) Eloquia Domini, eloquia casta, & ego haec de pectore incausto proferre & enarrare praesumebam, per os pollutum, & dolosum, sciens Dominum dixisse peccatori: Quare tu enarras iustitias meas, & assumis testamentum meum per os tuum? (h) Haec eadem diuina eloquia,

(a) Iob. 10. (b) Marci. 9. (c) Gal. 6. (d) 2. Ioan. 2. (e) Psal. 48. (f) Matth. 24. (g) Psal. 11. (h) Psal. 49.

eloquia, si quandoque quacunquē alia de causa, prater
solum Dei amorem & honorem, legendo vel cantando
pronuntiarem in Ecclesia, me sciebam certissimē sacrile-
gio alligari, qui cultum Deo debitum offerebam vani-
tati. Non eram igitur seruus Christi, cum huic dicit
Apostolus, Gal. 1. si hominibus placere, Christi
seruus non essem. Hinc Propheta: Deus ossa eor-
um dissipabit, qui hominibus placent. Psal. 52.
Sapē verō, ut placerem hominibus, siue mihi, non, ut
Deo, mea erat precordialis, & (ut verius dicam) vecor-
dialis intentio. Ego itaque seruus nequam, ut quid, vel
qua fronte, in agro Dei terram occupabam, qui reuera
radix amara, vtili nulli, quam pluribus inutilis, sed
inutilior mihi, nullum nisi amaritudinis fructum ger-
minabam? Quod enim viuētibz exemplum, vel quod
pro defunctis soluebam sacrificium, de quorum vicinis
comedebam adipēs, & bibebam vinum libaminum?
Deut. 32. Rerum siquidem Ecclesia, quocunquē me ve-
lamine palliare, detractor & predator eram, & ex-
pensor earum in rebus prauis. O quam praua, Deoque
odibilis hac mea peruersitas! Audieram enim Beatum
scripsisse Hieronymum, Quicunquē rebus Ecclesie abu-
tuntur in alijs rebus, peccatum incurunt redimentium
mendacium, & Reorum sanguinis Saluatoris. Quia
igitur tam in his, quam in alijs multis, reus eram abu-
sionis & rapinae, sepē cum ad aures meas insonaret A-
postoli illa vera & timenda propositio, Raptores re-
gnum Dei non possidebunt, 1. Cor. 6 in corde
meo quasi respondendo, murmurabat illa plena timoris,
plena doloris, & pudoris festinata conclusio: Ergo, ipsi
rapti & conclusi cum immundis spiritibus, sine sine ge-
bennati cremabuntur incendio. Festinatam dixi con-
clusionem, tum pro lege, argumenti, & illationis citō
facta, tum maxime, quia dies Domini in quā hoc futu-
rum est, velociter appropinquat. Vnde scriptum est:
Adhuc modicum, & mouebo cælum & terram.
Agg. 2. Et alibi, dies magna & amara valdē, &
velox nimis, tribulabitur ibi fortis. Sophon. 1.
Quocirca, mirum non erat si hoc, & alia & alia simi-
lia me reddebant sollicitum & pensantem, qui etiam re-
Bibliothec. Ord. Cisterc.

cordari non poteram ab infantia me vixisse vel per mo-
mentum temporis, in quo non essem operatus vel rapi-
nam, vel aliud opus mortis. Valde etenim diligebā con-
gressus & conuentus vanitatis, spectacula, socos, otia,
verba apta risui, non fructus, raro verum dicere, pluri-
mū mentiri, iurare, periurare, fauere, adulari, & simi-
lia, quae cuncta ex quodam communi & asubito vsu,
facietenus non peccata reputabam, sed quasi quasdam
societatis affectatae, & mundanae probitatis facietas:
sciebam tamen haec eadem (cum inter Deum separent &
hominē) vanitates esse & inaniās saltas. Psal. 9.
Maiores taceo, cordi videlicet elationes, amulationes,
odia, dissensiones, detractiones, turpiloquia. Taceo pes-
sima cogitationū & operum, luti & lateris, in quibus oc-
cultē & pessimē occupabar, totus latum, qui per singula
momenta, quantum in me erat, ex operibus meis ad a-
ternae mortis properabam supplicium. Sed misertus mei
Pater misericordiarum, me eandem visitauit, & tra-
xit ad filium. 2. Cor. 1.

Vides ergo quanta iam secrete anima mea Pater bo-
nus, qui misericorditer creptum de fluminibus Babilo-
nis, misericordias locauit in Claravalle, apud fontes
Saluatoris. Psal. 116. Claravallis enim etsi secundū sp-
ciem loci sita sit in valle, tamen fundamenta eius in
montibus sanctis, cuius portas diligit Dominus
super multa tabernacula Iacob. Psal. 86. Glo-
riosa dicta sunt de ea. Quia in ea gloriosus & mira-
bilis Deus, gloriosa operatur mirabilia. Encomia Clara-
uallis. Ibi enim veteres insani redeunt ad cor, & licet
homo eorum exterior corrumpatur, interior tamen re-
nascitur: & ut verbum utar Apostoli, 2. Cor. 4. Reno-
uatur de die in diem, in eum qui secundū Deum
creatus est hominem, Ephes. 4. Ibi superbi humili-
antur, ibi pauperantur diuites. Ibi Pauperes euangeli-
zantur, & peccatorū tenebra transmutantur in lucem.
ad hanc igitur domum à sinibus terra ingens licet bea-
torum pauperum conuenit multitud, de Regionibus
congregata & nationibus, horum tamen omnium cor
vnum & anima vna est: Act. 4. ut de hac do-
mo specialiter dici possit: Psal. 86. Ecce alicge nige-
nae,

M m

nae,

na, & Tyrus, & populus Æthyopum, hi fuerunt illic: & homo natus est in ea, & ipse fundauit eam altissimus, tunc igitur habitatio est in ea lætantium omnium. Non inani lætitia, Perennis enim lætitia, & sue ad celos adfensionis iam capta, certam spem habent, quam in Clara ualle inuenerunt, Scalā Iacob & Angelos in eā, Gen. 28. alios quidem descendentes, qui sic prouident illorum corporibus, ut non deficiant in via, alios uero ascendentes, qui sic regunt eorum animos, ut postmodum cum ipsis gloriantur & corpora. Ego autem quanto diligentius de die in diem intueor tam beata uita pauperes, tanto credo eos perfectius per omnia Christum sequi, & sapere, & certis conuictio induis, in omnibus que agunt, uel os ministros Dei apparere. Oratio Clara ualensium. Nam dum vacant orationi, in spiritu & ueritate Deo loqui, & tum ex se creta & amica apud eum locutione, tum ex humili modo se habendi, planè apparent Dei esse familiares & amici. Psalmistia. Dum uero manifestum laudantes Deum psalmodia sunt intenti, quam purus sit, & quam feruens in idipsum affectus mentis, ostendit eorum omnia corporis status, in omni timore & reuerentia sanctitatis: Ostendit & ipsorum distinctio morosa, & in psalmi modulatio, quam dulcia faucibus suis eloquia Dei super meliori suo. Psal. 118. Dum eos itaque attentione diurnis horis, nocturnisque uigilijs, ab ante medium noctis, usque ad primam diei, factò breuiter interualla, tam sanctè, tam infatigabiliter psallentes, mihi quidem paulo minus ab Angelis, sed plus multo uidentur quam homines. Quod autem sunt huius tam continua, tam alacris, & tam semper recentis tolerantia, quod tanti sunt feruoris & meriti, non humana potentia, sed munus est diuini.

Lectio. Dum uero sunt in lectione, leniter haurire uidentur, & affluenter quidem, aquas Syloë, cum silentio fluentes, & in uitam salientes aeternam. Illorum uero potio & habitus demonstrant, omnes eos esse unius Magistri discipulos, & docentis in eorum cordibus, & dicentis: Audi Israel & tace. Tacent enim & audiunt, & sapientiores sunt. Proy. 1. Quoniam au-

diens sapiens, sapientior erit. Opus manuum. Dilecte mi, quid hos tam beata uita pauperes credis uideri uel dici posse, quando manuum suarum inharere laboribus, quando eunt ad opera, uel redeunt, in quibus omnibus constat eos non suo duci spiritu, sed diuino: Certè, tam patienti animo, tam placido & immobili uultu, tam sancto & suauis ordine cuncta peragunt, ut etsi sese plurimum exercent ad opera, uix tamen uel moueri perpènduntur, uel grauari in aliquo, quanticumque sint labores. Undè manifestum est in ipsis illum sanctum operari spiritum, qui disponit omnia suauiter, in quo & ipsi recreantur, & quiescunt etiam laborantes. Horum si quidem pauperum, alios Episcopales, alios consulari, aliarum que dignitatum, & multa scientia uires illustres, & iuuenes egregios audio extitisse, sed nunc, per Dei gratiam, omni apud eos acceptance Personarum emortua, quanto quisque se putauit in seculo altiozem, tanto se in hoc grege minore minoribus, & abiectiozem reputat per omnia.

Eos itaque dum intueor in hortis cum sarculo, in pratis cum furca uel raastro, in agris cum falcicula, in sylua cum securi, in alijs laborum locis, cum alijs operum instrumentis, dum & ego respiciens quid fuerint, considero presentem ipsorum statum, opera, instrumenta, personas abiectas, uesimenta incomposita, & uilia, iudicio quidem exterioris oculi, uidentur mihi non homines, sed gens stulta, muta siquidem & elingua, opprobrium hominum, & abiectio plebis. Psal. 11. Sanus autem & fidelis intellectus, in corde meo asserit mihi horum uitam in Christo esse absconditam in celis. Coloss. 3. Inter quos gaudeo equidè me uidere. Nota Gaufridum Peronensem, Raynerum Morinensem, Gaufridum de Sancto Audomaro, Walterum de Insulā, & alios quam plures Amicos & Sodales meos, quos ego cunctis ueterior, in ueteri agnoui homine, sed nunc in ipsis, Dei gratia, illius uetustatis nec uestigium perpendo remansisse. In ueteri homine noui eos exaltato corde, elatis oculis, ambulare in magnis, & mirabilibus super se. Psal. 150. Nunc autè uideo ipsos sub misericordiā manu Dei humiliatos incedere

dere in paruis & in mirabilibus infra se. 1. Pet. 5. In veteri homine noui eos: suas secum sepulchra deferentes exterius dealbata, sed intus plena ossibus mortuorum: Mart. 23. Nunc autem credo eos ferre vasa Domini que est exterius appareant despicabilia, intus tamen plena sunt speciebus celestium odoramentorum. Apoc. 5. Quando igitur hec omnis societas ad solum laborem & progreditur & redit, gradatim quidem & simpliciter vnus post alium quasi acie directa, & armis pacis humiliter armata; nomine Angeli Dei hanc videntes taliter incedentem, & ad Christum nouiter conuersam detenebris, pra admiratione & gaudio, iure concinunt: Quae est ista quae ascendit, sicut aurora confurgens, pulchra vt luna, electa vt fol, terribilis vt Castrorum acies ordinata? Cant. 6. Terretur autem exclusus Diabolus, & supra modum dolet, videns: (quod vtiq; semper videat & doleat) horum resurrectionem, Regni suam esse non modicam. Ergo, armatur & ipse, quanto potest acutiore malitia, vt quos vltra tenere non potuit mundi huius blandimentis, eos acrius persequendo, subtilioribus impugnet & implicet argumentis, non tamen preualebit inimicus, ipsi enim Altissimum posuerunt refugium tuum, Psal. 90. Crucem Christi dilectam suam, quam fideles desiderio amplectantur & baiulant, saluandorum spem vnicam. Resectio & habitus: Item, dilecte mi, quid credendum putas super eisdem pauperibus, in tempore mensa in continentia, & habitu, tuuc temporis? Nec Deum videre credo quod sibi displiceat, nec hominem, quod debeat accusare, ibi siquidem adeo modeste, adeo sancte se habent, vt, quod sunt, appareant homines iusti, & timentes Deum. Hinc attentè suscipientes spiritale & praeipuum ferculum, verbum vite quod semper esuriant: Hinc reuerenter edentes & bibentes alia dona Dei qua sibi sunt appetita, non exquisitas delicias, sed labores manuum suarum, legumina scilicet & pulmenta. Sobrietas. Potus est eis cereuisia, si hanc non habent, gaudent aqua simplici. Raro autem vtuntur vino, & hoc mixto cum aqua plurima. Reddentes itaque debitum corpori, non gula, non ventri, comedunt & bibunt, sed

tantum indigentia naturali, & Deo, scientes scriptum: 1. Cor. 3. Esca ventri, & venter escis, Deus autem hunc & has destruet. Rom. 4. Quoniam Regnum Dei non est esca & potus, sed iustitia & pax, & gaudium. In quibus versatur tota eorum voluntas & studium. Magistrum enim, & totius vite suae dicitur habent, Obedientiam, Obedientiam quam adde fideliter sequuntur ad omnia, vt nec vnquam quiddam diei siue noctis pratermittant particulam, qua non sit apud eos obedientia & diuino cultui mancipata. Vnde & ego fideliter credo eos (vt taceam quae maioris sunt meriti & mercedis) non solum in singulis passibus quos faciunt, sed etiam in singulis manuum suarum motibus, circa iniuncta opera, peccati remissionem consequi, vel augmentum corone, in vita aeterna. Qui si forte cadant aliquando (quod omnino vitare non possunt, dum portant carnem fragillam) non tamen colliduntur, quia Dominus supponit manum suam. Psal. 35.

Ecce, habes pauca illa, dilecte mi, quae de pauperibus Clarenallii, in huius Epistola proximiis, tunc promissa sunt dilectioni. Plura restant meliora & optima, ad quae describenda cum sufficere non valeat, quae dicta sunt in praesentiarum sufficiant. Meum verò desiderium est, quatenus praefatus pauperibus in Christo merear adungi corpore & spiritu, vt adiutus eorum suffragio, & fructuosus patientiam agere, & fiduciaius habeam clamare ad Dominam: Domine ad te confugi, doce me facere voluntatem tuam, quia Deus meus es tu. Psal. 142. Eripe me de inimicis meis, Deus meus. Ps. 58. Et: Ad te Domine leuani animam meam, Deus meus in te confido, non erubescam. Psal. 24. Et his similia. Ego autem probor adhuc, & per gratiam Dei, ad horum pauperum Regulam institui or & vitam; vt dum eis adiunctus fuero vnà cum ipsis nouerim vigilare, & solummodo somnare in spiritu. Vigilanti enim promittitur Regnum, & qui seminat in spiritu, de spiritu metet vitam aeternam. Gal. 6. in qua ego particeps ipsius, & te, & totam Nouisemensem Ecclesiam, Dominam scilicet & matrem meam, per misericordiam Dei feliciter aeternare videam cum Christo, &

vernare Amen. Valet. *Domino volente, proximâ Dominica post ascensionem Domini, suscepturi sumus nostrâ professionis armaturam, per gratiam & benedictionem Iesu Christi, quam, meritis matris suæ, vestrique precibus, nobis dignetur concedere, ipse idem Iesus Christus.* (a) Amen. Iterum, *Valete, & memento nouissima tua, &, miserere animæ tuæ.*

(a) *Ecc. 7. ibidem c. 30.*

Petrus de la Rue. Flander, patria Winocibergensis, professione verò cœnobita monasterij nostri Dunensis, vir pietate & doctrinâ insignis, S. Theologiæ Baccalaureus formatus, qui post philosophiæ, & S. Theol. lecturam in præfato monasterio nostro habitans, spirituali sanctimonialium regimini admotus, i. in Rauensbergeni cœnobio trium; deindè in Sparmalienti, duodecim annorum spatio gregi suo (verbo & exemplo) laudabiliter præfuit. Scripto reliquit, præter theologica & philosophica quadam opuscula, Conciones elegantes per totum anni circulum habendas, tam festi quam Dominicis diebus, duobus amplissimis tomis in folio distinctas. Item

Tomum 3. in folio, de diuersis materijs, præsertim, pro professionibus, & vestituris monachorum & sanctimonialium.

Præterea, tomos duos in 4°. complectentes comedias aliquot sacras, & cantiones pias, ac diuersa alia egregia opuscula, rhythmis Flandricis nitidis & versis conscripta. Quæ omnia, dum poliendo editioni præparabat, aliaque meditabatur, importuna superueniens mors cuncta suppressit, & ad manuscriptorum codicum bibliothecam nostram ablegauit. Obijt anno 1648. 6. Decembris.

Petrus Sarnensis, id est, Vallium Sarnay, monachus, in Diocesi Parisiensi, scripsit *Historiâ insignem belli sacri contra Albigenes hæreticos gesti, hortatu Innocentij III. Pontificis, cui & illam dicauit.* Extat typis impressa, hoc titulo: *Historia Albigenis, & sacri belli, in eos an. 1209. suscepti, Duce*

& principe Simone à Monte forti, de in Tholofano Comitæ, rebus strenuè gestis clarissimo. Authore Petro cœnobij Tallis Sarnensis, ordinis, in Parisiensi Cisterciensi Diocesi Monacho. Ex manuscriptis codicibus in lucem nunc primum edita, studio & diligentia Nicolai Camuzani, Trecentis Ecclesie canonici. Trevis apud Ioannem Giffard, & Natalem Moreau. 1615. Eadem historia in Gallicam linguam translata per Arnoldum Sobin S. Theol. Doctorem, & postea Niuernensem Episcopum, &c. Parisijs impressa fuit anno 1569. in per Guilielmum Chaudiere.

Petrus de Sittavia, 3. Abbas Aula Regiæ iuxta Pragam, vir sanctitate & doctrinâ celeberrimus, dignusque qui posteritati commendetur. Scripsit (titulo chronici Aula Regiæ) historiâ regni Bohemæ vsque ad sua tempora, quæ manuscripta asseruatur in dicto monasterio, diciturque nuper impressa anno 1618. tomo. I. scriptorum Bohemicorum.

Scripsit & *Librum miraculorum B. Virginis Aula Regiæ, aliorumque S. Monachorum & conuersorum, quem librum inscripsit, Volumen secretorum Aula Regiæ: M. S. ibidem. Floruit anno 1330. & postea. Huic Abbati dedicauit Guilielmus Baldensellius librum suum inscriptum: Hodæporicon ad terram sanctam, quem nuper vulgavit Caninius, tomo 5. Antiq. Lect. Vide Miræum in Auctario, de scriptoribus Ecclesiasticis, cap. 424.*

*Petrus, cognomento Salius (vel Solius) ex Analitiorum regione oriundus, Monasterij de Floregijs, alias de Thoronero, ordinis Cisterciensis monachus, pictor, statuarius, philosophus, & poëta inter eruditissimos iure numerandus, exarauit patrio sermone *registras poëtarum Prouinciæ.* Vixit anno salutis 1383. Franciscus de la Croix in bibliothecâ gallicâ, Ioannes Nostradamus in libro gestorum illustrium & antiquorum poëtarum Prouinciæ: & Seguinus in biblio-*

bibliotheca Cisterc. M. S.

Petrus cognomento Tholosanus monachus in cœnobio Sancti Bernardi Parisiis in suburbio Sancti Honorati, congregationis Fulienfis, vir diuini & humanioribus litteris insigniter eruditus, & (quod maiori laude dignum) probitate, & sanctitate vitæ præclarus; scripsit *Multas doctas & disertas epistolas ad diuorsos, quarum vna excusa est Parisiis in 8. complectens septuagenas binas paginas.* In qua, demonstrat autoritatibus sacræ scripturæ, *quanam sint in seculo viuendi incommoda, & quam in Monasterio comoda, & salutaria.* Obijt anno 1590. Seguinus supra, litterâ P. n. r.

Petrus, dictus de Vyreio, ex monacho Maceriarum, & S. Theologiæ Doctore Sorbonico, Abbas primum Caroli octi, ac postea Clarævallis, autoritate Summi Pontificis Innocentij VIII. Fernandi Arragonum Regis, & Reuerendissimi Cisterciensis Abbatis, ac capituli generalis, cœnobii professionis nostræ, per Navarrum, Arragoniam, Cathaloniam, & cætera Hispaniarum regna dispersa, reformatiuit, & multis sanctoribus, statutaque salutaribus munier.

Scripsit & Libellum insignem, titulo *trimeræ Hispaniæ* in quo plura habet præclara, de Sanctis Hispaniæ &c. Quam diuersis locis citat Henriquez in Menologio, nominatim 7. Iunij, de Beata Vrracâ. Dialogos etiam *Casarij Heisterbatenfis*, recognouit, ac in multis locis correxit, ut scribit Seguinus supra, num. 8. Cætera quæ scripsit contra Ioannem de Citeio Abbatem Cistercij, locum hic non metentur. Obijt anno 1506.

Petrus P. Vilhelmus, religiosus monasterij Lutzellenfis in diocesi Basileensi, & postmodum Abbas amplissimi cœnobij de Riddachshausen, vulgo Rittershausen, in ducatu Brunsvicensi, & diocesi Halberstadiensi, S. Theol. Doctor, & per sacri Romani Imperij prouincias Commissarius generalis ordinis Cisterciensis,

conscriptit (aut saltem recognouit, emendauit, aucto- & per plures annos continuauit) luculentam historiam monasterij sui Rittershausani, seu verius, Brunsvicensis, Hildesheim, & Lunenburgicam: in qua exactè referuntur plures genealogiæ familiarum illustrium earundem ditiorum. Edita est in notitiâ Abbatiarum Iongelini Coloniae, anno 1640. Obijt Author anno 1642.

Philippus, religiosus de Charmoya, conscripsit & publicauit *Vitam beatae Idae, prima Abbatisa Argensolij.* Ex relatione M. S. Eximij Domini Iosephi Arnolphini, S. Theol. Doctoris Sorbonici.

Philippus Clarævallisensis monachus, Fossis in Leodiensi ditone natus, & eiusdem episcopatus quondam Archidiaconus, scripsit *Librum primum miraculorum à Sancto Bernardo in Germania, & Belgio patratum* (de quo supra etiam egimus, vel *bo. Eberardus*) ad Henricum, Ludouici Regis Francorum fratrem, tunc in Claravallè adhuc nouitium, ut habet expressè antiquissimum exemplar manuscriptum bibliothecæ Sancti Martini; contra Seguinum & Reuerendissimum Angelum Manriquez, tomò 2. Annalium, ad annum 1155. cap. 11. qui putant Henricum tunc fuisse promotum Rhemensem Archiepiscopum, id quod omnino conuincere videtur initium præfationis dicti libri, à Seguinò prolatum. Verùm verba illa ibidem memorata, supposititia esse, vel ex eo constare potest, quod ex contextu librorum de miraculis Sancti Bernardi (quorum primum Philippus noster scripsit) expressè colligatur, illos esse conscriptos viuente adhuc Sancto Bernardo (quod etiâ fatetur Manriquez supra, anno 1147. cap. 5. num. 12.) quo tempore Henricus nondum erat Archiepiscopus, quia solum anno 1161. ad cathedram illam fuit promotus.

Scripsit etiam Philippus hic, *Vitam beatae Elizabethæ de Spalbeek, monialis cœnobij Herkenrodensis,*

M. m. 3. 2. con. in

in territorio Leodiensi, ut referunt Henricus in Menologio 19. Octobris, & Arnoldus de Raiffe, in actatio ad Molanum, 20. Nouembris. Quorum posterior testatur quoque se vidisse hanc vitam, à Philippo Clarae vallensi teste oculato conscriptam, in parte noualis Brabantiae, in cœnobio Rubravallis.

Philippus Eleemosyna Abbas, antè Religionis ingressum, Tarentinus fuerat Episcopus, sed Schismaticus, & Petri Leonis Anti-Pape fautor, quare, anno 1139. in celebri illo mille Prælatorum Concilio, sub Innocentio 2. Romæ celebrato, cum alijs Cardinalibus & Episcopis, depositus, & sacrorum vsu priuatus, sententiam hanc æquo tulit animo; & ne ultra Fortunæ fieret ludibrium, Claram vallem se conferens, de manibus Sancti Patris Bernardi, habitum Religionis suscepit: ubi tantâ vitæ puritate & sanctimonîâ effulsit, ut anno 1150. monasterij Clarae vallensis Prior constitutus fuerit, in quo officio laudabiliter perseverauit vsque ad obitum Sancti Bernardi, & insuper sub eiusdem Successore Beato Roberto de Brugis, vsque ad annum 1156. quo, virtutum eius famâ magis magisque clarescente, promotus fuit in Abbatem eleemosynæ, quod est Cœnobium Ordinis Cisterciensis, anno 1121. in diœcesi Carnotensi fundatum, à Theobaldo Comite Campaniæ & Blesæ. Hic est ille Philippus pro quo scripsit S. Bernardus epistolam suam 257. ad Eugenium Papam, cum insigni Personæ ipsius commendatione. In iudice tom. 2. Annalium Cisterc. Angli Mantiquez, asseritur Philippum hunc scripsisse, librum primum Miraculorum à Sancto Bernardo in Germaniâ & Belgio perpetratorum, dum crucem prædicaret (de quo libro sit mentio in dictis annalibus, ad annum 1153. cap. 11.) Sed probabilius videtur, hunc librum scriptum fuisse à Philippo quondam Leodiensi Archidiacono, & postea Monacho etiam Clara-

vallensi, qui multorumque scripsit Miraculorum, testis fuit oculatus, ut iam supra diximus, verbo, *Philippus Clarae vallensis*. Quamquam & hic Philippus de eleemosynâ vir fuerit non minus doctrina quam virtutibus celeberrimus, qui eruditionis suæ varia monumenta posteritati reliquit; ex quibus tamen hæcenus non potui assequi, nisi 25. epistolas, insigni eruditione refertas, ad Regem Gallia, diuersos Archiepiscopos, Episcopos, Abbatibus, Principes seculares, &c. conscriptas. Quas nuper ex M. S. codice Sancti Amandi desum, eas mihi transmisit eruditissimus dominus, Georgius Galopinus, S. Gislens Religiosus, diuè siue ditè lucubrationibus clarus; quas epistolas ad calcem huius operis lector inueniet. Porro, harum Authorem esse hunc Philippum Abbatem de eleemosynâ, & non, Abbatem Bonæ Spei, Ord. Præmonstratensis (ut quidam putarunt) bene ostendit exim. Dominus Franciscus Syluius, in Censura, quam eisdem epistolis propriâ manu præfixit, in exemplari præfati Domini Galopini, ubi pariter testatur, *ipsas epistolas, esse multæ eruditionis plenas*. Vide etiam infra, annotationes nostras marginales ad easdem epistolas, & præfationem ipsæ præfixam, in quibus, præter Syluiationes, diuersas produxi alias, quibus clarè conuincitur, epistolas has esse verè Philippini nostri Cisterciensis, & non, Abbatis Bonæ Spei.

Putatur & Philippus noster aliâ plura scripsisse, quæ iam è Præmonstratensibus attributa Philippo ab Harvengi, Abbati Bonæ Spei (cui, ab eleemosynâ, cognomen indunt) inter opera ipsius impressa extant. Et certè, Ioannes Bunderius, Ord. Prædicatorum, in indice suo librorum M. S. Belgij, lit. P. num. 173. scribit, se in S. Bertino, & etiam in antiqua Bibliotheca Duuensi, reperisse, *Vitam S. Amandi*, & etiam *Passionem SS. Critici, & Iulianæ*, scriptas à Philippo Abbate de eleemosynâ; Abbas autem Bonæ Spei, licet, fortè, cognominatus fuerit, de eleemosy-

nā, nunquam tamen fuit Abbas alicuius Cænobij, quod vocatur de eleemofynā, vt bene etiam aduertit Sylvius, ſuprà.

Cæterum, Ven. Philippus, poſtquam annis aliquot prudenter & induſtriè monaſterium de eleemofyna rexiffet, ætate & laboribus fractus, illud ſponte reſignauit, & Claram vallem reuertus eſt, vbi ſancto ſine quieuit in Domino. Vide duas vltimas ipſius epiſtolas; Henricus in Falſiculo, inter Priores Clarævallis; & Angelum Manrique, ſuprà, ad annum 1156.

Philippus à Lembourgh, religioſus Alnenſis, ſcripſit

Librum, de vera & falſa libertate.

Item gallicè, *librum de vera & perfectâ confeſſione.* Denique

Collectanea plurima de diuerſis materijs, in 3. volumina diſtributa. Quæ omnia M. S. ſeruantur in monaſterio Alnenſi.

Philippus Malabayla (alias Malatezza) dictus, à ſancto Ioanne Baptiſta, Congregationis B. Mariæ Fulienſis Monachus, & aliquandò etiam diſtæ Congregationis Superior Generalis, natione Italus & patriâ fuit Aſtenſis, ex canalis comitibus procreatus, Vir ſanè genere, doctrinâ, pietate, prudentiâ, aliſque virtutibus clariffimus; quem in liberalibus diſciplinis haud mediocriter verſatum, ac celebrem Hiſtoriographum appellat in ſuâ hiſtoriâ Chronologicâ Pedemontanâ, Salutiarum Epiſcopus, Franciſcus Anguſtinus ab Eccleſiâ, inter multa quæ eruditiffimo ſæculo dedit, ſcripſit Latinè, & Italicè, *Hiſtoriam Sanctæ Mariæ Virginis prope Montem Regalem, in ſubalpina, miraculis coruſcantis.* Prodiit Latinè hæc hiſtoria Pariſijs, apud Ioannem Henqueville, anno 1622. Italicè verò, in Monte Regali, apud Ioannem Thomam Rubeum, 1627. in 4. Itâ Hippolitus Maraccius, in Bibliothecâ Marianâ, fol. 296. vbi vocat illum, Virum maximæ in Deiparam Virginem deuotionis ſcripſit inſuper, Italicè, *Vitam Sancti Bernardi, & Vitæ diuerſorum Sanctorum aliorum.*

Item, in Brunonem Seguinum Epiſcopum, diſquiſitionem Hiſtoricam. Quis autem fuerit hic Bruno Seguinus Epiſcopus, & qualia ipſius opera, vid. Aubertum Miræum, in Aucſario, de Scriptoribus Eccleſiaſticis, cap. 338.

Item ſcripſit, *Apologiam pro Sancta Euafio, contra Ioannem Bellainum.*

Denique, *Præſulum Aſtenſis Eccleſiæ Catalogum conſcripſit.* Aliaque plura meditatatur circa Eccleſiaſticam Hiſtoriam, in qua verſatiſſimus eſt. Viuebat adhuc anno 1649. credoque adhuc modò ſuperſeſſe, ſeptuagenario maiorem, ſenè venerabilem, æterna memoriâ digniſſimum. Ita, Ferdinandus Vghellus in relatione ad me miſſâ ex Vrbe; nec non Fulientes in ſuâ pariter Relatione ex Vrbe miſſa, vbi aſſerunt etiam illum aliquandò fuiſſe Abbatem in Vico Montis Regalis.

Philippus Montanus, religioſus monaſterij Molinienſis, in Comitatu Namurcenſi, ſcripſit *Speculum orthodoxæ fidei & hereticæ prauitatis,* quod dedicauit Roberto Henrion Abbati Villarienſi. Opus prælo & luce dignum, iudice Auberto Miræo, in chronico Cifterciens.

Philippus vander Noode, religioſus cænobij de Baudelo, Gandau, circa annum 1636. edidit lingua Flandrobeltica, *Kalendarium Cifterciense, ſeu Compendium Menologijs eiusdem ordinis,* impreſſum Gandau in 40. typis Seruatij Manilij.

Philippus, Abbas Monasterij Otterburgenſis in Palatinatu inferiori, iuxta Cæſaris Lutram, vir cuius animum morum ſanctitas, & diuinarum rerum ſtudioſum exornarunt; patria fuit Colonienſis, ibidemque antè religionis ingreſſum, maioris Eccleſiæ canonicus; Pariſijs verò Rudolphum eiusdem Eccleſiæ Scholaſticum audiuerat. ſcripſit *Commentaria pia & docta in Cantica Cantu.*

Canticorum, quæ impressa extare intellexi.

Item, *Volumina duo sermonum, de tempore & de Sanctis, per totum annum. Quæ* manuscripta sæpius vidi in monasterio Ebribacensi, diœcesis Moguntinæ.

Floruit circa annum 1390. Trithemius, Eusebius, Sixtus Senensis & Possevinus.

Philippus Seguinus; monachus & Prior Chalisij, seu Caroli loci, in diœcesi Syluaneftenfi, vir historicæ veritatis studiosissimus, quo ad ea præferim, quæ ordinem nostrum Cisterciensem concernunt. Plurima scripsit studiosè conquisita ex antiquis monumentis monasteriorum Galliæ, Hispaniæ Germaniæ, Belgij, &c. quæ licet per se, siue seorsim impressa non sint, in pluribus tamen bibliothecis, Galliæ, Lotharingiæ, & Hispaniæ, manuscripta extant, ubi historicis ordinis vltui sunt. Chryostomus Henriquez in apparatu ad Menologium Cisterciense, cap. 16. asserit sibi à Reuerendo Domino Ioanne Martini, Abbate Clari loci in Lotharingia, aliquando communicatos fuisse sequentes tractatus:

De Abbatibus & monachis Cisterciensis ordinis, ad Summi Pontificatus fastigium assumptis.

De Abbatibus & monachis Cisterciensibus qui ad Cardinalatus dignitatem ascenderunt.

De his, qui Pontificia dignitate se abdicarunt, vt monasticam vitam profiterentur.

De Abbatibus & monachis Cisterciensibus, qui ad Episcopatus apicem euecti sunt, tractatus duos diuersos.

De Archiepiscopis nostri ordinis, qui sanctitate & gloria miraculorum fulserunt, tractatus duos diuersos.

Catalogum Sanctorum ordinis, qui Episcopatum adepti, miraculis claruerunt.

De abbatibus & monachis Cisterciensibus, qui in Ecclesia primas dignitates recusarunt.

Catalogum virorum illustrium ord. Cist.

Librum de Abbatibus, monachis, monialibus & fratribus conuersis, qui in eodem ordine claruerunt.

Catalogum Sanctorum, qui pro fide Catholica, vel pro iustitia iucunda, martyrio sunt coronati.

Catalogum alium Sanctorum ac beatorum virorum ordinis Cisterciensis.

Vitas integras plures diuersorum Sanctorum ordinis insunt, nondum tunc editas.

Ex his omnibus tractatibus, & Sanctorum vitis, plurima diœci Henriquez libris suis ipsa inseruit.

Scripsit præter hæc Philippus noster (iuxta *bibliotheca Cisterciense*) Libellum quendam de *scriptoribus ordinis nostri*; opusculum imperfectum trium quaternionum, in quo solummodo continentur auctores Angli, quos Author collegit ex libro Ioannis Balæi de *Scriptoribus Britannia*, & alij ex bibliothecis *Conradi Gellneri, Francisci de la Croix, & Sixti Senensis*, nec non ex Trithemio, & hinc inde ex aliquibus Galliarum monasterijs. Autographum huius Libelli reperitur modo apud Perillustrem & Reuerendissimum Angelum Manriquez, Episcopus opum Pacis Iuliz, seu Augustæ, in Hispania, qui eandem integram copiam benigne mihi transmissit, ex qua plures auctores collegi, quos in locis huic operi inserui, omisissis plurimis alijs, quos scio non fuisse nostri ordinis, aut nimum inuenta quædam scripsisse referebantur. Floruit Seguinus adhuc annis 1589. & 1590. quibus annis fatetur se scripsisse memoratam hanc suam bibliothecam. Quoad alia ipsius opera, plura adhaclatere in Hispaniæ bibliothecis inde colligo, quod Laurentius de Zamora in sua *mythica monarchia*, Barnabas de Montalbo in *chronico suo*, & quidam alij sæpius illa citent.

Philippus Tarentinus. Vide Philippus de Elicano syna.

Philippa virgo & monialis Cisterc. ord. in monasterio S. Dionisij de Odielas, in agro Olydiponensi,

nenſi, regio Luſitanorum ſanguine orta, in lingua latina apprimè verſata fuit, in tantum vt (teſte Barnabà de Montalbo, tomo 1. chronico- rum, lib. 2. cap. 35.) ſtylo eleganti, varia pia opus- cula ediderit, præclara ingenij ſui monumenta, quibus poſteris memoriã & admirationem ſui reliquit.

Libros etiã quosdam B. Laurentij Luſitaniani, ex Latinis Luſitanos fecit. Patrem habuit hæc virgo Petrum Luſitanæ Principem, Matrem verò Elizabetham Infantem Aragoniæ; fratres, Ferdinandum Regem Cypri, & Petrum electum Regem Aragoniæ & Nauarræ. Menologio verò Cifterciendiſi adſcripta legitur, 25. Iulij.

Philoteus, monachus ordinis Cifterciendiſi ſcripſit carmine docto & fluïdo.

Tractatum inſignem, de vita & moribus Sancti Bernardi, qui impreſſus legitur ad calcem operum eiusdem Sancti Patris.

Placidus de Arbreto, S. Theol. Doctor Superatendiſis monachus, virtute & doctrina inſignis, olim Artium, in Meyrenſi, & in Complutenſi collegio Theologiæ per annos plures Profeſſor ſumma cum laude & acclamatione totius Vniuerſitatis, deindè ſui monaſterij Superati electus Abbas, nunc Meyrenſi præeſt collegio, vbi *Annales Cifterciendiſes Illuſtriſſimi Angeli Manriquez Patrenſis Episcopii, ex Latino idiomate, in Hiſpanicum à ſe traductos*, poliendo adaptat prælo, vt omnibus, ſapientibus & inſipientibus prodeſſe poſſint: quo d'opus in omnium eſt votis, & quantocyus expectatur.

Inſuper, in *Compendium* redegit, vitam venerabilis Anne de Ieſu, quàm latè contexuerat Illuſtriſſimus Patris Iulii Episcopii, vt ſuprà annotauimus, littera A. Potrò, ſemper aliena illuſtrat, nec propria hæcenus luci dedit (*tameñ præclaras lucubrationes apud ſe habeat*) ne appetitus laudis ſubrepat, quæ omnimodis fugere cõtendit, & vt publicæ ſtudeat utilitati, ſimul cū humilitate non vulga-

ri, ſedrata, ſingulari, & mirabili, propterea que, glorioſa & omnibus nota. Cæterum, Compendium memoratum impreſſum fuit Salmanticæ, in 8°. apud Franciſcum Roales, anno 1642.

Pontigniacenſis Monaſterij religioſus quidam anonymus, ſcripto reliquit

Librum inſignem, de vtroque globo celefti & terreſtri.

Alius anonymus eiuſdem Monaſterij Pontigniacenſis, ſcripſit *Summam hiftoria omnium terrarum.*

3. Denique, In plures ſæcra ſcripturæ libros, ſed exactiſſimè in 5. libros Moysi commentaria edidit. Quæ omnia in antiquis membranis exarata Pontigniaci adhuc conſeruantur.

Extant præter hæc in dicto monaſterio, plura alia egregia, & ampla fragmenta diuerſorum operum à religioſis eiuſdem loci ſcriptorum; verùm, quia plerumque principio & fine carent, loca etiã particularia hic non obtinebunt.

Series ſcriptorum Pontigniacenſium, à Reuerendiſſimo Loci illius Abbate, anno 1647. mihi tranſmiſſa.

B. Pontius, ex monacho Cifterciendiſi Abbas primum Grandiſtylæ, poſtea Clarævallis 5. hinc Episcopos Claromontenſis 39. (electus circa annum 1170. ſecundum longelinum in Purpura Sancti Bernardi, aut ſaltem 1172. ſecundum Manriquez in ſerie Abbatum Clarævallenſium.) Vir fuit ſanctitate & doctrina clariffimus; cuius extat inſignis & notabilis epiftola, ad Mauritium Pariſienſem Episcopum, typis expreſſa inter epiftolas Stephani Tornacentis, numero 3. Huic dedicauit commentaria ſua in Cantica Canticorum, Thomas Cifterciendiſis, anno 1201. quo anno creditur ad ſuperos tranſiſſe, vt rectè aduertit Manriquez ſuprà, contra longelinum, qui loco citato ſcribit illum obiſſe anno 1189. 2. Aprilis: ſed perperam, quia ſolummodo 1197.

Nn

præce-

præcepit memorato Thomæ Cisterciensi, vt commentaria sua in Cantica scriberet.

Vide de hoc in Menologio Cisterc. 6. Martij.

Populeiani cœnobij in Catalonia monachus, scripsit insignem & prolixam historiam de vita & miraculis B. Petri Marginet, eiusdem monasterij religiosi sanctissimi. Quæ historia ibidem asseruatur. Vide Ioannem Aluarum Cellonensem Episcopum, libro de origine Monasteriorum ordinis Cisterciensis, in Corona Aragoniæ, & alios plures apud Henriquez in Menologio Cisterciensi, 26. Martij.

Processionis, qua fit pro fratribus defunctis in ordine Cisterciensi, interpretatio moralis, per religiosum Cisterciensem anonymum, extat in bibliotheca monasterij Aluensis. Catalogus eiusdem bibliothecæ apud Ant. Sanderum in bibliotheca Belgica M. S.

Prudentius Placa. vide Ioseph Garcia.

Quintinus Crasus, natione Picardus, Caroli loci quondam Subprior, philolophus & poëta suo tempore celeberrimi nominis, scripsit

Conciones multas.

Elegiarum & aliorum carminum, lib. 1.

Et alia quadam opuscula, quibus ingenij sui felicitatem posteris testatam fecit. Obijt (secundum Seguinum supra) anno 1151. 14. Augusti, quem confratres sequenti honorarunt epitaphio.

*Simplicitas prudens, rerum prudentia simplex,
Extulerant clarum nomen in astra meum.
Mors rapuit, mors fortuna graui amula nostra,
Hæc, quo prisca fides? quo pietatis amor?
Est mihi sementis multo sulcata labore,*

*Ast alij late commoda mensis habent.
Nil queror, baud fallo mea mens vnica Christus,
Fœnore centuplici qui bene facta refert.*

Quirinus Sanguinaci, monachus, vir in diuinis litteris admodum eruditus, atque sancta conuersatione clarus, theologus & philolophus illustri, scripsit aperto sermone, ad Reuerendum Clarævallis Abbatem; De vita & laudibus Sancti Haymonis Sanguinaci monachi, librum vnum; cuius initium est: Sanctus Haymo, de quo loqui suscepimus, in minori Britannia oriundus fuit, in villa qua dicitur Landaus, &c. Vixit Quirinus anno 1572.

Philippus Seguinus in bibliothecâ M. S. ex archiuis (vt asserit) Sanguinaci.

R.

Radulphus Caroli loci monachus, S. Guillelmi Archiepiscopi Bituricensis, eiusdem monasterij quondam Abbatis, scriba, vir vita & doctrina valde spectabilis, edidit De gestis prefati Guillelmi opus insignè, quod ex multis authoribus collegit, & in vnum volumen consarcinavit, quod in membranis descriptum extat in Caroli loco, teste Seguinto eiusdem loci Priore. Vixit Radulphus anno 1210. Fuit & Petrus Caroli loci Abbas, qui vt supra vidimus, legitur scripsisse vitam eiusdem S. Archiepiscopi; verum verum diuersa sit ab hoc opere, me latet.

Radulphus Coggeshalus, natione Anglus Canonicus primum Barneuelensis (vt vult Ioannes Stous) postea verò iugum Cisterciense amplexus est in Goggeshalensi cœnobio. Vir fuit multis naturæ dotibus ornatus, & varijs disciplinis excultus eruditionis præsertim elimata, modestiæ & humilitatis raræ; quibus magnam sibi apud omnes gratiam conciliauit; adeo vt vnanimi confratrum suorum suffragio, in Abbatem electus fuerit. In qua dignitate constitutus, Musas nihilominus (vt prius) coluit, & quotidie

quotidiè vel de sacris scripturis aliquid legebat & contemplabatur, vel historias manibus terebat, aut scriptis mandabat.

Scripta eius quæ adhuc extant, sunt sequentia: *Additiones ad chronicon Radulphi nigri* (in quo agitur de Imperatoribus, & Regibus Franciæ, & Angliæ) ab anno 1113. vsque ad annum 1228. Quas penes se in Hybernia habuisse scribit Balaus, ad calcem centuriæ 13. Incipit autem hoc opus: Anno gratiæ 1114. Rex Henricus, &c.

Chronicon terra sanctæ: cuius initium est: Quantum pressuris & calamitatibus, &c.

Super quibusdam visionibus, liber vnus.

Sermonum liber vnus. Et alia quedam.

Obijisse creditur anno 1228. Vide Pitæum de scriptoribus Angliæ, & Vossium de Scriptoribus latinis p. 1. 1. 2.

Radulphus de Longo campo, Scripsit, *Super Anticlaudianum*, cuius initium est: *Quia in hoc opere agitur de quatuor Artibus, &c.* Solebat seruari, in Heisterbach, & apud Augustinos Colonienfes, teste Bunderio, in indice.

Radulphus monachus & Abbas Melrosensis in Scotia, à Ioanne S. R. E. Presbytero Cardinale, tituli S. Stephani in Monte Cælio, Apostolicæ sedis in Hybernia, Legato, anno 1210. Dunelmensis creatus Episcopus, multis annis eandem ecclesiam religiosissime administravit. Plura scripsit, & varia sui ingenij posteris monumenta reliquit, vt scribit Thomas Demsterus in chronico Scotiæ, lib. 8. cap. 61. Bononiæ impresso, n. 1063. Ex quibus ipse refert sequentia.

Acta Concilij Perthusani, in Hybernia, (cui ipse cum legato interfuit) lib. 1.

Ad suos Melrosenses, lib. 1.

Epistolatum ad Ioannem legatum, lib. 1.

Vide de hoc etiam Angelum Manrique, tomo 3. Annalium Cisterc. ad ann. 1201. cap. 4.

n. 8.

Radulphus quidam Cisterc. ordinis monachus

scripsit *Vitam Christi*, teste Barnaba de Montalbo, chronicorum parte 1. lib. 2. cap. 32. diciturque citari à Vincentio Bandelo Dominicano, in tractatu de Conceptione B. Virginis. Ego tamen de hoc Radulpho apud alios auctores nihil vsquam legi. vnde suspecta est mihi fides Barnabæ de Montalbo.

Radulphus, ex religioso Clavavallensi, Valcellensis monasterij Abbas 1. natione fuit Anglus, vir eruditione & vitæ sanctimonia clarissimus, scripsit

Expositionem in regulam S. Benedicti, cuius meminit Thomas Demsterus in historia ecclesiastica gentis Scotorum. Scripserat & alia plura, sed quæ, heu! perijsse referuntur.

Exstat Valcellis, *Vita huius B. Patris M. S. à monacho eiusdem loci anonymo.* Arnoldus de Raisse in auctario ad natales Sanctorum Belgij Ioann. Molani, die 3. Decembris de hoc Radulpho mentionem faciens, ita scribit: Deo ita disponente, post 3. menses professionis, ad construendum & regendum Valcellense cœnobium, à Sancto Bernardo est electus. Quod officium cū omni humilitate susceptum, tam laudabiliter, fideliter, feliciterque administravit, vt sibi & ecclesiæ suæ Valcellensi laudabilem pietatis & sanctimonie famam, longè latèque comparauerit, &c. Porro, crebrescentibus post obitum ad sepulchrum eius miraculis, corpus ipsius, iussu Concilij Lateranensis anno 1179. 3. Kal. Iunij, è terraleuatum, publicæ venerationi expositum fuit. Vide Menologium Cisterciense 31. Decembris & Ioannem Bollandum Soc. Iesu, ad 28. Ianuarij. Thomas Demsterus, supra, 1035. Radulphum hunc scribit fuisse Scotum natione; de quo nobis miras obrudit nugæ & fabulas, calamo indignas. Hæc autem quæ diximus, ex ipsis monumentis Valcellensibus desumpta sunt.

Radulphus Villariensis cœnobij in Brabantia

N. 2

mona

monachus, doctrinae & pietatis suae specimen prodidit in *Epistola quadam ad Guibertum Abbatem Gemblacensem*, quae legitur Louanij ad S. Martinum, cum responsione ipsius Guiberti Valerius Andreas in bibliotheca Belgica, verbo Guiberti: & Sanderus in bibliotheca Belgica manu scripta.

Raynerius, seu Reynerius Capocius, Cardinalis, postea rhybnice scripta reliquit, ut illa serbans tempora:

Hymnum, Caelorum candor, &c.

Hymnum, Plange turba pauperula, &c.

Et alia quaedam. Vide Nomenclatorem Cardinalium scriptorum. Fuit hic natione Italus, patria Viterbiensis, religionem nostram professus in cœnobio trium Fontium iuxta Romam, vnde anno 1212. ab Innocentio III. euocatus, creatus fuit Cardinalis diaconus, tituli S. Mariae in Cosmedin. Magna familiaritate coniunctus erat S. Dominico, cuius institutum plurimum promouit, Cisterciensibus autem suis fundauit monasteria, S. Martini in montibus diocesis Viterbiensis, S. Petri in Castaneo, & S. Mariae de Paradiso, monialium.

Obijt Viterbij, anno 1258. 6. Kal. Iunij, ve habet vetustum Kalendarium monasterij S. Cerbonij ordinis Cisterciensis, diocesis Lucanae, iacetque sepultus in ecclesia S. Mariae ad gradus, quam ipse edificauerat Patribus dominicanis, diuinitus ad hoc admonitus in somnis. Vide latius, Vghellum, Italiae sacrae, tomo 3. inter Episcopos Viterbienses, fol. 313. p. 2. Guidonem Clareuallensem, lib. de viris Illustribus Ordinis Cisterc. & Longelinum in Purpurâ diui Bernardi.

Raynerius, alias Raynaldus, Milonis Comitis Barri super Sequanam filius, ex monacho Clareuallis anno 1133. electus Abbas Cistercij 4. Speciales constitutiones à S. Stephano diuersis temporibus, post Charitiam charitatis, lasas, in vnum volum-

men congregauit, 87. capitibus distinctum, & anno 1134. vulgauit.

Constitutiones has refert Manriquez tomo 1. Annalium ad annum 1134. cap. 5. Obijt sanctitate Illustris, anno 1151. cuius obitum S. Bernardus luxit, epistola 270. his verbis: Dominus Cisterciensis deseruit nos, magna plaga in ordine. Vide Menologium Henriquez 17. Kalendaris Ianuarij, & Manriquez loco citato.

Raynerius de Belforte, ex medico (diuinitus admonitus) monasticum habitum induit in monasterio S. Galgani in Tusci, adiacetis Volaterranae, vbi postmodum creatus Abbas, tantis eluxit virtutibus, ut in vita & post mortem pluribus claruerit miraculis. Scripsit adhuc secularis Tractatus aliquot medicos. Religiosus vero edidit Vitam B. Iacobi de Monterio, cœnobij sui monachi.

Obijt anno 1272. Longelinus in serie Abbatum Sancti Galgani, in notitia Abbatiarum &c.

Ranulphus, Praeses, seu Abbas Coggeshalensis, in Angliâ, strenuum in contexendis Chronicis operam dedit, teste Harpsfeldio, in historia Anglicana, saeculo 13. cap. 14. Quenam tamen, & qualia fuerint illa Chronica, non exprimit, crediderim ego, hunc eundem esse cum Radulpho Coggeshalensi, de quo supra egimus.

Ranulphus, ex monacho Fontanensis cœnobij in Angliâ, anno 1146. assumptus fuit in Abbatem monasterij quod Iysa vocatur in Norwegia, quod Sigwardus Episcopus Bergensis, recenter fundauerat. Refertur quaedam scripsisse, quorum inuenit, à Lelando, & Balæo lib. de scriptoribus Britanniae, centuriâ 13. num. 68. Scripserit, non exprimitur. Huius viri etiam mentionem facit Saxo grammaticus, historiae Danicae lib. 10.

Raphae

Raphael Sarmentus (vel Sarmientus) antiquissima & regia Sarmentorum gente apud Hispanos oriundus, quæcum regia Stuartorum (quæ hoc tempore Angliæ Reges dat) de antiquitate certat, vt benè ostendit Maxvellus apud Henriquez in Phœnice. Hanc generis nobilitatem Raphaël noster mundi & honorum contemptu illustriorem reddidit, dum ordinem Cisterciensem amplexus in Hortensi cœnobio, tanto studio se pietati dedit, vt omnibus esset exemplo insuperque studijs grauioribus applicatus, tantum in ijs profecit, vt (accedente dicendi facilitate) viris doctissimis, & nominatim concionatoribus famosissimis adnumerari mererit.

Monasterio quoque montis Sion Abbas ordinatus, tantâ prudentiæ famâ illud rexit, vt merito promotionem digniorem expectare potuisset, nisi solitudinis amantior, maluisset in Hortensi suo cœnobio priuatam vitam ducere; ad quod propterea reuersus, omnium virtutum clarissimum se exhibuit speculum, vsque ad annum 1608. quo ex hâemortali vitâ ad immortalitatem commigravit. Edidit *Promptuarium conceptuum ad formandas conciones totius anni*, impressum Madriti in 4° anno 1604.

Conciones insuper varias, excusas Compluti, Et quadam alia teste Henriquez in Phœnice.

Remundus, alibi Raymundus, Ebitbacensis Abbas 6. scripsit (iussu Gregorij IX. Pontificis) vnâ eum Sefrido Moguntino Archiepiscopo, & M. Conrado, *Examinationem vitæ & miraculorum Sanctæ Elizabeth Landgrauia, Andrea Regis Hungarorum filie*. Ioan. Molanus in additionibus ad Vsuaridi martyrologium 19. Nouembris, & ex illo Seguinus, qui intuitu huius scripti. Remundum hunc scriptoribus adenser in bibliothecâ suâ. Perhibent autem Ebitbacensium monumenta, eundem fuisse literatum, & ingenija

crimoniâ clarum. Obijt anno 1249. post prælaturam 13. annorum.

Reginaldus de Alna, religiosus monasterij Alnensis, apud Tudinum Leodiensis diocesis oppidum, in multis codicibus manu exaratis, *Commentarium fertur scripsisse in Sapientiam Salomonis*, qui vulgo nomine Roberti Holcot circumferitur.

Valerius Andreas in bibliothecâ Belgicâ.

Renaldus Morimundensis religiosus, scripsit *Sermones de Sanctis, & Dominicis totius anni*. Item volumen aliud,

De Aduentu & Quadragesima. Denique *Velumen 3. sermonum & exhortationum ad diuersos, puta, Principes, Iudices, Sacerdotes &c.* Et de visitationibus monasteriorum ordinis Cisterciensis.

Scripsit quoque super plurimos textus sacra scriptura. Quæ omnia seruantur in Morimundo.

Series scriptorum Morimundensium à Reuerendissimo loci illius Abbate mihi transmissa.

Renaldus Morimundensis Abbas, vide Bernardus.

B. Richalmus, Abbas Speciosæ vallis in Franconiâ, scripsit celebre quoddam opus, continens varias subtilissimas apocalypses, philosophis, theologis, & asceticis maxime necessarias, iudice ipso Perillustri & Eximio Domino Caramuele, qui perlecto opere, sequente illi censuram scripto adposuit (epistolâ ad Reuerendissimum Dominum Christophorum, modernum Speciosæ Vallis Abbatem, præfixâ 3. parti Theologiæ regularis): Quantum mihi profuerint, beati Richalmi, præico æuo tui monasterij antistitis, apocalypses, quantum omnibus & singulis prodesse poterant, altius mente concipio; quam linguâ aut calamo explicabo. Sunt illæ (me iudice) philosopho, theologo, & ascetico maxime necessaria. Ibi prior nonnulla inueniet physica, multo aliter reuelata diuinitus; quam ab Aristotele, aur eriam Platone supposita. Ibi alter multa, quæ Dei attributa, Angelorum substantiam, collo-

collocationem, vires, bonorum erga homines amorem, malorum in eisdem inuidiam, vtrorumque sollicitudinem & diligentiam concernunt. Ibi posterior virtutis amplectendæ mortua, culpæ vitandæ monita, horribiles animarum etiam purgantium pœnas, ineffabilem triumphantium gloriam. Ibi quicumque, multa, varia, & vitia animo recreando, erudiendo, reformando. Notauit aliqua, & præcipue circa confusam apostatarum Angelorum rempublicam, quæ radio esse poterunt grauissimis difficultatibus, &c. *Hæc Caramuel*. Allevatur hoc opus M. S. in speciosa Valle. Reperitur etiam apud Canonicos Regulares Tungris, titulo *Visionis & instructionis de impugnatione demonum, Richardi Abbatis*.

Richardus de Aldverde, aliàs *Aldverde* (vtrorque enim modo scriptum legi) cognomento *Sacrista*, quia hoc munus diu in suo Monasterio de *Aldverde* exercuit; fuit natione Anglus, astronomus & physicus excellens, Magister in artibus, & litteratus in qualibet facultate, ut habet Author vitæ ipsius. S. Theologiæ Magistrum Parisijs acceperat, ubi cruce signatas, terram sanctam visitare decreuerat; at in itinere à Sancta quadam Reclusa virgine, à proposito dimotus, habitum Cisterciensem assumpsit in cenobio Sancti Bernardi de Aldverde, iuxta Groningam Frisicæ ciuitatem, ubi per 30. annos Domino seruiens, tantum sanctitatis culmen adscendit, ut etiam in vitâ diuersis perhibeatur claruisse miraculis. *Varios à se conscriptos libros posteritati reliquit, quibus sicut sol mundum, ita ipse Frisiam illustrauit, (ut expressè in vitâ refertur.)* Qui tamen omnes iam vel temporis iniuria perierunt, vel saltem ad notitiam nostram nondum deuenerunt, præter

Librum quendam de harmoniâ, de quo Lelandus, & Pitæus in Appendice ad scriptores Angliæ, centuria 3. n. 93.

Et Epistolam prolixam (quæ etiam tractatus dici

possit) ad Religiosum quendam Eberbacensem in Germania, in qua agit de Martyrio beati Gerardi Abbatis Claraualensis, de vita & miraculis Sancti Iuliani Claraualensis item monachi, & alijs quibusdam personis sanctitate illustribus ordinis Cisterciensis, præsertim cœnobij Eberbacensis, cuius monasterij sanctitas mirè extollitur. Extat hæc epistola impressa in Fasciculo Henriquez, tom. 2. dist. 35. Obiit Richardus anno 1266. 12. Kalendas Ianuarij, quem Henriquez (diem obitus eius ignorans, ut in Phœnice fatetur) Menologio adscripsit 29. Decembris.

Vitam ipsius ab anonymo Cisterciensi conscriptam (monacho, ut apparet de Aldverde) reperi in antiquo manuscripto monasterij Viterus Campi, ex quo eandem descripsi, & hoc anno 1655 publicauit, vna cum vitis, ven. Adruini Cancellier, Abbatis Dunensis 39. & B. Eberardi de Commeda Brugis, typis Nicolai Bregelii. Demsterus, n. 1041, asserit illum fuisse Scotum, & antea fuisse profectum in monasterio Dundranensi, indeque profectum, ut sepulchrum S. Bonifacii visitaret &c. Sed nihil sitide ex vita colligitur.

Addit, scripsisse, *Librum meditationum.*

Ioannes verò Molanus, Richardi huius mentionem faciens in natalibus Sanctorum Belgij, 2. Decembris, sic ait: *Richardus Cisterciensis in abbacia de Aldverde, militari vno à Groninga, mira sanctitatis fertur fuisse monachus miraculo & peregrinationibus clarus, non tamen canonizatus. Quæ asserit se habuisse ex litteris Adami Wachelare, Archidiaconi Groningensis.*

Richardus Brunus, vid. Gilbertus.

Richardus, ex Priore Dorensis monasterij, postea Cantuariensis Archiepiscopus in Angliâ, scripsit

Tractatum quendam exhortatorium ad sacerdotes. Item.

Apologiam contra suos perturbatores. Et Epistola ad plures

ad plures Episcopos Hybernia, ad Petrum Blesensem, ad Henricum Regem &c. Hæc quidem ex relatione reuerendissimi admodum & Eximij Domini Abbatris de Columba, hic recensuit, verum, quia nec apud Pitæum, aut alios Angliæ scriptores (quos legi plures) huius Richardi mentionem reperi inter Cistercienses, plurimum dubito, vitum reuera talis vnquam fuerit in ordine nostro, præsertim, quia etiam reuerendus admodum Dilongelinus in Purpura Sancti Bernardi, vbi exactissime Archiepiscopos & Episcopos ordinis eiusdem recenset, huic non agnoscit. Vnde de illo fidem relinquo penes Relatorem, virum aliquo doctissimum, & in antiquitatibus historicis versatissimum.

Richardus Eastolphus, natione Anglus, patriâ Eboracensis, Cisterciensem ordinem in Claraualle professus (vbi & Præcentorem egit,) ob vitæ sanctitatem, & excellentem doctrinam, Sanctissimo Patri Bernardo valdè charus fuit; à quo cum alijs aliquot religiosi, in Angliam ad Fontanenſe Monasterium nouiter erectum, transfusus, totum se diuinarum rerum contemplationi & sacrarum litterarum studio dedit quibus sese mirè amabilem cunctis ibidem reddidit, in tantum, vt Henrico Mordachio Fontanenſi Abbate ad Archiepiscopatum Eboracensem prouecto, concordibus votis eidem in Abbatiâ dignitate suffectus fuerit, vbi prudentiæ, industriæ, dexteritatis, & aliarum virtutum in vero animarum pastore requisitarum egregia dedit indicia. Plura eruditionis suæ monumenta posteris reliquit, ex quibus à Lelando, & Ioanne Pitæo, referuntur sequentia:

Homiliarum liber vnus, elegans & lucidus, teste Lelando, qui scribit se idem opus vidisse.

De musicâ, vel harmonia, liber vnus.

His adiungit Henriquez *Libros 4. commentariorum in sacram scripturam*. Sed apud scriptores Anglos, horum librorum nulla mentio. Floruit

autem Author circa annum 1150. miraculorum etiam gloria clarus, vt scribit Henriquez in Menologio, 18 Nouembris. De hoc etiam honorificam mentionem facit Hugo Kirchofallensis, apud Lelandum.

Richardus de Grandisylua, diocesis Tholosanæ monachus, theologus & poeta non ignobilis fuit, qui *Carmine studio scripsit laudes Claraualleſis cœnobij*.

Seguinus in bibliotheca. Solentque etiam hæc carmina legi ad calcem operum Sancti Bernardi.

Richardus Hortensis in Hispania, monachus, scripsit *carmine vitam Sancti Martini*, vulgò *Sancti sacerdotis Episcopi Seguntini, ex Abbate Hortensi*. Extat impressa apud Henriquez lib. 1. Fasciculi, dist. 7. cap. 8. Qui pariter edidit ibidem oratione soluta, eiusdem Episcopi vitam. Vide etiam Angelum Manriquez tomo 2. Annal. an. 1164. cap. 8. vbi plura quoque carmina ex hac vita profert. Legitur hic Martinus Menologio adscriptus 16. Septembris. Porro scripsit insuper *Richardus vitam Sancti Roderici Archiepiscopi Tolletani*. Pictura eius visitur in presbyterio ecclesiæ Hortensis, cum hac inscriptione: *Richardus monachus, sanctorum historicus monachorum*. Vide Fasciculum supra, dist. 7. cap. 10. Ex qua inscriptione colligo, *Richardum nostrum aliorum adhuc plurimum monachorum vitas scripsisse*, quorum nouitia ad nos nondum peruenit.

Richardus Melcheshamus, monasticen professus in Bellenſi ordinis Cisterciensis in Angliâ cœnobio (quod alias vocatur Belli-locus, vel Bellus locus,) pietatis & eruditionis laude insignis floruit; qui concionando, prælegendo, scribendo, pluribus suo tempore profuit, & etiamnum prodesse potuisset, si præclara eius scripta ad ætatem nostram peruenissent, teste Lelando in collectaneis. Sed ex omnibus quæ scriptis consignauit, nihil ad nos peruenit, præter

Volumen

Polumen magnum concionum. Vide Pitæum in appendice ad librum de scriptoribus, centuriâ 3. u. 88.

Richardus Pontigniacensis monachus reliquit *diversos tractatus philosophicos & theologicos*, quorum tamen titulos, Pontigniacenses in relatione suâ ad me missa, non expresserunt, non obstante, quod ex his tractatibus aliquos adhuc Pontigniaci asservati scriberent. Quo tempore vixerit, mihi etiam relatum non fuit.

Richardus Sacrista. Vide *Richardus de Aldtverdi.*

Richardus Stradleus, in occidentali Anglia, ipsiusque Walliæ finibus natus, à teneris annis bonam indolem, & ingenium ad pietatem bonasque litteras formatum ostendit: vnde in vtrisque, pro singulari patrum sollicitudine, diligenter instructus est. In ætatis flore constitutus, & optimis disciplinis imbutus, apud Herefordiam (ut scribit Pitæus, regulam monachorum Cisterciensium, ingenti feruore spiritus amplexus est. In quâ professione, successu annorum, tam vberes in omni virtute fructus fecit, ut concordibus monachorum votis in Abbatem electus fuerit. In quâ dignitate constitutus, animo semper fuit à rebus terrenis aucto, & ad cælestes conuerso. Noctes & dies in assiduis contemplationibus, & sacrarum scripturarum meditationibus libenter collocavit, magis sollicitus ut animam spiritualibus, quam ut corpus carnalibus pasceret alimentis. Hæc ferè ad verbum ex Pitæo, prout ille ex Lelando. Scripto reliquit:

In Euangelia, libros 4.

In quosdam alios sacra scripturae textus, lib. 1.

In orationem Dominicam, lib. vnum.

Homiliarum, lib. vnum. Floruit circa annum gratiæ 1336, sub Eduardo Rege III. Notandum autem hic, me in nullis catalogis monasteriorum ordinis, hæcenus potuisse reperire monasterium, quod vocetur Herefordense (nisi forte

illud sit, quod nominatur *Herefordiæ*, nihilominus quia Pitæo & Lelando exactissimis Angliæ scriptoribus, asserentibus hunc fuisse Cisterciensem, indubitata fides adhibenda est, credo illum fuisse monachum *Dorcestriensis* cenobij, quod apud Herefordiam situm est. Maxime, quod scribant eum monachum induisse apud *Herefordiam*, non autem in Monasterio *Herefordensi*.

Richardus Episcopus Wichiensis, natione Anglus, monachus Cisterciensis, ut vult Longelinus in purpura Sancti Bernardi, inter Episcopos Angliæ titulares, citans pro se anonymum quendam in catalogo scriptorum, quibus etiam fauent, Posseuinus in Apparatu, & Eilegreinius in catalogo testium veritatis his verbis: *Richardus Wichiensis Pontifex Cisterciensis, vir doctrina & eloquentia clarus, &c.*

Scriptit *De officijs Ecclesiæ, libros duos*: (septem ait Pitæus) Obijt anno 1251. Verum *Matthæus Paris, Bostonus Buriensis, Balæus, & etiam ipse Pitæus* anno 1252. scribunt illum fuisse Episcopum *Cicestrensem* in Anglia, nulla factâ mentione monachatus: cognominari autem *Wichium, seu Wichensem*, quia natus fuit in oppido *Wich, seu Dorteuwich, Diœcesis Wigorniensis*. Quibus authoribus etiam ipse subscribens, iudico hunc non fuisse monachum Cisterciensem, nec etiam *Wichensem Episcopum*; hæc tamen fuisse referendum propter auctores contrariæ opinionis.

Rittershausani Cenobij, in Saxoniâ, Chronicon olim à monachis eiusdem Cenobij conscriptum; anno 1605. publicatum fuit per quemdam *Henricum Meibomium, Hæreticum Helmstadij, in 4.* Sed quam fideliter, nondum mihi datum fuit examinare, quia librum non vidi. Vide etiam supra, verbo, *Petrus V Vilhelmus.*

S. Robertsus, ex Abbate Molismensi, in Diœcesi Lingonenâ, primus Abbas Cistercij, adeoque

totius

totius Cisterciensis ordinis fundator, vir sanguinis splendore, doctrina ac sanctitate clarissimus, scripsit *duos sermones piissimos*, ex quibus unus ad monachos Molimenses, extat impressus apud Henriquez in Fasciculo, lib. 2. dist. 26. Item legitur & alia insignis exhortatio, seu brevis sermo eiusdem Sancti Patris ad religiosos Cistercienses, postquam auctoritate Apostolica compulsus, Molimum fuerat reuersus, & illos corpore reliquerat, licet non animo, & paterna sollicitudine, ut ex dicta exhortatione satis constat.

Eiusdem viri Sancti epistolas duas refert Manriquez, tomo 1. *Annalium Cisterciensium*, Priorem ad Odonem Burgundiae Ducem, ad annum 1198. posteriorem ad Cistercienses ex Molimo, ad annum 1200. Natus fuerat Robertus in Campania Gallica, patre Theodorico, ex Imperatorum Germaniae, & Burgundiae Ducum sanguine ortus; matre vero Emergarde, ex nobilissima Nuernensium Comitum familia. Post obitum, ab Honorio III. Pontifice, Sanctorum numero adscriptus, colitur 3. Kalend. Maij. Vitam eiusdem habet Henriquez supra, lib. 1. dist. 1.

Robertus Boymer religiosus Sancti Saluatoris Antuerpiae, clarissimi viri Auberti Miraei ex sorore nepos, in versibus pangendis facilis & venustus, rythmo praesertim vernaculo, numeris legibusque adstricto.

Composuit praeloque subiecit anno 1648. (Antuerpiae in 16. typis Iacobi van Ghelen) *Libellum insignem cantionum spiritualium, praecipuis utriusque sexus ordinis nostri Sanctis, aliisque f. stuitatibus nonnullis accommodatarum.*

Publicavit & anno 1651. *tomum alterum, quem inscripsit caelestem H. lionem.* Uterque scriptus est lingua Flandrica, in 16.

Molitur in editione altera, *vitae compendiosae Sanctorum in dicta Cantela commemoratarum, cum ad Bibliothec. Ord. Cist.*

iectione diuersorum aliorum rythmorum. Scripsit & *plura alia poemata, ac diuersi generis carmina, Latina & Flandrica.* Viuit adhuc hoc anno 1655. *plura cum tempore daturus.*

Huius etiam fit mentio in Bibliotheca Ecclesiastica Auberti Miraei, p. 2. cap. 22. vocaturque, *Vir ameno ingenio, & ad poëtam veluti nato.*

Robertus Briälingeonus, natione Anglus, professione monachus Cisterciensis, incerti tamen monasterij, ut scribit Pitaeus; Theologus fuit insignis, & diligens sacrarum scripturarum taminator. Scripsit *Super Apocalypsim Sancti Ioannis.* Quod opus sic incipit: *Beati Dionisij Corinthiorum Episcopi, &c.* Reliqua quae scripsit, temporis iniuria perierunt. Vide Pitaeum in Appendice Centuriä 3. n. 100.

Robertus de Brigu, ex illustri Flandriae familia eiusdem cognominis (vulgò autem *Gruy-huyffe*) originem ducens, praedicatione, sanctaq; conuersatione Diui Bernardi Flandriam visitantis, excitatus, cum eodem Claramvallem proficiscens, Monasterium ibidem habitum induit, tantumque sub directione Patris Sancti profecit, ut hic cum Dunensibus in Flandria Abbatem praefecerit; insuperque morti proximus (non sine singulari personae commendatione) sibi successorem eligi mouerit. Exant & inter epistolas ipsius Diui Bernardi, duae ad hunc venerabilem Patrem affectu plenissimae, scilicet 336. & 337.

Legitur in Monasterio de Dunis (ut scribit Valerius Andreas in bibliotheca Belgica) *Sermo quidam elegantissimus, huic venerabili Roberto adscriptus, quem habuisse dicitur in anniuersariae die depositionis Sancti Bernardi.* Verum dum ego nuper sermonem hunc examinarem, reperi esse eundem, quem Henriquez in Fasciculo, & Iacobus Merlonus, post opera Sancti Bernardi adtribuunt Gaufrido, Clarxvallis Abbati 3. nihilominus,

O o quia

quia præter Valerium etiam clarissimus D. Sanderus libro de scriptoribus Flandriæ, Robertum nostrum cæteris Flandriæ scriptoribus adnumerat, non debui ego Patrem meum illo fraudare honore, quem illi externi adtribuunt, maximè cum constet illum, virum fuisse doctissimum & quædam etiam alia scripsisse feratur, licet tituli ad nos non peruenierint. Cæterum Menologio Cisterciensi Robertus adscribitur 29. Aprilis. Vitam eius edidit Henriquez Latinè in Fasciculo, & Hispanicè in Deserto Dunenfi, quam ego nuper diuersis in locis emendatam Flandricè reddidi, in gratiam sanctimonialium directioni meæ commissarum.

Robertus quidam Criclodensis, scriptoribus Cisterciensibus ad censetur à Pitæo, in indice illustrium scriptorum qui fuerunt ordinis Cisterciensis. Attamen in ipso principali opere, siue in corpore libri de scriptoribus, illum non reperi.

Robertus d' Esloges, Vide Iacobus d' Esloges.

*Robertus de Eudemodio religiosus Clarævallensis, Libellum moralem vulgo Marco Catoni adscriptum, commentatus est, & super singulis eiusdem distichis materiam dilatauit. Exat hic liber in Bibliothecâ Vedastina, Attrebat, impressus Antuerpiæ apud Gerardum de Leeuw. 1485. in 4. Impressus item fuit Basileæ 1486. Item Dauentriæ 1496. per Iacobum de Bredâ. Denique & ibidem iterum 1497. typis Richardi Pastraet, cuius editionis exemplar penes me habeo. Scriptus est autem in gratiam generosæ indolis Adolescentis, Petri de Salutijs, cui & dedicatus est. Cæterum Philippus Labbæus in Bibliothecâ sua noua M. SS. librorum parte 4. sec. 2. asserit Robertum hunc etiam scripsisse *Distichis metris alia adhuc Commentaria ampla in Catonis præcepta moralia, quod opus nihil commune habeat cum impressis iam memoratis.**

Robertus Graimus, monachalem habitum in Melrosensi cænobio induit, sed tyrannide E-

duardi Anglicani Scotiam tum diffidio Regum ei expositam prædam lacerantis, exulare iussus, in Wardeniensi cænobio Anglicano dein uixit, & obiisse creditur. Scripsit,

Super Scotia statu, lib. 1. cuius initium est: Versi dessemus patriam &c.

Super 4. Euangelia lib. 4.

Conciones varias. Scoti-chronicon, lib. 15. cap. 51. florebat, anno 1420. hunc Angli, falso, quem suum dicunt, & Grimmum vocant. In Demsterus, n. 614.

Robertus Heresfordiensis, seu Herefordensis, Anglus, à Chrysostomo Henriquez in Phœnice, asseritur fuisse Cisterciensis ordinis monachus, & scripsisse librum quemdam de annis Domini. Verum tamen quia Pitæus, & alij illo antiquiores Angliæ scriptores, de hoc Roberto agentes, nullam faciunt mentionem monachatus, inspectus mihi rursus est præposterus zelus ipsius Henriquez, maximè quod nullibi reperitur huiusmodi nominis Monasterium in ordine nostro, vt supra insinuauimus in Richardo Stradleio. Vide Pitæum in appendice, centuria 4. n. 11.

Robertus cognomento Keldelith, vir claro sanguine, & nobili ingenio, Regni Scotiæ Cancellarius, amore cælesti, an turbulentorum Procerum metu territus, an aliqua alia causa, incertum, in monasterio Neubotel, Cisterciensem monachum induit, ac postea Abbas creatus de Durselmelin, indeque translatus (crescentibus sanctitatis & virtutis meritis) Ioanni Abbati de Mailros defuncto, successit Abbas, non sine maximâ sanctitatis opinione. Scoti-Chronicon lib. 10. cap. 26. & 33. Scripsit:

De successione Abbatum de Mailros. lib. 1.

Florilegium spirituale. lib. 1.

Creatus est Abbas Melrosiæ anno 1269. Obijt, anno 1273. Demsterus, n. 1086.

Robertus Keibus, natione Scotus, frater Comi-

is Martialis, Vir non minus eruditione & vitæ continentia, quam generis claritudine illustrissimus, Abbas Deirensis, multa edidisse dicitur, quo collapto Ecclesiastici Ordinis mores restitueret, acerrimus vitiorum in illo hominum genere vindex & censor. Scripsit & publicauit,

Ad Clerum Monitoria. lib. 1.

De primitiua Ecclesia apud Scotos sanctitate, lib. 1.

Quod opus Iacobus Langius, Sorbonicus doctor Scotorum, publici iuris facere voluit, sed an fidem liberauerit, nescire se scribit Demsterus. Obijt Lutetiæ, anno 1551. die 12. Iunii, sepultusque iacet in æde sacrâ Carmelitarum, ante aram Sancti Niniani. Scoti. Demsterus, n. 785.

Robertus Rusca, nobili apud Nououomenfes in Italia exortus familia, monachus congregationis Lombardicæ, plura conscripsit opuscula, ex quibus ad me transmissa fuerint sequentia:

Liber de viris illustribus ordinis Cisterciensis. Opus impari inscriptioni, quod innumeros & præcipuos præterijt.

Exercitatio academica, de Nobilitate. Descriptio operi Lemonsæ, quod vnum est ex tribus que ditioni Abbatis Sancti Ambrosij maioris Mediolani, pleno iure subsunt. Edita sunt hæc omnia typis Mediolanensibus.

Scripsit & plura alia, que adhuc M. S. latent. Obijt nuper in Monasterio præfato Sancti Ambrosij maioris Mediolani.

Series scriptorum Italiæ, ex vrbe Roma ad me missa anno 1647.

Robertus Veyse, monachus Hulmensis monasterij, haud longè à Marino littore, in Cumbria, Latiniæ linguæ (in ipsa penè bonarum litterarum defectu) cultor assiduus adhæsit, vt studia grâuiora facilius aggrediretur. Interimque vt in vocabulis copiosior ipse esset, summa diligentia Dictionarium concinnauit, quod vocabat *Catolicon paruum* & incipiebat: *Alma, virginem (apud Hebræos) abscond.* Seruari solebat Cantabrigiæ in Collegio Regiæ. Sunt qui scribant

hunc fuisse Benedictinum, at Hulmenfè monasterium ordinis Cisterciensis, & filiam Melrosæ, legi in pluribus antiquis catalogis ordinis nostri; cuius primus Abbas fuit Beatus Euerardus, scriptor vitæ Beati Walleni, de quo supra, suo loco. Vide etiam Angelum Manriquez como 2. Annalium Cisterciensium, cap. 12. nu. 9. vbi ex Demstero, monasterij huius fundationem refert.

Rogerus, Fordani Monasterij in Anglia monachus, quem strenuum pietatis & doctrinæ cultorem prædicat Lelandus, excitatus famâ sanctitatis Beatæ Elizabeth de Schonauigiâ, Abbatissæ ordinis Sancti Benedicti in Germaniâ, de Licentiâ Abbatis sui Balduini, in Belgium transfretaui, indeque in Germaniam profectus, eandem visitauit, omnesque eius visiones & reuelationes, beneficio maximè Guillelmi Saigniacensis Abbatis, excepit, & in duos libros rededit, quos, in Angliam reuersus, præfato Balduino Abbati suo consecrans, in vulgus emisit, titulumque indidit:

Reuelationes Sanctæ Elizabethæ, libros duos. Quorum initium erat: *Omnes qui lecturi sunt, &c.* Scripsit præterea

De vndecim millibus Virginum, Colonia occisarum, librum vnum: secundum reuelationes scilicet quas de his habuerat B. Elizabeth. Item

Libellum quendam encomiorum BB. Virginis Mariæ. Et alia nonnulla.

Hæc omnia Pitseus ad annum 118. quo anno authorem claruisse scribit.

Cæterum hos tres priores libros à Rogero conscriptos, postea recognouit Eckbertus Abbas Schonauigiæ Sancti Florini, frater germanus ipsius B. Elizabeth, & 4. alios ipsidem adiecit, quorum autographum vidi aliquando in dicto Schonauigiæ monasterio. Vide quæ infra dicimus, verbo Schonauigia.

Potro, Harpffeld. cent. 12. c. 30. fo. 371. & alij

Authores, ferè, communiter, censent, hunc esse Rogerium, cuius mentionem faciunt, Baronius in notis ad Martyrologium Romanum, 21. Octobris, & Molanus in additionibus ad Vluardum, eodem die, asserentes, illum scripsisse *Historiam vndecim milium Virginum*. Seguinus tamè, in Bibliotheca sua, putat Rogerium à Boronio citatum, fuisse Abbatè primum Ellantij in Gallijs.

Rogerus de Monte Rosco, sub Beato Neruo Killofenli Abbate Prior Venerabilis, inter alia opera quæ (delicentia capitulis, scripsit, *Vitam Duffi Regis stylo mandauit* de quo hæc habet Demsterus, in sua historia, libro. 2. *Rogerus dictus de Monte Rosco, Monachus Cisterciensis, professus in Kilos, in Morania, ac eiusdem canonij Prior, vt existimo, 2us. Nam cum Sanctus Anselmus primus Abbas obisset, Sanctus Neruus successit, vt in Scoti chronico, lib. 8. cap. 25. habetur: & hic nosfer sub eo Prioratum administravit; vt colligi ex opere suo, cui in indice Deirano, hic apex: Duffi Regis, Mors, ad Neruum Abbatem, lib. 1. Floreat anno 1180. aut circiter. Vide Manriquez ad annum eundem, cap. 6, n. 7.*

Rogerus Suissetus, re etius *Suinsetus* (teste Pitæo) à cenobio de Suinshed, seu *uvinshed* ordinis Cisterc. in Hoylandia Angliæ insula, cuius fuit monachus, vulgo cognominatus *Calculator*; antè religionis ingressum, Oxonij celebris fuit mathematicus, è societate collegij Mertonensis, theologus etiam ac philosophus tantæ subtilitatis, vt in ijs scientijs (quas professus est) vix parem habere censeretur. Religionem ingressus studia continuauit, præsertim mathematica, ad eò vt multa in mathematicis de nouo inuenerit, quæ ante eum nemo inuenerat, & post eum per pauciam inuenta comprehendere valuerunt. Hinc nonnulli tenuioris ingenij homines (vt fieri assolet) quæ intelligere non poterant, ferre nolebant, & conuictijs proscindebant, mentisque acumina & arguta inuenta quæ non consequebantur labore, prosequen-

tur odio. Scripsit auem, vt ex Ioanne Maiore libro 1. de gestis Scotorum, refert Pitæus:

Commentariorum in M. Sententiarum, libros 4. quorum initium est: Vtrum aliquis in casu ex precepto, &c.

In Ethica Aristotelis, libros decem, qui incipiunt hoc modo: In 1. capitulo, libri 1. &c.

De celo & mundo, libros duos. In primo de celo, Philosophus, &c.

Descriptiones motuum, seu de motu cæli: &c. librum vnum, M. S. Cantabrigiæ in archiujs collegij Caij.

De parte cabalifica, librum vnum.

De intensione & remissione, libros duos, quorum initium: Penes quid habet intensio aut remissio, &c.

Sophismata Logicalia, librum vnum.

De insolubilibus, librum vnum: Inc. Circa finem seu terminum vltimum, &c.

Ephemerides, lib. 1.

Mathematicarum commutationum, lib. vnum.

Introductorium ad calculationem, impressum Venetijs, anno 1505.

Calculationum astronomicarum, lib. vnum, impressum Paduæ per Ioan. de Cypro. Itè Venetijs anno 1520. vnà cum libello De re actione, Claruit circà annum gratiæ 1350. sub Eduardo III. Rege Angliæ. Vide Pitæum ad eundem annum.

Rolandus Heelaut, natus Gandau in Flandria, religiosus & Subprior in Baudelo, nuper pet annos plures à sacris confessionibus sanctimonialium domus Gaudij, (vulgo, *ter Haeghen*) ordinis Cisterciensis, scripsit Latine, *De prudentia & discretione confessoriorum sanctimonialium, libellum insignem.*

Scripsit & lingua Flandro-belgica, *Normam, seu amuſim Superiorum regularium ad rectè gubernandum.*

Item, *Speculum vera conuersionis ad vitam religiosam.*

Item,

Item, *Falces spirituales seu Tractatum de mortificatione, & remedijs passionum.*

Translatus quoque ex Gallico idiomate in Flandricum, meditationes Bartholomaei à Sancto Fausto, congregationis Fulienfis.

Item, *ex Latino, tractatum Ioannis Trithemij, de gradibus humilitatis.*

Vidi hæc omnia quandoque apud ipsum Authorem, sed mors superveniens, impressionem impediit. Obijt 1652. in die Animarum.

Rolandus Ploceranus, monachus Cisterciensis, scripsit Vitam Sanctæ Prognatæ, Abbatissæ Ordinis nostri. Floruit anno 1220. Relatio Ferdinan. Vghelli.

Rothlandus, Monachus Morimundi Mediolanensis, pietate & doctrinâ clarus, scripto mandavit.

Vitam & admirandas virtutes Sanctæ Francæ, Abbatissæ Placentinæ, Ordinis Cisterciensis, & nobili Vita alia Comitum famulâ nata. Quam vitam, nostris temporibus, amplavit, & in lucem edidit, Petrus Maria Campus, eruditissimus Placentinæ ecclesiæ Canonicus. Vid. R. mum Ferd. Vghellum, Italiæ sacræ, tomo 2. inter Episcopos Placentinos, sub Episcopo 48. fol. 271.

Rupertus Limpurgensis, à Montalbo inter Scriptores Cistercienses relatus, non fuit nostri Ordinis, sed S. Benedicti, ideoque hic omittendus.

S.

Salmanticensis. Vniuersitas virorum doctissimorum fecundissima parens, plurimos sanæ æternæ memoria dignissimos ordini nostro protulit doctores. Quorum non pauci cathedras publicas obtinuerunt, aut ad Ecclesiarum regimen promoti fuerunt. Maximè ab an. 1581. quo ibidem collegium nostrum extrui cæptum est, quos operæ pretium iudicavi, per ordinem hic recensere, tum in historicorum gratiam, &

piam monasteriorum æmulationem; tum etiã ne tantorum virorum memoria pereat, præsertim eorum, qui bibliothecæ nostræ, supra inserti non sunt:

Igitur, anno 1597. primus ibidem doctoralem lauream obtinuit Reuerendissimus *Ludovicus Bernaldus de Quiros*, qui anno 1604. à suo Spinæ monasterio, in quod (peracto totius congregationis regimine) secesserat, ab Vniuersitate euocatus, publico assignato stipendio, extra ordinariæ lectionis onus pro factorum Bibliorum exponenda doctrina suscipere est coactus. Anno 1620. primam eiusdem Facultatis Cathedram sine Rivali, accepit, quam summo totius Reipub. plausu & vilitate moderatus est, vsque ad annum 1629. quo è viuis discessit, cum incredibili omnium dolore.

2. Quæ ad eiusdem magisterij honorem peruenit. Illustrissimus fuit *Angelus Manriquez* (anno 1613.) Hortensis monachus, nunc Pacis Iuliæ Episcopus. De quo plura diximus supra, suo loco.

Petrus de Andrade, Vallis bonæ monachus, post annos aliquot quibus lectoris munus in Salmanticensi collegio, cum approbatione nõ mediocri obiuerat, ad magisterij lauream peruenit, anno 1623. Triennio sequenti, quo Reuerendissimus Angelus Manriquez toti congregationi Hispaniæ Generalis reformator præfuit, ipse in huius locum collegij Salmanticensis Abbas subrogatur: quâ functus dignitate, Diffinitor electus, sponte (maioris perfectionis adipiscendæ amore) in Vallem bonam secessit, indeque sequenti triennio ad supremam Reformatoris apicem euectus, immaturâ morte (non sine vniuersæ congregationis dolore) antè dignitatem deseruit, quam deferretur ab illâ, anno 1633.

Ildephonsus Perez (de quo supra) 4. loco magisterij laureâ insignitus fuit, anno 1629. vt

O o 3.

JAM

iam diximus, litterâ, I.

5. Illustrissimus ac Reuerendissimus *Christophorus de Lazarraga*, Spinæ monachus, & Salmanticensis collegij alumnus, adhuc iuuenis, & qui vix auditorem egerat, propter mirabile ingenij subtilitatem, eiusdem collegij Salmanticensis Lector destinatur, anno 1627. Ab vniuersa Academia expertus, in gremium magistrorum admittitur, summo omnium plausu, statimque agere capit Cathedrarum candidatum, & anno 1632. Scoti le&urata obtinuit, dein Cathedram Diui Thomæ, anno 1636. & rursus anno 1638. primariæ Cathedræ moderator eligitur. Sequenti anno, 1639. et si vix 42. ætatis compleisset, ad Ecclesiam de Ch'apâ, noui orbis, à Rege Catholico designatus, antequam Summus Pontifex electionem confirmasset, eodem anno, ad Cartaginensem Ecclesiam eiusdem orbis, promotus fuit; Quam cum felicissimè in omnibus rexisset, superiori an. 1648. mente Februario, à perfidis nonnullis (quibus inuisus erat, qui à Deo, Regi, & Reipub. fideliter seruebat) veneno (vt fama est) inter cibos emissio, ipse simul cum præfecto vrbs, & alijs plurimis, è viuus (proh dolor) summo bonorum omnium dolore, auferitur. De hoc Viro, vide plura supra verbo, Christophorus de Lazarraga.

Petrus de Oyiedo, alius à superiore, Montis Sion extra muros ciuitatis Toletanæ, professor, sextus extitit, qui ex eiusdem Salmanticensis collegij alumnis, magisterij lauream adeptus fuit, anno 1636. & iam, sine dubio, cathedram obtinuisset, nisi generale Capitulum congregationis Hispanicæ, illarum ambitionem interdixisset, ob plura inconuenientia, repugnantia monasticæ modestiæ, quæ necessariò interuenire debuissent, pro illo tempore, quo illarum electio ad scholasticorum suffragia redacta erat. Indè occasione accepta, anno 1644. Ab-

bas sui monasterij Montis Sion eligitur, & tandem anno 1647. monasterij de Ouila creatur Præsul, quòd munus hodiè summa cum laude moderatur.

Anno 1643. post cursum philosophiæ, & aliquot annos in theologiæ le&ura feliciter transactos, *Franciscus de Roys, & Mendoza*, Vallis Paradysi monachus, magisterij laurea condecoratur, qui hodiè, Cathedrarum eiusdem Facultatis, summa Academiæ gratulatione, candidatum agit. Ab omnibus amatus, pro sua modestia, & vrbantate, pro suo ingenio, docendique facundia, & perspicuitate, tam ex suggestu scholastico, quam ex concionatoria expectabilis, acclamatusque valdè.

Henricus de la Garma, Vallis Ecclesiarum monachus, Scholæ Thomistarum additissimus, ingenij verè ignei, acris, & acutissimi, laudeam obtinuit, anno 1645. candidatum Cathedrarum agebat, summo totius Academiæ gaudio & expectatione (conceperant namque talem de ipsa spem, non solum congregatio ordinis nostri, & Academiâ ipsa, sed & supremus Senatus regius, quod decori & splendori foret non tantum ordini suo, Academiæque, at toti etiam Hispaniæ) verum, immatura morte illum de medio nobis sustulit Deus anno 1647. mense Iunio, cum recenter Dissinitor congregationis esset creatus. Illud autem hic specialiter adnotandum venit, non idèò Henricum hunc in ambitione Cathedræ fuisse prælatum magistro Francisco de Roys, quia altius de eo sentiret congregatio, sed vt inuidiæ occasionem omnino de medioolleret; vnde Generalis reformator disposuit & decreuit, quod ille in hoc munere præcederet, qui, etsi esset posterior gradu magisterij, antiquior inueniretur in le&ura, & professione.

Sanctus à S. Catharina, religiosus ac postea Superior Generali congregationis B. Mariæ Fulienfis, edidit

Librum

Librum exercitiorum spiritualium, consistentem 20. Meditationibus plane diuinis: cum insigni directorio, pro eo qui meditates dirigit. Qui liber tanto populi applausu exceptus fuit, vt intra hos paucos annos, quinque debuerit recudi, bis nimirum Latinè, & ter Gallicè. Nouissima editio fuit an. 1639 Parisijs apud Michaelē Soly.

Edidit & *Libellum 38. graduum humilitatis*, omnibus non solum religiosis necessarium, verum etiam sæcularibus vtilissimum, qui multoties etiam prælum sustinuit, sub diuersis linguis. Flandricè quidem (licet sine nomine authoris) Duaci apud Gerardum Pinchon, ad calcem regulæ Sancti Benedicti, & Antuerpiæ, vnà cum alio quodam libello Ludouici Macckeblyde, Societatis Iesu: Gallicæ tamen editiones Parisienses postremæ, authoris nomen expressè præferunt.

Libellum item alium, quem inscripsit, *Flammam amoris diuini*, impressum quoque Parisijs, annis 1624. & 1639. & alibi sæpius.

Denique & *Libellum 4. continentem breuem præxim, quæ quis possit se continuè conseruare in præsentia Dei* Gallicè Parisijs, apud Soly, annis memoratis. Intellego illum & plura alia scripsisse, sed horum notitiam assequi non potui.

Libellus ipsius de gradibus humilitatis in linguam Italicam translatus, prodijt Romæ apud Corbellum, anno 1651.

Libellus etiam dictus, *Flamma Amoris diuini*, ibidem anno 1629. Obijt Author Romæ, in monasterio S. Bernardi ad Thermas, ann. 1630. fuit plures, Generalis suæ Congregationis, Relatio Patrum Fuliensium Romanorum.

Sauigniæ acensis Monasterij in Normannia monachus anonymus, latè descripsit *Vitam Beati Petri eiusdem Monasterij Prioris sanctissimi*, quæ ibidem manuscripta seruetur, teste Hugone Merardo in Martyrologio monastico, 24. Decembris.

Extant ibidem præclaræ alia scripta, à monachis loci concinnata, quorum tamen titulos belli furor, locique distantia nobis præripuerunt. Inter hæc tamen est *Historia insignis vitæ B. Guillelmi, illius loci Abbatis*, quem Philippus Seguinus (de Sanctis ordinis, cap. 69.) scribit fuisse, inter doctores magni nominis, in diuinis scripturis multum eruditum, seculariumque litterarum non ignarum, &c. Vtrum tamen aliquid scripserit, ibidem non refert.

Schonaugia (quod pulchram sonat insulam) ordinis Cisterciensis monasterium olim celeberrimum, filia fuit Ebirbaci, in Palatinatu Electorali 2. milliariibus Heydelberga distans, in diocesi Wormatiensi. Huius monasterij religiosus anonymus scripsit *vitam Beate Hildegundis virginis*, quæ sexum mentita, & virum se simulans, sub nomine Ioseph, habitum monachi induit, in quo ad mortem vsque incognita perseverans sancto sine queuit. Porò scriptor huius vitæ, in præfatione asserit se virginem nouisse, & cum ea in Schonaugia vixisse. Extat hæc vita in pluribus monasterijs & Gallicè etiam edita à Ioanne d'Assigny, parte 2. de personis sanctitate illustribus ordinis Cisterciensis.

Huius Schonaugiæ monasterio, Henriquez, & plures alij authores, attribuunt Beatam Elizabetham, dictam de Schonaugia, quemadmodum etiam Eckbertum, & Eimechum, Abbates Schonaugiæ, sanctitate scriptis claros: sed erroneè, nominum videlicet identitate decepti, & de reliquo locorum ignari, pro vt clarè demonstrauit in fundatione Schonaugiæ Cisterciensis, quam per Longelinum Coloniae edidi 1640. Tria namque olim fuerunt in Germania eiusdem nominis (id est, *Schonaugia*) monasteria, & quidem sibi inuicem satis vicina. Primum & celeberrimum, monachorum fuit Cisterciensium, idem scilicet de quo iam iam egimus, quod nunc desertum, & pro maiori parte

parte euersum iacet. 2. & etiamnum inhabitatum, monachorum est ordinis sancti Benedicti, in finibus diocesis Treurenensis, in sylua Hircinia situm sub iurisdictione Comitum Nassoniensium, quod aliàs etiam vocari solet *S. Florini monasterium* (seu Schonangia S. Florini) distatque non nisi 5. circiter miliaribus belgicis Ebirbaco: exiguum tamen est, nec ita famosum, in quo, anno 1630. dum Ebirbaci lectorem agerem, s. solum erant religiosi cum Abbate; inter quos, & Ebirbaces nostros, magna factis intercedebat familiaritas, quæ causa fuit, quod ipsum monasterium subindè visitauerim. 3. eiusdem nominis monasterium, virginum fuit ordinis item S. Benedicti, monasterio S. Florini iam dicto omninò coniguum, adèd vt non nisi interiaccens platea vnum ab alio sejungeret. hoc iam à 50. aut circiter annis (cum multis grauatum esset debitis, & 3. quatuor ne solum in eo residerent moniales) assensu Comitum Nassouij, & Episcopi Treurenensis, à monachis vicinis incorporatum, & mox destructum fuit, ita vt nullum ibidem hoc tempore integrum extet ædificium, sed ingentes ruinae; monialibus ab alia monasteria ablegatis. In hoc autem virginum cœnobio, Beata Elizabeth anno 1140. monialis effecta, Abbatissæ postmodum munus obtinuit; quo tam sanctè ac religiosè functa est, vt multis reuelationibus ac visionibus celestibus meruerit honorari, quas ad confortum suarum ædificationem, litteris partim ipsa mandauit; partim Rogerius Cisterciensis, de quo supra, partim denique frater ipsius Elizabethæ germanus, Eckbertus nomine. Qui cum esset canonicus Bonnenfis, monitis fororis suæ, in Schonangia Sancti Florini monachus nec multo post eiusdem loci 2. Abbas effectus, omnia quæ ab alijs scripta fuerant recognouit, quibus plurima de suo addens, amplissimè fororis memoratæ vitam descripsit: quæ anno 1146. ex hac

vita migravit, 14. Kalendas Iulij, sepultraque fuit in choro Monasterij Sancti Florini, non longè ab altari Virginibus omnibus sacro, vbi & frater eius iam sepulcrum suum elegerat: tamen reliquæ eius postea exhumatæ, in magna lapidea tumba repositæ sunt, in qua anno supradicto 1630. adhuc quiescebant, in sacello quodam vicino monachorum choro, vbi eadem ipse reuerenter conspexi.

Cæterum, vita hæc per Eckbertum conscripta, in dicto Monasterio adhuc studiosè asservatur, quam eiusdem loci Prior mihi legendam aliquandò concessit, estque in 7. libris diuisa, quorum priores duo continent *varias visiones, & reuelationes*, quibus virgo sanctissima Elizabetha diuinitus illustrata fuit, vnà cum expositionibus earundem: 3. *de celesti Hierusalem* inscribitur: 4. dicitur *Liber viarum Domini*, agens generaliter de omnibus hominibus, quomodo felicitet in singulis statibus viuere debeant: 5. continet *Reuelationes de Sancto exercitu vndecim milium Virginum*: 6. complectitur *varias epistolas*, quas non humana (quæ indocta erat) sed diuina inspiratione pronuntiauit, Dei & Sancti Angeli verba loquens: 7. Authoris habet *prolixam epistolam*, ad quasdam cognatas suas, de obitu huius B. Elizabeth, vbi inter alia refertur, biennio antè mortem eius, voces in cælo auditas esse, ex quibus eadem mors certò cognosci potuit. Libris his omnibus subiungitur in eodem volumine, *Officium paruum de Sancta Elizabeth de Schonangia*, compositum ab Emecho Abbate item Schonangia sancti Florini, viro pio & religioso, de quo sequentes leguntur versus:

*Non erit æqualis tibi nunc Schonangia talis,
Flos erat egregius, requiescat spiritus eius.*

Quod autem ad Eckbertum attinet, scripsit is etiam *Opusculum contra Catharos hereticos*. Item aliud *Contra iudeos de Christo & matre eius*. Quæ omnia

omnia etiam in eodem extant antiquo codice membranaceo.

Hæc omnia hic apponenda duxi, ne quis in posterum labatur in errorem Henriquez, Bernardi Briti, & aliorum de quo supra. Communicavi quoque hæc Auberto Miræo, qui auctario suo de scriptoribus Ecclesiasticis ea inseruit, eatenus à nemine observata.

Sebastianus arduus, religiosus monasterij Sarracorum Crucium in Hispaniâ, religione & doctrina conspicuus, *Varia scripsit*, perhibente Chrylostomo Henriquez in Phœnice, ex quibus tamen ipse non recenset, nisi *in symbolum fidei, librum unum.*

Sebastianus de Vrias, natione Hispanus, professione religiosâ monachus Vallis Paradisi, varias doctas lucubrationes scripto reliquit, luce dignas, ex quibus vulgatæ extant,

Triumphus sanctissimæ Crucis, Liber in 40. impressus Julio brigæ, anno 1597.

Vita Sancti Thomæ Cantuariensis, quatuor libris distincta, &c. Henriquez supra.

Sebastianus Hamaxurgus, Abbas 28. monasterij Fontis Salutis, vulgò Heilbrun ordinis Cisterciensis, in diocesi Bambergensi, mediò ferè itinere inter Noribergam & Honoldisbachium, vir præclare doctus, scripsit

Epitomen stirpis marchionum Brandegurgensium, ad Albertum Marchionem Casimiri filium. Floruit anno 1540.

Nostra Abbatiarum Gasparis Longelini.

Sebastianus de la Parra, (sic enim scribendum est, non autem, Parias, ut male scripsit Henriquez in Phœnice) & post illud, nos in 1. editione huius operis monasticæ in Caracerensi cœnobio professus, tantum in religiosâ perfectione, & diversarum scientiarum culturâ profecit, ut Abbatis & Viscatoris generalis ordinis dignitatibus honorari meruerit, quibus etiam cum omnium satisfactione & admiratione perfun-

Bibliothec. Ord. Cisterc.

ctus est. Philosophus fuit acutus, & theologus solidus ac profundus. politici tamen & litteraturæ, & præsertim poëti addictus. Hinc plura scripsit, tam vincâ, quam solutâ oratione, ex quibus luci commisit sequentia:

Vitam Sanctæ Teresæ à Jesu, fundatricis Carmelitarum Discalceatarum, impressam in 8. Salmantica, anno 1609. & reculam ibidem in 4. anno 1610.

De laudibus eiusdem Sanctæ virginis hymnos diversos, excusos Metinæ de Campo, an. 1615.

Officium integrum de eadem Beata Matre, quod iussu Reverendissimi Episcopi Salmanticensis, Angelus noster Manriquez (nunc Perillusus Pacis Augustæ Episcopus) examinavit, & approbavit.

De laudibus Sancti Ignatii fundatoris Societatis Jesu, carmina varia, & Latina & Hispanica laureata, & impressa in 40. anno 1610. Henriquez in Phœnice.

Sebastianus Sortal, natione Hybernus, ex oppido Kilkenniâ oriundus, ordinem nostrum professus est in Nucalensi cœnobio apud Hispanos. Undè ad ordinis collegia missus, raros & eximios in omni scientiarum genere fructus fecit, acumine præsertim aditus ingenij sui: ac poësis delectatus elegantia, eidem præcipue se applicuit, & quidem tanta felicitate, ut ex melioribus habitus fuerit poëtis, quos unquam Hispanica nostra congregatio habuerat, in quovis metri genere versatissimus.

Scripsit plurima egregia opera, quæ manuscripta studiosè esseruantur, & à curiosis & peritis magni fiunt. Inter quæ non infimum locum tenent,

Historia institutionis festivitatis venerabilis Sacramenti, Beata Iuliana Corneliensi ordinis Cisterciensis diuinitus reuelata, verso hexametro.

Vita beati Candidi Furlongi Hyberni, monachi Nucalensis, carmine heroico.

Pp

Dij

De laudibus ipsius Candidi, hymni varij, & diuersa erudita epitaphia.

Florebat adhuc anno 1626. Ab aliquibus autem vocatur *Stephanus Sortal*.

Serlo Fontanensis, Vide *Ioannes Serlo*.

Huic Serloni (præter ea quæ supra recensuimus, verbo, *Ioannes Serlo*) *Bunderius* in *Indice*, lit. S. nu. 25. adscribit, *Opus Sermonum*, quod extare dicit in Rubro claustro, in Brabantia. credo tamen ego, esse Serlonis *Sauigniæ*ensis, de quo in mediæ post. *Philippus* etiam *L'Abbeus*, in coronide poëticâ, p. 1. *Bibliotheca nouæ*, &c. scribit, se habere *versus quosdam insignes, de instabilitate mundi*, ab hoc Serlone compositos.

*B. Serlo Abbas Sauigniæ*ensis in Normannia, qui ipsum monasterium *Sauigniæ*ense cum 30. alijs *Abbatij*, in generali capitulo *Cisterciensium*, præsentem *Beatissimo* Papa *Eugenio III.* per manum *Sancti Bernardi*, ordini nostro locauit, & *Clarevallensi* cœnobio submisit. Ac postea, eodem anno quo *Sanctus Bernardus* ex hac vita migravit, *Claramvallem* venit, & *Abbatis* officium deponens, *Beato Roberto de Brugis* successori *Diui Bernardi* indiuiduum comitem, & in omnibus officiosissimum se exhibuit; præcipue tamen in opere *Sanctæ prædicationis*, ad ædificationem fratrum se exercuit. Quod officium *B. Robertus* ei imponebat, quia probè sciebat eum exercitatione diuturna, & benignitate gratiola, ad hoc esse promptissimum.

Reperiuntur sermones eius manuscripti in *bibliotheca Alnensis* cœnobij. Vbi etiam reperitur eiusdem.

Expositio in orationem Dominicam.

Item, *Liber inscriptus: Dicta Serlonis Abbatis*. Vide de hoc Serlone plura in *Menologio Cisterciensium*, 10. Septembris quo die ab ordine nostro colitur.

S. Serlo, natione *Scotus*, *Monachus Melro-*

senlis, ac socius *S. Adami* Episcopi *Cathaniensis*, cum eo etiam à furente plebe combustus fuit, vt supra, vidimus. Scripsit

Vitam Adami Magistri sui, lib. 1.

De decimis, lib. 1.

Contra Vsuras, lib. 1.

Cartam libertatum Scotia, lib. 1.

Affectus est *Martyrio*, dominicâ infra octauam *Natiuitatis B. Mariæ*, vt iouitur *Scotichronicon*, lib. 9. cap. 37. annus erat 222.

Demsterus, lib. 17. n. 1035.

Seuerus de Varinis, *Placentinus*, *monachus Sancti Saluatoris de Septimo*, & eiusdem monasterij *Abbas*, in omni scientia versatissimus, eoque nomine, *Leoni X.* Pontifici in paucis charus, cuius fuit theologus. Humanioribus nihilominus studijs singulariter addictus. Scripsit ad *Carolum V.* Imperatorem (apud quem etiam magna valebat gratia) *Commentaria in somnium Scipionis*. Item, *alia commentaria in rhetoricam & orationes Ciceronis*. Quæ opera adhuc extant.

Obijt in *Germania*, circâ annum *Domini*, 1532. Inter alios summos viros, discipulum habuit *Gregorium Cortesium*, *S. R. E. Câr.* vt ipsemet *Cortesius* in suis operibus memorat. Scripsit præterea, *De Beatissima Virginis, & Anna Matris eiusdem, laudibus Odas plurimas, heroicis versibus concinnatas*, quæ extant excusæ inter opera *eximia nouorum Poëtarum*. Pro hoc *Seuero*, *Apologiam* edidit *Nicolaus Baccetius*, vt supra vidimus.

Syluester Maruli, alias *Maurolycus*, *Messanensis* *Patritius*, ex illustri apud *Siculos* *Marulorum* familia ortus, *S. Theologiæ Doctor*, almi cœnobij *Rocæ Amatoris* *Abbas*: qui *Philippi II.* *Hispaniarum & Siciliæ Regis* auspicijs, post *Europæ* prouincias peragratas, *Corialis* cœnobij (*Escorial*) quod *Rex* ipse instat miraculi in *Hispania* erexerat, regiam *bibliothecam* trecentis

centis & amplius voluminibus manuscriptis vndique collectis, illustravit. Vir omni scientiarum genere instructissimus. Scripsit libros 5. de *initijs & progressibus omnium religionum*: quod opus vocavit, *mare oceanum*, estque impressum Italicè stylo politissimo, Messinæ, anno 1613. & Philippo, III. Hispaniarum Regi dicatum.

Item, *Topographiam sanctorum Christi militum*.

De *precipuis basilicis serenissima Regina Calorum dicatis*, & *Ecclesijs eidem diuino oraculo, & miraculose erectis*.

Librum, de *viris illustribus ordinis Carthusiensium*.

Librum, de *viris illustribus Siculis*.

Librum, de *Sanctis, claris, & martyrio coronatis in regno Sicilia*.

Catalogum *scriptorum ecclesiasticorum*,

Librum, qui *inscribitur: Lucidarius: continentem 40. questiones in materia astrologie, & philosophiæ*. Hæc omnia ipsemet sic recenset libro 2. *Maris Oceani*.

Simonis Conuersi Alnensis vita ab aonymo eiusdem monasterij religioso conscripta, extat ibidem M. S. Catalogus librorum manuscriptorum eiusdem loci apud Ant. Sanderum, in biblioth. M. S. Belgicâ.

Simon de Maille, natione Gallus, ex monacho & Abbate cœnobij de Oratorio (*de Loroir*) ordinis Cisterc. Archiepiscopus Turonensis numero centesimus, creatus anno 1560. Vir ut natalibus, ita eruditione, variarumque linguarum peritia illustris:

Transulit ex Græca in Latinam linguam 24. homilias Sancti Basilij, easq; Carolo Cardinali Lotharingo dedicauit. Prodierunt Parisijs anno 1558. Latine & Græcè.

Edidit insuper insignem libellum in 3. partes diuisum, ad populum Turonensem, quarum 1. agit de amore & timore Dei: 2. de oratione: 3. docet methodum orandi. Parisijs 1574. typis V. l'Huillier.

Bibliotheca Gallica Antonij du Verdier, & Longelinus in Purpurâ Sancti Bernardi.

Obijt anno 1597. Huic Simoni inscripsit historiam Sancti Gregorij Turonensis, Guillelmus Morellius.

Simon de Thondi, Scotus. Monachus Melro-fensis, postea anno 1171. Abbas Coggeshalensis in Angliâ; ac tandem anno 1179. consecratus fuit Episcopus Moraniensis, in Scotiâ. Vitæ eximie eruditionis, sanctæque conuersationis, edidit,

In *epistolas Pauli*, lib. 6.

De *Reformatione Cleri*, lib. 1.

De *Regia successione Sancti Macolmi*. lib. 1.

Obijt anno 1184.

Demsterus ex Scoti-chronico, lib. 8. cap. 15. & 16. & Longelinus, supra.

Simon de Valle, Ord. Cisterc. scripsit,

Sertum florum moralium. Incipit: Sicut serui in suâ liberatione, &c. Solebat seruari Dunis, teste Bunderio, lit. S. n. 34.

Socij sermones per anni circulum à quodam egregio, S. theologiæ professore, ordinis Cisterciensis, conuentus in Marienrayd (*Maria rodâ*) propè Hildeshem, conscripsit fuerunt. Hic enim doctor (vt habet præfatio ad dictos sermones) cum esset ingenio clarus, & in scriptura potens, nec non in componendis sermonibus expeditissimus, indignum ducens talentum sibi à Deo præstitum, & infusam gratiam sine fructu perire, sermones quosdam de tempore & de Sanctis per anni circulum composuit. Verum quia humilis erat, ingenito quodam rubore deuictus, eosdem sermones quoad vixit non præsumpsit publicare. Motitur tandem in grandæua ætate, & fratres cellulam eius emundantes, hos ipsos sermones in foccis, seu sotularibus eius absconditos inuenientes, gauisi de tanto thesauro, eos publicauerunt,

At quia in foccis inuenti sunt, à re gesta, sermonibus nomen indiderunt, & *Sermones Soccios* intitalauerunt; volentes nimirum vt non scripta modo, sed multo magis tantæ humilitatis exemplum omnes audientes instrueret. Prodierrunt Argentorati anno 1484. & Dauentriæ in 3. tomis in folio. Sermones verò tales sunt, vt si qui eos sagaci oculo perspexerint, inuenient in eis, membrorum distinctiones pulcherrimas, scripturarum allegationes firmissimas, doctrinarum exhortationes efficacissimas, nedum vtriusque sexus sæcularibus, verum etiam in vita spiritali exercitatis valituras. Incipiunt: *Exurge à mortuis, & illuminabit te Chrystus*, Ephes. 5.

Extat in bibliotheca nostra de Dunis tomus vnus in folio impressionis Dauentriensis, de Dominicis. Extant etiam M. S. omnes in bibliotheca Canonicorum Regularium Tungris. Porrò quidam putant sermones hos dici *soccios* à succo, & medulla factæ scriptura: sed quod diximus, verius est, & expresse habet editio Dauentriensis, ex qua ego hæc ad verbum descripsi. Vide etiam Mantissam ad auctarium Miræ de scriptoribus.

Soccor, monachus Claryvallensis, & postea Abbas Bonæ Cumbæ in Valconia, scripsit *Dodissimas conciones super Dominicis totius anni*: quæ M. S. seruantur in Claravalle.

Relatio adm. Reuerendi & Eximij Domini Claudij Chalemot, Abbatis de Columba.

Soran monasterij religiosi, Diocesis Roschilderensis in Dania olim ordinarij fuerunt annalistæ Regum Daniæ: quorum proinde plures, successivè, eiusdem regni historiam per aliquot sæcula fideliter sunt profecuti. Vide Ioannem Ifacium Pontanum, lib. 5. rerum Danicarum.

Spina canokium, totius Hispaniæ celeberrimum, sic dictum à Spina coronæ Domini, quæ illic asseruatur, situm est in Palentina Diocesi,

& à Beato Niuardo, fratre Sancti Bernardi iuniore fundatum. Huius canokij monachus anonymus, conscripsit librum miraculorum quæ ibidem Deo Optim. Max. in dies operatur, ad visitationem diuæ Spina sacra. Citatur à Manriquez, tomo 2. Annalium Cisterciensium, ad anno 1147. cap. 18. num. 8.

Stanislaus Rescius, Polonus, & Abbas Andreouiz in Polonia, scripsit

Ministromachiam, in qua Euangelicorum magistrorum & ministrorum, de euangelicis magistris & ministris, mutua iudicia, testimonia, conuicia, maledicta, ira, & condemnationes, & omnibus sæculis inauditi anathematismi recensentur. Colonia apud Henricum Falkenburg, anno 1592.

Item, Librum, de atheis hæreticorum huius sæculi.

Librum quoque epistolarum, Neapoli excusum, apud Iacobum Carlinum, in qua vrbe mortuus est author, anno 1598.

Vide Posselinum in Apparatu sacro, & indice authorum citatorum in commentario Iacobi Tirini, in SS. scripturam, subiectum tomo 3. eorundem commentariorum.

Scripsit & vitam Stanislai Hessij, S. R. E. Cardinalis, diuersis libris distinctam. Citatur in Bibliotheca Scriptorum Societatis Iesu, in elogijs Petri Canisij.

Denique Simon Staranolsius, centuriâ illustrium Poloniæ Scriptorum, anno 1644. Francofurti impressa, testatur illum quoque scripsisse omnia sequentia:

Librum pro defensione Patrum Soc. Iesu. Item, alium de eadem materia, qui intitulatur *Spongia*, qua absteruntur conuicia & maledicta Equitis Poloni, contra Iesuitas, Authore Stanislao Rescio. Cracouiz, anno 1590. & postmodum recusa anno 1591. Ingolstadij, in officinâ Davidis Sartorij. Et Neapoli, 1592. typis Iosephi Cacchij.

Paraphra

Paraphrasin Septem Psalmorum penitentialium.
Admonitionem Polonicam.
Sermones de Sacerdotio.
Pia progymnasmata.

Tractatum de Maiestate Sedis Apostolicæ.

Hæc Staranolfus, sed nimis succinctè, quia diuersorum inscriptiones, & materiæ qualitatem non sufficienter expressit.

Librum autem *Epistolarum familiarium*, ipsius Rescij, ait quoque fuisse impressum Romæ, anno 1587, in 8. impensis Iacobi Tornerij. Porro, qualis & quantus Vir fuerit noster Rescius, narrat idem Author, loco citato: Religiosorum hominum in cata, Stanislaus Rescius, pius Abbas familiam ducat. Is Patriâ Polonienfis à teneris ferè annis, in sinu magni illius Cardinalis Hossij educatus, bonas artes & bonos mores imbibit, illiusque ipsius exemplo ad pietatem informatus, per omne tempus Concilij Tridentini (quo ex omnibus Orbis partibus sacriende in ecclesiâ Catholice concordie, præsantissimi quique Theologi, pariter Antistes, à Principibus mistebantur) Secretarij titulo ornatus, in eius familiaritate vixit Doctoris laurea post auctus, in Gallias ad Henricum Valesium Polonia Regem renuntiatum, legatio Romæ obuenit; ut illi nouam dignitatem nomine Cardinalis sui gratularetur, fidemque simul, subiectionem, ac salutem dæferret. Inde reuersus (Deo ad altiora viam sterminante) Sigillatoris officium in tribunali Sacra Penitentiaria commissum; ac tandem à Rege Stephano in patriam reuocato, Abbatia Sodalium sacrorum Andreoniansium data. Quæ auctus, Legatum ad Gregorium 13. & Sixtum 5. Pontifices Maximos, Regi sui ac Republicæ nominis, egit. Iterum iussu Serenissimi Sigismundi 3. ad Republicam Venetam, Ferdinandum Hetruria ducem, in Regno Neapolitano; ac tandem ad Clementem 8. (cui & obedientiam nomine sua maiestatis fecit) in causa canonizationis Diui Hyacinti bi, plurimum laborauit. Cumque acerrimo esset ingenio, & eximia animi magnitudine, inter tot negotia, totque serias occupationes, ad hæreses clam à Germania & Hungariâ in Polo-

niam serpentes, reprimendas, cum ingenij neruos, tum actiones omnes contulit. Hæc ibi. Post quæ recenset scripta ipsius, quæ nos iam supra recensuimus.

De hoc eodem Viro, taliter cecinit Iacobus Vitellius:

Talis Rescius inter eruditos;
Qualis Roscius vnus in teatro;
Cum solus populi approbationem
Et plausum sibi comparasset omnem,
Tam felix fuit eruditione,
Ut suade merito medulla dici,
Circulum sapientiæque possit;
Suaui Rescius in Latinitate.

Obijt Rescius, Neapoli, anno Domini 1598. vt supra diximus.

S. Stephanus, cognomento *Hardingus*, nobili apud Anglos familiâ natus, vnus ex præcipuis Cisterciensis reformationis Authoribus, ex Priore, Abbas Cisterciensis electus, ann. 1109. Sanctum Bernardum cum 30. socijs de sæculo venientem, habitu ordinis donauit. Quo die insignem habuit sermonem, qui extat apud Britum lib. 1. cap. 22.

Primum generale capitulum Cistercij congregauit anno 1116. & anno 1119. constitutiones quasdam pro vniõne monasteriorum inter se, promulgauit, quas vocari voluit *Chartam charitatu*; illasque à Calixto Papa II. (ordini Cisterciensi dudum charitate alligato) confirmari fecit. In Concilio Trecenti, anno 1128. doctissimas protulit sententias.

Scriptit insuper (teste Pitæo) librum exhortationum priuararum ad monachos.

Vita monastica ritus & vsus, vulgò, librum *vsu*. Britus quidem & Henricus hunc librum S. Bernardo tribuunt; at (præter Pitæum) eiusdem authorem fuisse Stephanum, scribunt Ignatius Firminus in notis ad exordium minus.

Seguinus lib. de scriptoribus, & Posselinus in apparatu.

Sermonem eius habitum in obitu S. Alberici, refert Manriquez tomo 1. Annalium, ad annum 1109. Qui Author ad ann. 1120. scribit quoque iussu Stephani scriptum esse Exordium paruum ordinis, quod impressum extat cum noris Ignacij Firmini.

Denique scripsit *epistolas varias* admirabilis zeli, ex quibus extant duæ inter Epistolas Sancti Bernardi 1. ad Ludouicum Gallia. Regem: 2. ad Honorium Papam. Quamquam non videatur improbabile, has fuisse à Sancto Bernardo dictatas. Notandum autem, hunc eundem esse Stephanum, quem Posselinus in Apparatu, scribit fuisse Benedictinum congregationis Cluniacensis, & scripsisse *Exhortationes ad monachos*, & librum *de claritate*, seu (rectius) *de charitate*, qui est ille liber quem supra vocauimus, *Chartam charitatis*: extatque pluribus in locis typis expressus, nouissime Antuerpiæ in officina Plantiniana, anno 1631. & anno 1642. Lugduni, tomo 1. Annalium Cisterc. Angeli Manriquez, ad annum 1119.

Cæterum, Stephanus tandem post 13. monasteria per seipsum fundata, & plura per filios, ætate ac laboribus fractus, anno Domini 1133. abbatialem sarcinam resignauit, sequentique anno sancto sine quieuit in Domino, Martyrologio Romano post obitum adscriptus 17. Aprilis. Vitam eius edidit Latine Chrysostomus Henriquez in Fasciculo Sanctorum, & Gallicè Ioannes d'Assigny, in Conclau, tomo 1. Quam ego postmodum etiam Flandricè reddidi, & apud me M. S. asseruo, cum plurimis alijs viris Sanctorum & Sanctarum ordinis nostri, Flandrico quoque idiomate à me donatis.

Stephanus Guichard, Prior Caduini edidit *Historiam S. Sudarij, ibidem asseruati & aliquot alios libellos asceticos. Relatio Eximij Domini Iosephi*

Arnolfini, S. Theol. Doctoris Sorbonici, &c.

Stephanus Langhon, natione Anglus, Lutetia verò Parisiorum educatus, magni nominis theologus, summusque suæ ætatis philosophus ibidem habitus fuit; quorum intuitu in canonicum S. Mariæ eiusdem vrbs, & Cancellarius Vniuersitatis promotus, in magna Regis & Procerum gratia, complures annos vixit, donec mortuo Huberto Cantuariensi Archiepiscopo, Innocentius Papa III. eruditionis illius famam excitatus, eum in Italiam euocatum, an. 1206. Viterbij Archiepiscopo Cantuariensem consecrauit: summè indignante & aduersante Ioanne Angliæ Rege, qui Ioannem Graium Norvicensem Episcopum, ad hanc sedem promoveri conabatur; in tantum, vt Stephanum Angliam interdixit. Qui ad Pontigniacense Monasterium secedens, exemplo prædecessoris sui S. Thomæ Cantuariensis (de licentia Summi Pontificis) habitum nostrum Cisterciensem induit (vt scribunt, Longelinus in *Purpura S. Bernardi*, inter *Cardinales*, n. 17. ac postea iterum, inter *Archiepiscopos Angliæ*; & Henriquez in *Phœnice*;) ubi pluribus litteris ab eodem Pontifice honoratus fuit. Tandem tamen Regi reconciliatus, & in patriam ac sedem suam reuertus pacificè, anno 1212. in S. creatione, S. R. E. Cardinalis Presbyter Sancti Chrysoconi, ab eodem Innocentio III. creatus fuit; qui Pontifex tanti illum fecit, vt in litteris suis eum vocaret, *Virum famam scientia, & doctrinâ pollentem*. Et sanè (teste Pitæo) nemo scholasticas subtilitates, siue in theologia, siue in philosophiâ, clarius illo explicauit, nemo factæ scripturæ sensum, tam allegoricum, quam moralem, feliciter enodauit. Scripsit innumera planè opuscula; nominatim *Commentaria in omnes veteris testamenti libros, epistolas D. Pauli &c.* quorū titulos hoc ordine recenset Pitæus, & ex illo Henriquez in *Phœnice*.

In *Genesim*, librum vnum, qui sic incipit: *Tabernaculum primum factum est*. &c. M.S. Oxoniæ in Collegio SS. Trinitatis, & Cantabrigiæ in collegio Sancti Petri.

In *Exodum*, lib. 1. *Ingressu filiorum Israel in terram*, &c. M.S. ibidem. & apud Carmelitas Cabilonenses.

In *Leuiticum*, lib. 1. M.S. ibidem.

In *Numeros*, lib. 1. M.S. ibidem.

In *Deuteronomium*, lib. 1. M.S. ibidem.

In *Iosue* lib. 1. M.S. Cantabrigiæ in collegio Sancti Benedicti, & Sancti Petri. Inc. *Ego visiones quasdam*, &c.

In *Lib. Iudicum*, lib. 1. M.S. ibidem.

In *Ruth*, lib. 1. M.S. ibidem.

In *Libros Regum*, libros 4. Qui sic incipiunt, *Reveribus ac scientiarum magistris*, &c. M.S. Villarij, & Dunis, bis.

In *Paralipomena*, libros duos.

In *Iob*, libros 34. Inc. *Licet cum malis valdè laudabile*, M.S. Oxoniæ in collegio Orialesi, In *Tobiam*, lib. 1. M.S. Oxoniæ in collegio Exoniensi, & Cantabrigiæ in collegijs Sancti Benedicti, & Sancti Petri.

In *Iudith*, lib. 1. M.S. ibidem.

In *Ester*, lib. 1. M.S. ibidem, & in cœnobio de Dunis, in Flandria.

In *Esdras*, libros duos, M.S. ibidem.

In *libros Machabæorum*, libros 2. M.S. ibidem.

In *Psalterium*, lib. 1.

In *Proverbia Salomonis*, lib. 1.

In *Ecclesiasten*, lib. 1. qui sic incipit: *Hoc nomen Ecclesiastes interpretatur*, &c.

In *Cantica Canticorum*, lib. 1.

In *Ecclesiasticum*, librum vnum, M.S. Oxoniæ in bibliotheca publica: in collegijs Balliolensi, & Exoniensi: item, Cantabrigiæ in bibliotheca publica, & S. Benedicti.

In *Isaiam* lib. 1. *Audite cali*, &c. M.S. Cantabrigiæ in collegio S. Benedicti, & Camberoniæ in

Belgio, vbi pariter habentur *Exceptiones ex libro eiusdem in 12. Prophetas minores*.

In *Hieremiam*, lib. vnum. M.S. Cantabrigiæ, supra.

In *Ezechielem*, lib. 1. M.S. ibidem, & in cœnobio nostro de Dunis.

In *Danielem*, lib. 1. M.S. ibidem.

In *Nehemiam*, lib. 1. M.S. ibidem.

Tropologiam in 12. Prophetas minores, M.S. Oxoniæ in collegijs Orialesi, Exoniensi, & SS. Trinitatis: Cantabrigiæ in bibliotheca publica, & S. Benedicti: item in cœnobio nostro de Dunis, & Tornaci in cœnobio S. Martini.

In *Oseam*, lib. 1. Inc. *Ossa 12. Prophetarum pullulent de loco suo*, &c.

In *Ioel*, lib. 1. *Verbum istud, est verbum Patris*.

In *Amos*, lib. 1. *Amos interpretatur auulsus*.

In *Abdiam*, lib. 1. *Hac dicit Dominus ad Edom*.

In *Ionam*, lib. 1. *Istud & respicit quod conceperat*.

In *Micheam*, lib. 1. *Micheas interpretatur, humilis*.

In *Nabum*, lib. 1. *Septuaginta sic habent*.

In *Habacuc*, lib. 1. *Omne quod vidit Habacuc*.

In *Sophoniam*, lib. 1. *Sophonias interpretatur Spectator*, &c.

In *Aggaum*, lib. 1. *Licet Hieronymus*.

In *Zachariam*, lib. 1. *In mense 8. &c.*

In *Malachiam*, lib. 1. *Priusquam tropologicè*.

Super Epistolas Pauli, libros quatuordecim.

Concordiam vtriusque Testamenti, libros 8.

De vitando consortio, &c.

Annotationes Bibliorum, lib. 1.

Hexameron carmine, lib. 1.

De vera poenitentia, lib. 1.

Adam vbi est? lib. vnum.

Benedictiones in Monte Ebal, lib. 1.

Maledictionum, lib. 1.

Repetitiones Lectionum, lib. 1.

De Similitudinibus, lib. 1. *Qui sic incipit:*

Nec miles in bello, &c.

Sermonum sexaginta, lib. 1. *Filia Sion, ecce Rex Quasi-*

- Questionum theologicarum, lib. 1.*
De sacerdotibus Deum nascentibus, lib. 1.
Constitutionum Oxoniensium, lib. 1. Inc. Ex auctoritate Dei Patris, &c. Vide Provinciale Angliæ.
Vitam, passionem, & translationem S. Thomæ Cantuariensis, lib. 5. Inc. Professores artium saculi, proprios &c. Cantabrigiæ in collegio sancti Benedicti.
Vitam Richardi Regis, lib. 1.
Translationem eiusdem, lib. 1. M. S. Romæ in Vaticano, n. 7-2.
De factis Mahumeti, lib. 1.
Annalium Archiepiscoporum Cantuariensium, lib. 1. Inc. Res gesta, &c. M. S. Cantabrigiæ in collegio Sancti Benedicti.
Constitutiones ecclesiasticas 48. ex quibus sequentes tantum titulos se inuenisse asserit Pitæus, apud Guilielmum Linyvodium.
De officio archidiaconi. Ut Archidiaconi &c.
De translationibus. Ceterum districtius &c.
De postulando. Cum per adlocatos.
De vita, & honestate Clericorum.
De cohabitatione Clericorum & mulierum. Ut clericalis ordo, &c.
De institutionibus. Quia iuxta &c.
De peculio. Quia plerique, &c.
De furtis. Prohibemus, &c.
De parochijs. Et alienis parochianis, &c.
De purgatione canonica. Ceterum & infra &c.
De penitentijs, & remissionibus. Quoniam nunquam &c.

Porro illud hic non silendum iudicavi, quod Stephanus hic (referente eodem Pitæo) omnes tum veteris, tum noui testamenti libros, primus omnium in capita distinxerit, eoque ordine distribuerit, quo etiamnum distributi sunt; quod ante illum vix quisquam fortè unquam cogitauit; & post illum nemo in ijs quidpiam mutare præsumpsit. Quo facto quantum

lumen attulerit, quantumque sacrarum litterarum studiosis adiuuentum suppeditauerit, viro- rum doctorum esto iudicium. Obijt an. 1228 9. Iulij, apud Mannerium suum de Slyndon in Suffexiâ. Vndè corpus Cantuariam relatum, in capellâ Sancti Michaëlis prope gradus australes, tumulatum est, vbi etiamnum eius monumentum visitur. Vide de hoc Henriquez, & Longelinum, locis citatis; ac etiâ Seguinum in Bibliotheca M. S. vbi hunc quoque Cisterciensibus scriptoribus adnumerans, asserit illum plerique ex his recentis operibus scripsisse, dum Pontigniaci vitam monasticam ageret.

Pitæus tamen lib. de Scriptoribus Angliæ, nullam monachatus huius mentionem facit. Nota. Imo nec Pontigniacenses illum pro suo agnoscunt, nam Reuerendissimus Loci illius Abbas modernus, in serie scriptorum cœnobij Pontigniacensis, quam anno 1647. ad me misit, exactè referens omnes omnino scriptores quorum ibidem aliqua extat memoria, S. Tho. quidem, ac etiam S. Edmundum Cantuarienses Archiepiscopos, ceteris Pontigniacensibus adnumerat, Stephanum verò non agnoscit, quem reuera non omittet, nec etiam ignorare posset, si cœnobij illius quandoque fuisset filius; vix potè qui scriptus suus, reliquis omnibus multo celebrior, imò toto orbe clarissimus existit. Hinc non nisi fide Authorum memoratorum, Seguinum, Longelinum & Henriquez, eundem inter ordinis nostri scriptores collocavi, donec certius aliquid habeam.

Stephanus Sortal, Vide Sebastianus Sortal.

Strata Florida, cœnobium est Cambriæ, seu Walliæ, cuius religiosi (dum res catholicorum ibidem starent) per aliquot sæcula Annalibus fuerunt ordinarij illius prouinciæ, studiosè imprimè annotantes nobilium genealogias, natiuitates, conuulsi- bria, &c. Reuerendissimus Gaspar Longelinus Eusebhalensis in Germaniâ Abbas, in suis Originibus cœnobiorum ordinis.

T.

Theodorus Angermondæ, religiosus Veteris montis, scripsit *Insigne opus concionum Dominianarum*, quod adhuc extat in Veteri monte, M.S. Relatio Reuerendissimi Ioannis Blankenberg, eiusdem loci Abbatis S. Theol. Doctoris, &c.

Theodorus Pybes de Adama, religiosus B. Mariæ de Dunis, S. Theol. Doctor Romanus, Ruremundæ in Geldria, Patriâ natus Familiâ; absolutis in Patriâ humanioribus, & Louanij philosophicis studijs, Româ profectus est, ubi collegij Germanici alumnus adscriptus, & per septennium commoratus, ingenij sui talentum taliter exposuit, vt doctorali S. Theologiæ laureâ meruerit decorari. Hinc in patriam reuersus, Canonicis Regularibus in cœnobio de Sonnebecâ, diœcesis Iprensis (ubi fratrem suum Germanum religiosum habebat, per annos aliquot theologiam prælegit. Postea à Reuerendissimo Iprensium Episcopo Duynkerckane ciuitatis pastoratu honoratus, eundem insigni cum vigilantia aliquam diu administravit. At tandem religiôsæ vitæ desiderio tactus, ordinem Cisterciensem in cœnobio de Dunis professus est. Vnde anno 1629. ob sapientiæ doctrinam, vitæque meritum, à Catholica Regia Maestate, ad prælaturam Prioratus wærtschotani, in diœcesi Gandensi, promotus fuit. Scripsit Dunis adhuc existens, libellum insignem,

De admiranda pariter & miraculosa prima & secunda inuentione corporis Beati Idesbaldi, 3. Abbatis de Dunis, à recepto ibidem Cisterciensi habitu. Impressum Brugis apud Guilielmum de Neue, anno 1624. in 40. Scripsit & alium elegantem libellum,

De prærogatiuis & laudibus B. Virginis, qui Dunis seruatur manuscriptus.

Extant & in cœnobio præfato de Sonnebecâ, diuersa theologica scripta, quæ ibidem religiosi prælegit, Obijt Dunis, in monasterio professio-

Bibliothec. Ord. Cisterc.

nis suæ, anno 1632. 5. Nouembris, ibidemque sepultus iacet.

Porro, præcipua quæ ante Religionis ingressum scripsit, sunt sequentia: *Tractatus insignis de Immaculatâ Conceptione Beate Virginis.*

Succincta, sed clara, & nequosa Commentaria, in 1. partem Diui Thomæ, de Deo & Angelis.

Item in 2. am 2. a. de Fide, Spe, & Charitate, & de Iustitia & Iure.

In 3. partem, de incarnatione, & de Penitentia.

Denique, *Elucidationes multorum textuum Iuris Canonici.*

Seruantur hæc omnia in Bibliotheca nostrâ Dunensi, propria Authoris manu nitidissimè conscripta.

Cæterum, quia apud Historicos Ordinis nostri, nulla, vel tenuissima extat memoria Prioratus Vværtschotani, operæ precium duxi, hic recensere exactam historiam foundationis ipsius, cum serie omnium Priorum, quam ex certissimis monumentis eiusdem cœnobij collegi, mihi humanissimè communicatis ab ipsius loci Priore, anno 1646.

Fundatio Prioratus Vværtschotani, Ord. Cisterciensis in Flandria, Diœc. Gandensis.

Prioratus Vværtschotanus (olim Tornacensis, nunc Gandensis Diœcesis) exordium & foundationem suam debet, Honorabili Viro Simoni Vtenhoue, Gandensi, confirmationem verò Abbati Dunensi. Cum enim dictus Simon motus deuotione piâ ad ipsam Ordinem nostrum, vt particeps fieri posset omnium bonorum operum quæ in toto Ordine vsque in æuum peragerentur, & nedum sibi, verum etiam suis in præfati Ordinis nostri, quo septem Religiosi sub eiusdem Ordinis regulatibus exordijs, statutisque salubribus degerent, fundare decreuisset, Reuerendissimum in Christo Patrem Dominum Cisterciensem Abbatem (vt meritò debebat)

cebat) de huiusmodi voluntatis suae admissione requisivit, quicum, partim ob loci distantiam, partim etiam ob innumerabiles alias curas urgentiores, discussioni huius negotij minime vacare posset, solatij & leuaminis gratia, idem unus Abbati Villariensi imposuit, per patentem commissionem, super inquisitione de cunctis ad talem locum requisitis. Verum, dum quodam praepeditiois obstaculo, protractum fuisset in moram, bono semper proposito inuidens omnis malitia Princeps, pro organo, aut instrumento suo, sinistro quodam Informatore in contrarium operis inchoati usus est, adeo ut idem Reuerend. in Christo Pater, D. Cisterciensis, super veritate, inquirenda de punctis quorum contrariam informationem habuerat, per patentem suam commissionem, secundario, Reuerendum in Christo Patrem, Dominum Abbatem de Dunis delegauerit, cum potestate interea quod si locum ineptum, & alia de quibus ex obliquo extiterat informatus, veridica reperiret, omnes Personas inibi congregatas ad propria remitteret, omnia cassaret, & annullaret, commissionemque desuper Abbati de Villari datam, reuocaret. Et quia ipse Dominus Abbas de Dunis visitato personaliter loco noui monasterij seu Prioratus, cuncta reperit quae suggesta fuerant, frivola & vana, imò, locum aptum & congruum, tam in situatione, quam aedificiorum dispositione, Oratorium, dormitorium, & Refectorium, usui saltem satis congrua; de lignea insuper fabrica, claustrij seu ambitus, in proxima dispositione ad erigendum praeparata, de libris Calicibus, ornamentis, campanis, nec non de temporalibus bonis, pro septem Personis spiritalibus cultibus mancipandis, iuxta voluntariae votum paupertatis (ab Ordinis nostri cunctis Personis Regularibus amplectendum) sufficienter prouisum; Litteras etiam illustissimi Principis, Ducis nostri Burgundiae,

Brabantiae, & in ea parte, Comitum Flandriae, de facultatibus hereditariis, bonisque, temporalibus huic nouo monasterio, seu Prioratu per praedictum Simonem collatis, perpetua amercizationem continentes, sed & litteras Diocesani, & Plebani Parochiae de Waerschor, fundationi huic ipsos praebuisse consensum, vidit & legit, prout ipsi Reuerendissimo Domino Cisterciensi Idem Reuerendus Pater Dominus Abbas de Dunis per litteras suas patefecit, quibus ille fidem indubiam adhibens, ipsius saepe dicti noui monasterij seu Prioratus fundatione (cui & Curiam Dominam nostram prope VVaerschor nomen imposuit) in plenaria potestate Capituli generalis quae fungitur, ratam & gratam habens, per omnia & in omnibus approbavit & confirmavit, ipsumque Prioratum cum omnibus bonis suis praesentibus & futuris, Ordini nostro Cisterciensi, in nomine Sanctae & indiuiduae Trinitatis, incorporauit, & vnuit, an. à partu Virginiae 1446. (quo ad hunc annum fundationis, concordat expressa historia Campensis Authore Ioanne Ditmaro, Chiuensi, in Henrico Niphusio, 25. Abbate, Et Miraeus, in Chronico Cisterc. fol. 282.) Vocati autem fuerunt ad dictum locum incolendum primi Religiosi ex Prioratu waermundano, quibus cum titulo Prioris, praefectus fuit quidam Noua Ludocus, profectus in Donca (Prioratu alio haud longe ab Heusden constructo). Porro, cum anni 1449. contentio orta esset de iure Paternitatis eiusdem VVaerschorani Caenobij, cui scilicet illud competeret, Ioannes Abbas Cisterciensis idem VVaermundanis adiudicauit, datis super hoc patentibus suis, ad Priorem VVaermundanum, in hunc modum.

Nos, Flor. Ioannes Abbas Cistercij, dilecto nobis in Christo Priori de VVaermunda, salutem: Cum à nobis quoad iustum est petatur, tam vigor aequitatis, quam ordo exigit rationis, ut id per sollicitudinem officij nostri ad debitum perducatur effectum, nostrique Ordinis, tam
Papalia

Papalia quam regularia instituta velint & discernant, tunc Paternitatis alicuius monasterij, seu conuentualis loci in ipso Ordine iam recenter fundati, ad eam domum seu monasterium, vel conuentualem locum pertinere, à qua primordiales Religiosi dicti noui monasterij, seu conuentualis loci dignoscuntur processisse, fuerimusque fide dignorum relatibus informati, Religiosos Prioratus de VVaerschot (per honorabilem Virum Simonem VVenhoue diuina inspirante gratia recenter fundati, ab ipso Prioratu de VVaeremunda emanasse; hinc est, quod prelibatis, aliisque in parte considerandis, pensatis, iustis petitionibus beneuolo concurrente assensu, intuituque ac contemplatione Illustrissimi Principis, Domini Ducis Burgundie, in cuius Dominio predictus Prioratus dignoscitur fundatus, breui presentium serie, tibi, eiusque Successoribus canonice intrantibus, presentium tunc Paternitatis pertinere, dignum duximus declarandum, tenoreque presentium insinuamus & declaramus, tam nostra, quàm ipsius nostri Ordinis plenaria potestate: illud etiam tibi, eiusque Successoribus quantum in nobis est, plenarie conferendo, praeminentia superioritatisque Ecclesie nostre Cistercij, totius Ordinis matris, & capituli, caeterisque Ordinis nostri tam Papalibus quam regularibus instructis, semper in omnibus saluis, omnibusque & singulis memorati Ordinis, presentibus & futuris Regularibus Personis, firmiter dantes in mandatis, quatenus predicto iure Paternitatis dicti Prioratus, te, tuosque Successores pacifice uti, & gaudere permittant. Datum Cistercij, sub appensione sigilli nostri, die vigesima mensis Septembris, anni 1449.

Potro, fundatione hac monasterij rite perfecta, & confirmata, omnibusque ad sustentationem Religiosorum necessarios deceter & ordinatè dispositis, Nobilis Dominus, loci fundator, Dominus Simon VVenhoue, Philippi Ducis Burgundie Obsinator, saeculo valedicens, habitum Conuerforum, seu fratrum laicorum, ibidem induit, in quo reliquam vitæ humillimè

peregit, tandemque felici fine consummatus est, anno 1462. 7. Martij, sepultus in templo à se fundato. Vidi ego, anno 1644. 17. Aprilis, dum praesens monasterij ruinas contemplerer, lapidem sepulchralem dicti Domini Simonis, à Domino Iudoco du Corron tum ibidem Priore, postea verò Dunensi Abbate, extuderibus templierutum, & in nouo à se erecto Sacello collocatum, referentemque figuram cuiusdam Conuersi Ordinis nostri (in habitu quo in templo vii solent) cum hac inscriptione: Hier licht begraeuen Simoen VVenhouen Fundateur ende Conuers-broeder, van onse lieue Vrau vvenhoue, die ouerleede int iaer 1462, den 7. dagh van Maerte. Bidt ouer de ziele. Refert idem lapis etiam fundatoris ipsius insignia gentilitia, scilicet respersum pluribus lilijs, quæ antiqua sunt insignia familiae de VVenhoue cognomento, Lelicæert, ad distinctionem alterius familiae eiusdem nominis, alijs vtentis insignibus. Caeterum Domino Simone habitum Religionis assumente, vxor eius Domina Margareta Bufers, ad Bilocanum secessit monasterium montalium, Gadaui, vbi piè & religiosè vixit, vsque ad annum 1480. quo obiit, & sepulta fuit in hospitali eiusdem Canonij.

Series Priorum Canonij Waerschotani.

1. D. Luocus 1. Prior huius monasterij, assumptus ex Prioratu B. Mariæ supra Dunckam, anno virginæ partus, 1447. Obijt anno 1451.
2. D. Theodoricus de Gauda, qui praefuit annis 2.
3. D. Arnoldus Gheervliet praefuit annis 4.
4. Guilielmus Regnerij, rexit annis 5. Obijt 1462.
5. D. Nicolaus de Grutere, rexit annis 8. Obijt 1470.
6. D. Guilielmus Sal, praefuit annis 5.

Q q 2

7. D.

7. D. Gerardus Hafaert, præfuit annis 3.
8. D. Egidius van Vbestvoorde, præfuit annis 2. Obijt 1480.
9. Arnoldus Herentals, rexit annis 3.
10. D. Balduinus ————— annis 3.
11. D. Nicolaus Cattevych, gubernauit annis 2. Obijt 1488.
12. D. Arnoldus Galloch, vno duntaxat præfuit anno.
13. D. Henricus Variaerts, præfuit annis 15. Obijt 1504.
14. D. Ioannes Feruier, præfuit annis 17. Obijt 1511.
15. Oliuerius de Vos, præfuit annis decem.
16. Ioannes Faber, præfuit solum 3. mensibus. Obijt 1531.
17. D. Iacobus Draeyere, rexit annis 10. post quos, creatus est Abbas de Bandeloo.
18. D. Franciscus Witte. Religiosus de Bandeloo, anno 1542. Iacobo substitutus, gubernauit annis 5.
19. D. Ioannes vanden Niculande 19. loco Prior designatus, dignitatem illam resignauit D. Ioanni Heuvilghem, quam hic (morte præuentus) non nisi 3. mensibus administrauit. Quo mortuo,
20. Rursum in Priorem assumptus fuit, idem D. Ioannes vanden Niculande, Iubilarius Ordinis, qui per 13. adhuc annos dignitate illa functus, obiit anno 1561.
21. Ioanni successit, D. Andreas Quoymans, Religiosus de Bandeloo, fuitq; Prior annis vndecim.
22. Anno 1572. in Priorem electus D. Philippus Sterchez, idē munus per annos quindecim strenuē exercuit tandemque anno 1587. obiit Gandau, monasterio suo iam ab hæreticis destructo.
23. Mortuo Domino Philippo, vastatoque monasterio, vacauit quoque Prioratus digni-

tas annis 8. autoritate tamen Regia, domus administratio demandata fuit Domino Abbati Bandeloënti, D. Iacobo Delrio, ad cuius petitionem postea anno 1595. (eadem autoritate Regia) Prioratus dignitate honoratus fuit Dominus Guilielmus de Castillo, Bandeloëntis Prior, qui cum 24. annis VVaerschoranum egisset Priorem, in Abbatem Bandeloëntem electus fuit anno 1619.

24. Vigesimo quarto loco Prioratui VVaerschorano præfectus fuit, D. Philippus Boonē, Religiosus de Bandeloo, quem cum obtinisset annis 3. electus fuit Prior Sancti Saluatoris Antuerpiæ (vulgo, Petri Pors) Successorem relinquens.

25. Dominum Iacobum vander Behe, Subpriorem de Bandeloo, qui in eadem dignitate vixit annis 7.

26. Mortuo Domino Iacobo, ad Prioratus dignitatem assumptus fuit, anno 1629. Dominus Theodorus Pibes, de Adama Ruremundanus, Religiosus Dunensis, S. Theologiæ Doctor Romanus, de quo iam supra egimus. Installatus hic fuit eodem anno, decima Februarij in monasterio nostro Dunensi, per Rev. Adm. Dominū Abbatem nostrum Bernardū Campmans, ex commissione Abbatis Campensis, tanquam Patris Abbatis monasterij de VVaeremunda cuius filia (vt iam diximus) est, cœnobium VVaerschoranum. (Subsequentes tamen duo Priores, relicto Abbate Veteris Campi, confirmationem suam petierunt à Vicario generali Belgij, cuius autoritate fuerunt installati). Porro, Dominus Theodorus diuersis corporis afflictus infirmitatibus, in domo Professionis suæ defunctus est, anno Prioratus sui 4. id est, 1632. 5. Nouem. vt supra etiam diximus.

27. Domino Theodoro suffectus fuit R. Dominus Iudocus du Corron, Religiosus item & Prior Monasterij nostri de Dunis, installatus
in eo-

in eodem Dunensi Monasterio, 9. Maij, anni 1653. Qui statim initio Regiminis sui cernens Canobium Waerschotanium hereticorum furorē olim destructum, adhuc rudibus immersum iacere, nullumque à pluribus annis superfuisse Religiosum, qui diuinorum celebratione, p̄ Fundatoris intentioni satisfacere, inter ipsa rudera Sacellum quoddam construxit, euocatoque secum ex Dunensi monasterio, Religioso quodam Sacerdote, diuina ibidem celebrare cepit. paulatim omnia monasterij loca regularia instauraturus; nisi Hollandicā persecutione indē mox deturbatus fuisset. Hinc Gandauum se conferens, in domo Refugij sui aliud Sacellum erexit, assumptisque ad Religionis habitum alijs duobus, omnia prorsus diuina officia multorum annorum postliminio, monasterio suo restituit. His, alijsque monasterij sui protectibus dum Vir prudens intendit, mortuo Reuerendissimo Domino Bernardo Campmans, Dunensium Abbate, à Regiā Catholicā Maiestate eidem Successor nominatus fuit, anno 1644. 16. Februarij, cui, anno sequenti, 1645. in Prioratu Waerschotano.

28. Subrogatus fuit D. Ioannes Waeter vliet, Religiosus item Monasterij Dunensis, natione Gandensis, qui hoc anno 1655. adhuc superest, Gandau in Refugio suo degens vnā cum tribus Canobij sui Religiosis, pacatiora expectans tempora, quibus, vel ibi, vel alibi monasterium ædificet.

Theodorus Prior monasterij B. M. de Charitate, in Gallia, *Asctica quadam scripsisse perhibetur*, ex quibus tamen non vidi, nisi insignem quandam epistolam, quæ typis expressa legitur inter epistolas Petri Venerabilis, lib. 2. epist. 5.

S. Thomas Cantuariensis, cognomento Bekertus, patre Gilberto, matre Mathilde Syra, Londini in Anglia natus, vir ingenio & doctrina clarissimus, Iuris Canonici Doctor Oxoniensis, ab

Hentico II. Angliæ Rege totius Regni Cancellarius constitutus, paulo post, Theobaldo defuncto, anno 1162. Archiepiscopus Cantuariensis est electus: Sed orta inter eum & Regem, ob ecclesiasticam libertatem, dissensione, patria & sede pulsu, exul in Galliam perrexit, vbi in Pontigniacensi cœnobio, habitum ordinis nostri (ab ipso Summo Pontifice benedictum, sibi que transmissum) induit, quo indutus, *perseueravit monachus inter monachos, numeros omnes persecutionis monastica implens*, vt loquitur author historię quadripartitæ vitæ ipsius S. Praefatus, eidem contemporaneus. Quæ historia asseruatur M. S. Romæ in Vaticano, teste Baronio. Regi tandem reconciliatus, in Angliam rediens, non multo post tempore, martyrio coronatur, 29. Decembris, anno 1171. vt ex eius epitaphio colligitur, quod tale est:

Annus millenus, centenus, septuagenus

Primus erat, Primas quo ruit ense Thomas:

Quinta dies natalis, erat flos orbis ab orbe

Pellitur, & fructus incipit esse poli.

Ex scriptis refert sequentia Pictæus:

Processus eius integer, ab ipso descriptus ad Alexandrum Papam III.

Apologia ad Gilbertum Episcopum Londinensem, quæ sic incipit: Myrandum, & vehementer stupendum, &c.

Ad Coepiscopos suos, liber vnus. Inc. Fraternitati scriptum hoc, &c.

Elegans encomium rhythmicum, de septem gaudijs B. Virginis, quod operi suo de Marianis Antistitibus inseruit Hippolitus Maraccius, vt ipsemet testatur. Incipit autē sic: Gaude flore Virginali, &c.

Epistolarum 722. libri 5. asseruantur Romæ in Vaticano, Cantabrigiæ in collegio S. Benedicti, & Oxoniæ in bibliotheca publica. De his epistolis vide Rogerum Croylandensem, in vita ipsius S. Thomæ. Atque hæc ex Pictæo. Præter quæ referunt Pontigniacenses, extare in bibliotheca,

theca, doctissimam quandam *Epistolam eiusdem Sancti, ad Clerum & Canonicos Senonensis.*

Seruat & alia epistola in Valle Lucenti, ad Clerum Anglorum.

Nora; ratnetfi Pitæus hunc Sanctum vicum ordini nostro non adtribuat, omnes tamē scriptores ordinis eiusdem constanter illum suis adcentent, etiam ipsi Pontigniacenses (apud quos habitum induit, & per annos aliquot vixit) in relatione suā ad me misit anno 1647. Videatur etiam de hoc Manriquez, tomo 2. Annalium Cisterciensium, per annos plures, & Harpsfeldium in historiā Ecclesiasticā Anglicanā, centuriā 12. cap. 16. fol. 333.

*Thomas ex Capitulis de Cisterciensibus, natione Gallus, S. Theol. Doctor eximius, & diuini sermonis declamator celebris, atque in rebus agendis strenuus, monasterij B. Mariæ de Pietate Raineti Abbas celeberrimus, claruit cum tummā nominis sui commendatione, circa annum 1470. Is cum oratoris munere apud Ludouicū vndecimum, Christianissimum Francorum Regem, fungeretur, ab eodem ad Sixtum IV. Pontificem delegatus, in festo omnium Sanctorum, coram prædicto Sanctissimo Patre, & Cardinalium conuentu, in sacello sacri Palatii, anno Domini 1471. Orationem perelegantem habuit, sub hoc themate: *Merces vestra copiosa est in caelis. Quæ oratio statim Parisijs excula fuit. Fertur & alia opuscula scripsisse, & in lucem emisisse; quorum tamen notitia ad nos non peruenit. Philippus Seguinus in bibliothecā M. S.**

Thomas Cisterciensis monachus, eloquentiam sanctissimi Patris Bernardi, & eiusdem in colligendis diuinæ scripturæ floribus, diligentiam affectans, scripsit ad Pontium Claromontensem Episcopum, Commentariorum in Canticum Salomonis libros 121. quorum methodum ipse in præfatione operis, in hunc modum expressit: Ego cum Ruth Mosbade, post Originem &

alios præfatos mellores, Gregorium, Bedam, Bernardum, spicas, id est, sententias paleæ litteræ inuolutas satago colligere. Verum, singulos verficulos ab integumento paleæ absoluto breui & compendiosa expositione; deinde enodatam sententiam multiformi dispositione distinctione, postmodum quasi apicis argumentosa percurrens flosculos scripturarum, quæ expostata sunt & distincta, eorum robore attestat. Operis initium est: *Vehementer obstupesco, & ultra quam diu potest, admirari non desino, &c.* Prodiit Parisijs typis Ascensij, anno 1521. Lugduni iterum anno 1571. & alibi sapius. Vide Sixtum Sententem in bibliothecā sacrā, Seguinum (supra), & alios apud illum. Scripsit Thomas circa annum 1200. Extat hoc opus in Cantica, M. S. in pergameno, in monasterio Parcensi ordinis Præmonstratensis iuxta Louanium; item in Alneto, Normanniæ cœnobio. Lego etiam in serie scriptorum Morimundensium, ibidem asseruari quædam commentaria in Cantica, scripta per fratrem Thomam de Perseniā. Verum vtrum hic idem sit cum nostro Thomā Cisterciensi, me latet. Vidi Commentaria hæc Thomæ nostri 12. lib. distincta, impressa anno 1521. per Badium, qui illa dedicauit Edmundo Abbati Clarævallis addens se putare, fuisse Monachum Clarævallensem (quod tamen nulla solida ratione ostendit) Impressa sunt vnā cum commentarijs Ioannis Algrini, de Abbatisvilla, Decani Ambianensis, Cardinalis Sabiniensis, qui scripsit anno 1233. tempore Gregorij Papæ 9. *Exponit autem Thomas, Cantica, de Christo & Ecclesia. Initium est: Osculetur me, &c. Hac vox Synagoga est &c.* Algrinus verò ea exponit, de Christo & B. Virgine, sed valdè breuiter. Incipit in principio igitur huius Cantici, Mater loquens introducit. &c.

Thomas Colynghamus, Monachus Cisterciensis, Parisijs doctoratus Lauream, antequam Mona-

Monachum induisset, assecutus,

Commentarij Sorbonici de Eucharistia, eius est opus seruum & graue. M.S. in Bibliothecâ S. Victoris, & exculum olim Lutetiæ, per Ioannem Cheyneum, Viuebat anno 1387.

Demsterus, n. 326.

Thomas Abbas Dundranensis, seu, de Dundreina, in Scotia (vt inquit Demochares, pag. 5.) In Concilio Constantiensi vnus fuit ex sex SS. Theologiæ doctoribus, qui illustrissimis Cardinalibus coniuncti. Apostolicæ Sedi caput, Romanum Pontificem elegerunt. Onuphrius Panuinus, qui malè illum vocat, de Dondruno. De eo sic Ioannes Gualterius, in Chronico chronicorum, pag. 505. Et rursus pag. 508. vbi illum asserit Abbatem Cisterciensem, sub Candidâ casâ. Scripsit, *De Schismate deponendo, lib. 1.*

De Pontifice eligendo, lib. 1.

Acta Concilij Constantiensis, Viuebat ann. 1439. sub Eugenio 4. Ex Bibliothecâ Pontificiâ Ludouici Iacob à Sancto Carolo, Carmelitæ, nuper Lugduni editâ, anno 1643.

Thomas Frigidus Montis, in Beluacensi Diocesi religiosus, vir vario scientiarum genere illustris, natione fuit Anglus, antè religionis ingressum Sancto Thomæ Cantuariensi multum charus, & in omnibus tribulationibus & aduersitatibus comes indiuiduus. Cum autem ipse sanctissimus Præsul, habitum ordinis nostri Pontigniaci assumpturus, vniuersum comitatum suum dimisisset, Thomas hic ad monasterium Frigidus Montis deueniens, Archiepiscopi & Magistrum sui exemplo motus, habitum religionis ibidem petijt & obtinuit. Fuit Patriâ Beuerlacensis haud procul ab Himbro flumine, Hulnone Patre, & Sibillâ matre genitus. Sororem habuit, Margaretam, vulgo cognominatam Hierosolymitanam, tum, quia Hierosolymæ nata fuit, dum Mater deuotionis gratiâ ibidem ver-

saretur, tum etiam, quia in Angliam repportata, postea adhuc terrid, pedes, eò profecta est, vt plures scribunt. Illam autem Hierosolymæ natam fuisse, habetur expressè in vitâ ipsius (per Fratrem conscriptâ hinc verbis, quibus Authoꝝ introducit Virginem loquentem :

Mox vt concipior, Anglorum gente relicta,

Ierusalem tendis sanctus vterque parens.

His onerosa comes, materno deferox aluo,

Post menses aliquot, Vrbs sacra fuit iter;

Et dum vota Pater pia soluit, nascor ibidem. &c.

Porro Thomam fuisse Monachum in Frigido monte, & non in Fonte frigido (vt Henriquezin Phænice, & alij quidam scripserunt) ex eadem etiam vitâ constat, vbi Margarera Ierosolymistreuersa, & Fratrem quærens, sic loquitur:

Vnica spes superest, germanum quærere Fratrem,

Audio iam Monachum; Francia, te repeto.

Et post pauca :

Belluacum veniens, vbinam sit sciscitor: inde

Monstratur Fresmons, quo manet ille locus.

Item, post finem totius operis: *Explicat liber Domini Thomæ Monachi de Fresmont, de Periculis, & peregrinatione Margarite Sororis sue, tandem in Monasterio Laudunensis Diocesis, Ordinis Cisterc. feliciter consummata. Vide Manriquez tom. 3. Annal. Cisterc. ad ann. 1192. cap. 3. num. 3. & 4. Itaque scripsit Thomas noster, Vitam, virtutesque eximias Sororis sue Margarete Ierosolimitana, Monialis Cisterciensis, prosa & carmine, docte & venuste.*

Extat hæc vita M. S. In Monasterio de Fiteiro, in Nauarrâ, in monasterio Nucalensi, & in Claravalle, quam etiam angelus Manrique (ex codice, vt ait, Claravallensi, pro magnâ parte inseruit Annalibus suis, suprâ, partim ad annum 1187. cap. 8. partim annis aliquot sequentibus.

Scripsit præterea, *Traſſatum aliquem de contemptu mundi, ad memoratam Sororem suam, qui M. S. af-*

M. S. afferuatur etiam in Clarâvalle, teste Barnabâ de Montalbo.

Floruit Thomas circa annum 1170. tandemque, sanctissimo vitæ tramite absoluto, repositam abijt ad sanctorum laborum mercedem, vt loquitur Andreas du Saussaij, in additionibus ad Martyrologium gallicanum, vltima Decembris. Quo die illum etiam Menologio suo adscripsit Henriquez, Sororem verò eius Margaretam, 28. eiusdem mensis.

Thomas Monzabal, vel Murzabal, Ferrariensis monasterij in Hispania religiosus, eiusdemque postmodum (ob vitæ meritum, & illustria sapientia & prudentia indicia) Abbas, scripsit insignis & eruditum quoddam opus, quod inscripsit: *Imaginem hominis felicitatis*, impressum Pampilonæ, in 4° apud Carolum Labayum, anno 1618. in quo opere Author graphicè demonstrat, in quo sit vera hominis felicitas, in hac vita. Henriquez in *l. hænicæ*. Scriptum est autem hoc opus lingua Hispanica.

Thomas de Persenia, scripsit *Opus singulare, decem libris digestum, de preparatione cordis*: quod prælo committens, dedicauit Roberto Rothomagensi Archiepiscopo. Scribunt etiam Morimundenses (in serie scriptorum suorum ad me missa) extare in Bibliotheca sua *Expositiones quasdam M. S. in Cantica Canticorum*, editas à Fratре Thoma de Persenia. Hinc suspicor hunc Thomam de Persenia, esse eundem cum Thoma Cisterciensi, quem supra diximus publicasse commentaria in Cantica Canticorum. Floruit Thomas de Persenia, anno 1211, vt refert Eximius & Reuerendus D. Chalemot Abbas de Columbâ, in serie scriptorum ad me missa 1647.

Thomas Rodelius, Igriacensis monachus, scripsit *Vitam B. Petri Monoculi, Abbatis Claravallensis*, præmisso iuramento, quod non nisi vera & certa scriberet. Publicauit hanc vitam Henriquez in Fasciculo.

Thomas Rubettius, cum Beato Walleno (Walthenum vocat Demsterus) Religionem ingressus, indiuiduus & comes ad finem vsque vitæ adhæsit. Scoti chronicon, & Continuator Iordani. Scripsit,

Decreta Synodalia. lib. 1.

De Vita Sancti V. Valtheni. lib. 1.

De Miraculis eiusdem. lib. 1.

Floruit anno 1151. Demsterus, n. 1087.

Thomas Sandalius, Monachum Cisterciensem induit in Kentire, magnoque vitæ austeritate & continentia, celebratissimi illius cœnobij quod Sandal, seu, Sandalium dicitur, Abbas creatus, ita se gessit, vt neque doctiorem, neque moribus sanctiorem ætas illa tulerit. Eius multa opera exarant in Bibliothecâ Sant-Andreas, vt ex indice apparet inter quæ fuerunt,

Super Magistrum Sententiarum determinationes Scholasticae Libri 4.

De Baptismo, lib. 1. Inc. Suscipio libens. &c.

Quæstiones controuersia, lib. 1.

Vixebat anno 1257. Demsterus, n. 1068.

Thomas, religiosus B. Maria de Valcellis in Cameracensi scripsit

Expositionem super Cantica Canticorum. Quæ manuscripta seruat in Sancto Amando. Sanderus in Elencho codicum M. S. Sancti Amandi, Ord. Sancti Benedicti solebat etiam seruari, Villarij, Camberonæ, in Rubro clauitro, & apud Prædicatores Antuerpiæ, Colonæ, Gandau. Incipit autem sic: *Tria sunt Epithalamia*. Bunderius lit. T. n. 74.

Thoraldus, vel (vt alij) Thoratus, Anglus, cœnobij Rievallensis Religiosus, vir omni politiore doctrina apprime eruditus, prudens in consultandis, felix in gerendis dexter, in excipiendis difficilioribus quibusque negotijs. Quo factum est, vt Mauritius Abbas Fontanensis, illi, vt potè homini (vt loquitur Hugo Kirchoftallensis) in scripturis non mediocriter edocto, & in liber alibus artibus

aribus apprime eruditio, dignitatem suam cum cura resignauit.

Tertius Lelandus illum multa scripsisse, nihil tam eximie. Claruit circa annum Domini 1266 Pitæus in Appendice, centuria 4. n. 71.

Thurstanus, vid. Thurstanus

Tobias de Marmorariis (quem in 1. editione huius operis, secutus Montalbium, vocauit, (Marmorarium) Monachus fuit Cænobij de Septimo, prope Florentiam, insignis fuit Philofophus, Mathematicus & Astrologus. De quibus scientijs, plura & rara scripsit opuscula, quæ M. SS. in monasterio de Septimo, & alijs in locis reperiuntur, virorum doctissimorum oculis digna. Obijt Florentiæ, anno 1568. Relatio doctissimi Vghelli. Gerardus Ioannes Bossius, lib. de Scientijs Mathematicis, anno 1650. Amstelredami impresso, cap. 65. §. 22. pag. 397. huius mentionem faciens, ait: anno 1530. in pretio erat Tobias Marmorarius, Florentinus, Cisterc. Congregationis Cænobita, VII Matheseos studijs egregie excultus, qui quotannis prognostica elaborabat, ad indicandas temporum successiones futurosque euentus. Defunctus est inter Cistercienses suos, anno 1570. hæc Vossius.

Torphimi Episcopi vitam, vid. verbo VValterus.

Trasimandus Bunderius, in indice, nu. 84. supra, scribit se reperisse in Sancto Salvatore Tractati, item in Septem fontibus, & apud minores Tornacenses. Librum de arte dicendi, editum Authore Trasimundo Abbate Claravallensi. Verum cum in serie Abbatum Claravallensium nullus repertiatur Abbas istius nominis, merito de Authore dubitari potest nisi forte idem sit cum Traymundo, qui monachus fuit Claravallensis (& non Abbas) & circa annum 1180. congregauit & edidit Epistolæ Petri & Henrici Abbatum Claravallensium pro vt mihi intimaui Exim. D. Abbas de Columba, sæpe citatus.

Thurstanus (iuxta Pitæum) aut alios, Thurstanus Bibliothec. Ord. Cisterc.

nus, vel Thurstanus, Vir sua ætate doctrina celeberrimus, ex Henrici Regis Angliæ Sacellano. post obitum Thomæ anno 1119. ad Eboracensem cathedram euectus, ordini nostro Cisterciensi addictissimus fuit, cui anno 1132. extruxit Fontanense cænobium, in quo ipse etiam tandem (postquam 26 annis sedisset) habitum monachalem induit, vt (cum alijs) refert Pitæus, his verbis: Senex archiepiscopatum resignauit, Cisterciensem ordinem intrauit, & in eo vsque ad mortem perseuerauit. &c. Pauco tamen tempore superstes fuit, nam anno 140 obiisse scribitur. Vide Longelinum in Purpura Sancti Bernardi. Scripsit aliqua, ex quibus adhuc reperiuntur sequentia:

De origine cænobij Fontanensis, lib. vnus.

De primatu Ecclesiæ sue, ad Calixtum Papam 2. lib. 1.

Contra Anselmum iuniorem, lib. 1.

Pitæus de scriptoribus Angliæ, vbi scribit hunc fuisse virum grandis ingenij, & summum doctorum hominum fautorem. Harpsfeldius quidem in historia sua Anglicana, sæculo 12. cap. 40. in fine, dicit huc Thurstanum professum esse vitam monasticam in Ponte fracto, cænobio Cluniacensis Ordinis, sed cum Pitæo sentiunt communiter omnes alij Historici, & suadent, Fundatio Fontanensis cænobij, historia ab eo scripta, de Origine Fontanensis monasterij, &c.

S. Tynna, Monachum Melrosiæ induit, vbi à morum sanctitate, cognomentum, Boni, accepit. Fuit Sancti Walleni ibidem discipulus, & secretorum conscius, nec non & monasterij celerarius, vt loquitur Scholichronicon. lib. 6. cap. 33.

Scripsit, Acta Magistri sui VVallemi, lib. 1.

De Eleemosyna bono, lib. 1.

Sermones Quadragesimales, lib. 1.

Florebat anno 1164. Demsterus supra, n. 1133.

R r

V. Val-

Valcellense monasterium antiquissimum in Cameiacensi diœcesi situm est: huius monasterij, anonymus quidam monachus, conscripsit appendicem ad Sygeberti Gemblacensis chronicon. Prodiit Antuerpiæ anno 1608. in 4°. opera Auberti Miræi. Repetitur etiam M. S. in collegio Societatis Iesu, Antuerpiæ.

Extat & aliud Chronicon Valcellensis monasterij, à diuersis religiosis concinnatum, & ad hæc vsque tempora perductum, quo vsus legitur Arnoldus de Raiffe in concinnando Auctario suo ad Molanum; quodque nouissimè nonnihil contractum, vulgauit Longelinus, in nouitijs Abbatiarum, anno 1640. Coloniae editis.

Valentinus Ruling, Abbas meritissimus monasterij Griffoienfis, alias domus gratia B. Mariae Virginis, in Silesia, vir solidè doctus, scripsit fundationes diuersorum monasteriorum ordinis Cisterci. in Ducatu Silesia, in quibus plura continentur, quæ ad prophanam Ducatus illius historiam pertinent. Edidit eas Longelinus, supra. Viuit adhuc Valentinus, plura daturus, ubi optata per Germaniam stabilita fuerit pax.

Valerianus de Espinosa, natione Hispanus, professione cœnobita Nucalensis monasterij, vir eruditione exquisitè præditus, nec non & morum integritate, omnique virtutum genere plurimum commendari solitus, quique specialiter humilitatem, & humanitatem monasticam seueritate temperare nouit. Quorum omnium intuitu (cum etiam S. Theologiæ Doctorali laurea clareret eandemque scientiam magno auditorum concursu & plausu docuisset) varijs honorificis functionibus in ordine præfectus fuit, quas omnes tanta cum laude administravit & expeduit, vt vniuersæ congregationis regimen ei commissum fuerit, in quo excellen-

tius adhuc doctrinæ ac virtutum suarum specimen edidit.

Scripsit Expositiones constitutionum Clementis VIII. Pontificis. impressas in folio, Salmantica apud Anton. Ramirez, anno 1602.

Ducem religiosorum, siue

De conversione, ad nouitios.

De perfectione, ad prouectos. Et

De animarum cura atque regimine, ad Prælatos,

Vallisoletæ apud Hieronymum Mucillum, anno 1623. in 4.

Florebat anno 1626. dum Phœnicem ederet Chrysostronus Henriquez. Vnde, si quid postea scripserit, ad nos non peruenit.

Vallis Lucentis Prior, cognomine Maillis, anno 1647. scribebat insignem historiam domus suæ, quæ Campaniæ Gallicæ historiam non parum illustrabit.

Eximius D. Abbas de Columba, S. Th. Doctor, litteris suis ad me datis 15. Decembris eiusdem anni.

Valles Sernay, Diœcesis Parisiensis cœnobium est, cuius anonymus quidam religiosus, conscripsit prosa & carmine Vitam Sancti Theobaldi, eiusdem monasterij Abbatis, quæ M. S. extat in bibliotheca Sancti Victoris Parisijs, & alibi. Henriquez in Menologio 8. Iulij, & post finem ipsius Menologij iterum. Compendium huius vitæ producit Hugo Menardus in obseruationibus ad Martyrologium Benedictinum, 8. Iulij, desumptum ex exemplari Vallium Sernay.

Veteris Montis, monasterium, alias de Bergu, vulgò, Aldenbergh, in Ducatu Montensi situm est, 3. circiter miliaribus Colonia distans, Mausoleis Ducum Iuliacensium & Montensium nobile. Huius monasterij religiosus anonymus, conscripsit carmine, Tractatum quendam de 12. gradibus humilitatis regule Sancti Benedicti, quem M. S. apud me habeo, desump-

tum ex antiquo manuscripto eiusdem monasterij.

Alius eiusdem monasterij religiosus, scripsit quoque carmine, *Vitam Beati Euardi*, qui ex Comite de Altena, primum factus est conuersus, ac postea monachus in Motimundo, & tandem fundator ac r. Abbas *Montis Sancti Georgij*, in Thuringia. Vitam quoque hanc M. S. apud me habeo, descriptam ad antiquum exemplar Veteris Montis.

Veridicus, Vide verbo, *Monachus*, supra.

Villariensis monasterij in Brabantia chronicon, primò scriptum per monachum anonymum eiusdem monasterij, qui vixit anno 1222. & continuatum per religiosos alios usque ad nostra tempora, asseruatur ibidem M. S. vti etiam in monasterio de Consendoneq. quoad 1. partem. Liber est Brabantiae historiographis vtilissimus, & etiam familiarissimus. Seruantur & in eodem Villariensi monasterio *Libri duo alij*, *scripti pariter à religiosis anonymis*; quorum prior titulum praefert: *Gesta virorum illustrium monasterij Villariensis* Posterior verò:

De claris luminaribus Villariensis monasterij. Qui specialiter agit de conuersis, seu fratribus Laicis, qui in eodem monasterio sanctitate illustres floruerunt.

Extant etiam hi duo libri in cœnobio nostro de Dunis.

Item in eodem adhuc Villariensi monasterio, seruantur lucubrations monachorum, sequentes:

Vita B. Goberti quondam Comitis Asperi Montis in Lotharingia, postea monachi Villariensis, 3. libris distincta. Qui obiit anno 1263.

Vita Beati Abundi monachi.

Vita Beati Franconis monachi, rymice

Vita Beata Iuliana Corneliensis (quae obiit 1247.) duobus libris distincta.

Liber inscriptus: *Narratio, de religione ordinis*

Cisterciensis, in folio. Credo tamen hunc librum esse eundem cum *Exordio ordinis Cisterciensis*, de quo supra egimus, verbo *Exordium*. Vitae B. Caroli, Abbatis Villar. per anonymum eiusdem Cœnobij conscripta, extat impressa, tom. 2. de vitis Sanctorum, 29. Ianuarij.

Vardus, monachus Cupriensis, in Scotia, & postea Episcopus Brechinensis, terram Scotiam (comitante Eustachio Abbatibus Abbatibus, & paucis Clericis) pedes, insigni deuotionis exemplo, perustravit, verbum Dei disseminando. Scripsit:

In Cantica Salomonis. lib. 1.

In omnes Dni Pauli Epistolas.

Homilias ad Populum Scotium. lib. 1.

Epistolas ad diuersos. lib. 1. Florebat anno 1214. secundum Hectorem Boërhium, lib. 13. historiae Scotorum, vel, secundum Wion, lib. 1. ligni vitae, anno 1190.

Demsterus lib. 19. sub finem.

Vincentius, cognomento *Cadlubus*, natione Polonus, ob raras animi dotes, electus & consecratus Episcopus Cracouiensis; cum per decennium laudabiliter rexisset, nequidquam aduersante Principe, & dissuadente, canonicorum collegio (referente Bzouio ad annum 1219.) Episcopatu se abdicauit, & in Andreouensi ordinis Cisterciensis cœnobio, monastica professus, reliquos 5. vitae suae annos religiosè peregit, quibus nonnulla egregia exarauit opuscula, nominatim, *Chronicon, sive Annales Polonorum, usque ad sua tempora*. Quod opus in Polonia magni solet fieri: vtpotè primum, quod completū gentis illius historiam continet. Obijt pijsimè anno 1224. longelinus in purpura Sancti Bernardi, Seguinus, in bibliotheca, ex Cromero lib. 7. de rebus Polonorum. Huius etiam meminerunt Ioannes Herbuitus de Falsin, Regni Polonici Senator lib. 6. histor. Polon. cap. 5. Et Vossius, de Scriptoribus Latinis.

Vulkinus, ex monacho Walckenredensi primus Abbas Sichemensis, in Thuringia, *Sermones edidit pios & doctos*, quos se legisse scribit Longelinus, in Notitia monasteriorum ordinis nostri.

Exrat etiam adhuc eiusdem *perpetuus commentarius in 4. Evangelia*, teste Reuerendissimo Domino Ioanne Blanckenbergh, Abbate Veteris Montis, S. Theol. Doctore, in relatione M. S. ad me missa. De sanctitate huius Vulkini, legendum Menologium 18. Septembris.

Volkmarus, vide *Volkmarus*.

W.

Walckenredensis cenobij (in Thuringia) *chronicon*, cum catalogo Abbatum, qui ab anno Christi 1127. monasterio Walckenredæ huc usque præfuerunt, in quo simul recensentur cenobij istius fundatio, incrementa, decreta restauratio &c. simulque aliquot Germaniæ Procerum maximè illustrium, Brunswigæ & Luneburgi Ducum, &c. atque Honsteinæ Comitum genealogiæ, & insignia; concinnatum fuit per religiosos anonymos eiusdem monasterij, nunc autem anno 1616. Helmstadij apud Iacobum Lucium impressum, operâ & studio cuiusdam Henrici Eckstormij.

B. *Wallenus*, natione Scotus, filius Simonis Comitis Hunginthoniæ & Macolmi ac Guilielmi Regum Scotiæ auunculus; habitum Canonorum regularium in iuuentute amplexus, postmodum arctioris vitæ desiderio inflammatus, & ut ait Author vitæ illius, Cisterciensis ordinis sanctitate illectus, monachum induit in Monasterio de Wardona; vnde ad Rhiëvallem translatus, demum in Abbatem Melrosensem electus fuit: vbi doctrina & sanctitate effulsit, usque ad annum 1163. quo gloriola morte consummatus fuit; varijs post obitum miraculis

clatus. Plurima scripsit, (testibus Demstero, & alijs, apud Manriquez anno 2. Annalium, ad annum 1160. cap. 4. n. 7.) inter quæ memoratur *Commentarius in librum qui inscribitur, Regula Ecclesiastica*. Item, *Expositio in Genesim. lib. 1. & De Silentio Claustrali. lib. 1.* Demstero, lib. 19. fol. 666. Huius Walleni meminit Sanctus Bernardus, in vita Sancti Malachiæ, vbi vocat eum, *Virumobilem secundum seculum*, quondam Priorem Regularium Fratrum in *Kirkam*, postea verò monachorum Patrem in *Maitros*. Vitam Walleni scripsit Iosephus monachus Furnelij in Anglia. B. Tyna, & alij eius discipuli.

Valterius de Mada, Religiosus B. Mariæ de Thofan, vulgo, Doest, in Flandria, circa annum Domini 1284. Scripsit metricè, *Compendium Vitæ B. Torphimi Episcopi Hamariæ*, in Norvegiâ, qui pro libertate Ecclesiæ in exilium missus, obiit in Monasterio Thofano, vbi sepultus fuit ante summum Altare. Compendium hoc in antiquo M. S. codice repertum, operæ pretium iudicavi, hic adscribere:

Spirat odore nimis Flos hac in Himo tumulatus,
Cuius sublimis status extitit, & decoratus,
Morosus gestus, vsuens à crimine purus;
Nulli molestus, Alijs misis, sibi durus.
Norma fuit iuris; Lex vita, culmine dignus,
Peruigil in curu, prudens. Sermonem benignus,
Pacificus, stabilis, Hibris, largus, verecundus:
Nobilis, ac habilis, affabilis atque rotundus.
Totus deuotus, pilea quoque veste togatus;
Pane leui foras, & in omni laude probatus.

Nam pius ad miseros, & compatiens ad egenos,
Iugiter ad Superos, gressus direxit amanos.
Providus & reclus, humilis fuit inter honores,
Pneumate proteclus, citò carnis vicit amores.
Candidus, electus ex millibus, & rubicundus;
Cui fuit affectus omnis virtutis abundus.
Torphimius dictus, Sedi Dammans Hamariensis,

pro

Pro qua, confictus cum Principe Norvegiens
Sumpfit, & intrepidus flans in facie dominantis,
Agnos non tepidus rapiens ex ore vorantis.
En Moy en alium, Dei a plenum ratione,
Vt genus ipse pium ducat de sub Pharaone
Sed qui semper agit peruersè, callidus hostis,
Per Regem sat agit Clerum subuercere. Post, his
Pulsus in exilium, quo naufragus & tribulatus,
Quarens auxilium, Papam petit; attenuatus,
Per mare, Cajira, solum peragens fuit, irrequie-
tus,

Scandens mente polum, tulit aduersantia latus.

O. Præsul græte, veritropus Opilionis;
Cuncta, tuos, tua, te, tibi tradita pro grege ponis.
Quære vadis ouem solam, linquendo bidentes,
Nonaginta nouem deserti vassa volentes:
Sic vt honoriferis infirmam corde virili,
Imponas Humeris, & iungere possis ouili.
Huc tandem rediem: vacuus pro iuris amore,
Quò sana veniens, est omni cultus honore.
Post, febre depastus per sabbata ter decimata,
Promeruit castus solari morte beata.
Anno vigesimo quater, actis mille ducentis
Quarto, de limo petit Omnipotentis.
Terna credo die post festum Theopbaria.
O, quid Pastores in iudicio facietis,
Qui neglectores Ouium non esserubetis,
Vilibus ast pastum, vos legem transgredientes,
Turbine si quassum, vel debile, despuentes.
Diligitis crassum, personas accipientes
Plus Marica, Marica colitur, Salmo Salomone,
Ecclesijs arca, nutus quoque plus ratione:
Curia plus cura, scanno sedes phalerata;
Dulcia quam dura magis apiant pompa plicata:
Plus quam clausura delectant prospera fata,
Aurea pictura, cibus alius, mollia strata.
Non lex, nec iura dant hæc, nec scripta beata,
En, perijt sanctus & rectus, sancte Michæa;
O, quantus planctus; Matrizat in Orbe Medæa.

Sic onus, imò decus, tibi Pastor, sumus inique,
Rex rege Christe pecus, ne Simon regnet vbique
Non sic fecere Sancti, nec quisque Propheeta,
Vt nostri verè Pralati, teste Poeta:

Nec facile inuenies in multis millibus v-
num,
Virtutem pretium qui velit esse suum.

Hinc, quicumque vides, pro viribus hunc imitare,
Sit tibi sana fides, & eum precibus venerare.
Cui si tu gratum laudibus dederis modulamen,
Scito quod optatum tibi conferet ipse iuuamen.
Qui prece purgatum nostrum faciat scelus, Amen.

Solebant olim hi versus (dum adhuc Tho-
sanum stare monasterium) in tabella quadam
iuxta sepulchrum Venerabilis Episcopi ad pa-
rietem pendere, quos circa annum 1350. alius
quidam eiusdem Cænobij monachus, in libro
quodam describens, posteritati transmisit; ad-
iungens & aliam breuem Historicam relatio-
nem proliacam, stylo quidem simplici (pro-
vt illa ferebant tempora) attamen sincero &
verace; hoc tenore. Circa annum Domini
1284. Dominus Torphimus Episcopus ciuita-
tis Hamariæ in Norwegia, clauit hic, cum
maleuolis non consentire, nec eisiura Eccle-
siæ concedere vellet, eum persecuti sunt, &
vim facientes, violenter de terrâ extulerunt;
qui cum aliam non inueniret viam euadendi
saluâ conscientiam, ad mare venit, nauem in-
trauit, & discessit. Deindè, post multas ca-
lamitates & pericula, post tempestates & fri-
gora, tandem naufragium passus, vix saluâ vi-
tâ euasit, cum comitibus suis & rebus adiunctis.
Post hæc, in tali inedia & paupertate, veniens
ad Monasterium de Capella Thosan, Torna-
censis Diæcesis, iuxta Oppidum de Brugis,
petijt Hospitium pro Dei misericordia.
Rr 3 Cum

Com autem Monachi prædictum Reuerendum Virum in tali attenuatione viderunt, illi (vt dignum erat) condoluerunt, & amore Christi misericorditer susceperunt: Qui apud eos vt pius Pastor, & quasi consolatus, deuotissimè per triginta septimanas vixit, omnibus exempla patientiæ, penitentia, & totius bonitatis tribuendo. Dâtiq; fuerunt ei ministri de prædictis Fratribus, qui ei ministrabant: qui etiam signa eius sanctitatis, & cilicij quò vestiebatur, & alia, postea Fratribus & Monachis reuelabant. Delectabatur enim conuersationibus & colloctionibus deuotis Monachorum, & de ipsis ad mensam suam quasi semper inuitabat, & eis optimè & abundanter administrabat, sed ipse sibiipsum parcissimè vivebat. Tandem Domino disponente, Testamentum de ijs quæ habuit, fecit pulchrum, & coram Fratribus, & Canonicis suis & Capellanis ibidem secum commorantibus, in Domino quieuit, sexto Idus Ianuarij, & ibidem in Ecclesiâ antè magnam altare sepultus fuit. Hic etiam (vt andui) nonnulla fecit miracula. Post eiusdem pij Pastoris corporis dissolutionem, *Nonnis VValterus de Muda*, prædicti Monasterij Monachus, qui eum vidit, nobis in his verbis aliquantulum eius vitam breuiter exarauit.

Sequuntur versus lelati, quibus subiungitur:

De isto Dei electo, inter cætera quæ Deus dignatus est ad suam gloriam, & deuoti sui meritum declarandum manifestare, hoc notum videtur in oculis nostris, scilicet, quòd verus tenorem vitæ eius continentes, quos in folio conscriptos, asserique salicino conclauatos & suspensos in Ecclesiâ iuxta eius tumbam ad parietem lapideum videmus, per sexaginta sex annos virtus diuina intactos seruauit, & seruat, vt nec corrupti sint, nec folium

salicinum (quod tamen genus ligni facillimè vermibus & corruptioni cedit) sit corruptum, sed sanum & integrum, ac si primâ die esset fabricatum. Sed hoc fortè Deus facit, vt non memoria eius deleatur, sed à quopiam postea fidelis scripto annotetur. *Hæc in memorato libro M. S.*

Testamenti verò, cuius hic mentio fit, extat adhuc apud nos antiquum & authenticum transcriptum in pergamento, quod (ne pereat) hic etiam adscribam.

Vniuersis præsentis litteras inspecturis, Ioannes Vpsalensis Ecclesiæ Archidiaconus; Ioannes, permissione diuina, Abbas de Eechoudt, Afdius Decanus, Ioannes Cantor, Gernadius Scholasticus Ecclesiæ Beati Donatiani; Prior Fratrum Prædicatorum, Guardianus Fratrum Minorum, & Iacobus Decanus Christianitatis in Brugis, salutem in Domino sempiternam, Noueritis, quod nos Testamentum Venerabilis Patris, Domini Torfinij, bonæ memoriæ Hamariensis Episcopi, sanum & integrum, benè sigillatum, vidimus, tenuimus, legimus, & diligenter inspeximus, in hæc verba: In nomine Patris & Filij, & Spiritus Sancti. Amen. Ego Torfinius, diuinâ permissione Episcopus Hamariensis, condo & ordino testamentum meum, in hunc modum; Primò & principaliter ad honorem Domini mei Iesu Christi, pro remedio animæ meæ, lego in subsidium terræ sanctæ, X. Marchas sterlingorum. Item, ad fabricam capellæ Sanctæ Crucis apud Hospitale Hamariense, L. Marchas Noricanas, & Presbytero qui ibidem celebrabit, iij. Marchas annuatim, ex redditibus de terris illis, quæ meam in diocesi Hamariensi, & mensam in curia Episcopali. Item ad præbendam Altaris defunctorum, Marcata terræ quam tradidit Dominus Radulphus de Ringisale Capitulo Hamariensi; dimidiam Marcam terræ iuxta Vardal, quam assignauit Alantini in recessu meo,

meo, cum x. marchis Noricorum.

Ad Ecclesiam Sancti Antonij, quinque marchas. Ad Ecclesiam de Vlmshof, Antiphonarium de tempore & de Sanctis, quod fecimus fieri, & iacet in choro, sine psalterio. Itē do, lego ad Turam Insulam Thronnennæ xx. Marchas Noricanas, Et ad Claustrum Sanctimonialium de Bachâ, xl. Marchas. Item ad sanctam Sedem Tueygiæ, Heldeland, terræ de Wallinstad, in Incredale, cum x. Marchis. Item trado, lego, ad structuram Ecclesiæ Sancti Clementis Nidrosiæ, xv. Marchas. Ad Altare B. Olavvi, Nidrosiæ, x. Marchas. Et Capitulo Nidrosiensi x. Marchas. Item Cognatis meis indigentibus Thronnennæ, xxx. Marchas, per Arnonem fratrem meum diuidendas. Et Thordoni Presbytero Sancti Olavvi, & Arnoni, Petro, & Ivvaro fratribus meis, cuilibet annulum, qui ponderat ij solidos, & vxoribus eorum cuilibet annulum qui ponderat dimidiam horam. Item Matri meæ, & Gudrunæ, & Ragnildæ, Sigridæ, Sororibus meis, cuilibet de bono panno rubeo, vel viridi, xii. vlnas. Item, do, lego, ad monasterium Sanctæ Mariæ de Thofan, ij. scyphos argenteos, Cappam de exameto cum pelle, & ij. Equos, cum xx. libris Parisiensibus, & ibidem meam eligo sepulturam, item Conuentui de Thofan xxx. libras Panifices, ad annuos & perpetuos redditus comparandos, eidem Conuentui pro pitantiâ, in die anniuersarii mei annis singulis distribuendos. Ibidem ad portam l. solidos inter pauperes distribuendos. Item Prædicatoribus de Villâ Brugenfi, xx. solidos. Fratribus minoribus ibidem xx. solidos Parisenses, Et Sacerdotibus in Ecclesiâ Parochiali de Liffeyveghe, xx. solidos. Item Magistro Vlando, decretales suas, Item lego Domino Iarundo vnam rosam argenteam, & Breuiarium, & vestes meas meliores, Domino Thostano Olavvi, vnam rosam

argenteam. Domino Olavvo qui est Parisijs, Cappam meam choralem. Olavvo Presbytero de Ringebu, deciam Episcopalem de Frone, & vnum annulum. Item, do, lego, Thostano Gulsimid, xx. solidos annonæ. Domino Michaili, dicto Vvulf, Cui de Dam, ij. rotulas argenteas. Petro Coquo, famulo meo, mensam in Curia Episcopali, pro suo perpetuo, & xv. Marchas, & Cappam, & Tabardum meum. Item Arnoni, dicto Digreæ, mensam in Curia Episcopali, pro suo perpetuo. Huius Testamenti mei executores nomino, eligo, & constituo, Dominos, Iarundum, & Thostanum Olavvi, Canonicos meos, & horum omnium potentes Prouisores, dans eis potestatem in præmissis omnibus & singulis exequendis, vices suas cuiunque vel quibuscunque voluerint committere, quotiescunque & quancumque viderint expedire. Hoc volo, & ordino, & inuolabiliter obseruari percipio. Quod si mea prædicta dispositio vel ordinatio iure non valeat Testamenti, valeat saltem iure codicillorum, seu alterius cuiuslibet vltimæ voluntatis. In cuius rei testimonium & munimen, sigillo nostro, vnâ cum sigillo Domini Abbatis de Thofan, præsentibus litteras duximus roborandas. Actum, & datum, apud Monasterium de Thofan, anno Domini M. CC. LXXXIV. in octauâ Assumptionis B. Mariæ Virginis.

Nos vero, in testimonium inspectionis nostræ, præsentibus litteris, sigilla nostra duximus apponenda. Datum anno Domini Milleesimo, Ducentesimo, Octogesimo quarto.

† † † † † † † †

Loco Sigillorum.

Hæc sunt quæ in monumentis domus nostræ de Beato Torphimo reperire potui, nec plura vidit Chrysofomus Henriquez. Circa quæ, adnotanda sunt,

1. B.

1. B. hunc virum, qui à Molano, & aliis Scrip-
toribus communiter vocatur Torphimus, &
ab Antonio Sandero in Hagiologio Flandriæ,
Torphinus, in antiquioribus M. SS. adeoque,
in ipso Testamento, vocari Torsumium, vel
Torphimum.

2. Ab Hugone Menardo, in Martyrologio
Benedictino, & Henriquez in Menologio, vo-
cari Beatum; Imò, à Guilielmo Gazæo, in hi-
storiâ ecclesiastica Belgij, vti etiam in Marty-
rologio Gallo-belgico, & ferrario, in generali
Catalogo Sanctorum, *Sanctum Torphimum*. Vid.
Ioann. Bollandum, tomo 1. de Actis Sancto-
rum, 8. Ianuarij, fol. 5. 38.

3. Neminem mirari debere, dum leget à Ve-
nerabili hoc Torphimo, testamentum fuisse
conditum anno 1284. in octauâ Assumptionis
B. Mariæ, & postea, illum obiisse eodem anno,
8. Ianuarij; quia tunc temporis stylus adhuc vi-
gebat antiquus, secundum quem, per vniuer-
sum Galliæ Regnum, annus inchoabatur à Pa-
schate, adeoque menses qui apud nos sunt pri-
mi, tunc erant ultimi.

4. Monasterium Thosanum, in quo B. Tor-
phimus obiit & sepultus fuit, esse illud, quod
in Chronologijs Ordinis vocatur communiter
Capella Thosan, vernaculè verò, *Doest*. Fuit mo-
nasterij de Dunis; & fuisse olim (sive pietatem,
sive diuitias, aut monachorum frequentiam
spectes) longè celeberrimum, sed qui millario
à Ciuitate Brugensi situm, Slusam versus; at
nunc funditus euersum, cuius bona partim ab
Hollandis Hæreticis occupata sunt, partim
(Autoritate Pontificiâ & Regiâ) mensa Epi-
scopali Brugensi attributa; partim deniq; mo-
nasterio nostro Dunensi vnita.

In ruderibus huius Thosani Cœnobij adhuc
hodiè, (anno 1655.) delitescunt Reliquiæ B.
Torphimi, hætenus reperiri nequiverunt. At
Reliquiæ Venerabilis Petri Roshildensis Epi-

scopi, ibidem etiam sepultri iam à nobis trans-
lata requiescunt in Claustro nostro hic Brugis.
Fuit autem hic Petrus, cognatus Regis Dantiæ,
qui dum cruce signatus ad terram Sanctam
pergeret, & vi tempestatis in Flandriam eiectus
esset, obiit in Thosano Cœnobio, vbi sepultus
fuit in choro monachorum, è regione summi
Altaris, vbi sepulchrum eius reperimus, cum
hac inscriptione: *Hic iacet Petrus Episcopus Ros-
hildensis, cognatus Regis Daciæ, qui cruce signatus, in
ueneratione ad Domini sepulchrum, hoc in loco obiit.*
Vide de hoc Viro, etiam Molanum in natali-
bus Sanctorum Belgij, 8. Ianuarij, vbi testatur
sepulcrum huius Petri esse antiquiorem sepul-
tura Torphimi; annum tamen obitus non ex-
primit, nec nos in lapide sepulchrali inueni-
mus. in aliis tamen monumentis, reperi illum
obiisse anno 1218. 19. Maii.

Ioannes quoque Bollandus, Societatis Iesu,
in Actis Sanctorum, tom. 1. fol. 458 de hoc Pe-
tro agens, asserit illum in Martyrologio Gallo-
Belgico vocari *Sanctum*, tametsi Brugis particu-
laris ei cultus non habeatur. Et meritò, quia à
Sancta Sede, Catalogo Sanctorum aut Beato-
rum nondum adscriptus est, vti nec etiam Tor-
phimus, vnde non nisi ex vulgi opinione, dici
possunt Sancti aut Beati.

B. *Verrica* Prioris Alnensis monasterij vita,
per eiusdem monasterij religiosum conscripta,
seruatur ibidem, oratione soluta; vbi etiam
Camberonæ, & Louanii in Sancto Martino,
Extat in eodem Alnensi monasterio, *ipsius Verrici
vita metricè conscripta*. Vide etiam Hugonem
Menardum in obseruationibus ad martyrolo-
gum Benedictinum, 13. Decembris & Ant.
Sanderum in Bibliothecâ Belgicâ M. S.

Vibertus Villariensis in Brabantia monachus
(alijs *Guibertus*), vir sacrarum scripturarum in-
telligentia non minus, quam monasticæ disci-
plinæ rigore celebris, scripto reliquit *Insignem*
6 p 10

& prolixam epistolam ad Sanctam Hildegardem, Abbatissam Sancti Ruperti, iuxta Bingenam Germaniam, ordinis Sancti Benedicti, in qua 38. questiones satis subtiliter, virgini soluendas proponit. Quas ipsa etiam (licet utcumque obscure) resoluit. Extant hæc questiones cum solutionibus suis, inter opera Sanctæ Hildegardis, impressæ.

¶ Wilhelmus, Abbas quidam Cisterciensis Ordinis valde antiquus, scripto reliquit sermonem mysticum, siue spiritualem satis insignem, de assumptione B. Virginis, quem in antiquissimo planæ codice Canobij S. Martini, Tornaci, reperit, tanquam aliquale monumentum antiquitatis, & perieratis, ipsius Authoris, posteritati transmittendum duxi. Sermo F. Wilhelmi Ordinis Cisterciensis in Assumptione BB. Virginis.

Multiplicata sunt aquæ, & eleuauerunt arcam in sublime à terra. Gen. 7. v. 17.

Domine Deus, audi clamorem Populi huius, & aperis thesaurum tuum, fontem aquæ viuæ, Num. 20. ad obtinendum diuinæ largitionis beneficium, sine quo nihil sumus, nec possumus.

Informamur ex verbis propositis, quæ secundum sensum litteralem sunt Moyse & Aaron loquentium ad Deum pro aqua secundum autem sensum spiritualem, aqua ista est aqua sapientiæ salutaris, quæ fluit de fontibus Saluatoris, quæ debet precibus deuotis hauriri, quia Sancti aquam istam in oratione hauriunt, quæ in prædicatione alijs effundunt, & ideo per modum deprecatorium dicamus & nos: Domine Deus, &c. In quibus verbis tanguntur duo: 1. est, ex parte nostra, congrua petitio; secundum est, ex parte Dei, necessaria largitio, quia suum est aperire. Primo dico quod nostrum est clamare ad Dominum, non solum vocali voce, nec solum manuali voce, in opere, de qua dicitur, *uiuæ vox, vox operis*: sed & clamore mentali, de quo dicit Psalmus: *Clamauit in toto corde meo, &c. Psal. 118.* Secundo, dico, quod Dei est audire & exau-

dire, & exaudiendo aperire fontem aquæ viuæ, id est, sapientiam abundanter dare. Sapientia dicitur fons, quia ipsa est purissima & pretiosissima, quia est pretiosior cunctis opibus. Dico, quod est purissima, quod noto, per fontem, quia aqua in fonte clarior est quam in rivulo: & est efficacissima, quia dat vitam hominum. Si sic clamauerimus ad Dominum, aperiet nobis thesaurum suum, fontem aquæ viuæ.

Multiplicata sunt aquæ, &c. Gen. 7.

Secundum sensum litteralem, sicut scitis, in scriptura verba ista scripta sunt de Arca Noë, quæ paucos continuit & saluauit de filijs Adam; sed secundum sensum spirituale, Beata Virgini Mariæ possunt adaptari, quantum ad mysterium hodiernæ festiuitatis, quæ distribuitur in his verbis, quantum ad tria, scilicet, quantum ad assumptionis subiectum, & quantum ad assumptionis modum, & quantum ad assumptionis terminum. Si queratur, quid est quod eleuatur dicamus, quod ipsum est, Arca; Si queratur, quomodo, vel qua virtute dicamus, merito gratiarum & virtutum: Si queratur, vbi eleuatur, siue, ad quem locum? Dicamus, quod eleuatur *in sublime à terra*. Dicit igitur, *multiplicata sunt aquæ*, vbi notantur tria, secundum tria prædicta: Primum est, euidentia proprie significationis, quantum ad Arcam; secundum est, euidentia gratuita perfectionis, quæ notatur per multitudinem aquarum: Tertium est, excellentia gloriolæ remunerationis, quod notatur ibi: *In sublime à terra*: Arca ista, est Virgo Maria, quæ est Arca copiosa, & ideo per arcam designatur Gazophilatium: 2. est arca gratiosa, & ideo per arcam testamenti designatur; 3. est arca virtuosa, & ideo per arcam diluuij designatur. Beata virgo est arca pretiosissima & ditissima gazophilatij, eleuata diuina inflammatione, & gratiosissima, & specie splendidissima, summa illustratione, & ideo est arca federis, & virtuosissima, & efficacissima, quia potestatiua,

& saluatiua generis humani. Primò dico, quod Maria potest designari per arcam gazophilatij, in qua, Gazæ, id est, diuitiæ reponbantur, de qua dicitur in Paral. 2. Paralipom. 24. *Præcepit Rex, & fecerunt arcam, & ingressi intulerunt in arcam, ita ut impleteretur, &c.* Rex, id est, Christus, qui est Rex Regum, & Dominus Dominantium, qui fabricatus est cælum & terram, fecit istam arcam, scilicet Mariam, & homo natus est in ea, de quo dicitur hymnus. *Mundum pugillo continens, ventris sub arca clausus est. Ingressi enim, scilicet Pater & Filius, & Spiritus Sanctus per inhabitantem gratiam, intulerunt omnium bonorum abundantiam, miserunt scilicet Filium Dei per incarnationem; ita ut impleatur per Filij præsentiam, quantum ad animam & carnem, qui de ipsa sumpsit carnis substantiam.* Undè dicit Adam de Sancto Victore: *Salua Mater pietatis, & totius trinitatis nobile trichnium: Verbi Dei incarnati, speciale maiestati preparans hospitium.* Scitis, quod in arca ponuntur pretiosa, & arcana, & vestimenta: Sic arcana Dei ponebantur in arca ista, scilicet in Beatâ Virgine, quando verbum Dei continebatur intra viscera eius; & vestimenta Christi, id est, caro, siue humanitas, quæ est habitus Christi, continebatur in ea. Hinc Apostolus: *Exinaniuit semetipsum, formam serui accipiens, & habitu inuentus ut homo.* Philip. 2.

Et idè potest dicere matri suæ: *Osibus & neruis compressi me, siue vestisti me.* Job. 10. Aurus licet aurum & argentum in arca habeat, si iustitiam Dei non habeat, diues non est, Maria non solum habuit Dominum in mente per gratiam, sed etiam habuit eum in utero per carnem assumptam, & idè dicit Euangelium super hanc festiuitatem, *Intrauit Iesus in quoddam Castellum.* Lucæ 10. O quam magna multitudo dulcedinis tunc erat in Virgine, in quam Spiritus sanctus superuenit, & virtus altissimi

ei obumbravit, quoniam de Spiritu sancto concepit. Quid est quod non habebat & quid est quod non sapiebat, in cuius utero sapientia iacebat, & corpus sibi adaptabat? scilicet Christus, qui ut ait Apostolus, est Dei virtus & sapientia, & in quo omnes sapientie & scientie thesauri absconditi. Coloss. 2. 3. Arcam istam quæ tenet thesaurum tantum, debemus retinere, ad Mariam inquam confugere, quia ipsa est thesauraria, & eleemosynaria, & in ipsa, & pro ipsa, & per ipsam fiunt omnia. Et idè dicit Bernardus: *Agamus gratias omnium honorum largitori, qui omnia posuit in Maria, nihil enim nos habere voluit, quod per manum eius non transiret.* Undè de ipsa potest accipi illud Paralip. Supr. *fuit eam in loco suo.*

2. Beata Virgo est arca testamenti lucidissima, de qua potest accipi illud Exodi 25. *quod fecit Beseleel arcam de lignis setim, & vestiuit eam auro intus & foris.* Ad Hebr. 9. 4. & in illa arca erant tria, scilicet Manna, Virga, & Tabula testamenti. Beseleel, qui interpretatur vmbra Dei, siue misericordia Dei, significat Christum, qui contra libidinis ardorem, facit umbraculum & refugium; Ipse fecit arcam, id est Mariam, *de lignis setim*, quantum ad materiam, quia sunt incorruptibilia, & significant carnem B. Virginis, quæ fuit incorruptibilis & impunitibilis; *Auro vestita*, quantum ad animam rationalem, propter resplendentiam sapientiæ celestis, & superadditionem diuini luminis. *Intus*, quantum ad honorem Dei, *foris*, quantum ad adificationem proximi, fuit amicta auro: In qua manna, virga, & tabula fuerunt. In hac arca, Christus cuius virtus & gratia est nobis necessaria, posuit tabulas, per gratiam illuminantem intellectum, & manna, per gratiam reficientem affectum; & virgam, per gratiam sustententem effectum. Primo, posuit ibi gratiam illuminantem intellectum contra ignorantiam quam incurrimus, & gratiam reficientem

entem contra concupiscentiam quam contra-
ximus, & gratiam sustentantem contra mise-
riam in qua sumus. Ita arca dicitur, *Arca testa-*
menti, quia omnia illa quæ erant in arca testa-
menti, per eam & in eâ manifestantur, & etiam
(vt dixi) Deo per eam reconciliamur.

Scitis, quando duo inimici debent firmiter
reconciliari, contrahitur inter eos matrimo-
nium, sic per arcam istam, Deo cuius sumus
inimici, sumus reconciliati quasi vineulo ma-
trimoniali, quia Christus descendit in uterum
Virginis, vt si Deus Pater aliquid amarum co-
gitaret contra nos, vt videret nos esse de eodem
Patre (quia Deus est Pater Christi per natu-
ram, & Pater noster per gratiam, & similiter,
sic est Maria Mater Christi per naturam.) Vi-
dens igitur Deus Pater nos esse Fratres Christi,
ratione huius matrimonij, retrahit manum
suam à percussione nostra, vnde rectè dicimus
Christo: *Memento salutis auctoris, quod nostri quon-*
dam corporis ex illibata Virgine, nascendo formam
sumpsit. Vt propter genus & naturam quam
sumpsit de B. Virgine, misereatur nostri, quæ
est arca fœderis, de qua dicitur in lib. Regum,
quod intulerunt Sacerdotes Domini arcam fœderis in
locum suum, in oraculum intra Sancta Sanctorum,
sub alis Cherubim. 3. Reg. 8. Sacerdotes, id est, mi-
nistri Dei, scilicet Sancti & Angeli, qui hodiernæ
processioni interfuerunt, quando B. Virgo
est eleuata super cælos, *Arcam*, id est, Mariam,
in locum suum, id est, qui non solum debetur An-
cillæ & Amicæ, vel Filix, sed matri & Dominæ,
& Reginæ cæli; quomodo benè adimpleuit
Deus quod præceperat in Exodo 20. *Honora*
Patrem & matrem. Quia venit Christus
adimplere legem, & non soluere, idè matrem
suam posuit ad dexteram suam, in potioribus
bonis suis, in oraculum templi, respectu illorum
qui sunt in ecclesia militante, quia ipsa orat pro
nobis qui sumus in statu viæ. *Intra Sancta San-*

ctorum, id est, illorum qui sunt in ecclesia tri-
umphante, in loco securissimo, vt nullus sit ei
similis, vel æqualis: quia sicut sol est lucidior &
altior lunâ, sic Maria est altior omnibus creatu-
ris. Tamen, *sub alis Cherubim est*, id est, respectu
Trinitatis increatæ. *Cherubim*, hic non intelligi-
tur de Angelis qui dicuntur Cherubim, sed de
Personis increatis. *Cherubim* interpretatur, sci-
entiæ plenitudo. *Sub alis Cherubim est*, id est, sub
Filio & Spiritu Sancto, procedentibus à Patre
æterno, vt B. Virgo ab illis recipiat lumen sapi-
entiæ, quod nobis communicet. Ad istam de-
bemus nos retinere, quia ipsa habitat sub ple-
nitudine sapientiæ & scientiæ. Scitis, quod in
Arca conseruabantur Scripturæ; & quia dicitur
in Luca, *Maria conseruabat omnia &c.* Luca 2.
Ideo ipsa potest conuenienter Arca dici. Dicit
etiam Alcuinus, quod optimè nouerat Maria
scientiam Scripturarum, quia ipsa docuit Apo-
stolos & Euangelistas, *Maria docuit Apostolos,*
& spiritualiter Beatum Bernardum docuit.
Vnde de ea dicit S. Augustinus, in quo-
dam tractatu: *Sicut inter omnes creaturas cor-*
porales nihil est Sole illuminatius, sic inter omnes
creaturas spirituales, nihil est Virgine Maria sapien-
tius, quia ipsum fontem sapientiæ habuit in men-
te, Magistrum in vtero Filium, nihil igitur ipsa
est sapientius, cuius est ipsa sapientia filius.

3. Beata Virgo potest dici Arca Diluuij, quia
sicut per arcam diluuij saluati sunt filij Adæ à
submersione corporali, sic per Mariam saluari
& liberati sunt à submersione spirituali. De hac
arca dicitur in Genesi: *Fac tibi arcam de lignis*
lauigatis, & mansunculas in ea fac, & bitumine limes
eam intrinsecus & extrinsecus. Gen. 6. Possunt esse
verba Patris ad Filium: *Fac tibi arcam*, id est, Ma-
riam, *de lignis lauigatis*, vt sit in materia lauigata,
& in forma bituminata, & in capacitate man-
sionata: *Mansunculas*, vt & bicamerata, trica-
merata. *Arcam*, id est, Virginem Mariam, ad te

concupiscendum, lactandum, nutriendum, porrandum, ad tibi compatiendum. *De lignis lauigatis*, id est, de membris Virginis, à pondere peccati alienis. *Mansuetas*, id est, potentias animæ in rectum ordinem disponas, vt sensualitas obediat rationi, & subijciatur ratio Deo. *Bitumine*, scilicet charitatis & castitatis; charitatis intrinsecus, quoad dilectionem Dei, castitatis, quantum ad puritatem mentis & corporis, vt nullus tibi pateat aditus voluptati. Hæc est Arca salutis, de qua dicit Apostolus: *Noë aptauit Arcam in salutem domus sue*. Ad Hebræos 10. Noë, qui interpretatur requies, significat Christum, qui quiescit in *Maria*, & facit nos per ipsam quiescere, quia per ipsam saluamur. *Psal. 131. Surge Domine in requiem tuam, tu es Arca sanctificationis tua*. Domine, prius surge tu, & arca posterior, tu, dico, surge in Ascensione, & arca tua in assumptione. *Sanctificationis*, quam tu sanctificasti, ipsam deducendo, introducendo, & amplectendo. *Deducendo*, iuxta *Psal. 72. Tenuisti manum dexteram meam*, introducendo in palatium. *Cant. 2. Introduxit me Rex in cellam vinariam*; amplectendo. *Cant. Ibidem. dextera illius amplexabitur me in requiem*, non requiem Virginum, quia ipsa est illarum primitiua; non in requiem Apostolorum & Prædicatorum, quia illorum est Magistra, non in requiem Angelorum, quia ipsa est illorum Domina; sed, in requiem tuam, vt in qua es, & ipsa sit, vt dicatur de illa illud psalmi: *Psal. 44. Assitit Regina à dextris tuis in vestitu deaurato, circumdata varietate*. Hæc est arca virtutis & sanctitatis, in qua Deus requieuit. Vnde dicitur: *In omnibus requiem quasiui, & in hereditate Domini morabor* &c. *Eccles. 2.4*. Et magnam curialitatem fecit illi Dominus, quod sibi proponit requiem in hospicio eius. Vnde ipsa dicit: *qui creauit me, requieuit in tabernaculo meo*. *ibidem*. Per istam arcam Dominus liberauit nos, & quiescere nos facit. Et ideo, si tempe-

stas mundi tibi imminet, vel tempestas diaboli te exagitet, & conturbet, ad Beatam Virginem dirige oculos & aspectum tuum. & eius implora auxilium, quia nullum potest nocere periculum, vbi Mariæ præsidium fuerit fideliter inuocatum. Sic patet r. membrum principale, scilicet, de assumptionis subiecto.

Secundum membrum est, de medio istius assumptionis, quod est, eminentia gratiæ perfectionis, qua eleuabatur Arca. Vnde de ea potest dici: *Mulier gratiosa inueniet gloriam*. Istius assumptionis modus notatur cum dicitur: *Multiplicata sunt aqua*, scilicet gratiæ mundificantis, fecundantis, & redundantis. Isti sunt effectus aquæ, scilicet, quod est mundificatiua sordium, irrigatiua plantarum, & satiatua appetituum; aquæ gratiæ, sunt purgatiua culpæ, fecundatiua integritatis virginæ, & redundatiua salutis humanæ. Hanc abundantiam aquarum gratiæ, habuit Maria, vt de ipsa possit dici: *Fontes abyssi rupti sunt, & cataracta, calis aperta*. *Gen. 7*. ipsa habuit abundantiam aquarum mundificantium à sorde culpæ, & ideo ei conuenit illud Prophætæ: *Ezech. 16. Laui te aqua, & mundauit sanguinem tuum. Laui*, imprimis sanctificatione. Vnde dicit Bernardus: *Puto quod copiosior abundantia gratiæ in Mariam descendit, quia non solum eius animam, sed etiam vitam eius à peccato custodisti immunom. Emundauit sanguinem*, quia sanguis eius totaliter fuit mundus à fomite concupiscentiæ, quia non potuit peccare in vitæ statu, & hoc bene docuit, quia authorem munditiæ debebat concipere.

Vnde dicit Augustinus: *Decebat vt illius hominis conceptio fieret de Virgine, qui eam puritate vinceret, quâ maior nequit sub Deo inueniri*. *Matth. 5*. Et ideo, si beati mundo corde sunt in patriâ celesti, ipsa erit supra omnes creaturas eleuata, quia habuit istam aquam in plenitudine, in ablutionem peccatorum. Et ideo, nullus restat

locus

locus desperationis, quia non est qui se abcon-
dara calore eius.

Secundo, habuit fecunditatem aqua gratia
ad conceptionem integritatis virgineae, quia
inebriata fuit rore caelesti, non tantum in men-
te, sed etiam in carne. Hierem. 31. Vnde dicitur:
Erit quasi hortus irriguus, cuius aqua non defi-
cient; fons, in corde & in utero. Hinc Bernar-
dus: *Bona est fecunditas conjugalis, melior est castitas
virginalis, sed optima est secunda virginitas.* Non
fuit intelligibile, nec credibile, nec fuit aliqua
qua virginitate integra conciperet, nisi sola vir-
go Maria. Vnde iterum Bernardus: *Maria prima
est, nec dabitur alteri, quia non auferetur ab ea.* Et
ideo dicit Psal. *Multiplacasti locupletare eam,* Psal.
64, non solum in anima, sed etiam in ventre.
Et ideo dicit iterum Psal. *Flumen Dei, id est Ma-
ria, repletum est aquis.* Ibidem. scilicet gratiarum
& virtutum.

Tertio, habuit aquas gratia redundantis ad
profectum aliorum. Vnde potest accipi illud
Esther: *Fons paruo creuit in fluium magnum, & in
aquis plurius redundauit.* Esther 10. Paruus fons,
id est Maria, quae erat parua sua reputatione,
creuit in fluium, in Christi generatione redun-
dauit, quia mundus & caelum de eius plenitudi-
ne acceperunt. Vnde Bernardus: *Omnibus gene-
rationibus vitam & gloriam peperisti, Angelis lati-
tiam, iustis gratiam, & Peccatori veniam.* Hinc ipsa
dicit, *Transite ad me omnes qui diligitis me, & a gene-
rationibus meis implemini.* Eccl. 24, quasi dicat:
Habeo gratiam non solum mihi sufficientem
sed etiam pro alijs redundantem. Item, si time-
tis Patrem & filium, venite ad me, & ego asse-
curabo vos. *a generationibus, quia ego generaui
filium aeternum, ad me, supra. honorandam &
venerandam: quia ego sum Mater pulchra dilectio-
nis, Leuit. 24. Deus qui ante Filij incarnationem
dentem pro dente exigebat, iam miseri-
coris factus est, & parit in adulterio deprehen-*

sa, & Mariae Magdalena, &c. Et hoc totum fa-
ctum est per Mariam Virginem, quae per abun-
dantissimam gratiam suam nobis subuenit. Sci-
tis, quod dies Dominicus est dies solennitatis
& gloriae, & dies Veneris est dies penitentiae &
miseriae, & afflictionis & doloris, quae signifi-
cat statum viae, in qua nos sumus; Et dies Sab-
bathi dicitur dies quietis, quae dicitur dicata in
honorem B. Virginis, & sicut est impossibile,
quod de die Veneris veniamus ad diem Domi-
nicam, nisi per Sabbathum, ita impossibile est
nos peruenire de ista miseria ad aeternam glo-
riam, nisi mediante Domina nostra, quae est
Virgo Maria, Mediatrix nostra, & Aduocata
nostra; & ideo dicamus ei: *Tuo filio nos recon-
cilia, tuo filio nos representa, tuo filio nos re-
commenda; Fac hoc, Benedicta, per gratiam
quam inuenisti, per Unigenitum quem pepe-
risti, qui mediante te factus est particeps mis-
eriae nostrae, te quoque mediante & interceden-
te, participes nos faciat gloriae suae, ad quam
nos perducatur, &c. Amen.*

Finis.

Wilhelmus Alba Ripa Abbas, Scripsit Librum
Epistolarum ad diuersos, pro explicatione locorum non-
nullorum Sacrae Scripturae. Inter quas Epistolas,
quatuor datae sunt ad Natalem Abbatem Theo-
locensem, cuius extant aliquot epistolae in-
terrogatoriae ad Wilhelmum, nominatim, de
nouissima tuba, seu, de extremo Iudicio. Porro
Wilhelmus ex his epistolis ad Natalem Theo-
locensem directis, duas etiam transiit Henri-
co Abbati Claraualensi, postea S. R. E. Cardi-
nali, eius correctioni contenta subiiciens. Su-
per quibus etiam Herberti Morensis Abbatis
iudicium expetit. Vnam harum epistolarum ad
Henricum Claraualensem exhibet nobis Fer-
din. Vghellus, Italiae sacrae, tom. 1. fol. 295. Ali-
quot aliae Epistolae tractant de verbo indiscipli-
nato, &c. Porro, totum hoc epistolarum opus

seruatur in Bibliotheca Sanctae Crucis in Hierusalem, & etiam apud Vghellum, qui illud prope diem publici iuris faciet. Scripsit & librum, *de Sacramentis Minorum*, qui extat apud Philippum l'Abbeum, Societ. Iesu, descriptus ad codicem Thuanum, 787. p. I. nouae Bibliothecae librorum M. SS.

Item, *Tractatum quendam Arithmeticum, de numeris*, qui M. SS. reperitur in Monasterio nostro de Dunis.

Vilhelmus de Benyne, Prior de Neubothle, & postea Abbas Cupri, in Scotia, Vir insigni pietate, nec minori litteraturâ, religiosi voti diligens obseruator, Scripsit, *De vita S. Iohannis Scoti, uati in Villa Podoen, prope Leyam, in Anglia, deinde, Sancti Andreae Episcopi electi, lib. 1.* teste Demistero, lib. 2. qui pariter asserit, librum illum in Scotichronico, lib. 6. cap. 40. vocari elegantem; & alia plura edidisse, quae ad notitiam suam non peruenerunt. Vixit anno 1188. Vide de hoc plura apud Manrique, tomo 3. Annalium, ad eundem annum, cap. 5. n. 9.

Vilhelmus 3. abbas Melrosensis ex Ordine Cisterciensi, postquam aliquot annos prudenter ac sanctè munus adimpleuisset Abbatis, curam pastorem humiliter dimisit (inquit Scotichronicon, lib. 8. cap. 14.) & ipso die, precibus ipsius, creatus est Ioscelinus. Scripsit

In Cantica Salomonis, lib. 1.

De Officio Monachi, lib. 1.

Ad Iohannem Cardinalem, Scotia & Hybernia legatum, lib. 1.

Scoti Chronicon, lib. 8. cap. 60. Curam autem regendi monasterij dimisit anno 1170. 10. Cal. Maij.

Demisterus, n. 1177.

Mr. Vilhelmus Smetius, de Bassevelde, in Flandriâ, Abbas 22. Monasterij de Capellâ Thosan, vernaculè, Ter Doest (de quo iam statim supra egimus) Sacrae Theologiae Doctor

subtilis, Scripsit *Summam Theologiae Scholasticae, 3. tomo distinctam*, quorum duo scilicet 2. & 3. manuscripti seruantur in Monasterio nostro de Dunis, cui Thosanum Monasterium unitum est. Ceterum, quia iam aliquoties huius Caenobij mentionem fecimus, in gratiam Chronographorum & historicorum Ordinis nostri, adiungam hic integram historiam Foundationis ipsius, &c. quam ex certissimis eius monumentis concinnaui, quae modo apud nos asseruantur.

Fundatio Monasterij Thosani:

Ipsa Foundationis loco Monasterij huius (in pago scilicet de Lisseveghe, Franconatus Brugenensis, iuxta viam publicam Brugensem) antiquum olim fuit Sacellum, à loci Toparphis erectum, quod vulgo, *Ter Doest*, proprio verò nomine, *Capella de Thosan* (quasi contracto nonnihil verbo Gallico, ad omnes Sanctos) vocabatur. Quod Sacellum Lambertus Lisseveghe Toparchus anno 1106. fundis, aut terris quibusdam donatum, & aedificijque habitationi aliquot Religiosorum congruentibus ornatum, in Prioratum provehì curauit, sub Patronatu Abbatis Sancti Richarij in Pontino; qui illud, dicto Prioratus titulo possedit, ad annum 1175, quo Euerardus Tornacensis Episcopus, & loci Diaecesanus, Prioratum hunc cum omnibus fundis & prouentibus, à Laurentio S. Richarij Abbate coemittit, & (auxilio Gerembaldi Schulteti de Lissevega, & filiorum eius, pluribus adhuc circumquaque latifundijs comparatis, nec non & amplioribus extractis aedificijs, Monachorum habitationi aptiorem redditum, Religiosis B. Mariae de Dunis, (sanctissimae conuersionis famâ per vniuersam Flandriam tunc celeberrimis) incolendum tradidit. Quam donationem ab Alexandro 3. Pontifice maximo confirmatam, Venerabilis Walterus, Dunensium Abbas 4. gratanter receptans, Conuentum 11. Religiosorum eò transmisiit, quibus Abbatem praefecit,

præfedit, Dominum Hacketum, vitæ exemplaris Monachum, & antè Religionis ingressum, Sancti Donatiani Brugis, Decanum, de quo plura diximus supra suo loco, littera H. Vetum Walterus ipse noni huius Monasterij dotem tenuem satis considerans, paterno affectu, eandem auxit, adiungendo illi terras suas omnes in Insulâ de Vooren, quas antea Domini de Vooren Dunensibus contulerant, confirmatione Episcopi Traiectensis, teste Ægidio de Royâ (Dunensium Historiographo exactissimo) ad annum 1175. vbi consequenter addit, Alexandrum Pontificem hanc ultimam donationem etiam confirmasse; putatque ipse, esse 300. illas mensuras iacentes in Monasterio, quas liberarum dimiserunt Florentius & Guillelmus Hollandiæ & Zelandiæ comites, vt ex Priuilegijs constat quæ terra postea dicta est, terra Bomea, à Bonneâ, in quâ Thosani centum adhuc mensuras dicauerunt, apud West-vooren, in Zuydt-beuelandiâ. Vide Chronicon Royæ Francofurti editum. Porro, *Hachetus*, creditam sibi Sparrâ ita ornauit, tantisque spiritualibus & temporalibus incrementis ditauit, vt virtutibus eius fama longè lateque dispergeretur; intantum, vt Venerabilis Valterus iam dictus Dunensium Abbas Regimini pertaxus, & ad solitudinis quietem aspirans (de Subditorum suorum consensu) Prælatuâ se abdicauerit, eamque *Hacheto* resignauerit; postquam ille annis penè 6. Thosani præfuit. Cui in Thosano monasterio successiue substituti fuerunt Abbates plurimi, doctrinâ & Religionis obseruantia præstantes, qui Cænobium hoc in vitroque statu, Spirituali & temporalis non parum promouentes, tandem celeberrimum reddiderunt. Quorum memoria ne paulatim obliuione deleatur, Seriem illorum hic reddam exactam, prout in antiqua membrana ipsius Cænobij reperi, hoc tenore.

1. Anno millesimo, centesimo, septuagesimo quarto, (*alia monumenta nostra Dinensia, habent, 75.*) primus Abbas erat de Thozan, alias Doest.

Dompnus Hacketus, de Brugis. Obijt 2. Nouembris.

2. Dominus Ioannes de Brugis. Obijt 13. Nouembris.

3. Dominus Matthæus, de Gandauo, Obijt 5. Februarij.

4. D. Daniël, de Brugis. Obijt 16. Septembris.

5. D. V. Vilhelmus de Oostburgh. Obijt 13. Ianuarij.

6. D. Salomon de Gandauo, 15. Maij. Obijt Dunis, vbi fuerat Abbas decimus.

7. D. V. Vilhelmus de Tiel.

8. D. Christianus de Ipris. Obijt 11. Ianuarij.

9. D. V. Vilhelmus de Tiel, prædictus. Obijt 6. Nouembris.

10. D. Henricus de Craeyvuyck.

11. D. Ioannes Smedekin (*alibi, Sandelryck*) de Brugis, qui nouum templum construxit. Obijt 1253. 17. Septembris.

12. D. Nicolaas Cleyvvaert (*alibi Lancsvuert*) de Oostkercke, Iurisprudentia clarus, qui Conuersorum extruxit dormitorium, infirmariam, & Aquæ ductum. Obijt 5. Octobris.

13. Anno 1274. D. Ioannes Stephaen (*alibi, Seruaes*) de Oostburgh qui diuersas officinas, & Cataractam perfecit.

14. Anno 1284. D. V. Vilhelmus de Hemme, ex Oostkercke, qui Refectorium, novumque dormitorium erexit, templum reparauit, sicque quasi totum monasterium compleuit.

15. D. Arnulphus Neyhensys, qui murum circa Abbatiam, & domum Brugis composuit. Obijt 1. Iulij.

16. D. V. Vilhelmus Mostaert.

17. D. V. Vil-

17. D. VVilhelmus Cordevvaeghen. Obijt. 29. Decembris. Iabbehe. Obijt 10. Martij.

18. D. Nicolaus de Lisseveghe, qui vsuras varias depofuit.

19. D. Henricus de Brabantia. Obijt vltimâ Iulij.

20. D. Petrus de Axella. Obijt 18. Decembris.

21. D. Michaël dictus Cæfar. Obijt 18. Martij.

22. D. Wilhelmus de Bassevelde, qui erat doctor in factâ paginâ, & vir bonæ vitæ. *Hic est VVilhelmus Smetius, siue, de Smidt, de quo iam egimus. Huic etiam debetur structura noui claustrî. Iecerat etiam fundamenta Aula Abbatiatis, sed morte præuentus, persciendam reliquit successori suo.* Obijt 3. Octobris.

23. D. Ioannes de Hulst. *Hic ob singulares animi dotes, Flandria comiti percharus fuit.* Obijt 16. Augusti.

24. D. Thomas Vindegoedt, de Blanckenberghe. Obijt 10. Nouembris.

25. D. Iacobus Schaep, oriundus de Brugis. Obijt 27. Martij.

26. D. Laurentius Amici, de Biezelinghe, qui domum fieri fecit in Crabbendycke, & Monsterhoeck. Obijt 28. Iunij.

27. D. Henricus Keddekijn, de VVesalia. Obijt 14. Martij.

28. Martinus VVeyts, de Brugis. *Doctrina & facundia eximius.* Obijt 27. Martij.

29. D. Adrianus Lanchals, Baccalateus formatus Parisiensis. *Generis, morumque, ac vitæ splendore ornatissimus.* Obijt 26. Augusti.

30. D. Ioannes alibi, Nettegraue Vettegraue, de Brugis, qui fecit fieri domum in Groda, & varias reparationes in Monasterio.

31. D. VVilhelmus Petri, de Saeftinghe, Pro-

fessor Sacræ paginæ. Obijt 28. Septembris.

32. D. Indocus Arendts, de Teneramunda, qui fecit fieri summm Altare, & Cameram Abbatialem Brugis. Obijt anno 1525. 17. Maij.

33. D. Ægidius vander Elst, Teneramundanus, qui reparauit Cænaculum & Dormitorium Brugis. Obijt 1536. 28. Maij.

34. D. Ioannes Huysfens, de Axella. 15. Septembris, 1537. Obijt.

35. D. Petrus vanden Driffche, de Saffelaece, qui fecit fieri culinam, & alias reparationes. Obijt 27. Nouembris, anno 1549.

36. D. Ioannes van Mariffchen, Teneramundanus, qui construi fecit domum in Pilsbroecke. Obijt 1556. 7. Martij.

37. D. Antonius Brakele, Brugenfis. Obijt 9. Iunij 1559.

38. D. Vincentius Doens, Laurentianus, prope Ardenburgum. Cuius tempore, etc. etiam in Belgio nouis Episcopatibus, Abbatialis dignitas in Thofana Abbatia extincta fuit, eiusque prouentus Mensæ Episcopali Brugenfi applicati, sub onere alendi Religiosos, & Monasterium conferuandi, vt statim dicemus, in relatione separationis eiusdem Monasterij ab Episcopatu. Obijt Abbas 30. Martij, anno 1569.

Contractus 1. super separatione Monasterij Thofani, ab Episcopatu Brugenfi:

Cum in erectione Episcopatus Brugenfis (vt iam diximus) anno 1561. eidem in partem dotis (Authoritate Pontificiâ & Regiâ) assignata fuisset Abbatia de Thofan, Ordinis Cisterciensis, in districtu dicti Episcopatus, post obitum scilicet Abbatis tunc viuentis, & sub expressâ conditione, quod propter huiusmodi vniõnem, in eodem Monasterio diuinus cultus, ac solitus monachorum & ministrorum numerus non minueretur, quodque consuetæ omnia Conuentus onera congruè supporterentur, & de his quæ ad honestum Religiosorum vsum & consuetas

consuetas elemosynas, diuinique cultus conseruationem & conuentus sustentationem pertinent, dicto Monasterio prescriberetur. Reuerendissimus Dominus Remigius Druitius II. Brugeniensis Episcopus (post obitum Domini Vincentij Doens, ultimi Abbatis) accepta possessione eiusdem Abbatie, videns eam oneri sibi esse, eo quod bona vniuersa vix sufficerent predictis oneribus ferendis, praesertim ob inundationes maris, quibus sub idem tempus (scilicet anno 1570.) magna pars bonorum monasterij absorpta erat, tam in Zelandia, quam in agro Hulstano, (in loco dicto, de Grauyve, vbi monasterium magnam partem terrarum suarum habere solebat, non autem apud Clingam, vt peperam in tomo 2. Flandriae illustrata dicitur) ad quas terras recuperandas, primo quinquennio administrationis suae, idem Reuerendissimus ad xix. m. i. c. & Liiij. Florenos impendit; vocato ad se domina Abbate de Dunis, Patre Abbate Monasterij de Thofan, agere cum illo cepit, de eadem Abbatia rursus ab Episcopatu suo separanda, & eò transferenda Dunensi Abbatia (cui ruinae minabantur, & de facto causabant, arenae imminuentium Dunarum) retenta pro Episcopatu suo exigua pensione, mille scilicet Florenorum aut circiter. Verum, supervenientibus Patriae tumultibus, quorum initio, dictus Reuerendissimus Dominus Gandavi captivus detinebatur, res successum non habuit; sed, tempore hoc intermedio, à Statibus generalibus Patriae, quidam Religiosus de Baudeloo, nomine, Cornelius van Houte, Thofanis in Abbatem obtrusus fuit, oppositionibus quibuscunque Religiosorum non obstantibus. Obijt tamen hic pseudo Abbas, curantibus adhuc rebus, relinquens Abbatiam summè grauatam aere alieno, tam antiquo, ob dictas inundationes contracto, quam nouo, quod ipse eo praetextu contraxerat, distractis insuper plurimis fundis. Quae om-

Bibliothec. Ord. Cisterc.

nia magis adhuc mouerunt Reuerendissimum Dñm, ad prosequendam separationem dictae Abbatie ab Episcopatu suo: Quare, liberatus è captiuitate, eandem separationem iterum Tornaci Abbati Dunensi ibidem praesenti, proposuit, & fortius adhuc vrsit postmodum, Sedi suae restitutus. At, quia dictus Abbas nimium tunc impediabatur rebus proprii monasterij, quae bellorum tumultibus omninò etiam turbata erant, tractatum hunc seridò resumere nequiuit, sed nec etiam ausus fuit, quod probè sciret, vniuersos proventus Monasterij Thofani vix sufficere tenui Religiosorum sustentationi, qui adhuc magno numero superstites erant; multo minus Monasterio reaedificando, quod iam ferè funditus euersum erat. Interim, Reuerendissimus Dominus, cum nihil emolumentum è bonis Monasterij perciperet, & insuper à Creditoribus obrueretur, illud (nulla retenta pensione) vtrò renunciauit; petens fidem, ab Aulà, de Administratore, & Episcopatu de alia dote prouideri. Constitutus itaque à Rege, Administrator bonorum Monasterij Thofani, Dominus Iacobus Moermans, eiusdem Monasterij Religiosus, & Sacerdos, illa duodecim ferè annis administravit; intra quos, Reuerendissimus Dominus Druitius pluribus adiunctus est, anno scilicet 1594. Cui successit D. Matthias Lambrecht; qui videns Episcopatu non prouideri de alia dote, dictam Abbatiam rursus resumpsit. Verum, cum nec dirutum monasterium reaedificaret, nec dispersos Religiosos congregaret, aut vllos ad habitum susciperet, cum tamen consuetus illorum numerus, plurimorum morte, notabiliter esset diminutus; Dominus Abbas Dunensis Monasterij Thofani (vt dictum est) Pater Abbas, considerans fidem totalem imminere defolationem & exitium, in graue Ordinis nostri, & praesertim Dunensis Monasterij prauiudicium, ac contra expressam

Tt

tan

tam suæ sanctitatis, quam Regiæ Maiestatis piâ intentionem (qui, ut dictum est, volebant monasterium extingui, aut solitum ibidem Religiosorum numerum minui) ut munerî, & officij sui debito, quo Ordini suo, & nominatim monasterio huic sibi subiecto, tenebatur, satisfaceret, accedente etiam stricto mandato R. mi Generalis Ordinis sui Cisterciensis; Reverendissimum Dominum Episcopum Lambrechtum, tam personaliter quam litteris aliquoties convenit. Monasterij restaurationem, ac Religiosorum convocationem requirens. Sed cum ille in mediis defectum opponeret, maxime, quia iam etiam Ordines Flandriæ omnes monasterij possessiones in Zelandia sitas, alienauerant; Abbas aliam ingressus viam, dictam monasterij separationem ab Episcopatu, varijs conditionibus, opportunas etiam proponens conditiones, quibus (sub beneplacito suæ Sanctitatis & suarum Celsitudinum, dictique R. mi Patris Generalis) separatio hæc congruè perfici posset. Addens, & docens, Abbatiam de Doest prædicto Episcopatu magis unitam fuisse, ut Episcopi Brugenses in eam, ut vicinam, devotionis ac quietis gratiâ interdum secedere possent, quam ut dotem aut partem eius constitueret, quæ ob annexa onera, magnumque tunc temporis Religiosorum ac Ministrorum numerum, ex bonis desumi non poterat, ut eventus docuit. Ad quæ, cum R. mus Dominus respondisset, se (sub beneplacito, ut supra, ac salvo consensu Venerabilium Dominorum, Decani, & Capituli Ecclesiæ suæ Cathedralis) paratum esse, ob rationes tunc dictas, & alias, animum eius moventes, non tantum consensum præbere sed insuper adiuuare, & quantum in se esset, procurare, ut monasterium Thosannum ab Episcopatu separaretur, ita ut deinceps proprium Prælatum habere posset, ut ante unionem cum Episcopatu habebat, qui Reli-

giosos congregaret, & divinum ac monasticum cultum instauraret: aut, si ob mediorem tenuitatem, id præstari nequiret, Dunensi uniretur Abbatia, undè processit; reservata tamen Episcopatu suo ex bonis eiusdem monasterij, honesta aliqua dote; tandem oblationibus hinc inde factis, & examinatis, inter ipsos convenit, pactis & conditionibus sequentibus:

Contractus 2. dus.

Pacta & conditiones, quibus Abbatia de Doest, dimembrabitur & separabitur ab Episcopatu Brugensi, & restituetur Ordini suo Cisterciensi, sub beneplacito suæ Sanctitatis, Aulæ, ac Reverendorum Patrum Ordinis, concepta & conventa, inter R. mus Dominum Matthiam Lambrecht, Episcopum Brugensem, ac Reverendum Dominum Laurentium vanden Berghe, Abbatem Dunensem, Patrem Abbatem dictæ Abbatia de Doest.

In primis, communi opera & consilio R. mi Domini Episcopi, & R. di Domini Abbatis (sed solis expensis Domini Abbatis) impetrabitur à sua Sanctitate, & Aula, dicta separatio; ad quæ, procurabit R. mus Dominus consensum & assensum Venerabilium Dominorum, Decani & Capituli Ecclesiæ suæ Cathedralis, ac aliorum, quorum pro sua parte interesse posset. Quâ separatione obtentâ, fruetur R. mus Dominus fundis, valoris mille florenorum annorum in agro franconatus, ex nunc assignandis, & Episcopatu in perpetuum incorporandis: quos fundos reliqua bona Abbatia prædictæ liberabunt ab omnibus redditibus annuis, quibus ij vel generali vel speciali hypothecâ gravaverunt, exceptis Aquagijs, & exiguis canonibus aut redditibus, non ascendentibus vitra duos grossos ex singulis mensuris.

Similes fundi parvi valoris, mille florenorum assignabuntur, & incorporabuntur Episcopatu ex reliquis bonis dictæ Abbatia, scilicet

est in agro Hulstano, valoris trecentorum florenorum, in locatione annua; in agris Ardenburgensi & Maldeghemiensi, ad quadringentos florenos ex locatione, & ex bonis in Zelandia, ad valorem annum trecentorum florenorum, etiam ex locatione annua, ut supra.

Quas summas respectivè recipiet R. mus Dominus, cum dicti fundi articulo proximo mentionati, respectivè duplum eorum ex locatione annua, aut alio quocunque modo, reddent, deductis oneribus quibus gravati sunt, & gravabuntur adhuc vtrà mari recuperentur, quo iam inundati sunt. Et si initio minus duplo reddant, dictus R. mus Dominus recipiet medium totius quod reddent, donec tractus ad duplum ascendant, & tandem locabuntur communi manu, & per utriusque deputatos. Et assignabuntur dicti fundi in præfatis agris & locis, ad prædictum valorem respectivè, cum bonis in singulis agris uti & frui licebit, & à mari recuperata erunt, & ad duplum, ut dictum est ascendunt: quâ assignatione sic semel ex arbitrio bonorum virorum facta foret quilibet calus fortuitos quibus subiacebunt fundi sic assignari.

Tametsi hic contractus utriusque partis consensu tunc conclusus fuerit, nihilominus, postea (novis quibusdam difficultatibus subortus) effectum non habuit; ut etiam nec is.

(Contractus 3.)

Qui post annos aliquot initus fuit, inter R. mum Dominum Rodoanum, Episcopum Brugensem, & Dominum Adrianum Cancellier, Abbatem Dunensem: adeo ut Abbatia hæc Thosana manserit Episcopatu unita, usque ad annum Domini 1624. quo, firmo & efficaci celebrato contractu, inter R. mum Dominum Dionysium Christophori, & Bernardum Campmans Abbatem Dunensem, ab eodem Episcopatu separata fuit, sub sequentibus condi-

tionibus & oneribus.

Contractus 4. & ultimus.

Conventio, inter R. mum Dominum Dionysium Episcopum Brugensem, ex una, & Rev. Adm. Dominum Bernardum Abbatem Dunensem, ex altera partibus, circa dismembrationem & separationem Abbatia Dœstana, à mensa Episcopatus Brugensis, sub beneplacito Sedis Apostolicæ, & Catholicæ maiestatis:

In primis R. mus Dominus Abbas Dunensis relinquit Rev. Domino Episcopo Brugensi, eiusque Successoribus, ius ad omnia & quæcunque bona & iura spectantia ad Abbatiam Thozanam, sita in Zelandia, per Ordines huius Provincia quondam alienata, ac consequenter, ius ad reditum quatuor millium florenorum, quem præfati Ordines in compensationem dictæ alienationis, toto tempore præteritarum induciarum, Prædecessoribus R. mi Domini solverunt, eique de novo eiusdem solutionis continuationem promiserunt ad octennium, à 9. die Aprilis anni 1612. inchoandam.

Item, superaddet eidem Episcopo & successoribus, in perpetuum, redditum duorum millium, & quadringentorum florenorum annuè, solvendum in duobus terminis, mediatim videlicet in Nativitate Domini, & Nativitate Sancti Ioannis Baptistæ. Et quod si contingat solutionem suprascriptam quatuor millium florenorum non continuari, tunc Rev. Dominus Abbas solvet Rev. Domino Episcopo Brugensi, eiusque successoribus redditum quinque millium florenorum annuè, in duobus terminis, ut supra, donec iterum dicta solutio quatuor millium florenorum reviviscat.

Item, si contingat suprascripta bona in Zelandia constituta aliquando Episcopatu per pacem, Inducias, vel bellum, restitui, ita ut Episcopus ea pacifice possideat (quam tamen posses-

sessionem non tenebitur suis sumptibus profecti, tunc Episcopus pro tempore existens tenebitur illa reddere Abbati etiam pro tempore existenti; dictusque Abbas, eiusque successores tenebuntur in perpetuumolvere annuè Episcopis, reditum sex millium quadringentorum florenorum, in duobus etiam terminis, ut supra.

Pro quibus R. mus Dominus Episcopus vicissim cedit Rev. Domino Abbati monasteriū præfarum, cum omnibus suis bonis, præventibus, iuribus, obventionibus, & præeminentijs quibuscunque, exceptis ij, quæ supra primo articulo comprehenduntur; sub oneribus tamen eidem Abbatiæ incumbendis, tam alendi Religiosos, reedificandi, vel restaurandi monasterium Tholanum, vel aliud eius loco in hac Civitate extruendi, & solvendi reditus passivos eiusdem monasterij, quam alijs quibuscunque graaminibus, nullis exceptis: à quibus omnibus per hanc Conventionem Rev. Dominus, eiusque successores de cætero omninò liberabuntur.

Prædicta autem omnia bona & iura dicto Domino Abbati per prædictū R. mum Dominum cessa, manebunt in perpetuū R. mo Domino Episcopo Brugensi obligata tanquam Hypotheca, pro solutione annuà supradictorum reddituum, ita ut defectu dictæ solutionis, possit Episcopus fructus dictorum bonorum, vel eorum partis apprehendere, & leuare, & in commodum sui sibi applicare, sine alia solemnitate juris.

Quantum attinet ad terminum solutionis, conventum est in hunc qui sequitur modum, scilicet, quod si contingat confirmationem Sedis Apostolicæ & Regiæ Maiestatis impetrari ante Festum Sancti Bavonis anni 1625. messis eiusdem anni cedit Domino Abbati, idemque tolvet omnia onera cessura post Festum S. Io-

annis Baptistæ eiusdem anni, quemadmodum & supradictum reditum duorum millium & quadringentorum florenorum; Sin autem, manebit eadem messis R. mo Domino Episcopo, cum oneribus; & sic consequenter, quotannis, donec eadem confirmatio fuerit impetrata, & plenè executæ. Actum Brugis, 20. Novembris, Anno Domini 1624.

Dionysius Episcopus Brugensis,
Bernardus Abbas Dunensis.

Anno Domini 1624. Mensis Novembris die 21. Domini Decanus & Capitulum Ecclesiæ Cathedralis Sancti Donatiani Brugensis, capitulariter in Sacristia prædictæ Ecclesiæ congregati, lecta præcedenti & ante scripta concordia, & conventionione, & mutua desuper habita deliberatione, considerantes illam tendere in notabilem & evidentem utilitatem Ecclesiæ, & mentis Episcopalis Brugensis, eandem, quantum in eis est, atque ipsos tangit, approbandam duxerunt, & approbarunt, prout approbant per præsentem, Actum, mense, die, & loco, supra scriptis.

De mandato R. R. Decani, & Capituli præfatorum.

N. Andeians, Secretarius.

Nos, Prior & Religiosi Conventum B. Marie de Dunis constituentes, & representantes, presentium tenore notum facimus, nobis ad sonitum campanæ, ritè & regulariter in ordinario monasterij Capitulo convocatis & congregatis, exhibitum & communicatum fuisse ex parte Rev. in Christo Patris ac Domini, Bernardi Prælati nostri, conventionem supra scriptam cum R. mo Domino Episcopo Brugensi initam super dismembratione & separatione Abbatiæ Tholana à mensa Episcopali Brugensi, sub beneplacito Sanctissimi Domini nostri, & Regiæ Catholicæ Maiestatis Quam conventionem sedulo maturèque considerantes, iudi-

indicavimus cessuram in eundem monasterij nostri præfati utilitatem, & totius Ordinis augmentum & decus Quapropter, eam, quantum in nobis est, ratam firmamque habuimus, prout habemus per præfentes.

Datum Dunis, sub sigilli nostri maioris impressione, & Secretarij subscriptione, hac 3. Decembris. 1624.

F. H. Ghuyse Secretarius.

Nos quoque, qui in decrepita planè ætate, de uniuerso numero Religiosorum præfati monasterij Thofani soli superstites sumus, dictam conventionem nobis quam gratissimam amplectimur, & ratam habemus. In cuius rei fidem has manu propria signauimus, & solito quondam sigillo domus communiuimus.

Datum in hospitio nostro Brugenfi 10. mensis Decembris, anni 1624.

† F. Iacobus Moermans.
Loco sigilli. F. Anthonius Elchaerts.

Contractus huius confirmationibus impletis, aliisque conditionibus necessarijs adimpletis, Rev. Præfatus noster anno 627.3. die mensis Maij, Conuentum nostrum Dunensem, ex Territorio Furnenii, Brugas transtulit, ad Thofani, quondam monasterij Refugium, ubi coemptis aliquot ædibus & fundis vicinis, anno sequenti, id est 1628. circa finem Aprilis, fundamenta iecit noui monasterij de Dunis, quod modo in dicto loco conspicitur amplissimum, & splendidissimum, completis omnibus prout regularibus locis, excepto Templo, cuius hæcenus structuram impeduit Patriæ vastatio, per multorum iam annorum continuata ibidem bella inducta.

Wilhelmus, ex Abbate Villariensi, anno 1238. electus Abbas Clarævallis, vir (teste Cantipratano) multis miraculis clarus, scripto reliquit *Quædam piæ meditationes*, quas publicauit Henricus in Fasciculo, lib. 2. dist. 26. Tabula

Ecclesiæ Clarævallis asserit illum obiisse in carcere, in quo per triennium ab Imperatore detentus fuisset, captus cum Abbate Cistercij, dum à Gregorio IX. Pontifice ad Concilium generale vocati, ed proficiscerentur. Corpus postea Claramvallem delatum, honorificè ibidem sepultum fuit. Vide etiam Henricus supra lib. 1. dist. 29.

Wilhelmus, Vide *Guilielmus*.

Wolckmarus 5. Abbas Campi Principis, id est, Fuchstenteld, in Bauariâ, historicus fuit sui temporis celeberrimus, in diuinis & sæcularibus eruditus, & Ducem aliquot Bauariæ Consiliarius (teste Eusebio). Scripsit annales Bauariæ, ab irruptione Bauarorum in prouincias Romanas, id est, ab anno 508. vsque ad annum 113. Qui etiamnum extant, ut scribit Angelinus Eullerthalensis Abbas, in notitiâ suâ monasteriorum ordinis nostri, libro 3. Vide etiam Guilielmum Eusebio, in catalogo scriptorum orthodoxorum. Obijt anno 1118.

Wolfgangus Marius, Abbas 33. Alderspacensis cernobij in Bauariâ, conscripsit accuratè & eleganter *Vitas omnium Episcoporum Patauen-sium*. Opus sanè rarum, & lectu dignissimum.

Annales quoque monasterij sui, à conditione ipsa, vsque ad annum 1544. (quo vita cessit) prosecutus, multa de rebus Germanicis, ac præcipue Bauariis, diligenter inseruit, que vix alibi poterunt reperiri. Huic pio ac florido studio iam assuetum animum, ad seueriorem agonem aduocauit effra-nis Martini Lutheri temeritas, qui ut apostasiam suam protigeret, monachorum stabilitatem condemnabat. Descendit in arenam Wolfgangus, strenuus miles, strinxit calamus, & duobus scriptis voluminibus, ægerem inundationi opposuit: altero, religiosos ab insultibus aduersarij defendens; altero, illi, Tutoris nomen, quod statum monasticum, & solemnem professionis vinculum propugnaret, huic, Com-

mentarii in regulam, quod vniuersæ Benedictinæ tabulas interpretatus, Cistercienses suos in professæ virtutis amore generoso succederet.

Volgango huic successerunt alij aliquot eiusdem cœnobij religiosi, virtute & doctrinâ commendabiles, qui doctrinæ suæ varia monumenta reliquerunt: sed vltima Dei vocatione præuerti, operibus suis vltimam manum adhibere nequiverunt. Eximius D. Caramuel, in epistola dedicatoria 1. partis suæ *Theologia Regularis*.

Y.

Ysembardus le Tollier, Natione Normannus, patriâ Rothomagensis, Academia Parisiorum Doctor Theologus, & in gymnasio Sancti

Bernardi sacrarum litterarum interpres fidelissimus. Is ob vitæ integritatem, & multiplicis generis doctrinæ quâ pollebat præstantiam, Reuerendo in Christo Patri Nicolao Marscalco, Loci Dei Antistiti dignissimo ita charus extitit, ut hic dignitatem suam Abbatialem ei resignauerit. Reliquit *Scriptum quoddam in 3. prima cœvita Genesi*.

Edidit quoque *Sermones de tempore. & de Sanctis*, Clarebat apud Bernarditas Parisijs, anno 1509.

Philippus Seguinus in Bibliotheca Cisterciensium M.S. ubi tamen illum vocat *Xjambardum*.

Finis.

EPISTOLÆ

VENERABILIS PHILIPPI

ABBATIS DE ELEEMOSYNA,

Quondam (sub Sancto Patre Bernardo) Prioris Clarevallensis.

Ex antiquo M.S. codice Abbatie S. Amandi, in Belgio, nunc primum in lucem productæ.

Accesserunt Epistolæ 3. Eugenij Papæ III, ex eodem codice desumptæ.

AD LECTOREM.

Quis, & qualis fuerit hic Philippus Abbas Eleemosynæ, videre Lector poterit supra in hac Bibliotheca, verbo, *Philippus Eleemosynæ Abbas*. Est autem Abbatia de Eleemosynâ, celebre Ordinis Cisterciensis monasterium, Diocesis Carnotensis, anno 1121. à Theobaldo Campaniæ & Blesæ Comite fundatum, ut vi-

dere est apud Longelinum, in Notitijs Abbatiarum Ordinis nostri; & Angelum Marnique, in annalibus Cisterc. ad eundem annum.

Porrò, Authorem sequentium epistolarum fuisse Abbatem huius Cœnobij de Eleemosynâ, & non, Bonæ Spei, Ordinis Præmonstratensis, clarè convincitur ex ipsis epistolis. pat-

um

tim ex ijs quæ annotauit in Censura quam anno 1618. iisdem præfixit. Eximius Sacræ Theol. Doctor & Duacensis Vniuersitatis decus, Franciscus Syluius; patrium ex alijs quæ inferius adiungemus, præmissa eadem censura, prout ad verbum eam descripsi ex codice doctissimi viri Georgij Galopini, Relig. Sancti Gisleui, S. Theol. Professoris, &c. vbi propria ipsius Syluii manu scripta habetur:

Censura.

Istas sequentes viginti quinque Philippi epistolæ, *multæ eruditionis plenas*, non esse scriptas (saltem non omnes) ab Abbate Bonæ Spei, qui Philippus ab Eleemosyna nuncupatur, infra scripto videbatur vero proximius, non tam ob diuersitatem styli (coningit enim vnum & eundem stylium variare etiam in epistolis quas diuersis ex causis scribit ad diuersos) quam ob sequentes rationes, quibus, diligens Lector alias poterit annexere. Prima est, quod præsentium epistolaram Scriptor ideo, vocetur Philippus de Eleemosyna, quia erat minister Pauperum Christi de Eleemosyna, quomodo initio primæ epistolæ se nominat, tunc quia præerat Conuentui dicto de Eleemosyna, vt ex epistola 25. potest innotescere: Abbatem verò Bonæ Spei, præfuisse Pauperibus de Eleemosyna, vel Conuentui sic vocato, non apparet; monasterium enim Bonæ Spei nunquam id nominis sortitum est, neque probari potest, illius monasterii Abbatem præfuisse alicui alteri Conuentui qui diceretur, de Eleemosyna. Secunda ratio est: Quod hic Author, epistola 13. vocat se Philippum de Claravalle. Confer & epistolam 18. Abbas autem Bonæ Spei non videtur posse dici, de Claravalle. Tertia ratio: Idem hic scriptor regimini pastoralis sponte renunciauit, totamque suam Conuentum de Eleemosyna dictum, in senectute absoluit à vinculo, quo, ratione professionis erat ei obstrictus. vid, episto-

las, 24. & 25. Philippus autem Bonæ Spei Abbas, non inuenitur sponte & in senectute renunciaisse gubernationi sui Conuentus. 4. ratio: Monasterium huius Philippi vel erat in Francia, vel in finibus Franciæ, nam epistola 24. Comiti Blesensium Franciæ Senescalco ita commendat iura totius sui monasterii, cuius administratione defungitur, vt non videatur iste Comes fuisse distans à monasterio, sed vicinus.

Actum Duaci 21. Martii, 1618.

Franciscus Syluius,

S. Th. Doctor & Professor.

His Syluii rationibus aliæ non minus efficaces, adiungi possunt; nimirum:

Ratio 5. Ex epistola 4. in qua scribit Author Abbas de Landefio, se in absentia ipsius, visitasse monasterium Landefiense, & reperisse quædam Ordini contraria, quæ nunc in virtute Ordinis, præcipit corrigi, scilicet, vt Prior à cura temporalium, aut à Prioratu amoueat; Item, vt Subcellerarius omnino ab officio amoueat. &c. Quæ omnia nullo modo conuenire possunt Abbati Bonæ Spei, sed Abbati de Eleemosyna, Ordinis Cisterciensis; eo quod Landefium, Ordinis Cisterciensis sit Cænobium, Diocesis Bituricensis, & Filia Cænobii de Eleemosyna, in quo proinde Abbas de Eleemosyna, tanquam Pater Abbas, ius habet visitandi, instituendi, destituendi, secundum Ordinis Cisterciensis constituendi. Vid. longelinum supra & Manriquez, ad an. 145. quo anno fundatum est Landefium.

Ratio 6. Epistola 5. Author Abbatem Begarensis Cænobii absoluit à dignitate Abbatiali. Est autem Begarensis Abbatia, Ordinis Cisterciensis, sita in Britannia minore, filia quoque Cænobii de Eleemosyna; vt omnes quoque Historici & Catalogi nostri restantur.

Ratio 7. Epistola 3. Dicit Author se à qua-

dam.

dam sententia iniusta appellasse ad suum Metropolitanum, qui erat Archiepiscopus Senonensis, ut constat ex epistola 2. Id quod Abbatibus Bonæ Spei in Belgio convenire non potest.

Ratio 8. Epistola 10. petit Eleemosynam à Comite Palatino, pro Abbate Curie Dei. Est autem Curia Dei, una ex primis Abbatibus Filiationis Cisterciensis in Diocesi Aurelianensi sita, cuius filiationis etiam est Eleemosynæ Cænobium.

Ratio 9. Epistola 19. Scribit Henrico Anglorum Regi, pro reedificatione Monasteriorum de Fordâ, & Stanleia, quæ monasteria sunt etiam Filie Cænobij de Eleemosyna, ut pariter videre est apud Manriquez, Longelinum, & antiquissima quæque Ordinis nostri monumenta.

Ratio 10. Epistola 24. Commendat fratres omnes, & iura Cænobij quod resignauerat, Comiti Blesensi, tanquam nimirum fundatori; Comitem namque Blesensem fundasse monasterium de Eleemosyna, supra diximus & apud Historicos Gallie indubitatum est. Nihil autem huic Comiti iuris fuit in Cænobiū Bonæ Spei in Hannonia situm.

Ratio 11. Epistola 25. Conuentum de Eleemosyna absoluit à sua obedientia. Monasteriū autem Bonæ Spei nunquam vocatum fuit, monasterium de Eleemosyna.

Ex his omnibus, liquido constat, Authorem harum epistolarum esse Abbatem Cænobij de Eleemosyna, Ordinis Cisterciensis; esseque, te uera, multa eruditionis plenas; nunc vero, esse pariter ex antiquo M.S. Sancti Amandi fideliter descriptas, fidem facit Testimonium Collatoris, quod hic ad verbum etiam exhibeo, desumptum ex codice memorati Doctissimi Viri Georgij Galopini, ubi ipsum originale legitur:

Has descripta sunt ex M.S. libro monasterij Sancti

Amandi, & habentur post epistolas tuonis Carnotensis & per me diligenter ad exemplar collata.

Georgius Coluenerius Sacræ Theol. Doctor, & Professor Regius.

EPISTOLÆ

PHILIPPI ABBATIS
de Eleemosynâ.

Epistola I.

Ad Episcopos & Abbates Catholicos.

Qua Author declarat, Electionem Alexandri 3. Pontificis fuisse legitimam, Victoris autem Antipape, illegitimam, & nullam.

ARchi-Episcopis, Episcopis, Abbatibus, Prælatibus, & Vniuersis Ecclesiæ filiis, Henricus & Otto, Dei gratia S. Romanæ Ecclesiæ Cardinales, & Philippus minister Pauperum Christi* de Eleemosyna, seruare vnitatem spiritus in vinculo pacis.

Apud Sacerdotum filios, nec onerosa veritas, nec odiosa debet esse iustitia, quos erudit intellecta sinceritas, ne circumferantur in spiritu erroris, qui operatur in filios dissidentie. Circumseribi se gaudet honestas intra terminos æquitatis, & iniquitati quanto quisque sit proximior, tanto sit ab honestate remotior. Scitis Fratres Charissimi (scientibus enim legem loquor) non esse licitum transire terminos antiquos, terminos quos posuerunt Patres nostri, quos nec supra nec infra iustitiam nouimus collocatos. Qui enim via regia graditur, nec ad sinistram nec ad dexteram debet declinare. Leges & Evangelij religiola sanctione decernitur, nunquam licitum esse circumuenire in negotio fratrem suum; aduersus filium matris suæ ponere scandalum, loqui dolos aduersus proximum; Inter Fratres seminare discordias;

Quan-

* Pauperes Christe de Eleemosyna.

quanto iniquius, quanto scelestius est vterum scindere à quo sis genitus, diffundere viscera Matris in terram, cubile Patris ascendere, innocentie solium nocenter arripere, & pudoris etiã thalamum impudicis amplexibus incastrare? Maledictus furor iste, quia pertinax; & ambitionis indignatio, quia praua. De facto † Octavianus, imò de manifesta eius intrusione, dirigitur nobis non fide plena relatio, vt lateat veritas, & collecti ascensus in cochleam; sed prophetali sarculo fodiatis parietem, & sinistra lucis fenestra capteretur in latere, & radio veritatis intrante, videbitis abominaciones magnas, quas operantur Seniores Israël, thurificantes ante Idolum zeli quod in domo Dei statutum est, ad prouocandam æmulationem; linientes parietes absque temperamento, & picturas in pariete figmento multiplici deformantes.

Scribitur nobis, factum fuisse Concilium partium vocationem præcessisse legitimam, perendinatam septem diebus inter partes, cum multa diligentia veritatis indaginem; & in actione totã nihil canonici examinis, nihil legitimæ dispositionis in parte defuisse aliquã, allegatione multimoda legitis exaratum. Sincerior est sanis vnda, quam riuus, & opinionum fluentis veritatis haustus est purior nunquid potest Subditus in Præcessorem formare iudicium, eum trahere in causam qui causis omnibus debet finem imponere? subijcere decretalibus edictis, cuius edicta colligant vniuersos? & cuius arbitrio rapitur vniuersalis ecclesia, eum in arbitrij sui violentas rapere sanctiones?

Magnus est Imperator, & magnifici minister Imperij, primus in militiã, in potestate præcipuus, Nobilis Aduocatus Ecclesiæ, seruatorum Christi defensor, Cleri protector electus, Adiator in opportunitatibus in tribulatione; sed,

Bibliothec. Ord. Cisterc.

† Octavianus, est. Antipapa, dictus. Victor.

quod Romanum debeat iudicare Pontificem, nec lege fori, nec lege poli legitur imperatum. Haber Imperator quod suum est, nihil illi de suo iure minuitur: Videat ipse sicut bonus Filius, ne matris suæ Sanctæ Romanæ Ecclesiæ velit euacuare priuilegium, conculcare gloriam, destruere libertatem; sciat secundum se esse, non primum, & Christi Vicarium iure omnibus præferri, sicut Christus habet in omnibus principatum. Quod si iudicanda esset aliquando Romana Ecclesia, in ea utique Vrbe iudicari deberet quæ Orbis est Domina, quæ caput est fidei, & caput Imperij: quæ gentibus leges, regulas præscribit ecclesijs. Iudicare deberent primò de eã conprovinciales Episcopi, & communis Ecclesiæ solemne Concilium; nouissimus Imperatoris & Regum, & Principum susciperetur assensus: quos si priores ad ecclesiastica iudicia tractanda disponimus, ordine præpostero minantur à plaustro Boues, & in cattedra ministerium capitis dignitas retorquetur. Posset Romæ facilius & liberius inquiri veritas, & audiri, & quid, qualiterne fuerit astitutum de electione Romani Pontificis, commodius aptiusque cognosci. Quod vidit quisque & audiuit, & manuseius tractauerunt, referre debet in testimonium, in iustitia, & sanctitate veritatis. Qui autem fauoribus ducitur, seducitur donis, timore distrahitur, si ad vocem testificationis erumpit, hunc signabit Deus, qui mendax est, & testimonium eius nemo accipit, quia de terra est, & de terra loquitur, vicarius eius qui in veritate non stetit, sed mendax fuit ab initio, & pater mendacij. Archi-Presbyteris & Clero Romano, Scrinarijs, & Iudicibus in electione Romani Pontificis (secundum quod vobis scribitur) assignatur autoritas; Decano B. Petri, & Capitulo potestas attribuitur: fiunt,

V v

secun-

secundum illud, primi nouissimi, & primatus nouissimis proteiue satis & pueriliter arrogatur. Sunt in Romanâ Ecclesiâ quibus Summi Pontificis incumbit electio, Cardinales Episcopi & Diaconi, de quorum omnium numerosa multitudine, tres tantum habet Octavianus in suâ factione participes. A sæculo non est auditum, quod tantâ tot electorum exclusâ multitudine, tam paucis tantum cesserit tam audaci præsumptione negotium. Non est tractandum singulariter, quod communiter omnium esse dignoscitur; nec inter viros fideles debet pars ista vel potest dignior esse, vel sanior, nisi conuenientiâ communi, communistribus authoritas tribuatur: quod in facto Octauiani nec constat fuisse, nec scribitur. Si Decano & Capitulo Sancti Petri locus in hac electione conceditur, Lateranenlibus Canonicis, qui locus, sicut Apostolica sedes, inter omnia ciuitatis Romanæ loca dignior est; Clericis Sanctæ Mariæ maioris, Monachis Sancti Pauli, Sanctique Laurentij, eorumque Abbatibus, quæ omnes Patriarchales Ecclesiæ sunt, similis authoritas cur negatur? hoc in veritate dicimus, quod ex antiquæ institutionis præiilegio, nullus in Ecclesiâ Beati Petri Decanus est, sed in eâ Episcopus Portuenfis Archipresbyteri vices exequitur, vel vnus de eiusdem ecclesiæ Cardinalibus, cui à Domino Papa fuerit assignatum: Qui tamen ab eis Decanus asseritur, Schismaticus est ab antiquo, & manus eius cum Petro Leonis in illa seditione damnosa: vnde, nec locum habet, nec vocem in Ecclesiâ Romanâ, sed pietatis intuitu, ei beneficium in Ecclesiâ Beati Petri ad subsidia necessitatis, indultum est. Videant ipsi quid dixerint, quid scripserint diligenter aduertant; nos consuetudinem talem non ha-

bemus, nec taliter eligi debere Summum Pontificem, in Scripturis veritatis expressum est. Præterea, in eadem charta quæ spiritu mendacij fabricata est, & quam dictauit iniquitas, capitulum vnum satis manifestâ falsitate infectum, ad probandum filium maledicti aliquam habuisse electionem, plus mendaciter quam subtiliter est insertum. Aiunt enim, † Rolandi sigillo bullata transmissa, & in Concilio recitata, mendacia manifestissima, ac detestabilia deprehendimus in hæc verba: Testamur Deum, quem nullum latet secretum, quod mendacium non fingimus, sed meram, sicut est, loquimur veritatem, quia duo tantum elegerunt Victorem, Ioannes de Sancto Martino, & Guido Cremenfis, Cardinales, cæteri verò omnes in partem nostram conueniunt. Sed ex generalibus litteris, quas (sicut asserunt) Dominus Papa in Orbem, & ad diuersas direxit Ecclesias, certissimè ostenditur, quod mentita sit sibi iniquitas. Inuenitur siquidem in eis, non sicut mentiuntur ipsi, sed in veritate, sic exaratum: *Omnes Fratres quotquot fuerunt, tribus tantum exceptis, Octauiano scilicet, Ioanne de Sancto Martino, & Vidone Cremenfi (Deo teste, quia mendacium non fingimus, sed meram, sicut est, loquimur veritatem, concorditer & vnanimiter conueniunt, & nos (assente Clero & populo) in Romanum Pontificem elegerunt duo verò, Ioannes scilicet & Guido Cremenfis, tertium, Octauianum scilicet nominantes, ad eius electionem pertinaciter intendebant. Ecce, quod non eum, electum scribitur Dominus Papa, sicut inimici veritatis conantur adstruere, sed nominatum. Nominatio verò, sicut vos melius nostis, neque secundum Canones, neque secundum consuetudinem Ecclesiarum facit electionem. Si electum dicunt Octauianum, si* solenni-

† Rolandus, ipse est, Alexander; Rom. Pontifex legitimus.

solemniter immanatum, dicant à quibus, vel quomodo, nec limites veræ assertionis excedant, nullus exprimitur, nullus ex nomine designatur, qui vocem in illum electionis emisit, qui mantum collo eius imposuerit: Ipse suus elector, ipse suus immanator fuisse dignoscitur. Non ambientem quærit hæc Cathedra, sed inquitum; non inuasorem, sed subditum, non quærentem suscipi, sed nolentem. Commendatur huius electionis assensus, in voce Sanctuarij, in excelso loco, sed resonabat vox ista, de loculo, & de gazophylacio Simonis: Cancellus Petri nouus Victor aggressus est. Prima eius electio, sicut dicitur, facta fuit, sed non est prima, quia nulla nec secunda dici debet, quam prima non præcessit. Qui enim vltro se ingerit, repellendus est, nec qui se commendat, ille probatus est, sed quem Deus commendat; nec qui honorem sibi assumit, honore dignus est, sed qui vocatur à Domino, sicut Aaron. Vocatum à Deo, & à nobis vnanimiter electum summum Pontificem, & Petri Vicarium, confitemur & credimus, Alexandrum, virum approbatæ conuersationis, probabilis vitæ, laudabilis innocentie, mansuetudinis præcipuæ; quia quam sit humilis & modestus, docet administrationis huius recusata semper & euitata sublimitas. Huic obsequuntur, Lateranensis Ecclesiæ Collaterales Episcopi, huic Cardinales assistunt; huic ministerium piæ deuotionis exhibent Cardinales Diaconi: huic, exceptis tribus (qui Octauiano fauent) vniuersi Ecclesiæ Romanæ filij, ad quos electio & consecratio spectat Romani Pontificis, testimonium perhibent, quod Pater & Pastor est Ecclesiæ, quod Christi Vicarius, & Vniuersalis Pontifex, quod Successor Petri catholicus, quod Apostolicæ dignitatis assessor canonicam habens cathedram, propitiatorij caelestis ingressum, & sanctæ consecrationis olco delibutus, per mini-

strorum manus, quos ad hoc officium deuora sublimauit antiquitas. Dicitur tamen, Dicitur tamen quod initia sua dedicat rapinis, quod ad Ecclesiarum dissipationem eius desudet intentio; sed nullos adhuc sicut Octauianus incarcerationi Episcopos, nullos destruxit Episcopatus, nulli per eum cæcati Clerici, nullus decoratus innocens Monachus, nullus per eum sanguis effusus est, nullus per eum direpta patrimonium, & in tantæ necessitatis articulo, secura est opulencia Subditorum. Qui autem sub illo sunt, vbi potest, sentiunt manus eius graues, vbi non potest, minas contumaces, & maleficijs suis multiplicibus execrationis suæ primordia consecrat, & fidelium sanguinem in expleto sitit & affectat ardore. Si de Alexandro aliquid in angulo iudicatum est, non est rationale, nec sincerum, sed de rubigine speculi redundat in imaginem, quia operis dignitatem deuenustat intentio. Si eum trinis edictis citatum peremptoriè asserunt, nec venisse, si nos euocates legitime, dicunt declinasse iudicium, & Concilij sui perhibent euitasse præsentiam; fuisse quidem nos, quod non diffitemur, abentes, sed sicut eis potestas nulla cesserat euocandi, sic nos ad occurrendum vocati, nulla cogebat iusticia, nulla constitutio perurgebat. Nobis tamen qui ad exequenda negotia Domini Papæ, ad partes illas destinati eramus, cum huius rei gratia ad Imperatorem vellemus accedere, nec via commoda, nec securus patebat accessus: vbi que mina, vbi que imago mortis, & latentes insidie, vbi que timor, & vndique gladij, quia timebat infidelitas deprehendi, & in veritatis feruore timebat Octauianus de cucumerario suo tolli falsitatis umbraculum. Parati enim sumus, si daretur optata securitas. Imperatoris adire præsentiam, non tamen ex parte Ecclesiæ subire iudicium, sed ad rei ordinem declarandum, ad ostendendum legitime, totius feriem

veritatis Sed, nouit Dominus, quia huius rei licentiam impetrare nulla ratione potuimus; imò, per litteras & Nuntios ea sæpè nobis prohibita sunt. Ea propter dilecti in Christo Patres & Fratres, accingimini virtute constantiæ, conculcare caput serpentis antiqui, & Gubertinæ maledictionis antiqua germina, quæ in Octavianum schismaticâ præsumptione repululant, falce iustitiæ reseccare.

Consecrate Domino manus vestras, & choros iniquæ multitudinis saltantes ante Idolum, vestra compefeat autoritas, in spiritu iudicij, & spiritu ardoris. Reuiuiscat in vobis Antecessorum vestrorum laudabilis zelus, resforeat antiqua deuotio, fructificet in usum Matris suæ, cum ardore suauitatis, iucundum fructuosæ pietatis obsequium, & ab eius unitate non discrepet, in quo dilexit semper, fouit & tenuit unitatem: non vos moueant aut seducant inanis verbis plena decipulis schismatica scripta, in quibus tot sunt mendacia, quot verba; sit tamen verba dicenda sunt, quia benè non loquitur, qui verè non loquitur.

EPISTOLA II.

Ad Abbatem de Pontilenio.

Pro decimis, iniuste Canobio suo ablati, appellatæ ad Archiepiscopum Senonensem, Legatum Apostolicum.

Ioanni Abbati de Pontilenio, Frater Philippus de Elecmofynâ. Circumvenire Fratres, vel in negotio supergredi, contra euangelicas sanctiones est. Contramandauimus vobis diem causa nostræ, iustâ vrgente necessitate; vos accessistis ad diem, si legitime, Deus nouit; & sicut voluistis, non ut debuistis, credimus, processistis in causam. Dabit nobis Deus in beneplacito suo, locum expostulandi.

Nos autem de circumventionem ista, & iniusto processu, appellamus ad audientiam Domini

ni Senonensis Archiepiscopi, & Apostolicæ Sedis Legati, in inuentione Sancti Stephani, sub eius protectione decimas nostras, & ipsum terraticum ponimus, à quorum usurpatione, Vos eiusdem autoritate, omnimodis prohibemus. Habemus enim priuilegia Romanorum Pontificum, de decimis nostris, quæ violari volumus.

EPISTOLA III.

Ad Decanum Carnotensem, & Abbatem de Valeiâ.

Conqueritur supra dictas decimas iniuste ab ipso expti, stante præsertim appellatione ad Sedem Apostolicam.

Girardo Dei gratiâ Carnotensis Ecclesiæ Decano, & Fr. Abbati de Valeiâ, & Gualtero Dunensium Archidiacono, Fr. Philippus de Elecmofyna, de circumstantia veritatis formate iudicium. Dicit vii Deoplenus, *causam quam nesciebam, diligenter investigauit. Et, de vultu Dei debet prodire iudicium*, quod formare debet veritas, nõ extorquere acceptio Personarum. Si pauperes sumus & abscõditi, si grex pusillus in domo Domini, non tamen dignum est nos autoritate Pontilenensium conculcari, vel pro verbis eorum quæ veritatis fundamento carent, privationis ferre sententiam. Decisum dicitis & iudicatum, quod per appellationem ad Metropolim nostram perductum est, vbi lis contestata iudicis manet examen. Pro hac eadem causa Pontilenientes Monachos, qui falsa vos delatione pulsarunt, & seruentes nostros quærebant oculis subreptionibus in banniri, ad eandem Sedem iteratò appellauimus. Vos interim mandaro vestro nos vrgentis, & reddi iubetis Pontileniensibus, quod nec ratione putamus descendere, nec iustitiæ conuenire. de Ferratico, nondum decisum est, de laborum nostrorum decimis, relaxatio nobis data est, & Sedis Apostolicæ priuile-

gij confirmata: Ius nostrum alteri dare, beneficia infringere, nec possumus nec debemus. Excedit quicumque illi reuerentiam non impendit; nos in protectione illius, res nostras, locum nostrum, seruitus nostros, & omnia nostra deponimus, & ad ipsam appellamus, in Annuntiatione B. Mariæ respondere parati, si quis agere contra nos voluerit; vel agere instructi, si quis nos deinceps pro causa molestare voluerit. Quid de hinc acturi sitis, nescio, vnum scio, plus suo tempore seruiuit & profuit Carnotensi ecclesie Fr. Philippus, quam Ponleueniensis Abbas & Monachi sui, pro quorum nos delationibus taliter fatigatis. Mitte iam gladium, si placet, in vaginam, & agite comiter, nos ad tribunal Apostolicum stamus, & iustitiam stabimus, & ibi nos oportet iudicari, nisi Patrem & Aduocatum adduxerit nobis Deus Omnipotens, quem reuerti velociter cum salute & prospere conseruari, vobis omnibus exoptamus. Valere.

EPISTOLA IV.

Ad Abbatem de Landefio.

Landefiense monasterium (vi supra retulimus) filia est Canobii de Eleemosyna, quod Philippus noster visitans, in absentia Abbatis, scribit ei, se quadam reperiisse corrigenda, & quam illa sint, iudicat.

Dilecto dilectori, Fratri Hugoni, & Co-Abbati de Landefio. Frater Philippus de Eleemosyna, salutem & dilectionem in Domino. Vtinam, inuenissemus vos domi, tempore visitationis. Inuenimus ibi quadam Ordini contraria, quæ consilio vestro correctæ, facile quiescissent. Nunc autem loco absens corpore, tamen præsens spiritu, vobis in Ordinis virtute denuntio, vt ea sicut in capitulo disposui, corrigatis.

Priorem ab exteriorum curâ, & à frequenti equitatione, vel Prioratus ordine amouete: †

Claustri Custos & Ordinis, non debet exterioribus insudare. Subcellerarius vester monasterio, Fratribus onerosus, & manifestè superbus est, nimis frequenter equitat, & extra claustrum est, & extra officij sui metas curiosè nimis & inutiliter euagatur. Monemus, consulimus, & mandamus, vt eum remoueat ab obedientia illâ, & arctiori studio curam illius habeatis. Sunt alia quæ præsentis sermone magis quam scripto, vobis explicanda sunt. Vigilate in omnibus, & agite cautè, ne sub manu vestra virtus Ordinis emarecescat. Amor & virtus Ordinis hæc loquantur, nihil amaritudo suggerit, aut simulas. Sed, si nos & Ordinem diligitis, expedit, vt quod piè denuntiamus, efficaciter impleatis. Fratres nostros plurimum charitati vestræ commendamus, Fratres vestros ore nostro, & spiritu nostro plurimum salutamus, nostros nominatim. Vale.

EPISTOLA V.

Ad Episcopum Trecorensis.

Abbatem Begarensis Canobij, in Britannia minore, tanquam inutilem, à dignitate Abbatiæ absoluit, & Cœnobium commendat Episcopo Trecorensium.

Ruerendo in Christo Patri & Domino Will. Dei gratiâ Trecorensium Episcopo, Frater Philippus de Eleemosyna, seruare vnitatem spiritus in vinculo pacis. Quod à curâ & administratione † Begarensis monasterij Fr. Chinerus se suspendit, dignum esse iustumque centemus. Et vtinam nunquam ad illud regimen accendisset, per quem facta sunt domus illius peiora prioribus.

Nos autem secundum quod mandastis, ad consolationem & cõsiliu domus illius accingimur, & prædictum Fratrem corde bono, & animo

Vv 3.

& animo.

† Nota. † Begarensis Canobium, filia est Eleemosyna.

& animo volenti ab administratione monasterij clementer absolvimus, sicut Personæ & loco credimus expedire.

Non enim convenienter ægrotus medetur ægrotis, nec imbecillum congruè sustentat invalidus, nec commodè lapsus erigit corruentem. Vos igitur sicut virum Ordinis decet, sicut amico convenit, sicut oportet servum Christi, sicut Altaris ministro dignum est, omni tempore date operam, ut ædificentur muri domus Domini, & virtus Ordinis reparetur, in sanctitate & iustitia coram Deo: quia temporalia detrimenta poterunt facillè refarciri, si reformati contigerit Religionis honestatisque iacturam. In operibus liquidem nostris, si primum quæritur regnum Dei, iuxta ipsius sponsonem, boni temporalis adiectio non negatur. In breui igitur ad vos descendemus, domui miseræ consilium & auxilium, prout melius & aptius poterimus, impensuri.

Ad sit labori nostro vestra sedulitas & amica providentia; non enim effectu bono carete posse credimus, ubi vnanimiter duorum pia vota occurrunt. Vale.

EPISTOLA VI.

Ad Archiepisc. Senonensem.

Commendat quemdam Amicum, ut restituatur ei ab Archidiacono Aurelianensi, quod ipsi commodauerat.

A Mantissimo in Christo Patri & Domino Wilhelmo, Venerabili (Dei gratia) Senonum Archiepiscopo, & Sedis Apostolica Legato, Fr. Philippus de Eleemosyna, plurimam in omnium Salvatore salutem.

Fidelis vester, & noster familiaris. Beneventus de veteri vico, nostro interuentu, Hugoni Aurelianensi Archidiacono de rebus suis gra-

tuito, sine vsuris & augmento, commodatum non debet ei respondere in damnum, quod benignè seminavit in gratiâ. Rogamus dilectam nobis in Christo Paternitatem vestram, vobis deli vestro provideatis ne alienis fraudibus involuatur, & supplicium reporter pro beneficio. Mandate igitur Decanis vestris in quorum manibus cura eius est, ut veritate diligentius inquisita, tutum parent exitum pro beneficio laboranti: feliciter enim graditur causa, quam sincerè perspicit oculus æquitatis. De detrimentum autem eius, non sine vestra proveniet iniuriâ, cum ad hoc faciendum nostris precibus evictus accesserit. Bene valeat temper in Domino, vestra sublimitas.

EPISTOLA VII.

Ad Ostiensem Episcopum.

Commendat Ostiensi Episcopo Nobilem quendam Anglum, ut Pater eius ad sepulturam ecclesiasticam admittatur.

Dilecto in Christo Patri & Domino, H. Ostiensi Episcopo, Fr. Philippus de Eleemosyna, salutem & obsequium. Vix quidam Nobilis de Anglia, & Amicus Ordinis nostri, adversus Trecentem Episcopum & eius Ecclesiam deliquit, & excommunicatus est. Post aliquantum temporis consideratione habita, & damnorum satisfactione promissa, satisfecit, & absolutus est.

Ante plenam verò ablatorum restitutionem ab inimicis interceptus, & interfectus est, & prohibitus à sepultura, pro his quæ nondum plenè reddiderat. Hæres eius ætate minor, nec sciuit satisfacere pro Patre, nec potuit. Nunc ad intelligibiles annos proventus, ad omnem satisfactionem paratus est. Rogo igitur dilectam nobis in Christo Paternitatem vestram, ut sepulturæ beneficium precibus vestris obtineatur.

neatis ei à Domino Papa. Iniustam enim videtur, vt volente filio satisfacere pro Patre, Pater ab ecclesiastico consortio districtius arceatur. Nam semper misericordia debet superexaltari iudicio. Hoc testatur Dominus wintoniensis, tunc Legatus, & ipse Episcopus Trecentis, qui modo est. Bene valete in Domino, Pater charissime.

EPISTOLA VIII.

Ad Alexandrum 3. Pontificem Romanum.
Petrus à Summo Pontifice, vt bona Archidiaconi Aurelianensis Religionem ingressi, dentur creditoribus vt ipse disposuerat.

A Mantissimo in Christo Patri & Domino, Alexandro. Dei gratia, Summo Pontifici F. Philippus de Eleemosyna, salarem, & obedientie sinceritatem Opus fidele, cuius ordo naturalis assertor est, & dignitatem prerogat caelestis autoritas, relatiuæ charitatis affectum Patris in filium, & filij in Patrem, & natura docet & lex spiritualis indicit. Si caput Ecclesie, & fidelium Patrem, imò, quia fidelium Patrem, & Ecclesie caput vos pietas diuina constituit, omnium grauamina filiorum misericorditer intueri, vel, vbi potest, efficaciter releuare Paternitatem vestram, docet ille à quo omnis paternitas in celo & in terra nominatur. Filius vester Hugo, quondam Aurelianensis Archidiaconus, vt annos suos in amaritudine animæ suæ recogiter, elongauit fugiens, & permansit in solitudine, sub claustralis exercitio disciplinæ. Pro soluendis debitis suis, hæreditatis suæ redditus quos tenebat, quasi ex testamento solenniter assignauit, vt haberet votiue securitatis egressum. Dispositio tam sincera ab eius consanguineis impeditur, & violenter ab eorum manibus opus eripitur quibus fuerat debeatum. Præcipiat ergo vestre sinceritatis au-

thoritas, vt integra & inconuulsa maneat filij vestri dispositio tam fidelis, vel in manus Prioris de *Caritate*, ad soluenda debita transeat hæreditas; quibus solutis sicut iustum est, transeat ad hæredes. Quod si mandato Sedis Apostolicæ prædicti inuolentes rebelles extiterint, sentiant Moyse manus graues, & seueritas puniat, quos pietas non emollit. Immite namque videtur & durum, vt Deo militare disponens, necessario iterum causis secularibus implicetur. Apostolatam vestrum conferuet omnipotens Dominus Amen.

EPISTOLA IX.

Ad Ludouicum Regem Gallie.

Ludouici Francorum Regis protectionem implorat aduersus importunitatem Creditorum cuiusdam Clerici.

Plissimo Regi Francorum, Ludouico Fr. Philippus de Eleemosyna, regnare feliciter, & felicitius mori. Corona Regis est, misericordia, & sicut nubes pluuiæ in tempore siccitatis, sic opus eius cum tempore prouenit opportuno. Opus habet misericordia & consideratione Regij moderaminis, quondam Clericus vester, nunc noua in Christo creatura, quidquid est, totus vester in Domino, Hugo de Rua noua, ad umbram Dominicæ protectionis fugiens, æstum grauem patitur à cognatis, & hæreditatis paternæ priuatur beneficio, qui solam diligit caelestem votis tenet, & opere amplexatur. Solutus à vinculis mundi, adhuc parte aliqua detinetur & reuocatur à debitis, quæ iuste quidem, sed acriter exiguntur. Assignauerat hæreditatem suam conuenienter, vt credidit, vt omnia soluerentur, sed Nepos suus, H. interrumpit omnia, & solutionem impedit debitorum. Benignissimam igitur Regiæ sublimitatis clementiam

tiam prece quâ possumus imploramus humiliter, vt fidei vestro benignè & efficaciter assistatis, vt pauperem vestrum ab angore suo misericorditer liberetis. Iniustum namque videtur, & improbum, vt quod vitam debuit fulcire temporalem, pauperi vestro detrimentum vitæ pariat spiritualis. Opus Regium sicut misericordia coronat, sic iustitiæ cultus pingit, ornat, & erigit.

Personam vestram, & datum vobis à Deo heredem, & Regni vestri statum conseruet & muniat omnipotens Dominus. Liberatè pauperem vestrum, & saisinam quam dedistis, vestra reddat & conseruet autoritas, vsque aduentum vestrum.

EPISTOLA X.

Ad Henricum Comitem Palatinum.

Petit Eleemosynam à Comite. pro Abbate Curia Dei, Ord. Cisterc. qui novum exstruebat monasterium.

Illustri Domino, Henrico Palatino Comiti, F. Philippus de Eleemosyna salutem, & boni Principis opus, ac præmium.

Liberalis animus Vniuersitatis est iucunda possessio, & fructus huius odora suauitas: etenim, quos non reficit, afficit, & ad sui participium prouocat inexpertos. Hæc insignis pietas se omnibus æstimat natam, pariter omnibus in omnibus se diuidit, & suaui benevolentia diffundit vbiq; commercium: non quærentibus occurrit, pulsantibus aperit, reprimis impudentes, vetercundos hilarat, munerat obsequentes. Sic tibi viuunt, Princeps egregie, & in talibus vita spiritus tui; nec discedit à generationibus istis, insignis animi generosa benignitas. Quam gloriosior est illa dispersio, quam non

reuelat caro & sanguis, sed Pater noster qui est in cælis, qui temporale beneficium stipendii munerat sempiternis, sicut de viro iusto dicitur: disperdit, dedit pauperibus, iustitia eius manet in sæculum sæculi. Qui sic dispergit, congregat in æternum, & gratiam sibi conciliat in die trax, & reuelationis iusti iudicii Dei cum surrexerit Dominus percutere terram virga oris sui, & in gladio eius deuorabitur omnis caro. Scimus quidem & compertum habemus, quia plerumque ad iustitiam seminat tua dapillis manus & magnifica, & myrram primam distillant digiti tui, cum in usum pauperum Christi dona tua laudabili subuentione dispensas. Parasti tibi lumen in die nubis, & caliginis, opertimentum in die tempestatis turbinis, salutare confugium in die tubæ & clangoris, in quo tibi gaudium felicitatis optamus, & refrigerium precamur æternum. *Abbas de Curia Dei* * habet opus præ manibus Princeps egregie, quod facultatis & opere eius superat paruitatem. Præsumptionis argui deberet eius inceptio, nisi in cælestis misericordie thesauro spes eius quiesceret, cum sit ei breuis substantia, & incepti qualitas expensas exigat ampliores. Fundamenta monasterij noua iecit, angustiam loci, vetustatis iniuriam, ruinarum minas, & corruptionis molestiam non ferens, cum prioribus fundamentis super ædificatio non posset aptari, & augmentum familiae Dei non satis commodè caperent angusta turgia. Et quoniam omnium indigentium commune refugium est liberalitatis tuæ sinus egregius, rogamus per Christum, vt ad eum, vnde tam communis benefica stilli descendit, tuæ pietatis feratur irriguum. Vale.

EPI-

* *Curia Dei, Dioc. est Aurelianensis, Filiationis Cisterciensis.*

EPISTOLA XL.

Ad H. Rhemensem Archiepiscopum.

Gratias illi agit pro promotione alicuius Amici.

A Mantissimo in Christo Patri & Domino, (a) H. Dei gratia Rhemorum Archiepiscopo, Fr. Philippus, tuus quod tuus. Non capit animus, cogitatio non metitur, explicare lingua non sufficit, quo congratulationis, gratiarum, & laudis occursum, dignationis vestrae liberale prosequar ornamentum, quo dignanter à vobis nostra muneratur indignitas, supra opinionem, meritumque, se subtrigit munificus vestrae benignitatis accessus, tantò me deuotius obligans, & astringens arctius gratioso vestrae serenitatis respectu, quanto paruitati meae sinceriores clementiae vestrae representat imaginem. Quis enim ego, aut quae domus Patris mei, vt de reliquijs generis nostri constituatur in loco primitiarum vestra gratiosa dignatio, vt sedeat cum Principibus, & solium gloriae teneat. Minor sum cunctis miserationibus vestris, sed inter omnia celebris excellentiae vestrae beneficia, venustius hoc sinceriusque processit, quo nihil tale praemeditantem animum liberalitatis accensae radio tetigistis. Humanæ siquidem mentis affectum nulla sic excitat gratia, nulla sic alligat, aut ardentius afficit, sicut illa quae inopinatè clementer offertur, dignanter occurrit, non quaesita liberaliter assignatur. Non est quid retribuam Domino meo, pro omnibus quae retribuit mihi. Quia sicut vestra sublimitas seruitutis nostrae perfuntione non indiget, nec subsidijs infirmioribus augmentatur, sic amoris mei fidelis oblatio, nullos in se recessus inuenit, nullos omnino sinus, nulla re-

Bibliothec. Ord. Cisterc.

(a) Erat hic Archiepiscopus, Henricus, Claravallensis Monachus, Fr. Regis Galliae. (b) Fusniacum, Ord. Cisterc. Abbatia est in Campania.

clinatoria, in qua possit circa personam vestram suae charitatis dilatare progressum: quia vasi pleno si quid infundis, effunditur; & perfectio non habuit gratiam, cui potuit accedere quod minus habuerat. Meus autem amor sic ab initio circa excellentiam vestram totus incaudit, vt apud se non inueniat exedram quae possit integritatis suae plenitudinem dilatare. Cum ergò sit diues animus, mendica facultas, & magnificentia vestra vilibus non adiuetur impendijs, cum non sit ad manum, quod sat est in retributionis obsequio, caelestis misericordiae inferam thesauris, vestrae visitationis tam beneuolum gratumque beneficium, vt pro me retribuatur vobis Dominus. Dominus misericordia mea in saeculum, & opus manuum vestrarum benigne respiciat, ego autem iuuabo semper, & obsequar, & quamdiu spiritus hos reget artus, à magnificentiae pedibus non auellat. Rogo igitur excellentiam vestram, vt recurrente indiculo, me certificare dignemini, vbi & quando vestra possit assignari praesentia, quem designastis ex nomine. Sinceritatem vestram conseruet semper & augeat diuina Clementia.

EPISTOLA XII.

Ad Abbatem S. Michaelis.

Rogat, vt Fratrem Prioris Fusniacensis velit continuare in sua villicatione. (b)

Dilecto in Christo Patri, Amico, & Domino B. Dei gratia S. Michaelis Abbati, Fr. Philippus de Eleemosyna, salutem & sinceræ dilectionis obsequium. Ad suum referri debet vniuersi principium, & originis suae similitudinem conuenienter in omnibus exhibere. Pater est misericordiarum, & totius consolationis

Xx

Deus,

Deus, qui nos ministerij sui facit esse participes, & miserationum suarum præbet imitabilem nobis, & vtilem prærogat abundantiam. Cui cum sit proprium misereri semper & parcere, nos qui vicem eius in terris obtinemus, misericordiam debemus superexaltare iudicio, & gratiam in his qui voluntariè se & sua misericordiae vestrae subijcere non sunt aduersati. Sicut enim contumacibus ultio in re est inferenda, sic est humilibus gratia conferenda. Non est à finit misericordiae separandus, qui ad illum in spe remissionis piâ humilitate confugit. Indè est, quod benevolentiae vestrae supplicamus, vt pro amore Dei & vestro, *Fratrem Prioris Fufniacensis* piâ tubuentione releuare dignemini, vt villicationis suae statum quem in manu misericordiae vestrae deposuit, assentiatis ei misericorditer reparare. Quem si apud vos rumor ex incertis collectus accusat, vel suspicio malitiae comes inflammatur, vel invidia damnabilis zelus ardentè insinuat, debet tamen pietas excusare, & sapientia examinate consilia, & non citò ad falsa, facili credulitate delabi. Porro, cum scriptum sit, quia *omnis controuersia finis est Sacramentum*, & ipse vobis illud offert ad innocentiae signum, inter vestram & ipsius conscientiam, debet assidere medius radius charitatis, qui inter Prælarum & subditum nouum copulet gratiae nodum, dum vos exonerat, & illum plenius obligat suscepta remissio. Cum enim Dominus dicat, *Sit sermo vester, est, est, non, non, quod autem abundantius est, à malo est*; non iurantis, sed non credentis argui videtur intentio: cum ille qui iuramentum parat, suam purgationem operetur; ille indignationem fouere, iræ satisfacere videatur. Honestius ergò est Vicario Christi, & vtilius, misericorditer indulgere, quam pertinaciter exigere Sacramentum, quia de indulgentiâ merces acquiritur, & de exactione transgres-

sio. Rogamus igitur & obsecramus, humillitate quâ possumus, vt plenam ei indulgentiam faciatis, & de restitutione villicationis, & de indulgentiâ Sacramenti. Parati erimus cum gratiarum actione rependere vicem, si tempus occurrerit, & vestra nobis dignatio iniungere voluerit.

EPISTOLA XIII.

Ad Abbatem Latiensem.

Scribit se in sua Bibliotheca reperisse plura opera S. Augustini, quae Latij non habebantur, eaque copanda offert.

Rarissimo Domino, & amico præcordiali, Dei gratiâ Latiensi Abbati Fr. Philippo de Claravalle, (a) noua in Christo creatura, in nouitate Spiritus ambulare. Non paruum mihi gaudium parat, quod audio & scio vos sacris litteris assuetum, & Sanctorum Patrum ingenia renouere, quos in autoritatis arce mater Ecclesia reposuit & euexit. Cum autem in ipsis sit vndè haeremus à quibus audiamus, in quibus legamus sententiarum censoriam grauitatem, vernantis eloquij iucundissimum nitorem, auream morum venustatem; superexcellit (b) Pater Augustinus, sapientia singularis, sublimis ingenio, verbis affluens, opere circumspectus. Ipse est enim caelestis fistula, & familiare Sancti Spiritus organum, de cuius, & in cuius pectore, Deus Maestatis innotuit, ad confutrandum Iudæos, ad refellendum Philosophos, ad hæreticos expellendum in manu forti & brachio extento. De operibus eius quæ vos non habetis, inuenimus apud nos, libros quatuor, videlicet, *Annotations in Iob, contra Felicem Manichæum, contra Pelagium, & Celsinum, contra duas epistolas Pelagij*. Et quidem non fuit negligentia mea, sed commeantium raritas, quod hæc citius dilectioni vestrae significare non potui, sed & hæc volumina de quibus scribo, magnorum voluminum

(a) Vocat se, de Claravalle, quia ibidem professor, & Prior erat. (b) S. Augustini Encomium.

lumina de quibus scribo, magnorum voluminum corporibus inserta sunt, ita ut disungi non possint, nec vobis mitti: consilium autem nostrum est, ut si eos alibi recuperare non potestis, & omnino vultis habere, nobis Scriptorem & membranas transmittatis, ut fiat voluntas vestra. Ego autem vester sum, & vester ero quamdiu fuero, in visceribus Iesu Christi. Valet, & orate pro me.

EPISTOLA XIV.

Ad Abbatem Elnonensem.

Excusat se ex incommoditate itineris & hyemis, quod tam cito ad eum venire non possit.

Dilecto in Christo Patri, I. Dei gratia, venerando Elnonensis Monasterij Abbati, Fr. Philippus medicum id quod est. Non longe causa dissidet ab effectu, ubi & liberè voluntas imperat, & facultas obedienter obsequitur, quod votum postulantis expectat. Ad obsequium vestrum, me & familiaris excitat fauor, quo personam vestram sincero complector affectu, & antiquæ dilectionis specialis gratia cohortatur, qua locum cui, Deo auctore præfidentis, non quidem singulariter, sed præ cæteris diligo & veneror. Vnum indè est quod charitati vestræ significo, quod ad vestrum sum paratus arbitrium, si quod mandatis facere disponitis; sed cum perfectioni resistat brumalis asperitas, vilius mihi videtur, & aptius, differre quod intenditis, donec hyemalis rigor ascendente Sole mitius intepescat, & dierum cursus productior sit, & commodior ad viandum. Ego autem iterum ubicunque expedire nouero, pro vobis ero sollicitus. Si autem vobis aliter placet, recurrente Nuntio, perdoceat quid facere me

velitis, paratus sum enim sequi vestræ deman-
dationis editum.

EPISTOLA XV.

Adeundem.

Antiquam renouat amicitiam, & obsequium addicit.

Torpentes affectus proposita mouet occasio, & iacentes erigit in profectum. Profectus est amicitia, manens inter amicos nexus indiuiduus animorum, & ministra iucunditatis, altrinsecus deuota memoria; deuotionis & obsequij vestri cura, Personam vestram vni cordi meo, iugis aspectus & status vester, semper contubernalis meus est, & incola pectoris mei. Occasione igitur sumpta per præsentiam Latoris præsentium, scribere dignum duxi charitati vestræ, ut & continentia nostra vobis innotesceret, & si quid esset apud nos quod pro vobis nostrâ operâ indigeret, transmissa relationis pateret indicio. Nos enim corde bono, & animo dolenti, sicut decet & dignum est, ad obsequium vestrum parati sumus, & promptum voluntati vestræ spondemus officium. Dominum Priorem sanctumque conuentum ore vestro & spiritu nostro salutamus.

EPISTOLA XVI.

Ad Thomam Cantuariensem Archiepiscopum. (a)

Commendat illi communem illorum Amicum, ob labores eximios pro ipso exantlatos.

R Euerendo in Christo Patri & Domino, Thomæ, Dei gratia, venerabili Cantuariensium Archiepiscopo, Fr. Philipus de electromosynâ,
Xx 2

(a) *Author in Angliâ notus, propter monasteria à se ibidem fundata ut in præfatione vidimus.*

mosynâ, & Fr. L. de Curia Dei, salutē, (a) & sinceræ dilectionis affectum. A nostris vilitatibus non recedit, quod vtiliter accessit vobis Amicorum. Hoc habet amicitia proprium, vt sit ei suavis & iucunda possessio, quidquid à suis possessoribus possideret. In sinum gratiæ vestræ dilatato corde, & affectu prompto, Magistrum Girardum benignius collegistis; vicissitudinem quam potuit, retulit amicus, fidelis inuentus est, factus est strenuus propugnator iustitiæ vestræ, & operum vestrorum præconator eximius: nec sibi pepercit nec suis, vt vobis proficeret, & totum se vestris sic impendit vobis, & gratiam rependit pro gratiâ, vt nihil sibi latum proponeret, nisi quod honori vestro militaret & nominari. Si à fructu magno circa vos fidelem eius operam torrens iniquitatis absorbit, non est minori dignus amplexu, si quod voluit implere, non valuit; quia quantum potuit vtilis esse non destitit. Nunc igitur, si in conspectu Principis illius, magnorum suffragantibus meritis, pacem potuit inuenire, esse non debet à cordis vestri conspectibus alienum, sed, vt credimus, in mente vestrâ debet florere cum gratiâ, si apud eum gratiam receperit, cum quo familiaris & fidelis, honoris & pacis vestræ possit inire commercium. Qui enim amicus est, omni tempore diligit, & amicitia certa nullâ vi, nullâ necessitate excluditur. Rogamus igitur dilectam nobis in Christo charitatem V. am & beneuola persuasione consulimus, vt fidei vestro nullitus conditionis opponatur dura necessitas, quia sicut ait Ouidius: *Lenis alii flammam, grandior auram necat.* Et æterna sapientia quæ attingit à fine vsque ad finem fortiter, suaviter disponens omnia, & cum magnâ reuerentiâ disponit nos. Bene valeat semper in Domino, vestra sinceritas.

(a) Curia Dei, Ord. Cisterc. Abbatia, de qua supra.

EPISTOLA XVII.

Ad Confanguineum suum Dionysium,

Horretur illum ad pietatem, & virtutes Parentum, & quorundam confanguineorum, nominatim, Abbatis Elnonensis, Auctuuli sui.

Dilecto confanguineo suo Dionysio, Fr. Philippus de Eleemosynâ, salutem in eo qui salus est. Qui maiorum virtutem miratur & gloriam, non inutiliter gloriatur, si mores & vitam studeat imitari. Supervacue quidem de suorum sibi splendore blanditur, qui defectus sui tenebras oculis ingerit aliorum. Paterna namque gloria nos reddit inglorios, cum ab eius vestigijs dissimilitudine resiliamus. Habes domestica pietatis & virtutis exempla, quæ tibi peperit ordinis & sanguinis venusta complexio, quæ itineranti lumen, operanti formam, negotianti poterunt afferre salariam, negotium dico, non quod perambulat in tenebris, sed quo bonæ quaeritur margarita, distractæ possessionis emenda commercio. Elnonensis Monasterij Pater Frater tuæ Matris, sanctus ille Absolon fuit, qui te à lacte Matris auulsum, primis extulit elementis. & regularis disciplinæ præparauit obsequijs. Hic tibi quotidianus institutor occurrat, actus ordinet, componat affectus, sermones condiat, opera moderetur, & ad omne quod agis, comes & monitor assideat. Non errabis, si conuersationis eius, & operum formam studeas fidelis Peripareticus imitari: fratriter exceeds, & tanto Patri, generi nostro, & indoli tuæ facis iniuriam. Salutem te dilectus Filius noster, Fr. Albertus, confanguineus tuus.

EPISTOLA

EPISTOLA XVIII.

Ad Stephanum Meldensem Episcopum.

Rogat conferri Beneficium Ecclesiasticum Fratri cuiusdam Monachi Claravallis.

Dilecto in Christo Patri & Domino, Stephano, Dei gratia Meldensi Episcopo, Fr. Philippus de Eleemosynâ, salutem & sincere dilectionis affectum. Quod stabilem possidet animus noster de vestra benignitate fiduciam, non est iactatio meriti, sed vestrae dignationis occursum, familiaritas prompta, iucunda serenitas, alloquium dulce, liberalitatis officiosae comis oblatio, parabilis gratiae signum praestat, & confidentiae nutrimentum. Sic animus noster ad aestimationis suae lineam, deuotionis suae format affectus, & amoris figurat imaginem; vt qualem iudicat amicum, talis se illi vinculo gaudeat alligari. De vestra igitur sinceritate praesumens, supplicatione qua possum, preces vestrae porrigo charitati, vt cuiusdam Fratris nostri, (a) fratrem carnalem, bonae indolis adolescentem, beneficio subleuetis ecclesiastico, & studium eius vberi misericordiae subleuetis. Si scire vultis quis ille est, Religiosi viri & honesti Fratris Huberti Claravallensis Monachi Frater est, Adam vocatur, in Episcopatu vestro natus & tenatus, bonarum artium & partium ciuis, dignus (vt credimus) qui pia subuentionis gratia fulciatur. Ad manum est quod fat est Ecclesia Sanctae Cilinae, & Ecclesia de Aciaco, in manu vestra sunt, absque Pastore, sufficeret vna pauperi vestro, si benevolentiae vestrae pietas assentiret. Non illi metas ponimus, aut edictum, sed sicut benevolentiae vestrae placuerit, petitioni nostrae precum gratia praestetur effectus. Quidquid illi pro amore

Dei & nostro feceritis, nobis factum reputabimus, excellentiae vestrae gratius & arctius obligati. Vale.

EPISTOLA XIX.

Ad Henricum Anglorum Regem.

Petit readificationem duorum Monasteriorum Ordinis Cisterc. Forda, & Stanleia.

Illustri Domino, & in Christo plurimum dilecto, Henrico, Dei gratia, glorioso Anglorum Regi, Fr. Philippus de Eleemosynâ feliciter in praesenti, & in aeternum regnare felicitus. Regia constitutio virtutis debet esse stabile firmamentum. Quia nec sapientiae potentia, nec leuitas congruit maiestati. De vestrae pietatis & maternae deuotionis affectu, geminum lumen in Angliâ experat emicare, & duobus monasterijs statio congrua parabatur. Fraudis erugo & inuidiae tinea demolitur, quod honestatis & iustitiae laudanda produxit intentio, & in ecclipsim luminosa propositio demigravit. (b) Forda dissipata est, Stanleia non proficit, & ex duobus facta confusione, pietatem violat, gratiam non meretur. Solemnis binarius in tenebrosam Monadem commeauit; & vna ex duobus integris nata corruptio, nomini vestro non militat, vitiatibus non inferuit, non proficit ad salutem. Combinatio haec votum non implet, promissum non soluit, non augeat meritum, non assidet aequitati, dissipat vnitatem. Combinatio haec, dissensiones parit, disciplinam non redolet, dissentit ab Ordine, propositi vestri iacturam promouet, benevolentiae germinat detrimentum. Non habet haec mixtura Myrrae & Aloës libras centum, sed cum vili passere venit dipondio, & in exteriores tenebras abijci promeretur. Qui mem-

Xx 3

(a) Fratrem suum vocat Monachum Claravallensem. (b) Forda & Stanleia, Aglia canobia, Filia sunt Canobij de Eleemosyna.

membra Christi colligit, & fidelibus eius domicilia præparat unitatis, eius militat sapientiæ, cuius in opere suo fortiri debet imaginem. Perfectionem de numero colligat, de speciebus condimentum teneat & odorem. Fidele opus quod meretur exemplum, quod præconio dignum est, quod fructu vberè consummat. Deuotè Christum sepelit, qui taliter eius obsequio suam temperat actionem; qui autem secus operatur, offendit; Æstimatio pretium rebus affigit, & suis meritis vel accidentia placent, vel dissidentia reprobantur: naturalis autem appetitus semper ad vtiliora se subrigit, & minus appetitur, quod se minus vsui repræsentat. Probet proinde Sapientis intentio, quid se deat felicius, vtilius respondeat, offensam de combinatione sortiri, vel de primæ constitutionis origine seruata, meritum reportare. Præter æquum & bonum contracta matrimonia dissoluantur, contra leges publicas inita pactio non perdurat, tenorem non obtinet ordinis, quod extraordinariè dispensatur; & in Ordine nostro sancitum est, ne petita obtineat, qui a quolibet contra Ordinem postularet, duobus inniti vestigijs, duobus regi luminibus humana corpora, natura disponit; si duo hæc confundantur in vnum, mutilitas & abusus Regnum naturalis ordinis occupabunt. Si gemina cæli luminaria in insolitam conueniant unionem, deformitatem suam tota rerum machina deplorabit, & dispositio temporum solita moderatione priuabitur.

(a) Duo ceperunt institui monasteria, sed fecunditatem germinis, bararum cupiditatis absorbit. Quod cupiditas, & circumventio parturivit, habebit cum gladio Salomonis exterminium, & quæ mater eius voluit esse quem non genuit, dilcet à Rege quem elegit Dominus, & in aliam messem non mittere falcem suam.

(a) Forda, & Stanleia.

In gazophilacium pietatis, præsentè Domino, multi multa iactauerunt, sed fidelis vidua plus omnibus misit, quæ duo minuta disposuit. Duo minuta sunt, fides & humilitas, in quibus sanctificationem recipit, quidquid in templi donarijs exhibetur duo minuta sint vobis duo loca prædicta, quæ a vobis Domino fideliter & humiliter offerantur. Quod fundamento caret, non placet Domino, nec proficit offerenti, maioris gloriæ fructus. Vberioris & vtilioris est operæ, duo cum pace fundare monasteria, quæ vnum sine ordine & pace compingere. Dignius multò & commodius, & salubre quam plurimum, vt in duobus choris nomini diuino gratiarum actio resonet, & vox laudis, & pro statu vestro celebris intercessio persoluitur, quam si muneri huius in locum vnum contracta perfunctio, nec diuinæ laudis, nec supplicationis dignæ pro vobis offerat holocaustum. Non enim inter discordes habitat Spiritus Sanctus, nec probat in obsequio fraudulentos. Qui autem nos fraudauit, iudicium suum portabit, quicumque est ille. In qua fraude non minus quam paruitas nostra, & laxa, & delusa matris vestræ pia sedulitas, quæ etsi rectè obtulit, non tamen rectè diuisit, quia & in damnum charitatis inutiliter benè diuisa coniunxit. Corrigit errorem vestra sedulitas, delictum matris aboleat, provideat paci, dirigat Ordinis instituta, Regius honor habeat ex vnctio gratiam, in gladio disciplinam, in corona sapientiam, quæ perfectionis circulata fastigio, attingit à fine vsque ad finem fortiter, & disponit omnia suaviter. Benè valeat semper in domino vestra sublimitas, quam sincero amplector affectu, ne minus caler ignis occultus, quam flamma publicis æstibus euaporans: qui aliter dixerit, mendax est.

Epist.

EPISTOLA. XX.

Ad Comitem Lycestriz.

Comitem laudat à varijs pietatis & charitatis operibus, eumque in ijs confirmat.

Illustri Domino & amico charissimo, R. Dei gratiâ, Lycestriz Comiti, Fr. Philippus de Eleemolynâ, collocari in salute cum Principibus populi Dei. Summo conuenit æternoque principio, qui cordis obtinet Principatum, nec est homini quidquam gloriosius, quam ad originis suæ respicere dignitatem, & sinceritatis eius expressa similitudine consignari. Qui frænat iram, moderatur affectus, cupiditatibus imperat, temperat incertina, vitijs principatur, ordinat cogitatus, sermones diligit in iudicio, iudicia format ad Regulam, quæ bona prouidet non solum coram Deo, sed etiam coram omnibus hominibus; hunc meritò cordis Principem dixerim, hic insigni iure principis officio debet & nomine. Hic ab eius similitudine non recedit, qui constitutus est iudex viuorum & mortuorum, & Princeps Regum terræ. Rubiginosum speculum sinceram non reddit imaginem; à radicis amaritudine dulcedo fructuum non procedit: lineæ rectitudo non curuatur ad angulum. Speculum mentis, opus est radice malitiæ tenebrosam, cuius delibatio sancta erit in executione operis, si sancta fuerit malla, in rectitudine intentionis, & in Azimis sinceritatis, non in fermento malitiæ motus animi dedicatur. Præceptum enim domini lucidum, illuminans oculos, si mentis intrat habitaculum, tollit ignorantia tenebras, ut iustitiæ Domini rectæ, lætificantes corda, currenti præparent rectitudinem semitarum, ut de vultu Domini iudiciû prodiat, & oculi eius videant æquitatem. Qui enim de fermento vult immolare laudem, & ædificat Sion in sanguinibus, os in cælum po-

nens, & linguam in terram declinans, curuaturam facile molitur in lineâ, & à planitie transit in angulum, ut ad fordes primæ originis reuoluatur, & capiatur cum Leviathan hamo, & reus in fine, districtione diuini examinis teneatur. Præfert quidem patientiæ blandimentum misericors & miserator dominus, ut ad pœnitentiam pertrahat delinquentes, & iram dissimulat in delictis, ut vasa iræ apta in interitum, in vasa electionis reformet, & clementi sustinentia pœnitentis remedia præparet iteratis. Quæ si neglecta fuerint, thesaurizant iram transgressoribus in die reuelationis iusti iudicij Dei, cuius acumine perforatur impius, & ligatur. Qui autem Princeps digna Principe cogitabit, sedebit cum Principibus, & solium gloriæ tenebit, quod præparatur in conscientia purâ, & fide non fictâ, his qui seruant testimonium Dei, & memores sunt mandatorum ipsius, ad faciendum ea. Testimonium hoc clarè tibi resonat, Serenissime Princeps, & laus tua hæc in Ecclesia Sanctorum, quam tibi (licet inuita) reddit inuidia, & laudationis manifestæ præconio celebrat, quem mordet occultè, quem prosequitur odijs, & amaro subsannat affectu. Quid tam simile Deo, qui bonorum nostrorû non eger, quam sine stipendio militare iustitiâ? Commune hoc tibi ô Princeps optime, cum Principibus populi Dei, qui assistunt Dominatori vniuersæ terræ, & Principi Principum coniunctissimi sunt: qui dat omnibus assuetè, & non improperat, & se omnibus vtilem reddit; ministerium probat pietas, exhibet affectio, testatur effectus, nec retributio quæritur, cum vniuersis obsequij gratia multiplex tribuatur. Notabiliter calcas auaritiâ, dum excutis manus tuas ab omni munere; sed gloriam calcare nobilius, quæ procedit de radice superbiæ, & quos inceserit, facit ignobiles. Nihil enim est ignobilius, quam à Dei gratia separari, qui superbis

perbis resistit; humilibus autem dat gratiam. Humilitatis profecto tu custos & assecla, certis probas inditijs, quod non altum sapias, sed times, & humiliaris sub potenti manu Dei; & cum & celestis gratia non desit operibus, nec fauoris humani gloria tibi denegetur quam sic operantis aspicit animus, vt sequenti non hæreat, & à conscientia testimonio non recedat, & cum gloriatur, in Domino gloriatur, & gloriari non quærat ab hominibus, qui gloriam sui Redemptoris expectat.

Gloriare igitur, serenissime Princeps, in Deo, forti in perpetuum, & in potentia virtutis eius, apud quem est misericordia, & copiosa apud eum redemptio, vt redimat de interitu vitam tuam, & coronet in misericordia & miserationibus: quia non redimit eos qui in virtute sua, & in multitudine diuitiarum suarum gloriantur, de reliquo, charissime domine, quod petistis, annuimus, qui tam dilecto, & tam sincerè diligenti, in sua petitione resistere non possumus, nec debemus; cui iure amicitia, quod possumus hoc debemus. Ore vestro, & spiritu nostro, dilectam nobis in Christo dominam comitissam plurimum salutate in Domino. Benè valeat in Christo semper vestra dilectio.

EPISTOLA XXI.

Ad Lanfelinum de Baugenciaco.

Post multas amicitia protestationes, commendat ei tres diuersos amicos suos.

A Mantissimo in Christo amico, & Domino Lanfelino de Baugenciaco, Fr. Philippus, quidquid optari feliciter, quidquid potest dulcius obtineri. Nouit ille perspicax diuinæ maiestatis intuitus, qui omnia nouit antequam fiant; quam dulciter in corde meo sedeat, status vestri reuerentia, quam florida sit apud me me-

moria nominis vestri, quam frequens vestra familiaritatis occurfus, quam solennis obsequiorum multiplex exhibitio, quam gratus amicitia sinus, quam feruens & singularis affectio; amoris magnitudinem sermonis exiguitas non metitur, & ardor animi non congruè pingitur atramento. Solus qui diligit, potest diligentis inuestigare secretum, & à similibus ad similia penetrare. Quid enim Amanti similis, quam alter Amans? & puid amore validius, qui duo corda glutinat, & compingit in vnum, & habitare facit vnus moris in domo? Hic, absentem corpore facit apud vos frequentius animo commemorari, & fructus gratia degustare, quos amicitia parturit, alit memoria, benevolentia continet, reuerentia comitatur. Viuit, & conuict mihi dilectionis huius integritas, & à corde meo, vestra præsentia non recedit. Quod si ad tempus, pro rerum mutatione, disungimur, animorum nexus indissolubilis perseverat; non marcescit amicitia fructus, qui mutua sedulitatis fouetur irriguo, & alternis intercurrentibus obsequijs Amicorum, vicaria sibi repræsentatur affectio. Beneuolam circa nos experimur diligentiam vestram, & gratam suscipimus voluntaria gratitudinis obsequela; fouetis amicos, inimicos repellitis, aduersantibus obstaculum, familiaribus præstatis auxilium, & in omnibus voluntatis indidua, & sinceræ dilectionis exhibitio. In omnibus agimus gratias benevolentia vestra, & animum nostrum similitudinis huius conformamus accessui, gratiam referentes pro gratia, & amicitia legibus obligati. Obsecro igitur benignitatem vestram, vt in nepote meo gratia vestra nitor appareat, & ad honorem vestrum, cum militia cingulo promoueat. Præterea, famulum nostrum Barrelium attentius commendo benignitati vestra, vt eum benigno foueat consilio, & auxilio subleuetis & de

& de debito Euerardi, sicut ex parte nostrâ vobis dixerit, faciatis. Valete.

EPISTOLA XXII.

Ad Philippum Abbatem Præmonstratensem.

Commendat gratia ipsius, quondam communem illorum amicum.

A Mantissimo in Christo Patri & Domino, Philippo Dei gratiâ, Præmonstratensis Ecclesiæ Abbati, Fr. Philippus, salutem & dilectionem. Amicorum negotia nostra sunt, & eorum negotijs fidelem debemus affectum. Lator præsentium, charissimus nobis est, & laborem eius nostrum reputamus. Rogamus itaque dilectionem vestram, de qua plurimum confidimus, ut petitionem eius, pro amore Dei & nostro, benignè exaudiatis. Superfluum videtur, ventri sua viscera commendare, & insinuare Paternis affectibus filium diligentem. Habet ordo naturalis hoc proprium, ut suis quisque necessitatibus applicetur, & sibi iunctis refundat prouidæ sollicitudinis adiumentum. Tribularet si nescirem misericordiæ pondus, & excellentiæ gratiam quam præstitit Deus habitatoribus pilæ huius, qua grauis præstat ut proficiant, & paleas separat à tramentis. Hoc donum possidet & possedit ab initio munere singulari, ut semper misericordiam superexaltet iudicio, & gloriosius iudicet parcere quam punire, nisi ubi qualitas causæ districtè tantum præbuit obsequelam. Præterea, consulimus, ut petitionem Archiepiscopi pro eo non auerferetur vestra benignitas, & quem petitionibus vestris vultis esse propitium, propitiationem alteri pro eius reuerentia dependatis. Rogat vos idem communis Frater noster Albertus, & plurimum salutem. Valete.

Bibliothec. Ord. Cisterc.

EPISTOLA XXIII.

Ad Abbatem Crispiniensem.

Commendat illi negotium quoddam, per presentium latorem intemandum.

Dilecto in Christo Patri, & amico venerabili, Dei gratia, Crispiniensi Abbati, Fr. Philippus de Eleemosyna, modicum id quod est. Amicitia fructus vicissitudo signat obsequij, benigna sedulitas, consiliolus affectus. Sine præiacente merito, recepimus hæc duplicia de manu vestra, & secretario cordis nostri insidet, quod nobis in nostris fecit vestra sinceritas. Conditæ sunt apud me, & signata in beniuolentiæ thesauris, ut tempore opportuno vestrum germinet iuxta beneplacitum, operis gratiam, bonæ voluntatis occursum, & impetrandi gratiam, pariter expecta benignitas. Preces iteratas vestræ porrigo charitati, ut negotium pro quo petimus, sicut (a) Fr. Gislebertus vobis intimauerit, benignè & efficaciter adiuuetis. Bene valete semper in domino.

EPISTOLA XXIV.

Ad Theobaldum Blesensium comitem.

Commendat protectioni ipsius, Religiosos & iura Canonij de eleemosyna, quod iam resignauerat.

Illustri Domino & amico, Theobaldo, Dei gratia, Blesensium Comiti, & Franciæ Senescalco, Fr. Philippus, salutem in vero salutari. Laboris & curarum pondere multiplici fatigatus, refugium desideratæ quietis elegi, ut qui mihi superlunt dies, multiplicentur in senectæ vberi, & in pace nostra peregrinatio finatur.

Yy

Pastora-

(a) Hic monachus erat Canonij de eleemosyna, ut patet ex epistola 25.

Pastoralis officij sollicitudinem coactus suscepi, voluntarius desero; ditior in paupertatis amplexu, quam in ampla possessione, & negotiorum occupatione, quibus in sollicitudine regiminis opprimebar. Diuinæ igitur pietati, & excellentiæ vestræ, (a) Fratres nostros, & totius monasterij iura commendo, benevolentiam vestræ liberalitatis obtestans, vt protectionem & auxilium eis clementius impendatis; quia tota eorum vis emarcuit, nisi benignitatis vestræ foueatur irriguo. Præterea, latorem præsentium, qui strenuè mihi fideliterque seruiuit, benignitati vestræ commendo, vt gratiam apud vos inueniat, & in tempore necessitatis auxilium; nec patiamini eum de debitis quæ habet, in monasterio contra iustitiam fatigari. Bene valete semper in Domino.

EPISTOLA XXV.

Ad conuentum cænobij de eleemosynâ.

Absoluit omnes à sua obedientia, hortaturque eos ad pacem, & electionem Abbatis idonei.

Dilectis in Christo Fratribus, Stephano Subpriori, & toto Conuentui de eleemosyna, Fr. Philippus, in pacis & gaudij plenitudine prosperari. Nemo potest alieni cordis arcana perstringere, nec quis hominis sensum, nisi Spiritus hominis qui in ipso est. Quam cum multipliciter angariatus sit spiritus meus in administratione domus huius, in amaritudine sollicitudinis & laborum, in debitorum pondere, in necessarijs, varijsque discursibus, in eorum motu contrario qui promouere prospera debuissent, qui odium retulerunt pro dilectione mea, & pro deuota sollicitudine prefluram; nouit ille creator Spiritus, qui fecit omnem statum, & omnem spiritum sua circuit & penetrat pote-

state. Sed hæc prima abierunt, & à cordis mei conspectibus omnis euauit iniuria, nec in eius amaritudine moratur oculus meus, sed quod vobis in visceribus Iesu Christi cupio, studio promptæ alacritatis insumpsi. dulcis homini requies post laborem, post inedia iucunda refectione, post seruitutis ergastulum, pretiosa & speciosa est libertas. Liber igitur à curâ pastoralis officio, quam inuitus accepi, & sustinui laborans, & voluntarius desero; vos à vinculo vestræ professionis abluo, bona imprecans, salutaria desiderans, prospera cupiens, & vniuersitati vestræ pacis & gaudij manipulos affectu piæ charitatis exoptans. Siquid inter vos, vel à vobis passus sum, diuinæ adscribo iustitiæ, & peccatis meis imputo: illis à quibus passus sum, refero cum indulgentia, gratiam, & munus orationis exhibeo. Vnum peto à charitate vestra, vt domui vestræ fideliter & strenuè provideatis, ne talis ingrediatur, qui pondus potius afferat quam leuamen, & pro gratiæ fructu, semina iaceat odiorum, & fiant nouissima monasterij huius peiora prioribus. Valete.

Indulgere si quid aduersum vos minus prudenter excessi, & orantem pro vobis, vestris orationibus adiuuate. Hoc ipsum rogat Fr. Albertus, & plurimum salutat. Spiritus consilij & pacis sit tum omnibus vobis. Amen. Fratrem Gislebertum, locium nostrum vnanimem, & sincerè dilectum in Christo, charitati vestræ commendo plurimum, & ipsum rogo seruare vobiscum vnitatem spiritus in vinculo pacis.

Finis Epistolarum Philippi Abbatis
de Eleemosyna.

EPIST.

(a) Theobaldus Comes Blesensis Cænobium Eleemosyna fundauit.

EPISTOLÆ III.

Eugenij huius nominis tertij, Romani Pontificis, ex memorato codice M. S. S. Amandi collectæ, & nunc primum in lucem productæ,

EPISTOLA I.

Ad Tornacenses,

De constitutione noui Episcopi Tornacensis, & separatione eiusdem Episcopatus, à Nouiomensi.

EVgenius Episcopus, seruus seruorum Dei, dilectissimis Filijs, Clero & populo Tornacensi salutem, & Apostolicam benedictionem. Tornacensis ecclesia in proprij Pastoris absentia à longis retrò temporibus plurimum laborauit, & sicut multorum Religiosorum, & discretorum Virorum attestatione cognouimus, tam animarum quam corporum damna plurima, & grauià detrimenta sustinuit. Audiuius enim, multa millia hominum in eodem Episcopatu, qui Episcopum nunquam viderunt, sed quasi Episcopum nò habentes, absque vlla sacri chrisimatis vnctione (quam fideles contra diaboli insidias pugnaturi per manus Episcoporum suscipiunt) de presenti sæculo migrasse. Vnde nos officij nostri debito, & multorum Religiosorum de partibus vestris, crebris exhortationibus prouocati, & charitatis zelo succensi, tantis malis occurrere, domino Authore, decreuimus; atque Fratrum nostrorum communicato consilio, dilectum filium nostrum, Anselmum Abbatem Sancti Vincentij Laudunensis (Spiritus Sancti gratia inuocata) vobis in Episcopum consecrauimus. Eundem itaque cum gratia Sedis Apostolicæ, & litterarum nostrarum prosecutione, ad vos remittentes, per Apostolica scripta Vniuersitatem

vestram rogamus, monemus, atque præcipimus, quatenus ipsum reuerenter suscipiatis, diligatis, & honoretis, eique tanquam proprio Pastori, & animarum vestrarum Episcopo, obedientiam ac reuerentiam humiliter exhibeatis. Nos autem illos qui occasione Episcopatus Tornacensis, Fratri nostro, S. Nouiomensi Episcopo, sacramento vel fidelitate, seu obedientia adstricti sunt, ab eadem fidelitate, & iuramento, vel obedientia, Apostolicâ autoritate absoluius: & ut præfato Fratri nostro Anselmo Episcopo, eadem fidelitate & obedientia teneantur, præcipimus. Si quis autem ei rebellis & inobediens esse præsumperit, sententiam qua idem Frater noster Episcopus canonicè in eum promulgauerit, nos, authore domino, ratam habebimus. Data trans Tyberim, Idibus Martij.

EPISTOLA II.

Ad Ludouicum Regem Francorum, de eadem re.

EVgenius Episcopus, Seruus Seruorum Dei, charissimo in Christo Filio, Ludouico illustri Francorum Regi, salutem & Apostolicam benedictionem. Oportet nos pro his qui nostro Regimini, disponente domino, commissi sunt, sollicitos esse, & de ipsorum salute, tanquam de nostra propria cogitare. In extremo namque examine, si circa illorum salutem negligentes fuerimus, reddituri sumus pro ipsis domino rationem. Tornacensis ecclesia, sicut te ignorare non credimus, à longis retrò temporibus, proprio Pastore caruisse dignoscitur. Vnde, sicut multorum Religiosorum, & discretorum Virorum veridica relatione cognouimus, præter alia detrimenta, multa millia hominum, absque vlla sacri chrisimatis vnctione, quam fideles contra diaboli insidias pugnaturi, per manus Episcoporum suscipiunt, de præ-

Y y 2 sent

seculo migrauerunt; & tam his quam alijs diuersis modis, tam animarum quam corporum in eodem Episcopatu, propter proprij Pastoris ablentiam, damna plurima prouenerunt.

Ideoque & nobis, & ipsis prouidere volentes, tantis malis occurrere, domino auctore, decreuimus, atque dilectum Filium nostrum Anselmum Sancti Vincentij Laudunensis Abbatem, Spiritus Sancti gratia inuocata, in Tornacensem Episcopum consecrauimus. Quod ad magnum Regni tibi à Deo commissi, & coronæ tuæ incrementum credimus prouenturum. Monemus itaque Nobilitatem tuam & exhortamur in Domino, vt nullius praua suggestio cor tuum super hoc moueat, sed quod pro tanti necessitate, & tot millium hominum salute factum est, hilari vultu, & lato animo suscipias, & eundem Episcopum, pro Beati Petri, & nostrâ reuerentiâ, magnitudinis tuæ consilio, & auxilio iuuare, & manu tenere studeas. Quidquid enim honoris & beneficij à tua liberalitate sibi exhibitum fuerit, nobis adscribemus. Data Transyberim, Idibus Martij.

EPISTOLA III.

Ad eundem Francorum Regem, & Principes Gallia: pro expeditione in terram Sanctam.

EVgenius, Seruus Seruorum Dei, charissimo in Filio, Ludouico, illustri & glorioso Francorū Regi, & dilectis Principibus, Filijs, & Vniuersis Dei Fidelibus per Galliam constitutis, salutem & Apostolicam benedictionem. Quantum Prædecessores nostri Romani Pontifices, pro liberatione Orientalis Ecclesiæ laborauerint antiqua relatione didicimus, & in gestis eorum scriptam repetimus. Prædecessor etenim noster felicis memoriæ Papa Urbanus, tanquã tuba celestis insonuit, & ad ipsius deliberationem, Sanctæ Romanæ Ecclesiæ Filios, de di-

uersis mundi partibus sollicitate curauit. Ad ipsius siquidem vocem, ultra montani, & præcipue Francorum Regni fortissimi & strenui belatores; & illi etiam de Italia charitatis ardore succensi, venerunt, & maximo congregato exercitu, non sine magna proprij sanguinis effusione, diuino eos auxilio comitante, ciuitatem illam in qua Saluator noster pro nobis pati voluit, & gloriosum sepulchrum illius, quod passionis suæ nobis memoriale dimisit; & quamplures alias Vrbes, quas, prolixitatem vitantes, memorare super sedemus, à Paganorum spurcitiâ liberauerunt. Quæ per gratiam Dei, & Patrum nostrorum studium, qui per temporum intervalla eas defendere, & Christianum nomen in partibus illis dilatare pro vitibus studuerunt, vsque ad nostra tempora à Christianis detentæ sunt, & aliæ Vrbes infidelium ab ipsis viuaciter expugnata: nunc autem nostris, & ipsius populi exigentibus peccatis (quod sine magno dolore & gemitu proferte non possumus) Edissa ciuitas, quæ nostrâ linguâ Roais dicitur, quæ etiam, vt fertur, cum quondam in Oriente tota terra à Paganis detineretur, ipsa sola sub Christianorum potestate, domino seruiebat, ab inimicis crucis Christi capta est, & multa castella Christianorum ab ipsis occupata: ipsius quoque ciuitatis Archiepiscopus cum Clericis suis, & multi alij Christiani ibidem interfecti sunt, & Sanctorum Reliquiæ in infidelium conculcationem datæ sunt, & dispersæ. In quo, quantum Ecclesiæ Dei & toti Christianitati periculum imminet, & nos cognoscimus, & prudentiam vestram latere non credimus. Maximum namque Nobilitatis & probitatis iudicium fore cognoscitur, si ea quæ Patrum strenuitas acquisiuit, à nobis Filijs strenue defendantur. Verumtamen si, quod absit, secus contigerit, Patrum fortitudo in Filijs immutata probatur. Vniuersitatem itaque vestra

in

in Domino commonemus, rogamus, atque precipimus, & in peccatorum remissionem iniungimus, ut qui Dei sunt, & maxime potentiores & Nobiles, viriliter accingantur, ut infidelium multitudini, quæ se tempus victoriæ super nos adeptam lætatur: si occurrere, & Ecclesiam orientalem tantâ Patrum Vestrorum (ut prædiximus) sanguinis effusione, ab eorum tyrannide liberatam, ita defendere, & multa captiuorum millia Confratrum nostrorum & vestrorum, de ipsorum manibus eripere studeatis, ut Christiani nominis quæ per vniuersum mundum laudatur, integra & illibata seruetur gloria. Sit vobis etiam in exemplum, bonus ille Vir Matathias, qui pro paternis legibus conseruandis seipsum cum Filijs & Parentibus suis morti exponere, & quidquid in mundo possidebat, relinquere nullatenus dubitauit: atque tandem diuino cooperante auxilio, per multos tamen labores, tam ipse quam sua progenies de inimicis viriliter triumphauit. Nos autem vestræ quieti & eiusdem Ecclesiæ restitutioni paternâ sollicitudine providentes, illis qui tam sanctum, tamque necessarium opus & laborem deuotionis instinctu suscipere & perficere decreuerunt, illam peccatorum remissionem, quam præfatus Prædecessor noster Papa Urbanus instituit, auctoritate nobis à Deo concessa, concedimus & confirmamus, atque Vxores & Filios eorum,

bona quoque & possessiones, sub nostrâ & sanctæ ecclesiæ, ac etiam aliorum Archi-episcoporum, & Prælatorum Ecclesiæ Dei protectione manere decreuimus. Auctoritate etiam Apostolicâ prohibemus, ut de omnibus quæ, cum crucem acceperunt, quietè possederunt, nulla deinceps quæstio moueatur, donec de ipsorum reditu, vel obitu certissimè cognoscatur. Præterea, quoniam illi qui domino militant, nequaquam in vestibus pretiosis, nec cultu, formæ, nec canibus, vel accipitribus, vel alijs quæ portendant lasciuiam, debent intendere, prudentiam vestram in domino commonemus, ut qui tam sanctum opus incipere decreuerint, ad hoc non intendant, sed in armis, equis, & cæteris quibus infideles expugnentur, totis viribus studium & diligentiam suam adhibeant. Peccatorum remissionem, & absolutionem, iuxta præfati Prædecessoris nostri institutionem, omnipotentis Dei, & Beati Petri Apostolorum Principis auctoritate nobis à Deo concessa, talem concedimus, ut qui tam sanctum iter deuotè inceperit, & perfecerit, siue ibidem mortuus fuerit, de omnibus peccatis suis, quibus corde contrito & humiliato confessionem susceperit, absolutionem obtineat, & sempiternæ retributionis fructum, ab omnium bonorum remuneratore percipiat.

Amen.

FINIS

Yy 3

CHRO-

CHRONOLOGIA
 ANTIQVISSIMA
 MONASTERIORVM ORDINIS
CISTERCIENSIS
 A QVADRINGENTIS (ET QVOD EXCVRRIT)
 ANNIS CONCINNATA,
 EX PERVETVSTO
DVNENSIS BIBLIOTHECAE
 CODICE ERVTA,

ET

Certioribus aliarum aliquot Abbatiarum monumentis
 suppleta,

P E R

R. D. CAROLVM DE VISCH,
 Religiosum ac Priorem de Dunis.

PRÆFATIO
AD LECTOREM.

PRÆMONITVM te velim (candide Lector) maximam esse discrepantiam inter scriptores ordinis, & diuersorum monasteriorum chronologias, siue manuscriptas tabulas, quoad annos foundationum monasteriorum ordinis, maxime aliquot immediatè sequentium Morimundum. Plures chronologiae, inter quas etiam Cisterciensis (provt nuper edita est per Reuerendum admodum D. Gasparem longelinum) anno 1117. nullam Abbatiam fundatam referunt; sed anno 1118. 1. omnium ponunt Prulliacum, 2. Curiam Dei, 3. Bonam vallem, 4. Sauigniacum, 5. Abbatiam, 6. Fontium &c. Alia antiquior ordinis chronologia (quam in Annalibus suis annuatim producis Reuerendissimus Angelus Manriquez Pacis Augusta Episcopus) Bonam-vallam reijciens in annum 1119. eidem anno integro praponeit ceteras quatuor ipse Manriquez, Bonam-vallam scribit incaptam anno 1117. perfectam verd 1118. Quo anno etiam fundata putat, Prulliacum, Curiam Dei, Tres Fontes, & Fontanetum. Carpit autem chronologias & authores omnes, ad hunc annum etiam Sauigniacum referentes, nominatim (ad annum 1118. cap. 2. numeris 7. & 8.) acriter inuehitur in antiquam ordinis chronologiam, quam tot serè dicit scaterè erroribus, quot annos signat. Qua censura tamen si aequo rigidior videatur, reuerà tamen negari non potest, eandem chronologiam in multis esse erroneam, provt etiam est illa, quam vulgavit longelinus, vt facillime curiosus lector deprehendet. Specialiter autem quo ad Sauigniacum immeritè reprehendi censeo illos, qui illud referunt ad annum 1117. aut saltem 1118. Quandoquidem vel ipso Manrique teste, tomo 2. Annalium, ad annum 1148. cap. 7. cum R. Serolo Sauigniacensis Abbas, coram Eugenio 3. Pontifice in capitulo generali Cistercij, monasterium suum cum tota filiatione ipsius (qua triginta constabat monasterijs) Diuo Fernando tradidisset; tantum à capitulo ipso generali, & Pontifice, grauis atq; congregationis huius delatum suit vt Sauigniacum, Caput congregationis, praponeretur omnibus filiabus Claravallis. Cetera quoque monasteria eiusdem filiationis, attenta antiquitate fundationis, eorumque celebritate, hinc inde permiscerentur alijs monasterijs ordinis; atque ita, secundum permutationem tunc factam, imposterum singula monasteria fundata censerentur. His consonat N. Eximius Dominus Mattheus Pillart, ex religioso Dunensi, & S. Theol. Doctore, Abbas Claravallis 36. in Speculo suo ordinis Cisterc. lib. 2. cap. 22. Simile prelationis priuilegium alia quoque celebriora monasteria consecuta sunt, vt Carracetum in Hispania, Obazina, &c. Hinc cum monasterium 3. Fontium, 1. alias Claravallis filia, fundatum sit ad minus anno 1118. aut etiam (secundum plurimos non parua auctoritatis) anno 1117. prudenter in ordinis chronologijs ponitur Sauigniacum anno 1117. aut saltem 1118. Porro quia chronologia nostra Dunensis Sauigniacum & 3. Fontes refert ad annum 1117. (vt notat etiam Henriquez in Menologio, 23. Aprilis) antiquissima est, vt potè qua scripta videtur ante annos quadringentos, & 40. aut 50. quandoquidem non agnoscat vllum monasterium post annum 1188. fundatum, iudicauit ab illa non esse recedendum in tanta discrepantia, & confusione reliquarum chronologiarum, & scriptorum ordinis; praesertim cum nostra etiam consensiat ipse Henriquez, sub finem Fasciculi sui, vbì

re censens filiationem Claravallis, expressis verbis dicit: monasterium 3. Fontium in Diœcesi Cathalaunensi, fundatur anno 1117. Accedit, non videri valde verisimile, Claram-vallē fuisse triennio sine generatore, cum tamen passim posteriora monasteria, 2. aut etiam 1. fundationis suæ anno, filias produxerint, ut patet in Bonavalle, respectu Mansiadae &c. atque hæc de Sauvignaco & 3. Fontibus. Iam quoad Prulliacum, & Curiam Dei, omnes omnino chronologie quas hæcenus vidimus, illa referunt ad annum 1118. licet longelinus, posterius hoc monasterium dicat fundatum pridie Kalendas May; prius verò solum 15. Kalendas Septembris eiusdem anni. Quod si verum esset, videretur Curia Dei præferenda Prulliaco, quod contra omnes esset auctores. Fatetur tamen Manriquez, Curia Dei initia esse obscura. Nos anno 1117. utrumque monasterium hic collocamus, utpote antiquius 3. Fontibus, saltem ex communi scriptorum calculo, licet non desint chronologia quæ 3. Fontes præponant Prulliaco.

Ad Bonam-vallē quod attinet Manriquez supra, mordicus sustinet referendam ad annum 1118. pro vi etiam refertur in Chronologia Cisterciensi apud longelinum; quibus etiam consentit chronologia nostra Dunensis, licet ipse longelinus in notitia sua Abbatiarum, illam scribebat fundatam solum anno 1119. conformiter antiquæ chronologia ordinis, apud Manriquez ad eundem annum cap. 8. Quoad alia quoque monasteria, hinc inde etiam sætu magna est discrepantia Chronologiarum, in annis fundationum, in qua varietate adherendum etiam duximus antiquissimo nostro exemplari, donec quispiam maiori claritate illud conuincat. Existimo autem discrepantiam hanc magna ex parte hinc contigisse, 1. quod quidam scriptores & chronologisti monasteria quedam tunc fundata scripserunt, quando vel fundationes inchoata fuerunt, vel loca fundationum, aut etiam prius fundata monasteria, ordini oblata fuerunt; cum tamen alij dictas fundationes referendas iudicauerint ad annum & diem, quibus religiosi ad loca sibi oblata transmissi, eorum possessionem adierunt, quod sæpius contigit pluribus mensibus post 1. oblationem. 2. potuit & discrepantia aliqua oriri ex insertione (de qua supra) monasteriorum linea Sauvigniacensis, dum non a que cerid alijs monasterijs innotuit, quo loca singula eorum essent inferenda. 3. quia plura reperuntur monasteria eiusdem nominis, diuersis temporibus, & in diuersis regnis fundata, ex quibus chronologista vnum subinde pro alio posuerunt 4. denique, (& forte præcipuè) quod antiqua ordinis chronologia fundationes monasteriorum continentes annos incipiant à mense Aprili, aut circiter, aded vt 3. menses qui apud nos priores sunt, scilicet Ianuarius, Februarius & Martius, ibidem sint vltimi; quo factò antiqui chronologisti videntur hic signasse annos, incipiendo à 1. fundatione Cistercij, id est à 21. Martij, vel (cum ipsi essent Galli) morem Gallorum secuti sunt, qui communiter annos tunc incipiebant, vel à Paschatis die, vel ab Incarnatione Domini, 25. Martij, vt referunt Co-uarruias, tom. 2. var. cap. 12. & Bartholomæus Cassanensis in catalogo gloria mundi, parte 12. confid. 37. Plures autem aliarum prouinciarum scriptores, mensium legitimum ordinem volentes sequi, monasteria quæ in Ianuario, Februario, & Martio fundata legebant, præposuerunt ijs, quæ Aprili, Mayo &c. adscribebantur; cum tamen alij (& melius) illa rececerint in annum sequentem. Dunensis nostra antiqua chronologia, morem communiter sequitur Gallorum iam dictum, quem nos proinde hic etiam sequemur. Vale.

ANNO AB INCARNATIONE DOMINI,

Millesimo nonagesimo octavo, 12. Calendas Aprilis, fundata est Abbatia Cisterciensis, in Burgundia, in Diœcesi Cabilonensi, ex quâ prodierunt sequentia omnia monasteria.

<i>Anni fundationum.</i>	<i>Abbatia</i>	<i>Patria</i>	<i>Diœcesis.</i>
A Nno Domini 1113. Cal. Julij.	Abbatia de Firmitate	In Burgundia	Diœc. Cabilonensis.
Anno 1114. prid. Cal. Junij.	Pontigniacum	In Campaniâ	Antisiodorensis.
Anno 1115. Eodem anno.	Claravallis Motimundus	In Campaniâ In Campaniâ	Lingonensis. Lingonensis.
Anno 1117. Eodem anno Eodem anno Eodem anno	Prulliacum Curia Dei Sauigniacum Abb. 3. Fontium.	In Bria In Gallia In Normannia In Gallia.	Senonensis. Aurelianensis. Abrincensis. Cathalaunensis.
Anno 1118. 5. Idus Julij.	Bonavallis	In Delphinatu	Viennensis.
Anno 1119. 5. Cal. Nouembris.	Bonusradius	In Gallia	Antisiodorensis.
4. Cal. Nouembris 3. Idus Nouembris Eodem tempore 11. Cal. Aprilis.	Fontenecum Manshada Caduinum Bellavallis	In Burgundia In Aluernia In Valconia In Burgundia.	Eduensis. Vinariensis. Cadurcensis. Bisuntinensis.
Anno 1120. 8. Cal. Maij Calendis Maij 3. Cal. Julij	Dalona De Ciuitatulâ, aliâs, Tilietum De Eleemosynâ	In Gallia In Italia Insufria In Gallia	Lemonicensis. Aquensis. Carnotensis.
Anno 1121.			10. Cal.

Bibliothec. Ord. Cisterc.

<i>Annifundationum.</i>	<i>Abbatia</i>	<i>Patria.</i>	<i>Diaeceses.</i>
10. Cal. Maij. 5. Idus Iulij. Circa idem tempus. 8. Cal. Octobris.	De Crista Fulniacum Bonus locus De Oratorio	In Campania In Gallia In Gallia In Gallia	Lingonensis. Laudunenſis. Lemouiceniſis. Andegauenſis.
Anno 1122. Prid. Cal. Febr.	Verus Campus	In Germania	Coloniensis.
Anno 1123. 10. Cal. Maij 12. Cal. Auguſti Eodem anno	De Bullione Locediura De Gondonio	In Vaſconia. In Italia. In Vaſconia	Leſtoreniſis. Vercellenſis. Agenneſis.
Anno 1124. 8. Cal. Aprilis 3. Cal. Aprilis 19. Cal. Decembris Eodem anno	Lucella Fons Ioannis Iouiacum, ſive, de Bolco Bonavallis.	In Germania. In Gallia. In Gallia. In Gallia	Baſileeniſis. Senonenſis. Senonenſis. Pictauieniſis.
Anno 1126. Idibus Aprilis 8. Cal. Auguſti	Mons petroſus De Furneis, ſeu, Fornellia	In Aluernia. In Anglia.	Claromonteniſis. Eboraceniſis.
Anno 1127. Idibus Iulij Eodem die 15. Cal. Octobris Eodem anno	Ebracum Igniacum Carracerum Caſtancola	In Germania. In Gallia In Hispania In Italia	Herbipolenſis. Rhemenſis. Aſturiceniſis. Parmeniſis.
Anno 1128. 8. Idus Iulij 7. Idus Septembris Calendis Nouemb. Eodem die 8. Idus Februarij	Caladia Rigniacum Bellus Beccus Valles Sernay Walkenreda	In Campania. In Gallia In Normannia. In Gallia In Thuringia	Virdunenſis. Antiſiodoreniſis. Rothomagenſis. Parieſis. Moguntienſis.
Anno 1129. 8. Idus Maij	Locus Regius	In Gallia.	Bituriceniſis. 8. Cal.

<i>Annus fundationum.</i>	<i>Abbatia</i>	<i>Patria</i>	<i>Diœceses.</i>
5. Cal. Octobris	Vallis lucens	In Gallia	Senonensis.
3. Cal. Octobris	Landesum	In Gallia	Bituricensis.
5. Cal. Nouembris	Waucerleya	In Anglia	Wintoniensis.
Eodem die	Chalocerium	In Gallia	Andegauensis.
3. Idus Decembris	Vrſi campus	In Gallia	Nouiomensis.
Anno 1130.	S. Angeli	In Italia	Ciuitatensis.
8. Cal. Auguſti.	Fulcardi mons	In Normannia	Rothomagensis.
4. Idus Septembris	Pura Sylua, id est, Be- gardt	In Britannia	Trecarenſis.
Idibus Septembris	Runa	In Styria	Saltzburgenſis.
Eodem tempore	S. Marcelli	In Gallia	Cadurcenſis.
8. Cal. Nouembris	Nethium	In Anglia	Landauenſis.
Calendis Martij	S. Andreæ de Guſſer.	In Normannia,	Sagiensis.
12. Cal. Aprilis	Bageria,	In Burgundia.	Eduenſis.
Eodem anno	Reuna	In Suetia,	Lincopenſis.
Eodem anno	S. Paſtoris	In Italia.	Reatinenſis.
Anno 1131.			
5. Cal. Iulij	Carus locus	In Burgundia	Bifuntinenſis.
Eodem die	Nouum Caſtrum	In Germania.	Argentinenſis.
Idibus Iulij	Alnetum	In Normannia	Baiocenis.
8. Cal. Auguſti	Eſchalléium	In Gallia	Senonensis.
3. Cal. Auguſti	Getbentum, id est, Re- lec, ſeu karler	In Britannia	Leonensis.
Eodem die	Buxeria	In Gallia	Andegauensis.
Nonis Nouembris	Miratorium	In Gallia	Lugdunenſis.
Eodem die	S. Andreæ di Seſſo.	In Italia	Genuensis.
Eodem tempore	Bonus mons	In Sabaudia	Gebennensis.
Item	Tinternæ Maior	In Wallia	Meneuensis.
8. Cal. Octobris	Volcoldirode	In Thuringia.	Moguntinenſis.
Eodem tempore	Cheriicum	In Gallia	Laudunenſis.
3. Nonas Martij	Longus pons	In Gallia	Sueſſionenſis.
Eodem die	Rieuallis	In Anglia	Eboracensis.
5. Idus Martij	Aureavallis.	In Ducatu Luxembur- gico	Treurenſis.
7. Cal. Aprilis	Theolocus, ſeu Thulleium	In Burgundia	Lingonenſis.

<i>Anni fundationum.</i>	<i>Abbatia</i>	<i>Patria</i>	<i>Dioceses.</i>
Eodem anno	Morerola	In Hispania	Zamortensis.
Anno 1132.			
9. Cal. Maij	De Porta	In Saxonia	Naumburgensis.
Eodem die	S. Ioannis de Tarauca	In Portugallia	Lamacensis.
Eodem die	S. Sulpicij	In Sabaudia	Bellicensis.
5. Cal. Maij	Quareria	In Anglia	Winroniensis.
6. Cal. Iunij	Sancti Benedicti	In Vepria	Metensis.
4. Nonas Iunij	Clarus Fons	In Burgundia	Bisuntinensis.
6. Cal. Augusti	De Vascellis	In Cameracensio	Cameracensis.
15. Cal. Nouemb.	Sanctus locus. i. Septem Fontium	In Borbonia	Eduensis.
5. Idus Nouembris	De Macerijs	In Burgundia	Cabilonensis.
4. Idus Nouembris	Fontana alba	In Gallia	Turonensis.
3. Cal. Decembris	De Roferijs	In Burgundia	Bisuntinensis.
8. Idus Decembris	De Vallibus	In Ornesio	Tullensis.
7. Cal. Ianuarij	De Fontibus	In Anglia	Eboracensis.
Calendis Ianuarij.	De Villari.	In Lotharingia	Metensis.
Anno 1134.			
7. Idus Maij	de Bergis, seu, Verus Mons	In Germania	Treuirensis.
Eodem tempore	Clastrum, alias	In Sabaudia	Tharentasiensis.
Eodem mense	Hemmenrode	In Languedocia	Castrens.
3. Cal. Augusti.	Stamedium	In Ducatu Montensi	Coloniensis.
Calendis Augusti	Ardorellum		
4. Idus Septembris	Lancheymium	In Germania	Bambergensis.
5. Cal. Nouembris	Sanctæ Crucis	In Austria	Viennensis.
	Geroldonia	In Anglia	Conuentrensis, & Li- chifeldensis.
7. Idus Decembris	De Charitate	In Burgundia	Bisuntinensis.
7. Cal. Ianuarij	Quintiacum	In Gallia	Lingonensis.
Eodem die	Halesbrum	In Bauaria	Eystetensis.
4. Idus Ianuarij	Fons Salutis	In Franconia	Bambergensis.
Eodem anno	Camber Mara	In Anglia	Conuentrensis.
Item	Bafenwerth		
Anno 1134.			

<i>Anni fundationum.</i>	<i>Abbatia.</i>	<i>Patria.</i>	<i>Diœceses.</i>
3. Cal. Maij	Bethania	In Burgundia	Bifuntinensis.
11. Cal. Iunij	Pons Ostrani	In Gallia	Andegauensis.
Eodem die	Willersheyem	In Germania	
Eodem die	Vallis clara	In Gallia	Laudunensis.
3. Cal. Octobris	Morimundus. Coro- natus.	In Lumbardia	Mediolanensis.
Eodem die	Cæsarea, id est, Keyfersheyem	In Germania	Augustanensis.
Eodem anno	Aqua bella	In Prouincia	Tricastrinensis.
Eodem tempore	Waldassum	In Baioria	Ratisponensis.
3. Idus Nouembris	Locus Dei	In Gallia	Rutenensis.
Eodem tempore	Bullium, id est, Billion	In Burgundia	Bifuntinensis.
Eodem anno	Locus S. Mariæ	In Anglia	
temp.	Bellum pratum	In Lotharingia	Tullensis.
3. Cal. Decembris	Locus crescens, Abbatia 3. Regum	In Burgundia	Bifuntinensis.
3. Idus Ianuarij	Caldra	In Anglia	Lincolniensis.
Calendis Febr.	Swinshed, id est, Hoylandia	In Anglia	Lincolniensis.
Eodem anno	De Manna		
<hr/>			
Anno 1135.	Signiacum	In Campania	Rhemenfis.
8. Cal. Aprilis	Longum Villare	In Picardia	Olim Morinensis nunc Bolonienfis.
Eodem die			Laufannensis.
Eodem die	De Tela	In Sabaudia	S. Andrea.
Cal. Aprilis	Melrofa	In Scotia	Herefordensis.
5. pas. Maij	Forda	In Anglia	Maanenensis.
16. Cal. Iunij	Buzeium	In Britannia	Gebennensis.
18. Cal. Iunii	Alta-cumba	In Sabaudia	Labacensis.
Mense Iulio	Sitichium	In Carniola	Mediolanensis.
11. Cal. Augusti	Claravallis	In Lumbardia	Taurinensis.
8. Cal. Augusti	Stafarda	In Pedemontio	Conuentrenfis.
6. Idus Augusti	Bildewassum	In Anglia	Belluacensis.
12. Cal. Septembris	Bellum pratum	In Gallia	Londinensis.
Eodem tempore	Stratefordia	In Anglia	Hildeshemienfis.
Item.	Fons Amelongi, i. Amelongsborne.	In Westphalia	

Zz 3;

Mense

<i>Ann. fundationum.</i>	<i>Abbatia</i>	<i>Patria</i>	<i>Diocesi.</i>
Mense Octobri	Folla noua	In Regno Neapolita- no	Tarracinenfis.
3. Cal. Decembris	De Prato	In Gallia	Belluacenis.
Eodem anno	Bella aqua	In Gallia	Claramontanæ.
Item	Gratia Dei	In Gallia	Xantonensis.
Idibus Febr.	Ebirbacum, seu Apri- bacum	In Germania.	Moguntinensis.
<hr/>			
Anno 1136.			
Mense Aprili	Sylua melonis. r.	In Britannia	Corizopitenfis.
	Cætinelonium		
18. Cal. Maij	Acinctum, seu Aceyum	In Burgundia	Bisuntinensis.
5. Cal. Maij	Bone fasta	In Anglia	Exoniensis.
5. 9as. Maij	De Columba	In Lombardia	Placentinensis.
4. Cal. Iunij	De Alpbis	In Sabaudia	Gebennensis.
Eodem tempore	Cerretuna	In Lombardia	Laudensis.
Prid. Cal. Iunij	Balerna	In Burgundia	Lisuntinensis.
Eodem die	Floreya	In Wafconia	Antitanensis.
12. Cal. Iunij	Longonetuna	In Britannia	Corizopitenfis.
8. Cal. Iulij	Altus fons	In Campania	Cathalaunensis.
Eodem die	Brolium	In Normannia	Ebroicensis.
Item	S. Maria de Iubino	In Italia	Genuensis.
4. 9as. Augusti	Lancherin		
17. Cal. Septembris	Vallis S. Mariæ	In Francia	Parisensis.
6. Cal. Nouembris	De domo Dei. i. Niger lacus	In Gallia	Bituricensis.
Calend. Nouembris	Mortuum Mare	In Normannia	Rhotomagenfis.
17. Cal. Decembris	Vallis S. Mariæ	In Normannia	Baiocensis.
7. Idus Decembris	De Sartis, id est, Wardonia	In Anglia	Lincolnienfis.
5. Idus Decemb.	Boquiniacum	In Britannia	Trecorensis.
5. Idus Ianuarij	Caroli locus	In Gallia	Syluaneftenfis.
Prid. 9as. Februarij	Alba ripa	In Campania	Lingonenfis.
Nonis Februarij	De Rupibus	In Gallia	Antisiodorensis.
<hr/>			
Anno 1137.			
11. Cal. Augusti	Tamæa	In Anglia.	Lincolnienfis.
Calendis Septembris	De Liuncellis	In Delphinata	Valentinensis.

Annus foundationum.	Abbatia	Patria	Episcopus.
Prid. Idus Octobris	Scala Dei	In Vasconia	Tarbiensis.
1. Cal. Nouembris	Bitteldenum	In Anglia	Lincolniensis.
6. Cal. Nouembris	Berdonarium	In Vasconia	Anxitanensis.
4. Idus Nouembris	Bonus Fons	In Campania	Rhemenfis.
Calendis Decembris	Alnerum, aliàs, Lanoyum, & Briostellum	In Gallia	Belluacensis.
Nonis Ianuarij	Nouum monasterium	In Anglia	Carleolensis.
Prid. 9as. Februarij	S. Albini	In Britannia	Briocensis.
5. Cal. Martij	Alta ripa	In Sabaudia	Laufannensis.
17. Cal. Aprilis	Bar della	In Gallia	Bituricensis.
Eodem anno	De Aphne	In ditione Venet	Venetensis.
Anno 1138.			
Idibus Maij	De Aurora. i. Frierberg	In Sueuia	Constantiensis.
Eodem tempore	Salem	In Sueuia	Constantiensis.
Prid. Cal. Iunij	De Dunis	In Flandria	Olim Morinensis, nunc Brugensis.
4. Cal. Iulij	Molbrunum	In Ducatu Wittenbergensi.	Spirensis.
Eodem die	Calonium, seu, Calinoyum	In Gallia	Bituricensis.
Mense eodem.	De Lauancijs	In Britannia	Venetensis.
3. Cal. Octobris	Benedictio Dei	In Gallia	Lugdunensis.
10. Cal. Decembris	Syluaia	In Ruthinia	Vabrensis.
Eodem die	Bordesleya	In Anglia	In Buchingamia.
10. Cal. Ianuarij	Bella lauda	In Anglia	Eboracensis.
Eodem tempore	Pous Trebia, aliàs Quarticiola	In Ducatu Placentino	Placentinensis.
Eodem anno	Claravallis, aliàs Zwetel	In Austria	Patauensis.
Item	De Paris.	In Teutoniâ	Basileensis.
Prid. Cal. Ianuarij	Suctela	In Bohemiâ	Pragensis.
4. 9as. Februarij	Kirchenstadium.	In Anglia	Lincolniensis.
Eodem die	Clara Sylua	In Dania	Lundenfis.
Eodem anno	Albinicum	In Gallia	Bituricensis.
Anno 1139.			

Nonis

Anni fundationum.	Abbatia	Patria	Dioceses.
Nonis Maii	De Columba	In Gallia	Bituricensis.
7. Idus Septembris	Kingeswoda	In Anglia.	Glocestrensis.
4. Idus Septembris	De Ballancijs, aliàs Vallolium	In Picardia	Ambianensia.
12. Cal. Ian.	Campus bonus	In Gallia	Vituriensis.
Nonis Februarii	Ludæ parcum	In Anglia	Lincolniensis.
Anno 1140.			
Prid. 9as. Aprilis.	Casa Marii	In Italia	Verulanensis.
5. Idus Aprilis	Ripatorium	In Campania	Trecensis.
Calendis Maii	Clarus Mariscus	In Arcthesia	Olim Morinensis, nunc, Audomarensis
Eodem tempore	Mellifons	In Hybernia	Arduacensis.
7. Cal. Iunii	Alta Sylua	In Lotharingia	Tullentis.
Circa hoc tempus	S. Anastasii	Ad aquas Saluias,	Iuxta Romam.
Item	De Trappa	In Gallia	Sagienfis.
Prid 9as. Augusti	Cogeshalem	In Anglia	Norvicensis.
Eodem tempore	Bindonium	In Anglia	Lincolniensis.
Prid. Idus Augusti	Cheminiun	In Campania	Cathalaunensis.
4. Cal. Septembris	Cheteriacum	In Burgundia	Augustodunensis.
Eodem die	Vetus Villa	In Britannia	Dolensis.
Eodem die	Obazyna	In Gallia	Lemouicensis.
Eodem anno	Frigidus mons	In Gallia	Belluacensis.
Item	Vrsaria. i. Offera	In Galetia	Auriensis.
Item	S. Christophori	In Portugallia	Viferensis.
Item	Pratum benedictum	In Gallia	Lemouicensis.
Calendas Nouembris	Neubottelium	In Scotia	S. Andree.
4. 9as. Decembris	Dondrenay	In Scotia	S. Andree.
Eodem tempore	Bella pertica	In Valconia	Montis Albanensis.
Eodem anno	Stanlegia	In Anglia	Wigorniensis.
Item	Bieugæum	In Sabaudia	Gebennensis.
Eodem anno	Manwellium	In Scotia	Cathanesiensis.
Item	Ruffinium	In Orcadibus	Sodorensis.
Item	Stolpium (da	In Pomerania	Caminensis.
Item	S. Martini de Castame-	In Hispania	Asturicensis.
Item	S. Mariæ de stratâ	Italia.	Bononiensis.
Anno 1141.			
2. Cal. Aprilis	Sacramænia	In Hispania	Segouicensis.

Anni fundationum.	Abbatie	Patrie	Dioceses.
Nonis Maij	Sichem	In Thuringia	Moguntinensis.
4. Cal. Septembris	De Boherijs	In Gallia.	Laudunensis.
7. Cal. Nouemb.	De Pinu	In Gallia	Picauensis.
Eodem die	Mons S. Geotgij	In Thuringia	Moguntinensis.
Eodem die	Fons viuis	In Lumbardia	Parmensis.
Eodem tempore	Bonus locus	In Gallia	Burdegalensis.
4. Cal. Nouembris	Carus campus	In Arthesia	Ambianensis.
Eodem tempore	Pipa bella	In Anglia	Petroburgensis.
3. Idus Nouembris.	Clarus Campus, seu locus		
3. Cal. Decembris	De Cliente	In Lumbardia	Laudensis.
7. Idus Ianuarij	De Recluso	In Campania	Trecensis.
3. Cal. Idus Febr.	Nouum Castrum monachorum	In Saxonia	Magdeburgensis.
<hr/>			
Anno 1142.			
Idibus Martij	Alra Crista	In Sabaudia	Laufannensis.
Prid. 9as. Maij	Sobrado	In Galeria	Compostellanæ.
Eodem die	Mons pomerius.	In Austria	Patauiensis.
8. Cal. Iunij	Hardenhuy, seu Hertwittenhausen.	In westphalia	Padebornensis.
Eodem die	Melonia	In Galeria	Tudensis.
Circa idem tempus.	Melereyum	In Britannia	Nannetensis.
Eodem anno	Cikador	In Hungaria	Quinquecclesiensis.
Item	De Bonitate Dei.		
<hr/>			
Anno 1143.			
5. Cal. Maij	Gordonium	In Gallia	Cadurcensis.
Eodem die	Sturzelbrunna	In Lotharingia	Metensis.
Cal. Iunij	S. Laurentij	In Galeria	Lucensis.
Mense Iunio	Meyra	In Galeria	Lucensis.
Mense eodem	Alnastrum	In Suetia	Ypsalensis.
3. Cal. Iulij	Noua vallis	In Godlandia	Lincopensis.
Eodem die	De Spina	In Castella	Palentinensis.
Eodem tempore	Salzeda	In Portugallia	Lamacensis.
	Luca	In Saxonia inferiore.	Mindensis.
Item	Nona villa	In Britannia	Mannetensis.
11. Cal. Augusti	Chemerium, i. Camhir	In Anglia.	Bangorensis.

Anni fundationum.	Abbatie	Patria	Diœceses.
5. Cal. Augusti	Aqua frigida	In Italia	Cumana diœcesis.
5. Idus Augusti	Vallis S. Mariæ	In Saxonia	Halberstatis.
Eodem tempore	Vallera. i. Waleca	In Aluernia	Turollensis.
Eodem anno	Bona aqua	In Gallia	Lemouicensis.
Eodem anno	Falera	In Italia	Castellensis.
Item.	Walebachium	In Bauaria	Ratisponensis.
Anno 1144.			
11. Cal. Iunij	Schonaugia	In Germania	V Vormaticensis.
Eodem die	Gemundium	In Vasconia	Auxitanensis.
Eodem die	Strata	In Normannia	Ebroicensis.
Circa idem tempus.	Victoria	In Carinthia	Marcicanensis.
3. Cal. Iunij	Monasterium in Ar- gona.	In Gallia	Cathalaunensis.
Mense Iulio	Franca valles.	In Gallia	Nemaufensis.
Eodem tempore:	Bellus locus	In Ruthinio	Ruthinensis.
4. Idus Octob.	Heriuadum	In Dacia	Lundenfis.
6. Cal. Nouembris.	Grandisylua	In Vasconia	Tholosanensis.
Eodem anno.	Noa	In Normannia	Ebroicensis.
Item.	Escureyum	In Lotharingia	Tullensis.
14. Cal. Februarij	De Oliueto	In Gallia	Bituricensis.
Eodem anno.	Vallis bona.	In Hispania	Vallitoleranæ.
Item.	Sylua lata.	In Vasconia.	Laseurrensis.
Anno 1145.			
8. Cal. Aprilis	Otterburgum.	In Palatinatu.	Moguntinensis.
Eodem die	Plasum.	In Bohemia	Pragensis.
5. Cal. Iunij	Mormosolium siue, Morinosolium.	In Regno Neapolita- no	Terracinensis.
6. Cal. Iulij	Perfennia.	In Gallia	Cenomanensis.
Eodem die	Nepomungum.	In Bohemia.	Pragensis.
3. Cal. Iulij	Riddagshausen, vulgo, Riddershausen.	In Saxonia.	Halberstadiensis.
Eodem die.	Trisagium.	In Pictauia.	Lucinonensis.
Eodem tempore:	De Stella.	In Gallia	Pictauiensis.
5. Cal. Augusti.	Machlinia	In Scotia	S. Andree.
Eodem die	Fons frigidus.	In Gallia.	Narbonensis.
Eodem tempore:	De Grimagio.		
5. 9as. Martij	Woburna.	In Anglia.	Lincolniensis.

Eodem.

<i>Anni fundationum.</i>	<i>Abbatia</i>	<i>Patria</i>	<i>Dioceses.</i>
Eodem anno	Cella S. Mariæ. i. Ve- tuscella	In Misnia	Mitnensis.
Eodem anno	Sancti Petri de Aquis lis	In Portugallia	Lamacensis.
Item	Zinna B. Mariæ.	In Saxonia	Magdeburgensis.
<hr/>			
Anno 1146.			
8. Cal. Iunij	Hereſwich, ſeu Heſmerith, aliàs Cifunuth	Fortè eadem cum herts w itenhaufen,	ſuprà, 1141.
3. Cal. Iunij	Sana vallis ſiue, de Folina	Apud Venetos	Venetensis.
Calendis Iunij	De Villari	In Brabantia	Namurcensis.
Eodem die	Altresbach	In Bauaria	Salisburgensis.
3. Cal. Iulij	De Columna	In Gallia	Bituricensis.
7. Idus Iulij	Lyla	In Norvvegia	Bergensis.
7. Cal. Auguſti	S. Iuſti	In Italia	Anglonensis.
Prid. Cal. Auguſti	Caſtaneola	In Pedemontio	Senogalensis.
Eodem die	Zedelith	In Bohemia	Pragenſis.
Eodem die	Lapis S. Michaëlis	In Brunſviga	Halberſtadienſis.
Eodem tempore	Syluaneſia	In Languedocia	Vabrenſis.
Eodem tempore	Holmæa.	In Northumbria	Carleolenſis.
Item	Pomariū. i. Bomgard.	In Alſatia	Argentinenſis.
<hr/>			
3. Cal. Octobris	Hilaria	In Auſtria	Pataviensis.
5. Cal. Nouembris	Boxelia	In Anglia.	Cantuariensis.
Menſe Decembri	Pratea	In Gallia.	Bituricensis.
Eodem anno	Verola S. Iuſti	In Aragonia	Caſar Auguſtanæ.
Eodem anno.	S. Mauricij aliàs	In Galeria	Compoſtellanæ.
Eodem anno	Carnoetum	In Britannia	Corizopitenſis.
Item	Lauda ſeu, de Laude	In Polonia	Gneſnenſis.
<hr/>			
Anno 1147.			
6. Cal. Maij	Vallis dore	in Anglia	Herefordenſis.
10. Cal. Iunij	Vallis Dei	in Anglia	Lincolnienſis.
4. Cal. Iunij.	Kircheſtaul	in Anglia	Eboracenſis.
Eodem tempore	Fons wilhelmi	in Vaſconia	Vaſatenſis.
8. Cal. Iulij	De Morgan	in Anglia	Londinenſis.
Eodem die	De Bullione	in Hybernia	Elphinenſis.

Anni fundationum.	Abbatie	Patrie	Dioeceses.
Eodem die	Vallis Richerij	In Normannia.	Baiocensis.
6. Idus Julij	Brueria	In Anglia.	Oxonienfis.
3. Idus Julij.	Ruffordia.	In Anglia.	Eboracensis.
3. Cal. Augusti.	De Rupe	In Gallia.	Antistodorenfis.
Eodem tempore	Raitenhaffachium.	In Bavaria.	Salisburgenfis.
5. Cal. Nouembtris	Calertium	In Vafeonia.	Riuensis.
3. 9as. Decembtris	De Alna	In Patria Leodiensf.	Leodiensf.
Eodem anno.	Clariana.	In Rossilione.	Elnensis.
Eodem anno.	Bonavallis.	In Gallia.	Rutenensis.
Item	Faezia, siue Faya.	In Gallia.	Burdegalenfis.
Eodem anno.	Riuus ficus.	In Hispania.	Burgenfis.
Calendis Ian.	Salleya	In Anglia.	Eboracensis.
Idibus Martij.	Sylua Cana.	In Prouincia.	Aquensis.
Eodem die.	Alba Dominorum.	In Germania.	Spirensf.
Eodem anno.	Houedoa	In Norwegia.	Alfoensis.
<hr/>			
Anno 1148.	De Varenis.	In Gallia.	Bituricensf.
8. Cal. Maij.	De Gardo.	In Picardia.	Ambianenfis.
6. Idus Maij.	Beatitudo.	In Hybernia.	Midensis.
Eodem tempore.	Ellantium.	In Campania.	Rhemensis.
Calendis Augusti.	Sine aqua.	In Prouincia.	Cauellicenfis.
Eodem die.	Camberona.	In Hannonia.	Cameraceusf.
Eodem die.	Miravallis	In Auglia.	Wigornenfis.
Circa idem tempus.	S. Prudentij alias.	In Hispania.	Calagurritana.
3. Cal. Martij.	Rutenfis Abb.		
Eodem tempore.	S. Urbani	In Heluetia.	Constantiensf.
Eodem anno.	Magium, id est.	In Hybernia.	Limiricenfis.
	Nenay.		
Eodem anno.	Surium	In Hybernia.	Lismorensf.
Item.	Vallis Saluris, alias.	In Hybernia.	Leghniensf.
	Baltinglas.		
Eodem anno.	Alcobacia.	In Portugallia.	Vliffiponenfis.
Eodem anno.	Vrerina vallis.	In Germania.	Spirensf.
Eodem anno.	Frenada	In Gallia.	Xantonenfis.
Eodem anno.	Varuhemium alias.	In Suetia.	Scarenfis.
	Beruhem.		
Eodem anno.	Sigillera.	In Gallia.	Trecenfis.

Anni fundationum.	Abbatia	Patria	Dioecesis.
Anno 1149.			
Menſe Aprilij.	Fons Mauriniacus.	In Gallia	Bituricenſis.
Menſe eodem.	Tyronellum.	In Gallia	Cenomanenſis.
Eodem tempore.	Vallis Regis.	In Campania	Rhemenſis.
15. Cal. Maij.	Sibbetonium.	In Anglia.	Norwicenſis.
8. Cal. Maij.	De Albiſ Petris.	In Gallia	Lemouicenſis.
4. Idus Iunij.	De Petris.	In Gallia	Bituricenſis.
Eodem die.	Longum vadum.	In Campania	Lingonenſis.
19. Cal. Ianuarij.	De Laude.	In Flandria	Fornacenſis.
4. 9as. Martij.	Bullencuria.	In Campania	Trecenſis.
7. 9as. Martij.	Abb. Capitiſ Aquæ.	In Sardina	Turritana.
Eodem anno.	Andreouia.	In Polonia	Craconienſis.
Eodem anno.	Oliva.	In Nauarra.	Pampilonenſis.
Anno 1150.			
4. Cal. Iulij.	Bolbona.	In Languedocia	Mirapicenſis.
Eodem die.	Cafanova.	In Pedemontio	Taurinenſis.
Eodem tempore.	S. Stephani de	In Calabria	Squillacenſis.
	Boſco.		
6. Idus Iulij.	Cumba.	In Anglia	Oxonienſis.
Eodem tempore.	Abbatia noua.	In Bulgaria	Tripolitana.
Item.	S. Martini de Mon-	in Italia.	Viterbienſis.
	te		
4. Idus Septembris.	Porta gloriæ, alibi,	In Vaſconia	Ectorenſis.
	Glouij.		
Eodem die.	Ennaus, ſeu Ennax, vel		
	Gunas.		
11. Cal. Decemb.	De Cuſtodia	in Gallia	Caturcenſis.
Eodem anno.	Melfa	In Anglia	Eboracenſis.
Eodem anno.	Matta plana	in Caſtella	Palentinenſis.
Eodem anno.	Fiterium	in Nauarra	Tirazonenſis.
Idibus Ianuarij.	Vallis magna.	in Gallia	Agathenſis.
8. Idus Martij.	Ioravallis	in Anglia	Eboracenſis.
Eodem anno.	Benedictio Dei,	In Hybernia	Midenſis.
	i. Athlone		
Eodem anno.	Cafanova	in Hungaria	Strigonienſis.
Eodem anno.	Inſula S. Mariæ	in Gallia	Cathalaunenſis.
Eodem anno.	S. Maria Dublinen-	in Hybernia	Dublinenſis.
	ſis.		
		Anno	Anno

Annifundationum.	Abbatia	Patria	Diaecesis.
Anno 1151.			
Calendis Maij	Insula Barri Ducis	In Ducatu Bartenfi	Tullensis.
8. Idus Maij	Clarus locus	In Lotharingia	Tullensis.
Eodem die	Pons altus	In Valconia	Adurenfis.
Prid. 9as. Augusti	Cella Florum. i. kiffos	In Scotia	Moranienfis.
Eodem tempore	Hortus B. Mariae	In Hispania	Seguntinenfis.
11. Cal. Octobris	Blanca lauda	In Wallia	Meneuensis.
5. Cal. Octobris	Misericordia Dei	In Gallia	Pictauienfis.
Prid. Cal. Octobris	Flageleya	In Anglia	Glocestrenfis.
25. Cal. Decembris	Campania	In Gallia	Cenomanenfis.
Calendis Ianuarij	Parigniacum	In Vafconia	Agennenfis.
Eodem anno	Holcorran	In Scotia	Carleolenfis.
Eodem anno	Villa longa	In Vafconia	Carcolfonenfis.
Anno 1152.			
16. Cal. Iunij	Clarus mons	In Gallia	Cenomanenfis.
Eodem tempore	Bellus fons	In Hungaria	Vefprinienfis.
Eodem tempore	Cardinalium	In Languedocia	Albinenfis.
Eodem die	Cambonium	In Prouincia	Viuarienfis.
6. Cal. Augusti	Bella branca	In Gallia	Cenomanenfis.
4. Cal. Septembris	Gratia Dei	In Burgundia	Bifuntinenfis.
Eodem anno	De SS. Crucibus	In Catalonia	Tarraconenfis.
14. Cal. Iulij			
Eodem anno	Rota Offarienfis aliàs, Iuncharia	In Aragonia	Czfarauguftana.
Idibus Febr.	Thiletaya	In Anglia.	Londinenfis.
Anno 1153.			
Calendis Aprilis	Mons ramorum olim, mons Tauri	In Galetia	Aurienfis.
Eodem tempore	Populetum	In Catalonia	Tarraconenfis.
6. Cal. Augusti	De Moris	In Campania	Lingonenfis.
Idibus Augusti	Petrofa	In Valconia	Petragoricenfis.
7. Idus Septembris	De Castellione	In Lotharingia	Virdunenfis.
Eodem anno	De Ambolis		
Eodem anno	Eftomium	In Dacia	Roskildenfis.
Eodem anno	De Morolijs	In Gallia	Nallacenfis.
Item	Viride lignum	In Hybernia	Dunelmufenfis.

Annus fundationum.	Abbatia	Patria	Diœceses.
Anno 1154. 13. Cal. Maij	Kyrie eleyson vulgo, Odorney	In Hybernia	Ardfordensis.
Eodem tempore 17. Cal. Iulij	Castellarie De Voro	In Gallia In Normannia	Pictaviensis, Rothomagensis
Eodem tempore Calendis Iulij	Bonus Fons Strauleya	In Vasconia In Anglia	Conuenentis. Wigornensis.
Anno 1155.			
Eodem anno	De Felicitate Brunbachium	In Germania	Herbipolensis.
Anno 1156. Mense Mayo Eodem anno	Rea, siue, de Re De Lauro	In Pictavia In Græcia	Xantonensis, Constantinopolita- næ.
Anno 1157.			
4. Idus Maij Eodem die	Sambuccina De Saluatione	In Calabria Ultra Mare	Anglonensis. In Syria.
4. Cal. Iunij 6. Idus Septembris	Speriosa vallis Pultona, aliàs Dieulacrenium	In Germania In Anglia	Herbipolensis. Conuentrensis.
3. Idus Octob. Eodem anno	Macenaria Sacer locus, vel cam- pus	In Portagallia In Bohemiâ	Vifensis. Pragensis.
Idibus Februarij Eodem die Eodem anno	Bildthausen Bellus mons Valacia.	In Germania Ultra Mare In Normannia	Herbipolensis. In Cypro Rothomagensis.
Anno 1158. Nonis Aprilis. Eodem anno	Vitæ Schola Porta cœli, vulgo Tennenbach.	In Dacia In Sueuia	Lundensis. Constantiensis.
Anno 1160.			
Eodem anno Eodem anno Item	Neuhamium Saba, aliàs Iulira. Rupes Hadinghtonium	In Anglia In Suecia In Anglia In Scotia	VVigorniensis. Strengennensis. Eboracensis. S. Andrea.

Anno

Anni fundationum.	Abbatia	Patria	Dioceses.
Anno 1161. Idibus Iulij Eodem anno	Sora De Stella	In Dania In Portugalia	Roskuldensis. Agitanensis.
Anno 1162. Idibus Iulij 3. Cal. Augusti. Cal. Augusti Calendis Nouembris Eodem die 4. 9as Febr. Eodem die	Sorana Abb. De Armenarijs Riffenstein Castania Tuta vallis De Rifu Palatium S. Mariae	In Regno Neapolis In Galetia In Saxonia inferiore In Gallia In Dania In Gallia	Soranæ Compostellanæ Moguntinensis. Lugdunenſis. Rypensis. Lemouicensis.
Anno 1163. Calendis Iunij Cal. Iulij Eodem anno	S. Pauli Cuprum Gudualia	In Lusitania In Scotia In Godtlandia	Conimbricensis. Brechtinensis. Visboienſis.
Anno 1164. Calendis Iunij Prid. Cal. Octob. Eodem anno	Vallis florida S. Andreae de Palazuolos Bonavallis	In Anglia In Castella In Rossilione	Londinenſis. Valliſoletanæ. Elnensis.
Anno 1165. Calendis Majj Mense Septembri Eodem anno	Barbellum, alias Sacerportus, & Se- quanæ portus. Dobraluctra Clarus Campus Clara insula	In Gallia In Lusacia In Frisia In Dania	Senonenſis. Nifnenſis. Leowardenſis. Lundenſis, alibi, Are- ſienſis.
Anno 1166. Mense Nouembri 7. Idus Martij Eodem anno	De groſſo Boſco Bona cumba Vallis Benigna	In Gallia In Languedocia In Hispania	Engoliſmenſis. Rutenenſis. Palentinenſis.
Anno 1167. In Martio Eodem tempore	Charmeya Nacalia	In Campania In Hispania	Cathalaunenſis. Aſt. r cenſis, Eodem

C. VII

Bibliotheca
Scripturae
Cisterciensis
S. P.

Anni fundationum.	Abbatia	Patria	Diocesi.
Eodem anno	Aqua frigida		
Eodem anno	Salus noualis	In Hispania	Legionensis.
Eodem anno	De Cafali		
Anno 1168.			
4. Cal. Augusti	Vallis Dulcis	In Gallia	Lingonensis.
Eodem anno	Sancti Leonardi	In Pictauia	Xantonensis.
	De Ferrarijs		
Anno 1169.			
	Iuncharia de Espadanedo.	In Galetia	Aurienfis.
Calendis Aprilis	Cafalis Galonis, alijs, Casa Gegaleonis	In Lombardia	Comensis.
Eodem tempore	S. Crucis	In Hibernia	Castellensis.
Eodem tempore	Vallis viridis	In Hispania	Legionensis.
Eodem tempore	S. Ioannis in nemore	In Cypro	Famagustanæ.
Eodem anno	Abb. Fulienfis	In Vasconia	Riuensis.
Eodem anno	De Burio	In Portugallia	Bracarenfis.
Eodem anno	Vallis honesta	In Aluernia	Claromontanæ.
Calendis Martij.	Dobranum	In Meckelenburgo.	Zwerinensis.
Anno 1170.			
	Hilda	In Comitatu Oldenburgico.	Bremenfis.
Eodem anno	Castrum Dei	In Hybernia	Cluanensis.
Eodem anno	Weneri Villerium	In Germania.	Argentinenfis.
Eodem anno	Azebeyrum (Peleis)	In Galetia	Compostellanæ.
Eodem anno	Vallis Paradisi olim de	In Hispania	Zamorrenfis.
Eodem anno	S. Helenæ	In Slauonia	
Calendis Februarij	Oliuetum		
Eodem tempore	Rofa, feu, Roth		
Eodem anno	Torrigniacum	In Gallia	Baiocensis.
Anno 1171.			
6. Idus Maij	Vius fons	In Hybernia	Roffensis.
6. Cal. Iulij	S. Maria de Ferrara	In Hispania	Burgenfis.
Eodem tempore	Mons Oliueti	In Hungaria	
	S. Sebastiani in Catacumbis.	Prope Vibem Romanam.	Romanæ.
Eodem tempore	Nucaria	In Sicilia	Messanenfis.
Eodem anno	S. Saluatoris de Leyra	In Nauarra	Pampilonensis.

Bibliothec. Ord. Cisterc.

Bbb

18. Cal.

<i>Anni fundationum.</i>	<i>Abbatia</i>	<i>Patria</i>	<i>Dioceses.</i>
18. Cal. Decembris Eodem anno Item	Bellus locus, Insula Dei Insula Dei	In Gallia In Pictavia In Dania	Lingonenfis. Lucionenfis. Ottonienfis.
Anno 1172. 8. Cal. Iulij Eodem die Eodem die Eodem anno, 8. Cal. Iulij 6. Cal. Iulij	Bona requies. Mons S. Mariae D. Baliezis Bugerum De Bangezeio Phonia, vel Fyonia	In Britannia In Burgundia In Castella, In Gallia In Dania	Corizopitenfis. Bisuntinenfis. Burgensfis. Turonenfis.
3. Idus. Nouembris Mense Martio, Eodem anno,	Sancti Bartholomaei Tamaranium Locus S. Benedi. aliàs, locus benedictus	In Italia, in Vrbe. Ferraria In Lusitania.	Ferrarienfis. Vliffiponenfis.
Anno 1173. 9. Cal. Iulij 6. Idus Iulij Eodem die	S. Spiritus Gradis Pola, aliàs Strata Marcelli.	In Sicilia In Moravia In Anglia	Panormitanae. Olomucenfis. Alaphenfis.
11. Cal. Septembris Eodem die Eodem anno, Eodem anno.	Curatium, Vlmetum, Locus Dei Sylua Regia.	In Calabria In Gallia In Dania.	Rhegienfis. Tricastrienfis. Rypenfis.
Anno 1174. Eodem tempore. 4. 9as. Februarij Eodem anno, Eodem anno, Item	S. Laurentij Colbar, idest, Mera vallis. Irancium, vel Iracia De Egulo, idest, Itancia S. Iacobi	In Italia In Dania. In Nauarra In Hungaria	Lundenfis. Pampilonenfis. In Insula Danubij.
Anno 1175.	Lubens.	In Silesia.	Wratislauenfis. Calen.

Anni foundationum.	Abbatia	Patria	Diœceses.
Calendis Nouemb.	Capella Thofan, id est, Doest	In Fladria	Olim Tornacensis, nunc Brugenfis. Wratisla uenfis. Ciceltrenfis.
Eodem anno	Oliua	In Pruffia	
Calendis Ianuarij	Pons Roberti	in Anglia	
Eodem anno	De Murello		
Anno 1167.			
4. Cal. Aprilis	Gradizium	In Norwegia	Hamarienfis.
Eodem die	De Barberio	In Normannia	Baiocenfis.
Idibus Aprilis	Longavallis		
Eodem tempore	Rupes Amatoris	In Gallia.	Narbonenfis.
Eodem anno	Rofa vana		
Cal. Augutti	Moach		
Anno 1177.			
Calendis Maij	Vallis Ecclefiarum	In Hifpania	Toletanenfis.
Eodem tempore	Sulcouium	In Polonia	Gnelnenfis.
Menfe eodem	Athroë, id est, Same- ria	In Hybernia	Rapotentis.
Anno 1178.			
14. Cal. Iunij.	Vallis S. Mariæ	In Suetia	
Eodem anno	Rofea vallis. i. Rofglas	In Hybernia	Kildarienfis.
Eodem anno	Strata florida	In Wallia	Menevenfis.
Anno 1179.			
11. Cal. Augutti	Ripa alta	In Apulia	Tarentinenfis.
Eodem tempore	Matina	In Calabria	Marcienfis.
Eodem anno	De Camino	In Polonia	
Eodem anno	Ferraria	In Regno Neap.	Neapolitanæ.
Anno 1180.			
Eodem anno	Scarpium	In Catalonia	Ilerdenfis.
Eodem anno	Chorus S. Benedicti	In Hybernia	Clonenfis.
Eodem anno	Vallis Crucis	In Anglia	Asaphenfis.
Eodem anno	Vallis Dei	In Ducatu Lymbur- genfi	Leodienfis.
Eodem anno	Ieripons	In Hybernia	Oflorienfis.
Eodem anno	Sancti Galgani.	In Italia	Volateranenfis.

Bbb 2

Eodem

<i>Anni fundationum.</i>	<i>Abbatia.</i>	<i>Patria.</i>	<i>Diœceses.</i>
Eodem anno	Vallis Sancta	In Delphinatu	Valentinæ.
Eodem anno	Bochium	In Misnia	Misnensis.
Anno 1182.			
Idibus Octobris.	Sacra Cella	In Gallia	Senonensis.
Eodem anno.	Vanchofcum	In Polonia	Cracouienfis.
Anno 1182.			
Menfe Martio.	S. Mariæ de Portu. i. Donbrothy.	In Hybernia	Fernenfis.
Anno 1183.			
Nonis Aprilis.	Lenyn	In Marchia	Brandeburgensis.
Anno 1184.			
5. Cal. Iunij.	Aulesburgh, aliàs heghena, & heyna.	In Haffia.	Moguntineufis.
Eodem anno.	Lex Dei.	In Hybernia.	Laghnenfis.
Eodem tempore.	Aruicampus	In Hybernia.	Caffellenfis.
Eodem anno.	Benedictio Dei.	In Gallia	Eugdunenfis.
Eodem anno.	S. Godehardi.	In Hungaria	Iauarinenfis.
9is. Octobris.	Oya.	In Hispania	Tudenfis.
7. Idus Decembris.	Vallis Benedicta. aliàs, Benedictio Dei.	In Valconia.	Conuenenfis.
Eodem anno.	Pelifium.	In Hungaria.	Vefprinienfis.
Anno 1185.	Capella.	In Heluetia	Constantienfis.
Eodem anno.	Campus S. Mariæ.	In Westphalia.	Monafterienfis.
Eodem anno.	SS. Trinitatis	In Calabria.	Rhegienfis.
Eodem anno.	Coprunitzium.	In Polonia.	Cracouienfis.
Anno 1186.			
5. Idus Iunij.	Bocconium.	In Hungaria.	Vefprinienfis.
Eodem die	Mons Regis.	In Gallia	Belluacenis.
4. Cal. Augufti.	SS. Trinitatis	In Cypro	Famaguftanæ.
Eodem anno.	Oliua, in Gadis.	In Hispania.	Siguntinæ.
Anno 1187.			
Cal. Iunij.	Vallis S. Petri, vulgò, heifterbach.	Iuxta Bonam Bonnam.	Colonienfis.
	De Leynas.		Eodem

Anni Fundationum.	Abbatia	Paria	Dioceses.
Eodem anno	De Iuges		
Eodem anno	Riuertum	In Vasconia	Vasatenfis.
Anno 1188.	Insula Inis	In Hybernia	Dunelmensis.
Eodem anno	Insula calueri	in Gallia	Lucionensis.
Eodem anno	Nemus S. Mariae	In Dania	Lundenfis.
Eodem anno	Vallis crescens	In Delphinatu	Valentinæ.
Eodem anno	Felip	in Hybernia	Dunelmensis.

Hic desinit antiqua Chronologia Dunensis.

Anno 1189.	Barona	In Lombardia	Mediolanensis.
5. Cal. Nouembris	Bebenhausen	In Ducatu Wirten- bergenfi	Constantiensis.
Eodem anno	De Sala	In Tuscia	Senensis.
Eodem anno	Albarona		
Anno 1190.	Boscandum	in Gallia	Ebredunensis.
Calendis Nouembris	Purus Campus	In Germania	Lubecensis.
Eodem anno	Collis Victoriae	In Hybernia	Tuamensis.
Eodem anno	Bonus portus	In Normannia	Ebroicensis.
Eodem anno	Vallis lucis. i.	In Scotia	Candidæ Casæ.
	Glénluce		
Eodem anno	Pelplinum	In Prussia	Vladislaiensis.
Eodem anno	De Pastro	in Hungaria	Agriensis.
Eodem anno	De Lucentia. i.	In Hungaria	Colocensis.
	Vallis lucida		
Anno 1191.	Gratia S. Mariae	in Gallia	Xantonensis.
Eodem anno	Floridus campus. i.	In Frisia	Grœninganz.
	Verus monasterium		
Eodem anno	De Saydia	in Hispania	Oertusanæ.
Eodem anno	De domo Dei		

Bbb 33

Eodem

<i>Anni foundationum.</i>	<i>Abbatia</i>	<i>Patrie</i>	<i>Diaeces.</i>
Eodem anno Item	De Staga Huleneſta		
Anno 1192. Prid. Cal. Maij.	Rus regium	In Dania	Slefwicenſis.
Eodem anno	S. Bernardi	In Auftria	
Eodem anno	Vallis S. Georgij, olim, pons frigidus	In Lotharingia	Metenſis.
Eodem anno	Vangrowecum	In Polonia	Gneſnenſis.
Eodem anno	Guldenholm	In Dania	Viſboienſis.
Eodem anno	De huac		
Anno 1193. Calendis Septemb.	Iugum Dei	In Hybernia	Dunelmēnſis.
Eodem anno	Berga	In Rugia	Zwerinenſis.
Anno 1194. Calendis Maij	Azylum	In Dania	Lundenſis.
Eodem anno	Killfothuir	In Hybernia	Rapotenſis.
Anno 1195. 3. Idus Maij	Petra	In Aragonia	Turiaſonenſis.
Eodem anno	Cafa noua	In Calabria	Pennēnſis.
Eodem anno	De Galeſo	In Apulia	Tarentinenſis.
Eodem anno	Quila	In Hiſpania	Seguntinenſis.
Eodem anno	S. Ægidij		
Eodem anno	Ceica	In Luſitania	Conimbricenſis.
Anno 1196. 7. Cal. Maij	Witrefdaele		
Calendis Iulij	Bredelaria	In Weſtphalia	Coloniēnſis.
Anno 1197.	Petra fertilis id eſt, Corcomro	In Hybernia	Fernenſis.
Eodem anno	Castrum Aquilæ id eſt, Arnsburg.	In Wedderavia	Moguntinenſis.
Eodem anno	Mons S. Mariæ	In Hungaria	Quinquecleſienſis.
Eodem anno	Aqua formoſa	In Apulia	Cafanenſis.
8. Cal. Aprilis	Bochetum, aliàs val- lis lucida	In Gallia	Claromontana. Eodem

Anni fundationum.	Abbatia	Patria	Diœceses.
Eodem anno	Semrocca Amatoris	In Sicilia	Messanenſis.
Anno 1198.	Vallis Florida.		
Eodem anno.	Flumen Dei	In Hybernia	Midenſis.
Eodem anno.	Vallis Dei	in Hiſpania	Ouetenſis.
Eodem anno.	Kilſona	In Hybernia	Tuamenſis.
Eodem anno.	Circenſis Abb. vulgo, Zirck	In Hungaria	Veſprinienſis.
Anno 1199.	Hildaria	In Dania	Lundenſis.
Eodem anno.	Comereriutr	In Hybernia	Dunelmienſis.
Eodem anno.	S. Mariæ de Laniano	In Apulia	Archeruntinæ.
Eodem anno.	S. Angeli	In Germania	Conſtanſienſis.
Eodem anno.	Someritzium	In Polonia	Cracouienſis.
Eodem anno.	Ramens.	In Bohemia	Pragenſis.
Anno 1120.	Bona Vallis Pr. Alberconnuuium	In Hiſpania.	Toletanæ.
Eodem anno.	Hero Inſula, id eſt, Inſula Arearum.	In Anglia In Prouincia	Aſaphenſis. Tolonenſis.
Eodem anno.	Sancti Stephani de Cornu.	in Gallia	Laudunenſis.
Eodem anno.	Vallis Crucis.	In Hungaria	Quinquecleſienſis.
Eodem anno.	Hospitale	Apud Veneros	Venerenſis.
Eodem anno.	Tinterna Minor, aliàs, Votum.	In Hybernia	Dublinienſis.
Eodem anno.	Egres	In Hungaria	Chanadienſis.
Eodem anno.	S. Claudij	In Galetia	Aurienſis.
Eodem anno.	Sancti dogmaëlis	In Anglia	Meneuenſis.
Eodem anno.	Balmuren, id eſt, Aber- meronochton	In Scotia	S. Andrea.
Eodem anno.	Benauides.	In Hiſpania	Palentinienſis.
Eodem anno.	Vallis Charitatis	In Hybernia	Clonenſis.
Eodem anno.	SS. Trinitatis	In Sicilia	Messanenſis.
Anno 1201.	Brolium Grolandi	in Gallia	Lucionenſis.
Eodem anno.	Villa noua	In Britannia	Mannetenſis.
Eodem anno.	Mons ferus.	In Galetia	Compoſtellanæ.
Eodem anno.	Dunkeſwella	In Anglia	Exonienſis.

Anni fundationum.	Abbatia	Patria	Dioceses.
Anno 1202. 8. Cal. Aprilis Mense Mayo Eodem anno Eodem anno	Villa noua de Oscos. Vallis Sãcti Lamberti. Campus Liliorum De Sagittario	In Castella In Patria Leodiensi In Austria In Calabria	Ouetensis. Leodiensis. Patauiensis. Anglonensis.
Anno 1203. 6. Cal. Martij	Aqua longa	In Italia	Mediolanensis.
Anno 1204. 8. Cal. Iulij Eodem anno Eodem anno	Bellus locus Regis Sancti Saluatoris, vulgo Duyske Fons Danielis	In Anglia In Hybernia In Gallia	Wintoniensis. Lechliniensis. Cenomanensis.
Anno 1205. 8. Cal. Octobris Eodem anno Eodem anno	De Padulis Welleranium Woneyum	In Sardinia In Morauia In Hybernia	Turritana. Olomuensis. Limiricensis.
Anno 1206. Eodem anno Eodem anno Eodem anno Eodem anno	Abb. S. Thomæ S. Remigij Griffouia, vel, Grifficum Rosa matura Lapedo	In ditone Venetorum In Patria Leodiensi In Polonia In Hispania	Torcensis. Leodiensis. Vratislauenensis. Ouetensis. Hæc postea dicta fuit Bellus mons, de quo, 1215.
Anno 1207. Eodem anno	Tuta Insula Osseccum	In Norwegia In Bohemia	Nidrosiensis. Pragensis.
Anno 1208. Eodem anno Eodem anno	De Arcu Toplica Ara bona	In Sicilia In Sclauonia In Italia	Messanensis. Zagabriensis. Theatina.
Anno 1209.	S. Maria de Charitate	In Apulia	Tarentinensis.
Anno 1210.	Sardona		Eodem

<i>Anni fundationum.</i>	<i>Abbatia</i>	<i>Patria</i>	<i>Dioceses.</i>
Eodem anno	De Dargon	In Meckelenburgo	Zverinenfis.
Eodem anno	Meldecham		
Eodem anno	S. Bernardi in Aldwert	In Frisia occidentali	Groeninganæ.
Anno 1211. 8. Cal. Aprilis	Grenard, aliàs Larha	In Hybernia	Ardmacenfis.
Anno 1212. 13. Cal. Iulij	Mons acutus	In Lombardia	Laudenfis.
Eodem anno	De Saltibus albis	In Hispania	Legionenfis.
Anno 1214. Eodem anno	S. Mariæ de cruciato S. Georgij de lubino	In Italia	Genuenfis.
Anno 1215. Eodem anno	Locus S. Mariæ Bellusmons	In Germania. In Hispania	Colouenfis. Ouetenfis.
Anno 1216. 8. Cal. Martij	S. Sernatij De Candelis. i. Chaunick	In Hybernia In Hungaria	Strigoniensfis.
Anno 1217.	Schola Dei	In Frisia occ.	Groeninganæ.
Anno 1218. Eodem anno Eodem anno	De Re Moycolquinum Clara tumba, aliàs Mogila	in Hybernia In Hybernia In Polonia	Derenfis. Cracouiensfis.
Anno 1219. Calendis Martij	Derina, id est, de Der	In Scotia	Aberdonenfis.
Eodem anno	S. Matthæi	Prope Reate	Reatinenfis.
Eodem anno	De Zam, aliàs Nam	In Hungaria	Vespriniensfis.
Eodem anno	S. Benedicti in Min- terna	In Frisia Occ.	Groeninganæ.

Bibliothec. Ord. Cisterc.

Ccc

Anno

Anni fundationum.	Abbatia	Patria	Dioeceses.
Anno 1221. Eodem anno Eodem anno	Vega S. Mariæ Peroallum De Vulturno	In Hispania In Italia	Ouetensis. Genuensis.
Anno 1222. Eodem anno Eodem anno	S. Mariæ de Zips S. Mariæ de Scepu- fio. Camentz.	In Hungaria In Silesia	Vratislauenfis.
Anno 1223. 8. Idus Febr. Eodem anno	Fons clarus, nunc, Sanctæ Fidei Abb. Lauacensis, aliàs, de Labacijs	In Aragonia In Catalonia	Casaraugustana. Vrgellenfis.
Anno 1224. Prid. Cal. Martij. Eodem anno	Insula Clerij De Albo tractu De Saracafino	In Hybernia In Hybernia	Corcagienfis. Corcagienfis.
Anno 1225. 5. Cal. Aprilis Eodem anno Eodem anno	Bandelona De Rufiniano aliàs, Rufiniacum S. Maria Coronata Gratia Dei	In Flandria In Apulia In Anglia	Gandenfis. Tarentinenfis.
Anno 1226. 12. Cal. Maij Eodem anno	Penna Maior S. Eduardi i. Kamor- mach	In Galetia In Scotia	Lucensis. S. Andrea.
Anno 1227. 6. Cal. Maij Eodem anno Eodem anno	Henrichouium SS. Trinitatis Vallis Dei	In Silesia In Austria In Hybernia	Vratislauenfis. Salisburgenfis. Corcagienfis.
Anno 1228. 11. Cal. Octobris. Eodem anno	Walkena De Czna Sancti Bothanis.	In Liuania In Scotia	Torpatenfis. Glascuenfis.
Anno 1229.			

Anni fundationum.	Abbatie.	Patria.	Dioceses.
6. Idus Iulij	Maris Stella. i. Wet- tinghen	In Ergonia	Constantienfis.
Eodem anno	De Brondalo	Iuxta Mare Venetum	Cjusinensis.
Eodem anno	Sancti Spiritus de Valle	In Apulia	Tarentinenfis.
Eodem anno	S. Saluatoris de monte Amiato.	In Italia	Clusinensis.
Anno 1230.	Regalis Mons	In Gallia.	Belluacensis.
Eodem anno	Pietas Dei	In Gallia	Cenomansenfis.
Eodem anno	Regale Cœnobium	In Maiorica	Maioricensis.
Eodem anno	De Plano (Landstras)		
Eodem anno	Fons B. Mariæ in	In Carniola	Gurcensis.
Eodem anno	Noua Cella	In Lufatia	Mifnensis.
Eodem anno	S. Nicolai	In Sardina	Turritanæ.
Anno 1231.			
9is. Augusti	Grande pratum	In Belgio	Namurcensis.
3. Idus Augusti	De Cana	In Lombardia	Cremonensis.
Eodem anno	De Valencia	In Gallia	Pictauiensis.
Anno 1232.			
6. Cal. Septembris	Chorin	In Germania	Brandenburgensis.
Eodem die	S. Mariæ de Cornu	In Lombardia	Laudensis.
Eodem anno	Trium fontium de Beel	In Hungaria	Agriensis.
Eodem anno	Vallis honesta	In Hungaria	Vesprinienfis.
Anno 1233.			
Eodem anno	Fons S. Mariæ	In Italia	Aquilegiensis.
Eodem anno	S. Panthaleonis	In Italia	Lukensis.
Eodem anno	Campus Solis	In Meckelenburgo	Megapolitanensis.
Eodem anno	Galefium	In Italia	Tarentina
Anno 1234.			
Eodem anno	Zarrauium, aliàs Fons S. Mariæ in Zar	In Morania	Olomuensis.
	De Paciola, aliàs Gualtaciola	In Romania	Placentinenfis.
Idibus Febr.	Nouus Campus. i. Cloostercamp	In Pomerania	Zwerinensis.
Anno 1235.			
Idibus Nouemb.	S. Augustini		
Eodem anno	Benefefanum	In Aragonia	Destufanæ.

<i>Anni fundationum.</i>	<i>Abbatia</i>	<i>Patria</i>	<i>Diocesis.</i>
Anno 1236.	S. Saluatoris de Septimo	In Italia	Florentinæ,
Eodem anno	Portus S. Nicolai	In Liuania	Rigenfis.
Eodem anno	De Porno, id est, Bernaw (melheym)	In Hungaria	Vespriniensis.
Eodem anno	Grunheym, seu Griscitium	In Silesia	Wratislauensis,
Eodem anno		In Polonia	Cracouiensis.
Anno 1237.	S. Vincentij	In Hispania	Valentinæ,
20. Augusti	Locus S. Bernardi	In Brabantia	Antuerpiensis.
Eodem anno	Paradyfus	In Polonia	Posnauiensis.
Eodem anno	Bellus locus	In Cypro	Famagustanæ.
9. Cal. Ianuarij	S. Sergij	In Italia	Bibliensis.
	De Palatiolis,	In Italia,	Albanensis.
Anno 1238.	S. Petri de aqua orra	In Italia	Vrbeueranensis.
Anno 1239.	Kiers, siue Kors	In Hungaria	Varadinensis.
Eodem anno	Canonica S. Petri de Almasia	In Hispania	
Anno 1240.	Collegium Cisterc.	Parisijs	Parisiensis,
8. Cal. Aprilis	Obbrensis Abb. i. Oboza	In Polonia	
Eodem anno	Aqua longa	In Italia	Mediolanensis.
Eodem anno	Gerka	In Frisia Occid.	Leovvardiensis.
Eodem anno	S. Saluatoris	In Hybernia	Fernenfis.
Anno 1241.	Ludemena		
Prid. Cal. Aprilis	De Claritate Dei	In Gallia	Turonensis.
Eodem anno			
Anno 1242.	Riuus S. Mariæ	In Holsatia	Slefvvicensis.
Eodem anno	Vallis bona	In Hispania	Palentinensis.
Anno 1243.	Scherenbeke, alibi, Schardenbourgh	In Anglia	
Eodem anno	De hayles	In Anglia	Glocestrenfis.
Anno 1244.	Nouale S. Mariæ. i. Mariæroda, olim Isenhaghe	In Saxonia inferiore	Hildesemenfis.

<i>Anni fundationum.</i>	<i>Abbatia</i>	<i>Patria</i>	<i>Dioeceses,</i>
Anno 1245.	S. Maria Verdenfis. i. Marievveert	In Meckelenburgo	Megapolitanensis.
Anno 1246.	S. Angeli de frigido, alias frigillo	In Italia	Sauonenfis.
Eodem anno	Insula Pontiana	In Sabaudia	Gebennensis.
Eodem anno	S. Maria de Spatio	In Frisia	Monasteriensis.
Eodem anno	Abb. de Ierusalem	In Britannia	Venetensis.
Eodem anno	S. Mariæ & Marthæ De Precibus	In Britannia	Venetensis.
Anno 1247.	Sancti Viti	In Sicilia	Messanenfis.
Eodem anno	Karlionum	In Anglia	Landauenfis.
Eodem anno	Colstrea	In Scotia	Glasuenfis.
Eodem anno	S. Gaudenrij	In Italia	Fefulanæ.
Eodem anno	S. Seueri	In Italia	Rauennatenfis.
Eodem anno	Stagnum S. Mariæ De Fanali, vel Faciali.		
Anno 1248.	De mirteto		
Eodem anno	De Stapeto		
Eodem anno	Buchonia	In Pomerania	Zwerinensis.
Anno 1249.	De Vrticaria, alias, S. Hermetis	In Italia	Pifanæ.
Eodem tempore	S. Michaëlis in Veruia feu de Verrucâ	In Italia	Pifanæ.
Eodem anno	Abb. S. Coronæ	In Bohemia	Pragenfis.
Eodem anno	Altum Vadum	In Bohemia	Pragenfis.
Eodem anno	De Sceptro		
Eodem anno	Padifium, i. Padis	In Liuania	Reualiensis.
Anno 1250.	Elcho	In Scotia	Cathanesiensis.
Eodem anno	Norbertvickium	In Scotia	S. Andree.
Eodem anno	Sitichenbachium	In Saxonia inferiore	Verdenfis.
Eodem anno	Ripa S. Petri		
Anno 1251.	Samburia	In Hybernia	Casselenfis.
Eodem anno	De Rupe	In Comit. Tirol.	Brixinensis.
Eodem anno	Stampium		

Anni fundationum.	Abbatia	Patria	Dioceses.
Anno 1252.	Rauda	In Silesia	Wratislauensis.
Anno 1256.	Calipotta	In Germania	Brandenburgensis.
Eodem anno	Sandallum	In Scotia	Cathacensis.
Eodem anno	Anguli Cœnobium	In Sueuia	Constantiensis.
Eodem anno	Campus Principis i. Furstenfeld.	In Bauaria	Frisingensis.
Eodem anno	Aqua Orta	In Italia	Urbeuetanz.
Anno 1258.	Egles	In Scotia	Glascuensis.
Anno 1259. Cisterciensibus tradita est	Abb. S. Disibodi.	In Palatinatu inferiori	Moguntiacensis.
Anno 1260.	Ramerudum	In Gallia	Trecensis.
Anno 1263.	Bellus locus	In Scotia	Rossensis.
Anno 1270.	Abram, seu, Abraham	In Hungaria	Colocensis.
Anno 1274.	Cella Principum. i. Fursten cell.	In Bauaria	Patauiensis.
Anno 1275.	Dulce Cor. i. Suerhart	In Scotia	Candidæ casæ.
Anno 1280.	Giemelnicum	In Silesia	Wratislauensis.
Anno 1282.	S. Maria in regali loco	In Hungaria	
Anno 1286.	Cella Dei	In Bauaria	Ratisponensis.
Anno 1292.	Vallis digna	In Hispania	Valentinæ.
Eodem anno	Griffonia	In Silesia	Wratislauensis.
Anno 1293.	Angelorum Cella	In Bauaria	Patauiensis.
Anno 1296.	Walheya	In Anglia	In Lancastria.
Eodem anno	Apemma	In Orcadibus	Sodorensis.
Anno 1298.	Vallis serena, alias Martini de Boffis	In Italia	Parmensis.
Anno 1300.	Freistotium	In Lotharingia	Metensis.

Eodem

Anni fundationum.	Abbatia	Patria	Dioecesis.
Eodem anno	S. Michaelis	In Hungaria	Iuxta Budam in Insula.
Anno 1302.	Fons Regius	In Ducatu Wictenbergico	Constantiensis.
Anno 1303.	Hiddenzea	In Rugia Insula	Zwerinensis.
Anno 1304.	Aula Regis	In Bohemia	Pragensis.
Anno 1307.	Altus fons, seu Parcum	In Sicilia	Montis regalis.
Anno 1320.	Waldshausen	In Austria	Viennensis.
Anno 1320.	S. Bartholomei de bono solario.	In Italia	Florentinae.
Anno 1327. 25. Octobris	S. Michaelis de quarto	In Italia.	Senensis.
Anno 1325.	S. Mariæ Magdalena di Cistello	In Vrbe Florentina	Florentinensis.
Anno 1327.	Nouus mons. i. Closternienberg	In Styria	Patauiensis.
Anno 1335.	Vallis Regalis	In Anglia	Cicestrensis.
Anno 1342.	Mons Dominæ nostræ in Hesteyn.	In ditione Ultraiectina	Ultraiectensis.
Anno 1345.	Vallis Dei. i. Seifenstam	In Austria	Patauiensis.
Anno 1357.	Scalitzium	In Bohemia	Pragensis.
Anno 139.	Abbatia Noua	In Anglia	Londinensis.
Anno 1381.	S. Bernardi	In Hispania	Valentinensis.
Anno 1382.	Corona B. Virg. Prioratus.	In Brabantia	Syluæducentis.
Anno 1388.	De Angelis	In Sicilia	Panormitanæ.
Anno 1400.	Portus Dominæ nostræ, in Waermunda	Prioratus, in Hollandia.	Ultraiectensis. Anno

<i>Annifundationum.</i>	<i>Abbatia</i>	<i>Patria</i>	<i>Diœceses.</i>
Anno 1403.	Warmbrun Præpositura	In Silesia	Iuxta Hirschberg.
Anno 1405.	Galilæa Maior, idest, Zibekeloo	In Transsylvania	Dauentriensis.
Anno 1414.	Abb. Molinensis	In Belgio	Namurcensis.
Anno 1425.	Mons Sion	In Castella	Toletanæ.
Anno 1430.	Iardinetum	In Belgio	Namurcensis.
Anno 1433.	Donca. Prioratus	In Belgio	Syluæducensis.
Anno 1446.	Curia B. Mariæ in Waerschot	In Flandria, Prioratus.	Gandensis.
Eodem anno	S. Saluatoris vulgo, Petri Pots	Prioratus in Ciuitate Antuerpiensi.	Antuerpiensis.
Anno 1448.	Bottenbroich, Prioratus Horti S. Mariæ. i. maioris Burloo & Vineæ S. Mariæ. i. minoris Burloo	In Ducatu Iuliacensi	Coloniensis.
Eodem anno, ad Cistercienses transferunt Guillelmitæ.		Prioratus duo, in Westphalia	Monasteriensis diœcesis.
Anno 1450.	Abb. Nizellensis.	In Brabantia	Namurcensis.
Anno 1458.	Porta Cali in Heemstede.	Prioratus in Hollandia	Harlemensis.
Anno 1461.	Boneffia Abb.	In Comitatu Namurcensi.	Namurcensis.
Anno 1465.	Calilæa minor, vulgo Monikendam	Prioratus in Hollandia	Ultraiectensis.
Anno 1470.	Aula B. Mariæ Priorat.	In Zelandia, Zirixzæ	Middelburgensis.
Anno 1480.	Sylua B. Mariæ Prioratus,	In Ducatu Iuliacensi	Coloniensis.
Eodem anno	B. Mariæ Lauretanæ. Collegium	In Castella	Salmanticensis.

Anno

<i>Anni fundationum.</i>	<i>Abbatia</i>	<i>Patria</i>	<i>Diœceses</i>
Anno 1485.	Berlehem, Prioratus	In Hollandia In Wateringia	Ultraiectensis
Anno 1486.	Abbatia & Collegium Complutense	In Castella	Toletanæ.
Anno 1489.	Lucelburgum. i. Bartenkirch	In Ducatu Wirten- bergenſi	Spirenſis.
Anno 1563. Cisterciensibus tradita est,	Abb. S. Crucis in Ierusalem	In Vrbe Roma.	Romanæ.
Anno 1590.	S. Annæ	In Castella	Toletanæ
Anno 1620.	Schliebacum	In Austria	Patauiensis.
Anno 1628. Ad Cistercienses transferunt Guillelmitæ	In Greuenbroich. i. Palude Comitis	In Ducatu Iuliacensi	Coloniensis.

Anno 1651. Monasterium Dernebricus Diœcesis Hildesiensis in Germania conuersum est in abbatiam virorum auctoritate. Capituli Generalis ad instantiam R. D. Ioannis Abbatis veteris Montis Vicarij Generalis.

SEQVUNTUR ALIQVOT MONASTERIA
Quorum fundationis annum hactenus reperire nequiui :

<i>Abbatia</i>	<i>Patria</i>	<i>Diœceses.</i>
S. Carbonij	In Italia	Lucanæ.
S. Ambrosij maioris	Mediolani.	In ipsa vrbe
S. Syluestri de Nonantula	In Italia	Mutinenſis.
S. Petri de Paliano.	In Italia	Prænestinæ.
Plaga	In Italia	Venetenſis.
S. Bernardi.	In Italia	Cremenſis.

Ddd

Saxum

<i>Abbatia</i>	<i>Patria</i>	<i>Dioceses.</i>
Saxum viuuru	In Italia	Fulginatenfis.
S. Mariæ de Poncio	In Regno Neapolitano	Caietanæ.
Vallis Paradyſi filia Azebeyri	In Luſitania	Lamacenſis.
Frades. i. Abbat. fratru	In Luſitania	Bracharenſis.
S. Mariæ in Exilio	In Luſitania	Viſſiponenſis.
Mons S. Walburgis	In Germania	Colonienſis.
Auffdem Grunbergh	In Bohemia	Pragenſis.
Vnder dē Grunbergh	In Bohemia	Pragenſis.
Berenſe cænobium Prioratus	In ſuperiori Alſatia	Baſilenſis.
S. Abundi	In Italia	Comenſis.
Strada	In Italia	Bonomienſis.
De Stella S. Lazari Prioratus	In Gallia In Gallia, in ſuburbijſ firmitatis milonis	Cænomanenſis. Suſſionenſis.
Ann. 1394. Collegium Heydel- bergenſe	In Palatinatu Electo- rali	Wormatienſis.
S. Facundi Prioratus	In Galetia	
Castrum Regis, Prio- ratus	In Galetia	
S. Adriani Prioratus.	In Galetia	
Mifericordia	In Italia	Mutinenſis.
Collegium	Peruſij in Italia	
Collegium	Bonanienſe, datum eſt	Oliuetanis.

I N D E X
A L P H A B E T I C V S
M O N A S T E R I O R V M
O R D I N I S C I S T E R C I E N S I S
S V P R A R E L A T O R V M:
A D I V N C T I S A N N I S F V N D A T I O N V M

A.

BBATIA Noua.	1150. & 1359.	De Alpibw.	1136.
Aber conuuium.	1200.	Alta Crifla.	1142.
Aber mironochton.	1200.	Alta cumba.	1135.
Abram, feu, Abraham.	1270.	Alta Ripa.	1137.
S. Abundi. In Appendice.		Alta Sylua.	1140.
Acinctum, feu, Accyum.	1136.	Altresbach.	1146.
S. Adriani. In Appendice.		Altum vadum.	1249.
S. Egidij.	1195.	Alcus fons.	1136.
Alba dominorum.	1147.	Alcus fons.	1307.
Albaripa.	1136.	Alcus pons.	1151.
Albarona.	1189.	Aluastrum.	1143.
S. Albini.	1137.	De Ambolis.	1153.
Albiniacum.	1138.	S. Ambrosij. In Appendice.	
De Albis Petris.	1149.	Amelongsborne.	1136.
De Albo tractu.	1224.	S. Anastasij.	1140.
Alcobacia.	1148.	S. Andrea de Guffer.	1130.
De Almafia.	1239.	S. Andrea de Pala-melos.	1164.
Alna.	1147.	S. Andrea di Sesto.	1131.
Alnetum.	1131.	Andreouia.	1149.
Alnetum, alias Lannoyum.	1137.	S. Angeli.	1199.
		S. Angeli de frigido.	1246.
		De Angelis.	1388.
			Angelo-

D d d z

INDEX ALPHAB. MONAST. ORD. CIST.

<i>Angeleram Cella.</i>	1293.	<i>Balmuren.</i>	1200.
<i>Anguli Cœnobium.</i>	126.	<i>Balinglas.</i>	1148.
<i>Sancta Anna.</i>	1590.	<i>De Bangezeyo.</i>	1172.
<i>Apenma.</i>	1296.	<i>Barbellum.</i>	1165.
<i>Aphne.</i>	1137.	<i>Barberio.</i>	1176.
<i>Apribacum.</i>	1135.	<i>Bardeila.</i>	1137.
<i>Aqua bella.</i>	1134.	<i>Barona.</i>	1189.
<i>Aqua Orta.</i>	1256.	<i>Bartenkirch.</i>	1489.
<i>Aqua bona.</i>	1143.	<i>S. Barthelmei.</i>	1172.
<i>Aqua formosa.</i>	1197.	<i>S. Bartholomei de bono solatio.</i>	1220.
<i>Aqua frigida.</i>	1143.	<i>Basenvverth.</i>	1133.
<i>Aqua frigida.</i>	1167.	<i>Bandelona.</i>	1225.
<i>Aqua longa.</i>	1203.	<i>Beatitudo.</i>	1148.
<i>Aqua longa.</i>	1240.	<i>Bebenhausen.</i>	1189.
<i>Aqua orta, seu, caput aqua.</i>	1149.	<i>Begardum.</i>	1130.
<i>Aqua orta.</i>	1238.	<i>Bella aqua.</i>	1135.
<i>Ara bona.</i>	1208.	<i>Bella branca.</i>	1152.
<i>Arcarum Insula.</i>	1200.	<i>Bella Landa.</i>	1138.
<i>De Arcu.</i>	1208.	<i>Bella Pertica.</i>	1140.
<i>Ardorellum.</i>	1133.	<i>Bella Vallis.</i>	1119.
<i>Argonia monasterium.</i>	1144.	<i>Bellus beceus.</i>	1128.
<i>Armentaria.</i>	1162.	<i>Bellus Fons.</i>	1152.
<i>Arnesburgh.</i>	1197.	<i>Billus locus.</i>	1144.
<i>Arui campus.</i>	1184.	<i>Bellus locus.</i>	1171.
<i>Afrhoe.</i>	1177.	<i>Bellus locus.</i>	1263.
<i>Athione.</i>	1150.	<i>Bellus locus Regis.</i>	1204.
<i>S. Augustini.</i>	1225.	<i>Bellus locus.</i>	1237.
<i>Aula B. Mariae.</i>	1470.	<i>Bellus mons.</i>	1157.
<i>Aula Regis.</i>	1304.	<i>Bellus mons.</i>	1215.
<i>Aulesburgh.</i>	1184.	<i>Bellum pratun.</i>	1154.
<i>Aurea vallis.</i>	1131.	<i>Bellum pratun.</i>	1135.
<i>De Aurora.</i>	1138.	<i>Bena vides.</i>	1200.
<i>Azebeyrum.</i>	1170.	<i>S. Benedicti.</i>	1132.
<i>Azylum.</i>	1194.	<i>Locus S. Benedicti.</i>	1272.
		<i>S. Benedicti in minsterm.</i>	1220.
		<i>Benedictio Dei.</i>	1138.
		<i>Benedictio Dei.</i>	1150.
		<i>Benedictio Dei.</i>	1184.
		<i>Benefesatum.</i>	1235.
		<i>Berdonarium.</i>	1137.
		<i>Berg.</i>	
B <i>Alerna.</i>	1136.		
<i>De Ballanciji.</i>	1138.		
<i>Baliez.</i>	1172.		

INDEX ALPHAB. MONAST. ORD. CIST.

Berga.	1193.	Bonus Radius.	1119.
De Bergis.	1133.	Bonum Solatium.	1220.
S. Bernardi.	1192.	Boquiniacum.	1136.
S. Bernardi.	1210.	Bordesleya.	1138.
Locus S. Bernardi.	1237.	De Bosco.	1124.
S. Bernardi.	1381.	Boscandum.	1190.
S. Bernardi. In Appendice.		S. Botbanis.	1228.
Bernavv.	126.	Bottenbroich.	1448.
Bernhem.	1148.	Boxelia.	1146.
Bethania.	1134.	Bredelaria.	1196.
Bethlehem.	1484.	Brosfellum.	1137.
Bicugaum.	1140.	Brolium S. Benedicti.	1136.
Bildevvasium.	1135.	Brolium Grolandi.	1201.
Bildehausen.	1157.	Brondalum.	1229.
Bindonium.	1140.	Brueria.	1147.
Bitteldenum.	1137.	Brunbachium.	1155.
Blanca landa.	1151.	Buchonia.	1248.
Bocconium.	1186.	Bugeria.	1130.
Bochium.	1180.	Bugertum, seu, Buxetum.	1172.
Bochetum.	1197.	Bullencuria.	1149.
De Boherijs.	1141.	De Bullione.	1123.
Bolbona.	1150.	De Bullione.	1147.
Bona aqua.	1143.	Bullium.	114.
Bona Cumba.	1166.	Burium.	1169.
Bona Requies.	1172.	Buxeria.	1131.
Bona Vallis.	1118.	Buzeium.	1135.
Bona Vallis.	1124.		
Bona Vallis.	1147.		
Bona Vallis.	1164.	C adinum.	1119.
Bona Vallis.	1200.	Casarea.	1134.
Bonefesta.	1136.	Caladia.	1128.
Boneffia.	1461.	Caldra.	1134.
Bongard.	1148.	Calertium.	1147.
Bonitas Dei.	1142.	Calonium, seu, Caliuoyum.	1138.
Bonus Fons.	1137.	Cambermara.	1133.
Bonus Fons.	1154.	Camberona.	1148.
Bonus locus.	1121.	Cambouium.	1152.
Bonus locus.	1141.	Caments.	1222.
Bonus mons.	1131.	De Camino.	1179.
Bonus Portus.	1190.	Campus bonus.	1139.

Ddd 3

Campus

INDEX ALPHABETICVS

Campus Floridus.	1191.	Chalocerium.	1127.
Campus Liliorum.	1102.	De Charitate.	1133.
Campus S. Mariae.	1185.	De Charitate.	1209.
Campus Principis.	1256.	Charmeya.	1167.
Campus Solis.	1233.	Chemereum. i. Cumbir.	1143.
De Cana.	1231.	Cheminiuum.	1240.
De Candelis, idest, Chaunceck.	1216.	Cheriicum.	1151.
Canonica S. Petri.	1239.	Cheriacum.	1140.
Cappella.	1185.	Cheriacum.	1232.
Capella Thosan.	1175.	Chorin.	1180.
Caput Aquae.	1149.	Chorus S. Benedicti.	1140.
Caput Iaci.	1238.	S. Christophori.	1142.
Cardalium.	1152.	Cikador.	1198.
Carnoetum.	1146.	Circensis Abbatia.	1325.
Carracetum.	1127.	Cistellum.	1098.
Carus Campus.	1141.	Cistercium.	1146.
Carus locus.	1131.	Cisunth.	1120.
Casa marij.	1140.	Ciuitatula.	1165.
Casa noua.	1150.	Clara Insula.	1138.
Casa noua.	1150.	Clara Sylua.	1118.
Casa noua.	1195.	Clara tumba.	1115.
Casalis Galonis.	1169.	Clara vallis.	1155.
De Casali.	1167.	Clara vallis.	1138.
Cassina.	1162.	Clariana.	1147.
Castaneola.	1127.	Claritas Dei.	1241.
Castaneola.	1146.	Clarus campus, seu, locus.	1141.
Castellaria.	1154.	Clarus Campus.	1132.
Castellio.	1153.	Clarus fons.	1140.
Castrum Aquila.	1174.	Clarus mariscus.	1162.
Castrum Dei.	1170.	Clarus mons.	1200.
Castrum Regis. In Appendice.		S. Claudij.	1133.
Ceica.	1195.	Claustrum.	1224.
Cella Angelorum.	1293.	Cleri Insula.	1141.
Cella Dei.	1288.	De Cliente.	1256.
Cella Florum.	1151.	Cali porta.	1228.
Cella S. Mariae.	1145.	De Coena.	1136.
Cella Principum.	1274.	Coetmelonium.	1140.
S. C. rbonij.	In Appendice.	Cogeshalem.	1174.
Cerretum.	1136.	Colbar.	1486.
		Collegium, & Abbatia Complutensis.	Colle-

INDEX ALPHAB. MONAST. ORD. CIST.

Collegium Heidelbergense.	In Appendice.	De domo Dei.	1191.
Collegium Cisterciense Parisijs.	1240.	Donbrothby.	1182.
Collis Victoria.	1190.	Donca.	1443.
Colstrea.	1247.	Dondrenay.	1140.
De Columba.	1139.	S. Maria Dublinensis.	1150.
De Columba.	1136.	Dulsecor.	1275.
De Columna.	1146.	Dulcis Vallis.	1168.
Comerarium.	1199.	Duycke.	1204.
Copronitzium.	1185.	De Dunis.	1138.
Curatium.	1173.	Dunkefvella.	1201.
Corcomro.	1197.		
S. Corona.	1249.	E Birbacum.	115.
Corona B. Maria.	1382.	Ebracum.	1127.
Coronatium.	1134.	S. Eduardi.	1226.
S. Maria Coronata.	1225.	Egles.	1285.
De Cornu.	1232.	Egres.	1200.
Crista.	1121.	Eguso.	1174.
S. Crucis.	1113.	Elcho.	1250.
S. Crucis.	1169.	Ellantium.	1148.
S. Crucis.	1201.	Elemosyna.	1120.
De SS. Crucibus.	1152.	Ennans, seu Ennas.	1150.
S. Crucis in Ierusalem.	1563.	Escaleyum.	1131.
Cruciatum.	1214.	Escarayum.	1144.
Cumba.	1150.	Efromium.	1153.
Cuprum.	1163.	S. Maria in Exilio. In Appendice.	
Curia Dei.	1117.		
Curia B. Maria in VV aersbot.	1446.	F An Hi Facundi. In Appendice.	
Custodia Dei.	1150.	Faezia, seu Faya.	1147.
		Falera.	1145.
		De Fanali, vel Faciala.	1247.
		De Felicitate.	1155.
		Fely.	1188.
		Ferraria.	1171.
		Ferraria.	1179.
		De Ferrarijs.	1168.
		Fyonia.	1172.
		Firmitas.	1115.
		Fiterium.	1150.
		Flageleya.	1151.
		Floreya.	1136.
		Florida.	

D.

D Alona.
Dargon.
Derina.
Dieulacreusium.
S. Dispodi.
Dobralucka.
Dobranum.
Doestanum monasterium.
S. Dogmaelis.
De domo Dei.

1120.

1210.

1219.

1157.

1259.

1165.

116.

1175.

1200.

1136.

Florida Vallis.	1164.		
Floridus campus.	1191.		
Flumen Dei.	1198.		
Folina.	1146.		
Fons altus.	1307.		
Fons clarus, aliàs, Sancta Fidei.	1223.		
Fons Amelongi.	1135.		
Fontana alba.	1132.		
Fons Danielis.	1204.		
Fons frigidus.	1145.		
Fons Ioannis.	1124.		
Fons S. Maria.	1233.		
Fons S. Maria in Landstrat.	1230.		
Fons S. Maria in Zax.	1234.		
Fons Mauriniacus.	1149.		
Fons Regius.	1302.		
Fons Salutis.	1133.		
Fons viuus.	1141.		
Fons V. Vilhelmi.	1147.		
De Fontibus.	1132.		
Fontenecum.	1119.		
3. Fontium.	1117.		
3. Fontium.	1232.		
Forda.	1135.		
Fossanova.	1155.		
Frades. In appendice.			
France valles.	1144.		
Freistorsium.	1300.		
Frenada.	1148.		
Frigidus mons.	1140.		
De Frigillo.	1245.		
Fulcardi mons.	1130.		
Fulienfis Abbatia.	1169.		
De Furneis. i. Fornesia.	1126.		
Furstencel.	1274.		
Fustensfeld.	1256.		
Fusniacum.	1121.		
			G.
		G Alefsum.	1233.
		S. Galgani.	1180.
		Galilea maior.	1405.
		Galilea minor.	1465.
		De Gardo.	1148.
		S. Gaudentij.	1247.
		Gemielicum.	1280.
		S. Georgij de Iubiuo.	1214.
		Mons S. Georgij.	1141.
		Vallis S. Georgij.	1191.
		Gerbentum.	1131.
		Gerh.	1240.
		Geroldonia.	1133.
		Gimundium.	1144.
		S. Godehardi.	1184.
		De Gondonio.	1123.
		De Gordonio.	1141.
		Gradis.	1173.
		Gradisium.	1176.
		Gratia Dei.	1152.
		Gratia Dei.	1135.
		Gratia Dei.	1225.
		Gratia S. Maria.	1191.
		Grande pratium.	1231.
		Grandis Sylva.	1144.
		Grenard.	1211.
		Greuenbrouch.	1628.
		De Grimagio.	1146.
		Griffonia, seu, Griffacum.	1206. & 1292.
		De Grosso Bosco.	1166.
		Auff dem Grunenbergh & Vnder dem Grunenbergh.	
		In Appendice.	
		Grunheym, seu, Grymelheym.	1236.
		Guldenholm.	1192.
		Gudualia.	1163.
			H.
		H Adingtonium.	1160.
		Hayles.	1243.
			Halesbrum.

INDEX ALPHAB. MONAST. ORD. CIST.

Halesbrum.	1133.	Iora vallis.	1150.
Hardenhausen.	1142.	Iouiacum.	1124.
Hegebna, vulgo Heyna.	1184.	Irancium.	1174.
Heisterbach.	1187.	Isestein.	1342.
S. Helena.	1170.	Ishaghe.	1244.
Hemmenrode.	1131.	S. Maria de Iubino.	1136.
Henrichouium.	1227.	Isancia.	1174.
Hersfrich, seu, Hefmerith.	1146.	Iuges.	1187.
S. Hermetis.	1249.	Iugum Dei.	1193.
Heriuadam.	1144.	Iuncharia.	1152. & 1169.
Hero Insula.	1200.	Iulira.	1160.
Hiddenza.	1303.	S. Iusti.	1146.
Hierusalem.	1246.	S. Iusti.	1146.
Hilaria.	1146.		
Hildaria.	1199.		
Hoylandia.	1134.		
Holymaa.	1146.	K Amormach.	1226.
Holcotran.	1151.	Karlet.	1131.
Hortus B. Maria.	1151.	Karlionium.	1247.
Hortus B. Maria.	1448.	Keseriacum, vid. Cheseriacum.	
Hospitale.	1200.	Kiers, seu kors.	1239.
Houedoa.	1147.	Kilsona.	1198.
Hulenesla.	1191.	Killforhuir.	1191.
De Hunc.	1192.	Kingsvoda.	1139.
		Kirchestaul.	1147.
		Kircheustadium.	1138.
		Kyria Eleyson.	1154.
I.			
S. Ancti Jacobi.	1174.		
S. Ardinetum.	1430.		
Ieripons.	1180.		
Igniacum.	1127.	L	
Insula Arearum.	1200.	DE Labacijs.	1223.
Insula Barriducis.	1151.	Vallus Sancti Lamberti.	1202.
Insula Calueti.	1188.	Lancheymium.	1133.
Insula Clerij.	1224.	Lancherin.	1136.
Insula Dei.	1171.	Landa.	1146.
Insula Dei.	Ibidem.	Landesum.	1129.
Insula Inis.	1188.	De Laniavo.	1199.
Insula Pontiana.	1246.	Lapedo.	1206.
S. Ioannis in nemore.	1169.	Lapis S. Michaelis.	1146.
S. Ioannis de Tarauca.	1132.	Larha.	1211.
Bibl. vob. Ord. Cist.		De Lauancijs.	1138.
		De Laude.	1149.
			S. Lau.

INDEX ALPHABETICVS

S. Laurentij.	1143.	Manvellium.	1140.
S. Laurentij.	1174.	S. Marcelli.	1130.
De Lauro.	1156.	S. Mariae Magdalena.	1125.
S. Lazari.	In Appendice.	S. Mariae & Marthae.	1246.
De Leynas.	1187.	Mariae Rodae.	1244.
De Leyra.	1171.	S. Mariae Verdensis.	1245.
Lenijn.	1183.	Mariae Stella.	1219.
S. Leonardi.	1168.	Marinosolium.	1145.
Lex Dei.	1184.	S. Martini de Castaneda.	1140.
Lysa.	1146.	S. Martini de Bosis.	1200.
De Liuncellis.	1137.	S. Martini de monte.	1150.
Locedium.	1123.	Mattaplana.	1150.
Locus S. Benedicti.	1172.	Matthaei, idem cum S. Pastore.	1230.
Locus S. Bernardi.	1237.	Martina.	1179.
Locus crescens.	1134.	S. Mauricij.	1146.
Locus Dei.	1134.	Meyra.	1143.
Locus Dei.	1173.	Meldecham.	1210.
Locus S. Mariae.	1134.	Melcreyrum.	1142.
Locus Regius.	1129.	Mellifons.	1140.
Longavallis.	1176.	Melonia.	1142.
Longonetum.	1136.	Melrofa.	1135.
Longum vadum.	1149.	Melfa.	1150.
Longum Villare.	1135.	Meravallis.	1174.
Longus pons.	1131.	S. Michaelis.	1300.
Lubens.	1175.	S. Michaelis de Veruis.	1249.
Lucæ.	1143.	S. Michaelis de quarto.	In Appendice.
Lucella.	1124.	Miratorium.	1131.
Lacelburgum.	1489.	Miravallis.	1148.
Lucentia.	1190.	Mirterum.	1248.
Ludemena.	1241.	Misericordia Dei.	1151.
Luda parcum.	1139.	B. M. de Misericordia.	In Appendice.
		Moac.	1176.
		Mogila.	1218.
		Moyosquinum.	1218.
		Molbrunum.	1138.
		Molina.	1414.
		Monasterium in Argona.	1144.
		Mons acutus.	1212.
		Mons Amiatus.	1161.
		Mons Sancti Disipoli.	1259.
			Moni

M Acenaria.
De Macerijis.
Machlinia.
Magium.
De Manna.
Mansuada.

INDEX ALPHABETICVS

<i>Penna maior.</i>	1226.	<i>S. Prudentij.</i>	1148.
<i>Peroallum.</i>	1221.	<i>Prulliacum.</i>	1117.
<i>Perfennia.</i>	1145.	<i>Pultrona.</i>	1157.
<i>Petra.</i>	1195.	<i>Plura Sylua.</i>	1130.
<i>Petra fertilis.</i>	1197.	<i>Purus campus.</i>	1190.
<i>S. Petri de Almasia.</i>	1239.		
<i>S. Petri de Aquilis.</i>	1245.	Q	
<i>Petri Pots.</i>	1446.	<i>Vareria.</i>	1132.
<i>De Petris.</i>	1149.	<i>Quarticiola.</i>	1138.
<i>Alba Petra.</i>	1149.	<i>Quintiacum.</i>	1133.
<i>Petrofa.</i>	1155.		
<i>Phyonia.</i>	1172.	R	
<i>Pietas Dei.</i>	1230.	<i>Aitenhastachium.</i>	1147.
<i>De Pinu.</i>	1141.	<i>Ramens.</i>	1199.
<i>Pipa bella.</i>	1141.	<i>Ramerudum.</i>	1260.
<i>Plaga.</i>	In Appendice.	<i>Rauda.</i>	1252.
<i>De Plano.</i>	1230.	<i>Rea, seu, de Re.</i>	1156.
<i>Plassum.</i>	1145.	<i>De Re.</i>	1218.
<i>Pola.</i>	1173.	<i>Reclsum.</i>	1141.
<i>Pomarium.</i>	1146.	<i>Regale Caenobium.</i>	1230.
<i>S. Maria de Poncio.</i>	In Appendice.	<i>S. Maria in Regali loco.</i>	1282.
<i>Pons altus.</i>	1151.	<i>Regalis mons.</i>	1230.
<i>Pons frigidus.</i>	1192.	<i>3. Regum Abbatia.</i>	1134.
<i>Pons Otrani.</i>	1134.	<i>S. Remigij.</i>	1206.
<i>Pons Trebbia.</i>	1175.	<i>Requies bona.</i>	1172.
<i>Pontigniacum.</i>	1138.	<i>Reuna.</i>	1130.
<i>Populetum.</i>	1114.	<i>Ridder shausen.</i>	1143.
<i>De Porno.</i>	1153.	<i>Rienallis.</i>	1131.
<i>De Porta.</i>	1236.	<i>Riffenstcin.</i>	1162.
<i>Porta Celi.</i>	1132.	<i>Rigniacum.</i>	1128.
<i>Porta Celi.</i>	1158.	<i>Ripa alta.</i>	1179.
<i>Porta Celi.</i>	1458.	<i>Ripa alta.</i>	1137.
<i>Porta Glonij, aliàs, Porta Gloria.</i>	1150.	<i>Ripa S. Petri.</i>	1250.
<i>S. Maria de Portu.</i>	1182.	<i>Ripatorium.</i>	1140.
<i>Portus S. Nicolai.</i>	1236.	<i>De Rifu.</i>	1162.
<i>Portus domina nostra in VVermunda.</i>	1400.	<i>Rinerum.</i>	1187.
<i>Pratea.</i>	1146.	<i>Riuus S. Maria.</i>	1242.
<i>De Prato.</i>	1135.	<i>Riuus fccus.</i>	1147.
<i>Pratum benedictum.</i>	1140.	<i>Rupes Amatoris.</i>	1176.
<i>De Freibus.</i>	1246.	<i>Rosa, seu, Roth.</i>	1170.
		<i>Rosa matura.</i>	1206.
			<i>Rosa</i>

MONAST. ORDINIS CISTERCIENSIS.

Rosavana.	1176.	Sanctus locus.	1132.
Rosa Vallis.	1178.	Sanctus portus, seu, Sequana portus.	1147.
De Roseris.	1132.	Sandalium.	1256.
Rota Ossariensis.	1152.	Saracasinum.	1224.
Rufinicum.	1225.	Sardonia.	1210.
Ruffordia.	1147.	De Sartis.	1136.
Runa.	1130.	Sauigniacum.	1117.
De Rupe.	1147.	Saxum viuum. In Appendice.	
De Rupe.	1251.	Scala Dei.	1177.
Rupes.	1160.	Scalitzium.	1357.
Rupes sine Rocca Amatoris.	1197.	Scorpium.	1180.
De Rapibus.	1136.	De Scepro.	1249.
Rufinium.	1140.	Scepsum.	1222.
Rus Regium.	1192.	Scherenbeca.	1243.
Rutenfis Abbatia, seu, Roda.	1148.	Schlierbachium.	1620.
		Schola Dei.	1217.
		Schonaugia.	1144.
		Scirium.	1236.
	1160.	Sancti Sebastiani in Catacumbis.	1171.
S aba.	1157.	Seisenstain.	1345.
Sacer locus, vel campus.	1181.	Septem Fontium.	1132.
Sacra cella.	1141.	Sancti Sergij.	1237.
Sacramania.	1219.	Sancti Seruatij.	1216.
Sagadah.	1202.	Sancti Seueri.	1247.
De Sagittario.	1191.	Sibbetonium.	1149.
Saydia.	1189.	Sichem.	1141.
De Sala.	1138.	Signiacum.	1135.
Salem.	1147.	Sylua.	1138.
Sallea.	1212.	Sylua Cana.	1147.
De Saltibus albis.	1167.	Sylua lata.	1144.
Saltus notalis.	1157.	Sylua B. Maria.	1480.
Saluatio.	1161.	Sylua Melonis.	1136.
S. Saluatoris de monte Amiato.	1171.	Syluanesia.	1146.
S. Saluatoris de Leyra.	1236.	Sylua Regia.	1173.
S. Saluatoris de Septimo.	1240.	S. Syluestri. In Appendice.	
S. Saluatoris.	1240.	Sine aqua.	1148.
S. Saluatoris.	1446.	Sitichium.	1135.
Salzedo.	1143.	Sitichenbachium.	1250.
Sambuccina.	1157.	Sobrado.	1142.
Samburia.	1251.	Somerit-zium.	1199.
Sana vallis.	1146.		Sora.

MONAST. ORDINIS CISTERCIENSIS.

Vallis Ecclesiarum.	1177.	Vetus Mons.	1133.
Vallis Florida.	1198.	Vetus Villa.	1140.
Vallis Florida.	1164.	Victoria.	1144.
Vallis S. Georgij.	1192.	Villarum.	1132.
Vallis honesta.	1169.	Villarium.	1146.
Vallis honesta.	1232.	Villa longa.	1151.
Vallis S. Lamberti.	1202.	Villa noua.	1201.
Vallis lucens.	1129.	Villa noua.	1202.
Vallis lucida.	1190.	Vinea B. Mariae.	1449.
Vallis lucida.	1197.	S. Vincentij.	1237.
Vallis lucis.	1190.	Viride lignum.	1153.
Vallis magna.	1150.	Vita Schola.	1158.
Vallis B. Mariae.	1136.	S. Viti.	1247.
Vallis B. Mariae.	1136.	Vinus fons.	1141.
Vallis S. Mariae.	1143.	Vlmetum.	1173.
Vallis S. Mariae.	1178.	Volcoidirode.	1131.
Vallis Paradyfi.	1170.	De Voto.	1154.
Vallis Paradyfi. In Appendice.		Votum.	1200.
Vallis S. Petri.	1187.	S. Vrban.	1148.
Vallis regalis.	1335.	Vrsaria.	1140.
Vallis Regis.	1149.	Vrsi campus.	1129.
Vallis Richarij.	1147.	Vrscaria.	1249.
Vallis Salutis.	1148.	Vterina Vallis.	1148.
Vallis Sancta.	1180.	De Vulturno.	1221.
Vallis serena.	1298.		
Vallis Sernaïj.	1128.		
Vallis Viridis.	1169.		
Vallodium.	1138.	W Aermunda.	1400.
Vanboscum.	1181.	W aerschos.	1446.
Vangrovecum.	1192.	Waldshausen.	1320.
De Varenis.	1148.	Waldsaffum.	1134.
Varnhemium.	1148.	Waleca.	1143.
Vega S. Mariae.	1221.	Walheya.	1296.
S. Maria Verdensis.	1245.	Walkena.	1228.
Vernia.	1349.	Walkenreda.	1128.
Verola.	1146.	Walrebachium.	1143.
Vetus campus.	1122.	Wardonia.	1136.
Vetus cella.	1145.	Warmbrun.	1403.
Vetus monasterium.	1191.	Wanerleya.	1129.
		Welleranium.	1205.
			Werneris

W.

W Aermunda.
W aerschos.

Veyneri Villerium.
Villersheym.
Vitresdaele.
Vobu-na.
Voneyum.

1170.
1134.
1196.
1145.
1205.

Z.
DE Zam.
Zarrauium.
Zedelitz.
Zibekloo.
Zinna B. Maria.

1219.
1234.
1146.
1405.
1145.

FINIS INDICIS.

APPEN-

C. Vifer

D. 1111
S. 1111
S. 1111

407

A P P E N D I X,

Continens Scriptores & Scripta quædam serius ad me missa,
quam vt in Bibliotheca, suis locis adscribi possent.

Antonius le Vvaite, Abbas Molinensis in Belgio, vir multis titulis mihi colendus (cuius supra mentionem fecimus) præterea quæ ibidem enarrauimus, plura alia scripsit, quæ ipsemet recenset in epistolâ quam ad me dedit 26. Aprilis, huius anni 1655. quam proindè epistolam hic ex integro dabo:

Reuerendo Domino,

D. CAROLO DE VISCH, PRIORI
Dunensi. Brugis.

Reuerende Domine Prior,

Pro libris, estis paruis, magnas nihilominus tibi habeo, agoque grates. Non potest mihi non magnopere placere, quod Ordinem illustrat, vti tua faciunt. Lucisisti & laudi conferrem lubens aliquid, sex vix tempus suppetit à deputatione, seu adscriptione nostri inter Ordines huius Prouincia. (a) Penè Adriano Cancellierio optimo Abbati olim vestro, in video, qui humeros suos tam prudenter sudduxit pari oneri. Tamen, quantum per occupationes licet, incumbo Studijs, & quam mensè superiori habui publicè orationem in Diuam Thomam Aquinatem, per polio, & prolato in libelli molem, tuo patrem. Titulum ei saxo: Diui Thomæ Aquinatis Principa-
Bibliothec. Ord. Cisterc.

(a) Loquitur de vita Adriani Cancellier Abbatis Dunensis, à me conscripta.

tus Theologicus. Placuit Principibus Barbansonijs, Patri & filio, ac ceteris Auditoribus, quorum plures (eos inter illi Principes) instant vt edam in lucem. Si videas, fortè censeas, vrgeas idem, dic, fodes, quid constitit tibi editio libelli quem misisti? Si sumptus modicus est, ausim à panegyrico, gradum ad alia facere. Et quandoquidem Bibliothecam tuam prelo iterum subdere & luci dare, ais, auctam, vide an ad hoc eius augmentum conferre hæc nonstra possint.

Muse sacra, quibus Patriarcha prisca temporis scæ testamenti celebrantur, ab Adamo ad Iobum.

Turtur gemens, seu, Iob sanctus, prosa, vorsaque oratione paraphrastice reddisus.

Cygnus sacer, idemque Proteus, siue, David psallens, vario versu à varijs datus.

Rex orator, siue Ecclesiastes, soluta ligataque oratione auditus.

Castus amor, siue, Canticum canticorum, versu, prosaque.

Columba singultiens, seu, Hieremias lamentans, vorsa prosaque oratione.

Euangelium, pari vtraque oratione describere: Iterum acta Apostolorum dare mihi animus.

Affecta habeo, perfecta nondum.

Vetustas venerabilis, seu, Ecclesiæ, & Priscorum Patrum irrefragabilis auctoritas:

FFF

LXXX

Innocentij. X.	} contra } censuram	Samuelis Paludani
Pontificis,		Caluinista,
D. Augustini,		L. M. S. I.
D. Bernardi,		Ranutij Higati,
D. Thoma Aquinati.		M. H.

Somnium, siue lusus, in impuros impiosque Postas.
Conciones gallica, in Sanctos maxime, quadam in
dominicas.

Epistolarum aliquot centuria, quas inter plures ad
te. Ac licet quadam ex hisce meis lucubrationibus ferre
lucem possint, non omnes, reuerentior aut sum, & tui,
mi Frater, qui sum, eroque perpetim.

Tuus in Christo Iesu medullitus.

Namurci, 26
Aprilis, 1655.
Augustinus Manuel, y Vasconcelas, Eques Cister-
ciensis Ordinis, de Christo, Scripsit, & edidit,
Vitam & res gestas Ioannis 2. istius nominis, Portu-
gallia Regis decimi tertij.

Madridi, anno 1639. in 4. typis
Mariæ de Quinones.

Ceruera Turrianus, seu, de la Torre. Natione His-
panus, Ordinis Calatrauæ, & Capellanus Re-
gius, Scripsit Hispanicè, Libros tres, de excessu Phi-
lippi II. Hispaniarum Regis, siue, de rebus memorabili-
bus qua in eius morte asciderunt, testimonium aut ben-
ticum. Impressum fuit hoc opus anno 1599. Va-
lenciæ, typis Petri Patricij mei. Translatum
quoque postea fuit in linguam latinam, per
Franciscum Guillimanaum, iussu Archiducis
Maximiliani, Theuronicus Ordinis Principis, &
impressum Friburgi Brisgoiæ, anno 1609, typis
Iosephi Langij.

Cosmus à Sancto Michaeli, Congregationis
Fulienis, Scripsit & edidit, Orationem fune-
brem in obitum Annae Lotharingicæ, Abbatissæ Pontis
Dominarum, habitam anno 1653. 6. Augusti, in
templo dictæ Abbatia. Impressit Parisijs eo-

demanno, Georgius Iosse, in vico S. Iacobi in
8. Ferdinandus Pizarro, de Orellana, nobilissima
apud Hispanos familia procreatus, ibidemque
in Senatu Nobilitatis Apostolicus & Regis
iudex, Ordinis Calatrauæ Eques, &c. Scripsit
Hispanicè, Historias Ordinum militarium, Sancti
Iacobi, Calatrauæ, & Alcantaræ, dedicatas Philip-
po 4. Hispaniarum Regi, eorundem Ordinum
Administratori perpetuo.

Madridi, in folio, anno 1629.
typis Ioannis Gonsalis.

Item, discursum Apologeticum, in fauorem dicto-
rum Ordinum.

Scripsit & vitam, ac gesta Serenissime Infantis
Domina Sanctia Alfonso, in ordine ad canonizationem
illius.

Item, Vitæ & elogia ducum & Principum, alio-
rumque Virorum illustrium, qui (auspicijs Regum His-
panorum) nouum mundum detexerunt, expugnarunt,
& pacificarunt.

Insuper, de opulentiâ, & amplitudine Imperij In-
diarum occident. alium.

Denique, librum singularium obseruatio-
num, politicarum, moralium, iuridicarum,
Miscellanearum, de rationibus status, &c. Om-
nia hæc etiam Hispanicè scripta sunt, simulque
impresita, Madridi, anno 1639. in folio, per Di-
dacum Diaz de la Carrera.

Fulienis quidam doctus & pius, iussu Regis
Galliarum, de nouo traduxit in linguam gallicam diuersa
officia Horaria, veluti, de Sancto Spiritu, de immacu-
lata conceptione B. Virginis, de Sancto nomine Iesu,
cum alijs instructionibus Christianis, nec rō, & Calen-
dario nouo Historiali.

Parisijs typis Ludouici Camhoudry. 1652.
Gaspard de Seixas, y Vasconcelos. Eques Ordinis
de Christo, Scripsit lingua vulgari, Trophæa Pa-
tientia Christiana, & politica: nec non, & Regulas qua
obseruare debent ministri supremi audientiarum.

Madridi,

Madridi, 1645. in 4. typis Didaci Diaz de la Carrera.

Item, *discursum exclamatorium in obitum Serenissimæ Regine Hispaniarum, & noui mundi, Isabella Borbonis.*

Madridi, eodem anno, & typis eiusdem.

Ioannes Pigneuvar (de quo in Bibliothecâ) Scripsit & alium librum sequentis tituli: *Caro Bernardinus siue, Sententia valde moralis, pia & sacra, singulis discipulis distincta, &c. collectæ, per Ioannem Pigneuvar, Bonneskensem monachum.*

Louanii 1624. typis Henrici Hastenij.

Iulianus Paré, SS. Theologiae Doctor in facultate Parisiensi, & Abbas Fuleardi-Montis, strictioris Observantiæ, Ordinis Cisterciensis, Scripsit, gallicè, in fine opus, de *primano Spiritu Ordinis Cisterciensis*, in quo tractantur plura salutaria documeta necessaria pro cognitione Regiminis, & morû ipsius Ordinis, & intelligentiæ Regule Sancti Benedicti.

Parisiis, 1653. in 4. typis Geruafii Allior, in Palatio.

Ogerius (seu potius, Oglerus) Abbas Locedij, in diocesi Vercellenfi, Author est *Sermonum de cæna Domini*, qui, vulgo, attribuantur Sancto Bernardo. Extant manuscripti sub expressio nomine Ogerii Locedij Abbatis, in antiquissimo codice Bibliothecæ serenissimi Ducis Sabaudia. In quo codice etiam habetur alius *Tractatus* ab hoc eodem Abbate conscriptus, de *laudibus Virginitatis*. Porro, codicem hunc Carolus Emanuel Sabaudia dux habuit ex Abbacia Cisterciensi, de Stafarda, in Diocesi Taurinensi, in partibus Saluciarum. Vide Theophilum Raynaudum, Soc. Iesu, in suis *Erotematibus* de bonis & malis libris, paginâ, 151. Cæterum, Oglerus hic, Sanctis Ordinis nostri adscriptus legitur in *Menologio* Henriquez, 10. Decembris.

Petrus à Sancto Ioseph, de quo etiam supra, suo

loco, *Eius Philosophia impressa est Parisiis apud Georgium Iosse, viâ Iacobæâ, anno 1654. in 12. constatque quatuor partibus, quarum prima inscribitur.*

Idea Philosophiæ rationalis, seu, Logica, tractans de mentis directione.

2a. *Idea Metaphysicæ*, tractans de rationibus vniuersalibus rerum.

3a. *Idea Philosophiæ naturalis, seu, Physicæ*, de iis quæ spectant ad cognitionem rerum naturalium.

4a. *Idea Philosophiæ moralis, seu, Ethicæ*. de Beatitudine, de actibus humanis, & de virtutibus moralibus.

Edidit & idem Author alium librum huius tituli: *Consensus Orbi, de gratia sufficiente, innumeris Sanctorum Patrum, & Theologorum testimonijs comprobatus; nec non à Pelagianismi, & Semi-Pelagianismi nota, contra Calvinistas vindicatus.*

Parisiis, apud Georgium Iosse, 1652. in 12.

Petrus à Sancto Romualdo, præter illa quæ supra retulimus, edidit quoque sequentia: *Historia Francorum, seu, Chronici Ademari Engolismensis, Monachi Sancti Martialis Lemouicensis, Epitome*, continens breuiter euentus notatu digniores, qui in diuersis mundi partibus contigerunt, & præcipuè in Aquitania, à Pharamundo primo Rege Francorum, vsque ad Henricum primum, idque cum notis, nonnullisque interpolatis, quibusdam etiam additis, à Domino Petro à Sancto Romualdo, Fulienfi, ad faciliorem operis intelligentiam.

Parisiis, 1652. apud Ludouicum Chamhoudry in Palatio.

Chronicon, seu, continuatio Chronici Ademari Monachi, Engolismensis, complectens præcipuè res Aquitanicas tam sacras quam prophanas, ab anno primo Henrici I, Francorum Regis ad

FFF

annum

annum 9. Ludouici XIV. id est, ab anno Domini 1032. ad annum 1652. Authore D. Petro à Sancto Romualdo, Engolismensi, congrega-
tionis B. Mariæ Fulienfis, Ordinis Cisterciensis Ascetâ. Patisiis, suprâ, apud Chamhoudry. 1652.

F I N I S.

ALANI MAGNI DE INSVLIS
Libri duo, contra Iudæos, & Paganos seu, Mahometanos.

AD LECTOREM.

Opuscula hæc, partem constituunt *Operis quadripartiti Mri. Alani de Insulis, de fide Catholica* hoc est, contra hæreticos siue Albigenfes, Waldenses, Iudæos, & Paganos, seu Mahometanos. Ex quibus, priora quidem duo opuscula (scilicet *contra Albigenfes & Waldenses*) iam à biennio, 1653. cum aliis pluribus ipsius Alani operibus, in lucem emisi, prout illa repererâ in antiquo M.S. codice Abbatiæ Parcensis, iuxta Louanium; posteriora verò hæc duo, quantumuis studiosè, per nominatissimas quasque Bibliothecas, longè latèque quæsita, tunc reperire nequiuim; At nuper (euulgatis iam pridem aliis operibus) in Archicænobii nostri Cisterciensis Bibliothecâ reperta, per Venerabilem loci illius Priorem (D. Franciscum du Chemin, S. Theol. Doctorem) mihi transmissa fuerunt, quæ operæ pretium iudicauim, hic nunc publicare, congruam fortè, occasione aliam haud facilè habiturus eadem publicandi. Certè, Authore suo digna sunt, nec sine fructu (Lector) ea euolues, Vale.

F. Carelus de Visch Prior Dunensis.

APPROBATIO ECCLESIASTICA CENSORIS.

Opuscula hæc partim contra Iudæos, qui obolitâ veteri lege, & Christianâ apertissimè promulgatâ, adhuc Christo Domino aduersantur; partim contra Paganos (in quibus, sensualem Mahometis Sectam intelligit) ab Alano magno de Insulis, Cisterciensis Ordinis Doctore Theologo conscripta sunt, & nuper in Cisterciensis Cænobii Bibliothecâ repertâ, & à R. do. Adm. Domino Carolo de Visch Priore Dunensi iam recensita, cum hæcenus edita non fuerint, reperianturque etiamnum non pauci per orbem Christianum, profani antiquæ illius & iam euacuatæ Egis Sectatores; Mahometicæ etiam perfidiæ illius quædam quasi in agro Dominico, aut circâ illum pullulantia, atque indies præualentia magis zizania, cum magno Christianæ pietatis fructu poterunt euulgari. Ita censéo, Brugis, pridè Kalendas Iunii, 1655.

Antonius Sanderus, Presbyter, S. Theol.
Licent. Librorum Censor.

Incipit

INCIPIT LIBER III. QVADRIPARTITÆ

M^{ri}. Alani de Insulis, contra Iudæos.

CAPVT I.

Rationes quibus Iudæi pluralitatem Personarum diuinarum impugnant.

Icunt Iudæi vnum Deum esse, sed pluralitatem personarum esse negant. Nunc ad peruersam Iudæorum mendacitatem, quæ adhuc eum Afino expectat ad pedem montis, nec adhuc in Moyli faciem potest intueri, nostrum conuertamus sermonem; & primo, quid de Authore omnium sentiant, videamus. Dicunt enim eundem esse Deum, & vniuersorum creatorem, sed tres personas esse in Deitate, non credunt, nec quid sit esse personas in Trinitate attendere volunt. Vnitatem quidem essentia credunt, sed Personarum pluralitatem non concedunt. Hoc autem rationibus & autoritatibus sic probare conantur. Si vnus est Deus, sicut clamat Sacra Scriptura, quomodo asserit Christianus, tres res inter se distinctas, scilicet, Patrem & Filium, & Spiritum Sanctum, vnus esse Deitatis? quia si plures sunt, etiam plures Dij, & non vnus Deus esse videntur. Quomodo enim singularis natura vnus Personæ ab aliis distinctæ, esset natura alterius Personæ? Sic ita triplex Deus esse videtur, non vnus. Sed Dominus ad Israel per Moysen ait: (a) *Audi Israel, Dominus Deus noster, Dominus vnus est.*

Non ergo triplex, sicut Christiani dicunt hic, nugantes, Deus est Pater, Deus est Filius, Deus est Spiritus Sanctus. Alius item Pater, alius Filius, alius Spiritus Sanctus, & interim negant tres Deos esse. Quæ est hæc monstruositas, vt in Trinitate sit Vnitas, & in Vnitate sit Trinitas? Quomodo vnus solus Deus est, si plura sint Deus? Qui hoc dicunt, Deos constituunt alienos, contra præceptum Domini qui ait: (b) *Non habebis Deos alienos.* Qui vnum quidem & solum esse Deum dicunt, & plures tamen esse asserunt. Si Deus voluisset vt Iudæi crederent tres personas esse vnum Deum, & Trinitatem esse in vnitate, eis explicuisset sicut cætera ad fidem pertinentia explicuit: quia, vt Christianus ait, sicut ad fidem pertinet vnitas, ita & Trinitas; sed de hæc nec Patriarchæ, nec Prophetæ mentionem fecisse leguntur. Item, si Pater genuit Filium, necesse est igitur gignentem tempore præcessisse genitum, & aliquam particulam de substantiâ gignentis decisam fuisse. Item: Nulla pluralitas potest esse in Deo, vbi est summa & perfecta simplicitas. Item: Quod omnifatiè simplex est, nihil de se gignere potest.

¶ CAPVT

(a) Deut. 6. (b) Exodi 30. 23.

CAPVT II.

*Solutio prædictorum, & quod verè vnitas est in essen-
tia, & pluralitas in Personis.*

AD primam obiectionem sic respondemus: cū dicitur vnus, vel vnus naturæ Deus est, nulla triū Personarū excluditur, quia ipse sunt vnus Deus, & vnus naturæ, veluti dici potest de his vocibus adiectiuis, albus, alba, album; qui profert enim vnā, nullam aliarum vocum excludit, quia sunt vnum nomen: nam licet istæ voces plures sunt, non tamen sunt plura nomina, sed vnum, & vnus institutionis nomen. Similiter, tres personæ sunt vnus, & vnus essentiæ Deus. Quamuis enim in naturalibus verum sit, tot esse substantias vel naturas, quot sunt subsistentes personæ; tamen qui naturam creauit, naturæ subiectus non est: licet enim tres sint Personæ, vnus tamen sunt naturæ; quia si pluralitas esset naturarum, plura dicerentur esse rerum principia, quod abhorret fides catholica. Et quamuis Deus sit trinus, non tamen est triplex, nam triplex notat partium, vel naturarum pluralitatem: in Deo autem, tres Personæ non sunt quasi tres partes quæ Deum constituent; quia si hoc esset, Deus simplex non esset, & sic non esset suæ essentiæ principium; nam omne compositum est genitum. Non sunt ibi etiam plures naturæ, quia sic plures essent dij, vel vnus Deus triformis esset, quod Christiana abhorret Religio. Dicimus ergo, quod alius est Pater, alius Filius, alius Spiritus Sanctus, non tamen alius Deus est Pater, alius Deus est Filius, alius Deus est Spiritus Sanctus, sicut hæc vox, albus, est alia quam hæc vox, alba, non tamen aliud nomen. Dicimus etiam: quod iuxta Fidem catholicam non est aliqua monstruositas, sed demonstrata veritas, hæc est, demonstrata ratione, & modo probabili. Dici-

mus quoque, vnitas est in Trinitate, & trinitas in vnitate, & tres esse vnum Deum, non tamen constituimus Deum alienum, cum illæ tres personæ sint vnus Deus, & vnus naturæ. Idè autem hoc mysterium Deus Iudæis in veterilege figuris velauit, sicut & alia ad Fidem pertinentia, vt secundum temporis accessum, Christianæ Religionis Fides haberet progressum, Nam ante legem Mosaicam sufficiebat alicui credere quod vnus esset Deus, idemque remunerator esset bonorum, & punitor malorum, ita tamen vt reuerentia viuendi responderet reuerentia Fidei. In veteri tamen testamento, seu tempore legis Mosaicæ, maiores quibus reuelatum erat, credebant Deum trinum & vnum; simplices verò, venerabantur ipsos maiores, credentes quod ipsi credebant, & in hac Fide saluabantur. Postquam verò Apostoli Trinitatis Fidem prædicauerunt, vbique omnes adulti & discreti tenentur credere Deum trinum & vnum.

Nec oportet, si Pater genuit Filium, quod ibi facta sit decisio: cum enim Pater omnifariam simplex sit, de se Filium non genuit per substantiæ decisionem, sed secundum naturæ integritatem, ita vt tota substantia Patris sit substantia Filij; quod autem Pater Filium genuerit, probabitur infra. In Trinitate verò secundum aliquid attenditur pluralitas, & secundum aliquid identitas; quia in Personis pluralitas, in naturâ & essentiâ, identitas.

Dicimus etiam, quod in naturalibus, nullum simplex ex se aliquid gignere potest; vnde nec anima animam, nec Spiritum Spiritum Spiritus: in diuinis autem, ratio longè alia pactum reformat, nec diuina generatio humana respondet: quia sicut natura Dei omnem superat naturam, sic Dei generatio superat humanam. Vnde Ilias: (a) *Generationem eius quis enarrabit?*

CA.

(a) Iſaia 53. v. 8. (b) 2. i. m. 10. (c)

CAPVT III.

Quibus authoritatibus, Philosophorum & Theologorum, & quibus rationibus, & similitudinibus locorum, ostenditur, quod tres sunt Personæ diuinae, & vna earum natura.

Quod autem tres sint personæ diuinae, & vna earum natura, authoritatibus & rationibus, & similitudinibus varijs potest ostendi. Nec solum authoritatibus Theologorum, verum etiam Philosophorum. In principio Genesios, secundum Hebraicam veritatem, legitur, Heloym, vbi nos habemus, Deus; et alibi, eloah enim est singulare nomen huius nominis, Heloijm, sicut Deus, singulare huius nominis, dij, Ergo, vbi nos habemus; (a) *In principio creauit Deus calum & terram*, Hebraei habent, *In principio creauerunt dij, vel domini, calum & terram*. Sed quos vocat Moyses deos vel dominos, nisi tres Personas diuinas? Non Angelos, quia Angeli non creauerunt calum & terram, imo, creati sunt. Vnus autem Deus est qui creauit calum & terram. Cum ergo Moyses dixerit pluraliter, deos vel Dominos, illa pluralitas aut ad diuinam naturam refertur, aut ad Personam: sed non ad diuinam naturam, ergo ad personam; ergo tres insinuat personas diuinas, quæ sunt vnus Deus. Consequenter etiam introducit Deus loquens in hunc modum: (b) *Faciamus hominem ad imaginem & similitudinem nostram*. Cum ergo Deus hic introducat loquens, quæritur, ad quem, vel ad quos loquatur, cum dicit, *faciamus*. Ad Angelos videtur nullo modo loqui; non enim vna est imago vel similitudo Dei: & Angelorum iuxta quam factus sit homo. Restat ergo vt Deus Pater loquatur ad Filium, & ad Spiritum Sanctum; vel sit communis vox

trium Personarum, iuxta quarum imaginem factus est homo. Vna autem est imago Patris & Filij, & Spiritus sancti, quia vna natura. Vbi etiam diabolus loquitur ad Euam, dicit: (c) *Eritis sicut Dij scientes bonum & malum*. Quid per Deos intelligit tibi diuina scriptura, nisi tres Personas diuinas? Angeli enim hoc nomine non intelliguntur. Vt enim dicit Scriptura, in hoc voluit Deo esse similis Eva, quod appetijt esse prædita diuina scientia. In Isaiâ etiam legitur, quod Angeli clamabant: (d) *Sanctus, Sanctus, Sanctus, Dominus Deus Sabaoth*. Sed quid insinuat illa trina nominis repetitio, nisi Personarum Trinitatem? id est, Patrem & Filium, & Spiritum Sanctum: vt sit sensus, Sanctus Pater, Sanctus Filius, Sanctus Spiritus sanctus. Et vt insinuetur natura vnitas, sequitur in singulari numero: Dominus Deus Sabaoth. De Abraham legitur in Genesi, quod (e) *tres vidit, & vnum adorauit*. Per quod insinuat, quod in tribus qui apparuerunt, intellexit trinitatem: & quia vnum adorauit, intellexit in Trinitate Vnitatem; & ita intelligitur adorasse Deum trinum & vnum. De Filio etiam David ait: (f) *Dixit Dominus Domino meo, sede à dextris meis*. Si Dominus dixit Domino, alius fuit qui dixit, alius cui dixit: sed Deus Pater hæc dixit, ergo alius fuit cui dixit; sed eum David vocat dominum suum, ergo vel Deum vel Angelum; sed non Angelum; Angelo enim non dixit Deus, sede à dextris meis, sed potius pertinet hoc ad Filium, qui existens Deus, sed et à dextris Domini, id est, æqualis est Patri. Æquales enim sedere solent à dextris Principum. In alio psalmo legitur: (g) *Dominus dixit ad me, Filius meus es tu, ego hodie genui te*. Exquisitè præsens conuenit præterito: nam præsens in se habet recentiam, & præteritum in se habet fluxum, & futurum in se habet expectationem. Vnde nihil proprie fuisse dicimus, nisi quod esse desijt; nec in præsentii

(a) Gen. 1. v. 1. (b) Supra. v. 26. (c) Gen. 3. v. 5. (d) Isaiâ. 6. v. 3. (e) Gen. 18. (f) Psal. 109. (g) Psal. 2. v. 7.

aliquid esse, nisi quod recenter incipit: nec futurum esse, nisi quod nunquam fuit, nec est. Vt, paries fuit albus, & modo est niger, & cras erit flauus. Comparatione tamen illorum quod simul durat cum eo quod iam præterijt, & adhuc durat cum eo quod modo incipit, & duraturum cum eo quod non est, sed erit; dicimus ipsum fuisse, & esse, & futurum esse. Vt scilicet, fuit homo, & est, & erit. Noluit ego Author iste dicere, ego hodiè gigno te, ne coniungendo duas notas præsentis, innueret recentiam generationis. Nec dixit, olim genui te, ne dum duas notas præteritionis coniungeret, generationis fluxum innueret. Ideò dixit, *ego hodie gigni te, vt recentiam remoueat apponendo præteritum, & apponendo præsens remoueat fluxum.* (a) Nabuehodonosor etiam qui erat gentilis, dixit se in fornace vidisse quartum similem Filio Dei. Et Mercurius Philosophus in Eclepsia, ait: (b) *Deus æternus facit Deos æternos.* Quid per Deum intellexit, nisi Patrem? quid per Deos æternos, nisi Filium & Spiritum Sanctum? qui dicuntur dii, id est, diuinæ personæ, & verè æternæ. Fecit autem posuit, pro, genuit, dum lapsus sermone, ait, fecit Deos æternos. Idem Mercurius in libro qui inscribitur, *Logostileos*, id est, verbum perfectum, ait: (c) *Deus summus, secundum fecit Deum, & eum dilexit tanquam filium suum vnigenitum, vocauitque eum, Filium benedictionis æternæ.* O quam eleganter dixisset Hermes Mercurius, si pro, fecit, posuisset, genuit.

Iesus etiam Filius Sirach, qui inter Iudæos magnus reputatus est, in tuo libro, qui liber Sapientie inscribitur, Filium Dei in hunc modum introducit loquentem: (d) *Ego in altissimis habitauis, & thronus meus in Columna nubis.* Et alibi: (e) *Antequam quidquam faceret ab initio, eram cum eo sunctus, disponens.* Quis loquitur hic nisi Filius, qui

cum Patre ab æterno cuncta disposuit. Et alibi ait: (f) *Et ego parturiebar.* Quis fuit qui ante mundi initium parturiebatur, nisi Filius Dei, quem ab æterno genuit sine initio? De Spiritu Sancto mentionem fecit Liber Geneleos, vbi dicitur, (g) *Spiritus Dei ferebatur super aquas.* Et in psalmo. (h) *Flauit spiritus, & fluxerunt aqua.* Et in alio psalmo. (i) *Spiritum sanctum tuum ne auferas à me.* Et in Isaia: (k) *Requiescet super eum Spiritus timoris Domini.*

CAPVT IV.

Idem Rationibus probatur.

Idem rationibus potest probari: quod legitur de numeris, ad numerata referendum est: quia quod dicitur de proprietatibus subiectorum, ad ipsa subiecta referendum est. Vnde, cum in Arithmetica dicatur, quod *sola vnitas indiuisibilis simplex, est origo omnis pluralitatis*, ad res subsistentes istud videtur referendum; sed in creaturis nullum existens subsistens inuenitur actu & natura simplex, & indiuisibile, quod non sit aliqua specie compositionis compositum; ergo in alio existente oportet nos inuenire illam ineffabilem simplicitatem; restat ergo & hanc esse in creatore, cum in creatura inueniri non possit. Quia sicut ab vnitate indiuisibili omnis procedit pluralitas quæ diuisibilis est, ita à creatore inuariabili omne procedit variabile, quia ipse manens stabilis dat cuncta moueri. Et sicut in vnitate & numero resultant creatoris & creaturæ imago, ita & Trinitatis similitudo: in proprietate enim vnitatis quodam modo resultat vestigium Trinitatis; quia vt apud Arithmeticum legitur, vnitas gignit seipsam. Inter vnitatem autem genitam & gignentem, quædam inuenitur æqualitas; in quo ergo subsistente hoc poterimus inuenire, nisi in Deo? Deus enim gignit

(a) Danielis, 3. v. 92. (b) Mercurius Philosophus. (c) Idem. (d) Ecclesiast. 14. v. 7. (e) Proverb. 8. (f) Ibi dem. v. 25. (g) Gen. 1. (h) Psal. 147. v. 18. (i) Psal. 50. v. 15. (k) Isaie 11.

gignit Deum, & non alium Deum à Deo gignente, imò, genuit illum qui est idem Deus cum gignente. & est ibi perfecta æqualitas gignentis & geniti, sine conuenientia, seu connexus, qui dicitur Spiritus Sanctus, in quo Pater & Filius conueniunt. Vnde & Philosophus ait: (a) *Monas gignit monadem. Et in se suum reflexit ardorem.* Ergo aut in nullo subsistente inuenies quod de vnitae dicitur aut in vnitae & trinitate diuina reperitur. Præterea, sicut Deus ab æterno fuit sapiens, ita sapientia sua fuit ab æterno quæ ab ipso procedit, & ita Sapientia Patris à Patre nascitur, & sic est proles Patris: ergo Filius Patris. Notio enim illa qua Deus & se, & vniuersa nouit à se condita, alia ab ipso est, quia ex ipso & in ipso, quæ quia non est aliud in substantiâ ab eo ex quo est, Filius nominatur, eâ similitudine, quia sicut in naturali generatione Filius à Patre in Personâ alius est, substantiæ tamen eiusdem: ita Dei & ex ipso productæ notionis vna est existentia, & tamen alia persona. Quia, sicut diximus, eadem non potest esse ex se ipsa. Hoc tamen interest in dictâ similitudine quæ data est, quod in humanâ generatione Patris & Filij, vna est substantia specie, non singularitate, Dei verò & suæ notionis, singularitate vna est essentia.

Sic igitur quod in Theologicis Filius appellatur quia est ex Deo, non idem personaliter esse potest, in ipso autem est tantum vna deitas, ergo diuersorum personaliter est vna essentia, vel illa notio qua Deus nouit omnia, non est Deus de Deo. Deus autem notionem suam diligit. Quis autem est nexus & conuenientia Patris & Filij, nisi Spiritus Sanctus, qui ab utroque procedit? Nonne de huius processione dicit Psalmista, emitte spiritum tuum & creabuntur; quæ est enim illa Spiritus Sancti emissio nisi Spiritus Sancti à Deo processio?

Bibliothec. Ord. Cisterc.

(a) *Mercurius Trismegistus,*

CAPVT V.

Similitudinibus sc.

Similitudinibus idem probatur. Vestigium enim Trinitatis apparet in animâ, Mens humana meminit sui, diligit se, variè intelligit se. Hoc si cernimus, nondum quidem Domini Trinitatem, sed imaginem Dei cernimus. Hic enim quædam apparet Trinitas, memoriæ, intelligentiæ, & amoris. Hæc igitur tria potissimum tractemus, memoriâ, intelligentiam, voluntatem; hæc tria non sunt tres vitæ, sed vna vita, nec tres mentes, sed vna mens, vna essentia. Memoria verò dicitur ad aliquid, & intelligentia & voluntas, siue dilectio, similiter ad aliquid dicitur, vita verò ad seipsam, & mens, & essentia. Hæc igitur tria, eo sunt vnum, quo vna vita, vna mens, vna essentia, & quidquid aliud, ad seipsa singula dicuntur, & simul non pluraliter, sed singulariter dicuntur. Eo verò tria sunt, quo ad se inuicem referuntur, ista tria sunt in mente hominis, & sunt vna mens, nec tamen intelligentia est memoria, nec memoria voluntas, nec voluntas intelligentia, aut memoria.

Aliâ etiam similitudine idem probatur: sunt duæ candelæ sibi vnitæ, sibi similes, sibi æquales; si accendantur, vnâ habent lucem, nec maior, nec magis vnus lux quam alterius. Sed trium est lux vna & indiuidua, sicut in vna Trinitate sunt tres personæ, nec vna persona maior quam alia, nec vnus maior vel alia natura quàm alterius. Pater autem spiritualiter dicitur lux, Filius splendor, Spiritus Sanctus flamma. Idem Pater dicitur lux, quia lucet à seipso, non ab alio; & quia ab eo lucet lux illuminans, id est, Filius, & lux inflammans, id est, Spiritus Sanctus, Filius idem dicitur splendor, quia sicut splendor procedit à luce & splendore, ita Spiritus Sanctus

Ggg

Aut

ctus à Patre & Filio: & sicut flamma tria facit, vrit, splendescit, succendit; sic Spiritus sanctus vrit vitia, splendescit peccata, succendit gratiã, Similiter in Sole considerantur tria, Solis substantia, radius à Sole procedens, calor ab utroque progreditur: tam radius quam calor coævus est Soli. Tres ergo sunt, Sol, radius, calor, in vna tamen substantia sunt. Similiter, Pater & Filius, & Spiritus Sanctus, sunt in vna deitatis substantia, Pater à nullo, Filius à Patre, Spiritus Sanctus ab utroque Patre & ternus, Filius & Spiritus Sanctus coæterni Patri.

CAPVT VI.

Opinio Iudaorum, qui dicunt quod lex Mosaica non est abolita, sed adhuc est obseruanda.

Intendunt etiam probare, legem Mosaicam non esse abolitam, sed adhuc esse obseruandam in hunc modum: si lex bona est, & à Deo data est, obseruanda est, nullum enim aliã decretum obseruandum, si Dei mandatum non obseruandum. Quod si partem Christiani excipiunt, & aliam obseruandam esse dicunt; dent nobis consilium, quomodo illud effugiemus maledictum; (a) *Maledictus homo qui non permanserit in omnibus qua scripta sunt in lege.* Legislator nihil excipit, sed vniuersaliter omnia mandata obseruari præcipit; Christiani autem ad suum arbitrium, legis & mandatorum obseruantiam determinant.

CAPVT VII.

Determinatio Præmissorum.

Ad hæc, respondemus, legem esse bonã, & à Deo datam dicimus, ac idcõ, quid-

quid in e: scriptum est, diuino sensu intellectu, suis temporibus obseruatum & obseruandum esse sentimus; ea verò diuino intellectu intelligenda erant, quæ si ad litteram accipimus, multa sibi repugnantia videmus. Cum enim Moyses dicat, (a) *Vidit Deus cuncta qua fecerat, & erant valde bona, quid est quod in lege quædam dicantur munda, quædam immunda? Ad litteram quidem non est immundum, quoniam cit valde bonum: nec solum ea prohibentur in lege, quæ sui naturã nociuã sunt homini ad vescendũ, verũ etiam quæ gustu iucunda, & æque salubria ad comedendum existunt. Aliquid ergo sacramenti hæc in se continent, quæ licet à Deo dicta sint, tamen à se inuicem ad litteram omnino dissident. In exordio autem, inter alia præcepta, de faciendo altari Dominus Moysi iubiit præcipit: (c) *Altare de terra facietis mihi; in sequentibus autem legitur sic: (d) Fecit itaque Moyses altare thymiamatis de lignis Setim. Et alibi: (a) Fundauit Bases aneas in introitu Tabernaculi.* Multum itaque aduersum videtur, vt aliud & aliter quam Dominus per Moysen iubet, ab ipso Moysè agatur. Aliter ergo quam littera sonat hoc accipi oportet.*

Item, ad litteram quomodo stare potest, quod Deus prohibet, (f) *ne homo arat in Boue & Asino?* Onus aliud quodcunque tibi placet Asino imponere, non vetat lex, & ponere iugum cum Asino, quasi non licet, cum ad pascua bouem cum Asino ducere licet, in pascuis simulesse, & compasci permittit lex, & arare simul prohibet, & interdicit. Si autor propterea hæc vetat, quia hoc animal immundum esse perhibetur, cur non etiam arare bouem cum equo vel alio animali immundo prohibetur in lege, hanc non solum in ijs quæ dicta sunt mandatis, sed etiam in pluribus alijs legalibus ceremonijs contrarietatem videmus, nisi ea competent

(a) Deut. 27. v. 26. (b) Gen. 1. v. 31. (c) Exodi. 20. (d) Exodi. 37. (e) Exodi. 26. & 27. (f) Deut. 22. v. 10.

venti sensu intellexerimus. Discreto itaque & diuino sensu hæc intelligenda sunt & discutenda. Si vero legem debito sensu accipimus, omnia legis mandata debita obseruatione obseruare poterimus; quædam ad litteram, & sine vilo figuratum velamine dicta esse accipiendo, quædam ad figuram, & profundo velamine obumbrata esse intelligendo; quædam ad tempus obseruari iussa sunt, quædam sine vlla temporum determinatione. Quæ enim alicuius Sacramenti prænunciatiua erant, & veritatis figuram faterentur, suo tempore, manifestatâ rei atque veritatis præsentia, oportuit vt eorum nõ remaneret prænunciatio & figura. Nam sicut ipso suo loquendi sensu vtimur verborum vicissitudinibus, dicendo, erit, quamdiu futurum est ipsum quod erit; prorsus omittentes in præsentia, & assumendo, est; cumque ipsum iam præterisse significantes, vtimur, fuit, sic in rebus prænunciatiuis alicuius Sacramenti, vbi præsens manifestatur Sacramentũ, eius iã superflue seruaretur figura, seu signum. Quæ alicuius ministerij significatiua non erant, sed seu fidei veritatem insinuant, seu charitatis ædificationem commendant, ea à Iudæis & Christianis, non ad tempus, sed in perpetuum seruanda sunt, eorumque transgressio nullatenus potest mala non esse.

CAPVT VIII.

Opinio Iudæorum, qui dicunt quod diuina sanctiones vt tunc, non sunt mutanda.

Item Iudæi sic opponunt: si Sermo Dei ad tempus seruandus est, eoque sermone annihilato, alius alio tempore obseruandus est, sicque per temporum vicissitudines diuinæ sanctiones mutantur, quo pacto ratum erit quod

dicitur, (a) *In æternum Domine permanet verbum tuum: Et illud, (b) Calum & terra transibunt, verba autem mea non transibunt? (c) Quid autem interest, cur Deus hoc animal immundum iudicet, illud autem mundum? Hoc vt permittit, illo vt prohibeat? (d) Quis enim audiuit sensum Domini, aut quis consiliarius eius fuit, vt illud agi permittat, illud fieri prohibeat? Iussis obsequendum est, & ei obsequi summa virtus est: prohibuit fieri, ergo non licet, ideoque si postea fiat, peccatum esse, ac dignum pœna debita puniendum: vt ergo seruemus litteram, figuras contemnamus; litteram, vt seruemus alterum. Quæ ratio ergo est damnare alterum? Seruemus ergo litteram, seruemus & litteræ figuram: maneat parus sensu nostro littera, maneat etiam & addatur spiritalis (si concessa sit nobis à Deo) mysticij latentis intelligentia. (e) *Abstineamus à porco, quia lex iubet, abstineamus & ab eo, si quid est quod per porcum significatur peccatum; non aremus in Boue & Asino, quia legislator prohibuit, & si aliqua intellexerimus per Asini & Bouis copulam, fas est vitare, imò peccatum est non vitare. Ita & de cæteris. Ita enim lex adimplenda esse censetur, & adimpletur.**

CAPVT IX.

Solutio Præmissorum.

AD hæc dicimus, quod sermo diuinus nullomodo annihilatur, diuinæ sanctiones non mutantur; (f) quia Christus non venit soluere legem, sed adimplere. Vnde ipse ait: (g) *Amen dico vobis, tota vnum, aut vnus apex non prateribit à lege, donec omnia fiant.* Non igitur vult eam soluere, sed adimplere. Lex prohibet homicidium, Christus iram & odium: lex prohibet adulterium carnis, Christus & ipsum appetitum cordis.

Ggg 2

Nobis

(a) *Psal. 118. v. 89.* (b) *Marci 13. v. 31.* (c) *Matth. 24.* (d) *Isaia 40. v. 13.* (e) *Leuitici 11. v. 7.* (f) *Matth. 5.* (g) *Ibidem. v. 18.*

Nobis lex prohibet uti carne porcina, & ea tunc abſtinentia nobis neceſſaria erat, quoniam veritatis futura figura erat, & figura ſeruanda erat, donec a deſſet ipſa veritas; nunc autem nobis neceſſaria non eſt, quando ipſa veritas figuram præſens a deſt: quamvis abſtinere liceat, & multi noſtrorum abſtineant non ſolum ab eâ, ſed ab omni carne, & vno & eodem Iudice ſe noſtrum quiſque tuetur. (a) Moſes carnem ſuillam appellauit immundam, uti eam prohibet, & propterea dicitis, uti ea non licet: Moſes non alius, ſed idem ipſe carnem ſuillam dicit mundam & valdè bonam, & eam ad veſcendum ſicut cætera ſcribit Deum feciſſe bonam, & ideo dicimus quia, uti ea licet. Poſtquàm enim denunciauit Deum feciſſe omnia, & Piſces maris, & volucres cali, & cuncta animantia terræ, in quibus eſt anima viuens, non longè intra, ſubdidit: (b) *Vidiſtis Deum cuncta qua ſecerat, & erant valde bona.* Quod valdè bonum eſt, nulla ex parte malum eſt, quod vero nulla ex parte malum eſt, quomodo malum & immundum eſt: quidquid ergo in carne ſuillâ eſt, non malum aut immundum, ſed mundum & valdè bonum eſt, atque uti licet. Quia vero per hoc animal voluptas & immunditia figuratur, immundum propter hoc animal eſſe iudicatur, & eâ immunditiâ uti non licet. Si ergo mundum & immundum eſſe animal intelligitur, & eo uti, & non uti nobis permittitur. Eadem ratione licet & aſino arare, & prohibetur ne aremus in Boue & aſino. Qui ergo terram colit, aret in boue & aſino, ſi melius non poteſt, quia Deus permittit, qui hæc omnia humanis uſibus creauit. Sed Vos qui vngulam ſindit & ruminat, ad excolendam terram omnino idoneus, Rectorem Eccleſiæ ſignat diſcretum, in his quæ agit ſenſum habentem, qui mandata Dei meditatur, ac

meditando apud ſe ruminat die ac nocte, non ſolum ſibi vtilem, ſed etiam alijs. Huic non eſt aſſociandus alter moribus indiſcretus, ſenſu Idiota, & litteris imperitus, quia non ſolum verbo eſt inuſilis, ſed ſuo prauo exemplo alijs nociuus exiſtit.

CAPVT X.

Quibus Auctoritatibus & rationibus probatur, quod Lex quantum ad litteram, mortua ſit.

Quod aut vetus Lex in de ſuetudinè abierit, auctoritatibus & rationibus poteſt probari. Ait enim Dñs, per Prophetam, (c) *Conſumma- bo Teſtamentum nouum ſuper domum Iuda, & ſuper domum Iſraël. Quid vocauit nouum teſtamentum, niſi legem Euangelicam, qua ſuperueniente, vetus dicitur ceſſare, quia ſimul ſeruari non poteſt vtraque: adueniente enim veritate, dicitur vmbra ceſſare. Item, Dauid ait in pſal: (d) Quoniam ſi voluiſſes, ſacrificium dediſſem vrique, holocauſtis non deleſſetaberis. Et Iſaias: (e) Sacrificia veſtra odiſt anima mea. Item: (f) Sacrificium & oblationem noluiſti, aures autem perfeciſti mihi. Holocauſtum & pro peccato non poſtulatiſti, &c. Et alibi: (g) Non in ſacrificijs tuis arguam te, holocauſta, &c. (h) Non accipiam de domo tua vitulos, neque de gregibus tuis, Hircos. Videmus etiam apud Iudæos in magna parte ceſſare quæ ad legem pertinent: non enim eſt apud Iudæos Sacrificium, vel hoſtia, non Prophetæ, non Lex, non Sacerdos, non templum, non locus Sacrificij, & quid opus ire per ſingula: in maximâ parte abolita eſt Lex: videtur ergo quod Lex locum non habeat. In Se-hale etiam loquitur Helyas, quod mundus duraturus eſt per ſex millia annorum, & duo millia fuiſſe vanitatis, quod refertur ad tempus quod fuit antè legem Moſaicam, duo vero*

(a) *Leuitici. 11.* (b) *Gen. 1. 31.* (c) *Baruch. 2. v. 35.* (d) *Pſalm. 50.* (e) *Iſaias 1.* (f) *Pſal. 39.* (g) *Pſalm. 49. 2. 8.* (h) *Ibid. v. 9.*

millia tegis Moſaicæ, ſequentia duo millia, Meſſiæ. Sed inaniſtimum eſt, pluſquam quatuor annorum millia tranſiſſe; ergo maniſtimum eſt legem tranſiſſe, & Meſſiam veniſſe.

CAPVT XI.

Quibus rationibus muniti Iudæi, probant Meſſiam non veniſſe.

PROBANT etiam Iudæi Meſſiam non veniſſe, in hunc modum: ait Iſaias: (a) *Erit in nouiſſimis diebus mons domus Domini præparatus in vertice montium, & fluent ad eum omnes gentes, venite & aſcendamus ad montem Domini, & ad domum Dei Iacob.* Si autem iam Chriſtus venit, ubi in toto Orbe retiarum niſi apud gentem pauperulam Iudæorum, dicitur, aſcendamus ad montem Dei Iacob? Alij enim dicunt, eamus ad domum Petri, alij ad domum Pauli, alij etiam, ad domum Martini, ſed nullo modo ad domum Dei Iacob. Audiant adhuc Chriſtiani de Aduentu Chriſti ſequentia: (b) *Et conſtabunt gladios ſuos in vomeres, & lanceas ſuas in falces; non leuabit gens contra gentem gladium, nec exercebuntur vltra ad prælium.* Nunquid Ordo Militariſiam conſtat gladios ſuos in vomeres, & lanceas ſuas in falces? vix Fabri ſufficiunt, vix ferrum ſufficit armis militariſibus fabricandis. Vbi terrarum inueniri poteſt, non leuabit gens contra gentem gladium? gens contra gentem effuſis viribus præhatur, regnum aduerſus regnum excitatur, ab ineunte ipſa puerilitate quiſque ad prælium exercetur. Conſtat ergo, quod Chriſtiani aliter longè de Chriſto & de aduentu eius quam verum ſit, credant.

CAPVT XII.

Solutio Chriſtianorum.

AD hæc reſpondentes, dicimus, quod iam venerunt illi dies nouiſſimi, in quibus præparatus eſt: *Mons Domini in vertice montium.* Mons ille, Chriſtus eſt, in quem iam vniuerſe fines terræ credunt, iam adorant in conſpectu eius vniuerſe familiæ gentium, & vna concordia voce dicunt, (c) *Eamus ad montem Domini, & ad domum Dei Iacob,* id eſt, ad domum Dei quem coluit Iacob, quem coluit Aaron, ideo oſtenditur vnum Deum eſſe & eorum qui ante legem fuerunt Fideſium, & eorum qui ſub lege extiterunt, & eorum qui nunc exiſtunt credentium in Deum. Quod autem arguunt nos ſuper hoc quod dicimus, eamus ad domum Petri, ad domum Pauli, ad domum Martini; nullus qui ſanè ſapit, hoc ita dictum intelligit: nullam quippè domum Petro vel Paulo facimus, ſed in honore atque memoria Petri ſeu Pauli, eam Deo dedicamus, nec vlli Pontifici dicere fas eſt in conſecratione eccleſiarum, tibi Petro vel Paulo hanc domum conſecramus, ſed potius dicitur Deo conſecrari. Et quamuis vniuerſe eccleſiæ Deo conſecrentur, tamen vna eſt domus Dei, vna Dei Eccleſia, quæ eſt, omnium fidelium Conuentus.

Ad hanc domum Dei accedit, qui de vnitatē Eccleſiæ eſt; in hac domo Dei adoratur mons montium, & Chriſtus, Sanctus Sanctorum. Hic peccata remittuntur; non ſolum homicidium prohibetur, verum etiam ira & odium tollitur; uti gladio & lancea non permittitur, quia qui renunciat iræ & odio, fas illi eſt ut renunciet lanceæ & gladio: multo quippe facilius eſt conſtare gladium ſuum in vomerem, & lanceam ſuam in falcem, quam timore cordis ſubmiſſo,

Ggg 3.

humilem

(a) Iſaia 2. v. 2. & 3. (b) Ibidem. v. 4. (c) Supra.

humilem fieri ex superbo, seruum ex libero, abnegare uxorem, domum, filios, agros, arma, equos, & omnia quæ possidet, ad hæc, vt seipsum abneget. In hac domo Dei adimpletur quod per Iaiam dicitur: vitulus, Leo, ovis, simul morabuntur, & puer paruulus minabit eos. Paruulus Leonem & Ursum minat cum agno cum in domo Dei Pastor, id est Prælati. Nobili & ignobili, potenti & impotenti, forti & infirmo imperat, puer non sensu, sed malitia paruulus.

Quod autem Christus iam venit, varijs auctoritatibus probatur: ait Iacob: (a) *Non auferetur Sceptrum de Iudâ, nec dux de femore eius, donec veniat qui mittendus est, & ipse erit expectatio gentium.*

Sensus est, quod Reges vel duces Israhelitici populi de tribu Iudæ descendentes, duraturi erunt, vsque ad aduentum Christi, qui est expectatio gentium. Regis fuerunt in Israhel de tribu Iudæ, a Dauid vsque ad Iosiam, postea duces, vsque ad Natiuitatem: sed tempore Natiuitatis Christi, regnauit alienigena, Herodes, nec postea ducem vel Regem habuerunt Iudæi de tribu Iudæ: ergo Messias venit.

Idem manifestè ostenditur ex verbis Danielis; in 1.º enim capitulo vbi introducitur Gabriel loquens ad Daniëlem in hunc modum, (b) *Septuaginta Hebdomades abbreviata sunt super populum tuum, & super urbem tuam sanctam, vt consumatur prauaricatio, & spem accipiat peccatum, & deleatur iniquitas, & ad iucatur iustitia sempiterna, & impleatur visio, & Prophetia, & vngatur Sanctus Sanctorum, scito, & aduerte ab exitu sermonis, vt iterum ædificetur Hierusalem vsque ad Christum ducem, (c) Hebdomades septem, & Hebdomades sexaginta duæ erunt. His verbis, Christi incarnationem designat Angelus, qui legem & Prophetas impleuit, peccata tulit, & iustitiam adduxit, & vnctus est oleo lætitiæ, (d) præconfortibus suis, & propo-*

nit Hebdomadas non dierum, sed annorum, vt septem anni sint hebdomada vna; abbreviata vero dicit, vt intelligamus annos Lunares, qui breuiiores sunt Solaribus, vndecima diebus. Septuaginta ergo hebdomadæ annorum Solarium, faciunt annos quadringentos septuaginta quinque. Et vero, ab exitu Sermonis vt reædificetur Hierusalem, vsque ad Christum ducem, fluxerunt anni Lunares quadringenti nonaginta; numerantur autem, à vigesimo anni Artaxerxis, in quo Nehemias Pincerna eius impetrauit ab eo, vt restituerentur muri Hierusalem, & restituit eos in multa angustia. Ab illa inquam licentia à Rege accepta, & vsque ad Christi passionem, fluxerunt anni Lunares quadringenti nonaginta; & hæc summa annorum computatur, secundum annos Regum qui descenderunt, vsque ad octauum decimum Tiberij Cæsaris, & statim desolatio. Intercidit Daniel modicum de ædificatione facta per Nehemiam, dicens, & rursum ædificabitur platea, & muri in angustia temporum, de septuaginta Hebdomadis superauit Daniel vltimam dicens: confirmabit autem pactum hebdomada vna; quod intelligendum est, de tribus annis & dimidio quibus prædicauit Christus, & quod Patribus promiserat confirmauit. Nam iam tres anni & dimidium vnus hebdomadis nouissimè præterierat, quando baptizatus est Dominus, & in dimidio eiuldem hebdomadis residuo, circa finem, deficiet hostia & sacrificium, id est, veniente veritate cessabunt vmbrae, & in templo erit abominatio desolationis; id est, abominanda & desolanda erunt sacrificia post mortem Christi, & vsque ad finem mundi durabit hæc desolatio. Suprà posuit Daniel tempus mortis Christi, dicens, & post Hebdomades septuaginta duas (subaudi, & septimam & nouissimam, quam in duas partes diuisimus) occidetur Christus, & non

(a) Gen. 49. v. 10. (b) Danielis 9. v. 24. (c) v. 27. (d) Exponitur locus Danielis.

non erit populus qui eum negaturus est. Dixerunt enim, non habemus Regem, nisi Cæsarem. Et alibi, hunc nescimus unde sit. Quod vero sequitur, & ciuitatem & sanctuarium Dei dissipabit populus, ad septuaginta hebdomades non pertinet, sed Propheta de tempore Aduentus & mortis Christi prophetauit, quid venturum erat Populo qui noluit eum recipere dicens: & dissipabit ciuitatem & sanctuarium populus Romanus cum duce suo venturo, & finis erit vastitas, & post finem belli, statuta à Deo in æternum desolatio. Ex his, manifestum est Christum iam venisse.

Quarto etiam à Iudæis, pro quo peccato in tantâ miserâ sint constituti, & in tam diurnâ captiuitate detenti? Antiquitas enim captiuitas eorum vel per septuaginta annos, vel Paulo amplius legitur prolongata fuisse, peccatis eorum exigentibus; sed penitentiâ ducti, à captiuitate liberabantur: At, post passionem Christi, in captiuitate continuè detenti sunt, iam per mille annos & amplius; sed pro quibus peccatis tam diurnâ captiuitate detinentur, cum non transgrediantur modò legales obseruantias, sicut olim transgrediebantur, nec leguntur vnquam melius legem obseruasse, quam modò obseruant. Restat, quod pro peccato quod commiserunt in Christum, modo puniantur.

CAPVT XIII.

Quibus auctoritatibus probans Iudæi Christum non fore Deum.

PRobant etiam Iudæi, Christum non fore Deum, auctoritatibus, sic: (a) *Non assumes nomen Dei tui in vanum.* In vanum nomen Dei assumit, qui homini nomen & cultum diuinitatis attribuit; nam si (b) *vanitas est omnis homo,* qui hominem Deum credit, & Deum appellat, homi-

ni nomen cultumque diuinitatis attribuit. Item, in lege scriptum est, (c) *Qui fecerit se Deum occidatur.* Nullus ergo homo est Deus. Præterea, si (d) *nulla est apud Deum transmutatio, nec vicissitudo obumbratio,* quomodo penes eum potest fieri tanta rerum alteratio, vñ Deus homo fiat, Creator creatura, & incorruptibilis credatur esse factus corruptela? Quomodo accipitur, (e) *In principio Domine, terram fundasti, & opera manuum tuarum sunt cæli; ipsi peribunt, tu autem permanes, & omnes sicut vestimentum veterascens; tu autem idem ipse es, & anni tui non deficiunt.* Quomodo idē Deus ipse est, si alteratus, homo potest fieri? Si Deus est immensus, quomodo parua humanorum diuisione membrorum potuit dimensus circumscribi? Si Deus est immensus, & incircumscriptus, quo argumentationis genere dicitur, quia dimensione corporeâ circumscriptus, totus sub angusto vno Matris utero potuit comprehensus teneri? Adhuc, si Deus est quo nihil maius vel sufficientius cogitari potest, quare necessitate coactus, humana calamitatis particeps, tantorum factus est confors malorum? Denique, si Deus factus homo, quomodo stabit quod ipse locutus est ad Moysen, non videbit homo & viuet? Multum repugnare videtur, vt Deus homo factus sit, & ab homine, vel ipsa matre sua videri non possit. Absit enim vt aliquid phantasticum circa Deum fuisse credatur.

CAPVT XIV.

Solutio Christianorum:

AD hæc dicimus, quod necessitas maxima fecit vt Deus homo fieret, & per humanitatis suæ mysterium nos redimeret: Rationabile enim fuit, vt sicut per peccatum hominis genus humanum perierat, ita per hominem reduceretur.

(a) Exodi 20. 7. (b) Psal. 38. 7. 6. (c) Deut. 13. (d) Iacobi 1. (e) Psal. 101.

ceretur ad vitam, Sed purus homo humanum genus redimere non poterat, vt supra dictum est, quia hominis non est opus bonum, sed Dei: bonum enim quod fit in homine, à Deo est, nõ ab homine. Ad hoc ergo vt bonum ageret ex se, oportuit eum esse diuinæ naturæ; ex hoc ergo quod Deus homo fuit, bonum opus facere potuit, & non solum actione, sed etiam autoritate, quo genus humanum potuit redimere. Homo igitur factus est, non id desinens esse quod erat, sed assumens quod non erat, non conuersione diuinitatis in carnem, sed assumptione humanitatis in Deum, dicimus hominem factum. Et sicut anima rationalis & caro propter unitatem personæ, vnus est homo, quamuis alterius naturæ sit anima, alterius caro: nec anima conuertitur in carnem, nec caro in animam, sed manente vtraque naturâ, personæ conseruatur vnitas. Ita Deus & homo per unitatem Personæ, vnus est Christus, quamuis Deus nec in hominem conuersus fuerit; nec homo in Deum, sed diuisa sit hominis & Dei natura, indiuisa Dei & hominis persona, conseruetur & adoretur vnitas: neque enim omnia quæ ab aliquo modo fiunt aliud quam erant, desinunt id esse quod erant. In accidentium enim quorundam alteratione, cum homo niger fit albus, seu albus niger, superueniente altero, perit omnino alterum; & cum sit ex inermi factus armatus, vel ex nudo indutus, seu ex induto nudus, nihil prorsus in se sic alteratus homo vel accipit vel amittit. Suscipit ergo Deus hominem in unitate Personæ, ingenua bonitate sua, non nostra, ex multa necessitate, non sua, sed nostra. Ergo Deus immutabilis secundum quod Deus, mutabilis secundum quod homo; in circumscriptus in diuinitate,

circumscriptus in humanitate, inuisibilis secundum diuinitatem, visibilis secundum humanitatem. Et sic non assumitur nomen Dei in vanum, quia Christus non tantum est homo, sed Deus, cui nomen cultusque diuinitatis adscribitur. Nec est recens vel recentior Deus, quia æternus Deus, & ab æterno Deus, nec ipse fecit seipsum Deum, quia substantialiter est Deus. Ille enim facit se Deum, qui fingit se esse Deum, cum non sit. Nec est Deus alienus, qui verè est Deus; dii verò gentium alieni dii dicuntur, quia falso dii nuncupantur.

CAPVT XV.

Quibus Authoritatibus probatur Christum esse Deum.

Christum autem esse Deum, multæ probant authoritates. Ait enim Hieremias: (a) *Hic est Deus noster, & non estimabitur alius ante eum: hic aduenit omnem viam disciplina, & dedit illam Iacob puero suo, & Israel dilecto suo; in terris visus est, & cum hominibus conuersatus est.* (b) Item Michæas ait: *Et tu Bethleem Ephratha nequaquam minima es in millibus Iuda; ex te enim egredietur dux qui regat populum meum Israel, & egressus eius ab initio, à diebus æternitatis.* De eodem ait Isaias: (c) *Prepara te Israel in occursum Domini Dei tui.* Et alibi de eodem ait: (d) *Et vocabitur nomen eius, admirabilis, consiliarius, Deus, fortis, pater futuri sæculi, Princeps pacis.* Et alibi: (e) *Propter scelus quidem populi mei percussit eum, non propter suum, ac si dicat Pater: Permissi quidem Christum pati, nõ propter peccatum suum, sed propter populi dilectum.* Quia vt idem Isaias testatur, (f) *ipse peccatum non fecit, nec inuentus est dolus in ore eius.* Si ergo verum est quod B. Iob testatur, (g) *Non est homo qui non peccet,*

(a) Baruch 3. v. 36. 37. 38. (b) Mich. 5. 2. (c) Amos 4. v. 12. (d) Isaias. 9. v. 6. (e) Idem 53. 8. (f) Ibidem. v. 9. 1. Petri. 2. 22. (g) Iob. 14. v. 4. secundum versionem LXX. vid. Cyprianum, 1. contra Iudæos, & S. Leonem, Serm. 1. de nativitate.

sinuat autoritas, & multiplex etiam ratio. In Ezechiele legitur: (a) *Et dixit Dominus ad me, porta hac clausa erit, & non aperietur, & vir non intrabit per eam, quoniam Dominus solus ingressus est per eam, & erit clausa Principi, Princeps ipse sedebit in ea, ut comedat panem coram Domino, per viam vestibuli porta ingreditur, & per viam eius egreditur.* Hoc, ad litteram nemo potest explere; nam Dominus Deus qui per Prophetam loquitur, ait: (b) *Calum mihi sedes est, terra autem scabellum pedum meorum.* Et alibi: (c) *Calum & terram ego implebo.* Si inquam Dominus Deus Israel totus ubique est, vnde ingressus est per portam illam, & quo ingressus est, si Deus incircumscriptus? Quomodo eum in portâ sedere ad litteram accipi oportet? Quomodo clausa erit Principi, si Princeps ipse Dominus Deus Israel ingressus est per eam, & sedebit in eâ: ut comedat panem coram Domino, quem panem, vel cuiusmodi panem? vnde factum est, vel vnde delatum est? Comedet Dominus Deus Israel, & coram Domino, quis est alius ipse Dominus, ut comedat coram eo panem Dominus Deus Israel? Quia ergo ad litteram hæc accipi non possunt, per portam, aliud intelligi oportet, ut omnia considerentur, & considerata fieri posse videantur. Dominus ergo Deus Israel ingressus est per portam illam, ad nos egressus exiit, quia Deus homo factus in utero Virginis ex carne Virginis (non aliter ab originali peccato foret immunis) sicut in psalmo dicitur, tanquam Sponsus procedens de thalamo suo, ad nos homo exiit, atque Hieremia testante, in tertis visus est, & cum hominibus conuersatus est. Porta hæc erit clausa, quia viro clausa erit, nec vir transibit per eam; clausa Principi seruabitur, ut per eam ingrediat, quia Dominus Deus Israel ingressus est per eam: neque enim antè conceptionem & par-

tum mater eius viro cognita fuit, quoniam clausa porta erit, & vir non transibit per eam; neque post conceptionem & partum Christi, mater eius viro cognita fuit, quoniam clausa erit, & clausa seruabitur Principi; quoniam & totum hoc Dominicæ incarnationis mysterium sola virtute diuina sine humano contagio peractum est. (d) *Quod dicit Isaias, Rorate cali desuper, & nubes pluant iustum,* Rore, inquit, & nube celesti, hoc est, sola creatione, & operatione Dei, sicut paulò post subdit: *Ego Dominus creauis eum.* Aperta est terra, id est uterus Virginis, & protulit Saluatorem. Princeps ipse sedebit in ea, quoniam in ea quoque humanitate quam Christus pro nobis assumpsit, omnia sibi subdita accepit. Item Isaias ait: (e) *Generationem eius quis enarrabit?* Si eâ lege nascendi natus est Christus, qua alius homo, cur generatio dicitur inenarrabilis? Per hoc ergo quod inenarrabilis dicitur, aliûs modus nascendi in Christo fuisse intelligitur, secundum quem ipse conceptus est sine virili semine, Spiritus sancti operatione; & sic, mater Christo virgo permanens, Christum concepit. Item, si Christus conceptus est de virili semine, & seminibus Patris & matris conceptus est, in pruritu libidinis conceptus est, & sic in peccato natus: quia omnis in concupiscentiâ natus, peccato est obnoxius. Vnde Dauid loquens in personâ humani generis, ait: (f) *Ecco enim in iniquitatibus conceptus sum, & in peccatis concepit me mater mea.* Et in lege præceptum fuit, ut octaua die puer circumcideretur, ut ab originali peccato liberaretur. vnde scriptum in lege: (g) *Homo qui octaua die circumcisus non fuerit, peribit de populo suo,* (h) subaudi, æternaliter. Et alia autoritas dicit, quod infans unius diei non est sine peccato. (i) Sed, si Christus sicut quilibet alius in iniquitatibus conceptus esset,

& in

(a) Ezechielis 44. supra. (b) Isaias 66. 1. (c) Ieremia 23. v. 24. (d) Isaias 45. supra. Isaias 53. (e) Psal. 50. (f) Exodi 48. (g) Leuit. 12. (h) Iob, 14. v. 4. secundum LXX. Interpretes.

& in peccatis mater eum peperisset, quid ab alio differret? quomodo liber inter mortuos existeret solus? quomodo generatio eius inenarrabilis diceretur? Sed generationem eius idè obstupuit, & inenarrabilem dixit Isaïas, quia neque in iniquitate mater eum concepit, neque in peccatis peperit; & idè inter mortuos liber solus extitit: ergò, quia sine peccato conceptus est, sine virili semine conceptus est, & sic mater eius eum sine peccato concepit; ergò cum virum in concipiendo non cognouit, in concipiendo, virgo permansit. Et idè quia Christus fuit sine peccato; hominem potuit liberare à peccato. Et quia omnis homo obnoxius erat peccato originali & pro præuaricatione primi parentis alto Dei decreto, post mortem, anima descendebat ad inferos; oportu- num erat vt per Christum ab inferis liberaretur genus humanum, & per Christum in cælum reuerteretur.

CAPVT XIX.

Quibus auctoritatibus probatur quod omnes ante Christi aduentum ad inferos descendebant, & quod necessarium fuit ad reducendum genus humanum, vt Deus hominem assumeret, & sibi mortem subijceret.

Quod autem omnes animæ ante Christi aduentum, ad infernum descendebant, multiplex probat auctoritas. Ait Iacob: (a) *Descendam ad inferos lugens Filium meum.* Et alibi ad Filios suos ait: (b) *Deducetis canos meos cum dolore ad inferos.* Vndè B. Iob, cui (domino teste) (c) *Non erat vir similis in terra: infernus domus mea est, & in tenebris straus lectulum meum.* (d) Tamen, liberationis spe erectus, paulo post addidit: (e) *Scio*

quod Redemptor meus viuit, & in nouissimo de terra surrecturus sum, & in carne mea videbo Deum saluatorem meum. Qui Redemptorem testatur, vendatum siue captiuatum sese, & redemptum esse non inficiatur. audi & Beatum Dauid: (f) *Deus redimet animam meam de manu inferi, cum acceperit me, & acceptam ab inferno animam, & redimendam dicit ab inferno.* Vndè & alibi exultans dicit: (g) *Domine eduxisti ab inferno animam meam, saluasti me à descendens in lacum.* Cui dicit, eduxisti, sanasti me, nisi ei de quo in alio psalmo dicit, (h) *Iter facite ei qui ascendit super occasum, Dominus nomen illi?* & quoniam solus super occasum ascendere noluit, audi quid subditur: (i) *Ascendisti in altum, cepisti captiuitatem, & didisti dona hominibus.* Ezechias quoque moriturus ait: [k] *Ego dixi, in dimidio dierum meorum vadam ad portas inferi.* Et postea subdit: [l] *tu autem eruisi animam meam vt non periret.* Hæc inquam, spes iustorum erat tunc morientium. Nemo ergo in cælum ascendebat, sed omnes qui tunc moriebantur descendebant ad infernum. Ne ergo homo in æternum periret, restitui hominem oportebat; restitui autem non poterat, nisi Deus hominem assumeret, necessitatem nostram subiret, contra aduersarium caudidicus noster existeret, & nostræ actionis negotium agens in suadendo, iustæ rationis iudicio aduersarium excutiens, causam nostram finiret. Restituendus itaque Deo erat homo, ac per hominem, qui Deo semetipsum abstulerat. Quis autem de communi massa restitueret, vix enim sibi iustitia cuiusque sufficit, quanto magis & proximo? non est immunis à peccato infans cuius vita est vnius diei super terrâ. Quod si nouus, vel aliundè natus homo, seu Angelus factus homo, hominem liberaret, non sic ad pristinum ingenitæ dignitatis statum restitui posset,

Hhh 2

(a) Gen. 37. v. 35. (b) Gen. 42. & 44. (c) Iob. 2. v. 3. (d) Iob. 17. v. 13. (e) Iob. 19. v. 25. (f) Psal. 48. (g) Psal. 9. v. 24. (h) Psal. 97. v. 5. (i) Ibidem. v. 19. (k) Isaia 38. 10. (l) Ibidem, v. 17.

posset, cum Angelis homo par creatus esset, non natura, sed rationis, & concessa libertatis gratiâ; ergo quia soli Deo creatori obnoxius erat, ad eundem libertatis statum, seu per hominem seu per Angelum restitui non valebat. A quo enim quis à seruitute redimitur, ei ad seruiendū obnoxius esse iudicatur. Quia ergo per alium plena hominis restitutio fieri non valebat, necesse fuit vt creator creaturæ subueniret, creaturam creator subiret, vt per ipsum creatorem homo restitutus, soli creatori ad seruiendum obnoxius esset, & hostis iurisdictionem supra humanum genus amitteret. Nihil ergo in Christo suum hostis inuenerat, qui neque in iniquitatibus conceptus erat, neque in peccatis parus fuerat, neque vllam prorsus peccati maculam viuendo contraxerat. Quia ergo præsumptio fuit iniusta, cum mors inuasit eum in quo nihil reperit, & in quo nihil omnino iuris habebat, iure amisit eam iurisdictionem, quam peccato primi Parentis, in hominem primum, eiusque posteritatem obtinuerat. Mors itaque Christi, peccati originalis apud Patrem hostia & propitiatio fuit. Primo, quod humani generis plena & integra restitutio extitit, reueratus est in eius obitu paradysi aditus, remotus est ille gladius versatilis & flammeus, cum in crucis patibulo moriens, & affixus, ait ad Latronem: (a) *Hodie mecum eris in paradiso*. Tunc quoque adimpletum est, quod dictum est in Oseâ: (b) *O mors ero mors tua, morsus tuus ero inferne*. Igitur illius restitutionis nostræ Sacramentum in Prophetis habebamus promissum, aliquando per rerum figuras, aliquando per verborum enigmata; aliquando euidenti & aperta promissione. Primis illis temporibus loquens Deus ad Abraham de hoc Sacramento, ait: (c) *In semine tuo benedicentur omnes gentes terra*. Quando nimi-

rum vniuersum genus humanum sub maledictione primi Parentis oppressum, per eum ab illo maledicto absoluitur, & benedictioni atque gratiæ priori restituitur: nam in Isaac gens benedicta non est vlla, nulla gens ditioni eius subiecta fuisse legitur. In Dauid vero & Salomone, qui Regibus terræ illius fortiores & potentiores extiterunt, quomodo gentes benedicentur, cum omnes circumquaque, præter Iudaicam, eis aduersæ, & contra eos semper dimicantes fuere? De successoribus eorum Regno fugatis, captiuatis, exhereditatis, frustra mentio vlla haberetur. In Christo iam restat vt hæc intelligantur, & intellecta omnibus modis adimpleantur. Alibi etiam dicit Authoritas: *Qui cœuxisti vinclos de lacu in quo non erat aqua*.

CAPVT XX.

Quibus aut horitacibus probatur, quod Christus passus sit ad nos liberandum, & peccata nostra delendum.

QUOD autem Christus passus sit ad nos liberandum, & peccata nostra delendum, multæ asserunt auctoritates. Legitur enim in psalmo: (d) *Dominus regnauit à ligno*. Hoc lignum vocatur crux dominica, per quam Christus in nobis regnauit per gratiam. Itaias etiam ait: (e) *Et ascendet sicut virgultum coram eo, & sicut radix de terra siccanti, & non est ei neque decor, vnde nec repus auimus eum: verè languores nostros ipse tulit, & dolores nostros ipse portauit, ipse enim vulneratus est propter delicta nostra, atritus est propter scelera nostra, disciplina pacis nostræ super eum, liuore eius sanati sumus omnes, nosque oues errauimus, vnusquisque nostrum in viam suam declinauit, & Dominus posuit in eo iniquitatem omnium nostrum, oblatu est quia ipse voluit, & non aperuit os suum*. De angustia & de iudicio sublatu

(a) *Lucæ 23. v. 43.* (b) *Oseâ, 13. v. 14.* (c) *Gen. 26. v. 4.* (d) *Psal. 95. v. 10 secundum LXX. Interpretatus*
(e) *Isaia 53. à versu 2. vsque ad 11.*

tus est. generationem eius quis enarrabit? propterea dabit impios pro sepultura, & diuites pro morte sua, eo quod iniquitatem non fecit, nec inuentus est dolus in ore eius, & voluntas eius in manu Domini dirigetur. Hoc totum ad Christum refertur. Ascēdebat Christus tanquam virgultum, quando proficiebat aetate & sapientiā apud Deum & homines. Verē languores nostros ipse tulit, id est, abstulit; & dolores nostros ipse porrauit, id est, asportauit. Ipse enim vulneratus est propter delicta nostra, attritus est propter scelera nostra. Et quoniam vniuersā hęc propriā voluntate non coactus pertulit, idcirco adiecit: oblatuſ est quia ipse voluit, & non aperuit os suum. Hoc idem assumpta hominis esse videtur, cetera quę sequuntur, hominem excedunt, & solius Dei sunt: de angustia & de iudicio sublatus est, quia mortuus, ab ipsa morte detineri non potuit, cuius generatio est inenarrabilis. Quomodo enim Deus consubstantialē Filium ex se signat ante tempora, & semper, quis enarrabit? quomodo prædestinatis temporibus ex matre sine virili semine homo creatus sit, & eum Deus assumpserit in vnitāte Personę, quis enarrabit? Propter scelus quidem non suum, sed populi mei, percussus est. Quid enim sceleris admisit, qui peccatum non fecit? nec inuentus est dolus in ore eius? Et in psalmo legitur: [a] *Toderunt manus meas & pedes meos, dinumerauerunt omnia ossamenta.*

CAPVT XXI.

Quibus auctoritatibus probatur, quod Christus verē resurrexisset à mortuis, & ad cælum ascendit.

DE Resurrectione etiam Christi multa à Sacerdō Scripturā habemus testimonia. Ait

(a) Psal. 21. v. 17. (b) Osea 6. (c) Psal. 56. & Psal. 107. (d) Psal. 11. (e) Psal. 67. (f) Psal. 118. v. 7. (g) Isaiā 53. (h) Psal. 23. 8.

Oseas: [b] *Duobus diebus viuificabit nos, & post duos dies suscitabit nos.* Quod apertius testimonium de passione & morte Christi, & resurrectione? Item in psalmo introducitur Filius loquens ad carnem suam; [c] *Exurge gloria mea, exurge psalterium & cythara, &c.* [d] *Gloriam suam vocat Christus humanam naturam suam, in quā glorificatus est, in quā gloriosa egit. Eandem vocat Psalterium, quantum ad carnis glorificationem, & ascensionem, quia psalterium resonat à superiori. Eandem vocat cytharam, propter passiones quas humana Christi natura sustinuit, quia cythara resonat ab interiori. Et in psalmo ait Christus; [e] Quoniam non dabis sanctum tuum videre corruptionem.* Et alibi: *Et resurrexit caro mea.* De eius Ascensione legitur: (f) *Ascendit in altum, captiuam duxit captiuitatem.* Hic insinuat, quod Christus ascendit in cælum, & duxit secum animas Sanctorum, quę prius captiuatę tenebantur in inferno. De eadem Christi ascensione alibi legitur: (g) *A summo cælo egressio eius, & occurſus eius vsque ad summum eius.* Et in dialogo Isaie, vbi introducuntur Angeli admirantes Christi Ascensionem: (h) *Quis est iste qui venit de Edom, tinctis vestibus de Bosra?* Et in psalmo: *Quis est iste Rex gloria? Dominus fortis & potens, Dominus potens in praelio.* Hęc contra Iudæorum errores dicta sufficiant.

Explicat Liber Tertius
contra Iudæos.

Hhh 3

INCL-

INCIPIIT LIBER IV.

Contra Paganos, seu, Mahometanos.

CAPVT I.

*Quibus Authoritatibus & rationibus dicunt Pagani,
seu Mahometani, Christum conceptum fuisse
de Flatu Dei communi.*

NVnc contra Mahometi, discipulos stili
vestigium vertamus. Cuius Mahometi
monstruosa vita, monstruosior Secta, mon-
struosissimus finis, in gestis eius manifestè repe-
ritur: qui maligno spiritu inspiratus, Sectam
abominabilem inuenit, carnalibus voluptati-
bus consonam; & idèd, multi carnales eius se-
cta illecti, & per errorum varia principia deie-
cti, miserabiliter perierunt, & pereunt; quos
communi, vulgo, vocabulo, Saracenos vel Pa-
ganos nuncupant; qui cum Christianis in hoc
consonant, quod vnum Deum, vniuersorum
creatorem affirmant; in hoc tamen cum Iudæis
conueniunt, quod in diuina vnitatem trinitatem
abnegant. Ad quos confutandos, quæ contra
Iudæos de vnitatem & trinitatem diximus, dicta
sufficiant. Illi non in omnibus Moisaicæ legi
concordant, sed ad suum natum, ab vtraque
quædam excipiunt, quæ obseruanda esse asse-
runt; non ratione ducti, sed voluntate tracti. Il-
li asserunt Christum natum de Virgine, & Ma-
riam Virginem permansisse, & Christum de
Spiritu Dei, id est, de flatu Dei conceptum fuisse.
Spiritus autem Dei non intelligunt tertiam
in trinitatem personam, sed potius naturalem fla-
tum, quem reperimus in homine, & in omni
alio animante. Dicunt etiam Deum insufflasse
in Beatam Virginem, & ita de illo flatu Virgi-
nem concepisse. Quod volunt autoritate &

ratione probate. Ait enim autoritatis: [a] Fla-
bit Spiritus eius, & fluent aqua. Spiritum istum di-
cunt naturalem Dei flatum. Et in Genesi legi-
tur: [b] Inspirauit in faciem eius spiraculum vitæ. Hoc
sic intelligunt: Deus flatu suo inspirauit, vel in-
sufflauit in corpus Adæ, & ita creatus est spiri-
tus in Adam illo flatu diuino. Et de eodem fla-
tu intelligunt quod legitur in Euangelio: [c] In-
sufflauit Christus in discipulos suos, & ait, accipite Spi-
ritum sanctum. De eodem item intelligunt,
quod dicit Gabriel ad Mariam: [d] Spiritus san-
ctus superueniet in te. Et illud, quod Christus dicitur
esse conceptus de Spiritu sancto, ex Virgine
Mariâ. Ratione etiam idem volunt adstrue-
re: Virgo Maria per se (alio non mediante) Chri-
stum non genuit, nec de virili femine eum con-
cepit, nec diuinâ substantiam; ergo de quodam
medio inter rationalem creaturam & Deum:
sed quid est illud medium supra hominem, &
infra Deum, nisi flatu diuinus, quo insufflata
peperit virgo Maria. Si flatu materialis im-
pregnat terram, & facit eam germinare, quid
mirum, si flatu diuinus fecundauit Mariam?

CAPVT II.

Solutio Christianorum ad præmissa.

AD hoc respondemus, quod illi qui hæc
conantur asserere, indigent sensu, & præ-
nâ, idèd enim materialis flatu non est, quia ip-
se in incorporeâ substantiâ est, nec habet in-
strumenta flandi vt fauces, &c. Si enim corpo-
reus esset, variabilis esset nec in omni loco in-
circumscriptibilis esset. Quod autem incorpo-
reus sit, probatione non indiget, cum omnis
ratio tam humana quam diuina hoc itrefragabi-
liter affirmet. Flatu ergo Dei, siue Spiritus
Dei, dicitur Spiritus Sanctus, qui procedit à
Patre & Filio, de quo dicitur in Genesi:
Spiritus

(a) Psal 147 v. 18. (b) Gen. 2. 7. (c) Ioannis 20. [c] Luca 1. 35.

(a) Spiritus Domini ferebatur super aquas, & Christi spiritus ubi vult spirat. Si Spiritus sanctus animi voluntas est, rationalis est, & materialis status non est. Item Apostolus ait, quod Spiritus (sanctus scilicet) postulat pro nobis genitibus inenarrabilibus. (b) Christus etiam ait: (c) Ite, predicate euangelium omni creature, baptizantes in nomine Patris, & Filii, & Spiritus sancti. Hic Spiritus Dei comparatur Patri & Filio, & ita est vna in Trinitate Persona. De hoc Spiritu dicitur: Flabit spiritus eius, & fluent aquæ. Quando enim Spiritus sanctus per gratiam inspiratur peccatoribus, qui dicuntur aquæ per fluxum peccatorum, aquæ fluunt, id est, peccatores conuertuntur, fluunt per fluxum lacrymarum, per penitentiam lamentum. Quod autem dicitur Dominus inspirasse spiraculum vitæ in corpore Adæ, sic intelligendum est, spiritum hominis creando eum corpori hominis infudit, Per hoc autem Christus materialiter insufflauit in Apostolos, signatum est, quod gratiam Spiritus sancti infundeat in eos. Superuenit autem Spiritus sanctus in Virginem gloriosam, quia ei infudit suam gratiam. Eadem ratione, dicitur concepissee de Spiritu sancto, id est, opere spiritus sancti, non de substantia ipsius: ipsa enim virgo sola Dei autoritate, de sua carne Christum concepit, sine alterius rei commixtione. Nec alius intelligitur status (vt iam dictum est) materialis à Deo procedens, rationalem creaturam excedens; quia si alius materialis status procederet à Deo, aut esset eiusdem naturæ cum Deo, aut non, si esset eiusdem naturæ, ergo esset Deus, & ita de diuina natura concepit Virgo, quod dictu & intellectu horribile est asserere. Si ille status non est diuinæ naturæ, queritur, cuius naturæ sit? si incorporeæ naturæ est, & non diuinæ, Angelus vel anima est, cum spiritus sit; & ita B. Virgo de Angelo

vel de anima concepit. Si corporalis est, non alius quam aëri esse videtur, & ita absurdum est quod sequitur, vt dicamus B. Virginem ex aëre concepissee. Queritur etiam, vtum ex solo flatu facta sit illa conceptio? Si ex solo flatu factus est Christus, vel ipse status factus est homo, fuit ille status vel anima Christi, vel vnitas animæ Christi; Si fuit vnitas animæ Christi, physicus fuisse videtur; corpus etiam quod Christus habuit, fuit de carne Virginis aut non? Si non fuit de carne Virginis, Filius Virginis non fuit. Vnde ergo originem habuit? Si de Virgine habuit, fuit ille status vnitus carni, vt ex illis duobus fieret conceptio, & illo flatu animaretur caro, ad hoc vt Christus fieret homo.

Adhuc nobis obijciunt veritatis inimici, in hunc modum: quomodo Christus fuit Filius Dei, si non fuit conceptus de substantia diuina, vel de flatu Dei?

Ad hoc dicimus, quod Christus secundum humanam naturam, fuit Filius Virginis, secundum diuinam, Filius Dei, ab æterno natus à Patre secundum diuinitatem; in tempore de Virgine secundum humanitatem. Quod autem Christus fuit Deus & homo, supra, contra Hæreticos & Iudæos probatum est diligenter, & ideo ad præsens his supersedendum est. Non ergo secundum quod homo, Filius Dei, nisi per gratiam, secundum quod Deus, Filius Dei secundum naturam. Si enim de diuina natura secundum quod homo conceptus fuisset, nullo modo variabilis esset, nec alius in eo defectus fuisset.

CAPVT III.

Opinio Paganorum, qui dicunt quod Christus fuit impassibilis, & immortalis.

Predicti Pagani asserunt, Christum immortalem, impassibilem fuisse, quia concepit

(a) Gen. 1. v. (b) Ad Rom. 8. v. 26. (c) Matth. 28. 19.

ceptus est de Dei flamine, & ideo dicunt, ipsum non fuisse passum, vel mortuum, nec à mortuis suscitatum; sed asserunt, loco sui alium hominem potuisse, cum Iudæi vellent eum cruci affigere; quod ita nituntur asserere: si Christus de flatu diuino conceptus est, sicut status diuinus incorruptibilis est, ita Christus impassibilis. Præterea, indecens esset Christum de flatu diuino conceptum, & sic quodam modo Dei filium crucis subire patibulum.

CAPVT IV.

Solutio, Præmissorum.

AD hoc dicendum, quod Christus secundum quod Dei Filius est, nec passus, nec mortuus, nec suscitatus est, sed secundum infirmitatem humanæ naturæ, quam assumpsit de Virgine. Quia ipse si carnem assumpsit, aut passibilem habuit aut impassibilem? si impassibilem, vnde eam assumpsit, cum omnis caro passibilis esset; si passibilem assumpsit, pati & mori potuit, & ex diuinitatis virtute à mortuis resurgere. Sed caro Virginis passibilis erat, & ex illa passibili carnem assumpsit, & sic passibilis fuit. Quod autem Christus Dei Filius fuerit, & secundum hoc immortalis, & Filius Virginis, & secundum hoc mortalis, diligenter superius probatum est; & quod Christus passus, mortuus, suscitatus, superius varijs probauimus auctoritatibus; & sic Christus quod mortem subijt secundum carnis infirmitatem, non hoc reputauimus Christi miseriam, sed dignationis, ex summa Dei misericordiâ & dignatione fuit, quod Christus carnem assumpsit: mortem subijt, non quod hoc meruisset, sed vt à morte nos per mortem redimeret. Si enim Rex alius miserus serui sui iacentis in luto, lutum intraret, vt seruum liberaret, non hoc adscribere-

tur miseriam Regis, sed dignationi.

CAPVT V.

Opinio Paganorum, qui dicunt homines in æterna beatitudine cibo & potu materiali reficiendos esse.

Dicunt etiam prædicti Pagani, in æterna beatitudine homines materiali cibo & potu reficiendos esse; quod auctoritatibus conantur probare; aiunt enim Deum Iudæis, si benè agerent, promississe terram fluentem lacte & melle; sed hoc intelligi non potest de materiali terra promissionis, quia non manat lacte & melle, ergo referendum est ad paradysum, in quo Beati reficientur lacte & melle. Et Christus promittens suis æternam refectionem, ait, (a) *Vt edatis & bibatis supra mensam meam in regno Patris mei.* Christus etiam legitur post resurrectionem fauam mellis comedisse, vt per hoc insinuetur, quod homines post resurrectionem reficientur melle.

CAPVT VI.

Solutio ad præmissa.

AD hoc dicendum, quod in æternâ beatitudine, non erit materialis refectio, sed spiritualis quia homines spiritualia corpora habebunt, non potu vel cibo indigentia. Quia, sicut attestante Christo, homines in Paradiso (b) *neque nubent, neque nubentur, sed erunt, sicut Angeli Dei,* materialibus alimentis non reficientur, sed erunt sicut Angeli Dei, cibo & potu non indigentes. Et Apostolus ait, quod (c) *esca & potus non sunt regnum calorum; caro etiam & sanguis Regnum Dei non possidebunt,* id est, alimenta carnis & sanguinis, in regno Dei locum non habebunt.

Ad litteram etiam de terra promissionis intelligi-

(a) Luca 22. 7. 30. (b) Marci. 12. (c) Ad Rom, 14. (d) 1. Cor, 16.

CAPVT VII.

Solutio prædictorum.

telligi potest, quod de terra manante lacte & melle dictum est; terra enim illa fertilissima est. Vel, per terram manantem lacte & melle, paradylus cælestis intelligitur, qui manare lacte & melle dicitur, propter æternæ & internæ refectiōis dulcedinem. Mensam etiam suam quæ erit in regno Patris sui, vocat Christus spiritua-lem Beatorum refectiōem. Quæ spiritualis refectiō nihil aliud erit, quam diuina fruitiō. Vndè in psalmo: (a) *De torrente voluptatis tuæ potabis eos.*

Quæ autem maior infania, quam asserere hæc esse Beatorum præmia, esum mellis, & potum lactis? Sustinuerunt martyres tot persecutiōnes, vt ad has peruenirent refectiōnes? voluit Laurentius uri, in craticulâ, vt ad hæc perueniret gaudia? Suspensus est Vincentius in aculeo, vt hoc frueretur cibo? Certè, si Deus daturus esset suis materialia fercula, credo quod elegantiora daret eis cibaria. Christus autem post resurrectionem non ideo comedit, vt per hoc insinuaret resuscitatis necessaria esse cibaria, sed vt per hoc probaretur eius resurrectiō vera.

CAPVT VII.

Quod Pagani asserunt, quod licitum est eis plures habere simul vxores.

Dicunt etiam prædicti, licitum esse eis plures simul habere vxores. Quod nituntur probare autoritate Patrum veteris testamenti, qui duas vxores habuisse leguntur, vt Iacob, Dauid, & alij multi. Quâ enim ratione eis licitum fuit simul habere plures vxores, & non modernis? Sed hoc non asserunt nisi vt Luxuriæ satisfaciant: tota enim vitæ eorum in fæore luxuriæ est. Itaque, sit,

AD hoc dicimus, quod vna dicitur esse vnus; vndè & Dominus vnâ dedit Adæ vxorem, & non plures, quod etiam Sacramento deseruit; per hoc enim significatur, quod vna est Sponsa Christi, id est, Ecclesia. Vndè & Lamech mortaliter peccauit, qui primus plures vxores habuit. In veteri autem testamento, licitum erat alicui plures habere vxores ad multiplicandum genus humanum, ad diuinum cultum; tunc terram replebat fecunditas, nunc autem in nouo testamento, cælum debet replere castitas. (b) *A tempore enim Ioannis Baptiste, regnum Cælorum vim patitur, & violenti rapiunt illud.* Hinc, vt ait Apostolus, (c) *quandiu viuit mulier, alligata est viro, vt non possit alij nubere; similiter vir mulieri, vt non possit aliam ducere; vndè vir si plures habet, adulter est; & sicut vna mulier non potest simul habere plures viros; sic vnus vir nec plures mulieres simul.* Item dicit Apostolus, quod (d) *vir non habet potestatem sui corporis, sed mulier, & sic, vir viuente vxore sua, non potest accedere ad aliam.* Cum ergo prædicti Pagani dicant Christum fuisse magnum Prophetam, quomodo audent verbis eius contradicere, qui dixit mulierem non esse derelinquendam nisi causa Fornicationis; Ipsi autem multis alijs de causis relinquunt vxores.

Sunt etiam quidam inter eos, qui dicunt mulieram relictam à marito, non debere ad eum regredi, donec alter eam eâ conueniat, & sic præuaricatores legis & Euangelij facti sunt. In lege enim scriptum est, (d) *vt si quis vxorem suam qualibet ex causa diuiserit, & voluerit ad eam quandoque regredi, in ipsius sit arbitrio, si tamen alter eam non sadoauerit; si alter eam tetigerit, ab illo in perpetuum prohibita est.* In Euangelio tamen licitum

Iii

non

(a) Psal. 35. v. 9. (b) Matth. 11. v. 12. (c) I. Cor. 7. (d) Ibidem. v. 4. (e) Deuter. 24.

non est homini vxorem suam sine culpâ fornicationis dimittere; (a) & qui dimissam alterius in vxorem acceperit, adulter & mæchus iudicatur. Item, si Christum tantum fuisse Prophetam credunt, & de Virgine natum, & de flatu diuino conceptum, cur non celebrant eius conceptum, vel ortum?

CAPVT IX.

Opinio illorum, qui dicunt quod sola ablutio corporis per aquam sufficit ad remissionem peccati.

Affirmant etiam prædicti, solam corporis abluitionem per aquam factam, sufficere ad peccati remissionem; quod volunt multiplici autoritate probare. (b) Ait enim Ezechiel: *Effundam super vos aquam mundam, & mundabimini ab omnibus inquinamentis vestris.* (c) Et Ioannes fuit Baptizans in aqua tantum. (d) Naaman etiam ablutus in Iordane, liberatus fuit à morbo lepræ, (e) per quod signatum est, quod aliquis per solam aquæ abluitionem liberatur à peccati sordibus. Præfati Pagani his authoritatibus ducti, asserunt quodlibet mortale peccatum homini remitti per solam aquæ abluitionem, sine contritione vel confessione.

CAPVT X.

Responsio Christianorum.

AD hoc dicimus, quod sufficit discreto & adulto, corporis ablutio, sine contritione, & confessione; puero vero, non sine Trinitatis inuocatione, sicut superius in tractatu contra hæreticos multipliciter probatum est: Ezechiel autem aquam illam vocat mundam, quod sanctificetur per verbum, iuxta illud: *Accedit verbum ad elementum, & fit sacramentum.* Ioannes autem non baptizauit in peccati remissionem, vel sanctificationem, sed in significa-

tionem, nec peccata Ioannis baptismō remittebantur. Ablutio verò aquæ quæ Naaman purgatus est à lepra, signat baptismum Christi, quo quis liberatur à culpâ. Ablutio aquæ quæ fit peccati remissio in baptismo, iterari nō debet, quia significat passionem Christi & mortem, quæ iteranda non est, nec Sacramento baptismi debet fieri iniuria. Semel ergo valet aquæ ablutio, id est, baptismus, puero vel adulto, iterata verò non prodest. Errant ergò Pagani qui singulis abluitionibus corporum suorum credunt sibi remitti peccatum mortale. Si enim hoc esset, videretur esse peccati incentiuum. Isti etiam multa in lege veteri obseruant, & ita quodammodo Iudaizant, quia Poicum non comedunt, plures vxores simul ducunt, sed superius contra Iudæos diligenter probauimus, iam legem abolitam esse: & hoc Paulus multipliciter probat, & eum esse quasi Idololatram, qui legem Moysi obseruat ad litteram; quæ veniente veritate, debet vmbra cessare, & veniente signato, cesserit figura. Christus etiam ostendit eam esse consummatam, & in se esse impletam, cum dixit, Consummatum est.

CAPVT XI.

Opinio Iudeorum & Saracenorum contra Christianos, quia Christiani habent imagines in Ecclesijs.

Nobis etiam insultant Pagani cum Iudæis, quia habemus imagines in Ecclesijs nostris, & sculptilia, in quo videntur obuiare præcepto diuino, quod ait: *non facies tibi sculptiles, nec omnem similitudinem quæ est in celo vel in terrâ, vel in aquis, vel sub terrâ.* Et Propheta ait: *Confundantur omnes qui adorant sculptilia, &c.* Christiani autem effigiant Deum sublimi sedentem folio, manuque porrectâ signantem, & circa eum magno dignitatis præstigio, Aquilam, hominem,

(a) Matth. 5. v. 31. & 32. (b) Ezechiel: (c) Ezech. 36. v. 25. (d) Marci I. (e) 4. Reg. 5. (f) Exodi. 20. v. 4. (g) Deut. 5. v. 8. (h) Psal. 96. v. 7.

nem, Vitulum, & Leonem. has effigies exsculpant, fabricant, & depingunt; vnde possunt, & ubi possunt, adorant & colunt.

CAPVT XII.

Solutio Præmissorum.

AD hoc dicimus, quod si lex Mosæica prohibuit nullo modo fieri sculptile, peccauit Moyses qui fecit imagines Cherubin, & posuit in templo: In coronâ etiam, aureâ quæ in terrâ Philistijm detenta est, vt aiunt H. bræi sculpta erant imagines Regum. A simili videtur, quod possunt depingi imagines Sanctorum, & imago Christi, vt homines per ea quæ videntur ad inuisibilia inuitentur, & per signantia, significata venerentur: quia, sicut scripturæ litteræ sunt Clericorum, ita picturæ laicorum. Legimus etiam in Isaiâ, Isaiam dominum sedentem vidisse super solium excelsum, & Seraphim stabat super illud. Si Isaias quod vidit imaginariâ vel materiali visione, vel corporali, voluit representare, non videtur absurdum esse, vt redigeret in picturam, quod redigerat in scripturam.

Similiter, legitur (b) Ezechiel vidisse similitudines quatuor animalium, scilicet, hominis, leonis, Vituli, & Aquæ: quod ergo legitur Ezechiel vidisse & scripsisse, non potest Christianus ad memoriam pingere? Competenter ergo mandatum legis accipiendum est, imo sicut ipse legislator declarauit, intelligendū est. non, inquit, facies sculptile, & causam demonstrat, non adorabis ea neque coles. Excludit igitur perfidi cultus Idololatrici, facta sunt ab eis, & fieri possunt à nobis sculptilia. cælaturas facimus & sculpturas, sed diuino cultu nec adoramus, nec colimus eas, nec ipsam crucem factam dicimus quod in se, vel ex se habeat virtutem, sed postquam benedictione pontificali sanctificatur in memoriam dominicæ passionis, iam crucem, non diuino, sed debito vene-

(a) Isaiâ 6. v. 8. (b) Ezechielis I.

rationis cultu attollimus, & colimus. Alio enim modo homo adorât Deum, quam crucem. Deum adorât propter ipsius diuinitatem; crucem veneratur, propter passionem Crucifixi. Vt ergo paucis ac breuiter includam verbis, nullam omninò Christianus diuino cultu rei alicuius adorât effigiem; debito tamen honoris cultu sacras Sanctorum adorât effigies & picturas. In hoc etiam nobis insultant, quod dicunt nos plures facere Deos, quia plures adoramus Sanctos, vt, Petrum & Paulum, &c. nulla enim debetur adoratio, nisi Deo, qui enim cultum diuinum creaturæ attribuit, Idololatra est. Ad illud dicendum, quod illam speciem adorationis quæ debetur Deo, & græcè, dicitur, latrîa, Christianus non exhibet Creaturæ, sed eam quæ græcè dicitur Dulia, quæ debetur homini & Angelo. Illa quæ debetur Deo, consistit, in dilectione, oratione, glorificatione, oblatione, vt Deum diligat homo super omnia, offerat ei tanquã Creatori, se, & sua, hanc cultum nemo exhibet creaturæ. Sed homo tenetur diligere proximum tanquam se, si exhibere reuerentiam, aliquando vt maiori, aliquando vt pari, benignitatem, aliquando vt minori. Non ergo plures Deos constituimus, sed vnum Deum diuino cultu adoramus.

CAPVT XIII.

Opinio Paganorum, quod neminem debent salutare, nisi fuerit eiusdem Sectæ cum eis.

Illi etiam de quibus sermo præcessit, dicunt nullum salutandū esse, nisi fuerit eiusdem sectæ cum eis. Dicunt enim, quod cum eis non debeant habere participium salutationis, cum quibus non sunt habituri communionem salutis: Si enim Excommunicatis non est offerenda salutatio, multo minus illis, cum quibus nulla habetur communicatio.

Iii z

CA-

Refellitur premissa opinio.

Sed ipsi sibi contrarij sunt: dicunt enim sibi licitum esse, alterius legis vxorem ducere, quod & antiqui Patres fecisse leguntur, vt Dauid, qui gentilem duxit vxorem, matrem videlicet Absalonis, & Salomon filiam Regis Egypti. Si enim eis licitum est vxores ducere alienigenas, multo magis licitum est salutare, vel pro eis orare. Isti colant culicem, & deglutunt Camelum. In multis etiam alijs sibi sunt contrarij. Quædam enim ex veteri lege suscipiunt, quædam excipiunt: Similiter, ex Euangelio, & sibi multipliciter contrarij sunt. Hæc sunt Vulpulæ Sampsonis, quæ in caudis fuerunt coniunctæ, in facie disiunctæ, & diuisæ. Illi enim dicunt Christum tantæ fuisse dignitatis & sanctitatis, ac Mahometum, vel etiam maioris, quandoquidem dicant Christum non fuisse mortuum, Mahometum autem asserant defunctum; & etiam manifestum est Mahometum fuisse mortuum, & à canibus deuoratum.

Si Christus non est mortuus, vbi dicent eum esse, in cælo, & in terra? In terrâ manifestum est eum non esse, relinquitur ergo, quod in cælo. Sed quando ascendit in cælum, cum passus, vel mortuum, vel suscitatus, secundum eos, non sit?

Quæritur etiam ab eis, vtrum Christus iudicaturus sit mundum? Nonne legitur in libro Daniëlis, quod libri conscientiarum aperientur in die iudicij, & vetustissimus dierum sedebit, & singulos

iudicabit: Daniëlis 7. Hæc autem inuenit in via, vt hoc iudicium consequeretur in patriâ.

Dicant etiam, opinio sua quibus notetur miraculis? Apud eos sunt miracula per antiphrasim. Relinquitur ergo, falsam esse eorum opinionem, quæ non munitur ratione, vel auctoritate.

Conclusio huius Operis:

ERubescant ergo hæretici de falso errore, Waldenses de excogitato dogmate, Iudæi de legis Mosaicæ obseruatione, Pagani de abominabili errore. Conuertantur hæretici ad Catholicam vnitatem, abrenuntiantes prauis dogmatibus; Waldenses prauis persuasionibus, Iudæi obseruantijs carnalibus, Pagani superstitiosis opinionibus, vt sic ad veram vnitatem perueniant, & à verâ vnitatis fidei, ad veram æternæ beatitudinis vnitatem ascendant. Quod nobis præstare dignetur Iesus Christus Dominus noster, qui cum Patre & Spiritu sancto viuit & regnat vnus Deus, per omnia sæcula sæculorum, Amen.

Explicit quadrupartita MAGISTRI ALANI editio contra hæreticos, & Waldenses, Iudæos, & Paganos.

Infertius habebatur:

Fideliter extractum ex manuscripto in Bibliothecâ Cisterciensi asservato. 18. Martij, 1655.

*Franciscus du Chemin,
Prior Cistercij.*

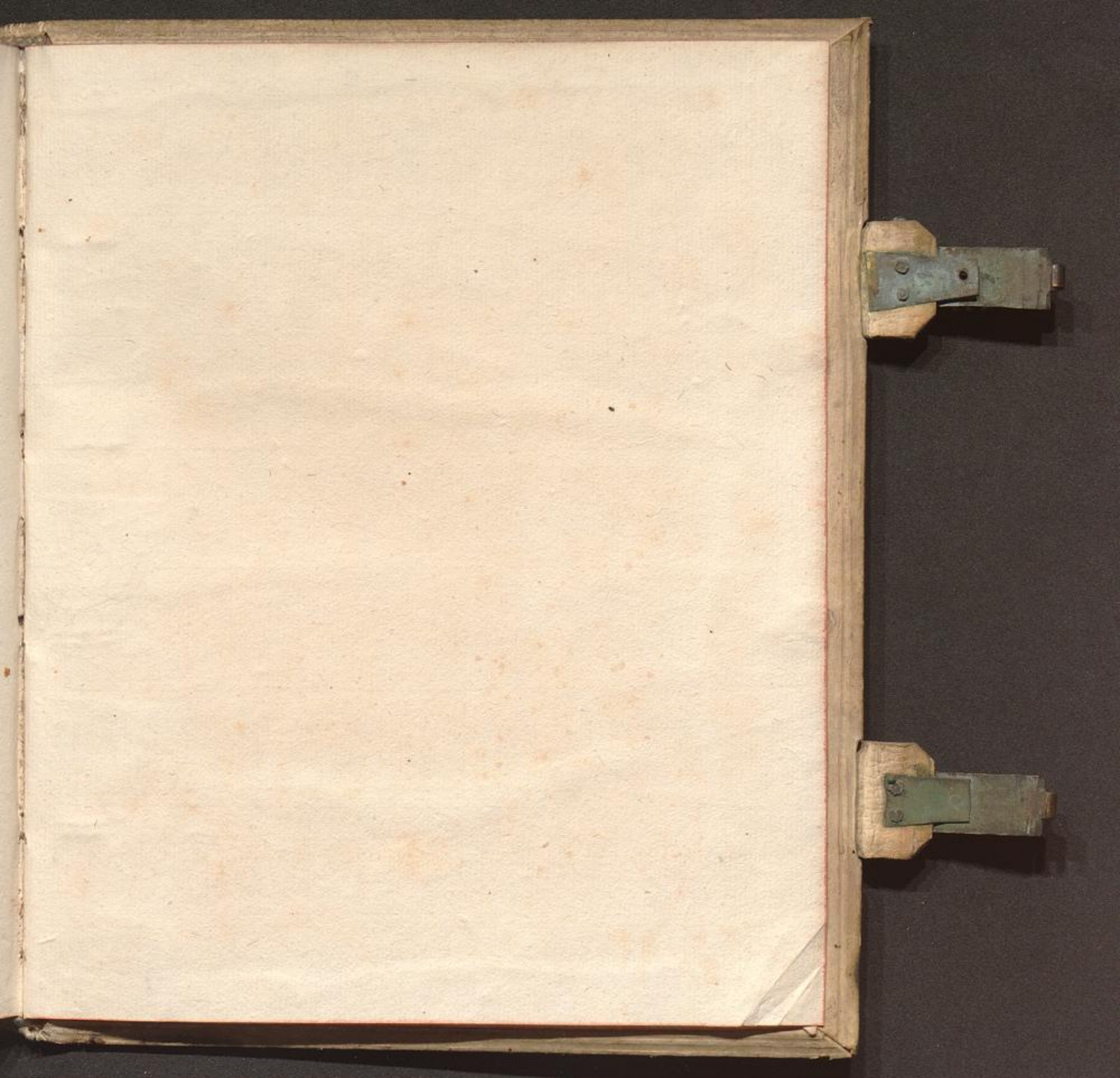
FINIS.

C. V. 161

Biblioth.
Scriptor.
Cister.
S. M.
25

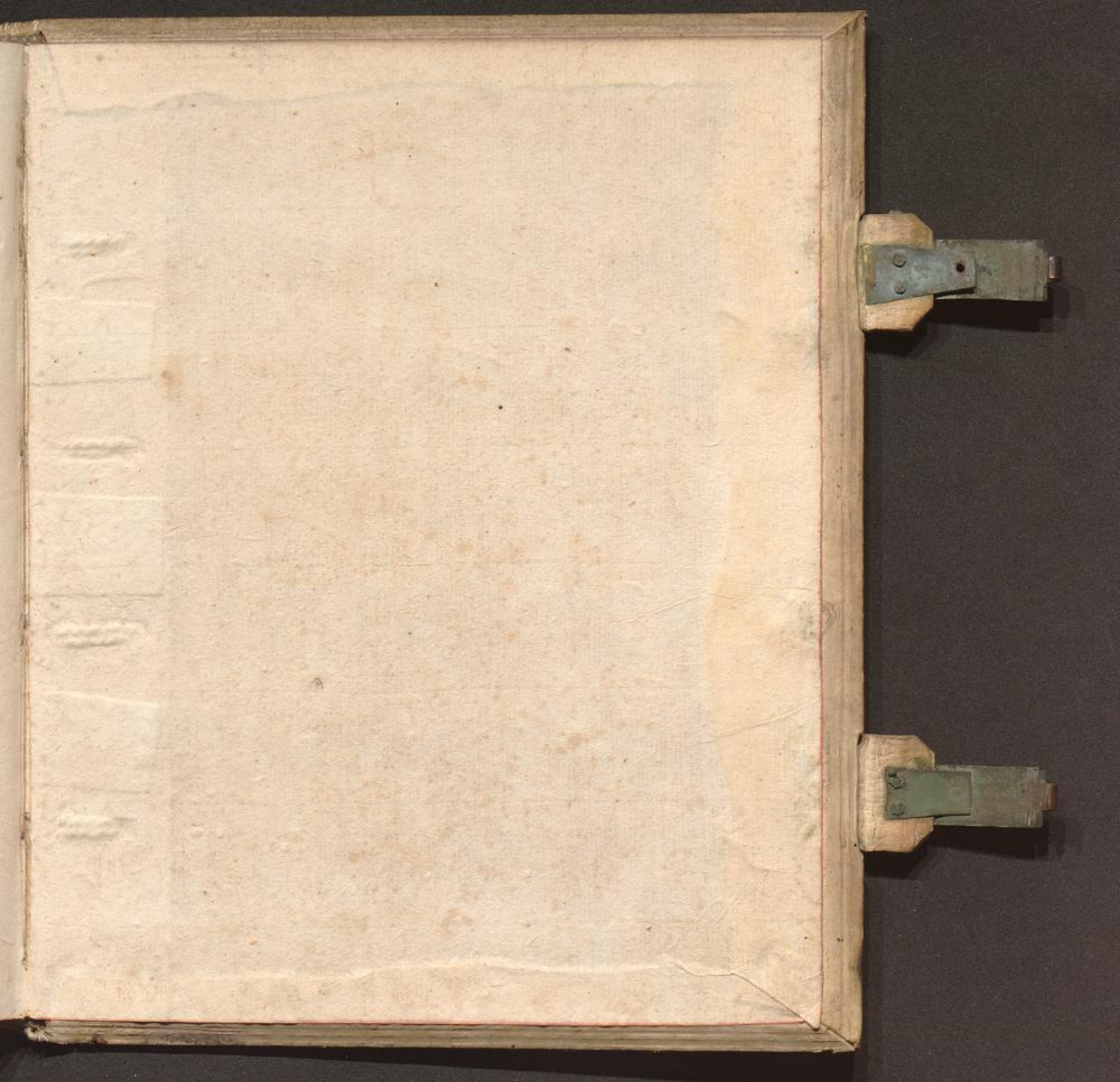

CA 116

Biblioth
Scriptor
Cisterci
S. B.
23

Libreria
Biblioteca
S. Maria
Assunta

Th
4903

C. Visch

Biblioth
Scriptor
Cisterci
S. IV
23

